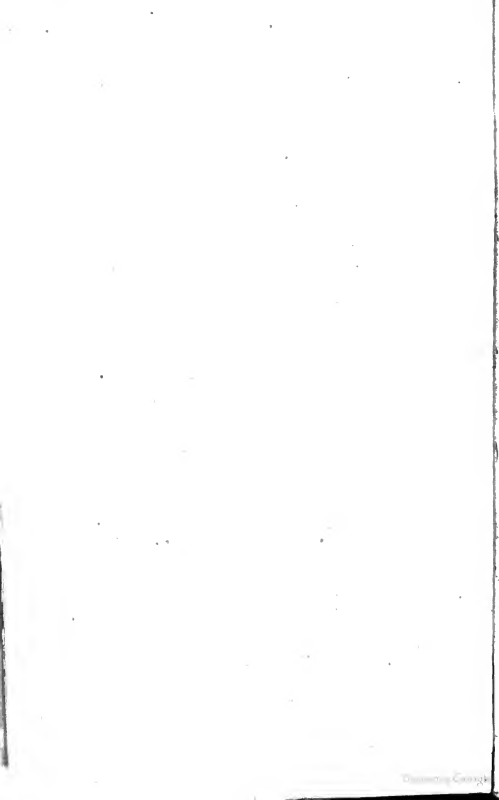

I. V-40.

C O D E X
R E G U L A R U M
MONASTICARUM ET CANONICARUM.

T O M I V I .

LUCÆ HOLSTENII
 VATICANÆ BASILICÆ CANONICI
 ET
 BIBLIOTHECÆ PRÆFECTI
CODEX REGULARUM
 MONASTICARUM ET CANONICARUM

Quas
 SS. Patres Monachis, Canonicis & Virginibus Sanctimonialibus
 servandas præscripserunt.

Collectus olim à S. **BENEDICTO** Anianensi Abbate :

Nunc autem

Auctus, amplificatus & in sex Tomos divisus.

QUORUM

(I.)

Ipsum Codicem antiquum HOLSTENIANUM

(II.)

Varias Regulas ac Statuta, monastica & canonica,
 omnium fere religiosorum, Ordinum, qui in Ecclesia
 Christi floruerunt, & etiamnum florent,
 usque ad Sæculum XII. inclusive,

(III. IV. V. & VI.)

Recentiorum Ordinum & Congregationum Regulas ac Statuta,
 quibus S. Ecclesia, Sponsa Christi, mirifice exornatur,
 usque ad nostra tempora
 complectuntur.

Observationibus critico - historicis

A

P. R. P. MARIANO BROCKIE

S. T. D. Priore ac Seniore Monasterii S. Jacobi Scotorum Ratisbonæ
 illustratus :

Eoque pie defuncto

Ab alio ejusdem Cœnobii, Nationis & Instituti Asceta
 ulterius continuatus

Et

Indicibus necessariis instructus.

AUGUSTÆ VINDELICORUM

Sumptibus **IGNATII ADAMI & FRANCISCI ANTONII VEITH** Bibliopolarum.

ANNO MDCCLIX.

SUPERIORUM PERMISSU.

Imprimatur H. S.

Augusta Vindelicorum 20. Novembris 1758.

FRANCISCUS XAVERIUS L.B. ADELMANN
de Adelmansfelden, Episcopus Maſtari-
tenſis, Eccleſiæ Cathedral. Auguſtanæ Ca-
nonicus Capitularis, Suffraganeus, in
Spiritualibus Vicarius Generalis, & Con-
ſili Eccleſiaſtici Præſes *mpria*.

FRANCISCUS JOSEPHUS de HANDL,
SS. Theol. Licent. Ser.mi & Rev.mi Prin-
cipis & Episcopi Auguſtani Conſiliar. Ec-
cleſ. Major Pœnitentiarius, & Librõrum
Cenſor; nec non inſignis Collegiatæ Ec-
cleſiæ ad S. Mauritium Canonicus & Pa-
rochus *mpria*.

LUCÆ HOLSTENII
VATICANÆ BASILICÆ CANONICI
ET
BIBLIOTHECÆ PRÆFECTI
CODEX REGULARUM
MONASTICARUM ET CANONICARUM

Quas

SS. Patres Monachis, Canonicis & Virginibus Sanctimonialibus
servandas præscripserunt.

Collectus olim à S. BENEDICTO Anianensi Abbate :

Nunc autem

Auctus, amplificatus & in sex Tomos divisus.

TOMUS PRIMUS

COMPLECTENS

Ipsam Codicem antiquum HOLSTENIANUM

(cujus Elenchus habetur infra in Præfatione generali N.º XXXVIII.)

Observationibus critico - historicis

A

P. R. P. MARIANO BROCKIE

S. T. D. Priore ac Seniore Monasterii S. Jacobi

Scotorum Ratisbonæ

illustratus :

Eoque pie defuncto

Ab alio ejusdem Cœnobii, Nationis & Instituti Asceta

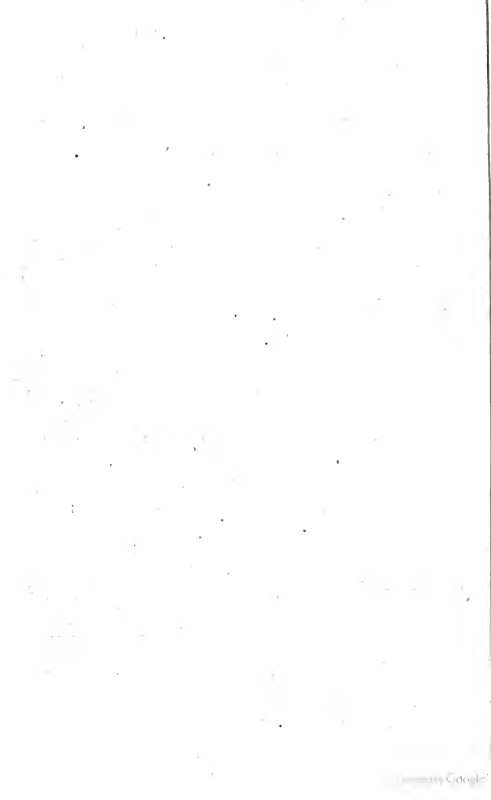
Præfatione & Indicibus necessariis

instructus.

AUGUSTÆ VINDELICORUM

Sumptibus IGNATHI ADAMI & FRANCISCI ANTONII VEITH Bibliopolarum.

ANNO MDCCLIX.

P R Æ F A T I O

Ad Lectorem benevolam, aliosque Antiquitatis
Christiano-Monasticæ Amatores.

I.

QUAMPRIMUM jacentibus litteris pristina dignitas restitui cœperat, & jam Eruditorum animis crevit antiquitatis existimatio, quod ubique veterum Scriptorum libri ex intimis Archivorum pluteis in lucem publicam prodierint, doctissimis quidem notis hinc inde honorati, qui tamen plerumque ad profanos scriptores spectabant. Notum quippe est, illos solummodo inter Eruditiores numeratos fuisse, qui in Ethnicorum scriptis explanandis operam dabant, atque in exorandis Græcis, Romanisque ritibus vitam suam consumere voluerunt. Pauci siquidem circa Christianorum Instituta laborabant, vel vetera sanctorum Patrum scripta evolvebant, aut eorum acta, sacra & salutaria monita de tenebris in lucem erudere conati sunt.

*Viri docti ante
Sæculum XVI.
Ethnicorum
tantum scripta
notis illustra-
bant, neglectis
SS. Patrum
scriptis, quæ*

II.

Et quamvis non nulli ex illis restitutæ rei litterariæ primis cultoribus aggressi sint quædam celebriorum SS. Patrum Opera, cum quibusdam qualitercunque elaboratis Commentationibus in publicum proferre, quemadmodum præstitit celeberrimus Erasmus, SS. Ecclesiæ Doctores Augustinum & Hieronymum exhibens orbi erudito: attamen & has lucubrationes valde inopes agnoscunt hodierni Viri docti, utpote potioribus adjumentis destitutas. Nondum enim scriptores illi, alias celeberrimi, intima Bibliothecarum, & Archivorum scrinia inspexerant, nec piissima primorum Christianorum acta rimari, vel sincera à spuris discernere cogitarent, posteris hanc egregiam artis criticæ spartam relinquentes.

*primis omnium
aggressus est
Erasmus Roterod.
sed non satis feliciter,
ob ignorantiam hodiernæ
artis criticæ, quæ*

III.

Postquam autem incunte sæculo XVII. plures Viri eruditi, & ob id æterna memoria digni, Bibliothecas hucusque neglectas paucisque pervias perscrutari cœperant, tunc plura Antiquitatis Christianæ monumenta, quæ nimis diu pulvere obfusa latebant, in publicam lucem prodierunt, atque Historia tam sacra quàm profana mirificè exulta est, sinceris veterum scriptorum actis ab omni fraude discretis. Nulli igitur ignotum est, à talibus excellentissimis ingeniis præstantissima emolumenta Reipublicæ Christianæ simul & litterariæ accrevisse, cum per laudabilissimum hoc studium abditissima Religionis nostræ Mytheria clarius patefiant, primævi Christianorum mores, ritus, & laudabiles cæremoniæ aperiantur, atque orbi erudito ad imitandum proponantur.

*Sæc. XVII.
à multis doctis
passim excoli
cepit Antiqui-
tatis Ecclesiæ
monimenta
scrutandis.*

IV.

inter quos
eminuit Lucas
Holstenius
Germanus, ha-
manioribus
Hamburgi, ubi
natus erat, im-
bitus literis.

Inter hos purioris Doctrinæ cultores præ reliquis in arte critica ap-
primè versatis eminuit *Dom. Lucas Holstenius*, vir ad abdita antiquitatis
monumenta illustranda natus, & in utroque Reipublicæ litterariæ foro
optimè versatus. Natus ille est Hamburgi in Germania anno MDXCVI.
ubi sub doctissimis Magistris eximio cum fructu studia humaniora absolvit,
lingua Hebraica, & Græca de more imbutus, ut ex ephebis vix egressus
egregia nobiliorum studiorum specimina ediderit, prout eruditæ ejusdem
notæ in varios veteres profanos scriptores testantur. At relictis juvenili-
bus Musis, ut altioribus studiis animum excoleret, relicta Patria primum
Lugduni Batavorum arcanis Medicinæ artibus aliquo tempore operam dedi-
dit. Verùm animæ medicinam anxius inquirere cupiens in Gallias seces-
sit, ubi Lutetiæ Parisiorum studiis Theologicis assiduè incubuit. Dum sa-
crarum Litterarum & SS. Patrum dogmata sedulo revolveret, aignis Prote-
stantium erroribus ad gremium Orthodoxæ & Catholicæ Ecclesiæ Romanæ
conversus est, apud Viros doctos magnam solidæ Eruditionis famam ad-
ceptus. Tandem Romam vocatus Bibliothecæ instructissimæ Barberinæ
præficitur, atque Cardinali Barberino à secretis stetit, à summo Pontifice
Urbano VIII. Canonicus Basilicæ Vaticanæ constitutus.

Postea Parisiis
SS. Patrum
Opera evol-
vens, ex ista
Catholicæ fidei
didicit Romæ
de n. Var. canæ
Basilicæ Cano-
nicus & Bi-
bliothecarius
fuit, &

V.

Alexandri
VII. nomine
& Christianæ
Suecorum &c.
Reginæ fidei
Catholicæ
professionem
suscepit Oeni-
pontii. Deni-
que

Dum igitur clarissimus Holstenius omnigenæ virtutis & doctrinæ ra-
dios ubique spargeret, summus Pontifex Romanus Innocentius X. per-
spectam habens ejusdem singularem in erendis antiquitatis monumen-
tis peritiam, atque in scrutandis veterum Sanctorum Manuscriptis præ-
claram notitiam, illum celeberrimæ Bibliothecæ Vaticanæ primarium
Præfectum ordinavit. Quod etiam summum officium ipsi confirmavit
Alexander VII. Papa, & ipse doctorum Virorum Phoenix, puriorisque Do-
ctrinæ Cultor eximius, qui proin Holstenium nostrum debito honore cu-
mulare voluit. Nam anno MDCLV. illum ad serenissimam Christianam Sue-
corum, Gothorum, & Vandalorum Reginam misit legatum, ut ab eadem
publicam Catholicæ fidei professionem susciperet: quam piissima Regina
festivo gaudio ad manus ejus emisit in publico Nobilium Virorum con-
fessu apud *Oenipontum* sub solempni sacræ Missæ sacrificio.

VI.

ei mortuo
Epitaphium
posuit Cardi-
nalis Barberi-
nus.

At reversus Romam Holstenius cum Religiosissima Regina jam in gre-
mii Ecclesiæ Catholicæ solenniter recepta, cùm in pericrutandis Anti-
quitatis Christianæ monumentis, & veterum SS. Patrum scriptis colligen-
dis sedulam operam impenderet, jam doctis laboribus fractus ad æternæ
quietis gaudia vocatus est IV. Nonas Februarii anno MDCLXI cujus qui-
dem morte Respublica litteraria jacturam passa est irreparabilem. Ante
mortem in Ecclesiæ *B. Mariæ de anima* Nationis Germanicæ sepulture sibi
locum elegit, ubi piissimæ animæ justis persolutis ad perpetuandam
tanti viri memoriam Eminentissimus Cardinalis Barberinus erigi curavit
superbum ex marmore tumulum cum insigni hoc Epitaphio, quod me-
morabilia vitæ acta complectitur.

D. O. M.

*Lucæ Holstenio Saxoni Hamburgensi, qui clarus in Galliis, Ro-
mæ clarior, gentium omnium ætatumque Historias, & Ecclesiæ
res mente complexus diversis Regionibus peragratis, diversos ea-
rum fines & nomina probe tenuit, varius quoque linguas præter
Græ-*

Græcam, Latinamque, quarum scriptoribus plurimum lucis attulit, antiquam Philosophiam calluit: ab Urbano VIII. Canonicatu Basilicæ Vaticanæ, ab Innocentio X. Præfectura Bibliothecæ ornatu, ab Alexandro VII. sapienter unus electus, ut occurreret Suecorum Gotthorunquæ Regiæ incomparabili, quæ miram in tanto Viro summi ingenii, summæque modestiæ conjunctionem suscepit, & prædicavit: vitæ denique laudatissimæ, & illustrium operum cursu interrupto eximius Patriæ Germaniæ Amator, Propugnatorque Religionis Catholicæ obiit anno ætatis suæ LXV. IV. nonas Februarii Anno MDCLXI, Franciscus Barbarinus Card. S. R. E. Vice-Cancell. Hæres ex asse Amico optimo P.

VII.

Inter præstantissima autem hujus clarissimi Viri opera, & doctissima Veterum monumenta ab ipso collecta, haud ultimum locum meretur præfens *Codex Regularum Monasticarum*, quem tenebris erutum luci publicæ parabat locupletandum eruditissimis animadversionibus simul ac disertationibus ad Historiam Monasticam illustrandam perquam necessariis, nisi immatura morte præventus fuisset. Etsi enim hanc veterum Regularum collectionem non collegerit Holstenius, prout ipse fatetur, sed eandem ab antiquo Codice Colonienſi descriptam à summo Pontifice Alexandro VII. ad corrigendum suscepit: attamen & illam cum aliis antiquis Codicibus collatam correxit, & doctissimis notis hinc inde illustravit, testimonium veterum scriptorum cuilibet Regulæ præfigens.

Holstenio præfens Regularum Codicem debemus, non quidem Auctori, sed Editori.

VIII.

Primus autem, qui Regulas Monasticas in unum Codicem collegit, & rededit, erat S. Benedictus Abbas Anianensis, cujus Acta primus edidit Vir doctissimus Hugo Menardus Congregationis S. Mauri Monachus Benedictinus, quæ postea eruditissimi Hagiographi Bollandus, & Henschenius de novo illustrata ad diem XII. Februarii inter aliorum Sanctorum vitas collocaverunt. Sanctus quippe Benedictus Anianensis Abbas multorum Cœnobiorum Pater, & Author, à Monasterio per ipsum in paterno solo apud Anianæ fluminis ripam erecto cognomentum hoc: *Anianensis*, sortitus est: qui nobilissima Comitum Magalonensium stirpe ortus, ex aulico gratioso & forti milite, factus est Monachus Monasterii S. Sequani in Dicecesi Lingonenſi, circa annum DCCLXXIV. ac post quadriennium in paterna possessione Anianense hoc Cœnobium in Aquitania condidit, arctamque Regulæ Benedictinæ disciplinam observavit. Hinc *Carolo Magno* Imperatori inprimis charus, ac deinde ejusdem piissimo Filio *Ludovico* Aquitanie Regi, & post mortem Patris Imperatori perquam familiaris, plurima Monasteria per Aquitaniam & Provinciam Narbonensem exstruxit, ac sanctissime gubernavit. Sed tandem ab eodem Imperatore *Ludovico Pio Aquisgranum* vocatus, inde Cœnobium instituit, unde & *Indensis Abbas* sæpe appellatur, sub cujus præsidio, anno DCCCXVIII. Aquisgrani habitus est conventus Abbatum Franciæ cum suis Monachis pro Reformatione Monasteriorum, prout Leo Ostiensis in Chronico Cassinensi Capite 18. notavit, atque in Præfatione ad Capitula ibi sancita disertis verbis reperitur.

Ejus primus Collegior S. Benedictus Anian.

Comitum Magalonensium stirpe ortus, qui ex milite factus Monachus

multorum Monasteriorum Abbas exstitit, & præfedit Conventum Abbatum Aquisgrani pro Reformatione Monasteriorum, in quem finem

IX.

IX.

ex collectis,
quas poterat,
invenire Regu-
las, concordiam
eorum cum Regula
Benedictina
confecit.

Ad reformandum igitur Statum Monasticum constitutus S. Benedictus Anianensis à piissimo Imperatore Ludovico primarius Præses omnes *Regulas Monasticas* ante exordium sæculi IX. conscriptas in unum volumen collegit, ex quibus insignem tractatum composuit, quem *Concordiam Regularum* rectè nominavit. Quo quidem tractatu piissimus Abbas unitatem & conformitatem Status Monastici monstrare voluit; quamvis primi Institutores scripserint diversas vivendi normas, quas tamen inter se concordare probavit, ex omnibus coarctans in unum sententias, quæ cum præscriptis Regulæ Benedictinæ convenire noscuntur præceptis, singula aliarum Regularum Capita ejusdem argumenti singulis Benedictinæ Regulæ Capitulis subjiciens. Jam dudum igitur sanctus Abbas Anianensis in unum corpus collegerat celebriores Regulas Monasticas, ex quibus hanc *Regularum Consensionem* monstravit.

X.

S. Benedictus
Magnus per
suam Regulam
non infirmis
novum, sed
antiquum, qui
ubique unicus
erat, perfecit
Statum Mono-
nasticum.

Quisquis enim prima illa Religiosæ vitæ sæcula vel obiter consideret, omnino perspiciet, sanctissimum Monachorum occidentalium Patriarcham Benedictum Cassinensem non instituisse novum Monasticum Statum, sed solummodo per suam *Regulam discretionem præcipuam*, sermone *luculentam* perfecisse, prout eandem commendat S. Gregorius Magnus Dialog. Lib. 2. Nam ab exordio introducti Monastici Ordinis tanta vigeat unitas, tanta morum conformitas, ut ubique unus, idemque existit Status Monasticus, facilisque fuerit ex uno ad aliud Monasterium transitus, Monachis eandem vivendi rationem, eandemque Monachatus Professionem observantibus, non obstante diversarum Regularum observatione, quæ quidem uniformes censebantur, nullamque inducebant Ordinum diversitatem.

XI.

cujus
unitati non
obstat plures
Regulas
rum.

Hoc ex variis sanctorum Patrum Actis omnino constat, atque clarius patebit ex Leonis Allatii Præfatione ad præsentem Regularum Codicem mox adducenda, ubi Vir doctissimus exertis verbis contendit, nullatenus tali unitati obstare Ordinum diversitatem. *Etenim illæ, inquit, à singulis ut præsens usus posebat Patribus scriptæ aliorum similia cupientium studiis descriptæ in commune proponebantur: ut ex his quique pro locorum & nationum differentia vitam uniformi, quoad præcipua, disciplina temperarent. Primaria sane & quasi fundamentalis Monachorum Regula Evangelium erat; illa inquam Christi consilia, quæ castrare se ipsum propter Regnum Cælorum; quæ abnegare se, & crucem tollere, quæ patrem & matrem, uxorem, & agros propter Christum relinquere; quæ vendere patrimonia, & dare pauperibus, sicque nudos Christum sequi suadebant. Regulae particulares nihil nisi ejus primæ Regulæ applicationes aut declarationes locis & personis plerumque aptate habebantur.* Hinc in uno eodemque Monasterio rursus aliquando receptas Regulas reperimus, prout Gregorius Turonensis lib. 10. cap. 18. de Attanenii apud Lemovicis Monasterio testatur, in quo non modo Cassiani, verum etiam Basilii & reliquorum Abbatum, qui Monasterialem vitam instituerunt, celebrabantur Regulae. Multa talia hujus rei exempla adducit clarissimus Mabillonius in suis Præfationibus ad Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti, & præcipue in Præfatione ad Tomum 1. Annalium Benedictinorum, ubi ex professo agit de hac Status Monastici unitate, non obstante tot Regularum varietate, quæ sæpius in uno eodemque loco observantur, etiam post promulgatam Regulam Benedictinam. Sic S. Philiberti Gemeticensis Cœnobii Conditor & Abbas Basilii sancti Christumata, Macarii

carii Regulam, Benedicti Decreta, Columbani Instituta sanctissima, assidua lectione frequentasse legitur.

XII.

Unde perspicuum est Regularum multipliciter nullatenus induxisset Ordinem Monasticorum diversitatem, qualem nunc videmus; quando diversi Monachorum Ordines certo caractere discriminati, & certis ac cuique propriis legibus, officiisque Deo militant: nec facili ab uno ad alium Ordinem conceditur transitus, absque annua probatione & nova noviter suscepti Ordinis solenni Professione. Adeoque primis illis sæculis Monachi sub una particulari Regula educati, de uno ad aliud Monasterium etiam aliâ Monasticâ Regulâ gubernatum facillè transire poterunt, nulla emissa nova Professione, neque admissa annua probatione. Hujus unitatis etiam apud Monachos diversarum Regularum cultores evidens argumentum nobis suppeditat ipse S. Benedictus Monachorum occidentalium Patriarcha in Regulâ suâ Capite LXI. ubi sic præcipit: *Si quis Monachus peregrinus è longinquis Provinciis in Monasterium supervenerit, si pro Hospite voluerit habitare in Monasterio, & contentus fuerit consuetudine loci, suscipiatur, quanto tempore cupit. Si vero postea voluerit stabilitatem suam firmare, non renuatur talis voluntas, & si quidem vir frugi erit non solum, si petierit, suscipiatur in Congregationem, verum etiam suadeatur, ut stet; ut ejus exemplo alii erudiantur, & quia in omni loco uni Domino servitur & uni Regi militatur.*

adeo
ut facili sine
probatione ab
uno ad aliud
Monasterium
transitus esset.

juva
Ipsam S. P. Be-
nedictum, qui
à peregrinis
Monachis ni-
hil require-
bat, nisi sta-
bilitatem lo-
ci.

XIII.

In susceptione igitur peregrini Monachi etiam sub aliena Regula educati, S. Benedictus non exigebat annuam probationem, vel novam Regulâ suâ professionem, sed tantum requirebat stabilitatis promissionem ob mutuum initum inter utrosque contractum. Hujus promittendæ stabilitatis formulam ex Hildemaro antiquo Regulâ Benedictinæ Commendatore, adducit laudatus Mabillonius Annal. Bened. Tom. 1. lib. 8. pag. 215. quæ talis erat: *Ego N. veniens de longinquis Provinciis in hoc Monasterium, quia placuit mihi conversatio Fratrum istius loci, & illis placuit mea conversatio: ideo stabilitatem meam in hoc Monasterio per hanc scripturam manu meâ scriptam perpetuò confirmo.* Adeoque non aliam rationem & cæremoniam ad suscipiendum peregrinum Monachum exigebat sanctus Benedictus, licet & Regulam peculiarem jam conderit, ad hoc tamen attendens, ut Monachus ille peregrinus, si ex Monasterio noto & vicino venerit, haberet Abbatis sui consensum, ac litteras commendatitias, ne alias hæc Monachi admissio scandalum vel offendiculum inter illa duo Monasteria generaret.

XIV.

Non ergo distinctum Ordinem Monasticum S. Benedictus instituit, nec præscribendo stabilitatem & morum conversionem (Regulâ Benedictinæ Cap. 58.) aliquid essentielle innovavit, sed solum ex alus præcedentibus Monachorum Regulis & Constitutionibus Statum Monasticum reddidit præstantiorem, præscribendo Regulam discretionem præcipuam, sermone luculentam. Pari modo dicendum est circa rigidam Scotorum Monachorum disciplinam, quæ tamen mirifice propagata est non solum in Britannia & Hibernia, verum etiam apud Gallos, & Italos per S. Columbanum, ejusque Socios, etiam si non nulla ab aliorum Monasteriorum ritibus abhorrentia complecteretur. Notum quippe est, hos Scotos Monachos ex errore calculi aliter festum Paschatis celebrasse, quam alii Christiani, ipsa namque quarta decima luna, si in Dominicam incidisset, Pascha celebrantes. Dein eorum Tonfura Clericalis longè dissimilis erat à Romana & Græca: rasi scilicet anteriori capitis parte ab aure ad aurem, posteriori intonsa.

Sed neque ipsi
Monachi Sco-
ti, ut ut rigi-
dissimi, huic
unitati Statu
Monastici ob-
stant.

intonſa. Verum his aliisque diverſis ritibus non obſtantibus nuſquam legitimus hos Scotos Monachos conſtituiſſe diverſum ab aliis Monachicis Ordinem.

XV.

exceptis quibusdam ritibus ipſis peculiaribus,

quin etiam peregrinos Monachos ſine nova probatione admittunt.

Nam ſi *Ordinem Monachicum* in Monasterio Culroſenſi ſæculo V. uſitatum inſpiciamus, quem inter hujus Codicis additamenta collocavimus, tunc perſpiciemus, eandem diſciplinam ab orientalibus æque ac occidentalibus Monachis uſitatam, ſi excipias frequentes in aquam immerſiones Scotis Monachis peculiareſ. Et quamvis *S. Columbanus* natione Scotus, & paternarum traditionum etiam exoticarum acerrimus vindex, cum turba Monachorum, anno DXC. in Gallias ſeceſſerit, atque ædificatis pluribus Monasteriis Regulam peculiarem ſuis Monachis præſcripſerit; attamen non novum Monachicum Ordinem inſtituit, ſed ad imitationem *S. Benedicti*, ex aliis peregrinis Monasteriis advenientes Monachos liberè & abſque aliquo annuæ probationis exemplo, in ſuam Congregationem ſuſcepit. Sic *Attala* Monachus Lirinienſis, poſtquam plures annos illic vitam Monachicam egiſſet *Regularis Diſciplinæ* ſtudio ad *S. Columbanum* ſe recepit; quem mox *Vir ſanctus ſuo Monasterio junxit, ac divinis monitis erudire tentavit.* Aliud quoque exemplum adducit ſæpe laudatus *Mabillonius*, aſſerens, *Euſtadium Luxoviienſem Abbatem, & S. Columbanum* ſucceſſorem ex *Agauenſi* Monasterio abduxiſſe ſecum *B. Anatum* iſtius Cœnobii Monachum, & in ſuorum Fratrum ſocietatem inmediate admidiſſe.

XVI.

Quæ ſane omnia fatiſ ſuperque declarant unitatem, & conformitatem Statû Monachicis non obſtante diverſarum Regularum obſervantia, quæ locis & perſonis adaptatæ tanquam diverſi vitæ Monachicæ Commentarii conſiderari debent, utpote non niſi particulareſ ipſius mandati Evangelici applicationes, & declarationes. Et quidem ipſi Scoti Monachi, ad obſervationem Catholicæ Paſchatis perducti & exoticam ſuam tonſuram rejicientes tandem hanc Monachicæ vitæ unitatem ubique manifeſtabant, non obſtante rigida eorum diſciplina. Nam, poſt Synodum Matſiconenſem anno DXXV. celebratam in omnia ſancti Columbanii Monasteria facili negotio introducta eſt Regula *S. Benedicti*; atque teſte *Ven. Beda, Hiſt. Eccl. lib. 5. & in vita S. Cuthberti*, poſt conſictum Pharenſem inter *Columbanum Scotum, & Wilfridum Anglum* initum, in omnibus Norththumbrani Regni Cœnobiis per Scotos Monachos erectis, Regula Benedictina cum rigida Scotica Diſciplina floruit, donec hæc omnino obſoleta, & illa ſola ubique prævaluit; immediate enim *S. Eusta Melroſiæ* in hodierna Scotia Abbas, Cœnobii Lindiſfarnenſis gubernationem ſuſcepit, cui & ſucceſſit *S. Cuthbertus* ejuſdem etiam olim Præpoſitus. Poſtea autem *Scoti, & Piſti*, per *ſanctum Coſfredum, & ſanctum Eggbertum* Anglos Benedictinos ad rectum celebrandi Paſchatis tramitem perducti, circa annum DCCXVIII. Regulam Benedictinam amplexi ſunt, nulla alia interveniente vitæ Monachicæ mutatione, niſi quod rejecta ſua deformi *Tonſura Scotica* ſuſceperint *Tonſuram coronalem*. Hæc omnia ſuſus tractantur in *Monachico Scotico*, ubi in ejuſdem Propyleo exhibentur peculiareſ diſſertationes, circa mores & diſciplinam veterum Monachorum Scotorum, qui olim nuncupabantur *Kildei, & Kiledei*, ab ipſis cellis, quas inhabitabant, non vero à cultu, quem ibidem exercebant denominationem ſumentes.

imo rejecta, quibus differendibus ſandem Regulam S. Benedicti amplexi ſunt.

XVII.

XVII.

Stabilita igitur Monastici Statûs unitate, & unione, quam Regularum multiplicitas non magis variabat, quam variae nunc commentationes in Regulam S. Benedicti, ex quibus exortæ sunt tot Benedictinæ Regulæ propagine, quales sunt, *Luniacensis*, *Camaldulensis*, *Cisterciensis*; & plures aliæ Monachorum Congregationes, quæ pro vitæ, & morum norma primaria constituunt Regulam S. Benedicti, & per sua peculiaria Statuta solummodo inter se differre videntur, quoad majorem vel minorem Regularis disciplinæ observantiam.

Sic & verim Benedictinorum Congregationes non mutant Regulam Benedictinam.

Nunc autem ad Statûs Monastici antiquitatem indagandam progredimur, cum nonnulli Antiquitatum Ecclesiasticarum Mangones hujus Statûs exordium apud *Nazaræos* & *Rechabitas* in veteri Testamento requirunt, vel ejusdem originem ex Anachoreti *Elisæ*, & *Elisei* Prophetarum deducunt, quamvis ante tertium Æræ Christianæ sæculum nusquam reperimus verum & perfectum Statûs Monastici exemplum.

Exordii Statûs Monastici vera Epocha non diuenda est ex Testamento veteri.

XVIII.

Nam quidquid de Nazaræis, & Rechabitis, vel Prophetarum Anachoreti dici potest, nunquam exempla illa probare possunt perfectum & sincerum Monachismum, sed ad summum tantum figuram, & imaginem potius exhibebant, quam ipsam formam & essentiam; ita, ut in veteri Testamento, Statûs Monastici quædam quasi præludia & præfagia reperire sit, nunquam tamen vera, & authentica exempla. Idem esto judicium de *Essenis* vitam quamdam communem in rerum divinarum contemplatione ducentibus, quorum mores Philo Judæus libro proprio describit. Eruditi enim omnes hoc nostro ævo consentiunt, Hebræos istos vita & moribus quam longissimè discrepasse à vero Monachorum Instituto, etiamsi cum S. Hieronymo admittamus *Essenos* istos Christiana Religione fuisse imbutos. Non enim omnes primi Christiani etiam Jerosolymis habitantes ad Consilia Evangelica amplectenda obligabantur; nam plerique erant conjugati, nec uxores dimittere volebant, prout de *Nicodemo* & *Gammaliel* constat, liberumque erat cuique fundos suos retinere vel dimittere, siquidem S. Petrus dixit Ananiæ: (Act. Apost. cap. 5 v. 4.) *Nonne manens tibi manebat, & venundatum erat in tua potestate.* Fatendum tamen est, plures Jerosolymorum Christianos, miracula ab Apostolis patrata considerantes, ad perfectionem Evangelicam obtinendam omnia pro Christo reliquisse, vitam communem ducentes. Nam S. Lucas in Actis Apostolorum Cap. 2. v. 45. & Cap. 4. v. 32. sic de quibusdam primis illis fidelibus loquitur: *multitudinis autem credentium erat cor unum & anima una: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum dicebat, sed erant iis omnia communia.*

quo tempore nunquam fuerunt veri Monachi.

XIX.

Adeoque ex his primis Jerosolymitanis Christianis *Status Monasticus* sumpsit exordium, cujus quidem primaria & præcipua Principia cognoscuntur ipsa Evangelii Consilia, quibus equidem hortamur: *nos castrare propter Regnum Cælorum, crucem tollere, patrem, matrem, uxorem, & agros relinquere propter Christum, & per omnium rerum temporalium, imo propriæ voluntatis abnegationem, Christi vestigia sequi.* Nec minus certum est, alios Christianos hanc Evangelicam vivendi formam amplexos fuisse; *Metaphrastes* enim in hoc vitæ S. Pauli primi Eremitæ refert, primis duobus Ecclesiæ sæculis plurimos extitisse, vitæ Monasticæ Professores; vita quoque S. *Eudoxie Martyris*, quæ temporibus Trajani Imperatoris floruit, Monasteriorum jam tum institutorum meminit. Cùm verò Ecclesiastica illorum sæculorum monumenta, plerumque perierint, partim Diocletiani

sed à primis Christianis Jerosolymitanis, cujus Regula fundamentalis sunt ipsa Consilia Evangelica.

In SS. Paulo & Antonio indubitate vitæ Monasticæ exordia apparent.

Imperatoris impio mandato flammis consumpta, partim injuriis temporum perditâ; hand ante pacem Ecclesiæ per Constantinum Magnum Imperatorem redditam authentica & indubitata vitæ Monasticæ primordia certò ostendi possunt, quæ S. Paulo primo Eremitæ, & S. Antonio Abbati merito referuntur.

XX.

In hoc igitur *Regularum Monasticarum* Codice, jute primum locum occupat Abbatis sanctissimi Antonii Regula, ex ipsius ad viros Monachos Epistolis collecta, à quo tempore usque ad nostra sæcula habemus sine interruptione continuatum vitæ Monasticæ progressum, & quidem ex sinceris, & indubitatis monumentis manifestatum, quæ in hoc Codice variis Additamentis amplificato, secundùm Regulas chronologicas & criticas exhibentur. Hanc vitæ Monasticæ unitatem, & primam originem sic explicatam, jam pridem doctissimus Holstenius noster eruditè Dissertationibus illustrare meditabatur, nisi, dum primam hujus Codicis Regularum editionem prelo committere parabat, immatura morte surreptus fuisset. Jacturam hanc ex schedis posthumis Holstenianis Republicæ Litterariæ quodammodo supplevit Vir Eruditissimus & Holstenio charissimus *Leo Allatius*, qui sequentem Dissertationem Proœmialem quatuor Capitulis exaravit, quam proin hic adducimus, cùm hucusque dicta perspicue ex eadem deducantur, reservato tamen quarto ejus Capite, donec ordinem ipsius Codicis Regularum ostenderimus.

Holstenii intermor-
tuorum
operam re-
peravit Leo
Allatius

M A T E R I A
DISSERTATIONIS PROËMIALIS
AD
REGULAS MONASTICAS
E SCHEDIS POSTHUMIS
LUCÆ HOLSTENII
CAPUT I.

Origines Instituti Monachorum, & eorum diversæ species.

Frustra sunt, qui verum & perfectum Monachismum Christianismo vetustiorum faciunt; ejus in veteri Testamento figura magis, quam forma, præsentia potius, quam exemplis reperitur. Elia Anacoretæ, hujus & Elisai discipulorum convivii, Nazæarorum, & Rechabitarum Instituta, tum si qua occurrunt alia ejus generis, videri possunt quodam quasi Rudimenta gratia Monachos facere exordientis. Esseni quoque, quorum Hebræi meminere, uti & quos Plinio Libro primo describit (quamquam hoc S. Hieronymus fuisse Christianos putat) multis, ut palam est, differentiis à Monachorum Instituto discrepabant. Judicæ Metaphrastes, iusto vitæ S. Pauli Eremitæ, non defuisse primis duobus Ecclesiæ seculis Monastica vitæ multos Professores. Sane vitæ S. Eudoxia Martyris, qua temporibus Trajani floruit, Monasteriorum jam tum institutorum meminit. Verum, ut alia multa Ecclesiastica Monumenta illorum temporum, sic memoria distinctior primæ illius vitæ Regularis Diocletiani flammis, quibus Christiana tabularia conflagraverunt, abolita fuit; ex his porro, qua supersunt, monumentis atati Constantini Magni vitæ Regularis initia imputanda sunt; tunc scilicet per Ecclesiæ pacem ea perpetuari sine interpellatione, dilatari sine obstaculo potuit. Authores porro ejus primi Paulus & Antonius sive,

In V. T. tantum
figura
erat Monachismi.

Vitæ Regularis
Authores fuerunt Paulus
& Antonius.

quorum exemplis duo genera Monachorum informantur, alterum Eremitarum seorsim sine arbitrio degenitum, Canobitarum alterum in domo communi convitantium, & miscabantur in illis principis hac duo genera plerumque, ut iidem ex Eremito in Canobitum, ac vicissim de vita communi in solitariam transirent; quamquam hac cum multis experimentis esset deprehensa, periculosior caput pra illa Canobitica celebrans disciplina, praesertim post editam à Pachomio Regulam, dilante Angelo excoctam, quam latine Hieronymus transtulit. Ex hoc tempore duo laudabilia distingui genera Monachorum coperunt, solitariorum, & communiter viventium, quibus alterum submissum est non probum, Sarabitarum ut vocabant, qui hinc aut terni passim per urbes aut castra proprio arbitratu viverent.

Monachi primi divisi in Eremitas, ac Caenobitas,

& Sarabitas.

C A P U T II.

Propagatio Monachismi ex Aegypto in omnes terras.

Instituta per hunc modum in Aegypto vita Monastica Auctoribus Paulo, Antonio & Pachomio, in omnes inde se terras sautari propagatione disudit. Primus Hieron ex Antonii scbola Monasticam in Syria disciplinam & exercuit, & docuit, Basilus Magnus Monasticam Professionem ex Aegypto acceptam in Pontum & Asiam minorem intulit. Aulus relegendus Monasteria in Gothia fecit. Penetravit quoque idem Institutum in Aethiopiis, Persidem, & Indiam; ex quibus Provinciis turmas Monachorum se Bethleemi suscepisse scribit S. Hieronymus. In Italiam Institutum Monasticum partim ex Aegypto, partim ex Syria transtulit. Primum enim Romam adveniens S. Athanasius cum vitam à se scriptam S. Antonii publicasset, juventutem utriusque sexus plurimam ad ejus imitationem inflammavit. At S. Eusebius Vercellensis Disciplinam Monasticam à Syria petitam in suam Ecclesiam intulit, & Clerum etiam suum sub Regulam adiecit. Sanctus quoque Isaac Syrus prope Soletum in loco deserto Monasterium ponit, ut docet S. Gregorius Dial. lib. 3. cap. 14. Ex alterutra istarum originum vel Aegypcia, vel Syriae produsse videntur Monasteria, quae multa per Italiam fuisse SS. Ambrosius, Hieronymus, Gregorius, alique testantur. Abbates quoque & Asecta insignes, Eutychius, Florentius, simulque multi à S. Gregorio memorati, ante S. Benedicti aetatem. Item virgines & Sanctimoniales. Non solum autem in continenti Italia, sed & in Insulis Dalmatia & Maris Etrusci plurimos fuisse per ea tempora Monachos, S. Hieronymus indicat. In Sicilia quam ingentem olim multitudinem Monachorum fuerit, Rochus Pirrus testatur in Notitia Abbatiarum ejus Insula, uti & de aliis majoribus Mediterranei Maris Insulis alii, qui de ipsis scripserunt. E Capraria Insula, ubi greges Monachorum fuisse indicat Rutilius Numantianus scribens circiter annum Christi 416. missi ad sanctum Augustinum Monachi id Institutum in Africam intulerunt, quod ibi receptum est, nequaquam Donatistis obstantibus. Monasteria Carthagine, Tagaste, Hypone, fuisse testatur Paulinus, Caprariense postea & Palmaria Monasteria reformavit S. Gregorius Magnus. Sed inter Insulas Monachismo clarae, Lerina imprimis celebrata est, ubi Auctore Honorato sancti senes divinis cellulis Aegyptios Patres in Gallias amulabantur, ut S. Eucherius tradit. Hinc eductus ad Episcopatum est S. Honoratus anno Christi 426. quod exemplum postea frequentatum legimus, ut merito Lerina Seminarium Episcoporum diceretur. Quintum inde saeculum Barbarorum irruptionibus, Imperio, & Ecclesia funestum multos publicorum malorum pertasos ad vitam Monasticam locis secretis colendam perpulit, tutum asylum pandens humanarum miseriarum. Per Gallias nihilominus floruisse Professionem Monasticam, ex historiis Regum prima stirpis, Aetis SS. Hilarii, Martini aliorumque, tum ex Gregorio Turonensi, aliisque Monumentis manifestum est. In Insulas Oceani per eadem tempora Monachismus penetravit, Auctore Patrio Brittono, qui peragratis Gallia atque Italia, Insulisque Tyrrheni Maris, eam in juventute S. Martinum vidisset, & S. Germano Autissiodorensi Praeceptore usus esset, missus postea à S. Celestino Papa ad convertendos Hibernos anno Christi 431. Monasteria ibi plurima instituit, ut ex antiquis Monumentis Usserius docet; obit S. Patritius anno 49. David Menorensis Episcopus nobile Monasterium construxit. Monasterii Bencorensis meminit Beda. S. Columbanus Armacanum & Tyrrense Monasteria fundavit anno 561. haec erant in Hibernia & Britannia illa parte, quam non occupaverant Anglo-Saxones, ad quos deinde ipsos Monasticum Institutum simul cum Christiana Religione penetravit, magnis & paribus utriusque incrementis. S. Augustinus Monachus & Monasticarum Regularum peritus, missus deinde à S. Gre-

In Syriam Monachismum introduxit Hieron. In Pontum & Asiam minorem Basilus M. In Gothiam Aulus. In Italiam S. Athanasius, S. Eusebius Vercellensis, & S. Isaac Syrus.

Exfrusta quoque sunt Monasteria in Insulis Dalmatia & Maris Etrusci.

In Africa Carthagine, Tagaste, Hypone &c. Lerinense Monasterium per celebre in Gallia.

In Hiberniam invexit S. Patritius.

In Britanniam S. Columbanus, S. Augustinus Monachus in Angliam.

Ad Northumbros S. Aidanus.

gorio Magno in Angliam, Monasticam ibi disciplinam propagavit, Doroverniensi præsertim Monasterio fundato, ut auctor est Beda. Apud Northumbros & Septentrionales illius Insulae populos S. Aidanus vitam Religiosam induxit. Proflerat his & scabala S. Columbanus, & in Lindisfarnensi Insula Monasterium habuit. Hac omnia confirmant celebrata in Historiis illarum gentium dissensiones inter utriusque scabala Monasteria varia, præsertim de Fasciate ac Tonsura: & videntur per ea tempora Monachi in Ecclesijs Episcopalibus functiones sacras obivisse, quod indicat Beda. Unde Cathedralis Ecclesia Münster, sive Monasteria vocantur Anglis. De Hispanis, Germania, Dacia, Pannonia, Sarmatia, cæterisque Regnis ac Provinciis sigillatim dicere infinitum sit. Extant Historici cujusque, qui plane doceant, ubicunque Christi Religio viguit, etiam Regulare Institutum floruisse. Porro ubiis gentium viri Ascetum colere, famina quoque eos amulata pro captu sexus, Perfectioni studuerunt: idque vel carnobis, aut cellulis clausa, vel in domibus propriis virginisatem Deo sacratam, aut sanctam viduitatem exercentes. Sed de his satis.

In Scotia S. Regulus.

Ex antiquis monumentis constat, longe ante S. Patritii tempora apud veteres Britannos, & hodiernos Scotos Monasticam vitam floruisse. Sic apud primos celebre erat Monasterium Beanchorense, & in hodierna Scotia notum Cœnobium de Kil-Ruel à S. Regulo cum Reliquis S. Andree Apostoli in Scotiam veniente erectum circa annum CCCLXIX. & ideo Cella S. Reguli olim nuncupata. Deinde S. Palladius ad extinguentiam Pelagianam Hæresim apud Scotos grassantem à S. Cœlestino Papa missus, circa annum CCCXXVIII. per se, suosque discipulos Ternanum & Servanum varia Monasteria condidit. Circa ea quoque tempora omnino certum est, S. Ninianum vel Ninianum S. Martini discipulum candidæ Casæ in hodierna Scotia Episcopum, ibidem ex lapidibus albis nobile construxisse Monasterium, unde & nomen hoc (candidæ Casæ) traxit, teste ven. Beda. S. Servanus circa annum Christi CCCXLI. ad borealem Forthæ fluminis ripam celebre Culrosense condidit Cœnobium, ex quo prodiit S. Kentigernus primus Glasquæ Episcopus, eximius vitæ Monasticæ propagator, cujus Monasterii Ordinem Monasticum inter Additamenta ad hunc Codicem collocavimus. S. Patritius Hiberniæ Apostolus Britannoduni in Scotia natus, priusquam Hiberniæ Apostolatam subiit, jam in Patria sua apud Britannodunum Monasteria aliqua erexit, quorum rudera & situs etiamnum apparent ab ipso Sancto denominationem habentia, prout testatur Kil-Patrick, id est cella Patritii, & iterum sedes S. Patritii. Dein postquam S. Columba non Columbanus, Scotorum Monachorum Patriarcha anno DLXV. Jonam Insulam à Congallio Scotorum Rege obtinuerat, & celebre Hyense Cœnobium construxerat, per Scotorum & Pictorum Regna Institutum Monasticum maxime floruit, referent in sua Historia Ecclesiastica ipse ven. Beda. Ex Hyensi siquidem Monasterio S. Oswaldus Northumbrorum, sive Anglorum borealium Rex, ad subditos suos in fide Christiana instruendos evocavit sanctum Aidanum & socios suos Scotos, qui Episcopus Northumbriæ declaratus Lindisfarnense Cœnobium condidit, atque in omnibus alijs Ecclesijs vitam Monasticam instituit juxta Scotorum rigidam disciplinam. Similiter circa annum DXC. S. Columbanus cum Monachorum turba in Gallias secedens, Luxoviense apud Burgundiones erecto Monasterio vitam Monasticam insigniter propagavit, Scoticarum suarum Traditionum acerrimus vindex, uti ex ejus Regula & Pœnitentiali in hoc Codice exhibita, constat. S. quoque Maurus, S. Benedicti discipulus etiam ante medium hujus sæculi constructis Monasteriis apud Gallos Benedictinam Disciplinam ubique introduxit, cui tandem, utpote discretissimæ rigida Scotorum Religio lubentissime cessit. Omnes etenim illi Scoti & Angli Monachi, qui cum S. Wilibrordo & S. Bonifacio Germanorum Apostolo ad convertendos Frisones & Saxones in Germaniam venerunt, cum ipsa Christiana Religione apud tunc barbaras illas Nationes

Ad Burgundiones Monachos transiit S. Columbanus.

Apud Gallos Benedicti Regulam introduxit S. Maurus.

Apud Frisones verb & Sæones SS Wilibrordus & Bonifacius.

tiones , Monasticam S. Benedicti Regulam introduxerunt, erectis Cœnobiiis amplissimis, & introductis ubique in ipsas cathedrales Ecclesias Benedictinis Monachis.

C A P U T III.

Unitas Regularis Instituti usque ad S. Benedictum.

Obiter de Patria Cassiani.

EX hactenus dictis de multitudine ubique colentium vitam Monasticam in utroque
lexu, facile cupiam vetera ex presentibus asstanti persuadebitur, fuisse primis
illis temporibus diversos, & certo caractere discriminatos Monachorum ordines,
prout postea institutum præsertim in Mendicantibus, quorum univ[er]sa latè sparsa
familia, sub uno peculiari capite certis & cuique propriis officiis, ac legibus Deo milit-
tant. Valde fallor, si jam tum primis sex septemve Ecclesia Saculis iste usus inva-
luerat. Certe vestigia mihi quidem non apparent, qui, quocumque intueor, univo-
cæ ubique Monachatus rationem, & facilem ac promiscuum invicem transitum,
mutuumque commutatum Professionum & Cœnobiorum cerno. Orientales Monachi, quan-
do in Occidentem venerant, cum ibi profitentibus Religiosam vitam sine discrimine
censebantur: vicissim occidentales in Oriente; quod cum innumeris exemplis possit
demonstrari, unum ta- tum hic afferam, Cassiani & Germani Gallorum Monacho-
rum, qui Ægypti Monasteria peragrarunt Instituti Monastici cognoscendi causa, &
animo in Patriam reverendi haustu inde notitiam disciplina, in suam, & popula-
rium suorum usum; unde satis apparet, existimasse ipsos, unum esse in commune om-
nium ubique Monachorum modum, & usum Religionis profitenda. Moverit forte quen-
piam (ut hunc obiter scrupulum Lectori eximam contraria vulgi opinione præoccupato)
quod Cassianum Gallum dixi. Quid ni verò id ego ipsi de se affirmanti crederem?
Legimus Cap. 1. Coll. 24. Cassianum cum suo unanimo Abbate Germano sissos esse
Abbati Abrabamo: quia (verba sunt ipsius) ad repetendam Provinciam nostram,
atque ad revivendum Parentes, quotidianis acris ætibus urgebamur. Quam aliam
hic Provinciam intellegimus, nisi illam Orienti obversam Gælia oram, qua jam tum
quasi proprio nomine, quod hodieque retinet, Provincia vocabatur, in quam deinde
certò consistat rediisse Cassianum, in eaque vixisse, conversisse, obiisse. Addit de Pa-
rentibus suis, fuisse illos magna Religione & Pietate præditos; unde non impedituri
putarentur, ne Monasticam ibi vitam coleret; tum eisdem copiosos, qui assatim
præbituri essent necessarii, & sollicitudinem vitiiis parandi dempturi. Quæ omnia
mirè convenienter Indigenis illarum uberrimarum Regionum, ubi præcipuum tum erat
Religionis vigor, & passim nobilissimi quique Levitum consuebant profitenda causâ
vita Monastica. Unde sibi (quod mox subdit) merito ambo blandiebantur, spe verissi-
mili de conversione multorum, qui velut nostro essent (inquit) ad viam salutis ex-
emplo, & monitis dirigendi. Videant autem, qui in solitudines Scytharum Cassiani
Patriam summovent, quam apte illi desertorum squalori & concosis rigoribus con-
veniat, quod de sua Patria Cassianus subjicit: Tum præterea ipsorum locorum situs,
in quibus erat à Majoribus nostris avita professio, ipsarumque amœnitas jucunda
regionum ante oculos pingebatur, quam gratæ & congruæ solitudinis spatii ten-
derentur: ita ut non solum delectare Monachum possent secreta sylvarum, sed etiam
magna victus præbere compendia. Denique dictio ipsa & stylus, quom non Scythia
barbariem redoleat, palam est. Quæ etiam ratione resolluntur, qui Athenien'em Cas-
sianum putant. Inde enim potius Atticam Gracisimam proprietatem ducere potuisset,
quam eum, quem præsert ubique Latinitatis gallicana genuinum, succum ac leporem,
qualis in Eucherio, in Vincentio Lirinensi, in Foulo, in aliis ejus tractus scri-
ptoribus passim floret; sed de his plura dicendi locus hic non est. Ad uniformitatem
Instituti Monastici revertamur, adversus quam nihil præscribit Regularum hoc Co-
dice velatarum numerus & diversitas. Etenim illa à singulis, ut præsens usus po-
scebat, Patribus scripta, aliorum familia cupientium studis descripta, in com-
mune proponebantur, ut ex his quique pro loco-um, & Nationum differentia, vi-
tam uniformem, quoad præcipua, disciplinâ temperarent. Primaria sane, & quasi
fundamentalis Monachorum Regula Evangelium erat: illa, inquam, Christi Con-
silia, qua castrare seipsum propter Regnum Cœlorum; qua abnegare se, & crucem
tollere; qua patrem, & matrem, uxorem, agros propter Christum relinquere, qua
ven leve patrimonia, & dare pauperibus, sicut nudos Christum sequi fundebant. Re-
gula particularis nibi nisi ejus prima, ac univ[er]sali Regula applicationes, aut de-
clara-

Una eadem-
que fuit per-
mis Saculis
Monachatus
ratio.

quem
in Galliam
suum retero-
runt Germa-
nus & Cas-
sianus.

qui Notione
Gælia erat,

non ex Scy-
thia,

neque Athe-
nis oriundus.

Uniformis
Instituti Mo-
nastici nihil
ludatur à di-
versis Regu-
lis. Quæ om-
nes cum
Evangelio,
tanquam un-
iversali Regu-
la concordant.

de folium
ceres locis
ac perionis
apraz fut.
E. R.
Caffinenfi
Cauobio,

clarationes locis & perfonis plerumque aperta habebantur. Quod adeo verum est, ut ne ipse quidem S. Benediſtus, qui antiquum, quem reperit in Ecclesia, Monasticum Ordinem suscepit, excogitavit, dilatavit, Regulam univerſalem ſuis ubique omnibus promulgaverit; ſed peculiarem duntaxat Caſſinenſi Canobio, cui praeerat, qua inde privata diligentia deſcripta, & immanſi ſtudio publicata, adeo non quaſi abrogaffe priores ceteras eſt credita, ut S. Benediſtus Anianenſis, hujus, quam damus, Collectionis Auctor, idem aliud Opus elucubraverit, nuper à viro doctiſſimo Hugone Menardo, luci publica cum eruditus obſervationibus datum, cui Concordiæ Regularum nomen fecit, qua ſingulorum Benedictinæ Regulæ capitulum conſenſionem ſua ceteris omnibus aliis Regulis clarè demonſtrat. Hæc diſputari pluribus debebant; verum metus erat, ne in contentionem res abiret ab hoc aditu tranquilli paſſificique operis alienam: certorum quippe hominum, quos abundare in ſuo ſenſu facile ſciamus, obſtixa in contrarium arduatque ſtudia noveramus, cum quibus vixari nunc quidem voluimus.

XXI.

Diximus ſupra, Leonem Allatum ex ſchedis Holſtenianis poſthumis hanc Diſſertationem Proœmialem exaraffe; ſic enim prodit clariffimus Mabillonius in Præfatione ad Tom. I. Annal. Benediſt. n. 19. ubi ad monſtrandam Inſtituti Monachi unitatem, ſub nomine Allati adducit prolixum textum ex allato Capite III. Diſſertat. Proœmial. diſſumptum. Cum igitur tot Viri graves & eruditi, inter vitæ Monachi primos cultores plenarium conſenſum reperiunt, atque ipſius Inſtituti ratio, utpote in Conſilio Evangelicis fundata, hoc ipſum manifeſtet, hinc non obſtante Regularum diverſitate talis concordia in dirigerendis Monachis manſit inconcuſſa, donec poſterioribus ſæculis Ordines Mendicantes inſurrexerunt, qui Monasticum Statum tam circa habitum, quam circa vitæ curſum quodammodo mutaverunt, quamvis omnes Ordines Religioſi ad eundem terminum tendant, nimirum ad excolenda Conſilia Evangelica.

XXII.

Exiſtimat quidem Vir doctiſſimus Ludovicus Thomaffinus Oratori Gallicani Presbyter, de veteri Diſc. part. 1. lib. 3. cap. 24. Cluniacenſes Monachos primos fuiſſe, qui in Ordinem Monasticum induxerunt diverſitatem ab omnibus aliis diſtinctum corpus conſtando, & ſingulari Regulæ feſe addicendo, cum ante ſæculum decimum ſub uno generali Monachorum ordine, cuncta Monasteria ita conſtituta fuerint, ut ſuam Regulam amplectendo non excluderent alias, ſed diverſas Regulas admitterent. Verum pace eruditiffimi Viri, nec Cluniacenſes, vel poſtea Camaldulenſes, Ciſtercienses, aliique plures Benedictinæ diſciplinæ Reformatores tantam in Ordinem Monasticum induxerunt differentiam, utpote pro primaria vitæ norma conſtituentes S. Benediſti Regulam ſolam, à Monachis occidentalibus obſervatam, longe ante Cluniaceniſis Congregationis exordium, adeoque omnes illæ Congregationes ab eodem fonte emanantes, haud aliunde ſuam diverſitatem hauſerunt, quam laxiori vel ſtrictiori Regulæ Benedictinæ obſervantia, ad quam in ſuo rigore conſervandam peculiaris cujuſque Congregationis Conſtitutiones, diverſis perſonis & locis excogitatae ſunt, quarum proin præcipua: inter hujus Codicis Additamenta exhibentur.

XXIII.

Ex quibus omnibus omnino pateſcit, Statum Monasticum ab exordio uniformem, ſimulque cum ipſa Chriſtiana Religione ſumpſiſſe originem, & cum eadem per Orbem ſimul propagatam fuiſſe. Cum autem moderni Canonici Regulares, qui ſub communi Regula S. Auguſtini Deo militare gloriantur, etiam à primis Chriſtianiſ Hieroſolymitanis ſuum exordium repetant, ſic de eorum Inſtituto pauca proponere lubet, eſſi in Codice

Regu-

donec Mendicantes Monasticum Statum quodammodo mutaverint,

qui à Cluniaceniſibus, Camaldulenſibus &c. tantam diverſitatem præſens non eſt.

Canonici Regulares à primis Chriſtianiſ Hieroſolymitanis ortos ac propagatos eſſe, non eſt credibile:

Regularum Holsteniano nullum suæ originis monumentum meruerint, et si constet, hos viros Religiosos ad obtinendam Evangelicam perfectionem, mores, & actiones suas semper composuisse, vitamque vere Apostolicam tribus solennibus Votis suffultam duxisse; ast, eosdem à primis Christianis Hierosolymitanis Evangelica Consilia amplexis, exortos esse, ac perpetua ferie propagatos, omnino vanum est asserere, nisi in quantum cum Monachis conveniunt.

XXIV.

Nemo enim vel leviter in Historia Ecclesiastica versatus ignorat, nomen *Canonicorum* primis Ecclesiæ sæculis inauditum fuisse, neque ante sæculum sextum illud auditum est apud occidentales Auctores, prout *Canonicorum Regularium* Propugnator eximius Eusebius Amort, in suo laudabili Opere de veteri & nova Disciplina Canonica part. 1. pag. 2. agnoscit. Imo ante sæculum octavum per *Canonicos* solummodo intelligebantur Clerici illi, qui adscripti erant Matriculæ alicujus Ecclesiæ, tanquam *Beneficarii* sive *Præbendarii*, quibus *Canon* sive *Dimensum* dispensabatur. Nec sane magni refert obijcere, Matricularios seu Matriculæ Ecclesiarum inscriptos quosdam extitisse, qui non erant *Canonici*; quales existimantur viduæ, & pauperes Catalogo Ecclesiarum olim inscripti, & ex oblationibus fidelium certas & determinatas elemosynas singuli accipientes, uti nec S. Cornelius Papa ad Fabium Antiochenum scribens circa annum CCLIV. omnes Clericorum gradus simul ac viduas & pauperes Ecclesiæ Romanæ Catalogo inscriptos recensens, ullam *Canonicorum* mentionem facit. Cùm enim primis illis Ecclesiæ Sæculis cuncti viri Ecclesiastici, imò & pauperes utriusque sexus in Matriculam Ecclesiarum relati, ex oblationibus fidelium quotidiani viverent, neque proprios fundos possiderent, sic nec *Beneficarii*, aut *Præbendarii*, multo minus Canonici appellari poterunt, utpote nullo certo & determinato *Canone* gaudentes, licet catalogo Ecclesiæ inscripti. Postquam autem Ecclesia fundis, & possessionibus abundare cœperat, sic & plurimi Clerici Ecclesiis tam cathedralibus, quam aliis immatriculati, *Præbendas*, & *Beneficia* certa & ordinaria acquirerunt, quatenus liberi Officio Divino insistentes annuum idcirco pensionem accipiebant, sic jure optimo Canonici nuncupari poterunt, *Canon* enim apud veteres nihil aliud erat, quam *Regulata quedam pensio*, prout varii Juris Civilis textus testantur.

1. Quis nomen *Canonicorum* primis Ecclesiæ Sæculis suis inusuravit, quoque ante Sæc. ulum VIII. solum obiebant Ecclesiæ *Beneficia* sive *Præbendas*, non oblativæ, quod viduæ & pauperes *Præbendas* etiam seu elemosynas ab Ecclesiis acceperint, quæ postea soli Clerici *Præbendas* & *Beneficia* certa obtinebāt.

XXV.

Utcunque vero *Canonici* nomen suum derivare aveant, sive à *Matricula*, vel *Canone* Ecclesiarum, quibus inscripti erant, sive à *Canone* vel *Regulata quadam pensione* ipsis annuatim dispensata; hoc unum certum est, ante Pipini Magni tempora nullam determinatam Regulam vivendi, ipsis præscriptam fuisse, quia Ecclesiæ universalis Canones omnibus Clericis & Christianis communes erant. Fatentur enim omnes Ecclesiasticæ Historiæ scriptores, sanctum Eusebium Vercellensem Episcopum primum fuisse, qui vitam communem Clericis suis mandavit circa annum CCCXXX. vitam Clericalem cum Monastica conjungens. Neque S. Augustinus Clericis suis in communi viventibus peculiarem Regulam tradidisse legimus; nullam enim aliam vivendi normam scripsisse affirmant Viri docti, nisi vulgarem illam Regulam sanctimonialibus sœminis præscriptam, quam in hoc Regularum Codice inter alias sacrarum Virginum Regularum collocavit Lucas noster Holstenius. Reperimus quidem sanctissimi Regulus duos Sermones de *communis vita Clericorum*, qui tamen potius dicendæ sunt exhortationes, quam vitæ communis Norma vel Regula.

2. Quis ante Pipini temporis certam vivendam Regulam nomen obtinuerint, licet S. Eusebius vitam communem Clericis suis mandaverit, ac S. Augustinus II. Sermones de *communis vita Clericorum* dixerit.

XXVI.

Nam Canonici
haud erant,
sed potius
Cœnobitæ ;

neque
S. Basilii
aut Cesarii
Regulares sed
Monachos
intelligant.

Nec sane Clerici illi in communi viventes à S. Augustino instituti, ullatenus appellari possunt *Canonici*, quorum nomen in Ecclesia nondum auditum erat, sed potius Cœnobitæ dicendi sunt, quia Episcopium, ubi cum Episcopo debebant, in modum Cœnobii erectum fuerat, & forsan ipsummet erat Monasterium ante initum Episcopatum erectum, prout Possidius in ipsius vita insinuare videtur. Frustra quoque in suas partes trahere conantur Canonici S. *Basilium* & S. *Cesarium Arelatensem*, quatenus *Regulares* nominari valeant; nam uterque sanctissimus Antistes vitam *Monasticam* non *Canonicam* excoluit, atque S. Basilii Regula Monachis non Clericis adoptata est; quam proin sanctissimus Monachorum occidentalium Patriarcha S. Benedictus Reg. Cap. 73. omnibus Monachis legendam proponit, ejusque Auctorem *sanctum Patrem Basilium* nominat. Certum quoque est, S. *Cesarium* in celeberrimo Lirinensi Monasterio educatum, *Monasticam* vitam semper excoluisse, Regulasque suas pro Monachis & sacris Virginibus in Monasterio degentibus præscripsisse, prout ex observationibus ad utramque Regulam præviis satis superque monstravimus.

XXVII.

Idcirco
ante medi-
um Sæculi
VIII. non
invenitur in-
tegra Cleri-
corum Congre-
gatio, quæ se ad
tria Vota so-
lennia obser-
vanda adtrin-
gebat,

Quidquid ergo adducunt Canonici Regulares ad probandam perpetuam successionem suam à primis Christianis Hierosolymitanis usque ad nostra tempora, nullis omnino solidis Argumentis fulciri potest; etiamsi concedamus, quosdam semper extitisse Clericos bonis suis omnibus *renunciantes*, aliaque *Confilia Evangelica observantes*; nunquam tamen primis septem Sæculis adduci possunt integræ Clericorum Congregationes, quæ se ad tria Vota solennia: *Paupertatis*, *Castitatis*, & *Obedientie* observanda adtringeant, vel ad hæc præstanda per aliquam expressam Regulam obligabantur. Omnes enim tales Congregationes à sanctissimis Episcopis aliisque piissimis Viris institutæ potius erant *Monasticæ*, quam *Canonicæ*, quemadmodum cunctæ Regulæ in hoc *Codice Regularum* adductæ perspicuè satis demonstrant. Adeoque Clerici in communi viventes, quorum non nulli omni bonorum proprietati forsan renuntiabant, nunquam tamen tria solennia Vota emittebant, vel communem Regulam vivendi, distinctam ab Ecclesiæ Canonibus ante medium Sæculi octavi admittebant; licet his temporibus nomen *Canonicorum* in aliquibus locis florere cœperit.

XXVIII.

sed S. Chro-
dogangus Epif-
copus Me-
tenf. primus
erat, qui
ejusmodi
Regulam Ca-
nonicis Me-
tenfibus pro-
mulgavit,
quæ ex Re-
gula S. Be-
nedicti potif-
simum de-
sumpta est,
neque tan-
tum valuit,
ut *Canonicos*
Regulares

Primus enim, qui Canonice Regulam peculiarem præscripsit, erat S. *Chrodogangus* seu *Rodingangus*, & *Trotongangus* anno DCCXLIII. vel sequenti, in Episcopum Metensem electus, quam Sedem piissime rexit usque ad annum DCCLXVII. sub quo tempore hanc Regulam pro Canonice Metensibus promulgavit, quæ inter hujus Codicis Addimenta habetur. Hanc omnium primam Regulam Canonice traditam ex Regula Benedictina plerumque desumptam agnoscunt Viri eruditi, nusquam tamen legimus, eandem in Ecclesiis alias introductam fuisse, neque ab illa Canonicos appellatos fuisse Regulares. Nam hoc tempore etiamsi extiterint *Canonicorum Capitula*, non tamen illa *Regularia* nuncupabantur, prout exerte probat sæpe laudatus Thomassinus Part. 1. Lib. 3. Cap. *De Capitulis sub Imperio Caroli magni*, ubi in testimonium adducit Canonem Concilii Vernonenfis DCCLV. celebrati, quo *Monachi* dicuntur *Regulares* (nulla de Canonicis Regularibus mentio

ne facta) etiamſi de *Ordine Canonico* hoc Concilium loquatur, cujus verba hæc ſunt: *de illis hominibus, qui dicunt, quod ſe propter Deum conſuraffent, & modò res eorum vel pecunias habent, & nec ſub manu epiſcopi ſunt, nec in Monafterio regulariter vivunt, placuit, ut in Monafterio ſint ſub Ordine Regulari, aut ſub manu Epiſcopi ſub Ordine Canonico.*

denominaret, prout conſtat ex Concilio Vernonenſi, ex quo patet.

XXIX.

Cùm igitur hoc Concilium manifeſte diſtinguat Ordinem Regularem, tanquam Monachis proprium, ab *Ordine Canonico*, ſic ævo Caroli Magni nullus exſtabat Canonicus Regularis. Quicumque enim dicebantur *Regulariter* vivere, erant Monachi, & è contrario illi *Canonici* nominabantur, qui ſub obedientia Epiſcopi, Profeſſionem obſervandi *Sacros Canones* faciebant; nec *Regulares* potuerunt dici, cum per Concilium *Monachis* opponantur, qui proprie vocantur hic *Regulares*, prout argutè diſcurrit laudatus Thomafinus loco citato, qui ultra progrediens, non dubitat aſſerere per *Ordinem Canonicorum* intelligi debere Statum Clericalem, cui quidem nullus *Vitam Regularem* adhuc præſcripſerat, quamvis circa medium huius Sæculi octavi jam Clerici Cathedralium Eccleſiarum vitam communem inire cœperint.

tempore Caroli M. nullum adhuc fuiſſe Canonicum Regularem, ut primùm

XXX.

Verum poſtquam S. Chrodogangus Regulam Canonicis promulgaverat, atque in Aquisgranenſi Concilio, anno DCCCXVI. pro omnibus Galliæ & Germaniæ Canonicorum Collegiis peculiaris Regula condita eſt, tunc & ipſi *Canonici* appellari *Regulares* cœperunt, & eorum Collegia nominata ſunt aliquando *Monafteria*, ob quandam cognationem inventam inter ipſos jam Regulariter viventes, & Monachos, qui ab exordio proprie *Regulares* erant, utpote vi Inſtituti Monafici peculiari & determinatæ Regulæ adſtricti. Fuſius quidem tractat hæc omnia laudatus Thomafinus loco citato, monſtratque ſub his temporibus quædam Monafteria laxioris vitæ amore ad *Inſtitutum Canonicum* deſciſſe, tandemque inter utrumque Inſtitutum quandam Commixtionem exortam fuiſſe, quod ſæpius hæc *Monachorum*, & *Canonicorum* nomina indifcriminatim adhiberi cœperint. Sic piſſimus Imperator Carolus Magnus in *Epiftola ad Alcuinum*, apud Baluz. *Capitular.* Turonenſibus Monachis S. Martini exprobat inconfantiam & levitatem animi & morum, quod nunc *Monachi*, nunc *Canonici* dici vellent: *aliquando enim Monachos, aliquando Canonicos, aliquando neutrum vos eſſe dicitis.* Sic etiam Concilia temporibus his celebrata teſtantur, præſertim *Vernonenſe* ſupra citatum, quorum Canones hoc ipſum monſtrantes adducit prælaudatus Ludovicus Thomafinus.

A. DCCCXVI. Canonici ad Regulam S. Chrodogangi vel Concilii Aquisgranenſis viventes, appellati ſunt *Regulares*,

& *Monachi*, adeo ſamen,

XXXI.

Labente ergo Sæculo octavo, & ineunte ſequenti quidam *Canonici* omnibus bonis ſuis renunciantes appellari cœperunt *Regulares*, vel ob obſervantiam Regulæ S. Chrodogangi, vel intuitu Regulæ Aquisgranenſis, nulla enim alia determinata *Vitæ Regularis* norma ipſis præſcripta erat ante medium Sæculi octavi; & quidem in conſeſſo eſt apud omnes, *Regulam Aquisgranenſem* nunquam ab Eccleſia univerſali approbatam vel receptam fuiſſe, ſed ſolum Authoritate Cæſarea ordinatam; unde & illa *Vitæ Regularis* norma haud dici poteſt, utpote nimis vaga, atque quibusdam *Canoniciſ* non renunciantibus bonorum ſuorum Dominium permittens, renunciantibus etiam nimis prodigam cibi, & potus menſuram,

ut hæc poſterior Regula modicæ temporis Authoritatis fuerit.

furam, aliasque laxitates concedens. Hinc raro hanc Regulam adducunt in testimonium vitæ Asceticæ Scriptores, neque ejusdem mentionem facit S. Benedictus Anianensis in sua *Regularum Concordia*, quam, vis tempore conditæ Regulæ vixerit, & post Concilium Aquisgranensē tam ipsum *Regularum Codicem*, quam earum *concordiam* cum *Regula Benedictina* conscripisse credatur.

XXXII.

Quemvis autē plurimi utriusque sexus Canonici vitam Regularem coluerint, tamen illam partem ob suā prolixitatem, partim quia hodierni Canonici eam remittunt, omittimus, ac solum antiquam *Canonicorum Regulam* in S. Chrodogangi, & Aquisgr. Conc. *Regulis* collectam, nec non tres *Regulas* S. Augustini imputatas, unam *Regulam* S. Petri de Honestis exhibebit præiens *Codex*,

Verum cum intuitu *Regulæ Aquisgranensis*, & exhortatione Patrum Concilii, sed præcipuè *Ludovici Pii Imperatoris* admonitionibus excitati plurimi utriusque sexus Canonici vitam Regularem excolere cœperint, sic & eandem inter Addimenta apponere cogitavimus, sed ejusdem prolixitas prohibuit, & præsertim, quia hodierni *Canonici Regulares* illam pro sua vitæ Asceticæ norma agnoscere renuunt, quamvis nuper Vir eruditus Eusebius Amort supra laudatus hanc Regulam inter alia *veteris & novæ Disciplinæ Canonice* monumenta collocaverit. Quæ & in Conciliorum Collectione Labbeana Tom IX. reperitur. Ut autem in hac Regularum Collectione nihil omittatur, quod ad *Canonicæ vitæ* cognitionem conducere valet, inter Addimenta collocavimus *antiquam Canonicorum Regulam* ex S. Chrodogangi & Aquisgranensis *Regulis* collectam, & forsan Authoritate *Ludovici Pii Imperatoris* per Amalarium Ecclesiæ Metensis Decanum promulgatam, prout in observatione ad eandem prævia existimamus. Deinde cum præviis observationibus exhibemus tres *Regulas* S. Augustino imputatas, quas Canonici Regulares ante Sæculum undecimum sibi non adoptarunt, sed labente hoc & sequenti Sæculo florente se se *Augustinianos* nominabant, quorum proin antiquas consuetudines adducimus. Denique eximium vitæ Canonice monumentum proferemus, nimirum *Regulam Beati Petri de Honestis* Ecclesiæ Portuenis conscriptam, atque anno MCXVII oblatam summo Pontifici Paschali II. quam nuper edidit sæpe laudatus Eusebius Amort, agnoscens eandem existare primam *Canonicorum Regularem Regulam* juxta hodiernum Institutum, cui proin observationem præviam satis amplam præfiximus.

XXXIII.

In quo nil nisi Insultus iusto longiora sunt prætermissa.

Igitur in hoc *Codice Regularum Holseniano aucto, & locupletato*, nullo vetus monumentum ad vitam *Monasticam & Canonicam* pertinens, quod ad nostras manus pervenit, præterire voluimus, nisi, quod non nulla Statuta Sacrorum Ordinum ob nimiam prolixitatem omittere coacti fuerimus, ne forsan hoc præfens volumen justam molem excederet. Hic studio missa fecimus antiqua *Cluniensium Monachorum* Statuta, in *Spicilegio Dacberiano* descripta, cum illa sola, si S. *Gualielmi Hirsaugiensis Abbatis* Institutiones superadditæ fuissent, integrum volumen perfecissent, quorum proin loco Statuta Disciplinam apud pios illos Monachos observatam satis declarat. Pari quoque modo cogitavimus circa Statuta *Cisterciensium*, aliorumque plurium Ordinum, ad quorum cuncta amplissima Statuta exhibenda non unum, sed plura volumina vix sufficerent, prout fusius in Præfatione ad Tomum secundum hujus Codicis monstrabimus.

XXXIV.

Debitum vero, an

Interea ad ipsum Codicem Regularum redeamus, cum circa eundem quædam scitu digna occurrant. Etiam si enim certum sit, S. *Benedictum Ananæ Abbatem* Regulas veterum Monachorum collegisse, & in

in unum Codicem redegeſſe; attamen dubitavit ſupra laudatus Hugo Menardus hanc *Regularum Collectionem* amplius exiſtere, quia ſcrutatis nobilioribus Galliæ Bibliothecis, nullibi *Codicem Regularum* à S. Benedicte Anianenſi compoſitum reperire potuit, prout in Præfatione ad *Concordiam Regularum* teſtatur, numerans ibidem Bibliothecas 1, ex quibus latentes SS. Patrum Regulas eruere conabatur. Hinc merito etiam dubitatur, an ſæpe nominatus S. *Benedictus Anianenſis*, omnes Regulas Monasticas ante medium Sæculi octavi ſcriptas in unum Codicem redegerit, eaſque ſuæ *Regularum Concordiæ* inferuerit, cum haud minimum diſcrimen appareat inter Regulas in hoc præſenti Codice contentas, & illas ad *Concordiam* componendam adhibitatas.

S. Benedictus
Anianenſis
Codicem Re-
gularum com-
poſuerit.

XXXV.

Quod primum dubium attinet, & illud perſpicuè reſolvit clariffimus Holſtenius aſſerens, hunc ipſum *Codicem Regularum* eundem eſſe, quem S. Benedictus Anianenſis conſcripſit, cum ejusdem vetuſtiſſimum Exemplar in celeberrimo S. Maximini prope Treviros Monafterio conſervatum, hujus ſanctiſſimi Abbatis nomen & titulum præſeferat, uti & ipſius Apographum ante aliquot Sæcula conſcriptum teſtatur, quod ex Bibliotheca Canoniconum Regularium Domus B. Virginis Coloniae acceptum, primus Typis mandare juſſit; quæ omnia ex Holſtenii ſchedis poſthumis Leo Allatus diſertis verbis declarat in *Materia Diſſertationis Proœmialis*, ſic de hoc Codice Regularum, ejusque Appendice diſſerens.

reſolvit La-
cas Holſte-
nius.

DISSERTATIONIS PROËMIALIS

CAPUT IV.

*De hoc Codice Regularum, ejus Appendice, & utriusque
Compilatore.*

Circiter annis Chriſti 820. floruit in Galliis opinione ſanctitatis atque Do-
ctrina Benedictus Abbas Anianenſis, qui ortus à nobiliſſima Comitum Moga-
lonenſium ſtirpe, ex Aulico gratioſo, & forti milite, Deo ad meliora vocan-
te, primam Religioſam vitam ſuſcepit in Monafterio S. Sequani; unde poſtea in
Patriam reverſus Anianenſe Monafterium in paterno fundo, tum non procul inde
Gellonenſe in gratiam Guilielmi Comitis inſtituit. Mox aliis permulſis Ludovici
Pii Imperatoris voluntate præſuit. Ad extremum Aulam ſequi coactus, quod Imper-
ator ejus conſiliis juvari cuperet, eſſeſto prope Aquigranum, ubi plerumque de-
gebat Imperator, Monafterio Indenſi, ſanctam ibi vitam ſanctamorte concluſit. Ex-
tant ejus Acta ab ipſius Diſcipulis conſcripta, qua primus edidit Hugo Menardus,
tunc Bollandus & Henſebenius de novo illuſtrata recitant ad diem 11. Februarii.
In iis Actis ita legitur: Fecit Librum de Regulis diverſorum Patrum. Ad quem
locum ſic advocat Menardus: An iſte Liber adhuc extet, non mihi compertum
eſt. In teſtamento S. Gennarii Epifcopi Aſturicenſis, inter Libros, qui ab eo dan-
tur Monafterio S. Petri de Montibus, recenſentur Liber Regularum Virorum Il-
luſtrium, qui an idem ſit cum eo, qui à noſtro Benedicto collectus eſt, non
adeo conſtat. Hac ille; qui ſi vidiffet Codicem noſtrum Titulo Benedicti Abbatis
Anianenſis prænotatum, non opinor, dubitaſſet, quin hoc Opus illud ipſum ſit, cujus
Auctor vita ejus loco recitotomemioit. Servatur, ut ajunt, apud S. Maximum prope
Treviros antiquiſſimum exemplar bujus collectionis, unde Apographum excerptum
cuſtoditum apud Canonicos Regulares Domus B. Virginis Coloniae, cum vidiffet
ante hos annos circiter viginti Illuſtriſſimus tunc Fabius Cbiſus Epifcopus Neritino-
rum, & Nuncius illic Apoſtolicus (bodie S. D. N. Alexander VII. Pontifex Maximus)
deſcribendum curavit, & exemplum inde ſumptum nobis benigniſſime communi-
cavit, nos ex eò editionem hanc curavimus. Sed, ut ſubinde occurrebant antiqui Co-
di-

S. Benedi-
ctus Abbas
Anianenſis.

fecit Librum
de Regulis
diverſorum
Patrum.

cujus
Exemplar
aſſervatur
apud S. Ma-
ximum
prope Tre-
viroſ. & illud
apud Cano-
nicos Re-
gulares. Do-
mus B. V.
Coloniae.

ut rursus
aliud erat
in Bibliotheca
Circulana
Gothorum
&c. Regulæ.

dices exhibentes aliquam ex hisce Regulis; edita nostra cum iis conferebamur, diversitates adnotabamus ad marginem in se notula pauca ad calcem operis conscripta formata sunt. Cum autem eo studio serventur congruendi antiqua Monumenta, ex quibus hac editio locupletari possit, occurrunt ecce nobis in lellissima Bibliotheca Serenissima Domina Christina Alexandra, Gotthorum, & Andalorum, Sarcorumque Regina, vetusti duo Codices exhibentes paucetia quadam opuscula antiquorum Patrum ad Institutum Monachorum utriusque sexus accommodata, qua cum statim judicassemus optissimè utiliterque posse adjuvum ad jam editum Regularum Codicem: tum ad idem nos multo magis illud impulit, quod satis versimili conjectura esset, hanc quoque collectionem Paratensem ad vitam Monasticam, ejusdem esse manus, atque ipsam collectionem Regularum. In hunc videlet modum scribit Auctor vita S. Benedicti Anianensis: Alium nihilominus composuit Librum ex sanctorum Doctorem Homiliis; quadrat satis hoc indicium in nostrum hoc Opus ex Patrum variorum opusculis contextum, qui partim Monachos, partim Sanctimoniales eruderunt. In quo aptè respouidet hac Appendix suo operi Regularum Virorum Mulierumque Perfectionis studentium digerenti. Scio Hugonem Menardum, cum in fine Codicis, ex quo Concordiam Regularum edidit, reperisset congesta quadam fragmenta Patrum ad virtutes & vitia, qua in Monachis desiderantur aut caventur pertinentia, opinatum, esse illum ipsam Librum contextum ex sanctorum Doctorem Homiliis, quem fuisse à S. Benedicto compositum Auctor ejus vite refert; sed mihi quidem non persuadet, qui non Homiliis aut opuscula integra Patrum, sed sententias duntaxat, & testimonia ipso fatente Menardo congesta, sciam in illam ferruginem Codici Concordiam Regularum assistim: nostram autem collectionem integras exhibet adhortationes, aut couciones Patrum optissimè congruentes ad argumentum Regularum: quare consentaneè iis subijci æquus, opinor, & prudens Lector, ubi cognoverit, fatebitur. De singulis Regulis, vel Auctoribus earum nihil hic præfari opus duximus; præmissimus enim suis locis ad singulas testimonia Veterum, qua notitiam, quanta fere haberi potest, tum ipsarum, tum Auctorum legenti suggerent.

XXXVI.

Adeoque extra omnem controversiam statuit Holstenius S. Benedictum Anianensem esse hujus Codicis Regularum verum & indubitatum Collectorem, simulque adhortationes, ac non nullas SS. Patrum Concoiones in Appendice exhibitas, in unum collegisse, atque ipsi Codici assuisse, cujus proin in hanc rem adductas satis probabiles rationes fufius in *Observatione prævia* ad ipsam Appendicem examinavimus. Jam ad alterum dubium supra propositum, de quo major restat difficultas veniamus; cum enim in hoc Regularum Codice, sicut & in ipsa Concordiam Regularum desint plures Regulæ ante medium Sæculi noni conditæ, quarum Supplementum vulgaverat sæpe laudatus Hugo Menardus teste hujus Codicis Typographo, Ludovico Billaine, sic ad finem Catalogi Regularum in eodem contentarum loquente: *Item sanctus Benedictus Anianensis Abbas Regularum Concordiam cum Regula S. Benedicti Abbatibus Cassinensis composuit, quam R. P. D. Hugo Menardus Congregat. S. Mauri Monachus edidit, & Observationibus doctissimis illustravit, que loco esse possunt earum, quas Doctissimus Holstenius in hunc Codicem mediditatur, qua quidem Concordiam in eadem officina Ludovici Billaine venalis prostat, qui pollicetur Supplementum hujus Codicis, in quo SS. Patrum Regule & Constitutiones ab Holstenio prætermisse, & alia plurima ope doctorem Virorum ex varis Bibliothecis conquesta, continebuntur.*

In Codice
& Concordiam
S. Benedicti
Anianensis
plures desint
ante medium
Sæculi noni
conditæ.

XXXVII.

Ex quibus omnino constat, in hoc Codice non omnes veterum Patrum Regulas Monasticas comprehensas esse, nec sane ad nostram notitiam adhuc pervenit, facta etiam diligenti inquisitione, promissum Supplementum, secus omillas Regulas inter *Additamena* collocassemus. Fit quidem ut taceam Regulam S. Ubrodogangi inter Additamena nostra positam, certum est, S. Benedictum Anianensem omisisse exitum veteris Dif.

Disciplinæ Monasticæ monumentum, scilicet Regulam S. Joannis Abbat^{is} Biclaren^{sis}, post medium Sæculi sexti scriptam à S. Isidoro Hispan^{ensi}, ac postea ab ipso Trithemio commemoratam, quorum tempore & ipsa Regula existabat, quamvis nunc nullibi appareat. De hac autem Regula sic scribit clarissimus Calmetus in suis Observationibus criticis ad Religiosorum & Canonicorum Regulas, ad calcem Commentariorum in Regulam S. Benedicti: *Scriptit Joannes Abbas Biclaren^{sis} è Valclara in Catalonia Regulam Monasticam, quam S. Benedictus Anianensis ignoravit, aut saltem invenire non potuit, siquidem eam nullibi citat, quamvis ab Isidoro Hispan^{ensi} laudatur, sicut & à Trithemio. His temporibus omnino ignoratur tam Regula, quam Monasterium Biclare. Postea Joannes Abbas de Biclare Sedem Episcopalem Gerundie tenuit, ac Chronicon ad annum DLXXXIX. pertingens, scripsit. Nos quoque admiratione afficimur, nec sanctum Benedictum Anianensem, nec Holstenium mentionem fecisse illarum Regularum, quæ pro Canonicis utriusque sexus in Concilio Aquisgranensi sancitæ erant, cum primus Regularum Collector illis temporibus vixerit, atque fatente ipso Holstenio, ipsi Synodo adfuerit, à piissimo Imperatore ad collapsam Disciplinam Monasticam simul ac Ecclesiasticam restaurandam destinatus. Nec sane alia hujus silentii causa assignari potest, nisi, quod Regulæ illæ Aquisgranenses appareant nimis vagæ & indeterminatæ ad introducendam veram & solidam vitam Regularem, nec unquam à Sede Apostolica approbatæ fuerint.*

quis hic sanctus Vir aut non invenit.

aut supra adde- dere operæ pretium esse non duxit.

XXXVIII.

Cùm vero haud parum discriminis in numerandis & ordinandis Regulis in hoc Codice contentis, atque in exhibendis illis in *Concordia Regularum* relatis, exortum videatur: sic operæ pretium duximus, utriusque ordinem tam ab Holstenio, quam ab Hugone Menardo observatum proponere, quatenus legentibus omne dubium auferatur circa hujus Codicis *diversitatem*. Totâ enim diversitas exorta est, quod Doctissimus Menardus publicando *Concordiam Regularum* nusquam reperire potuerit *Codicem Regularum* ab eodem S. Benedicto Anianensi conscriptum, & ideo nomina Regularum in hoc eodem Opere hinc inde dispersa solummodo notaverit, cùm e contra Holstenius invento vero Regularum Codice ediderit Regulas in ipso M. S. antiquo repertas, quas in unum Codicem collegerat S. Benedictus Anianensis, priusquam *Concordiam* exarare cœperat. Hinc clarissimus Holstenius, juxta fidem M. S. Codicis, Regulas distribuit in tres partes, quarum prima Regulas Orientalium Patrum complectitur, altera Occidentalium, tertia vero sanctorum Patrum Regulas pro sacris Virginibus scriptas, quibus & Appendicem adjunxit, quasdam sanctorum Patrum Exhortationes continentem, juxta hanc præsentem methodum:

Codex Regularum aliam habuit *omenclaturam*, quam *Concordia Regularum*.

quam ex ordine Lucas Holstenius edidit, prout sequitur.

C A T A L O G U S

REGULARUM ET ALIORUM TRACTATUUM,
qui in hoc primo CODICIS REGULARUM Tomo continentur.

P A R S I.

Regulæ SS. Patrum Orientalium ad Monachos.

	<i>Sæculum.</i>	<i>Pagina.</i>
I. S. <i>Antonii</i> Abbatis.	IV.	3
II. S. <i>Ipsia</i> Abbatis.	IV.	6
III. SS. <i>Serapionis, Macarii, Paphnutii, & alterius Macarii &c.</i>	IV.	9
IV. SS. Patrum alia.	IV.	14
V. tertis.	IV.	16
VI. S. <i>Macarii</i> Alexandrini, Abbatis Nitriensis.	IV.	18
<i>Ejusdem Epistola</i>	IV.	21
VII. S. <i>Pachomii</i> , Abbatis Tabennensis, cum Prefatione S. Hieronymi in eandem.	IV.	22
<i>Ejusdem Monita.</i>	IV.	37
VIII. <i>Ejusdem & Theodori</i> Epistolæ & verba mystica.	IV.	<i>ibid.</i>
IX. S. <i>Orsiesii</i> , Abbatis Tabennensis, Doctrina de Institutione Monachorum.	IV.	47
X. Regula Orientalis, ex Patrum Orientalium Regulis collecta & <i>Vigilio</i> Diacono.	IV.	60
XI. S. <i>Basilii</i> , Episcopi Cæsariensis.	IV.	65

P A R S II.

Regulæ SS. Patrum Occidentalium ad Monachos.

I. S. <i>Benedicti</i> , Abbatis Cassinensis.	VI.	111
II. Regula confensoria Monachorum.	VI.	136
III. Alia Regula Incerti.	VI.	137
IV. SS. <i>Pauli & Stephani</i> Abbatum.	VI.	138
V. S. <i>Cæsarii</i> , Episcopi Arelatenfis.	VI.	144
VI. S. <i>Aureliani</i> Episcopi Arelatenfis.	VI.	147
VII. S. <i>Ferreoli</i> , Episcopi Ucetienfis.	VI.	155
VIII. S. <i>Columbani</i> Abbatis.	VI.	166
<i>Ejusdem Penitentialis.</i>	VI.	174
IX. <i>Tarnatensis</i> Monasterii.	VI.	179
X. S. <i>Judovi</i> , Episcopi Hispalensis.	VII.	186
XI. S. <i>Fruentiosi</i> , Episcopi Bracarenfis.	VII.	198
XII. <i>Ejusdem</i> monachica communis.	VII.	208
<i>Ejusdem Pallum.</i>	VII.	218
XIII. Patris ejusdem.	VI.	220
XIV. Regula <i>Magistri</i> .	VII.	224
XV. <i>Grimalici</i> Presbyteri Regula Solitariorum.	IX.	221

P A R S III.

Regulæ SS. Patrum ad Virgines.

I. S. <i>Augustini</i> , Episcopi Hipponensis.	V.	347
II. S. <i>Cæsarii</i> , Episcopi Arelatenfis.	VI.	352
<i>Ejusdem Sermo.</i>	VI.	363
<i>Ejusdem Epistola ad Oratoriam Abbatissam.</i>	VI.	365
<i>Ejusdem Testamentum.</i>	VI.	367
	III. S. An.	

	<i>Sæculum.</i>	<i>Pagina.</i>
III. S. <i>Aureliani</i> , Episcopi Arelatenfis.	VI.	368
JOANNIS, Episcopi Arelatenfis, Epistola.	VI.	375
IV. S. <i>Domati</i> , Episcopi Vefontienfis.	VII.	<i>ibid.</i>
V. Patris cujusdam.	VII.	393
<i>Sententia de Regulis Devotarum, unicum Decreto Concilii</i>		
<i>Hispalenfis.</i>	VII.	404
VI. S. <i>Leandri</i> , Episcopi Hispalenfis.	VI.	405
VII. B. <i>Ælredi</i> , Abbatis Ricvallenfis.	XII.	418

A P P E N D I X

Complectens EXHORTATIONES SS. PATRUM ad Monachos
& Virgines

de Observantia Vitæ Religiosæ,

quas

à S. BENEDICTO Abbate Anianensi olim collectas, LUCAS HOLSTENIUS è duobus MSS.^{is} Floriacensibus Ser.^{ms}
Reginæ CHRISTINÆ edidit.

I. S. <i>Athanasii</i> Alexandrini Liber de Observationibus Monachorum.	IV.	444
II. Ejusdem Exhortatio ad Sponsam Christi.	IV.	447
III. S. <i>Basilii M.</i> Admonitio ad Filium spiritualem.	IV.	455
IV. <i>Evagrii</i> Monachi Sententiæ ad Monachos.	IV.	465
V. Ejusdem Sententiæ ad Virgines.	IV.	468
VI. <i>Faulsi</i> , Abbatis Lirinenfis, Sermones IV. ad Monachos.	V.	469
VII. S. <i>Eucherii</i> Exhortatio ad Monachos.	V.	478
VIII. Ejusdem Sententiæ ad Monachos.	V.	480
IX. Ejusdem Admonitio ad Virgines.	V.	481
X. S. <i>Casarii</i> , Episcopi Arelatenfis, Epistolæ II. ad <i>Casariam</i> Abbatißam.	VI.	483
XI. Ejusdem Epistola hortatoria ad Virginem Deo dedicatam.	VI.	490
XII. <i>Novati</i> , Catholicici, Sententiæ de Humilitate & Obedien- tia, & de calcanda Superbia.	IV.	492
XIII. S. <i>Paulini</i> ad Monachos de Pœnitentiâ.	V.	494
XIV. <i>Eutropii</i> Abbatis Epistola ad <i>Petrum</i> Papam de Distric- tione Monachorum & Ruina Monasteriorum.	VII.	495
XV. Incerti Sermones II. de decem Virginibus.	VII.	497

XXXIX.

Atque hæc est œconomia, quam adhibuit Holstenius in publican-
do hoc *Regularium Codice*, nec ambigere licet, quin Regulas eodem modo
ordinatas in suo MS. repererit, prout ex ipsis schedis posthumis eruitur,
etiãmsi quædam adsint ibidem Regulæ S. *Benedicti Anianensi* omnino igno-
ræ, utpote longe post ipsius obitum conditæ, quales sunt: Regulæ pro
inclusis Monachis utriusque sexûs scriptæ à B. *Grimlaico*, & S. *Ælredo*
Abbate Ricvallenfi. Nec sane hoc in præjudicium hujus Codicis verti
debet, quasi ille non sit, quem S. *Benedictus Anianensis* scripserat;
nam Amanuensis labente Sæculo XIII. vel sequenti inchoante excubens
verum & authenticum Regularum Codicem, prudenter judicavit super-
addi posse has duas Regulas, utpote ad perfectam vitæ Monasticæ nor-
mam apprime pertinentes. Pari quoque libertate Holstenius huic Codici
assuere voluit non nulla aliunde petita; in alio enim veteri MS. reperiens
Sententiã de *Regulis Devotarum*, eandem hîc pag. 404. voluit inserere,
simul ac Concilii Hispalenfis Caput XI. ad Sanctimonialium clausuram
spectans, quam etiãmsi Sententiã de *Regulis Devotarum*, & nos obser-
vationi præviæ ad Regulam S. *Isidori* conjunximus, tanquam illius Re-
gulæ Caput ultimum, prout ibidem pag. 187. notavimus. Cum igitur

Fidelis dicitur
Codex S. non
obesse, quod
Regulas con-
tinet longe
post ipsius
obitum con-
ditas,

quia ab Amanu-
ense quædam
superaddi poterunt;
sic ipse Hol-
stenius quædam
notas
adjecti,

fimi Abbatis de Institutionibus Monasticis, quas proin inter Additamenta ipsius Codicis Regularum primo loco posuimus; quod autem attinet *Regulam S. Hieronymi* hic nominatam, existimat idem laudatus Menardus, illam nihil aliud esse, nisi Epistolam præfixam Regulæ S. Pachomii, de qua eruditus ille *Concordiæ Regularum* Editor loco citato sic loquitur: *Regula S. Hieronymi nihil aliud est quam Epistola illa, quam præfixit Regulæ S. Pachomii; nam quædam ex illa Regula hic citata videre est in eadem Epistola, alia verò sapiunt stylum S. Hieronymi, nec dissepant ab Institutis sancti Pachomii, quæ in illa Epistola recensentur: quam si integram haberemus, hæc dubie in ea omnia reperirentur, quæ hic ex ea proferuntur, maximè cum S. Hieronymus nullam scripserit Regulam Monachorum.* Deinde in hæc *Regularum Concordia* citatur tantum una Regula *S. Cæsarii*, quemadmodum & una *sancti Aureliani*; cum tamen omnino constat, unumquemque ex his duobus Arelatenfis Ecclesiæ Episcopis duas Regulas distinctas scripsisse, unam pro Monachis, alteram pro sanctimonialibus fœminis, prout ex ipso *Regularum Codice* intruimur, ubi binæ utriusque Episcopi Regulæ reperiuntur. Nec sane Regulæ *S. Leandri de distinctione Virginum* ad sororem Florentinam scriptæ mentionem facit, quamvis illa consistans XXI Capitulis inter alias sacrarum Virginum Regulas in ipso *Regularum Codice* sit collocata.

inveniuntur,
& vicissim.

XLII.

Hinc mirari non debemus, in Regulis Monasticis numerandis tantam diversitatem apparere inter *Codicem Regularum* earumque *Concordiam*, præsertim si admittamus, Auctoris intentionem in condendo utroque opere fuisse quodammodo dissimilem. Sanctissimus enim Abbas Anianensis colligendo SS. Patrum Regulas in unum Codicem, id solummodo mente agitasse videtur, ut Religiosi viri æque ac Fœminæ percurrendo diligenter tot eximia vitæ Monasticæ Instituta, per talia monita salutaria, diversis temporibus & locis data, ad arctam disciplinam observandam excitarentur, cum econtrà componendo *Concordiam Regularum* ad id animo ferebatur, ut Monachismi unitatem ab exordio Instituti probaret, atque omnium aliarum Regularum conformitatem cum Regula Benedictina monstraret, quam solum deinceps observandam præceperat piissimus Imperator, prout supra indicavimus. Cum igitur in Regula Benedictina, quamvis a Monachis utriusque sexus adaptata, nulla sacrarum Virginum memoria reperiatur; sic facile omittere potuit Regulas illas solis sacris Virginibus præscriptas, etiam si easdem in ipso *Regularum Codice* collocaverit.

quæ in con-
scribendo
utrumque
hunc librum
alium
arque alium
sibi præfixit
scopum S. Be-
nedictus
Anianens.

XLIII.

Existimat quidem doctissimus Menardus pag. 57. S. Benedictum Anianensem in sua Concordia, proferendo sententias ex Regula S. Cæsarii, S. Aureliani, & aliorum, in usum SS. Monialium scriptis, solummodo nomina fœminina in masculina mutasse, neque ad eorum Regulas Monachis præscriptas attendisse. Verùm in eam opinionem adductus est Vir eruditissimus nondum de illorum SS. Patrum Regulis ad Monachos scriptis certior factus. Si enim præfens hic Codex Regularum ab ipso S. Benedicto Anianensi olim scriptus ad sæpe laudati Menardi notitiam pervenisset, tunc aliter iudicasset, cum ibidem geminæ istorum Sanctorum Regulæ inveniuntur, una ad Monachos, altera ad sacras Virgines ordinata. Fatendum tamen est, S. Benedictum Anianensem conferendo Regulam S. Augustini cum Regula Benedictina coactum fuisse nomina fœminina in masculina commutare, quia sanctissimus ille Ecclesiæ Doctor nul-

Neque credi
debet, S. Be-
nedictum
Anianensem ex
Regulis SS.
Monialium
nomina fœ-
minina in
masculina
mutasse.

lam aliam Regulam scripsit, nisi illam, quæ desumpta est ex illa celebri Epistola ad Fœminas sanctimoniales missa, & nunc Religiosis Augustinianis utriusque sexus accommodata. Hæc quidem omnia ex ipsa *Concordiæ Regularum* clarius innotescunt, quæ prodiit Parisiis anno 1638. doctissimis Observationibus nunquam non laudandi Menardi illustrata, quæ etiam hujus *Codicis Regularum aucti, & amplificati* quasi quædam Interpretatio considerari possit, utpote clarius explicans illa, quæ in antiquis Regulis obscura apparent.

XLIV.

Hic proin
Regularum
Codex exi-
miam Histo-
riæ Eccl.
partem con-
tinet,

unde
Novatores
confutari
poterunt.

Atque hæc sunt, de quibus circa præsentem *Regularum* Codicem Lectores benevolos certiores reddere cogitavimus, quatenus & illi percipere valeant verum vitæ Monasticæ Statum ab exordio Christianæ Religionis ad hæc nostra tempora propagatum. Nullus enim inficias ibit, hæc vetera monumenta Monastica eximiam Historiæ Ecclesiasticæ partem comprehendere, cum certam Evangelii observantiam à primis Sæculis usitatam exhibeant, atque SS. Patrum nobiliores Asceticas admonitiones proferant, quibus homines excitabantur ad vovenda Christi Consilia, non quidem omnibus Christianis necessaria, sed illis, qui ad veram perfectionem nituntur condere utilissima. Hinc convelluntur Novatorum aliquorum iniquæ contumeliæ, qui Monachatum otiosorum hominum Statum existimant; ex illis quippe authenticis monumentis discimus, doctissimos simul ac sanctissimos Christiani nominis Athletas S. Athanasium, S. Basilium, S. Augustinum, aliosque maximos Viros extitisse vitæ Monasticæ Cultores & Legislatores. Hinc etiam primarii rei Litterariæ Restauratores ad excolendum Statum Monasticum summo opere laborarunt, vetera monumenta ad eundem pertinentia ex tenebrosis Bibliothecarum puteis eruentes, atque eruditissimis Observationibus illustrantes, quemadmodum & clarissimus noster Holstenius præstitit, in publicam lucem emittens hunc præsentem *Regularum Codicem*, quem iterum recusum multisque, aliis diversorum Ordinum Monasticorum monumentis amplificatum hic exhibemus.

XLV.

Occasio hujus
Operis edendi.

Interim tempus est, ut paucis referamus, quid in hac nova Editione actum sit; non enim ob aliam rationem illam aggressi sumus, nisi quod distractis tam Romanæ quam Parisiensis Editionum exemplaribus plures Viri docti conquererentur, se tanti Operis utilitate privari, præsertim cum in Germania hucusque nulla ejusdem comparuerit. Comparato igitur Editionis Parisinæ exemplari anno MDCLXIII. à Ludovico Billaine factæ, percelebris Bibliopola Augustanus * *Martinus Veith* novam hanc meditari cœpit, variis Additamentis auctam, eamque in folio; quatenus idem Codex sic amplificatus in justi voluminis molem accresceret, celebriorum Ordinum, tam Monasticorum quam Canonico- rum, Regulas & Instituta complexus, atque in sex Tomos divisus.

XLVI.

Codex Hol-
stænius To-

Et quidem Tomus primus ipsum *Codicem Regularum* ab Holstenio editum complectitur, cujus ordinem & distributionem invertere non præsum-
psit.

* Morbo anno 1755. præteritus, sineq. vasto Operi imponendum Filii suis reliquit.

plimus, grande piaculum existimantes, si quid ex illo demere, vel augere prætenderemus, cum Vir clarissimus exerte asserat, se Regulas ita coordinatas ad fidem *Codiciſ Colonienſis* edidiſſe, nec timeat affirmare, eundem eſſe Codicem, quem S. Benediſtus Anianenſis collegerat. Nihil ergo immutatum eſt, ſed *Codex Holſtenianus* quoad omnia etiam minutiffima integer prodiit, ut ille à Ludovico Billaine prænotato anno Typis eſt impreſſus. Quod ante quamlibet Regulam præmiſſa ſit quædam *Obſervatio Critica*, hoc nullatenus integritati *Codiciſ* obefſe poteſt, ſed potius ad majorem ſplendorem conducit, prout ad eaſdem Regulas præmiſit Holſtenius *teſtimonia veterum Patrum* de cujuſcunque Regulæ Legislatorum, quæ tamen in veteri M. S. non reperit, ex quo *Codiciſ* Regularum exſcripſit. Nec ſane magni refert, quod in hac nova editione *Materiam Diſſertationis Proæmialis* alio ordine referamus; hoc quippe haud alio fine factum eſt, niſi ut clarius mens primi Editoris innotefcat, qui præmatura morte ſurreptus hoc Procemium non condidit, ſed aliud magis elaboratum meditabatur, prout ſupra prænotavimus ex clariffimo Mabillonio, aſſerentes hoc Procemium ex poſthumis Holſtenii ſchedis *Leonem Allatum* compoſuiſſe.

mo l. apud nos fideliter exhibetur, ita tamen,

ut Obſervationes quædam Criticæ ad majorem ſplendorem fuerint adjectæ.

unacum Materia Diſſertationis Proæmialis, licet alio ordine.

XLVII.

Quod autem *Obſervationes* ante quamlibet Regulam præmiſſas attinet, & illas quodammodo neceſſarias duximus, ut per eaſdem cujuſlibet Regulæ vera ratio pateat, et ſub uno obtutu dubia circa Regularum Legislatorum obvenientia, diſſolvantur. Hinc & *Obſervationes Criticæ* nominavimus. Si quis enim *artem criticam* ſano ſenſu conſideret, tunc præfatas *Obſervationes* vere criticæ agnoſcere debet, cum de qualibet Regula ejusque Authore juſtum & æquum judicium proferant, de eruditiffimis rerum Religioſarum Scriptoribus, Mabillonio, Calmeto, & Edmundo Martene deſumptum. Non enim eo conſilio *Obſervationes* exaravimus, ut Cenſoris officium uſurparemus, ſed ſolummodo aliorum Doctorum judicia proferre voluimus, ut ex rebus illis ſua antiquitate obſcuris, veritas magis eluceſcat. Non diſſitemur, in his *Obſervationibus* quædam ſcitu digna omiſſa, non ſtudio, ſed ex quadam illarum rerum ignorantia, quæ tamen facile ſuppleri poſſunt ex iis, quæ doctiffimus Menardus præmiſit ad *Concordiam Regularum*, quod eximium Opus ad manus meas non pervenit, niſi poſt jam impreſſas obſervationes criticæ.

Obſervationes cuilibet Regulæ præmiſſæ, quid præſtant!

XLVIII.

Denique, ut *Codex Regularum* ab Holſtenio editus in omnibus ſuam retineat integritatem, poſt *Appendicem* appoſuimus *Notas quasdam & variantes Lectiones in totum Opus a Luca Holſtenio editas*, pag. 502. Poſt quas ſequitur *Gloſſarium ſive Interpretatio vocabulorum difficiliorum in toto Opere contentorum ordine Alphabetico*, pag. 505. quibus rerum & verborum Index additus eſt; & ut nihil omittatur, adjungimus *Præſationem Typographi*, utrique cum Romanæ tum Pariſienſi editioni, appoſitam, quæ ſuperius dicta omnino confirmat rationemque reddit totius ordinis in hoc *Codice* obſervati, quem immutare piaculum exiſtimavimus.

Quid adhuc amplius habere poſſet hæc editio.

T Y P O G R A P H U S L E C T O R I.

D. Lucas Holstenius Vir illusterrimus in quonuper mortuo Republica literaria jacturam fecit irreparabilem, inter alia monumenta Veterum, qua teuebris eruta luce publica plurima & optima parabat, hanc Regularum Collectionem antiquam à Colonienſi deſcriptam Codice, meo dudum Typis excudendam curaverat; Editionem interim differens, ſpe ejus tum collatione novorum Codicum emendanda, ac locupletanda, tum Diſſertationibus & Animadverſionibus, quarum materiam undique corradebat, munenda, ornandaque. Sed Deo aliter viſum, cui placuit, Miſiſtrum fidelem, utiliſſimam in deſſo ſtudio Eccleſia operam navantem ad laborum (ut merito ſperamus) evocare premia, priusquam is, vel huic, vel aliis multis ejus generis, & meriti Operibus, qua potteator elimabat, impoſuiſſet ultimam manum. Hinc jam omnes facile ſentiunt ſublata omnem editionis hujus diſtincta cauſam, conuſumptosque pratextus morarum. Ergo me haud pure ſentio ſerendo amplius conuſio exſpectationis publica, à fide mea repetenti Opus in commune utiliſſimum, jam pridem apud me depoſitum. Accedit eodem judicium ſupremum Editoris ipſius, quem Amici recordantur enixè commendafſe morientem, ut quam primum hic Liber emitteretur. Cujus autem dedicationes tres trium ejus Partium, paucis verbis, cum per moris viciniam pluribus non poſſet, ultima, quam in terris vidit luce, diſſavit; easdem ipſas, quarum primam prima ac ſecunda partibus, ſecundam parti tertia, tertiam denique Appendici præfixas videt. Præfationem amplam, Notas veris, eruditum Gloſſarium, qua ille deſtinabat, nec exiſtere opis mea, nec tua humanitatis ſit, Lector benigne, ſugitare. Verùm ut poſt ſubitos incendiolorum, aut rapinarum caſus, qui deſolatas in ades veniunt Hoſpites, quantumvis lauti, & ſplendidi aſſueti, tamen aſui conſulunt pro ſolito argento inſtrui Saniis menſas ſterni conuſacula tegetibus, pauperiem denique mundam, procul Attalici aut Perſici apparatus placidi remidentesque patiuntur; ſic te nunc quidem eam moderationem in lucere in animum res exigit, ut poſſis contemnere opes, ac præterquam nudum ipſum Opus per ſe ornamenti ac pretii ſecum aſſert, non aliam à Scitamenti, aut Choragii gratiam ſperare, iis unice contentum, qua dare poſſumus, ſcilicet pro Præfatione, præfationis materiam, prout eam ex Adverſariis tã manu deſcripſimus: vice autem Notarum notulas paucas, quas e ſchedis ejusdem, & marginibus editorum foliorum ipſius manu ſubinde notatis, attento ſpicilegio ſublegimus: denique loco ampli & accurati Gloſſarii, quod ab Editore exſpectabatur, Indiculum declaratorium inuſitatorum hujus Codicis vocabulorum ad calcem adjecimus. Vale: & tua cauſa conantibus ſave.

XLIX.

Habes ergo in hac Præfatione omnia, quæ in prioribus Codicis Regularum Holſteniani editionibus præmiſſa ſunt, quorum nec apicem immutavimus, ſed illa integra retulimus, licet alio ordine relata. Et quia nunquam non cum reverentia nominandus Operis Editor in devotiſſimam gratiarum actionem, illud à ſummo Pontifice Alexandro VII. acceptum agnoſcat, ſic etiam & duas primas partes eidem conſecrare voluit, quam dedicationem propriis moribundi verbis exaratam ſubjungimus, cum tertia partibus & Appendicibus Dedicationes ſuis propriis locis apponantur.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

ALEXANDRO VII.

PONT. OPT. MAX.

CODICEM ANTIQUUM**REGULARUM MONASTICARUM**

ANTE ANNOS OCTINGENTOS A S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE

C O L L E C T U M

ET AB IPSO

FABIO CHISIO**NERITINORUM TUNC EPISCOPO**

ET APUD UBICOS APOSTOLICO APOCRISARIO

EX VETERI COLONIENSI MSC. CODICE

A C C U R A T E

*D E S C R I P T U M E T C O L L A T U M***NUNC BONO PUBLICO***T Y P I S E D I T U M*

CUM HUMILLIMO FEDUM OSCULO

OFFERT DAT DICAT CONSECRAT

SEDIS APOSTOLICÆ OBSEQUIIS DEDITISSIMUS

LUCAS HOLSTENIUS.

L.

Quod denique attinet secundum Tomum hujus *Codici Regularum aucti, & amplificati*, cum ille contineat varia Monumenta Monastica in primo Tomo omissa, simulque exhibeat celebriorum Ordinum Religioforum Regulas & Statuta, post Sæculum nonum sancita, usque ad nostrum tempus, sic ante eundem præmissus Præfationem, per quam quilibet æqui justique æstimator in his colligendis Additamentis nostros facile percipiet conatus, utinamque ex illis verum *Monastici Instituti* fructum colligere valeat. Cuncta enim Religiosa Statuta ad arctiorem vitæ Christianæ observationem conducunt, nosque ad obtinendam Legum Evangelicarum Perfectionem trahere conantur, modo non curiositatis gratiâ, sed sincero animo progrediendi de virtute ad virtutem nostra applicemus studia. Quod reliquum est, Lector benevole, nostris utere conatibus feliciter, & si quid te forte offenderit, pro humilitate excusa; in scrutandis enim quorundam sacrorum

Ordinum obscuris originibus haud omnibus placere potuimus, notum quippe est:
veritas odium parit.

I N D E X

CHRONOLOGICO - HISTORICO - CRITICUS
OMNIUM REGULARUM

in toto hoc Opere contentarum

juxta seriem *Sæculorum*, à IV. inclusivè ad præsens XVIII.
exclusivè, per XIV. nempe *Sæcula religiosa*.

* * *

REGULÆ SÆCULI IV. seu ORIENTALES.

<i>Regula</i>	<i>Tomus Pagina</i>
I. Regula S. <i>Antonii</i> , Cœnobarum Religio- rum Parentis, ad Monachos. Natus is fuit an- no 251. vel 252. Anno 270. in solitudinem fecerit. Mor- tuus anno 356. vel 357. Annis 5. centenarij major. -	L. 3
II. S. <i>Isaiæ</i> Abbatis ad Monachos. Hic Isaias cog- natus fuit S. Antonio Abbati, nec non Abbatibus Pastori, Armoni & Anupho: Annus autem, quo obiit, ignoratur. -	L. 6
III. SS. <i>Serapionis, Macarii, Paphnutii</i> , & alterius <i>Macarii</i> ad Monachos. Hos IV. SS. Patres ex XXXVIII. Patribus in unum congregatis præcipuos, reli- quorum omnium nomine & approbatione, præsentem Reg- ulam composuisse creditur. -	L. 9
IV. Alia Patrum (forte eorundem IV. præcedentium) ad Monachos, sed Cœnobarum maximè accommodata. -	L. 14
V. Tertia Patrum Regula ad Monachos, maximè Cœnobarum. Hanc doctissimus <i>Casmetus</i> longe recen- torem, imo post tempora S. Benedicte scriptam esse suspi- catur, & quidem primitus latinè, ob rationes, quas ad- ducit pag. 16. hic notatas. -	L. 16
VI. S. <i>Macarii</i> Alexandrini, Abbatis Nitriensis, ad Monachos. Hic Macarius distinguendus est à duo- bus præcedentibus Macariis. Fuit S. Antonii discipulus, cui regimen V. fere millium Monachorum post mortem suam S. Antonius commisit. Obiit centenarius sequentis Sæculi anno IV. -	L. 18
VII. S. <i>Pachomii</i> , Abbatis Tabernensis, ad Monachos. Hic Monachorum Cœnobarum communitates primus in- stituit, primusque Regulam Monasticam scripsit, qua nihil perfectius Patres Orientales in suis Regulis scriperunt. Hanc Regulam Monasticam non solus scripsit, sed unacum SS. Orsilio & Theodoro discipulis composuit; conse- g	L. 20

<i>Regula</i>	<i>Tomus Pagina</i>
quenter non est ea, quam ei ab Angelo revelante dictatam fuisse refert <i>Pothidius Hist. Lausica Lib. 8. Cap. 38.</i> Mortuus anno 348.	I. 22
VIII. <i>Ejusdem</i> alia ad Monachos, omnino diversa à præcedenti, quam S. Hieronymus primò Ægyptiæ scriptam, dein Græcè versam, tandem in latinum sermonem transtulit.	II. 38
IX. S. <i>Orfesii</i> , Abbatis Tabennensis, Doctrina de Institutione Monachorum. Fuit dilectus Discipulus S. Pachomii, & successor in regimine Monasteriorum Tabennensium.	I. 47
X. S. <i>Basilii</i> , Cæsareæ Cappadociæ Episcopi, Regula ad Monachos. Natus est anno 329. Anno 355. sæculum reliquit, annoque 379. mortuus est.	I. 65
XI. Regula <i>Orientalis</i> , ex Patrum Orientalium Regulis collecta à <i>Vigilio</i> Diacono. Hanc quia ex orientalibus collecta est, iis cum <i>Hofsternio</i> in hoc Sæculo adjungimus; et si <i>Vigilius</i> Diaconus eam sequenti Sæculo scripserit.	I. 60

Appendix ad hoc Sæculum.

1. S. <i>Athanasii</i> , Episcopi Alexandrini, Liber de Observationibus Monachorum. Natus est anno 298. & anno 326. ætatis suæ 28. Ecclesiæ Alexandrinæ præfectus est, multis sane ærumnis jactatus, acerrimeque ab Arianis vexatus; tandem anno 371. Episcopatus sui 46. vel juxta <i>Baronium</i> sequenti mortuus est.	I. 444
2. <i>Ejusdem</i> Adhortatio ad Sponsam Christi.	I. 447
3. S. <i>Basilii</i> , Cæsareæ Cappadociæ Episcopi, Admonitio ad Filium spiritualem. De hoc S. Patre Basilio vide suprà num. X.	I. 455
4. <i>Evagrii</i> , Monachi, Sententiæ ad eos, qui in Cænobiis & Xenodochiis habitant Fratres. Erat Evagrius Presbyteri filius ex Iberorum urbe, quæ ad Euxinum Pontum sita est: <i>Ponticus</i> inde, & à S. Hieronymo <i>Hyperborita</i> dictus, à S. Basilio Ecclesiæ Cæsariensis Lector ordinatus, à Gregorio Nysseno Diaconus Constantinopolitanus constitutus, à quo & sacras litteras didicit, utriusque Macarii discipulus. Claruit anno 380. & grandævus obiit, quo autem anno, ignoratur.	I. 465
5. <i>Ejusdem</i> Sententiæ ad Virgines.	I. 468
6. <i>Novati</i> , sed Catholici, Sententia de Humilitate, & de Obedientia, & de calcanda Superbia. Hic Novatus catholicus quidam Monachus fuit, quem hoc Sæculo vixisse putat <i>Magarinus</i> .	I. 492

REGULÆ OCCIDENTALES.

SÆCULUM V.

Regula

Sæculum Pagina

- XII. S. *Augustini* (Aurelii) Hipponensis Episcopi, Epistola CIX. Regulam Sanctimonialibus præscriptam continens, quam ad sororem suam misit anno 423. Hæc sola ex variis ei adscribi solitis Regulis genuina est, ex qua confecta est vera Augustinianensium Regula XXIV. Articulos continens. Natus est autem S. Augustinus anno 355. Mortuus anno 430. Etatis suæ 76. Hanc Regulam clarissimus *Holstenius* posuit primam in parte III. Codicis, quæ solas continet Regulas ad Virgines, nullam enim pro Viris scripsit S. Augustinus Regulam, ut omnibus notum est.
- I. 347.
- XIII. Regula sive Institutiones D. *Joannis Cassiani*, Abbatis Massiliensis, Libris IV. comprehensa. Scripta fuit incunte Sæculo V. cum nulla Regula latina Monachis prodita fuit. Vixit S. Cassianus annos 97. Mortuus anno 448.
- II. 1
- XIV. Ordo Monasticus apud Scotos Monachos in veteri hodiernæ Scotiæ Monasterio de *Kilros*, vulgo *Culros*. Observatus olim ab antiquis Monachis sub exordio Christianæ Religionis; vetustissimum est Monachorum Occidentalium monumentum. Hic Ordo magnam cum *Ægyptiorum* Patrum Regulis connexionem habet; imo ante S. Cassiani propagationem Institutionum à *Kildeis*, vetustissimis Monachis Scotis, observatus fuit; ideoque post S. Cassianum jure hunc locum sibi vendicat.
- II. 62

Appendix ad hoc Sæculum.

1. S. *Paulini* Exhortatio ad Monachos de Pœnitentia. Paulinus, origine Romanus, genere Patricio & Consulari Burdigalæ in Gallia natus est anno 353. Anno vero 391. baptizatus, dein in Hispaniam profectus Monasticam vitam aliquo tempore duxit. Biennio post cogente plebe Presbyter ordinatus, postea Nolans Episcopus creatus, tandemque anno 431. ætatis suæ 78. mortuus. Multa scripsit soluto & ligato sermone varii argumenti. Inter deperdita ejus Opuscula *Caveus* recenset: *ad Monachos de Pœnitentia Librum*, quem cum aliis piis Opusculis in vetusto Codice Regiæ Sueciæ repertum, Appendicis Codicis *Regularum* inseruit clarissimus *Holstenius*.
- I. 494
2. S. *Eucherii* Exhortatio ad Monachos. S. Eucherius natione Gallus, natalibus illustris, vitam Monasticam egit in Insula quadam prope *Livinum* posita, ubi ut videtur moratus est, donec anno 434. Episcopus Lugdunensis factus est. Anno 444. Concilio Arausicano interfuit. Obiit circa annum 454. Valentiniano & Martiano regnantibus.
- I. 478
3. *Ejusdem* Sententia ad Monachos,
- h I. 480
4. *Ejus-*

Regula		Sæculum Pagina
4	<i>Ejusdem</i> Admonitio ad Virgines.	I. 431
5.	<i>Faufti</i> , Abbatis Lirinensis, Sermones ad Monachos. Fauftus Abbas, natione Gallus, Lirinensis, ex Britannis Aremoricis oriundus, primò Monachus, deinde post Maximum Abbas Lirinensis; quo munere functus est usque ad annum 472. Maximo Episcopo Regiensi, cui antea in Cœnobii præfectura successerat, in Episcopatu quoque successit. Obiit circa annum 480. vel 485. Non debet confundi cum altero Fausito, S. Benedicti discipulo, qui floruit anno 610. uti <i>Bigneus</i> aliique male faciunt.	I. 469

SÆCULUM VI.

XV.	Regula S. <i>Benedicti</i> Magni, Abbatis Cassinensis, Monachorum in Occidente Patriarchæ. Natus est anno 480. In eremum secessit anno ætatis, ut vulgo creditur, 16. Constructis apud Sublacum XII. Monasteriis, Cassinum petiit anno, ut creditur, 529. & anno 543. XII. Kal. Aprilis Sabbato ante Dominicam Passionis mortuus est. Codicem suæ Regulæ propria manu scripsit, & quidem, ut existimatur, anno 515. Hæc ejus sacra Regula in Conciliis VI. VII. & VIII. Sæculorum dicebatur <i>antropactinæ Regula</i> , item <i>Regula canonica</i> , <i>Regula monastica</i> , <i>Regula sancta</i> , <i>Regula sanctorum Patrum</i> . Sola denique à summis Pontificibus & Conciliis promulgata, pleræque Regulæ post eam scriptæ, ex hoc fonte Benedictino emanarunt.	I. 111
XVI.	S. <i>Cæsarii</i> Arelatenfis ad Monachos. Ex Monacho Lirinensis factus Abbas anno 499. & triennio post Episcopus Arelatenfis, Regulas suas instituit juxta disciplinam, quam olim apud Lirinenses didicerat. Mortuus anno 541.	I. 144
XVII.	<i>Ejusdem</i> alia ad Virgines. Hanc Regulam <i>Clarissimus Holstenius</i> sejunxit à priori, & posuit in tertia parte sui <i>Codicis</i> inter reliquas Regulas ad Virgines.	I. 352
XVIII.	S. <i>Aureliani</i> , Arelatenfis Episcopi, ad Monachos. Hanc Regulam scripsit circa annum 545. obiitque anno 555.	I. 147
XIX.	<i>Ejusdem</i> alia ad Virgines. Hanc quoque Idem <i>Holstenius</i> collocavit in tertia parte inter Regulas pro Virginibus scriptas.	I. 368
XX.	Regula SS. <i>Pauli & Stephani</i> . Quinam hi Sancti fuerit, ignoratur. Videntur circa tempora S. Benedicti vixisse: citant enim sacram Scripturam juxta Vulgatam antiquam Italicam, non vero S. Hieronymi versionem.	I. 138
XXI.	Regula consensoria Monachorum Hæc ideo <i>consensoria</i> dicta creditur, quia omnium in illo Monasterio præsentium Patrum consensu scripta fuit; sed quo tempore, pro certo determinari nequit: supponimus tamen, eam non longe post S. Benedicti tempora conditam fuisse; ut probant textus S. Scripturæ in ea adducti, jux-	

Regula

Sæculum Pagina

ta antiquam Vulgatam Italicam, non vero S. Hieronymi interpretationem; ideoque illam Regulis hujus Sæculi annumerare judicavimus. Hanc Regulam unacum sequente quidam contra communem Doctorum perperam adtribuant S. Augustino Ecclesie Doctori.

I. 136

XXII. Regula incerti Authoris. Cujus antiquitas judicanda itidem ex sacre Scripturæ textibus, secundum antiquam Vulgatam, non S. Hieronymi interpretationem adductis: qua de causa pariter illam inter hujus Sæculi Regulas collocamus. Hæc quoque à quibusdam male attribuitur S. Augustino.

I. 137

XXIII. Cujusdam Patris Regula ad Monachos.

Hunc Patrem discimus ex MS. Scotiano fuisse S. *Columbanum*, Abbatem Hyensis Cœnobii in Scotia, qui fuit Monachorum antiquorum Scotorum verus Patriarcha & Archimandrita, 100. Monasteriorum tum pro viris, tum pro femineis Conditor, & cujusque discipline monastice per hodiernam Scotiam & Hiberniam si non primus Auctor, saltem Reparator. Hic enim est Archimandrita ille, de quo S. *Columbanus* cap. 7. Regula ait: *Sub uno Archimandrita mille Abbates esse*. Mortuus anno 592.

I. 220

XXIV. *Ejusdem* alia ad Virgines. Hanc *Holfstienus* inter reliquas pro Virginibus scriptas Regulas posuit in Parte III. *Codicis* sui.

I. 393

XXV. Regula S. *Ferreoli*, Uzcentensis Episcopi, ad

Monachos, *Ferreolacenses* ab eo dictos, pro quibus Monasterium anno 558. quo Episcopatum adeptus est, construxit, & hanc Regulam scripsit.

I. 155

XXVI. Regula *Zarnatensis* Monasterii.

Hoc Monasterium in honorem S. Mauritii Thebæ Legionis Ducis, & à Maximino Imperatore interfecti construxit Sigismundus Burgundionum Rex circa annum 515. Præiens tamen Regula non nisi anno 70. Sæculi VI. scripta est, Monasterio interim vivæ vocis oraculo Abbatum suorum, secundum laudabiles consuetudines in eo jam usitatas, usque ad tempus scriptæ hujus Regulæ gubernato; uti passim antiquitas in aliis Monasteriis moris erat, quemadmodum observat doctissimus *Calmetus*.

I. 279

XXVII. S. *Leandri*, Hispalensis Episcopi, Regula,

sive de Constitutione Virginum, & Cōtemptu

Mundi ad *Florentinam* Sororem Liber. Hanc

paræneticam Regulam videtur scripsisse S. Leander post adeptum Episcopatum, quem ab anno 575. ad annum 603. sanctissime rexit. Hæc Regula ab *Holfsteno* inter Regulas pro Virginibus in Parte tertia collocatur.

I. 405

XXVIII. S. *Columbani* Abbatis Regula Cœnobialis

cum Pœnitentiali. Hic S. Paternatus est anno 560. Vitam Monasticam professus in Monasterio Beanchorensi (veterum Hybernæ, Walliæ, an Scotiæ, inter Authores controversatur; tot enim fuerunt *Beanchorensia* Monasteria) eum hujus ultimi Alumnus fuisse, suadere videtur, quod Pascha, aliosque ritus antiquorum Monachorum Scotorum acerrimè defenderit, ut Eruditi norunt. Multo ibidem transacto tempore Galliam petiit circa an-

num

num 590. Aliquamdiu apud Anagrei prope Luxovium moratus, & extructo Luxoviensi Cœnobio, cui 20. annis præfuit, in illo Regulam hanc pro Monachis ad se confluentibus scripsit. È Gallia pulsus Italiam venit, ac in Bobiensi Monasterio, cui uno anno præfuit, vitam finit anno 15. sequenti Sæculi. Has duas Regulas hic collocamus, quia supponimus pro certo, eas hoc Sæculo fuisse scriptas, etiam earum Authores sequenti Sæculo mortui fuerint.

I. 176

Appendix ad hoc Sæculum.

1. S. *Cæsarii*, Episcopi Arelatensis, Epistolæ II. ad *Cæsariam* Abbatissam, ejusque Congregationem. I. 483
2. *Ejusdem* Epistola hortatoria ad Virginem Deo dedicatam. I. 490

SÆCULUM VII.

- XXIX. S. *Donati*, Vesontionensis Episcopi, Regula ad Virgines *Jussanensis* Cœnobii. Hic sanctus Donatus ideo sic vocatus, quia iustri adoptione S. Columbanus Filius fuit. Mortuus anno 624. I. 375
- XXX. S. *Ilidori*, Hispalensis Episcopi, *Leandri* (de quo supra) Fratris & Successoris in Episcopatu, Regula Monachorum. Hanc scripsisse videtur post adeptum Episcopatum. Mortuus anno 636. I. 186
- XXXI. S. *Fruktuosi*, Regulo Gothorum sanguine orti, *primi* Complutensis Abbatis, dein Dumienensis Episcopi, demum Archi-Episcopi Bracarenensis, Regula Monachorum. Quæ ex Regula S. Benedicti magnam partem desumpta est. Hanc, ut Abbas Complutensis Monasterii, pro suis Complutensibus Monachis ante adeptum Episcopatum conscripsit. Mortuus anno 670. I. 198
- XXXII. *Ejusdem* Regula Monastica *communis*. Hanc temperatissimam, & fragilitati humanæ accommodatam post adeptum Episcopatum pro hominibus cujusvis status & conditionis, ad tollendum intolerabilem abusum, jam aliquo tempore tunc apud Hispanos grassantem, quo conjugati unacum uxoribus, liberis & servis domicilia sibi in modum Monasterii componebant, ut sic à tributis Principi debitis, aliisque exactionibus liberarentur, scripsit, admittens omnis generis & ætatis homines, ita tamen, ut viri cum filiis sub obedientia Abbatibus, femine cum filiabus sub regimine Abbatissæ scorum in Monasterio degerent, & Deo servirent. I. 208
- XXXIII. Regula *Magistri* ad Monachos. Hic Magister ignoratur, quis fuerit: existimatur tamen fuisse natione Gallus, ac vixisse hoc Sæculo VII. I. 224

Appendix ad hoc Sæculum.

Regula

Tomus Pagina

1. Epistola *Eutropii* Abbatis ad Petrum Papam de distractione Monachorum, & ruina Monasteriorum, directa Romæ. Hanc Epistolam ad Episcopum Irtabicensem (quem *Pipom* nominat) scripsit S. Eutropius, Hispanus, Vir sanctus, Monachus & Abbas Monasterii Sirbitani (alii legunt *Servitani*) in Hispania, & postea Episcopus Valentinus, Vir eruditissimus, & monasticis disciplinis apprime instructus, cum in plurima sanctitate populus sibi subditos gubernasset. Clarus miracolis migravit ad cælum II. Id. Junii. Vixit exeunte Sæculo præcedenti, & ineunte hoc Sæculo VII.
2. Incerti Authoris Sermones II. de decem Virginibus. Hanc Authorem, incerti & nominis & Sæculi, hic appendendum judicavimus.

L 495

L 497

SÆCULUM VIII.

- XXXIV. Regula S. *Chrodogangi*. Qui ex Referendario electus Metensis Episcopus anno 743. vel sequenti, illam Sedem sanctissime rexit usque ad annum 7. 6. vel sequentem, quo regiminis tempore hanc Regulam pro Canonicis suis Metensibus compilavit, quæ inter Regulas Canonicorum vulgatas supremum antiquitatis gradum tenet, utpote omnium prima pro Canonicis in communitate viventibus scripta, & magnam partem ex Regula S. Benedicti desumpta.

II. 93

SÆCULUM IX.

- XXXV. Ordo quidam Monasticus, huc usque S. *Benedicto* Magno Cassinensi Abbati perperam ab *Arnoldo Wion* aliisque passim adtributus, quem nos potius cum *Calmeto* alteri S. Benedicto, ejusdem S. Patriarchæ æquivalenti filio, nominis simul & virtutum hæredi dignissimo, S. nempe *Benedicto Anianensi* conjecturaliter tantum (nec enim hanc novam opininsem ut certam affirmare audeamus) adscribimus. Hic S. Abbas, qui exeunte Sæculo VIII. & ineunte Sæculo IX. maxime claruit, præcipuus *Hollsteniani Regularum Codicis* Protoparens & primus Collector. Mortuus est anno 811. De eo vide plura in *Præfatione generali*.

II. 66

- XXXVI. Antiqua Regula Monastica. Quam eruditissimus P. *Martene* ex M. S. Codice Colbertino optimæ notæ ante annos septingentos exarato eruit sine nomine Authoris, & nota temporis, quo primitus scripta fuit. Antiquitatem quidem sapit, num autem scripta fuerit post tempus S. Fructuosi (ut suspicari videtur P. Martene) vix credibile est, eam potuisse effugere diligentiam S. Benedicti Anianensis, cujus proposito (Reformationis nempe Monasteriorum) admndum opportuna fuisset, utpote scripta ad versus Monachos deficientes à primævo fervore, quibus reformandis plurimum laboravit S. Benedi-

Eus

- Regula* Hus Anianensis; ideo eam huc Sæculo annumeramus sitim post hunc S. Abbatem. - - - - - II. 71
- XXXVII. *Grimlaici* Presbyteri Regula Solitiorum magnam partem ex Regula S. Benedicti desumpta. Hujus Regulæ Author longe post annum 816. floruit. Solitiorum nomine hic non intelliguntur Eremitæ vel Anachoretæ, sed *Inclusi*, & sponte incarcerati Monachi ex consensu Abbatis & Monachorum, imo & Episcopi (sub cuius directione erant) qui nempe ex diuturna Monasterii probatione (ut loquitur S. Benedictus) ad singularem non Eremitæ, sed angustiæ Cellæ pugnam descendunt. - I. 291
- XXXVIII. Plures parvi Tractatus à celeberrimo *Mabilonio* collecti, & inter vetera sua *Analeſta* collocati, qui ad cognitionem Status monastici maxime conducunt. Quos iridem huic Sæculo appendimus, quia eorum Authores & tempus, quo scripti fuerint, nusquam indicatum invenimus. Supponimus circa hæc tempora eos fuisse exaratos. - - - - - II. 78
- XXXIX. Regula *Canonicorum Regularium* ab anonymo quopiam Interpolatore ex *Chrodogangi* Norma, & *Concilio Aquisgranensis* Regulis per *Amalarium*, Ecclesiæ Metensis Decanum (ut creditur) promulgatis, aliisque sacris Canonibus confarcinata, tanquam Compendium utriusque prædictæ Regulæ anno 816. conscriptæ, nimisque proluxæ, nec ab Ecclesiâ unquam approbatæ. Exeunte nihilominus VIII. & ineunte IX. Sæculo Canonici Bonis suis renoniantes ceperunt appellari *Regulares*, vel ob observantiam Regulæ S. Chrodogangi, vel intuitu Regulæ Aquisgranensis. Hodierni autem Canonici Regulares neutram harum Regularum pro vitæ suæ asceticæ oorma agnoscent, neque S. Benedictus Anianensis, qui tunc vivebat, & Regulas monasticas colligebat, eas suæ Collectioni inferendas iudicavit. Nos interim cum Cl. *Labbeo* huic Sæculo annumeramus. II. 109

SÆCULUM X.

- Hoc Sæculo cum magno Ecclesiæ fructu & ornamento instituta fuit in Galliis Congregatio *Cluniacensis*, Ordinis S. Benedicti. Hujus Congregationis & Ordinis S. Benedicti Reformationis caput à Willemo Pio Comite Arvernensi & Aquitanorum Duce in fundo proprio in Burgundia sito, seu in Villa *Cluniaco*, Diocesis Matisconensis fundata ac constructa est anno 910. B. *Berno*, primus Cluniacensis Monasterii Abbas, variis jam antea præerat Abbatibus seu Cellis, & inter eas etiam Cluniaco, cui præfuit XI. annis. Ei successit S. *Odo*, qui Congregationem ad Statum perfectum perduxit adeo, ut longe lateque propagata mirifice ubique floruerit. Habuit præter sanctam Regulam Benedictinam, præcipuam & fundamentalem ejus normam, etiam proprias Consuetudines, quæ in compendium redactæ à S. *Petro Mauritio* Ven. IX. ejus Abbate. Habentur infra *Sac. XII.* - II. 126
- XL. Regulæ tres S. *Augustino* attribui solitæ. Quas omnes Viri docti & eruditi agnoscent esse suppositas, non vero genuinum factum magni Augustini. Primæ enim duæ, sub nominibus *Consensoria* Monachorum,

Regula

Tomus Pagina

rum, & altera sequens *incerti Auctoris*, habentur supra *Sæculo VI*. Tertia vero prolixior similiter S. huic Doctori adjudicatur, etsi forsan ex ejus Operibus & piis Opusculis collecta, à variis varie exhiberi solet. Ea, quam hic exhibemus, unacum duabus prædictis, est secundum Editionem Monacensem, quæ anno 1660. prodit, quia secundum ordinem Capitulorum istius editionis olim per Angliam, & Scotiam observata fuit. Has tres Regulas moderni Canonici Regulares sibi non adoptarunt ante XI. Sæculum.

II. 120

SÆCULUM XI.

- XXI. Constitutiones Ordinis *Camaldulensis*, Authore S. *Romualdo* circa annum 1023. Oblit vero S. Romualdus anno 1017. ætatis 70. non ut perperam alii 120. Constitutiones (quæ nihil aliud sunt, quam declarationes ipsius sacre Regulæ Benedictinæ secundum ordinem Capitulorum) adaptavit S. Romualdus præcipue Eremitis, Habitumque nigrum mutavit in album. II. 192
- XXII. Constitutiones Ordinis Monachorum *Vallis-umbrosæ*. Quem instituit S. *Joannes Gualbertus* nobilis Florentinus apud *Vallem-umbrosam*, unde Ordo nomen traxit anno 1038. cujus confirmationem S. Institutor videtur nunquam petiisse, cum nil aliud statuerit, nisi Regulæ jam dudum approbatæ observantiam. Mortuus autem est anno 1073. IV. 358
- XXIII. Statuta Ordinis *Grandi-montensis* instituti à S. *Stephano Vice-Comite Tierneo*, & approbati à Gregorio VII. anno 1073. II. 309
- XXIV. Statuta Ordinis *Carthusiensis* juxta *Mabilonium* exorti anno 1084. Institutore S. *Brunone*. II. 310
- XXV. Constitutiones S. *Lanfranci Archiepiscopi* Cantuariensis & Primatis Angliæ, qui his Constitutionibus suis ad Henricum, Cantuariensis Ecclesie Priorem, collapsam bellorum tumultibus disciplinam Ecclesiasticam restauravit. Mortuus anno 1088. II. 349
- XXVI. Statuta Ordinis *Cisterciensis*, à S. *Roberto* Abbate Mollismensi Instituti anno 1098. II. 385
- XXVII. Constitutiones *Hospitaliariorum S. Antonii Abbatis* in Gallia. Cujus Author *Gaston* magnificum Hospitale in Diocesi Viennensi prope Urbem Motam, Congregationem Hospitaliariorum mere Laicorum, instituit, approbante Urbano II. anno 1097. Postmodum ab Innocentio III. confirmati, Privilegiisque donati ab Honorio III. facti sunt veri Religiosi Hospitalarii, tribus votis secundum Regulam S. Augustini emissis, retento Habitu priori Hospitaliariorum S. Antonii Abbatis, anno 1218. V. 119

SÆCULUM XII.

Regula

Tomus Pagina

- XLVIII. Regula S. *Petri de Honestis* pro Canonicis Regularibus Ecclesiæ Portuensis. Scripta anno 1117. A Paschali II. approbata anno 1117. Obiit B. Petrus anno 1119. Has igitur Portuenses Constitutiones, tanquam perfectam Vitæ regularis Normam, primi Canonici Regg. moderni Instituti, post earum approbationem Pontificiam suscipere cœperunt, earumque observantiam ubique commendarunt, etiam postquam S. Augustini Regulam communem susceperant. Quod anno 1139. ex præscriptione Innocentii II. in Concil. Lateran. Generali factum est. II. 138
- XLIX. Statuta Candidi & Canonici Ordinis *Præmonstratensis*. Qui exordium sumpsit anno 1119. (S. *Norberto*, postea Archiepiscopo Magdeburgensi, Autore, & Reformatore Ordinis Canonici) in loco divinitus ei antea *præmonstrato* (unde Ordini nomen adhæsit) erecto Monasterio, quod totius Ordinis caput est. Sequenti anno numerosam Congregationem Clericorum. & Læcorum ad vota solemnia admisit, sexroque post anno nempe 1126. ab Honorio II. confirmationem obtinuit. V. 163
- L. Regula Militum *Templariorum*. Qui anno 1118. à novem Viris illustribus, quorum præcipui *Hugo de Paganiis* & *Gaufredus de S. Ademaro* erant, instituti, & ab Honorio II. anno 1127. in Concilio Trevis habito confirmati fuerunt. II. 429
- LI. Regula Militum *Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani*, sive Institutum *Equitum de Malta*. Quod Templarios quidem præcessit; post eos vero primum ad instantiam *Raimundi de Puy*, secundi Ordinis Magistri, per Eugenium III. confirmatum est anno 1145. Eorum Regula à Bonifacio VIII. iterum fuit confirmata anno 1294. Et ab Honorio II. anno 1127. in Concilio Trevis habito confirmati fuerunt. II. 441
- LII. Statuta S. *Petri Mauricii* dicitur *venerabilis*, Abbatis IX. Cluniacensis Monasterii anno 1123 electi. Qui hæc Statuta ex antiquis consuetudinibus Cluniacensibus cum consensu Fratrum condidit. Ipsa autem celeberrima Cluniacensis Congregatio instituta fuit anno 910. De cujus fundatione vide supra *Sæculo X.* II. 176
- LIII. B. *Ælredi*, Abbatis Rievallensis, Regula sive Institutio *Inclusarum*. Hic Sanctus, genere Scotus, in Aula piissimi Regis Davidis piissime tanquam in Monasterio cum ejusdem Regis filio educatus, tandem relicta Aula factus Cisterciensis Monachus, solo virtutis nomine Abbas secundus Monasterii Rievallensis, Scotice *Revesby*, creatus est. Hanc Regulam pro *sponte inclusis* Virginitibus (sicut piissimus Grimalicus, de quo supra *Sæculo IX.* pro sponte Incarceratis Monachis) Regulam monasticam conscripsit. Mortuus est anno 1166. I. 418

Regula

Tomus Pagina

- LIV. Regulae Ordinis *Sempringensis*, sive *Gilbertinorum* Canonicorum, instituti à S. *Gilberto de Sempringham*, qui anno 1141. primum Monasterium pro sacris Virginitibus in cellis separatis inclusis condidit, praescripta eis S. *Benedicti* Regula, Confirmationeque obtenta ab *Eugenio III.* Piiſſime in Domino mortuus est anno 1189. postquam sui novi Ordinis curam (quam Patres Cistercienses acceptare renuerant) Canonicis Regularibus in Anglia tunc florentibus commisit. II. 466
- LV. Constitutiones Ordinis *Vallis Caulium*, instituti à S. *Guidone* sub finem Saeculi XII. nempe anno 1193. Hic Ordo originem duxit à *Carthusiano Luvigniacensi* Cœnobio, & Regulam S. *Benedicti* amplexus est, juxta quam professiones fiunt. III. 31
- LVI. Regula *Trinitariorum*, sive *Fratrum Redemptionis Captivorum*, circa annum 1197. à S. *Joanne de Matha & Felice de Valois* institutorum, qui eodem anno ab *Innocentio III.* Papa novi Ordinis approbationem, postmodum verò ab eodem Pontifice Ordinis & Regulae confirmationem obtinuerunt anno 1198. III. 3
- LVII. Antiquae Consuetudines Canonicorum Regularium Monasterii S. *Jacobi de Monte forti* in Diocesi *Macloviensi*. Has debemus diligentiae eruditissimi Patris *Edmundi Martene*, qui eas ex MS. eruit, exhibetque Tomo IV. *Thesauri sui novi Anecdotorum* col. 3215. Ex quibus apparet, quam arcta horum Canonicorum Regularium prima fuerit disciplina, adeo, ut à Cisterciensium prima vivendi ratione parum discrepaverit, quorum usus etiam his in consuetudinibus passim inferuntur: quas proin, cum Cistercienses dudum praecessisse supponant, nec verum tempus earum usquam notatum inveniamus, huic Saeculo XII. appendendas esse judicavimus. II. 128

SÆCULUM XIII.

- LVIII. Regula Ordinis S. *Spiritus in Saxia*, instituti ab *Innocentio III.* Papa, & *Guidone* Comite *Montis Pessulani*, primo ejus Magistro generali constituto ab eodem Pontifice, qui illum novum Ordinem condita novis Statutis confirmavit anno 1204. Scopus hujus Ordinis est, in Hospitalibus servire infirmis Pauperibus & Peregrinis, & praecipue Infantes expositas curare. V. 497
- LIX. Regulae quatuor S. *Francisci Assisiatis*. *Primum* scripsit circa annum 1207. ab *Innocentio III.* confirmatam anno 1215. *Secundam* confirmavit *Honorius III.* anno 1223. *Tertiam* pro S. *Clara*, ejusque Ordine scriptam confirmavit *Innocentius IV.* *Quartam* pro *Tertiariis* utriusque sexus in suis domibus observandam. Ipsum sacrum Ordinem S. *Francisci* per Revelationem divinam coactus confirmavit *Innocentius III.* III. 23
- LX. Constitutiones Fratrum *Predicatorum*. Quorum Author S. *Dominicus* initio Saeculi XIII. sui Ordinis, sub

Regula

- Regula* Regula S. Augustini, & Constitutionum Confirmationem obtinuit ab Honorio II. anno 1216. apud S. Sabinam 11. Kalend. Januarii. IV. 1
- LXI.** Constitutiones Fratrum sacri & regalis Ordinis *B. V. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum*. Qui revelante B. Virgine exorsus circa annum 1218. per SS. *Petrum Nolascum*, *Raymundum de Pennofort* & *Jacobum* Arragoniæ Regem (à quo ipse Ordo appellatur *Regalis*) quem vivæ vocis oraculo Honorius III. approbavit, & postmodum Gregorius IX. per authenticam Bullam unacum Constitutionibus confirmavit anno 1237. III. 433
- LXII.** Constitutiones Ordinis Monachorum *Sylvestrinorum*, Ordinis S. Benedicti, à S. *Sylvestro Gossolino* denominationem sumentis, in *Monte Fano* instituti anno 1231. & ab Innocentio IV. approbati anno 1247. IV. 412
- LXIII.** Constitutiones Ordinis Fratrum *Eremitarum S. Augustini*. Hic Ordo ex diversis Eremitis per Hetruriam & alias Italiæ partes dispersis coaluit, quod fieri incœpit sub Innocentio IV. (ante cujus Pontificis tempora Eremitæ Augustiniani in Ecclesia nunquam auditi fuerunt) Hic eorum Pontifex Eremitis S. *Joannis Boni* (ab eo *Bonitas* dictis) anno 1254. pro norma vitæ Monasticæ Regulam S. Augustini præscripsit, quibus postmodum Alexander IV. reliquos Eremitas hinc inde per varias Italiæ Provincias dispersos per Bullam *Magna unonis* dictam univit anno 1256. sub eadem Regula, Habitu, & Moribus victuros. Ex quibus unus ex præcipuis *Mendicantium* Ordinibus mirifice in Ecclesiæ agro longe lateque florens, multisque privilegiis donatus, & ab Ordinariorum jurisdictione exemptus, coofatus est. IV. 219
- LXIV.** Regula *Carmelitarum*, ab *Alberto*, Episcopo Vercellensi, postea Patriarcha Hierosolymitano scripta circa annum 1260. Quam postea Innocentius III. Papa approbavit, sacrumque Ordinem in Ecclesiam Occidentalem introduxit. III. 18
- LXV.** Constitutiones *Cælestinorum* Monachorum, Ordinis S. Benedicti. Quas S. *Petrus de Murron*, Eremita Benedictinus (postea *Cælestinus IV.* Papa) in *Eremo Montis Magellani* erecto primo Monasterio cum Ecclesia in honorem S. Spiritus anno 1264. instituit, & Gregorius X. in Concilio Lugdunensi anno 1274. celebrato, sollemniter confirmavit. IV. 476

SÆCULUM XIV.

- LXVI.** Constitutiones Monachorum Benedictinorum, Congregationis *Montis Oliveti*, à S. *Bernardo Ptolomæo* & duobus Sociis Senensibus institutæ anno 1319. & à Joanne XXII. Papa confirmatæ anno 1324. V. 1
- LXVII.**

- LXVII. Regula S. *Salvatoris*, five Constitutiones S. *Birgittæ* Viduæ. Fuit S. Birgitta Danicæ Regis filia, Ulfonis Niticæ in Suecia Principis vidua. Instituit religiosum Ordinem S. *Salvatoris* circa annum 1363. apud *Wastenam* in Suecia, sub Regula S. Augustini, additis novis Sanctionibus, Christo (à quo per Revelationem multa didicit) dictante, cui primam Abbatissam præfecit suam filiam B. *Catharinom*. Vestis & clamyde grisei coloris tam Viri quam Moniales illius Ordinis induuntur, cruce rubea clamydi intertexta, cum albo circulo in medio. Ipsa hunc habitum Monachalem nunquam sumpsit, sed Ordinis sui confirmationem obtinuit ab Urbano VI. anno 1379. Obiit peregrinationibus, revelationibus & miraculis clara Romæ X. Kal. Augusti anno 1373. & anno 1419. à Martino V. in Sanctorum numerum relata est.

III. 109

- LXVIII. Regula Ordinis Monachorum S. *Hieronymi* in *Hispania*. Quem *Petrus Fernandes* nobilis Castellanus instituit anno 1370., & Gregorius XI. anno 1374. approbavit.

VI. 2

- LXIX. Constitutiones & Regulæ Fratrum *Eremitarum* Ordinis S. *Hieronymi*, Congregationis B. *Petri de Pisis*, ex Illustrissima Familia de *Gambacurda*, qui anno 1380. hunc Ordinem instituit, sub Regula S. Augustini & Patrocino S. Hieronymi, & in *Monte bello* primam Ordinis Ecclesiam ædificatam sancti-firmæ Trinitati dedicavit. Hunc Ordinem approbavit Martinus V. anno 1421. alique Pontifices variis privilegiis ornarunt. Pius V. anno 1568. vota simplicia, quæ emittebant, postea in solemnia commutavit.

VI. 22

SÆCULUM XV.

- LXX. Regula Monachorum S. *Hieronymi* à *Lupo Oliveto* scripta, & à Papa Martino V. confirmata circa annum 1420.

III. 43

- LXXI. Statuta Ordinis Fratrum *Militum de Aureo Vellere*, instituti à *Philippo* Burgundiæ Duce, cognomento *bono*, anno 1429. & ab Eugenio IV. anno 1433. confirmati.

II. 450

- LXXII. Regulæ Ordinis Fratrum *Minimorum* S. *Francisci de Paula*, instituti anno 1474. eodemque anno à Xysto IV. confirmati. Secundam Regulam mitigatam obtulit Julio II. confirmandam: Tertiam pro *Sanctimonialibus*: Quartam denique pro *Tertiariis* utriusque sexus in domibus commorantibus.

III. 25

SÆCULUM XVI.

- LXXIII. Constitutiones Congregationis Clericorum Regularium *Theatinorum*, vulgo *Cajetanorum*. Quæ prima est Clericorum Regularium, à *Petro Caraffa* Episcopo Theatino (postea *Paulo IV.* Papa) & S. *Cajetano*

Thia-

Regula		Tomus Pagina
	<i>Thimaeo</i> emissa ad manus Pontificis Clementis VII. Professione religiosa inchoata anno 1524. eodemque anno ab eodem Pontifice per solemnem Bullam confirmata.	V. 342
LXXIV.	Constitutiones Congregationis Clericorum Regularium S. <i>Pauli decollati</i> . Qui vulgariter <i>Barnabae</i> nominantur, à prima Ordinis Ecclesia S. Apostoli Barnabae dedicata, cujus fundamentum anno 1516. Mediolani jecit <i>Antonius Maria Zacharias</i> , nobilis Cremonensis, cum duobus aliis nobilibus & piissimis Presbyteris Mediolanensibus, post emissa tria vota in manibus Archiepiscopi, Clemente VII. anno 1533. approbante & confirmante.	V. 449
LXXV.	Constitutiones Clericorum Regularium S. <i>Majoli Papiæ</i> , Congregationis <i>Somaschæ</i> . Hujus Congregationis Auctor fuit B. <i>Hieronymus Emilianus</i> , qui Venetiis anno 128. erecto Xenodochio eam fundavit, à Paulo III. postmodum confirmationem anno 1540.	III. 197
LXXVI.	Regulæ <i>Societatis Jesu</i> . Cujus S. <i>Ignatius</i> , nobilis Cantaber in Hispania natus, admirabili pietatis odore florens, prima fundamenta posuit. Hanc anno 1540. per solemnem Bullam 27. Sept. datam confirmavit Summus Pontifex Paulus III. sanctumque Ignatium constituit Præpositum Generalem, scriptam ab ipso Regulam omnibus Sociis strictissime observandam præcipiens, quæ sub nomine: <i>Libri Constitutionum Societatis Jesu</i> , primum Romæ in <i>Edibus Societatis</i> anno 1558. impressa fuit, & ab illo tempore usque nunc in Congressibus generalibus Societatis, prout è re sua judicabant, aucta est.	III. 221
LXXVII.	Ordo & Regula Fratrum <i>Hospitaliariorum S. Joannis de Deo</i> , Lusitani. Qui sui Ordinis, erecto <i>Granata</i> amplissimo primo Valetudinario, fundamenta jecit ante medium hujus sæculi, nempe anno 1538. Obiit anno 1550. genuflexus in osculo Domini, quem etiam mortuus tenuit in eadem corporis constitutione sex circiter horis, viventis instar. Piissimus ejus successor & locus <i>Antonius Martin</i> Ordinis confirmationem obtulit à Pio V. anno 1572. Constitutiones verò totius Ordinis confirmavit Paulus V. Papa anno 1617.	VI. 264
LXXVIII.	Instituta Congregationis <i>Oratorii in Valli-cella de Urbe</i> , à S. <i>Philippo Nerio</i> ampla ædificata prope Vallicellam Ecclesia anno 1577. fundatæ, & eodem anno à Gregorio XIII. Papa confirmatæ.	VI. 274
LXXIX.	Constitutiones Congregationis Clericorum Regularium <i>Minorum</i> , à piissimo <i>Joanne Augustino Adorno</i> , Genuensi, anno 1588. emissis prius tribus votis, Neapoli institutæ, & à Sixto V. confirmatæ, cujus Alumnos jussit vocari <i>Clericos Regulares Minores</i> .	V. 415
LXXX.	Regula & Constitutiones <i>Trinitariorum</i> , sive <i>Fratrum Redemptionis Captivorum discalceatorum</i> , Congregationis <i>Hispanæ</i> . Quam reformando instituit P. <i>Joannes Baptista à Conceptione</i> anno	

Regula

1599. & eodem anno à Clemente VIII. Papa suæ Reformationis confirmationem obtinuit, quæ Reformatio incepta in Monasterio *Valdepeñas*, Reformationis principe Domino.

VL 129

SÆCULUM XVII.

LXXXI. Congregatio Presbyterorum *Oratorii D. N.*

J. C. in Gallia, Institutore D. *Petro Berulio* Cardinale. Qui aliquot piorum Sacerdotum consilio anno 1611. suæ Congregationis fundamenta posuit, à Papa Paulo V. anno 1613. confirmatæ.

VL 529

LXXXII. Congregatio Clericorum Regularium

Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

Quam suadavit B. *Josephus Calasantius* apud S. *Pantaleonem* Romæ anno 1612. posteaque anno 1617. Paulus V. confirmavit. Anno 1621. Gregorius XV. jussit, ut emissis votis religiosi inter Ordines religiosos numeraretur, concessis Privilegiis reliquorum Ordinum mendicantium. Beatorum verò Institutorem Benedictus XIV. beatorum Confessorum numero adscripsit anno 1748.

VL 439

LXXXIII. Congregatio & Regula *Piorum Operariorum.*

Hæc Cocongregatio propriis suis Constitutionibus regitur, fundata à piissimo Patre *Carolo Cavassa* Neapoli, quam confirmavit Gregorius XV. anno 1621.

VL 512

LXXXIV. Constitutiones *Urbanæ Fratrum Ordinis*

Minorum Conventualium S. Francisci. Hæc ex Regula S. *Francisci* quodammodo mitigatas, & ab Honorio III. confirmatas, Fratres Conventuales consideruot, earumque confirmationem per Bullam authenticam anno 1628. obtinuerunt ab Urbano VIII. à quo & *Urbanæ* dictæ; postquam ipse facer Ordo unacum IV. Regulis ab ipso Seraphico Patre scriptis jam Sæculo XIII. fuit approbatus & confirmatus, ut supra *isto Sæculo* videre est.

III 293

LXXXV. Institutum Clericorum Sæcularium *in commune viventium*,

vulgo *Bartolomitaram*, à Ven. *Bartolomæo Holtbauer* erectum circa medium hujus Sæculi XVII. Innocentius XI. anno 1680. examinatis eorum Institutis Breve Apostolicum concessit, quo idem Institutum uocatum Constitutionibus confirmavit; hæc postea auctas anno 1684. denno approbavit.

VL 543

LXXXVI. Reformatio & Regulæ Monasterii *Trap-*

pensis, Ordinis Cisterciensis. Hoc Monasterium anno 1140. in *Saltu Pertico* coodidit *Rotrocius Comes*, postmodum sub *Guilielmo*, quinto ejus Abbate, in honorem B. Virginis dedicatum fuit. Demum Sæculo XV. ab Anglis Galliam infestantibus directum expulsis Monachis, qui inter sæculares conversantes sæcularium quoque mores finito bello in Monasterium reversi intulerunt. Donec hoc Sæculo Ven. Dom. P. *Armandus Joannes le Boutillier de Rancé*, ejus primùm jure commoedatario, postea autoritate regia etiam regularis Abbas, Reformationem devoratis maximis difficultatibus, resuscitato primævo Cisterciensis Ordinis spiritu introduxit feliciter anno 1663. Et hodie dum sancta Monachorum conversatio totum ædificat Orbem Christianum.

VL 196
INDEX

I N D E X

ALPHABETICO - CHRONOLOGICUS,
SEU
R E P E R T O R I U M
SINGULARUM REGULARUM HUIJUS OPERIS.S. significat *Seculum*: T. *Tomum*: p. *Paginam*.

A.

- A***Dorni* (Joannis Augoffini) Clericorum Regularium *Minorum* Institutotis Constitutiones. S. XVI. T. V. p. 415.
- A.** *Elrodi* Abbatis Rievallensis Regula ad Virgines. S. XII. T. I. parte III. p. 418.
- B.** *Emiliani* (Hieronymi) Clericorum Regularium Congregationis Somachiz S. Marjoli Fundatoris Constitutiones. S. XVI. T. III. p. 197.
- Alberti* Vercellensis Regula Carmelitarum. S. XIII. T. III. p. 18.
- Anonymi* Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 137.
- Anonymi* cujusdam Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 220.
- Anonymi* ad Virgines. T. I. part. III. p. 393.
- Anonymi* alterius antiqua Regula monastica à P. Martene exhibita in suo Thesaurò Anecdotorum. S. IX. T. II. p. 11.
- Anonymi* Sermones II. de decem Virginibus. S. VII. In *Appendice* Tomi I. p. 497.
- Anonymorum* Patrum Regulæ II. ad Monachos. S. IV. T. I. part. I. p. 14. & 16.
- S.** *Antonii* Abbatis Regula ad Monachos. S. IV. T. I. part. I. p. 1.
- Antonianorum* Canonicorum Regularium Hospitaliariorum in Gallia Constitutiones. S. IX. T. II. p. 109.
- Armandi** (Joannis Buthilierii Rancei) Abbatiz Trappensis Regulæ & Reformatio. S. XVII. T. VI. p. 596.
- S.** *Atbanasii Alexandrini* Liber de Observationibus Monachorum. S. IV. In *Append.* Tomi I. p. 444. Ejusdem Exhortatio ad Sponsam Christi. *Ibid.* p. 447.
- S.** *Augustini* (Aurelii Hipponensis Episcopi) Regula Sanctimonialium. S. V. T. I. p. 347. Ejusdem Regulæ supposititiz. S. X. T. II. p. 120. Ejusdem Eremitarum Constitutiones. S. XIII. T. IV. p. 219.
- Aurei Vellevis* Militum Statuta. S. XV. T. II. p. 450.
- S.** *Aureliani* Arclatenfis Episcopi Regula ad Monachos. S. VI. T. I. p. 147. Ejusdem alla ad Virgines. S. VI. T. I. p. 368.

B.

- B***Arnabitarum* Constitutiones. S. XVI. T. V. p. 449.
- Ven.** *Bartholomæi* Holzhauser, Bartholomitarum Authoris Institutum. S. XVII. T. VI. p. 543.
- S.** *Basilii* M. Episc. Cappad. Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 65. Ejusdem Admonitio ad Filium spirituales. In *Append.* Tomi I. p. 455.
- S.** *Benedicti* M. Abbatis Cassinensis Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 111. *Anianensis* Ordo Monasticus S. Benedicto M. Abb. Cassi. perperam attributus. S. IX. T. II. p. 66. Ejusdem Epistola ad S. *Remigium* Rhemenlem. *Ibid.* p. 70. Ejusdem Sermo in S. *Placidi* morte. *Ibid.* Ejusdem Sermo habitus in discelfu S. Mauri & Sociorum. *Ibid.*

S. *Bernardi*

- S. *Bernardi* Ptolomæi, Montis Olivetanorum Benedictinorum Institutoris Constitutiones S. XIV. T. V. p. 1.
 B. *Berullii* (Petri) Oratorii D. N. J. C. in Gallia Institutoris Conſuetudines, S. XVII. T. VI. p. 529.
 S. *Birgitta* Viduæ Conſtitutiones, ſive Regule S. Salvatoris. S. XIV. T. III. p. 100.
 S. *Brunonis* Carthufianorum Institutoris Statuta. S. X. T. II. p. 310.

C.

- S. *Cæſarii* Arclatenſis Regula ad Monachos. S. VI. T. I. p. 144. Ejuſdem alia ad Virgines. S. VI. T. I. p. 352. Ejuſdem Sermo. *Ibid.* p. 363. Epitola ad Oratoriam Abbatiffam. *Ibid.* p. 365. Teſtamentum. *Ibid.* p. 367. Epitola II. ad *Cæſariam* Abbatiffam. In *Append.* T. I. p. 418. Epitola hortatoria ad Virginem DEO dedicatam. *Ibid.* p. 490.
Cajetanorum Clericorum Regularium Conſtitutiones. S. XVII. T. V. p. 342.
 B. *Calofantii* Joſephi Clericorum Regularium piarum Scholatum Authoris Conſtitutiones. S. XVII. T. VI. p. 439.
Camaldulenſis Congregationis Conſtitutiones. S. XI. T. II. p. 192.
Canonicorum Regularium Regula. S. IX. T. II. p. 109. *Alia eorundem* ex S. Chrodogangi & Aquisgranenſi ab Anonymo quopiam Interpolatore conſarcinata. S. IX. T. II. p. 71.
Habitus S. Antonii in Gallia Conſtitutiones. S. XI. T. V. p. 119.
Gilbertinorum ſive Sempringenſium Regula. S. XII. T. II. p. 466.
De Monte Forti antiquæ Conſuetudines. S. XII. T. II. p. 128.
 B. *Petri de Honeſti* Canonicor. Reg. *Eccleſia Portuenſis* Regula. S. XII. T. II. p. 138.
Framonſtratenſium Statuta. S. XII. T. V. p. 142.
 Ord. S. *Spiritus* in *Saxia* Conſtitutiones. S. XIV. T. VI. p. 17
Caraffa Caroli piorum Operatoriorum Institutoris Conſtitutiones. S. XVII. T. VI. p. 512.
Carmelitarum Regula. S. XIII. T. III. p. 18.
Carthufienſis Ordinis Statuta. S. XI. T. II. p. 310.
 S. *Caffiani* Abbatis Regula ad Monachos, ſive Inſtitutiones Libris IV. comprehenſa. S. V. T. II. p. 1.
Caffinenſium Scriptum ad Fratres ejuſdem Ord. ſc. S. Benediſti, in *Alemanniam* & *Franciam*, & de Ritibus *Caffinenſium* & *Cluniacenſium*. S. IX. T. II. p. 81.
Caulium Vallis Conſtitutiones. S. XII. T. III. p. 11.
 S. *Chrodogangi* Metenſis Regula. S. VIII. T. II. p. 93.
Ciſterciënſis Ord. Statuta. S. XI. T. II. p. 385.
 S. *Clava* Sanctimonialium Regula. S. XIII. T. III. p. 34.
Clericorum Regularium S. Pauli decollati, vulgo *Barnabitarum* Conſtitutiones. S. XVI. T. V. p. 442.
Secularium in commune viventium, vulgo *Bartolomitarum* Conſtitutiones. S. XVII. T. VI. p. 543.
Regularium Cajetanorum ſeu *Theatinorum* Conſtitutiones. S. XVI. T. V. p. 342.
Regularium minorum Conſtitutiones. S. XVI. T. V. p. 415.
Oratorii S. Mariz in Vallicella à S. *Pſilippo Nerio* fundati Inſtituta. S. XVI. T. VI. p. 234.
Oratorii D. N. J. C. in Gallia S. XVII. T. V. p. 529.
Regularium S. Majoll Papiz Congregationis *Sonafeba*, Conſtitutiones. S. XVI. T. III. p. 197.
Cluniacenſis Congregationis Statuta. S. X. T. II. p. 176. De ejuſdem Ritibus Scriptum Fratrum de Monte Caſſino ad Fratres ejuſdem Ordinis ſc. S. Benediſti, in *Alemanniam* & *Franciam*. S. IX. T. II. p. 81.
Celeſtinorum Monachorum, Ord. S. Benediſti, Conſtitutiones. S. XIII. T. IV. p. 476.
 S. *Columba* Monachorum Scotorum Archimandrite Regula ad Monachos. S. VI. T. I. p. 220.
 Ejuſdem alia ad Virgines. S. VI. T. I. p. 393.
 S. *Columbani* Abbatis Regula Ccenobialis ad Monachos. S. VI. T. I. p. 166.
 Ejuſdem Pœnitentiale *Ibid.* p. 174.
Conſenſoria Regula Monachorum. S. VI. T. I. p. 136.
Conſuetudines antiquæ Monafteriorum Ord. S. *Benediſti*. S. IX. Tom. II. p. 80.
Conventualium S. Franciſci Aſſiſ. Conſtitutiones *Urbana*. S. XIII. T. III. p. 293.
Culros, Monafterii veteris in Scotia, Ordo Monaftericus. S. V. T. II. p. 62.

D.

- S. Dominici** Ord. Prædicatorum Authoris Constitutiones. S. XIII. T. IV. p. 1.
Domus S. Bened. & (le Dome) Ordo Officii ante Pascha. S. IX. T. II. p. 78.
S. Donati Vefontienfis Ep. Regula ad Virgines. S. VII. T. I. part. III. p. 375.

E.

- E. Leodi** Abbatis Regula ad Virgines. S. XII. T. I. part. III. p. 418.
Equitum de Malta Institutum. S. XII. T. II. p. 441.
Templariorum Regula. S. XII. T. II. p. 429.
Eremitarum S. Augustini Constitutiones. S. XIII. T. IV. p. 219.
S. Hieronymi, Congregationis **B. Petri de Pisis**, Constitutiones & Regulae. S. XIV. T. VI. pag. 88.
Evagrii Monachi Sententia ad Monachos. S. IV. *In Append.* T. I. p. 465. Ejusdem ad Virgines. *Ibid.* p. 468.
S. Eucherii Exhortatio ad Monachos. S. V. *In Append.* T. I. p. 478. Sententia ad Monachos. *Ibid.* p. 480. Admonitio ad Virgines. *Ibid.* p. 481.
Eutropii Abbatis Epistola ad **Petrum** Papam de Diligentiâ Monachorum & ruina Monasteriorum. S. VII. *In Append.* T. I. p. 495.

F.

- F. Asti** Abbatis Sermones IV. ad Monachos. S. V. *In Append.* T. I. p. 469.
Fernandes Petri Monachorum **Hieronymianorum** in Hispania Institutoris Regula. S. XIV. T. VI. p. 1.
S. Ferreoli Ugentensis Ep. Regula ad Monachos. S. VI. T. I. p. 155.
Formula IV. Oblationis puerorum. S. IX. T. II. p. 84.
S. Francisci Assisiensis Regulae IV. S. XIII. T. III. p. 22. & seq.
de Paula Fratrum **minorum** Institutoris Regulae tres. S. XV. T. III. p. 85. &c.
Fratrum B. V. Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum Constitutiones. S. XIII. T. III. p. 433.
de Militia JESU Christi de Penitentia seu **Tertii** Ord. **S. Dominici** Regula. S. XV. T. IV. p. 140.
Misericordia seu **Hospitaliariorum** **S. Joannis de DEO** Regula. S. XVI. T. VI. p. 264.
de Penitentia, seu **Tertii** Ordinis **S. Francisci Assis.** Regula. S. XIII. T. III. p. 39.
Redemptionis Captivorum seu **Trinitariorum** Regula. S. XII. T. III. p. 1.
Redemptionis Captivorum Discalceatorum Congregationis **Hispania**, Regula & Constitutiones. S. XVI. T. VI. p. 129.
S. Fruvulsi Bracarenfis Archiep. Regula ad Monachos. S. VII. T. I. part. II. p. 198. Ejusdem Monastica communis. *Ibid.* p. 208. Ejusdem pactum. *Ibid.* p. 218.

G.

- G. Atonis** Hospitaliariorum **Antonianorum** seu **Canonicorum** Habitus **S. Antonii** in Gallia Constitutiones. S. XI. T. V. p. 119.
S. Gilberti Regulae Ord. Sempringensis. S. XII. T. II. p. 466.
Grandimontensis Ord. **Stæta**. S. XI. T. II. p. 303.
Grimlaici Presbyteri Regula Solitariorum. S. IX. T. I. p. 291.
S. Gualberti Joannis Monachorum **Vallis Umbrosa** Institutoris Constitutiones. S. XI. T. IV. p. 358.
S. Guidonis Ord. **Vallis Cautilum** Institutoris Constitutiones. S. XII. T. III. p. 11.
Comitis Montis Pessulani, & **Innocentii III.** Papæ Ord. **S. Spiritus in Saxia** Institutum Regula. S. XIII. T. V. p. 495.

H.

- Hieronymianorum** Monachorum in Hispania à **Petro Fernandez** institutorum Regula. S. XIV. T. VI. p. 1.
Monachorum Regula à **Lupo Oliveto** scripta. S. XV. T. III. p. 43.
Eremitarum FF. B. Petri de Pisis Constitutiones. S. XV. T. VI. p. 88.

De Ho-

- De *Honestis* B. Petri Canoniorum Regularium S. Augustini Regula. S. XII. T. II. pag. 138.
Hospitaliorum Ord. S. Spiritus in Saxia Regula. S. XIII. T. V. p. 495.
Hobitus S. Antonii in Gallia Regula. S. IX. T. II. p. 11.
 S. Joannis de DEO, vulgo Fratrum Misericordia Regula. S. XVI. T. VI. p. 264.
Militum S. Joannis Hierosolymitani, sive Equitum de Malta Regula. S. XII. T. II. p. 441.
Humberti Liber de Instructione Officialium Ordinis FF. Prædicatorum. T. IV. p. 150.

I.

- Jesuitarum* Regula. S. XVI. T. III. p. 121.
 S. Ignatii Loyola Epistola de Virtute Obedientie. T. III. p. 192.
Incerti Authoris Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 137.
Incerti alterius cujusdam Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 220. Ejusdem ad Virgines. T. I. part. III. p. 393.
Incerti Sermones II. de decem Virginibus. In Append. Tom. I. p. 497.
Incertorum Patrum Regulae duæ ad Monachos. S. IV. T. I. part. I. p. 14. & 16.
Innocentii III. Papæ, & *Guidonis* Comitis Montis Pessulani Ord. S. Spiritus in Saxia Institutorum Regula. S. XIII. T. V. p. 495.
Interpolatoris cujusdam Anonymi Regula Canoniorum Regularium, ex Chrododangi & Aquisgranensis Concilii Regulis confarctata. S. IX. T. II. p. 109.
Joannis Arelatenfis Epistola ad Virgines. T. I. part. II. p. 375.
 S. Joannis de DEO Hospitaliorum Ordo & Regula. S. XVI. T. VI. p. 264.
 S. *Isaia* Abb. Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 6.
 S. *Isidori Hispanensis* Episc. Regula Monachorum. S. VII. T. I. part. II. p. 186.

K.

- Kilros* Monasterii veteris in Scotia, Ordo Monasticus. S. V. T. II. p. 62.

L.

- S. *Lafranci* Cantuarenf. Episc. Constitutiones. S. X. T. II. p. 343.
La Trappe, Monasterii in Gallia, Ordinis Cisterciensis, Constitutiones. S. XVII. T. VI. p. 596.
 S. *Leandri* Hispanensis Episc. Regula ad Virgines. S. VI. T. I. p. 405.
Litteræ quinque ad ineamdam suffragiorum Societatem cum Monachis Cluniacensibus &c. T. II. p. 89.
 B. *Lupi Oliveti* Hieronymianorum Regula ex S. Hieronymi operibus desumpta. S. XV. T. II. p. 43.

M.

- S. *Macarii Alexandrini* Abb. Nitriensis Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 18. Eiusdem Epistola. *Ibid.* p. 21. Aliorum duorum hujus nominis Abbatum Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 9.
Magistri Regula ad Monachos. S. VII. T. I. p. 224.
 B. V. *Mariae de Mercede Redemptionis Captivorum* Constitutiones. S. XIII. T. III. p. 413.
 de *Malta* S. Joannis & S. Felicis Valesii Regula FF. Trinitariorum. S. XII. T. III. p. 1.
Melitenfium Equitum Regula. S. XII. T. II. p. 441.
Militia JESU Christi de Penitentia seu tertii Ordinis S. *Dominici* Regula. S. XV. T. IV. p. 140.
Militum de Aureo Vellere Statuta. S. XV. T. II. p. 450.
Militum Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani, seu Equitum de Malta Regula. vid. supra *Melitenfium* &c.
Militum Templariorum Regula. S. XII. T. II. p. 429.
Minorum S. Francisci de Paula Regula III. S. XV. T. III. p. 85. & seq.
Minorum S. Francisci Assis. Regula IV. S. XIII. T. III. p. 22. & seq.
Montis fortis Canoniorum Regularium antiquæ Consuetudines ex P. Martene Anecdotorum thesauro. S. XII. T. II. p. 128.
Montis Oliveti Constitutiones. S. XIV. T. V. p. 1.

N.

- N***erii* S. Philippi, Oratorii Romani B. V. M. In Vallicella Institutoris Statuta. S. XVI. T. VI. p. 234.
Nolasci S. Petri unacum Jacobo Arragoniz Rege & S. Raymundo de Pennafort Ord. B. V. M. de Mercede Redempt. Capt. Constitutiones. S. XIII. T. IV. p. 433.
Norberti Archiep. Præmonstratensium Institutoris Regula. S. XII. T. V. p. 162.
Novati Catholici, Sententia de Humilitate & Obedientia, & de calcanda Superbia. In *Appendice* T. I. p. 490.

O.

- O***blationis Puerorum* formulæ quatuor. S. IX. T. II. p. 84.
Olivetansium Monachorum Ord. S. Benedicti Constitutiones. S. XIV. T. V. p. 1.
Operariorum piorum Constitutiones. S. XVII. T. VI. p. 512.
Oratorii D. N. J. C. in *Gallia*, Institutore B. Petro Berullio, Notitia. S. XVII. T. VI. p. 529.
S. Maria in Vallicella de Urbe, Fundatore S. *Philippo Nerio* Instituta. S. XVI. T. VI. p. 234.
Ordo Monasticus S. Benedicti Anianensis, S. Benedicto M. olim perperam attributus. S. IX. T. II. p. 66.
Ordo Monasticus apud Scotos Monachos in veteri Scotiz Monasterio *de Kil-ros*, vulgo *Culros* olim observatus. S. V. T. II. p. 62.
Ordo Officii in Domo S. Benedicti (*le Dome*) ante Pascha. S. IX. T. II. p. 78.
Ordo Regularis apud eos, qui in *Arce Regulari* pollut. S. IX. T. II. p. 80.
Orientalis Regula ad Monachos à *Vigilio* Diacono collecta. S. IV. T. I. p. 60.
S. Orsibus Abbatis Tabennensis Doctrina de Institutione Monachorum. S. IV. T. I. p. 47.

P. T. V

P.

- P***acombii* Abbatis Tabennensis Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 22. Ejus Monita. *Ibid.* p. 37. Ejusdem Epistola & Verba mystica. *Ibid.* Regula alia, à priori omnino diversa, Notis & Scholiis Alardi Gazzi illustrata. S. IV. T. II. p. 38.
Paphnutii Abbatis Regula ad Monachos. S. IV. T. I. part. I. p. 9.
Patris cujusdam Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 220. Ad Virgines. T. I. part. III. p. 393.
Patris Anonymi Sermones duo de decem Virginitibus. S. VII. In *Append.* T. I. p. 497.
Patrum Anonymorum Regulæ duæ ad Monachos. S. IV. T. I. part. I. p. 14. & 16.
SS. Pauli & Stephani Abb. Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 138.
S. Paulini Exhortatio ad Monachos de Pœnitentia. S. V. In *Append.* T. I. p. 494.
Petri Caraffa Episc. Theatini, & *S. Cajetani* Theatinorum Institutotum Constitutiones. S. XVI. T. V. p. 342.
de Honestis Regula pro Canonicis Regularibus Ecclesiæ *Portuensis*. S. XII. T. II. p. 118.
Ven. Mauricii Abb. Statuta Congregationis *Cluniacensis*. S. XII. T. II. p. 176.
de Pisis Eremitarum Hietonymianorum Institutoris Constitutiones. S. XIV. T. VI. p. 88.
Philippi cognomento *Boni* Burgundiz Ducis Ord. Aurei Velletis Authoris Statuta. S. XV. T. II. p. 450.
Piorum Operariorum Constitutiones. S. XVII. T. VI. p. 512.
Prædicatorum Constitutiones. S. XIII. T. IV. p. 1.
Præmonstratensis Ord. Statuta. S. XII. T. V. p. 163.
Prologus in Librum Consuetudinum *Hiersaugiensium*, Authore Willelmo Abbate. S. IX. T. II. p. 82.
Puerorum Oblationis formulæ quatuor. S. IX. T. II. p. 84.

R.

- R***ancci* Joannis Armandi de Buthillier Abb. Trappensis Regulæ & Reformatio. S. XVII. T. VI. p. 596.
Regula Consensoria Monachorum. S. VI. T. I. p. 136.

- Regula incerti* ad Monachos. S. VI. T. I. p. 137.
Regula Magistri ad Monachos. S. VII. T. I. p. 22.
Regula Monastica antiqua. S. IX. T. II. p. 71.
Regula Orientalis ad Monachos ex PP. Orientalium Regulis à *Vigilio Diacono* collecta. S. IV. T. I. p. 60.
Regula III. S. *Augustino* attribui solite. S. X. T. II. p. 120.

S.

- S. *Salvatoris* Regula, five Constitutiones S. *Birgitta*. S. XIV. T. III. p. 100.
Scriptum Fratrum de monte *Cassino* ad Fratres ejusdem Ordinis, (c. S. *Benedicti* in *Alemanniam & Franciam* &c. de Ritibus *Cassinensium & Cluniacensium*. S. IX. T. II. p. 81.
Sempringensis Ordinis à S. *Gilberto* fundati Regula. S. XII. T. II. p. 466.
Sententia de Regulis Devotarum unacum Decreto Concilii *Hispalensis*. S. VI. T. I. part. III. p. 404.
S. *Serapionis* & trium aliorum Regula ad Monachos. S. IV. T. I. p. 9.
Eorundem alia ad Monachos. S. IV. T. I. p. 16.
Societatis JESU Regulae. S. XVI. T. III. p. 121.
Somascha Congregationis Constitutiones. S. XVI. T. III. p. 197.
S. *Stephani* Abbatis Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 138.
S. *Stephani* Vice-Comitis *Tiernæi Grandimontensium* Authoris Instituta. S. XI. T. II. p. 303.
S. *Sylvestri* *Gozzolini* Monachorum *Sylvestrinorum* O. S. *Benedicti* Auctoris Regula. S. XIII. T. IV. p. 412.

T.

- Tarnatensis* Monasterii Regula ad Monachos. S. VI. T. I. part. II. p. 179.
Templariorum Militum Regula. S. XII. T. II. p. 429.
Tertiariorum Ord. S. *Dominici* Regula. S. XV. T. IV. p. 140.
Tertiariorum Ord. S. *Francisci Assisi* Regula. S. XIII. T. III. p. 39.
Tertiariorum Ordinis *Minorum* S. *Francisci de Paula* Regula. S. XV. T. III. p. 96.
Theatinarum Constitutiones. S. XVII. T. V. p. 342.
Theodori Epistolæ & Verba mystica. S. IV. T. I. part. I. p. 37.
Tractatus plures parvi à *Mabilonio* collecti. S. IX. T. II. p. 78.
Trappensis Monasterii, Ord. *Cisterciensis* Constitutiones. S. XVII. T. VI. p. 196.
Trinitariorum Regula. S. XII. T. III. p. 1.
Trinitariorum discalceatorum, Congregationis *Hispania*, Regula & Constitutiones. S. XVI. T. VI. p. 129.

V.

- Vallis Caulium* Constitutiones. S. XII. T. III. p. 11.
Vallis Umbrae Constitutiones. S. XI. T. IV. p. 338.
Velleris Aurei Militum Statuta. S. XV. T. II. p. 450.
Vigilii Diaconi Regula Orientalis ad Monachos. S. IV. T. I. p. 60.
Urbana Constitutiones Fratrum Ord. *Minorum* Conventualium S. *Francisci Assisi* S. XVII. T. III. p. 193.

W.

- Wilhelmi* Abbatis Prologus in Librum *Consaetudinum Hierosolymitanarum*. S. IX. Tom. II. pag. 82.

Z.

- Zacharia* Antonii Monachorum *Barnabitarum* Institutoris Constitutiones. S. XVI. Tom. V. pag. 449.

BULLARIUM MONASTICUM

Exhibens Bullas Pontificias in toto hoc Opere contentas, quibus varii Ordines & Congregationes, earumque Regulæ & Statuta approbantur & confirmantur.

A Sæculo XI. ad currens Sæculum XVIII.

Sæculo XI.

	<i>Tomus Pagina</i>
I. GREGORII VII. Diploma concessum S. Stephano Vice-Comiti Tiermo, pro instituendo suo novo Ordine <i>Grandimontensi</i> , quod incipit: <i>Quoniam religiosam vitam instituentes</i> &c. anno 1073.	II. 303
II. <i>Ejusdem</i> Epistola consolatoria ad Monachos <i>Vallis Umbrosa</i> , supra mortem sanctissimi sui Inlicitoris, cujus initium: <i>Licet veneranda memoria</i> &c. anno 1073.	IV. 363
III. URBANI II. Bolla, qua <i>Vallis Umbrosana</i> Monachos cum omnibus suis Monasteriis in Sedis Apostolicæ protectionem suscipit, varisque illis Privilegia concedit. Incipit: <i>Cum universis sancta Ecclesia</i> &c. anno 1090.	IV. 362
IV. <i>Ejusdem</i> Epistola pro reditu S. Roberti Abbatis ex eremo ad <i>Molismum</i> , quæ incipit: <i>Molismensium Fratrum</i> &c.	II. 387

Sæculo XII.

V. PASCHALIS II. Epistola, in qua suscipit & confirmat Constitutiones <i>Canonicorum Portuensium</i> , quæ incipit: <i>Hanc Institutionis Canonica Regulam</i> &c. anno 1117.	II. 175
VI. HONORII II. Confirmatio Instituti Ordinis <i>Framonstratensis</i> . Incipit: <i>Apostolica disciplina</i> &c. anno 1126.	V. 173
VII. <i>Elogia</i> aliquot Summorum Pontificum de Ordine <i>Framonstratensi</i> , scilicet:	
1. HADRIANI IV. quod incipit: <i>Attendentes itaque</i> &c. anno 1126.	V. 173
2. ALEXANDRI III. quod incipit: <i>Omnipotenti Deo</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
3. HONORII III. quod incipit: <i>Beneficiens Dominus</i> &c.	- <i>ibid. 174</i>
4. GREGORII IX. quod incipit: <i>Cum Religio vestra</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
5. INNOCENTII IV. quod incipit: <i>Usque adeo</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
<i>Ejusdem</i> , quod incipit: <i>Sane mundo celebris</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
<i>Ejusdem</i> , quod incipit: <i>Virtute conspicuos</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
6. URBANI IV. quod incipit: <i>Attendentes itaque</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
7. NICOLAI IV. quod incipit: <i>Quanto præclara</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
8. COELESTINI V. quod incipit: <i>Fraternitatem vestram</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>
9. BONIFACII VIII. quod incipit: <i>In Ecclesia firmamento</i> &c.	- <i>ibid. ibid.</i>

- VIII. INNOCENTII III. Epistola CCCCLXXXI. sive Bulla confirmatoria Regulae Fratrum *Trinitariorum*, seu *Redemptionis Captivorum S. Joannis de Matba*, cujus initium: *Operante divina dispositionis* &c. III. 2

Sæculo XIII.

- IX. INNOCENTII III. Bulla confirmans erectionem Archi-Hospitalis Ordinis *S. Spiritus de Saxia*, ejusque unionem cum Hospitali *Montis Pessulani*. Incipit: *Inter opera pietatis* &c. anno 1204. V. 496
- X. *Ejusdem* Epistola CXII. concedens Indulgentias illis, qui meretrices ducerent in legitimas uxores. Incipit: *Universi Christi fidelibus* &c. V. 499
- XI. INNOCENTII IV. Privilegium generale Ordini *Framonstratensi* concessum, videlicet super protectione Ordinis & confirmatione Statutorum & regularium Institutorum, & super pluribus aliis libertatibus. Incipit: *In eminenti Sedis* &c. anno 1246. V. 167
- XII. *Ejusdem* Bulla confirmans Congregationem *Sylvestrinorum* Monachorum sub Regula *S. Benedicti* viventium, cujus initium: *Religiosam vitam* &c. anno 1247. IV. 413
- XIII. INNOCENTII VII. Copia confirmans Regulas Fratrum & Sororum Ordinis *de Penitentia B. Dominici*; Fundatoris Ordinis Prædicatorum, cujus initium: *Sedis Apostolica* &c. IV. 143
- XIV. COELESTINI V. Bulla confirmans Privilegia Monachorum *Celestinarum* Ord. *S. Benedicti*, cujus initium: *Esti cum his Ordinibus* &c. IV. 48
- XV. HONORI III. Bulla confirmatoria super Regulam *secundam* Fratrum Minorum *S. Francisci*. Incipit: *Solet annuere Sedes Apostolica* &c. III. 295
- XVI. BONIFACII VIII. Confirmatio super Regula *Raymundi & Pey*, Magistri Equitum *de Malta*. Incipit: *Culminis Apostolici* &c. anno 1294. II. 445
- XVII. *Ejusdem* Bulla confirmans *Canonicis Regularibus S. Augustini* Monasterium *S. Antonii*, illudque in Abbatiam erigens. Incipit: *In dispositione Ministrorum Ecclesie Dei* &c. anno 1297. V. 120

Sæculo XIV.

- XVIII. JOHANNIS XXII. Bulla confirmans Congregationem *S. Mariae de Monte Oliveto*. Incipit: *Cum a nobis* &c. anno 1324. V. 8
- XIX. URBANI VI. Bulla super confirmatione Regulae *S. Salvatoris, S. Birgitta* concessa anno 1379. cujus initium: *Hic quo pro divini cultus augmento* &c. III. 102
- XX. EUGENII IV. Confirmatio Donationis & Hospitalis Monasterii *S. Salvatoris de Suecia* anno 1383. quod incipit: *Cum a nobis petitur* &c. III. 120

- XXI. EUGENII IV. Copia confirmans Regulas Fratrum & Sororum Ordinis de Penitentia B. Dominici, Fundatoris Ord. Prædicatorum. Incipit: *Provisionis nostræ* &c. IV. 143

Sæculo XV.

- XXII. MARTINI V. Approbatio Regulæ Monachorum S. Hieronymi, à B. Lupo Oliveto scriptæ anno 1420. Incipit: *Et si pro curatorum Christi fidelium* &c. III. 43
- XXIII. XISTI IV. Bulla mandans, ut omnes Commendatarii Ordinis S. Spiritus sæculares, qui prius erant, in posterum sint religiosi. Incipit: *Statuentes ac etiam decernentes* &c. anno 1476. V. 501

Sæculo XVI.

- XXIV. JULII II. Tenor Litterarum Apostolicarum, quibus Patribus Ord. *Framonstratensis* datur potestas, vetera Statuta mutandi &c. Incipit: *Rationi congruit* &c. anno 1503. V. 179
- XXV. CLEMENTIS VII. Bulla approbans Congregationem Clericorum Regularium *Theatinorum*; cum enlargemente omnium gratiarum & privilegiorum Congregationis Canonicorum Regularium Lateranensium. Incipit: *Exponi nobis super factis* &c. anno 1524. V. 343
- XXVI. *Ejusdem* Bulla confirmans Ordinem Clericorum Regularium S. Pauli, seu *Barnabitarum*. Incipit: *Vota per qua* &c. anno 1533. V. 450
- XXVII. S. PII V. Bulla concedens Privilegia & Indulgentias plenarias in forma Jubilæi, Dominica IV. Quadragesimæ, Ordini S. Augustini Congreg. B. Petri de Pisis. Incipit: *Hinc est quod nos* &c. anno 1571. VI. 91
- XXVIII. *Ejusdem* Bulla confirmans Ordinem Fratrum *Hospitaliariorum* S. Joannis de DEO. Incipit: *Exhibita siquidem* &c. anno 1572. VI. 271
- XXIX. GREGORII XIII. Bulla excommunicans omnes Monachos Congregationis *Montis Oliveti*, qui ex favoribus Magnatum assequantur dignitates quascunque in eadem Congregatione vacantes, atque ipsos Magnates cum Monachis eadem poena adstringens. Incipit: *Cum nihil ita alienum* &c. anno 1579. V. 7
- XXX. *Ejusdem* Bulla approbans Congregationem *Oratorii S. Mariae in Vallicella de Urbe*, à S. Philippo Nerio fundatæ. Incipit: *Dudum siquidem* &c. anno 1579. VI. 241
- XXXI. SIXTI V. Bulla, qua constituit, singulis triennis Abbatem generalem eligendum Congregationis *Montis Oliveti*. Incipit: *Ex relatione* &c. anno 1587. V. 9
- XXXII. *Ejusdem* Bulla approbans Congregationem Clericorum Regularium *Minorum*, cum aliquarum gratiarum concessione. Incipit: *Sacra Religionis* &c. anno 1588. V. 415
- XXXIII. CLEMENTIS VIII. Bulla confirmans Reformationem Fratrum *Trinitariorum* Congregationis *Hispanæ*. Incipit: *Cum itaque* &c. anno 1599. VI. 131

Seculo XVII.

Tomus Pagina

- XXXIV. CLEMENTIS VIII. Bulla confirmans & approbans Institutum & Constitutiones Clericorum Regularium *Theatinorum*. Incipit: *Esti ex debito* &c. anno 1604. - - - V. 347.
- XXXV. PAULI V. Bulla approbans Ordinationes & Instituta Congregationis S. *Philippi Neri*. Incipit: *Exponi nobis* &c. anno 1612. VI. 244
- XXXVI. *Ejusdem* Bulla prohibens, ne quævis Congregatio ordinationes sub denominatione S. *Philippi Neri* promulgare &c. possit. Incipit: *Cum dilecti filii* &c. anno 1613. - - - VI. 252
- XXXVII. *Ejusdem* Bulla confirmatoria Congregationis *Oratorii D.N. J.C.* Incipit: *Sacrofancta Romana Ecclesia* &c. anno 1613. - - - VI. 532
- XXXVIII. *Ejusdem* Breve approbans & confirmans Constitutiones Ordinis *Fratrum Hospitaliarum S. Joannis de DEO*. Incipit: *Exponi nobis hujusmodi* &c. anno 1617. - - - VI. 293
- XXXIX. GREGORII XV. Bulla, qua *Scholas Fiat* inter Ordines religiosos numerari præcepit &c. Incipit: *Cum itaque dilectus Josephus* &c. anno 1621. - - - VI. 446
- XI. *Ejusdem* Breve Apostolicum confirmans Constitutiones Congregationis Clericorum Regularium *Scolarum Piarum* &c. Incipit: *Cum sicut dilecti Filii* &c. - - - VI. 447
- XLI. *Ejusdem* Bulla confirmans Constitutiones *Piarum Scholarum*. Incipit: *Consuevit Sedes Apostol.* &c. - - - VI. 457.
- XLII. URBANI VIII. Bulla confirmatoria Constitutionum Clericorum Regularium S. *Majoli Papie* Congregationis *Somasca*, anno 1626. Incipit: *Sacrofanctum Apostolatus Officium* &c. - - - III. 399
- XLIII. *Ejusdem* Bulla confirmans Constitutiones Monachorum *Celestino-rum*, Ord. S. *Benedicti*. Incipit: *Sacrofanctum Apostolatus Officium* &c. anno 1626. - - - IV. 495
- XLIV. *Ejusdem* Bulla confirmans Constitutiones Fratrum Minorum *Conventualium*, cujus initium: *Militantis Ecclesia Regimini* &c. anno 1628. - - - III. 296
- XLV. *Ejusdem* Bulla continens Regulam primitivam *Fratrum Discalceatorum Trinitariorum*, sive Fratrum *Redemptionis Captivorum*. Incipit: *Salutaribus Apostoli* &c. anno 1631. - - - VI. 140
- XLVI. *Ejusdem* Bulla approbans Constitutiones *Piorum Operariorum*. Incipit: *Militantis Ecclesia Regimini* &c. anno 1634. - - - VI. 517.
- XLVII. ALEXANDRI VII. Bulla confirmans Decreta pro regulari Institutione in Religione *Minorum Conventualium*. Incipit: *Inscrutabili divina Sapientia* &c. anno 1660. - - - III. 425.
- XLVIII. CLEMENTIS X. Bulla decisiva Præcedentis tenendæ inter Patres concryptos *Minorum Conventualium*, Ordinis S. *Francisci*, in quinque species distinctos. Cujus initium est: *Ex injuncto nobis* &c. anno 1671. - - - III. 429
- XLIX. *Ejusdem* Constitutio, qua approbantur & confirmantur aliquot Decreta Capitularum generalium Clericorum Regularium *Theatinorum*, ex ipsorum Actis excerpta. Incipit: *In sublimi Sedis Apostolica specula* &c. anno 1675. - - - V. 392

- L. INNOCENTI XI. Bulla, qua Monachis *Sylveſtrinis*, Ord. S. *Benedicti*, permittit, ut tempore vacaturæ officii Abbatis generalis, Vicarius generalis id officium gerat usque ad Capitulum triennale. Incipit: *Cum sicut accepimus* &c. - - IV. 419
- LI. *Ejusdem* Bulla confirmans statum præsentem Monachorum *Sylveſtriorum*, anno 1683. Incipit: *Pastoralis officii* &c. - - IV. 416
- LII. *Ejusdem* Breve Apostolicum, quo Institutum *Clericorum secularium in commune viventium*, seu *Bartolomitum*, una cum Constitutionibus confirmat, & postea auctas approbat anno 1684. Incipit: *Sacroſancti Apostolatus* &c. - - VI. 548
- LIII. *Ejusdem* Breve aliud Apostolicum, quo iisdem *Bartolomitibus* jus ad Beneficia Ecclesiastica &c. declaratur, & titulus ordinationis pro Clericis secularibus in commune viventibus conceditur. anno 1685. Incipit: *Prospero felicique* &c. - - VI. 593
- LIV. *Ejusdem* Breve Apostolicum concessionis Indulgentiarum pro Instituto *Clericorum secularium in commune viventium*. Incipit: *Cum nos Institutum* &c. anno 1685. - - VI. 594
- LV. ALEXANDRI VIII. Bulla confirmans Constitutiones Congregationis *Sylveſtriorum*. Incipit: *Pastoris aterni vices* &c. anno 1690. IV. 421
- LVI. *Ejusdem* Bulla confirmans Decreta Capituli generalis Ordinis *Minorum S. Francisci Conventualium*. anno 1690. Incipit: *in supremo militantis Ecclesia* &c. - - III. 431
- LVII. INNOCENTI XII. Bulla confirmans Constitutiones Ordinis *B. Mariae de Mercede*, anno 1691. Incipit: *Ex injuncto nobis* &c. III. 437

Sæculo XVIII.

- LVIII. CLEMENTIS XI. Bulla confirmans Constitutiones Congregationis *Vallis Umbrosa*. Incipit: *Injuncti nobis* &c. anno 1704. - IV. 367
- LIX. *Ejusdem* Bulla, qua *Cistelli* & *Septimi* Monasteria, Reformationis *Trappensis*, in Ducatu Etruriæ, in eorum Superiorem semper & in perpetuum recognoscere renentur Abbatem S. *Bartolomæi de buon solazo* prope Florentiam; eisdem modo & forma, quæ in Gallia pro tempore existentem Abbatem generalem Cistercii recognoscunt *Trappenses*. Incipit: *Exponi nobis nuper fecerunt* &c. anno 1705. - - VI. 603
- LX. CLEMENTIS XII. Bulla confirmans Constitutiones Ordinis Monachorum *S. Hieronymi in Hispania*. Incipit: *Ecclesia Catholica* &c. anno 1730. - - VI. 10
- LXI. *Ejusdem* Bulla continens Constitutiones hodiernas Fratrum *Trinitariorum*, sive Fratrum *Redemptionis Captivorum Discalceatorum*. Incipit: *Inter religiosorum Ordinum* &c. anno 1738. - VI. 145

CODICIS REGULARUM

PARS PRIMA,

*In qua SS. Patrum ORIENTALIUM Regulae
ad Monachos*

- S. ANTONII ABBATIS.
- S. ISAIÆ ABBATIS.
- SS. PATRUM SERAPIONIS, MACARII,
PAPHNUTII, & alterius MACARII
- SS. PATRUM aliæ.
- S. MACARII Abbatis Nitriensis.
- S. PACHOMII Abbatis Tabennensis:
- EJUSDEM & THEODORI EPISTOLÆ.
- S. ORSIESII DOCTRINA MONASTICA,
INCERTI REGULA ORIENTALIS.
- S. BASILII Episcopi Cæsariensis.

THE

AMERICAN

REVIEW

OF

ARTS

AND

LITERATURE

EDITED BY

WALTER DILL KAMEN

Volume 1

Number 1

January 1964

Published by

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Chicago, Illinois

S. ANTONII ABBATIS REGULA AD MONACHOS.

DE S. ANTONIO ABBATE VETERUM QUÆDAM TESTIMONIA.

MARTYROL. Rom. a. d. xvii. Januarii.

In Thebæide S. ANTONII Abbatis, qui multorum Monachorum pater, vita & miraculis præclarissimus vixit: cujus gesta S. Athanasius insigni volumine profecutus est.

S. HIERONYMUS de illustr. Script. cap. lxxxviii.

ANTONIUS Monachus, cujus vitam Athanasius Alexandrina urbis Episcopus insigni volumine profecutus est, misit Ægyptiæ ad diversa Monasteria Apostolici sensus sermonisque epistolas vii. quæ in Græcam linguam translate sunt; quarum præcipua est ad Arsenoitas. Floruit Constantino & filiis ejus regnantibus. Vixit anno cv.

S. ATHANASIUS in vita S. Antonii, cap. xv. Interprete Evagrio.

Quandam die cum sanctus ANTONIUS a congregatis fratribus rogaretur, ut eis INSTITUTORIA largiretur PRÆCEPTA, cum prophetica fiducia exaltans vocem agebat: Ad omnem quidem mandatorum disciplinam scripturas posse sufficere, &c.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Ex adductis SS. Patrum testimoniis constat, S. ANTONIUM non scripsisse Regulam Monasticam propriè sic dictam: neque teste Calmeta Monachi Orientales sub S. Antonii nomine militantes Deo, vel Canonici S. Antonii in Gallia & Italia adhuc florentes, observant hanc Regulam. Primi enim sequuntur præcipuè Regulam S. Basilii, quæ in ejus Asceticis comprehenditur: secundi tanquam Canonici Occidentales tenent Regulam S. Augustini. Existimamus ergo hanc Regulam S. ANTONIO recentiorum: & forsitan ex septem epistolis ad diversa monasteria Ægyptiaca scriptis desumptam esse, quæ tamen hæc S. ANTONIO indigna videtur, cum Stylus sententiòs, concisus & nervosus scripta sit: sed Eremitis potius quam Cœnobitis consona. Hoc etiam nostram conjecturam magis auget, quòd in hujus Regule primo exemplari solummodo articuli XXXV. inventi fuerint, in alio autem XIII. ita ut tota Regula constet XLVIII. articulis, quorum nonnullos, præsertim tredecim ultimos, ex Isaia Abbatis Regula desumptos animadvertimus, prout sub locò dicemus. De reliquo, auctor hujus Regule dicitur fuisse celebris ille S. ANTONIUS primus Eremita, qui anno 270. in solitudinem secessit, & annò 356. piissimam animam Deo reddidit.

REGULÆ AC PRÆCEPTA

S. P. N. ANTONII ad filios suos Monachos,

Petentes hoc ipsum ab eo in Monasterio Nacalon.

IN PACE DOMINI.

DICAM Canones sive Regulas, prout loquetur Dominus per os meum, illis qui sese tradere volunt sub gravi hoc iugo, scilicet Monachatu. Oportet ergo ut audiant hæc præcepta: qui solverit aliquid ex eis, *uis vocabitur in regno Cælorum.*

*Matth. 5.
19.*

I. Ante omnia ora sine intermissione, & gratias Deo age pro omnibus, quæ tibi eveniant.

II. Cum autem surrexeris mane singulis diebus, inquit de ægrotis, qui apud te sunt, & jejuna usque ad Nonam singulis diebus, excepto Sabbato & Dominico die; adveniente verò Nona ne adeas cellam cujusquam fratrum. Et cum federis ad comedendum, ora prius, tum comede. Ora & lege perpetuo.

III. Ne loquaris cum juvene, neque cum puero; & ne converferis omnino cum illo: nec ligabis illum Monachum, nec assumes in filium, antequam induat habitum, ne reconciliet hostem diabolum; neque cubes super eadem storea cum minore te.

IV. Serva etiam horas orationum, nec prætermittas ullam earum; ne rationem pro illa reddas.

V. Ne obstringas ægrotum ad manducandum; nec retrahas ab illo cibum; ne conturbes animam illius afflictam.

VI. Si venerit ad te aliquis frater post temporis intervallum, lætare de illo: gratias enim age Deo & tibi. Seculari nullo modo commiscearis: nec ostentes teipsum, sicut Phariseus ille, qui ad ostentationem omnia sua agebat.

VII. Nec appropriare sinas ad te mulierem, nec permittas ingredi domicilium tuum; ira enim graditur post illam. Neque revertaris invisere consanguineos tuos carnales, nec faciem tuam illis videndam præbeas, nec adeas illos.

VIII. Ne reserves tibi plus quam iudices; nec elargiaris plus quam potes: sed eroga elemosynam infirmis Monasterii.

IX. Persolve orationem tuam noctu priusquam adeas Ecclesiam.

X. Ne comedas cum aliquo, qui impendat pro te.

XI. Si scandalum ortum fuerit de juvene aliquo, qui hætenus habitum non induerit; ne induat illum: & ejice eum à Monasterio; nec loquaris cum puero penitus, ne fiat tibi offendiculum.

XII. Si coegerit te necessitas adire civitatem, ne contendas illuc solus.

XIII. Ne feras terram tributis subjctam, nec societatem & contractum in eas cum magnatibus.

XIV. Ne comoreris in loco, ubi vioum exprimitur: nec comedas carnem omnino.

XV. Ne frangas jejunium feria quarta & sexta, nisi ob gravem morbum.

XVI. Ne murmures in opere manuum tuarum: nec impropere alicui ulla de causa.

XVII. Si adieris aliquem fratrem, ne diu moreris in domicilio eius.

XVIII. Ne loquaris in Ecclesia; nec resides in exedris Monasterii.

XIX. Non jurato penitus vel veritatem vel dubium.

XX. Ne petas Ecclesiam, ad quam congregantur homines. Eroga elemosynam, quantum potes. Ne sepelias mortuum in Ecclesia.

XXI. Ne facias convivia; nec ad symposium vocatus accedas.

XXII. Addece quotidie disciplinam à senioribus; nec ullum aggradiaris opus, nisi consulto Patre Monasterii.

XXIII. Cum abis ad hauriendam aquam, interim dum iter conficis, lege quantum potes.

XXIV. Si erogaveris elemosynam, ne ostentes illam. Si adueris aliquo in loco, ubi erogatur elemosyna, comede, & gratias age Deo.

XXV. Contristare noctu diuque pro peccato tuo. Esto devinctus in cuculla tua, & in tunica tua noctu atque die. Accende lampadem tuam oleo oculorum tuorum, nempe lacrymis. Si pietatis actus edideris, ne glories. Ne dimittas quemquam, qui querit Christum. Ne propales cogitationes tuas cunctis hominibus, sed solunt iis, qui possunt salvare animam tuam.

XXVI. Si abieris ad messem, ne moreris, sed cito revertere ad Monasterium.

XXVII. Ne induas vestimenta, quibus extollaris. Ne ostentes vocem tuam, nisi in oratione præcepta. Ora in domo tua, antequam venias ad Ecclesiam.

XXVIII. Mortifica temetipsum quotidie.

XXIX.

XXIX. Ne improperes cuiquam causa dolorum & afflictionum, quas patitur.

XXX. Ne glorieris, neque rideas omnino. Da operam, ut lugeas ob peccatum tuum, sicut lugeat is, penes quem aliquis mortuus est. Fac quantum potes, ut glorificetur Pater tuus, qui est in cœlis.

XXXI. Corrige filium tuum nec parcas: damnatio enim illius à te exigitur.

XXXII. Ne comedas ad satietatem, ne dormias, nisi parùm & moderatè; & veniat ad te Angelus.

XXXIII. Cùm oraveris, & memor fueris Dei, fac tibi indumenta tua sint alba, & evolabis super mare igneum.

XXXIV. Visita ægros & infirmos, & imple mensuras seu vasa eorum aqua.

XXXV. Ne pugnes lingua. Ita te præsta, ut benedicant te omnes. Et Dominus Jesus Christus opem nobis afferat ad operandum secundum ipsius beneplacitum: cui gloria cum Patre suo, & Spiritu suo sancto in sæculum. Amen.

Quæ sequuntur, habentur in alio Exemplari.

XXXVI. Coge teipsum in opere manuum tuarum, & timor Domini inhabitabit in te.

XXXVII. Si conspexeris fratrem aliquem perpetrantem peccatum non ad mortem, ne contemnas & despicias, neque condempnes illum: incidet quippe in manum inimicorum tuorum.

XXXVIII. Cave tibi, ne sedocatur intellectus tuus, memorando peccata tua priora; ne renoventur in te.

XXXIX. Dilige humilitatem, quæ proteget te à peccato. Ne sis pertinax ad statuendum verbum tuum, ne occupet te malum. Ne reputes te sapientem, & gloriaberis, & incidet manum inimicorum tuorum. Assuescat lingua tua dicere: Ignosce mihi; & consequeris humilitatem.

XL. Cùm sederis in cella tua, sollicitus esto de tribus hisce rebus perpetuo: nimirum, de opere manuum tuarum, de meditatione tuorum psalmodiarum, & de oratione tua.

XLI. Cogita apud teipsum & dicito: utique non manebo in hoc mundo nisi præfenti hac die, & non peccabis Deo.

XLII. Ne sis helleo ciborum; ne suffocentur in te priora peccata.

XLIII. Ne tædeat te laboris, & superveniet tibi citò requies. Sicuti parietina ruinaram extra civitatem fiunt locus factoris omnibus, ita anima pigri, qui cœpit Monachatum, sicut mansio passionibus & fletibus.

XLIV. Coge teipsum, ut ores perpetuo cum lacrymis, ut fortè misereatur tui Deus, & exuat te veteri homine.

LXV. Persevera in hisce rebus quas dicam; scilicet, in labore, paupertate, peregrinatione, afflictionibus & quiete, & alserent tibi humilitatem; humilitas verò dimittet omnia peccata. Humilitas autem est, ut homo reputet seipsum peccatorem, & quod nihil boni perpetret coram Deo; & adhareat quieti, & non astimet seipsum quidquam; & non sit pertinax ad statuendum verbum suum: ut abscondat concupiscentiam suam, & demittat vultum, ponatque sibi mortem ante oculos, & servet semetipsum à mendacio, & non loquatur verba otiosa; nec respondeat Superiori; & opprobria suscipiat, & odio habeat desiderium, & instet laboribus & mœroribus.

XLVI. Curate igitur fratres mei hæc servare præcepta, ne vita vestra sit sine fructu. Et sollicitus esto semper ad singula verba, quæ audis, ut dicas: Ignosce mihi: quia humilitas fugat omnia negotia inimici. Ne reputes teipsum quidquam propter opera tua.

XLVII. Sit tristis vultus tuus, nisi advenerint tibi exteri fratres; tunc gaudere cum illis, ut inhabitet in te timor Domini. Si iter feceris cum fratribus, secede ab illis parumper, ut sis in silentio, & dum incedis per viam, ne te convertas sinistrorsum & dextrorsum; sed meditare psalmodias tuas, & ora in mente tua ad Deum, quocumque in loco ingrederis; nec perfidenter agas cum incolis illius.

LXVIII. In omnibus rebus tuis esto modestus, & ad ea quæ opponuntur tibi, extende manum tuam lente. Si verò fueris juvenis, ne extendas manus tuas primas ad cibos: nec ingeras quidquam ciborum in os alterius. Et si cubaveris in aliquo loco, ne tegas te uno eodemque stragulo simul cum alio: & ora multum, antequam cubes. Et Dominus noster Jesus Christus opem nobis præstet ad operandum secundum ipsius beneplacitum. Amen.

Explicit Regula S. Antonii Abbatis.

ISAIÆ ABBATIS REGULA AD MONACHOS.

DE ISAIÆ VETERUM TESTIMONIA.

RUFFINUS in *Vitis Patrum* lib. 1. cap. x. & PALLADIUS lib. viii. cap. lv, *Abbas Syrus aliquando, & ISAIAS, & Paulus occurrerunt sibi invicem ad ripam fluminis: erant autem viri isti iusti, summa abstinentia & totius religionis. Hi pergebant visitare quendam nomine Anupb. &c.*

IBIDEM lib. v. de verbis Seniorum.

Interrogavit eundem sermonem Abbas ISAIAS, dicit Abbas Pastor, sicut capsula plena vestibus, &c.

R. BELLARMINUS S. R. E. CARD. de *Script. Eccl.*

ESAIAS Abbas, qui quo tempore vixerit, invenire non potui, scripsit homilias XXVIII. valde utiles, præsertim Monachis ad perfectionem tendentibus.

Observatio critica in Regulam sequentem.

*Hæc Regula edita est sub nomine ISAIÆ Abbatis, continetque sexaginta octo parva capita, quæ potius dicenda sunt tot axiomata sive præcepta moralia Eremitis congrua, atque Canonibus, qui æquo & pari jure vivere debent, accommodata. De hac Regula pari modo dicendum est, ac de S. Antonii Regula; ut ibidem dictum est. Nam desumpta esse videtur ex Sermonibus ad Monachos ab ISAIÆ Abbate habitis, qui Religiosis ad virtutis apicem aspirantibus valde utiles, effectus & præceptis moralibus ubique repleti sunt, & quidem iisdem, quæ in hac Regula continentur. Erat autem ISAIAS Abbas contaneus S. Antonio, Abbati Pastori, Abbati Anthoni, & Abbati Anupbo: Et quamvis ejus annus obituali ignoretur; tamen Christi fidem inter cruciatum gloriosè confessus est. Plurima hujus sanctissimi Abbatis axiomata moralia in *Vitis Patrum* reperiantur, atque viginti octo ejusdem Sermones prædicti editi sunt in tertio Tomo Bibliotheca Patrum Margarini de Abigne pag. 225.*

PRÆCEPTA SEU CONSILIA ABBATIS ISAIÆ

POSITA TYRONIBUS IN MONACHATU.

Ejus orationes nos custodiant, Amen.

FRATER dilectissime, si jam reliquisti mundum hunc vanum, & Deo te ipsum dedisti, penitentiam age de peccatis tuis, & serva propositum, quod amplexus es; & ne auscultes cogitationibus tuis, cum animum tuum affligent, & dicent: Nequaquam peccata tua priora tibi condonata sunt; & serva hæc præcepta.

I. Cave, ne comedas cum muliere, aut fraternitatem in eas cum puero, aut dormias cum adolescente super eadem storea. Cum exuis vestem tuam, ne aspicias corpus tuum.

II. Si ad potum vini coactus fueris, ne bibas plus quam tres scyphos medicos: cave, ne solvas præceptum præter amicitiam.

III. Ne per solvas horarias preces negligenter, ne incidas in manus inimicorum tuorum: Da operam, quantum potes meditationi psalmoreum; quia hoc servabit te ab immunda vita.

IV. Dilige laborem & afflictionem, ut levantur passiones tuæ. Ne reputes te ipsum quidquam in ulla re, & vacabis gemitibus pro peccatis tuis.

V. Custodi te ipsum à mendacio; quia expellit à te timorem Domini. Ne aperias omnibus tua beneficia, ne rapiat illa inimicus tuus.

VI. Aperi morbos tuos patribus tuis, ut experiaris opem per ipsorum consilium.

VII. Coge te ipsum ad opus manuum tuarum, & habitabit in te timor Domini.

VIII. Ne judices fratrem tuum, cum peccat, nec despicias illum; incidet enim in manus inimicorum tuorum.

IX. Ne sis contentiosus ad statuendum verbum tuum, ne inhabitent in te mala.

X. Dilige humilitatem, & non acquiescas tuo consilio. Assuetat lingua tua dicere: Ignosce mihi, & superveniet tibi humilitas.

XI. Cum federis in cella tua, de tribus sollicitus esto, nempe de assiduitate in oratione, meditatione psalmodum, & opere manuum tuarum.

XII. Cogita apud te, utique non sum superflus in hoc mundo, nisi hac die, & eripieris in peccato.

XIII. Ne sis belluo, ne renoventur in te priora peccata tua. Ne pigeat te laboris; & da operam meditationi psalmodum, & adveniet tibi requies à Deo.

XIV. Coge te ipsum ad fletum in orationibus, & Deus miserabitur tui, & exuret te homine vetere.

XV. Scito, quod labor, & paupertas, & peregrinatio, & afflictio, & silentium afferunt humilitatem; humilitas autem peccata omnia condonat. Humilitas autem est, ut homo reputet seipsum peccatorem, & injustum, & ne statuat verbum suum, & abscindat suam concupiscentiam, & defigat oculos ad terram, & sustineat injuriam, & laborem, & odio habeat honorem, & requiem, & dicat in omnibus: Ignosce mihi; beneficio autem humilitatis fugantur hostes.

XVI. Perpetuo tristis esto; si verò venerint ad te fratres, exhilareris cum illis, ut inhabitet in te timor Dei.

XVII. Si iter feceris cum fratribus, secede ab illis, ut silere possis; nec te convertas huc & illuc, sed meditare psalmos tuos, & ora ad Deum in mente tua. Et quemcumque locum ingressus fueris, ne præfidenter agas cum habitatoribus ejus. Serva modestiam, & verecundiam in omnibus, & ad ea, quæ apponuntur coram te, manum non nisi invitus extendas.

XVIII. Ne cubes cum alio sub eodem stragulo. Ora multum ante cubitum, quamvis defatigatus sis ab itinere.

XIX. Ne permittas, ut quisquam ungat oleo corpus tuum, nisi propter gravem morbum.

XX. Cum federis ad mensam cum fratribus, ne comedas cum delectatione, & extende manum tuam tantum ad ea, quæ sunt ante te. Et complicata sint genua tua, nec elevas visum tuum ad alium. Nec bibas aquam avidè, nec cum sonitu.

XXI. Si excreandi te urserit necessitas, cum federis inter fratres, surge, & longius projice ab illis. Ne pandiculeris inter homines, & si acciderit tibi pandiculatio, ne hies ore tuo, & deseret te.

XXII. Ne aperias os tuum ad risum, hoc enim indicat tibi deesse timorem Dei.

XXIII. Ne concupiscas rem alienam. Si feceris librum, ne exornes illum, hoc quippe affectum tuum ostendit.

XXIV. Si peccaveris in aliquo, non pudeat te confiteri illud, neque excuses te mendacio, sed geona flecte, & confitere delictum tuum, & pete veniam, & condonabitur tibi.

XXV. Si quis mentitus fuerit apud te, ne irascaris, sed dicitio: Ignosce mihi, non revertar.

XXVI. Non pudeat te querere à tuo Magistro.

XXVII. Si quis pulsaverit januam celæ tuæ, dum sedens incumbis operi tuo, desere opus tuum, & cura ejus requiem.

XXVIII. Ne loquaris cum quoquam, nec attendas verbis cuiusquam sine utilitate.

XXIX. Si miserit te Magister tuus ad iter faciendum, postula ab illo quomodo te regas, & fac juxta mandatum ejus. Ne transferas verba. Si custodieris oculos tuos, & aures tuas, minimè peccabis lingua tua.

XXX. Si habitaveris cum aliquo fratre, esto cum illo ut peregrinus, nec præcipias illi quidquam, nec te superiori illi facias, nec præfidenter agas cum illo; & si præceperit tibi aliquid quod nolles, abscinde voluntatem tuam, & ne contristes illum, ne abscindatur pax à vobis; & scias quod obediens est major.

XXXI. Si habitaveris cum fratre aliquo, & dicet tibi: coquito, Dic: quid vis? & si electionem tibi reliquerit, coquito, quod tibi venerit ad manus cum timore Dei.

XXXII. Cum è somno surrexeris, ora antequam ullum opus attingas, & meditare prius verba Dei; tunc aggredere impigrè opus.

XXXIII. Hilariter occorre extero, & saluta illum: ne discissus vester ab invicem sit cum detrimento: & cave ne statim atque advenerit ad te, interroges illum inutilia tibi, sed postula ab illo ut oret, & cum federit, dic illi: Quomodo vales frater mi? & exhibe illi librum aliquem legendum. Si verò est defatigatus ab itinere, permittite illi quiescere, & lava pedes ejus. Si autem loquetur verba inania, dic ei cum caritate: Parec mihi frater mi, quia infirmus sum, & non valeo audire hæc. Si autem diffusa fuerint ejus vestimenta, confue illa. Si verò infirmus est, & ejus vestimenta sunt sordida, lava illa. At si vagus est, & fuerint apud te sancti, ne permittas ingredi ad illos, sed fac ei misericordiam, & dimitte illum. Si est autem pauper, ne tristem illum dimittas, sed da ei, quod concesserit tibi Deus.

XXXIV.

XXXIV. Si quis frater depofuerit apud te aliquid, ne perfrueris depofitum, nifi ipfo præfente.

XXXV. Si quis reliquerit te in cella fua, & egreffus fuerit, ne eleves vifum ad perfpicendum quid in ea fit, fed dic ei dum egreditur: Da mihi opus aliquod, cui operam navem, donec revertaris; & quidquid tibi præceperit diligenter perfice.

XXXVI. Ne ores cum pigritia & indiligenter; hac enim ratione pro eoquod Deo placeas, ad iracundiam eum provocabis; fed fta cum timore & tremore, & ne innitaris muro, nec remittas pedes tuos, ut uno ftes, & alium extendas. Obfifte cogitationibus tuis, nec permittas, ut follicitæ fint de rebus carnalibus, ut fit accepta Deo oratio tua.

XXXVII. Si autem adfueris Miffæ, custodi cogitationes tuas, & fenfus tuos, & ftes coram Deo altiffimo cum timore; ut dignus fias, qui fumas corpus Chrifti & fanguinem ejus, & fanes paffiones tuas.

XXXVIII. Dum juvenis es, ne induas veftem bonam, donec pervenias ad fenectutem.

XXXIX. Si iter feceris cum majore te, ne præcedas illum. Si affurrexerit major te ad alloquendum alios, ne parvi ducas illum, & maneat fedens; fed fta cum illo, donec tibi, ut refideas, præcipiat.

XL. Cum urbem aut oppidum ingreffus fueris, ad terram dimitte vilium tuum, ne vifa abfte fint tibi certaminis caufa in cella tua.

XLI. Ne dormias in loco, in quo corde peccare times. Ne comedas cum muliere nec afpicias illam, neque etiam vefimenta ejus, fi potes.

XLII. Si iter feceris cum fene, ne permittas, ut ille portet quidquam. Si autem fueris juvenes, unusquisque portet partem aliquam. Si verò fuerit modicum, portet illud unusquisque per horam, & præcedat, qui portat, & præcedat infirmus, ut fi laffus fuerit ad capiendam requiem, fedeat cum illo.

XLIII. Si quem fenem interrogaveris de cogitationibus tuis, aperi illas liberè uti fe habent ei, quem tua arcana fervaturum confidis: nec rationem habeas illius, qui provectæ ætatis eft, fed qui doctrina, opere, & fpirituâli experimento pollet, ne referas damnum, fi augeantur paffiones tuæ.

XLIV. Adnitere ut multum ores noctu, ut illuminetur intellectus tuus. Penfita peccata tua, & deprecare Deum pro illis, & ipfe parcat tibi.

XLV. Si quis fratrem fuum te præfente judicare apponat, quamvis iudicatus ex eorum fit numero, qui te judicant, dicito illi cum humilitate: parce mihi fra-

ter mi, quia peccator & infirmus fum, & obnoxius illis quæ dicis, quare illa audire non poffum.

XLVI. Præfer fratres tuos in omnibus, & fi quis amicus præfterit tibi honores, dicito: Propter vos hos mihi præftitit honores; neque guftes quidquam abfque focius.

XLVII. Mntuo aliquid à te poftulanti, ne deneges.

XLVIII. Ne frequentius corde verfes memoriam eorum, quos præpter Dei caritatem defervifti; fed mortis & damnationis memento, & quod nullus illorum eo tempore tibi opem ferre poterit.

XLIX. Si dum federis in cella tua, memineris, quod aliquis tibi malè fecerit, furge ftatim, & ora pro illo in corde tuo, ut parcat illi Deus; ita enim paffio quam ejus caufa patieris, evanefcit.

L. Si corpus Chrifti fumere velis, cave, ne cordi tuo ira aut odium infit contra quempiam; & fi quem adverfus te iratum noveris, pete ab illo prius veniam, quem admodum præcepit Dominus nofter.

LI. Si oppugnatus fueris noctu à libidine, cave ne cogitatione repetas species illas interdii, ne delectatione coinquinetur cor tuum; fed profterne te coram Deo, & ipfe miferibitur tui; novit quippe infirmitatem hominum.

LII. Si operam dederis nimio jejunio, & continuæ orationi, ne fidas, quod hæc te falvabunt; fed confide, quod Deus miferibitur afflictioni corporis tui, & infirmitati tuæ opitulabitur.

LIII. Si morbo correptus fueris, ne tædeat te, & deficiat fpiritus tuus; fed gratias age Deo, quod de tuo emolumento fit follicitus.

LIV. Dum habitas in cella tua, confitue cibo tuo præfinitam menfuram, & ftatutum tempus, & ne prætercas illud: & da corpori tuo quantum indiget, ut valeat orare, & colere Deum. Si verò oblatas tibi fuerit extrâ cellam tuam delicatus cibus, ne ad fatietatem ex illo fumas, ut citò reverti valeas ad cellam tuam.

LV. Si feverint in te diaboli laborem, quem ferre non valeas, ne acceptes ab eis; quoniam occupant cor hominis quibusdam rebus, quas superare non valet; ut tardio illum afficiant, & deludant. Omnia fanè eorum negotia funt fine menfura, ac fine ordine.

LVI. Comede femel in die, fed non ad fatietatem. Præbe corpori tuo quantum indiget, juxta exigentiam naturæ.

LVII. Mediam noctem ad invigilandum orationi decerne, alteram vero mediætatem requiei corporis tui. Antequam autem cubitum eas, vigila per duas horas in oratione & laudibus, tum corpori tuo da requiem. fi pigretur corpus tuum, dum

Matth. 5.

dum ad orationem surgendum est, dicito illi : Visne requiem capere hoc tempore, deinde abire ad longum supplicium? Nonne praestat, ut parum hic labores, tum requiescas illic cum sanctis in aeternum? Tunc enim statim recedit à te pigritia, & adueniet tibi divinum auxilium.

LXVIII. Cùm Monachatus institutum amplexus fueris, manumitte servum tuum; qui, si Monachatum sequi velit, ne permittas, ut habitet tecum.

LIX. Si abieris ad vendendum opus manuum tuarum, ne disceptes de pretio, ut seculares. Idem quoque praestabis, si quid emas. Inopiam rerum Deo te propinquum facere scias.

LX. Si deposuerit apud te frater quispiam vas, illòque indigueris, ne tangas illud, nisi ipso consulto.

LXI. Si quis frater rogaverit, ut illi aliquid emas, dum peregrinaris, facito; si autem fratres fuerint tecum, sit in praesentia eorum.

LXII. Si quid tibi mutuo datum fuerit, restitue illud, cùm eo fueris usus; nec detineas illud, donec abs te repetatur: & si quid illius fractum, refarcito. Si quid mutuo alicui dedisti, ne repetas illud, si noveris illum non posse restituere, praesertim si illo tibi opus non fuerit.

LXIII. Si egressus jam à cella tua, postea repetis illam, & inuenies aliquem fratrem jam ibi habitare, quare tibi aliam: & cave, ne illum inde expellas, ne contra te irascatur Deus. At si ipse spontè illam relinquere voluerit, jam justificatus es; si autem acceperit aliquid ex ejus suppellectile, ne requiras id ab illo.

LXIV. Si volueris egredi ab aliqua cella, cave, ne asportes aliquid ex ejus suppellectile, sed relinque illam alicui fratri pauperi, & Deus largietur tibi quocumque abieris.

LXV. De nulla re ita lætantur diaboli, sicuti lætantur de eo, qui cogitationes suas spiritualem suum Magistrum celat. Ne pures te Patribus similem evasurum, nisi imitatus fueris eorum labores.

LXVI. Serva te ipsum à divitiis, earumque amore: quoniam corrumpunt fructum Monachi.

LXVII. Si pugnas adversus tentationem aliquam, quæ te oppressit, ne desistas, sed prosterne te coram Deo, & dic: Adjuva me Domine, quoniam ego infirmus non valeo sustinere hanc pugnam: & ille opitulabitur tibi, si ex recto corde processerit deprecatio tua. Si certaveris, & viceris, ne glories, neque confidas; sed tibi cave, quoniam hostis difficiliorem priore pugnam in te machinabitur.

LXVIII. Si deprecaris Deum, ne dicas: Domine remove hoc à me, & concede mihi hoc, sed dicito: Domine Deus meus tu scis quid mihi magis conducat, quocirca adjuva me, & ne permittas, ut peccem tibi, & percam in peccatis meis, quia sum peccator infirmus, nec tradas me inimicis meis, quoniam confugi ad te: libera me Domine, quia tu es fortitudo mea, & spes mea: & tibi est potentia, & gloria, & beneficentia, & gratiarum actio in aeternum. Amen.

Explicit Regula Isaia Abbatis.

SS. PATRUM SERAPIONIS, MACARII, PAPHNUTII, & alterius MACARII Regula ad Monachos.

DE S. SERAPIONE, CÆTERISQUE hujus Regulæ auctoribus Veterum testimonia.

PALLADIUS hist. Lausi. Cap. viii.

Cum toto anno in monte Nitria habitassem apud beatos & sanctos Patres, manerem Arsitium, & Putaplastum, & Hagionem, & Cronium, & SERAPIONEM, & multis antiquorum Patrum spiritualibus narrationibus ab ipsis essem stimulat, veni in intimam solitudinem.

God. Regul. Tom. I.

B

IDEM

IDEM Cap. cxvii.

Ingressa est, (Melania) in montem Nitria, sanctos Patres conveniens beatum Pambus, & Christi famulum Arsitium, & magnum SERAPIONEM, sanctum quoque PAPHNUTIUM & venerabilem Isidorum.

RUFFINUS hist. Eccles. Lib. xi. Cap. iv.

Per idem tempus Patres Monachorum vita & antiquitatis merito, MACARIUS, & Isidorus, aliusque MACARIUS, atque Heraclides, & Pambus, Antoni discipuli per Aegyptum, & maxime in Nitria deserti partibus habentur viri, qui consortium vita & alicum non cum ceteris mortalibus, sed cum supernis Angelis habere credebantur.

IBIDEM Cap. viii.

Florebat igitur Aegyptus ea tempestate non solum eruditio in Christiana Philosophia viris, verum etiam his qui per vastam eremum commanentes, signa & prodigia Apostolica simplicitate vita & cordis sinceritate faciebant. Ex quibus interim quos ipsi vidimus, & quorum benedicti manibus meruimus, hi sunt; MACARIUS de superiore eremo, alius MACARIUS de inferiori, Isidorus in Sciti, Pambus in celulis, &c.

PALLADIUS hist. Laus. Cap. cxci.

Cum quodam die convenisset (cum Cronio, & Jacobo claudio) etiam PAPHNUTIUS cognomento Cephalus, qui sono cogitationis sacra Scriptura veteris novique testamenti pollebat, totam illam interpretabatur, cum Scripturam non legisset: ea autem erat modestia, ut virtutem prophetica celaret.

IDEM Cap. xx.

Narravit nobis & DEI servus PAPHNUTIUS, praefari hujus sancti (Macarii) discipulus, quod cum quodam die sederet in aula sanctus MACARIUS &c.

S. BENEDICTUS Anianae Abbas hanc ipsam & sequentes duas Regulas aliquoties in Concordia Regularum laudat, easque indiscriminatim communi appellatione REGULAS PATRUM vocat.

SMARAGDUS quoque Abbas multa ex iisdem ad Regulam S. Benedicti afferre, & antiquos Monachorum Patres earundem auctores citat.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Hac quidem Regula quatuor illis sanctis Abbatibus supranominatis inscribitur, cum tamen ad ejusdem calcem haec verba legantur: Explicit Regula Patrum Abbatum XXXVIII. Quae quidem verba, prout in impressis sic & in manuscriptis reperiuntur, omnino denotant, hanc Regulam compositam fuisse in congregatione plurimum Abbatum, qui in unum congregati ardentissimis precibus Deum rogabant, ut Spiritum suum mitteret ad illos instruendos, qualiter Monachorum conversationem rite dirigerent, atque sanctam Vita monastica Regulam ordinare & statuere possent; prout ex ipsius Regula praefatione instruimur. Cum vero inter omnes praesentes majori sanctitatis fama floruerint praenominati Abbates, sic & eorum quatuor piissimis sanctis acquieverunt & reliqui; quod exinde composita sit haec Regula, complectens vera praecepta moralia ad recipiendos novos Monachos necessaria, & jam receptis instruendis adaptata; praesertim circa jejunandi modum & laborem manuum, nec non circa praestandam debitam superioribus obedientiam, atque exhibendum aegrotis necessarium auxilium. Et quidem prima tria praecepta composuit S. SERAPION, quatuor sequentia Abbas MACARIUS, alia quatuor sunt Abbatibus PAPHNUTI, & ultima quatuor Abbas MACARIUS Secundus.

INCIPI.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ MONACHORUM VEL
Deum timentium pro discipulorum eruditione.

ID EST, SERAPIONIS, MACARII, PAPHNUTHI, ET ALTERIUS
MACARII, ET ALIORUM XXXIV.

1. <i>Præfatio.</i>	10. <i>Item ipse, qualiter debent fratres operari.</i>
2. <i>Serapion dixit, de prima conjunctione Canobitarum.</i>	11. <i>Item qui supra, qualiter infirmitas vel possibilis corporum ab eo, qui præst, patre consideretur.</i>
3. <i>Idem ipse, de unanimitate, & jucunditate fratrum.</i>	12. <i>Item ipse, qualiter officiis se fratres præveniam.</i>
4. <i>Qui supra, de Abbate, & quomodo ei obediunt Monachi.</i>	13. <i>Alius Macarius dixit, qualiter inter se Monasteria pacem firmam obtineant.</i>
5. <i>Macarius dixit, qualiter spirituale exercitium ab his, qui præsumt, patribus teneatur.</i>	14. <i>Idemque, qualiter Clerici hospites suscipiendi sunt in Monasterio.</i>
6. <i>Idem ipse, ut in oratione adstantibus nullos sine præcepto patris psalmum imponat.</i>	15. <i>Qualiter culpa singulorum emendetur.</i>
7. <i>Idem ipse, quomodo examinentur, qui ex seculo convertuntur.</i>	16. <i>Ut sine personarum acceptione aqualiter judicetur.</i>
8. <i>Idem ipse, qualiter peregrini hospites suscipiantur.</i>	
9. <i>Paphnutius dixit, qualiter jejuniorum ordo teneatur.</i>	

Explicunt Capitula.

INCIPIIT REGULA SANCTORUM SERA-
PIONIS, MACARII, PAPHNUTHI, ET ALTERIUS
MACARII.

CAPUT I. PRÆFATIO.

SEDENTIBUS nobis in unum consilio saluberrimo, cum prece Dominum nostrum rogavimus, ut nobis distribuere Spiritum sanctum, qui nos instrueret, qualiter fratrum conversationem, vel Regulam vite ordinare possimus.

CAP. II. *De prima conjunctione Canobitarum. Serapion dixit.*

Nal. 32. **Q**UONIAM misericordia Domini plena est terra, & multorum agmina ad vite fastigium tendunt; & quia eremi vastitas, & diversorum monstrorum terror singillatim habitare fratres non permittit, optimum videtur Spiritus sancti præceptis obedire. Nec nostra propria verba possunt firma perseverare, nisi firmitas scripturarum, è centesimo tricesimo secundo psalmo, nostrum ordinem firmet, quo dicit: *Ecce quam bonam & quam jucundam, habent fratres in unum.* Et iterum: *Qui habitare facit unanimes in domo;* firmam jam nunc Regulam pietatis per Spiritus Sancti ostensionem fratribus ordinare prosequamur.

Cod. Reg. Tom. I.

CAP. III. *Idem ipse, de unanimitate & jucunditate fratrum.*

VOLUMUS ergo fratres unanimes in domo cum jucunditate habitare: sed qualiter unanimitas ipsa vel jucunditas recto ordine teneatur, Deo adjuvante mandamus.

CAP. IV. *Qui supra, de Abbate, & quomodo ei obediunt Monachi.*

VOLUMUS ergo unum præesse seniores super omnes fratres, nec ab ejus consilio vel imperio quemquam sinistram declinare, sed sicut imperio Domini cum omni lætitia obedire; dicente Apostolo ad Hebræos: *Obedite præpositis vestris, Heb. 13. quia ipsi vigilent pro vobis.* Et Dominus Math. 23. dixit: *Nolo sacrificium, sed obedientiam.* Considerandum est quoque ab his, qui se tali opere unanimes esse cupiunt, quia per obedientiam Abraham placuit Deo, & amicus Dei appellatus est. Per obedientiam ipsi Apostoli meruerunt testes Domino in tribus & populis esse. Ipse quoque

Jos. 4. quoque Dominus noster de supernis ad inferiora descendens ait : *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui me misit.* His ergo tantis virtutibus firmata obedientia magnopere magnoque studio teneatur.

CAP. V. *Macarius dixit, qualiter spirituale exercitum ab his, qui præsunt, Patribus teneatur.*

QUONIAM fratrum insignia virtutum, habitationes quoque, vel obedientia superiorum conscripta sunt, nunc qualiter spirituale exercitum ab his, qui præsunt, Patribus teneatur Deo juvante ostendamus. Debetis, qui præsistis Patres, tales vos exhibere, ut Apostolus ait : **1. Thef.** *Estote sermo credentibus :* hoc est, ut per qualitatem mysticæ pietatis & severitatis fratrum animos ad celestia de terrenis erigatis, dicente Apostolo : **1. Tim. 4.** *Argue, obsecra, increpa, cum omni patientia & doctri-
na.* Et alio loco inquit : *Quid vultis, in virgo veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis ?* Decernendum est ab illo, qui præsist, qualiter circa singulos debeat pietatis affectum monstrare ; & qualiter tenere debeat disciplinam, non immemor Domini dicentis : **Matth. 7.** *In qua mensura mensuraveritis, remeabitur vobis.*

CAP. VI. *Idem ipse, ut in oratione adstantibus nullus sine praecepto Abbatis psalmum imponat.*

ADSTANTIBUS ergo ad orationem nullus præsumat sine praecepto, qui præsist, Patris psalmi laudem emittere. Ordo iste teneatur, ut nullus priorem in Monasterio ad standum, vel psallendum ordine præsumat præcedere, dicente Salomone : **Luc. 14.** *Fili primatum concupiscere noli ; neque accubueris prior in convivio ; ne veniat melior te, & dicat tibi, surge, & confusum patiaris in die illa.* Et iterum dicitur : **Rom. 11.** *Noli alium sapere, sed time.* Quod si tardat is, qui præsist, oportet primum in noticiam ejus disferre, & secundum ejus imperium obedire convenit, fratres.

CAP. VII. *Idem ipse, quomodo examinentur, qui ex seculo convertuntur.*

QUALITER verò examinatio erga eos, qui de seculo convertuntur teneri debeat, ostendamus vobis. Amputandæ sunt primò ab hujusmodi divitiarum seculi. Et si quis pauper converti videatur, habet & ipse divitias, quas amputare debeat, quas Spiritus sanctus ostendit per Salomonem dicens : **Ecd. 17.** *Oculus anima mea pauperem superbum, & divitem munda-*

cem. Et alio loco dicit ? *Sicut vulneratum superbum.* Debet ergo is, qui præsist pater, magno studio hanc Regulam tenere ; ut si pauper convertitur, primò exponat sarcinam superbiarum : & sic examinatus suscipiatur. Debet ante omnia humiliter imbui, ut quod magnum & Deo acceptum sacrificium est, suam voluntatem non faciat unusquisque vestrum, fratres ; sed ad omne opus bonum parati estote. Quidquid acciderit, aut iustum quid fuerit, memores esse debetis : **Rom. 12.** *In tribulatione patientes ; in operibus honesti.* **Eph. 6.** *Nolite vos invicem ad iracundiam provocare, sed semper bona scilicet.* Il, qui tales sunt, cum de seculi hujus illecebris liberari voluerint, appropiantes Monasterio, hebdomada pro foribus jaceant : nulli cum eis de fratribus jungantur, & semper dura & laboriosa eis proponantur. Si verò perseveraverint pullantes, eis non negetur ingressus ; sed is, qui præsist, Pater hujusmodi homines introire permittat, & qualiter vitam fratrum, vel Regulam tenere possint, ostendat. Quod si dives est, & habens multas divitias in seculo, & converti voluerit, debet primò Dei voluntatè implere, & consequi præceptum illud præcipuum, quod adolescenti diviti dicitur : **Matth. 10.** *Vende omnia bona tua, & da pauperibus, & tolle crucem tuam, & sequere me.* Deinde instruendus est ab eo, qui præsist Patre, ut nihil sibi relinquat, nisi crucem Christi, quam tenet, & sequatur Dominum. Crucis verò fastigia, quæ tenenda sunt, primò omni obedientia non suam voluntatem facere, sed alterius. Quod si voluerit Monasterio partem conferre, noverit quo ordine sive ipse, sive ejus oblatio suscipiatur. Et si voluerit de servis suis secum in Monasterio conducere, noverit jam non eum servum habere, sed fratrem ; ut in omnibus perfectus inveniat homo ille.

CAP. VIII. *Idemque, qualiter peregrini hospites suscipiantur.*

VENIENTIBUS eis nullus nisi unus, cui cura circa hospitale fuerit injuncta, occurrat, & responsum det venientibus. Orare, vel pacem offerre non liceat ulli, nisi primò videatur ab eo, qui præsist Patre ; & oratione simul peracta, sequatur ordine suo pacis officium reddere. Nec licebit alicui fratri cum superveniente sermocinari ; non sit ulli cura interrogandi, unde venerit, ad quid venerit, vel quando ambulaturus sit, nisi soli qui præsist Patri, aut quibus ipse jussit. Venientibus verò fratribus ad horam refectionis, non licebit peregrino fratri cum fratribus manducare, nisi cum

eum eo, qui præest Patre, ut possit ædificari. Nulli licebit cum eo loqui, nec alicujus audiatur sermo, nisi divinus, qui ex pagina proferatur, & ejus, qui præest Patris, vel quibus ipse jusserit loqui, ut aliquid de Deo conveniat.

CAP. IX. *Qualiter jejuniorum ordo tenetur. Paponntius dixit.*

MAGNA & utilia ad animæ salutem dicta sunt, fratres: nec hoc tacendum est, qualiter jejuniorum ordo tenendus sit. Nec aliud huic firmitati testimonium convenit, dulcissimi fratres nisi illud, quod dicit: *Pe- trus autem & Joannes ascendebant in templum circa horam orationis nonam.* Debet ergo iste ordo teneri, fratres, ut nullo die nisi hora nona reficiantur fratres in Monasterio, excepta Dominica die & quinquagesima Pentecostes. Die autem Dominica nihil aliud agant, nisi Deo vacent, ne pro aliqua occasione se velint, aut alios excusare. Tamen confessor, fratres, quod nulla operatio in die illa sancta comperiat, nisi tantum hymnis, & psalmis, & canticis spiritualibus dies illa transigatur.

CAP. X. *Idem ipse, qualiter fratres debent operari.*

ITEMQUE præcipimus. Debent ergo fratres istum ordinem tenere. A prima hora usque ad horam tertiam Deo vacent, fratres, à tertia verò usque ad nonam, quidquid injunctum fuerit à Patre, sine aliqua murmuratione faciant; Meminisse debent hi, quibus injungitur, dictum Apostoli: *Omnia, que facitis, sine murmuratione facite.* Timere debent illud dictum terribile: *Nolite murmurare, sicut quidem eorum murmuraverunt, & ab exterminatore perierunt.* Debet etiam, qui præest Pater, opus quod faciendum est uni injungere, ut cæteri ejus præcepto, cui injunctum fuerit, fratres obediant sine querela.

CAP. XI. *Qualiter infirmitas vel possibilitas corporum ab eo, qui præest, Patre cognoscenda sit.*

SI quis ex fratribus pro jejuniis, vel operibus manuum suarum, quæ Apostolus præcepit: *Operantes manibus vestris, ne quem vestrum gravelemus.* Si is, qui talis est, fuerit infirmitate obfessus, providendum est ab eo, qui præest, qualiter ipsa infirmitas sustentetur. Quod si infirmus est animo hujusmodi frater, oportet eum frequentius operari, considerando Apostolum, qualiter corpus suum servituti redigit. Hoc autem ob-

servandum est, ut in nullo voluntatem suam faciat ille.

CAP. XII. *Qualiter officiis mutuis se fratres praveant.*

SI congregatio multa est, debet is, qui præest Pater disponere hebdomadarios, & ordinem officii, quo sibi invicem succedant ad ministrandum; & decernere debet ille, quomodo debeat esse, qui cellarium fratrum contineat. Debet talis tantummodo eligi, qui possit in omnibus gulæ suæ suggestionibus dominari, & Evangelico ordine fratribus suis vicium gubernare; qui timeat Judæ sententiam, qui ab initio fur fuit. Scudere debet, qui huic officio deputatur, ut audiat: *Quia qui bene ministraverit, bonum gradum acquirit; & animæ suæ lucrum facit.* Nosse debent etiam fratres, quia quidquid in Monasterio tractatur, sive in vasis, sive in seramentis, vel cætera omnia, esse sanctificata. Si quis de fratribus aliquid negligenter tractaverit, partem se habere noverit cum illo Rege, qui in vasis Domus Dei sanctificatis, cum suis bibebat concubinis, & qualem meruit vindictam. Custodienda sunt ista præcepta, & per singulos dies in aures fratrum recitanda sunt, ut non condemnentur in peccatis suis.

CAP. XIII. *Qualiter inter se monasteria pacem firmam obtineant, alius Marcarius dixit.*

QUONIAM veritas protestatur, quæ dicit: *In oro duorum vel trium testium stabit omne verbum;* firmanda ergo est Regula pietatis; nec tacendum est, qualiter inter se Monasteria pacem firmam obtineant. Non licebit de alio Monasterio, sine voluntate ejus, qui præest Patris, fratres recipere; sed nec videre oportet, dicente Apostolo: *Quia qui primam fidem irritam fecit, est infideli deterior.* Quod si precatum fuerit ab eo, qui præest Patre, ut in alio Monasterio ingrediatur, commendetur ab eo ei, qui præest, ubi esse desiderat, & sic suscipiatur. Nam sine voluntate, qui præesse debet in Monasterio Patris, nullatenus alibi recipiatur frater. Quod si præsumpsit talia facere, noverit se in Synodo Episcoporum, aut in conventu fratrum suorum in audientiam venire; & tunc recedet tamquam junior suus, donec ab eo, cui injuriam fecit, veniam petat; ut non per ipsius vicium alii despiciantur Patres. Ille verò Monachus quantos fratres in alio Monasterio inveni-erit, tantos se noverit habere priores. Nec attendendum est, qui fuit antea; sed

sed probandum est, qualis esse cœperit. Susceptus verò si habere videtur aliquid, sive in rebus, sive in codicibus, ultra ei possidere non licebit, ut possit esse perfectus, quod alibi non potuit. Residentibus verò fratribus, si fuerit aliqua de Scripturis collatio, & fuerit ex his talis scitus, non ei licebit aliquid dicere, nisi præceptum ei fuerit à Patre.

CAP. XIV. *Idemque, qualiter Clerici hospites suscipiendi sint in Monasterio.*

CUM omni reverentia ut ministri altaris: non licebit nisi ipsi orationem complere, sive ostiarius, sive minister est templi Dei. Quod si aliquo casu lapsus est, & in eo, quod dicitur, probatus crimine, non liceat ei ante eum, qui præest Patrem, vel secundum complere. Nulli permittatur Clerico in Monasterio habitare, nisi ei tantummodo quem lapsus peccati ad humilitatem deduxit, & est vulneratus; ut in Monasterio humilitatis medicina sanetur. Hæc vobis tenenda sufficiant, fratres, custodienda convenienti, & eritis irreprehensibiles in populo Dei.

CAP. XV. *Qualiter culpa singulorum emendentur.*

NEC hoc tacendum est, qualiter culpa singulorum emendentur, pro qualitate culpa erit excommunicatio. Ergo iste ordo teneatur. Si quis ex fratribus sermonem otiosum emisit, ne reus sit concilii, præcipimus eum triduo à fratrum congregatione vel colloquio esse

alienum, ut nullus cum eo jungatur. Si verò aliquis deprehensus fuerit in risu, vel in scurrillitate sermonis, sicut ait Apostolus, *que ad rem non pertinent*; jubemus hujusmodi duarum hebdomadarum spatium in nomine Domini omni flagello humilitatis coerceri, dicente Apostolo: *Si quis frater noster iracundus aut superbus, aut malus dicit, hunc norate*, & non odite ut inimicum, sed corripite ut fratrem. Et in alio loco: *Si quis frater fuerit præcensus in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, in vestris hujusmodi, & corripite fratrem*; ita ut per humilitatis frequentiam non reprobus, sed probatus in congregatione perseveret.

CAP. XVI. *Ut sine personarum neceptione æqualiter judicetur.*

HOC ante omnia præcipimus vobis, qui huic officio præestis, ut personæ à vobis non accipiantur, sed æquali affectu omnes diligantur, & per correptionem omnes sanentur, quia æqualitas placet apud Deum, dicente Propheta: *Si verè usque justitiam loquimini, justè iudicatis filii hominum*. Nec latere vos volumus, quia qui non corripit errantem, noverit se pro eo rationem redditurum. Estote fideles & boni doctores ad omnes: corripite inquietos: suscipite infirmos: patientes estote ad omnes: & quantos fueritis lucrati, pro tantis mercedem accipietis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

Explicit Regula Patrum Abbatum 38.

SEQUITUR ALIA PATRUM REGULA AD MONACHOS.

Observatio critica in Regulam sequentem.

An hæc secunda Patrum Regula compilata fuerit à suprædictis Abbatibus, merito dubitatur; cum nomen nullius authoris præscribitur: quamvis præfatio factatur, plures sanctos Patres in unum convenisse, ad ordinandam Regulam præfati Fratrum aequè ac Præpositorum adoptatam; quatenus in monasterii regimine tam superior quàm inferior sine bastinatione ad operandum procedere valent. Adedque apparet, quid sit supplementum alterius Regula à quatuor præfatis Abbatibus præscripta; quia hæc præfata Regula pro Canonicis composita est, utpote præscribens tempora & modum recitandi Officii divini, laboris manuum: Deinde differit de infantium submissione, de fraterna correptione, de vitando omni murmurandi genere &c. Quæ omnia præcepta, septem numeris & quidem sat compendiosa, Monachis in commune viventibus omnino necessaria sunt.

INCL.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ à sanctis Patribus prolatae.

1. De unanimitate caritatis, & de diligendo ac obtemperando Abbati. 2. Ut non se fabulis vanis destruant, & ut in Conventu nisi interrogatus quis loquatur. 3. Ut adveniēti peregrino nihil plus exhibeat quis, quàm occursum humilem & pacem. 4. Ut presente seniore psallendi loquendive non habeat facultatem.	5. De cursu orationis, & horis operandi, ac de correctione delinquentium. 6. De his, qui ad opus Dei tarde accurrunt. 7. Ut frater qui pro qualibet culpa arguitur patientiam habeat, & ut ad mensam nemo loquatur.

Explicunt Capitula.

INCIPIUNT PATRUM REGULÆ P R Æ F A T I O.

CUM resideremus in unum in nomine Domini nostri JESU Christi, secundum traditionem Patrum Sanctorum virorum, visum est nobis conscribere vel Regulam ordinare, quæ in Monasterio teneatur ad profectum fratrum; ut neque nos laboremus; neque sanctus Præpositus, qui constitutus est in loco, dubitationem aliquam pati possit: ut omnes unanimes, sicut scriptum est, & unum sentientes: invicem honorantes, ea quæ statuta sunt à Domino jugi observatione custodiant.

I. Ante omnia habentes charitatem, humilitatem, patientiam, mansuetudinem, vel cætera quæ docet sanctus Apostolus; ita ut nemo quidquam suum vindicet, sed sicut scriptum est in Actibus Apostolorum, habeant omnia communia. Ille verò qui præpositus est, Dei judicium, & ordinationem Sacerdotis in omnibus timere, diligere, & obaudire debet secundum veritatem: quia si quis illum putat se spernere, Deum spernit: sicut scriptum est: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit: Et qui me spernit, spernit eum, qui me misit.* Ita ut ipse voluntate nullus frater quidquam agat, neque accipiat ab aliquo aliquid, neque det, nec usquam profusus recedat sine verbo.

II. Observantes etiam hoc, ut non se invicem fabulis vanis destruant, sed unusquisque opus suum meditetur & custodiat, & cogitationes habeat apud Deum. In conventu omnium nullus junior quidquam nisi interrogatus loquatur. Cæterum si quis vult consolationem accipere, vel verbum audire, secretum, & opportunum tempus requirat.

III. Adveniēti peregrino nihil plus exhibeat quàm pacem, reliquum non sit illi cura, unde venerit, pro quo venerit, vel quando ambulaturus sit, nec se jungat ad fabulas cum illo.

IV. Illud quoque observandum est, ut præsentem seniore quocumque, vel præcedente in ordine psallendi, sequens non habeat facultatem loquendi, vel aliquid præsumendi, nisi tantum is, qui in ordine, ut dictum est, præcedere videtur. Hoc usque ad imum ante omnia in oratione, seu in opere, sive in responso dando erit servandum. Si verò simplicior fuerit, vel impeditior sermone, & dederit locum, ita demum loquens loquatur. Omnia tamen in charitate fiant, non per contentionem, vel aliquam præsumptionem.

V. Cursus verò orationum vel psalmorum, sicut dudum statutum est, ultra tempus istud meditandi operandique servabitur. Ita meditationem habeant fratres, ut usque ad horam secundam legant; si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa meditatione aliquid fieri in commune. Post horam verò secundam unusquisque ad opus suum paratus sit: & usque ad horam nonam quidquid injunctum fuerit, sine murmuratione vel hesitatione perficiat, sicut docet sanctus Apostolus. Si quis autem murmuraverit, vel contentiosus extiterit, aut opponens in aliquo contrariam voluntatem præceptis, dignè correctus tam diu abstineat, quamdiu vel culpæ qualitas poposcerit; vel se penitendo humiliaverit, atque emendaverit. Correctus autem non audeat usquam recedere. Si quis verò de fratribus, vel qui in cellis consistunt, ejus errori confenserit,

Phil. 4.

Col. 3.
Ad. 4.

Luc. 10.

Phil. 2.

senferit, culpabilis erit, atque excommunicatione dignissimus.

VI. Ad horam verò orationis dato signo, si quis non statim prætermissio omni opere quod agit (quia nihil orationi præponendum est) paratus fuerit, foras excludatur confundendus. Operam verò dabunt singuli fratres, ut tempore quo missæ sunt, sive die sive nocte, quando diutius ad orationem standum est, non deficiant, vel superfluo foras recedant; quia scriptum est in Evangelio: *Operiet autem semper orare, & non deficere.* Et alio loco: *Non impedietis orare semper.* Si quis autem non necessitate, sed magis vitio procedendum putaverit, sciat se, cum deprehensus fuerit, culpabilem iudicandum; quia per suam negligentiam & alios in vitium mittit. In vigiliis observandum est, quando omnes conveniunt; quicumque gravatur somno, & exit foras, non se fabulis

occupet, sed statim redeat ad opus, ad quod convenitur. In congregatione autem ipsa ubi legitur, aurem semper ad scripturas habeant, & silentium observent omnes.

VII. Hoc etiam adlegendum fuit, ut frater, qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, & non respondeat arguenti; sed humiliet se in omnibus, secundum præceptum Domini dicentis: *Quia Deus humilibus dat gratiam, superbis autem recessit.* Et, qui se humiliat, exaltabitur. Qui verò sæpius correptus non se emendaverit, novissimus in ordine stare jubeatur; sicut Dominus dixit: *Sic tibi sicut ethnicus & publicanus.* Ad mensam autem specialiter nullus loquatur, nisi qui præest, vel qui interrogatus fuerit.

Explicit Regula.

SEQUITUR TERTIA PATRUM REGULAE AD MONACHOS.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Hæc est tertia Patrum in unum convenientium Regula, & quidem maxime Cenobitis præscripta; constat XIX. præceptis tam ad Monachos quam Abbates & Frateros directis, quorum nonnulli sapiunt recentiorum disciplinam monasticam. Nam in primævâ vita monastica institutione Monachi ad clericatum communiter non excedebantur; prout hic supponitur; neque primiti iuù seculis, præsertim tempore S. Antonii, Serapionis, Pachomii, Paphnutii &c. reperitur Regula monastica latine scripta; quemadmodum & hæc conscripta fuisse videtur ob varios terminos ab Occidentalibus sive Latinis Monachis communiter usitatos, qui verò inveniuntur in Regulis ex lingua Ægyptiaca vel Græca translatis. Denique novitatem sicut præscriptus niger cuculli color, cum ante seculum septimum, immo tardius, vix reperiri possit aliis determinatus color Monachis designatus fuisse; recens enim est distinctio exorta inter Monachos nigros & albos.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ à sanctis Patribus prolatae.

1. De conversis.	9. Ut nusquam sine præcepto senioris egrediantur.
2. Ut Abbas nihil sibi proprium vindicet.	10. De his, qui de Monasterio extra voluerint.
3. De vestimentis Monachorum.	11. Ut Abbas cum fratribus respiciat omni tempore.
4. Ut nulla mulier ad Monasterium vel agrum Monachorum accedat.	12. Ut nullus Monachus in infirmitate postea parentum studio commendetur.
5. De lectione & operatione Monachorum.	13. De his, qui furtum faciunt.
6. De his, qui opus Dei tarde occurrunt.	14. Ut nullus alterius Monachum sine permissu Abbatis suscipiat.
7. De silentio ad mensam.	
8. Ut ad necessaria quærenda bini vel terni mittantur.	

Explicunt Capitula.

INCIPIT

INCIPIT REGULA.

CAPUT I.

CUM in nomine Domini, una cum fratribus nostris convenissemus, inprimis placuit, ut Regula & instituta Patrum per ordinem legerentur: quibus lectis placuit, si de seculo quis in Monasterio converti voluerit, Regula ei introcunti legatur, & omnes actus Monasterii illi pateant. Quod si omnia apte susceperit, sic digne à fratribus in cellula suscipiatur, tum si aliquam in cellulam voluerit inferre substantiam, in mensa ponatur cotam omnibus fratribus, velut Regula continet. Quod si susceptus fuerit, non solum de substantia quam intulit, sed etiam nec de seipso ab illa iudicabit hora.

II. Abbati verò nulli liceat sibi quidquam proprie vindicare, cum omnia Deo propitio in illius maneant potestate. Si quis verò, quod in Regula junioribus prohibetur, sibi aliquid ex successione parentum, seu quolibet donato retinere presumpserit, & non omnia in commune posuerit, à fratribus arguatur. Si in vitio perliterit, in notitiam Episcopi deferatur; qui si ab Episcopo correptus nec sic emendaverit, deponatur.

III. Vestimenta verò fratribus necessaria ita Abbas omnibus ordinare debet, quæ Monachis decant; non diversis coloribus tincta, exceptis cucullis quæ comparantur, si fuerint nigrae, uti eas debere censemus.

IV. Familiaritatem omnium mulierum, tam parentum, quam extranearum pro custodienda vita, vel cavendis laqueis diaboli, ab omnibus Monasteriis vel culturis Monachorum; seu frequentationem Monachorum à Monasteriis puellarum, sicut Regula docet, prohibere censemus. Neque ulla mulier in interiori atrium Monasterii ingredi audeat. Quod si cum consilio vel voluntate Abbatis Monasterium vel cellulas Monachorum quædam fuerit ingressa, merito ipse Abbas & nomen Abbatis deponat, & inferiorem se omnibus presbyteris recognoscat, quia talis sancto gregi præponi debet, qui eos immaculatos Deo offerre procuret; non per quaslibet familiaritates diabolo sociare festinet.

V. Mutino dicto fratres lectioni vacent usque ad horam secundam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa lectione aliquid fieri

Cod. Reg. Tom. I.

in commune. Post horam secundam unusquisque ad opus suum paratus sit usque ad horam nonam: quod injunctum fuerit, sine murmuratione perficiat.

VI. Ad horam verò orationis dato signo, qui non statim prætermisso omni opere quod agit (quia nihil orationi præponendum est) paratus fuerit, ab Abbate vel Præposito corripatur: & nisi prostratus veniam petierit, excommunicetur.

VII. Ad mensam autem specialiter nullus loquatur, nisi qui præest, vel qui interrogatus fuerit.

VIII. Ad necessaria quaerenda in cellula, bini egrediantur vel terni fratres: & ita illi, quibus creditur, non qui verbositatem aut gulam sectantur.

IX. Si quis verò extra conscientiam Abbatis vel Præpositi, qualemcumque locum egressus, gulæ vel ebrietati se sociaverit; aut si in proximo transmissus, pro sua levitate vel gula, non statim expedita necessitate ad cellam recesserit, cum in id facinus fuerit detectus, ut Canones docent, aut triginta diebus à communione separetur, aut virgis caesus emendetur.

X. Quod si casu quis frater de cellula ex qualibet scandali causa exire voluerit, nihil penitus nisi nugalissimo induatur vestimento, & extra communionem infidelis discedat.

XI. Illud quoque statuimus, ut Abbates omni tempore cum fratribus reficiant: quia eo tempore, quo fratres aut pro negligentia arguere, aut spiritali debent sermone imbueri, absque certa necessitate se removete non debent.

XII. Id etiam pro custodienda fama specialiter statuimus, ut nullus Monachus in infirmitate positus relicto Monasterio parentum suorum studio commendetur: quia magis cum secularium spectaculorum visu aut auditu pollui censemus, quam ab ægritudine posse purgari.

XIII. Si quis verò Monachus furtum fecerit, quod potius sacrilegium dici potest, id censuimus ordinandum; ut junior virgis caesus tanti criminis reus nunquam officium clericatus excipiat: si verò jam clericus in id facinus fuerit deprehensus, nominis ipsius dignitate privetur: cui sufficere potest pro actus sui

C

sui levitate, impleta poenitentiae satisfactione communitio.

XIV. Monachum nisi Abbatis sui aut permisso aut voluntate ad aliud Monasterium commigrantem, nullus Abbas aut suscipere, aut retinere praesumat. Quod si ad districtiorem Regulam non pro actus sui levitate tendentem Abbas suum ipsum ad alterum Monasterium transire permiserit, ut inde postea sub ali-

qua occasione egredi praesumat, nulla ratione permittimus. Sanè si quis post hanc diligentissimam functionem non observare, quae sunt superius comprehensa, praesumpserit, reum se divinitatis pariter & fraternitatis iudicio futurum esse cognoscat.

Explicit Regula à SS. Patribus proleta.

S. MACARII ALEXANDRINI ABBATIS Nitriensis Regula ad Monachos.

DE S. MACARIO EJUSQUE REGULA Veterum testimonia

MARTYROLOGIUM Rom. postrid. Kal. Jan.

In Thebaide commemoratio S. MACARII ALEXANDRINI ABBATIS.

S. HIERONYMUS Epistola xxiii.

Quid ante non plures annos Nitria restum sit, referemus. Quidam ex fratribus parcius magis quam avarior, centum solidos, quos lina texendo acquisierat, mortens dereliquit. Initum est inter Monachos concilium, (nam in eodem loco circiter quinque milia divisis cellulis habitabant,) quid factu opus esset: alii pauperibus distribuendos; MACARIUS verò, & Pambo, & Isidorus, & ceteri, quos Patres vocant, sancto in eis loquente Spiritu decreverunt, infidiosos esse cum eodem, dicentes: Pecunia tua tecum sit in perditionem.

SOCRATES Hist. Eccl. lib. iv. Cap. xviii.

MACARIUS ALEXANDRINUS cum caetera quidem omnia Aegypto Macario esset similis, in hoc tamen dispar fuit, quod iis, qui cum conveniebant, bilarem & jucundum se praebuit, & urbanitate quadam faceta adolescentulos ad Monasticam vivendi disciplinam allexit.

SOZOMENUS Hist. Eccl. lib. iii. Cap. xiiii.

Altero verò MACARIUS diu post presbyter factus, omnia fere vita ac disciplina severioris exercitia expertus est, quorum nonnulla ipse excogitavit, quaedam ab aliis accepta omni perfectiori modo excoluit.

VITA S. Posthumii Cap. vii. lib. i. de vitis Patrum.

Nota facta est sancto MACARIO, scilicet beati Antonii discipulo, conversatio Posthumii. Nam idem MACARIUS ab illustri viro Antonio Monachorum fere quinque milia susceperat gubernanda.

JONAS Abbas in vita S. Joannis Reomaensis lib. i. Cap. vii.

Regressus ergo ad praesatum locum studuit denuo salubria dogmata sub Regulari tenore, quem beatus MACARIUS Aegyptiorum induit Monachis ministrare.

VITA S. Philiberti Abbatis apud Surium.

Legebat studiose Basilii praeclaras constitutiones, MACARII Regulam, Benedicti decreta, Columbani instituta sanctissima.

S. BENEDICTUS Anianensis, & SMARAGDUS Abbas saepius hanc Macarii regulam citant, & multa inde capita ille in Concordiam Regularum, hic in expositionem Regulæ S. Benedicti transcribunt.

Obfer-

Observatio critica in Regulam sequentem.

Phares olim extiterunt Abbates Macarii, atque jam supra in Regula Serapionis duo specialiter nominantur, ad quorum distinctionem hujus Regulae auctor dicitur MACARIUS Alexandrinus, quia forsitan in illa civitate natus vel educatus erat, priusquam in solitudinem secesserat. Hic est ergo MACARIUS ille S. Antonii discipulus, cui moriens hic sanctissimus Abbas serè quinque millium Monachorum regimen in Nitria monasterio reliquit; si fides auctori vitæ S. Posthumii adhibenda sit. Hoc unum certum est ex historia Lausica, quòd S. MACARIUS Alexandrinus aliquando visitans, S. Antonium invisens, ab illo hæc verba audivit: Video, quòd S. Spiritus in te resideat, tæque deinceps ut omnium gratiarum à Deo mihi concessarum hæredem aspiciam. In eadem quoque historia Lausica narratur, quòd mortuo S. Antonio hic noster S. MACARIUS, consulturus S. Pachomium, incognitus accesserit Tabennas in Thebaide, ubi aliquo tempore motus tanta virtutum speciosa edidit, ut Tabennarum Abbas divinitus ipsum agnosceret, ei gratia egerit pro exhibitis Monachis suis tam singularibus abstinentia omnisque perfectionis exemplis. Hinc mirum non est, quòd antequam præsentem S. MACARII Regulam in tanto pretio habuerint, eoque Occidentales Monachi in celebrioribus suis monasteriis excoluerint. Sic S. Joannes, Monasterii Reomensis primus Abbas & Fundator, sub sexti seculi exordio, ex celeberrimo canobio Lirinensi in suam novam abbatiam introduxit hæc S. MACARII Alexandrini Regulam; prout in ejus vitæ apud Mabillonium Tom. I. Pag. 635. de sanctis Benediclinis de hoc S. Joanne legitur: Studuit denuo ipse, salubria dogmata sub regulari tenore, quem B. Macarius Ægyptiorum indidit Monachis, ministrare. Nec sanè desunt magni nominis auctores apud sæpe laudatum Calixtum in suis Observationibus criticis, qui existimant, Lirinensium Monachos hæc Regulam cum aliis SS. Patrum Institutis ab exoratio canobii observasse, nam nulla alia specialis Regula ibidem observata reperitur; donec S. Agulphus Lirini Abbas Regulam S. Benedicti introduxit circa annum 661. Ut hæc sint, hoc unum certum est, quòd sanctissimus Monachorum Occidentalium Patriarcha Benedictus ex hac S. MACARII Regula in suam plurima inseruerit, prout cuiuslibet utramque Regulam attentius legenti apparebit. Interea præter hæc suam Regulam triginta sat brevibus sed nervosis capitulis constantem scripsit etiam ad Monachos invitendos Epistolam dñc insertam, in qua, stylò figuratò & ad Proverbia Salomonis accedente, reperiuntur pauca sed egregia præcepta contra gulam, impuritatem, avortitiam & vanitatem. Existimant nonnulli, quodam tam in Regula quàm in Epistola ex S. Hieronymo mutuata esse.

INCIPIT REGULA S. MACARII, QUI HABUIT SUB
ordinatione sua quinque millia Monachorum.

CAPITULUM I.

Marc. 13. **M**ILITES ergo Christi sic taliter suos debent componere gressus, charitatem in se perfectissimam continentes, Deum ex tota anima diligere, & ex toto corde, & ex tota virtute sua.

II. Invicem inter se perfectissimam sectantes obedientiam, pacifici, mites, moderati, non superbi, non injuriosi, non susurriones, non irrisores, non verbosi, non præsumptuosi, non sibi-placentes, sed Deo cui militant Christo, non blasphemiam sectantes, nec dicentes quidquam præter quod bonum est: ad obsequium non pluri, ad orationem parati, in humilitate perfecti, in obedientia præcincti, in vigiliis instantes, in jejuniis hilares.

Col. Reg. Tom. I.

III. Nullus se alio justiorem arbitretur; sed unusquisque omnibus se inferioriorem contemnat: *Quis qui se exaltat, Luc. 14 humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.*

IV. Præceptum senioris ut salutem suscipias: non murmurando ullam operam facias: non repositionem contra præceptum usurpes.

V. Non te extollas, aut magnifices aliquam utilem operam fecisse: non in acquirendo aliquid lucri congaudeas, aut in damno contristeris.

VI. Non te familiaritas ulla secularis trahat, sed tota delectatio tua in cellula demoretur. Cellam ut paradisum habeas;

C a

habeas; fratres tuos spirituales ut æternos confidas habere parentes.

VII. Præpositum Monasterii timeas ut dominum, diligas ut parentem. Similiter quoque omnes oportet diligere fratres, cum quibus etiam te confidis videre gloriam Christi.

Ecl. 7.

VIII. *Non oderis laboriosam operam*: otium quoque ne sectatus fueris. In vigiliis confectus, in opere justo affectus, ambulans quasi dormitans, lassus ad stratum tuum venias, & cum Christo requiescere te credas.

IX. Cursumque Monasterii super omnia diligas. Qui verò sæpius orare voluerit, uberiores inveniet misericordiam Christi.

X. Matutinòque dicto ita meditationem habeant fratres usque ad horam secundam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam prætermissa meditatione aliquid fieri in commune.

XI. Post horam verò secundam unusquisque ad opus suum paratus sit usque ad horam nonam, ut quidquid Injunctum fuerit, *sine murmuratione perficiat*, sicut dicit sanctus Apostolus.

Phil. 2.

XII. Si quis autem murmuraverit, vel contentiosus extiterit, aut referens in aliquo contrariam voluntatem præceptis, dignè correptus secundum arbitrium senioris vel modum culpæ, tamdiu ablineat, quamdiu vel culpæ qualitas poposcerit, vel se penitentem humiliaverit, vel emendaverit; ita ut correptus non audeat usquam recidere.

XIII. Si quis frater, vel qui in oratorio sunt, vel qui per cellulas consistunt, quicumque ejus errori consenserit, culpabilis erit.

XIV. Ad horam verò orationis dato signo, qui non statim prætermissis omni opere quod agit paratus fuerit, foras excludatur, ut erubescat; quia nihil orationi præponendum est.

XV. Operam Deo dabunt singuli fratres tempore quo Missæ in vigiliis observandis fiunt, quando omnes conveniant, ne deficient. Quicumque gravatur somno, exeat foras, non se sabbulis occupet: sed statim redeat ad opus, quo convenitur. In congregatione autem ipsa ubi legitur, aures semper ad scripturas habeant, & silentium observent.

XVI. Hoc etiam attendendum fuit, ut frater, qui pro qualibet culpa arguitur, vel increpatur, patientiam habeat, & non respondeat argenti se; sed humiliter se in omnibus; secundum præceptum Domini dicentis: *Quia Deus humilibus dat gratiam, superbis autem resistit*. Et, *qui se humiliat, exaltabitur*.

XVII. Qui verò sæpius corripitur, & non se emendaverit, novissimus in ordine stare jubeatur. Qui, si nec sic quidem se emendaverit, extraneus habeatur, sicut Dominus dixit: *Sit tibi sicut esbicus & publicanus*.

Matth. 18.

XVIII. Ad mensam autem specialiter nullus loquatur, nisi qui præsit, vel qui interrogatus fuerit.

XIX. Nullus se in sua peritia, neque in voce exaltet, sed per humilitatem & obedientiam letetur in Domino.

XX. *Hospitalitatem sectantes* per omnia, & ne avertas oculum, aut inanem dimittas pauperem: ne forte Dominus in hospite aut in paupere ad te veniat, & videat te hæsitantem, & contemnaris; sed omnibus hilarem te ostende, & fideliter age.

Rom. 13.

XXI. Passus injuriam taceas. Injuriam facere non nosse, factam posse tolerare. Non te inania seducant consilia, sed magis te specialiter in Christo confirma. Non tibi æstimes ullos proximiores parentes, quam qui tecum sunt in cellula fratres.

XXII. Si ad necessaria requirenda è Monasterio bini egrediantur vel terni fratres, tales fiant, quibus creditur, qui timorem Dei in se habere videantur, non qui verbositate aut gulam spectantur.

XXIII. Ergo si quis de seculo ad Monasterium converti voluerit, Regula ei introeunti legatur, & omnes actus Monasterii illi pateant. Qui si omnia aptè sustinuerit, sic dignè à fratribus suscipiatur in Monasterio.

XXIV. Nam si aliquando in cellula voluerit inferre substantiam, in mensa ponatur coram omnibus fratribus, velut Regula continet. Qui si susceptus fuerit, non solum de substantia, quam intulit, sed etiam nec de se ipso ab illa judicabit bora. Nam si aliquid prius erogavit pauperibus, aut veniens in cellulam aliquid intulit fratribus, ipsi tamen non est licitum, ut aliquid habeat in sua potestate.

XXV. Et si ex qualibet causa scandali post tertium diem inde exire voluerit, nihil penitus accipiat, nisi in veste qua venit. Quod si casu transierit, nullus heredium ejus adire debeat. Quod si impulsare voluerit, Regula ei legatur, & confundatur turpiter, & discedat confusus: quia & illi à quo repetit, fuerat recitata.

XXVI. Ergo ex qualibet causa quis peccaverit frater, ab oratione suspendatur, & jejuniis distringatur. Quod si coram omnibus fratribus prostratus veniam postulaverit, dimittatur illi.

XXVII. Nam si in sua voluerit perseverare nequitia & superbia, & dicat: huc ego durare non possum, sed accipiam casu-

Jac. 4.

Mand. 23.

caſulam meam, & eam, ubi voluerit Dominus; quiſquis de fratribus eum hoc dixiſſe prius audivit, reſecat Præpoſito, & Præpoſitus Abbati. Abbas coram omnibus fratribus reſideat, & cum exhiberi jubeat, & virgus purgetur: & oratio fiat, & ſic ad communionem recipiatur. Ut ſi quis ſanè non emendatur doctrina, virgus purgetur.

XXVIII. Quod ſi caſu quis frater de Monafterio exire voluerit, nihil penitus accipiat, niſi in oſtatiffimo veſtimento, & extrà communionem inſidelis diſcedat. Nam quieti & paciſici excellùm ditiſſimi regnum, & filii computantur altiffimi,

& pretioſas ſplendidàsque accipient coronas: filii autem tenebatur in exteriora ibunt tormenta. *Super quem requieſcam, dicit Dominus, niſi ſuper humum, & quietum, & trementem ſermonem meum?*

XXIX. Quarta & ſexta feria qui infriogunt jejunium, Judæ æſtimantur participes, qui Chriſtum tradidit.

XXX. Illud etiam attendendum fuit, ut intra Monafterium artiſcium non faciat ullus, niſi ille, cujus fides probata fuerit, qui ad utilitatem & neceſſitatem Monafterij faciat, quod poterit facere.

Explicit Regula S. Macarii.

EPISTOLA B. MACARII DATA ad Monachos.

Lignorum copia ingentem excitat namnam: multitudo autem eſcarum emittit concupiſcentiam. Peſſima concupiſcentia eſcarum & inobediencia generat mortem. Indigeas venter in orationibus vigilantiam præſtat, & coronam animæ acquirit; repletus autem, ſomnum inducit graviffimum. Oculus gulofus convivia ſeruat, oculus autem ſapientum meditatut continentiam. Formidoloſus miles horrefcit ad tubam, quæ bellum ſignificat, & gulofus ſi abſtinentiam prædicantem audivit, non libenter auſcultat. Flammam cum marceſcit, eluceſcit iterum ſi accipit lignum; & libido ſopita rurfum creſcit in ſaturitate. Non miſereſcit corpori, ſi laſſitudine dofeſcit: equus conſentens indigens corpus nec aſcenſorem deſcit unquam. Concupiſcentia gulæ, mater eſt libidinis. Oleum nutrit lampada lucernæ, & ignem reaccendit confabulatio mulieris. Facies mulieris, ſagitta eſt truculenta; inſigit vulnus in animam. Ut venenum fuge confabulationem mulieris, ſi caſtu eſſe volueris: abſconſum namque in eis eſt venenum beſtiarum nequiſſimum. Magis appropinqua igni ardenti, quàm mulieri novellæ. Cum ſis juvenis, fuge impetum libidinis, & confabulationem mulieris. Qui repleverunt ventrem, & promiſerunt caſtitem, ſibi mentiuntur. Forma pulchritudinis pejus quàm procella ſubmergit. Species mulieris ſi ſemel mentem contrivit, etiam ipſam mentem continere perſuadet. Ut enim ſi paleis remotetur ignis, excitat flammam: ſic memoria mulieris permanens ſuccendit concupiſcentiam. Ut enim cumulata navis undarum iſtu obruitur, ſic multa poſſidens Monachus non ſalvabitur. Nihil poſſidens Monachus, athleta inſuperabilis: nihil poſſidens Monachus euriſor levis, velociter ad bravium vocationis pervenit. Avarus Monachus operari

negligit: nihil poſſidens Monachus poſt opus moderatum orationibus & lectionibus vacat. Avarus Monachus theſaurizat ſibi iram in die ultionis: nihil poſſidens Monachus theſaurizat in celo, & dabit laudem cum Angelis Deo. Gloriatio Monachi, patientia in tribulationibus ejus. Gloriatio Monachi, longanimitas cum charitate. Gloriatio Monachi, nullas res præſentis vitæ poſſidere. Gloriatio Monachi, vigilia & ſtetus in orationibus. Gloriatio Monachi, manuſtudo & cordis ſilentium. Gloriatio Monachi, quando Dominum ex toto corde dilexerit, & proximum ſuum tanquam ſeipſum. Gloriatio Monachi, abſtinentia eſcarum, & à multiloquio linguæ. Gloriatio Monachi, quando proximum ſuum ſicut ſeipſum patitur. Gloriatio Monachi, quando verba ejus operibus conſonant. Gloriatio Monachi, quando in loco ſuo permanet, & huc illucque non vagatur. Gloriatio Monachi, longanimitas. Sicut lampas in loco tenebroſo, ſicut ſol radians, ſic Monachus mente ſobria, & corde pervigilanti tempore ſalutis ſux. Sicut pondus falis deprimit virum infirmum, ſic ſomnus Monachus. Sicut ſpinæ & tribuli agro opimo, ſic & cogitationes turpes peſſime in corde Monachi. Sicut tinea exterminat veſtimentum, ſic diſtraſiones animam Monachi. Noli te dare ad colloquium mulierum, ne ſias ſeparatus à regno Dei: & ne velis dicere; loquar cum muliere, & mundus ſum. Monachus ſapiens ſuis manibus operatur, & victum ſibi quotidianum acquirit, & lucratus eſt orationes & jejunia ſua; ſi autem ab alio acceperit victum, quid prodeſt, quodocumque & vigilat? ſicut mercenarius malus, nudus evadit; quia ſcriptum eſt: *melius eſt dare quàm accipere.* *ad. 24.*

Explicit Epiftola B. Macarii.

S. PACHOMII ABBATIS TABENNENSIS

Regula ad Monachos.

DE S. PACHOMIO EJUSQUE REGULA

Veterum testimonia.

MARTYROLOG. Rom. prid. Id. Maij.

In Ægypto S. PACHOMII Abbatis, qui plurima in ea regione Monasteria erexit, & Regulam Monachorum scripsit, quam Angelo distante didicerat.

GENNADIUS de Illustr. Script. Cap. vii.

PACHOMIUS Monachus, vir tam in dicendo, quam in signa faciendo Apostolica gratia, & fundator Ægypti Conachiorum, scripsit Regulam utrique generi Monachorum aptam, quam Angelo distante perceperat.

EX VITA S. Pachomii, Cap. ii.

Per idem tempus PACHOMIUS quidam, secundum ritum ac traditionem parentum gentilis, apud Thebaldem commanens, divina gratia gubernante Christianus effectus est.

CAP. VI. Audivit autem quendam Anachoretam, cui nomen erat Palamon, intra eremi secreta Domino servientem: ad quem confestim cum eo cupiens habitare perrexit, & pulsans ostium cellula ejus precabatur ingressum.

CAP. VII. Tunc sanctus Palamon spiritibus oculis intuens PACHOMII fidem tandem patefecit aditum; eumque suscipiens habitu Monachi consecravit.

CAP. XI. Diligebat autem Anachoretis plurimum, frequenter expetens solitudinem: & illic diu in oratione persistens Domino supplicabat, ut à tantis se fraudibus eriperet.

CAP. XII. Quodam verò tempore contigit, ut PACHOMIUS procul à cella sua progressus veniret ad quandam vicum, cui nomen est Tabennense, in quo tunc nullus penitus habitator existeret. Ubi cum pro more diutius in orationibus perduraret, vox ad eum calitus delata est, dicens: Mane hic, O Pachomi, Monasterium confutur: venturi sunt namque ad te quamplurimi, tua cupientes institutione proficere: quibus ducitum prestabis, juxta Regulam quam monstravero tibi. Et protinus apparuit Angelus Domini deferens ei tabulam, in qua erat omnis forma institutionis adscripta, qua docendi forent, quicumque ad ejus Magisterii stulia pervenissent. Quam Regulam Tabennenses bodieque custodiunt, eodem cibo semper utentes & habitu, ipsam quoque disciplinam sollicita circumspectione servant: Nam Monachi, qui ibidem commanent, non solum more, sed & robore corporis & locorum situ præ cæteris longe diversi sunt; & necesse est eos diversam quoque Regulam custodire. Hanc ergo vocem PACHOMIUS mentis sinceritate discernens, quam illi divina gratia & merita vita contulerant, agnovit ad se calitus delatam, Regulisque valde mirabiles approbravit.

CAP. XV. Inter hæc PACHOMIUS iterum divinitus admonetur pro Regulis, quibus deberent institui, qui erant per eum Domino credituri: cepitque cum germano suo habitaculum, in quo manebant, capacious reddere, & aedificiis ampliare quamplurimis, eorum ut diximus gratia, qui seculo renuntiantes ad servitendum Christo erant sine dubitatione venturi.

CAP. XXI. & XXII. Quodam autem tempore cum PACHOMIUS vigilaret in oratione, apparuit illi Angelus Domini, dicens: Voluntas Domini est, O Pachomi, ut ei pura mente deserviens multitudinem congreges Monachorum, & juxta formam qua tibi ostensa est, cuillos instituas, ac Deo exhibere contendas. Acciperat enim dudum tabulam, in qua erant hæc adnotata.

Singulis juxta vires suas edere concedas & bibere; & pro modo vescentium laborare compellas: & neque comedere modestè, neque jejunare prohibeas. Validioribus quidem & comedentibus, validiora opera; leviora verò infirmioribus & abstinentibus imponas.

Facies

Facies autem diversas cellulas, & ternos per unam cellulam manere constituit. Omnium verò cibus in uno loco paratur atque consumatur. Iudicantur autem nobilibus lebetones lineos, præcincti lumbos, bobesque singuli meloten, id est, caprinam pellem coniectam albam, sine qua neque comedant, neque dormiant. Accedentes tamen ad communionem Sacramentoꝝ Christi, & cingulos solvant, & meloten deponant, cucullis utentes tantummodo.

Hoc etiam præceptum erat, ut juxta numerum elementorum & Græcarum litterarum XXIV. Monachorum turba constituerentur, ita ut singulis turnis imponerentur singulorum nomina litterarum, id est, ab A & deinceps usque ad u. ut cum interrogaret archimandritam de aliquo in multitudine tanta, facili responsione cognosceret. Verbi gratia, cum diceret, qualiter esset a, vel z, vel rursus h, vel t, vel e, proprio quodam signo nominis litteræ uniuscujusque turba mores exprimeret; simplicioribus & innocentioribus, nomen imponens, difficilioribus autem & tortuosius & competenter accommodans: ita ut pro modo conversationis & propositi singulis turnis litterarum elementa concinerent, solis spiritualibus hæc ipsa que significarent scire valentibus.

Sed & hoc in illa tabella ferebatur adscriptum, ut peregrinus alterius Monasterii si veniret habens habitum diversum, nullus cum eo conderet, excepto eo, qui iter agens id observare non posset.

Qui verò semel ad hoc intraret Monasterium, ut ibi jugiter permaneret, per tres annos à studiis sacratoribus arceretur: operaretur tantum opera sua simpliciter, & ita post triennium stadium certaminis introiret.

Cum autem conderent, caput suum cucullis operirent, ne frater fratrem videret manducantem: & ut nullus comedens loqueretur, nec præter mensam suos alibi circumferret aspectus.

Necnon ab Angelo, qui cum PACHOMIO loquebatur, hoc quoque constitutum est, ut diurna orationes XII. fierent, ut vespertina XII. & nocturna XII. Cùmque PACHOMIUS diceret, paucas orationes esse, respondit Angelus: hæc constitui, quas possent infirmiores absque labore perficere: ceterum qui perfecti sunt, hoc lege non indulgent, apud se namque in propriis constituti cellulis orare non desistant, qui puritate mentis & divina contemplatione pascuntur.

Cùmque hoc dixisset nuntius celestis abscessit: & PACHOMIUS solite Deo gratias referens, de visione certus est redditus, quam trina revelatione cognoverat: capiteque suscipere cucullis, qui per penitentiam se Dei m'erationibus offerebant.

CAP. XXIV. *Regulas igitur eis, quas acceperat, tradidit: scilicet ut haberent moderatum cibum, vilissimum vestitum, sonnum etiam competentem. Statuitque ut hi, qui poterant, monasterii susciperent curam: & ita in brevi multiplicatus est Monachorum numerus.*

CAP. XXV. *Cùmque in fide & in opere multi proficerent, & magnus fratrum numerus augetur, omnes propetuum satagebant amulatores esse virtutis. Constituit igitur ex eis Præpositos, qui sibi ad lucrandas animas, quas ad eam quotidie confitebant, adjuutores existerent. Turibus enim, sicut dictum est, ad eum venientibus, & multipliciter in opere spiritali crescentibus, magna quadam conversationi eorum videbatur esse diversitas. Quibus senex juxta datam sibi divinitus Regulam, gratia Christi se per omnia moderante, pro viribus & ingenii singulorum, mensuras & formas operum custodire censebat: aliis quidem, ut labore manuum vitam quærerent; aliis, ut fratrum occuparent obsequiis, nec iisdem cunctis temporibus vescerentur, sed unusquisque pro labore suo vel studio continentia moderamina retineret.*

CAP. XXVIII. *Comperit autem germana soror ejus institutionem senis præclaram atque sublimem: cupiensque videre eum ad Monasterium ejus advenit, &c. Et compuncta divinitus ad exhortationem saluberrimam mox appulit animum, seque Christo servare professæ est. Hanc ergo mentem germanæ suæ PACHOMIUS agnosens Deo gratias egit, qui ei promptam largitus est voluntatem: & protinus religioforibus imperat fratribus, ut ei procul à se Monasterium confluant. Quod ubi factum est, & illa secundum timorem Dei vitam duceret, convenerunt ad eam alia plurima, & brevi tempore magna multitudinis mater effecta est. PACHOMIUS autem descripsit eis Regulas, quibus utentes jugiter conversationis suæ momenta dirigerent, exceptis enim melotis, quas famina non habent, omnis institutionis eorum forma Monachis probabatur consimilis. Una verò Regula tam virorum quam faminarum bodieque perdurat, nisi quod famina melotis, ut dixi, minime utuntur.*

SOZOMENUS Hist. Eccl. lib. III. cap. XIII.

PACHOMIUS præses fuit eorum qui Tabenniosæ vocantur; quibus quidem habitus erat à reliquorum Monachorum disciplina in quibusdam rebus discrepans,

sed ad virtutem spectans, animumque tum ad rerum terrenarum despicientiam, tum ad celestium indagacionem ita excitans, ut cum à corporis custodia migraret, aditum ad cælum habere perfacilem. Isti ad exemplum Helia Thesbita pelibus se induebant: ut singuli ex pelle corpori circumjecta, sicut mihi quædam videtur, virtutem Propheta semper in memoriam revocantes, strenuè contra cupiditates venereas confingerent, &c.

PACHOMIUM verò ajunt primum in spelunca vitam Monasticam coluisse: eique sanctum Angelum visum esse, præcepisseque, ut adolescentes Monachos in unum cogeret, atque una cum illis degeret. Nam cum in Monastico vivendi genere præclarè exercitatum, ideoque Monachorum congregationibus debere præesse, ut multis profecisset, eosque legibus institueret, quas esset ipse daturus. Dedit autem illi tabulam, quæ Monachi adhuc servant, in qua erat scriptum, ut singulis concederet facultatem tantum comedendi, bibendi, operandi, jejuniandi, vel secus, quantum natura ferret. His verò qui largus comederent, opera laboriosiora imponeret; faciliora autem his, qui corpus jejunii & abstinentia castigarent. Præscripsit præterea, ut multas adiculas extruerent, & in singulis tres Monachi contorquerentur; in una tamen domo omnes cibum caperent; vescerentur cum silentio, & ad mensas sederent vultu aperta, ita ut nec intueri seipfos vultu, nec aliud quidquam præter mensam & apposta cibaria videre possent. Ut nullus peregrinus una cum illis manducaret, nisi duxerat illac iter faciens exciperetur hospitio, &c.

PALLADIUS, CASSIANUS, ET NICEPHORUS CALLISTUS similia habent, ut taceam S. Benedicthum Anianensem & Smaragdum, qui hanc Regulam Lepius laudant, & cum Regula S. Benedicthi conferunt.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Inter cunctas Monachorum Orientalium Regulas nulla olim celebrior extitit, quàm hæc præfata à S. PACHOMIO conscripta, quæ tamen solius S. PACHOMII factus non est, cum Orisium & Theodorum, insignes ejusdem discipulos, habeat etiam auctores. Differt quidem ab illa Regula, quæ S. PACHOMIO dictata fuit ab Angelo, quæque in Palladii Historia Lausiaca lib. 8. cap. 38. & alibi, apud Vitæ Patrum in vita S. PACHOMII cap. 21. 22. pag. 120. reperitur. Hæc autem præfata Regula in 194. articulis distincta primò Ægyptiacè scripta fuit, postea in Græcæ linguam versa; dein S. Hieronymus eandem reddidit Latinam, præfationemque præmisit, à pluribus vitæ monastica cultoribus rogatus. Et quidem hæc Regula prima est & perfectissima omnium ab Orientalibus Patribus conscriptarum; continet enim quicquid est necessarium, tum ad quodlibet monasterium privatim administrandum, tum etiam ad regendam integram congregationem, ex multis cenobiis conservatam. Nam S. PACHOMIUS natus anno 292. primus Monachorum Cenobitarum communitates instituit, eorum Monachi ferme 9000. varia per Thebaidem cenobia inhabitabant, quædianque Ordinis Monastici congregationem constituebant, quorum veluti Generalis Præfatus erat ipse S. PACHOMIUS, qui primus monasterium Tabennis posuit, & postea octo in Thebaidè condidit, quibus novem & quatuor nova adjunxit Theodorus ejusdem discipulus, quæ omnia cenobia hæc Regula observabantur, & secundùm eandem ubique uniformem observabant disciplinam. Quomodo autem hæc Ordo Monasticus integer subsisteret, ignoratur; cum à pluribus sæculis ignoti nobis maneant S. PACHOMII Monachi in omnibus monasteriis Orientalibus, florente Regula S. Basilii. Obiit autem S. PACHOMIUS anno 348. & præter novem Monachorum monasteria condidit etiam & aliud pro Sanctimonialibus feminis, in gratiam sua sororis, quæ ad ejus exemplum seculo renunciaverat, quibus & præscripsit Regulam præsentem observandam, paucis statui muliebri non adeo congruis mutatis. Sed præter Regulam sæpe laudatam atque nonnulla præcepta & monita verè religiosa Regula adjuncta, scripsit duodecim Epistolis ad præcipuos suos discipulos, congregationis ab ipso instituta Superiores, modo anigmaticè & velut notis arcanis conscriptas, quarum intelligentiam temet tantùm qui scribit, & ad quem scribantur. His Epistolas, quemadmodum & verba anigmatica S. PACHOMII, interpretari comatus est Athanasius Kircherus Jesuita, eodem modò, quò figuræ hieroglyphicæ obeliscis Ægyptiacis insculptas explicavit; sed nevis consularis utitur: Nullus enim pro certo designare id potest, quod tam obscura & intricata antiquitate involvitur.

INCIPIT

INCIPIT PRÆFATIO S. HIERONYMI PRÆSBYTERI
IN REGULAM S. PACHOMIL.

QUAMVIS acutus gladius & levigatus si diu in vagina conditus fuerit, fordescit rubigine, & splendorem pristini decoris amittit. Unde & ego marrens super dormitione sanctæ & venerabilis Paulæ, non quò contra præceptum Apnstoli facerem, sed quò multorum lucifa illius morte refrigeria suspirarem, accepi libros ab homine Dei præbytero mihi directos, quos ille Alexandria missos susceperat, ut etiam injungeret transcrendos. Aiebat enim, quòd in Thebaidis cœnobis, & in Monasterio Metanoræ, quod de Canobo in penitentiam felici nominis coovertione mutatum est, habitarent plurimi Latinorum, qui ignorarent. Ægyptiacum Græcùmque sermonem, quo Pachomii, & Theotri, & Oriscii præcepta conscripta sunt, qui primi per Thebaidem & Ægyptum cœnobiorum fundamenta jecerunt, juxta præceptum Dei, & Angeli; qui ad eos ob hanc ipsam institutionem missus fuerat.

2. Itaque quia diù tacueram, & dolorem meum silentio devoraveram, urgebant autem mihi ad me ob hanc ipsam causam Leontius præbyter, & ceteri cum eo fratres, accito notario, ut erant de Ægyptiaca in Græcam linguam versa, nostro sermone dictavi, ut & tantis viris imperantibus, ne dicam rogantibus, obedirem; & bono, ut ajunt, auspicio longum silentium rumpebam, reddens me pristinis studiis, & sanctæ femine refrigerans animam, quæ Monasteriorum semper amore flagravit, & quod visura erat in cælo, hic in terris meditata est. Venerabilis quoque virgo Christi Eustochium haberet, quod fororibus agendum tribueret; nostrique fratres Ægyptiorum, hoc est, Tabennensium Monachorum exempla sequerentur: qui habent per singula Monasteria Patres, & dispensatores, & hebdomadarios, ac ministros, & singularum domorum Præpositos; ita ut una domus quadraginta plus minusve fratres habeat, qui obediunt Præposito; sintque pro numero fratrum tringinta vel quadraginta domus in uno Monasterio, & ternæ vel quaternæ domus in unam tribum fœderentur, ut vel ad opera simul vadant, vel in hebdomadarum ministerio sibi succedant per ordiœm.

3. Quicumque autem Monasterium primus ingreditur, primus sedet, primus ambulat, primus psalmum dicit, *Gen. Regul. Tom. I.*

primus in mensam manum extendit, prior in Ecclesia communicat; nec ætas inter eos quaeritur, sed professio.

4. Nihil habent in cellulis præter pfaticum, & quæ infra scripta sunt, duo lebitonaria (quod Ægyptiis Monachis genus vestimenti est sine manicis) & unum jam attritum ad dormiendum, vel operandum; & amicum lineum, cucullòsque duos, & caprinam pelliculam, quam meloten vocant, balteolum lineum, & gallicas, ac bacillum itineris focium.

5. Egrotantes ministrorum sustentantur obsequiis, & ad omnem copiam præparatis cibis. Sani majori pollent abstinentia. Bis in hebdomada, quarta & sexta Sabbati ab omnibus jejunatur, excepto tempore Paschæ & Pentecostes. Aliis diebus comedunt, qui volunt post meridiem; & in cœna similiter mensa ponitur, propter laborantes, senes, & pueros, ætisque gravissimos. Sunt, qui secundo parum comedunt; alii qui prandii, sive cœnæ uno tantum cibo contenti sunt. Nonnulli gustato paululum panis egrediuntur. Omnes pariter comedunt. Qui ad mensam ire noluerit, in cellula sua panem tantum & aquam, ac salem accipit, sive in uno die voluerit, sive post biduum.

6. Fratres ejusdem artis in unam domum sub uno Præposito congregantur: verbi gratia, ut qui textum lina, sine pariter; qui martas, in unam reputantur familiam; sarcinatores, carpentarii, fullones, gallicarii scorsum a suis Præpositis gubernantur: & per singulas hebdomadas ratiocinia operum suorum ad patrem Monasterii referunt.

7. Omnium Monasteriorum princeps unum habetur caput, qui habitat in Monasterio diebus Paschæ, exceptis his, qui in Monasterio necessarii sunt, ad illum omnes congregantur, ut quinquaginta millia fere hominum passionis dominicæ simul celebrent festivitatem.

8. Mense cui vocabulum est Mesore, id est Augusto, instar Jubilæi remissionis dies exercentur, & peccata omnibus dimittuntur, reconcilianturque sibi, qui aliquam habuerant similitatem: & disponuntur Monasteriorum capita, dispensatores, præpositi, ministri, prout necessitas postularit.

9. Ajunt autem Thebæi quod Pachomio, Corneliòque & Zyro, qui usque hodie ultra centum & decem annos vi-

vere dicitur, Angelus linguæ mysticæ scientiam dederit, ut scriberent sibi & loquerentur per Alphabetum speciale, signis quibusdam & Symbolis absconditos sensus involvens: quas non Epistolas; ita ut apud Ægyptios Græcôsque leguntur, in nostram linguam vertimus, eadem ut reperimus elementa ponentes, & qua simplicitatem Ægyptii sermonis imitati sumus, interpretationis fides est:

ne viros Apostolicos & totos gratiæ spiritalis sermo Rhetoricus immutaret. Cætera autem, quæ in eorum tractatibus continentur prælibare nolui, ut in suis discantur auctoribus; & de fontibus potius quàm de rivulis bibant, quos sanctæ conversationis studia delectant.

Explicit Præfatio S. Hieronymi.

PATRIS NOSTRI PACHOMII HOMINIS

Dei, qui fundavit conversationem Cænobiorum à principio per mandatum Dei, hoc est exordium præceptorum.

CAPITULUM I.

Qui rudis in collectam sanctorum ingreditur, & quem per ordinem janitor ab ostio Monasterii introduxerit, & sedere fecerit in conventu fratrum, non ei licebit sedendi locum vel ordinem commutare, donec eum transferat Totihoc, id est, Præpositus domus suæ, ad locum qui ei ritè debetur.

II. Sedebit autem cum omni decore & mansuetudine; pelliculamque super humerum geret: ex lateri & inferiori parte subdens natis; & vestimentum, id est, tunicam lineam absque manicis, quam Leuitonarium vocant, diligenter adstringens, ita ut genua operiat.

III. Cùmque audierit vocem tubæ ad collectam vocantis, statim egrediatur cellulam suam, de scripturis aliquid meditans usque ad ostium conventiculi.

IV. Et quando in loco collectæ cœperit ambulare, ut ad locum sedendi standique perveniat, ne vel parum damni in Monasterio ex alterius veniat negligentia.

V. Sin autem nocte signum insonuerit, ne steterit ad focum, quem propter calefacienda corpora & repellendum frigus ex more succenditur: nec otiosus in collecta sedebit, sed funiculos in mattarum stramina manu celeri præparabit; absque infirmitate duntaxat corporali, cui cessandi tribuitur venia.

VI. Cùmque manum percusserit stans prior in gradu, & de scripturis quidpiam voluens memoriter, ut oratione finiente, nullus confurgat tardius, sed omnes pariter levabunt.

VII. Nemo aspiciat alterum torquentem funiculum vel orantem; sed in suo defixis luminibus opere sit intentus.

VIII. Hæc enim præcepta vicalia à nobis maioribus tradita. Si acciderit, ut

psallendi tempore vel orandi, aut in medio lectionis aliquis loquatur aut rideat, illico solvat vinculum, & inclinata cervice manibusque ad inferiora depressis stabit ante altare, & à principe Monasterii increpabitur. Hoc idem faciet & in conventu fratrum, cùm ad vesendum pariter convenerit.

IX. Quando ad collectam tubæ clangor increpauerit per diem, qui ad unam orationem tardius venerit, superioris increpationis ordine corripietur, & stabit in loco convivii.

X. Noctè verò, quoniam corporis infirmitati plus aliquid conceditur, qui post tres orationes venerit, eodem & in collecta & in vesendo ordine corripietur.

XI. Quando in collecta orant fratres, nemo egredietur absque iussione majorum, nisi interrogaverit, concessumque ei fuerit exire pro naturæ necessitate.

XII. Nullus dividet juncos ad texendos funiculos præter eum, qui ministrat hebdomade; & si ille iusto opere detentus est, majoris imperium præstolabitur.

XIII. De hebdomadariis unius domus non eligentur, qui stent in gradu, & conventu omnium de scripturis aliquid replicent: sed omnes juxta sedendi & standi ordinem memoriter repetent, quæ sibi fuerint imperata. E quibus, si quis oblitus quid hæstaverit in dicendo, negligentia & oblivionis correptionem sustinebit.

XIV. In die dominica vel oblationis tempore nullus deerit de hebdomadariis, sedens in loco Ebiymii, psallentique respondens, ex una duntaxat domo, quæ in majori servit hebdomade. Altera est etiam minor hebdomadas, quæ per singulas domos à paucioribus exhibetur.

XV.

XV. At si major est numerus necessarius, de eadem tribu alii vocabuntur à Præposito domus, qui ministrat hebdomade: & absque iussione ejus nullus de altera domo ejusdem tribus ad psallendum veniet, & penitus non licebit in alterius hebdomade, & de alia venire domo, nisi forte ejusdem tribus sit.

XVI. Vocatur autem una tribus, habens tres vel quatuor domos, pro numero & frequentia Monasterii; quas nos familias vel populos unius gentis possimus appellare.

XVII. In die dominica & collecta, in qua offerenda est oblatio, absque Præposito domus, & majoribus Monasterii, qui alicujus nominis sunt, nemo psallendi habeat potestatem.

XVIII. Psallente autem quolibet de majoribus, id est, dicente responsum, si quis fuerit, statim ante altare penitentis & increpationis ordinem sustinebit.

XIX. De collecta in qua offerenda est oblatio, qui sine præcepto majoris exierit, statim increpabitur.

XX. Mane per singulas domos finitis orationibus non statim ad suas cellulas revertentur: sed conferent inter se, quæ Præpositus audierint disputantes, & sic intrabunt cubilia sua.

XXI. Disputatio autem à Præpositis domorum per singulas hebdomadas tertio fiet: & in ipsa disputatione sedentes sive stantes fratres suum ordinem non mutabunt, juxta domorum ordinem & hominum singulorum.

XXII. Si quis dormitaverit sedens Præposito domus vel Monasterii principe disputante, statim surgere compellatur: & tandem stabit, donec ei jubeatur, ut sedeat.

XXIII. Quando signum insonuerit, ut conveniant & audiant præcepta majorum, nullus renavebit: nec succendetur focus, antequam disputatio compleatur. Qui unum ex his præterierit, prædictæ correctioni subjacebit.

XXIV. Qui hebdomadarius est, non habebit potestatem absque præcepto principis Monasterii dare cuiquam funiculos, vel aliorum quid vasorum: & nisi ille iusserit, signum dare non poterit, ut ad collectam meridianam, vel ad vespercinam ite orationum congregentur.

XXV. Post orationes matutinas minister hebdomadis, cui hoc opus fuerit injunctum, interrogabit principem Monasterii de singulis rebus, quas necessarias putat; & quanti exire debeant operari in agrum. Et juxta illius iussionem circumibit singulas domos, & discet, quid unusquisque habeat necessarium. Codicem si ad legendum petierint, accipiant;

Cod. Regul. Tom. I.

& finita hebdomade, propter eos, qui succedunt in ministerium, suo restituant loco.

XXVI. Si mattas operabuntur, interrogatur minister ad vesperum Præpositus donorum singularum; quibus junctorum singulis domibus necessarium sit; & sic infundet juncos, & mane per ordinem unicuique tribuet. Et si mane viderit aliis quoque juncis opus esse, infundet eos, & ad singulas domos perferet tandem, donec signum vescenti increpet.

XXVII. Præpositus domus qui implet hebdomadam, & alius qui venturam suscipiet, principesque Monasterii habebunt curam videndi, quid operis prætermisum sit vel neglectum; & excuti facient mattas, quæ super pavimentum in collecta expandi solent, numerabuntque funiculos, quos per singulas hebdomadas torserunt, & eorum summam describent in buxis, & servabunt usque ad tempus annuæ Congregationis, quando reddenda est ratio, & peccata omnibus dimittuntur.

XXVIII. Dimissa collecta singuli egredientes usque ad cellulas suas, vel usque ad vescenti locum, de Scripturis aliquid meditabuntur; nullusque habebit opertum caput meditationis tempore.

XXIX. Cùm autem ad vescentium venerint, sedebunt per ordinem statuis locis, & operient capita.

XXX. Statimque cùm tibi à majori fuerit imperatum, ut de alia mensa ad aliam transire debeas, in nullo penitus contradices. Nec audeas ante Præpositum domus tuæ manum in mensam extendere: nec circumspicias alios vescentes.

XXXI. Unusquisque Præpositorum docebit in domo sua, quomodo debeant cum disciplina & mansuetudine comedere. Quod si quis vel locutus fuerit, vel riserit in vescenti, aget penitentiam, & in eodem loco protinus increpabitur, stabitque, donec alius surgat de vescentibus.

XXXII. Si quis ad comedendum tardius venerit, excepto majoris imperio, similiter aget penitentiam, aut ad domum jejunos revertetur.

XXXIII. Si aliquid necessarium fuerit in mensa, nemo audebit loqui, sed ministrantibus signum sonitu dabit.

XXXIV. Si egressus fueris à cibo, non loquaris in redeundo, donec ad locum tuum pervenias.

XXXV. Ministri absque his, quæ in commune fratribus preparata sunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos sibi audeant preparare.

D 4

XXXVI.

XXXVI. Qui percudit ad vescendum, & congregat fratres, medietur aliquid in percutiendo.

XXXVII. Qui ante fores convivii egredientibus erogat fratribus tragematia, in tribuendo medietur aliquid de scripturis.

XXXVIII. Qui suscipit ea, quæ dantur, non in cucullo, sed in pelle accipiat; neque gustabit ante de his, quæ acceperit, donec ad domum perveniat.

XXXIX. Ipse autem, qui cæteris dividet, suam partem à Præposito accipiet. Quod & cæteri ministri faciant, accipientes ab alio, & nil sibi suo arbitrio vindicantes. Ea, quæ acceperint per triduum, eis sufficient: & si cui residuum fuerit, reportabit ad Præpositum domus, & ille reponet in cellario, donec miscetur cum aliis, & cunctis fratribus præbeatur.

XL. Nemo plus alteri dabit, quam alter acceperit, quod si obtenditur infirmitas, Præpositus domus perget ad ministros ægrotantium, & ab his, quæ necessaria sunt, accipiet.

XLI. Si de ipsis ministris aliquis languerit, non habebit licentiam introeundi in coquinam vel cellarium, & sibi aliquid auferendi: sed cæteri ministri, id, quod ei necessarium viderint, dabunt: nec permittetur coquæ sibi, quod desideraverit, sed Præpositi domorum, quæ necessaria viderint ei, ab aliis ministris accipient.

XLII. Nullus introeat locum ægrotantium, qui non ægrotat. Qui ægrotaverit, à Præposito domus ducetur in triclinium ægrotantium: & si opus habuerit palliolo, aut tunica, aut cæteris, quæ ad operiendum, vel ad vescendum necessaria sunt, ipse Præpositus accipiat à ministris, & dabit ægrotantibus. Nec poterit languidus ingredi cellam vescentium, & comedere quæ desiderat, nisi à ministro, qui huic rei præpositus est, ducatur ad vescendum.

XLIII. Non ei licebit de his, quæ acceperit in loco ægrotantium, ferre ad cellam suam, ne pomum quidem.

XLIV. Qui pulmentaria coquunt, ipsi vicissim ministrantibus & vescentibus ministrabunt.

XLV. Vinum & liquamen absque loco ægrotantium nullus contingat.

XLVI. Si aliquis eorum, qui peregrè mittuntur, in itinere vel in navi ægrotaverit, & habuerit necessitatem sive desiderium comedendi liquamen de piscibus, vel aliarum rerum, quæ in Monasterio comedere consueverunt, non manducabit cum fratribus cæteris, sed separatim: & dabitur ei à ministris ad om-

nem abundantiam, ne in ullo stater languidus contristetur.

XLVII. Ægrotantem absque concessione majoris nullus audeat visitare; nec propinquus quidem atque germanus sine imperio Præpositi domus ingrediendi habebunt potestatem.

XLVIII. Si unum ex his ab aliquo fuerit prætermisum atque neglectum; increpatione solita emendabitur.

XLIX. Si quis accesserit ad ostium Monasterii volens seculo renunciare, & fratrum adgregari numero, non habebit intrandi libertatem, sed prius nuntiabitur Patri Monasterii, & manebit paucis diebus foris ante januam, & docebitur orationem Dominicam, ac Psalmos, quantos poterit edificare: & diligenter sui experimentum dabit, ne forte mali quidpiam fecerit, & turbatus ad hotam timore disceterit, aut sub aliqua potestate sit: & utrum possit renunciare parentibus suis, & propriam contemnere facultatem. Si enim viderint aptum ad orationem & ad omnia, tunc docebitur & reliquas Monasterii disciplinas, quas servare debeat & facere, quibusque servare, sive in collecta omnium statum, sive in domo cui tradendus est, sive in vescendi ordine; ut instructus, atque perfectus in omni opere bono, fratribus copuletur. Tunc nudabunt eum vestimentis secularibus, & induent habitu Monachorum, tradentque ostiario, ut orationis tempore adducat eum in conspectum omnium fratrum: sedebitque in loco, in quo ei præceptum fuerit. Vestimenta autem, quæ secum deculetat, accipient, qui huic rei præpositi sunt, & intrent in repositorium, & erunt in potestate principis Monasterii.

L. Nemo manens in Monasterio suscipiendi quempiam ad vescendum habeat potestatem, sed mirret eum ad ostium xenodochii, ut suscipiatur ab his, qui huic rei præpositi sunt.

LI. Quando ad ostium Monasterii aliqui venerint, si clerici fuerint aut Monachi, majori honore suscipiantur: lavabuntque pedes eorum, juxta Evangelii præceptum, & deducunt ad locum xenodochii, præbebuntque omnia, quæ apta sunt usui Monachorum. Quod si voluerint orationis tempore atque collectæ venire ad Conventum fratrum. & ejusdem fidei fuerint, janitor vel minister xenodochii nuntiabit Patri Monasterii, & sic deducuntur ad orandum. Si homines seculares aut debiles, aut vasa infirmiora, id est, mulierculæ venerint ad ostium & orandum, suscipient singulos in diversis locis, juxta ordinem præpositi & sexus sui; præcipuèque faminas majoris honore & diligentia curabunt,

cum

cum omni timore Dei, & locum separatim ab omni virorum vicinia eis tribuent, ut nulla sit occasio blasphemandi. Quod si ad vesperam venerint, abigere eas nefas est; sed accipient, ut diximus, separatim locum & clausum cum omni disciplina atque cautela: ut grex fratrum liberè suo officio ferviat, & nulli detur ostendiculum detrahendi.

LII. Si quis ante ostium steterit Monasterii, dicens se velle videre fratrem suum vel propinquum, janitor nuntiabit patri Monasterii, & ille accitum interrogabit Præpositum domus, utrumnam apud eum sit: & permittente eo accipiet comitem egressioneis suæ, cujus fides probata est, & sic mittetur ad fratrem videndum, vel ad proximum. Si fortè ei aliquid attulerit ciborum, quibus in Monasterio vesci licitum est, suscipere ipse non poterit, sed vocabit janitorem, & ille allata accipiet, quæ si talia fuerint, ut cum pane vescenda sint, nihil eorum is, cui allata sunt, accipiet, sed cuncta ad loca ægrotantium delerentur. Si verò sint tragemata, vel poma, dabit ei janitor ex his comedere, quæ poterit; & cætera ad cellam languentium deportabit. Ipse autem nihil ex his, quæ allata sunt, gustare poterit, sed reddere ei, qui attulit, sive lapsania, quod genus herbarum est viliorum, sive panes, sive olera præmordica. Eos autem cibos, quos allatos à parentibus vel propinquis diximus tales esse, qui comedi cum pane debeant, is cui allati sunt deducetur à Præposito domus ad cellam ægrotantium, & ibi semel tantum ex his comedet; cætera autem in manu ministri ægrotantium. Ipse quoque minister de his comedere non poterit.

LIII. Si fuerit nuntiatum, quod de propinquis eorum atque cognatis, qui in Monasterio commorantur, aliquis ægrotet, janitor primum nuntiabit patri Monasterii, & ille accitum interrogabit Præpositum domus. Videbuntque virum, cujus fides & disciplina probata sit, & mittent cum eo, ut visitet ægrotantem, tantumque accipiet vlatiçi, quantum Præpositus domus ejus decreverit.

LIV. Quod si necessitas impulerit, ut foris maneat, & vescatur in paterna sive propinquorum domo, nequaquam hoc faciat; sed manebit vel in Domino, vel in Monasterio ejusdem fidei. Et si eis affines vel cognati præparaverint cibos & apposuerint, non accipient omnino, nec vescentur nisi his, quæ in Monasterio comedere consueverunt, non gustabunt liquamen, nec vinum bibent, nec aliud quidpiam, quorum edendi consuetudinem non habent. Si à parentibus quidpiam acceperit, tantum come-

dent, quantum in via sufficiat; cætera quæ remanserint dabunt Præposito domus suæ, & ille deportabit ea in cellam languentium.

LV. Si propinquus alicujus aut consanguineus mortuus fuerit, prosequendi funus non habebit licentiam, nisi Pater Monasterii nullus fuerit.

LVI. Nullus solus foras mittatur ad aliquod negotium, nisi juncto ei altero.

LVII. Quando autem reversi fuerint in Monasterium, si viderint ante ostium quærentem aliquem suorum affinum de his, qui in Monasterio commorantur, non audebunt ire ad eum, & nuntiare vel vocare. Et omnino quidquid foris gesserint, & audierint, in Monasterio narrare non poterunt.

LVIII. Si signum datum fuerit, ut egrediantur ad opus, Præpositus antecedit eos; & nullus in Monasterio remanebit, nisi is cui Pater præceperit. Et hi, qui pergunt, non interrogabunt, quo vadant.

LIX. Cùmque universæ domus in unum fuerint congregatæ, prioris domus Præpositus omnes antecedit, & pergunt juxta ordinem domorum & hominum singulorum. Nec loquuntur mutuo, sed unusquisque de scripturis aliquid meditabitur. Si fortè eis aliquis occurrerit, & voluerit cum aliquo eorum loqui, janitor Monasterii, qui huic operi delegatus fuerit, occurret, & respondebit ei, eoque utentur nuntio. Si janitor coram non fuerit, Præpositus domus vel alius, cui hoc fuerit injunctum, occurrentibus respondebit.

LX. Operantes nihil loquuntur seculari, sed aut meditabuntur ea, quæ scripta sunt, aut certè silebunt.

LXI. Nemo palliolum lineum tollet secum vadens ad operandum, nisi fortè concessione majoris: ipsòque palliolo in Monasterio ambulans post collectam nullus utetur.

LXII. Operans non sedebit sine majoris imperio.

LXIII. Ductores fratrum in itinere, si necessarium habuerint aliquem mittere, sine Præpositi jussione non poterunt. Quod si ipse, qui ductor est, cogeretur necessitate ire ad aliquem locum, officium suum ei, qui post se est in ordine, delegabit.

LXIV. Missi fratres, vel foris constituti, si absque Monasterio vescentur, hebdomadarius qui eos sequitur, dabit cibos, absque coctione pulmenti; & ipse aquam circumferet & juxta vitrum: nullusque surgendi, vel hauriendi, vel bibendi habebit potestatem.

LXV. Quando revertuntur in Monasterium, nemo ex ordine remanebit.

D ;

LXVI.

LXVI. Cùm ad domos suas pervenerunt, ferramenta quibus opus fecerunt, & gallicas trahent ei, qui secundus est post Præpositum domus; & ille inferet ea vespere in cellulam separatam, ibique concludet. Omnia autem ferramenta hebdomade completa reportabuntur in unam domum: & rursus, qui succedunt hebdomade, singulis domibus novent, quid distribuunt.

LXVII. Levitonarium, & quidquid in veste est Monachorum, nemo lavet in die Dominica, præter nautas & pl-strinarios.

LXVIII. Nec vadant ad lavandum nisi omnibus unum signum insonuerit; sequentisque Præpositum suum, & lavabunt taciti cum disciplina.

LXIX. Nemo lavet retractis in alium vestibus plus quam statutum est; cùmque laverint omnes pariter revertentur. Si quis remanserit eo tempore, quo ibitur ad lavandum, vel in præfenti non fuerit, commonebit Præpositum suum, & ille mittet cum eo alterum: & sic loto vestimento revertentur domum.

LXX. Vesperti sicca levitonaria tollent, & dabunt secundo, id est, ei qui post Præpositum est, & ille reponet ea in cellula.

LXXI. Quod si sicca non fuerint, altera die expenduntur ad solem, donec ficeantur: nec dimittentur in ardore solis plus quam in horam tertiam; cùmque collecta fuerint, leviter mollientur.

LXXII. Nec tenebunt ea singuli apud se, sed dabunt, ut reponantur in cellam usque ad sabbatum.

LXXIII. Nullus de hotro tollat olera, nisi ab hortulano acceperit.

LXXIV. Palmarum folia ex quibus textuntur sportæ, nemo suo jure tollet, absque eo cui palmæ creditæ sunt.

LXXV. Nullus uvas aut spicas adhuc immaturas comedere audeat præter ordinem disciplinæ: & omnino de omnibus, quæ in agro sunt, vel in pomariis, nemo comedat separatim, antequam cunctis fratribus pariter exhibeantur.

LXXVI. Qui coquet, antequam fratres comedant, non gustabit.

LXXVII. Qui super palmas est, non comedet de fructibus earum, nisi prius fratres comederint.

LXXVIII. Si iussi fuerint palmarum fructus colligere, Præpositus colligentium dabit in eodem loco singulis ad vescendum modica: & cùm ad Monasterium venerint, inter cæteros fratres partes suas accipient. Si autem invenerint sub arboribus poma cecidisse, comedere non audebunt, sed reperta in transitu juxta radices arborum collocabunt. Ipse quoque, qui cæteris colligen-

tibus distribuit, gustare non poterit; sed portabit ad dispensatorem, qui cum cæteris dederit fratribus, & ipsi tribuat partem suam.

LXXIX. Nullus in cellula sua reponat aliquid ad vescendum, absque his quæ à dispensatore acceperit.

LXXX. De parvulis autem panibus qui dantur domorum Præpositis, ut his eos distribuant, qui nolunt in commune vesci cum cæteris, & quasi majori abstinentiæ se dedicant, ita observare debent, ut nulli dent juxta gratiam, ne proficicenti quidem peregrè. Nec ponantur in medium: sed quando comedere volunt, cum disciplina dabuntur in cellulis, & cum his nihil aliud comedent, nisi salem tantum. Præter Monasterii autem coquinam nullus coquendi cibos potestatem habet. Et si quando foris vadant, hoc est in agros ad operandum, accipiant olera sale acetoque condita, & in longos usus ætatis tempore præparata.

LXXXI. Nemo in domo & in cellula sua habeat præter ea, quæ in commune Monasterii lege præcepta sunt: non tunicam laneam, non pallium, non pellem intonsis arietum lanis molliorem; non paucos nummos, non pulvillum quidem ad caput, aut aliud variaz suppellectilis: exceptis his, quæ à Patre Monasterii per domorum Præpositos dividuntur, id est, armatura sua, levitonariis duobus, & uno attrito ex uferi; sabano langiorè quod collo humerisque circumdat; pellicula quæ pendet ex latete, gallicis & cucullis duobus, zona & bacello. Præter hæc quodquid inveneris, absque contradictione auferes.

LXXXII. Nullus habeat separatim mordacem pavulam ad evellendas splinas, si fortè calcaverit, absque Præposito domus & secundo; pendatque in fenestra, in qua codices collocantur.

LXXXIII. Si quis de altera domo transfertur in alteram, exceptis his quæ supra diximus, secum transferre nihil poterit.

LXXXIV. Nullus neque exeundi in agrum, neque ambulandi in Monasterio, neque extra murum Monasterii foras habeat facultatem, nisi interrogaverit Præpositum, & ille concesserit.

LXXXV. Cavendum, ne quis de domo in alteram domum verba transferat, nec de Monasterio in Monasterium, nec de Monasterio in agrum, nec de agro in Monasterium.

LXXXVI. Si quis ambulaverit in via, vel navigaverit, aut operatus fuerit foris, non loquatur in Monasterio, quæ ibi geri viderit.

LXXXVII. Nemo dormiens supponat nisi reclinet in cellula sua, quæ ei fuerit mancipata. Nec in cella, nec in domatibus, in quibus vitandorum æstuum causâ nocte requiescunt, nec in agris cum ad dormiendum se collocaverint, alteri non loquatur, postquam obdormierit. Si post somnum noctu evigilaverit, ore; si sicire cœperit, jejuni autem instat dies, bibere non audebit.

LXXXVIII. Præter psithium, id est mattam, in loco cellulæ ad dormiendum nihil alud omnino subternet.

LXXXIX. Cellulam alterius, nisi prius ad osium percusserit, introire illicitum est.

XC. Ad cibum non pergant, nisi generali sonitu convocentur; nec ambulabunt in Monasterio priusquam commune signum intonerit.

XCI. Absque cucullo & pellicula nemo ambulet in Monasterio, nec pergat ad collectam, nec ad vescendum.

XCII. Vespere ad ungendas & molliendas ab opere manus oleo absque altero ire non poterit. Totum autem corpus nemo unguet, nisi causa infirmitatis: nec lavabitur aqua nudo corpore, nisi languor perspicuus sit.

XCIII. Nullus lavare alterum poterit aut unguere, nisi ei fuerit imperatum.

XCIV. Nemo alteri loquatur in tenebris: nullus in psithio eum altero dormiat: manum alterius nemo teneat; sed sine sterico, sine ambulaverit, sive sederit, uno cubito distet ab altero.

XCV. Spinam de pede alterius excepto domus Præposito, & secundo, & alio cui iustum fuerit, nemo audebit evellere.

XCVI. Nullus attondeat caput absque majoris arbitrio.

XCVII. Mutare de his, quæ à Præposito acceperit, cum altero non audebit: nec accipiet melius, & dabit deterius: aut è contrario dans melius, & deterius accipiens. Et in vestimento & in habitu suo nihil novi præter cæteros causa decoris inveniet.

XCVIII. Omnes pelles ligatæ erunt, & penlebunt ex humeris.

XCIX. Cuculli singulorum habebunt & Monasterii signa & domus.

C. Nemo vadens ad collectam aut ad vescendum dimittat codicem non ligatum. Codices qui in fenestra, id est intrinsecus parietis reponuntur ad vespem, erunt sub manu secundi; qui numerabit eos, & ex more concludet.

CI. Nullus vadat ad collectam vel ad vescendum habens galliculas in pedibus, vel palliolo lino invitatus, sive in monasterio, sive in agris.

CII. Qui vestimentum suum plus quam usque ad meridiem, quando fratres convocantur ad cibum, in sole esse permiserit, negligentie increpabitur.

CIII. Et in unum de his, quæ supra dicta sunt, contemptu præterierit, correptione simili corrigitur.

CIV. Galliculas, & si quid aliud jungendum est vel componendum, absque eo, cui hoc ministerium delegatur à Præposito domus, facere nullus audebit.

CV. Si quis fratrum læsus fuerit aut percussus, & tamen lectulo non discumbet, sed deambulat invalidus, & aliqua re indigebit, vestimento videlicet, vel palliolo, & cæteris utensilibus, Præpositus domus ejus vadet ad eos, quibus fratrum vesticulæ commissæ sunt, & accipiet. Cùmque sanus fuerit, reportabit absque ulla mora.

CVI. Nemo ab altero accipiet quidpiam, nisi Præpositus jusserit.

CVII. Clausa cella nullus dormiat, nec habeat cubiculum, quod claudi possit: nisi forte ætati alicujus vel infirmitati Pater Monasterii concesserit.

CVIII. In villam nullus vadat nisi missus, exceptis armentariis, & bubulcis, & agricolis.

CIX. Sub nudum dorsum asini duo pariter non sedebunt, nec super tegmine plaustris.

CX. Si asino sedens venerit aliquis, excepta infirmitate, desilet ante fores Monasterii, & sic asinum præcedens funiculo ducet ad manum.

CXI. Ad tabernulas diversarum artium soli pergant Præpositi, ut accipiant quod necessarium est.

CXII. Ipse quoque ante meridiem, quando fratres ad vescendum vocantur, ire non poterunt; nisi forte quævis incumbat necessitas: & consilio Patris Monasterii mittet hebdomadarius, ut deferat, quod necesse est. Et omnino absque jussione majoris in alteram cellam nullus audebit introire.

CXIII. Commendatum etiam aliquid à germano fratre nullus accipiet.

CXIV. Nihil in cella sua absque Præpositi jussione quispiam condet, nec poma quidem vilissima, & cætera hujusmodi.

CXV. Si Præpositus domus alterius quoquam profectus fuerit alius Præpositus dux erit ejusdem gentis, & tribu geret curam proficiscens, & ejus utetur potestatibus, ac sollicitè omnia faciet: doctrinamque duorum juniorum ita dividet, ut unam in sua domo, alteram in proficiscens exerceat.

CXVI. Quando farinam conspergunt aqua, & massam subigunt, nemo loquatur alteri. Manè quoque quando tabulis ad

surpam

furnum vel ad clibanos deportant panes, simile habebunt silentium : & tantum de psalmis & de scripturis aliquid decantabunt, donec opus impleatur. Si quid necessarium habuerint, non loquuntur, sed signum dabunt his, qui possunt asserre, quibus indigent.

CXVII. Quando ad miscendam farinam vocati fuerint, nullus residet in loco panes coquentium ; exceptis his, qui coctioni sufficient, & quibus iustum est, nemo residet.

CXVIII. In navibus quoque similis disciplina est. Nemo autem à terra solvet funiculum absque iussione Patris, ne lembum quidem.

CXIX. In loco sentinæ & interiore parte navis cæteris fratribus super transtra & tabulata quiescentibus, nullus dormiat, & sæculares homines dormire secum in navi nemo patietur. Vasa infirmiora cum cæteris eis non navigabunt ; nisi fortè Pater Monasterii præcepit.

CXX. Nullus in domo sua audebit focum facere, nisi in commune omnibus succedatur.

CXXI. Qui una oratione de sex orationibus vespertinis tardius venerit, vel qui musicaverit & locutus fuerit ad alterum, vel subriterit in reliquis orationibus constituto ordine, aget pœnitentiam.

CXXII. Quando domi sedebunt, non eis liceat loqui aliquid sæculare ; sed si quid Præpositus de scripturis docuerit, vicissim inter se ruminent, & referant, quæ quis audierit, vel quæ memoriter teneant.

CXXIII. Nemo quidquam operis faciat, ne scyphos plenos aqua circumferret, nec funiculum quidem torquebit, nisi Præpositus iusserit.

CXXIV. Nemo juncos infusos in aqua sibi tollet ad operandum, nisi magister hebdomadis ei dederit.

CXXV. Qui vas hîcile fregerit, & juncos tertio infuderit, aget pœnitentiam vespere in sex orationibus.

CXXVI. Post sex orationes quando ad dormiendum omnes separantur, nulli licebit excepta causâ necessitatis egredi cubiculum suum.

CXXVII. Si frater dormierit, omnis eum fraternitas prosequatur. Nemo permaneat absque majoris imperio, nec psallat nisi ei iustum fuerit : nec post alterum psalmum jungat alterum sine Præpositi voluntate.

CXXVIII. Duo simul tempore luctus non plallant, nec pallio circumdabuntur lino. Nec quisquam erit, qui psallenti non respondeat, sed jungetur & gradu, & voce consona.

CXXIX. Qui est infirmus in funere habebit ministrum qui eum sustentet, &

omnino ad quemcumque locum missi fuerint fratres, de hebdomadarius habebunt eos qui ægrotantibus serviant, si fortè in itinere vel in agro languor obreperit.

CXXX. Nemo ante Præpositum & duccm suum ambulet : nullus remaneat ab ordine suo.

CXXXI. Si quis aliquid perdidit, ante altare publicè corripietur. Si verò de propriis vesiculis fuerit, quid perditum est, tribus hebdomadis non accipiet ; & in quarta aëta pœnitentia dabitur ei, quod amiserit.

CXXXII. Qui invenerit aliquid, per tres dies ante collectam fratrum suspendet, & tollat qui cognoverit.

CXXXIII. Cunctis increpationibus atque doctrinis, quarum scripta est & constituta, corripit Præpositi sufficient ; & quid autem novi fuerit in delicto, referet ad principem Monasterii.

CXXXIV. Lotum in domo nullus faciat absque eo ; & omne quod novum est illius sententia disponetur.

CXXXV. Omnis correctio ita fiat, ut distincti sint, qui corripuntur ; stent quo in majori collecta, & in vesendi loco.

CXXXVI. Qui absque commonitione fratrum recesserit, & postea aëta pœnitentia venerit, non erit in ordine suo absque majoris imperio.

CXXXVII. Præpositus domus & dispensator si una nocte absque fratribus dormierit : & postea aëta pœnitentia ad conventum venerit fratrum, non ei permittetur, ut introeat domum, aut stet in ordine suo, absque majoris imperio.

CXXXVIII. Omne quod in conventu fratrum audierunt disputatum, necessitate cogentur, ut inter se replicent, juniorum maximè tempora, quando à suis docentur Præpositis.

CXXXIX. Qui rudis Monasterium fuerit ingressus, docebitur prius, quæ debeat observare : & cum doctus ad universâ confenserit, dabunt ei viginti psalmos & duas Epistolas Apostoli, aut alterius scripturæ partem. Et si literas ignoraverit, hora prima, & tertia, & sexta vadet ad eum, qui docere potest : & qui ei fuerit delegatus, stabit ante illum, & discet studiosissime, cum omni gratiarum actione.

CXL. Postea verò scribentur ei elementa, syllabæ, verba ac nomina ; & etiam nolens legere compelletur, & omnino nullus erit in Monasterio, qui non discat literas, & de scripturis aliquid teneat : qui minimum usque ad novum Testamentum & Psalterium.

CXLI. Ad collectam, & ad psallendum & orandum nullus sibi occupationes inveniat, quibus se dicat occupatum quasi ire non possit.

CXLII. Et si in nave fuerit, & in Monasterio, & in agro, & in itinere, & in quolibet Ministerio, orandi & psallendi tempora non prætermittat.

PRÆCEPTA ET INSTITUTA PATRIS NOSTRI PACHOMII hominis Dei qui fundavit ab exordio Sanctæ vitæ Communionem.

Quomodo collecta fieri debeat, & fratres congregandi sint ad audiendum sermonem Dei, juxta præcepta majorum, & doctrinam sanctarum scripturarum, ut libenter de errore anima, & glorificent Deum in luce viventium; & sciant quomodo oporteat in domo Dei conversari sine ruina & scandalo, ut non inebrientur aliqua passione, sed

sint in mensura veritatis, & traditionibus Apostolorum & Prophetarum; & solemnitatum ordinem teneant, imitantes conversationem eorum in domo Dei, & jejuniis atque orationibus ex more complentes. Qui enim bene ministrant, sequuntur regulam scripturarum.

CXLIII. Hoc est ergo ministerium, quod Ecclesiæ ministri exercere debent. Congregent fratres orationis tempore, & omnia faciant, quæ rite complenda sunt, nullam detractioni occasionem tribuant, nec sinant ambulare quempiam contrarium disciplinæ.

CXLIV. Si codicem postulerint, deferant eis.

CXLV. Si quis de foris venerint vespere, & non occurrerit accipere opus, quod altero die facturus est, manet ei tribuatur.

CXLVI. Si defecerit opus quod habebat in manibus, referat ad majoris scientiam, & quod ille præceperit, faciat.

CXLVII. Qui minister est habeat studium, ne quid operis pereat in Monasterio in ulla omnino arte, quæ exercetur à fratribus. Quod si perierit, & negligentia fuerit dissipatum; increpabitur à Patre minister operum singulorum; & ipse rursus increpabit alium, qui opus perdidit: dumtaxat juxta voluntatem & sententiam principis, absque quo nullus increpandi fratrem habebit potestatem.

CXLVIII. Si vestimentum ad solem expansum tertius invenerit, dominus pro eo increpabitur, & aget poenitentiam publicam in collecta. Pellicula, & gallicula, & cingulum, & si quid aliud perierit, qui perdidit, increpabitur.

CXLIX. Si quis tulerit rem non suam, portet supra humeros ejus, & aget poenitentiam publicè in collecta, stabitque in vescendi loco.

CL. Si inventus fuerit unus è fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens majoris imperio, increpabitur juxta mensuram peccati sui.

CLI. Qui mentitur, aut qui odio quemquam habere fuerit deprehensus, aut inobediens, aut plus joco quam honestum est deditus, aut otiosus, aut durè respondens, aut habens consuetudinem fratribus detrahendi, vel his qui foris sunt, & omnino quidquid contra regulam scripturarum est & Monasterii disciplinam; audiet Pater Monasterii, & vindicabit juxta mensuram opusque peccati.

CLII. Præpositus domus culpæ & increpationi subiacebit, si ante tres dies non nuntiaverit Patri, sive in via, sive in agro, sive in Monasterio quid perierit: agatque publicè poenitentiam juxta ordinem constitutum. Et si homo fugerit, & ante tres horas non nuntiaverit Patri, reus erit perditionis ejus: nisi tamen eum rursus invenerit.

CLIII. Hæc est ultio in eum, qui fratrem de domo perdidit, tribus diebus aget publicam poenitentiam, quod si eadem hora nuntiaverit Patri, in qua fugit, reus non erit.

CLIV. Peccatum si in domo sua Præpositus viderit, & non statim increpaverit delinquentem, nec nuntiaverit Patri Monasterii, ipse increpationis ordinis subiacebit.

CLV. Per domos singulas vespere sex orationes psalmosque complebunt, juxta ordinem majoris collectæ, quæ à cunctis fratribus in communionem celebratur.

CLVI. Per singulas hebdomadas binæ disputationes, id est catecheses, à Præposito complebuntur.

CLVII. Nullus in domo quidpiam faciet, nisi quod Præpositus jusserit.

CLVIII. Si omnes fratres, qui in una domo sunt, viderint Præpositum nimium negligentem, aut durè increpantem fratres, & mensuram Monasterii excedentem,

tem, referent ad Patrem, & ab eo increpabitur. Ipse autem Præpositus nihil faciet, nisi quod Pater jufferit; maxime in re nova. Nam quæ ex more descendit, servabit regulas Monasterii.

CLIX. Præpositus non inebrietur; non sedeat in humilioribus locis juxta vasa Monasterii, ne rumpat vincula, quæ Deus in cælo condidit, ut observentur in terris. Ne luceat in die Festo Domini Salvatoris. Dominetur carni suæ juxta mensuram sanctorum. Non inveniatur in excelsis cubilibus imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat humilioribus tumentis animo potestatis. Non fremat, neque hirriat super humiliores. Non transferat terminos. Non sit fraudulentus: neque in cogitationibus verset dolos. Ne negligat peccatum animæ suæ. Ne vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non cito loquatur verbum otiosum. Non ponat scandalum ante pedes cæci. Non doceat voluptatem animam suam. Non resolvatur risu stultorum ac joco. Non rapiatur cor ejus ab his, qui inepta loquuntur & dulcia. Non vincatur muneribus. Non parvulorum sermonem ducat. Ne affligatur in tribulatione. Ne timeat mortem, sed Deum. Ne prævaricator sit propter imminens timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctuet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmi sit solidique decreti, justique cuncta considerans, judicans in veritate absque appetitu gloriæ, manifestus Deo & hominibus, & à fraude procul. Ne ignoret conversationem sanctorum, nec ad eorum scientiam cæcus existat. Nulli noceat per superbiam: nec sequatur concupiscentias oculorum suorum. Non eum superent incentiva vitiorum. Ve-

ritatem nunquam prætereat. Oderit injustitiam: secundum personam nunquam judicet pro muneribus, nec contempset animam innocentem per superbiam. Non rideat inter pueros. Non desinat veritatem timore superatus. Non comedat panem de fraudulencia. Non desideret alienam terram. Non opprimat animam propter aliorum spolia. Non despiciat eos, qui indigent misericordia. Ne falsum dicat testimonium seductus lucro. Ne mentiarur propter superbiam. Ne contendat contra veritatem ob tumorem animi. Ne desinat justitiam propter lassitudinem. Ne perdat animam suam propter verecundiam. Ne respiciat dapes lautioris mensæ. Ne pulchra vestimenta desideret. Ne se negligat, ut semper diduciet cognitiones suas. Ne inebrietur vino; sed humilitatem habeat junctam veritati. Quando judicat, sequatur præcepta majorum & legem Dei, quæ in toto orbe prædicata est. Si quidem-
1. Reg. 4.
Psal. 51.
Gen. 4.
Gen. 22.
Num. 16.
Ecc. 10.
Ecc. 1.
19.

EJUSDEM PATRIS NOSTRI PACHOMII

Præcepta atque Judicia.

Ann. 13.

CLX. *Plenitudo legis caritas, scientibus tempus quia jam inflet hora, ut de somno consurgamus; & vicinior sit salus quam eo tempore quo credidimus. Nex præcepit, dies appropinquavit: deponamus opera tenebrarum; quæ sunt contentiones, detractiones, odia, & tumentis animi superbia. Qui facilis est ad detrahendum, dicit quo quod non est, si in hoc peccato fuerit deprehensus, monebunt eum secundò: & si audire contempserit, separabitur extra conventum fratrum septem diebus:*

& panem tantum cum aqua accipiet, donec pollicetur atque confirmet, se ab hoc vitio recessurum; & sic dimittetur et.

CLXI. Iracundus & furiosus si frequenter irascitur sine causa & propter rem inanem & vacuum, per sex vices commonebitur, in septima facient eum confurgere de ordine sessionis suæ, & inter ultimos collocabitur: doceantque eum, ut ab hac mentis perturbatione mundetur, cumque tres dignos testimo-

nio

nio testes, qui pro eo polliceamur, nequaquam simile quid esse facturum, aduxerit, recipiet sessionem suam. Alioquin si permanerit in vitio, moretur inter ultimos petito prioro loco.

CLXII. Qui saltum cupit probare contra alterum, ut opprimat innocentem, tertio commonebitur; & postea reus erit iniquitatis, sive de prioribus sit, sive de inferioribus.

CLXIII. Qui habet pessimam consuetudinem, ut fratres suos sermone sollicitet, & pervertat animas simpliciorum, tertio commonebitur, si contempserit, & obstinato animo in duritia perseveraverit, separabunt eum extra Monasterium, & verberabitur ante fores: dabuntque ei ad vescendum foris panem & aquam, donec mundetur à sordibus.

CLXIV. Qui habet consuetudinem murmurandi, & quasi gravi opere se opprimi querit, docebunt eum quinque, quod sine causa murmuret & ostendunt periculum veritatem. Si & post hoc inobediens fuerit, & est perfectæ ætatis, ita eum habebunt ut unum de ægrotantibus, & ponetur in loco infirmorum; ibique alectur otiosus, donec redeat ad veritatem. Sin autem iusta est illius querela, & a majore inique opprimitur; qui eum scandalizaverit, eidem sententiæ subiacebit.

CLXV. Si inobediens quis fuerit, aut contentiosus, aut contradictor, aut mendax, & est perfectæ fontis, decies commonebitur, aut desistat à vitis; si audire noluerit, Monasterii legibus increpabitur. At si per alterius culpam ad hæc vitia devolvitur, & hoc fuerit comprobatum: ille, qui causa exitit, reus erit ultionis.

CLXVI. Si deprehensus fuerit aliquis à fratribus libenter cum pueris ridere & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ, tertio commonebitur, ut recedat ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis & timoris Dei, si non cessaverit, corripietur ut dignus est corruptione severissima.

CLXVII. Qui contemnunt præcepta majorum & Regulas Monasterii, quæ Dei præcepto constitutæ sunt, & parvipendunt seniorum consilia, corripientur juxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

CLXVIII. Qui iudex est omnium peccatorum, & perversitate mentis vel negligentia reliquerit veritatem, viginti viri sancti & timentes Deum, sive decem, & usque ad quinque, de quibus omnes dent testimonium, sedebunt & iudicabunt eum, & regradiabunt in ultimum gradum, donec corrigatur.

CLXIX. Qui conturbat fratrum animos, & facilis ad loquendum est, lites ferens ac jurgia, decies commonebitur. Et si non fuerit emendatus, corripietur ordine Monasterii, donec corrigatur.

CLXX. Qui viderit de majoribus & præpositis fratrem suum in tribulatione, & noluerit causam tribulationis inquire, eumque contempserit, quaeretur causa à supradictis iudicibus inter fratrem atque Præpositum; & si deprehendatur negligentia Præpositi vel superbia coangustatum fratrem, & iudicasse eum non secundum veritatem, sed secundum personam, regradiabitur de solio suo, donec corrigatur, & ab injustitiæ sordibus emundetur: quia non consideravit veritatem, sed personas, & servivit pravitati animi sui, & non Dei iudicio.

CLXXI. Si quis promiserit se observare Regulas Monasterii, & facere ceperit, easque dimiserit; postea autem reversus egerit penitentiam, obtendens infirmitatem corporali, per quam non possit implere, quod dixerat, faciant eum inter languentes commorari, & pascetur inter otiosos, donec acta penitentia impleat, quod promiserit.

CLXXII. Pueri si in domo fuerint dediti lascivis & otio, & correpti non possint emendari, debet Præpositus usque ad dies triginta ipse eos monere & corripere. Si viderit in pravitate persistere, & non tenuerit Patri, & aliquid peccatum in eis fuerit deprehensum, ipse pro eis culpæ subiacebit, iuxta quod peccatum fuerit inventum.

CLXXIII. Omnes saltem pueri, qui non timent confundi pro peccato, & per imprudentiam iudicium Dei non cogitant, & correpti verbo non emendaverint, verberentur, quamvis disciplinam accipiant & timorem.

CLXXIV. Qui injustè iudicaverit, justè ab aliis condemnabitur.

CLXXV. Si unus, è fratribus vel duo vel tres scandalizati ab aliquo recesserit de domo, & postea venerint, ventilabitur inter eos & scandalizantem ante iudicium, & si reus inventus fuerit, Monasterii Regulis emendabitur.

CLXXVI. Qui consensit peccantibus, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, & corripietur increpatione severissima. Quod si per ignorantiam deceptus est, & non ita putavit, ut verum est, ignoscetur ei. Et omnis qui peccat per ignorantiam, facilè accipiet veniam: qui autem sciens peccaverit, sustinebit increpationem juxta mensuram operis sui.

PRÆCEPTA AC LEGES PATRIS NOSTRI PACHOMII
de sex orationibus vespertinis, & de collecta quæ per singulas
domos fit sex orationum.

CLXXVII. Vincti quinque orgyas Præpositus domus ac secundus debent de palmarum foliis texere, ut ad exemplum eorum operentur & cæteri. Quod si non fuerint in præsentem, qui loco eorum præfuerit, huic operi atque mensuræ studium commodavit.

CLXXVIII. Postquam acciti fuerint veniant ad collectam, & antequam veniant, cellula nullus exhibit. Si qui hæc præcepta contempserunt, increpationi solite subiacent.

CLXXIX. Ne plus operis fratres compellantur facere; sed moderatus labor omnes ad operandum provocet. Sicut inter eos pax & concordia, & libenter majoribus subiciantur, sedentes, ambulantes, ac stantes in ordine suo, & invicem de humilitate certantes.

CLXXX. Si quid peccatum fuerit, Patres Monasteriorum emendare poterunt, & constituere quod sequi debeant.

CLXXXI. Præpositus autem domus, & qui secundus ab eo est, hoc tantum habebit juris, ut compellat fratres in collecta domus, sive in collecta majore, hoc est omnium fratrum, subiacere penitentia.

CLXXXII. Quod si Præpositus peregrè fuerit, qui secundus est, locum ejus obtinebit, tamen in penitentia fratris recipienda, quam in quocunque alio eorum, quæ in domo necessaria sunt.

CLXXXIII. Si quis absque conscientia duorum jerit ad alteram domum, vel alterius domus fratrem, codicem legendum mutuum postulare, vel quodlibet aliud, & in hoc inventus fuerit, Monasterii ordine increpabitur.

CLXXXIV. Qui vult sine macula & absque contemptu in domo, cui deputatus est esse, omnia, quæ præcepta sunt, coram Deo observare debet.

CLXXXV. Quidquid necessarium est in Monasterio sive in agro, si Præpositus domus est, secundus implet.

CLXXXVI. Sex orationes facere vespertinas; juxta exemplum majoris collectæ, in qua omnes fratres pariter congregantur, summæ delectationis est, & ita facile fiunt, ut nullum onus habeant, & ex onere nascatur cædium.

CLXXXVII. Si quis de foris venerit, & æstu laboraverit, alique fratres orationem celebrabant, si ire non potest, non cogatur.

CLXXXVIII. Quando Præpositi domorum fratres de conversatione sanctæ vitæ docebunt, absque gravissima necessitate nullus aberit.

CXXXIX. Majores, qui cum fratribus mittuntur foras, quamdiu ibi fuerint, habeant jus Præpositorum, & eorum cuncta regentur arbitrio, docebuntque fratres per constitutos dies. Et si forsitan aliquid inter eos ortum fuerit similitatis, audient ipsi majores, & judicabunt causam, & dignum culpa increpabunt: ut ad imperium eorum statim pacem pleno corde conficiant.

CXC. Si quis ex fratribus contra Præpositum domus suæ habuerit tristiciam, aut ipse Præpositus contra fratrem aliquam querimoniam, probatæ fratres conversationis & fidei eos audire debent, & judicabunt inter eos. Si tamen absens est Pater Monasterii, vel aliquo profectus, primum quidem expectabunt eum; sin autem diutius foris viderint commorari, tunc audient inter Præpositum & fratrem, ne diu suspensio judicio tristitia major oriatur. Et ille qui Præpositus est, & ille qui subiectus, & hi qui audiunt, juxta timorem Dei cuncta faciant, & non dent in ullo occasionem discordiæ.

CXCI. Igitur qui animo uno esse concupiscunt, & vivere mente communi disposuerunt, consiliis majorum inserviant: quod ex consiliis processerit Patrum, id faciant.

CXCII. De vestientia. Si quis ab his, quæ præcepta sunt, amplius habuerit, absque commonitione majoris deseret ad custodem cellæ: & introcundi, vel postulandi ea nun habebit potestatem; sed erunt sub Præpositi, & ejus qui secundus est, arbitrio.

CXCIII. De puellarum disciplina. Nemo ad eas vadat vistandas, &c. Hoc sequitur alio loco inter Regulas Virginitatis possumus, pag. 151. sive nostri codicis M. S. qui inter S. Pachomii præcepta non agnoscitur.

CXCIV. Quicumque de his mandatis aliquid præterierit, absque ulla dubitatione negligentia & contemptu agat penitentiam, ut possidere valeamus regna caelorum.

Explicit Regula S. Pachomii.

INCIPIUNT MONITA S. PACHOMII.

Honora Deum & valesis. Memor esto gemitus, quos perpessi sunt sancti. Efficiamur unanimes, permanentes in quo vocati sumus; pro omnibus curam gerentes, ut hanc, quam arripimus vitam, perficere valeamus, & cursum institutionis nostræ Deo placitum perficere mereamur; ut ne similes inveniamur, qui in vanis & caducis rebus letantur, ne quando mens nostra recti itineris lineam derelinquens in peccatum corruat, & spe æterna fraudetur. Intellectu namque est optimum, cognoscere voluntatem Dei. Omnium enim superior efficitur homo, qui obdierit veritati. Omnium enim malorum pejus est, legi Dei resistere, & acquiescere propriæ voluntati. Qui enim suam perficit voluntatem, à divina cognitione fraudabitur: nec poterit percipiendo propriam voluntatem viam sanctorum incedere; & in novissimo interitum & planctum inveniet. Nunc igitur tempus placendi Domino: quia salus in tempore tribulationis acquiritur. Ne ergo tantummodo credulitatem fidelium in tempore lætitiæ teneamus, & in tempore tribulationis ab eadem recedamus. Scriptum est enim: *Si vocaris vocam Deum, ne vocam feceris reddere illud, & in tribulatione ne deficias; sed patiens esto, & obsecra Dominum. Immobilis enim fidei plenitudo tribuetur à Deo, quam per Spiritum sanctum acquirerunt Prophetæ, in qua & Apostoli confirmati sunt, qui propter fidem diversas tribulationes persecutionum excipientes ad promissa*

præmia pervocerunt. Hoc ergo scientes ne circumferamur, errorum seductione decepti; sed potius firmi & immobiles maneamus, ut cogitationum pervagationes, quæ velut aquæ effervescent, divinæ legis assidua memoria refrenemus; per quam carnalis concupiscentiæ legem destruentes, omne quod Deo placitum est exquirere valeamus: & custodiamur illæsi à curis secularibus, omnique elatione; quæ est insania pessima, peior omnium malorum. Dominum semper præ oculis habentes remissamur passionem crucis ejus ac mortis, per quem redempti ac vivificati sumus. Odiamus ergo mundum, & omnia quæ in eo sunt; odiamus etiam omnem requiem corporalem. Abrenuntiemus huic vitæ, ut Deo vivere valeamus.

Memores ergo simus, charissimi, professionis nostræ, quemadmodum Deo polliciti sumus deservire: Hoc ipsum enim requiritur à nobis in die judicii. Esuriamus, sitiamus, nuditatem perferamus, vigilemus, & in psalmis atque orationibus positi ex intimo corde ingemiscences lacrymas effundamus: non metipso cauta discussione probantes, si vel in aliquo digni Deo pro ejus immensa clementia inveniri mereamur. Tribulationis angustiam non refugiamus, ut consolationis dominicæ requiem consequamur; & immortalis vitæ ac sempiternæ requiem percipere mereamur.

Expliciunt Monita S. Pachomii.

SANCTORUM PATRUM PACHOMII & Theodori Epistolæ & Verba Mystica,

DE IISDEM EPISTOLIS VETERUM TESTIMONIA.

GENNADIUS Massil. de Illust. Eccles. Script. cap. viii.

PACHOMIUS Monachus, vir tam in docendo, quam signa faciendo Apostolica gratia, & fundator Ægypti Cœnobiorum, scripsit Regulam, &c. Scripsit & ad collegas præpositura sua Epistolæ, in quibus Alphabetum mysticis testium Sacramentis, velut humana consuetudinibus excedens intelligentiam clausit; solis credo eorum gratia vel meritis manifestatum. Unam ad Abbatem Syrum, unam ad Abbatem Cornelium. Ad omnium Monasteriorum Præpositos, ut in unum antiquius Monasterium, quod lingua Ægyptiaca Baum vocatur, congregati Pascha diem velut æterna lege celebrent, Epistolam unam. Similiter & ad diem remissionis,

nis, qua mense Augusto agitur, ut in unum Prapostiti congregarentur, Epistolam unam; & ad fratres, qui foras Monasterium missi fuerant operari, Epistolam unam.

IDEM GENNADIUS cap. VIII.

THEODORUS Presbyter, successor gratia & Prapostura supradditi Abbatis Pachomii, scripsit ad alia Monasteria Epistolas sanctarum scripturarum sermone digestas; in quibus tamen frequenter meminit magistri & institutoris sui Pachomii, & doctrina ejus ac vita proponit exempla, qua ille, ut doceret Angelo administrante, didicerat: simul & hortatur permanendum in proposito cordis & studii, & redire in concordiam & unitatem eos, qui post Abbatis obitum discessione facta, à catu semetipsos absceiderant unitatis. Sunt autem bujus exhortationis Epistole tres.

S. CYRILLUS Alexand. Epist. ad Concil. Carthagin. apud Æg. Bucherium de Doctrina temporum.

Indicabo vobis, quod PACHOMIUS Monachus insignis, factis Apostolica gratia egregius, fundatorque Ægypti Canobiorum edidit ad Monasterium, quod lingua Ægyptiorum vocatur Baum, litteras quas Angelo dilante perceperat, ut non errorem incurreret in solemnitate Paschalis ratione.

BEDA lib. de Argument. Lunæ.

Legimus in Epistolis Græcorum, quod post passionem Apostolorum sanctus PACHOMIUS Abbas in Ægypto cum Monachis suis in oratione à Domino rogavit, ut ostenderet ei, quomodo Pascha deberet celebrare: & misit Dominus per Angelum suum ad præfatum sanctum PACHOMIUM Cyclum decennovalem. Sic legitur in Epistola, quam beatus Cyrillus ad Leonem Papam scripsit: Indicabo vobis &c.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD SANCTUM virum Cornelium, qui Pater fuit Monasterii Mochanseo: in qua loquitur juxta linguam, quæ ambobus ab Angelo tradita est, & cujus nos sonum audivimus, cæterum vires & sensum intelligere non possumus.

I. **D**Eus sapiens, Deus absque ullis occasionibus bonus, Deus sine omni querela, dedit requiem spiritui tuo: & tu da requiem animæ tuæ, ut lætetur Sion in diebus nativitatæ suæ. Fac opus Jotæ, quod vocatum est Y in diebus antiquis: & pone Delta ante oculos, ut bene sit animæ tuæ. Rotendit manum suam, ut perveniret ad te; quod est Jota: hoc est sepulcrum cubiculi tui. Cane tu α , ne forte α tibi canat seculum impudentissimum. Lætetur tecum, ne tu eum seculo gaudes procacissimo. Memento Heta: ne obliviscaris Kalendarum, quæ sunt dies paupertatis & cubilis tui. Tolle tibi Jota, quod præcipuum est ex eis: Non enim erat Lambda in Heta; & idcirco

enutritus es sine panis. Revertere ad Kalendas, quæ sunt Xi, de Y paraverunt plaustra tabernaculi Principes tribuum, & obtulerunt ea lætantes, cunctaque dona cum omni gaudio. Et tu ut sapiens cognosce capillum capitis tui in via, ut veniat gratia super his, quæ sunt dies innocentie tuæ. Nunquid non Kalendæ sunt Tau? Heta est Pascha. In his omnibus ne obliviscaris Simmæ, quod vocatur quidem Simma, sed habet communionem cum Ro, donavit ille partem suam, ut fiat dives in α . Litteræ hujus Epistolæ scriptoræ sunt Delta, & Jota. Soluta caput & pedes, & manus, & oculos, & reliqua spiritus tui, quæ sunt Alpha.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD PATREM

Monasterii Syrum, qui & ipse gratiam cum Pachomio & Cornelio Angelicæ linguæ acceperat.

II. **M**emento quæ scripserim tibi Y, in Epistola propter Tau scriptum, & recordare, & scribe Ni, propter Simma quod scriptum est. Nunquid Xi non est Y, quod in Kappa convertitur? In his omnibus recordare, & scribe Ni & Jota, ut Alpha pulchrè scribatur in gratiam excelsum. Nun-

quid Moe non est Y & Kappa; Kappa non est Tau? Aperi os tuum, & lava faciem tuam, ut oculi tui videant, & pollis legere, quæ scripta sunt; Attende diligenter, & cave, ne scribas Delta super Phi, & invetrescant dies tui, & aquæ tuæ imminuantur. Memento, & scribe Theta & Ro, ut Ro scribetur bene.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD PATREM

Monasterii Cornelium, quod vocatur Mochanseo.

III. **H**onora Dominum, & confortaberis. Memento gemitus sanctorum; Simma & Phi fiat, domus tua juxta annos tuos sit disposita, juxta exempla sanctorum; non in cibis temporalibus, neque in ulla similitudine eorum, quæ videntur in cælo sive in terra. Habetote a, ut possitis occurrere Deo in die visitationis, liberati ab increpatione Marthæ. Para domum tuam secundum terminos ejus. Observa Theta, ne reus sis increpationis ejus, cui dictum est; *Redde rationem dispensationis tuæ*, vel illius qui comedit & bibit cum ebriis, quando noluit fodere, nec dare confervis cibaria in tempore suo. Ideo reddiderunt ei, quia oblitus est legis Dei, & infirmos visitare contempsit. Et idcirco fluctuare cepit; & indigere panis: imitans homines confidentissimos & arrogantes, qui noluerunt domum Hi. Homo cognosce, quæ dicuntur, quia bellum Domini in manibus eorum est, & creditum est eis, ut regerent carnem suam, & stare facerent: si fortè possent effugere increpationem Daniclis, & ruinas Esau, & duritiam Moab, & desolationem Ismaelis, & illecebras saturitatis ac ventris, quia sapuerunt ea, quæ super terram sunt. Abundantia autem hominis sapientia ejus est. O Homo trade disciplinae cor tuum, ne multiplices mortuos in contemptu & negligentia tua, propter errorem cordis tui. O Homo ne visibilia despicias. Mercenarius non est pastor, in tenebris vulpes comedunt. Tene gladium gloriæ tuæ, cognosce lorricam justitiæ, & ne contemas habitaculum sapientia. Fac tibi sacculos, qui non invetrescant: ut possis ad foramen aspidum mittere manum. Ne inebriaris vino, ex quo ruine sunt plurimæ: & ambulat nudi super terram. Cogita, quod lex data sit de muliere menstruata, ut extra castra projiciatur: viæ enim ejus

stratæ sunt spinis. Paupertas humiliat virum, & perstillat domus ubi otiose sunt manus. Ne infirmeris ad plagas lignorum, Tau & Ro. Ventris infamia pejor est omnibus malis. Error oculorum immiuit prudentiam sapientum. Deficit sapiens propter concupiscentiam carnis in carne, quod sanguis sanguini miscetur. Omnes qui eis cooperatores Dei, ne perdati gloriam vestram. Scito ante omnia, quod si fueris in Alpha, Deus consentiet tibi. Cum autem Deo consenseris, in quo cursus tuus est, gaudere non poteris in omni re vana: cuius si curam gesseris, prudentia tua vertetur in inutilitatem. Qui ebrius est, ebrium non potest adjuvare. Qui errat, quomodo erranti monstrabit viam? qui voluerit ductore eo uti, vix illi. Cæcus enim cæcum ducet in foveam. Sapientia apud sanctos est, & in illis Dei voluntas reperitur: non in his quibus repugnat Deus, & qui dicunt, Deus in nobis est; gaudium eorum convertetur in luctum. Non enim cognoverunt mysterium Dei: neque invenerunt viam verorum, ut operentur in ea. Flagellati sunt, & non doluerunt: seducti sunt, & non inrellexerunt. In his omnibus; O homo Dei, revertere in excelsum; quod est scientia sapientia. Scriptum est, *non concupisces*, & rursus, non inebriaberis. Desiderium non est unius rei. Laudatur peccator in operibus manuum suarum. Dicitur est & aliis: *qualem dormi edificaveris mihi?* qui quadraginta annis audierunt sermonem Dei, & non ei obtulerunt victimas, nec annis septuaginta jejunaverunt illi. Cor enim eorum erat post idola: nec voluerunt Deo vacare dicenti: *Vacate videte, quoniam Phi, ego sum Deus*, usque ad hanc diem non vacant Deo. Dicitur tibi homo, *quare diligis vanitatem?* An cor vestrum aggravatum est? Cain operabatur terram,

fac. 16.
Mach. 24.

Exod. 10.

Edi. 66.

Phi. 47.
Psal. 4.

ut offerret victimas Deo, & condidit civitatem: sed non juxta scientiam, quæ placet Deo, fecit hæc omnia. Noë & omnis domus ejus in arca de mundi est servata naufragio. Abraham dives fuit: Isaac reliquit benedictionem Jacob. Ipsæque Jacob intellexit, quem amare deberet, & benedictionem ejus legis instar habuerunt. Joseph adjutor fuit generis sui, quia peccatum fugit, & detestatus est voluptatem, ostenditque posteris, quod visitatus eos esset Deus, & aperuit mysteria futurorum, memoriam relinqueus sapientiæ suæ. Surrexit postea Moyses, qui sacculi vicit illecebras, divitias pro nihilo habuit, Ægyptiorum sapientiam stultam esse monstravit. Idcirco Jesus ministrabat ei, qui intellexit doctrinam eorum, & habuit socium Caleb. Homines stulti non intellexerunt hæc; & idcirco lumen tenebras esse dixerunt. Deus dedit justificationes suas, ut ambularet populus in eis: & in his omnibus non invenerunt cor suum, nec conversati sunt in mandatis Dei: sed vocabant desideria suis, & non operibus Dei. O Homo, usquequo non audis dicentem tibi, *Peccate, & videte, quia ego sum Deus*: sed unusquisque sequitur cogitationes animæ suæ? Num visitatis infirmos? quare moriemini? cur ad laqueum curritis? Hæc sunt enim præcepta vitalia, quæ acceperunt sancti, ut versarentur in eis, ut nihil aliud cogitarent, ut facerent opera digna immortalitate. Volatilia cæli non seminant nec metunt, & Deus dedit eis, ut raperent ex universis fructibus, & gratuito viverent. Homo iniquus & pessimus, qui res alienas desiderat, imitator est avium pessimiarum; rapit & comedit non sua. Hos vitare debemus, intelligere parabolæ, & non esse raptores & iniqui; sed imitari majores nostros, qui placuerunt Domino, & increpaverunt Adam, quia comedit ad persuasionem Evæ. Quia antequam comederent, nomen cunctis rebus imposuit, & nunc quoque suis vocabulis appellantur. Postquam autem comedit, ejectus est de paradiso, & operatus est terram, genuitque Cain & Abel, qui creverunt, & operati sunt juxta voluntatem suam, Opus Abel placuit Deo magis quam Cain: quia quæ erant electa & primaria offerebat Deo; è contrario Cain si quid deterius fuit, hoc obtulit Deo, qui in exemplum humani generis præcesserunt. Omnes enim, qui electa offerunt Deo, similes sunt Abel: qui deteriora Cain operibus comparantur; & ejus qui irrisit patrem suum, & nuditatem ejus fratribus nuntiavit: & illius qui ædificavit turrim in campo Sennaar, oblitus misericordiam

Dei, à quo in arca servatus est, & liberatus à diluvio, & à quo benedicti sunt patres ejus. Qui furore quondam facios hortabantur, dicentes: Venite, dolemus lapides, ac cadamus sycomoros & cedros, & faciamus nobis turrim, non considerantes ultionem turris Chialannæ, quomodo Deus diviserit linguas eorum, volentium ædificare turrim superbiæ ad cælum usque tendentem, & orientalem plagam relinquentium; quia oblitus sunt legem Dei, quam in corde susceperunt. Nunc igitur provide & intellige ultionem turris; quæ quamvis excelsa sit, ad cælum usque pervenire non poterat, & lapidis super lapidem non reliquerat in templo, in quo contra Christum Phariseorum est congregata impietas. Scriptum est: *Non petras sicut generatio eorum, do-Luc. 27: nec hæc omnia faciunt.* Nunc tempus est, ut operemur Domino, quia filus nostra in tempore est angustiar, si poruerimus ejus calcare vestigia, & dicere semper; *Magificetur Dominus, qui diligit salutare Psal. 59: ejus.* Et iterum: *Ego autem sperabo in te Psal. 70: semper.* Non enim est fides, quæ tantum tempore gaudii est, & deficit in tempore tribulationis. Scriptum est: *Quæ egrediantur ex ore tuo, observa ut faciat, Et rursum: Si noveris Dominus, ne moreris Deut. 23: rediere: ne forte requirat Dominus à te, & sit tibi in peccatum.* Quare si dixeris: *Ego autem sperabo in te semper;* & in hoc sponderis, imple opere, ut in tribulatione quoque salutem merearis à Domino. Recordare quod scriptum est: *No Prov. 3: deficiat, & custodi consilium meum & cogitationem, ut vivat anima tua.* Qui enim custodit mandatum legis, servat animam suam. Scriptum est: *Operatus me umbra Psal. 43: mortis, non sumus oblitus nominis Dei nostri. Si expandimus manus nostras ad Deum alie- Psal. 174: nam, Et iterum: Occupaverunt me legui mortis, pericula inferni invenerunt me. Tribulationem & dolorem invenit. In omnibus his non est conversum retrorsum cor nostrum, sed nomen Domini invocavi.* Dicit & alius credens corde firmissimo: *Non timebo milia Psal. 9: populi circumdantis me.* Et hoc dicit, quia habet fiduciam in Deo. Fili, ne deficias, suscita amicum tuum, pro quo fidentem fecisti, sciens quod omnes gentes ut surculi ex igne, & sicuti stipulæ leves, quæ huc atque illuc aura celeri deseruntur, & sicut pulvis qui rapitur turbine. Scito, quod scriptum sit tibi, ne cùm videris equum & ascensorem, & infinitam multitudinem, timeas animo, sed memento Domini Dei tui, qui dedit tibi fortitudinem, ut in prelio vinceres; qui omnes homines vult salvare, & 1. Tim. 24 venire ad scientiam veritatis. Si audisti vocem Dei loquentis, *Cælum & terram ego Psal. 115: imples, non timebis, sed dices: Dominus miser.*

Psal. 45.

Deut. 23:

Prov. 3:

Psal. 43:

Psal. 174:

Psal. 9:

1. Tim. 24

Jer. 23:

Psal. 115:

Numb. 4.

Psal. 113.

noſter in calo ſurſum, & ſuper terram deorſum, ne audias: modica fidei quare dubitaſti? Et tu rurſum reſpondebis: Niſi quia Dominus erat in nobis, cum conſurgerent homines in nos, forte viros degluſiſſent nos. Sepe enim ab adoleſcentia tua pugnauerat contra te; & tu pottaſti jugum ſi-

dei à pueritia tua. Nec percuſſum eſt dorſum tuum oneribus Ægyptiſ, nec ſervierunt manus tuæ in cophino; quia circumciſionem amaſti ſpiritalem: quæ occaſionem dedit ſaluti animæ tuæ. Breuiter auditiſ: grande periculum eſt hominis, dum multum eſt, ne efferueat.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD SYRUM

Patrem Monafterii Chnum, & Joannem Præpoſitum domus
ejuſdem Monafterii,

IV. **T**Ranſivimus per te, & non potuimus præ nimia feſtinatione divinum tecum conferre ſermonem: ideò nunc per Epistolam loquimur. Omni virtute conende ut impleas conſuetudinem Monafterii, & facias, quæ præcepta ſunt: ne correptioni futuri temporis præpareſ, fueriſque in peccatorum vinculis condemnandus, & offerendus Deo propter negligentiam, non ſolum tuam, ſed & fratrum qui tecum ſunt, & cooperantur tibi, ſcientium, quod ea, quæ nobis dedit, illis fideliffimè tradiderimus. Memineris & miniſterii laboriſque ſanctorum, & amici tui, qui cognoverunt voluntatem Dei: ut & ipſi fiant coheredes ejusdem temporationis, & habeant immortalẽ fidem à Deo, quæ creata eſt per ſpiritum Prophetarum, & ab Apoſtoliſ roborata. Qui ſuſtinerunt pro ea omnes anguſtias & perſecutiones. Crediderunt enim repromiſſioni ejus, & ideò fragrantiam boni odoriſ ſibi paraverunt. Conſideremus ergo eos, quos Deus dominatione donavit, ſi fortè eiſ ſervire mereamur, & eorum adhxerere doctrinæ, relicta omni ſuperbia & peccato: fortiffimè reſiſtentes Alpha, quod abſque timore operatur in corporibus. *Abſcripta eſt enim mors in vitæria.* Et quomodo ruſum infirmi ſumus in hoc tempore: ſcientes quod ſtatuta ſit Eccleſia & dirigenda in bonum, ſicut & prædixit tibi. Noſti, quod non gloriatur ſecuriſ ſine eo, qui præcidit in ea; & quæ doceant nos ſcripturæ habere reſponſum mortis: quam ſi devoraverimus, ſalvamus animam noſtram. Non eſt timendum interitum in loco peregrinationiſ noſtræ: ſed pugnandum, quomodo pacem cum hiſ, qui Dei juſtificationes cuſtodiant, habere poſſimus. Hæta, ſi lucreriſ omnem mundum, & habeas contra Deum inimicitias, quæ eſt utilitas? Decet igitur, ut quæ dicuntur nobiſ aliquando intelligamus: ſcientes quia mundus prætereat, & deſideria ejus. Vigilate & videte quomodo ambulætiſ. Novimus, quod ineruditiſ occurrat mors. Et non

God. Regul. Tom. 1.

intelligite tempora, in quibus eſt error & ſeductio. Conſidera horas atque momenta, & menſium ſpacia, quorum curſu humana vita devolvitur: & eorum numero ſcitur, quanto tempore unusquisque vixerit: ut poſſint colligere vires ſuas, & implete ex hiſ horrea, & ſementem futuriſ melioriſ præparare: & ut culturæ ſtudia tempore melioriſ inveniant: & coram Deo & omnibus poſſideant neceſſaria, mortis timore ſuperato, & tranſeunte mundo non celebrent ſeſſos dieſ in veteribiſ veſtimentis. Civitates deſtructæ ſunt & repleta alieniſ, qui haud p̄i ſunt inire conſilium ſapiens. Fluxit in deſerto aqua, & exultaverunt ac volatilia. Sapiens & continens homo non ungetur unguento, quod demolitæ ſunt muſcæ morientes, & quod compoſitum eſt filiſ agrî. Ideò vigilare debemus, & omni ſollicitudine futuriſ lapidibus providere: ut non confundamur in tempore, quando venerint tempora refrigeriſ; & ne inveniamur ſubditi ſervitiſ, ſed ut ſimus nova conſperſio: ſcientes quod pulchritudo nobiſcum ſit. Loquitur & alibi ſermo divinus: *Nunquid comedam carnes mortuorum, aut ſanguinum hircorum bibam?* Quamobrem non circumferamur omni vento doctrinæ: quia venit tempus ut ſancti regnum accipiant. Expandit Sion manus ſuas, non eſt, qui conſoletur eam. Juvenes infirmati ſunt in plagis lignorum: diſpergentes aquas itineriſ ſui. *Myrmiceam perit, eo quia non habereſ eſam.* Qui cum ſure partitur, odit animam ſuam. Prophanas & novas doctrinæ devota. Advena ſicut indigena ſit inter voſ. *Occidit Pſal. 77. in grandine vineas earum, & ſp̄nones earum in pruina.* Acceptabilis regiſ miniſter intelligens. Mel inventiſ, comede, quod ſufficit, ne fortè ſatiatuſ vomas id. Memento judiciſ, & miſericordiæ, ac fidei. Judiciſ, per quod regiones habitabiles ſunt: miſericordiæ, per quam glorificatur Deus: fidei, quæ fundamentum eſt mortuorum atque vivorum: ut per hoc ſpem poſſidere valeamus. Pugna atque conende, & qui tecum ſunt iratæ,

Pſal. 49.

Job. 4.

Pſal. 77.

E

tes,

1. Cor. 15. *more operatur in corporibus. Abſcripta eſt enim mors in vitæria.*

2. Cor. 1.

tres, quia scripsi vobis in figuris & in parabolis, ut quæreratis ea sapienter, sequentes sanctorum vestigia: nec incuratis in iudicium Dei, docti sermonibus ejus. Hyems præsentis sæculi nos ambulare non prohibeat: sed incessabiliter iustitiam Dei semper operemur, recordantes illius testimonii: *Donec pertranseat*

hyems, & pluvia abeat, ac recedat sibi. Con. 2.
Deus adjutor nostri sit in pace, quæ mensuram non habet largitatis, quæ sit in domibus nostris, donec vespertinum tempus pertranseat. Hæc omnia scripsi vobis, ut nunc laborantes requiem in futurum habere possitis.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD UNIVERSA MONASTERIA: ut cuncti fratres congregentur in Monasterium majus, quod vocatur Baum, in diebus Paschæ, & sit omnium una solemnitas.

V. **C**uram vestræ prudentiæ congregandæ subire debetis: ut sit aperta janua vestra, antequam exeat de sæculo. Pauper cum vescitur, juxta mensuram suæ paupertatis vescitur. Dixi vobis, ut noveritis horas ac tempora pueritiæ vestræ, ut non sitis solliciti de domo, quæ preparata est vestra venatio. Et vos quando venitis ad nos, habetote sollicitudinem lectuli infirmantium, ut sternatis illum: & non indigeatis pane. Si quando invenire valeatis culcitram sive pulvillum ad caput, ut laetandi requiescant: ut monumentum, quod nobis scriptum est, impletur: *Si quis autem fuerit, & maxime domesticorum curam non habet, deterior infideli est.* Gith virga excutitur, & cyminum comeditur cum pane. Si attrectastis capillum capitis vestri, & invenistis arguentem barbæ vestræ, quod descendit usque ad sinistriam vestimentorum vestrorum, implere poteritis omnia, quæ scripta sunt vobis. Legimus alibi: Ne deficient oculi vestri: alacrior est enim merces operibus tuis. Ideo flumini oculi vestri aqua, & desiliant lacrymæ diebus ac noctibus, nec deficient. Volo vos esse similes eorum, qui ignoraverunt dexteram suam & sinistram. Vigilate, & tendite arcus vestros. *Tendunt enim ad-versarii arcum rem armarum.* Recordamini, quod sancti aperiant ostium suum omni transeunti. Præcipitur nobis, ut intremus cubiculum nostrum, & claudamus ostium, nec omni vento circumferamur. Unde diligentius oportet attendere, ne in bonitatis tempora absorbeamur: sed ut imitemur ea tempora, quæ fuerunt ante diluvium, quando unusquisque justorum placuit Deo cum omni domo ac liberis suis, & nullum peccatum inventum est in eis. Postea verò crescente iniquitate, & omni terra carnis vitii adherente, nienderunt Deum, & in condemnatione eorum solus Noë cum domo ac liberis diluvio inundante servatus est, & perlicante mundo tenuit ju-

stitiæ gubernacula, nec ulla peccatorum tempestate superatus est. Et qui cum deriserat, & fratribus suis nuntiaverat nuditatem ejus, maledictus est cum semine suo: & impletum est eo tempore illud, quod scriptum est: *Qui imbuatur Prov. 17: justum peccat.* Et rursum: *Maledictus qui Exod. 21: maledixit patri & matri: sicut Esau contemnebat parentes suos. Unde scriptum est de eo: Ne quis fornicator aut profanus, sicut Esau.* Rebeccaque studio factam est, ut non consequeretur benedictionem, nec solum primogeniti acciperet, offensis parentibus suis: qui redentes ei vicem, & ad emulationem boni operis superbiam illius provocantes, induerunt vestimentis ejus Jacob. Non enim merebatur eorum uti vestibus, quos superbus ac rigidus negligebat. Et idcirco non diviserunt substantiam suam filiis ejus: sed cuncta dederunt Jacob, qui innocenter habitabat domum, & eorum obtinerebat imperiis. Loquitur & Salomon de Esau: *Filius insubens in perditione.* Et Moyses pari sensu, *Maledictus, inquit, bonus qui maledixit patri vel matri.* Rursumque Salomon: *Filii deloso Prov. 14: nihil erit boni.* Perdidit ergo benedictionem, & paternam hereditatem privatus est. Quid loquar de Adam, qui ab initio humani generis in formam inobedientiæ contemptusque præcessit? Datus est enim ei dominatus in omnes bestias terræ: sicut & primogenito iussa sunt dari duplicia omnia. Postquam verò contempsit imperium Dei, non solum perdidit dominationem; sed & ejectionis est de loco: quem ad habitationem acceperat in similitudinem hominis fornicantis, qui de Ecclesia ejectionis, & à quo aucturiora sua. Omnia quæ ille perpeffus est, sustinebunt hi, qui Dei iussa contempnunt: & ambulantes in superbia sentient illud, quod scriptum est; *Dixit, & devoravit eos Num. 16: terra.* Nos verò iusti viri imitemur exemplum, qui sapienter suam servavit domum, & gigantum percussa superbia, humilitate servatus est. Nec mirum si ipse

1. Tim. 5.

Mai. 27.

Plu. 49.
Meth. 6.

Exod. 27;

Prov. 14;

Num. 16.

ipse & liberi, atque uxores eorum, de cuncto humano genere reservati sunt: cum etiam jumenta & volatilia evaserint mortem, & obedientia liberati sint. Columba emisit de arca Noe, quæ mitentis parentis voluntati ivit & reversa est: & condemnavit obedientia sua homines contemptores; eo quod avis audierit justum, & homines non audierint Deum. Omnes quoque bestię, & cuncta animantia per obedientiam liberata sunt. Et quia talia erant, propterea de illis obtulit victimas Deo. Quæ historia nos docet, quæ scilicet in Dei offerantur sacrificia; & si obedientes ad illius fuerint jussione, eruantur de laqueis diaboli, & ejus bonis persuantur; non secundum opera justitię suę, sed secundum misericordiã ejus, qua ei omnes appropinquavimus. Quæ ventura scientes nobis invicem charitate jungamur, ut effugere possimus imminentem sententiam Dei. Noli ad iracundiam aliquam provocari, ne fortè moriatur, & relinquantur ligatus, omnisque ejus tristitia in tuam animam conferatur, & effundat iram suam

super te Deus, quia & tu effudisti furorem tuum super fratrem tuum. Non obliviscamini mandatorum Dei, ne dicatur de vobis: *Perterunt ad me deus suos, & non faciem, & in tempore afflictionis suę dicent, surge & salvos nos fac.* Et ipse respondit: Arguam delicias eorum, & non eos faciam pervenire ad Palscha, ad quod convocantur. Laboremus, invicem onera nostra portantes, sicut & Christus portavit infirmitates nostras in suo corpore, & non defecit. Si magister noster est Christus, sumus ejus imitatores, & illius portemus injurias: ne in futuro tempore à nostris fratribus, qui tribulationes passi sunt, separemur. Sicut & alii passi sunt, qui ncluerunt virtutibus vacare, sed vitiis. Noster autem judex & testis est Deus, de cælo cuncta prospectans, & in die visitationis secundum opera singulis redditurus. Omnisque sancti ejus sequantur vestigia, quorum & nos debemus audire præcepta. Locutus sum vobis per infirmitatem meam.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD SYRUM

Patrem Monasterii, quod vocatur Chnum, & Joannem Præpositum in eodem Monasterio unius domus,

VI. **V**olo vos intelligere litteras, quas scripsisti mihi, & quas ego rescripsi vobis, & quomodo oporteat omnia spiritualis Alphabeti elementa cognoscere. Scribite Moe super Heta & Theta, & scribite Zeta super Xi: & Moe & Lambda & Jota. Quomodo legentes has litteras compleveritis, scribite vobis, ut intelligatis mysteria litterarum. Ne scribatis Moe super Xi & Heta & Hi: sed ut magis scribatis Zeta super Xi, & Moe super Heta & Theta. Susceperis litteris vestris statim rescripsi, & ad mystica ego quoque sacra respondi. Animadverti enim terminos esse Epistolę vestrę Heta & Theta: & idcirco etiam ego in eundem sensum verbęque consensu: ne impar videret vestrę negligentię, & aliquid ex nobis damni sustineretis. Scripsi ergo vobis Simma Phi: rescribite Chi. Itaque nunc in diebus istis non scribimus Theta Moe. Et ne dixeritis, possumus scribere N, Heta, Phi, Lambda, OYYOY, Labda, Jota, Labda; ecce scripsi vobis & Xi totum atque perfectum in gyro. Et vos scribitis Xi & Phi, ut possitis scribere Simma Moe. Ecce Theta scriptum est antehac. Sufficiat vobis curam habere Kappa & Tau. Si tamen exituri estis,

Cod. Regul. Tom. I.

scripsimus vobis Hi, propter laborem vestrum, ut omnem adhibeatis sollicitudinem, antequam profisciscamini. Nam & nos eandem curam habemus quam & vos: neque scripsimus Kappa & Tau, Scripsi vobis nomine; unde & vos quando videritis scriptum Kappa & Tau, rescribite Zeta. Quando videritis Simma & Phi, rescribite Moe. Quando videritis Lambda, Jota, Labda, rescribite Xi. Quando videritis YOYY Kappa, Ro: quia invenimus scriptum; nos autem scripsimus Simma, Phi; habete curam. Hoc enim scribitur in diebus istis Ro, solliciti estote: quæ litterę vocantur Ægyptiacę Orez & Thei. Scriptum invenimus enim, quæque vocantur Ægyptiacę litterę Bei & Thei. Habete ergo curam Hi, & scribite Alfa; quia dedi vobis illud pro Hi. Scribite quoque Simma, quia scriptum est Tau & Delta, ut ad nos pervenire valeatis. Cavete, ne obliviscamini scribere Phi super Kappa, quia scriptum est prius, & Ro ante illud scriptum est: & ne fortè dicatis Theta scriptum esse & partem Xi. Ideo totum scribimus Beta, ne dixeritis, quod Gamma sit scriptum. In omni Epistola quam scripsi vobis, de vestra sessione continetur & de resurrectione,

F 2

&

& de umbra antemuralis, quæ est extra murum. Odor sapientiæ vestræ ad nos usque pervenit, & compulsi hæc vobis

scribere. Et vos ut sapientes intelligite, quæ scripserim vobis: & exhibete vos, quales meus sermo describere elegit.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD UNIVERSA

Monasteria, ut congregentur omnes Monasteriorum Principes & domorum Præpositi in Monasterium quod vocatur Baum, viceffimo die mensis qui apud Ægyptios appellatur Mefore, ut rite omnium peccatorum atque operum remissio compleatur.

VII. **T**empus in proximo est, ut in unum conveniatis juxta morem pristinum, juxta antiquam consuetudinem, ut remissio omnium rerum ritè celebretur, ut cognoscatis invicem; ut dimittant singuli, juxta præceptum Evangelii, debita fratribus suis, & tristitias ac similitates: & si quid est jurgii, à choro sanctorum abigatur: ut liberent corda sua timore Dei, ut cessantibus bellis pacis tranquillitas redeat; & in ea ambulare possitis coram Deo & hominibus: ut omnes æqualiter diligatis: ut serviatis Deo atque concordia, & non concupiscentiis variis, & errori oculorum vestrorum: & tumentis scientiæ fraudulentis, carnisque vitiiis. E quibus oriuntur schismata, & contemptus legis Dei, contentio, malæ cogitationes, quæ igne iracundiæ bullientes quandoque erumpunt foras, & despumant in corporis volaptatibus. Idcirco scripta est lex Dei, ut lex corporum & jura solvantur: & erubescant, qui in eorum ambulat concupiscentis; tandemque redeant ad Deum, & spretis temporalibus æterna perquirant: preparati sanctorum hereditati qui contempserunt præsentem vitam pro vita futuri sæculi: pro malitia sperantes benignitatem, pro tumultu atque discordiis pacem & concordiam, pro adoptione carnis, famulatum Dei. Ut ea quarant, quæ placent illius voluntati; carnis incentiva superantes. Scriptum est enim: *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet & vobis Pater vester qui in celis est delicta vestra.* Et rursum: *Dimittant singuli fratri-*

bus ex corde suo. Et iterum: *Dimittite, & dimittetur vobis.* Et deinde: *Benefacite his, qui oderunt vos.* Et alibi: *Ne vincaris in malo: sed vince in bono malum.* Et illud: *Ne dicas, vindica me de inimico meo.* Et alibi: *Non reddentes malum pro malo.* Et iterum: *Providentes bona coram omnibus hominibus.* Et illud: *Non vult metipso vindicantes charissimi.* Nec non & alibi: *Estote invicem benigni, operantes bonum ad omnes.* Et iterum: *Disigite inimicos vestros: benefacite his, qui oderunt vos, orate pro his, qui vos persequuntur.* Consideremus ergo fratres charissimi, quantis testimoniis homo fidelis concluditur à Deo, ne peccet: si tamen voluerit audire legem ejus, & inclinare aurem suam præceptis illius, aperire oculos, dirigere cor, ut possit implere, quod dicitur. Multi enim sunt, qui desiderant quidem bona, & Deum querunt cum lacrymis, & diebus ac noctibus ingemiscunt; sed decepti oculorum concupiscentiis, & carnis titillationibus superati, dormierunt in gemitu & dolore cordis, quod non potuerunt dominari carni suæ, & æstantium cogitationum incentiva comprimere; pro firmis & perpetuis inania breviæque sectantes. Qui desiderant legem, & opere Dei destruunt voluntatem: vera judicant, & vincuntur mendaciis. Ideò ingemiscunt, juxta eloquia Prophetarum, & perpetuo terrore fluctuant, donec deficiant, & tabescant in viis suis, & dormiant in doloribus. Qui autem verè justi sunt, & habent in se pacem, perfiruntur gaudio sempiterno.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI PACHOMII AD FRATRES

qui tondebant in deserto capras, de quarum filis textuntur cilicia.

VIII. **D**eus querit diligentes se: sicut invenit Israel, quasi uvam in deserto, & quasi ficus primitivas, sic inventus est & Jacob in Mesopotamia, cum erraret quasi uva

in solitudine, & Joseph in Ægypto sicut ficus primitiva: quem inter omnes fratres suos cognovit Deus, & dedit ei principatum post multas angustias. Quem debemus imitari, quia vicie carnem suam, prostra-

Math. 6.

Math. 18.

Luc. 6.

Math. 5.

Luc. 18.

1. Pet. 2.

Rom. 12.

Ephes. 4.

Luc. 6.

proftravitque peccatum, & oculorum calcavit insidias. Non est secutus futuritatem ventris, ut servaret animam suam sanctam Deo, ut fieret templum Spiritus sancti, & captivitatem libertate mutaret. Non obliviscetur Deus timentium se, & facientium justitiam ejus. Unde & ille adolescens, atque in lubrico ætatis positus, quem carnis blandi-

menta non vicerunt, vicit vincula & carceres, & in loco angustie placuit Deo. Et nos ergo conundamus, quod Deus nobiscum sit in solitudine, & recordatio ejus semper in corde sit nostro. Servemusque sanctam carnem & animam in deserto, sicut & Joseph in captivitate servavit, ut meminerit nostri Deus, & sit nobiscum usque ad finem.

VERBA PER LITERAS PATRIS NOSTRI PACHOMII,
in lingua abscondita, de his quæ futura sunt.

IX. A. a. Secula efferbuerunt in malo, quod est Delta. BY fructus completus est in labiis, quod est Tau. IX. Deus oblivisci fecit me paupertatis in domo mea, de capite montium usque ad verticem eorum, quod est PO. Aθ propter dormitationem viduæ, & gloriam pauperis, quod est OY. EY. Audierunt montes lætitiæ terræ, & quod est xL. Terra abscondita est absque pretio quod est N. NC planæ erunt super oculis usque ad vesperam I. EP purasne, respicient super puteum, quod est H. IY. Biberunt absconditum in lætitiâ, quod est Jota. PO factum est spolia terræ sine sanguine. NAE facta sunt profundæ abyssi in luctu cordis, quod est æE. HN. Fugerunt absconditi sine timore,

quod est OAn. Qui novit, si revertatur, & agat penitentiam Deus. TBY. Lætentur cali, & exultet terra. eIX. Dan expectat salutare Dei OAY. de Nazareth potest aliquid boni esse BI EY. Benedictus Deus eam dedit timentibus se, AKZT. Fructus oris mei dulcis factus est in labiis meis INC. Dominus dat mihi linguam discipline AθP. Non moriar, sed vivam, & narrabo opera Domini. Ia. Qui ingreditur per me, salvus erit. TKO queritur judicium Domini ad populum ejus Damascus. OAZ quia misertus est Deus Israël, & humiles populi sui consolatus est. MN. Sicut aqua frigida animæ siccanti, sic nuntius bonus de terra longinqua. θPINOPHIL.

VERBA QUÆ LOCUTUS EST PATER NOSTER PACHOMIUS in visione, erudiens fratres in Monasterio Mochansi de his, quæ eis eventura essent : & illo dicente & loquente in Spiritu excepta sunt à fratribus ; quæ vel facturi essent principes Monasteriorum vel passuri.

ANNAMMA ABNIPIZZOIRIθ PHCθTPTX

YAOMNΠθΓθIAYBIMETAZAPET.

X. **M**onasteriorum principes operati sunt iniquitatem in sportellis suis : gladius perditionis ipsorum sub axella eorum, qui est ortus : insidiantur apud januas inferni. Abundantia terræ & bona quæ largitus est Deus filiis hominum, dixerunt ; venite, & scrutemur vias nostras, & videamus, si inveniamus fermentum, & mittamus illud in massam farinæ, quæ non possit elevari, neque in altum confurgere, sed deficiat fame. Paraverunt laqueos pedibus suis, & arcum manibus, & securam humero portaverunt : veneruntque

ad hominem, qui habebat ferram, & dixit : Ite, & ligna præcidite. Et dixerunt ei : Nequaquam ; sed scrutamur vias nostras, & invenimus fermentum, ut mittamus illud in massam, quæ non elevatur, neque in altum potest confurgere, sed defecit fame. Vocavit ergo homo amicos suos, & excoriaverunt pedes eorum, summitatesque manuum, hoc est, digitos ; & defluerunt in terram. Venerunt autem pulli corvorum, & detulerunt eos, fecerunt ibi nidum, & corvi genuerunt in locis eorum, ac per eos inhabitata est terra.

INCIPIUNT VERBA PATRIS NOSTRI PACHOMII LIN- gua abscondita, de his quæ futura sunt.

XI. **V**erax est in omnibus Deus, qui dicit PN, omnes torrentes vadunt in mare K. Dominus respexit de caelo. A. Non est ultra sapientia in te. MANYT. Placet Domino in his, qui timent Dominum. C@OM Exurge, ut quid dormitas Domine? @ sapientum oculi in capite eorum. Arrabon est patientia pauperis. H@AM Lætitia iustorum facere iudicium. N filius sapiens iudicium. @Y dolor stulti est deficere disciplinam. T aufer vestimentum ejus, præterbit enim injuriosus Y@, & aliis faciet contumeliam. CN. Theofaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. KM usquequo respicis contemptores, & tacetis? TMA. Detecerunt oculi mei in salutare tuum. C@ cor sapiens intelligit parabolam. T vidimus quod Sion spoliaverit se gloriam, quam habuit ab initio: idcirco non incanduit C. Inter literas NY non scribatis Z, sed magis ex superfluo scribite AOA. AIA scio, quod

scribas ex temetipso. In his omnibus memento A, festina ut scribas I. & dicas, quod ipse sit hucusque E. scriptum est IN@X ipse scripsit @. & si scriptum est similiter & K, rursum expansum habeto @. tibi necessarium est numerare, & sic iterum scribo A & Chi. Pone @ ante oculos tuos, ut bene sit animæ tuæ. Memento C, quod reversum sit in Kalendaras, quod est Z@O OY. Memento & scribe Z. propter K, quod est scriptum, non quo ego tibi nunc dicam, sed quo confidam, quod hanc diem audieris. P rursum tendit manum suam ad nos in diebus istis. Ante oculos tuos cor nostrum dolet pro C, quia vere est C. & sunt obliiti Kalendarum. Quod autem scripsistis ACHI, & alius ante nos fecit hoc idem: & dixit: Ecce mitto vos sicut oves in medio luporum. Audivimus rursum de EIN@, quod duz sunt molentes simul; una assumatur, & altera relinquatur.

INCIPIIT EPISTOLA PATRIS NOSTRI THEODORI AD omnia Monasteria de Pascha.

XII. **A**ppropinquavit solemnitas azy-
morum: in qua Pascha cele-
brandum est, de quo & Moy-
ses exeunti populo de terra Ægypti præcepit dicens: *Comedite vna cum omni festinatione.* Josias quoque Rex iustus diligentissimè celebravit Pascha in diebus suis, & studium ejus hucusque narratur. Super quo & Apostolus loquitur: *Pascha vestrum immolatus est Christus.* Itaque in eo festa celebremus, sicut præceptum est nobis. Accingite lumbos vestros, & calciate pedes calcamentis Evangelicis, habentes baculos in manibus, & lucernas ardentis; ut possimus comedere Pascha cum festinatione, & ascendamus in Hierusalem ante sex dies Paschæ, sanctificantes nosmetipsos, ut sanctum diem in sanctitate celebremus, absque malitia & nequitia, in sanctimonia & veritate, quæ præcepit nobis & Apostolus, & Pater noster: ut quo Cœnobiorum vita fundata est, ut pariter congregemur in pace, juxta terminos quos præterire nescias est: ut nullus nostrum absque dispositione majorum in Monasteriis remanere desideret; ut convenientes absque præcepto majorum non veniant. Nos quoque qui videmur Præpositi esse fratribus, & conversationis eorum ostendere regu-

las, absque necessitate gravi non eos patiamur residere domi: nec pro nostra occasione Paschalis frequentia deferatur; ut inveniamur evacuare præcepta Patris nostri, sed ut contriti ea quæ scripta sunt ab eo, normam veritatis putemus: & glorificetur Deus, qui posuit sicut oves familias. Videant recti, & latentur; & omnis iniquitas obturet cor suum. Ut omnes nos senatus filiorum Israël, & cum eis secundi veniamus ad Pascha, & nullus è nobis reliquus inveniat, qui non impleat terminos Patris nostri, & dispensatores Monasteriorum & domorum Præpositi, & omnis ordo fratrum universaque membra in unum corpus coeant; ut suscitent templum Dei. Congregemur autem in pace atque concordia: ut fines sanctorum & Patris nostri regulas impicamus. Sed & catechumeni qui sunt in Monasteriis, & expectant terribilem remissionem peccatorum, & gratiam spiritualis mysterii, audiant per vos quod flere debeant & lugere antiqua peccata, & præparare se sanctificationi animarum & corporum; ut possint sustinere sanguinem & Corpus Domini Salvatoris: de quo etiam cogitasse terroris est. Cætera autem quæ facere debetis optimè nostis, nec necesse est per
Episto-

Exod. 12.

4. Reg. 2.

1. Cor. 5.

Epistolam commonere: ut preparatis vos in tempore constituto, quod Pater noster disposuit. Nos & omnes fratres qui nobiscum sunt vos impendio saluta-

mus, & universam fraternitatem quae in vestris est Monasteriis.

Expliciunt Epistola & verba Mystica]
SS. Pachomii & Theodori.

S. ORSIESII ABBATIS TABENNENSIS

Doctrina de institutione Monachorum,

DE S. ORSIESIO EJUSQUE REGULA SIVE DOCTRINA Monastica Veterum testimonia.

AUCTOR vitæ S. Pachomii cap. LIII.

*Petronius paucis diebus totam fraternitatem gubernans & hic in pace defun-
ctus est, relinquens post se virum justum & acceptum Deo ORSIESIUM nomine.*

GENNADIUS Massil. Illust. script. cap. ix.

ORSIESIUS Monachus, amorum, id est Pachomii & Theodori collega, vir in sanctis Scripturis ad perfectum instructus, composuit librum divino conditum sale, totiusque Monastica disciplina instrumentis constructum: & ut simpliciter dicam, totum penè in eo vetus & novum Testamentum compendiosis dissertationibus, juxta Monachorum duntaxat necessitatem, invenitur expositum: quem tamen vice Testamenti prope diem obitus suis fratribus obtulit.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas sapius hanc Orsiesii doctrinam laudat in Concordia Regularum.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Habemus hinc S. ORSIESII doctrinam, merito à Gennadio laudatam; quia illa divino conlita sale totius monastica disciplina instrumenta, tam Superioribus quam inferioribus scitu necessaria, comprehendit. Qua proin & Regula monastica dici potest; utpote compendiosis sed necessariis præceptis ex S. Scriptura collectis & Monachorum usui aptissime adoptatis referta. Erat autem S. ORSIESIUS dilectus S. Pachomii discipulus, à quo moriente constitutus est Tabennarum Abbas, etque totius Ordinis Praefes Generalis, quod officium piissime per quinquennium peregit; sed deficientibus viribus sibi dissidens, tantam Monachorum multitudinem posse vite gubernare, in manus S. Theodori, discipuli etiam S. Pachomii, munus hoc resignavit: Quo tandem mortuo & illud annò 365. reassumere coactus est. Denique S. ORSIESIUS senio & laboribus confectus sanctissimam animam Deo reddidit circa annum 368. atque per rursus testamenti Monachis suis reliquit hanc doctrinam asceticam, sive Regulam monasticam 56. capitibus constantem, & eximii consilii spiritualibus refertam, quam ex Græco in Latinum sermonem vertit S. Hieronymus.

INCIPIIT DOCTRINA ATQUE TRACTATUS

Patris nostri ORSIESII.

CAPUT PRIMUM.

Alor Israel mandata vitæ; auribus percipe, & intellige prudentiam. Quid est Israel quod in terra inimicorum est? inveterasti in terra aliena: commaculatus es cum mortuis:

comparatus es cum his, qui in inferno sunt, & dereliquisti fontem sapientiae. Per viam Dei si ambulaveris, festinan habuiveris in pace. Disce ergo, ait, ubi est prudentia tua, ubi est fortitudo gloria atque virtutis, ubi est intelli-

intelligentia, ubi lex oculorum, & pax. Qui invenit locum ejus, & quis ingressus est ad thesaurus istius? Hæc loquebatur Baruch propter eos, qui in terram Babylonis & inimicorum suorum ducti sunt in captivitate, quia noluerunt Prophetarum suscipere mandata, & oblii sunt legis Dei, quæ data est per Moysen. Idcirco induxit Deus super eos poenas atque supplicia, & captivitatis subdidit jugo: erudiens ergo eos ut suos, & quasi pater filios emendans, nolensque perire correctos, sed salvare cupiens per poenitentiam.

II. Unde & nos Apostolicorum debemus meminisse vectorum, qui ait: *Si naturalibus ramis non peperit, nec nobis parces, & Dei præcepta complere negligimus?* Hæc omnia in figuris contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines saculorum devenimus. Et illi quidem de urbe Judæ translati sunt in urbem Chaldaeorum, in terris mutantes loca: nos autem si Deus viderit negligentes, in futuro sæculo amittentem civitatem nostram; & læticiam deferentes, trademus poenarum captivitati, perdemusque gaudium sempiternum, quod patres nostri & fratres labore instabili repererunt.

III. Igitur non vos vincat oblivio, nec patientiam Dei existimemus ignorantiam, qui idcirco sustentat, & differt, ut ad meliora conversi, cruciatus non tradamur. Quando peccamus, non putamus Deum consentire nostris peccatis, quia non statim vindicat: sed illud cogitemus, quod citò exequens de sæculo separabimur in futuro à Patribus & fratribus nostris, qui locum victoriæ possident. Quem & nos habebimus, si illorum voluerimus calcare vestigia, & illud attendere, quod Apostolus Paulus hic quoque sanctos à peccatoribus separat, & tradit delinquentes in interitum carnis, ut spiritus salvus fiat. Beatus homo qui timet Dominum, & quem corripit, ut emendatur, & legem suam docet eum, ut ambulet in mandatis ejus omnibus diebus vite suæ; qui non murmurat pro peccato suo.

IV. Itaque & nos scrutemur vias nostras, & gressus proprios dijudicemus; revertamurque ad Dominum, & levemus cum manibus nostris corda nostra in excelsum, & in caelum: ut in die judicii adjutor noster sit, & non confundamur, cum loquimur inimicis nostris in porta, sed magis digni simus illud audire: *Aprite portas, ut ingrediatur populus, qui cognovit iustitiam & veritatem.* Cui veritas cordi est, & qui possidet pacem, dicere potest, quia in te speravi- mus Domine in æternum. Recordemur

Domini, & Hierusalem ascendat super cor nostrum. Ne obliviscamur illius hominis, de quo scriptum est: *Benedictus homo qui confidit in Domino, cuius est spes in eo, erit quasi lignum fructiferum iuxta aquas, & ad humorem mittit radices suas: non timebit, cum affus advenierit, habebitque frondentes ramos, & in tempore siccitatis virebit, poma felicitæ germinans.* Græve cor in omnibus, & homo est, & quis cognovit eum? *Ego Dominus scrutans corda & renes, ut redam unicuique secundum vias suas.*

V. Meminerimus nostri, nec contemnamus delicta, quæ fecimus; & singula mandata Patris nostri, & eorum qui nos docuerunt, corde sollicito petra tractemus: non solum credentes in Christo, sed & pro ipso patientes, & scientes illud de quo dicitur: *Spiritus veritas nostri Christus Dominus.* Et alibi: *Lucerna pedibus meis lex tua, & lumen semitis meis.* Et iterum: *Eloquium Domini vivificavit me, & Lex Domini immaculata, convertens animas.* *Mandatum Domini iustitiam, illucinat oculos.* Et Apostolus, *Lex, inquit, facta, & mandatum servatum, & iustum, & bonum.* Quæ omnia intelligentes, digni erimus audire: *Cum ceciderit iustus non allidetur, quia Dominus sustentat manum illius.* Et iterum: *Scripta cadet iustus, & resurget.*

VI. Nunc ergo fratres, Deo agente patienter, & nos ad poenitentiam provocante de gravi somno evigilemus, quia adversarius noster quasi leo ragnans circum querens quem devoret, cui acriter resistendum est, & sciendum eadem certamina nostris evenisse majoribus. Non desiciamus laborantes, facientesque virtutum semina, ut in futuro gaudia metere possimus, audiamusque Paulum docentem: Tu autem qui servasti doctrinam, eruditionem, studium, patientiam, persecutionem: & sanctorum exempla sectantes permaneamus in eo, quod cepimus, habentes principem & perfectorem Jesum. Intelligamus comam capicis nostri in via, ut sit unguentum in barba nostra, ut ad oram perveniat vestimenti, ut possimus implere universa, quæ scripta sunt.

VII. Quapropter ò duces & Præpositi monasteriorum ac domorum, quibus crediti sunt homines, & apud quos inveniuntur T, sive E, sive A. ut in commaoe dicam, quibus crediti sunt homines, singuli cum turmis suis expectent Salvatoris adventum, ut conspectui illius ornatum armis exercitum præparent. Nè refrigeretis eos in carnalibus, & spiritalia non tribuatis alimenta. Aut rursum doceatis spiritalia, & in carnalibus affligatis, in eis videlicet atque vestitu. Sed & spirituales & carnales cibos pariter tribuite, & nullam detis eis occasionem negligentia. Aut quæ est ista iustitia,

Rom. 11.

1. Cor. 10.

Thren. 4.

Psal. 118.

Rom. 7.

Psalm. 96.

1. Pet. 5.

2. Cor. 5.

Psalm. 138.

Julia. 15.

justitia, ut fratres labore affligamus, & ipsi otio vacemus? aut eis jugum imponamus, quod ipsi ferre non possunt.

Math. 7. Legimus in Evangelio: *Quæ mensura mensuris fueritis remetietur vobis.* Unde & laborem & refrigeria cum ipsis habeamus communia, nec discipulos servos putemus, & illorum tribulatio sit nostra lætitia; nè Evangelicus nos cum Pharisaicis corripiat, *Ve vobis legisperitis, qui ligatis onera imperabilia, & imponitis ea super humeros hominum, & ipsi nè digito quidem auditu attingere.*

VIII. Sicut aliqui attendentes semetipsos, ut viventes juxta mandatum Dei sibi loquuntur, & dicunt: Quid mihi est cum aliis? Ego verò ut serviam Deo, & mandata ejus impleam, non ad me pertinet, quid alii faciant. Hoc Ezechiel corripit dicens: *O pastores Israël, nunquid sanctus estis pastores? nonne oves possidetis? Ecce lac comedistis, & lanis operimini, quod pingue est non immolastis: & quod usinum est non confortastis: quod frædum est non ligastis: quod errabat non reduxistis: quod perierat non quesistis: quod forte erat fecistis labore defecere, & dispersistis oves meas, cognos non habent pastores.*

Ezech. 34. Propterea ipse Dominus veniet cum senioribus & principibus suis, & complebitur illud in nobis; *Excutores vestri depredantur vos, & qui repetunt, errare vos faciunt.* Quin magis audire debemus: *Beata terra, cujus rex sicut i ingenui & principes tui in tempore concidit in fortitudine, & non confundentur.*

IX. Ideò ò homo usque ad unam animam, quæ tibi credita est, monere non cesses & docere, quæ sancta sunt, & te ipsum bonorum operum præbere exemplum, & cavere quam maximè, ne alterum ames, & alterum oderis; sed & cunctis exhibens æqualitatem; ne fortè, quem tu diligis, Deus oderit; & quem tu oderis, Deus diligat. Nulli erranti pro amicitia consentias, & alterum premas, & alterum subleves, & pereat labor tuus. Sententes in locis humilioribus, in quibus Pater noster præcipit penitus non scelerandum, caveant Præpositi domorum, ne forsitan quilibet unus ex fratribus Præposito injuriam fecerit, & iratus ille discernat, ac dicat: Quid cause habeo ad hominem contemptorem? Faciat quod vult, ad me non pertinet; nec eum moneo, nec errantem corripo, sive salvetur, sive pereat, ad me non pertinet. O homo quid hæc loqueris? intellige quo furore supereris, & odium occupavit cor tuum, ut magis tuo vitio quam suo peccato frater pereat; cui debes ignoscere, & cum suscipere penitentem: ut potlis illud Evangelicum dicere: *Dimitte nobis debita nostra, sicut &*

Math. 6.

Cod. Reg. Tom. I.

nos dimittimus debitoribus nostris. Si ergo vis, ut Deus peccata tua tibi dimittat, & tu dimitte fratri tuo, quidquid illud est, quod in te peccavit; memor illius præcepti: *Nè oderis fratrem tuum in cor- Luc. 11. de tuo.* Et Salomonis monentis: *Sosita Prov. 6. civem tuum pro quo spopondisti.* Et iterum: *Ne cesses erudire parvulum, si enim virga Prov. 23. percusseris eum, non morietur.* Moysen quoque auscultata dicentem; *Correptione corri- Levit. 19. ptes proximum tuum, ne habeas peccatum pro eo.* Ne eveniat rursus illud Salomonis: *Qui non prædicat filio, ut se custodiat à per- Prov. 19. ditionibus, velociter disolvetur.*

X. Omnes quibus fratrum cura commissa est, parent se adventui Salvatoris, & formidoloso tribunali ejus. Si enim pro se ipso reddere rationem plenum est discriminis ac timoris, & quanto magis pro alterius culpa subire cruciatum, & incidere in manus Dei viventis? Nec possumus obtendere ignorantiam, cum scriptum sit: *Omnes sciam Deus adjuvat Ecd. 12. in judicio, in omnibus quæ neglecta sunt, sive bonum, sive malum.* Et in Apostolo legimus: *Omnes nos oportet manifestari ante tribunal Christi, ut unusquisque recipiat pro eo quod operatus est, sive bonum, sive malum.* Eias quoque diem consistorum significat, in qua judicaturus sit Deus orbem terræ in justitia, dicens: *Ecce Eia. 3. dies Domini infernalis venit furoris & ira, ut ponat orbem terre in deserto, & perdat peccatores de eo.* Scimus quæ omnia quæ in lege scripta sunt, & Prophetarum nobis vaticinia prædixerunt, sanctus quoque Pater noster erudit, nos esse retinendos, & reddituros rationem de singulis, quare non fecerimus ea, aut negligentius fecerimus. Loquitur enim cui traditum est à Patre non ne iudicium, & veritas erudit veritatem: *Non pater- Joan. 4. ris quia ego accuso vos ad Patrem: est qui vos accusat Moyses, in quo vos speratis. Si enim crederetis Moysi, crederetis & mihi: de me enim ille scripsit.*

XI. Ex quibus omnibus discimus, quod oporteat nos stare ante tribunal Christi, & de singulis non solum operibus, sed & cogitationibus iudicari: & post rationem vitæ nostræ, etiam pro aliis qui nobis crediti sint reddituros esse similes rationem. Et hoc non solum de Præpositis domorum audiendum est, sed & de Monasteriorum principibus, & de singulis fratribus, qui reputantur in plebem: quia omnes invicem debent Gal. 6. sua onera portare, ut adimpleant scriptum Christi, & audiant Apostolum legentem ad Timotheum: *O Timothee depo- 1. Tim. 6. situm custodi, devotans profanas vocem novitates, & professorum falsi nominis scientias.* Et nos habemus depositum à Deo traditum, conversatione fratrum, pro quibus laboran-

laborantes & expectamus futura premia: *iste forsitan dicatur & nobis: Dimittite populum istum, ut abeat. Et traditiones Patris nostri deserventibus ingeratur: Qui habent legem non convertunt me, pastores egerunt impij in me. Unde alios corripit dicens: Ego dedi hereditatem meam in manu tua, tu autem non dedisti illam misericordiam: semes aggravasti jugo. Quod & nos non solum audire, verum etiam intelligere necesse est: Qui enim ignorat ignorabitur. Et in alio loco scriptum est: Quia tu scientiam meam repulisti, & ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*

XII. Itaque fratres charissimi, qui Cœnobiorum vitam & præcepta sectamini, state in arrepto semel proposito, & implete opus Dei: ut Pater, qui primus instituit Cœnobium gaudens pro nobis loquatur ad Dominum; sicut tradidit eis, sic vivunt. Quod idem & Apostolus adhuc in corpore constitutus loquebatur: *Laudo autem vos, quod in omnibus meministis mei, & sic tradidi vobis traditiones meas custodistis.*

XIII. Et vos ergo Monasteriorum principes, estote solliciti, & adhibete omnem curam pro fratribus cum timore & justitia Dei: nec abutamini potestate in supplicia, sed exemplum præbete vos cunctis & subdito gregi; sicut & Dominus noster in omnibus exemplum se præbuit, qui posuit quasi ovem familiam; ut misceremini gregi vobis credito, & memineritis Apostolicæ sententiæ, in qua ait: *Nihil subtrahi, ut non annuntietem vobis omnem voluntatem Dei. Et iterum: Non cessavi deprecando unumquemque vestrum, & decendo vos publice. Videte quanta viscera, & quanta misericordia fuerint in homine Dei, qui non solum sollicitus est pro omnibus Ecclesiis, sed loquitur eum loquentibus, & omnium sustinet passiones. Caveamus, ne per nostram negligentiam aliquis scandalizetur, & corruat, & obliviscamur verborum Domini Salvatoris, qui in Evangelio loquitur: Pater quem dedisti mihi, non perdidisti ex eis quemquam. Nullam animam contemnamus, ne quisque per nostram duritiam pereat. Si enim aliquis propter nos fuerit mortuus, anima nostra pro illius anima tenebitur in reatu. Quod quidem & Pater noster inclinenter nobis solebat inculcare, & monebat, ne illud eloquium impletur in nobis: Singuli opprobrii proximum suum: Et iterum: Si invicem mordetis & devoratis, videte ne alitercem consumamini. Ex quo apparet, quod qui alterius servat animam, custos animæ sue sit.*

XIV. Sed & vos qui secundi estis Monasterii, primis vos exhibete virtutibus, ne quis vitio vestro preat. Ne

incurratis in illud opprobrium in quod incurrit ille, qui comedit & bibit cum ebriis, & non dedit in tempore suo conservis cibaria: *Et venit Dominus in Month. 14. die qua non sperat, & in hora qua nescit, ut dividat eum, & ponat partem ejus cum hypocritis, ubi fetus & frigus est dentium. Ne quos apprehendat et vobis similis condemnatio, sed cum tempora venerint refrigerii mereamur audire: Enge Luc. 19. ferre bene & fidelis, quia super medicum suum si fidelis: supra multa te constituiam, intra in gaudium Domini tui.*

XV. Vos quoque Præpositi domorum regularum, parati estote ad respondendam omnibus, qui à vobis exigunt rationem super ea fide, quæ in vobis est. Munce eos qui inordinati sunt, consolamini patillanimes; sustinete infirmos; patienter agite ad omnes, & audite Apostolum monentem: *Et vos pastores, vestre volute ad vram precorare filios vestros, sed imitate illos in avaritia, & ambitione Domini: & scitote quia cui pars datur est, plus quaeratur ab eo; & cui pars creditum est, amplius exigitur. Nec tantum ea consideretis, quæ vobis protine, sed illa quæ proximis, & impleatur in vobis scriptura dicens: Quia vos regimini unumquemque utilitatem dantes suis; idcirco conturbat coram reatu suam, & terra non dabit fructum suum, quoniam ingratissimus contra me sermone vestros. Dicitur & alibi: Quis non scivisset ut ex vobis meis, nec matris scivisset.*

XVI. Sæpius dicam, & eadem repetam; Cavete ne alios diligatis, & alius uderitis; ne hunc sustentetis, & illum negligatis, & cassus inveniat labor vester, & omnis sudor pereat: & quando exieritis de corpore, & de mundi hujus turbine liberati, primum vos putaveritis quietis intrare, tunc inveniat iniquitatis naufragia, & in qua mensura mensi estis, remetiatur vobis ab eo, qui personas in iudicio non accipit. Si quid mortale, aut aliquid turpitudinis ob negligentiam Præpositorum in domibus commissum fuerit, pesti illorum propria supplicia, Præpositus quoque reus tenebitur criminis: quod nobis temper sanctæ memoriæ Patris nostri solebat ingerere.

XVII. Quamobrem cum omni cautione & solitudine singuli commissum sibi gregem custodiant, & imitentur pastores de Evangelio, ad quos non dormientes, sed vigilantes venit Angelus Dei, & Salvatoris eis annuntiavit adventum. Qui & ipse loquitur: *Papar bonus animam suam potuit pro ovibus suis: qui autem mercenarius est, non est pastor, cuius non sunt oves, ubi lupum venierit, & dimittit gregem, & fugit, & lupus rapit eum, atque devorabit; quia mercenarius est, &*

1. Pet. 5.

Eph. 6.

Luc. 12.

Reg. 1.

Math. 23.

Luc. 2.

Joan. 12.

Et non ad eum pertinet de ovibus. De hominis autem pastoribus Lucae scribit historia : Erant autem pastores observantes, & custodientes ovibus suis super gregem suum, & Angelus Domini venit ad eos, & gloria Dei circumspexit eos, & numerum timore magno, dixitque eis Angelus : Nunc timere ecce enim Evangelizabo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo : quia est hodie vobis motus Salvator, qui est Christus Dominus in civitate David. Et hujus rei signum erit vobis, invenietis infantem pannis involutum, & positum in praesepe. Num illi soli eo tempore pascebant oves, & per desertum sequebantur gregem? Sed quia soli erant solliciti, & naturale noctium somnum insidiantium luporum timor superabat, idcirco primi audire meruerunt, quod in vicino sit : at Hierosolyma dormiens ignorabat. Unde & David dicit : Ecce non dormiet, qui custodit Israel. Itaque & vos cum tremore & timore vigilantes vestram salutem, & scientes, quod universitatis Dominus, per quem omnis caro receptura est, quicquid operata est, post resurrectionem solis Apostollus apparuit, & dixit Apostolorum Principi, Petro : Simon Joannes dilige me plus his? Respondit ei : Domine tu scis, quia ego diligo te. Dicit ei Jesus : Pasce agnos meos. Dicit ei iterum secundo : Simon Joannes dilige me? Respondit ei : etiam Domine, tu scis quia diligam te, dicit ei : Pasce oves meas. Tertio praecepit, ut pascerent oves : & in illo omnibus nobis hoc insigne assuetum, ut diligenter pascamus oves Domini, & in die visitationis ejus pro labore ac custodia recipiamus, quae nobis in Evangelio promissa, dicens : Pater volo ut sibi jam ego, & isti sint meorum. Et iterum : Ubi ego sum, ibi & vester pater erit. Recipiamus ad promissa, & ad praemia creduli, scilicet omnem perferamus laborem, ambulantes sicut ambulavit ipse Dominus, qui promissor est praemiorum.

XVIII. Vos quoque qui secundi estis singularum domorum, humilitatem sciantini & modestiam, & singula praecepta majorum vitae communis normam portare, ut in illis conservandis vestras servetis animas, & similes suis ei, qui ait : *Amor meus in manibus meis servet.* Filius glorificet patrem, & letamini fructibus vestris : quia absque operibus & fructibus nullus Dominum societate letabitur : ut cum habueritis fructum in Domino, ipso haerude & cohaerere potissimum.

XIX. Sed & vos omnes fratres, qui subiecti estis per ordinem liberæ servitutis, habetote actantes laudes vestras, & ardentes lucernas in manibus, sicut servorum, qui expectant Dominum suum, quando revertatur de nuptiis, ut cum venerit, & *Cod. Regul. Tom. F*

*passaverit, statim aperiant ei. Beati servus, quos veniens Dominus inveniet vigilantes. Sic & vobis fiet, si longus labor lassitudinem non operetur in vobis, vocabimini ad caeleste convivium & Angeli ministrabunt vobis. Haec sunt reprobationes custodientium mandata Dei, & ista praemia futurorum, Gaudere in Domino ; rursus dico, gaudete. Subiecti patribus cum Phil. 4. omni obedientia ; sine murmurationibus, & cogitationibus variis, simplicitatem animæ ad bona opera perferentes, ut pleni virtutibus & timore Dei, Ephes. 6. digni efficiamini adoptivos Dei. Accipite sicutum fidei, in quo possitis omnes legittas diaboli ardentes resistere, & gloriam Math. 10. Spiritus, quod est verbum Dei. Episcopi prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbae. Audite Paulum loquentem : Falsi obediatis parentibus, & possidete salutem animarum vestrarum, per eos qui vobis Praepositi sunt. Et in alio quoque loco 1. Cor. 8. scriptum est : Acquiescite principibus vestris & subiacenti, quia ipsi vigilantes pro animabus vestris, rationem reddent ei pro vobis. Et semper illud timete, quod idem Apostolus loquitur : *Templum Dei estis, & Spiritus Domini habitat in vobis. Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet eum Deus. Ibidem.* Et iterum : Nolite contrariare Spiritum sanctum Dei, in quo signati estis in vicem redemptionis justitiae. Ibidem.*

XX. Servate pudicitiam corporis vestri, ut sitis *bonae conversationis, sicut signati.* Cant. 6. Qui enim natus ex Deo non peccat, quoniam : *Joan. 3. semen vitae in eo permanet.* Idem Joannes loquitur : *Scripto vobis juvenes, quoniam factus estis, & semina Dei in vobis permanent, & vultus multorum.* Cum & vos viceritis hymicum, Deo vobis praestare auxilium, ipse & ipse dicit : *Eum eos de inferis.* Offen. 19. *Uteremur vos de morte, nisi est mors contentio vestra, ubi est mors finis vestra?* Si vera mortem devertimus, superabimus eam, & dicitur nobis : *Mors ei nequaquam Rom. 6. amittatur :* quoniam mors, qua peccato mortui semel sumus, in nobis mortua est, & vita, qua in Christo vivimus, Rom. 7. semper vivimus. Qui enim in carne moritur, justificabitur à peccato. Nequaquam ultra vivamus in desideris hominum, sed reliquam vitam in voluntate Dei expleamus. Qui timetis Dominum armate vos castitate, ut audire mereamini : *Vos autem non estis in carne, sed in spiritu. Ibidem.* Et scitote, quod perfectis perfecta tribuantur, & inanibus reddantur inania, juxta sermonem Evangelicum : *Qui habet, dabitur ei, & augetur : qui Marc. 4. autem non habet, & quod videbatur habere, auferetur ab eo. Imbretrur virginis sapientis, quae cum sponso thalamum ingredi meruerunt, quae habebant in vasis suis & lampadibus oleum bonorum operum.*

- rum. Porrò stultæ virgines clausam thalami januam repererunt, quia ante nuptias parare sibi oleum noluerunt. *Hec in figura contingebant illis; scripta sunt enim ad correctionem vestram, ut evitemus vetera, & servemus præcepta sapientis, qui ait: Fili mi, si sapiens fuerit cor tuum, latificabis cor meum, & commemorabunt labia mea sermones tuos, si tamen recti fuerint. Et iterum: Non amuletur cor tuum peccatores, sed in timore Dei esto tota die; & Dei cultum obsequia jugiter.*

XXI. Vigilemus attentius, & sciamus, quod magnam nobis Deus præstiterit gratiam per Patrem nostrum Pachomium, ut renuntiaremus sæculo; & omnem solitudinem mundi, & curas rerum secularium pro nihilo poneremus. Quæ nobis occasio relicta est, ut habeamus quidquam proprium à funiculo usque ad corrigendum calcamenti; cùm habeamus Præpositos, qui pro nobis cum timore & tremore solliciti sunt tam in cibo, & vestitu, & corpusculi languore, si fortè advenerit, ut in nullo timeamus, & per occasionem carnis animæ emolumenta perdamus? Liberi sumus, jugum de cervicibus nostris mundanæ servitutis abjecimus; cur rursus volumus reverè ad vomitum nostrum, & aliquid habere unde solliciti simus, & quod perdere metuamus? Ad quos usus superfluum palliolum, aut epulæ lautiores, aut melior lectus; cum omnia in commune sint præparata, & nihil cruce Christi durius sit: juxta quam viventes Patres nostri ædificaverunt nos super fundamentum Apostolorum & Prophetarum, & Evangeliorum disciplinam, quæ angulari continetur lapide Domino JESU Christo: quem sequentes de mortifera abitudine ad vitalem descendimus humilitatem, divitias paupertate mutantes, & delicias simplicis cibo.

XXII. Nolite, obsecro vos, oblitisci semel arrepti propositi, & traditiones Patris nostri scalas putemus ad cælorum regna tendentes. Ne desideretis, quæ ante calcastis. Sufficit nobis habere, quod homini satis est, duo levitonaria, & alium attritum, & palliolum lineum, duos cucullos zonam lineam, gallicas, pellem, & virgam. Cui Ministerium aliquid & dispensatio est credita Monasterii, & si ex ea luctum faciat, scelus putetur, & sacrilegium quidquam ex ea contingere, & in propriam vertere requiem, quasi despiciens eos, qui non habent & felici paupertate sunt divites: ut non solum ipsi perierit, sed & cæteros provocet ad pereundum. Et illi quidem qui incurnaverunt cervicem suam, & cum omni humilitate & afflictione lu-

gentes atque plangentes in præsentiarum placuerunt Deo, cùm de corpusculo isto exierint, ducentur, & accumbent cum sanctis Patribus Abraham, Isaac, & Jacob, Prophetis, & Apostolis, & consolatione digna fruenter, sicut & Lazarus frater eius in sinu Abraham. Qui autem vixerunt in Cænobio, & de communi in suos aliquid averterunt usus, vix eis cùm de corpore exierint, dicitur illis: *Mementote, quia recepistis bona in vita vestra; fratribus laborantibus, & jejuniis, & continentia & incessabili labore sudantibus. Idcirco videte eos in gaudio, acque lætitia, qui reliquerunt præsentem vitam, ut futuram consequerentur: vos autem in squalore ac tormentis, & miseria constitutos, quia nolulistis Evangelicum audire sermonem, & Esaiæ contempistis verba dicentis: Ecce qui serviant mihi, constant, vos autem esuristis. Ecce qui servant mihi, bibent, vos autem sitietis. Ecce qui servant mihi, exultabunt, & vos clamabitis propter dolorem cordis vestri, & ob contritionem spiritus ejulabitis. Audistis omnes beatitudines scripturarum, & nolulistis suscipere disciplinam.*

XXIII. Ideò fratres æquales simus, à minimo usque ad maximum, tam dives quàm pauper, concordia & humilitate perfecti, ut de vobis quoque possit dici: *Qui multum, non abundavit; qui parum, non indiguit.* Ne quis suis providcat delictis, cernens fratrem in paupertate, & angustia constitutum, & dicatur ei illud Propheticum: *Nonne Deus creavit vos? Nonne Pater unus omnium vestrum: Quare dereliquistis unusquisque fratrem suum, ut abominabile facerent testamentum Patrum vestrorum? Derelictus est Juda, sed abominatio facta est in Israël.* Quapropter juxta illud quod Dominus atque Salvator præcepit Apostolis dicens: *Mandatum vestrum do vobis, ut diligatis invicem, sicut & ego dilexi vos: & in hoc fecerit, quod verè discipuli mei essis: nos invicem amare debemus, & ostendere, quod verè simus famuli Domini JESU Christi, & filii Pachomii, & discipuli Cænobiorum.*

XXIV. Si Præpositus domus aliquem corripuerit ex fratribus, qui sibi subiecti sunt, erudiens eum in timore Dei, & cupiens ab errore corrigere: & alius voluerit pro eo loqui, & eum defendere, subvertens eum illius; qui hoc facit, peccat in suam animam: quia subvertit eum, qui corrigi poterat, & confurgentem deiecit in terram, atque ad meliora tendentem mala perfusione decipit, errans ipse, & alios errare faciens. Huic illud aptabitur congruenter: *Ve Abac, qui potum dat proximo suo subversionem turbidam,*

Luc. 16.

Iud. 65.

I. Cor. 8.

Mal. 2.

Joan. 13.

Ve Abac, 8.

- Deut. 27. *vidam, & inebrians eum: Ve qui errare facit cecam in via: qui scandalizat quempiam de his, qui credunt Deo: expedit ei, ut appendatur ei mola asinaria super collum ejus, & precipitetur in mare. Quia subvertit, ut diximus, sublevantem se, & obedientem transtulit ad superbiam, & eum, qui in dulcedine charitatis poterat ambulare, convertit in amaritudinem; & subiectum legibus Monasterii, malis consiliis depravavit, fecitque odisse eum, & contristari contra illum, qui eum docebat Domini disciplinam, lites ferens inter fratres atque discordias, & non timens illud, quod scriptum est: Tu quis es, qui iudicas alicuium servum? Suo domino stat, aut cadit. Stabit autem, potens est autem dominus rursus statuere illum. Considera, quid dixerit: Potens est autem Dominus statuere illum. Non ille potens est, qui verba Domini præterit.*
- Rom. 14.
- Jer. 4:
- Prov. 21:
- Jud. 1:
- Ephel. 6.

XXV. Unde fratres magnopere devitemus alicujus mentem subvertere contra doctorem & monitorem suum; & meminere scripturæ dicentis: *Libera cor tuum à malitia, ut salveris.* Nec pro obedientia superbiam & contumaciam in cordibus nostris invicem feminemus. *Qui enim timet Dominum suum, si viderit fratrem suum errare & labi, magis debet monstrare, quæ sancta sunt, & rectum iter ostendere, ut cum omni castitate & tremore Dei incedens, illam Salomonis exequatur sententiam: Libera eos, qui ducuntur ad mortem, & redimere de interfensione non cesser.* Nec dicas, nescio hunc. Scito, quoniam Deus corda omnium novit. Et Judas in Epistola loquitur sua: *Et hos quidem de igne rapietes, & odio habentes commaculatam tunicam.* Caveamus hujuscemodi vestimentum, & induamur potius armaturam Dei, ut possimus resistere contra insidias diaboli. *Non est enim nobis pugna contra carnem & sanguinem, sed adversus potestates & principatus adversus relictos tenebrarum harum, adversus spiritualia nequitiæ in caelestibus.*

XXVI. Hoc quoque maxime providendum est; ne quis in alteram domum & in alterius cellulam commendet aliquid, & contra Monasterii faciat disciplinam. Qui talis est, non est in numero fratrum, sed mercenarius & advena: nec Pascha Domini inter sanctos debet comedere; quia factus est lapis scandali in Monasterio, & de eo possit dici: *Lapis de via mea proicitur.* Si enim levitonaria nostra, quando lavamus, sicca non fuerint, usque ad vesperam non habemus potestatem apud nos tenere, damisque Præposito, cui crediti sumus, vel ei cui creditum est cellarium, ut deferat ad eum locum, ubi

vestimenta pariter omnium reservantur, & manè nobis dantur, ut expandamus illa ad solem, & cum sicca fuerint, non apud nos tenemus, sed damus id commune servanda, juxta præcepta majorum; quanto magis ea, quæ proprie visus es possidere, si alteri commendaveris, aut in tua voleris esse potestate, peccas in Monasterii disciplinam, & non intelligis Paulum tibi loquentem: *Vos Gal. 1. autem in libertatem vocati estis, tantum ne libertate in occasionem carnis abutamini, sed caritate servite invicem: Et iterum: Do-Phil. 4. minus juxta est, nolite esse solliciti, sed estote in oratione intenti & deprecationibus.* Facite quoque ille, qui ab alio susceperit commendatum, & rem se arbitratur sacre piam, ut fratrem refrigeret, quod peccet contra animam suam, subvertens regulam Monasterii. O stulte anima tua commissa est Præposito tuo, & qui animam tuam corpisque custodit, indignus habebitur ut peritura conservet? Amemus justitiam, ut justificemur. Legimus enim; *Miseriordia occurrit his, qui faciunt veritatem.*

XXVII. Hoc quoque observandum est, ne quis stulta cogitatione deceptus, imò diaboli laqueis irretitus, dicat in corde suo; Quando moriar, tunc dono fratribus, quod habuero. O stultissime hominum ubi hoc scriptum invenisti? Nonne omnes sancti fervientes Deo statim omnem sæculi farcinam deposuerunt? Nonne in Actibus Apostolorum, omnia quæ habebant ad pedes Apostolorum de-Act. 4: ferebant? Aut quomodo poteris mortuus justitiam induere vestimentum, quò illud vivus habere non meruisti? Quare oblitus es illud, quod scriptum est: *Quod seminaveris homo, hoc & metet. Et, Gal. 6. Unusquisque recipiet, juxta quod egit.* Et, Ephel. 6: *Reddet unicuique juxta opera sua.* Et iterum: Rom. 2. *Ego Dominus scrutans corda & probans renes, Psal. 61. ut reddam unicuique taxum vias suas, & juxta Psal. 38. fructum adinventionum ejus?* Quare nondum versaris in vita, & in hoc corpufculo constitutus non audis David loquentem: *Theaurizat, & ignorat, cui congregat ea, Psal. 141. & sermonem Evangelicum, avarum corripientem; Sinite hac nocte animam exire de te: quæ autem preparavit, cujus eras?* Et iterum: *In illa die peribunt omnes cogi- Luc. 16. tationes eorum.* Stulte quare non vis audire Dominum cohortantem: *Vade, & Manh. 19: vende omnia, quæ habes & da pauperibus, & tolle crucem tuam, & veni, & sequere me.* Quod adolescens audiens conversus est retro, non enim erat rectum cor ipsius, & idè non potuit gravem divitarum farcinam deponere. Habebat quidem voluntatem, & scriptura testatur, perfectæ vitæ, & splendore virtutum traher-

batur ad laudem : sed retraherant cum currentem divitiarum : nec poterat Salvatoris audire doctrinam, quia adhuc de mundi delictis cogitabat. Unde & Sal-

Math. 19. vator loquitur : *Difficile est eis, qui habent divitias intrare in regna caelorum.* Et

Luc. 6. iterum : *Nemo potest duobus dominis servire : aut enim unum alio habebit, & alterum diligit ; aut una est obediens, & contemnet alteram. Non potestis Deo servire, & Mammonae.* Pharisaei autem cum essent avari, haec audiebant & irridebant : quorum incredulitatem deviremus, nec iridemus eos, qui nos provocant. Renuntietis mundo, ut perfecti perfectum sequamur thesaurum. Querunt animam possidet avaritia, his videtur pro Christo

1. Tim. 6. illata paupertas. *Quisquis est magnus pius cum sufficientia. Nilul enim utilimus in hac mundo, nec a se ipse quod possidet ; habens eum velut & vestitus, hic contentus finis. Qui autem voluit divites fieri, incidit in tentationem & laqueum, in concupiscentias multas, quae sunt viae ad perditionem. Quia enim omnium malorum cupiditas.*

XXVIII. Usque hodie Helias Israë-

3. Reg. 18. lem corripit dicens : *Quomodo claudicatis pede ? Deus est, sic & sequimini eum.* Et nobis loquitur : Si mandata sunt Dei, quae per Patrem nostrum tradidit nobis, & quae sequentes postsumus pervenire ad regna caelorum, toto eadem desiderio compleremus : si autem seipsum cogitationes nostras, & ad aliud tendit animus, cur non errorem simpliciter confitemur : & assensimus, nos esse quod videri erudicimus ? Ne forte dicatur, & nobis : *Quare postulas totum meum san-*

Ezech. 22. *Oliva ?* Et, *Legem eorum & legem mea.* Si-

quidem conciliabula monachorum verè

Cant. 8. Dei donus est, & sanctorum vinca, sicut scriptum legitur : *Vinea facta est Salomoni in loco, qui vocatur Betsan, dedit eam custodibus, unusquisque assidet pro fructibus eius mille argenteos. Vinea mea in conspectu meo est, mille Salomoni, & ducenti his qui custodiunt fructum eius.* Nec igitur pollutentes eam proiciamus, sicut in Evangelio legitur ejectos esse de templo, qui vendebant in eis oves & boves : numularios quoque ingrediens Dominus atque Salvator, & iaciens sibi flagellum de funiculis, eiecit de templo, & fundens terra mensesque vendentium, & his qui vendebant columbas ait : *Auferte haec omnia, & nate facere domum Patris mei domum negotiationis.* Scriptum est enim : *Domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus : vos autem fecistis eam speluncam latronum.* Et alibi : *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus.*

Luc. 19. *Auferte haec omnia, & nate facere domum Patris mei domum negotiationis.* Scriptum est enim :

Marc. 11. *Domus mea domus orationis vocabitur cunctis gentibus : vos autem fecistis eam speluncam latronum.* Et alibi : *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus.*

Psalm. 56. *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus.*

Jer. 7. *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus.*

XXIX. Obsecro vos fratres, nè de nobis quoque dicatur : *Alas quidem es-tis, alius autem ebrius est : an domus non habet, ut bibatis, & comedatis ? Nisi fuerit Ecclesiam Dei contemnit, & consuevit er- ror, qui non habent, ad quos dicitur : Si quis esurit, domi comedat, ut non in iudicium con- veniat. Non sic domus nostra vocis alienae, nè illud nobis congruenter aptetur : Opera Aegypti non absulerunt à se. Et Ezech. 24. iterum : *In praeceptis meis non ambulaverunt, & sabbata mea contemnerunt ; propterea cum clamaverit ad nos, ego non exaudiam eos.* Non permanemus in cordis dritia, & ad iracundiam provocemus Deum, & fiat inimicus noster, & dicat : *Ego ex- hibem, tu habes eis praecepta non bona, & iustificatioes in quibus non vivunt ; quia comederunt fructum mendacii, & adoraverunt opera manuum suarum & repleta est terra eorum à principio augurio, ut terra alienigenarum.**

XXX. Ne postquam renuntiaverimus saeculo, & ceperimus venillum crucis sequi, iterum ad posteriora conversi, quaramus refrigerium temporale, ini- tantes Ephraim dicentem : *Deus factus sum, & non refugerim tibi ; ne audiamus illud, quod & ille meruit audire : Omnes labores vestri non invenimus praeter iniquitates, in quibus peccavit. Et ne illud impleatur in nobis ; Confite spiritus, & Gal. 5. non carne consumamini : tanta passi estis sine causa ? Et ille contra nos sermo dicatur : *Lex perit à sacerdote, & consilium à semine- ritis ; & montes populi dissoluti sunt, & fons de porta quieverunt, electi à splendoribus suis cessaverunt.* Rursusque dicatur : *Propter vos nomen meum blasphematur in gentibus ; & contemptis institutionibus Patris nostri subrepat oblivio, mediatorumque Dei atque sanctorum nostro vitio negli- gimus.**

XXXI. Quis enim fructus, aut quod signum praeceptorum Dei invenitur in nobis, aut in quo professionem implemus arreptam ? Nonne omnia dimisimus, & avaritiae subiacemus, & dicitur nobis : *Unde heda, & pugna ? Nonne ex Jac. 4. avaritia ? Nam quia unusquisque querit utilitatem suam, nun proximi ; usque hodie vivens Ezechiel Prophetam sermo- ne nos corripit dicens : *Negotiationes erant in te. Filius insolens est Patrem, & Pater ex- probat filio. Quid in die iudicii respondebimus, aut quid in novissimo tempore pro defensione nostra poterimus obtinere ? Haec omnia facta sunt nobis, quia Sacerdotes profuerunt manibus, & populus diligit similitudo. Quia sicut populus, sic Sa- cerdos. Propterea reddam ei, inquit, secundum vias suas, & cogitationes eius reser- tuam ei.**

XXXII. Nonne de omnibus vobis hæc loquor, sed de his qui majorum præcepta contempnunt: multoque melius erat illis ignorare viam justitiæ, quam scientes reverti ab eo, quod traditum est illis, sancto mandata. De hujuscemodi hominibus moerens Hieremias scribit: *Defecerunt in lacrynis oculi mei, conturbatus est venter meus, effusa est in terra gloria mea, super convulsione filia populi mei: quia defecit parvulus & lactens in plateis civitatis. Matribus suis dixerunt: non est triticum & vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis urbis, cum funderent aniquas suas in sinu matrum suarum.*

Phil. 146. Scimus quod non in fortitudine equi vellet Deus, neque in femoribus viri sibi complacuit.

XXXIII. Et idcirco revertamur ad Dominum Deum nostrum, ut quando oraverimus, exaudiat nos, qui quotidie hortatur, ut vacemus, & cognoscamus eum. Et alibi loquitur: *Revertimini ad me, & ego revertar ad vos.* Et iterum: *Revertimini ad me filii recedentes, & ego demittam vestros.* Ezechiel similiter contestatur ac dicit: *Quære moriemini domus Israël! Nolo mortem peccatoris, sed tantum ut revertatur de via mala sua, & vivat.* Et clementissimus, ac totius bonitatis caput clamat in Evangelio ad nos Dominus atque testatur: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos: Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde, & invenietis requiem animabus vestris.* Consideremus, quod bonitas Dei ad poenitentiam nos provocet, & sancti viri exhortantur ad salutem. Non induremus corda nostra, neque thesaurizemus iram nobis in die iræ & revelationis justitiam Dei, qui reddet unicuique juxta opera sua: sed ex toto corde revertamur ad Dominum, & secundum Moysis verba memorantis: *Si revertaris ad Dominum ex toto corde tuo, mandabit cor tuum, & cor servitium tui.*

XXXIV. Laboremus sicut boni milites Christi, & observemus illud, quod scriptum est: *Nemo militans Deus implicat se negotiis secularibus, ut ei cui militat placeat.* Si autem quis & in agone contendat, non coronatur nisi legitime certaverit. Laborantem agricolam oportet primum de fructibus ejus participare. Scriptum est, omnes populi ibunt unusquisque in viam suam. *Nos autem in nomine Domini Dei nostri magnificabimur; Ipsi impediti sunt & ceciderunt, nos autem surreximus & erecti sumus.*

XXXV. *Qui ambulat in die, non impingit, qui autem in nocte graditur, impingit, quia lumen non est in eo. Nos autem,*

sicut dixit Apostolus, *non sumus filii perditionis in perditionem, sed filii in acquisitionem animæ.* Et alibi, *Omnes, inquit, filii lucis estis, & filii Dei.* Non sumus filii noctis, neque tenebrarum. Si ergo sumus filii lucis, debemus scire, quæ lucis sunt, & facere fructus luminis in omni opere bono: quod enim manifestatur, lux est. Si in toto corde revertamur ad Dominum, & in præceptis sanctorum illius & Patris nostri simplici corde conversamur, abundabimus in omni opere bono. Quod si superemus carnis voluptatibus, in die quasi in media nocte parietem palpabimus: & non inveniemus viam civitatis & habitaculi nostri, de quibus dicitur: *Esfurientium & sitientium anima deficit; quia contempserunt legem dei & in præceptis sanctorum non audierunt: & idcirco non poterunt ad promissam requiem pervenire.*

XXXVI. Vigilemus & attenti simus: si enim naturalibus non pepercit, nec nobis parceret. Non de cunctis sed de negligentibus loquor, quibus jure aptabitur illa deploratio: *Va eis qui recesserunt à me: Manifesti sunt, quia imprè egerunt in me, quia dereliquerunt me sicut aqua vicia, & foderunt sibi contritus lacus, qui non possunt aquam continere.* Et quia non audierunt judices ejus, audiant dicentem Deum: *Confusio super vos spectatores. Audite vocem tubæ: & dixerunt: Non audiemus.* Unde ista incredulitas? Nonne ex eo, quia alienos cognoverunt, & non advertebat sunt? Loquitur & alibi Spiritus sanctus per Prophetam: *Ego enim sum Deus Dominator usque, qui formavi callem, & creavi terram: cujus manus considerunt sinum cæli militiam, & non ostendit ea tibi: ut ambulares post illum.* Quod quidem & per Moysen præcepit, dicens: *Non enim suspexeris callem, & videris solum & lunam ac stellarum, & amice ornamentum cæli, errore cæli deceptus adores ea. Ego sum Deus, qui eduxi te de terra Egypti, & Deum extra me nescis, & qui servas possit facere, non est præter me. Ego sum, qui te parvi in solitudine in terra inhabitabili, & impleti sumus sanctitate, & elevata sunt corda eorum. Idcirco oblitati sunt mei, & ego tradam eos disperioni in gentibus cunctis.*

XXXVII. Quæ audientes quasi de somno expergiscamur, & præbeamus nos dignos Domini servituti, ut miseretur, & dicat nobis: *Invocate me, & ego exaudiam vos.* Ipse enim ait: *Qui dispersit Israël, congregavit eum.* Et alibi: *Non faciam, inquit, juxta iram furoris mei, nec sic relinquam, ut deleam Ephraim. Et iterum: non in aeternum puniam vos, nec semper irascar vobis. Spiritus enim a me egredietur, & amice, quod spirat, ego feci.* Et in eodem

XXXVIII. *Quæ audientes quasi de somno expergiscamur, & præbeamus nos dignos Domini servituti, ut miseretur, & dicat nobis: Invocate me, & ego exaudiam vos.* Ipse enim ait: *Qui dispersit Israël, congregavit eum.* Et alibi: *Non faciam, inquit, juxta iram furoris mei, nec sic relinquam, ut deleam Ephraim. Et iterum: non in aeternum puniam vos, nec semper irascar vobis. Spiritus enim a me egredietur, & amice, quod spirat, ego feci.* Et in eodem

XXXIX. *Quæ audientes quasi de somno expergiscamur, & præbeamus nos dignos Domini servituti, ut miseretur, & dicat nobis: Invocate me, & ego exaudiam vos.* Ipse enim ait: *Qui dispersit Israël, congregavit eum.* Et alibi: *Non faciam, inquit, juxta iram furoris mei, nec sic relinquam, ut deleam Ephraim. Et iterum: non in aeternum puniam vos, nec semper irascar vobis. Spiritus enim a me egredietur, & amice, quod spirat, ego feci.* Et in eodem

1. Thef. 2.
Rom. 11.
Jer. 2.
Jer. 2.
Jer. 2.
Eg. 46.
Deut. 4.
Exod. 20.
Jer. 9.

Plin. 106.
Rom. 11.
Jer. 2.
Jer. 2.
Eg. 46.
Deut. 4.
Exod. 20.
Jer. 9.

eodem

eodem loco jungit, ac dicit: *Dedi eis consolationem veram, pacem super pacem his, qui erant prope & longe: dixitque Dominus, sanabo eos.* Cujus ut plenè misericordiam cognoscamus, Hieremias sermone docet, dicens: *Si elevatum fuerit calum in sublimem, ego non replebo gremium Israel pro omnibus, quæ fecerunt.*

Jer. 3.

XXXVIII. Cùmque tanta clementia sit Salvatoris Domini, & nos provocet ad salutem, convertamus corda nostra ad eum: *Quia jam hora est, ut de somno evigilemus, vix præcepit, dies autem appropinquavit; deponamus ergo opera tenebrarum, & induamus arma lucis.* Filii mei primùm ex toto corde diligamus Deum, deinde nosmetipsos amemus mutuo, memores præceptorum Dei Salvatoris, in quibus ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis: Non sicut mundus dat pacem, ego do vobis. In his enim duobus mandatis tota lex pendet, & Propheta.*

Rom. 13.

Joan. 14.

XXXIX. Si quis in domo Monasterii sub Præposito manens, nulla re indigens quam in Monasterio habere permillum est, & habet patrem, fratrumque & amicum charissimum, nihil ab eis penitus accipiat, non tunicum, non palliolum, non aliam quamlibet rem. Si autem comprobatum fuerit, quod minus habeat de his, quæ præcepta sunt, culpa omnis atque correctio ad Præpositum convertetur.

XI. Vos igitur qui estis Principes Monasteriorum, si quos aliqua re videritis indigere, & esse in angustia constitutos, nolite eos negligere; sciens vos reddituros rationem pro omni gratia, super quem vos Spiritus sanctus constitutus inspicit, & parere Eripham Dei, quam acquisivim propter sanguinem. Propterea nos qui servimus sumus, debemus infirmitates invalidorum portare, & non nobismetipsis placere, sed proximo in bono ad edificationem. Nam & Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est: *Opprobria exprorantium tibi occiderunt super me.* Et iterum: *Non quero, inquit, quod mihi expedit, sed quod omnibus, ut salvi fiant.*

Ad. 10.

Rom. 15.

Psal. 69.

1. Cor. 10.

XLI. Si autem Dominus ac Salvator noster ita præcipit, & Sancti ita conversati sunt, patres quoque nostri ita nos docuerunt, consurgamus à somno, & quæ sunt nobis præcepta, faciamus. *Quæcumque scripta sunt, ad nostram emendationem scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripturarum speciem habeamus, & nullus nostrum causa sit erroris alieni, nec æmulemur eos, qui prosperè agunt in vita sua. Cùm enim omnia necessaria carni fuerint consecuti, morientes nihil secum alportabunt. Filii seculi hujus habent*

Rom. 15.

in hoc seculo fiduciam, quoniam de mundo sunt, & mundus amat, quod suum est. Qui autem filii Dei sunt, illius sermonis Evangelici recordantur; *Si manus Joan. 15. dux vos vult, facite, quod me primum oleverit.* Et iterum: *Qui voluerit esse amicus huius mundi, inimicus fiet Deo.* Et rursum: *Tribulationem habebitis: sed confidite, ego Math. 1. vici mundum.* Et iterum: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum celorum.* De filiis autem noctis quid è contrario dicitur? Nonne illud? *Ve vobis dicitur, Luc. 6. quoniam receptionem consolationem vestram. Ve vobis qui saturati estis vni, quia esurietis. Ve vobis qui nunc ridetis, quia lugebitis, ac flebitis.*

XII. Quomobrem mundi amicitias devitemus, ut illud mereamur audire: *Ad vesperam diciturabitur fons, & ad matutinum letitia. Audietis Dominum, & miseretur est vobis. Scidisti sacum vram, & acinixisti me lacinia.* Quis enim sanctorum non in luctu ac tristitia per mundi hujus transivit viam? Hieremias, *Non sedis, in Jer. 15. 1. quit, cum consilio Induratum, sed trementem à facie manuum tue. Silus sedebam, quoniam amaritudinæ repletus sum.* David quoque scribit: *Quasi lignum ac mareus sic humiliabar.* Quorum nos velligiis insipientes intelligimus, quod salus nostra in tempore tribulationis sit, & Prophete pollicitatio impletur dicens: *Non relinquentur, qui in angustia sunt usque ad tempus.* Si ergo habet tempus tribulatio & angustia, & non erit sempiterna, serviemus in lacrymis, & metamus in gausso, non deficientes; quod noverimus Dominum de tentatione liberare cultores suos.

XIII. Dominus pater noster est: Dominus iudex noster est: Dominus princeps, Dominus rex noster: Dominus ipse nos salvabit: cuius præcepta si neglexerimus, permanebimus in angustia. Ipse enim dicit: *Qui sequuntur me, post. Psal. 57. fiantur terram, & hereditabunt montem sanctum meum: quem & nos possidebimus, si impleamus legem ejus, & audiamus illud, quod dicitur: Mandas facite in conspectu ejus vias vestras.* Et iterum: *Tollite offensa de via populi mei.* Et alibi: *Manh. 12. Ejure de consilio persistentem, & egredietur Jer. 15. in iustum dicit injustum & injustum iudicat iustum, uterque in conspectu Dei immundus est. Caveamus nè dicatur & de nobis: Filii alieni sunt ei. Et Psal. 17. illud: Filia Sion elevata sunt, & ambulaverunt in excelso cæli, & in superbia oculorum, strabentes pedibus tunicis, & pedibus similes ludentes, & in correptione nostra rursum*

Prophetalis sermo concordet, dicens :
 Eia. 1. *Quomodo facta est meretrix civitas fidelis Sion, plena iudicio, in qua iustitia dormit? Nunc autem latrones. Et, Populus intelligens commisitabatur meretrici. Tu ergo Israel ne ignoraveris. Si verò divina meditemur, poterimus illud dicere, quod & David: Exultabo super eloquia tua, sicut qui invenit speciem multa. Et: Quam dulcia gustari mea eloquia tua, super uel & sacrum ori meo. Computabiles nobis erant justificationes tuae in loco peregrinationis meae. Et in alio loco: Non proposui ante oculos meos rem iticquam: facientes iniquitatem odio habui. Et non adhaesi mihi cor pravum, declinantes à me malignos non agnoscebam: detrahentem in absconso proximo suo, huic persequeretur: superbo oculo & insatiabili corde cum hoc simul non edebam. Oculi mei super fideles terra, ut facerem eis federe mecum.*

nos ex eo fructum afferre valeamus, sine quo nihil boni operis fieri potest.

XLVI. Revertamur ad Dominum, ut de nobis quoque possit dicere: *Peccatorum & iniquitatis eorum memor amplius non ero. Non relinquam legem Dei, quam Pater noster ab eo accipiens nobis tradidit, neque parvi ejus mandata pendamus; ne & super nos planctus ille dicatur: Quomodo obscuratum est aurum, & immutatum argentum bonum: effusi sunt lapides sanctissimi omni vicium principis? Nec post plurimos labores Patris nostri, seipsum exemplum virtutis tribuens, glorians de nobis, & apud sanctos loquens; Illi filii mei sunt, & populus meus filii mei, & non denegabunt: & post hujuscemodi testimonium non perdamus fiduciam bonae conscientiae, spoliati vestibus quibus nos induit: & introducti ab eo in stadium, ut legitime certemus non superemur ab inimicis nostris. Et postquam venerimus ad illud tempus quo egrediamur de corpore, ne inimici efficiamur Patris nostri thesauris servientes: ut qui jejuniis & afflictione corporis debuimus acquirere animae libertatem, carni & delitiis, & pulchrioribus vestimentis, stratisque mollioribus nos dedicemus; non solum ipsi pereuntes, sed & alios qui proficere poterunt exemplo nostro ducentes ad ruinam, de quibus scriptum est: Non accepisti spiritum servitutis timorem, sed fortitudinis, & charitatis, & pudicitiae. Et, Cibis nos non commendat Deo. Neque enim si comederimus abundabimus: nec si non comederimus indigebimus. Non est enim regnum Dei cibus & potus, sed iustitia, gaudium, & pax in Spiritu sancto. Qui in hoc servit Christo, placent Deo, probatus est omnibus. Esaias quoque dicit: Qui expectant Dominum, immutabunt virtutem, assument pennas ut aquila; current, & laborabunt, gradiuntur, & non esurient. Idcirco elevabit signum in gentes, & congregabit profuges Israel. Cito velociter venient: non esurient, neque dormitabunt. Non dormient, nec solvent zonas de lumbis suis, neque rumpentur in calcamentis eorum corrigiae. Quorum jacula acuta sunt, & intenti arcus; pedes eorum, ut petra fortissima: rota eorum quasi tempestas; inspectam facient ut leones, & aderunt ut canes leonum.*

XLIV. Quorum omnium nos imitemur opera, ut sit in diebus nostris pax & iustitia, & non nobis illud eveniat, quod alibi legimus: *Super terra populi mei spina & sanam confurget. Sed magis innovemus nobis novalia, & non seminemus super spinas. Cùmque custodierimus, quae mandata sunt nobis, manifesti erimus, quod diligamus Deum, sicut testatur & in alio loco Scriptura divina: Qui audit mandata mea & servet ea, ille est qui diligit me: qui autem diligit me, diligitur à Patre meo, & ego diligem eum, & venerimus ego & Pater meus, & manserimus apud eum faciemus, & ostendam ei messum. Et, Vos amici mei estis, si feceritis quae praecepit vobis. Tollamus nobiscum multos sermones, & convertamur ad Dominum Deum nostrum, & dicamus ei: Potest dimittere peccata, ut accipiamus bona, & reddamus ei fructum laborum nostrorum, & delectetur in nobis anima nostra.*

XLV. Arque utinam poeniteat nos erroris & negligentiae, & converti ad priora dicamus: *Affur non salvabit nos, super equos non ascendemus; nec iam dicemus: Dij nostri opera manuum nostrarum. Deus qui in te est miserabitur pupilli, sanabo habitacula eorum. Kursùmq; dicit de nobis: Diligam eos manifeste, & averiam iram meam ab eis. Ero quasi ros; Israel florebit ut lilium, & mittet radices suas quasi Libanus, flunt rami ejus, & erit quasi oliva fructifera, & odor ejus ut thuris. Revertentur & sedebunt unusquisque in tabernaculis suis, & vident, & confirmabuntur frumento: florebit sicut vinea memoria eorum, sicut odor thuris Ephraim. Quid ei & Idolu? Ego humiliabo eum, & confortabo eum. Ego ut juniperus candelis: ex me fructus ejus inventus est. Quis sapiens, & intelligit haec; aut intelligens, & cognoscit ista? Atque utinam &*

XLVII. Et nos igitur Sanctorum imitatores simus, nec obliviscamur institutionis, qua nos erudit Pater noster, dum adhuc esset in corpore. Ne extinguamus lucernam ardentem, quam poluit super capita nostra. Ad cujus lumen hujus saeculi incedentes, meminerimus, quod per studium illius Deus nos in propriam familiam receperit, peregrina

Eia. 33.

Joan. 14.

Joan. 15.

Osc. 14.

Osc. 14.

Ibidem.

Eia. 43.

Thren. 4.

Rom. 8.

Rom. 14.

Eia. 40.

Ibid. 52.

grinis hospitium tribuens, in maris turbidinis constitutis portum ostendens, panem in fame, umbram in aestu, vestimentum in nuditate; imperitis praeceptis spiritalibus erudit; vitis servitantes castitate circumdedit; procul positos sibi junxit. Ne post illius dormitionem obliviscamur tantae bonitatis, & beneficiorum immotalium, vertentes fortorem in judicium, & fructum justitiae in amaritudinem, & loquatur contra nos: *Judicate inter me & vineam meam. Expellavi nos faceret fructum, & fecit iniquitatem, & non justitiam, sed clavorem: & veniat super nos illa maledictio, quam propheta Isaias ille prosequitur, & quam omni studio fugere ac vitare debemus, sequentes conversationem eorum, qui nos in Domino praecesserunt patrum pariter ac fratrum: qui renuntiantes saeculo, & inoffenso ad Dominum pergentes gradu; nunc ejus haereditate potiuntur: quam vereor ne perdamus nostra desidia, & illud nobis propheticum aptetur, quod dictum est in Eptaim: *Olum in Aegyptum mercatur, Mixti sunt in gentibus, & didicerunt opera eorum. Ne postquam vocati sumus in libertatem, sicut scriptum est: Tollam vos unam de populo, & ducam de familia, & inducam vos in Sion, & dabo vobis pastores secundum cor meum, qui pascant vos cum disciplina; resolvantur vincula charitatis, & dicatur de nobis: *Filius glorificat patrem, & servus dominum suum. Si pater ego sum, ubi est gloria mea? Si Dominus, ubi est timor meus?***

Esa. 5:

Osee. 22.
Psal. 105.

Jer. 3.

Mala. 1.

Theo. 2.

Esa. 44.

Esa. 23.

Num. 24.

Ezech. 18.

multus furoris, & spinae doloris. Quia facta Deo 22. est Domino pater ejus Jacob, funiculus hereditatis ejus Israel. Et alibi loquitur Jeremias: Si cessaverit in conspectu meo lex ista, Jer. 31. gene etiam Israel cessare poterit: Et tutum: Dabo laborum eorum justis, & testamentum aeternum ponam cum ipsis, & fructus in gentibus semen eorum, ac nepotes. Omnis, qui viderit eos, cognoscat, quia isti sunt semen a Domino benedictum, & gaudia perfruentur Domini.

XLIX. Et nos ergo scrutemur vias nostras, & gressus studicemus, & sequamur odorem scientiae; abscondentes semper verba ejus in coribus nostris, ut simus immaculati in via, & in lege Domini ambulemus. Non nos terreat fragilitas corporis, & longi temporis labor. *Patres vestri ubi sum, & Propheta? ut Zach. 1. scriptum est, Numquid aeternum vivemus? Verba autem mea & legitima mea suscipite, quae ego praecipio in Spiritu meo servis meo Prophetae, qui fuerunt cum patribus vestris in. Sentiamus ineffabilem clementiam Dei nostri, qui usque hodie ad poenitentiam nos hortatur, dicens: Numquid qui cades Jer. 8. non resurges? aut qui everteratur, non reverteretur? Quare evertus est populus meus everfione impudenti, & obdormierunt in voluptatibus suis, & nesciverunt reverti? Si reversi fuerint ad eum, edificabit nos Spiritu suo, juxta illud quod scriptum est: *Adificavit Hierosalem Dominus, disperfosse Israelis congregabit.**

L. Quod autem nostri ceteris & communio ex Deo sit, qua nos invicem copulamur, Apostolus nos docuit dicens: *Bonorum operum communiois oblatiois nollite, talibus enim vobis placatur Deus. In Actibus Apostolorum quoque idem legimus: Multitudo autem credentium erat cor unum & anima una, & nullus suum quid dicebat, sed erant eis omnia communia. Et virtute magna dabat Apostoli testimonium resurrectionis Domini Jesu. Et Psalmista in eadem verba consensit, dicens: Ecce quam bonum, & quam jucundum, habitare fratres in unum. Et nos in Cenobitis commorantes, & nobis mutua charitate sociati, demus studium, ut quomodo sanctorum patrum in hac vita meruimus consortium, ita in futuro quoque participes eorum simus; scientes, quod crux vite nostrae doctrinaeque principium sit, & oporteat nos cum Christo pati, & nosse, quod absque tribulationibus & angustiis nullus victoriam consequatur. *Beatus vir Jer. 4. qui sustulit tentationem, quia cum probatus fuerit, coronam vitae accipiet. Et iterum: Laboravi in saeculum, & vivet in aeternum. Rom. 8. Si tamen compatimur, ut & glorificemur. Assumo, inquit, quod non sunt congrua passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae reve-**

revel-

revelabitur in nobis : Et alibi scriptum est :
 Psal. 72. Existimavi, ac cognoscerem hoc, Labor est in
 conspectu meo. Et iterum : Ego laboravi se-
 quens te, & diem dominum non consideravi.
 Jer. 17. Et alio loco : Multae tribulationes inferum,
 Psal. 83. & ex omnibus his liberabit eos Dominus. Et
 Dominus noster loquitur in Evangelio :
 Math. 10. Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus
 erit. Et alibi : Hic est liber mandatorum, &
 Luc. 4. lex scripta in sempiternum. Omnes, qui ob-
 servaverint eam, vivent ; qui autem derelin-
 querint, moriuntur. Revertere Jacob, &
 apprehende eam : ambulans in splendore lunaris
 ejus, & non desideris gloriam tuam, & ea
 quae conducunt tibi, genti aliena. Beati sumus
 Israhel, quia placuit Deo nostris nota sunt
 nobis, Confide popule meus, memorabilis
 Esai. 66. Israhel. Et iterum Esaias loquitur : Letare
 Israhel, & festum agite diem omnes qui di-
 ligitis eum. Gaudeat qui confidit in eo, et
 fugatis, & impleamini ex uberibus consolatio-
 nis ejus.

L. Habeamus curam legendarum &
 discendarum scripturarum, & in earum
 semper meditatione verserim, scientes
 Prov. 13. scriptum : Ex fructu vis sui vir saturabitur,
 & merces laborum ejus reddetur. Hæc
 sunt, quæ nos ducunt ad æternam vitam,
 quæ nobis tradidit Pater noster &
 jugiter meditanda præcepit ; ut impleatur
 illud in nobis, quod scriptum est :
 Deut. 21. Erant hæc verba, quæ ego præcipio tibi hodie,
 in corde tuo, & in anima tua : docetis ea fi-
 liis vestris, & loqueris in eis sedens in domo,
 & ambulans in via, & accubans, atque consurgens.
 Scribe ea pro signo in manu tua, &
 erunt immobilis ante oculos tuos. Scribes quoque
 ea in postibus domuum tuarum, & in limi-
 nibus, ut discatis timere Dominum cunctis
 diebus quibus vivitis. Salomon quoque
 Ezech. 3. ipsum significans dicit : Scribe ea in lati-
 tudine cordis tui.

LII. Considerate, quantis testimoniis
 ad meditationem sacrarum scripturarum
 nos sermo Domini cohortetur, ut quæ
 Theom. 3. ore volvimus, corde possideamus. Bonum
 est homini, cum levaverit jugum ab
 adolescentia sua. Sedebit solitarius & tace-
 bit, quoniam levabit super se jugum, dabit
 percutienti se maxillam, saturabitur approbans,
 quoniam non semper abiicit Dominus. Et
 Eccl. 11. alibi scriptum est : Recordatus sum misericordie
 infantie tue. Et iterum : Letare juvenis
 in adolescentia tua, & exultet cor tuum
 in diebus juventutis tue, & ambula in viis
 cordis tui absque macula, & in conspectu ocu-
 lorum tuorum, & scito quoniam in omnibus
 his adjuvat te Dominus in iudicio. Aufer
 furorcm a corde tuo, & malitiam a carne tua,
 quoniam adolescentia tua & iuventutis tua
 Esai. 13. est. Et, Alimento creatoris tui in diebus adoles-
 centie tue, donec veniant dies pessimi, &
 occupent aures, in quibus dicit : Non est mihi
 Cod. Regul. Tom. I.

in eis voluntas : donec obtraheris a sol, &
 lux, & luna, & fluit, & convertantur nu-
 bes post pluviam. In die qua movebuntur ca-
 stodes domus, & subvertentur viri virtutis,
 & cessent volentes, quia pauca facta sunt :
 & obscurabuntur, quæ videntur in foraminibus,
 & claudunt vias in ferro in infirmitate vocis
 molentis. Et exurgent ad vocem passivis, &
 humiliabuntur omnes filii cantici. Et quidem
 ab alto afficiet, & pavores in via, & flo-
 reat amygdalum, & ingratior locusta, &
 scindatur capparitis. Quoniam abiit homo in
 domum seculi sui, & gravaverunt in foro, qui
 plangunt, quoadque evertatur fiscalicus ar-
 genti, & conteratur monile auri, & constri-
 gatur hydra ad fontem, & impeliatur rota
 super lacum, & convertatur pulvis in terram,
 sicut fuit, & spiritus revertatur ad Domi-
 num, qui dedit eum. In Evangelio quo-
 que scriptum est : Pueri nunquid habetis
 John. 21. pimentum ? Mutite in dexteram partem na-
 vis, & invenietis. Et iterum ; Omnis puer
 ac juvenis, qui nescit hodie bonum ac ma-
 lum, ipsi intrabunt in terram bonam. Ac
 rursum : Omne masculinum quod aperit vul-
 vam, sanctum vocabitur. Et in Evangelio :
 Puer autem ibat, & crescebat, & progrediebatur
 apud Deum & apud homines. Iesus quoque
 minister Moysi juvenis erat, & non
 egrediebatur de tabernaculo Dei. Et de
 David scriptum legitur : Puer flavi coloris,
 elegantibus scalis, Timotheus quoque
 adhuc puer & adolescens sacris li-
 teris eruditus est, ut ad fidem Domini
 Salvatoris illarum semita perveniret. Et
 de Daniele quia eruditus erat, scriptum
 legitur, quod vir desideriorum appel-
 latus sit. Joseph quoque erat dilectissi-
 mus patri suo, quoniam ejus imperiis
 serviebat, & decem ac septem adhuc
 natus annos præcepta illius legem vitæ
 suæ arbitrabatur.

LIII. Et hæc cuncta replicavi, ut
 Sanctorum vitas considerantes, non cir-
 cumferamur omni vento doctrinæ, sed
 Ephes. 6. laboremus, & eorum conversationem
 nostræ vitæ propositum habeamus exem-
 plum, ut simus populus Dei peculiaris.
 Nec contristemus Spiritum sanctum, in
 quo signati sumus in die redemptionis ;
 ne illum extinguamus in nobis ; & pro-
 phetias non contemnamus ; ne forsitan
 volenti Spiritui sancto habitare in nobis
 non demus locum. Nullum alium ti-
 meamus præter Deum, qui ultor & iudex
 Psal. 17. est operum singularum, & cum sancto
 sanctus est, & cum viro innocente inno-
 cens ; & dicit : Ego amantem me diligo, &
 Prov. 21. qui me querens invenient gaudium. Et alibi
 Lev. 26. loquitur : Si ambulaveris contra me perversus,
 ego ambulabo contra vos perversus.

LIV. Non irascamur invicem : etiam si
 Psal. 4. ira nos vicerit, non peccamus irati, & Psal. 4.
 H 2 solis

- Matth. 18. folis occubitu pœnitentiæ præoccupantes.
 Ibid. 5. Meminerimus esse præceptum, quoties
 peccanti in nos ignoscere debemus, &
 munus nostrum relinquere ante altare :
 quod nequaquam suscipitur, si non fue-
 rit reconciliatione placabile : ut possi-
 mus dicere : *Dimitte nobis debita nostra*,
 sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Et
 Apostolus præcepit : *Si quis habet adver-
 sus aliquem querimoniam, sicut & Christus
 donavit nobis, sic facite*. Simus discipuli
 mansuetudinis Sanctorum omnium, &
 præcipue David, de quo scriptum est :
 Psal. 131. *Memento Domine David, & omnis mansuetudo-
 nis ejus*. Et Moyſis, de quo legitur,
 quod fuerit mansuetus super omnem ter-
 rum : Et Dominus in Evangelio de man-
 suetis ac mitibus loquitur : *Beati man-
 sueti & mitis corde, quoniam ipsi possidebunt
 terram*. Magnæ sapientiæ est, mansue-
 tudinem possidere, & audire : *Sapiens
 esto fili, ut lateat cor tuum*. Et iterum :
 Iuniores estote Dei, filii charissimi. Et,
 Ephes. 5. *Ephese perfecti, sicut & pater vester qui in
 celis est, perfectus est*. Et alibi : *Sancti
 estote, quoniam ego sanctus sum, dicit Do-
 minus*.
- I.V. Quæ legentes testimonia, fe-
 minemus nobis iustitiam, ut metamus
 fructum vitæ. Illuminemus lucem scienti-
 æ, quia tempus est, ut cognoscamus
 Deum, donec veniat fructus iustitiæ no-
 bis. *Ecce nunc tempus acceptabile, & dies
 salutis*. Et verè, secundum quod scrip-
 tum est, *Plenitudo legis est dilectio*. Joanne
 in hæc eadem concinente : *Hæc præceptum*
1. Cor. 6.
 Rom. 13.
 Joan. 15.

*accepimus à Patre, ut diligatis invicem. Et,
 Qui diligit Deum, diligit & fratrem suum.* 11. Joan. 4.
 Et, *Non sicut Cain, qui ex maligno erat, & occidit
 fratrem suum. Et quare occidit? quia
 opera ejus maligna erant: fratris autem ejus
 bona. Non admirerur, fratres, si oderis
 nos mundus: nos scimus, quia fratricidium de
 morte ad vitam, eo quod diligamus fratres.
 Ergo diligamus nos mutuo.*

LVI. Loquar aliud ad vos audentius,
 filii charissimi. Ex quo credidit mihi
 Deus conversationis vestræ & sanctæ con-
 versationis grægen, non cessavi lacry-
 mis monere, & docere singulos, ut pla-
 ceatis Deo; nec subtrahi aliquid, quod
 vobis utile sentiebam, ut dicerem : *Et
 nunc commendo vos Deo, & verbo gratiæ
 ejus, qui potest vos alicare, & dare vobis
 bæreditatem cum sanctis*. Vigilate, omni
 studio curaque contendite, ne oblivisca-
 mini præpositi vestri, sed implete, quod
 vos scitis esse pollicitos. Ego enim jam
 delibet, & tempus resolutionis mee adeſt : qui
 certamen bonum ex parte certavi, cursum con-
 summavi, fidem servavi. De cetero reposita
 est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi
 Dominus in illa die iustus iudex : non solum
 vobis, sed & omnibus qui dilexerunt iustitiam
 ejus, & omnia Patris mandata fecerunt.
 Fuis verbi : omnia auli, Deum time, & Eccl. 12.
 mandata ejus custodi; quoniam omnis homo :
 universam opus Deur adducet in iudicium, si-
 ve bonum, si ve malum sit.

Explicit doctrina S. Orfessii.

REGULA ORIENTALIS EX PATRUM

Orientalium Regulis collecta à Vigilio Diacono.

DE REGULA ORIENTALI VETERUM TESTIMONIA.

CENNADIUS Massil. Script. Eccl. cap. 11.

VIGILIUS Diaconus composuit ex traditione Patrum, Monachorum REGULAM, quæ in Canobio ad profectum fratrum in conventu legitur, brevitate & aperto sermone, totius Monastica professionis in se tenentem disciplinam.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas Concordiæ Regularum multa ORIENTALIS, si ve ORIENTALIUM REGULÆ capita inserit.

SMARAGDUS quoque Abbas in expositione Regulæ S. Benedicti, Cap. XXVIII. REGULAM ORIENTALEM; Capite autem XXXI. REGULAM PATRUM ORIENTALIUM appellat.

ANNALES TREVIRENSES in Apologia Monasterii S. Maximini Part. 2. cap. 1. Et apud Christoph. Broverum lib. VII. Annal. Trevir.

Ereſta fuit ibidem religio Christiana Monastica sub REGULA ORIENTALIUM MONACHORUM.

Ober-

Observatio crùica in Regulam sequentem.

Hucusque octo Regule Orientalium Patrum exhibitæ sunt in hoc LUCÆ HOLSTENII Codice, ex quibus VIGILIUS Diaconus hanc Monachorum Regulam composuit, quæ proin merito & Orientalis dici potest; quamvis in Occidente scripta videatur. Laudat quidem hanc Regulam Gerwardus, asseritque, illam brevitate & aperto sermone totius monastica professionis disciplinam continere, ex qua proin S. Benedictus, Aniana Abbas, sua Regularum Concordia multa inseruit; quemadmodum & Smaragdus, S. Michaelis in Lotharingia Abbas, in sua Regula Benedictina Expositione. Constat autem hæc Regula XLVII. capitibus, quibus includitur, quidquid ad bonum cuiusque monasterii regimen pertinet, & quæ ex Regula S. Pachonii plerumque desumitur; cum per sepe ibidem propria S. Pachonii sententia reperiantur. Vixit quidem VIGILIUS Diaconus sæculi quinto, sed ignoratur, cujus Ecclesia fuerit Diaconus; quamvis apud Gallos floruisse supponi possit, cum nonnulli contendant, hanc Regulam Orientalem, ab ipso compositam, in monasterio S. Maximini Trevirensis eodem sæculo fuisse observatam.

INCIPIT REGULA ORIENTAIS.

CAPITULUM I.

UT neque seniores in regendis fratribus inaniter laborent, neque disciplina juniorum vacillet, quæ Abbatis conversatione stabilita firma sit, oportet Abbatem irreprehensibilem esse, severum, patientem, sejunum, pium, humilem: ut doctoris & Patris locum impleat seipsum formam præbens honorum operum. Ad cuius ordinationem omnes fratres respiciant; nihil sine consilio & auctoritate ipsius facientes. Qui sustinet Monasterii necessitates de omnibus, quæ in Monasterio sunt, liberè judicabit; nullius personam accipiens, nec ulli gratiam præstans; sed unumquemque secundum merita quotidianæ conversationis in veritate iudicans, admo neat, hortetur, castiget, condemnet, vel suscipiat, si ita utile videtur, venientes ad Monasterium: vel eiciat, si ita necessitas fuerit, malè habitantes.

II. In Monasterio Seniores sint duo, ad quos vel præsentè Abbate vel absente omnium fratrum disciplina & omnis cura Monasterii pertineat: dantes sibi vices per dies, & dividentes inter se pondus ac necessitatem Monasterii; ex quibus unus tempore suo præsentis in Monasterio semper erit, ad præstandum Abbati solatium, vel obsequium advenientibus fratribus; & ad procedendum, ubi necessitas communis exegerit, atque diligentiam circa omnia quæ ad quotidianam custodiam & conversationem Monasterii pertinent adhibendam: ut quæcunque ad obsequium usumque Monasterii faciendæ sunt, sine negligentia & querela faciant. Alius cum fratribus erit, tempore suo

exiturus cum ipsis ad omnia opera & omnem necessitatem, providens ne quid contra disciplinam faciant. Qui confidentans omnes actus singulorum, si quæ contra rationem facta viderit, sed per se emendet, vel Abbati indicet.

III. Ille verò, qui secundum ordinem discipline ordinatione Abbatis ex consilio & voluntate omnium fratrum fratribus Præpositus est, omnem ad se curam de disciplina fratrum; & diligentiam Monasterii revocabit; habens potestatem Abbate absente faciendæ omnia quæ Abbas præsentis facit. Ille autem patientiam, mansuetudinem, humilitatem, charitatem, æquitatem, sine personarum acceptione servabit; ita agens, ut nec Abbati tadium generet, nec fratres intemperantia illius laborent. Hæc observabit senior Monasterii qui fratribus Præpositus est, referens ad Abbatem omnia, vel præcipuè illa, quæ per se non valent explicare.

IV. Commendarum aliquod etiam à germano fratre nullus accipiat: nihil in cella sua absque Præpositi iussione quisquam habeat, nec poma quidem vilissima, & cætera hujuscemodi.

V. Operantes verò fratres nihil loquantur secularè: sed aut meditentur ea, quæ sancta sunt, aut certè silebunt.

VI. Qui autem coquinat, antequam fratres reliciant, non gustabit quidquam.

VII. Nemo in cella aut in domo sua habeat quidquam præter ea, quæ in communi Monasterii lege præcepta sunt.

VIII. Cùmque ad dormiendum se collocaverint, alter alteri non loquatur.

H 3

Cellam

Cellam alterius, nisi prius ad ostium percutiat, introire non audeat.

IX. Mutare de his, quæ à Præposito acceperit, cum altero non audebit. Nec accipiet melius, & dabit deterius; aut è contrario dans melius & deterius accipiens. Nemo ab altero accipiat quidpiam, nisi Præpositus iusserit.

X. Clausa cella nullus dormiat; nec habeat cubiculum, quod claudi possit; nisi fortè ætati alicujus vel infirmitati Pater Monasterii concesserit.

XI. Nemo à terra solvat funiculum absque jussione Patris. Qui in Monasterio fratrum invenerit quidpiam, suspendat, ut tollat, qui cognoverit.

XII. Ad collectam & ad psallendum nullus sibi occasionem inveniatur, quibus se dicat occupatum, quasi ire non possit. Et si in Monasterio, vel in agro, aut in itinere, aut in quolibet Ministerio fuerit, orandi, & psallendi tempus non prætermittat.

XIII. Qui minister est, habeat studium ne quid operis pereat in Monasterio. In quacunq; omnino arte, quæ exercetur à fratribus, si quid perierit, & per negligentiam fuerit dissipatum, increpetur à Patre minister operum; & ipse iterum increpet alium, qui opus perdidit; dumtaxat juxta voluntatem & præficientiam principis, absque quo nullus increpandi fratrem habebit potestatem.

XIV. Si inventus fuerit unus à fratribus aliquid per contentionem agens, vel contradicens majoris imperio, increpabit juxta mensuram peccati sui.

XV. Qui mentitur, aut odio quemquam habere fuerit deprehensus, aut inobediens, aut plus joco quam honestum est deditus, aut otiosus, aut durè respondens, aut habens consuetudinem fratribus detrahendi, vel his qui foris sunt; & omnino quidquid contra Regulam scripturarum est & Monasterii disciplinam, & audierit Pater Monasterii, vindicabit juxta mensuram opusque peccati.

XVI. Si omnes fratres viderint Præpositum nimium negligentem, aut durè increpantem fratres, & mensuram Monasterii excedentem, referant hoc Patri, & ab eo increpetur. Ipse autem Præpositus nihil faciat, nisi quod Pater iusserit: maxime in re nova. Quæ ex more descendit, servabit Regulam Monasterii.

XVII. Præpositus verò non inebrietur, nec sedeat in humilioribus locis. Ne rumpat vincula, quæ Deus in celo condidit, ut observentur in terris. Ne luceat in die Festo Domini Salvatoris: dominetur carni suæ juxta mensuram

Sanctorum. Non inveniatur in excelsis cubilibus, imitans morem gentilium. Non sit duplicis fidei. Non sequatur cordis sui cogitationes, sed legem Dei. Non resistat sublimioribus tumentis animo potestatibus. Ne fremat, nec hiriat iratus super humiliores; nec transferat terminos Regulæ. Non sit fraudulentus, neque in cogitationibus verset dolos; nec negligat peccatum animæ: lux; nec vincatur carnis luxuria. Non ambulet negligenter. Non loquatur verbum otiosum. Non ponat scandalum ante pedes cæci. Non doceat voluntatem animam suam. Non resolvatur risu stultorum ac joco. Non capiatur cor ejus ab his, qui inepta loquuntur & dulcia. Non vincatur muneribus: non parvulorum sermone ducatur. Non deiciat in tribulatione. Non mortem timeat, sed Deum; non prævaricator sit propter imminens timorem. Non relinquat verum lumen propter modicos cibos. Non nutet ac fluctet in operibus suis. Non mutet sententiam, sed firmus sit solidique decreti; justus, cuncta considerans; judicans in veritate absque appetitu gloriæ; manifestus Deo & hominibus, & à fraude procul. Ne ignoret conversationem suorum, nec ad eorum scientiam cæcus existat. Nulli noceat per superbiam; nec sequatur concupiscentias oculorum. Veritatem nunquam prætereat; oderit injustitiam. Secundum personam nunquam judicet pro muneribus, nec condemnet animam innocentem per superbiam. Non rideat inter pueros: non deserat veritatem timore superatus. Non despiciat eos, qui indigent misericordia. Non deserat justitiam propter lassitudinem; ne perdat animam suam propter verecundiam: ne recipiat dapes lautioris mensæ; nec pulchra vestimenta desideret; nec se negligat, sed semper dijudicet cogitationes suas. Non inebrietur vino; sed humilitati junctam habeat veritatem. Quando judicat, sequatur præcepta majorum & legem Dei, quæ in toto orbe prædicata est.

XVIII. Si deprehensus fuerit aliquis è fratribus libenter cum pueris ridere & ludere, & habere amicitias ætatis infirmæ; tertio commoneatur, ut recedat ab eorum necessitudine, & memor sit honestatis, & timoris Dei: si non cessaverit, corripiatur, ut dignus est correptione severissima.

XIX. Qui contemnunt præcepta majorum, & Regulæ Monasterii, quæ Dei præcepto constitutæ sunt, & parvipendunt seniorum consilia, corripiantur juxta ordinem constitutum, donec corrigantur.

XX. Majores, qui cum fratribus mittuntur foras, quandiu ibi fuerint, habebunt jus Præpositorum, & eorum regentur arbitrio. Docebunt fratres per constitutos dies; & si fortè inter eos ortum fuerit aliquid simulatis, audient ipsi majores, & judicabunt causam, & dignum culpa increpabunt; vel ad imperium eorum statim pacem pleno corde conficiunt.

XXI. Si quis frater contra Præpositum suum habuerit tristitiam, aut ipse Præpositus contra fratrem aliquam querimoniam, probatè fratres conversationis & fidei eos audire debent, & judicabunt inter eos. Si tamen absens est Pater Monasterii, vel alicuius profectus, primùm quidem expectabunt eum: sin autem diutius vident foris demorari, tunc audient inter Præpositum & fratrem; ne diu suspensio judicio tristitia major oriatur, ut & ille qui Præpositus est, & ille qui subjectus est, & illi qui audiant, juxta timorem Dei cuncta faciant, & non dent in ullo occasione discordiæ.

XXII. Nullus mittatur foras ad aliquod negotium solus. Missi verò non linguæ, sed bini vel terni ambulent: ut dum se invicem custodiunt & consolantur, & seniores eorum de honesta eorum conversatione securi sint, & illi non periclitentur. Observantes tamen hoc, ut non se invicem fabulis inanibus destruant, neque negligentia dent locum destructionis; sed unusquisque in actu suo attentus sit, prout tempus fuerit.

XXIII. Quando autem reversi fuerint in Monasterium, si ante ostium viderint aliquem querentem suorum affinium, de his qui in Monasterio commorantur, non valebunt ire ad eum, & nuntiare, vel evocare. Et omnino quidquid foris gesserint, in Monasterio narrare non præsumant.

XXIV. Omnibus erit potestas legendi usque ad horam tertiam: si tamen nulla causa extiterit, qua necesse sit etiam aliquid fieri. Post horam verò tertiam si quæ statuta sunt, sicut scriptum est, per superbiam, vel negligentiam, vel desidiam intercedentem non custodierit, sciat se eum in hoc errore deprehensus fuerit, culpabilem judicandum; quia per suum errorem & alios in vitium mittit.

XXV. Cellarii verò cura sit, ut abstinentiam & sobrietatem studens illata in Monasterio ad sumptus fratrum diligenter & fideliter servet: nihil suscipiens, nec quidquam tradens sine auctoritate vel seniorum consilio. Qui etiam omnia utensilia, quæ in Monasterio sunt, id

est, vestem, vas, ferramentum, & quidquid usus quotidianis necessarium est, custodiat; & unamquamque rem proferens, cum fuerit necessarium, ab eo iterum ad reponendum, cui utendo consignaverit, recepturus. Ad victum verò fratrum proferat ac tradat septimanariis, ad condiendos cibos det necessaria secundum quotidianæ expensæ consuetudinem, neque profusè neque avarè: ne vitio ipsius vel Monasterii substantia gravetur, vel fratres patienter injuriam. Sed & necessitatem infirmorum fratrum ac laborem considerans, nihil agroantium desideriis neget ex his, quæ habuerit, quantum illis necesse fuerit. Advenientibus diversis fratribus eas parabit. Hæc erit cura custodis cellarii, recurrentes semper ad seniorum consilium, & requirens de omnibus, vel præcipue de his, quæ proprio suo intellectu non potuerit adimplere.

XXVI. Ostiarii cura sit, ut omnes advenientes intra januas recipiat; dans eis responsum honestum cum humilitate & reverentia, ac statim nuntians vel Abbati, vel senioribus, quis venerit, & quid petierit. Nec ultus extraneorum patiatur injuriam: neque habeat cum aliquo de fratribus necessitatem ac facultatem loquendi, absque scientia Abbatis, vel seniorum præsentia. Si quid verò cuicumque de fratribus missum nandatumque fuerit, nihil ad ipsum perveniat priusquam Abbati vel senioribus indicetur. Ante omnia Ostiarius Monasterii hæc observabit, ne quemquam de fratribus foris januas exire permittat.

XXVII. Si quis accesserit ad ostium volens sæculo renuciare, & fratrum aggregari numero, non habeat libertatem intrandi: sed prius nuntiatur Patri Monasterii, & manebit paucis diebus foris ante januas, ac docebitur orationem Dominicam, & Psalmos, quantos potuerit discere; & diligenter sui experimentum dabit, ne fortè mali quidpiam fecerit, ut turbatus ad horam timore discesserit, aut sub aliqua potestate sit; & utrum possit renuciare parentibus suis, & propriam contemnere facultatem. Si eum viderint aptum ad omnia, tunc docebitur & reliquis Monasterii disciplinas; quæ facere debeat, quibusque servire, sive in collecta omnium fratrum, sive in domo cui tradendus est, sive vescendi ordine: ut instructus atque perfectus in omni opere bono fratribus copuletur. Hæc observabit custos januæ, referens omnia, sicut superius scriptum est, & annuntians senioribus.

XXVIII. Septimanarii ad cibos parandos, vel ad luminaria concinnanda, vel ad nitores faciendos, & quæ ad obsequium

sequium usque Monasterii pertinent, semper parati sint. Hos nulla alia necessitas occupet, sed in hoc studium impendant, ut rem susceptam utiliter & diligenter implent. Et si quid forte nesciunt, de his quæ agere debent, sine dissimulatione seniores suos semper interrogent.

XXXIX. Hi itaque quibus disciplina, vel utilitas, vel opinio, vel obsequium Monasterii creditur, officia sibi injuncta fideliter custodiant & implent. Hos enim errare non decet, qui ad omnes errores emendandos præpositi sunt. Qui si vel superbia, vel negligentia, vel desidia aliqua ex his prætermiserint, quæ in Regula continentur; per ipsosque destructio esse caperit, per quos debet edificatio crescere, omnibus condemnationibus, quas Regula continet, subjacebunt.

XXX. Inter omnes fratres hoc observabitur, vel obediētes senioribus suis, & deferentes sibi invicem, habeant patientiam, moderationem, humilitatem, charitatem, pacem sine figmento & mendacio, & maledictione, & verboritate, & jurandi consuetudine, ita ut nemo suam quidquam vindicet, neque ullus aliquid peculiariter usurpet; sed habeant omnia communia.

XXXI. Sine seniorum verbo & auctoritate nullus fratrum quidquam agat: neque accipiat aliquid, neque det; neque usquam profus procedat.

XXXII. Cùm verò inventa fuerit culpa, ille qui culpabilis invenitur, corripitur ab Abbate secretius. Quod si non sufficit ad emendationem, corripitur à paucis senioribus. Quod si nec sic emendaverit, excommunicatur; & non manducet quidquam. Cui si nec hoc quidem profuerit, in quolibet loco fuerit, postremus inter omnes in psallendi ordine ponatur. Quod si in pravitate perseverat, etiam psallendi ei facultas auferatur. Quem si vel hæc confusio non commoverit, abstinere à conventu fratrum; ita ut nec mensæ, nec Missæ intersit, neque cum eo ullus frater de junioribus colloquatur. Abstinere autem tam diu, quam diu vel qualitas culpæ poposcerit, secundùm Abbatem ac seniorum arbitrium; vel se ex corde pro culpa penitens humiliter, & veniam erroris sui omnibus presentibus petierit. Quod si in fratrem peccavit, etiam ab eo fratre veniam petat, cui injuriam fecit.

XXXIII. Si quis errori ejus confenserit, & secundùm duriciam illius magis consilium dederit, ut se tardius humiliet, sciat se, cùm in hoc errore fuerit deprehensus, simili modo culpabilem judicandum.

XXXIV. Hoc etiam addendum fuit, ut frater, qui pro qualibet culpa arguitur vel increpatur, patientiam habeat, & non respondeat arguenti se: sed humiliter se in omnibus, & emendet.

XXXV. Si verò fuerit aliquis tam durus, & tam alienus à timore Domini, ut tot castigationibus & tot remissionibus non emendet, projiciatur de Monasterio, & velut extraneus habeatur: ne vitio ipsius alii periclitentur.

XXXVI. Quod si aliquis locutus fuerit, vel riserit in vescendo, increpetur, & agat penitentiam.

XXXVII. Si quis ad manducandum tardius venerit ab-que majoris imperio, similiter agat penitentiam, aut ad celam suam jejuniis revertatur.

XXXVIII. Si aliquid necessarium fuerit in mensa, non audebit loqui, sed ministrantibus signum sibi dabit. Ministri verò absque his quæ in commune fratribus præparata sunt, nihil aliud comedant, nec mutatos cibos sibi audeant præparare.

XXXIX. Nemo plus alteri dabit quam alter accepit, quod si obtenditur infirmitas, Præpositus domus perget ad ministros agrotantium, ab his quæ necessaria sunt accipiet.

XL. Quando ad ostium Monasterii aliqui venerint, si clerici fuerint aut Monachi, majori honore suscipiuntur: lavabuntque pedes eorum, juxta Evangelii præceptum, & præbent eis omnia, quæ apta sunt usus Monachorum.

XLI. Si quis ad ostium Monasterii venerit, dicens velle se videre fratrem suum vel propinquum, janitor nuntiabit Abbati, & permittente eo accipiet comitem, ejus fides probata est; & sic mittetur ad fratrem videndum vel proximum.

XLII. Si propinquus alicujus mortuus fuerit, prosequendi funus non habebit licentiam, nisi Pater Monasterii præceperit.

XLIII. Nullus de horto tollat olera, nisi ab hortulano acceperit.

XLIV. Nemo alteri loquatur in tenebris: nullus in psalio cum altero dormiat: manum alterius nemo teneat: sed si steterit, si ambulaverit, si se fedit, uno cubito distet ab altero.

XLV. Si quis tulerit rem non suam, ponetur super humeros ejus; & sic agat penitentiam publicè in collecta.

XLVI. Si Præpositus injustè judicaverit, injustitiæ ab aliis condemnabitur.

XLVII. Qui consentit peccatis, & defendit alium delinquentem, maledictus erit apud Deum & homines, corripietur increpatione severissima.

Explicit Regula Orientalis.

S. BASI-

S. BASILII CÆSAREÆ CAPPADOCIÆ

Episcopi Regula ad Monachos.

DE S. BASILIO EJUSQUE REGULA

Veterum testimonia.

S. GREGORIUS Nazian. Orat. xx. in S. Basilium.

Quis magis quam ILLE aut virginitatem coluit, aut carni leges imposuit; idque non suo tantum exemplo, sed etiam opera aliis impensa? Cujus sunt virginum Carnobis, & scripto comprehensa REGULARUM STATUTA; quibus & sensus omnes castigabat, & membra omnia componebat, & veram virginitatem servare admonebat.

GREGORIUS Presb. Orat. de S. Greg. Naz.

Hic porro commorantes (Gregorius & BASILIUS) & mutua extimulatione virtutem augebant, & VITÆ MONASTICÆ LEGES piis Deoque devotis hominibus atque de mundi societate dysfunctionis ferebant, Lycurgi legibus placidiores, Solonis gravioris, Minois aequiores. Immo vero ut de his viris sublimius aliquid dicam, Moysen imitantur, nubæque oblecti, atque ut à tumultuaria & turbulenta hac vita procul se removerent, in montem secedentes, legislatoris officio fungebantur.

S. HIERONYMUS Script. Eccl. cap. cxvi.

BASILII Cæsareæ Cappadocia, quæ prius Mazaci vocabatur, Episcopus egregius contra Eunomium elaboravit libros, & de Spiritu sancto volumen, & ASCETICUM, & breves variisque tractatus.

RUFFINUS Hist. Eccl. lib. n. cap. ix.

BASILIIUS Ponti urbes & rura circumiens, desiles gentis illius animos, & parum de se futura sollicitas stimulare verbis, & prædicatione succendere, calidumque ab his longa negligentia capit abolere, subegitque abjectis inanum verum & secularium curis, suimet notitiam recipere, in unum coire, Monasteria construere, psalmis & hymnis & orationibus docuit vacare; pauperum curam gerere, etique habitacula honesta, & quæ ad vitam necessaria sunt præbere, virgines institueri, judicium calidumque vitam omnibus penè desiderabilem facere. Ita brevis permutata est totius Provincia facies, ut in arido & squalenti campo videretur seges fecunda, ac lata vinea surrexisse.

Et mox. Extant quoque utriusque ingenii monumenta magnifica tractatum, quos ex tempore in Ecclesiis declamabant: ex quibus non denis sermō singularum orationum translatus in Latinum; BASILII præterea INSTITUTA MONACHORUM; optantes, si poterimus, & Dei favor adjuverit, eorum plura transferre.

SOZOMENUS Hist. Eccl. lib. iii. cap. xii.

Apud Armenios, Paphlagonos & Ponti incolas Eustachius Ecclesia Sebastia in Armenia Antistes primus vitam Monasticam ejusque exercitium accuratum cepisse dicitur, ita ut librum de Iustitatis Monachorum, qui BASILII Cappadocis nomine inscribitur, ab hoc conscriptum nonnulli affirmant.

Ita & NICEPHORUS Callist. lib. ix. cap. xvi. & lib. xiii. cap. xxix.

PHOTIUS P. CP. Biblioth. cod. cxi.

Legi S. BASILII Episcopi Cæsareæ Cappadocia Ascetica ut vocant duobus libris comprehensa. Utile sane opus si quod aliud cuius pietatis studioso & aterna bona consecrati; maxime verò his qui in Carnobis religiosa vita exercitio incumbunt. Continet autem variarum quaestionum ex sacris literis, quæ ad mores componendos faciunt, succinctas cum explanatione solutiones.

IDEM Cod. cxliv.

Legi ejusdem S. BASILII Ascetica, hoc est, Monastica vita præceptiones; ex quarum præscripto qui vixerit, regno caelesti potietur.

Cod. Reg. Tom. I.

I

THEODO-

THEODORUS Studita Orat. in S. Platonem.

Primum dedit operam, ut studiosè magni & divini BASILII Constitutiones legeret, ex quibus sui temporis consuetudinem à Monastica constitutione alienam esse didicit.

S. BENEDICTUS Regulæ cap. LXXIII.

Collationes Patrum, & Instituta & Vita eorum; sed & REGULA SANCTI PATRIS NOSTRI BASILII, quid aliud sunt, nisi bene viventium & obedientiam Monachorum exempla, & instrumenta virtutum?

GREGORIUS Tur. Hist. Franc. lib. x. cap. XXIX.

Averius ex familia propria tonsuratus instituit Monachos, Cenobiumque fundavit, in quo non modo Cassiani, verùm etiam BASILII, & reliquorum Abbatum, qui Monasterialem vitam instituerunt, celebrantur Regula.

VITA S. Eugendi Abbati cap. xiv.

Prout memoria, Christo inspirante suggeritur, abrenuntiantium exordia primitus intinamus. Sic namque quod non omnino illa, qua sanctus ac præcipuus BASILIUS, Cappadocia urbis Antistes, vel ea qua sanctorum Livinensium Patres, sanctus quoque Facbomius Syrorum præficus Abbas, sive illa qua recentior venerabilis edidit Cassianus, fastidiosa presumptione calcemus: sed ea quoties lehitantes, &c.

VITA S. Philiberti Abbatis.

Legebat studiosè BASILII præclaras constitutiones, Macarii Regulam, Benedicti decreta, Columbani instituta sanctissima.

JUSTINIANUS quoque Imp. Epistola ad Menam P. CP. contra Origenem, locum asert S. Basilii, in τῷ ἡγιασμένῳ αὐτῷ βιβλίῳ, sive ex libro ejus Regularum; quo etiam frequentissimè utuntur S. Benedictus Anianensis & Smaragdus vetusti Regulæ Benedictinæ expostores.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Testimonia SS. Patrum allata, atque varia edita eruditissima scripta satis denotant doctrinam & pietatem S. BASILII Magni, jam dudum sancti Sanctorum adscripti, & inter primos utriusque Ecclesie Doctores numerati. Ille enim Cæsariensis Archi-Episcopus vitam monasticam apprime excoluit, & inter erudita ejus Opera tribus voluminibus contenta, à Juliano Garnevio Benedictino edita Parisiis annò 1722. reperiuntur varia Ascetica in duas partes, quasi Regulæ distinctas monasticas, divisa, qua proin Regulæ S. BASILII appellantur, & quas ex Græco in Latinum transulit, atque eruditam præfationem præmisit Rufinus Presbyter Aquilejensis. Et quidem prima pars appellatur Regula fusiùs tractata, quemadmodum & secunda dicitur Regula brevius tractata, quas tamen Rufinus in unum conjunxit, atque ex illis hanc præsentem Regulam sub nomine S. BASILII observandam Monachis proposuit. Tota autem hæc Regula constat 203. quæstionibus cum earum responsionibus, ex S. Scriptura desumptis, quibus continentur omnia, qua ad perfectionem Christianam pertinent, vel ad essentialia Monachorum munia spectant. Etsi enim S. BASILIUS non tangat exteriores ceremonias & observationes, ab aliis monastica vita Legislatoribus præscriptas, circa divini Officii ordinem, susceptionem hospitum, laborem manuum, formam vestimentorum, correctionem culpæ potus & cibi, &c. Attamen ad reformandam interiorem hominem salutaria præcepta tradit, maxime attendens ad morum constitutionem & cordis directionem. Hinc sanctissimus Monachorum Occidentalium Patriarcha Benedictus ad calcem sua Regulæ inter alias SS. Patrum doctrinas summo opere laudat hanc Regulam, sanctumque BASILIUM nominat suum Patrem spirituales. Atque etiamnum hodie Monachi Orientales pro norma vitæ hanc Regulam amplectuntur, observantes tamen pro externis ritibus & ceremoniis aliarum Regularum diversa statuta; nec sanè solam in Oriente, sed etiam in Occidente reperiuntur Monachi Basiliani, præsertim in Polonia, Italia & Hispania. Natus est autem S. BASILIUS annò 329. atque annò 355. sæculum reliquit, quamvis Ascetica sua, sive hæc præsentem Regulam, ante annum 355. non conscripserit, annò 379. decessit.

INCIPIIT

INCIPIE PRÆFATIO RUFFINI PRESBYTERI AQUILEJENSIS
in Regulam S. Basilii ad Urfejum Abbatem.

Satis libenter, charissime frater Urfei, adventantes jam fratrum confecta confortia, Monasterium tuum ingressi sumus; quod superpositum angusto arenoli tramitis dorso hinc atque hinc passivi & incerti maris unda circumluit: rara tantummodo latentis locos eminus arguit pinus, ex qua & Pineri clarum nomen seculo dedit. Fo tamen maxime delectati sumus, quod non, ut aliquis mos est, vel de locis, vel de opibus Orientis sollicitè percontatus es; sed quænam ibi servorum Dei haberetur observatio, quæ animi virtus, quæ instituta servarentur in Monasteriis, requisisti. Ad hæc ego ne quid tibi minus dignè, non dico quàm geritur, sed quàm geri debet, exponerem, S. BASILII CAPPADOCIÆ EPISCOPI, viri fide & operibus, & omni sanctitate satis clari INSTITUTA MONACHORUM, quæ interrogantibus te Monachis velut sancti cujusdam juris responsa statuit, protuli. Cujus cùm de-

finitiones ac sententias mirareris, magno perpoposcisti, ut hoc opus in Latinum verterem; pollicens mihi, quòd per univèrsa occidæ partis Monasteria, si hæc sancti & spiritualis viri sancta & spiritalia innotescerent instituta, omnis ille servorum Dei profectus, qui ex hujusmodi institutionibus nasceretur, mihi quoque ex eorum vel meritis, vel orationibus, aliquid gratiæ vel mercedis asserret. Exhibui ergo, ut potui, ministerium meum: Imple & tu, & omnes qui legitis & observatis gratiam, ut & agentes & orantes sic, quemadmodum instituta hæc continent, mei quoque memores sitis. Tui sanè sic officii etiam aliis Monasteriis exemplaria præbere: ut secundum instar Cappadociæ, omnia Monasteria eisdem, & non diversis vel institutis vel observationibus vivant.

Explicit Præfatio Ruffini.

INCIPIE REGULA SANCTI BASILII EPISCOPI
CAPPADOCIÆ AD MONACHOS.

Psal. 93.

2. Tim. 3.

Deut. 31.

HUMANUM genus diligens Deus, & docens hominem scientiam, his quidem quibus docendi contulit gratiam, præcepit per Apostolum, permanere in doctrina: his verò qui edificari divinis institutionibus indigent, per Moysen protestatur, dicens: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; presbyteros tuos, & dicent tibi.* Propter quod necessè est, nos quidem quibus ministerium verbi creditum est, in omni tempore paratos esse & promptos ad instructionem perfectionisque animarum: & quædam quidem, in communi Ecclesiæ auditorio simul omnibus de præceptis Domini contestari; quorundam verò secretius perfectioribus quibusque differere, & inquirentibus manifestare, atque interrogare volentibus de fide & veritate Evangelii Domini nostri Jesu Christi, & de conversatione perfecta, copiam nostri sermonis facultatemque præbere; qua possit ex his perfectus effici & consummatus homo Dei. Vobis autem convenit nullum tempus vacuum præterire, quo minus ad ea quæ communiter cum omni Ecclesiâ discitis, etiam secretius de eminentioribus & perfectioribus inquiretis: *Cod. Regul. Tom. I.*

ut omne ævum vitæ vestræ in inquirendo de melioribus, & percontando de utilioribus transigatis. Quoniam ergo & in hoc nos congregavit Deus, ut paululum quid à molestis segregat turbarum silentii agamus & quietis; neque in aliud opus animum demus, neque residuum temporis somno rursus & remissioni corporis mancipemus; sed in inquisitione & solitudine mediorum noctis hoc, quod superest spatium, exigamus, adimplentes illud quod dictum est per beatum David: *Beatus qui in lege Domini meditabitur die ac nocte.* Si quid ergo unusquisque vestrum deesse sibi ad scientiam putat, ad communem id proferat inquisitionem. Facilis enim pluribus simul conferentibus, si quid difficile vel obiectum videtur esse, clarescet, Deo sine dubio inveniendi gratiam querentibus largiente. Sicut ergo nobis necessitas imminet, & secundum illud Apostoli, *ut mihi erit, si non evangelizem:* ita etiam vobis, si ab interrogatione & inquisitione cessetis, vel si remissiores ac resolutiores ad ea implenda, quæ resecta inventa fuerint, illud discrimen impendit. Propterea enim & Dominus dixit:

Joan. 12.

dixit: quia sermo quem locutus sum vobis, ille iudicabit vos in novissimo die. Et iterum: Luc. 12. Servus qui ignoravit voluntatem domini sui, & non fecit digna, plagis vapulabit paucis: qui autem cognoverit, & fecerit contra voluntatem domini, vapulabit plurimis. Oremus ergo misericordiam Domini, ut & nobis verbi inculpabile tribut ministerium; & vobis fructuosum doctrinæ concedat even-

tum. Tamquam ergo scientes quia stabunt ante faciem vestram verba hæc ante tribunal Christi; *Aquam enim te, inquit, Psal. 49. & statim ea ante faciem tuam: ita & intendite animum vigilantem ad hæc, quæ dicuntur, & ad opus dignum quæ audistis, festinanter adducite: Quia nescimus Matth. 24. qua die, vel qua hora Dominus noster veniet.*

PRIMA INTERROGATIO FRATRUM.

Quoniam delit nobis sermo tuus potestatem ut interrogemus, primo omnium doceri quæsumus, si ordo aliquis est & consequentia in mandatis Dei; ut aliud quidem sit primum, & aliud secundum, & sic per ordinem cetera: an omnia mandata ita sibi invicem cobarcent, & sint æqualia, ut unde voluerit quis possit initium sumere, tanquam in modum circuli vel coena.

Matth. 21.

RESPONSIO. Interrogatio vestra antiqua est, & olim proposita in Evangelio in eo, cum accedens ad Dominum quidam legis doctor ait: *Magister, quod est mandatum primum in lege: Et Dominus respondit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex totis viribus tuis: hoc est primum & maximum mandatum. Secundum verbū simile hoc: Diliges proximum tuum sicut teipsum. Ipse ergo Dominus ordinem mandatis imposuit: primum dicens & magnum esse mandatum, Deum ex toto corde & ex tota mente diligere: secundum verò ordine & consequentia, & quod illi esset simile per virtutem, in quo quod illud expleret, & quod penderet ex primo; diligere proximum sicut teipsum. Sed & de aliis similiter in sanctis scripturis invenies; & servatur, ut ego arbitrator, in omnibus mandatis ordo quidam & consequentia præceptorum.*

INTERROGATIO II.

Quoniam igitur de charitate Dei primum ait esse mandatum, inde nobis primum omnium discere. Nam quia oportet diligere audivimus: quomodo tamen hoc possit impleri, desideramus addiscere.

Matth. 21.

RESP. Optimum suspensistis sermonis exordium, & propositio nostro valde conveniens. Deo itaque juvante, nos quod dicitis, faciemus. Sciendum ante omnia est, quod mandatum istud unum quidem videtur esse; sed omnium in se mandatorum virtutem complectitur & constringit, ipso Domino dicente: *Quia in his duobus mandatis universa lex pendet & Propheta. Ne tamen nos per singula di-*

scutere aggrediamur ordinem mandatorum; alioquin videbimus totum opus introducere in partes: sed quantum ad propositum sufficit, & præsens ratio possit, inquiremus: illud ante omnia designantes, quod omnium mandatorum, quæ à Deo accepimus virtutes in nobismetipsis insitas gerimus. Quo scilicet neque difficultas in nobis sit, tanquam novum aliquid & alienum à nobis expectatur: neque rursus elationis dari nobis aliqua videatur occasio, si putemus nos plus aliquid offerre Deo, quam ab ipso in natura nostræ creationis accepimus. Quoniam quidem ea quæ nobis à Deo inrita sunt, si rectè & competenter moveamus in opus, hoc est secundum virtutem vivere. Si vero naturæ beneficia corrumpamus, hoc est in malitiam vergere. Est ergo mali ista definitio, non rectè uti motibus animi à Deo nobis insitis. Et rursus virtutis ista definitio, rectè uti, id est secundum mandatum Dei, & secundum conscientiam, animi motibus à Deo insitis. Cum ergo hæc ita se habeant, idem hoc inveniemus etiam de charitate constare. Mandatum accepimus diligere Deum. Dilectionis virtutem in ipsa statim prima conditione à Deo anima sibi insitam gerit: in quo nequaquam extrinsecus testimonio indigemus: unusquisque enim in semetipso & ex semetipso horum, quæ dicimus, sumit indicia. Omnis homo desiderat omne quod bonum est, & affectu quodam naturali constringimur ad omne, quod bonum putamus. Sed & erga consanguineos & carnis proximos nullo docente in amore constringimur: his quoque quorum affectum & beneficia accepimus, omni affectu & officiis copulamur. Et quid aliud tam bonum habetur quam Deus? Imò quid aliud bonum, nisi solus Deus? Qui decor? qui splendor? quæ pulchritudo, quam naturaliter diligere provocamur, usquam talis qualis in Deo est, & esse credenda est? Quæ usquam talis gratia? quæ amoris flamma, quæ & animæ secreta & interiora succendat, sicut amor Dei inflammare debet mentis arcana? præcipue si sit ab omni

omni pollutione purgata : si sit munda anima, & quæ vero affectu dicat : *Quoniam vulnerata carnate ego sum.* Inestimabilem prorsus ego sentio amorem Dei, & qui sentiri magis quam dici possit. Inenarrabilis quædam lux est : etiam si fulgura, si coruscæ adhibeat, vel comparet sermo, non parietur, non recipiet auditus. Si luciferi fulgores, si lunæ splendores, si ipsium solis lumen assumas, ad comparisonem gloriæ illius obscura sunt omnia, & multo tæriora, quam si cæca nox & obscuritate profundæ caliginis merâ limpidissimo meridiano solis lumini comparetur. Decor ille corporeis oculis non videtur : anima sola & mente conspicitur. Qui decor si cuius forte Sanctorum mentem animamque perstrinxerit, flagrantissimum in eis amoris sui stimulum desigat. Propterea denique veluti amoris ejusdam ignibus tabescens, & præsentem vitam perhorrescens, dicebat aliquis ex eis : *Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei ?* Et iterum dicebat istius ardoris ignibus flagrans : *Servus anima mea ad Deum vocem.* Et insatiabiliter ardens ejus desiderio orabat, ut *videret voluntatem Domini, & protegeretur in templo sancto ejus.* Ita ergo naturaliter & concupiscimus, quæ bona sunt, & amamus. Nihil autem, ut diximus, tam summum bonum est, quam Deus : & ideò debito quodam exsolvimus hanc, quam ab eo accepimus charitatem. Quæ utique si denegetur, & non exsolvatur, iræ nos inexcusabiliter obnoxios facit. Et quid dico iræ obnoxios ? Quæ enim poterit esse major ira, quæ ultio gravior, quam hoc ipsum si accidat nobis, alienos effici nos à charitate Dei ? Quod si parentibus inest naturalis affectus erga eos, quos genuerunt ; & non solum hoc in hominibus, verum etiam in mutis animalibus invenitur : videte ne inveniamur vel pecudibus hebetiores, vel belluis feris immaniores, si nullo erga genitorem constringamur affectu. Quem etiam quantus & qualis sit scire non possumus, ex hoc tamen solo quod ex ipso sumus, venerari & diligere parentis debemus affectu, atque indefinenter erga ejus memoriam pendere, sicut erga genitricem suas faciunt parvuli. Sed multo amplius multoque promptius ; quanto & immensum nos beneficiorum ejus obnoxios scimus. Quod ipsum nobis commune esse puto etiam cum cæteris animalibus : meminerunt namque etiam illa, si quid eis quis contulerit bonum. Si mihi non creditis, audite Prophetam dicentem : *Cognovit bos possessorem suum, & asinus præsepium domini sui.* Abist autem de nobis dici ea, quæ sequuntur : *Quia Israel me non cognovit, &*

populus meus me non intellexit. Quod si etiam eos, qui beneficii aliquid nobis contulerunt, nullo docente diligimus, & omni studio, quantum fieri potest referre, gratias nitimur ; quomodo sufficiemus gratiam referre beneficiis Dei, quæ tanta sunt, ut effugiant numerum ; & talia, ut sufficiat unum aliquid ex omnibus per totam vitam nostram efficere nos obnoxios largitori ? Nam omitte cætera omnia, quæ quidem & ipsa magna sunt & præclara, verum à majoribus & melioribus, velut stellæ quædam splendidioribus solis radiis, obteguntur ; quoniam quidem nec tempus nobis est amplius dilatare sermonem, ut possimus etiam de minimis divina erga nos enumerare beneficia. Sicamus igitur quotidianos solis ortus, & unius lampadis fulgore illuminarum univerfum mundum. Sicamus lunæ circuitus, æris permutationes vicissitudinesque ; imbres ex nubibus, flumina fontescque de terra ; latitudines atque altitudines maris : universitatem terræ, ac natiuitates eorum animantium quæ in aquis gignuntur, & quæ coalescunt vel oriuntur in terris, nostris ministeris vel usus deputata. Hæc ergo omnia, & cætera innumerabilia prætermitto : hoc solum, quod ne volenti quidem præterire possibile est, silere non possumus : & quamvis reticere gratiam non sit possibile, multo tamen impossibilis est, ut dignum est & ut competit, proloqui : hoc inquam quantum est, quod scientiam sui donavit homini Deus, & rationabile animal esse fecit in terris, & ineffabilis paradisi abuti voluptate ac decore concessit ; quicunque serpentis arte deceptum, & in peccatum lapsum, ac per peccatum in mortem devolutum, nequaquam despexit ; sed legem in adiutorium dedit, præfecit Angelos, destinavit Prophetas ; conatus malitiæ comminationum severitate compescuit ; bonorum desideria munificentissimis re-promissionibus provocavit. & finem utriusque viæ nostræ in multis imaginibus præsignavit. Verum cum post hæc omnia in malis nostris incredulitatibus duraremus, non est averfus, nec dereliquit nos pii Domini bonitas : neque cum beneficiis ejus essemus ingrati, avertere potuimus & excludere misericordiam ejus à nobis : sed revocamur à morte, & iterum vivificamur per Dominum nostrum JESUM Christum, *Qui*

Ecc. 1.

Phil. 2. cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalem Deo : sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens. In Gal. 1. firmitates nostras accepit, & agrestitates nostras portavit, & pro nobis vulneratus est, ut levare illius sanaremur. Et à maledictis nos redemit, Sap. 61

factus pro nobis maledictum. Et morte turpissima condemnatus est, ut nos revocaret ad vitam. Nec sufficit ei vivificare nos mortuos, sed & divinitatis suae participium tribuit, & munus aeternitatis indulget; & supra omne quod vel petere vel intelligere possumus, credentibus vel diligentibus se preparat, quod oculus non visa, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit. Quid ergo retribuemus Domino pro omnibus quae retribuit nobis? Verum ille tam benignus & clemens est, ut ne retributionem quidem reposcat; sed sufficit ei, ut pro his omnibus quae largitus est, diligatur. Quis ergo ita irremediabiliter ingratus est, ut propter tanta & talia beneficia non diligat largitorem?

Et de charitate quidem Dei ista sufficiant: propositum namque est, ut superius diximus, non omnia dicere, impossibile enim est; sed breviter & succincte commemorare ea, quae amorem Dei inferere animae & suscitare sufficiant. Consequens jam nunc est, etiam de eo mandato, quod ordine & virtute secundum diximus, explicare. Et quidem quoniam lex eas virtutes, quae animae a creatore insitae sunt, elinet & excolat, jam superius diximus. Quia ergo praecipimur diligere proximos sicut nos ipsos, videamus etiam si inest nobis virtus & facultas ad hujus quoque mandati explentem. Et quis ignorat, quoniam humanum animal & commensurable homo est, & non agreste aliquod ac ferum? Nihil enim tam proprium est naturae nostrae, quam alterum alterius indigere, & requirere invicem, ac diligere, quod requiritur. Quia ergo Dominus harum in nobis virtutum semina seminavit, sine dubio horum etiam fructum requirit; & testimonium nostrae erga se dilectionis dilectionem accipiet proximorum. *In hoc enim, inquit, sicut omnes, quia mei discipuli estis, si invicem diligatis.* Et ita in omnibus ista mandata conjungit, ut etiam misericordiae opera quae in proximo fiunt, transferat in semetipsum. *Esurienti enim, inquit, & dedistis manducare mihi.* Et reliqua quae in proximo gesta sunt, se dicit esse perceptum, cum adiecit: *Quantum fecistis uni ex minimis istis fratribus meis, mihi fecistis.* Ergo per primum completur & secundum; per secundum vero ascenditur & reditur ad primum: ut qui diligit Dominum, sine dubio diligat & proximum. Ait enim Dominus: *Qui diligit me, mandata mea custodit. Hoc est autem mandatum meum, inquit, ut invicem diligatis.* Ita & qui diligit proximum, explet in Deo charitatem: quia ipse in se recipit, quidquid confertur in proximum. Et quidem in

his, qui initia habent ad timorem Domini, & ad primos aditus religionis accedunt, prima institutio est utinam per timorem; secundum sententiam sapientissimi Salomonis, dicentis: *Initium sapientiae timor Domini.* Idipsum etiam in psalmis legitur. Vos vero fratres, qui iam parvuli in Christo esse debistis, nec ultra lacte indigetis, eibus solidos esse dogmatum firmitate perquirite, ad nutriendum & pascendum interiorum hominum; quo per eminentiora quoque mandata perveniat ad perfectum, & in omni, quae in Christo est veritate, confirmetur. Observantium sane est, ne forte copiosioris gratiae pondus causa nobis gravioris condemnationis existat, si ingrati inveniamur in muneribus largitoris. Illud autem ante omnia considerandum est, quia neque aliud ullum mandatum, neque hoc quod de charitate Dei & proximi praecipitur, implere quis poterit, si per varias & diversas occupationes animus aberret. Sed neque artificium ullum, vel ullius industriae disciplinam possibile est adipisci eos, qui frequenter ex aliis ad alia transferuntur. Omni ergo custodia oportet nos servare cor nostrum, ne forte desiderium Dei mala desideria & sordidae cogitationes depellant nostris animis ac detrudant: sed è contrario assidua recordatione & memoria Dei, formam quodammodo ac figuram ejus animae nostrae signaculis singuli infigamus, quae nullis queat perturbationibus aboleri. Sic enim & desiderium in nobis divinae charitatis accenditur, dum frequens ejus memoria mentem atque animum illustrat; & ad opus mandatorum Dei erigimur ac suscitatur. Et ex ipsis rursus charitatis operibus vel conservatur Dei in nobis charitas, vel augetur. Et hoc puto ostendere volentem Dominum dicere, aliquando quidem: *Si diligitis me, mandata mea servate,* aliquando autem: *Si facitis, quae ego dico vobis, permanetis in charitate mea; sicut & ego servavi mandata Patri mei, & maneo in charitate ejus.* Ex quibus edocet nos, prospectum operis nostri debere ex sua voluntate pendere; ut tanquam speculum quoddam ipsum habentes, & semper ad ipsum respicientes, opus nostrum fixo ad ipsum cordis oculo dirigamus. Sicut enim artificia, quae in hac vita sunt, prospectum quandam animi gerant, & ita secundum hoc quod animo coeperint, etiam in opere utantur manuum ministerio; sic & in hoc nostro opere, unus manet nobis iste prospectus, atque unus terminus fixus est, quo Deo placere debeamus. Secundum hunc ergo prospectum opus dirigamus mandatorum. Impossibile namque

Prov. 1.
Mat. 110.
1. Cor. 13.

Prov. 4.

Jos. 14.

1. Cor. 8.
Gal. 2:15.

Jos. 13.

Matth. 25.

Jos. 14.
15.

que est aliter constare posse operis nostri formam, nisi voluntas ejus qui injunxit opus semper in memoria habeatur: ut ejus voluntate servata, & labore operis ac diligentia competenter expleta, semper jungamur Deo, dum semper ejus memores sumus. Sicut enim verbi causa faber securam faciens aut saltcm, meminit semper ejus, qui opus injunxit; & retinet in corde suo, cujus magnitudinis, vel qualitatis, vel formæ injunxerit fieri securam; & in illud semper intendens, quod sibi meminit à domino operis injunctum, ad hoc dirigit manuum ministerium, ut forma operis; cum ejus qui injunxit, animo ac voluntate conveniat. Si autem obliuiscatur, quid vel quale sit, quod sibi fuerat imperatum, sine dubio aliud aliquid quàm injunctum fuerat, faciet. Ita etiam Christianus omnem conatum & omne studium in actibus suis adhibere debet, ut secundum voluntatem Dei, qui opus injunxit suum quoque dirigit opus; ut actus sui ornentur, & possit ejus, qui præcepit voluntatem implere. Tunc etiam illud complere potest quod scriptam est:

I. Cor. 10.

Sive manducetis, sive bibatis, sive aliud quid facistis, omnia ad gloriam Dei facite. Si verò declinet quis à regula, & corrumpat observantiam mandati, ex hoc ipso arguitur, si quis sit immemor Dei. Plurimum autem prodest ad conservandam memoriam Dei, etiam secretus & remotus habitare. Nam permixtum vivere cum his, qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum ejus, plurimum nocet: sicut & Salomonis sermo testatur, dicens: Cum homine iracundo ne habitaveritis, ne seris discatis vias ejus, & accipiatis loquentis animam vestra. Et iterum quod dicit: Exite de medio eorum, & separamini ab eis, dicit Dominus, ad hoc ipsum respicit. Igitur neque per oculos, neque per aures recipiamus illecebras ad peccandum, & paulatim longo usu in hæreamus consuetudini pessima. Et rursum ut possimus orationi vacare, oportet primò secretius habitare. Hoc enim modo & præcedentes consuetudines excidemus, in quibus contra mandatum Dei agebamus. Non enim parvus labor est, ut se aliquis à priore non bona consuetudine recedat ac revocet: quoniam quidem mos longo tempore confirmatus vim quodammodo nature obtinet. Oportet ergo nos primò omnium abnegare nos ipsos, & tollere crucem Christi, & sic eum sequi. Abnegamus autem nos hoc modo, si per omnia præterite consuetudinis oblit, voluntates proprias abnegemus: & ita non solum ab hominibus non rectè agentibus, verùm etiam à nostris ipsis inordinatis & incompocis

Prov. 12.

Echi. 12.

Mach. 16.

moribus secedamus. Alioqui ut in eadem quis consuetudine atque in priore conversatione permanens, emendare se possit & corrigere, difficillimum est; imò ut verius dicam, penitus impossibile. Sed ad hoc ipsum, ut tollat quis crucem suam & sequatur Christum, plurimum impedit scietas & permixtio eorum, qui vitam dissimilem ducunt. Nam paratum esse ad mortem pro Christo, & mortificare membra quæ sunt super terram, & pro nomine Christi libenter ferre omne discrimen, hoc est tollere crucem suam. Ad quod grande videmus impedimentum posse nobis oboriri ab his, qui dissimiles sunt vel vita vel moribus. Et ad cætera alia quæ multa sunt, accedit etiam hoc, ut respiciens anima ad multitudinem nequiter viventium, primò quidem occupetur & impediat, ne suorum malorum capiat intellectum, & possit vel purgare per poenitentiam, quæ deliquit, vel causas culpæ refecare emendatione vitiorum. In comparatione etenim pessimorum aliquid se jam magni perfecisse æstimat. Tum deinde impedimentis & perturbationibus atque occupationibus, quas communis hominum vita habere solet, præternissis, illud quod majus est & pretiosius omnium, memoriam Dei non potest custodire: quæ depulsa ab animis & exclusa, non solum omni læticia & gaudio caret divino, & delectationis Domini sustinet detrimenta, sed & dulcedinem non sentit divini eloquii, ut dicat: *Quàm dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, super mel & favum ori meo: sed & in neglectum & oblivionem pervenit judiciorum Dei, & in contemptus consuetudinem decidit: quo majus malum, & perniciosius pati nihil potest.*

INTERROGATIO III.

Quia ostendit nobis sermo tuus, periculosum esse cum his qui mundana contemnunt, vitam ducere; nunc discere cupimus, si oporteat eum qui ab hujusmodi consortiis discesserit, remotum esse & solum; an verò cum fratribus ejusdem propositi & ejusdem animi vitam suam sociare.

RESP. In multis utile esse video, vitam communem ducere cum his, qui ejusdem voluntatis sunt atque propositi. Primò, quia etiam ad usus corporales victusque ministerium unusquisque nostrum solus sibi non sufficit: & verò ideò pro his quæ ad ministerium vite nostræ necessaria sunt, invicem opera nostra egemus. Sicut enim pes hominis in alio quidem suis viribus utitur, in alio verò indiget agentibus, & sine adjumento cæterorum membrorum nec explere suum opus,

Colos. 3.

Psal. 118.

2. Cor. 13.

opus, nec sufficere suis viribus potest; ita etiam vita solitaria mihi pati videtur; cum neque quod ei inest, utile esse, neque quod deest ab aliquo possit acquiri. Præter hoc autem nec ratio quidem charitatis unumquemque permittit, quod suam est quærat, dicente Apostolo:

1. Cor. 13. *Charitas non quærit, que sua sunt.* Deinde, sed nec culpas quidem suas unusquisque ac vitia facile dignoscit, cum qui arguat nemo est: & facile hujusmodi homini accidere potest illud quod scriptum est;

Ecd. 4. *Ve soli, quia si ceciderit, nemo est alius, qui erigat eum.* Sed & mandata à pluribus quidem facilius adimplentur: ab uno vero dum unum videtur impleri, aliud impeditur. Ut puta, quomodo quis solus visitabit inermem? aut quomodo suscipiet peregrinum? Si vero omnes corpus sumus Christi, singuli autem aliterum membra, per consonantiam velut in unius corporis compagem in Spiritu sancto aptari & conjungi debemus adinvicem. Quod si unusquisque nostrum solitariam eligat vitam, scilicet non tali aliqua causa vel ratione quæ Deo sit placita, vel quod ad communem cæterorum pertinetur dispensationem, sed propriæ voluntati & passioni satisfaciens; quomodo possumus discreti & divisi adimplere, & integram assignare membrorum ad se invicem consonantiam? Ille enim talis neque cum gaudentibus gaudet, neque cum silentibus silet; quoniam quidem separatus ac divisus à cæteris nec cognoscere quidem necessitates poterit proximorum. Tum deinde nec suscipere poterit unus ad suscipienda omnia dona Spiritus sancti; quia secundum unusquisque mensuram fidei & donorum spiritualium distributio celebratur: ut id quod per partes unicuique distributum est, rursus tanquam membra ad ædificationem unius corporis coëst &

Rom. 11.

Rom. 15.

1. Cor. 12. *conspiret. Alii enim datur sermo sapientie, alii sermo scientie, alii fides, alii prophetia, alii gratia servitium, & cætera: quæ singula utique non tam pro se unusquisque, quam pro aliis suscipit à Spiritu sancto. Et ideo necesse est unusquisque gratiam, quam susceperit à Spiritu Dei, & in commune prodesse. Accidit ergo, ut is qui remotus vivit & separatus, unumquemque suscipiat gratiam, & hanc ipsam inane faciat, dum nihil per eam operatur; sed desodit eam in semetipso. Quod cujus & quanti sit periculi, noster omnes qui legitis Evangelium. Si autem cæteris communicat gratiam, & ipse perituitur propriè ea ipsa quam susceperit; & multiplicatur in eo, dum communicatur & cæteris; & ipse nihilominus fruitur gratia reliquorum. Habet autem & alia quamplurima*

bona communis vita ista Sanctorum, quæ non est nunc possibile omnia dinumerare. Interim, ut diximus, ad conservanda sancti Spiritus dona commodior est multorum societas, quam si degamus in solitudine. Sed & adversus insidias inimici, quæ extrinsecus inferuntur, multo cautior est & utilior societas plurimorum: ut facilius sulcitur è somno, si quis fortè obdormierit somnum illum, qui ducit ad mortem. Sed & delinquenti delictum suum facilius apparebit, cum à pluribus vel arguitur, vel notatur: secundum quod & Apostolus dicit: *Suscipite ei qui tamquam est, oburgatio hæc quæ fit à pluribus.* Sed & in oratione non parvum emolumentum à pluribus nascitur, cum consensu & univertitate orantibus; ut ex multorum personis, per gratiam quæ in nobis est, Deo gratiæ referantur. Sed interdum & periculo proxima est vita solitaria. Primò quidem illi periculo subiacet, quod certè gravissimum est, in quo ipse sibi placet, & neminè habens qui possit opus ipsius probare, videbitur sibi ad summam perfectionem venisse. Tum deinde sine ullo exercitio degens, neque quid sibi vici abundet, neque quid virtutis desit, agnoscit. Neque discretionem habere poterit in operum qualitate, pro eo quod operandi materia omnis exclusa sit. In quo enim humilitatem suam probabit, neminem habens cui humile se præbere debeat? In quo misericordiam demonstrabit totius consortii & societatis alienus? Ad patientiam verò quomodo seipsum exercet, nullum habens qui videatur ejus voluntatibus obviare? Si quis autem dicat, suscipere sibi doctrinam scripturæ, & Apostolica præcepta, ad emendationem morum, vitamque formandam; simile mihi aliquid facere videtur his, qui semper fabrilis artificum discunt, nunquam tamen fabricantur opus: vel his qui in structorum arte semper docentur, nunquam tamen ædificandæ domus operam dabunt. Ecce enim & Dominus non æstimavit sufficere sibi solam verbi doctrinam, sed & opere ipso voluit nobis tradere humilitatis exempla, cum præcinctus linteo lavit pedes discipulorum suorum. Tu ergo cujus pedes lavabis? quem curabis officis? cujus inferior aut ultimus eris, cum solus vivas? Sed & aliud quod dicitur: *Bonus est juvenum, habitare fratres in unum: quod unguento Pontificali in barbam de capite descendenti sanctus Spiritus comparavit, quomodo in solitaria habitatione complebitur? Stadium namque est quoddam, ex Apostolo præcepto, ad emendationem morum vitamque formandam, in quo per virtutis exercitium proficitur; in quo*

Muth. 7.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

1. Cor. 11.

quo meditatio divinatorum mandatorum effulget amplius & clarescit, hæc communis inter se unanimatorum fratrum habitatio: habens in se illam similitudinem & exemplum, quod in Actibus Apostolorum refert de sanctis scriptura divina, dicens: *Quia omnes credentes erant in unum, & habebant omnia communia.*

INTERROGATIO IV.

Oportet primum renuntiare omnibus, & ita venire ad hanc vitam vel conversationem, qua secundum Deum est?

Mem. 16. Resp. Domino & Salvatore nostro JESU Christo dicente: *Si quis venit ad me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me: Et iterum: Qui non renuntiaverit omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus: Qui ad hoc venit, ut Dominum sequatur, etiam seipsum neget, & tollat crucem suam.* Certum est autem, quia jam & ante diabolo renuntiavit, & operibus ejus. Quod tamen non ab his qui in profectu sunt vitæ, vel qui jam ad perfectionem tendunt, sed ab his quia prima statim confessione initiantur, fieri solet.

In hoc autem renuntiat, sicut superius diximus, etiam ipse sibi homo, id est, si priori consuetudini suæ vel vitæ renuntiet, aut etiam moribus suis, vel delectationibus sæculi hujus, sed & consanguinitati corporali; illi maxime, quæ impedire ejus propositum potest: & parentes quidem eos, qui se in Christo JESU per Evangelium genuerunt, magis putabit; fratres autem eos, qui eundem adoptionis Spiritum susceperunt: possessiones verò omnes simul à se ducit alienas. Et ut breviter dicam, hic cui pro Christo mundus omnis crucifixus est, & ipse mundo, quomodo potest servus effici cogitationum & sollicitudinum mundi; cum Dominus jubear etiam animam ipsam abnegandum esse pro se? Perfecta itaque est abnegatio in eo, ut passionibus penitus careat, dum adhuc in corpore est. Sed hæc incipit agere ab his primò, quæ extrinsecus sunt, id est, à passionibus, vel inani gloria; & si quæ sunt alia similia, ut ab his primò efficiatur alienus. Et hoc est quod nos docuerunt Apostoli Jacobus, & Joannes; qui reliquerunt patrem suum Zebedæum, & navem ipsam in qua erant. Sed & Matthæus relinquens vectigal, & surgens, ac sequens Dominum; qui non solum lucra reliquerat vectigalium, sed & periculum contemperat; quod utique poterat evenire à principibus sæculi, pro eo quod vectigalium rationes imperfectas atque incompositas reliquisset. Ita autem cupiditate sequendi Dominum ductus est,

Cod. Regul. Tom. I.

Mem. 9.

Mem. 9.

ut nullum profusum hujus vitæ respectum vel cogitationem sibi nec servaverit. Quod autem neque ad affectus parentum, si adveniantur Dominicis præceptis, neque ad ullam aliquam humanam delectationem oporteat aliquem respicere, & per hoc ab eo quod propositum impedi, Dominus edocet, dicens: *Si quis ergo venerit ad me, & non odit patrem suum & matrem suam, & uxorem, & filios, & fratres & sorores, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus.* Quod est simile illi quod dixit, ut denegeret quis seipsum.

Luc. 14.

INTERROGATIO V.

Si oportet eum qui servus Dei sociari vult, relinquere indifferenter propinquis suis portionem facultatum suarum?

Resp. Domino dicente: *Vende omnia bona tua, & da pauperibus, & habebis thesaurum in caelis, & veni sequere me.* Et iterum: *Vendite omnia quæ habetis, & date eleemosynam: arbitrator quidem, quòd is qui accedit ad Dei servitium, non debeat continere, & ut libet relinquere ea quæ sibi competunt; sed tentet omnia, si fieri potest, cum summa diligentia assumpta, tamquam ea quæ jam Domino sacrata sunt, quantum veri potest rationaliter dispensare: scies quia non est absque periculo, in opere Dei agere negligenter. Si verò propinqui ejus vel parentes contra fidem veniant, debet rursum meminisse Domini dicentis.*

Quia non est qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agnos propter me, & propter Evangelium, qui non accipiat centuplum in presenti tempore, & in futuro sæculo vitam æternam. Veritatem oportet cum his, qui sibi quæ sua sunt devocant & relinquunt, & deidem faciunt, protestari, & denuntiare, quia sacrilegii crimen incurunt, secundum mandatum Domini dicentis: *Quod si peccat in te frater tuus, & argue eum, & reliqua.* Judicio verò experiri de his apud judices sæculi, abnuit religionis auctoritas, per id quod dixit Apostolus: *Andet aliquis vestrum, si negotium habeat adversus alium, judicari apud injustos, & non apud sanctos?* Et rursum: *Quia jam quidem omnino delictum est in vobis, quæ judicia habetis inter vos.*

Luc. 14.

Luc. 12.

Jer. 48.

Mem. 19.

Mem. 18.

1. Cor. 6.

INTERROGATIO VI.

Si oportet omnes qui inveniunt ad nos suscipere; aut cum probatione? & qualis ista debet esse probatio?

Resp. Cùm Dei clementia omnes vocet, per illam prædicationem qua dicit: *Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos:* non est absque discrimi-

Mem. 11.

K

discrim-

discrimine abijcere quempiam venientem ad nos. Veruntamen neque immundis, ut ajunt, pedibus ingrediendum est introire quempiam in sanctam doctrinam: sed sicut Dominus noster Jesus Christus juvenem illum, qui ad se venerat, interrogavit de priorē vita sua; & cūm audisset, quia rectē transacta esset, quod deerat ei præcepit adimplere, & ita demum jussit eum sequi se: Ita etiam non oportet inquirere de præterita vita & conversatione; ne fortē simulata quis mente & fallaci animo accedat ad nos. Quod ita demum dignoscitur, si facili omnem laborem corporis, qui injungitur, ferat, & ad castigationem vitæ pronus inclinatur: vel si etiam delictum aliquod suum, cum interrogatus fuerit, nequaquam pronuntiare contunditur, & mediam delicti quæ adhibita fuerit, grante assumit: & si ad omnem humilitatē absque ulla verecundia inclinatur, ac vilioribus & abjectioribus artificiis. Si ita ratio poposcerit, itadi se non accipiat aspernante. Cūm ergo ex his singulis documentis fuerit comprobatus, quia firma mente, & stabili consilio, ac prompto animo sit, tunc suscipi eum decet. Prius autem quàm corpori fraternitatis inferatur, oportet ei injungi quedam laboriosa opera, & quæ videantur opprobrio haberi à secularibus: & observari oportet, si libenter hæc & libere ac fideliter expleat, nec confusionem eorum graviter ferat: vel etiam si in labore impiger inveniat & promptus.

INTERROGATIO VII.

Ex qua ætate oportet nosmetipsos offerre Deo: vel virginitatis professionem quando oportet firmam ac stabilem judicari?

Luc. 11.
9. Tim. 3.
1. Tim. 3.

RESP. Dicente Domino: *Sinite infantes venire ad me*: Et Apostolo Paulo colaudante eum, qui ab infantia sacras literas didicisset: & rursum præcipiente, educari filios in doctrina & correptione Domini; omne tempus à prima ætate opportunum quidem esse ducimus ad suscipiendum timorem & eruditionem Domini: firma tamen tunc erit professio virginitatis, ex quo adulta jam ætas esse coeperit, & ea quæ solet nuptiis apta deputari ac perfecta. Oportet tamen infantes, voluntate & consensu parentum, imò ab ipsis parentibus oblatos, sub testimonio plurimorum suscipi; ut omnis occasio maledicti gratia excludatur hominum pessimorum. Adhberi autem eis oportet summam diligentiam, quo possint ad omne virtutis exercitium probabiliter institui, tam in verbo, quàm in intellectu & opere. Quidquid in te-

nero quis & parvo in seruerit, firmius & tenacius imposterum conservabit. Injungenda est ergo infantium cura his, qui ante omnia in virtute patienter documenta sui probabiliter præbuerunt: qui possint pro merito delicti & ætatis singulis quibusque etiam correptionis adhibere mensuram: & qui fervent eos proximo omnium à sermonibus otiosis, & ab iracundia, atque ab incitamentis gula, & à cunctis indecentibus atque inordinatis moribus. Si verò cum ætatis augmento nullus in eis deprehenditur profectus industriz; sed vaga mens, & animus castus ac tumens etiam post instituta probabilia infructuosus permanerit: huicemodi abijci oportet; & maxime cūm juvenilis fervor rudem lacessit ætatem. Eorum verò qui ætate jam robusta accedunt ad servitium Dei, oportet inquirere, ut diximus, qualitatem vitæ præteritæ, & sufficere etiam hoc ipsum, si satis instanter hoc expetunt, & si verum & ardens desiderium est eorum erga opus Dei. Huicemodi verò fieri documenta ab his oportet, qui valde prudenter de his discutere posuerint & probare. Cūm autem fuerint suscepti, si fortē propositum suum transgressi fuerint, nec videri eos oportet ampliùs, tanquam eos qui in Deum deliquerunt; quo teste confessionis suæ pactum transgressi sunt. *Esi peccaveris, inquit, homo 1. Reg. 2. in hominem; orabunt pro ipso ad Dominum: Si autem in Deum peccaveris, quis orabit pro eo?*

INTERROGATIO VIII.

Si oportet eum qui se pia ac religiosa vita dederit, etiam continentiam observare?

RESP. Quia in omnibus necessaria sit continentia, manifestum est, primò omnium ex eo quod Paulus inter fructus Spiritus sancti etiam continentiam nominat. Tam deinde etiam immaculatam ministerium per hanc servari posse designat, cūm dicit: *In laboribus, in vigiliis, in jejuniis, in castitate.* Et iterum alibi: *In labore & in fatigatione, in vigiliis multis, in fame & siti, in jejuniis frequenter.* Et iterum: *Omnis 1. Cor. 9: qui in agone contendit, ab omnibus continens est.* Et rursum: *Maccro corpus meum, & servituti subijcio: quod utique non aliter quàm per continentiam videtur impleri.* Et juvenutis tumor, ac fervor ætatis velut freno quodam restringi & reprimi per solam continentiam potest. *Non Prov: 18: enim expediunt stulto delicia, secundum Salomonem. Et carnis, inquit Apostolus, 1. Rom. 7: curam ne feceritis in concupiscentiis.* Et iterum: *Vidua que in deliciis est, vivens mors sua est.* Sed exemplum illud divitis in deliciis

Gal. 5.

2. Cor. 6.

2. Cor. 11:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

1. Cor. 9:

delicis viventis necessariam nobis ostendit esse continentiam, ne fortè & nos audiamus, quod audivit & dives : *Quis confectus es bona in vita tua.* Quomodo autem incontinentia periculosa sit, etiam Apostolus docet, cum eam propriè illis adscribit, quos recedere à Domino dicit : ait enim : *In necessariis diebus inflabant tempora periculosa & erant tunc homines seipsum amantes,* & cum plura malitia genera enumerasset, ad ultimum posuit : *convessores, incontinentes, invidiosos.* Sed & Esau malorum suorum quasi somitem quandam habuit incontinentiam ; qui pro uno cibo vendidit primitiva sua. Sed & prima illa pravariatio non aliud homini nisi per incontinentiam accidit. Omnis verò sanctorum vita, atque ipsius Domini in carne positi presentia, quæ nobis aliâ, nisi continentie proponit exempla ? Moyses quidem, dum continuo quadraginta dierum jejuniu adstitisset indefectus, dicitur à Deo meruisse legis auxilium humano generi deservire. Helias quoque visione Dei tunc dicitur dignus electus, cum & ipse simili spatio temporum à cibo se continuisset perferibitur. Sed & Danielis, & trium puerorum meritum apud Deum, quo de omnibus inimicis suis, & de ipso tyranno triumphum ceperunt, non aliud nisi per continentiam venit. Joannis autem omnis vita continentia fuit. Ab hac etiam Domini manifestatio nis suæ initia patet. Continentiam autem dicimus, non quo à cibo penitus abstinendum sit ; hoc est enim vitam violentè dissolvere ; sed eam qua vitæ usus non superfluous, sed necessarius constat : cum reuigimus quod suave est ; expletus ea, quæ sola corporis necessitas poscit. Et ut breviter dicam, omnia quæ per passibilem concupiscentiam requiruntur, ab his abstinere, virtus est continentie. Et ideo ergo non solum in esu cibi & in libidine continentie virtus agnoscitur ; sed cum ab omnibus, in quibus delectamur quidem carne, sed in anima lædimur, abstinemus. Verus ergo continens nec gloriam humanam desiderat ; sed à vitis se continet, & ab ira, & à tristitia, & ab omnibus, quæ occupatas tenete consueverunt ineruditas animas & incautas. Penè autem in omnibus mandatis Dei hoc invenimus, quod unum alteri cohæret, & separatum aliud ab alio compleri impossibile est. Id tamen præcipue in hac ipsa continentia deprehenditur ; quoniam quidem humilis ille judicatur, qui se à superbia continet : & ille renuntiat omnibus facultatibus suis, & secundum Evangelium vendit omnia sua, & pauperibus dividit, qui

Cod. Regul. Tom. I.

sine dubio continet se à pecunie desiderio. Sed & mansuetus ille erit, qui iram continet, & cohibet furorem. Quid verò jam vagos oculi visus, & auris auditus, & lingue intemperantiam aliud quam continentia moderatur & cohibet ? Sed & intemperatos risus continentia coarctet : sicut incontinentie signum est, inordinatis & incompositis moribus agere in risu : cum utique subridendo tantummodo lætitiæ mentis oporteat indicari ; indecorum autem sit crepitantem cum sonitu elevare risum : quod certum est per incontinentiam mentis accidere solere etiam invitis ; quæ res gravitatem & constantiam animi emollire ac resolvere solet. Unde & Salomon : *Risum,* inquit, *dixi amantiam.* Et : *Sicut* Ecd. 8. *vox spinarum sub ulla, ita risus stultorum.* Et Ecd. 7. *iterum : Sultus in risu exultat vocem suam :* Ecd. 22. *vir autem sapiens vice tacite ridebit.* Osendit autem & Dominus in semetipso necessarias quidem carnis se habuisse passiones, id est, quæ virtuti testimonium ferrent ; velut laborem & fletum ac tristitiam : nusquam autem invenitur etiam risu usus, quantum ad historiam pertinent Evangelii. Sed & desere magis invenitur eos, qui ridet : dicens : *Pe* Luc. 6. *quis, qui nunc ridetis & quia fluratis.* Nec sanè seducere nos debet similitudo nominis risus. Mos namque est scripturæ, interdum lætitiæ animæ, & ascetum quandam lætorem risum nominare. Sicut ibi Sara, *Risum,* inquit, *mibi fecit* Gen. 21. *Deus.* Et iterum : *Beati qui flent nunc,* Luc. 6. *quia ridebunt.* Et in Job quoque dictum est : *Os autem veracium replebitur risu.* Job. 4. Hæc enim omnia nomina pro gaudio animæ accipiuntur. Qui ergo liber est ab omni passione, & nihil per incitamenta libidinum gerit ; sed continet & sobriè adversus omne, quod potest lædere, nititur, hic perfectè continens dicitur, qui & sine dubio per hoc alienus invenitur ab omni genere peccati. Libido namque est totius mali muscipula ; & per hanc omnes decipimur à peccato ; per quam qui non resolvitur, neque inclinatur ab ea, omni ex se peccati pessimum germen excidit.

INTERROGATIO IX.

Quæ est mensura continentia ?

Rest. Quantum spectat ad vitia vel passiones, penitus abstinere, nec usquam superari : quantum autem ad cibos, prout usus deposcit, vel ætas, vel labor, vel robur corporis, vel incommoditas ejus, ita etiam modus & qualitas temperabitur cibi. Neque enim possibile est omnes fratres unum ordinem vel modum ac regulam in cibis custodire.

K 2

Hi

Illi verò qui sani sunt, possunt omnes eandem mensuram tenere in abstinentia. Immutari verò oportet per singulos, in quibus causa aliqua diversitatis existit, providentia ac provisione eorum, quibus dispensandi hæc cura commissa est. Neque enim per singula sermonem completi possumus; sed ea tantummodo comprehendimus, quæ ad communem vel generalem pertinent institutionem. Solatia verò incommodorum in cibis, videlicet eorum qui jam lesi sunt ex opere continentia, sive ex aliis quibuslibet laboribus, quos prius religione pertulerunt, si qui præsumunt, secundum quod res & ratio deposcit, adhibebunt. Neque ergo tempus reficiendi omnibus idem statui potest, neque modus cibi, neque qualitas; sed prospectus iste sit omnibus unus, ut non usque ad satietatem persistamus in esendo. Repleri enim ventrem, & gravari ex cibo, valde inutile est etiam corpori ad omne opus. Tum deinde quia & gravatur in somnum, & quia etiam lædi ex his facile potest. Sed nec suavia quæque in fine ciborum sectanda sunt; sed sufficit usum explorare vivendi, reſutata luxuria. Si enim libidini serviamus, nihil aliud est, quam Deum facere ventrem nostrum. Quoniam quidem corpus humanum semper exoleſcit & defluxit, ideoque & repleti indicat, & reformari: propter quod & naturale est cibi desiderium, id quod secundum rectam rationem usus ipse ad reparationem deposcit eorum quæ exanianta fuerint & absumpta, tam aridi, quam etiam humidi alimenti. Si quid ergo illud est, quod potest vel brevis vel facilius explorare hanc necessitatem corporis in cibis, id potius eligendum est. Sed & Deminus hoc, ut opinor, ostendit, cum esurientes reficit in deserto: quia cum utique posset majore miraculo copiosiores eis cibos parare, nihil horum fecit, sed simplicem eis exhibuit victum: & secundum Joannem, quinque panes hordaceos, & pisciculos duos apponit: de poru verò nec mentio quidem ulla fuit. Ex quo illud sine dubio designatur, quod omnibus sufficiens esse possit aquæ usus & pernecessarius; nisi fortè aliquis per infirmitatem corporis lædatur, ex hoc videatur: cui sine dubio, secundum consilium Apostoli Pauli ad Timotheum scribentis, cavendum est quod est noxium. Sed & quæcunque manifestam inferunt noxam corpori, devitanda sunt. Absurdum enim videtur, propter substantiam corporis cibos sumere, & rursus per ipsos cibos corpori inferre perniciem, & illud inutile reddere ad ministerium mandatorum. Oportet tamen omni modo illis uti cibis, qui &

faciliter & viliter comparantur: ut ne occasione abstinentiæ inveniamus pretiosiora quæque & difficiliora sectari; dum suavitate condimentorum viles natura cibos in suavem & delicatam saporem extollere conamur. Sed si quid est, quod in unaquaque Provincia facilius & viliter comparatur, & quod in usu hominum communiter habetur, hoc ad usum nostrum oportet assumi; & ea tantummodo requiri, quæ ad vitam pernecessaria sunt; id est, oleum, & alia hujuscemodi; vel si qua etiam ad infirmantium solamen adhibentur.

INTERROGATIO X.

Quomodo oportet observare nos circa castitatem & accubitus, cum tempus poposcerit.

RESP. Quoniam præceptum Domini habemus, quod nos in omnibus instruit ad humilitatem, in quo etiam de hoc pronuntiat, ut cum ad convivium ca. Luc. 14. eas, discumbendi locum novissimum requiramus, & non occupemus locum priorem; illud non scire oportet, quia ubi omnes eodem prospectu ac proposito convenimus, maxime si in multis & in majoribus humilitatis nostræ documenta jam dedimus, cupere quidem prævenire unumquemque inferiorem locum, secundum mandatum Domini, concedens est. Sed rursus, si res ad contentionem veniat de hoc, & unus alium detrudere velut de loco inferiori conetur, valde est improbabile. Causa enim ex hoc perturbationis & inquietudinis nascitur, si incipiat nemo alteri cedere; & si pro hoc certamina moveantur, simile erit tanquam si de primatibus contendatur. Propter quod oportet etiam in hoc considerantius pervidere, vel quid unicuique nostrum competat; vel certe indulgere ei, cui cura commissa est, & in cæteris, & in recumbendo ordinem custodire, & obtemperare ei: ut impleatur in nobis illud quod dictum est: *Omnia 1. Cor. 14. vestra beneſe & secundum ordinem fiant.*

INTERROGATIO XI.

Quis est dignus vel decens habitus Christiani?

RESP. Quoniam sermo in superioribus humilitatem necessariam docuit; ita ut qui vult religiosè ac piè vivere, in omnibus & simplicitatem & vilitatem requirat; id est, ea quæ parvo tempore acquiruntur: id observandum puto in corporalibus usibus, per quod occasiones nobis majorum occupationum minime fiant. Hoc ergo etiam in observatione indumentorum custodiendum puto. Si enim studium nobis haben-

Joan. 6

1. Tim. 3

habendum est omnium esse minimos & omnium novissimos; certum est, quia & indumentis omnium nos novissimos deputare debemus. Nam si hi, qui gloriam sibi ex indumentorum splendore conquirunt, satis agunt quomodo pretiosis & magnificis vestibus videantur induti; ita consuevens est, eum, qui de ultimis & novissimis, id est, per nimiam humilitatem placere studet, eligere debere hoc, in quo omnium & ultimus & novissimus appareat: sicut ille è contrario, id est, de summis & pretiosis videri clarior & nobilior gessit. Si enim

1. Cor. 11. in publica arena arguantur Corinthii, quod per suam abundantiam confundant eos qui non habent; certum est, quia & in hoc simplici & communi omnium indumento, quod ad communem habitum vel usum pertinet, si alter altero differat habitus, vel pretiosior inveniatur, ex ipsa comparatione confundimus non habentes. Sufficiens quoque Apostoli hujuscemodi verbis brevi sermone regulam posuit, dicens: *Habentes autem videm & vestiam, his contenti simus.* Ostendens, in indumento solo quo contemur indignare nos, & non varietate aliqua vestis, & ornamento ejus ac decore iactari. Quæ utique postmodum introducta sunt, humanæ vitæ artificis, & luxuriæ ingenio conquisita. Sed & primis ille indumenti usus hæc eadem indicat; cum dicitur Decem fecisse primis hominibus pellicias tunicas. Sufficiebat enim ad consensionem contendam hujuscemodi indumenti usus. Verum quoniam nobis prospectus est, indumentis etiam calcæni & foveri; necessarium videtur ut ad utrumque usus ipse temperetur; quo & operiri nuditas videatur, & vel vis frigoris, vel omne quod intrinsecus lædit, arceri. Sed quoniam in his ipsis alia quidem sunt meliora, alia inferiora; consequens est ea eligere, quæ nobis usum exhibeant longiorem: ita tamen ut in nullo lædatur regula voluntariæ paupertatis: id est, ne alia quidem nobis sint vestimenta ad procedendum præparata, & alia ad usum domesticum; & rursum alia in aliud tempus, vel in nocte alia & in die: sed oportet unum illud ipsum tale esse indumentum, quod nobis sufficere possit ad omnia: & tu in die honestum videatur indumentum, & in nocte expleat necessitatem. Ex hoc enim fiet, ut & habitus noster communis & similis atque unius formæ sit omnium; & Christianum etiam visio ipsa designet. Ea enim quæ uno prospectu ac proposito gerantur, similia, imò eadem esse omnibus debent. Utile autem est, etiam ex ipsa proprietate vestitus & habitus intelligi unumquemque, & professionem

ejus agnosci in ea vita, qua secundum Deum vivit: ut sciat sibi etiam actus conformes esse debere; & ad eos, qui nos vident secundum habitum nostrum, æquales etiam in actibus apparere debere. Non enim similiter turpe est in quolibet alio, si inhonestè quid agat, sicut in his, qui vitam sobriam etiam ipso habitu prohibentur. Si enim quis videat de trivio aliquem hominem cadentem alium, aut vapulantem publicè, vel turpiter proclamantem, aut in tabernis aliisque locis vitam cum dedecore agentem, nec observabit quidem facile hujuscemodi hominem, vel notabit; sciens eum consequenter hæc ad reliquam vitam suam gerere. Si verò eum, qui gloriosam vitam profiteretur, videat quis vel parum aliquid contra quam concedet agere, observant omnes, & increpant, & ad religionis opprobrium ducunt. Itaque velut pædagogus quidam est infirmioribus habitus iste religiosior; ut etiam invitos eos ab opere inhonesto indecentique custodiat. Denique & Apostolus

Episcopum ordinatum esse designat: quæ res ad habitum magis revocatur. Sed & de mulieribus dicit, in habitu ordinatas eas esse debere. Ordinatus autem habitus Christiani dicitur is, qui secundum propositum ac professionem ejus aptus intelligitur. Sicut enim proprium est aliquid militi in habitu vestimenti, & alius est habitus senatoris, ex quo præcipuè intelligitur, vel ille qui senator est, vel ille qui miles est; ita etiam Christianus habere aliquid proprium etiam ex ordinatione indumenti ipsius debet. Sed & de calcæmentis eadem ratio observabitur: ut quod simplicius est & paratius, & aptum proposito, & usus sufficiens, id assumatur. Zone quoque usum ostendunt necessarium esse etiam, qui præcesserunt nos sancti. Nam Joannes zona

pellicca constringere lumbos suos dicitur, & Helias antea: tanquam enim proprius habitus quidam ipsius designatur, cum dicitur: *Vir hirsutus, & zonam pelliccam habens circa lumbos suos.* Sed & Petrus zona usus ostenditur, sicut ex verbis Angeli, quæ ad eum dicta sunt, recognoscimus: *Accinge te,* inquit, *& calceæ te caligæ tuas.* Sed & beatus Paulus zona usus ostenditur per Agabi Prophetiam, dicentis: *Virum eum cujus est zona hæc, ad te ita obligabit in Hierusalem.* Sed & Job au-

dit à Domino: *Accinge sicut vir lumbos tuos.* Virtutis namque cujusdam & prompti ad opera animi signum videtur esse usus cinguli. Sed & discipulis Domini zone usus fuisse videtur ex more, quibus prohibebantur, ne pecuniam haberent in zonis suis. Reverta enim necessarium videtur, eum qui manuum

opere

Math. 10.

opere uti in aliquo debet, succinctum esse, & in omnibus præparatum, ac sine ullo impedimento inveniri, ad omne boni operis ministerium. Unde & cingulo indiget, ut vel colligata circa corpus sit tunica: ex qua magis confoveri possit, si undique contractus sit; vel non impediri ad omnem rem quam agere parat. De numero autem indumentorum nihil possumus dicere, cum manifesta definitio præscriptum sit, in quo dicit: *Qui habet duas tunicas, det non habenti unam.* Ex quo sine dubio plures habere illicitum est. Quibus ergo habere duas tunicas non licet, his quomodo aliquid de diversitate indumentorum præcipi potest?

est quarat, sed quid alterius. Itaque omni modo non quæ nobis licita sunt, sed quæ ædificant proximos, agere debemus, & non nobis placere, sed proximi ad ædificationem. Scriptum est enim: *Subiecti invicem in timore Christi.* Sed & rursus Dominus ait: *Si quis vult in vobis major esse, fiat omnium servus, & omnium servus.* Quod utique qui implere vult, sine dubio proprias sibi amputat voluntates, secundum imitationem ipsius Domini dicentis: *Descendi de celo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius qui me misit Patris.* Et iterum præcepit Dominus: *Si quis se angariaverit mille passus, vade cum illo alia duo.*

INTERROGATIO XIII.

Si oportet omnibus vel quibuscunque obedire?

INTERROGATIO XII.

Si licet alicui ex proprio sensu dicere, quod videtur sibi bonum, absque testimonio scripturarum?

RESP. Domino nostro JESU CHRISTO dicente de Spiritu sancto: *Non enim loquetur à se quæcumque audiet, hæc loquetur.* De se ipso autem: *Non potest sibi à se facere quidquam.* Et iterum: *Ego à me ipso non sum locutus, sed qui me misit Pater, ipse mihi dedit mandatum, quod dico, aut quid loquar; & scio quia mandatum ejus vita æterna est.* Quæ ergo loquitur, sicut dixit mihi Pater, ita loquitur: qui potest in tantum temeritatis progredi, ut audeat à se quidquam vel loqui, vel cogitare? Imò verò sciendum est, quia omnes duce itineris indigemus Spiritu sancto; ut ipse nos in viam dirigat veritatis, & in cogitatione, & in verbis, & in actibus. Cæcens est enim, & in tenebris degit omnis, qui est absque sole justitiæ, qui est Dominus noster JESUS CHRISTUS; cujus mandatis, velut radiis quibusdam, illuminamur. *Mandatum enim, inquit, Domini lucinum est, illuminans oculos.* Quia ergo in omnibus negotiis, quæ inter nos versantur, vel verbis, quædam quidem per mandatum Dei in divinis scripturis distinguuntur, quædam verò reticentur; de his quidem quæ scripta sunt, nulla prorsus licentia permittitur cuiquam, vel admittere quod prohibendum est, vel omittere, quod præceptum est: cum ipse Dominus ita præceperit, dicens: *Et custodi verbum hoc, quod ego tibi mando hodie: non adicias ad illud, neque auferes ab eo.* Sed & terribilis quædam expectatio est iudicii, & ignis zelus, qui consumpturus est adversarios, & eos qui ausi sunt tale aliquid operari. De his verò quæ scriptura reticuit, regulam nobis Apostolus posuit evidenter dicens: *Omnia licent, sed non omnia expediunt; omnia licent, sed non omnia ædificant. Nemo quod suum*

RESP. Horum quidem qui Imperant differentia vel diversitas non debet impedire obedientium propositum: quia neque Moyses intemperans extitit cognato suo Jethro, cum utilia moneret & justa. Communionem sanæ non parva est diversitas: alix namque contrariæ videntur esse mandatis Dei, alix verò interrumpere mandatum, vel contaminare illud videntur, alix verò ad explendum id arque ædificandum veniunt. Necessarium ergo est, meminisse Apostolici præcepti dicentis: *Propbetias nolite spernere: omnia probate, quod bonum est retinete: ab omni specie mala abstinete vos.* Et iterum: *Cogitationes purgantes, vel detestantes omnia aliudmodum extolentem se adversus scientiam Dei, & sapientes omnem intellectum, ad obediendum Christi.* Si quid ergo est, quod conveniat cum mandato Dei, & animæ expediat, & hoc nobis ab aliquo fuerit imperatum, vel voluntatem Dei promptè & libenter debemus accipere, & explere quod dictum est. *Obtemperantes in civitate Christi.* Sin autem contrarium aliquid mandatis Dei, vel quod ea corrumpere videatur aut contaminare, facere jubemur ab aliquo, tempus est nos dicere. *Obtemperare Deo magis, quam hominibus.* Et rursum meminisse Domini dicentis de omnibus suis: *Alieni autem vocem non sequantur, sed suam.* Sed & sancti Apostoli memores esse debemus, qui ad nostram cautelam ausus est, ne Angelis quidem parere, dicens: *Etiamsi Angelus de celo evangelizaverit vobis, præterquam quod evangelizaverit vobis, anathema sit.* Ex quo edocemur, ut etiamsi valde nobis charus sit aliquis, etiamsi magnificus habeatur, & in admiratione sit positus, qui prohibet nos facere, quod à Domino præceptum est; vel

Luc. 3.

Joan. 16.

Joan. 5.
Joan. 12.

Phil. 18.

Deut. 4.

1. Cor. 6.

Ephes. 5.

Luc. 21.

Joan. 6.

Matth. 5.

Exod. 18.

1. The. 5.

1. Cor. 10.

Ephes. 4.

Apost. 5.

Joan. 10.

Gal. 1.

vel rursus imperat, quod Dominus prohibuit, execrabilis debet esse, qui ejusmodi est, omnibus qui diligunt Dominum.

INTERROGATIO XIV.

Quali affectu debet servire, qui servit Deo? Et iste ipse affectus quid est?

Resp. Affectum bonum vel animum illum esse arbitror ego, cum desiderium vehemens & inexplebile atque immobile inest nobis placendi Deo. Impletur autem iste affectus per theoriam, id est, scientiam, per quam intueri & perspiciere possumus magnificentiam gloriæ Dei, & per cogitationes piæ & puras, & per memoriam bonorum, quæ nobis à Deo collata sunt; ex quorum recordatione venit animæ dilectio Domini Dei sui, ut eum diligit ex toto corde suo, & ex tota anima sua, & ex tota mente sua, secundum illum qui dicebat: *Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus.* Cum tali affectu ergo servire oportet Domino, adimplentes illud quod ab Apostolo dictum est: *Quis nos separabit à charitate Christi? Tribulatio? an angustia? an periculum? an gladius? & reliqua.*

INTERROGATIO XV.

Quid sentire de se debet is qui præest, in quibus præcipit, vel imperat?

Resp. Apud Deum quidem, sicut minister Christi & dispensator mysteriorum Dei; timens ne præter voluntatem Dei, vel præter quod in sacris scripturis evidenter præcipitur, vel dicat aliquid, vel imperet, & inveniat tanquam falsus testis Dei, vel sacrilegus, vel introducens aliquid alienum à doctrina Domini, vel certè subrelinquens & præteriens aliquid eorum, quæ Deo placita sunt. Ad fratres autem esse debet, tanquam si nutrix foveat parvulos suos: paratus autem, secundum voluntatem Domini, & secundum quod unicuique expedit, communicare cum eis non solum Evangelium Dei, sed etiam animam suam; memor præcepti Dei ac Domini nostri dicentis: *Mandatum nostrum de vobis, ut diligatis vos invicem, sicut ego dilexi vos. Majorem hac charitatem nemo habet, quam ut ponat animam suam pro amicis suis.*

INTERROGATIO XVI.

Peccantem quomodo corripiemus, vel emendabimus?

Resp. Sicut præceptum est à Domino, dicente: *Si peccaverit in te frater tuus,*

*vade argue eum inter te solum & ipsum. Si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Si vero non te audierit, assume tecum alium unum, vel duos: ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Quod si etiam ipse non audierit, dic Ecclesia: si autem nec Ecclesiam audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus. Si forte increpatio hæc, quæ à pluribus fit, eveniat ei in salutem: & sicut dixit Apostolus: *Argue, increpa, consolare in 2. Tim. 4. omni patientia & doctrina. Et rursus: Si 2. Thes. 3. quis non obandi verbo nostro per Epistolam, hunc notate, ut non commisceamini cum eo: sine dubio ad mentem.**

INTERROGATIO XVII.

Si quis autem in parvis delictis affligere voluerit fratres, dicens: quia debetis puniri per singula: ne fortè & ipse immisericos videatur, & dissolvere charitatem?

Resp. Cum affirmaverit Dominus: *Quia jura unum, vel apex unus non transtet à lege, usquequo omnia fiant.* Et rursus dehincit: *Quia de omni sermone otioso, quemcumque locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die judicii: nihil oportet contemni tanquam parvum. Qui enim spernit minima, parvulum despicit.* Sed & quomodo quis audebit breve dicere aut parvum delictum, cum Apostolus dicat, manifestèque definiat: *Qua per pravocationem legis Deus exburator? Sed & aculeus vultus peccatum esse dicitur.* Et non dixit, tale vel tale peccatum, sed omne peccatum. Magis ergo immisericos est, qui intermittit & negligit, quam ille qui arguit: sicut is qui morsu serpentis permittit delitescere venenum, quam ille qui educit & attrahit. Sed & charitatem destruit ille, qui, secundum quod scriptum est: *parvens baculo, edit filium suum: qui autem diligit, diligenter corripit.*

INTERROGATIO XVIII.

Quomodo quis debet puniri in unoquoque delicto?

Resp. Affectum illum in se recipiens, quem gerebat ille, qui dicit: *Iniquitatem psal. 118. odio habui, & abominatus sum.* Sed & ea quæ scripta sunt in sexto Psalmo, atque in aliis quamplurimis: vel ea, quæ Apostolus dixit ad eos, qui secundum Deum contristati sunt: *Quantam operatus est vobis, inquit, sollicitudinem? sed excusationem, sed indignationem, sed timorem, sed amulationem, sed vindictam. In omnibus exhibitis vos castos esse negotio.* Sed & ex his ipsi, in quibus delinquit, agens multa contraria, sicut & Zacchæus fecit.

INTER-

Psal. 41.

Rom. 8.

1. Cor. 4.

Joan. 11.

Joan. 15.

Math. 18.

Math. 1.

Math. 18.

Ecd. 19.

Rom. 8.

1. Cor. 13.

Prov. 10.

Psal. 118.

2. Cor. 7.

Luc. 19.

INTERROGATIO XIX.

Qui sunt fructus digni penitentia?

Colof. 1. **RESP.** Opera quæ contraria sunt peccato, isti sunt fructus iustitiæ; quos debet asserre ille, qui vult, secundum quod scriptum est, in omni opere bono fructificare.

INTERROGATIO XX.

Qui se verbo dicit penitere, peccatum autem suum non emendat, quid est?

Prov. 16. **RESP.** De isto scriptum est: *Si te rogerit inimicus tuus magna voce, non æquifas ei: septem enim nequitia sunt in anima ejus.* Et alibi: *Sicut canis revertens ad vomitum suum edibilis fit, ita homo, qui per malitiam suam revertitur ad peccatum suum.*

INTERROGATIO XXI.

Qui vult confiteri peccata sua, si omnibus debet confiteri, sive quibuslibet, aut certis quibusque?

Exech. 18. **RESP.** Clementia Dei erga eos qui deliquerunt, manifesta est; secundum quod scriptum est: *Quia non vult mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat.* Quia ergo & conversionis modus apertus esse, & convertentis se à peccato fructus dignus ostendi debet per penitentiam, secundum quod scriptum est:

Eccl. 3. *Facite fructus dignos penitentia: ne forte secundum comminationem illam eveniat his, qui non penitent, quod scriptum est:*

Math. 3. *Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur; necessarium videtur his, quibus dispensatio mysteriorum Dei commissa est; consistenda esse peccata. Sic enim & hi qui antiquitus penitebant; inveniuntur apud sanctos confessi esse peccata sua. Scriptum est enim in Evangelio, quia Joanni Baptistæ confitebantur peccata sua; & in Actibus Apostolorum, Apostolis à quibus baptizabantur.*

INTERROGATIO XXII.

Qui penituerunt pro aliquo peccato, & rursus in hoc ipsum peccatum incidunt, quid faciunt?

RESP. Qui semel delinquit, & iterum in idem peccatum incurrit, indicare de se videtur hoc primum, quod ab illo peccato priori non fuerit expurgatus: ex quo, velut à radice quadam pessima, eadem quæ antea pullularunt. Sicut enim quis ramos arborum excidens, si radicem relinquat, ubi radix permaneat fixa, virgulta denuo ejusdem seminis germinabunt: ita etiam peccatum. Quoniam non omnes qui delinquant, ex

ipsis peccatis initium sumunt, sed ex aliis interdum delicti occasio nascitur. Necessarium ergo ei est, qui vult omnino se purgare à peccato, primas ipsas causas culpæ fuccidere. Verbi gratia: si ex contentione, vel ex invidia fuerit, non à se sumit exordium; sed radicem habet ex arrogantia & cupiditate gloriæ humanæ venientem. Dum enim gloriam quaerit unusquisque ab hominibus, aut contentione studet, aut rectè agentibus invidet: huic scilicet, per quem videtur ipse minus in laude vel in admiratione haberi. Si quis ergo semel notatus fuerit invidia vel contentione vicio, & rursus in hoc ipsum incidit, sciat se primam illam causam, de qua superius diximus, ex qua invidia vel contentio nascitur, in interioribus medullis habere reconditam. Oportet ergo eum & per contraria atque adversa curari; id est, per humilitatis exercitium. Exercitia verò humilitatis sunt, si se vilioribus officii subdat, & ministeris indignioribus tradat. Ita namque arrogantia & humanæ gloriæ vitium curari poterit, ut consuetudine humilitatis affectus, ultra jam non incidat in arrogantia & vanæ gloriæ delictum. Sed & in singulis hujusmodi vitiis cura similis adhibeatur.

INTERROGATIO XXIII.

Quali affectu, vel quali sensu oportet increpare eum qui increpat?

RESP. Ad eum quidem tali mente esse debet, qualem indicat beatus David, dicens: *Vidi non servantes pactum, & ta-* Psalm. 118.
besecham; quoniam eloquia tua non custodierunt. Ad eos autem quos increpat, hunc debet affectum servare, quem pater & medicus erga ægotantem filium servat: & tunc maxime, cum qualitas curæ trillior videtur & gravior.

INTERROGATIO XXIV.

Quali affectu debet quis suscipere correctionem?

RESP. Sicut æger filius patris & medici de vita sua solliciti: qui etiam si aliquid asperum offerat vel amarum ad curandum filium: scit utique filius, quod nec pater in aliquo negligere potest de salute filii, nec medicus falli.

INTERROGATIO XXV.

Qui tristatur adversus eum qui se increpat, qualis est?

RESP. Neque periculum peccati agnovit ille, maxime ad Deum; neque lucrum penitentia: nec credidit illi, qui dixit: *Quia qui diligit, diligenter corrumpit.* Ecd. 10.
Sed

Phil. 140.

Sed & seipsum alienum facit ab illa utilitate dicentis : *Corripit me iustus in misericordia, & increpabit me.* Sed & ad lectionem ceterorum iste talis permanet inter fratres : resolvit enim, & impedit animos eorum, qui possunt proficere.

INTERROGATIO XXVI.

Quale iudicium esse debet de his, qui peccantes defendunt ?

Moth. 18.

RESP. Ut mihi videtur, gravius ab illo quod dixit Dominus : *Quia expedit illi, ut suscipiatur mola asinaria ad collum eius, & praecepitur in mare, quam ut scandalizet nomen ex minimis istis.* Non enim iam correptionem ad emendationem, sed defensionem ad confirmandum peccatum suum suscipit; qui delinquit, sed & alios ad simile provocat malum. Ita ut conveniat ei, qui peccantes defendit, illud quod dictum est : *Quia si non ostenderit fructus dignus poenitentia, excidimini, & in ignem mittimini.* Vel rursum

Luc. 1.

quod à Domino dictum est : *Quia si oculus tuus dexter scandalizet te, erue eum, & projice ab te.* Expedit enim tibi, ut percat unum membrum tuorum, & non omnis corpus tuum mittatur in gehennam.

INTERROGATIO XXVII.

Poenitentem ex corde quomodo oportet suscipi ?

RESP. Sicut Dominus ostendit, cum dicit : *Quia convocavit amicos & vicinos, dicens : Congratulanti mihi, quia invenivi ovem meam, quam perdidideram.*

INTERROGATIO XXVIII.

Erga eum qui pro peccato non poenitet, qualiter esse debemus ?

RESP. Sicut Dominus praecepit, dicens : *Sit tibi sicut gentilis & publicanus.* Ex sicut Apostolus docuit, dicens : *Subtrahite vos ab omni fratre iniquitate ambulante, & non secundum traditionem, quam tradidimus vobis.*

INTERROGATIO XXIX.

Si debet habere aliquid proprium, qui inter fratres est ?

Ad. 4.

RESP. Huic contrarium est illud testimonium, quod in Actibus Apostolorum de illis, qui credebant primus, scriptum est. Ibi enim ita dicitur : *Quia nemo quidem ex bonis suis proprium dicebat esse : sed erant illis omnia communia.* Si quis verò proprium sibi esse dicit aliquid, sine dubio alienum se facit ab electis Dei, & à charitate Domini; qui docuit verbo, & opere complevit, & animam

Cod. Reg. Tom. I.

suam posuit pro amicis suis. Si ergo ipse animam suam pro amicis dedit, quomodo nos etiam ea quae extra animam sunt, propria vindicamus ?

INTERROGATIO XXX.

Si quis dicat : Quia neque accipio à fratribus, neque do ; sed contentus sum meis propriis ; quid de hoc observare debemus ?

RESP. Si non acquiescat doctrinae Domini, dicentis : *Deligite invicem sicut & ego dilexi vos ; acquiescat Apostolo dicenti : Aserte malum ex vobis ipsis ; ne forte accidat, ut modicum fermentum totam*

1. Cor. 5.

massam corrumpat.

INTERROGATIO XXXI.

Si debet quis à carnalibus propinquis accipere aliquid ?

RESP. Propinquis quidem reddere quae sua sunt, his qui ad servitium Dei accedunt, necessarium est ; & nihil subtrahere, ut non crimen sacrilegii incurrant. Veruntamen haec praerogari in conspectu eorum ad quos vita sunt pertinere, non expedit : ne & illis ipsis occasionem praestet elationis ac superbiae ; & aliis fratribus ejusdem propoliri pauperioribus tristitiam generet. Ita ut accidat illud, in quo Corinthii increpantur ab Apostolo dicente : *Quia consensistis non habentes.* Er ideo his qui per loca singula Ecclesiae praesunt, si sunt fideles & prudentes dispensatores, ipsis offerri debent, secundum imitationem eorum, qui in Actibus Apostolorum id fecisse perscribuntur, de quibus dicitur : *Quia afferentes pretia gradiorum suorum ponebant ante pedes Apostolorum.* Certè quoniam non est omnium hujusmodi dispensationes explorare fideliter, illis offerri convenit, qui apud omnes in hoc officio probati habentur. Veruntamen etiam de his probabit ille qui praestit, per quem debeant dispensari.

1. Cor. 16.

Ad. 9.

INTERROGATIO XXXII.

Quomodo videre debemus eos, qui nobis vel familiares, vel consanguinei fuerunt & proximi ?

RESP. Sicut Dominus ostendit, tunc cum ei nunciaverunt : *Quia mater tua & fratres tui foris stant, volentes te videre ; ad quos cum increpatione respondit, dicens : Quae est mater mea ? & qui sunt fratres mei ? Qui enim fecerit voluntatem Patris mei qui in caelis est, iste meus frater, & frater, & mater est.*

Luc. 8.

Joan. 17.

L

INTER-

INTERROGATIO XXXIII.

Quod si deprecantur nos, volentes ut eamus cum ipsis ad domos eorum, si oportet nos acquiescere?

RESP. Si quidem pro edificatione fidei aliquis live pareat, si proaverit ille qui preest, mitatur. Si vero propter humanam aliquam gratiam, audiat Dominum dicentem ad illum, qui ei dixit: *Magister, permittite mihi primo ire, & renunciare his qui in domo sunt. Quia nemo mittens manum suam in aratrum, & retro respiciens, aptus est regno celorum.* Quod si pro renunciando hoc dictum est volenti ire ut renunciaret, quid dicemus de ceteris?

Luc. 9.

INTERROGATIO XXXIV.

Unde ergo vagatur mens nostra, & cogitationes diversas ascendunt in corde nostro? & movendo passivus hoc emendare?

RESP. Vagatur quidem mens interdum etiam otio, cum non occupatur in necessaria sollicitudine; sed in remissione posita & securitate, non credit presentem esse Deum, scrutantem corda & renes. Si enim hoc crederet, faceret quod superius dictum est: *Providebam Dominum in conspectu meo semper: quia à dextris est mihi, ne commovear.* Qui enim hoc agit, vel horum similia, neque vagabitur unquam, neque habebit otium vanis cogitationibus indulgere; vel aliquid cogitare, quod non ad edificationem fidei pertineat, & ad aliquam animæ utilitatem spectet. Quanto magis nihil audebit, quod adversum sit Deo, & non ei placeat, cogitare?

Psal. 7.
Psalm. 15.

INTERROGATIO XXXV.

Uine & nocturna phantasia inhoneſta & turpes accidunt nobis?

RESP. Veniunt quidem hæc maximè ex diurnis animæ motibus & actibus, indignis & incongruis. Si enim vacet in iudiciis Dei, & expurgetur anima per meditationem legis divinæ, & studium verbi Dei; ibique indefinenter curam gerat, semper requirens & scrutans, quid sit quod placeat Deo, talia etiam habebit lœgnia.

INTERROGATIO XXXVI.

Quali affectu debemus infirmis fratribus ministrare?

RESP. Sicut ipsi Domino offerentes obsequium, qui dixit: *Quia cum fecisset unum ex minimis istis fratribus meis, mihi fecisset.* Expediit autem ad conservandum

Math. 25.

hujusmodi affectum in obsequiis, ut & hi qui obsequia à nobis suscipiunt, tales sint, quibus meritò deferri obsequium debeat. Et idcò oportet eos qui prestant, curam gerere, ne hi quibus ministratur tales sint, qui carni indulgeant & ventri: sed potius in amore Dei & Christi ejus probabiles inveniantur, & per patientiam suam ac vitæ meritum fratrum mereantur obsequia: ut habeantur ad gloriam Christi, & opprobrium diaboli; sicut fuit & sanctus Job.

INTERROGATIO XXXVII.

Cum quali humilitate debet quis suscipere à fratribus obsequium?

RESP. Sicut servus à domino, & sicut ostendit Petrus Apostolus, cum ei Dominus ministraret. In quo simul etiam periculum eorum, qui noluit recipere obsequia fratrum, docemur.

Joan. 13.

INTERROGATIO XXXVIII.

Qualem debemus habere charitatem ad invicem?

RESP. Qualem Dominus ostendit & docuit, dicens: *Diligite invicem, sicut & ego dil. xi. vos. Majorem autem charitatem nemo habet, quam ut quis animam suam ponat pro amici suis.* Si autem & animam poni oportet, quanto magis in aliis votum & illudum debet ostendi? Sine dubio non lecentium humanas voluntates, sed secundum illum prospectum, in quo est commune omnium propositum placendi Deo.

Joan. 15.

INTERROGATIO XXXIX.

Quomodo poterit quis implere charitatem circa proximum suum?

RESP. Primò quidem metuens iudicium prævaricantis mandatum Domini; quia ipse dixit: *Qui non crediderit filio, non habebit vitam: sed ira Dei manet super eum.* Tum deinde velut cupiens ad æternam vitam pervenire; quia mandatum ejus vita æterna est. *Primum autem & magnum mandatum est: diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, ex tota mente tua, & ex tota anima tua. Secundum verò simile illi: diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Et si quis desiderat similis effici Domino dicenti: *Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut & ego dilexi vos.* Sed & ex communi sensu sentire hoc possumus: quia si beneficium consequamur à fratre, in eo quod diligimur à fratre, debitores ei efficiamur, ut eum meritò diligamus; quod etiam inter gentiles observari solet, sicut Dominus in Evangelio dicit: *Si diligitis eos, qui vos diligunt, qua vobis est gratia? quia & peccatores & gentiles,*

Joan. 3.

Math. 22.

Joan. 13.

Luc. 6.

gentiles, diligentes se diligunt. Si autem in aliquo vel lædit nos, vel adversatur quis, hunc non solum propter mandatum, sed & propter hoc ipsum, quia plus nobis præcitat in quo lædit, diligere debemus. Siquidem credimus Domino dicenti: Beati esis cum exprobrabunt vos & persequentur, & dicent omne malum adversum vos, mentientes propter me: Gaudete & exultate, quoniam merces vestra multa est in caelis.

INTERROGATIO XL.

Usque ad qua verba otiosus sermo judicabitur?

RESP. Generaliter omnis sermo, qui non proficit ad aliquam gratiam fidei Christi, otiosus est: & tantum est periculum hujusmodi sermonis, ut etiam si bonum esse videatur quod dicitur, & ad edificationem fidei tamen non pertineat; non in sermonis bonitate ille qui locutus est, periculum effugiat: sed in eo, quod non proficit ad edificationem sermo prolatus, contristat Spiritum sanctum Dei. Hoc enim manifestè demonstrat Apostolus, dicens: *Omni sermo malus de ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad edificationem fidei, ut det gratiam audientibus.* Et super hæc adjecit: *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei, in quo segregati estis, in die redemptionis. Quo utique gravius malum nullum esse poterit.*

INTERROGATIO XLI.

Quis est maledictus, ad est audire.

RESP. Omnis sermo, qui ob hoc proferitur, ut infamet aliquem, vel deroget, vel malè commendet, maledictus est; etiam si videatur non esse injuriosus. Ex hoc manifestum est ex sententia Evangelicæ, cum dicit de Judæis: *Quia maledixerunt eum, dicentes: Tu sis discipulus ejus.*

INTERROGATIO XLII.

Quid est detractio, vel derogatio?

RESP. Duas opinor esse causas, in quibus licet alicui dicere & retractare aliena mala. Si quando consilium habere necesse est cum cæteris, qui in hoc ipsum videntur assumi, quomodo corrigatur is qui peccavit, vel mali aliquid egit. Et rursum, si quando necesse est præveniri aliquem & commoneri, ne forte incurrat in consortium allucijus mali, dum eum putat esse bonum. Quia Apostolus dicit: *Nolite commisceri cum injuriosis.* Item in Salomone: *Noli manere cum homine iracundo; ne forte vias ejus discas, & sumas laqueum animæ tuæ. Quod*

& ipsum Apostolum fecisse invenimus, per hoc quod scribit ad Timotheum, dicens: *Alexander aversus multa tibi ostendit; quem tu quoque devota. Valde enim restit nostris sermonibus. Præter hujusmodi autem necessitates, qualemque dicit aliquid adversus alium, ut vel deroget ei, vel obrechet, illud est detractio: etiam si vera esse videantur quæ dicit.*

INTERROGATIO XLIII.

Qui detrahit fratri, aut audit detrahentem, & patitur, quid dignus est?

RESP. Excommunicari debet. *Detrahentem, inquit, occultè adversus proximum suum: hunc persequar: Et alibi dictum est: Noli libenter audire detrahentem: ne forte evadueris.*

INTERROGATIO XLIV.

Quod si de eo qui præest quis detraixerit, quomodo eum observabimus?

RESP. Et in hoc manifestum est judicium iracundiæ Dei, quæ facta est super Mariam, cum detraxit de Moyse, & peccatum ejus non ipso quidem Moyse orante inultum esse Deus permisit.

INTERROGATIO XLV.

Si quis acerbiori sermone, vel in solentiori voce respondet; & admonitus dicat: quia nihil mali habeat in corde; si oportet ei credere?

RESP. Non omnes animæ passiones manifestæ sunt omnibus, nec ipsis quidem qui patiuntur eas. Sicut enim sapientioribus medicis signa quædam dantur absconsa & occulta ex corporum motibus, quæ ipsos, qui patiuntur, effugiunt & latent; ita etiam in anima sunt quædam vitia, etiam si non sentit ille, qui peccat. Sed credere oportet Domino, dicenti: *Quia malus homo de malo thesauro cordis sui proferet mala.* Et ideo non potest fieri, ut malus de corde malo bonum proferat sermonem; nec bonus de bono corde malum proferat verbum. Sed interdum quidem potest esse mali cordis bonitas simulata: bonum autem cor, malum non potest simulare. Dicit enim Apostolus: *Quia providemus bona, non sciam ceram Deo, sed etiam coram hominibus.*

INTERROGATIO XLVI.

Quomodo possit aliquis non irasci?

RESP. Si Deum omnia credat inspicere, & Dominum præsentem semper intueatur: quoniam quidem neque is qui judici suo subiectus est, ausus est in oculis

Math. 5.

Ephes. 4.

Joan. 9.

1. Thel. 3.
Ephes. 2.

c. Tim. 3.

Pfal. 100.

Pfal. 80.

Num. 12.

Math. 12.

Rom. 12.

oculis iudicis sui aliquid suæ indignationis ostendere, id est, cum non ipse sibi alios putat esse subiectos, sed se preparat ad alterius obedientiam; hoc est enim omnes ducere superiores sibi. Si enim non ad suos usus: vel ad suam utilitatem obedire sibi querit eos, qui obediunt; scire debet, quoniam sermo Domini unumquemque docet aliis obsequi, vel ministrare. Ob quod, etiam si videt aliquem mandatum Domini præterire, non ira erga eum moveatur, sed miseratione & compassione; secundum eum qui dicit: *Quis infirmatur, & ego non infirmor?*

10. Cor. 13.

INTERROGATIO XLVII.

Quis est mansuetus?

RESP. Qui non transfertur à iudicis suis, quibus statuit vel studet Deo placere.

INTERROGATIO XLVIII.

Quomodo quis non vivatur in voluptate, & libidine ciborum?

RESP. Si statuat expetendum esse, non id quod delectat, sed id quod expediat; & quod usui, non voluptati, sufficiat.

INTERROGATIO XLIX.

Quomodo excidemus vitium mali desiderii.

RESP. Desiderio meliore: si magis ignimur & accendimur ad amorem Dei, secundum illum qui dicit: *Eloquium Domini ignis est.* Et: *Judicia Domini vera, justificata in semetipsa: desiderabilia super aurum & lapidem pretiosum nimis multum, & dulciora super mel & favam.* Semper enim desiderium meliorum, si in opere sit & in re, & possideat totos animos nostros, atque eorum quæ desideramus perfrui contendamus, continere nos facit & despiciere inferiora; sicut docuerunt nos omnes sancti: quanto magis ea quæ mala sunt & turpia?

Psalm. 104.
Psalm. 118.

INTERROGATIO L.

Qua est tristitia secundum Deum, & qua est secundum seculum?

RESP. Secundum Deum est tristitia, cum pro mandati negligentia vel prævaricatione tristamur, secundum quod scriptum est. *Tristitia tenuis nos pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.* Seculi autem tristitia est, cum ob aliquid de rebus humanis, vel quæ ad seculum pertinent, contristamur.

2. Cor. 7.
Psalm. 118.

INTERROGATIO LI.

Qua sunt in Domino gaudia, vel quid facientes gaudere debemus?

RESP. Si quæ secundum mandatum Domini gerimus, vel in gloria Dei agimus, hoc est in Domino gaudium: vel cum pro nomine Domini aliquid patimur & gaudemus; vel aliis rectè agentibus congratulamur.

INTERROGATIO LII.

Quod lugere debemus, ut beatitudinem consolationis consequi mereamur?

RESP. Cum illa interrogatione, in qua exposuimus, quæ est secundum Deum tristitia, etiam ista interrogatio continetur: id est, si pro peccatis lugemus, vel si eos deslemus, qui per prævaricationem legis Deum inhonorant: vel propter eos, qui periclitantur in peccato. *Quia anima que peccaverit, ipsa morietur: secundum illum qui dixit: Et lugem multos ex his qui ante peccaverunt, & non egerunt penitentiam.*

Ezech. 18.
2. Cor. 12.

INTERROGATIO LIII.

Si ex toto ridere non licet?

RESP. Cum Dominus eos, qui non rident, condemnet, manifestum est, quia nunquam tempus est risus fidei animæ: & maxime cum plurimi sint, qui per prævaricationem legis Deum non honorent, & in peccatis suis moriantur; pro quibus tristari indècènter convenit & lugere.

Luc. 6.

INTERROGATIO LIV.

Qua est sollicitudo secularis?

RESP. Omnis sollicitudo animi, etiam si nihil habere videantur illicitum, tamen si non ad religionem pertineat & ad virtutem secularis est.

INTERROGATIO LV.

Unde accidit nobis importunè dormire? & quomodo hoc possumus abijcere.

RESP. Evenit quidem importunè dormire, cum languidior est anima erga Deum, & memoriam Dei; & cum iudiciorum ejus eam incescit oblivio. Abijcere autem id possumus, cum dignam de eo assumpserimus cogitationem, & ad voluntatem ejus extendimus desideria nostra; secundum illum qui dixit: *Si dormi somnum oculis meis, & palpebris meis dormitationem, & requiem temporibus meis; usquequo inveniam locum Domini, & tabernaculum Deo Jacob.*

Psalm. 131.

INTER-

INTERROGATIO LVI.

Quomodo quis ad gloriam Dei facit omnia ?

RESP. Cùm omnia propter Deum, vel ex mandato Dei facimus, & in nullo sectamur hominum laudes, & in omnibus meminimus Domini dicentis : *Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.*

Muth. 5.

INTERROGATIO LVII.

Quomodo manducet quis & bibit in gloriam Dei ?

RESP. Si in memoria habeat eum, à quo paciscitur, Deum : & si non solum anima, verum etiam corpore per singula contestetur, se ei gratias agere, & non securum manducare ; sed quasi operarium Dei ab ipso refecti, ad hoc, ut ad laborem, vel expletionem sufficiat mandatorum.

INTERROGATIO LVIII.

Quomodo faciat dextera, qua non cognoscit sinistra ?

RESP. Cùm intenta mente, & fixo desiderio placendi Deo, agimus opera Dei, & omni sollicitudine constringimur, ne decidamus à via recta, & ab opere legitimo ; tunc nullius proterus extrinsecus, neque membri nostri alicujus percipimus cogitationem, nisi solius Dei, & ejus operis quod explemus. Tanquam si artifex faciens vas aliquod, indefinenter & ejus meminit, qui opus injunxit ; & vas quod versat in manibus, si rectè & sabet veniat, intuetur.

INTERROGATIO LIX.

Quomodo apparebit eis, qui hominibus vult placere ?

RESP. Cùm presentibus quidem iis, qui laudare possunt, agit aliquid operis boni : nullo autem tali presente, vel etiam iis qui vituperare possunt, adstantibus, segnibus & pigrioribus in opere. Si enim Domino placere vellet, semper utique & in omni loco idem esset, atque eadem gereret : adimplens illud quod dictum est : *Per arma justitia, à dextris & à sinistris, per gloriam, & ignobilitatem ; per infamiam, & bonam famam ; ut seductores, & veraces.*

1. Cor. 6.

INTERROGATIO LX.

Quomodo quis effugiet vitium dominibus placendi, vel captandi laudem ab hominibus ?

RESP. Si certus sit de presentia Dei, & fixam habeat sollicitudinem Deo pla-

cendi ; & multo desiderio teneatur eorum beatitudinum, quæ à Domino promissæ sunt. Non enim oportet sub presentia Dei placere conservis, ad injuriam Domini, & ad sui perniciem ; non Domino sed conservorum nutibus intuentem.

INTERROGATIO LXI.

Quomodo intelligitur superbus ? vel quomodo curatur ?

RESP. Intelligitur quidem ex eo, quoniam ea, quæ eminentiora sunt, quaerit. Curatur autem, si credat sententiam ejus, qui dixit : *Deus superbus resistit.* Jac. 4. Illud sanè sciendum est, quod quomodo quis teneat damnationem superbiae, impossibile est curari hoc vitium, nisi abstrahat se, & secedat ab omnibus occasionibus elationis : sicut impossibile est extingui linguæ alicujus vel gentis loqueliam, vel artificium aliquod, nisi quis omni genere se penitus abstrahat, non solum ab agendo, vel loquendo, vel movendo ; sed etiam audiendo eos, qui loquuntur ; vel videndo eos, qui agunt id, quod oblivisci cupit. Et hoc observandum est de omnibus vitis.

INTERROGATIO LXII.

Quid est humilitas ? & quomodo eandem implere possunt ?

RESP. Humilitas quidem est hæc, ut omnes homines autumemus superiores nobis, secundum definitionem Apostoli. Phil. 2. Implere autem id possumus, si memores fuerimus Domini dicentis : *Discite à Mamb. 12. me, qui manserui humilis corde :* quod in multis scriptis & ostendit & docuit. Et credere debemus promittenti : *Quia qui se humiliaverit, exaltabitur.* Luc. 14. Deinde, ut indefinenter & absque ulla cessatione in omnibus actibus, & in omni negotio humiliores ceteris inveniri studeamus, & in hoc exercitium nostrum ponamus. Vix enim sic poterimus pristinae à nobis arrogantiae abolere memoriam, & affectum humilitatis assumere, sicut etiam in artificibus fieri solet. Idemque modus erit etiam in ceteris virtutibus obtinendis, quæ ex mandato Domini nostri Jesu Christi veniunt.

INTERROGATIO LXIII.

Si oportet honorem quaerere ?

RESP. Reddere quidem, cui honorem, honorem edocti sumus : requirere autem honorem prohibiti, Domino dicente : *Quomodo potestis credere, gloriam Rom. 12. quaerentes ab invicem : & gloriam que est ab Joa. 5. uno Deo, non quaeritis ?* Itaque requirere ab hominibus gloriam vel honorem, indicium

Gal. 2. dicium est infidelitatis, & alienos nos esse à pietate Dei, maximè cum & Apostolus dicat: *Si adhuc hominibus placere vellem, Christi servus non essem*: Si ergo hi, qui ab hominibus gloriam vel honorem sibi oblatum fulcipiunt, ita condemnantur: hi qui nec oblatum quidem requirunt, quali iudicio digni sunt?

INTERROGATIO LXIV.

Quomodo invicem abundare debemus?

Meth. 20. **Gal. 5.** **Resp.** Sicut servi dominis, secundùm quod præcipit Dominus: *Quia qui vult in vobis esse magnus, fiat omnium novissimus, & omnium servus*. Quibus addidit, ut magis nos inclinet ad humilitatem: *sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare*. Sed & aliud quod ab Apostolo dictum est: *Per charitatem spiritus servite invicem*.

INTERROGATIO LXV.

Usque ad quem modum abundare oportet eum, qui placendi Deo implere regulam cupit?

Phil. 2. **Resp.** Apostolus ostendit, proponens nobis obedientiam Domini: *Qui factus est, inquit, obediens usque ad mortem, mortem autem crucis*. Et prædixit: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo Jesu*.

INTERROGATIO LXVI.

Qui piger est erga mandatum, quomodo potest industrius & vigilans effici?

Prov. 20. **1. Cor. 3.** **Resp.** Si certus sit, præsentiam Domini Dei ubique esse, & omnia intueri: & comminationem illam, quæ adversus pigrum prolata est, ante oculos habeat, & ipem multæ retributionis Dei, qui promissit per Paulum Apostolum dicens: *Quia unusquisque propriam mercedem accipiet secundùm suam laborem*: & si qua similia in scripturis sanctis inveniuntur, quæ de labore patientiæ & operum sollicitudine ad Dei gloriam referuntur.

INTERROGATIO LXVII.

Si quis non contentus est, quotidie sibi aliquid injungi de his, quæ pro mandato Dei faciunt; sed artificium vult discere; quali vitio agrotat? aut si oportet ei acquiescere?

Luc. 12. **Resp.** Iste talis & præsumptor est, & sibi placens, & infidelis, qui non timet sententiam Domini dicentis: *Esote parati: quia hora qua non putatis, filius hominis veniet*. Si enim quotidie expectat quis Dominum, sollicitus est & trepidus, quomodo præsentem diem non transeat otiosus, & nihil amplius querit. Si autem

imperatur ei artificium discere, obedientiæ suæ habeat lucrum, & in hoc placeat Deo; & non in eo, quod sibi placet, assumat iudicium.

INTERROGATIO LXVIII.

Si quis industrius sit & promptus ad implenda mandata; agat autem, non quod ei injungitur, sed quod ipse vult; quam mercedem habebit?

Resp. Merces ejus illa ipsa est, quod sibi placet. Cum autem Apostolus dicat: *Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bono ad edificationem*. Et ut amplius inclinaret & constringeret audientes, addidit dicens: *Quia ipse Christus non sibi placuit*. Scire debet unusquisque periculum suam esse in eo, quod vult sibi placere: simul enim inobediens invenitur, **Rom. 15.**

INTERROGATIO LXIX.

Si licet alicui excusare opus quod ei injungitur & aliud quaerit?

Resp. Cum definitum sit, mensuram obedientiæ usque ad mortem esse, qui devitat hoc, quod ei injungitur, & aliud quaerit, primò omnium inobedienciæ reus est, & manifestè ostenditur, qui nondum negavit semetipsum. Deinde multorum malorum causa efficitur tam sibi quam etiam cæteris: quia aditum contradictionis pluribus aperit, & se ipsum ad contradicendum insuetit: & cum non possint singuli discernere, quod melius est & eligere, potest fieri, si talis est licentia, ut aliquid quod deterius est, eligat. Tum deinde etiam suspicionem dabit fratribus, quod passione aliqua, vel ad opus illud quod eligit, astringatur; vel certè erga eos, cum quibus necesse est operari. Itaque omni modo non obedire, multorum malorum causa est & radix. Si autem ratio est aliqua, qua sibi rectè excusare videatur opus illud, quod excusat, exponat hanc ipsam causam huic, qui præest, & relinquat ejus iudicio; ut ipse probet, si excusatione dignum est, quod allegat.

INTERROGATIO LXX.

Si injunctum fuerit alicui fratri, & contradixerit; postea autem sua sponte obedierit, quid est?

Resp. In eo quod contradixit, quasi non obtemperans iudicandus est, & velut cæteros ad simile concitans malum. In quo sciat se illi sententiæ obnoxium, quæ dixit: *Contradictiones suscitavit omnis malus: Dominus autem Angelum immisericordem immittet ei*. Cum autem certus sit, quia non homini obtemperat, sed Domino dicenti: **Prov. 17.**

Luc. 10. dicenti : *Quia qui audit vos, me audit : & qui spernit vos, me spernit* : si compunctus est recordatione mandati, prius satisfaciatur ; & ita, si permittitur, quod injunctum est impleat.

INTERROGATIO LXXI.

Si autem obediens quis murmurat ?

Paul. 2. Resp. Apostolo dicente : *Omnia facite sine murmuratione & hesitationibus* ; alienus sit à fratrum unitate, qui murmurat, & opus ejus abijciatur. Manifestum enim est, iste qui talis est, quia infidelitate agrotat, & certum futuræ spei fiduciam non gerit.

INTERROGATIO LXXII.

Si frater fratrem contristaverit, quomodo debet emendari ?

1. Cor. 7. Resp. Si quidem contristaverit, sicut Apudolus dicit : *Contristatus enim esis, ut in nulla detrimentum pateremini ex nobis* ; non ille qui contristavit emendari debet, sed ille qui contristatus est ; & indicia ejus tristitiæ, quæ secundum Deum est, debet ostendere. Si verò indifferenter contristavit, id est, non secundum Deum, memor sit is, qui contristavit, Apostoli dicentis : *Si autem propter aſiam frater tuus contristatur, jam non secundum charitatem ambulat*. Et cum cognoverit tale delictum esse suum, impleat illud quod à Domini dictum est : *Si offeris munus tuum ad altare, & recordatus fueris ibi, quia frater tuus habet aliquid adversus te ; relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo ; & tunc veniens offeres munus tuum*.

INTERROGATIO LXXIII.

Quid si non acquiescat ut satisfaciatur, quid agendum est ?

Math. 18. Resp. Implere debemus in eo illud, quod à Domini dictum est de eo, qui peccavit, & non egit penitentiam, cum dixit : *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus*.

INTERROGATIO LXXIV.

Quid si satisfaciante eo qui contristaverit, noluerit reconciliari is, qui contristatus est ?

Math. 18. Resp. Manifesta est de hoc Domini sententia, quæ refertur in illa parabola de servo, qui rogatus est à conservo suo, & noluit patienter agere : *Et videntes, inquit, conservi renuntiaverunt Domino suo*. Iratus autem Dominus revocavit omnem gratiam, quam concesserat debiti, & tradidit eum tortoribus, usquequo redderet omne debitum.

INTERROGATIO LXXV.

Quomodo quis debet habere eum, qui ad orationem suscitatur fratres ?

Resp. Si quis cognoscit damnum, quod de somno patitur, cum neque sui ipsius sensum habet ; & intelligit quantum sit lucrum vigiliarum, & præcipuè cum vigilatur ad glorificandum Deum in orationibus ; ita debet habere eum, qui ad hoc se invitat, & suscitatur dormientem, tanquam eum, per quem divina lucra & cælestia dona consequitur ; sive is ad orationem, sive ad aliud quodcumque mandatum Dei invitat & provocat.

INTERROGATIO LXXVI.

Quid si contristatur ille qui excitatur, aut etiam si irascitur, quid dignum est ?

Resp. Interim excommunicari debet, & non manducare ; si forè compunctus agnoscat, quantis & qualibus bonis semetipsum insipienter defraudet, & ita conversus recipiat gratiam ; ejus in se affectum sumens, qui dixit : *Mens sui Dei, & delectatus sum*. Quod si permanferit in stultitia, non intelligens gratiam, abscindatur tanquam putrefactum membrum à corpore. Scriptum est enim : *Qua expediat ut precat animi membrorum tuorum, & non omne corpus tuum mittatur in gehennam*.

INTERROGATIO LXXVII.

Quid est, Nolite judicare, ut non judicemini : nolite condemnare, ut non condemnemini ?

Resp. Cum Dominus aliquando dicat : *Nolite judicare, ut non judicemini* ; Math. 7. aliquando verò : *Iustum judicium judicate* ; Joan. 7. non utique omni modo prohibet judicandi facultatem ; sed differentiam judicii nosse nus docet, ut sciamus, in quibus oporteat non judicare, & in quibus non. De hoc autem manifestè nobis Apostolus tradidit, dicens de his causis, quæ in uniuscujusque arbitrio esse debent : *Tu autem quare judicas fratrem tuum ?* Rom. 14. Et iterum : *Non ergo invicem judicemus*. In his vero actibus, qui apertè Deo non placent, notat eos qui non judicant, & ipse suam sententiam prodit per hæc quæ dicit : *Ego quidem sicut absens corpore, præsentem autem spiritu, jam judicavi tanquam præsentem eum, qui hæc operatus est, in nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu Christi ; tradere bypocritam hominem Satana in iterum carnis, ut spiritus salvus fiat in die Domini nostri Jesu Christi*. Si quid itaque

Psalm. 78.

Math. 18.

Math. 7.

Joan. 7.

Rom. 14.

1. Cor. 11.

itaque in nostra potestate vel artificio positum & inferum est, non oportet de his judicare fratrem, secundum hoc quod Apostolus dicit, tanquam de his quæ ignoratur: *Itaque nolite ante tempus quid judicare, usquequo veniat Dominus, qui illustrabit occulta tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* Dei autem judicia vindicare omni modo necessarium est; ne fortè & nos simili ira absorbeamur, si quid sciamus erga peccantes, & sileamus. Nisi fortè quis eadem faciens, fiduciam non habeat arguendi, neque auctoritatem judicandi fratrem, Domini dicente: *Fixe primum trabem de oculo tuo, & tunc videbis eijcere festucam de oculo fratris tui.*

1. Cor. 4.

Matth. 7.

INTERROGATIO LXXVIII

Quomodo intelligitur quis, si zelo Dei moveatur adversus peccantem fratrem, aut à propria iracundia;

Psal. 31.

RESP. Si ad omne peccatum fratris patitur illud, quod scriptum est: *Consumpsit me zelus domus tuæ, quoniam obtuli furorem vestrorum totum inimici mei.* Manifestus est enim & in hoc Dei zelus. Veruntamen etiam in his oportet prudenter omnia dispensari. Si ergo hunc affectum, etiam antea non habuit in animo suo, motus suos sciat magis ex passione, quam ex Deo descendere; & in nullo posse officium pietatis implere.

INTERROGATIO LXXIX.

Dicunt quidam, quia impossibile est non irasci hominem.

RESP. Sicut nec possibile est militi in conspectu sui regis irasci. Sed nec sic quidem habebit rationem hoc quod dicitur. Humanus enim vultus ejusdem formæ hominis ad hominem propter unitatē naturæ, ubi cum sola sit dignitatis eminentia, tamen prohibet passionem; quanto magis Deus, quem certi sumus etiam coram nostro præsentem, & omnes motus nostros inspicere? Cujus manifestum est quanta sit eminentia, etiam hoc ipso, quod scrutatur corda & renes, & videt motus animæ.

INTERROGATIO LXXX.

Si oportet ire quocunque, non communito eo qui præest?

Job. 5.

RESP. Cum Dominus dicat: *Non enim veni ut à me faciam quidem, sed ab illis, qui me misit:* quanto magis unusquisque nostrum sibi permittit nihil debet? Qui enim sua auctoritate aliquid agit, manifestissime superbiæ morbo detinetur; & subjectus est illi sententiæ, quæ dicit:

Luc. 16.

Quod in hominibus superbum est, abominatio

est in conspectu Dei. Sed in omnibus sua sponte vel auctoritate aliquid agere, culpabile est.

INTERROGATIO LXXXI.

Si omnino volenti literas discere, vel lectioni vacare, indulgendum est?

Gal. 5.

RESP. Apostolo dicente: *ut non que volitis, ea faciatis:* in omni negotio sua voluntate permittere unumquicque agere, perniciosum est: sed oportet illud suscipere, quod ab his qui præstantur, etiam si contra voluntatem sit ejus, cui injungitur; secundum Domini exemplum, dicentis: *Pater, non mea voluntas, sed tua fiat.*

Luc. 22.

INTERROGATIO LXXXII.

Si licet unicuique vitare opus, quod gravius videtur?

RESP. Qui fideliter & purè Deum diligit, & certus est de retributione Domini, ne sufficere tibi putat ea, quæ injunguntur; sed semper augmenta operis querit, & majora quam injunguntur, desiderat & exoptat, etiam si supra vires videatur esse, quod facit. Nec aliquando securus est, tanquam opere expleto; sed è contrario sollicitus est & anxius, tanquam qui nihil dignè præceptis Evangelicis egerit: memor illius Dominici sermonis dicentis: *Cum autem feceritis omnia quæcumque præcipio vobis, tunc dicitis: servo tantillus sumus; quod debemus facere, fecimus.* Sed & imitabimur Apostolum: cui cum mundus esset crucifixus, & ipse mundo, erubescit dicere: *Quia ego meipsum vendam assino apprehendere: unum autem, ea quidem que retro sunt oblitiscens, ad ea autem, que ante me sunt, me extendens, festinandum propositum sequor ad palmam supernæ vocations Dei in Christo Jesu:* Et qui cum haberet potestatem, ut Evangelium annuncians de Evangelio viveret: *Magis in labore & frivagatione, loquit, nocte ac die operans vixi. Non quia non habemus potestatem: sed ut nos formam daremus vobis, ad imitandum nos.* Quæ cum ita sint, quis ita stultus est vel infidelis, ut putet se majoribus quam debet oneribus prægravari, cum in hoc quod mensura potest, noudum possit implere?

Luc. 17.

Phil. 5.

1. The. 5.

INTERROGATIO LXXXIII.

Quomodo quis promptus fiat etiam ad pericula propter mandatum Domini?

RESP. Primò quidem, ut consideret quia & ipse Dominus obdixit Patri pro nobis usque ad mortem: & certus sit, quia modatum Domini in vita æterna est, sicut scriptum est. Tunc deinde etiam, ut credat Domino dicenti: *Quia*

Phil. 2.

Joan. 16.

quicum-

quicumque voluerit animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem perdidit animam suam propter me, & propter Evangelium, salvam faciet eam.

INTERROGATIO LXXXIV.

Cum quali affectu obedire oportet ei, qui nos ad opus mandati cohortatur?

RESP. Eo affectu, quo cŕiariens parvulus nutrici obedit ad ubera invitanti; vel quo affectu omnis homo suscipit ab aliquo ea, quæ ad vitam pertinent, imò & si quid amplius; pro eo, quod multo est pretiosior futura vita, quàm præsens; sicut & Dominus dixit: *Quis mandata mea vita æterna sunt.* Sicut ergo præsens vita constat in cibo panis, ita æterna vita constat in opere mandati: sicut ipse Dominus iterum dicit: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui me misit, Patris.*

INTERROGATIO LXXXV.

Quali animo debet esse quis pro hoc ipso, quod dignus habitus est in opere Dei inveniri?

RESP. Eo quo erat ille qui dicebat: *Quis ego sum Domine? aut que est domus patris mei? quoniam didicisti me?* Exiens per singula id, quod scriptum est: *Gratias agentes Deo Patri, qui idoneus nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: qui & liberavit nos de potestate tenebrarum, & transfudit in regnum filii claritatis sue.*

INTERROGATIO LXXXVI.

Quomodo debent hi, qui processerunt in labore operis Dei, instruere vel instruere eos, qui nuper accedunt?

RESP. Si quidem corpore adhuc vegeti sunt per hoc quod impigrè ad cuncta habitatis officia semetiplos paratos exhibent, ædificant eos, & formam eis utilem ad omnem profectum præstant. Si verò infirmiores sunt corpore, per hoc quod ostendunt eis, se in omnibus vel adibus, vel motibus, vel etiam ipso vultu, Dei semper habere & cogitare præsentiam, sed & in his, quæ ab Apostolo enumerata sunt, specialibus charitatis affectibus, quibus ait: *Charitas patiens est, & benigna est: non zelatur, non agit perperam, non inflatur, non debonatur, non querit qua sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: omnia suffert, omnia sperat, omnia patitur: charitas nunquam excidit.* Hæc enim omnia etiam in infirmo corpore impleri possibile est.

INTERROGATIO LXXXVII.

Si dicat quis; Volo apud vos parum aliquid temporis facere, ut proficiam ex vobis; si oportet eum suscipi?

RESP. Domino pronuntiante: *Quis venientem ad me non eijciam foras: & Apolo nihilominus dicente: Propter subintraditos autem falsos fratres, qui subintrarent explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Jesu; in quibus nec ad horam cessamus subjectioni; ut veritas Evangelii permaneat apud vos: concedi quidem ei convenit ingressum, propter incertos exitus rerum. Interdum enim potest fieri, ut per tempus proficiat, & deleatur sanctitate vitæ, & permaneat in captis; sicut & frequenter factum scimus. Sed & ut manifesta fiat veritas institutionum nostrarum, de quibus fortassis homines aliter opinantur. Oportet tamen circa eum cautius agi, & diligentius; ut sive in veritate permaneat, vel proficiat; sive institutionum nostrarum libertas exploretur, probabilis inveniat & pura. Ita namque & nos Deo placebimus; & ille, aut proficiet, si verax est; aut si simulator est, erubescet.*

INTERROGATIO LXXXVIII.

Si quis supra vires vult abstinere, ita etiam, ut in opere mandatorum impediat per nimietatem abstinentia; si oportet ei concedi?

RESP. Interrogatio vestra non mihi videtur competenter adhibita. Non enim continentiam in cibis solum esse diximus: nam hæc ab Apostolo Paulo etiam culpabilis invenitur, si non cum fide & ratione fiat, cum dicit: *Abstinentes se à cibis, quos Deus creavit.* Sed illam diximus esse perfectam continentiam, qua se quis à prioribus suis voluptatibus continet. Quantum autem habeat periculi, qui voluntatem propriam vult facere, & non Domini, certum est ex his, quæ Apostolus dicit: *Facientes voluntatem carnis & cogitationum, eramus natura filii ira, sicut & ceteri.*

INTERROGATIO LXXXIX.

Qui satis jejunit, & in refectione non potest communem cibum cum omnibus sumere; quid magis eligere debet, jejungere cum fratribus, & cum ipsis reficere; aut propter majora jejunia alios cibos requirere?

RESP. Jejunii mensura non debet ex uniuscujusque voluntate pendere, sed ex jussu & institutione eorum, qui communiter Deo servant: sicut & illorum la omnibus unanimitas & consonantia re-

M

fertur,

fertur, qui in Actibus Apostolorum, cor & animam unam habuisse signantur. Si quis ergo rationabiliter & fideliter jejunit, etiam virtutem, ut sustinere possit, à Domino consequitur: *Fidelis enim est, qui seipsum.*

INTERROGATIO XC.

Quomodo oportet jejunare, cum necessarium jejunium injungitur; si aliquando aliquid quod religio deposcit, explendum est, tanquam ex necessitate, an voluntariè?

Resp. Domino dicente: *Beati qui esuriant & sitiant iustitiam;* omne quod ad religionem pertinet, nisi ex proposito & devotione fiat, periculum generat. Debet ergo jejunio sociari devotio. Quia autem necessarium sit jejunium in talibus quibusque causis, & maximè cum desideramus aliquid Impetrare à Domino, etiam sanctus Apostolus docet; qui inter ceteras suas virtutes addidit etiam hoc, **Cap. 11.** *Quia in jejunio frequenter.*

INTERROGATIO XCI.

Qui non vult ipsis cibis vesci, ex quibus fratres vesciuntur, sed alios requirit, si relicte facit?

Resp. Specialiter hoc ipsum, quære cibum, est contra mandatum Domini, dicentis: *Nolite querere quod manducetis, vel quid bibatis.* Et ut nos magis attentos faceret ad ea quæ dicebat addidit: *Hæc enim genes inquirunt.* Sanè debet sollicitudo ejus esse qui præest, ut impleat illud quod scriptum est: *Dividebatur autem unicuique secundùm id quod opus erat.*

INTERROGATIO XCII.

Qui dicit; quia laedit me hoc, & contristatur, si ei alius cibus non fuerit datus, qualis est?

Resp. Apparet quia hic non est fixus in spe illa, quam Eleazarus habuit; nec de charitate ejus qui præest, & sollicitudinem tam sui quam omnium gerit, certus est. Veruntamen absolute neque de his quæ hædunt, neque de his quæ profunt, permittitur unicuique iudicio suo vel voluntate aliquid agere; sed ejus qui præest iudicio committendum est, ut unicuique, prout res vel necessitas exigit, consulat: primò omnium in his, quæ animæ profunt; tunc deinde secundo loco etiam, ut in corporalibus usibus secundum Dei voluntatem moderetur.

INTERROGATIO XCIII.

Si verò etiam quis murmuret propter escam, quæ erga eum sententia servabitur?

Resp. Ea quæ circa illos, qui murmuraverunt in deserto. Dicit enim Apostolus: *Ne murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, & perierunt ab exterminatore.* **1. Cor. 10.**

INTERROGATIO XCIV.

Si oportet eum qui plus laborat, requirere plus aliquid à consuetudine?

Resp. Si propter retributionem Dei laborem suscipit, non hic requirere debet laboris sui mercedem vel requiem, sed pro his ad promissa Domini festinare: sciens, quia sicut pro laboribus mercedes paravit Dominus, ita etiam pro angustiis consolationes. Veruntamen hi qui præfunt, observabunt regulam, quæ dicit: *Dividebatur unicuique prout opus erat.* **Act. 4.** Debent enim unumquemque prævenire, ut secundùm laborem etiam solatia refectionis inveniant.

INTERROGATIO XCV.

Quali affectu oportet accipere vel vestimentum, vel calcamentum, quæcumque fuerit?

Resp. Siquidem breve aut grande est, ad mensuram statuz suæ hoc iudicare debet, sed cum omni verecundia & mansuetudine. Si verò pro abjectiori & viliori movetur, aut quia non est novum, meminerit mandati Domini, dicentis: *Quia dignus est, non quicumque, sed operari mercede sua.* **Luc. 10.** Discutiat seipsum, si dignè operatus est opera Dei, & adimpleverit omnia, quæcumque præcepta sunt; & tunc non aliud requireret, sed de eo ipso quod ei datur, adhuc erit sollicitus, quia super suum meritum accipit. Hoc enim quod esca dictum est, etiam de omni re, quæ ad usus corporis pertinet, eadem forma servari potest.

INTERROGATIO XCVI.

Si quis iratus fuerit, nolens accipere aliquid eorum, quæ ad usum præbentur?

Resp. Iste talis dignus est, etiam ut si quærat non accipiat, usquequo probet is qui præest: & cum viderit vitium animi curatum, tunc etiam quod corporis usibus necessarium fuerit, præbebit.

INTERROGATIO XCVII.

Si necesse est omnes convenire ad horam prandii, eum qui remanet, & post venit, quomodo transfigimus?

RESP. Si quidem necessitate vel loci vel operis remanet à communi ordine, qui præest probabit, & ignoscet. Si verò cum posset, non satis egit occurrere, fateatur culpam negligentiae suae, & inaneat sine cibo, usque ad illam horam, qua convenitur ad cibum in posterum diem.

INTERROGATIO XCVIII.

Pauperes venientes ad ostium & petentes, quomodo dimittimus? Et si debet unusquisque porrigere panem, vel quodcumque aliud; aut oportet hoc ad eum qui præest, pertinere?

Math. 15. RESP. Cùm Dominus dixerit: *Non est bonum tollere panem filiarum, & mittere canibus; sed & canes manducare de micis, quae cadunt de mensa puerorum, libenter accipiunt*; is cui dispensatio injuncta est, cum consideratione debet hoc facere. Si quis autem præter illius voluntatem facere hoc præsumit, tanquam inquietus & indisciplinatus confundatur, usquequo discat loci sui ordinem custodire; secundum quod Apostolus dixit: *Unusquisque in quo vocatus est, in eo permaneat.*

INTERROGATIO XCIX.

Si licet unicuique veterem suam tunicam aut calceamentum dare cui voluerit, misericordiae causa propter mandatum?

RESP. Dare aliquid mandati gratia, non est omnium, sed eorum quibus istud officium creditum est. Sic ergo ad quem pertinet dispensatio, sive novum, sive vetus vestimentum ipse det, cui dari debet; & ipse suscipiat, à quo suscipi debet.

INTERROGATIO C.

Si frater junior fuerit iussus docere aliquem senioverem secundum aetatem, quomodo debet agere cum illo?

RESP. Tanquam ministerium exhibens ad implendum mandatum Domini, cum omni reverentia; timens illam sententiam, quae dicit: *Maledictus qui facit opera Dei negligenter*; Observet autem, ne elarus in iudicium incidat diaboli.

INTERROGATIO CI.

Si debent peregrini intrare usque ad illa loca ubi fratres operantur; vel etiam si alii de eodem Monasterio debent relictis suis locis intrare ad alios?

RESP. Præter illum cui creditum est requirere operantes: id est, ad quem

Cod. Regul. Tom. I.

opus pertinet & dispensatio, si quis inventus fuerit hoc faciens, tanquam interurbans disciplinam & ordinem fratrum, à communi conventu excludatur, & omnino etiam à licitis progressibus inhibentur; & sedens in uno loco, in quo judicaverit is qui præest, apto ad correptionem & vindictam, nusquam profusus permittatur abscedere, sed urgeatur in opus, multo plus quam consuetudo est; & quotidie exigatur, usquequo discat implere hoc, quod Apostolus dixit: *Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.*

INTERROGATIO CII.

Si oportet eos qui noverunt artificia, suscipere ab aliquo opus absque scientia vel iussione ejus, qui præest, & operum sollicitudinem gerit?

RESP. Furti reus erit ejusmodi; vel similes eis, qui furibus concurrunt.

INTERROGATIO CIII.

Quomodo debent hi qui operantur, curam gerere instrumentorum, vel utensilium eorum, de quibus operatur?

RESP. Primum quidem sicut vas Dei, vel his quae jam Deo consecrata sunt, uti debent. Deinde tanquam qui non possint sine ipsis devotionis & studii sui emolumenta consequi.

INTERROGATIO CIV.

Quid si per negligentiam pereat aliquid ex his, aut p.r. contemptum desipatur?

RESP. Is quidem qui contemnit, velut sacrilegus judicandus est; & qui perdidit per negligentiam, & ipse simile crimen incurrit: pro eo, quod omnia quae ad usus servorum Dei deputata sunt, Deo sine dubio consecrata sunt.

INTERROGATIO CV.

Quid si à seipso commodare voluerit alicui, aut accipere ab alio?

RESP. Tanquam insolens & temerarius habendus est. Hæc enim eorum qui præsumunt, & curam dispensationis gerunt, officia propria sunt.

INTERROGATIO CVI.

Quid si necessitas poscit, ut is qui præest, requirat ab aliquo eorum vas vel instrumentum, & contradixerit?

RESP. Qui seipsum & membra sua tradidit in altius potestatem propter mandatum Domini, quomodo licebit ei de

M 2

uten-

utensilibus contradicere; huic præcipue, cui cura commissa est.

INTERROGATIO CVII.

Si is qui circa cellarium, vel coquinam, vel alia hujuscemodi opera occupatus est, non occurrat adesse ordini psallentium vel ad orationem, nihil damni patitur in anima?

RESP. Unusquisque in opere suo observare debet propriam regulam, sicut membrum in corpore: & damnum habebit, si neglexerit in eo, quod injunctum est ei, & de communi fratrum utilitate negligens amplius periclitabitur. Et ideo tota mente & devotione complere debet id, quod scriptum est: *Constantes & psallentes in cordibus vestris Domino.* Si enim corporaliter non occurrat adesse cum cæteris ad orationis locum, in quocunque loco inventus fuerit, quod devotionis est, explet. Oportet tamen observare, ne forte possit quis implere in tempore suo, quod complendum est, & occurrere: sed dum loqui vult, occasiones necit tanquam in ministerii opere occupatus. Quod si facit, & offensiculum cæteris præstat, & ipse negligentis crimen incurrit.

Epist. 5.

INTERROGATIO CVIII.

Quomodo obtinebit quis, ut in oratione sensus ejus non vegetur?

RESP. Si certus sit assistere se ante oculos Dei. Si enim quis judicem suum videns vel principem, & loquens cum eo, non sibi credit licitum esse vagari oculis, & aliorum aspiciere, dum ipse loquitur; quanto magis qui accedit ad Dominum, nusquam debet movere oculum cordis, sed intentus esse in eum, qui scrutatur renes & corda? ut impleat illud quod scriptum est: *Levantes sanctas manus sine ira & disceptatione.*

Psal. 7.
1. Tim. 2.

INTERROGATIO CIX.

Si possibile est obtinere hominem, ut in omni tempore & loco non vegetur mens sua; vel quomodo id fieri potest?

RESP. Quia possibile est, ostendit ille qui dixit: *Oculi mei semper ad Dominum.* Et iterum: *Provideram Dominum in conspectu meo semper; quia à dextris est mihi, ut non commovear.* Quomodo autem possibile sit, prædiximus; id est, si non demus animæ nostræ otium, sed in omni tempore de Deo, & de operibus ac de beneficiis ejus, & de donis cogitemus, & hæc cum confessione, & gratiarum actione semper volvamus in mente, sicut scriptum est: *Psallite sapienter.*

Psal. 34.
Psal. 15.

Psal. 46.

INTERROGATIO CX.

Et quid est, psallite sapienter?

RESP. Quod est in omnibus cibis, gustu unumquemque dignoscere cujus saporis sit, hoc est & in verbis sanctæ scripturæ prudentiæ sensus. *Fances enim,* inquit, *escas gustabunt, sensus autem verba discernis.* Si quis ergo ita animam suam intendat in singula verba psalmodum, sicut gustus intentus est ad discretionem saporis ciborum, iste est qui compleat hoc quod dicitur: *Psallite sapienter.*

INTERROGATIO CXI.

Qua mensura debet temperare potestatem dispensationis suæ is, cui cellarium cura commissa est?

RESP. Erga eum quidem, qui ei credit hujuscemodi dispensationem, meminisse debet Domini dicentis: *Non possum ego a me ipso facere quidquam.* Ad cæteros verò sollicitè scire debet, quid unusquisque opus habeat, ut compleat illud, quod scriptum est: *Devideatur autem unicuique prout opus erat.* Eadem autem ratio observari debet ab omnibus, quibuscunque aliqua ministerii vel dispensationis sollicitudo commissa est.

Job. 34.

1. Tim. 5.

1. Cor. 4.

INTERROGATIO CXII.

Qua sententia observabitur erga dispensantem, si aliquid secundum personam acceptionem, vel per contentionem faciat?

RESP. Apostolo præcipiente, aliquando quidem: *Ne quid facias secundum faciem, vel in alteram partem declinando.* Aliquando autem dicente: *Quis si quis viderit contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neque Ecclesia.* Si quis hoc facit, notetur, usquequo corrigatur. Veruntamen oportet cum summa diligentia & probatione discutere & considerare, ad quam partem unusquisque aptus sit vel opportunus: & ei injungi quodcumque illud operis est vel officii; ut neque illi qui injungunt ex hoc ipso condemnentur, quod non aptum alicui officium injunxerint, & inventiantur mali dispensatores esse sive animarum, sive mandatorum Dei, neque illi ipsi quibus injungitur, occasione peccati ex hoc habere videantur.

INTERROGATIO CXIII.

Si autem neglexerit dare fratri quod opus est?

RESP. Manifesta est de hoc sententia, ex ipsius Domini verbis, dicentis: *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui præpa-*

*paratus est diabolo & Angelis ejus. Esuri vi-
enim, & non dedisti mihi manducare: sitivi,
& non dedisti mihi bibere, & ea quæ lo-
quantur. Quia maledixit omnis, qui facit
opera Domini negligenter.*

INTERROGATIO CXIV.

*In profectibus mandatorum Dei una est
mensura omnium? An alius amplius,
alius minus debet aliquid?*

RESP. Quia non sit una mensura in
omnibus, sed quia alii plus creditur, &
alii minus, manifestum est hæc ipsius
Domini verbis, nunc quidem dicentis :
Alud semen cecidit super terram bonam : &
hic est, qui audit verba mea & intelligit,
& fructum afferit : aliud centesimum, aliud
sexagesimum, aliud verò trigessimum. Hoc
idem autem etiam in his, qui dispen-
sandum pecuniam susceperunt, inveni-
tur : cum dicitur, alii quidem data esse
quinque talenta, alii duo, alii unum.

INTERROGATIO CXV.

*Si oportet aequaliter haberi eos qui plus
proficiunt, & eos qui minus?*

RESP. Illud observandum est in hoc,
quod de remissione peccatorum Dominus
statuit, dicens : Remissa sunt ei peccata
multa, quoniam dilexit multum. Cui au-
tem parum remittitur, parum diligit.
Et iterum, quod de presbyteris Apostolus
statuit, dicens : Qui bene profunt presbyteri,
duplici honore honorantur, maxime qui labo-
rant in verbo & doctrina. Hoc in omnibus
hujuscemodi causis observandam puto.

INTERROGATIO CXVI.

*Quid si contristatur is qui minus hono-
ratur, cum praeferri sibi viderit eum,
qui in timore Domini procedit, quo-
modo eum habebimus?*

RESP. Is qui talis est, certum est
quia malignitatis vitio non caret, secun-
dum Evangelii parabolam, in qua dicit
Dominus ad eos qui contristati sunt,
quia æqualiter cum ipsis honorati sunt
alii : An, inquit, oculus tuus malus est,
quis bonus sum? Et manifesta est Domini
sententia de his talibus, quæ dicit per
Prophetam : Ad nihilum deductus est in con-
spectu ejus magnus; imentes autem Domi-
num magnificat.

INTERROGATIO CXVII.

*Anima post multa peccata & multas vi-
tas inserias, cum quali timore & qua-
libus lacrymis debet recedere à peccatis?
& cum quali spe & affectu ac-
cedere ad Dominum debet?*

RESP. Primò quidem odisse debet illa
priorem suam vitam notabilem, & ipsam

memoriam ejus perhorrescere atque exe-
crari. Scriptum est enim : *Iniquitatem* Psal. 118.
*adio habui & abominatus sum; legem autem
tam dilexi.* Deinde ut majorem timo-
rem habeat, maximo utatur ignis æterni
metu & poenæ perpetuæ. Sed & lacry-
marum tempus agnoscat per poeniten-
tiam, sicut David docuit in sexto psal-
mo, purificationem peccatorum fieri posse
ubertate lacrymarum in sanguine Christi,
per potentiam misericordiæ ejus, & per
multitudinem miserationum Dei, qui di-
xit : *Quia si fuerint peccata vestra sicut pbo-* Psal. 1.
nium, ut nixem dealbabo : si autem fuerint
sicut cocco, ut lanam candidam efficiam. Et
post hæc recepta virtute & facultate
placendi Deo, dicit : *Convertisti plantabo* Psal. 59.
mentem in gaudium; confestim succum meum,
& precixisti me letitia, ut psallam te gloria
mea. Et ita accedens ad Dominum psal-
lat & dicat : *Ex-ditabo te Domine, quoniam* Ibidem.
suscipisti me; & non delectasti inimicos meos
super me.

INTERROGATIO CXVIII.

*Quoniam scriptum est : Redemptio ani-
mae viri propriae divitiæ ejus : nobis
quibus non accidit dispergere pro ani-
mae redemptione divitias, quid facie-
mus?*

RESP. Si quidem volumus, & non
potuimus : memores simus responsonis
Domini ad Petrum, qui cum de hac re
esset sollicitus, & diceret : *Ecce nos limi-* Math. 19.
simus omnia, & secuti sumus te; quid ergo
erit nobis? Respondit ei dicens : *Omnis*
qui reliquerit domum, aut fratres, aut sor-
ores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem,
aut filios, aut agros propter me, & propter
Evangelium, centuplum accipiet, & vitam
æternam consequetur : Quod si per negli-
gentiam accidit cuiquam omisisse divi-
tias, vel nunc adhibeat propensius stu-
dium, ut ex opere manuum largiens,
neglectum resarciat pensum. Quod si
ne nunc quidem vel tempus nobis su-
perest, vel virtus ad hujuscemodi mini-
sterium, consolatür nos Apostolus di-
cens : Non quero quæ vestra sunt, sed vos. 1. Cor. 12.

INTERROGATIO CXIX.

Si quis audiens sermonem Domini, di- Luc. 14.
centis : Quia servus qui cognovit vo-
luntatem Domini sui, & non fecit
secundum voluntatem ejus, vapulabit
multum : qui verò non cognovit, &
non facit digna, plagis vapulabit pau-
cis; negligat & dissimulet scire vo-
luntatem Domini, si habet aliquid
excusationis?

RESP. Manifestus est, qui hujuscemodi est, qui simulat ignorantiam, nec
M 3 ullo

- ullo genere effugiet peccati sententiam. **Joan. 17.** Si enim non venissem, inquit Dominus, & locutus eis non fuisset, peccatum non haberent : nunc verò excusationem non habent pro peccato suo. Sic ergo sancta scriptura omnibus, & voluntatem Dei denuntiat, ut non inter eos qui ignorant iste talis iudicetur, sed cum illis magis, de quibus scriptum est : *Quia sicut aspidem surda obturantes aures suas, ne exaudiant vocem instantantum, & curentur medicamento, quod componitur à sapiente. Veruntamen is qui præest, & verbi Dei ministerium exhibet, si neglexerit annuntiare unicuique, & intimare de singulis, velut homicida iudicabitur animarum, secundum scripturas.*
- Psal. 17.** *Quia sicut aspidem surda obturantes aures suas, ne exaudiant vocem instantantum, & curentur medicamento, quod componitur à sapiente.*
- Eccl. 33.** *Veruntamen is qui præest, & verbi Dei ministerium exhibet, si neglexerit annuntiare unicuique, & intimare de singulis, velut homicida iudicabitur animarum, secundum scripturas.*

INTERROGATIO CXX.

Si is, qui facit voluntatem alicujus, etiam particeps ejus est vel socius?

- Resp.** Si credimus Domino dicenti : *Quia qui facit peccatum, servus est peccati?* Et iterum : *Vos ex patre diabolo estis, & desideria patris vestri facere vultis : scimus, quia non solum socium & participem, sed Dominum sibi ac principem ascribit eum, cujus opus facit. Testatur autem de his & Apostolus, dicens : An nescitis, quia cui exhibuistis vos servos ad obediendum, servi estis ejus cui obexistis : sicut peccati in morem, sive obedientia ad justitiam?*
- Joan. 2.** *Quia qui facit peccatum, servus est peccati?*
- Röm. 6.** *Quia qui exhibuistis vos servos ad obediendum, servi estis ejus cui obexistis : sicut peccati in morem, sive obedientia ad justitiam?*

INTERROGATIO CXXI.

Si is qui consentit alterius peccato, etiam ipse peccati reus est?

- Resp.** Hæc sententia est manifesta ex verbis Domini, quibus ait ad Pilatum dicens : *Qui tradidit me tibi, majus peccatum habet.* Manifestum namque est ex hoc, quia & Pilatus acquiescens his, qui tradiderunt Dominum, peccatum habet; licet minus quam illi. Ostenditur autem hoc etiam in eo, quod Adam acquievit Evæ, vel consentit, quæ acquieverat serpenti. Nullus enim ex ipsis aut innocens iudicatus est, aut impunitus abcessit. Sed & ipsa Dei indignatio, quæ adversus eos habita est, hoc ipsum indicat. Cùm enim Adam pro excusatione sua objecisset : *Quia mulier quam dedisti mihi, ipsa mihi dedit, & manducavi. Quia audisti, inquit Deus, vocem mulieris tuæ, & manducasti de ligno, de quo præceperam tibi, ne de eo manducares, maledicta terra erit in operibus tuis?*
- Joan. 18.** *Qui tradidit me tibi, majus peccatum habet.*
- Gen. 3.** *Quia mulier quam dedisti mihi, ipsa mihi dedit, & manducavi. Quia audisti, inquit Deus, vocem mulieris tuæ, & manducasti de ligno, de quo præceperam tibi, ne de eo manducares, maledicta terra erit in operibus tuis?*

INTERROGATIO CXXII.

Si oportet peccantibus fratribus flere & acquiescere?

Resp. Quia non oportet, manifestum est hæc ipsius Domini præceptis, quibus

in veteri quidem testamento dicit : *Argue proximum tuum, & non asumes ex eo peccatum.* In Evangelio autem dicit : *Si peccaverit in te frater tuus, vade & argue eum inter te & ipsum solum. Si audierit te, lucratus es fratrem tuum. Si verò non audierit te, assume adhuc tecum alium unum, aut duos : ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum. Si autem & ipsos non audierit, dic Ecclesia. Si verò nec Ecclesiam audierit, sit tibi sicut gentilis & publicanus.* Quantum autem sit crimen hujus peccati, dignoscitur primum quidem ex sententia Domini, quæ dicit : *Qui incredulus filio fuerit, non habebit vitam æternam ; sed ira Dei manet in eo.* Tunc deinde ex **Joan. 3.** **Joel 7.** historiis, quæ vel in veteri, vel in novo Testamento referuntur. Nam Achor ille cùm furatus esset regulam auream, super omnem populum facta est ira Dei. Et quidem populus peccatum, quod commiserat, ignorabat usquequo manifestatum est, & pertulit cum omni domo sua horrendum illum ac famosissimum interitum. Sed & Heli sacerdos, & quidem cùm filiuisset peccantibus filiis, qui erant filii pestilentie, imò frequenter monens & calligans dixit : *Nolite filii !* **1. Reg. 2.** *Non bona ego auso de vobis, & cætera : qui cùm peccatum argueret, & de Dei judicio commoneret ; tamen quoniam non vindicavit, neque digno zelo Dei adversus eos motus est ; in tantum iracundiam Dei provocavit ; ut etiam universus populus pariter cum filiis suis extingueretur, & arca testamenti ab alienigenis raperetur ; & ipse insuper omnibus subversis miseranda morte corrueret.* Quod si vel in populum ignorantem de unius peccato ; vel in patrem, qui corripuerat filios pro peccato, tanta Dei iracundia insensa est ; quid sperandum est de his, qui cognoscunt aliorum delicta, & reticent, nec qualemcunque adhibent correptionem ? Quos utique conveniret observare illud, quod Apostolus ad Corinthios dicit : **1. Cor. 15.** *Quare non potius lacum habuistis ; ut tolleretur è medio vestrum, qui hoc opus fecit ? & reliqua.* Vel illud : **2. Cor. 7.** *Eccè enim hoc ipsum secundum Deum contristari, quantum operatum est in vobis sollicitudinem, sed excusationem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed amulationem, sed vindictam !* Unde & metuere debent, ne fortè etiam nunc similem veteribus interitum sumant, hi, qui similiter negligunt, imò & tanto gravius, quanto spernere legem Christi perniciosius est, quàm legem Moyse. Et his compedit illud aptari, quod dixit : **Gen. 2.** *Septies vindictam est de Cain ; de Lamech vero septuagies septies.*

INTERRO-

INTERROGATIO CXXIII.

Cur aliquoties anima, etiam si non satis agat, sponte tamen quodam genere incidit ei dolor quidam cordis, & compunctio timoris Dei: aliquoties tanta securitas & negligentia animam tenet, ut etiam si cogat se homo, non possit dolorem aliquem vel compunctionem cordis assumere?

RESP. Hujuscemodi quidem compunctio ex Dei dono venit, ad provocandum desiderium; ut degustans anima dulcedinem hujuscemodi compunctionis vel doloris, provocetur & incitetur ad imitandum similem gratiam. Ostenditur enim, quia si datur etiam non satis agentibus, quanto magis dabitur & his, qui desiderant, & laborant semper esse in compunctione timoris Dei? & ut sine inexcusabilibus, qui per negligentiam istam gratiam perdunt. Quod verò aliquoties compellimus nosmetipsos, & non possumus obtinere, indicatur ex hoc, quod in alio tempore multum negleximus. Non enim possibile est, ut his qui neque meditationibus, neque institutionibus divinis seipsum jugiter exercuit, subito veniat ad orationem, & continuo obtineat, quod requirit. Sed ostenditur per hoc, hujuscemodi animam aliis vitis vel passionibus praegravari, quorum dominatione ad ea quae vult habere, non permittitur libertate uti: secundum illud quod & Apostolus tractat, dicens: *Quoniam ego carnalis sum, venundatus sub peccato. Non enim quod volo ago; sed quod odi, hoc facio.* Et rursus: *Nunc autem jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum.* Quod & ipsum permittit Deus nobis pro nostra utilitate provenire; ut per haec ipsa, quae contra voluntatem anima patitur, corrigatur aliquando, & convertatur ad eum, qui repleat in bonis desiderium ejus, & relevet eam ab oneribus suis: & cognoscat tandem semetipsam, ac respiciat; & intelligat, quod in laqueis diaboli capta detinetur. In quos sua quidem sponte incidit; sed jam quasi captiva, non quae vult agit; sed quod odit, illud facit. Sed si convertatur ad Dominum, qui liberet eam de corpore mortis hujus, statim inveniet misericordiam; si integrè & ex toto corde poeniteat.

INTERROGATIO CXXIV.

Quomodo quis dignus efficitur, participare fieri Spiritus sancti?

RESP. Dominus noster Jesus Christus docuit nos, dicens: *Si diligitis me, mandata mea servate; & ego rogabo Patrem meum, & alium Paracletum dabit vobis, Spi-*

ritum veritatis, quem hic mundus non potest accipere. Donec ergo non servamus mandata Domini; nec sumus tales, ut ipse de nobis testimonium ferat, dicens: *Quia vos non estis de hoc mundo; Spiritus sancti participium habere non possumus.*

INTERROGATIO CXXV.

Qui sunt pauperes spiritu?

RESP. Domino dicente, aliquando quidem: *Quia verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus & vita sunt.* Aliquando autem: *Quia Spiritus sanctus vos decebit, non enim loquetur à se, sed omnia quae audis, haec loquetur.* Isti sunt pauperes spiritu, qui non alia aliqua causa pauperes sunt, nisi propter doctrinam Domini, dicentis: *Vade, vende omnia quae habes, & da pauperibus.* Si autem etiam quis quacunquae ex causa impositam sibi paupertatem secundum voluntatem Domini dispenset, & ferat, sicut ille Lazarus, etiam iste à beatitudine non erit alienus, Domino praecipiente: *Nolite esse felices quid manducatis, vel quid bibitis, vel quid induamini.*

INTERROGATIO CXXVI.

Usque ad quem modum est observatio mandati? vel quomodo adimpleri potest?

RESP. Mandati quidem observatio est usque ad mortem; quia & Dominus obediens est factus usque ad mortem: adimpleri autem potest per hoc, quod habet unusquisque desiderium & amorem Dei. Dominus enim cum excludisset sollicitudinem saeculi, conjungit statim promissionis spem, dicens: *Scitis enim pater vester, quibus opus habebitis, antequam peccatis.* Sed & Apostolus dicit: *Quia nos ipsi in vobis ipsis responsum mortis habemus, ut non fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitavit mortuos.* Secundum propositum ergo nostrum, & animae preparationem, quotidie morimur, voluntate autem Dei reservamur. Propter quod & Apostolus cum omni fiducia dicebat: *Ut morientes, & ecce vivamus.* Juvat autem hujuscemodi propositum etiam circa mandata Dei, ardentior animus & desiderium insatiabile; quo qui constringitur, non habebit otium nec tempus occupari erga corporales usus vel actus.

INTERROGATIO CXXVII.

Si ergo neque sollicitudinem habere oportet de necessariis usibus ad vitam; & aliud est praeceptum Domini dicentis: Operamini cibum, qui non perit; superfluum est manibus operari?

RESP. Ipse Dominus in alio loco praeceptum suum explanavit. Nam ibi quidem

Rom. 8.

Rom. 7.

Joan. 14.

Luc. 12.

2. Cor. 1.

2. Cor. 6.

2. Cor. 6.

Matth. 6. dem dixit, non oportere requiri aliquid ad vitam, cum dicit: *Nolite querere quid manducetis, aut quid bibatis; hæc enim omnia gentes hujus mundi requirunt: & addidit: Querite autem regnum Dei, & justitiam ejus. Et quomodo oporteat queri, indicavit: cum enim dixisset: Nolite operari cibum*

Jean. 6. qui perit: addidit: *Sed cum qui permanet in vitam æternam. Et quid hoc esset ipse*

Jean. 4. in alio loco ostendit, dicens: *Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus, qui misit me, Patris. Voluntas autem Patris est, esurientibus cibum dare, sitientibus potum; nudos operire, & cætera hujuscemodi. Tum deinde necessarium est & Apostolum imitari, dicentem: Omnia ostendi vobis, quia oportet nos laborantes suscipere infirmos. Et cum iterum doceat: Magis autem labores nonquique, manibus suis operans quod bonum est, ut possit imperitare necessitatem patientibus. Cum ergo hæc ita nobis vel Dominus in Evangelio, vel Apostolo tradat, manifestum est, quia pro nobis ipsi solliciti quidem esse non debemus, neque laborare: sed propter mandatum Domini, & propter necessitatem proximorum solliciti esse debemus, & operari attentius: & maxime quia Dominus in seipsum recipit ea, quæ in servos ejus fecerimus; & regnum celorum pro hujusmodi promittit obsequiis,*

Matth. 10.

Epht. 4.

INTERROGATIO CXXVIII.

Si quis in corde suo cogitat de cibis, tunc deinde nolet seipsum et arguit: si et hic quasi cogitans de talibus judicandus sit?

Resp. Siquidem non id temporis est, quo naturaliter requirere cibos famis necessitate commonemur, manifestum est, id esse vagæ mentis indicium, & animæ erga præsentia affectum gerentis, & erga voluntatem Dei desidis & remissæ: proximam tamen habet Dei misericordiam, & pro hoc ipso, quod seipsum arguit & notavit, nota criminis exsolvitur; si tamen servet de cætero cogitationum lapsus, memor Dominici sermonis, quod ait: *Eccè sanus factus es, jam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat. Si autem id temporis sit, quo naturaliter de cibis appetendis commonemur; mens autem in melioribus occupata, inferiora spernit & despicit, non recordatio ciborum notabilis, sed contemptus laudabilis invenitur.*

INTERROGATIO CXXIX.

Si licet nocturnam tunicam habere alteram, vel cilicinam, vel aliam quamlibet?

Resp. Cilicis quidem usus habet proprium tempus, non enim propter usus

corporis, sed propter afflictionem ejus inventum est hujuscemodi indumentum, & pro humilitate animæ. Cum autem duas tunicas habere prohibeat sermo divinus, quomodo potest hoc suscipi, nisi ad eos ulus, quos superius diximus?

INTERROGATIO CXXX.

Si licet ei qui ministrat, majore voce, id est cum clamore loqui?

Resp. Vocis mensuram definit audiendi modus. Si ergo brevior fuerit & compressior vox, quam res possit, prope est ut murmur potius vel susurratio, videatur, quam sermo. Si verò major sic quam res requirit, cum possit audire ille cui loquitur, jam non erit vox, sed clamor; quod est notabile: nisi fortè gravior sit auditus ejus cui loquimur, & necessitas nos cogat ad clamandum. Propterea & de Domino scriptum est: *Quia* **Jean. 10.** *Jesus clamabat dicens: Si quis credit in me, non credit in me, sed in eum qui me misit. Clamare enim dicitur pro his, quorum interior auditus surdus & obturatus erat.*

INTERROGATIO CXXXI.

Si quis die suo, quo ministrat in coquina, laboraverit supra vires ita ut impediatur, et non possit etiam reliquis diebus exercere opus suum, si oportet imperari ei hujuscemodi officium?

Resp. Jam supra diximus, quia is cui injuncta est operum cura, & qui præest, considerantius observare debet uniuscujusque vel vires vel possibilitatem; & prout quis aptus est, ita etiam opus injungere: ne audiat ipse & id quod scriptum est: *Quia fugit laborem in præcepto.* **Psalm. 91.** Ille tamen cui injungitur, contradicere non debet; quia obedientia usque ad mortem servari definita est.

INTERROGATIO CXXXII.

Et ille cui lana credita est, quomodo debet habere banc curam; et quomodo observare eas, quæ operantur?

Resp. Lanam quidem, tanquam opus Dei sibi commissum: forores autem, ut absque ulla contentione, vel personarum acceptione unicuique forori opus aptè & competenter injungat.

INTERROGATIO CXXXIII.

Si quis condemnatus est, ut eulogiam non accipiat, et dicit: Quia si non accepto eulogiam, non manduco; si debemus audire eum?

Resp. Si quidem tanti modis est culpa, pro qua condemnatus est, ut dignum sit etiam

etiam cibo eum vetari, probet ille qui præest. Si autem à sola benedictione aliquis abstentus est, & indulgetur ei cibis; condemnatus autem & inobediens est, etiam in hoc contentiosi notam suscipere debet, & cognoscere, quia per hoc non curat culpam, sed multiplicat delictum.

INTERROGATIO CXXXIV.

Quali timore, fide, vel affectu percipere debemus corporis & sanguinis Christi gratiam?

1. Cor. 11. **RESP.** Timorem quidem docet nos Apostolus: dicens: *Qui manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit.* Fidem verò docet nos sermo Domini, dicens: *Hoc est Corpus meum, quod pro multis datur: hoc facite in meam commemorationem.*

Math. 26. Et sermo Joannis dicens: *Quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis, & vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, plenum gratie & veritatis.* Sed & Apostolus scribens: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalè Deo: sed semetipsum exinanivit, formam servì accipiens, in similitudinem hominum factus, & habitum repertus ut homo, humiliauit semetipsum, saltem obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Cùm ergo anima fidem habet his dictis, & confidat magnificentiam gloriæ ejus, & admiratur nimietatem humilitatis, quomodo tantus & talis obediens fuit Patri usque ad mortem pro vita nostra; putoque provocari possit ad affectum & dilectionem, & ipsius Dei Patris, qui unico filio non peperit, sed pro nobis omnibus tradidit eum; & ad amorem unigeniti ejus eo amplius provocabitur, qui eum videat mortem turpissimam pro nostra redemptione tolerasse. Sicut & Apostolus de eo dicebat: *Quia charitas Christi coarctavit nos, judicantes hoc; quod si unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sumus, & pro omnibus mortuus est: ut qui vivit, jam non sibi vivat, sed ei qui pro ipso mortuus est, & resurrexit.* Talem ergo affectum vel fidem præparare debet in animo suo is, qui de pane & calice percipit.

INTERROGATIO CXXXV.

Quis est bonus thesaurus, & quis est malus?

RESP. Prudentia quidem & sensus qui in Christo est, & virtus animi, quæ ad Dei gloriam pertinet, thesaurus bonus est. Prudentia autem & sensus malitiæ; & in his sapere, quæ Deus fieri non vult, thesaurus est malus: ex quibus proferuntur, secundùm Dei vocem, suo

God. Reg. Tom. I,

quoque tempore utrique fructus vel boni vel mali, in operibus & verbis.

INTERROGATIO CXXXVI.

Si bonum est penitus tacere?

RESP. Silentium & taciturnitas tunc bonum est, cùm vel ad personas vel ad tempus aptatur, sicut à sacra scriptura edocemur, quæ dicit, aliquando quidem: *Quia qui intelligit, in illo tempore tacebit; quia tempus malum est.* Aliquando autem: *Posui ori meo custodiam, dum confiterer peccator adversum me. Omnia & humilitatus sum, & filii à bonis.* Et alibi: *Quod si alii sedenti revelatum fuerit, prior taceat, et itcum: Absterge vestre in Ecclesiis taceant.* Sed & alio tempore his, qui incontinentem linguam habent, dicitur: *Omnis sermo malus de ore vestro non procedat: sed si quis bonæ adificationem fidei.* Necessario verò est taciturnitas, usquequo vitia si qua illa sunt lingue, vel sermonum temeritas relectetur, & discat opportunè & in tempore utiliter loqui, ut sicut scriptum est; *Sermo verum sale conditus sit, ut det gratiam audientibus.*

INTERROGATIO CXXXVII.

Si oportet tempore orationum vel psalmorum loqui aliquem in domo?

RESP. Præter eos qui ministerii sollicitudinem gerunt, vel eos, quibus disciplinæ cura commissa est vel dispensationis operum; qui & ipsi tamen considerantius agere debent, ut quantum necessitas exigit, hoc solum loquantur, & hoc ipsum cum quiete & honestate, ne interurbent, aut offenciculum faciant: cæteris cunctis silentium habere convenit. Si enim Prophetis in Ecclesia docentibus Apostolus dicit: *Quia si alii sedenti revelatum fuerit, prior taceat: quanto magis in tempore psalmorum vel orationum tacere & silentium agere cunctis convenit; nisi quem fortè, ut superius diximus, communis providentiæ causa aliquid proloqui cogit.*

INTERROGATIO CXXXVIII.

Quomodo possumus timere judicium Dei?

RESP. Naturaliter expectatio omnis mali timorem incutit. Ita namque bestias etiam timemus & principes; scientes imminere ex eis aliquid, quod ad vite exitium pertinet. Si ergo credamus, quia veræ sunt combinationes futuri iudicii Dei, & recordemur terribile illud futuri examinis tribunal, timebimus judicium Dei.

INTERROGATIO CXXXIX.

Quomodo lata est porta, & spatiosa via, quae ducit ad mortem?

Matth. 7.

RESP. Dominus pro multa sua clementia & nominibus & verbis his utitur, quibus possit nobis in notitiam adducere dogmata veritatis. Sicut ergo ii qui ambulat in via, si à recto itinere declinent, quod certis lineis & manifesto calle concluditur, spatia multa & vaga incedunt; ita ergo & is, qui excesserit de vita, quae ducit ad regnum caelorum, multam latitudinem incurrit erroris, per quam ad perditionem perveniat.

INTERROGATIO CXL.

Quomodo angusta porta, & arcta via est, quae ducit ad vitam?

RESP. Et hic similiter angustum & arctum hoc indicat, quia via haec, id est vita nostra, angustatur & coarctatur in tribulationibus. Constringimur enim ex utraque parte nos qui iter agimus, ne prorsus in aliud aliquid declinemus. Periculum enim est, in utramlibet partem declinare: sicut in exigui pontis transitu, ubi ex utraque parte eum, qui forte declinaverit, conciti unda fluminis rapit & aufert. Propterea ergo scriptum est: *Ne declinaveris in dextram neque in sinistram.* Et David ait: *Juxta semitam scandalum posuerunt mihi.*

Num. 20.
Psal. 139.

INTERROGATIO CXLI.

Avaritia usque ad quem modum definitur?

RESP. Cum transgressus quis fuerit modum legis statutum. Quod designatur, secundum vetus quidem testamentum, in eo, si quis plus se diligit; vel plus in pecunia vel necessariis de se sit sollicitus, quam de proximo. Scriptum est enim: *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Secundum Evangelium verò, si quis plus sollicitus sit quam de praesenti die, sui videlicet causa vel corporis; iste sine dubio audiet: *Stulte, hac nocte reptent ab te animam tuam; & quae paravisti, cuius eras? Quibus addidit Dominus dicens: Ita erit & is, qui sibi thesaurizat, & non est Domino divus.*

Luc. 19.

Luc. 12.

INTERROGATIO CXLII.

Quid est perperam agere?

RESP. Quidquid non propter usum necessarios, sed vel ornatus causa, vel decoris alicujus sit, hoc est perperam agere.

INTERROGATIO CXLIII.

Quis est, qui ab Apostolo dicitur, habitus ordinatus?

RESP. Is qui secundum propositum uniuscujusque honestus est usus, vel secundum locum, vel secundum tempus, vel secundum personam. Non idem usus esse potest in tempore hyemis, & in tempore aestatis: neque idem habitus est operantis & quiescentis; nec militis idem est & privati, neque viri idem qui mulieris.

INTERROGATIO CXLIV.

Si quis pretiosas vestes abiciat, ipsa autem indumenta viliora quibus utitur, vel calceamenta, ita compositè utatur, ut studeat decorem in se aliquem capere; si peccat, aut vitio aliquo id facere putatus est?

RESP. Qui vult per decorem habitus placere hominibus, manifestum est eum hujus ipsius vitii aegritudine laborare, id est, hominibus placendi; & certum est mentem ejus à Deo longius evagari. Sed & hoc ipsum est vitium, perperam agere, cum indumentis vel calceamentis, non usus causa utitur, sed decoris.

INTERROGATIO CXLV.

Quid est Raca?

RESP. Provincialis, id est, gentilis illius sermo est velut convitiis levioris, quod domesticis & his, quorum fiduciam quis gerit, dici solet.

Matth. 7.

INTERROGATIO CXLVI.

Quid est quod dicit Apostolus: Non efficiamur inanis gloriae cupidi. Et iterum: Non ad oculos servientes, quasi hominibus placentes: quis est inanis gloriae cupidus, & quis est hominibus placere?

Gal. 6.
Ephel. 6.

RESP. Puto quod inanis gloriae cupidus est, qui propter solam gloriam saeculi, id est, propter eos, qui vident & audiunt de se aliquid, quod vel laudari possit, vel admirari, facit aliquid vel dicit. Hominibus autem placens ille est, qui voluntate alicujus hominis, ut placeat ei, facit aliquid vel dicit; etiam si indignum sit & injuriosum hoc ipsum quod facit.

INTERROGATIO CXLVII.

Quid est inquinamentum carnis, & inquinamentum spiritus? Et quomodo ab his emendari possumus? Et quae est sanctificatio? & quomodo possumus eam obtinere?

RESP. Inquinamentum carnis est, sicut Cor. 7. commisseri cum his, qui illicita & nefanda

fanda committunt. Spiritus autem inquinamentum est, cum indifferenter habemus commisceri eis, qui de fide impiet sentiunt. Emundamur autem ab his, cum implemus illud quod Apostolus dicit :

1. Cor. 5.

Cum ajinomoti nec cibum sumere : & quæcunque his similia statuit. Vel certe cum illud patitur in corde nostro, quod ait David :

Psal. 118.

derelinquentibus legem tuam. Vel cum ostenderimus talem nostram tristitiam, qualem Corinthii ostenderunt, cum objugati sunt à Paulo ; cum erga eum qui peccaverat, indifferetè egerunt, cum dicit :

2. Cor. 7.

In omnibus exhibitus vos castus esse vestris. Sanctificatio autem est, adherere Deo ex integro, & sine aliqua intermissione in omni tempore sollicitum esse, & studium gerere placendi ei. Quoniam quidem neque pollutum aliquid in donis Dei offerri potest, vel sanctificari ; neque rursus quod semel oblatum est Deo & sanctificatum, ad communem humani ministerii usum adduci potest ; alioquin & sacrilegum erit & impium.

INTERROGATIO CXLVIII.

Quis est mundus corde ?

RESP. Qui seipsum non reprehendit, quia vel prævaricatus sit mandatum Dei, vel contempserit, vel neglexerit.

INTERROGATIO CXLIX.

Quomodo potest aliquis odium habere adversus peccatum ?

RESP. Si semper ex iis, quæ tristitem & insultum finem habent, odium nascitur hominibus adversus eos, qui causa sibi hujuscemodi negotii extiterunt. Si quis ergo certus sit, quantorum & quantum malorum causa nobis fuit peccata, sponte & sine ulla comminatione ex intimo affectu odium ei adversus ea nascitur ; sicut ostendit ille qui dicebat :

Psal. 118.

Iniquitatem odio habui & abominatus sum.

INTERROGATIO CL.

Quomodo potest aliquis ex animo & ex affectu facere mandata Domini ?

RESP. Naturaliter delectamur his, quæ bona sunt & profunt. Si ergo credimus de his, quæ promissa sunt, ex eo ipso quod speramus, inseritur animæ nostræ affectus & desiderium, ad explenda ea, quibus id consequi possumus, quod desideramus. Si quis ergo odio habuerit & execratus fuerit iniquitatem, & emundaverit se ab omni peccato ; ex quo, sicut corpus à languore delectationem non habet cibi, ita & anima à peccati morbo non habet desiderium erga

Cod. Regul. Tom. I.

mandata Dei. Si recorderet, quia mandatum Dei vita æterna est, & omnibus, qui custodiunt illud, permanet adimpletio promissorum, potest per hæc nasci animæ affectus ille, de quod David dixit : *Justitia Dei vera, justificata in semet-ipsa, & desiderabilia supra aurum, & lapidem pretiosum nimis ; & dulciora super mel & favam. Nam & servus tuus custodit ea ; in custodiendo illa retributio multa.*

INTERROGATIO CLII.

Qua est mensura in charitate Dei ?

RESP. Ut supra vires semper quis extendat animam suam ad voluntatem Dei, prospiciens & desiderans ea, quæ ad gloriam Dei pertinent.

INTERROGATIO CLIII.

Quomodo quis obtineat, ut possit in se habere charitatem Dei ?

RESP. Si grati & fideles existamus erga beneficia ejus ; quod etiam in mutis animalibus fieri videmus. Nam & canes interdum diligunt eos, qui sibi cibum præbent. Sed & Esaias Propheta hoc docet, cum arguit ingratiam gentem, & dicit in persona Domini : *Filius genitricis, & Esai. 1. exaltavi : ipsi autem me sperverunt. Agnovit bos possessorem suum, & asinus præsepium Domini sui ; Israël autem me non cognovit, & populus meus me non intellexit. Sicut enim bovi & asino, pro eo beneficio quo paciscitur, dilectio spontanea nascitur erga pastorem ; ita etiam nos, si gratanter & fideliter beneficia Dei suscipimus, sine dubio diligimus beneficiorum præbitorum Deum ; & absque ulla doctrina, naturali quodam instinctu, in ejus concitiamur affectum, si tamen sanitas animæ præsto sit.*

INTERROGATIO CLIII.

Qua sunt indicia, esse in nobis charitatem Dei ?

RESP. Quæ Dominus docuit, dicens : *Si diligitis me, mandata mea servate.* Jonn. 14.

INTERROGATIO CLIV.

Quid est, seipsum diligere ? vel quomodo vitium suum cognoscit, qui seipsum diligit ?

RESP. Multa abusive dicuntur, sicut & illud : *Qui amat animam suam, perdet eam ; & qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam servabit eam.* Jonn. 12. Philautus ergo græcè dicitur, qui seipsum diligit. Intelligi autem potest is, qui talis est, hoc modo : si ea quæ facit, pro semetipso facit ; etiam videntur secundum mandatum Dei esse, quæ facit. Qui enim

N 2

enim

enim pro sua requie patitur aliquid deesse necessitati vel usus fratris, sive eorum quæ ad animam necessaria sunt, sive quæ ad corpus, manifestè Philautus, id est, seipsum diligens deprehenditur: cujus vitii finis, interitus est.

INTERROGATIO CLVI.

Quomodo apparet qui diligit fratrem secundum mandatum Domini; Et quomodo arguitur qui non diligit?

RESP. Charitatis duo ista præcipua signa sunt, cum contristamur & graviter serimus in iis, in quibus lædatur ille quem diligimus: & cum vel satis agimus, ut fiant; vel gaudemus, si provenierint aliqua, in quibus utilitas vel profectus est ejus, qui diligitur. Beatus ergo est, qui luget super eum qui delinquit, cujus videt vitæ imminere periculum: & gaudet pro eo qui proficit, & lucrum suum deputat profectum proximi sui. Contestatur autem hoc ipsum

Math. 5.

1. Cor. 12.

1. Joan. 3.

Ibidem.

Apostolus Paulus, dicens: *Si patitur unum membrum, compatimur omnia membra: quod utique secundum rationem charitatis Christi dicebat: & si glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra.* Qui autem talem non habet affectum erga fratrem, certum est, quod non secundum charitatem Dei diligit proximum suum. Qui autem non diligit, in eo arguitur, quod Joannes ait: *Qui non diligit, manet in morte.* Et iterum: *Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem patris & clausuræ viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in illo?*

INTERROGATIO CLVII.

Qui sunt inimici, quos diligere jubemur? Et quomodo diligamus inimicos nostros; præstantes eis beneficia tantummodo, aut etiam affectum eis exhibentes? Et si hoc possibile est fieri?

RESP. Inimici proprium est, lædere & insidiari: & ideo omnis qui quomodo-cunque lædit aliquem, inimicus dicitur; maxime hi qui peccant. Isti enim quod in se est, lædunt diversis modis, & insidiantur vel his qui vident, vel his qui simul vivunt. Et quoniam ex corpore & anima constat homo, secundum animam quidem diligamus, arguentes, & commonescentes, & omni modo ad conversionem eos provocantes. Secundum corpus verò præstemus eis beneficia & misericordiam; & si indigent, victum: quoniam nemo dubitat, quin charitas in affectu sit. Quod autem possibile sit, docuit Dominus, per charitatem Dei Patris, & per suam obedientiam, usque ad mortem: quam utique pro inimicis adhuc & im-

Phil. 2.

piis nobis sustinuit, sicut & Apostolus testatur, dicens: *Commendat autem Deus*

Rom. 7.

suam charitatem in nobis, quia cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est. Sed & nos ad hoc ipsum cohortatur, dicens: *Estote ergo imitatores Dei, sicut filii charissimi; & ambulatores in dilectione,*

Ephes. 5.

sicut & Christus dilexit nos, & semetipsum tradidit pro nobis hostiam & oblationem Deo.

Nunquam autem præcipere hoc iustus & clemens Dominus, nisi utique etiam possibilitatem nobis donasset. Inesse enim hoc naturæ nostræ ostenditur, cum etiam bestiis vel animalibus erga eos, qui sibi beneficii aliquid præstiterunt, inest naturalis affectus. Quis autem tantum beneficii amicis præstat, quantum inimicis? cum nobis causa beatitudinis efficiatur illius, de qua dicit Dominus: *Beati estis cum persequatur vos & exprobra-*

Math. 5.

bunt, & dicent omnia adversus vos, mentientes propter me, gaudeat & exultate, quia merces multa est in caelis.

INTERROGATIO CLVIII.

Quid est quod dicit Apostolus: Irascimini & nolite peccare: Et sol non occidat super iracundiam vestram: cum in aliis dixerit: Irascimini, vel ira, vel indignatio auferatur a vobis?

Ephes. 4.

Ephes. 4.

RESP. Arbitror in hoc loco Apostolum secundum imitationem Domini hæc locutum: sicut enim in Evangelio Dominus dicebat: *Audistis quia dictum est antiquis illud vel illud; & ipse addebat dicens; Ita autem dico vobis hoc vel hoc: Lego etiam Apostolus, cum prius meminisset antiquitatis, per hoc quod dicitur: *Irascimini & nolite peccare: paulo post addidit quod ex se erat, & quod nobis conveniret; dicens: Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor auferatur a vobis.**

Math. 5.

Ephes. 4.

INTERROGATIO CLIX.

Quid est, Date locum iræ:

RESP. Non resistere malo, secundum quod scriptum est: *sed & ei qui te percuisset in dexteram maxillam, præbere & alteram, & implere ea omnia quæ sequuntur: vel illud: *Cum percuteris unum suorum in una civitate, fugite in alteram.**

Rom. 12.

Math. 5.

Math. 10.

INTERROGATIO CLX.

Quæ est differentia amaritudinis, & furoris, & iræ, clamoris, & irritationis?

RESP. Furoris quidem & iræ differentiam puto in animo constare & motu: quia qui irascitur, intra animum suum adhuc vitium volvit; sicut ex hoc ipso judica-

Psalm. 4. judicatur, quod dicit: *Irasimini & nolite peccare: Qui verò furit, amplius aliquid per motum gerit. Furor enim, inquit, eis secundum similitudinem serpentis. Vehementius verò furorem concitare, irritatio nominatur. Amaritudo autem illa est, cum malitia in corde etiam arte quadam componitur & armatur. Clamot quoque est, cum quis ira vel furor per motus, per vocis indignationes, aut in blasphemiam, aut in maledictionem raptur.*

INTERROGATIO CLXI.

Quis est, qui à Domino beatificatur pacificus?

1. Cor. 1. **Rom. 7.** **Joan. 14.** **RESP.** Qui Christi adjutor est, secundum quod dicit Apostolus: *Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos, obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Et iterum: Justificati ex fide pacem habeamus ad Deum. Illa enim alia pax repudiata est à Christo, dicente: Pacem meam do vobis, non sicut hic mundus dat, etiam ego do vobis.*

INTERROGATIO CLXII.

Quomodo converti quis potest, & fieri sicut infans?

Matt. 13. **RESP.** Ipsa lectio Evangelii docet nos omnem causam; in qua hoc ostenditur, uti ne arrogantiam requiramus vel elationem: sed æqualitatem naturæ cognoscamus; & exequermus nos eis, qui videntur inferiores. Hoc enim est propriè infantium, æquales esse his, quibus non nobilitate sed ætate junguntur; donec processu temporis & monitorum nequitia, elationis inficiantur venenis.

INTERROGATIO CLXIII.

Quid est, prudentem esse sicut serpentem, & simplicem sicut columbam?

Matt. 10. **RESP.** Prudens quidem ut serpens est, qui cum circumspicit & considerat quæ sint possibilis, & quæ honesta vel utilia pervidens, doctrinam suam dispensat, & aptat ea arte, qua suaverè auditores ad obedientiam possint. Simplex autem ut columba est, qui nec in cor prorsus recipit cogitationem ulciscendi in eos, qui lædunt; sed permanet in beneficiendo, secundum quod Apostolus dicit: *Vos autem nolite deficere beneficiantes.* Dominus ad prædicationem mittens discipulos, hæc eis præcipiebat: ubi sine dubio opus erat sapientia, ad suadendum eis qui docebantur; & patientia adversus eos, qui insidiabantur. Ut sicut sibi serpens per prudentiam intellexit, quam personam ad persuadendum aggredi deberet; eam

scilicet, quæ fragilior videbatur ad persuadendum; quo eam à Deo abstractam peccato sociaret: ita & nos personam, & mores, & tempus considerare & eligere debemus, & omni modo ita ordinare sermones nostros in judicio, ut possimus abstrahere homines à peccati & foeciare Deo.

INTERROGATIO CLXIV.

Quomodo debemus suscipere regnum Dei sicut infans?

RESP. Si tales fuerimus ad doctrinam Domini, qualis est infans in discendo: qui neque contradicit doctoribus, neque rationes & verba componit, adversus eos resistens; sed fideliter suscipit quod docetur, & cum metu obtemperat & acquiescit.

INTERROGATIO CLXV.

Domino dicente: Qui se exaltat, humiliabitur, & Apostolo præcipiente: Nolite superbam sapere. Et alibi: Arrogantes, superbi, inflati. Et iterum: Caritas non inflatur: quis est elatus? & quis est jactans vel arrogans? quis verò superbus? & quis inflatus vel tumens?

RESP. Elatus est, qui seipsum effert pro his, quæ fortè rectè vel prospere gesta sunt, & pro hoc magnus sibi videtur & elatus; secundum illum Pharisæum, qui & ipse inflatus dici potest. Sicut & Apostolus Corinthios arguit, quibus dicit: *Et vos inflati estis.* Jactans autem vel arrogans est ille, qui non acquiescit his, quæ à prioribus vel majoribus statuta sunt, pro utilitate communi; nec acquiescit verbis Apostoli dicentis: *Ut eadem sentiat, & unum sapiat:* sed propriam quandam vitam justitiæ ac sanctitatis inquirat. Superbus est, qui etiam nihil usquam in se virtutis ac rectorum gestorum habens, elatus est & erectus, & videri vult se plus esse quam est. Similis autem esse huic potest etiam is, qui inflatus dicitur vel tumens; secundum hoc quod Apostolus dicit: *Sed inflatus est, nihil sciens.*

INTERROGATIO CLXVI.

Quid est, Caritas non debonefatur?

RESP. Sicut quis dicat, de statu honestatis suæ non deducitur. Est enim propria quædam honestas charitatis, & habitus ejus atque ornatus: ille sine dubio, quem per singulas charitatis virtutes enunciativè Apostolus: quæ singulæ honestates quædam ejus sunt & ornatus.

INTERROGATIO CLXVI.

1. Reg. 3. *Scriptura dicitur: Nolite gloriari neque loqui alta, & Apostolo confitente: Quia quæ loquor, non secundum Deum loquor; sed sicut in insipientia, in hac substantia gloriantur. Et rursus: Paulus sum insipiens glorians. Et iterum ipse dicitur: Quia qui gloriatur, in Domino glorietur: quæ est gloriatio in Domino? & quæ est culpabilis gloriatio?*

Resp. Apostoli quidem manifestum est propositum, quod adversus vitia loquebatur. Non enim ut seipsum commendaret, hæc dicebat; sed ut quorundam insolentiam & arrogantiam recunderet. Gloriatio ergo in Domino est, cum quis ea quæ recte gerit, non sibi, sed Domino ascribit, dicens: *Omnia possum, sed in eo qui me confortat Christus.* Culpabilis autem gloriatio est, & duplici ratione dignoscitur: vel secundum hoc quod dicit: *Quoniam laudabitur peccator in decore anime suæ.* Et: *Quis gloriatur in malitia, qui potens est in iniquitate?* Vel secundum illud, cum faciunt aliquid boni operis; ut videantur ab hominibus; & per hoc ipsum, quod volunt laudari, gloriantur in his quæ fecerunt. Sed hujusmodi homines etiam sacrilegi designantur, cum gratiam, quæ à Deo donata est, propriam faciunt; & gloriam quæ debetur Deo, in semetipsum convertere conantur.

INTERROGATIO CLXVII.

Qualem intellectum, vel prudentiam à Deo petere debemus? vel quomodo eam possimus promoveri?

Resp. Intellectus quidem quis sit, ab ipso Domino per Prophetam dicimus, dicentem: *Non gloriare fortis in fortitudine sua; neque gloriare dives in divitiis suis; sed in hoc gloriatur, qui gloriatur, in intelligendo & cognoscendo Dominum.* Et iterum per Apostolum sic dicit: *Sed intelligentes, quæ sit voluntas Domini.* Qui rursus ait: *Prudentia carnis mors est, prudentia autem spiritus, vita est & pax.* Possimus autem hoc modo promoveri, si faciamus illud, quod scriptum est: *Vacate & cognoscite, quemcumque Dominus fuerit; & si credimus omne verbum Dei verum esse: Si enim, inquit, non crederetis, neque intelligitis.*

INTERROGATIO CLXVIII.

1. Cor. 12. *Si Dominus dat sapientiam, & à facie ejus scientia & intellectus est; Et si alii quidem per Spiritum datur sermo sapientia, alii sermo scientia; quomodo increpat Dominus discipulos suos dicens: Quia ad hoc & vos insensati estis, & non intelligitis? & Apostolus culpatur Galatas insensatos?*

Resp. Si quis scit bonitatem Domini, volentis omnes homines salvos fieri, & ad

agnitionem verbi veritatis venire; & studium Spiritus sancti didicit, qui unicuique dividit gratiam Dei; ille cognoscit tarditatem intellectus non ex culpa ejus descendere, qui dona distribuit; sed eorum, qui desidia & infidelitate sua id suscipere non merentur. Et ideo rectè culpatur insipiens vel insensatus, qui velut sole orto claudit oculos suos, ne videat, sed in tenebris ambulet.

INTERROGATIO CLXIX.

Si ab aliquo quid beneficii consequimur, quomodo poterimus & Domino dignè & integre gratias agere, & ei qui beneficium præstitit? Quasi mensura uti debemus in utroque?

Resp. Si Deum auctoritatem & confirmatorem omnium bonorum esse credamus; cum verò per quem boni aliquid consecuti sumus: ut ministrum Dei gratiæ & muneris agnoscamus.

INTERROGATIO CLXX.

Quid est dignum vel sanctum, Gratiæ dicunt? & quid est justum?

Resp. *Gratiæ* quidem, id est, sanctum vel dignum esse arbitror hoc, quod decet, & debetur ab inferioribus deserventibus superioribus, secundum hanc ipsam rationem, qua eminentiores videntur. Justum autem hoc, quod operis pro merito unicuique tribuitur. Et in illo quidem alio, optimorum quorumque indicatur obsequium: in hoc verò, tam boni quam mali retributio designatur.

INTERROGATIO CLXXI.

Quomodo dat quis sanctum canibus, & Manth. 7. nuttat margaritas ante porcos? aut quomodo accidit illud, quod additur: Ne forte consculent aut pedibus, & conversi dirumpant vos?

Resp. Manifestè nobis tradidit Apostolus ex his, quæ adversus Judæos dicit: *Quia qui in lege gloriaris per prævaricationem legis Deum indignas.* Injuriam ergo hanc quam per prævaricationem legis verbo Dei iosterre dicuntur hi, de quibus sermo est, prohibet hic & abdicat Dominus. Et quia evenit, ut etiam infideles & non credentes, cum vident nos prævaricare mandata, contemptum habeant religionis & doctrinæ Domini, & ex ipsis his arguant nos, quæ scripta sunt in lege nostra; & velut rumpant nos, & afficiant exprobrantes & confundentes, tanquam legis propriæ transgressores.

INTER-

INTERROGATIO CLXXII.

Luc. 10. *Quomodo Dominus aliquando quidem prohibet portari sacculum vel peram in via : aliquando autem dicebat : Sed nunc qui habet sacculum , tollat similiter & peram : & qui non habet gladium , vendat vestimentum suum , & emat gladium :*

Luc. 22. *Resp. Hoc explanat ipse Dominus dicens : Quia oportet adhuc compleri in me quod dictum est : quia cum iniquus deputatus est. Denique posteaquam completa est prophetia , de gladio ait ad Petrum : Converterte gladium in locum suum. Omnes enim qui gladium accipiunt , in gladio peribunt. Ita ut non videatur præceptum esse , quod dicitur : Nunc qui habet sacculum , tollat similiter & peram ; Et qui non habet gladium , vendat vestimentum suum , & emat gladium : sed prophetia prædicentis Domini , quia futurum erat , ut Apostoli oblii gratia Domini & legis ejus , assumerent gladium. Quod autem videtur quasi imperativo modo dici propositio hæc verbi futura , in scripturis propheticis satis frequenter invenitur : sicut est illud : Fiant plii ejus erpiani , & arcubus stet à dextris ejus : & multa alia similia.*

INTERROGATIO CLXXIII.

Quid est , Panem substantivum da nobis hodie ; quod in oratione dicere jubemur ?

Luc. 11. *Resp. Cùm operantes manibus mores simus Domini dicentis : Nolite solliciti esse anime vestra , quid manducetis , aut quid bibatis. Et Apostoli præcipientis : Operamini , ne habeatis unde præsare possitis necessitatem patienti. Id est , cùm non ad proprios usus , sed pro mandato Domini operamur : Quoniam dignus est operarius mercede sua : tunc substantivum panem , id est , qui vitam quotidianam substantiæ nostræ conferat , à Deo poscimus , & non à nobis ipsis præsumimus ; sed ut necessitati , in quantum sufficit , satisfiat , & agnoscamus eum , qui sufficientiam præstat.*

INTERROGATIO CLXXIV.

Si omni volenti accedere ad forores , oportet indulgere : an certis quibusque & personis , & temporibus ? vel quomodo videnda sunt forores ?

Resp. De his superius diximus jam sufficienter , quia nec ad virum vir accedere utuncque & sine causa ex arbitrio suo vel potestate debet , sed cum omni observatione , probante eo qui præest ; id est , ut vel proficit quis ei quem videt , vel proficiat ex eo. Quanto

magis erga mulieres id observare convenit majore cautela : Si quis ergo meminerit Domini dicentis : *Quia ut omni sermone oroso redites rationem in die judicii ; timebit in omni negotio hanc sententiam. Acquiescendum est enim & sancto Apostolo dicenti : Sive manducetis , sive bibatis , sive aliud quid faciatis , omnia in gloriam Dei facite. Et iterum : Omnia ad edificationem fiant. Nihil ergo vel otiosè vel inutiliter agendum est : sed certus quis , & certo tempore , & certo in loco , & certis personis vel apparere , vel loqui debet : ut excludatur omnis nefanda suspicio , & servemus sine offensione esse apud omnes , & ad edificationem fidei unicuique apparere. Certè solum ad solam accedere , nulla religionis ratio permittit. Melius est enim esse duo quam unus : simul enim & fidelius & tutius res geritur. *Ve enim uni : quia si ceciderit , non est alius qui erigat eum.**

INTERROGATIO CLXXV.

Si quis habet aliquid vitium , quod corrigere non potest ; & frequenter notatus in pejus proficit ; si eum expedit intermittere ?

*Resp. Et de hoc alibi jam diximus , quia oportet peccantes corrigere patienter , secundùm eum quem supra ostendimus modum à Domino positum. Quod si non sufficit ei ad emendationem , sicut illi Corinthio , oburgatio hæc quæ fit à pluribus ; sicut gentilis de reliquo & publicanus haberi debet , qui ejusmodi est. Quia ei parcere , quem Dominus condemnavit , nulli tutum est : maxime cùm Dominus dicat : *Quia expedit unicuique ut nonn oculum , aut unam manum , vel unum pedem perdat , & ita intret in regnum : quam dum parcat uni ex his membris , totum corpus mittatur in gehennam ignis , ubi est fletus & stridor dentium. Sed & Apostolus de his ipsis testatur , dicens : Quia medicum fermentum totam massam corrumpit.**

INTERROGATIO CLXXVI.

Si quis contristetur , quia ei non permittitur facere illud , quod non potest aptè & rectè facere ; si debemus ei permittere ?

Resp. Et de his jam dictum est in multis , quia propria voluntate nulli quidquam facere permittendum est , sed iudicio & probatione , vel multorum , vel eorum qui præsent. Qui autem non obtemperat his , sententiam præsumptoris & contradicentis excipiat.

INTERRO-

INTERROGATIO CLXXVII.

Quomodo debent fortiores fratres infirmitates infirmorum portare ?

RESP. Portare, est tollere & curare, secundum quod scriptum est : *Ipsæ infirmitates nostras tollis, & aegritudines nostras portas.* Non quia in semetipso susceperit infirmitates, sed quia abstulit eas ab his, in quibus erant & curavit eos. Ita ergo & hic pœnitentia interveniente curabuntur infirmiores, ex constantia & integritate fortiorum : qui dicuntur portare, id est, exportare & auferre infirmitates eorum, qui invalidi sunt.

INTERROGATIO CLXXVIII.

Quid est ; Invicem onera vestra portare ? & quam legem Christi adimplebimus hoc facientes ?

Gal. 9.

RESP. Idem est, quod in superioribus explanavimus. Gravia enim sunt onera peccati, quæ trahunt animam in profundum inferni ; quæ à nobis invicem auferimus & portamus, id est, exportamus, ad conversionem provocantes eos qui peccant. Portare autem pro auferre & exportare, consuetudo est etiam ritu provincialium dici, sicut & ego sæpè audisse me memini. Legem autem Christi replere, illius qui dixit : *Non veni vocare justos, sed peccatores in pœnitentiam.*

Luc. 5.

INTERROGATIO CLXXIX.

Domino docente nos, orandum esse, ut ne intremus in tentationem ; sed oportet orare ne accendant nobis dolores corporales ; vel si inciderimus in eos, quomodo oportet ferre ?

Math. 26.

RESP. Non discrevit tentationum qualitatem, sed generaliter præcepit orandum esse, ne intremus in tentationem. Si verò inciderimus, ut det nobis exitum evadendi ; & ut sustinere possimus, à Domino posci oportet, ut possimus implere quod est dictum : *Quia qui permanserit in finem, hic salvus erit.*

Math. 20.

INTERROGATIO CLXXX.

Quis est adversarius noster ? & quomodo ei consentire debemus in via ?

Math. 5.

RESP. Hic specialiter Dominus eum, qui auferre quid à nobis conatur, adversarium nominavit. Consentimus autem ei, si servemus præceptum Domini dicentis : *Si quis autem voluerit tecum iudicio contendere, & auferre tunicam suam, dimittite ei & pallium.* Quod & in omnibus fideliter observari oportet.

INTERROGATIO CLXXXI.

Si bonum est, statueret ad certum tempus, verbi causa, abstinere se tali vel tali cibo sive potu ?

RESP. Domino dicente : *Non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui me misit ;* omnis hujuscemodi definitio incongrua est. Quod sciens David, dicebat : *Juravi, & statui custodire iudicia justitia tua ; & non meæ voluntatis.* Et iterum Dominus : *Non mea iuravi, sed tua fiat ;*

Joan. 4.

Psal. 111.

10. Luc. 21.

INTERROGATIO CLXXXII.

Si quis voluntate peccaverit, condemnatur ? an etiam ille, qui per ignorantiam extra veritatem aliquid fuerit locutus ?

RESP. Iudicium Dei etiam in his, qui per ignorantiam peccant, manifestum est, cum dicit : *Quia qui nefas, & non fecerit, digna plagis vapulabit paucis.* Ubique tamen dignè gesta pœnitentia venit spem præsumat.

Luc. 12.

INTERROGATIO CLXXXIII.

Si quis cogitaverit tantum facere aliquid, & non fecerit, si & ipse mendax iudicandus est ?

RESP. Si secundum mandatum est, quod cogitavit facere, non ut mendax, sed ut contemptor à Domino condemnatur.

INTERROGATIO CLXXXIV.

Si quis praventus fuerit, ut definit aliquid agere eorum qui non placent Deo ; quid oportet magis irritum revocare, quod male fuerat definitum ; an timore eo, ne mendax sit, implere peccatum ?

RESP. Cum dicat Apostolus : *Non quod ex nobis ipsis idonei sumus cogitare aliquid, quasi ex nobis.* Et Dominus nihilominus : *Quia non possum ego à meipso scire quidquam.* Et rursum : *Verba que ego loquor vobis, à me ipso non loquor.* Et in alio quoque loco : *Descendi de celo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui me misit Patris ;* pœnitentiam debet agere primò, qui ita aliquid temerè definit, quodcumque illud fuerit, quod definitum est. Quia ne ipsa quidem bona propria auctoritate & definitione facere oportet : multo autem magis ea, quæ non placent Deo, statueri non licet. Quia autem oportet & in irritum revocare, quæcumque ex præsumptione contra mandatum Domini statuantur, manifestè ostenditur in Apосто-

1. Cor. 5.

Joan. 5.

Joan. 14.

Joan. 6.

Jan. 15. Apostolo Petro; qui temerè quidem statuerat, & dixerat: *Non levabis pedes meos in æternum.* Audiens autem à Domino definitam sententiam: *Quia si non lovero te, non habebis partem mecum; statim mutavit definitionem suam, & ait: Domine, non tantum pedes, sed & manus, & caput.*

INTERROGATIO CLXXXV.

Si is, cui commissa est dispensatio eorum, que Domino offeruntur, necessitatem habet implere, quod dicitur mandatum: Omni petenti te da: Et eum qui vult abs te mutuum sumere, non avertas.

Luc. 6. Resp. Hoc quod dictum est: *Omni petenti te da: Et, volentem mutuari abs te, non avertas;* quasi tentationis habet locum, sicut ex consequentibus demonstratur. Propter malos enim præceptum est, non principaliter, sed quasi quod in necessitate fieri debet. Principale enim præceptum Domini est: *Vende omnia tua bona, & da pauperibus.* Et iterum: *Vendite bona vestra, & date elemosynam.*

Math. 19. Quod ergo aliis delegatum est vel deputatum, in alios transire non est absque discrimine, Domino dicente: *Quia non sum missus, nisi ad oves perditas domus Israel.*

Luc. 10. *Et quia non est bonum tollere panem filiarum, & mittere cambus; sed & abs te ipso iudicare debes, quod justum est.*

Math. 15. *Quia non sum missus, nisi ad oves perditas domus Israel.* Et quia non est bonum tollere panem filiarum, & mittere cambus; sed & abs te ipso iudicare debes, quod justum est.

INTERROGATIO CLXXXVI.

Quod si frater nihil habens proprium, petatur ab aliquo hoc ipsum quo vestitus est; quid debet facere, maxime si nudus sit ille qui petit?

Resp. Sive nudus, sive malus, id est, sive veram necessitatem patiat, sive fallit, vel si quid aliud est, semel dictum est, quia dare vel accipere non est omnium, sed illius solius, cui commissum est istud officium. Qui utique cum omni providentia & cautela hujusmodi dispensationem debet implere, ut possit unusquisque in quo vocatus est, permanere.

INTERROGATIO CLXXXVII.

Quomodo potest quis sine charitate tantam fidem habere, ut montes transferat, aut substantiam suam pauperibus dividat, & corpus suum tradere ut ardeat?

1. Cor. 13. *Quomodo potest quis sine charitate tantam fidem habere, ut montes transferat, aut substantiam suam pauperibus dividat, & corpus suum tradere ut ardeat?*

Math. 23. Resp. Si memores simus Domini dicentis: *Facient enim omnia, ut videantur ab hominibus.* Sed & illud, quod respondit illis dicentibus: *Domine, nome in tuo nomine demonia ejecimus? Et in tuo nomine virtutes multas fecimus?* cum ait ad eos: *Nescio vos unde sitis; non quia mentiti*

Math. 7. *Nescio vos unde sitis; non quia mentiti*

Cod. Regul. Tom. I.

sunt, sed quia Dei gratia abusi sunt ad proprias voluntates: quod utique alienum est à charitate Dei. Si ergo horum meminimus, facile quæ dicta sunt advertimus. Quia autem gratiam Dei vel donum accipiunt etiam indigni, non est novum aut mirum. Deus enim in tempore hoc benignitatis & patientiæ suæ, etiam solem suum eriri facit super bonos & Math. 17 malos. Interdum autem etiam ad profectum eorum, qui adhuc infideles sunt, ut gloria ejus multiplicetur; secundum quod & Apostolus dicit: *Quia quidam per iravidiam & contentionem, quidam autem propter bonam voluntatem Christus annuntiant; & addidit dicens: Veniant enim omni modo sine occasione, sive veritate Christus annuntietur, in hoc ego gaudeo.*

INTERROGATIO CLXXXVIII.

Quis est qui abscondere dicitur talentum, & propterea condemnatur?

Resp. Qui quamcumque gratiam Dei Math. 25; detinet, & assumit in suis usibus, & non ad aliorum utilitatem, iste tanquam occultati talenti crimine condemnatur.

INTERROGATIO CLXXXIX.

Quid est immunditia, & quid est impudicitia?

Resp. Immunditia quidem lex ostendit. Hoc enim nomine usæ est super his, qui inviti per naturalem necessitatem patiebantur ea, quæ homines pati consueverunt. Impudicitia verò mihi videtur esse, cum quis naturalem libidinis motum impudencius & inverecundius concitat & irritat.

INTERROGATIO CXC.

Quid est proprium furoris? & quid est proprium indignationis justa? & quomodo aliquoties quasi ab indignatione incipientes inveniantur decidere in furoræ?

Resp. Furoris quidem proprium est, concitatio animæ mala meditantis adversus eum, qui se concitat & irritat. Indignationis verò justæ proprium est, peccantem corripere eo affectu vel proposito, quo avertimur à peccatis; & quod displicet nobis, quod non rectè gestum est. Quod autem interdum à bono incipiens anima decedit in malum, nihil mirum est. Multa enim invenies hujuscemodi, propter quod meminisse oportet sacræ scripturæ, dicentis: *Injusta semitam scandalum posuerunt mihi.* Et iterum: *Nisi enim quis legitime certaverit, non coronabitur.* Et ideo in omnibus observanda est rerum mensura, & tempus, &

& ordo; quia ex aliqua horum causa accidit, ut id quod videtur bonum, inveniat malum.

INTERROGATIO CXCI.

Ex quibus fructibus probari debet is, qui ex affectu arguit fratrem peccantem?

RESP. Primum omnium ex eo quod precipuum est, si cum misericordia redarguit, & est in eo illud, quod dixit **1. Cor. 12.** *Apostolus: Quia si pariter unum membrum, comparantur omnia membra.* Vel illud: *Quis scandalizatur, & ego non uror?* Tum deinde, si in omni peccato similiter affligitur & contristatur, & erga omnes qui peccant, vel si in se delinquit aliquis, vel in alium, similiter contristatur & luget. Et si arguens observat illam regulam, quam Dominus posuit, id est, ut inter semetipsum solum, vel alio uno, vel duobus **Math. 18.** adhibitis. Super omnia autem, si **1. Tim. 3.** servat quod dixit Apostolus: *cum omni patientia.*

INTERROGATIO CXCI.

Si oportet eos, qui ingrediuntur ad fratres, statim artificia discere?

RESP. Qui præsunt, probent; ut quem sociari voluerint corpori congregationis, artibus erudiant diversis, secundum modum & qualitatem propriæ ætatis & conditionis: Ut verbi gratia: si ad meditando vel agenda spiritualia minus inveniatur idoneus, alterius negotii sollicitetur occupationibus, ne torpentem otio atque vacantem satanas, expositum quodammodo suis telis occupet. Dicit enim Apostolus: *Qui non laborat, non manducet.* Et Salomon: *Ociositas inimica est anima.*

INTERROGATIO CXCI.

Si quis non desiderio corrigendi fratres arguat eum qui delinquit, sed sui vitii explendi gratia; quomodo oportet hunc corrigi, si post multam communicationem in eisdem permanent?

RESP. Iste velut suis commodis propiciens, & primatus desiderans, notetur; & emendationis ei modus ex institutionum discipulis intimetur. Quod si permanferit in obstinatione, manifesta est sententia eorum, qui non poenitent pro delicto.

INTERROGATIO CXCI.

Qualibus correptionibus uti oportet inter fratres, ad emendationem eorum qui delinquant?

RESP. Hoc fit in iudicio positum eorum, qui præsunt, vel quanto tempore, vel quali modo corripere debeant; quia & ætas, & eruditio multam haberi facit differentiam poenitentiae.

INTERROGATIO CXCV.

Si in omni peccato, sive secundum cogitationes, sive secundum verbum, sive secundum actum: satanam in causa esse convenit dici?

RESP. Generaliter arbitror, quod satanas ipse per seipsum causa peccati existeri nulli potest: sed motibus animæ nostræ, sive naturalibus, sive etiam ex vitio conceptis abutitur ad voluntatem malitiæ suæ; & de nostris nos motibus, si forte non vigilemus, trahit in hoc quod ipsi gratum est, id est, in peccatum. Naturalibus ergo motibus nostris abutitur: sicut illud quod in Domino facere conatus est, cum eum sensisset esurire, ait ad eum: *Si Filius es Dei, dic* **Math. 4.** *ut lapides isti panes fiant.* Motibus autem ex vitio conquestis abutitur, sicut fecit in Juda: quem quoniam cupidum vidit & avaritiæ morbo ægrotantem, abusus **Luc. 11.** hoc vitio ejus, usque ad conditionis eum, ob triginta argenteorum lucrum, pertraxit ruinam. Quia autem mala ex nobis ipsis oriuntur, manifeste ostendit Dominus dicens: *Quia de corde procedunt* **Math. 15.** *cogitationes male, & reliquæ.* Hoc autem accidit iis, qui per negligentiam inculca & squalentia naturalium in se bonorum semina derelinquant: dicente Salomone: *Quia sicut agricultura, ita vir inf-* **Prov. 14.** *piens: & sicut vinea, ita homo cui deest prudentia: & si relinquit eam, fit deserta, & ascendens in ea spina, & eris desolata.* Huic ergo animæ, quæ ex hujusmodi negligentia squaluerit, & in desertum venerit, consequens est suspicere illam sententiam, quæ dicit: *Spina & tribuli* **Gen. 3.** *oriuntur in te: & pati illud quod scriptum est: Expellatovi ut faceret uras; fecit autem* **1. J. 5.** *spinas, de qua dixerat: Plantavi vineam Soveb.* Et tunc merito dicitur ad eam illud, quod per Jeremiam prædictum est à Domino, dicente: *Ego te plantavi* **Jer. 17.** *in terra, & tu conversas in amaritudinem vinea aliena.*

INTERRO-

INTERROGATIO CXCVI.

Si quis relinquens fiscalia debita, iniret ad fratres, & parentes ejus pro ipso exigantur, & tribuantur; si non afferat hoc culpam aliquam, vel his qui eum susceperunt, vel illi ipsi qui ita egerit?

RESP. Dominus noster IESUS CHRISTUS Math. 22. his qui interrogaverunt se: *Si licet dari census Cæsari, aut non; ait: Offendite mihi denarium, cujus habet imaginem & subscriptionem? Cùm autem dixissent quia Cæsaris; Respondit dicens: Reddite ergo quæ Cæsari sunt, Cæsari; & quæ Dei sunt, Deo.* Er hoc ergo manifestè docemur, quia hi obnoxii sunt tributis Cæsaris, apud quos invenitur Cæsaris census & imago. Si quid ergo tale etiam iste veniens ad fratres secum detulit, obnoxius est ad exolvendum debitum. Si verò omnibus derelictis in manibus propinquorum abscisit, nullus vel ipsi, vel fratribus scrupulus debet existere.

INTERROGATIO CXCVII.

Si oportet eum qui præest, extra eam quæ sororibus præest, loqui aliquid, quod ad adificationem fidei pertinet, virginibus?

RESP. Et quomodo servabitur præceptum illud Apostoli dicentis: *Omnis vestra benefè & secundùm ordinem fiat?* 1. Cor. 14.

INTERROGATIO CXCVIII.

Si convenit eum qui præest, cum ea quæ sororibus præest frequenter loqui; & maxime; si aliquid de fratribus pro hoc laudantur?

RESP. Apostolo dicente: *Ut quid enim libertas mea iudicatur ab alia conscientia? bonum est imitari eum dicentem: Quia non sum usus potestate mea, ne offendiculum aliquod darem Evangelio Christi.* Et quantum fieri potest, & rarius videndæ sunt, & brevior est sermocinatio instituenda. 1. Cor. 9.

INTERROGATIO CXCVIX.

Si oportet, cùm aliqua soror constituitur quodcumque delictum suum presbytero, etiam nuntrem Monasterii adesse?

RESP. Honestius mihi videtur esse & religiosius, ut per sciorem matrem presbyter, si quid illud sibi videtur, statuat; & modum, vel tempus poenitentiae imponat ad emendationem ejus, quæ corrigi desiderat à peccato. Non est enim honestatis, ut arbitror, aut ordinis, ut aliquis sine testimonio maris illius quæ præest, vel cum paucis, vel cum pluribus statuatur aliquis, vel loquatur.

Cod. Regal. Tom. I.

INTERROGATIO CC.

Si oportet gesta turpia vel obscena confitentem reverentius pronuntiare omnibus, aut certis quibusque, & quibus illis?

RESP. Confessio peccatorum hanc habet rationem quam habet vulnus aliquod corporis vel passio, quæ medico demonstranda est. Sicut ergo non omnibus quis vitia vel vulnera corporis sui revelat, nec quibuslibet, sed his tantummodo, qui summæ peritiæ testimonium habent, & curæ ac medelæ disciplinam; ita & confessio peccatorum fieri debet apud eos tantummodo, qui curare hæc prævalent ac emendare, secundum quod scriptum est: *Vas qui fortiores estis, infirmiores infirmam partem: hoc est, exportate & auferite per curacionem.* Gal. 6.

INTERROGATIO CCI.

Si ignorante matre seniore presbyter aliquid fieri præcipiat sororibus, vel illè videbitur indignari senior mater, cùm ipsa noverit?

RESP. Er valdè: alioquin janitori præcipit frustra ut vigilet; si alius in domo vult quodlibet disponente. Sic & Aaron cùm absente & ignorante Moyse in populo quippiam præsumit, consulto idolo, tam super se, quam super reliquum populum inducit gravè peccatum. Ab hoc idololatriæ reatu Paulus Corinthiis, provivum esse voluit, quibus pro corrigendo eo, qui patris uxorem violaverat, licet corpore absens scribit: *Congregatis vobis & meo spiritu, cum virtute Domini nostri IESU Christi.* Timotheo etiam quamvis proposito omnibus, de utendo medico vino præcipit. Quædam ordinantur à diversis personis, disponente seniore, qui habere possunt congregationem; quædam verò nullatenus, nisi præsentem seniore, & præcipuè in conventu sororum. Si quidem discipuli, qui etiam potentia virtutis Dei multa signa operabantur, à quodam spiritu immundum ejicere non possunt, nisi prius magister hunc ad se allatum reddidit sanum. Ne verò persona potens disponente per se quod præsumat in congregatione, absque eo ad quem cura pertinet animarum, hinc colligitur; quoniam rarius sanitates contulit Dominus à majore persona rogarus, ut Reguli filio, & servo Centurionis; quàm fortè his, qui liberi ab imperio alieno suo vivebant arbitrio, ut docet mulier illa peccatrix, quæ per se currit ad medicum salutis. 1. Cor. 3.

INTERROGATIO CCII.

1. Thel. 1. *Si potest impedire propositum sancti hominis satanas, quia scriptum est: Ego quidem Paulus semel & bis venire volui ad vos & impedivit nos satanas?*

Resp. Enam quæ in Domino geruntur, quædam quidem solo proposito & iudicio animæ efficiuntur, quædam etiam per corpus adimplentur; id est, vel labore, vel patientia corporis. Quæcunque ergo in animæ proposito consistunt, hæc impedire nullo modo potest satanas: ea verò quæ etiam ministerio corporis adimplentur, frequenter, permisso tamen Deo, impediri possunt, ad probationem ejus qui impeditur: ut appareat, si à bono proposito nequaquam per hujusmodi impedimenta mutatur. Sicut hi qui super petram seminati dicuntur; quod ad præsens quidem audientes verbum cum gaudio susceperunt, facta autem tribulatione vel persecutione, continuo recesserunt. Vel certè si permanserint in bonis, majoribus præmiis digni sunt, quasi in certamine vicerint: sicut & ipse Apostolus, cum frequenter proposuisset Romam proficisci, & prohibitum se esse fatetur, tamen non cessavit à proposito, usquequo quod profuerat expleret. Sed per patientiam

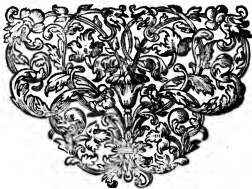
sustinuit, sicut sanctus Job, qui tanta à diabolo passus est; cogente se loqui aliquid impium adversus Deum, & in nullo penitus, nec in sermone quidem regulam pieratis excessit, quo mirans ea sentiret de Deo quæ pia erant. Sicut scripeum est de eo; *Quia in his omnibus Job, nihil peccavit Job labiis suis in conspectu Domini; nec dedit insipientiam Deo.*

INTERROGATIO CCIII.

Quomodo fit aliquis in præsentis sæculo sicutus?

Resp. Si timeat sententiam Domini dicentis. *Va qui prudentes sunt apud seip- Isai. 52
sos, & in conspectu suo sapientes.* Et imi-
tetur eum qui dixit: *Sicut jumentum sa- Psal. 72
lus sum apud te.* Et omnem arrogan-
tiam prudentiæ abijciens, non prius er-
dat sensibus suis inesse aliquid boni,
quàm mandatum Domini illuminetur; ut
intelligat, quid est quod placeat Deo,
sive in opere, sive in verbo, sive in
cogitatione; secundùm quod & Apосто-
lus dixit: *Confitentiam autem talem habe- 2. Cor. 11
mus in Christo ad Deum; non quia à nobis
ipso idonei sumus cogitare aliquid, quasi ex
nobis; sed sufficientia nostra ex Deo est.*

Explicit Regula S. Basilii Episcopi.

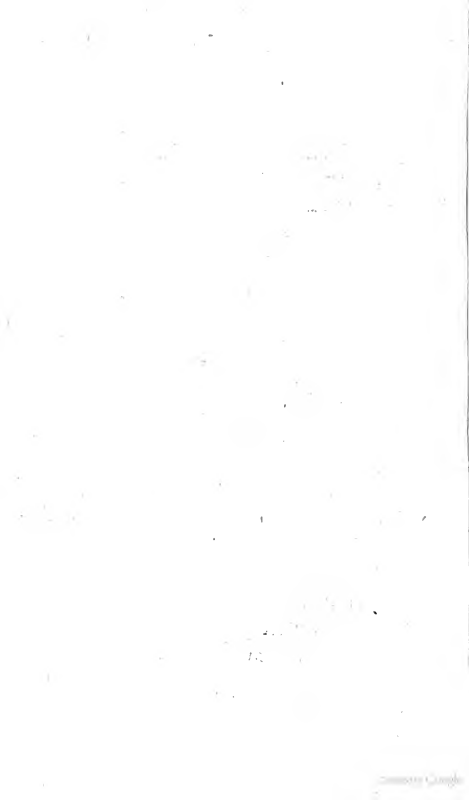

CODICIS REGULARUM

PARS SECUNDA,

*In qua SS. Patrum OCCIDENTALIIUM Regulae
ad Monachos.*

- S. BENEDICTI Abbatis' Casinensis.
CONSENSORIA MONACHORUM INCERTI.
REGULA INCERTI.
SS. PAULI & STEPHANI Abbatum.
S. CÆSARII Arelatenfis.
S. AURELIANI Arelatenfis.
S. FERREOLI Uctienfis.
S. COLUMBANI Abbatis.
MONASTERII TARNATENSIS.
S. ISIDORI Hispalenfis.
S. FRUCTUOSI Bracarenfis.
EJUSDEM REGULA COMMUNIS.
Cujusdam PATRIS.
REGULA MAGISTRI.
GRIMLAICI REGULA SOLITARIORUM.

S. BENEDICTI ABBATIS CASINENSIS REGULA MONACHORUM.

DE S. BENEDICTI REGULA VETERUM ALIQUOT TESTIMONIA.

S. GREGORIUS M. PP. Dial. lib. II. cap. XXXVI.

BENEDICTUS vir Dei inter tot miracula, quibus in mundo claruit, doctrina quoque verbo non mediocriter fulsit. Nam scripsit Monachorum Regulam, discretione præcipuam, sermone luculentam. Cujus si quis subtilius mores vitæ que cognoscere, potest in eadem institutione Regula, omnes magisterii illius alicui invenire: quia sanctus vir nullo modo potuit aliter docere quam vixit.

HONORIUS Augustodun. Script. Eccl. lib. III. cap. XXX.

BENEDICTUS Abbas Monasterii Casini, scripsit Regulam Monachorum, per totum mundum promulgatam; qui omnium justorum spiritus plenus scribitur.

SIGEBERTUS Gemblac. Script. Eccl. cap. XXXI.

BENEDICTUS Casinensis, pater Monachorum, Nursia Italia Provincia ortus, spretis literarum studiis eremiticam vitam expetivit, et proventus ad summum culmen Monastica perfectionis, secundum quam vixit, scripsit Regulam Monachorum, sermone luculentam, discretione præcipuam. Simplicius discipulus ejus, latens Magistri opus publicavit.

PETRIUS Diac. de viris illust. Casin. cap. V.

Simplicius sanctissimi BENEDICTI discipulus, ac post eum tertius in Casino Abbas effectus, Regulam quam suus Magister considerat, publicè legendam omnibus Monachis tradidit.

PAULUS Diaconus de gestis Longobard. lib. VI. cap. XI.

Huic venerando viro Petronaci in sequenti tempore sacerdotum præcipuus et Deo dilectus Pontifex Zacharias plura adjutoria contulit, libros scilicet sanctæ Scripturæ, insuper et Regulam, quam beatus Pater BENEDICTUS suis sanctis manibus conscripsit, paternæ pietate concessit.

CONCILIIUM Germanicum Incertum, confirmatum à Concilio Leptinensi ad an. DCCXLIII. Can. VII.

Decrevimus ut Monachi et ancilla Dei monasteriales juxta Regulam S. BENEDICTI cenobia vel xenodochia sua ordinare, gubernare, vivere student: et vitam propriam degere secundum prædicti patris ordinationem non negligant.

CONCILIIUM LEPTINENSE Can. I.

Abbatibus et Monachis receptorum Regulam sancti Patris BENEDICTI ad servandam normam regularis vitæ.

BREVIS CAPITUL. Caroli M. to. II. Conc. Gall. cap. XII.

Quarrendum qua Regula Monachi vixissent in Gallia, priusquam Regula S. BENEDICTI in ea tradita fuisset; cum legamus S. Martinum & Monachum fuisse, & sub se Monachos habuisse, qui multo ante S. BENEDICTUM fuit.

CONCIL. REMENSE II. Can. IX.

Lesit est Regula S. BENEDICTI, ut ad memoriam reduceretur Abbatibus minus scientibus, qualiter & se & suos secundum eandem Regulam custodire valerent atque gubernare.

CONCILIUM DUZIACENSE II. cap. VII.

Beatus gratia & nomine BENEDICTUS sancto Spiritu inspiratus consona sacris Scripturis, & aliorum orthodoxorum Patrum Predicationibus in Regula sua dicit.

S. BERNARDUS de praecepto & dispen. cap. III.

Regula sanctorum Basilii, Augustini, BENEDICTI, necnon authentici canones, & si qua sunt alia Ecclesiastica instituta digna auctoritatis, quoniam a sanctis tradita sunt, sancita stabiliter perseverant; nec omnino cuius subiectionum ea aliquo modo variare, vel mutare conceditur.

SIMPLICIUS ABBAS CASINENSIS

In Regulam S. BENEDICTI.

Qui levi jugo Christi colla submittere cupis,
 Regulæ sponte da mentem, dulcia ut capias mella.
 Hic Testamenti veteris novique mandata,
 Hic ordo divinus, hieque castissima vita.
 Hoc BENEDICTUS Pater constituit sacrum volumen,
 Suisque mandavit hæc servanda alumnis.
 Simplicius famulus Christi que minister
 Magistri latens opus propagavit in omnes:
 Una tamen merces utrisque manet in ævum.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Post tot eximia Regula S. BENEDICTI præconia inane foret, plura de ejusdem perfectione superaddere; cum inter Occidentales Monachos hæc prima fuerit & perfecta vita monastica norma juxta S. Gregorium M. jam citatum, discretionem præcipua, sermone luculenta. Etsi enim longè ante S. BENEDICTI tempora Monasticus Ordo apud Occidentales populos floruerit, atque apud Italos, Gallos, Britannos, imò bodierna Scotia incolis extiterint varia monasteria; nulla tamen ab Occidentalibus Monachis scripta Regula ante hujus Sancti ætatem reperitur: Sed monasteriorum incolæ pro norma vita solitaria & perfecta sequuntur Evangelii præcepta, SS. Patrum statuta, vitas & exempla Monachorum Ægypti & Syri; ac quilibet Abbas ex variis illatis Orientalium Regulis, & Cassiani Institutionibus monasticis, pro sua prudentia & pietate, subditos regedat, illis præscribens statuta, uti necessitatibus loci magis commoda, sic & viribus magis congrua. Imò in uno eodémque monasterio plures Regulas absque omni distinctione vel amulatione observabant, ex qualibet eligentes id, quod perfectius videbatur, nec huic nec alteri, exclusi aliâ, tenaciter adherentes. Varia hujus disciplinae monastica exempla præfert Mabillonius in suis Annalibus Benedictinis, atque S. Gregorius Turonensis in Historia Francorum Lib. 10. num. 29. meminit monasterii Attani, in quo S. Basilii, Cassiani, aliorumque SS. Patrum Regula observabantur. Postquam autem S. BENEDICTUS circa annum DM. hæc præsen-

presentem Regulam omnes statūs monastici perfectiones complectentem conscripserat, atque 12. monasteria erexit, tunc per illam Ordo Monasticus per omnes Occidentis plagas novo splendore fulgere cepit, radios suos ubique dispergens. Quondam autem sanctissimus hujus Regula auctor annō DXLII. vel sequenti ad Calistum translatus sit; at tamen ante mortem vidit Regulam suam per S. Placidum in Sicilia, & per S. Maurum, discipulos suos, mirificè propagatam per Gallias, quod lobente hōc seculō sexto & incunte sequenti rarè reperimus monasterium, in quo disciplina Benedictina in Gallias, Hispania & Italia non fuerit qualiammodo recepta. Fatendum quidem est, illum apud Gallos aliquando fuisse cum S. Columbanī Regula in quibusdam monasteriis observatam, tardiusque à Scotis & Hibernis susceptam fuisse: nullus tamen inficias ibit, quod incunte seculō octavo ubique S. Ordo Benedictinus floruit, nullusque alius Ordo Monasticus in Ecclesia Occidentali per aliquot secula notus fuerit. Omnes quippe Monachorum Ordines sive Congregationes, seculis nonā, decimā & undecimā exorta, hanc S. Regulam excolebant, quales sunt Cluniacenses, Cistercienses, Turonenses, Camaldulenses, multaque alia Monachorum Congregationes, quarum plerumque vetera statuta in Additamentis ad hunc Codicem exhibemus. Adeoque jure optimo S. BENEDICTUS appellari potest Monachorum Occidentalium Patriarcha, cum ab ipsius sacro Ordine emanaverint tot alii sacri Ordines Monastici, atque ille solus triginta Summos Pontifices Ecclesia universali concesserit, præter innumeros Cardinales, Patriarchas, Metropolitā, Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, quorum nomina jam dudum plerumque fassit Sanctorum inscripta sunt. Denique præter hanc perfectionis monasticæ Regulam LXXIII. capitulis contentam S. BENEDICTO attribui solent nonnulla Epistola, & præcipue brevis tractatus asceticus, sub hoc titulo 2. Ordo, qualiter fratribus in monasterio religiose ac studiosè conversari, ac Domino militare oporteat. Hunc tractatum ad calcem S. Regule imprimi curavit R. P. Ornatissimus Wion, Venetijs annō 1593. & iterum PP. RR. Patres Congregationis Norwicensis, Parisijs annō 1610. atque illum in Bibliotheca M. Patrum, quemadmodum & inter statuta Ordinis Cisterciensis, impressum reperimus. Negant quidem moderni Critici, illum esse verum S. BENEDICTI fatum: utcumque sit, eundem, tanquam antiquum monasticæ doctrinæ monumentum, inter hujus Codicis Additamenta exhibebimus, ubi plura de eodem differemus.

INCIPIT PROLOGUS REGULÆ S. BENEDICTI A B B A T I S.

A SCULTA O fili præcepta magistri, & inclina aurem cordis tui; & admonitionem patris libenter excipe, & efficaciter comple t ut ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ desidiam recesseras.

Ad te ergo nunc meus sermo dirigitur, quisquis abrenuncians propriis voluntatibus, Domino Christo vero Regi militaturus, obedientiæ fortissima atque præclara arma sumis. Inprimis, ut quidquid agendum inchoas bonum, ab eo perfici instantissima oratione deposcas; ut qui nos jam in filiorum dignus est numero computare, non debeat aliquando de malis actibus nostris contristari. Ita enim ei omni tempore de bonis suis in nobis parendum est, ut non solum ut iratus pater suos non aliquando filios exheredet; sed nec, ut metuen-

das dominus, irritatus malis nostris, ut nequissimos fervos perpetuam tradat ad pœnam, qui eum sequi noluerint ad gloriam.

Exurgamus ergo tandem aliquando, excitante nos Scriptura ac dicente! *Hæc est jam nos de somno surgere: & apertis oculis nostris ad deificum lumen, attentis auribus audiamus, divina quotidie clamans quid nos admoneat vox, dicens: Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. Et iterum: Qui habet aures audiendi audiat, quid Spiritus dicat Ecclesie. Et quid dicit? Venite filii, audite me: et timeorem Domini docebo vos. Currite, dum lumen visa habetis, ne tenebra mortis vos comprehendant. Et querens Dominus in multitudine populi, cui hæc clamat, operarium suum, iterum dicit: Quis est bonus, qui vult vitam, & capit videre faciem boni? Quod si tu audiens, respondes:*

P

Ego,

Ego, dicit tibi Deus: Si vis habere veram & perpetuam vitam, prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum: di-verte à malo, & fac bonum: inquire pacem, & sequere eam. Et cum hæc feceritis, oculi mei super vos, & aures meæ ad preces vestras. Et antequam me invocetis, dicam: Ecce adsum. Quid dulcius nobis hac voce Domini invitantis nos, fratres charissimi? Ecce pietate sua demonstrat nobis Dominus viam vitæ.

Mat. 18.
65.

Ephes. 6.

Psal. 14.

Ibidem.

Psal. 136.

Psal. 113.

1. Cor. 15.

1. Cor. 1.

2. Cor. 10.

Matth. 7.

Succinctis ergo fide vel observantia bonorum actuum lumbis nostris per ducatum Evangelii pergamus itinera ejus; ut mereamur eum, qui nos vocavit in regnum suum, videre. In cujus regni tabernaculo si volumus habitare, nisi illic bonis actibus curritur, minime pervenitur. Sed interrogemus cum Propheta Dominum, dicentes ei: Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescat in monte sancto tuo? Post hanc interrogationem, fratres, audiamus Dominum respondentem, & ostendentem nobis viam ipsius tabernaculi, dicentem: Qui ingreditur sine macula, & operatur justitiam; qui loquitur veritatem in corde suo; qui non egit dolum in lingua sua; qui non fecit proximo suo malum; qui opprobrium non accepit adversus proximum suum. Qui malignum diabolum aliqua suadentem sibi cum ipsa suasionem suam à conspectibus cordis sui respiciens, deduxit ad nihilum, & parvulus cogitatus ejus tenuit, & allisit ad Christum. Qui timentes Dominum de bona observantia sua non se reddunt elatos; sed ipsa in se bona, non à se posse, sed à Domino fieri existimantes, operantem in se Dominum magnificant, illud cum Propheta dicentes: Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo de gloriam. Sicut nec Paulus Apostolus de prædicatione sua sibi aliquid imputavit, dicens: Gratia Dei sum id, quod sum. Et iterum ipse dicit: Qui gloriatur, in Domino gloriatur. Unde & Dominus in Evangelio ait: Qui audit verba me hæc, & facit ea; similabo eum viro sapienti, qui edificavit domum suam

supra petram: venerunt flumina, flaverunt venti, & impetierunt in domum illam, & non cecidit: quia fundata erat supra petram. Hæc complens Dominus, expectat quotidie his suis sanctis monitis factis nos respondere debere. Ideo nobis propter emendationem malorum hujus vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apostolo: An ussus, quia patientia Dei ad penitentiam te adducit? Nam pius Dominus dicit: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat. Cum ergo interrogassemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi ejus, audivimus habitandi præceptum: sed si compleamus habitatoris officium, erimus hæredes regni cælorum. Ergo præparanda sunt corda & corpora sanctæ præceptorum obedientiæ militanda: & quod minus habet in nos natura possibile, rogemus Dominum, ut gratiæ suæ jubeat nobis adiutorium ministrare. Et si fugientes gehennæ ponas ad vitam volumus pervenire perpetuam, dum adhuc vacat, & in hoc corpore sumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum & agendum est modo, quod in perpetuum nobis expediat.

Constituenda est ergo à nobis Domini schola servitii: in qua institutos nihil asperum, nihil grave non constitutos speramus. Sed & si quid paululum restrictius, distante æquitatis ratione, propter emendationem vitiorum, vel conservationem charitatis processerit, non illico pavore perterritus refugias viam salutis, quæ non est nisi angusto initio incipienda: processu vero conversationis & fidei, dilatato corde, inenarrabili dilectionis dulcedine curritur via mandatorum Dei: ut ab ipsius nunquam magisterio discedentes, in ejus doctrina usque ad mortem in Monasterio perseverantes, passionibus Christi per patientiam participemus; ut & regni ejus mereamur esse consortes, Amen.

Explicit Prologus.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ S. Benedicti Abbatis.

1. De generibus, vel vita Monachorum.
2. Qualis debeat esse Abbas.
3. De adhibendis ad consilium fratribus.
4. Quæ sunt instrumenta bonorum operum.
5. De obedientia.
6. De taciturnitate.
7. De humilitate.
8. De officiis divinis in noctibus.

9. Quanti Psalmi dicendi sunt nocturnis horis.
10. Qualiter estatis tempore agatur nocturna laus.
11. Qualiter diebus Dominicis vigilia agantur.
12. Quomodo martirorum solemnitas agatur.
13. Privatibus diebus qualiter martirum agantur.
14. In natalitiis Sanctorum qualiter agantur vigilia.

15. Ali-

17. *Abolaja quibus temporibus dicatur.*
 18. *Qualiter divina opera per diem agantur.*
 19. *Quae Psalmi per easdem horas canendi sunt.*
 20. *Quo ordine ipsi Psalmi dicendi sunt.*
 21. *De disciplina psallendi.*
 22. *De reverentia orationis.*
 23. *De Decanis Monasterii.*
 24. *Quomodo dormiant Monachi.*
 25. *De excommunicatione culpae.*
 26. *Qualis debeat esse modus excommunicationis.*
 27. *De gravioribus culpis.*
 28. *De iis, qui sine iussu Abbatis junguntur excommunicatis.*
 29. *Qualiter debeat Abbas sollicitus esse circa excommunicatos.*
 30. *De iis, qui sepius corrupti se non emendant.*
 31. *Si debeant iterum recipi fratres exancti de Monasterio.*
 32. *De pueris minori aetate qualiter corripiantur.*
 33. *De cellario Monasterii qualis debeat esse.*
 34. *De stramentis, & rebus Monasterii.*
 35. *Si quid debeant Monachi proprium habere.*
 36. *Si omnes aequaliter debeant necessaria accipere.*
 37. *De septimanarius coquina.*
 38. *De infirmis fratribus.*
 39. *De senibus, vel infantibus.*
 40. *De hebdomadario lectore.*
 41. *De mensura ciborum.*
 42. *De mensura potus.*
 43. *Quibus horis oporteat reficere fratres.*
 44. *Ut post completorium nemo loquatur.*
 45. *De iis, qui ad opus Dei, vel ad mensam tarde accurrunt.*
 46. *De iis, qui excommunicantur, quomodo satisfaciunt.*
 47. *De iis, qui falluntur in oratorio.*
 48. *De iis, qui in aliis quibuslibet rebus delinquant.*
 49. *De significanda hora operis Dei.*
 50. *De opere manuum quodidiano.*
 51. *De Quadragesima observatione.*
 52. *De fratribus qui longe ab oratoria laborant, aut in via sunt.*
 53. *De fratribus, qui non satis longe proficiuntur.*
 54. *De oratorio Monasterii.*
 55. *De hisjribus suscipiendis.*
 56. *Si debeat Monachus litteras, vel aliquid suscipere.*
 57. *De vestitiis, & calceis fratum.*
 58. *De mensa Abbatis.*
 59. *De artificibus Monasterii.*
 60. *De disciplina suscipiendorum fratrum.*
 61. *De filiis nobilium, vel pauperum, qui offeruntur.*
 62. *De Sacerdotibus, qui voluerint in Monasterio habitare.*
 63. *De Monachis peregrinis qualiter suscipiantur.*
 64. *De Sacerdotibus Monasterii.*
 65. *De ordine Congregationis.*
 66. *De ordinando Abbate.*
 67. *De Praeposito Monasterii.*
 68. *De officio Monasterii.*
 69. *De fratribus in via directis.*
 70. *Si fratri impediabilia injungantur.*
 71. *Ut in Monasterio non presumat alius alium defendere.*
 72. *Ut non presumat quisquam alium cadere, aut excommunicare.*
 73. *Ut obedientes sint sibi invicem fratres.*
 74. *De zelo bono, quem debent habere Monachi.*
 75. *De eo, quod non omnis observatio iustitia in hac fit Regula constituta.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIIT REGULA S. BENEDICTI ABBATIS.

CAP. I. *De generibus vel vita Monachorum.*

MONACHORUM quatuor esse genera manifestum est. Primum, Cœnobitarum: hoc est, monasteriale, militans sub Regula, vel Abbate. Deinde secundum genus est Anachoretarum, id est, Eremitarum; horum, qui non conversionis fervore novitio, sed Monasterii probatione diuturna didicerunt contra diabolum multorum solatio jam docti pugnare: & bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam Eremiti, securi jam sine consolatione alterius, sola manu vel bra-

Cod. Regul. Tom. I.

chio contra vitia carnis, vel cogitationum, Deo auxiliante, pugnare sufficiunt. Tertium verò Monachorum teterrimum genus est Sarabitarum, qui nulla regula approbati, vel experientia magistra, sicut aurum fornacis: sed in plumbi natura molli, adhuc operibus servantes seculo fidem, mentiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini, aut terni, aut certè singuli sine pastore, non Domini, sed suis inclusi ovis, pro lege eis est desideriorum voluptas: cum quidquid putaverint, vel elegerint, hoc dicunt sanctum; & noluerint, hoc putant non licere. Quartum verò genus est Monachorum, quod nominatur gyrovagum; qui

P A tota

tota vita sua per diversas Provincias tenuis aut quaternis diebus per diversorum cellas hospitantur, semper vagi, & nunquam stabiles, & propriis voluptatibus, & gulæ illecebriis ferventes; & per omnia deterioris Sarabaitis: de quorum omnium miseriam conversatione melius est silere, quam loqui. His ergo ommissis, ad Cœnobarum fortissimum genus disponendum, adjuvante Domino, veniamus.

CAP. II. *Qualis debeat Abbas esse.*

ABBAS, qui præfæ dignus est Monasterio, semper monasteri debet, quod dicitur, & nomen majoris factis implere. Christi enim agere vices in Monasterio creditur, quando ipsius vocatur pronomine, dicente Apostolo: *Accipis Spiritum adoptivum filiorum, in quo clamamus, Abba Pater.* Ideoque Abbas nihil extra præceptum Domini (quod abicit) debet dicere aut constituere, vel jubere: sed iustio ejus vel doctrina fermentum divinitus iustitiae in discipulorum mentibus conspergatur. Memor sit semper Abbas, quia doctrinae suae, vel discipulorum obedientiae, utraqueque rerum in tremendo iudicio Dei facienda erit discussio. Sciatque Abbas culpa Pastoris incumbere, quicquid in ovibus patrisfamilias utilitatis minus potuerit invenire. Tantumdem iterum erit liber, ut si iniquo vel inobedienti gregi pastoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum actibus universa fuerit cura exhibita, pastor earum in iudicio Domini absolutus, dicat cum Propheta Domino: *Iustitiam tuam non abscondi in corde meo; & veritatem tuam, & salutare tuum dixi: ipsi autem contemnentes sperverunt me.* Et tunc demum inobedientibus curæ suae ovibus poena sit eis prævalens ipsa mors.

Ergo cum aliquis suscipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina suis præfæ discipulis; id est, omnia bona & sancta factis amplius quam verbis ostendat: ut capacibus discipulis mandata Domini verbis proponat; duris verò corde & simplicioribus, factis suis divina præcepta demonstrat. Omnia verò, quæ discipulis docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda: ne aliis prædicans, ipse reprobis inveniatur. Ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare tu enarras iustitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò edisti disciplinam, & projecisti sermones meos post te.* Et qui in fratris tui oculo festucam videbas, in tuo trabem non vidisti? Non ab eo persona in Monasterio discernatur:

non tuus plus ametur quam alius, nisi quem in bonis actibus, aut obedientia invenerit meliorem. Non convertenti ex servicio præponatur ingenuus; nisi alia rationabilis causa existat. Quod si ita iustitia dicente Abbati visum fuerit, & de cuiuslibet ordine id faciat; sui alias, propria teneant loca: quia sive servus, sive liber, omnes in Christo unum sumus; & sub uno Domino æqualem servitutis militiam habulamus: quia non est apud Deum personarum acceptio. Solummodo in hac parte apud ipsum discernimur, si meliores ab aliis in operibus bonis, & humiles inveniamur. Ergo æqualis sit ab eo omnibus charitas; una præbeatur omnibus, secundum merita, disciplina.

In doctrina sua namque Abbas Apostolicam debet illam semper formam servare, in qua dicit: *Argue, obsecra, increpa;* id est, miscens temporibus tempora, terroribus blandimenta, durum magistri, pium patris ostendat affectum: id est, incisciplinatos & inquietos debet durius arguere; obedientes autem & mites & patientes, ut in melius proficiant, obsecrare. Negligentes & contemnentes ut increpet & corripiat, admonemas. Neque dissimulet peccata delinquentium; sed mox ut ceperint oriri, radicitus ea, ut prævalet, amputet: memor periculi Heli Sacerdotis de Silo. Et honestiores quidem atque intelligibiles animos prima vel secunda admonitione verbis corripiat: improbos autem & duos, ac superbos, vel inobedientes verberum vel corporis castigatione, in ipso initio peccati coarctet; sciens scriptum: *Sulcus verberis non corrigitur.* Et iterum: *Percutite filium tuum virga, & liberabis animam ejus a morte.*

Meminere debet semper Abbas, quod est; meminere, quod dicitur; & scire, quia cui plus committitur, plus ab eo exigitur: sciatque quam difficilem & arduam rem suscipit, regere animas, & multorum servare moribus. Et alium quidem blandimentis, alium verò increpationibus, alium suasionibus; & secundum uniuscujusque qualitatem vel intelligentiam, ita se omnibus conformet & aptet, ut non solum detrimenta gregis sibi commissi non patiantur; verum in augmentatione boni gregis gaudeat. Ante omnia ne dissimulans aut parvipendens salutem animarum sibi commissarum, plus gerat sollicitudinem de rebus transitoriiis & terrenis, atque caducis; sed semper cogitet, quia animas susceptis regendas, de quibus & rationem redditurus est. Et ne causetur de minori fortè substantia, meminerit scriptum: *Primam*

quæritis

Rom. 8.

Psal. 39.

1. Cor. 9.
Psalm. 49.
Matth. 7.

2. Cor. 12.
Rom. 12.
Gal. 3.
Ephes. 6.

1. Tim. 4.

1. Reg. 5.

Prov. 18.
Ibid. 25.

Math. 6.
Phil. 34.

quarite regnum Dei, & iustitiam eius, & hoc omnia adiciantur vobis. Et iterum: Nihil deest timenibus eum. Sciatque, quia qui suscipit animas regendas, præparet se ad rationem reddendam. Et quantum sub cura sua fratrum se habere scierit numerum, agnoscat pro certo, quia in die iudicii ipsarum omnium animarum est redditurus Domino rationem, sine dubio addita & suæ animæ: & ita timens semper futuram discussionem pastoris de creditis ovibus, eum de alienis ratiociniis cavet, redditur de suis sollicitus: & eum de admonitionibus suis emendationem aliis subministrat, ipse quoque efficitur à vitiis emendatus.

CAP. III. De adhibendis ad consilium fratribus.

QUOTIES aliqua præcipua agenda sunt in Monasterio, convocet Abbas omnem Congregationem, & dicat ipse, unde agitur: & audiens consilium fratrum, tractet apud se, & quod utilius iudicaverit, faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus; quia sæpe juniori Dominus revelat, quod melius est. Sic autem dent fratres consilium cum omni humilitatis subiectione; & non præsumant procaciter defendere, quod eis vitium fuerit: sed magis in Abbatis pendeat arbitrio; ut quod salubrius esse iudicaverit, ei cuncti obediant. Sed sicut discipulis convenit obedire magistro, ita & ipsum providè & iuste condecet cuncta disponere. In omnibus igitur omnes magistrum sequantur Regulam, neque ab ea temerè declinetur à quoquam.

Nullus in Monasterio proprii sequatur cordis voluntatem; neque præsumat quisquam cum Abbate suo protervè litus aut foris Monasterium contendere, quod si præsumpserit, regulari disciplinae subiaceat. Ipse tamen Abbas cum timore Dei & observatione Regulæ omnia faciat; sciens se procul dubio de omnibus iudiciis suis æquissimo iudici Deo rationem redditurum. Si qua vero minora agenda sunt in Monasterii utilitatibus, seniorum tantum utatur consilio; sicut scriptum est: Omnia fac cum consilio, & post saltem non panitebis.

CAP. IV. Quæ sunt instrumenta bonorum operum.

- I. IN primis, Dominum Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. *Deut. 6, Marc. 12.*
- II. Deinde proximum tanquam seipsum. *Luc. 10. Levit. 19.*
- III. Deinde non occidere. *Exod. 20. Math. 5.*

- IV. Non adulterari. *Ibid.*
- V. Non facere furtum. *Ibid.*
- VI. Non concupiscere. *Exod. 20. Dent. 5.*
- VII. Non falsum testimonium dicere. *Ibidem.*
- VIII. Honorare omnes homines. *1. Petr. 2.*
- IX. Et quod sibi quis fieri non vult, ali ne faciat. *Tob. 4.*
- X. Abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum. *Luc. 9.*
- XI. Corpus castigare. *1. Cor. 9.*
- XII. Delicias non amplecti. *1. Tim. 5. 2. Petr. 2.*
- XIII. Jejunium amare. *Joel. 1. Dan. 1.*
- XIV. Pauperes recreare. *Tob. 4.*
- XV. Nudum vestire. *Isaie 58.*
- XVI. Infirmum visitare. *Math. 25.*
- XVII. Mortuum sepelire. *Tob. 12.*
- XVIII. In tribulatione subvenire. *Ecd. 6.*
- XIX. Dolentem consolari. *Ecd. 7.*
- XX. A sæculi actibus se facere alienum. *2. Tim. 2. Jac. 1.*
- XXI. Nihil amoris Christi præponere. *Math. 10.*
- XXII. Iram non perferere.
- XXIII. Iracundiæ tempus non reservare. *Ephes. 4.*
- XXIV. Dolum in corde non tenere. *Prov. 12.*
- XXV. Pacem falsam non dare. *Psal. 27. Rom. 12.*
- XXVI. Charitatem non derelinquere. *1. Petr. 4.*
- XXVII. Non jurare, ne forte perjuret. *Math. 5.*
- XXVIII. Veritatem ex corde & ore proferre. *Psal. 14.*
- XXIX. Malum pro malo non reddere. *1. Thess. 5.*
- XXX. Injuriam non facere, sed & factam patienter sustinere. *1. Cor. 6.*
- XXXI. Inimicos diligere. *Matth. 5. Luc. 6.*
- XXXII. Maledicentes se non maledicere, sed magis benedicere. *Rom. 12. 1. Petr. 3.*
- XXXIII. Perfectionem pro iustitia sustinere. *Math. 5.*
- XXXIV. Non esse superbum. *Tob. 4.*
- XXXV. Non vinolentum. *1. Tim. 3.*
- XXXVI. Non multum edacem. *Ecd. 37.*
- XXXVII. Non somnolentum. *Prov. 20.*
- XXXVIII. Non pigrum. *Prov. 24. Rom. 12.*
- XXXIX. Non murmuriosum. *1. Cor. 10.*
- XL. Non detractorem. *Prov. 24.*
- XLI. Spem suam Deo committere. *Pf. 36.*
- XLII. Bonum aliquid in se cum viderit, Deo applicet, non sibi. *Jacob. 1.*
- XLIII. Malum verò semper à se factum sciat, & sibi reputet. *Osea. 13.*
- XLIV. Diem iudicii timere. *Job. 31.*
- XLV. Gehennam expavescere. *Luc. 12.*
- XLVI. Vitam æternam omni concupiscentia spiritali desiderare. *Pf. 83. Phil. 1.*

Ecd. 31.

- XLVII. Mortem quotidie ante oculos suspectam habere. *Matth. 24.*
- LXVIII. Actus vitæ suæ omni hora custodire. *Deut. 4.*
- XLIX. In omni loco Deum se respicere pro certo scire. *Prov. 5.*
- L. Cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum alidere; & seniori spiritali patefacere. *Psal. 136. Eccl. 8.*
- LI. Os suum à malo vel pravo eloquio custodire. *Psal. 33.*
- LII. Multum loqui non amare. *Prov. 10. Matth. 12.*
- LIII. Verba vana, aut risu apta non loqui. *2. Tim. 2.*
- LIV. Risum multum aut excussum non amare. *Eccl. 21.*
- LV. Lectiones sanctas libenter audire. *Luc. 11.*
- LVI. Orationi frequenter incumbere. *Luc. 18.*
- LVII. Mala sua præterita cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipsis malis de cætero emendare. *Psal. 6.*
- LVIII. Desideria carnis non perficere. *Gal. 5.*
- LIX. Voluntatem propriam odire. *Heb. 13.*
- LX. Præceptis Abbatis in omnibus obedire, etiamsi ipse aliter, quod abut, agat: memores illud Dominicum præceptum: *Que dicunt, facite: que autem faciunt, facere nolite. Matth. 23.*
- LXI. Non velle dici sanctum, antequam sit; sed prius esse, quod verius dicatur. *Matth. 6.*
- LXII. Præcepta Dei factis quotidie adimplere. *Eccl. 6.*
- LXIII. Castitatem amare. *1. Tim. 5.*
- LXIV. Nullum odire. *Levit. 19.*
- LXV. Zelum non habere; invidiam non exercere. *Gal. 5.*
- LXVI. Contentionem non amare. *2. Tim. 2.*
- LXVII. Elationem fugere. *Psal. 130.*
- LXVIII. Seniores venerari. *Levit. 19.*
- LXIX. Juniores diligere in Christi amore. *1. Tim. 5.*
- LXX. Pro inimicis orare. *Matth. 5.*
- LXXI. Cum discordante ante solis occasum in pacem redire. *Ephes. 4.*
- LXXII. Et de Dei misericordia nunquam desperare. *Ezech. 18.*

Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritalis; quæ cum fuerint à nobis die noctuque incessabiliter adimpleta, & in die iudicii reconsignata, illa merces nobis à Domino recompensabitur, quam ipse promissit, quod *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus, his qui diligunt eum.* *1. Cor. 13.*

cina verò, ubi hæc omnia diligenter operemur, claustra sunt Monasterii, & stabilitas in congregatione.

CAP. V. De Obedientia.

PRIMUS humilitatis gradus est obedientia sine mora. Hæc convenit iis, qui nihil sibi à Christo charius aliquid existimant, propter servitium sanctum, quod professi sunt, seu propter metum gehennæ; vel gloriam vitæ æternæ; mox ut aliquid imperatum à majore fuerit, ac si divinitus imperetur, moram pati nesciunt in faciendo: de quibus Dominus dicit: *Obsecro auris obeditis mihi.* Et item dicit Doctoribus: *Qui vos audit, me audit.* Ergo hi tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deferentes mox ex occupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede jubentis vocem factis sequuntur; & velut uno momento prædicta Magistri jussio, & perfecta discipuli opera, in velocitate timoris Dei, ambæ res communiter citius explicantur, quibus ad vitam æternam gradiendi amor incumbit. Ideo angustam viam arripiunt: unde Dominus dicit: *Angusta via est, quæ ducit ad vitam.* *Matth. 7.* ut non suo arbitrio viventes, vel desiderii suis & voluptatibus obsecantes, sed ambulantes alieno iudicio & imperio, in cœnobii degentes, Abbatem sibi præfæce desiderant. Sine dubio hi tales illam Domini imitantur sententiam quæ dicit: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me.* Sed hæc ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus; si quod jubetur, non trepidè, non tardè, non tepidè, aut cum murmure, vel cum responso nolentis efficiatur: quia obedientia quæ majoribus præbetur, Deo exhibetur. Ipse enim dixit: *Qui vos audit, me audit.* Et *Matth. 10.* cum bono animo à discipulis præberi oportet: *quia hilarem datorem diligit Deus.* *Cor. 29.* Nam cum malo animo si obedit discipulus, & non solum ore, sed etiam in corde si murmuraverit; etiamsi impleat iustionem, tamen acceptum jam non erit Deo, qui cor respicit murmurantis. Et *Eccl. 31:* pro tali factio nullam consequitur gratiam: imò poenam murmurantium incurrit, si non cum satisfactione emendaverit.

CAP. VI. De Taciturnitate.

FIACIamus, quod ait Propheta: *Dixit, Psa. 118. custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea: posui ori meo custodiam: abstinui, & humiliatus sum, & filii à bonis.* Hic ostendit Propheta, si à bonis elo-

quibus interdum propter taciturnitatem debet tacere, quanto magis à malis verbis propter poenam peccati debet cassare? Ergo quamvis de bonis & sanctis, & ædificationum eloquiis, perfectis discipulis, propter taciturnitatis gravitatem, rara loquendi concedatur licentia: quia scriptum est: *In multiloquio non effugies peccatum.* Et alibi: *Mors & vita in manibus lingue.* Nam loqui & docere Magistrum concedet; tacere & audire discipulo convenit. Et ideo si qua requirenda sunt à Priore, cum omni humilitate & subiectione reverentiæ requirantur. Scurrilitates verò, vel verba otiosa & risum moventia, æterna clausura in omnibus locis damnamus; & ad talia eloquia discipulum aperire os non permittimus.

CAP. VII. *De Humilitate.*

CLAMAT nobis Scriptura divina, fratres, dicens: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur, & qui se humiliat, exaltabitur.* Cum huc ergo dicit, offendit nobis omnem exaltationem genus esse superbiæ: quod se cavere Propheta indicat, dicens: *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei; neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Sed quid? *Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam, sicut alleluatus super matrem suam, ita verberabis in animam meam.* Unde, fratres, si summæ humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cælestem, ad quam per præsentis vite humilitatem ascenditur, volumus velociter pervenire; actibus nostris ascendibus scala illa erigenda est, quæ in somno Jacob apparuit; per quam ei descendentes & ascendentes Angeli monstrabantur. Non aliud sine dubio descensus ille & ascensus à nobis intelligitur, nisi exaltatione descendere, & humilitate ascendere. Scala verò ipsa erecta, nostra est vita in seculo, quæ humiliato corde à Domino erigitur ad cælum. Latera enim ejusdem scæle, dicimus nostrum esse corpus & animam: in quibus lateribus diversos gradus humilitatis, vel disciplinæ, evocatio divina ascendendos inseruit.

Primus itaque humilitatis gradus est, si timorem Dei sibi ante oculos semper ponens, oblivionem omnino fugiat, & semper sit memor omnium, quæ præcepit Deus, qualiter contemtores Deum gehenna de peccatis incendat: & vitam æternam, quæ timentibus Deum præparata est, animo suo semper evolvat: & custodiens se omni hora à peccatis & vitiis, id est, cogitationum, linguæ, manuum, pedum, voluntatis propriæ; sed

& desideria carnis amputare festinet. Æstimet se homo de cælis à Deo semper respici omnino hora, & facta sua in omni loco ab aspectu divinitatis videri, & ab Angelis omni hora renuntiari. Demonstrat nobis hoc Propheta, cum in cogitationibus nostris ita Deum semper præsentem offendit, dicens: *Scrutans corda* Psal. 7. *& tenes Deus.* Et item: *Dominiis novit* Psal. 95. *cogitationes hominum.* Et item dicit: *In-* Psal. 138. *selectissimas cogitationes meas de longe.* Et, quia Psal. 75. *cogitatio hominis confitebitur tibi.* Nam ut sollicitus sit circa cogitationes suas perverfas, dicat semper utilis frater in corde suo: *Tunc ero immaculatus coram eo, si* Psal. 18. *observavero me ab iniquitate mea.* Voluntatem verò propriam ita facere prohibemur, cum dicit nobis Scriptura: *Et* Eccl. 28. *voluntatis tuis evertere.* Et item rogamus Deum in oratione, ut fiat illius voluntas in nobis.

Docemur ergo meritò nostram non facere voluntatem, cum cavemus illud, quod dicit Scriptura: *Sunt via, qua videntur* Prov. 16. *hominibus recta, quarum finis neque ad profundum inferni demergit.* Et cum item pavemus illud, quod de negligentibus factum est: *Corrupti sunt, & abominabiles facti* Psal. 72. *sibi sunt in voluntatibus suis.* In desideris verò carnis ita nobis Deum credamus semper esse præsentem, cum dicit Propheta Domino: *Ante te est omne desiderium meum.* Cavendum est ideo malum desiderium, quia mors secus introitum delectationis posita est. Unde Scriptura præcipit dicens: *Post concupiscentias tuas* Eccl. 2. *non eas.* Ergo si oculi Domini speculantur bonos & malos, & Dominus de cælo semper respicit super filios hominum, *ne videat, si est intelligens, aut requirens Deum;* Psal. 78. *& si ab Angelis nobis deputatis quotidie* Isa. 33. *die noctuque Domino factorum nostrorum opera nunciantur:* cavendum est ergo omni hora, fratres, sicut in Psalmo dicit Propheta; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliqua hora aspiciat Deus, & parcendo in nobis in hoc tempore, quia pius est, & expectat nos converti in melius, ne dicat nobis in futuro: *Hec fecisti, & tacui.*

Secundus humilitatis gradus est, si propriam quis non amans voluntatem, desideria sua non delectetur implere; sed vocem illam Domini factis imitetur dicentis: *Non veni facere voluntatem meam,* Joan. 6. *sed ejus qui misit me.* Idem dicit Scriptura: *Voluptas habet poenam, & necessitas parit carenam.*

Tertius humilitatis gradus est, ut quis pro Dei amore omni obedientia se subdat majori; imitans Dominum, de quo dicit Apostolus: *Factus obediens neque Phil. 2. ad mortem.*

Quartus humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris & contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis injuriis, tacita conscientia patientiam amplectatur, & sustinens non lassescat, vel discedat, dicente Scriptura: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Item:

Math. 10. *Confortetur cor tuum, & sustine Dominum.*

Psal. 27. Et ostendens, fidelem pro Domino universa etiam contraria sustinere debere, dicit ex persona fufferentium: *Propter te morte afficitur tota die, & affirmati sumus ut oves occisimur.* Et securi de spe retributionis divinæ, subsequuntur gaudentes, & dicentes: *Sed in his omnibus superamus propter eum, qui dilexit nos.* Et item alio loco Scriptura: *Probsti nos Deus, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum; indurasti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro.* Et ut ostendat sub Priore debere nos esse, subsequitur dicens: *Insuperasti homines super capita nostra.* Sed & præceptum Domini in adversis & injuriis per patientiam adimplentes, percussus in maxilla præbet & aliam; auferentes tunicam dimittunt & pallium; angariati millario, vadunt & duo: cum Paulo Apostolo falsos fratres & persecutiones sustinent, & maledicentes se benedicunt.

Psal. 65. *Quintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo advenientes, vel mala à se absconsè commissa, per humilem confessionem Abbati non celaverit suo.* Hortatur nos de hac re Scriptura dicens: *Revela Domino viam tuam, & spera in eo.* Et item dicit: *Confitebor Domino, quoniam bonus; quoniam in saculo misericordia ejus.* Et item Prophetia: *Delictum meum cognovit sibi feci, & iniquitates meas non operor. Dixi, pronuntiabo adversum me iniquitates in as Domino, & tu remisisti impietatem cordis mei.*

Psal. 30. *Sextus humilitatis gradus est, si omni vilitate vel extremitate contentus sit Monachus, & ad omnia, quæ sibi injunguntur, velut operarium malum se judicet & indignum, dicens sibi cum Propheta: Ad nihilum redactus sum, & nescivi: ut jumentum factus sum apud te; & ego semper iticum.*

Psal. 105. *Septimus humilitatis gradus est, si omnibus se inferiorem & viliorem, non solum sua lingua pronunciet, sed etiam intimo cordis affectu; humilians se, & dicens cum Propheta: Ego autem sum vermis, & non homo; opprobrium hominum, & abjectio plebis. Exaltatus sum, & humiliatus, & confusus.* Et item: *Bonum mihi, quod humiliasti me, ut discam mandata tua.*

Psal. 72. *Octavus humilitatis gradus est si nihil agat Monachus, nisi quod communis*

Monasterii Regula, vel majorum cohortentur exempla.

Nonus humilitatis gradus est, si linguam ad loquendum prohibeat Monachus, & taciturnitatem habens usque ad interrogationem non loquatur, monstrante Scriptura, quia in multiloquio non proficitur, & efficitur peccatum: & quia vir linguosus non dirigitur super terram.

Decimus humilitatis gradus est, si non sit facilis ac promptus in risu; quia scriptum est: Scultus in risu exaltet vocem suam.

Undecimus humilitatis gradus est, si cum loquitur Monachus, leniter, & sine risu, humiliter, & cum gravitate, vel pauca verba & rationalia loquatur, & non sit clamorosus in voce: sicut scriptum est: Sapientis verbis innotescit parvitas.

Duodecimus humilitatis gradus est, si non solum corde Monachus, sed etiam ipso corpore humilitatem videntibus se semper indicet; id est, in opere Dei, in oratorio, in Monasterio, in horto, in via, in agro vel ubicumque sedens, ambulans, vel stans, inclinato sit semper capite, dehis in terram aspectibus, reum se omni hora de peccatis suis existimans, jam se tremendo judicio Dei representari existimet; dicens sibi in corde semper illud, quod Publicanus ille Evangelicus fixis in terram oculis dixit: Domine non sum dignus ego peccator levare oculos meos ad celum. Et item cum Propheta: Incurvatus sum, & humiliatus sum usquequoque.

Ergo his omnibus humilitatis gradibus accensis, Monachus mox ad charitatem Dei pervenit illam, quæ perfecta foras mittit timorem; per quam universa, quæ prius non sine formidine observabat, absque ullo labore, velut naturaliter ex consuetudine incipit custodire, non jam timore gehennæ, sed amore Christi, & consuetudine ipsa bona, & delectatione virtutum: quæ Dominus jam in operarium suum mundum à vitis & peccatis Spiritu sancto dignabitur demonstrare.

CAP. VIII. De Officiis divinis in noctibus.

HYEMIS tempore, id est, à Kalendis Novembris usque ad Pascha, juxta considerationem rationis, octava hora noctis surgendum est, ut modicè amplius de media nocte pausetur, & jam digesti surgant. Quod verò restat post vigiliis, à Fratibus, qui Psalterii vel lectionum aliquid indigent, meditationi inferviat. A Pascha autem usque ad suprascriptas Kalendas Novembres, sic tempe-

atmb. 1.
Luc. 6.
1. Cor. 14.

Psal. 30.

Psal. 105.

Psal. 31.

Psal. 72.

Psal. 22.

Psal. 87.

Psal. 118.

2. Jan. 4.

temperetur hora vigiliarum agenda, ut parvissimo intervallo, quo Fratres ad necessaria naturæ exeant, custodito; mox matutini, qui incipiente luce agendi sunt, subsequantur.

CAP. IX. *Quantum Psalmi dicendi sunt nocturnis horis.*

HYEMIS tempore suprascripto in primis dicatur versus, *Deus in adiutorium meum intende; Domine ad adjuvandum me festina, & Gloria*: deinde tertio dicendum est, *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*: cui subjungendus est tertius Psalmus, & Gloria. Post hunc, Psalmus nonagesimus quartus cum Antiphona, aut certe decantandus. Inde sequatur Ambrosianum; deinde sex Psalmi cum Antiphonis. Quibus dictis, dicto versu, benedicat Abbas: & sedentibus omnibus in scamnis, legantur vicissim à Fratribus in Codice super analogium tres lectiones, inter quas tria Responsoria cantentur. Duo Responsoria sine Gloria dicantur: post tertiam verò lectionem qui cantat, dicat Gloria; quam dum incipit cantor dicere, mox omnes de sedilibus surgant, ob honorem & reverentiam sanctissimæ Trinitatis. Codices autem legantur in vigiliis divinæ auctoritatis, tam veteris Testamenti, quam novi. Sed & expositiones earum, quæ à nominatis, & orthodoxis, catholicisque Patribus factæ sunt. Post has verò tres lectiones cum Responsoriis suis, sequantur reliqui sex Psalmi cum Alleluja cantandi. Post hos lectio Apostoli sequatur, ex corde recitanda: & Versus, & supplicatio Litaniz; id est, Kyrie eleison. Et sic finiatur vigilia nocturnæ.

CAP. X. *Qualiter astatas tempore agatur nocturna laus.*

APASCHA autem usque ad Kalendas Novembres, omnis, ut supra dictum est, psalmodiæ quantitas teneatur: excepto quod lectiones in Codice, propter brevitate nocturni, minimè legantur; sed pro ipsis tribus lectionibus, una de veteri Testamento memoriter dicatur: quam breve Responsorium subsequatur; & reliqua omnia, ut supra dictum est, impleantur: id est, ut nunquam minus à duodecim Psalmorum quantitate ad vigiliis nocturnas dicatur: exceptis tertio, & nonagesimo quarto Psalmo.

CAP. XI. *Qualiter diebus Dominicis vigilia agantur.*

DOMINICO die temporis surgatur ad vigiliis: in quibus vigiliis teneatur mensura; id est, modulatis, ut supra *Cod. Reg. Tom. I.*

disposuimus, sex Psalmis & Versu, residentibus cunctis dispositè & per ordinem in sublevis, legantur in codice, ut supra diximus, quatuor lectiones cum Responsoriis suis: ubi tantum in quarto Responsorio dicatur à cantante, Gloria; quam dum incipit, mox omnes cum reverentia surgant. Post quas lectiones sequantur ex ordine alii sex Psalmi cum Antiphonis, sicut anteriores, & versus. Post quos iterum legantur aliz quatuor lectiones cum Responsoriis suis, ordine quo supra. Post quas dicantur tria cantica de Prophetis, quæ instituerit Abbas: quæ cantica cum Alleluja psallantur. Dicto etiam versu, & benedicente Abbate, legantur aliz quatuor lectiones de novo Testamento, ordine quo supra. Post quartum autem Responsorium, incipiat Abbas Hymnum: *Te Deum laudamus*. Quo dicto, legat Abbas lectionem de Evangelio, cum honore & tremore stantibus omnibus. Qua perlecta, respondeant omnes, *Amen*. Et subsequatur mox Abbas Hymnum: *Te decet laus*: & data benedictione incipiant matutinos. Qui ordo vigiliarum omni tempore tam ætatis quam hyemis, æqualiter in die Dominico teneatur: nisi fortè, quod absit, tardius surgant, aliquid de lectionibus brevandum est, aut Responsorii: quod tamen omnino cavetur ne proveniat. Quod si contigerit, dignè inde satisfaciat Deo in oratorio, per cuius evenerit neglectum.

CAP. XII. *Quomodo matutinorum solemnitas agatur.*

IN matutinis Dominico die in primis dicatur sexagesimus sextus Psalmus sine Antiphona in directum. Post quem dicatur quinquagesimus cum Alleluja. Post quem dicatur centesimus decimus septimus, & sexagesimus secundus. Inde benedictiones, & laudes, lectio de Apocalypsi una ex corde, & Responsorium, & Ambrosianum, & versus, & canticum de Evangelio, Litaniz, & completum est.

CAP. XIII. *Privatis diebus qualiter matutini agantur.*

DIEBUS autem privatis matutinorum solemnitas ita agatur, id est, ut sexagesimus sextus Psalmus dicatur sine Antiphona, subtrahendo modicè sicut die Dominico, ut omnes occurrant ad quinquagesimum, qui cum Antiphona dicatur. Post quem alii duo Psalmi dicantur secundum consuetudinem; id est, secunda feria, quintus, & trigentesimus quintus, Tertia feria, quadragesimus secundus, & quinquagesimus sextus. Quarta feria

feria sexagesimus tertius, & sexagesimus quartus. Quinta feria octogesima septimus, & octogesima nonus. Sexta feria, septuagesimus quintus, & nonagesimus primus. Sabbato autem centesimus quadragesimus secundus, Canticum Deuteronomii, quod dividatur in duas glorias. Nam ceteris diebus Canticum unumquodque die suo ex Prophetis, sicut plussit Ecclesia Romana, dicatur. Post hæc sequantur laudes: deinde lectio una Apostoli memoriter recitanda; Responsorium, Ambrosianum, Versus, Canticum de Evangelio, Litaniz, & completum est. Planè agenda matutina, vel vespertina non transcant aliquando, nisi in ultimo per ordinem Oratio Dominica omnibus audientibus dicatur à Priore; propter scandalorum spinas, quæ oriri solent; ut conventi per ipsius Orationis synphoniam, qua dicunt: *Domine nobis, debita vestra, fiat & nos dimittimus delictibus nostris*; purgent se ab huiusmodi vitio. Ceteris verò agentis ultima pars ejus Orationis dicatur, ut ab omnibus respondeatur: *Sed libera nos à malo*.

CAP. XIV. *In natalitiis Sanctorum qualiter agantur vigiliae.*

IN Sanctorum verò festivitibus, vel omnibus solemnitatibus, sicut diximus Dominico die agendum, ita agatur; excepto quod Psalmi, aut Antiphonæ, vel lectiones ad ipsam diem pertinentes dicantur. Modus autem supra scriptus teneatur.

CAP. XV. *Alliujâ quibus temporibus dicatur.*

A SANCTO Pascha usque ad Pentecosten sine intermissione dicatur Alleluja, tam in Psalmis, quam in Responsoris. A Pentecoste usque ad caput Quadragesimæ, omnibus noctibus cum sex posterioribus Psalmis tantum ad nocturnos dicatur. Omni verò Dominica extra Quadragesimam, Cantica, Matutini, Prima, Tertia, Sexta, Nonaque cum Alleluja dicantur. Vespera verò cum Antiphonis. Responsoria verò nunquam dicantur cum Alleluja, nisi à Pascha usque ad Pentecosten.

CAP. XVI. *Qualiter divina opera per diem agantur.*

Psal. 118. UT ait Propheta: *Septies in die laudem dixi tibi*. Qui septenarius sacratissimus numerus à nobis sic impletur, si Matutini, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperæ, Completoriique tempore, no-

stræ servitutis Officia persolvamus. Quia de his diurnis horis dixit: *Septies in die laudem dixi tibi*. Nam de nocturnis vigiliis idem ipse Propheta ait: *Media nocte surgentem ad confitendum tibi*. Ergo his temporibus referamus laudes Creatori nostro super judicia justitiæ suæ: id est, Matutinis, Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, Vesperæ, Completorio: & nocte surgentem ad confitendum ei.

CAP. XVII. *Quot Psalmi per eandem horam canendi sunt.*

JAM de Nocturnis, vel Matutinis digestimus ordinem psalmodiæ; nunc de sequentibus horis videamus. Prima hora dicantur Psalmi tres singillatim, & non sub una gloria. Hymnus ejusdem horæ post verum, *Deus in adiutorium meum intende*, antequam Psalmi incipiantur. Post expletionem verò trium Psalmorum, recitetur lectio una, Versus, & Kyrie eleison; & Missæ sunt. Tertia verò, Sexta, & Nona eodem ordine celebrantur; id est, Versus, Hymni eandem horarum, terni Psalmi, Lectio, & Versus, Kyrie eleison, & Missæ sunt. Si major Congregatio fuerit, cum Antiphonis; si vero minor, in directum psallantur Vespertina autem synaxis quatuor Psalmis cum Antiphonis terminetur: post quos Psalmos lectio recitanda est, inde Responsorium, Ambrosianum, Versus, Canticum de Evangelio, Litaniz, & Oratio Dominica; & fiunt Missæ. Completorium autem, trium Psalmorum dictione terminetur: qui Psalmi directam sine Antiphona dicendi sunt. Post quos Hymnus ejusdem horæ, lectio una, Versus, Kyrie eleison, & benedictiones; & Missæ fiunt.

CAP. XVIII. *Quo ordine ipsi Psalmi dicendi sunt.*

IN primis dicatur versus: *Deus in adiutorium meum intende*; *Domine ad adjuvandum me festina*; & Gloria. Inde Hymnus ejusque horæ. Deinde prima hora Dominica, dicenda sunt quatuor capitula Psalmi centesimi decimi octavi. Reliquis verò horis, id est, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ, terna capitula supradicti Psalmi centesimi decimi octavi dicantur. Ad Primam autem secundæ feriæ dicantur tres Psalmi, id est, primus, secundus, & sextus. Et ita per singulos dies ad Primam, usque ad Dominicam dicantur per ordinem terni Psalmi, usque ad nonum decimum Psalmum; ita sanè, ut nonus Psalmus, & septimus decimus partiantur in binas glorias; & sic fiat, ut ad vigiliis Dominicas semper à vigesimo incipia-

incipiatur. Ad Tertiam verò, Sextam, & Nonam secundæ ferie novem capitula, quæ residua sunt de centesimo octavo decimo Psalmo, ipsa terna capitula per easdem horas dicantur. Expensio ergo Psalmo centesimo octavo decimo duobus diebus, id est, Dominico, & secundæ feria; tertia feria jam ad Tertiam, Sextam, & Nonam psallantur terni Psalmi à centesimo nonodecimo, usque ad centesimum vigesimum septimum; id est, Psalmi novem. Quique Psalmi semper usque ad Dominicam per easdem horas itidem repetantur: Hymnorum nihilominus, lectionum, vel versuum dispositione uniformi cunctis diebus servata; & ita scilicet, ut semper Dominica à centesimo octavo decimo incipiatur.

Vespera autem quotidie quatuor Psalmorum modulatione canatur. Qui Psalmi incipiuntur à centesimo nono usque ad centesimum quadragessimum septimum; exceptis iis, qui in diversis horis ex eis sequestrantur; id est, à centesimo septimo decimo usque ad centesimum vigesimum septimum, & centesimum trigessimum tertium, & centesimum quadragessimum secundum. Reliqui omnes in Vespera dicendi sunt. Et quia minus veniunt tres Psalmi, ideo dividendi sunt, qui in numero supradicto fortiores inveniuntur: id est, centesimus trigessimus octavus, & centesimus quadragessimus tertius, & centesimus quadragessimus quartus. Centesimus verò sextusdecimus, quia parvus est, cum centesimo quinto decimo conjungatur. Digesto ergo ordine Psalmorum vespertinorum, reliqua, id est, Lectiones, Responsoria, Hymni, Versus, vel Cantica, sicut supra taxavimus, impleantur. Ad Completorium verò quotidie iidem Psalmi repetantur; id est, quartus, nonagesimus, & centesimus trigessimus tertius.

Disposito ordine psalmodiæ diurnæ, reliqui omnes Psalmi, qui supersunt, æqualiter dividantur in septem noctium vigiliis, partiendo scilicet, qui inter eos praxioxiores sunt Psalmi, & duodecim per unamquamque constituantur noctem. Hoc præcipue commones, ut si cui fortè hæc distributio Psalmorum displicuerit, ordinet, si melius aliter judicaverit; dum omnimodis id atteodatur, ut omni hebdomoda Psalterium ex integro numero centum quinquaginta Psalmorum psallatur; & Dominico die semper à capite repetatur ad vigiliis, quia nimis iners devotionis suæ servitium ostendunt Monachi, qui minus à Psalterio, cum Canticis consuetudinariis, per septimanæ circulum psallunt; cum legamus sanctos Patres nostros uno die hoc

God. Regul. Tom. I.

strenuè impleffe, quod nos tepidi utinam septimana integra persolvamus.

CAP. XIX. De disciplina psallendi.

UBIQUE credimus divinam esse præsentiam, & oculos Domini in omni loco speculari bonos & malos: maximè tamen hoc sine aliqua dubitatione credamus, cum ad opus divinum assisimus. Ideo semper minores sumus, quod ait Propheta: *Servite Domino in timore.* Et Psalm. 2: iterum: *Psallite sapienter.* Et: *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Ergo contideremus, qualiter oportet nos in conspectu divinitatis & Angelorum esse; & sic stemus ad psallendum, ut mens nostra concordet voci nostræ.

CAP. XX. De reverentia orationis.

SI cum hominibus potentibus volumus aliqua suggerere, non præsumimus, nisi cum humilitate & reverentia; quanto magis Domino Deo universonum cum omni humilitate & puritatis devotione supplicandum est? Et non in multiloquio, sed in puritate cordis, & compunctione lacrymarum nos exaudiri sciamus. Et hinc brevis debet esse & pura oratio, nisi fortè ex affectu inspirationis divinæ gratiæ pretendatur. In conventu tamen omnino brevietur oratio, & factò signo à Priore, omnes pariter surgant.

CAP. XXI. De Decanis Monasterii.

SI major fuerit Congregatio, eligantur de ipsis fratres boni testimonii, & sanctæ conversationis, & constituantur Decani; qui sollicitudinem gerant super Decanias suas in omnibus secundum mandata Dei, & præcepta Abbatis sui. Qui Decani tales eligantur, in quibus securus Abbas partiat onera sua, & non eligantur per ordinem, sed secundum vitæ meritum, & sapientiæ doctrinam. Quique Decani, si ex eis aliqua fortè quis inflatus superbia reperitus fuerit reprehensibilis, correptus semel & iterum, atque tertio, si emendare noluerit, deiciatur; & alter in loco ejus, qui dignus sit, subrogetur. Et de Præposito eadem constitutum.

CAP. XXII. Quomodo dormiant Monachi.

SINGULI per singula lecta dormiant. Lecternia pro modo coconversationis secundum dispensationem Abbatis sui accipiant. Si potest fieri, omnes in uno loco dormiant; si autem multitudo non sine, deni aut viceni cum senioribus, qui super eos solliciti sint, pausent. Candela jugiter

jugiter in eadem cella ardeat usque mane. Vestiti dormiant, & cincti cingulis aut funibus, & cultellos ad latus suum non habeant, dum dormiunt, ne fortè per somnum vulnerentur dormientes: & ut parati sint Monachi semper, & factò signo absque mora surgentes festinent invicem se pravenire ad opus Dei, cum omni tamen gravitate & modestia. Adolescentiores fratres juxta se non habeant lecta, sed permixti cum senioribus; surgentes verò ad opus Dei invicem se moderatè cohortentur, propter somnolentorum exultationes.

CAP. XXIII. *De excommunicatione culpæ.*

SI quis frater contumax, aut inobediens, aut superbus, aut murmurans, vel in alio contrarius existens sanctæ Regulæ, & præceptis seniorum tuorum contemptor repertus fuerit, hic secundum Domini nostri præceptum admonetur semel & secundò secretè à senioribus suis. Si non emendaverit, obijurgetur publicè coram omnibus. Si verò neque sic correxerit, si intelligit qualis pœna sit, excommunicationi subjaceat. Sin autem improbus est, vindictæ corporali subdatur.

CAP. XXIV. *Qualis debeat esse modus excommunicationis.*

SECUNDUM modum culpæ, excommunicationis vel disciplinæ mensura debet extendi; qui culpæ modus in Abbatis pendeat judicio. Si quis tamen frater in levioribus culpis invenitur, à mensæ participatione privetur. Privati autem à mensæ consortio ista erit ratio, ut in Oratorio Psalmum aut Antiphonam non imponat, neque lectionem recitet usque ad satisfactionem. Refectionem autem cibi post fratrum refectionem solus accipiat, mensura, vel hora qua præviderit Abbas ei competere; ut si verbi gratia fratres reficiunt sexta hora, ille frater nona: si fratres nona, ille vespertina, usque dum satisfactio congrua veniam consequatur.

CAP. XXV. *De gravioribus culpis.*

IS autem frater, qui gravioris culpæ noxa tenetur, suspendatur à mensa simul & ab oratorio. Nullas ei fratrum in ullo jungatur consortio, neque in colloquio. Solus sit ad opus sibi injunctum, persistens in pœnitentiæ luctu; sciens illam terribilem Apostoli sententiam dicentis: *Traditum hujusmodi hominem satanae in interitum carnis, ut spiritus salvus*

sit in die Domini. Cibi autem refectionem solus percipiat, mensura, vel hora, qua præviderit ei Abbas competere. Nec à quoquam benedicatur transeunte, nec cibus, qui ei datur.

CAP. XXVI. *De iis, qui sine jussione Abbatis junguntur excommunicatis.*

SI quis frater præsumperit sine jussione Abbatis fratri excommunicato quolibet modo se jungere, aut loqui cum eo, vel mandatum ei dirigere, similem fortiatu excommunicationis vindictam.

CAP. XXVII. *Qualiter debeat Abbas sollicitus esse circa excommunicatos.*

OMNI solitudine curam gerat Abbas circa delinquentes fratres; quia non est opus sanis medicus, sed malè habentibus. Et ideo uti debet omni modo, ut sapiens medicus: inmittere synpæctas, id est, seniores sapientes fratres, qui quasi secretè consolentur fratrem fluctuantem, & provocent ad humilitatis satisfactionem: & consolentur eum, ne abundantiori tristitia absorbeat; sed sicut ait Apostolus: *Confirmetur in eo charitas, & orret pro eo ab omnibus.* Magno opere enim debet solitudinem gerere Abbas, & omni sagacitate & industria curare, ne aliquam de ovibus sibi creditis perdat. Noverit enim se infirmarum curam suscepisse animarum, non super sanas tyrannidem: & metuat Prophetæ comminationem, per quem dicit Deus: *Quod crassum videbatis, assumebatis; & quod debile erat projiciebatis.* Et pastoris boni pium imitetur exemplum, qui relictiis nonaginta novem ovibus in montibus, ablit unam ovem, quæ erraverat, querere; cujus infirmitati in tantum compassus est, ut eam in sacris humoris vis dignaretur imponere, & sic reportare ad gregem.

CAP. XXVIII. *De iis, qui sapiens correpti non emendaverint.*

SI quis frater frequenter correptus pro qualibet culpa, si etiam excommunicatus non emendaverit, acrior ei accedat correptio; id est, ut verberum vindicta in eum procedat. Quod si nec ita correxerit, aut fortè, quod absit, in superbiam elatus, etiam defendere voluerit opera sua; tunc Abbas faciat, quod sapiens medicus. Si exhibuit fomenta, si unguenta adhortationum, si medicamina scripturarum divinarum, si ad ultimum ultionem excommunicationis, vel plagarum virgas, etiam si viderit nihil suam prævalere industriam; adhi-

Manh. 12.

Manh. 1.

1. Cor. 12.

1. Ezech. 14.

Lac. 16.

1. Cor. 5.

adhibeat etiam, quod majus est, suam & omnium fratrum pro eo orationem; ut Dominus, qui omnia potens est, operetur salutem circa inhrum fratrem. Quod si nec isto modo sanatus fuerit, tunc jam utatur Abbas ferro abscessionis, ut ait Apostolus: *Auferre malum ex vobis*: Et iterum: *Insuper si discedit, discedat*: ne una ovis moribida omnem gregem contaminet.

1. Cor. 6.
2. Cor. 7.

CAP. XXIX. *Si debeant iterum recipi fratres exeuntes de Monasterio.*

FRATER, qui proprio vicio egreditur de Monasterio, si reverti voluerit, spondeat prius omnem emendationem vitii, pro quo egressus est; & sic in ultimo gradu recipiatur, ut ex hoc ejus humilitas comprobetur. Quod si denuo exierit, usque tertio ita recipiatur; jam postea sciens omnem sibi reversionis aditum denegari.

CAP. XXX. *De pueris minori aetate, qualiter corrigantur.*

OMNIS aetas vel intellectus proprias debet habere mensuras. Ideoque quoties pueri vel adolescentiores aetate, aut qui minus intelligere possunt, quanta poena sit excommunicationis, hi tales, dum delinquant, aut jejuniis nimis affligantur, aut acerbis verberibus coercantur, ut sanentur.

CAP. XXXI. *De cellario Monasterii qualis debeat esse.*

CELLARIUS Monasterii eligatur de Congregatione sapiens, maturus moribus, sobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non injuriosus, non tardus, non prodigus, sed timens Deum: qui omni Congregationi sit sicut Pater. Curam gerat de omnibus: sine jussione Abbatis nihil faciat. Quae jubentur, custodiat; fratres non contristet. Si quis frater ab eo forte aliqua irrationabiliter postulat, non spernendo eum contristet; sed rationabiliter cum humilitate male petenti denegat. Animam suam custodiat, memor semper illius Apostolici: *Quis qui bene ministraverit, gradum bonum sibi acquirit*. Infirmorum, infantium, hospitem, pauperumque cum omni sollicitudine curam gerat: sciens sine dubio, quia pro his omnibus in die judicii rationem redditurus est.

1. Tim. 3.

Omnia vasa Monasterii, cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacrata, conspiciat. Nihil ducat negligendum,

neque avaritiae studeat, neque prodigus sit, & exstirpator substantiae Monasterii: sed omnia mensurata faciat, & secundum jussione Abbatis sui. Humilitatem ante omnia habeat: & cui substantia non est quae tribuatur, sermo tepsonis porrigatur bonus; quia scriptum est: *Sermo Eccl. 18. bonus super datum optimum*. Omnia quae ei injunxerit Abbas, ipse habeat sub cura sua; à quibus eum prohibuerit, non praesumat. Fratribus constitutam annuam sine aliquo typho, vel mora offerat, ut non scandalizentur: memor divini eloquii, quid mereatur, qui scandalizaverit unum de pusillis. Si Congregatio major fuerit, solatia ei dentur; à quibus adjutus & ipse aequo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus dentur quae danda sunt, & petantur quae petenda sunt: ut nemo perturbetur, neque contristetur in domo Dei.

Math. 18.

CAP. XXXII. *De ferramentis, vel rebus Monasterii.*

SUBSTANTIA Monasterii in ferramentis, vel vestibus, seu quibuslibet rebus, provideat Abbas fratres, de quorum vita & moribus securus sit, & eis singula, ut utile judicaverit, consignet custodienda atque recolligenda. Ex quibus Abbas breve teneat: ut dum sibi in ipsa assignata fratres vicibus succedunt; sciat quid dat, aut quid recipit. Si quis autem fortidè aut negligenter res Monasterii traxerit, corripiatur: si non emendaverit, disciplinae regulari subiaceat.

CAP. XXXIII. *Si quis debeant Monachi proprium habere.*

PRÆCIPUE hoc vitium peculiare radicatus amputandum est de Monasterio; ne quis praesumat aliquid dare aut accipere sine jussione Abbatis, neque aliquid habere proprium, nullam omnino rem, neque codicem, neque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino: quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria potest. Omnia verò necessaria à Patre sperare Monasterii: nec quidquam liceat habere, quod Abbas non dederit, aut permiserit. Omniaque omnibus sint communia, ut scriptum est; nec quisquam suum esse aliquid dicat, aut praesumat. Quod si quisquam hoc nequissime vitio deprehensus fuerit delectari, admonetur semel & iterum; si non emendaverit, correptioni subiaceat.

Ad. 4.

CAP. XXXIV. *Si omnes aequaliter debeant necessaria accipere.*

AD. 4.

SICUT scriptum est : *Dividebant singulis, prout cuique opus erat.* Ubi non dicimus, quod personarum, quod ablit, acceptio sit; sed infirmitatum consideratio. Ubi qui minus indiget, agat Deo gratias, & non contristetur; qui verò plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro misericordia; & ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro qualicumque causa, in aliquo qualicumque verbo vel significatione appareat. Quod si deprehensus fuerit, districtiori disciplina subdatur.

CAP. XXXV. *De Septimanariis coquina.*

FRATRES sibi invicem serviant, ut nullus excusetur à coquina officio; nisi aut aegritudine, aut in causa gravis utilitatis quis occupatus fuerit; quia exinde major merces & charitas acquiritur. Imbecillibus autem procurentur solatia, ut non cum tristitia hoc faciant; sed habeant omnes solatia secundum modum congregationis, aut positionem loci. Si major fuerit Congregatio, Cellarius excusetur à coquina, vel si qui, ut diximus, maioribus utilitatibus occupantur; ceteri sibi charitate invicem serviant. Egressurus de septimana Sabbato munditias faciat. Lintea cum quibus sibi fratres manus ac pedes tergunt, lavet. Pedes verò tam ipse, qui egreditur, quam ille qui intraturus est, omnibus lavet. Vasa ministerii sui munda & sana Cellario reassignet. Qui Cellarius item intranti assignet, ut sciat quid dat, aut quid recipit.

Septimanarii autem ante unam horam refectionis accipiant super statutam annuam singulos biberes, & panem; ut hora refectionis sine murmuratioe, & gravi labore serviant fratribus suis. In diebus tamen solemnibus usque ad Missas sustineant. Intrantes autem & exeuntes hebdomadarii in oratorio, mox Matutinis finitis Dominica omnium genibus provolantur, postulantes pro se orari. Egrediens autem de septimana dicat hunc versum; *Benedictus es Domine Deus, qui adjuvisti me, & consolatus es me.* Quo dicto tertio, accepta benedictione egrediens, subsequatur ingrediens, & dicat: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.* Et hoc idem tertio repetatur ab omnibus, & accepta benedictione ingrediatur.

CAP. XXXVI. *De infirmis fratribus.*

INFIRMORUM cura ante omnia, & super omnia adhibenda est; ut sicut revera Christo, ita eis serviat; quia ipse dixit: *Infirmus sui, & visitasti me.* Et: *Quod fecistis uni de his minimis meis, mihi fecistis.* Sed & ipsi infirmi considerent in honorem Dei sibi servi; & non superfluitate sua contristent fratres suos servientes sibi. Qui tamen patienter portandi sunt; quia de talibus copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit Abbati, ne aliquam negligentiam patiantur. Quibus fratribus infirmis sit cura super se deputata, & servitor timens Deum, & diligens, ac sollicitus.

Balneorum usus infirmis, quoties expedit, offeratur. Sanis autem, & maxime juvenibus, tardius concedatur. Sed & carni esus infirmis omnino debilibus pro reparatione concedatur. At ubi meliorati fuerint, à carnibus more solito omnes abstineant. Curam autem maximam habeat Abbas ne à cellariis, aut servitoribus negligantur infirmi; quia ad ipsum respicit, quidquid à discipulis delinquitur.

CAP. XXXVII. *De senibus, vel infantibus.*

LICET ipsa natura humana trahatur ad misericordiam in his aetatibus, senuum videlicet & infantum; tamen & Regulae auctoritas ei prospiciat. Consideretur semper in eis imbecillitas, & nullatenus eis districtio Regulae teneatur in alimentis; sed sit in eis pia consideratio, & praeviant Horas Canonicas.

CAP. XXXVIII. *De hebdomadario lectore.*

MENSIS fratrum edentium lectio deesse non debet: nec fortuito casu qui arripuerit codicem, legere audeat ibi; sed lecturus tota hebdomada, die Dominica ingrediatur. Qui ingrediens post missas & communionem, petat ab omnibus pro se orari, ut avertat ab ipso Deus spiritum elationis. Et dicatur hic versus in oratorio tertio ab omnibus, ipso tamen incipiente: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam.* Et sic accepta benedictione, ingrediatur ad legendum: & summum fiat silentium ad mensam, ut nullus indigeat petere aliquid, nisi folius legentis, ibi audiatur. Quae verò necessaria sunt comedentibus & bibentibus, sic sibi vicissim ministrent fratres, ut nullus indigeat petere aliquid. Si quid tamen opus fuerit, sonitu cujuscumque signi potius petatur, quam voce. Nec praesumat ibi aliquis de ipsa lectione, aut aliunde quidquam requirere,

ne

Rid. 118.

Rid. 119.

Psalm. 145.

ne detur occasio maligno : nisi fortè Prior voluerit pro edificatione aliquid breviter dicere. Frater autem hebdomadarius accipiat mixtum priusquam incipiat legere, propter communionem sanctam, & ne fortè grave sit ei jejunium sustinere. Postea autem cum coquina hebdomadarius, & servitoribus reficiat. Fratres autem non per ordinem legant, aut cantent; sed qui edificent audientes.

CAP. XXXIX. *De mensura ciborum.*

SUFFICERE credimus ad refectioem quotidianam, tam Sextæ, quàm Nonæ, omnibus mensis cocta duo pulmentaria, propter diversorum infirmitates; ut fortè, qui ex uno non potuerit edere, ex alio reficiatur. Ergo duo pulmentaria cocta fratribus omnibus sufficiant; & si fuerint inde poma: aut nascencia leguminum, addatur & tertium. Panis libra una propensa sufficiat in die, siue una sit refectio, siue prandii, & cœnæ. Quod si cœnaturi sunt, de eadem libra, tertia pars à Cellario servetur, reddenda cœnaturi. Quod si labor fortè factus fuerit major, in arbitrio & potestate Abbatis erit, si expediat aliquid augete, remota præ omnibus crapula, & ut nunquam surripiat Monacho indigeries. Quia nihil sic contrarium est omni Christiano, quomodo crapula, sicut ait Dominus nos-
ter: *Vilite ne graventur corda vestra in crapula.* Pueris verò minori ætate non eadem servetur quantitas, sed minor quàm majoribus, servata in omnibus parcitate. Carnium verò quadrupedum ab omnibus abstineatur comestio, præter omnino debiles & ægrotos.

CAP. XL. *De mensura potus.*

1. Cor. 12. **U**NUSQUISQUE propriam habet donum ex Deo; alius sic, alius vero sic.

Et ideo cum aliqua scrupulositate à nobis mensura victus aliorum constituitur; tamen infirmorum contuentes imbecillitatem, credimus heminam vini per singulos sufficere per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abstinentiæ, propriam se habituros mercedem sciunt. Quod si aut loci necessitas, vel labor, aut ardor æstatis amplius poposcerit; in arbitrio Prioris consistat: considerans in omnibus, ne surrepat fatietas, aut ebrietas. Licet legamus, vinum omnino Monachorum non esse; sed quia nostris temporibus id Monachis persuaderi non potest, saltem vel hoc consentiamus, ut non usque ad satietatem bibamus, sed parcius; quia vinum apostatate facit etiam sapientes. Ubi autem necessitas

loci exposcit, ut nec suprascripta mensura inveniri possit, sed multo minus, aut ex toto nihil; benedicant Deum, qui ibi habitant, & non murmurent. Hoc omnino admonentes, ut absque murmurationibus sint.

CAP. XLII. *Quibus horis oporteat reficere fratres.*

A SANCTO Pascha usque ad Pentecosten ad sextam reficiant fratres, & ad seram cœnent. A Pentecoste autem tota æstate, si labores agrorum non habent Monachi, aut nimietas æstatis non perturbat, quarta & sexta feria jejument usque ad nonam; reliquis verò diebus ad sextam prandeant. Quæ prandii sexta, si opera in agris habuerint, aut æstatis fervor nimius fuerit, continuanda erit; & in Abbatis fide providentia. Et sic omnia temperet atque disponat, qualiter & animæ salventur, & quod sciunt fratres, absque iusta murmuratione faciant. Ab idibus autem Septembris, usque ad caput Quadragesimæ ad Nonam semper reficiant. In Quadragesima verò usque ad Pascha ad vespæram reficiant. Ipsa tamen vespæra sic agatur, ut lumine lucernæ non indigeant reficientes: sed luce adhuc diei omnia consumentur. Sed & omni tempore, siue cœnæ, siue refectiois hora sic temperetur, ut cum luce fiant omnia.

CAP. XLIII. *Ut post Completorium nemo loquatur.*

OMNI tempore silentio debent studere Monachi, maximè tamen nocturnis horis. Et ideo omni tempore, siue jejunii, siue prandii, si tempus fuerit prandii, mox ut surrexerint à cena, sedeant omnes in unum; & legat unus collationes vel vitas Patrum, aut certè aliud quod edificet audientes: non autem Heptaticum, aut Regum; quia infirmis intellectibus non erit utile illa hora hanc Scripturam audire: alijs verò horis legantur. Si autem jejunii dies fuerit, dicta vespæra, parvo intervallo mox accedant ad lectionem collationum, ut diximus; & lectis quatuor aut quinque foliis, vel quantum hora permittit, omnibus in unum occurrentibus, per hanc moram lectionis. Si quis fortè in assignato sibi commisso fuerit occupatus, occurrat. Omnes ergo in unum positi compleant: & exeuntes à Completorijs, nulla sit licentia denuo cuiquam loqui aliquid. Quod si inventus fuerit quisquam prævaricari hanc taciturnitatis regulam, gravi vindictæ subjaceat: excepto si necessitas hospitum supervenerit,
aut

Loc. 61.

Loc. 11.

aut fortè Abbas alicui aliquid iusserit. Quod tamen & ipsum cum summa gravitate & moderazione honestissimè fiat.

CAP. XLIII. *De iis, qui ad opus Dei, vel ad mensam tarde occurrunt.*

AD horam divini Officii, mox ut auditum fuerit signum, relicti omnibus, quælibet fuerint in manibus, summa cum festinatione curratur: cum gravitate tamen, ut non scurrilitas inveniat fontem. Ergo nihil operi Dei præponatur. Quod si quis in nocturnis vigiliis post gloriam Psalmi nonagesimi quarti, quem propter hoc omnino subtrahendo & morosè volumus dici, occurrerit; non stet in ordine suo in Choro, sed ultimus omnium stet, aut in loco quem talibus negligentibus seorsum constituerit Abbas: ut videatur ab ipso, vel ab omnibus, usque dum completo opere Dei, satisfactione publica poeniteat. Ideo autem eos in ultimo, aut seorsum iudicavimus debere stare: ut visi ab omnibus, vel pro ipsa verecundia sua emendantur. Nam si foris oratorio remaneant, erit fortè talis, qui se aut recollocet & dormiat, aut cettè sedeat sibi foris, vel sabulis vacet, & detur occasio maligno. Sed ingrediatur intus; ut nec totum perdat, & de reliquo emendetur. Diurnis autem Horis, qui ad opus Dei, post versum & gloriam primi Psalmi, qui post versum dicitur, non occurrerit; lege qua supra diximus, in ultimo stet, nec præsumat sociari Choro psallentium, usque ad satisfactionem: nisi fortè Abbas licentiam dederit permissione sua; ita tamen, ut satisfaciatur reus ex hoc.

Ad mensam autem, qui ante versum non occurrerit, ut simul omnes dicant versum & orent, & sub uno omnes accedant ad mensam; qui per negligentiam suam, aut vitium non occurrerit, usque ad secundam vicem pro hoc corripatur. Si denuo non emendaverit, non permittatur ad mensæ communis participationem; sed sequestratus à consorcio omnium reficiat solus, sublata ei portione sua de vino, usque ad satisfactionem & emendationem. Similiter autem patiatur, qui etiam ad illum versum non fuerit præsens, qui post cibum dicitur. Et ne quis præsumat ante statutam horam, vel postea quidquam cibi vel potus sumere. Sed & si cui offertur aliquid à Priore, & accipere teneat; hora, qua desideraverit, hoc quod prius reculavit: aut aliud omnino nihil percipiat, usque ad emendationem congruam.

CAP. XLIV. *De iis, qui excommunicantur, quomodo satisfaciatur.*

QUI pro gravioribus culpis ab oratorio & à mensa excommunicatur, hora qua opus Dei in oratorio celebratur, ante fores Oratorii prostratus jaceat, nihil dicens, nisi tantum positum in terra capite stratus pronus omnium de Oratorio excuntium pedibus se projiciat. Et hoc tandiu faciat, usque dum Abbas iudicaverit satisfactum esse. Qui dum iussus ab Abbate venerit, volvat se ipsius Abbatis, deinde omnium vestigiis, ut orent pro ipso. Et tunc si iusserit Abbas, recipiatur in Choro, vel in ordine, quo Abbas decreverit: ita sanè, ut Psalmum, & Lectionem, vel aliud quid non præsumat in Oratorio imponere, nisi iterum Abbas jubeat. Et omnibus horis, dum completur opus Dei, proiciat se in terra in loco, in quo stat: & sic satisfaciatur, usque dum ei jubeat iterum Abbas, ut quiescat jam iam ab hac satisfactione. Qui verò pro levibus culpis excommunicantur tantum à mensa, in Oratorio satisfaciatur usque ad iussionem Abbatis: & tandiu hoc perficiant, usque dum benedicat, & dicat sufficit.

CAP. XLV. *De iis, qui falluntur in Oratorio.*

SI quis dum pronunciat Psalmum, Responsorium, Antiphonam, vel Lectionem, secesserit, nisi satisfactione ibi coram omnibus humiliatus fuerit, majori vindicta subiaceat, quippe qui noluit humilitate corrigere, quod negligentia deliquit. Intantes autem pro tali culpa vapulent.

CAP. XLVI. *De iis, qui in aliis quibuslibet rebus delinquant.*

SI quis dum in labore quovis, in coquina, in cellario, in ministerio, in pistrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocunque loco aliquid deliquerit, aut frugerit quidpiam, aut perdididerit, vel aliud quid excefferit ubi ubi, & non veniens continuo ante Abbatem, vel Congregationem, ipse ultro satisfecerit, & prodiderit delictum suum; dum per alium cognitum fuerit, majori subiaceat emendationi. Si animæ verò peccati causa fuerit latens, tantum Abbati, aut spiritualibus senioribus patefaciat, qui sciant curare sua & aliena vulnera, non detegere & publicare.

CAP. XLVII. *De significanda hora operis.*
Del.

NUNTIANDA hora operis Dei die noctu- que sit cura Abbati; aut ipse nuntiare, aut tali sollicito fratri injungat hanc curam, ut omnia horis competentibus compleantur. Psalmos autem, vel Antiphonas post Abbatem ordine suo, quibus iustum fuerit, imponant. Cantare autem aut legere non præsumat, nisi qui potest ipsum officium implere, ut ædificentur audientes. Quod cum humilitate, & gravitate, & tremore fiat, & cui iusserit Abbas.

CAP. XLVIII. *De opere manuum quotidiano.*

OTIOSITAS inimica est animæ: & ideo certis temporibus occupari debent fratres in labore manuum, certis iterum horis in lectione divina. Ideoque hac dispositione credimus utraque tempora ordinari; id est, ut à Pascha usque ad Kalendas Octobres, manè exeuntes à prima usque ad horam penè quartam laborent, quod necessarium fuerit. Ab hora autem quarta usque ad horam quasi sextam lectioni vacent. Post sextam autem surgentes à mensa paudent in lectis suis, cum omni silentio: aut fortè, qui voluerit legere, sibi sic legat, ut alium non inquietet: & agatur nona temperius, mediante octava hora; & iterum quod faciendum est operentur usque ad Vesperam. Si autem necessitas loci, aut paupertas exegerit, ut ad fruges colligendas per se occupentur, non contristentur: quia tunc verè Monachi sunt, si labore manuum suarum vivunt, sicut & Patres nostri, & Apostoli: omnia tamen mensurate fiant propter pulillanimes.

A Kalendis autem Octobris usque ad caput Quadragesimæ, usque in horam secundam plenam, lectioni vacent. Hora secunda agatur Tertia: & usque ad nonam omnes in opus suum laborent, quod eis injungitur. Facto autem primo signo nonæ horæ, disjungant ab opere singuli, & sint parati, dum secundum signum pullaverit. Post refectionem autem vacent lectionibus suis, aut Psalmis.

In Quadragesimæ verò diebus à mane usque ad Tertiam plenam lectioni vacent: & usque ad decimam horam plenam operentur quod eis injungitur. In quibus diebus Quadragesimæ, accipiant omnes singulos codices de Bibliotheca, quos per ordinem ex integro legant. Qui codices in caput Quadragesimæ dandi sunt. Ante omnia sanè deputentur unus aut duo seniores, qui circumeant Monasterium horis, quibus vacant fratres le-

Cod. Regul. Tom. I.

ctioni: & videant, ne fortè inveniantur frater accidiosus, qui vacet otio aut fabulis, & non sit intentus lectioni: & non solum sibi inutilis sit, sed etiam alios extollat. Hic talis si, quod ablit, re- pertus fuerit, corripatur semel & secundo: si non emendaverit, correctioni regulari subjaceat taliter, ut ceteri timeant. Neque frater ad fratrem jungatur horis incompetentibus; Dominico item die lectioni vacent omnes: exceptis his, qui variis officiis deputati sunt. Si quis verò ita negligens & desidiosus fuerit, ut non velit, aut non possit meditari, aut legere; injungatur ei opus, quod faciat; ut non vacet. Fratribus infirmis, aut delicatis talis opera aut ars injungatur, ut nec otiosi sint, nec violentia laboris opprimantur, ut effugentur: quorum imbecillitas ab Abbate consideranda est.

CAP. XLIX. *De Quadragesima observatione.*

LICEY omni tempore vita Monachi Quadragesimæ debeat observationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus Quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire, omnes pariter negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc dignè fit, si ab omnibus vitis temperemus, orationi cum fletibus, lectioni, & compunctioni cordis, atque abstinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid ad solitum pensum servitutis nostræ, orationes peculiare, ciborum & potus abstinentiam; ut unusquisque super mensuram sibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio sancti Spiritus offerat Deo; id est, subtrahat corpori suo de cibo, de potu, de somno, de loquacitate, de scurrilitate, & cum spiritualis desiderii gaudio sanctum Pascha expectet. Hoc ipsum tamen quod unusquisque offert, Abbati suo suggerat, & cum ejus fiat oratione & voluntate; quia quod sine permissione Patris spiritualis sit, præsumptioni deputabitur & vanæ gloriæ, non mercedi. Ergo cum voluntate Abbatis omnia agenda sunt.

CAP. L. *De fratribus qui longè ab oratorio laborant, aut in via sunt.*

FRATRES, qui omnino longè sunt in labore, & non possunt hora competentem occurrere ad oratorium, & Abbas hoc perpendit, quia ita est, agant ibidem opus Dei, ubi operantur, cum tremore divino flectentes genua. Similiter qui in itinere directi sunt, non eos præce-

R

prætereant horæ constitutz : sed , ut possunt , agant sibi , & servitutz penum non negligant reddere.

CAP. LI. De fratribus , qui non satis longè proficiuntur.

FRATER , qui pro quovis responso dirigitur , & ea die speratur reverti ad Monasterium , non præsumat foris manducare , etiamsi omnino rogetur à quovis ; nisi fortè ei ab Abbate suo præcipiatur. Quod si aliter fecerit , excommunicetur.

CAP. LII. De Oratorio Monasterii

ORATORIUM hoc sit , quod dicitur : nec ibi quidquam aliud geratur , aut condatur. Expleto opere Dei omnes cum suo silentio exeant , & reverentia agatur Deo ; ut si ater , qui fortè sibi peculiariter vult orare , non impediatur alterius improbitate. Sed si aliter vult sibi fortè secretius orare , simpliciter intret & oret : non in clamosa voce , sed in lacrymis , & intentione cordis. Ergo qui simile opus non facit , non permittatur expleto opere Dei remorari in Oratorio , sicut dictum est ; ne alius impedimentum patiatur.

CYP. LIII. De hospitibus suscipiendis.

OMNES supervenientes hospites tanquam Christus suscipiantur ; quia ipse dicitur est : *Hospes sui , & suscipiis me.* Et omnibus congruus honor exhibeatur ; maximè tamen domesticis fidei , & peregrinis. Ut ergo nuntius fuerit hospes , occurratur ei à Priore , vel à fratribus , cum omni officio charitatis : & primitus orent pariter , & sic sibi socientur in pace : quod pacis osculum non prius offeratur , nisi oratione præmissa , propter illusiones diabolicas. In ipsa autem salutatione omnis exhibeatur humilitas. Omnibus venientibus , sive discedentibus hospitibus , inclinatio capite , vel prostrato omni corpore in terra , Christus in eis adoretur , qui & suscipitur.

Suscepti autem hospites ducantur ad orationem : & postea sedeat cum eis Prior , aut cui jussit ipse. Legatur coram hospite lex divina , ut ædificetur : & post hæc omnis ei exhibeatur humanitas. Jejunium à Priore frangatur propter hospitem ; nisi fortè præcipuus sit ille dies jejunii , qui non possit violari. Fratres autem consuetudines juniorum prosequantur. Aquam in manibus Abbas hospitibus det : pedes hospitibus omnibus tam Abbas , quam cuncta Congregatio lavet : quibus lotis , hunc ver-

sum dicant : *Suscipimus Deus misericordiam tuam in medio templi tui.* Pauperum autem & peregrinorum maximè susceptio omni cura sollicitè exhibeatur : quia in ipsis magis Christus suscipitur. Nam divitum terror ipse sibi exigit honorem.

Coquina Abbatis & hospitem per se sit , ut incertis horis supervenientes hospites , qui nunquam desunt Monasterio , non inquietent fratres. In qua coquina ad annum ingrediatur duo fratres , qui ipsum officium bene impleant : quibus , ut indigent , solatia administrantur ; ut absque murmuratione serviant. Et iterum , quando occupationem minorem habent , exeant , ubi eis imperatur , in opera. Et non solum in ipsis , sed & in omnibus officiis Monasterii ista sit consideratio , ut quando indigent , solatia accommodentur eis : & iterum quando vacant , obediant imperanti. Item & cellam hospitem habeat assignatam frater , cujus animam timor Dei possideat : ubi sint lectisternia sufficienter , & domus Dei à sapientibus sapienter administratur. Hospitibus autem , cui non præcipitur , nullatenus societur , neque colloquatur : sed si obviaverit , aut viderit , salutatis humiliter , ut dictum est , & petita benedictione , pertransseat dicens , sibi non licere colloqui cum hospite.

CAP. LIV. Si debet Monachus literas , vel aliquid suscipere.

NULLATENUS liceat Monacho nec à parentibus suis , nec à quoquam hominum , nec sibi invicem literas , eulogias , vel qualibet munuscula accipere , aut dare sine præcepto Abbatis. Quod si etiam à parentibus suis ei quidquam directum fuerit , non præsumat suscipere illud , nisi prius indicatum fuerit Abbati : quod si jussit suscipi , in Abbatis sit potestate , cui illud jubeat dari. Et non contristetur frater , cui fortè directum fuerat ; ut non detur occasio diabolo. Qui autem aliter præsumpserit , discipline regulari subjaceat.

CAP. LV. De vestiariis , & calcariis fratrum.

VESTIMENTA fratribus secundum locorum qualitatem ubi habitant , vel ætrum temperiem , dentur : quia in frigidis regionibus amplius indiget ; in calidis verò minus. Hæc ergo consideratio penes Abbatem est. Nos autem mediocribus locis sufficere credimus Monachis per singulos cucullam , & tunicam : cucullam in hyeme villosam , in æstate puram , aut vetustam , & scapulare propter opera , indumenta pedum , pedu-

pedules & caligas. De quarum rerum omnium colore aut grossitudine non caufentur Monachi : sed quales inveniri possunt in Provincia, qua degunt, aut quod vilis comparari possit.

Abbas autem de mensura providet, ut non sint curta ipsa vestimenta utentibus, sed mensurata. Accipientes nova, vetera semper reddant in presenti, reponenda in vestiario, propter pauperes. Sufficit enim Monacho duas tunicas & duas cucullas habere propter noctes, & propter lavare ipsas res. Jam quod superfluum est amputari debet. Et pedules, & quodcumque est vetus reddant, dum accipiunt novum. Femoralia si, qui diriguntur in via, de vestiario accipiant; qui revertentes lota ibi restituant. Et cucullæ & tunicæ sint aliquando à solito, quas habent, modicè meliores; quas exeuntes in viam accipiant de vestiario, & revertentes restituant.

Sramenta autem lectorum sufficiant, matta, sagum, lana, & capitale. Quæ tamen lecta frequenter ab Abbate scrutanda sunt; propter opus peculiare ne inveniatur. Et si cui inventum fuerit, quod ab Abbate non accipit, gravissimè disciplinæ subjaceat. Et ut hoc vitium peculiare radicitus amputetur, dencur ab Abbate omnia, quæ sunt necessaria; id est, cuculla, tunica, pedules, caligæ, braciæ, cultellus, graphium, acus, mappula, tabula: ut omnis auferatur necessitatis excusatio. A quo tamen Abbate semper consideretur illa sententia AQuam Apostolorum: *Quia dabatur singulari, prout cuique opus erat.* Ita ergo & Abbas consideret infirmitates indigentium, & non malam voluntatem invidentium. In omnibus tamen iudiciis suis Dei retributionem cogitet.

CAP. LXI. De mensa Abbatis.

MENSA Abbatis cum hospicibus & peregrinis sit semper. Quoties tamen minus sunt hospites, quos vult de fratribus vocare in ipsius sit potestate. Seniores autem unum aut duos semper fratribus dimittendos procuret propter disciplinam.

CAP. LXII. De artificibus Monasterii.

ARTIFICES si sint in Monasterio, cum omni humilitate faciant ipsas artes; si promiserit Abbas. Quod aliquis ex eis extollitur pro scientia artis suæ, eo quod videatur aliquid conferre Monasterio, hic talis evellatur ab ipsa arte, & denno per eam non transeat, nisi fortè humiliato ei iterum Abbas jubeat. Si quid verò ex operibus artificum vendendum

Cod. Regul. Tom. I.

est, videant ipsi, per quorum manus transigenda sunt, ne aliquam fraudem Monasterio facere præsumant. Memorantur semper Ananiz & Saphiræ; ne fortè mortem, quam illi in corpore perulerunt, hanc ipsi, vel omnes, qui aliquam fraudem de rebus Monasterii fecerint, in anima patiantur. In ipsis autem pretiis non furripiat avaritiz malum; sed semper aliquantum vilius detur, quam ab aliis secularibus dari potest: ut in omnibus gloriocetur Deus.

CAP. LXIII. De disciplina suscipiendorum fratrum.

NOVITER veniens quis ad conversionem, non ei facilis tribuatur ingressus; sed sicut ait Apostolus: *Probate Joa. 1. 4. spiritum, si ex Deo sunt.* Ergo si veniens perseveraverit pulsans, & illatas sibi injurias & difficultatem ingressus, post quatuor aut quinque dies visus fuerit patienter portare, & persistere petitioni suæ: annuat ei ingressus, & sit in cella hospitem paucis diebus. Postea sit in cella novitiorum, ubi meditetur, & manducet, & dormiat. Et senior ei talis deputetur, qui apert sit ad lucrandas animas: qui super eum omnino curiosè intendat, & sollicitus sit, si revera Deum querit, si sollicitus est ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria. Prædicentur ei omnia dura & aspera, per quæ itur ad Deum. Si promiserit de stabilitatis suæ perseverantia, post duorum mensium circuitum legatur ei hæc Regula per ordinem, & dicatur ei: Ecce lex, sub qua militare vis: si potes observare, ingredi; si verò non potes, liber discede. Si adhuc steterit, tunc ducatur in supradictam cellam novitiorum, & iterum probetur in omni patientia. Et post sex mensium circuitum legatur ei Regula; ut sciat ad quod ingreditur. Et si adhuc stat, post quatuor menses iterum relegatur ei eadem Regula. Et si habita secum deliberatione promiserit se omnia custodire, & cuncta sibi imperata servare, tunc suscipiatur in Congregatione, sciens se jam sub lege Regulæ constitutum; quod ei ex illa die non liceat egredi de Monasterio, nec collum excutere de sub jugo Regulæ, quam sub tam morosa deliberatione licuit, aut excusare, aut suspicere.

Suscipiendus autem in Oratorio coram omnibus promittat de stabilitate sua, & conversione morum suorum, & obedientia, coram Deo & Sanctis ejus: ut si aliquando aliter fecerit, ab eo se damnandum sciat, quem irridet. De qua promissione sua faciat petitionem ad nomen Sanctorum, quorum reliquie ibi sunt,

frat, & Abbatis præsentis. Quam petitionem manu sua scribat, aut certe si non scit literas, alter ab eo rogatus scribat. Et ille novitius signum faciat, & manu sua eam super altare ponat. Quam dum posuerit, incipiat ipse novitius mox hunc versum: *Suscipe me Domine secundum eloquium tuum, & vivam; & non confundas me ab expectatione mea.* Quem versum omnis Congregatio tertio respondeat, adjungentes: *Gloria Patri, &c.* Tunc ille frater novitius prostrernatur singulorum pedibus, ut orent pro eo; & jam ex illa die in Congregatione reputetur. Res si quas habet, aut erogat prius pauperibus, aut facta solemniter donatione, conferat Monasterio, nihil sibi reservans ex omnibus; quippe qui ex illo die nec proprii corporis potestatem se habiturum sciat. Mox ergo in Oratorio exuatur rebus propriis, quibus vestitus est, & induatur rebus Monasterii. Illa autem vestimenta, quibus exutus est, reponantur in vestiario conservanda; ut si aliquando suadente diabolo confererit, ut egrediatur de Monasterio, quod absit, tunc exutus rebus Monasterii proiciatur. Illam tamen petitionem, quam desuper altare Abbas tulit, non recipiat; sed in Monasterio reservetur.

CAP. LXI. De filiis nobilibus, vel pauperum, qui offeruntur.

SI quis fortè de nobilibus offert filium suum Deo in Monasterio, si ipse puer minori ætate est, parentes ejus faciant petitionem, quam supra diximus. Et cum oblatione ipsam petitionem, & manum pueri involvant in palla altaris, & sic eum offerant. De rebus autem suis, aut in præfenti petitione promittant sub jurejurando, quia nunquam per se, nunquam per suspectam personam, nec quolibet modo ei aliquando aliquid dent, aut tribuant occasionem habendi. Vel certè si hoc facere noluerint, & aliquid offerre volunt in elemosynam Monasterio pro mercede sua; faciant ex rebus, quas dare volunt Monasterio, donationem, reservato sibi, si ita voluerint, usufructuario. Atque ita omnia obstruantur, ut nulla suspicio remaneat puero; per quam deceptus perire possit, quod absit; quod experimento didicimus. Similiter autem & pauperiores faciant. Qui verò ex toto nihil habent, simpliciter petitionem faciant, & cum oblatione offerant filium suum coram testibus.

CAP. LX. De Sacerdotibus, qui voluerint in Monasterio habitare.

SI quis de ordine Sacerdotum in Monasterio se suscipi rogaverit, non qui-

dem ei citius assentiat. Tamen si omnino persisterit in hac supplicatione, sciat se omnem Regulæ disciplinam servaturum. Nec aliquid ei relaxabitur, ut sit, sicut scriptum est: *Amice ad quid venisti? Concedatur ei tamen post Abbatem stare, & benedicere, aut Missas tenere, si tamen jusserit ei Abbas: sin aliis, oullatcus aliqua præsumat, sciens se discipline regulari subditum, & magis humilitatis exempla omnibus det. Et si fortè ordinationis, aut alicujus rei causa fuerit in Monasterio, illum locum attendat, quando ingressus est in Monasterium, non illum, qui ei pro reverentia Sacerdotii concessus est. Clericorum autem si quis eodem desiderio Monasterio sociari voluerit, loco mediocri collocetur. Et ipse tamen si promittit de observatione Regulæ, vel propria stabilitate.*

CAP. LXI. De Monachis peregrinis qualiter suscipiantur.

SI quis Monachus peregrinus de longinquis Provinciis supervenerit, si pro hospite voluerit habitare in Monasterio, & contentus est consuetudine loci, quam invenerit, & non fortè superfluitate sua perturbat Monasterium, sed simpliciter contentus est quod invenerit; suscipiatur quanto tempore cupit. Si qua sanè rationabiliter, & cum humilitate charitatis reprehendit, aut ostendit, tractet Abbas prudenter; ne fortè pro hoc ipso eum Dominus direxerit. Si verò postea voluerit stabilitatem suam firmare, non renouatur talis voluntas; & maxime, quia tempore hospitalitatis potuit ejus vita dignosci. Quod si superfluit, aut vitiosus inventus fuerit tempore hospitalitatis, non solum non debet sociari corpori Monasterii; verum etiam dicatur ei honestè, ut discedat, ne ejus miseria etiam alii videntur. Quod si non fuerit talis, qui mereatur proijci; non solum si petierit, suscipiatur Congregationi sociandus; verum etiam suadeatur ut stet: ut ejus exemplo alii erudiantur; quia in omni loco uni Domino servitur, & uni Regi militatur. Quem si etiam talem esse perspexerit Abbas, liceat eum in superiori aliquantulum coostituere loco. Non solum autem Monachum, sed etiam de superscriptis gradibus Sacerdotum, vel Clericorum, stabilire potest Abbas in majori, quam ingreditur loco; si ejus talem perspexerit esse vitam. Caveat autem Abbas, ne aliquando de alio noto Monasterio Monachum ad habitandum suscipiat, sine consensu Abbatis ejus, aut litteris commendatitiis; quia scriptum est: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris.* Mant. 7.

CAP. LXII. *De Sacerdotibus Monasterii.*

SI quis Abbas sibi Presbyterum vel Diaconum ordinare petierit, de suis eligat, qui dignus sit Sacerdotio fungi. Ordinatus autem caveat elationem, aut superbiam; nec quidquam presumat, nisi quod ei ab Abbate præcipitur; sciens se multo magis disciplinæ regulari subditum: ne occasione Sacerdotii obliuiscatur Regulæ obedientiam, & disciplinam; sed magis ac magis in Deum proficiat. Locum verò illum semper attendat, quo ingressus est Monasterium, præter Officium Altaris: & si fortè electio Congregationis, & voluntas Abbatis, pro vitæ merito eum promovete voluerit. Qui tamen Regulam à Decanis vel Præpositis constitutam sibi servandam sciat; quod si aliter præsumperit, non ut Sacerdos, sed ut rebellis judicetur. Et sæpè admonitus, si non correxerit, etiam Episcopus adhibeatur in testimonium. Quod si nec sic emendaverit, clarescentibus culpis projiciatur de Monasterio: si tamen talis fuerit ejus contumacia, ut subditi aut obediunt Regulæ nolint.

CAP. LXIII. *De ordine Congregationis.*

ORONES suos in Monasterio ita conservent, ut conversionis tempus, & vitæ meritum discernant, utque Abbas constituerit. Qui Abbas non conturbet gregem sibi commissum, nec quasi libera utens potestate injustè disponat aliquid; sed cogitet semper, quia de omnibus iudicis & operibus suis redditurus est Deo rationem. Ergo secundum ordines quos constituerit, vel quos habuerint, ipsi fratres, sic accedant ad pacem, ad communionem, ad Psalmum imponendum, in Choro standum. Et in omnibus omnino locis ætas non discernat ordines, nec præjudicet; quia Samuel & Daniel pueri Presbyteros judicaverunt. Ergo exceptis, quos, ut diximus, a priori consilio Abbas prætulit, vel degradaverit certis ex causis, reliqui omnes, ut convertuntur, ita sint: ut verbi gratia, qui secunda diei hora venerit in Monasterio, juniorem se noverit illo esse, qui prima hora diei venit, consublibet ætatis, aut dignitatis sit.

Pueris verò per omnia ab omnibus disciplina teneatur. Juniores igitur priores suos honorent; priores minores suos diligant. In ipsa autem appellatione nominum nulli liceat alium puro appellare nomine; sed priores juniores suos fratres nominent: juniores autem priores suos Nonnos vocent; quod intelligitur paterna reverentia. Abbas autem, quia vices Christi creditur agere, Dom-

nus & Abbas vocetur: non sua assumptione, sed honore & amore Christi. Ipse autem cogitet, & sic se exhibeat, ut dignus sit tali honore. Ubicumque autem sibi obviant fratres, junior à Priore benedictionem petat. Transiente majore, minor surgat, & det ei locum sedendi; nec presumat junior confedere, nisi ei præcipiat senior suus: ut fiat, quod scriptum est: *Honore invicem prævenientes.* Pueri parvi, vel adolescentes in Oratorio, vel ad mensam cum disciplina ordines suos consequantur: foris autem, vel ubi ubi custodiam habeant & disciplinam, usque dum ad intelligibilem ætatem perveniant.

Rom. 12.

CAP. LXIV. *De ordinando Abbate.*

IN Abbatis ordinatione illa semper consideretur ratio, ut hic constituatur, quem sibi omnis concursus Congregatio secundum timorem Dei, sive etiam pars, quamvis parva Congregationis, sanctorum consilio elegerit. Vitæ autem merito, & sapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus est; etiamsi ultimus fuerit in ordine Congregationis. Quod si etiam omnis Congregatio vitis suis (quod quidem absit) consentientem personam parvi consilio elegerit, & vitia ipsa aliquatenus in noticiam Episcopi, ad cuius dicecesim pertinet locus ipse, vel Abbatibus, aut Christianis vicinis claruerint; prohibeant pravorum prevalere consensum, & domui Dei dignum constituent dispensatorem: scientes pro hoc se recepturos mercedem bonam, si illud castè & zelo Dei faciant; sicut è diverso peccatum incursum, si negligant.

Ordinatus autem Abbas cogitet semper quale onus suscepit, & cui reddendum est rationem villicationis suæ: sciatque sibi oportere prodesse magis, quam præesse. Oportet ergo eum esse doctum lege divina: ut sciat & sit unde profertur nova & vetera: castum, sobrium, misericordem, & semper superexaltet misericordiam iudicio, ut idem ipse consequatur. Oderit vitia, diligat fratres. In ipsa autem correptione prudenter agat, & ne quid nimis: ne dum nimis cradere cupit æruginem, frangatur vas; suamque fragilitatem semper suspectus sit, memineritque calamum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus, ut permittat nutrire vitia: sed prudenter, & cum charitate ea amputet, ut viderit cuique expedire, sicut jam diximus; & studeat plus amari, quam timeri. Non sit turbulenter & anxius; non sit nimis & obstinatus; non sit zelotypus, & nimis suspiciosus: quia nunquam requiescet. In ipsis imperiis suis

fit providus & consideratus : sive secundum sæculum sint. Opera quæ injungit, discernat, & temperet, cogitans discretionem S. Jacobi dicentis : *Si greges mens plus in ambulando fecero laborare, morientur cuncti una die.* Hæc ergo aliaque testimonia discretionis matris virtutum sumens, sic omnia temperet, ut sit, quod & fortes cupiant, & infirmi non refugiant. Et præcipuè ut præsentem Regulam in omnibus conservet : ut dum benè ministraverit, audiat à Domino ; quod servus bonus, qui erogavit triticum confervis suis in tempore suo : *Amen dice vobis, ait, super omnia bona sua confernet eum.*

Gen. 33.

Math. 24.

CAP. LXV. De Præposito Monasterii.

SÆPIUS quidem contingit, ut per ordinationem Præpositi scandala gravia in Monasteriis oriantur, dum sint aliqui maligno spiritu superbiæ inflati, qui zelumantes se secundos esse Abbates, affluentes sibi tyrannidem, scandala nutriunt, & dissensiones in Congregatione faciunt, & maximè in illis locis, ubi ab eodem Sacerdote, vel ab eisdem Abbatibus, qui Abbatem ordinant, ab ipsis etiam & Præpositus ordinatur. Quod quam sit absurdum facillè advertitur ; quia ab ipso initio ordinationis, materia ei datur superbiendi, dum ei suggeritur à cogitationibus suis, exutum cum esse à potestate Abbatis sui, quia ab ipsis est ordinatus, à quibus & Abbas. Hinc suscitantur invidiæ, rixæ, detractiones, æmulationes, dissensiones, exordinationes. Et dum contraria sibi invicem Abbas Præpositusque sentiunt, & ipsorum necesse est sub hæc dissensione animas periclitari : & il, qui sub ipsis sunt, dum afulantur partibus, eunt in perditionem. Cujus periculi malum, illos respicit in capite, qui talibus in ordinatione se fecerunt auctores.

Ideoque nos prævidemus expedire propter pacis charitatisque custodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monasterii sui. Et, si potest fieri, per Decanos ordinetur, ut antea disposuimus, omnis utilitas Monasterii, prout Abbas disposuerit ; ut dum pluribus committitur, unus non superbiat. Quod si aut locus exipit, aut Congregatio peccetierit rationaliter cum humilitate, & Abbas judicaverit expedire, quemcumque elegerit Abbas cum consilio fratrum timentium Deum, ordinet ipse sibi Præpositum. Qui tamen Præpositus illa agat cum reverentia, quæ ab Abbate suo ei injuncta fuerint, nihil contra Abbatis voluntatem aut ordinationem faciens ; quia quantum prælatus est cæteris, tantum cum oportet sollicitius observare præce-

pta Regulæ. Qui Præpositus, si reperiatur vitiosus, aut elatione deceptus superbiere ; aut contemptor sanctæ Regulæ fuerit comprobatus ; admoneatur verbis usque quater : si non emendaverit, adhibeatur ei correptio disciplina regularis. Quod si neque sic correxerit, tunc deiciatur de ordine Præposituræ ; & alius, qui dignus est, in loco ejus subrogetur. Quod si & postea in Congregatione quietus & obediens non fuerit, etiam de Monasterio expellatur. Cogitet tamen Abbas, se de omnibus judiciis suis Deo redditurum rationem ; ne fortè invidiæ aut zeli flamma urat animam.

CAP. LXVI. De ofiario Monasterii.

AD portam Monasterii ponatur senex sapiens, qui sciat accipere responsum, & reddere : & cujus maturitas cum non sinat vagari. Qui Portarius cellam debet habere juxta portam, ut venientes semper præsentem inveniant, à quo responsum accipiant. Et mox ut aliquis pulsaverit, aut pauper clamaverit, Deo gratias : respondeat, aut Benedicat ; & cum omni mansuetudine timoris Dei reddat responsum festinanter cum fervore charitatis. Qui Portarius, si indiget solatio, junioem fratrem accipiat, Monasterium autem, si fieri potest, ita debet construi, ut omnia necessaria, id est, aqua, molendinû, hortus, pistrinum, vel artes diversæ intra Monasterium exerceantur ; ut non sit necessitas Monachis vagandi foras ; quia omnino non expedit animabus eorum. Hanc autem Regulam sæpius volumus in Congregatione legi, ne quis siatrum de ignorantia se excuset.

CAP. LXVII. De fratribus in via directis.

DIRIGENDI fratres in via omnium fratrum vel Abbatis orationi se commendent : & semper ad orationem ultimam operis Dei commemoratio omnium absentium fiat. Revertentes autem de via fratres, ipso die quo redeunt, per omnes Cononicas horas, dum expletur opus Dei, prostrati solo Oratorii, ab omnibus petant orationem propter excessus ; ne quid forte subripuerit in via visus, aut auditus malæ rei, aut otiosi sermonis. Neque præsumat quisquam aliis referre quæcumque foris Monasterium viderit, aut audierit ; quia plurima destructio est. Quod si quis præsumperit, vindictæ regulari subiaceat. Similiter & qui præsumperit Claustra Monasterii egredi, vel quocumque ire, vel quidpiam, quantumvis parvum, sine Abbatis jussione facere.

CAP.

CAP. LXVIII. *Si fratri impossibilia injungantur.*

SI cui fratri aliqua fortè gravia aut impossibilia injunguntur, suscipiat quidem jubentis imperium cum omni mansuetudine & obedientia. Quod si omnino virtutum suarum mensuram viderit pondus excedere, impossibilitatis suæ causas ei, qui sibi præest, patienter & opportunè suggerat, non superbiendo, aut resistendo vel contradicendo. Quod si post suggestionem suam in sua sententia Prioris imperium perduraverit, sciat junior ita sibi expedire, & ex charitate confidens de adjutore Dei obediat.

CAP. LXIX. *Ut in Monasterio non presumat alter alium defendere.*

PRÆCAVENDUM est, ne quavis occasione presumat alter alium defendere Monachum in Monasterio, aut quasi rueri; etiam si qualibet consanguinitatis propinquitate jungantur. Nec quolibet modo id à Monachis presumatur; quia exinde gravissima occasio scandalorum oriri potest. Quod si quis hæc transgressus fuerit, acrius coercetur.

CAP. LXX. *Ut non presumat quisquam alium cadere, aut excommunicare.*

UT vitetur in Monasterio omnis presumptionis occasio, constituimus, ut nulli liceat quemquam fratrum suorum excommunicare aut cadere, nisi cui potestas ab Abbate data fuerit. Peccantes autem coram omnibus arguantur, ut ceteri metum habeant. Infantibus verò usque ad quintumdecimum annum ætatis disciplinæ diligentia adhibeatur, & custodia sit ab omnibus. Sed & hoc cum omni mensura & ratione. Nam in fortiori ætate, qui presumpserit aliquatenus sine præcepto Abbatis, vel in ipsis infantibus sine discretione exarferit disciplinæ Regulari subiaceat; quia scriptum est: *Quod tibi non vis fieri, alii ne feceris.*

CAP. LXXI. *Ut obedientes sint sibi invicem fratres.*

O BEDIENTIAE bonum non solum Abbati exhibendum est ab omnibus, sed etiam sibi invicem ita obediant fratres; scientes per hanc obedientiæ viam se ituros ad Deum; Præmissio ergo Abbatis, aut Præpositorum, qui ab eo constituuntur, imperiò, cui non permitimus privata imperia præponi, de cætero omnes juniores Prioribus suis omni charitate & sollicitudine obediant. Quod si quis contentiosus reperitur, corripiatur. Si quis autem frater pro quavis minima causa ab Abbate, vel à quocumque Priore suo corripitur quolibet modo, vel si leviter

fererit animum Prioris cujuscunque contra se iratum vel commotum, quamvis modicè, mox sine mora tamdiu prostratus in terra ante pedes ejus jaceat satisfaciens usque dum benedictione sanetur illa commotio. Quod si quis contempserit facere, aut corporali vindictæ subiaceat; aut si contumax fuerit, de Monasterio expellatur.

CAP. LXXII. *De zelo bono, quem debent Monachi habere.*

SICUT est zelus amaritudinis malus, qui separat à Deo, & ducit ad infernum; ita est zelus bonus, qui separat à vitiis, & ducit ad Deum & ad vitam æternam. Hunc ergo zelum ferventissimo amore exerceant Monachi; id est, ut honore se invicem præveniant, infirmitates suas, sive corporum, sive morum, patientissimè tolerant: obedientiam sibi certatim impendant. Nullus quod sibi utile judicat sequatur, sed quod magis alii; charitatem fraternitatis cauto impendant amore; Deum timeant; Abbatem suum sincera & humili charitate diligant; Christo omnino nihil præponant; qui nos pariter ad vitam æternam perducant.

CAP. LXXIII. *De eo, quod non omnis observatio justitia in hac sit Regula constituta.*

REGULAM autem hanc descripsimus, ut eam observantes in Monasteriis aliquatenus vel honestatem morum, aut initium conversationis nos demonstrare haberent. Cæterum ad perfectionem conversationis qui festinant, sunt doctrinæ sanctorum Patrum, quarum observatio perducit hominem ad celsitudinem perfectionis. Quæ enim pagina, aut quis sermo divinæ auctoritatis veteris ac novi testamenti non est rectissima norma vitæ humanæ? Aut quis liber Sanctorum Catholicorum Patrum hoc non resonat, ut recto cursu perveniamus ad Creatorem nostrum? Necnon & Collationes Patrum, & instituta; & vita eorum, sed & Regula sancti Patris nostri Basilii, quid aliud sunt, nisi benè viventium & obedientium Monachorum exempla, & Instrumenta virtutum? Nobis autem desidiosis, & malè viventibus, atque negligentibus rubor confusionis est. Quisquis ergo ad patriam cœlestem festinas, hanc minimam inchoationis Regulam descriptam adjuvante Christo persequere; & tunc demum ad majora, quæ supra commemoravimus, doctrinæ virtutumque culmina, Deo protegente, pervenies. Facientibus hæc regna patebunt æterna. Amen.

Explicit Regula S. Benedicti Abbatis.

REGULA

REGULA CONSENSORIA MONACHORUM.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Hujus Regula autor est incertus; quamvis sacra antiquitatis manganones illum habentis pro prima S. Augustini Regula venditaverint, ejusque S. Doctoris antiquis Operum editionibus interpolare ausi fuerint. Hodie enim omnes eruditi consentiunt, S. Augustinum nullam aliam Regulam scripserisse, nisi unam ad Virgines, quam HOLSTENIUS in hujus Codicis tertia parte adducit, de qua igitur suo loco plura dicemus. Interea brevis est hac Regula, novem articulos solummodo continens, generalia quoddam precepta circa statum monasticum tradens, haud aliunde dicta CONSENSORIA MONACHORUM, nisi quia communi omnium in illo monasterio presentium consensu promulgata fuerit; prout ex exordio colligimus. Antiquitatem autem ejusdem satis denotat, quod autor citare soleat S. Scripturam juxta antiquam Vulgatam, non verò secundum S. Hieronymi versionem.

INCIPIT CONSENSORIA MONACHORUM.

CAPUT PRIMUM.

COMMUNI definitione decrevimus apud nos, quod nunquam postmodum ab ullo poterit infringi.

Residendum nobis in Monasterio in nomine Domini nostri Jesu Christi omnibus placuit, secundum Apostolicam traditionem, unum sentire, & communiter possidere; sicut scriptum est: *Unum sentientes in Domino.* Et nemo quidquam proprium vendicit: sed sicut scriptum est in Actibus Apostolorum: *Habentes omnia communia, & nemo quidquam suum esse dicebat, quod & nobis scriptum est.* In Domino ergo jure observationis & legis nos teneamus, & in eo usque in finem permaneamus: quoniam scriptum est: *Qui permanferit usque in finem, hic salvus erit.*

II. Si quis autem venire desiderat ad Congregationem fratrum, qui in unum esse videntur, non ignorans Evangelii dictum, quo dixit: *Vendat omnia sua, ereget egenus & pauperibus.* Et iterum: *Abneget semetipsum sibi, & tollat crucem suam, & sequatur Christum.* Et ne tractet in corde suo de victu, aut vestimento, & cæteris, quæ necessaria sunt corpori; ipso Domino in Evangelio præmonente & dicente: *Nolite cogitare dicentes: quid edetis, aut quid vestiemini? hæc enim gentes cogitant. Sicut enim pater vester, quia horum omnium indigetis. Querite regnum Dei & justitiam ejus, & hæc omnia apponentur vobis.*

III. Veruntamen antequam statuat esse in Monasterio, probet propositum fratrum atque exemplum, & ipse probetur in omni conversatione ab illo, qui Prior

est, & cæteris consentientibus: propter illud quod Propheta docet & admonet, dicens: *Aurum noli cito comprobare.*

IV. Sed si contigerit ut aliquis ex qualibet causa necessitatis à Monasterio fuerit abstractus, ne vel mente concipiat, secum aliquid ferre de his omnibus, quæ in Monasterio fuerint; sive etiam quæ secum aliquando attulerat; sive ea quæ cum fratribus acquisierit: quia scriptum est: *Vir mutabilis in lingua incidet in mala.* Et iterum, ut nullum omnino de fratribus secum provocet: ne magis destructor quàm ædicator Monasterii judicetur; propter illud quod scriptum est: *Qui non est mecum, contra me est: & qui mecum non congregat, dispergit.* Et quicumque provocatus ab aliquo de Monasterio voluerit abscedere, aut redarguat provocantem, aut indicet Abbati; cui utique de his quæ in commune decrevimus nihil est subtrahendum: quia scriptum est: *Pacifici sunt tibi multi; sed unus ex mille sit tibi consiliarius.*

V. Jugiter hæc quæ scripta sunt, cum summa diligentia observanda sunt ab Abbate usque ad omnes fratres. Aut si quis ab aliquo doctrinam audierit, præterquam in Monasterio confectus est ab eo, cui se credidit, hanc aut non suscipiat, aut eam non subtrahat doctori: quia scriptum est: *Omne quod manifestatur lux est.* Si enim bona fuerint collaudanda sunt; si verò prava, reprobanda.

VI. De his autem fratribus, qui in unitate consistunt, si quis subito adversus alterum altercatus fuerit semel, sed secundum Evangelium, ei liceat exorare. Si autem noluerit se emendare, ille

A. R. 2.

Ibidem.

Math. 10.

Math. 19.

Luc. 9.

Math. 6.

Prov. 11.

Math. 11.

Ecd. 6.

Eph. 1.

ille cui injuria irrogata est, cum post primam vel secundam correptionem non revocaverit contumacem, denunciaret & illud Abbati: ne per tacurnitatem & ille & frater suus periclitentur; sicut Propheta ait: *Qui occultat inimicium instruit delum.*

VII. Si verò, ut fieri solet, incurio repentina supervenerit aut hostilitas; ut impossibile sit fratribus in unum fugam petere, propter infestationem inimicorum, & postmodum Deo favente evaserint, & potuerint pervenire, ubi Abbatem esse cognoverint, velut filii ad patrem festinare debent. Nec ullo modo poterunt separari, quos divina charitas sociavit: quia cautum est: *Perfeda dilectio ferax mitis timorem.*

VIII. Si quis autem, quod superius diximus, causa necessitatis detineat id, quod à Monasterio secum portaverit, necesse habebit ubi Abbas suus est, illud perferre: quia non poterit proprie retinere quod per pactum ad omnes pertinet, & Deo utique est consecratum. Sed si cogitaverit de his aliquid retinere, contradictor Apostoli esse videtur, qui ait: *Nemini quidquam debeatis, nisi ut in Rom. 13: vicem vos diligatis.*

IX. Omnia ergo quæ in isto libro continentur, omnes fratres observent, atque subscribant, quia unum in Domino esse desiderant. Verùm propter illos ista sunt cauta, qui in omnibus stabiles esse noscuntur.

Finit Confessoria Monachorum.

L E C T O R I

CONSENSORIE MONACHORUM, quam sacra antiquitatis manganes habemus pro Regula S. Augustini vendicant, aliud veteris Regula fragmentum subjungo, quod itidem sub Augustiniano nomine delitescit, à quo doctissimi gravissimique viri jure merito id jampridem abjudicant. Nam Augustinum non nisi unam Regulam, tamque Virginibus scriptis certum est, quam nos infra suo loco exhibemus. Tertiam verò illam, de Vita Eremitica ad Iovorem, longius ab Augustino ore filioque abesse res ipsa indicat, & nos B. Alredi Roccalensis in Anglia Abbatis esse certo scimus: qui circa annum Christi MCL. vixit. Fort faveat, ut hujus quoque fragmenti auctor vel aetas certioribus indicis innotescat.

SEQUITUR ALIA REGULA INCERTI AUCTORIS.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Qua de superiori Regula diximus, & ùnic applicari possunt; quia auctor incertus est, & multò hæc Regula S. Augustino, tanquam secunda ejus, attribuitur. Quinque tantum articulos continet, quorum primus circa Officii divini dispositionem plerumque versatur, ubi auctor *Vesperas* à *Lucernario* distinguit, ad quod Officium ordinat unum Psalmum & unum Responsorium, tres Antiphonas & tres Lectiones, quam Officii divini distributionem videtur ex S. Casarii & S. Anselmi Regulis desumpsisse. Unde existimat Reverendissimus Calmetus in suis Observationibus criticis, hæc Regulam scriptam fuisse pro aliquibus monasteriis Gallia vel Hispania ad mare Mediterraneum sitis. Interim hæc notari velim, hoc tempus, dictum *Lucernarium*, nostrarum *Vesperarum* tempori convenire, nec per illud intelligi *Completerium* à S. Benedicto inventum, quasi totius divini Officii complementum; & ideo illò peractò in monasteriis Benedictinis nullus andebat loqui, vel publice legere; cum tamen juxta Regulam Monachi post *Lucernarium* in unum conveniebant, & publicas lectiones audiebant.

CAPUT PRIMUM.

ANTE omnia, fratres charissimi, ligatur Deus; deinde proximus: quia ista præcepta principaliter nobis sunt data. Qualiter autem oportet, *Cod. Regul. Tom. I.*

teat nos orare vel psallere, describimus; id est, in Matutinis dicantur Psalmi III. LXII. VI & LXXXVIII. cum debitis Antiphonis, Versibus & Responsoriis. Ad Primam & Tertiam dicantur sui Psalmi, Antiphonæ duæ, Lectiones duæ. Simili modo

modo ad Sextam & Nonam dicantur sui Psalmi, cum debitis Responsoris & Antiphonis. Hoc idem in Vesperis & Completorio fervetur. Ad lucernarium autem Psalmus unus, Responsorium unum, Antiphonæ tres, Lectiones tres. Et tempore opportuno post lucernarium, omnibus sedentibus, legantur lectiones. Nocturnæ autem Orationes mensē Novembri, Decembri, Januario & Februario, Antiphonæ duodecim, Psalmi sex, Lectiones tres: Martio, Aprili, Septembri, Octobri, Antiphonæ decem, Psalmi quinque, Lectiones tres: Majo, Junio, Julio & Augusto, Antiphonæ octo, Psalmi quatuor, Lectiones duæ.

II. Operentur à manè usque ad sextam, & à sexta usque ad nonam vacent lectioni; & ad nonam reddent codices. Et postquam refecerint, sive in horto, ubicunque necesse fuerit, faciant opus usque ad horam lucernarii. Nemo sibi aliquid vendicat proprium, sive in vestimento, sive in quacunque re. Apostolica enim vita optamus vivere. Nemo cum murmure aliquid faciat, ut non simili iudicio murmuratorum pereat. Fideliter obediant: patrem suum post Deum honorent: Præposito suo dederant, sicut decet sanctos. Sedentes ad mensam taceant, audientes lectionem: si autem aliquid opus fuerit, Præpositus eorum sollicitus sit. Sabbato & Dominica, sicut consuetudo est, qui volunt, vinum accipiant.

ad. 2. & 4.

III. Si opus fuerit ad aliquam necessitatem mitti, duo cant. Nemo extra Monasterium sine præcepto manducet, neque bibat: non enim hoc ad disciplinam pertinet Monasterii. Si opera Monasterii mittantur fratres vendere, sollicitè caveant, ne quid faciant contra præceptum: scientes, quoniam exacerbant Dominum in Sanctis suis. Si aliquid emant ad necessitatem Monasterii, sollicitè & fideliter, ut servi Dei, agant.

IV. Otiosum verbum apud illos non fit. Manè ad opera sua sedent: post Orationem tertiâ cant ad opera sua non illantes fabulas contexant, nisi fortè aliquid sit pro utilitate animæ: sedentes ad opera, taceant: nisi fortè necessitas operum exegerit, ut loquatur quis.

V. Si quis autem non omni virtute, adjuvante misericordia Dei, hæc conatus fuerit implere, sed contumaci animo despexerit: semel atque iterum communitus, si non emendaverit, sciat se subjacere disciplinæ Monasterii, sicut oportet. Si autem talis fuerit ætas ipsius, etiam vapulabit. Hæc in nomine Christi fideliter & piè observantes, & vos proficietis, & nobis non parva lætitia erit de vestra salute. Hæc sunt, quæ ut observetis præcipimus in Monasterio constituti.

Explicit Regula Incerti.

SANCTORUM PAULI ET STEPHANI ABBATUM REGULA AD MONACHOS.

DE SS. PAULI ET STEPHANI ABBATUM REGULA VETERUM TESTIMONIA.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas in Concordia Regularum sapissimè assert testimonia ex Regula Pauli & Stephani: sive ut pag. 388. & 619. *Ex Regula Sanctorum PAULI & STEPHANI*, quam etiam solius Stephani, & sancti Stephani nomine aliquando citat.

SMARAGDUS Abbas Expositione Regulæ S. Benedicti cap. xxxiii.

De hoc capitulo PAULUS & STEPHANUS Abbates ita scripserunt: Si quis alterum &c. ut cap. xxxvi.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Etiam si ignoremus patriam & statum horum duorum SS. Virorum, neque ad notitiam Monachorum, pro quibus hæc Regula composita est, pervenire valeamus: tamen videntur vixisse in aliqua regione, ubi frumenta vuri & in campis excutiebantur, quemadmodum apud Italos & Hispanos moris est. Existimat sæpe laudatus Calmetus, hos Sanctos hæc suam Regulam scripserisse circa tempora S. Bene-

Benedicti. Hoc unum certum est, quod exsertis verbis S. Augustinus laudetur ibidem cap. 14. atque Scriptura S. citari solent juxta Vulgatam antiquam, non secundam S. Hieronymi versionem. Adeoque difficile erit prescribere his Sanctis determinatam aetatem; quamvis illi hujus Regulae veri sint auctores, sub quorum nomine & illum citat S. Benedictus Abbas Aniana in sua Concordia Regularum.

INCIPIUNT CAPITULA PRO QUIBUS SUNT FRATRES admonendi Pauli & Stephani.

1. *Primum de timore Dei & charitate mutua pari cordis, & unanimitate habenda.*
2. *Quales circa juvenes esse debent seniores.*
3. *Qualiter circa seniores se juvenes debeant exhibere.*
4. *Ut ab opere Dei nullus nisi permixtus discedat.*
5. *Ut initium versus in Cboro incipiat ab uno.*
6. *Ut jugiter pronuncietur per Choras.*
7. *De modo psallendi, & seniorum arbitrio.*
8. *Ut cantantes non dormiant.*
9. *Ut cantantium & crantium nullus vel tenner fabulis occupetur.*
10. *Ut dicta Prima nullus se in Mito occubitet.*
11. *Ut meridiano tempore nunguam in suo lecto dormias mediantie tempore definito.*
12. *Ut opus servinum cum disciplina in operatione decantent.*
13. *Ut qua hora communicandum est, omnes qui intra cellam sunt unam, studeant esse presentes.*
14. *Ut decantentur qua jussa sunt cantari.*
15. *De his qui Psalmos discunt, ut dilatoribus delegari observent.*
16. *Ut accepta à minoribus ex more reddantur ad mensam.*
17. *Ut nullus supra statutum modum in cibo vel potu prafumat.*
18. *Ut prescipientes cum quiete audiant qua loquantur.*
19. *Ut ad mensam nullus sibi peculiariter aliquid comedendum procurat.*
20. *Ut nullus se à mensa deputata migret in aliam.*
21. *Ut calix superfundens non miscetur.*
22. *De vicibus ministrorum.*
23. *Si de ordine juniorum quicquam à ministerio fuerit segregatus.*
24. *Ut nullus de assignato prafumat alterius.*
25. *Ut hi quibus custodia commissa est, devota charitate deserviant, nec ipsi contra improbi contrisitentur.*
26. *Ut in Cellario & artificum officinis nullus importune non jussus audeat intrare.*
27. *Ut de rebus alterius nullus sibi ad utendum prafumat, nec inter se liceat commutare.*
28. *De vestimentis & lectualibus servandis.*
29. *Nisi de usu Prioris nullus transuret.*
30. *De eo quod alio perdente alter frater invenerit.*
31. *De his qui qualemcumque artem discrete voluerint.*
32. *Ut in pistrino, vel ad omne opus terrenum unuquique promptè occurrat.*
33. *De labore prateritis temperis, & quod nec his qui negligentes sunt quidquam de necessariis subtrahatur sit.*
34. *Ad orationem ut consueta amittatur pigritia.*
35. *De ferramentorum in operatione custodia.*
36. *Ut peccantem nullus regat.*
37. *Ab immoderato joco & risu abstinendum.*
38. *Ut aliis litigantibus non commiscet alter.*
39. *Ut nullus castis extraneis quicquam se inferat.*
40. *Ut contra rusticorum pravos excessus nullus humana virtute se audeat vindicare.*
41. *Quod & Patrum Regulae legantur assidue.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIT REGULA PAULI ET STEPHANI ABBATUM.

CAPUT PRIMUM.

IMPRIMIS ergo hortamur, ut timorem Dei & mutuum charitatem & unanimitatem omnes in bonis studiis habeamus.

II. Seniores junioribus affectum paternum impendant; & cum imperandi necessarium fuerit, non tumentis animo-

state & clamoris vocibus, sed fiducia-ter tranquilla simplicitate, & auctoritate bonæ vitæ ad peragendam communem utilitatem quæ fuerint opportuna injungant.

III. Juniores senioribus sincera subjectione obediant, nec tumentis cervicibus in quocumque respondeant, aut fastidientis animo & negligente aures impo-

rantibus obedire detrectent : sed unanimiter & concorditer tam in spiritali opere, quam in terreno labore omnes fidei intentione occurrant.

IV. Nulli liceat absque Prioris permisso ab opere Dei discedere, sed quem causa manifesta compulerit, oratione à Priore sperata & concessa discedat. Nec binl aut terni, sed singillatim exeuntes orationem sperent : ita ut qui sani sunt, protinus revertantur ; qui verò infirmi, ex permisso redeant ad cubile.

V. Initium versuum psallentium in Choro priores qui in eis stant, incipiant ; aut si eis adversatur infirmitas hi incipiant, quibus iusserit Pater. Quibus incipientibus mox omnes, si potest fieri, in prima aut secunda syllaba pariter unanimiter, & uno ore subjungant : ut non sit dissonantia cantantium, quæ maximè ab inordinato initio, & quodammodo contentiosa varietate solet accidere.

VI. Juniores & maximè qui adhuc Psalmos dicere meditantur, per Choros ex ordine, & sine negligentia dicent ; ita ut ab eo loco, à quo adhuc minores ignorant, hi juniores qui jam Psalterium finiunt, per ordinem sibi in dicendo succedant ; ut omni tempore promuntiandi usus non desit.

VII. Psallendi quoque modus, si possibile est, omni tempore cum temperamento nobis tenendus est : ut nec nimium protrahat, nec supra modum correptè, sed ut dictum est, temperata semper modulatione dicatur. Servato tamen ut secundum voluntatem & arbitrium Prioris, cui semper considerandi & perpendendi tempus, horam, causam per omnia imminet, sive protrahi, sive accelerare iusto considerationis iudicio iusserit, ad ejus nutum, sive etiam elevatius, sive humiliter voluerit, consona tamen quasi ex uno ore voce dicatur. Nec quisquam presumat absque Prioris permisso, vel elata vocis extollentia, quæ sæpius inflationis jactantiam & atrogantis elationis minus cautis generat, aut turbulenta festinatione temperamenti modum excedere, vel mutare. Nec Prior concessam considerationis licentiam in usu absque certa necessitate audeat usurpare : sciens se Domino redditurum rationem, qui dixit : *Psallite sapienter.*

VIII. Somnus, cum opus Dei dicitur, cum Dei adjutorio omnino à nobis fugandus est : timentes illud Prophetæ : *Asledistis qui facis opus Dei negligentem.* Et illud : *Dormierant somnum suum, & nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis.*

IX. Nulli liceat tempore, quo opus Dei canitur, qualibet occasione sermonem contra alium fratrem proferre, nisi seniori tantum ; cui sine dubio solent causæ cujuscunque rei aut ordinandæ, aut corrigendæ nonnunquam emergere.

X. Manè dicta Prima nullus se in lecto recubitet ; excepto die Dominico, aut festis diebus, in quibus vigiliarum labore & præteriti diei solito amplius fatigati paululum post Primam, qui ex vobis voluerint, membra ponant in lectulis. Quod non omni tempore id ipsum, sed tantum æstivis mensibus liceat : reliquo verò omni tempore per singulos dies mox unusquisque post Primam, dum acceptæ minoribus emendantur, calcet se, & paratus sit ad signum, quod per sonum tabulæ fieri solet : quatenus omnes sine tarditate, ad agnosendum imminuentis diei futurum opus, in locum conveniant deputatum.

XI. Æstatis tempore nulli liceat meridie præter in suo lectulo dormire, nisi fortè jubente Priore ad nubila pro custodia aræ extra suum lectulum dormiat. In campo verò, quando mellis colligitur, si meridie dormire licuerit : non divisi, sed in uno loco, aut duobus locis dormiant. Quia non est incognitum, quantum mali ex hac occasione diabolus fecerit. Tempora verò in quibus, si vacaverit, meridie dormiendum nobis est, à die Iduum Martiarum, usque in diem Iduum Septembrium observemus.

XII. Opus Dei, quod per diem in quocunque loco operantes fratres per horas constitutas dicunt, cum disciplina & timore Dei consona voce dicatur : non prout unusquisque operis excusatione aut occupatione voluerit obstruere. Nec presumendo Junior ante seniorem proficiat, & immatura festinatione procedat ; & divinum opus, quod cum timore agendum est, per inordinatam audaciam insipienter & non sapienter psallatur. Tali enim consuetudine jam infectæ mentes & fauces aliquorum fratrum, ad consonantiam intra Oratorium nisi cum magno commotionis fræno non queunt retineri. Ut ergo hoc usurpationis vitium abjiciatis à vobis, charitatis simplicitate hortamur : talium enim Deus omnium exauditor est : *Ipse misit Angelum suum, & dicit talis me de oculis Patris mei.*

XIII. In hora, qua sanctum Corpus & Sanguinem Domini communicaturi sumus, præsentem esse festinemus ad dicendum : *Libera nos à malo :* præter quos certa causa, cum noticia senioris, non sinit esse præsentem. Omni modo cavendum est, ne sanctum corpus & sanguinem indignè ad iudicium sumamus.

XIV. Nul-

Psalm. 46.

Jer. 49.
Psalm. 75.

Psalm. 112.
Joan. 70.

XIV. Nullus præsumat Responsoriam vel Antiphonas, quæ solent aliqui compositæ sono, pro suo libitu, & non ex canonica scriptura assumptæ canere, in Congregatione ista vel meditari vel dicere. Nec ab adventu hospite sine jussu Prioris quidquam talium rerum aliquis audeat meditari: ne peregrinis varietatum doctrinis, & quodammodo deliramentorum suavitatibus Irretiti, simplicitatis & veritatis maturitatem fastidiant; & per cantilenæ sonos levitatis & otiositatis compeidibus illigati, aut de Congregatione avolare diabolo suadente festinent; aut Intra Monasterium inflati quasi singulari scientia contemptos despiciant. Oportet autem nos unam & simplicem Apostolicam, & Patrum nostrorum imitari doctrinam, & gratia stabiliri; cor moresque subdere disciplinæ, & ea cantare debemus, quæ, sicut beatus Augustinus dicit, ita scripta sunt, ut cantentur: quæ autem non ita scripta sunt, non cantemus. Nec alio modo, quam quo ipse Dominus jussit per Prophetas & Apostolos suos manifestari ea hominibus, debent à vobis in laude Ipsi dicitur: ne quæ cantanda sunt, in modum profe & quasi in lectionem mutemus; aut quæ ita scripta sunt, ut in ordine lectionum utamur, in tropis & cantilenæ arte nostra præsumptione vertamus. Si enim sacrificium Deo confessionis & laudis offerre debemus, quomodo ipse præcepit sibi offerre; à nobis Dominus magis obediens, quam victimarum sacrificium quaerit; nec cantilenæ artificiorum studio, quantum observantia mandatorum, & cordis munditia delectatur.

XV. His qui literas vel Psalmos discunt, illis observent ad excipiendum, quibus fuerint deputati: qui pro eis aut de negligentia arguendi sunt, aut in eorum eruditione & studio approbandi. Si autem discodens dictator per se deputate neglexerit, ad Patrem revertatur is qui excipit, ut ipse deputet pro absente, qui ei dicere debeat. Dum absens revertetur, ad suam redeat dictatorem.

XVI. Accepta in hora refectionis omni tempore ab his, qui ea quotidie de Psalmis accipiunt, reddantur ad mensam primam fratrum ex more. Qui meditari neglexerit, & non reddiderit, nec manducet usque ad horam refectionis venturi diei.

XVII. Nulli liceat supra statutam consuetudinem, sive in potu, sive in cibo præsumere, nisi Prioris permisso: cui ordinandi & considerandi facultas est: ita ut si gravi operatione fatigatis fratribus supra consuetudinem oportet

quidquam adjungi, annuente & permitteente Priore, & non quolibet præsumente, hoc ipsum fieri liceat.

XVIII. Reficientes cum gratiarum actione & timore Dei lectiones audiamus. Non cum contentione, & murmuratione, & indignatione, & clamosis vocibus, & strepitu pedum, & sono vasorum donum Dei: sed cum charitate & quiete, & dulcissimo disciplinæ freno sumamus: metuentes Istraclitarum exempla carnalium, quibus manducantibus ad futuritatem Angelorum panem, & coturnicum carnes, usque ad nauseam ore repleto murmurantibus ira Dei ad exterminandum dirigitur. Nom. 11. Psal. 77.

XIX. Nulli fratrum liceat vel pomum, vel quodcumque olerum ad condimentum, vel aliud aliquid ad usum suum quasi peculiari apparatu in mensam ad manducandum deferre: ne parvissima occasione aut rancor inter fratres de injustitia, aut horrendus aditus peculiaris aperiat studii: sed quæcumque harum rerum donante Deo à quolibet inventa fuerint, Cellario fideliter contradantur, ut ipso distribuyente, vel per menses singulos, vel prout cuique opus fuerit, ministrantur.

XX. Nullus præsumere audeat de ea mensa, in qua comedere scriptus est, transire ad aliam; nec liceat cuiquam alterum ad se de alia mensa venientem ad manducandum suscipere: sed unusquisque in mensa deputata comedat: Ita ut si in mensa major pars fratrum absens fuerit, residui usque ad tres in numero ad suam sedeant. Infra autem hunc numerum remanentes in alia mensa comedant, secundum ordinem deputatum.

XXI. Nulli liceat pincernarum calicem sic implere, ut transfundatur. Sed ut cuiquam liceat, ut si ei ab infrunito ministro transfundens oblatum fuerit, accipere: sed cum moderatione implere debet, & competenter: dicente Apostolo: *Omnia vestra bene sè, & secundum ordinem sunt.* 1. Cor. 14.

XXII. In omnibus obsequiis & ministeriis, in quibus fratres juniores sibi vicissim succedunt, unusquisque bona voluntate susceptam hebdomadam vicis suæ in quolibet ministerio hilariter sive murmuratione cum gratia Dei impleat. Quod si ita contingat, ut is qui susceptum quodlibet obsequium, in alia utilitate, vel itinere, aut necessitate infirmitatis occupetur; vicem ejus, qui in loco post ipsum in ordine esse videtur, adimpleat, & si defuerit, tertius, sive quartus & quintus ab eo præsens & vacans inventus fuerit, ejus obsequium repræsentet: ut ordo ministerii dispositus, quod

charitatis & devotionis amore exhibetur, mutuo conservatus nullo modo perturbetur.

XXIII. Si in ipso juniorum ordine, qui sibi in ministeriis singulis per vices succedunt, talis forsitan persona in ordine miscetur, qui iudicio senioris debeat à vice ministerii removeri, nullus eum audeat provocare; nec ei per jocum stimulum suspitionis & confusionis impingat.

XXIV. Nulli liceat de cellario quidquam, vel de quacunque artificum officina, vel ferramentum, vel quancunque rem, quæ singulis fratribus ad custodiendum assignata est, præsumere pro suo arbitrio; nisi forte aut tanta causa absentis aut infirmitatis ejus, cui qualibet parte cura commissa est, coarctaverit, ut jubente Abbate, aut certe ipso permittente, cui assignatum est, ab alio contingatur.

XXV. Hi quoque, quibus in singulis rebus custodia commissa est, convenienti devotione & charissima humilitate, quæ necessaria sunt, sine mora & fastidio jubente seniore ministrant; nec per superbam inflationem differendo, occasiones faciunt querelarum; per quas murmuratione contra eorum laborem, qui nobis in assignatis rebus charitate deserviunt, non debet excitari.

XXVI. Nulli liceat tam in Cellario, quam in singulis Officinis artificum improba & importuna absque senioris jussu audacia introire; quia & commuonem utilitatem valde impedit hæc præsumptio, & ipsis artificibus rancorem animorum ex superflua importunitate impingit.

XXVII. Nulli liceat vel vestimentum, vel calcamentum, aut tabulas, vel cujuscunque rei parvillimæ tam novum, quam vetus quidquam, quod alii fratri datum fuerit, prava præsumptione contingere ad utendum. Nec inter se fratribus liceat, ut id quod de communi quisquam acceperit, nisi permisso Prioris cum alio fratre, quasi peculiari amore mutare; ne hac occasione nascatur amor illicitus. Sed unusquisque, quod ei charitatis distributione datur, hoc libens & bona voluntate accipiat, & ad utendum delectetur habere.

XXVIII. Vestimenta vel lectualia nullus sibi lavare audeat, absque oratione & permisso Prioris.

XXIX. Nullus fratrum audeat tonsurari sine oratione Abbatis; nec alia tonsura quisquam, nisi nobis solita, tonsurari affectet; exceptis infirmis, quos dicante medico pro humore contrario pressus forsitan expedit tonsurari.

XXX. Si quis invenerit, quodcumque illud est, quod alter frater perdidit, vel intra cellam, vel foris; non apud se uoo die, vel si possibile est una hora reinet; sed in loco deputato quod invenerit ponat; & qui perdidit in eo loco requirat; ut non patiat errorum & laborem qui perdidit querendi per singulos.

XXXI. Nulli liceat ad discendam qualemcunque artem absque oratione senioris, vel cui ab eo ordinandi & disponendi concessa est potestas, suo ausu præsumere; nisi hi tantum qui in singulis artibus Prioris iudicio suo ordine cum orationis gratia deputantur. Sed neque ad meditandas literas, vel Psalmos, aut Lectiones quisquam ex sua quasi potestate præsumat; & præbendum spiritali bono superbie malum, & dissolutæ voluntatis arbitrium, & peculiare studium operetur. Sed si quis per bonam voluntatem qualemcunque artem terrenam, vel in spiritalibus rebus super id quod à nobis quotidie traditur, discere concupiscit, charissima humilitate sibi cooedendum à Priore expectet. Et si ei concessum fuerit, accepta oratione sic quod cupit incipiat. Cui & si denegatum fuerit, quia forte ei non expedit, gaudens, & non tristis permaneat. Sed nec cuiquam liceat absque Prioris notitia & iussione alii literas vel qualemlibet artem occulte & quasi furtim ostendere. Quod si quis præsumperit, gemine culpæ, hoc est, & furti & superbie sine dubio subiacebit.

XXXII. Magnopere autem ab omnibus est cavendum, ne aut in pistrino, aut in quacunque manuum operatione, aliquis fratrum pigre, & non inter primos occurrat.

XXXIII. Nam adhortatio laborandi, quæ hæcenus cum tanto temperamento à nobis charitati vestræ insinuata est, ab illa Apostolica beati Pauli instantia tantum est debilitata & remissa, quantum est & differentia personarum. Cum ille ^{Ephel 4} nobis jubeat hæcenus manibus laborare; ut habeamus unde tribuere possimus necessitatem patienti; nos diximus, ut vel quod nobis sufficiat laboremus. Ille ^{1. Cor 11} dicit, seipsum in fame & siti, in frigore ^{1. Thef. 1} & nuditate nocte & die suis manibus laborasse, ut sibi & qui cum eo erant, necessaria non desset; nos econtra ^{2. Thef. 3} duplicia habentes in nostris usibus vestimenta & calcamenta, & quotidiani victus de domo Dei ad saturitatem plenissimum apparatus, hortamur ut otium non ametis, sed per sincerum unanimatis consensum unusquisque ut prævaleat, sic laboret. Ille præcepit: ^{Qui 1. Thef. 3} *Qui non laborat, non manducet*; nos fragilitatem nostram

nostram in vobis pensantes, nulli vestrum, qui haecenus subdola & lubrica voluntate laborare fideliter distulistis, de necessariis rebus à fidelium fratrum ordine quidquam subtraximus: patienter haecenus tolerantis, ut non vinceremur à malo, sed vinceremus malum in bono.

XXXIV. Hoc scientes, fratres, quia otiosus corpore Monachus mente à sordidis cogitationibus nunquam esse poterit otiosus, dicente Salomone: *In deservit est omnis otiosus.* Et iterum: *Multa mala exoritur otiositas.* Abiectione ergo à se, qui hucusque talis fuit, hoc vitio promptus ad omne opus accurrat: quia scriptum est: *Non ideo laboriosa opera, & sollicitudinem ab Altissimo creatam, ut donante Domino de propriis laboribus, & rebus quotidianis & necessariis abundemus; & his quos amor spiritalis ad visitandos nos invitat, possimus convenienti mediocritate occurrere: aut quos gravis urget necessitas, debito ministerio valeamus de proprio labore servire, quia Dominum Redemptorem nostrum, Beatius esse dare, quam accipere, certum est praecipisse.*

XXXV. Euntes in quaecumque opus, sarramenta necessaria si qui inter ipsos veridici Prior à custode sarramentorum mandè adnumerata suscipiat, & uni de minoribus, ex his qui cum eo ituri sunt, quem ad hoc idoneum viderit custodienda assignet: quo opere completo ab ipso sollicitè ipse recipiat, & custodi contradat: ut nihil deperat oblivione solita & negligentia plurimorum.

XXXVI. Si quis alterum in quacumque parte viderit illicitum quidquam vel sermone vel opere facientem, & Priori distulerit publicare, cognoscat se esse nutritorem peccati, & per omnia aequalem peccanti. Et quia & animæ suæ, & illi est, quem tegit, durissimus inimicus, ex hoc apud Deum, qui mala odit, & apud cunctam fraternitatem execrabilis & infidelis habebitur: quia per abundantiam malitiæ noluit prodere, ut corrigere poruisset, errantem; & odio disciplinæ dilexit malitiam, & adjuvit omni via non bona.

XXXVII. Propterea cavenda est omnibus nobis joci & risus immoderata luxuria; per quam plerumque amarissima inter fratres nascuntur scandala. Nec debet ex hac te occasio discordiæ provenire: per quam etiam non nasceretur litigium; cavendus tamen nobis erat ad venerationem sermo non pertinens. Et scientes quia & de otioso sermone ratio Domino est cedenda. Nam risum supra modum quis nesciat indisciplinatiois & levitatis esse Januam; per quam per-

niciosos cibos miseræ animæ diabolus subtiliter subministrat?

XXXVIII. Si unus provocatus ab altero contra vitium, respondens ad contentione causam perduxerit, nullus se in eorum contentione, id est, in aliena causa permisceat: ne inter fratres quasi diversarum partium studia litigantium nutriantur; nisi fortè is senior, qui inter eos discordiam mitigando pacis verba cum moderatione & disciplina & sincera fide interferat.

XXXIX. Nullus praesumat in quibuscumque causis alienis, sive parentum, sive carnallium, vel quibuscumque mundanis occasionibus se miscere praeter iustionem Prioris: quem plerumque pauperum & oppressorum lacrymæ permovet, ut aut apud iudices, aut apud quos necessarium fuerit, precatore accedat. Nec amplius quam jubetur vel sermonem audeat directus praesumere. Scriptum est enim, *ut nihil militans Deo implicet se negotiis secularibus: ut illi placeat, cui se probavit.* Et si necessaria, hoc est Monasterii negotia, quæ nobis valde onerosa sunt, fugere cupimus & vitare; quanto magis aliena & quæ extra Monasterium utilitatem sunt, abhorere debemus & fugere?

XL. Nullus vestrum contra rusticorum rabiem & pravos excessus, quos plerumque contra nos diabolo armante exercent, propria se audeat virtute, aut brachio humano repugnante defendere: cum noster defensor solus Deus sit, & patrocinium beatorum Apostolorum atque omnium Sanctorum Dei.

XLI. Regulae quoque Patrum idè nobis assidue leguntur, ut eorum sanctis exhortationibus interiori accomodantes auditum, & disciplinae concipiamus amorem dulcissimum, & Domino per omnia adjuvante vitæ ipsorum exempla sequamur. Propter quod festinandum nobis est, ut à nostris mentibus tepor excludatur inolitus. Nam & hæc quæ vobis per singula presenti loquimur scriptura, non in iugillatione sanctorum & beatissimorum Patrum Regulae ausu temerario ad vos proferenda praesumptivimus; sed ea tantum specialiter ex eorum Constitutionibus vobis literis ingerenda curavimus. Plenitudo autem sanctæ conversationis, & spiritalis vitæ perfecta doctrina in eorum sanctorum Patrum Regulis nobis quotidie recitatur, quorum & probata vita divino munere & docendi est attributa auctoritas.

Deus autem Omnipotens, qui pacis Phil. 6; auctor est, qui solus potest facere unanimes habitare in domo, apert vos omnes ad faciendam voluntatem suam: faciens

Rom. 12.

Ecd. 33.

Ecd. 7.

Ab. 20.

2. Tim. 2.

Phil. 11.

faciens in nobis quod placeat coram se per IESUM CHRĪSTUM Dominum nostrum; & hujus adhortationis & communitio- nis semen in vestro corde per gratiam sancti Spiritus plantet, & foveat, & ad maturam bonorum operum perfectionem

perducatur, Amen: & nobis remissionem peccatorum condonans in æterna requie cum sua pace custodiat. Amen.

Explicit Regula SS. Pauli & Stephani.

S. CÆSARII ARELATENSIS EPISCOPI REGULA AD MONACHOS.

DE S. CÆSARIO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

GENNADIUS de Script. Eccles. cap. LXXXVI.

CÆSARIUS Arelatensis urbis Episcopus, vir sanctitate & virtute celebris, scripsit egregia & grata valde, & Monachis necessaria opuscula. Floruit Anastasio Rempublicam gubernante.

CYPRIANUS lib. 1. de vita S. Cæsarii cap. IV.

CÆSARIUS primum Diaconus, deinde Presbyter ordinatur: nec unquam tamen Canonicam Monachi modulationem, nunquam Lerinensium fratrum instituta reliquit: ordine & Officio Clericus; humilitate, charitate, obedientia, cruce Monachus permanet.

Ibidem cap. V.

Defuncto in suburbana Civitatis insula Abate, ab Episcopo Eonio ad CÆSARIUM mittitur, ut Monasterium reliquæ delectatum, ipse in eadem reverentia auctoritate succedens, Monastica disciplina informaret. Itaque in suburbano Monasterio libens eam complectitur vita rationem, quam etiam intra urbem quotidianis semper studiis contulisset, & perpetuis optasset votis. Ipsum verò Monasterium ita quotidiana instantia & divinis informavit officiis, ut bodieque Deo propitio illic videre licet.

FLORIANUS Epist. V. ad Nicetium Episc. Tom. I. Script. Franc. pag. 851.

Sed & corona vestra socium beata memoria Dominum CÆSARIUM Arelatensem Episcopum; qui vixit inter barbaros pius, inter bella pacatus, Pater orphanorum, Pastor egregius: qui tanti cursum effusione nil perdidit, Catholica Regulam disciplina dictis factisque demonstrans.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Binas Regulas monasticas scripsisse S. CÆSARIUM, Arelatensem Episcopum, fatentur omnes viri docti, unam nimirum ad Monachos, alteram ad Virgines, & utramque suo Codici instruit HOLSTENIUS, de prima Monachorum norma hinc agens. Postquam enim S. CÆSARIUS ob labefactam valetudinem monasterium Lirinense relinquere coactus fuerat, Arelatem se contulit; ubi ab Eonio Episcopo familiariter exceptus, tantam familiaritatem cum eo inivit, ut ab Episcopo, jam convalescens, constitutus sit monasterii Abbas, ac post triennium, nimirum anno DII. omnibus suffragiis in loci Episcopum successit. Cum igitur sanctissimus Episcopus in canobio Lirinensi ab adolescentia educatus fuerit; sic facile supponere possumus, illum hanc aliam disciplinam monasticam in monasterium Arelatense introduxisse, nisi Lirinensem; ita quod hæc Regula existat insigne monumentum ardua disciplina monastica in celeberrimo canobio Lirinensi olim usitata. Constat hæc Regula XXVI. articulis, cum brevi sed pathetica exhortatione ad Monachos, scriptaque est non solum ad monasterium Arelatense, sed ad omne aliud canobium Abbate gubernatum. Et quidem, ex privilegio Hormisdæ Papæ ad sacras Virgines Arelatenses missis, omnino patet, S. CÆSARIUM post adeptum Episcopatum & alia

monast.

monasteria pro Clericis & Monachis in ipsa civitate exarisse, præter illud in suburbana insula à prædecessore conditum, cujus & ipse aliquando constitutus erat Abbas. Deinde sub exordio hujus Regulae Tetradius, nepos S. CÆSARII, & forsan eujusdam monasterii apud Gallos abbas, testatur, hanc Regulam fuisse dictatam ante initum Episcopatum, adeoque quando S. CÆSARIUS adhuc erat Abbas & Presbyter monasterii ab Eonno conditi.

INCIPIT REGULA A S. TETRADIO
PRESBYTERO, NEPOTE BEATÆ MEMORIÆ S. CÆSARII
EPISCOPI ARFLATENSIS ABBATE, MEA PARVA PERSONA
ROGANTE, TRANSMISSA. QUAM A SUO SUPRAMEMORATO
DOMINO CÆSARIO DIXIT IPSE DICTATAM: QUAM DUM ESSET SACERDOS
IPSE PER DIVERSA MONASTERIA TRANSMISIT.

INCIPIT IN CHRISTI NOMINE REGULA QUALIS
debeat esse in Monasterio ubi Abbas est, quicumque fuerit.

CAPUT PRIMUM.

IN PRIMIS si quis ad conversionem venerit, ea conditione excipiat, usque ad mortem suam ibi perseveret. Vestimenta verò laica non emutentur, nisi antea de facultate sua charitas venditionis faciat, sicut Dominus præcipit dicens: *Si vis perfectus esse, vende, vende omnia que habes, da pauperibus, & veni, sequere me.* Certè si non vult vendere, donationis chartas aut parentibus, aut Monasterio faciat, dummodo liber sit: & nihil habeat proprium. Si verò pater ejus aut mater vivat, & non habet potestatem faciendi; quando illi migraverint cogatur facere. Quæcunque secum exhibuit Abbati tradat; nihil sibi reservet: & si aliquis de proximis aliquid transmiserit, offerat Abbati. Si ipsi est necessarium ipso jubente habeat: si illi necesse non est, in commune redactum, cui opus est tribuatur.

II. Sint vobis omnia communia.

III. Cellam peculiarem, aut armariolum, vel quamlibet clausuram nullus habeat: in una schola omnes maneat.

IV. Non jurent: quia Dominus dixit: *Notate jurare omnino: sed sit sermo vester, est, est; non, non.*

V. Mentiri qui inventus fuerit, discipulinam legitimam accipiat: quia *es quod mentiris, occidis animam: Et, perdet eum qui loquuntur mendacium.*

VI. Non maledicant: quia scriptum est: *Neque maledicisti regnum Dei possidebant.*

VII. Operam non quam unusquisque voluerit, sed que eis ordinata fuerit, faciant.

VIII. Dum psallimus, nullus loqui præsumat.

Cod. Regul. Tom. I.

IX. Ad mensam dum manducant, nullus loquatur; sed unus legat quemcumque librum: ut sicut corpus reficitur cibo, ita anima reficiatur Dei verbo, sicut dicit Dominus: *Non autem solo pane vivit homo, sed ex omni verbo Dei.* Qualis est terra sine pluvia, & caro sine cibo, talis est anima si non reficiatur Dei verbo.

X. Filium de baptismo nullus excipiat.

XI. Mulieres in Monasterio nunquam ingrediantur. Qui in remoto loco est, signo tacto, ad omne opus Dei nullus tardius veniat. Si tardius venerit, statim de ferula in manus accipiat. Arguente Abbate, aut Præposito, aut quolibet seniore, respondere penitus non præsumat.

XII. Lites inter vos non habeatis: sic enim dicit Apostolus: *Scrivam Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse.* Certè si exceiserit, ut est humana fragilitas, ut se sermonibus duris extimulent, *sed spiritus non occidat super iracundiam vestram.*

XIII. Sed nec ullus præsumat iratum culpæ; sed qui se sciunt fecisse quod non debuerunt, invicem sibi veniam petant, implentes illud Dei mandatum ubi dicit: *Dimittite; & dimittetur vobis.* Si vos non dimiseritis, nec Pater vester Cælestis dimittet vobis peccata vestra. *Ira viri injuriam Dei facit, non operatur.* Si offers manus tuam ad alterum, & recordatus fueris, quia frater tuus habet adversum te, vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offers manus tuas. Certus esto quia dum iratus es contra alium, oratio tua non recipitur: nec irato licet communicare. Et ideo implete quod Dominus dicit: *Pacem meam do vobis, pacem meam dimitto vobis.* In hoc cognoscant omnes homines quod mei discipuli estis, si vos invicem diligitis.

T

amplius

Math. 19.

Math. 4.

Math. 5.

Math. 6.

1. Cor. 1.

1. Cor. 1.

Psalm. 5.

1. Cor. 6.

1. Cor. 14.

In 1. Cor. 13.

1. Joan. 3. amplius Joannes : *Qui edit fratrem suum , in tenebris est , & in tenebris ambulat . Qui edit fratrem suum homicida est . Caritas Deus est , qui manet in charitate , Deus in eo manet . Et qui inimicos jubemur diligere , & bene eis facere , qua fronte fratres odimus ?*

XIV. Omni tempore usque tertiam legant : post tertiam unusquisque sibi opera injuncta faciat.

XV. Nullus occulte aliquid accipiat, præcipue epistolas sine scientia Abbatis nullus accipiat, nec transmittat.

XVI. Victum & vestimenta Abbas ministret. Quia sicut sancitum, ut nihil proprium habeant; ita solum est, ut omnes quæ necessaria fuerint à sancto Abbate accipiant.

XVII. Infirmi tractentur, ut citius convalescant.

XVIII. Omne ministerium cum bona voluntate facite; ut impleatis illud : *Voluntarie sacrificabo tibi* : quia satis alta merces erit illius, qui voluntarie; quam illius qui invitus facit, quod jubetur.

Pfal. 19.

Luc. 13.

XIX. *Contendite intrare per angustam portam, quia arida & laboriosa est via, qua ducit ad vitam; lata & spatiosa, qua ducit ad mortem.* Vos verò sicut certamen habituri eratis, si in pugna contra gentem aliquam ambulassetis, ut non ibi mortem facerctis; tanto magis in isto spiritali certamine pugnate, ut non vos adversarii animæ percutiant. Quanta vitia habueritis, tantos habebitis adversarios: & ideo certate sicut milites Christi, ut cum ipso regnetis in caelis, qui dixit:

Math. 19.

Si quis tulerit crucem suam, & secutus me fuerit; si quis reliquerit patrem, matrem, uxorem, filios & facultates; censuram accipiet, & vitam æternam possidebit. Hoc certamen habete inter vos, qui alterum vincat per humilitatem, per charitatem; qui sit minor; qui sit in opus Dei vigilantior, qui patientiam habeat majorem; qui sit tacitus, mitis, blandus, compunctus: ut lætetur Deus & Angeli ejus de vestra sancta conversatione, & confundatur diabolus hostis antiquus: qui semper cogitat miserum hominem contra Dei facere voluntatem, ne sit ibi, unde ille pro sua præsumptione iudatus est: *Sic carrite ut apprehendatis, & possitis dicere: Viam mandatorum tuorum curavi.*

1. Cor. 9.

Psal. 118.

Ephes. 1.

Videte fratres, quemodo caute ambuletis; non quasi insipientes; redimentes tempus, quoniam dies mali sunt. Propterea nolite fieri imprudentes; sed intelligentes, qua sit voluntas Dei. Et nolite inebriari vino, in quo est luxuria; sed implemini Spiritu sancto, loquentes vobismetipse in Psalmis, & Hymnis, & Cantibus spiritualibus, cantantes & psallentes in cordibus vestris Patri & Deo: subiectis invicem in timore Christi.

XX. Vigiliis, à mense Octobri usque ad Pascha, duos nocturnos faciant, & tres Missas. Ab una Missa legat frater folia tria, & orate: legat alia tria, & leveat se.

XXI. Dicite Antiphonam, Responsorium, & aliam Antiphonam: Antiphonas ipsas de ordine Psalterii. Post hoc dicant Matutinos, directaneum: *Exultate te Deus meus & Rex meus.* Deinde in ordine totus Marucinarius in Antiphonas dicatur. Omni Dominica sex Missas facite. Prima Missa semper resurrectio legatur, nullus sedeat. Perfectis Missis dicite Matutinos, directaneo: *Exultate te Deus meus & Rex meus.* Deinde, *Confitemini.* Inde, *Cantemus Domino. Laudate anima mea Dominum.* Benedictionem. *Laudate Dominum de caelis. Te Deum laudamus. Gloria in excelsis Deo: & Capitellum.* Omni Dominica sic dicatur.

XXII. A sancto Pascha usque ad mensē Septembrem, quarta & sexta tantum jejunandum. A mense Septembris usque ad Domini natale, quotidie jejunandum. Iterum ante duas hebdomadas ante Quadragesimam, quotidie jejunandum; excepta Dominica, in qua non licet penitus jejunare, propter resurrectionem Domini. Si quis die Dominico jejunaverit, peccat. A Domini natale usque ante duas hebdomadas de Quadragesima, secunda, quarta, & sexta inde postea usque Pascha, omni die jejunandum, absque die Dominica. Qui Dominica jejunat, peccat. Nisus verò in jejuniis tres, in prandia verò & in cena duo tantum præparentur: in prandio binas bibures, & in cena accipiant, & in jejuniis ternas. Ad lectum suum nullus præsumat habere quod manducetur aut bibatur.

XXIII. Qui pro aliqua culpa excommunicatus fuerit, in una cella recludatur, & cum uno seniore ibi legat, donec jubeatur ad veniam venire.

XXIV. Pullos & carnes nunquam sani accipiant: infirmis quicquid necesse fuerit ministretur.

XXV. Omni Sabbato, & omni Dominica, vel diebus festis duodecim Psalmi, tres Antiphonæ, tres Lectiones; una de Prophetis, alia de Apostolo, & tertia de Evangelio dicantur.

XXVI. Hæc licet minus idonei belatores arma vobis spiritualia contra ignitas diaboli providemus.

GAudete, & exultate in Domino venerabiles filii, & gratias illi jugiter uberes agite, qui vos de tenebrosa sæculi hujus conversatione ad portum quietis & religionis attrahere & provo-

care dignatus est. Cogitate jugiter unde existis, & ubi pervenire meritis. Reliquistis fideliter mundi tenebras, & lucem Christi feliciter videre coepistis. Contempnistis libidinis incendium, & ad castitatis refrigerium pervenistis: respulistis gulam, & abstinentiam elegistis: repudiastis avaritiam atque luxuriam, & charitatem vel misericordiam tenuistis. Et quamvis vobis usque ad exitum vite non deerit pugna, tamen Deo donante securi fumus de vestra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filii, ut quantum estis securi de præteritis, tantum sitis felicitis de futuris. Omnia enim crimina vel peccata cito ad nos revertuntur, si non quotidie bonis operibus expugnantur. Audite Apostolum Petrum dicentem: *Sobrii estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens, aliquid devorare querens, circumit. Quamdiu in hoc corpore vivimus, die noctuque Christo adjutore vel duce, contra*

diabolum repugnemus. Sunt enim aliqui, quod peius est, negligentes & tepidi, qui de solo Christianitatis vocabulo gloriantur, & putant quod illis sufficiat vestem mutasse, & religionis tantum habitum suscepisse; nescientes illud Propheticum: *Fili accedens ad servitutum Dei, Eccl. 1. sta in iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tentationem: nec sententiam Psalmæ considerantes: Propter verba labiorum tuarum, ego custodivi vias meas. Et illud quod Apostolus dixit: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum. Vestes enim sæculares deponere, & religiosas assumere, unius horæ momento possumus: mores verò bonos jugiter retinere, vel contra male dulces voluptates sæculi hujus, quamdiu vivimus, Christo adjutore, laborare debemus. Quia non qui inceperit, sed qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit.*

Explicit Regula S. Casarii.

S. AURELIANI ARELATENSIS EPISCOPI REGULA AD MONACHOS.

DE S. AURELIANO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

S. GREGORIUS M. lib. vii. Epist. cxvii. Ind. ii. ad Vigilium Arelat. Episcopum.

Gloriosa memoria Chillebertus Francorum Rex Catholica Religionis amore succensus intra muros Arclatenſis civitatis Monasterium virorum, ut scripto reperimus, pro sua mercede constitutus, quodum ibidem pro habitantium sustentatione concessit. Cujus ne voluntas unquam duceretur in irritum, & ea qua pro quiete Monachorum disposita fuerunt, turbarentur; quaque contulit in jure ejusdem Monasterii, Epistolis suis Apostolica petiit auctoritate firmari. Unde quia effectum & regia voluntas & res valè desiderata posebat, à prædecessore nostro Vigilio Romano Sedis Antistite ad prædecessorem vestrum AURELIUM (leg. AURELIANUM) scripta translata sunt.

EGBERTUS Archiepiscopus Eboracensis in excerpt. de jure Sacerd. cap. LXIX. in Concil. Britan.

AURELIANUS Episcopus dicit: Carnes in cibo Monachi nunquam fumant: pulli verò, &c. ut cap. 51.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas in Concordia Regularum Cap. vi. vii. xxxi. xxxii. xlii. ex Regula sancti AURELLANI Episcopi ad Monachos testimonia adducit.

SMARAGDUS quoque in Expositione Regule S. Benedicti ejusdem auctoritate & testimoniis utitur: quamvis ferè semper AURELIUM non AURELIANUM vocet.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Quemadmodum S. Casarius duas Regulas composuit, sic etiam & S. AURELIANUS, itidem Arelatenſis Episcopus, non proximus S. Casarii ſucceſſor; inter utrumque enim hanc ſedem Archiepiſcopalem per paucos annos gubernavit Auxanius. Duo monaſteria ordinavit, unum pro Viris, alterum pro ſacris Virginitibus, pro quibus & binas Regulas condidit. Hoc autem Virorum conobium Childebertus Francorum Rex condidit, dondiſque regis locupletavit; quemadmodum & Vigilius Papa in ſuam ſpecialem protectionem ſuſcepit. Sic enim teſtatur S. Gregorius M. ſupra citatus, ubi vividum exemplum exemptionis à jure Episcopali habemus, ab ipſo Episcopo ordinario impetrata. Hanc igitur Monachorum Regulam ſcripſit S. AURELIANUS immediate poſt adeptum Episcopatum, circa nimirum annum DXLV; ſub initio enim hujus anni creatus eſt Archiepiſcopus Arelatenſis, obiitque annò DLV. Habet quidem ipſa Regula magnam connexionem cum S. Caſarii Regula: nam ordo divini Officii ſerè idem eſt in utraque; ſuſior tamen eſt altera, complectens LV. capitula, præter præſcriptum pſallendæ modum, atque particularem ciborum & potus ordinem in reſtoriſque obſervandum.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ S. AURELIANI
EPISCOPI.

1. Si quis ad conversionem venerit, Regula ei in ſalutario legatur.
2. Ut neque ad mortem ſnam de Monasterio non egrediatur.
3. Veſtimenta religioſa non accipiat, niſi echartas de facultate ſua cui voluerit faciat.
4. Ut qui in Monasterio tenſatur, de capitulis illius in confeſſione mittatur: & nihil ſibi reſervet, quod non poteſtatem Abbatis tradat.
5. Nihil occultè accipiendum, ſed ſi quid tranſmiſſum fuerit, & ſi illi cui tranſmittitur non neceſſe fuerit, in commune redatum cui eſt neceſſarium tribuatur.
6. Epistoſas nec dandas nec accipiendas ſine ſcientia aut permiſſo Abbatis.
7. Nullus circa lectum ſuum quod manducari aut bibi poſſit reponat.
8. Nullus cellam aut armarium peculiare habeat.
9. Non jurandum omnino.
10. Non maledicendum.
11. Non mentiendum.
12. Iracundiam penitus non tenendam.
13. Frater in fratrem manum non mittat.
14. Lati in Monasterium vel Baſilicam non ingrediuntur, niſi tantum in ſalutarium.
15. Molieres penitus nunquam nec in ſalutario videnda.
16. Nulli Monachorum liceat ad ſalutandum exire, niſi cum Præpoſito, aut quolibet ſeniore.
17. In Monasterio non minore ætate excipiantur niſi ab annis decem aut duodecim.
18. Servus non excipiat: libertus tamen ſi eſt, & Abbati viſum fuerit, excipiat.
19. Ut nec ipſi proviſoribus, liceat in Monasterium intrare, niſi pro his utilitatibus, quas in hac Regula ſtatuimus.
20. Infantes de baptiſmo non excipiantur.
21. Qui in aliu ponuntur, deſuper in Evangelio claves accipiant.
22. In omni miniſterio vicibus ſibi ſuccedant, abſque Abbate, & ſatis ſeniore, & parvulis infantibus.
23. Nulla opera pro ſuo libero eligant facienda; ſed quod ab Abbate vel Præpoſito imperatum fuerit.
24. Cum operantur manibus meditatio ſancta de corde non ceſſet.
25. Sine vobis omnia communia, & nullus ſuum propinquum dicere aut vindicare præſumat.
26. Veſtimenta alio colore non induantur niſi laia & laticina, & nigra ſariva.
27. Lectularia ſecularia non utenda, & de ornatu Monasterii.
28. Poſt matutinas ad ſonnum reverti non liceat.
29. In vigiliis ſtudendum ut nemo dormiat; ſed manibus aliquid operentur.
30. Signo tallo nullus tardius veniat.
31. Dum pſallitur nemo loquatur, nec operentur manibus.
32. Literas omnes Monachi diſtant.
33. Omnes divoſis maneant lectulis.
34. Sanctus Abbas in Congregatione maneat.
35. Nulli liceat ſoli cum ſolo loqui: quod ſi inventi fuerint, graviſſima diſtinctione ſerviantur.
36. Cum eo qui excommunicatus fuerit nemo loqui præſumat.
37. Ut obediendum ſit præpoſitis.
38. Si quis pro qualibet culpa corrigitur aut caſtigatur, arguenti reſpondere non præſumat.
39. Lites non habeatis ullas.

40. Superbis, inobediensibus, & iracundiam prostrabentibus nunquam parcendum.
41. Pro qualibet culpa legitimus numerus non excedatur.
42. Quomodo paternum affectum qui presunt circa omnes habeant.
43. Sancto Abbati non liceat de facultatibus Monasterii vendere, aut donare; nec aliquid contra Regula instituta agere.
44. Quod superfluum est sibi Monasterii, per misericordem pauperibus dispensetur.
45. Vestimenta vetera Abbati refundantur pauperibus eroganda.
46. Honorem nullus accipiat, nisi qui Deo propicio Sacerdotio dignus fuerit elogi, ipse solus egrediatur.
47. Ut minoris aetatis libertas facere compellantur, quando aetate probati fuerint.
48. Convivium nulli alii preparandum nisi advenientibus peregrinis & servis Dei.
49. Sedentes ad mensam taceant.
50. Sanctus Abbas extra Congregationem non resistat.
51. Carnes in cibo nunquam sumantur. Pulli vero & reliqua alitibus infirmis tantum ministrantur, pisces vero certis festivitibus.
52. Extra mensam communem nihil cibi potusve gustare liceat, nisi infirmis & infantibus.
53. Qualiter infirmis obtemperandum sit.
54. Ut sanctus Abbas quidquid necesse erit sufficientia praebeat.
55. Ut sancta Congregatio omnia quae instituta habet, implere contendat.

Expliciunt Capitula.

INCIPIT PROOEMIUM REGULÆ S. AURELIANI EPISCOPI.

*Sanctis & Christo venerandis fratribus in Monasterio, quod Deo miserante ac jubente Rege Cluildeberto fecimus, constitutus,
AURELIANUS EPISCOPUS.*

Quia Deo inspirante, qui nos praevenit ineffabili misericordia sua, visum nobis est, ut repudiatis saeculi voluptatibus, ac temporalibus gaudiis contemptis simul vel spreto, eligeretis sanctissimae vitae nitorem, & virginitatis ac castitatis gratiam complectentes, amorem Dei tota viscerum & cordis aviditate sectantes, contingere timore Dominico carnes vestras, & dicere illud:

N° 118. *Juravi & statui castissime jumenta justitia tua.*

Et, mihi mundus crucifixus est, & ego mundo, Gal. 6.
disposuimus jubente Domino, atque operante in nobis velle & perficere, ut Monasterium (*) vobis pro profectu animarum vestrarum construeremus, sicut & fecimus. Et ideo Regulam visum ac disciplinam instituimus, quae vos ad viam perfectionis rectè faceret gradiri, & ad regna caelorum feliciter pervenire.

Explicet Prooemium.

INCIPIT INSTITUTIO SANCTÆ REGULÆ.

CAPUT PRIMUM.

Hoc jubente Deo inprimis statui-
mus tenendum, ut si quis ad
conversionem venerit, Regula ei
in salutatorio legatur; & si professus

fuert se omnia impleturum, tunc exci-
piatur.

II. Exceptus verò usque ad mortem
suam nec presumat, nec permittatur de
Monasterio egredi; propter illud Pro-
pheticum; *Uiam petiit a Domino, hanc re-
quiram,* Ps^{al}m. 66

(*) Monasterium hoc ARELATENSE à S. AURELIANO extructum fuit in honorem S. Crucis: de quo Cardinalis Baronius agit ad annum Christi 553. factis tamen haec tamen: quod clarioribus documentis destitueretur. Sed epitaphium illud S. Florentini primi Abbatis exactè congruit cum nota illa temporis, quae Regulæ subjungitur. Nam monasterium fundatum fuit anno Christi 548. sub finem anni. Hic Florentinus praefuit primus Abbas annis quinque, hoc est usque in pridie idus Aprilis anni 553. ut inscriptio ejus sepulchralis testatur apud Baronium hoc anno, numero ultimo, quae & Redempti & Constantini successorum ejus meminit. Ex hac autem Regula apparet, non ab Hilario Archiepiscopo, sed ab AURELIANO monasterium extructum fuisse. Hic enim Antonio successit anno Christi 546. Hilarius autem integrò seculò antè vixerat. Obiit enim, teste Prospero, anno vigesimo sexto Theodosii junioris, qui fuit Christi 433.

quiam, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vite mee.

III. Vestimenta verò religiosa non accipiet, nisi de omni facultate sua, sive grandi sive parva, chartas donationis aut venditionis cui voluerit faciat: propter Domini mandatum, ubi dicit: *Si vis perfectus esse, vende omnia que habes.* Et, *si quis non reliquerit omnia que possidet, non potest esse meus discipulus.*

March. 19.

Luc. 14.

IV. Si quis laicus tonsurandus est, de capillis illius in confessione mittatur, ut ei in testimonio sit. Quod si tonsuratus, aut in habitu religioso venerit, non excipitur, nisi ut superius diximus, chartas de eo quod proprium in seculo habuerat, faciat; ut nihil sibi reserves, quod non à se alienet: & id quod secum exhibuerit, omnia in potestatem tradat Abbatis, timens exemplum Ananias & Saphiræ, qui partem obtulerunt, partem sibi infideliter retulerant.

Act. 5.

V. Nihil occultè accipietis: sed si quis propinquus aut amicus aliquid in vestimento, aut in auro, vel aliud quodcumque desiderat aut transmiserit, in potestate sit Abbatis: & si illi cui transmittitur necesse fuerit, tribuatur; sin verò ille nihil indiget, in commune redactum cui necessarium est tribuatur.

VI. Epistolas præcipuè nec dandas nec accipiendas sine scientia aut permissio Abbatis.

VII. Nullus circa lectum suum, quod manducare aut bibere possit, reponere præsumat; sed omnes in communi celatio reconducat: & si inxqualitas exeperit, iubente seniore quod necesse fuerit non ei negetur.

VIII. Nulli liceat cellam aut armarium, aut aliquid hujusmodi quod peculiariter claudi possit, habere.

IX. Non juretis: quia Dominus dixit: *Nolite jurare.* Et alia scriptura: *Vir multum jurans implebitur iniquitate: & non discedet de domo sua plaga.*

Math. 5.
Ecol. 23.

X. Non maledicatis: quia scriptum est: *Neque maledici regnum Dei possidebunt.*

1. Cor. 6.

XI. Mentiri omnino non liceat; quia *et quod mentur occidit animam, & illud: Perdes eos qui loquuntur mendacium.*

Sap. 3.
Palm. 5.

XII. Inacundiam nullus usque in aliam dietam protrahere præsumat, quod si, ut habet humana fragilitas, sermo durior inter fratres ortus fuerit, invicem sibi veniam petere, & debita relaxare debebunt, propter Domini mandatum, ubi dicit: *Si recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversus te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offerre munus tuum.* Et, *si non dimiseritis hominibus peccata eorum, nec Pater vester calescit*

dimittet vobis peccata vestra. Item: *Si Luc. 17. septies in die peccaveris in te, & conversus dixerit: pariter me & dimitte illi.* Et, non Math. 18. *dico tibi usque septies, sed usque septuagies septies.* Et alia scriptura: *Ita enim viri Jo. 1. iustitiam Dei non operatur.* Et Apostolus: *Sol non occidat super iracundiam vestram, Ephes. 4.*

Quod si, quod Deus avertat, diabolo intelligente ita fuerit quis furore repletus, ut ista mandata pertinaciter corde contemnat, & unus de illis qui discordantes sunt prævererit alium, veniam ei petent; si ille cui petit non dimiserit, legitimam disciplinam accipiat, ut ad charitatem se corrigat. Quod si ambo despexerint, ambo pariter à comunione, vel à cibo suspendantur, donec invicem sibi reconcilientur.

XIII. Frater in fratre si ausus fuerit manum mittere, legitimam disciplinam accipiat.

XIV. Nullus laicus, sive nobilis sive ignobilis, in Basilicam sive Monasterium introire permittatur: si quis pro devotione aut parentela occurrere voluerit, in salutatorum Monasterii occurrat.

XV. Mulieres verò, nec religiose nec seculares, nullæ omnino, nec Abbatis, nec ejuscumque Monachi mater, aut qualibet propinqua aut nota ad salutandum, aut ad orationem ingredi permittatur; Domini & Magistri loquentes exemplum, cum dicit: *Et que est mater mea, & fratres mei?* Et illud: *Si quis non reliquerit patrem aut matrem, non potest esse discipulus.* Et alia scriptura: *Qui dixerunt patri & matri, non novimus vos, hi custodierunt præcepta tua Domine.*

XVI. Ipsi verò laicis viris, quibus permillum dedimus occurrendi, nullum unquam Monachorum sine Abbate aut Præposito, vel certè alio quocunque seniore, cui Abbas præceperit, videant aut loquantur; nec unquam altiore voce loquantur.

XVII. Minori ætate in Monasterio non excipiantur, nisi ab annis decem aut duodecim, qui & nutriti non egeant, & cavere noverint culpas.

XVIII. Servus non excipitur: libertus tamen, si fuerit adhuc adolescenti ætate, & cum Epistolis patroni sui venerit, in Abbatis sit arbitrio si excipi debeat.

XIX. Provisores verò Monasterii si in habitu laico fuerint, nec ipsi permittantur intrare; pro his utilitatibus, quas in hac regula statuimus, cum marcionibus aut carpentariis, si aliquid necesse est fieri reparari, aut certa aliqua ratione Abbati faciendi, introeant. De cetero nullam licentiam aut libertatem habeant introeundi.

Math. 5.

Math. 6.

XX. Nullus infantem de baptismo excipiat.

XXI. Quibus claves de cellario, cannava, horreo, posticio, & oratorio tradendæ sunt, probatæ sint personæ; & desuper altari vel Evangelio eas accipiant: scientes se Deo reddituros rationem de ministerio sibi credito.

XXII. In omni ministerio, sive in ordine psallendi, aut legendi, vel operandi, vicibus sibi succedant, absque sancto Abbate; & nimis senibus, & parvulis infantibus, aut certè ita infirmis, ut surgetur omninò non possint, non compellantur facere, pro eo quod non prævalent.

XXIII. Artificium verò discendum, aut quælibet opera faciendi non pro suo libito eligant; sed in arbitrio Abbatis erit, quod utile prospexerit imperandum.

XXIV. Per totum diem cum manibus operantur, meditatio sancta de corde non cesset, propter illud Apostoli: *Psalmis, Hymnis, Canticis spiritualibus cantantes & Psallentes in cordibus vestris Domino.*

XXV. Nullus præsumat quidquam suum dicere, aut suum proprium vindicare; sed secundum Actus Apostolorum, sint vobis omnia communia; sit vobis anima una & cor unum in Domino.

XXVI. Vestimenta alio colore non induatis nisi laia, lactina, & nigra nativa.

XXVII. Lectuaria secularia de coloribus facta in usu non habeatis. Pallæ holosericæ ad altaria de auro aut de gemmis ornatæ à vobis nunquam comparentur. Si aliquis de fidelibus pro voto suo obtulerit, & Abbati visum fuerit, aut necessitas exegerit, vendendi faciant usum.

XXVIII. Post matutinas orationes ad somnum reverti non liceat: sed completis matutinis statim dicatur Prima, deinde usque ad horam tertiam omnes lectio-ni vacent.

XXIX. Ad vigilias dum lectio legitur, aut de sparta aut de canape aut aliud hujusmodi manibus operamini, ut non somnus obrepat. Si verò Dominicus aut festi sunt dies, cui somnus venerit, aliis sedentibus jubeatur stare, ut possit à se somni matorem repellere; ne in opere Dei aut tepidus inveniatur, aut negligens.

XXX. Signo tacto omne opus prætermittatur, sicut apes prudentissimæ ad alvearium, ita veloci festinatione properare contendite. Si quis tardius venerit, distractioni subiaceat.

XXXI. Dum psallitur, studeant sanctæ animæ vestræ non vagari animo; verum etiam nec operari aut loqui præsu-

mant. Sed *psallite sapienter*: sicut dixit *psalm. 46* Prophetæ: *Psallam & intelligam.* Et illud: *psalm. 100.* *Psallam spiritu, psallam & mente.* Metuen- 1. Cor. 14. tes illud: *Maledictus homo qui facit opus* 2. Cor. 4. *Domini negligenter.*

XXXII. Literas omnes discant.

XXXIII. Omnes divites maneat lectulis.

XXXIV. Sanctus Abbas extra congregationem non maneat.

XXXV. Hoc specialius coram Deo monemus custodiri, ut non liceat cum alio secretius loqui, aut sedere; præcipue vespertinis & nocturnis horis. Si secretè inventi fuerint, tanquam si crimen admiserint, severissimè distringantur; absque illis, qui probati sunt ætate & sanctitate.

XXXVI. Nulli liceat loqui cum illo qui fuerit excommunicatus, præter illum quem ei sanctus Abbas custodem dederit.

XXXVII. *Obedite præpositis vestris, & subiacete illis: ipsi enim pervigilant pro animabus vestris rationem reddentes Deo.* Rebe. 13.

XXXVIII. Si quis pro qualibet culpa, aut transgressione Regulæ increpatur, aut disciplinam accipit, argenti respondere non præsumat: quia peccatum quod hic distringitur, in æterna examinatione non punitur. Et sic debetis animæ curam excipere, quomodo æger curam medici: tenentes illum sanctæ scripturæ: *Qui abiicit disciplinam infelix est.* Et illud: *Ego in flagella paratus sum.* Prov. 17. Psalm. 57.

XXXIX. Lites nullas habeatis, obediētes præcepto Apostoli; ubi dicit: *Servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse.* 2. Tim. 2.

XL. Superbis verò, inobedientibus, & itacundiam protrahentibus nunquam parcendum, donec corrigantur.

XLI. Pro qualibet culpa si necesse fuerit flagelli accipere disciplinam, nunquam legitimus excedatur numerus, id est, triginta & novem.

XLII. Et quamlibet iusta disciplina teneatur, tamen secundum illud: *Bonitatem & disciplinam, paternum affectum sanctus Abbas circa omnes teneat, secundum Apostolum; tanquam si matris fuerit parvulus factus.* Et, *omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifacerem.* 1. The. 2. 1. Cor. 9.

XLIII. Sancto Abbati non liceat aliquid de facultatibus Monasterii donare aut vendere; nec aliquid contra Regulæ instituta agere. Quod si facere tentaverit, sancto consilio & uno consensu fratrum ex nostro permisso non ei acquiescatis; & hoc fieri nulla ratione permitte; quia causam se ante Deum noverit esse dicturum.

XLIV. Si quid verò super fuerit expensis aut usibus fratrum, in auro, aut in vestibus, vel cellario, sanctus Abbas per manus provisoris, aut per quamlibet fidelem personam pauperibus, peregrinis, aut captivis faciat dispensari.

XLV. Vestimenta etiam cum nova accipiunt, vetera Abbati refundant, incipientibus aut pauperibus eroganda.

XLVI. Nullus honorem presbyterii aut diaconatus accipiar, præter Abbatem si voluerit ordinari presbyterum, & unum diaconem, & subdiaconem, quo ipse voluerit, & quando voluerit, ordinandi habeat potestatem. Si verò Deo propitio ita profereretur, ut aliquis ex vobis ad Episcopatum expetatur, ipse solus egrediatur.

XLVII. Qui verò minoris ætatis sunt, aut vivis parentibus in Monasterium ingrediuntur, chartas tunc facere compellantur, quando ætate probati fuerint, aut res parentum in potestate habuerint.

XLVIII. Convivium nulli, nec Episcopis, nec Abbatibus, nec provisoribus, nec ulli religioso aut laico parenti aut propinquo de hac civitate in Monasterio fiat. Sed si quis, ut assolet, Abbas, aut peregrini monachi prætereuntes advenerint, & monasterio occurrere voluerint, sit in potestate sancti Abbatis, si eos voluerit ad refectonem invitare. Quia indefinenter sanctam charitatem vestram orationi & lectioni insistere, & soli Deo vacare volumus: ideo vos ab hac præparatione aut inquietudine liberos esse præcipimus.

XLIX. Sedentes ad mensam taceant, & lectio quotidie omni tempore dum cubi sumitur, legatur: ut uterque homo, & exterior cibo, & interior verbo Dei reficiatur. Quia scriptum est: *Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo Dei.*

Ordinem etiam quo psallere debeatis, in hoc libello judicavimus inferendum.

In primo die Paschæ ad tertiam ter Kyrie eleison, psalmi duodecim: id est, quatuor fratres binos psalmos & allelujaticum tertiū dicant: perdictis psalmis Kyrie eleison & Antiphonas sex, Lectiones tres; una de Actibus Apostolorum, alia de Apocalypsi, tertia de Evangelio; Hymnus *Jam surgit hora tertia*, & capitellum; deinde Kyrie eleison. Sic in omni opere Dei tertia vite Kyrie eleison dicite, antequam incipiatis: & Psalmis perdictis & capitello perdicto. Ad Sextam idem numerus psalmodum, antiphona una, hymnus: *Jam sexta sensum voluitur*, lectio Evangelii & capitellum. Ad Nonam

L. Sanctus Abbas, nisi inæqualitate faciente, extra congregationem non recitiet.

LI. Carnes in cibo nusquam sumantur. Pulli verò vel cuncta alitia in congregatione non ministrentur: infirmis tantum provideantur, & accipere liceat. Pisces verò certis festivitatibus, aut quando sanctus Abbas indulgentiam facere voluerit, tunc procurentur.

LII. Extra mensam communem nec quidquam cibi potusve gustare liceat, absque infirmis, & illis ætatis, quæ adhuc perennitri indigent.

LIII. Infirmis verò ita obtemperandum est, ut si sancto Abbati justum visum fuerit, etiam cellarium suum in commune, & coquinam sequestratam habeant: & cura illis vel studium impendatur, donec convalescant.

LIV. Et quia Deo propitio digna & sufficiens vobis facultas collata est, quæ sufficere Monasterio vestro possit, coram Deo & Angelis ejus te sancte frater Abba, & te venerabilis quicumque lucris Præpositus, admoneo, & contor, ut sanctæ congregationi, quæ Deo inspirante & jubente secundum instituta quæ fecimus regulariter vivit, omnia quæ sunt necessaria in vitu & victu cum sufficientia tribuatis. Quam rem si neglexeritis, & illi cœperint aliquid necessitate compellente murmurare, aut insigere, causam vos ante tribunal Christi noveritis mecum esse dicturos.

LV. Et vos sancta Congregatio, per profectum vestrum, & per Deum omnipotentem conjuro, ut omnia quæ in hac Regula pro remedio animæ nostræ, & pro animarum vestrarum salute constituimus, integra & illibata custodiatis. Et ne per oblivionem aliquid negligatis, semel ea in triginta diebus relegite; id est, in Kalendis.

Explicit.

ipse ordo teneatur: hymnus, *Ter hora tertia voluitur*. Ad lucernarium directaneus parvulus; id est, *Regna terra cantate Deo, psaltes Dominus*. Alia die: *Laudate pueri Dominum*: Antiphona tria, Hymnus: *Hic est dies verus Dei*, & capitellum; quem hymnum toto pascha ad matutinos & ad lucernarium dicite. Ad duodecimam inprimis directaneus parvulus: *Sol cognoscat occasum suum*. Sex fratres binos psalmos cum suis allelujaticis dicant, Antiphona tria, Lectiones duas, unam de Apostolo, aliam de Evangelio. Ad Nocturnos Paschales ipso numero omnia dicite, sicut in duodecima designavimus.

vimus. Ad matutinos inprimis directaneum: *Exaltabo te Deus meus & Rex meus*. Inde, *Judica me Deus*: &, *Deus Deus meus ad te de luce vigilo*, cum alleluja. Deinde, *Confitemini Domino*, cum alleluja: inde *Gentem Dominus*, & ipsum sic: postea, *Lauda anima mea Dominum*. *Laudate Dominum quoniam bonus est psalmus*. *Lauda Jerusalem Dominum*: totos tres alleluja, deinde benedictio dicenda est. Post benedictionem. *Laudate Dominum de caelis*. *Cantate Dominus canticum novum*. *Laudate Dominum in sanctis ejus*: cum alleluja. *Magnificat anima mea Dominum*, aut cum Antiphona, aut cum alleluja: Hymnum, *Gloria in excelsis Deo*: & capitellum. Et complete matutinos ipso ordine toto Pascha. Sic omni die Dominico, & omnibus majoribus festivitatibus, in quibus ab opere vacabitis. Quotidianis vero diebus ad Nocturnos inprimis directaneus dicatur: *Miserere mei Deus secundam magnam misericordiam tuam*: deinde psalmi decem & octo. Antiphona tria parvula, Lectiones Apostoli aut Prophetarum duz, & capitellum. Completis Nocturnis dicite Matutinos. In æstate, id est, post Pascha usque Kalendas Octobris ipse ordo erit. Sexta feria vero post Nocturnos duz missæ fiant in æstate, in hyeme tres. Nam Dominica omni tempore & in æstate & in hyeme post Nocturnos sex missæ fiant. Si vero evenierit ut tardius ad vigiliis surgatur, quantum Abbati visum fuerit, tantum legatur. Quando signum fecerit, qui legit sine mora confurgat, ut canonicis missarum numerus possit impleri. A Kalendis vero Octobris alii Nocturni addendi sunt: ad primos dicendum est: *Miserere mei Deus secundam magnam misericordiam tuam*: ad secundos: *Miserere mihi Deus, miserere mei*, directaneus dicendus est, psalmi decem & octo: Lectiones duz de Prophetis, aut de Salomone. Hymnus ad primos Nocturnos: *Rex æternæ Domine*. Ad secundos: *Magna & mirabilia*. Post dictos, quia noctes crescunt, quotidie ad librum facite missas tres. Unus frater legat paginas tres aut quatuor, quomodo mensura fuerit libri: si minutè scriptus, aut majori forma, ternas paginas; si minor, quatuor: & fiat oratio: iterum legat tantum, fiat alia oratio: tertio legat idem tantum, & surgite. dicite Antiphonam de Psalmis in ordine, postea responsum, deinde Antiphonam. Iterum legat alius frater: & sic impletis tribus missis dicite Matutinos canonicos; id est, primo canticum in Antiphona, deinde directaneum: *Judica me Deus, Deus Deus meus ad te de luce vigilo*. *Laudate Dominum quoniam bonus est psalmus*. *Lauda Jerusalem Dominum*. Inde, *Laudate Domi-*

God, Regul. Tom. I.

num de caelis. *Cantate Dominus canticum novum*. *Laudate Dominum in sanctis ejus*: in Antiphona dicite Hymnum, *Splendor paterne gloria*: alia die, *Æternæ lucis conditor*, & capitellum, & Kyrie eleison duodecim vicibus. Omnibus diebus quotidianis ita impleatur. Post Matutinos ad Primam duodecim Psalmi dicantur: Hymnus, *Fulgens auctor ætheris*: Lectiones duz, una de veteri, alia de novo testamento & capitellum. Post hæc omnes Lectioni vacent usque ad hanc tertiam: de reliquo verò diei spatio faciant opera sua secundum illud quod Dominus dixit: *Pater meus nunquam operatur*, & *ego operor*. Et illud Apostoli: *Operantes* ^{1. Theol. 4.} *manibus vestris*. Et, *Qui non operatur non manducet*. ^{1. Theol. 3.} ^{Prov. 15.} ^{Matth. 23.} Quia scriptum est: *Via stiorum strata sunt spinis*. Et, *servum inutilem projicite in tenebras exteriores*. Quotidianis igitur diebus ad tertiam duodecim Psalmos dicite, Antiphonam, Hymnum & *Jam surgit hora tertia*: Lectionem & capitellum, *Fiat Dominus*. Ad sextam sit ipse numerus Psalmorum, Antiphona, Hymnus: *Jam sexta sensim volucit*: *Lectionem & capitellum*. Ad nonam ipso ordine dicendum: Hymnus verò, *Ter hora trina volucit*. Ad lucernarium omni tempore & festis & quotidianis diebus, inprimis directaneus, postea Antiphonæ duz: tertia semper cum alleluja dicatur: Hymnus una die: *Deus qui cœcis legibus*: Alia die: *Deus creator omnium*, & capitellum. Ad duodecimam Psalmos decem & octo, Antiphonam, & Hymnum, lectionem & Capitellum. Quando repausaturi estis, in schola in qua manetis, Completa dicatur: in primis directaneus, Psalmus nonagesimus dicatur, deinde Capitella consuetudinaria.

In natale Domini & in Epiphania tertia hora surgite: dicite unum Nocturnum, & facite sex Missas de Isaiâ Propheta: iterum dicite secundum Nocturnum, & legantur aliz sex de Evangelio. In Epiphania ita: in primo unum Nocturnum, deinde de Daniele Propheta facite illas sex Missas, & Nocturnos: & ita de Evangelio sex Matutinos eo ordine, sicut in Pascha scripsimus, aut Dominicis diebus. In Martyrum festivitatibus tres aut quatuor Missæ fiant. Primam Missam de Evangelio legite, reliquas de passionibus Martyrum. Omni sexta feria post duodecimam sex Missæ ad librum legantur: & post Nocturnos tres. Omni Sabbato ad Matutinos, *Contemnas Dominus*: &, *Te Deum laudamus*. Ad Tertiam tres lectiones: una de Prophetis, alia de Apostolo, tertia de Evangelio dicantur. Omni Dominica post Nocturnos cum prima Missa legitur, id est, resur-

U

refurrectio, nullus sedere præsumat, sed omnes stent. Alia Dominica alia resurrectio, & sic in ordine totæ quatuor resurrectiones per singulas Dominicas legantur. Post tertiam verò, *Pater noster*, dicite: & psallendo omnes communicent. Sic & in festiuitatibus facite. Misæ verò quando sancto Abbati visum fuerit tunc fiant.

Quando aliquis defunctus fuerit, usque media nocte eum pauci fratres in Oratorio pervigilent, & Missas faciant. Post mediam noctem qui vigilauerunt quiescant, & iterum alii vigilent. Et ponite hoc in notitiam sancto Episcopo, ut eum iubeat ad locum ubi ponendus est, deportari. Sin verò præstare despexerit, de quacunque Ecclesia Clericos rogare, qui eum deducant; & date illis eulogias.

Ordinem etiam convivii huic Regulæ inseruimus.

Cibaria quotidie ad refectionem tria, ad prandium duo, ad cœnam duo. Biberes ad refectionem, id est, in æstate, merum, & tres caldellus; ad prandium tres tantum; ad cœnam in æstate mensibus Junio, Julio, & Augusto ternas; reliquis diebus ad cœnam binas bibant. In festiuitatibus verò, & quando Abbas indulgentias voluerit facere, & cibaria, quantum ipse voluerit, & recentes addantur. Quotidie verò olera caseo & oleo semper cõdiantur. Biberes binas ad prandium, binas ad cœnam accipiant; si jejunaverint, ternas. Jejuniū verò à Kalendis Septembris usque

Kalendas Octobris secunda, quarta, & sexta feria jejunandum est. A Kalendis Novembris usque Domini natale quotidie jejunandum est, absque Sabbato & Dominica, ab Epiphania verò usque Pascha quotidie jejunandum est, absque majoribus festiuitatibus, Sabbato, & Dominica. Post Pascha verò usque Pentecosten, sexta feria tantum jejunandum est. Post Pentecosten, mense Junio, Julio, & Augusto, in potestate Abbatis sit de jejunio aut prandio; sicut viderit possibilitatem fratrum, ita studeat temperare.

Explicit.

AURELIANUS PECCATOR REGULAM HANC IN
Christi nomine instituit.

IN Christi nomine fundatum est Monasterium virorum Dei in civitate Arelatensi à sancto Aureliano Episcopo, iubente sanctæ memorie Childeberto Rege Francorum, quinto decimo Kalendas Decembris, Indictione undecima: anno * quinto post consulatum Basilii junioris V. C. & Basilica ibidem in honore sanctorum Apostolorum & Martyrum: habetque ibidem reliquias positas; id est, de cruce Domini nostri Jesu Christi,

beatæ Mariæ genitricis Domini nostri Jesu Christi, Joannis Baptistæ & Præcursoris Domini nostri Jesu Christi, Stephani, Petri, Pauli, Joannis, Jacobi, Andreæ, Philippi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Jacobi, Simonis, Judæ, Mathiæ, Genesii, Symphoriani, Baudilii, Victoris, Hilarii Episcopi & Cooperatoris, Martini Episcopi & Cooperatoris, Cæsarii Episcopi.

(*Ex diptychis ejusdem Monasterii.*)

Simulque precantes oramus etiam Domine pro animabus famulorum tuorum, patrum atque institutorum quondam nostrorum, Aureliani, Petri, Florentini, Redempti, Constantini, Himeri, Hilarini, Januarini, Reparati, Childeberti, Vultrogothæ, vel omnium fratrum nostrorum, quos de hoc loco ad te vocare dignatus est. Cunctorumque etiam hujus loci memores fidelium, pariterque parentum nostrorum, atque seruentium hujus loci: & pro animabus omnium fidelium famulorum tuorum vel tamularum ac peregrinorum in pace Ecclesie defunctorum: ut eis tu Domine

Deus noster peccatorum tribus veniam, & requiem largiaris æternam: meritis & intercessionibus Sanctorum tuorum, Mariæ genitricis Domini nostri Jesu Christi, Joannis Baptistæ & Præcursoris Domini nostri Jesu Christi, Stephani, Petri, Pauli, Joannis, Jacobi, Andreæ, Philippi, Thomæ, Bartholomæi, Matthæi, Jacobi, Simonis, Judæ, Mathiæ, Genesii, Symphoriani, Baudilii, Victoris, Hilarii Episcopi & Confessoris, Martini Episcopi & Confessoris, Cæsarii Episcopi, hæc propitius præstare & exaudire digneris: qui vivis & regnas in unitate Spiritus sancti Deus, in sæcula sæculorum, Amen.

S. FERREOLI

UCETIENSIS EPISCOPI REGULA

AD MONACHOS.

DE S. FERREOLO EPISCOPO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

GREGORIUS Turon. Hist. Franc. l. vi. cap. vii.

Et tempore FERREOLUS Uctienſis Epifcopus, magna vir ſanctitatis obiit, plenus ſapientia & intellectu: qui libros aliquos Epiftoſarum, quaſi Sidonium ſectus, compoſuit.

S. BENEDICTUS Aniani Abbas hanc quoque S. FERREOLI Epifcopi Regulam ſepius laudat, & maximam ejus partem in Concordiam Regularum tranſtulit. SMARAGDUS etiam multa ex ea adfert ad Expoſitionem Regulæ S. Benedicti. JOAN. TRITHEMIUS lib. de proprietate Monachorum cap. v.

Denique in Regula Canonii ſancti FERREOLI Epifcopi & Martyris decimo capitulo ſic ſcribitur: Illud etiam ſtatui debere proſpeximus &c.

Obſervatio critica in Regulam ſequentem.

S. FERREOLUS, Uctienſis in Occitania Epifcopus, circa annum DLVIII. monaſterium pro Monachis conſtruxit, quod etiamnum à ſuo nomine Ferreolacene Canonium nuncupatur. Pro Monachis ergo hujus canonii hanc præſentem Regulam conſcripſit piſſimus Pontifex, triginta novem capitulis contentam, quam Lucetio Dicensi Epifcopo dedicavit, ejusque cenſura ſubjecit. Multa habet ab aliis antiquis Regulis diverſa, nec illarum mentionem facit; præſertim hoc ſingulare videtur, quod capite XXXVIII. præcipiat, ut Abbas culina inſerviat tribus ſolenniſſimis monaſterii feſtis, nimirum in Nativitate Domini, in Paſchate, atque in Feſto S. Ferreoli Martyris, qui fuit Patronus monaſterii.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ S. FERREOLI

Epifcopi.

1. De obedientia.	14. De veſtimentis Monachorum.
2. De reverentia, quanta ſervetur.	15. Ut in Monaſterio nullus baptizetur.
3. De charitate.	16. Ut cellam ſeparatim præter Abbatem nullus habeat.
4. Ne ſiſta mulier in Monaſterium ingrediatur.	17. Ut Præpoſitum vel ſormarium Monachi ſub Abbatis poteſtate habeant.
5. De eo, qui Monachus vult eſſe, qualiter recipiatur.	18. De poſſionibus Martyrum que inveniri poſſunt, ut tempore ſue deſidia non impediende legantur.
6. Ut nullus Monachus vel Clericus alienus retinendus recipiatur.	19. Ut in manibus Monachi frequens ſit lectio.
7. De murmuratione ſive detractione Monachi.	20. De vagis ſeu fugitivis Monachis.
8. De ſuperbia vel elatione vitanda.	21. Ut frater fratris manus non iniiciat.
9. De invidia.	22. Ut à convitiis atque à maledictis Monachus abſtineat.
10. De eo ne aliquid proprium ſibi Monachi vindicent.	23. Ut jurare Monachus & deſinat, & deſiſtat.
11. Ut nullus Monachus literas ignoret.	24. Ut Monachus raris rideat.
12. Ut pſalmi canantur diebus in ordine pſallantur.	25. Ut
13. De vigiliis.	U 2

Cod. Regul. Tom. I.

25. Ut turpilogium Monachus omnino fugiat.
 26. Ut quotidie neque ad tertiam Monachi legant.
 27. Ut ante tertiam nullus ex Monachis manducet aut bibat.
 28. Ut Monachus quotidie operit aliquid faciat.
 29. Ut Monachus pariter loquatur.
 30. Ut Abbas absque voluntate sua nihil operis faciat.
 31. Ut Monachis tunica linea uti non liceat.
 32. Ut vestimenta Monachorum edores non habeant exquisitos.
 33. Ut Monachi lectis singulariter habeant.
 34. Ut Monachus non vacetur.
 35. Ut Monachus nec poma tangere absque ordinatione presumat.
 36. Ut Abbas monasterium mancipium Monasterii non presumat.
 37. De eo, qualiter Abbas conversari debeat.
 38. Quibus temporibus Abbas coquina observet, similiter & de levandis pedibus.
 39. Castigatio Monachorum de multis excessibus.

Explicunt Capitula.

INCIPIIT PRÆFATIO REGULÆ S. FERREOLI EPISCOPI.

*Domino sancto & ceterorum comparatione sanctissimo, ac socio Apostolorum, Christianique discipulo, Lucretio Papa
FERREOLUS EPISCOPUS.*

HORTATUS quondam operante Deo in una devotione accensus, in qua fervorum Dei habitaculum ipsa sibi divinitas collocaret, ipse terra obruti allam terram confersens. Quod deputo sanctæ congregationis, hoc mel donari salutem credo: ut in unum more apum Religiosorum turba collecta, dum pro meis plenè peccatis orationum suarum flores offerant, quam dulcia in intercessione mella conficiant: Et quoniam necesse fuit novo huic populo velut jugum novæ legis imponi; non quo eorum colla deprimerem, sed ut mentium cervicem potius inclinarem; Regulam quæ ab eis pro lege servetur, licentia à vobis tam petita quàm accepta, conscripsimus. In qua si quid severitate durum, si quid remissione molliissimum iudicio scientiæ adjudicaveritis, censuram manus vestræ pagina melius in quo diligenter placitura recipiet. Ut hoc multo

magis gloriæ detur, quod digna inventa est Regula, quam per vos correxistis, fugiendo à facie verecundie. Si verò, ut credo, iudicium amoris operam veram insigere dignetur correptione literæ, quidquid demum inceptum lectio incastigata protulerit, liberum à culpa erit erroris, cum libellum vestræ me constat subdidisse censuræ. Mihi tamen orandum est, ut inprimis Deo, deinde vobis illud placeat quod scripsimus, & illis quibus hæc servanda mandamus. Ut in nomine Domini Jesu Christi obedientes in omnibus divinis præceptis, æterna ab eis præmia, & gloria sine fine, bonæ tamen vitæ empta pretio vindicetur, præstante Domino ac Deo nostro Jesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit, dominatur, & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

Explicit Præfatio.

INCIPIIT REGULA MONASTERII FERRIOLACENSIS.

REGULÆ principium de his quæ observanda Monachis Ferriolacensis Monasterii statui institutor; orans, ut adjuvante Domino hi filii, quos fide Domino genui, hæc tota animi & sancta intentione servantes, optimo perfectoque vitæ cursu coelo, ut scriptum est, vim faciant, & mansiones præparent dignis se habitatoribus præparatas. Sicque fiat, ut sequendo Agnum quocunque jerit, ad hoc præsentia contemnant, ut futura diripiunt.

CAP. I. De obedientia.

PIMUM ut Monachus, quem propriè manet multas in se virtutes ædificare, obedientiæ in se colloctet fundamentum: ut impleat illa quæ B. Apostolus nos admonet observanda, quando præcepit dicens: *Obedite Præpositis vestris, & subiacete* Hebr. 13: *eis: ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddaturi, ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes: hoc enim expedit vobis.*

CAP. II.

CAP. II. De reverentia, quanta servatur.

UT Abbati omnino reverentia à cunctis amore servetur; ut & amor ostendat concordiam, & timor noverit disciplinam. Rectè enim timetur ut Dominus, & amatur ut pater, cui sanctæ Congregationis grege commisso animarum propriè cura mandat: quem sollicitudo commissa quotidie per illud iter, quod est inevitabile meritioris, aut trahit ad poenam, aut perducit ad gloriam; dicente Scriptura: *Qui plus commendatur, vique plus ab eo excipitur.* Similiter etiam aperiente nobis Evangelio per similitudinem parabolæ veritatem, ubi legitur quinquæ servo talenta Dominus tradidisse; & quid superlucratu alia quinque, à Domino meretur audire: *Exge serve donec & fidelis, quia super paucis fuisse fidelis mihi, super multa te constituiam: intra in gaudium Domini tui.*

CAP. III. De charitate.

TERTIO in loco propter ipsum etiam sacratiùm numerum Trinitatis, matrem omnium virtutum Inferendam putavimus charitatem: quam Apostolus tamen ante omnes virtutes laude prosequitur:

1. Cor. 13. *Charitas non apit perperam: charitas nunquam excidit:* Et iterum: *Charitas superat multitudinem peccatorum.* Hinc etgo præcepto Monachis convenit inherere, ita ut multi secundum beatum Apostolum unum corpus efficiantur in Christo: & impleatur in illis quod lectio Actuum

1. Cor. 12. *Apostolorum quasi omnibus exemplo præmissis, specialiter tamen Religiosorum oculis anteponit: Erat illis cor unum, & anima una.* Et illud in libro Psalmorum:

Ps. 67. *Deus qui habitare facis unanimes in domo.* Cavendum est ergo per omnia Monacho, ne aliquid similitatis aut odii vel corde gerat, vel opere proferat, vel ira victus ostendat: propter illud quod dicit Apostolus: *Ira enim viri injustitiam Dei non operatur.* Et illud sapientissimi Salomonis:

Eccl. 7. *Ira in ventre requisit stultia.* Nec non & illud Apostoli: *Omnis amaritudo, & ira, & indignatio, & clamor, & Harpseria tollatur à vobis cum omni malitia.*

CAP. IV. *Ne ulla mulier in Monasterium ingrediatur.*

ILLUD namque statuendum opportunè credimus, ut nulla penitus mulier ad Monasterium, etiam pro dilectione expectere videatur, accedat. Similiter eam etiam religiosis feminis vel puellis, ne qua fortè excusatio minus intelligentibus relinquatur, accedendi licentiam amputamus: quia non potest habitatio in lon-

gum esse secura, inimico proximo, vel hoste vicino: præsertim cum in dubium veniat, quis hoste publico & secreta pugna vincatur: ubi jam nihil aliud quam aut vincere sit aut perire. Sed longè à Monasterio, quemlibet fratrum evidens causa colloquium cum feminis dumtaxat honestis habere compulerit, sciente vel permittente Abbate, & adhibitis testibus, id est, junctis secum duobus ex fratribus, accipiant licentiam colloquendi: ita tamen ut Abbas causam de qua collocutio extiterit, non ignoret.

CAP. V. De eo, qui Monachus esse vult, qualiter recipiatur.

SI quis veniat religionem expetens Monasterium intraturus, nisi elapso prius anni circulo; vel certò, si Abbati visum fuerit aliquantulum temperare, antequam sex mensium dierum numerus compleatur, Monachorum conturbatio non jungatur: ut in tanto spatio ignorantibus qualis sit futurus ostendat; & diuturna observatio clarere possit, si quid secum crudelitatis attulerit. At verò quando prius ad Monasterium venit, & recipi se in numero postulat Monachorum, interrogetur, utrum liber sit: nec Abbati prima cum satisfecerit, subsecuta responsio adiciat: si nulla præter devotionis causam compulsus Monasterium duxerit expetendum. Post hoc Monasterii Regula Abbatis ei jussione legatur: ut imposterum nihil novum vel inusitatum, aut si discersurus prætereat; aut si mansurus, agnoscat. Vicinam tunc Monasterio cellulam, dum pernociatum tempus observat, accipiat, viciumque quotidianum à Monasterio, si inter reliquos operetur, expectet: Lectioni ante omnia & orationi dans operam, ut dignetur tum ille omnipotens scrutator animæ cognitorque secreta famillæ suæ meritis sacræ Congregationis adnumerare, & fiat, sicut scriptum est, *unus grex, & Joan. 20. unus Pastor.*

CAP. VI. Ut nullus Monachus vel clericus retinendus recipiatur.

MONACHUM omnino sive clericum alterius loci vel Monasterii recipi sub qualibet causa nolumus, interdiciamus, prohibemus: prospicientes talia studio charitatis, ne novum aliquid fortè scandalum surgentes inducant. Dicit enim scriptura: *Quidquid tibi non vis, alii non feceris.* Hinc enim plerumque non tantum Inter Abbates, sed etiam Inter Monasteria lites insanabiles orluntur: dum unus nititur defendere quem suscepit, alter revocare, quem perdidit: & ad

extremum, nisi reddatur illi petitori peccatus, & illi restitutio recepti placaverit injuriam acceptam, quam potest, fit, ut non secundum beatum Apostolum, vincant in bono malum, sed utique illud vincantur uno malo. Attamen nec illud prætereundum censuimus, ut si fortè alterius loci, ut supra dixi, Monachus sive clericus scripta Abbatis vel Episcopi sui deferat, in quibus manifestè probetur, non propter vitia cavendus, sed propter charitatem Dei missus, ipse tantum sollicitus fieri Congregationis obtineat. Si tamen credi ullo modo potest, bono suo quemque velle exspoliari, & alium sua nuditate velliri.

CAP. VII. De murmuratione sive detractioe Monachorum.

UT nullius in Congregatione murmur seu detractio, quod familiarissimum habent Monachi, contra Abbatem aut quemlibet alium de fratribus audiat: ne ira Dei, quæ sepe ob hanc culpam miserabilem populum condemnavit, in perditionem similiter murmurantium turbæ excitetur: & terram repromissionis, quam nos rectè accipimus locum futuræ beatitudinis, perdat murmuratio propria, quæ debeatur sponse divina, Hic enim damnandos hujus vitii sectatores Psalmus annuntiat: *Detrahentem adversus proximum suum oculis, bone persequar.* Et iterum arguens Apostolus dicit: *Suffraganes, detractores, Deo adversari.* Et iterum, *Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, & se illorum loquuntur superbiam.*

CAP. VIII. De superbia vel elatione vitiosa.

UT elatio superbiaque Monachis omnino vitentur, ne factantia cadat sui, propter Deum sublimitas deponatur. Abiectione & humilitas grandis altitudo est. Altis verò quid erit reliquisse sæculum, si à se ejus non absiderit vanitatem? Quid solitaria elegisse vitam, si intrinsecus tumeat corde? Quid humile inest profectus in capite, si cito à se hæc mala non rejiciat, qui vult invenire quo cadat, cavens terribile illud scripturæ divine: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.* Et illud: *Superbo oculo, & insatiabili corde, cum hoc simul non debeam.* Et illud Apostoli non oblivisus auditor, qui dicit: *Hoc scitote, quia in novissimis diebus inflabunt tempora periculosa: & erunt homines seipfos amantes, superbi, elati, superbi, blasphemii, & reliqua quæ sequuntur.*

1. Pet. 5.
Psal. 100.

2. Tim. 3.

CAP. IX. De invidia.

INVIDIAM, quod est maximum vitium, ante omnia Monachus foribus mentis excludat, nec patiatur virginitatem animi occulto livore corrumpi: ne in mente sua bonum semen sparsum enecet adulterina permixtio. Sed stet semper quasi fortis in acie, repugnans scuto charitatis armis invidiæ; & inde maximè superet invidum, quia non superatur invidia: non ignorans scripturam, quæ dicit: *Invidia diaboli mors intravit in orbem terrarum.* Imitantur autem eum qui sunt ex parte ejus.

CAP. X. De eo, ne aliquid proprii sibi Monachus vindicet.

ILLUD etiam statui debere prospeximus, ut nullus Monachotum aliquid sibi proprium absque societate fratrum audeat vindicare; Ita ut etiam in his quæ sua sunt nihil amplius credat sibi juris esse quam cæteris. Quia cum se ipsum alterius subdidit potestati, omnia secum in alienam potestatem transmisit. Quidquid ergo secum detulerit, expedito consortio Monachorum, ac ubi corpori Congregationis membrum factus adhaerit, statim cognoscat omnia in communionem transiisse, & hoc tantum jusset proprium, quidquid cum fratribus possederit indivisum. Nam & lectio Actuum Apostolorum tempore surgentis Ecclesiæ taliter fideles Christi vixisse commemorat: *Nullus, inquit, ex bonis suis dicebat aliquid suum esse: sed erant illis omnia communia.*

CAP. XI. Ut nullus Monachus literas ignoret.

OMNIS qui nomen vult Monachi vindicare, literas ei ignorare non liceat. Quin etiam Psalmos totos memoriter teneat: neque se quacunque excusatione defendat, quo minus sancto hoc studio capiatur. Similiter etiam his, qui Pastores pecorum, ut est moris, de Congregatione mittentur, curæ erit vacare Psalmis ut cæteri: ne in id quod majus est minores inveniantur, & in consilio nem sui illud eis appetur exemplum: *Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt 1. Cor. 2. Spiritus Dei.*

CAP. XII. Ut Psalmi cunctis diebus in ordine psallantur.

UT omni tempore Psalmi usque ad finem Psalterii in ordine decantentur: sibi tamen secretius propter propriam mercedem, excepto publico psallendæ curia

curfu Dominico, quantum per singulos dies Deo tamen scienter laudes offerat occulta ruminatone. Similiter etiam conuenerit oratione subijuncta noctibus Psalmorum frequentia vigilare, ut impleatur illud: *In die clamauit, & nocte coram te.* Et illud: *In lege eius meditabitur die ac nocte.*

CAP. XIII. *De vigiliis.*

QUOTIESCUNQUE vigilia nocturna propter exorandum Deum, aut deuotione petitur, aut festiuitate debetur; nullus Monachorum, præter ægrotudinem certam aut necessitatem, si præfens fuerit, absens esse præsumat. Ne interiori trætia grauius laborare consuefcens uivente carne spiritalis anima moriatur: sed potius promissi illius cupidus querere simul & inuenire contendat, qui dixit: *Diligam eos qui diligunt me: & qui mand' uigilant ad me inuenient me.* Et in Psalmo etiam continetur: *Tunc quærebant eum, & conuersabantur, & ante lucem ueniebant ad eum.* Nam ut quotidie ad matutinas omnes omnino surgant, si nbn censetur superfluum, commonemus: ad nocturnas uerò cunctis diebus ita omnes cecleriter pariterque confurgant, ut cunctis simul concurrentibus nullus inueniatur uenisse posterior. At uerò qui contrarius huic deprehenditur statuto, tot diebus solus jefunet, quot horis cum fratribus vigilare non uoluit.

CAP. XIV. *De uesimentis Monachorum.*

VESTIMENTA superfluentia Monachus non requirit: qui non amplius, quam quod ad quotidianum usum Abbas necessarium uiderit, consequatur; dicente Domino ad discipulos: *Neque duas tunicas habeatis: quas duas tunicas intelligere debemus non numero, si propter hyemem necessariæ esse uidentur, sed supra usum si reservatæ fuerint, computari.* Super ergo si quid fuerit, putabitur alienum: dum quidquid possessor avarus includit, magis utitur arca, quam Dominus: quod ur uictetur, maximus nobis beatus Apostolus testis assurgit, qui dicit: *Habentes uilium & uesitum his contenti sumus. Nam qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & desideria multa, & inuidia, & uicia: que mergunt homines in interitum & perditionem. Radix omnium malorum est cupiditas: quam appetentes, naufragauerunt à fide, & inferauerunt se doloribus multis. Tu autem, O homo Dei, hac fuge: scilicet uerò iustitiam, pietatem, fidem, charitatem, patientiam, mansuetudinem. Certa bonum certamen fidei: apprehende uitam æternam, in qua uocatus es,*

& confessus bonam confessionem coram multis testibus. Præcipio tibi coram Deo, qui uicificat omnia, & Christo JESU, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato bonam confessionem, ut serues mandatum sine macula irreprehensibile, neque in aduentum Domini nostri JESU Christi. Studete ergo fratres ut quod ad unum hominem, id est, ad Timotheum scribitur, ab una Congregatione seruetur.

CAP. XV. *Ut in Monasterio nullus baptizetur.*

BAPTIZARI in Monasterio paruos tractauimus necessarium non esse, sicut in reliquis Monasteriis obseruatur; neque Monacho ullo loco de lavacro sancto hlios cujuslibet excipere: ne parentibus illius, ur fieri solet, illicita paulatim uel turpi familiaritate jungatur. Quod si quis præsumpserit, ur transgressor Regule corrigatur.

CAP. XVI. *Ut cellam separatim præter Abbatem nullus habeat.*

CELLAM singularem, præter Abbatem, neque ad manendum, neque ad alium quemcunque usum, ulli habere liceat Monachorum. Artifices tamen ad operandum rancum habeant, hi nihilominus, quibus Abbatis ordinatione conceditur: nam totam Congregationem mansio & domus una concludat. Illos uerò quos corporea fragilitas debilitat, cognita sibi infirmitate languor obsederit, dum vigorem pristinum corporis integritate sumunt, deputata intra Monasterium & non nisi congrua mansione à Congregatione interim separentur: ut celerius salutem conferat ipsa que fit à Congregatione remotio.

CAP. XVII. *Ut Præpositum uel formarium Monachi sub Abbatis potestate habeant.*

SUB Abbate personam strenuam, & disciplinam ualde amantem, qui dignam curam Præpositi nomenque suscipiat, decreuimus pro solatio Abbatis institui: ut honor illi minus sit onerosus, dum labore diuiso à duobus quotidiana sollicitudo suscipitur. Et ideo æquum erit, ur cum iussione Abbatis ei ueneratio & obedientia exhibeatur. Nam & post ipsum, quem supra diximus Præpositum, qui in bonis sit forma, statuimus regularem formare formarium: ur facilius adiutorio isto subijuncto Abbas, cui nomen Pater est, uberes fructus metat de perfectione dulcium filiorum, ambo tamen sub potestate Abbatis cum reliquis atque inter reliquos se esse cognoscant.

CAP. XVIII.

Nbn. 37.
fil. 1.

Nov. 8.

Nbn. 77.

Luc. 7.

1. Tim. 6.

CAP. XVIII. *De passionibus Martyrum qua inveniri possunt, ut tempore suo desidia non impediuntur legantur.*

GESTA Martyrum, id est, passiones sanctorum fidelium, quaedam compaginata studio & sermone digesta sunt, tempore quo nobis diem migrationis eorum anni meta cursus sui legibus representat, recenseri in Oratorio audientibus cunctis omnino decernimus: ut non otiose prætereant dies, atque ut reliquis similis habeatur; quem sicut tunc illustravit constantia Martyris, ita nunc commendat memoria passionis.

CAP. XIX. *Ut in manibus Monachi frequens sit lectio.*

PROPTER pigras mentes quorumpiam excitandas, quibus sæpe generat lectio divina fastidium, ita ut magis otio eligant occupari, quam de scripturis sanctis salutem bibere, ut spiritualiter inardescant, addi omnino placuit, ut unusquisque Monachus, sive intra Monasterium seu foris aliquid operis faciat, à lectione divina ne una quidem die se patiatur transire jejunium. Seu cum cæsaverit manus ab opere, colatur anima lectione: audientibus cunctis monita beati Pauli ad Timotheum Discipulum, dicentis: *Attende lectioni, exhortationi, doctrinae.* Et iterum: *Omnis scriptura divinæ inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corrigendum, ad erudicendum in iustitia: ut perfectus sit homo Dei, ad omne bonum paratus.*

CAP. XX. *De vagis sive fugitivis Monachis.*

VAGARI per loca Monachum sicut non decet, ita non convenit; ne in quocunque vitio captus sæculi delectatione elabatur, ut redeat ad vomitum suum: dum recidiva animi voluntate mundi veteris contemptor, novus quidam amator assurgens, à via salutis distortus exorbitet. Quapropter id definitivum observandum, ut præter illos, qui pro utilitate Monasterii ab Abbate huc illucque habere jubentur excursus, nullus egredi Monasterium loco alio moraturus absque voluntate Abbatis pro quolibet re vel necessitate præsumat: ne ad eum respiciat, quod Apostolus de adolescentioribus viduis scribens dicit: *Simul autem & otiose discunt circumire domos; non solum otiose, sed etiam verbose & curiose, loquentes, quæ non oportet.* Et ideo qui prætermissa sententia aliqua contrarietate discesserit, in tantum ut ejus inveniat transgressus; spacio illo temporis

quo Monasterio defuit computato, duplici dierum numero jejundet, & condemnatione multetur; cibi modum, vino quotidie abnegato, qualem Abbas impoluerit, habiturus. Fugitivum verò Monachum deferentem disciplinam & perdentem se, velut contemptorem placuit revocare.

CAP. XXI. *Ut frater fratri manus non iniiciat.*

UT Monachus in Monachum ira inflatus, quod est turpissimum, manus iniicere non præsumat, præter illos ad quos pertinet correctionis vel nosse modum, vel tenere iudicium; ne uno peccante ceteris præsumendi crescat audacia, & ita disciplinæ ordine confuso, irruptaque lege vivendi, ipsius sacre Religionis per singulos jura perdantur. Quapropter quisquis taliter incontinens manibus invenitur, ita ut nesciat ab illicitis temperare: manus illæ, quas erexit in proximum, per longum tempus non solum jejunio, sed etiam operis assiduitate lasciantur; ut deinceps ad Deum leventur in Oratione, non cum furore extendantur in fratrem. Dandam tamen veniam decernimus, juxta ut Abbas moderari voluerit, postulanti: si poenitentia præmissa etiam dum deprecatur reatus sui, faciem lacrymarum effusione rigaverit.

CAP. XXII. *Ut à convitio atque maledictio Monachi abstineant.*

UT convitium sive maledictum ex ore Monachi non procedat; neque lingua impatientie excitatione soluta effrenatum quid ministret otiosis labiorum, sed commorus ira, ut est humanitatis, dicat: *Pene Domine custodiam ori meo, & officium circumstantia labii mei.* Adjungat & illud. *Domi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea: habens illud Apostoli ante oculos suos: Quia neque maledici regnum Dei possidebunt.* Si quis ergo in his indomitus mente proruperit, triginta diebus ab omnium fratrum colloquio habeatur alienus: donec cognoscens se tantummodo in Congregatione solitudinem incurrisse, veniam eligat postulare.

CAP. XXIII. *Ut jurare Monachus & desinat & desistat.*

UT jurandi consuetudo ad integrum, si fieri potest, de Monachorum interloquutione tollatur; ut etsi secundum humanam fragilitatem minus forsitan possunt mendacii cavere peccatum, possint saltem damnandum vitare perjurium. Quos rogo simul atque commoneo, ut studeant

1. Tim. 4.
2. Thei. 3.

1. Tim. 5.

Psal. 140.

Psalm. 38.

1. Cor. 6.

studeant in usum habere verba sacra, ne unquam sint necessaria sacramenta. Quomodo enim hujus vicii debeant omnes vitare flagitium, beato Apostolo momente didicimus, ait enim: *Nolite jurare neque per caelum, neque per terram, neque aliud quicunque juramentum. Sit autem verbum vestrum, est est, non non: ut non sub iudicio decidatis.* Et illud similiter scripturae divinae: *Vir multum jurans replebitur iniquitate, & non discedet de domo illius plaga.* His namque magnis atque evidentissimis documentis etiam lectio Evangelii, quae est maxima plenitudo, similiter attestatur, dicente Domino ad discipulos: *Audistis quia dictum est antiquis: non perjurabis; reddes autem Domino juramenta tua. Ego autem dico vobis, non jurare omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est: neque per terram, quia scabellum est pedum eius: neque per Hierosolimam, quia civitas est magni Regis: neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum album facere aut nigrum. Sit autem sermo vestrum, est est, non non, quod autem his abundantius est, a malo est.* Sufficiat ergo nos propria inferenda monita exemplis docuisse vitanda.

CAP. XXIV. *Ut Monachus raro rideat.*

CONVENIENS etiam hoc credo Monachis, ut risu, etsi non assidue, frequenter tamen abstineant. Unde si exemplum legens fratrum quisque requiret, hoc solum ei sufficiat, quia Dominum nostrum Jesum Christum, Evangelio teste, flevisse legimus, risisse nescimus; triflatum scilicet, risibus non solum. Attamen ne quispiam dicat, nullum nos praeter hoc habere testimonium lectionis, Salomonem dicentem audiat: *Risus dolore miscetur; & extrema gaudii lacrimae occupat. Et iterum: Adolor est ira risu: quia per tristitiam volens corrigitur animus delinquentis. Cor sapientis, ubi erisitia est: & cor stultorum, ubi laetitia.* Et iterum: *Stultus in risu exultat vicem suam, vir autem sapiens vix tacite subridebit.* Quicumque ergo ille in Congregatione constitutus, ut assolet, aut mente juvenis aut atate risibus, joca non suserit, quid aliud nisi Publicanum commutat ex Monacho? qui in civitatibus amplius populosis hanc sibi tantum operam deputant, vacare jocis, plausibus, & cachinnis. Specialiter tamen hoc cunctos moneo, servandum mando atque constituo, ut quotiescunque lectio animabus Dei deditis opportuna in Ecclesia vel in refectorio, aut quolibet in loco publice recitatur, nullus risu aut moveatur aut moveat. Similiter etiam eo tempore fabulas fugiendas esse cognoscant. Quod si quis non custodierit praedicti.

Cap. Regal. Tom. I.

sent denuntiatione commonitus, triduum eum jejunii multatio castiget. Quod triduum neminem volumus sub uno adimplere jejunio, ne in aliquo discretionis careat disciplina: sed tria jejunia Vespertina jubeamus quotidie refectioe distingui. Hoc etiam de reliquis jejuniis, quibus Regulae culpabiles corriguntur, statuimus observari: Ita tamen si in reo quolibet Monacho Abbas superbiam durtiamque non viderit.

CAP. XXV. *Ut turpiloquium Monachus omnino fugiat.*

TURPILOQUIUM, amorem pudicitiae sit Monacho turpe proferre vitando verba luxuriae, quae ut mentem excitant, ita corpus inflammant. Ait enim beatus Apostolus: *Deponite molitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro.* Interrogo ego fratres, quid ille minus facit adultero, cujus communicat lingua peccato? Quid luxuriae minus exercuit, qui os castum sermonis corruptione sedavit? Et ut hanc spurcitiam cunctis etiam cavere metus damnationis imponat, statuimus hujus culpae reum communicationem Dominicam, vel osculum fratrum sex anni mensibus non habere.

CAP. XXVI. *Ut quotidie usque ad tertium Monachi legant.*

UT usque ad horam diei tertiam in omni tempore lectioni Monachus tam senior quam extremus vacare procuret; & sic demum in reliqua parte diei deputati operis cura succedat, praeter aegrotos tantum, quibus imponi hoc supra propriam voluntatem, vel potius virtutem communis infirmitas non permittit. Nam & hi, quibus fructuum colligendorum tempore ab Abbate fuerit imperatum, ut matutinis horis operis aliquid vel laboris exerceant, hac lege non tenebuntur: neque huic definitioni putabuntur exticisse contrarii cum imperata sibi utilitatis causa compleverint. Etenim moris est agricolis, ut vix reddito adhuc mane arida frumenta, non nisi deciduo madida facta rore, succidant, ut letam minus segetem facilius fervoribus infectoribus eripiant, dum in exordio diei blandi aeris temperamenta custodiunt. Saepè enim ex industria factum scio, ut dubia adhuc luce, priusquam, ut dicere possumus, orbe solis ardor ebiberit rodactam in manipulos segetem, ignei jubaris flammis cum fructibus messorum ejus evaserit. Hoc ergo etiam à Monachis, qui operi insistant, ut superius diximus, fuerit observatum, non erunt pronuntiandi pro compendio operis Regulae transgressores.

X

CAP.

CAP. XXVII. *Ut ante tertiam nullus Monachus manducet aut bibat.*

UT ne quis de Monachis, præter infirmos, antequam hora diei tertia compleatur, quamvis supervenientis cujuslibet proximi vel amici gulæ potius exquisita occasio sulciatur, manducare vel bibere aut rogans præsumat, aut rogatus; illo dumtaxat tempore quo jejunia solita remissione solvuntur. Post hanc verò horam deliberationem comedendi usque ad sextam, si vel amicus ejus vel stomachus permittit, extendat. Sed in hac refectione unum vel duos fratres socios sibi, & quærat & faciat, ut dum videtur, ista communicatione atque humanitate sit publicus; non appareat furtivè suppositus.

CAP. XXVIII. *Ut Monachus quotidie operis aliquid faciat.*

MONACHUM, absque certis solemnitatibus, vel manifesta ægitudine, diem sine operatione transigentem à convivio decernimus excludendum, jubente beato Apostolo: *qui non laborat, non manducet.* Securitas tamen excusationes inutilium prævidemus, & propterea modum ponimus otiosis. Dicitur enim unus ex talibus; ego non possum operari, quia amisso robore juventutis sum ad omnia seorsum invalidus; alius, neque ego possum, quia sum infirmitate jam fractus: dicitur etiam tertius, si potuerit inveniri; non possum etiam ego, quia laborum me assiduitas contrivit, itinerum longitudo quassavit, fortitudinem mihi abstulit sollicitudo commissa, virtutem meam actio expoliavit imposita. Sed his quasi contrarius sermo rationis occurrat, revincens eos, & dicens: Ut quis non valet insistere operi, det promptius operam lectioni: quicumque agrum non excolit, Deum dupliciter colat; & inter reliqua etiam hanc quærat artem, ut paginam pingat digito, qui terram non præscribit aratro. Nullus ergo, si quo minus opera faciat, putet causam justæ excusationis asserre: quia qui, ut supra diximus, agriculturam exercere non valet, legere, scribere, quod est præcipuum opus, piscium etiam providere capturam, rete texere, calceamenta fratribus præparare, vel reliqua, quæ similia sunt, facere atque implere potest. Quisquis ergo ex his omnibus non elegerit, quo occupetur opere, famem cum improprio sustinere contentus sit.

CAP. XXIX. *Ut Monachus parvè loquatur.*

UT loquendi temperantiam Monachus in omni colloquutione teneat: propter quod dicit scriptura: *In multiloquio non effugies peccatum.* Et iterum in Evangelio: *Noli multum loqui, sicut ethnici.* Habetur etiam in Psalmo: *Vir linguosus non dirigetur super terram.* Et ideo quisquis ille frater, sint pauci sermones tui, Nec hoc tantum, sed etiam taciturnitatem tibi præsentia Abbatis vel etiam alterius senioris imponat: ita ut nisi interrogatus ab eo vel jussus silentium irrumpere non præsumas, obediens scripture quæ dicit: *Præquam audias, ne respondeas;* & *Ecol. 11: in medio seniorum soli te injicere.* Quod etiam in convivio apertissimè pronunciamus esse servandum.

CAP. XXX. *Ut Abbas absque voluntate sua nihil operis faciat.*

UT Abbas si non operetur ut cæteri, nemo audeat reprehendere: quia lectioni cum magis vacare convenit, quæ quotidie cæteros doceat, qua commissos eruditos reddat, qua cunctos sancta semper admonitione componat. Studere tamen eum oportet, ut quoties Codex manibus non tenetur, secundum viros suas reddat se in qualibet fratrum operatione communem; ut etsi otiosum quicumque dicere non audeat, fastidiosum tacendo non murmuret.

CAP. XXXI. *Ut Monachis tunica linea uti non liceat.*

UT Monachus quamlibet delicati corporis linea ad puda corporis non utatur: quia incongruum est, ut carnem, quæ semper vicio naturæ superbit, mollibus foveat indumentis, & ei quasi minus validæ blandiatur; quæ quotidie in expugnationem animæ novus quidam præliator ac fortissimus consuevit. Etenim toties reparat vires contra animam bellatura, quoties aliquid velut rebelle mancipium remissionis accepit. De hoc namque certamine beatus Apostolus dicit: *Carni concupiscit adversus spiritum.* Gal. 5. Et iterum: *Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captivum me ducentem in lege peccati, quæ est in membris meis.* Et iterum: *Datus est mihi stimulus carnis meæ, angelus satana qui me colaphizet, propter quod ter Dominus rogavi ut discederet à me, & dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur.* Et iterum: *Si secundum carnem vixeritis, moriemini; Si autem spiritu facta carnis mortificatus, vivetis.* Quicumque ergo vitam illam diligit, carnem conterat mori-

morituram; & in tantum eam quotidiano luctamine arduis quibusdam vinculis disciplinae, velut impiger semper debellator afficiet, ut adversum animam de modica quidem remissione conflagat, secutus Apolloli magisterium vel exemplum, ita dicens: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte cum aliis gradaveris, ipse reprobus efficiar.*

1. Cor. 9.

CAP. XXXII. *Ut vestimenta Monachorum odores non habeant exquisitos.*

VESTIMENTORUM fragrantiam, vel nimium propter elationem nitorem Monachus studcat non habere: sed loquens melius Apostolum dicentem: *Bonus odor sumus Jesu Christo: colore etiam in his album, vel nimis rufum, per quem saepe species corporis ad perniciem suam visentibus commendatur, vitet, ac habere non ambiat: ne & jactantiae suae secum testimonium ferat; & quod abfit, dum corpus vestimentis cito consumendis adornare temporaliter elaborat, de animae, si qua aeterna esse poterant, ornamentis non curet. Etenim ista facientes taliter scriptura divina castigat:*

1. Cor. 8.

Eccl. 19.

In amictu vestimentarum ne gloriaris, & in die gloria vultu extollis. De calceamentis vero reliquorum vos tenere statuimus consuetudinem Monachorum. Sed & hoc curandum est, ut pes ita sit ligamenti temperatius vinculus, ut non jactantiae ligno multos astrictus habeat, sed sanctius vinculo laxiori sollescat; ut in omnibus simplicitas sanctitate focia commendat Deo, quem ejus amore possessum, probatum saeculi viderit contemptorem.

CAP. XXXIII. *Ut Monachi lecta singulariter habeant.*

UT duo quamlibet proximi vel amici, propter secretam orationem, quae melius ad Dominum nullo teste dirigitur, ut animo, & uno lecto non teneantur: ut majorem licentiam orandi credat sibi mens compuncta concessam, dum neminem vigilae suae aut testem pertimescat, aut judicem. Vigilando ergo, orando, atque psallendo curet unusquisque minimam noctis somno cedere portionem; ut non decipiatur ab inimico, qui est liber a focio: quia omnino non potest cubile proprium nisi vigilans vindicare. Imitandum etiam videtur quod Propheta nobis sub quadam admonitione decantat:

Psalm. 6.

Lacryabo per singulas noctes lectum meum, lacrymis strachon meum rigabo. Et iterum:

Psalm. 139.

In noctibus extolite manus vestras in sancta, & benedicite Domino. Et illud: Memor sui in nocte nominis tui Domine, & custodivi

Psalm. 138.

Cod. Regul. Tom. I.

legem tuam. Hoc ergo ut devotus quisque vacatione concessa utilius possit implere, strati fuit, ut supra diximus, erit solus ipse possessor, habens secum meliori commutatione pro dormitorio fratrem Dominum vigilantem.

CAP. XXXIV. *Ut Monachus non venetur.*

INTER ceteras mundi delectationes novit sibi Monachus venationem exercere prohibitam, nec habendum cum feris periculosum sine utilitate certamen: cum scire potius debeat, victa pro bestiis esse maculanda. Et ideo non eum consuetudo loci, vicinitas opportunitasque silvarum, pervius etiam vel facilis ascensus montis, concava vallium, secreta nemorum, densa terrarum tam instructuosi laboris opus subire sulcitant. Oportet enim ut memor Apostolicae sententiae. *damna religioni non inferat, ita momentis, ut unusquisque in qua vacatione vocatus est, in ea permaneat apud Deum.* Bonum ergo vitae suae cursum cursum vanis perire judicet, & se damnosum caveat; ne postponens Monachum, ferarum & ipse captione capiatur, & secularibus desideris irretitus, venator agrestium bestiarum adversarij fiat & ipse venatio. Sed soli Deo vacandum congaudeat, quem expetit; illi fervendum jugiter, quem elegit: sciens quod taliter praeccepto Evangelico convenitur: *Dominum Deum tuum adorabis, & illi soli Mench. 4. servies. Et alibi: Unam petii a Domino, Psalm. 86. hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitae meae.* Studebit ergo praetermissis omnibus, qualiter ipsi omni servitio placeat jugiter: ut faciat illum regni sui participem, quem totum suum videt esse cultorem. Attamen nec illud putavimus onistendum, ut si forsitan ferarum, quae sunt violentiores, quarenti proprio labore victum insidientur in fructibus, eas pro damnis tantum fructuum vindicandis, canum siveitia oportune deterreat, quas potius effugare quam persequi delectetur; ut non venationis, sed fructuum magis amator appareat.

CAP. XXXV. *Ut Monachus nec poma tangere absque ordinatione presumat.*

QUICUNQUE Monachus cujuslibet generis pomum inordinatus hzerens adhuc arbori suae tantum edacitatis causa decerpserit, vel si terra collapsum, seu reliquorum fructuum, ut assolet, primitias ausus fuerit gulae incontinentia violare, veluti Adae primo homini similis, simili quoque castigata edacitate jejunio dignè poeniteat; quasi ad vicem paradisi convivio putetur indignus. Et nisi prius

omnium

omnium fratrum remissione consequatur veniam, venire non permittatur ad mensam; quia iustum est, ut cunctorum indulgentiam postulet, qui omnibus quod erat commune subtrahit. Cunctis ergo studendum est, ut omne quod in escam constat hominis deputatum, si alicui ex fratribus accipere vel etiam invenire contigerit, priusquam aut mensæ intersit, aut Cellario tradat, omni fide conservet intactum; vitans ne communem omnibus cibum gustu sibi ipse surretur; & cum nullus illi comes adhzreat, ad perdendam tamen innocentiam, vel ad excedendam prædam sit illi gula pro socio. Quapropter erit Congregationi semper una proprietatis, ita ut cuncta omnium, & omnia sint cunctorum.

CAP. XXXVI. *Ut Abbas manumittere mancipium Monasterii non præsumat.*

MANCIPIUM Monasterii liberum facere Abbas absque consensu omnium Monachorum licentiam non habebit; nisi ut tradat cunctis fratribus in præsentia ejus meriti vel ætatis de propria facultate vicarium; quia non potest multorum servus unius ad ingenuitatem remissione transire; nec libertus fieri, quem omnes unanimiter non absolvunt, cum manifestum sit, illum tot dominos habere, quot Monachos.

CAP. XXXVII. *De eo, qualiter Abbas conversari debeat.*

UT Abbatem cunctis quibus præest Monachis strenuities quidem, sed mansuetudo, & potius vita commendat: ita ut magis sanctum illum timeant, quam severum; & plus in eo metuant quod meritis est primus, quam quod honore primarius. Habeat enim in correctione modum, & in familiaritate temperamentum: eritque in cunctis ita moribus dispensatus, ut blandimento vocet, terrore castiget; faciens se ab omnibus, eo quod vitia oderit, plus amari. Tota enim ejus conversatio erit quasi positum fundamentum, ut in eo superædificetur quisquis imitatione illius optat Deo meritis proximare. Nullus ab ipso erit potestatis, sed ratione damnandus; nec tamen quisquam illi ita familiaris, ut cæteris plus præsumat; neque ita offensus, ut ad veniam explicita contritione non redeat. Convenit namque illi omnes timere, qui timetur ab omnibus, totoque studio atque industria providere, ne aliquis ex his quos regendos propria cura suscepit, adverso qualibet casu discedat ex numero. Et ideo plurimis medicamentis necesse est illum Monachorum subvenire

languoribus, & ægri tudinibus mentium remedium curæ spiritualis inferre; hoc est, si superbum viderit, jugi exhortatione porrigat humilitatis potionem; si iracundum, patientiæ illi offerat unguentum; si mendacium sectantem, veritatis ministrat antidotum, beati in hoc ipsum Apostoli monitis excitatus, qui dicit: *Ascende tibi, & dicitur in istis: hoc enim facies, & respicum servum facies, & eos qui te audiunt.* Et iterum ad Timotheum: *Formam habe sanorum verborum, que à me audivisti in fide, & dilectione in Christo Iesu.* Et iterum: *Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Evangelicæ: ministerium tuum imple.* Similiter & beatus Petrus scribit: *Seniores qui in vobis sunt obsecro confensio, & testis Christi passionum, & ejus que incipit revelari gloriæ secretus, passio qui in vobis est gregeum Dei.* Et addidit: *Neque quasi dominantes in clero, sed forma estote gregei; ut cum apparuerit princeps Pastorum, percipiat illam gloriam & immarcescibilem gloriæ coronam.* Hieremias quoque sanctissimus in persona Domini ait: *Dabo vobis Pastores secundum car meam, & pascite vos scientia & dulciora.* Et iterum: *Hec dicit Dominus Deus ad Pastores Israël: Nunc quid fecistis pastores? Et adjungit: Ob hoc Pastores audite verbum Domini, hoc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse ad Pastores, & requiram oves meas de manibus eorum.* Dominus verò ideo in Evangelio Petrum Apostolorum principem si se amaret interrogans adjungit: *Pasce oves meas.* Manifestum ergo est, frater quisque ille præesse videris Monachis, magnum tibi per honorem onus impositum; ita ut cum dignitate sis primus, sedes omnium pondere sarcinatus. Propter quod recti itineris curre semitam, que ad cælum perducit; & ire ostende gregi inoffensum callem, & sanctitatis eum quoque passibus antecede: atque ita stude, ut non erret quicumque te ducent gradibus imitationis insequitur; ut videaris Apostolicæ monita sententiæ complere, quæ habet: *Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate.* Et iterum: *Solitudo cura respicum probatim exhibere Deo operariam inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis.* Hunc itaque tibi, Abbas, titulum, ut prætermisum te Regulæ sermone non dicas, sicque unum te ex Congregatione cognoscas, quasi peculiatius annotamus: moentes, seu coram Deo obsecrantes, ut hæc omnia ferventi studio servans, etiam cætera propter exemplum, quæ reliquis sunt dicta, custodias.

CAP. XXXVIII. *Quibus temporibus Abbas coquina observet, similiter & lavandis pedibus.*

ABAS tribus per annum vicibus, id est, die natalis Domini, similiter Primo Pasche, nec non in festivitate peculiaris Patroni, sancti ac beatissimi venerandi semper Martyris Ferreoli, aut certe quidem ad quorum nomina sanctorum idem locus consecratus fuerit, coquinam cibis Congregationi paraturus intreat; ibique suscepto junioris Ministerio serviendo mensis humilitatis formam ministret in ferculis; sanctæ huic abjectioni se libenter inclinans, quæ majorem illum producit cæteris, dum reddit æqualem. Tantum enim magis in cunctis ejus potestatis accipit; quantum ad inferiora ministerii paritate descendit. Lavare verò pedes fratrum, sive etiam peregrinorum, divinum imitatus exemplum, sæpius studebit; implens Dominicum mandatum, & tradens Monachis operibus potius quam verbis exemplum. Nam & Dominus in Evangelio Discipulis ait: *Si ego lavi vestros pedes Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lavare pedes. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Abbatem ergo ista scientem, atque in hujus tituli observazione communi omnes Monachi sequacibus animis imitentur: in tantum, ut temporibus dispositis vicibusque discretis de ciborum præparatione solliciti serviant sibi invicem, atque alterutrum sub æqualitate ministerii dominantur.

CAP. XXXIX. *Castigatio Monachorum de multis excessibus.*

MULTIS hic titulus monitis negligentias Monachorum castigare suscepit. Nec tam personas exigit damnare, quam culpas. Mundos ergo illos & velut defecatos à victorum omnium reddat inquinamento amor sanitatis, ambitio perfectionis, expectatio veritatis, promissio gloriæ, perennitas vitæ, & illa, quam credimus, habitatio cum auctore; de qua sic dicit Apostolus: *Respiciamur in vultibus obviæ Domino, & sic semper cum Domino erimus.*

Correctionis igitur sermo ad eos, qui inter fratres jurgia feminant, hic est: ut si à via tam perversa fides non traxerit non tantum sententia Abbatis, sed etiam cunctorum odio seriantur, donec consuetum errorem relinquunt. De quibus Lucas Evangelista Dominum dixisse commemorat. *Impossibile est ut non veniant scandala: ut autem illi, per quem veniunt: melius est illi, si lapis molaris im-*

natur circa collum ejus, & projiciatur in mare.

Ad illos verò, qui post correctionem impugnantes judicia seniorum nituntur exulare peccatum, & non ad penitentiam recordatione delicti, sed ad duritiem indignationis nimium migraverint, respicit ista sententia, ut quamdiu à præposita intentione revocentur, & tumorem mentis manifesta emendatione deponant, secundum arbitrium Abbatis arduæ omnino subjaceant disciplinæ: quia non dixerunt: *Peccatum meum ego agnosco. Psal. 50. scilicet: sed dixerunt, quod in Isaia Prophetâ de rebellibus legitur: Nullus est Hier. 8. qui agat penitentiam super peccatis suis, dicens, quid feci?*

Illi namque qui se prioribus anteponunt, & aliorum licia non erubescunt vitio elationis invadere, ac præceptis Dominicis contradicunt, quibus ita jubemur: *Quicumque voluerit inter vos primus esse, erit vester servus. Math. 20. scilicet: si vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester servus.* Abbatis vel etiam reliquorum increpatione confusi, ad locum proprium quem reliquerant, revocentur: quos ad majorem gradum tardius decernimus promoveri; ne addita dignitate radicata in eis presumptio convalescat.

Illud itaque statuimus, ut ad mensam fratris congregatis de his quæ apponuntur neino alterius aut præsumat, aut rapiat portionem: ne frequentius cæteris manum paropsidi importunus immergat, propter illud Apostoli: *Alius quidem esurit, alius autem ebrius est. 1. Cor. 11. Et iterum: Esca ventri, & venter esca: 1. Cor. 6. Deus autem & bone & has destruat. Et iterum: Non est regnum Dei esca & potus: Rom. 14. sed justitia & pax, & gaudium in Spiritu sancto. Et iterum: Hujusmodi enim Christo Rom. 16. Domino nostro non servant, sed sui ventri. Et iterum: Quorum Deus venter est, Phil. 3. & gloria in consuetudine ipsorum. Legimus etiam in Psalmo, quod longè etiam à Monachis: *Adhuc esca operum erat in ore ipsorum, & ira Dei ascendit in eis. Quicumque ergo hujusmodi transgreditur statutum, Abbatis judicio constabit, quantis jejuniis mensæ violentia judicetur.**

De ebrietate verò superfluum puto Monachum commoneri: cum, vel si parum vini accipiat, à præposita corporis contritione declinat. Actamen quia latere Monachos non poterit, quod Apostolus Timotheo scribit, dicens: *Vino medico utere propter stomachum tuum, 2. Tim. 4. & frequentes tuas infirmitates: quantum eis, secundum vires Monasterii, per singulos dies iusta vel dispensatione Abbatis vini offertur, accipiant, & amplius penitus non requirant. Hoc etiam de*

reliquis stipendiis statuimus observandum. Nam ebrietatem illis etiam qui seculo vacat prohibita scripturae testimoniis approbamus, scribente Apostolo Ephes. 5. Ephesitis: *Nolite, inquit, inebriari vino, in quo est luxuria. Nec non & Propheta: Ve qui fortes sunt ad bibendam vinam, & potentes ad miscendam ficram. Et iterum: Ve qui confurgunt mane, & sedantur ficram; qui expiant vesperam, ut vino effluent.* Et ideo Monachum si ebrium, quod dici nctas est, videri aliquando contingerit, zelans illi plenus ira precipio, ut triginta diebus à vini potatione suspendatur: quatenus anima infusione congeita digestionem hoc spatio vacuetur.

Illos igitur Monachos, quos vel unius dici finis discordes invenerit, qui usque ad vesperam lites trahunt, & ante non excludunt odium, quam Sol cognoscat occasum; qui dicenti Apostolo: *Sol non occidat super iram vestram*: per inobedientiam contradicunt, statuimus tandiu abstinence macrandos: quamdiu ad veram se concordiam ultroque satisfactione convertant. Quibus post longum scandalum pacificare in occulto non liceat, ne aliquid fictum puritas charitatis admittat: sed sit eorum reconciliatio publica, quorum fuit discordia manifesta. Fratribus ergo cunctis coram astantibus veniam invicem postulent: quia uterque reus diuturna similitudine notatur; dum aut unus indulgentiam petere desistit, aut alter rogari desiderans non dimittit. Et ideo iste impius, ille remansit impoenitens: hic damnandus post iram, ille post culpam. Propterea offensus iste iram in contemptu Evangelii non retineat; sed cito ad illud recurrat

exemplum: *Dimittite, & dimittetur vobis. Luc. 6.* Et illud Apostoli: *Induite vos, sicut olei Col. 3. Dei & dilecti, viscera misericordiae, benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam: supportantes invicem, & donantes vobismetipsis, si quis adversus aliquem habet querelam: sicut & Dominus donavit vobis, ita & vos.* Ille vero qui injuriam intulit, hujusmodi exemplo velociter terreatur: *Facit Psal. 145. Dominus iudicium injuriis patientibus.* Et alibi: *Qua semina veritatis bono, bac & metet. Gal. 6.*

Furti scilicet confitium, si adhuc vocare Monachum possumus, quasi adulterum, secundum flagello subdi, & magna cenferi afflictione jubemus; dantes illi unam cum fornicante sententiam, quia & ipse luxuriatus est cum furaretur. Similes enim eos non incongrue dicimus, quos in sacra lectione pariter positos invenimus. Dicit ergo Dominus per Prophetam: *Non est scientia Dei super Osee, terram. Et paulo post: Furium & adulterium invidaverunt.* Et iterum in Psalmo: *Si videbas furem simul correbas cum eo, & cum adulterio portionem tuam ponebas.* Legimus etiam in Evangelio Dominum dixisse: *Formationes, furti; & nec moratus addidit: Haec sunt quae co inquinant hominem.* Ex his profecto intelligere possunt horum scelerum servi; quia, sicut aequaliter his dominantur vitia, aequaliter debetur & poena.

Et ne aliquid, dulcissimi in Christo fratres, de his quae superscripta sunt per oblivionem sitis negligentes, cunctis in unum positus semel ea in triginta diebus relegite, hoc est, in Kalendis.

Explicit Regula S. Ferreoli Episcopi.

S. COLUMBANI ABBATIS ET CONFESSORIS

REGULA COENOBIALIS CUM POENITENTIALI.

DE S. COLUMBANO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

MARTYROLOG. d. XXI. Novemb.

In Italia, Monasterio Bobio, depositio sancti COLUMBANI Abbatis, qui multorum Coenobiorum fundator, & innumerabilium pater extitit Monachorum; multisque virtutibus clarus quiescit in senectute bona.

SIGEBER.

SIGEBERTUS Gemblac. Script. Eccl. cap. IX.

COLUMBANUS Abbas Luxoviensis, in Hibernia Scotorum insula natus, & in Gallias pro Christo peregrinatus, tanto sapientie thesauris est ditatus, ut adhuc adolescens librum Iulianorum elimato sermone scriberet, & alia multa ederet, vel ad canendum digna, vel ad docendam utilia.

JONAS Monachus lib. de vita B. Columbani cap. III.

Dedit deinde operam, ut Monachorum neferetur societati, ac Monasterium, cujus vocabulum est Benchor, petiit, in quo Praesul virtutum ubertate lucebat beatus Congellus, egregius inter suos Monachorum Pater, quique & religionis studio & regularis disciplina cultu praecipuus habebatur. Ibi solis orationibus & jejuniis vacare cepit, & jugum Christi, quod ferentibus leve est, super se ferre, semetipsumque sibi abnegando, ac crucem suam tollendo Christum sequi: ut qui aliorum doctor futurus erat, ipse quod doctrina didicerat, uberius exemplo monstraret, quod aliis implendum fore docuisset.

IBIDEM cap. IX.

Beatus COLUMBANUS cernens undique ad paupertatis medicamina plebem concurrere, & unius Conobii (Luxoviensis) septa tantam conversantium cohortem absque difficultate non continere, aliud Monasterium construxit, cui ad Fontanaus nomen indidit, delitque gubernatores Praepositos, de quorum religione nihil dubitabatur. His ergo in locis Monachorum plebibus constitutis, ipse vicissim omnibus intererat, Regulamque, quam tenebant, Spiritu sancto repletus condidit: in qua autem qualis & quanta disciplina vir sanctus fuerit, prudens lector vel auditor agnoscat.

Idem JONAS in vita S. Eustasii Abbatis cap. III.

Quo tempore Clotbarius Chilperici filius strenuus Francos regebat, religiosissimi extiterit viri, discipuli almi Patris COLUMBANI, Attila & Eustasius: quorum prior in Bobiensi, alter in Luxoviensi Conobio ejus successores fuisse, & magistri instituta suis alumnis servanda tradiderunt.

IBIDEM cap. V.

Tandem adversus Regulam beati COLUMBANI livida deute garrive cepit Agrestinus, annuente sibi Appellino Genavenensis urbis Episcopo. Sic Appellinus vicinus Episcopus singulari sibi jungere in auxilium Agrestini nisus est omni studio, ita ut Regem Clotbarium tentaret, si sua partis assentator fieri voluisset. At ille sciens, & experientio cognitum habens beati COLUMBANI sanctitatem, & discipulorum ejus doctrinam, postquam diu redarguere tentavit grunnientis haeretici sectam, nec prevalere potuit adversus eum, statim ut synodali examinatione probaretur; non ambigens de auctoritate venerabilis viri Eustasii, quin omnes adversantes sancta Regula sua prudentia superaret. Tunc emanante regali auctoritate multi jam Burgundia Episcopi in suburbio Matiscomensis urbis conveniunt.

MOX.

Ceteri confautores adversa partis, qui convenerant, deductum in medium Agrestinum depromere cogunt, quid contra Regulam COLUMBANI vel Eustasii objicendum haberet. Tum ille trementibus labiis assistens; & nihil auctoritatis vel elucubrati eloquii habens ait, superflua quaedam & Canonica institutioni contraria in earum studiis teneri: cochleam videlicet, quum lamberent, crucis signo crebro signari, & in ingressu cujuslibet domus intra Conobium tam introitum quam egredientem benedictionem postulare. COLUMBANUM etiam à ceterorum Ecclesiasticorum more desciscere, & sacra Missarum solemniam multiplicatione orationum vel collectarum celebrare, &c.

IBIDEM.

Quidam vir venerabilis Romaricus nomine, qui primis nobilitatibus fuerat apud Theodebertum habitus, postquam per exemplum COLUMBANI, ac per Eustasii praedicationem monitus, ad Luxovium veniens Monastica institutioni se subdidit: quo diu sub regulari tenore vitam agente, postea Eustasio annuente, puellarum Monasterium in suo proprio inseruit, & Regulam COLUMBANI illis custodiendam indidit.

IBIDEM cap. VI.

Appellinus quoque & ceteri Galliarum Episcopi ad roboranda S. COLUMBANI instituta aspirant: quorum multi in amore S. Patris nostri ferventes, secun-

secundum ejus Regulam Monasteria construunt, gregem Christo congregant, & religionem Monasticam professionis adaptant. Inter quos juxta illustri Eligio nomine, qui modo Veromandensis Ecclesie Pontifex praesit, virta Lemovicensem urbem Monasterium nobile, Solemiacum nomine, construxit, & alia multa in eisdem locis Canobia. Sed & in civitate Parisiensi puellarum Monasterium, quod de regio munere susceperat, adificat; in quo Christi virginem Auream praefecit. In Betericensi vero urbe puellarum Monasterium, ex beati COLUMBANI Regula, Bertraba nobilis genere & religione, famina sanctissima construxit. In suburbano etiam Betericensi urbis, vir venerabilis Theodolfus, cognomento Babelenus, Monasteria ex Regula COLUMBANI religione omni pollenti construxit.

Idem JONAS in vita S. Burgundoforae Abbatis, cap. 1.

Beata Burgundofora Monasterium, quod Evoricias appellatur, cui ipso venerabiliter praeerat, omni intentione ac devotione secundum Regulam sancti COLUMBANI instruit, & ad exemplum sanctorum praecedentium Patrum cum aliis ancillis Dei religiosam vitam inibi duxit.

AUCTOR vitae S. Philiberti Gemmeticensis Abbatis.

Quia perfecti viri semper ad meliora contendunt, Sacerdos Christi sanctorum illustravit Canobia, ut posset aliquid haurire emolumenti ex illorum perfecta sanctitate. Itaque inivit Luxovicense, Bobiense, & alia COLUMBANI institutum compaeta Monasteria.

IBIDEM.

Legbat studiosè Basilii praclaras Constitutiones, Macarii Regulam, Benedicti decreta: COLUMBANI instituta sanctissima.

ORDERICUS VITALIS Hist. Eccles. lib. VIII. in tomo Script. Normannicorum.

Notitia posterorum hac annotavi de moderis praceptoribus, qui novas traditiones praeserunt Patrum ritibus, aliosque Monachos seculares vocitant, ac veluti Regula praevicatorum temere condeunt. Studium & rigorem eorum considerans, illos magnopere non vitupero; attamen majoribus & probatis Patribus non antepono. Arbitrar ignorat, quod beatus Pater COLUMBANUS de Hibernia ortus sancto Benedicto contemporaneus fuerit, paternam domum patriamque relinquens, cum praecipuis Monachis in Gallias migraverit, & à Childeberto Rege Francorum filio Sigulberti susceptus, in Burgundia Luxovii Canobia construxerit, ac postmodum ab impiissima Brunichilde Regina expulsus in Italiam secesserit, & ab Agilulpho Longobardorum Rege receptus, Bobiense Monasterium condiderit. Hic admiranda sanctitatis Pater inter praecipuos laboravit, signis & prodigiis gloriosè inter terrigenas effulsit, & Spiritu sancto edoctus Monachibilem Regulam elidit, primaque Gallis tradidit. Florentissimi de schola ejus Monachi prodierunt, & in mundo, velut astra in firmamento, virtutibus micuerunt. Eustasius enim Luxovicensis, Agitus Resbacensis, Faro Meldensis, Audomerus Bononiensis, Philibertus Gemmeticensis, alique plures Episcopi & Abbates excellentissima processere Religionis; quorum sanctitatis evidentibus miraculis cibus ostensa est, ipsorumque studio ex filii Ecclesiae insigniter propogata est. Ipsi, reor, beatum Maurum ejusque socios & discipulos noverunt, utpote vicini, & ab ipsis, sicut ab aliis scripta doctorum, adificationis causa, sancti normam suscipere Benedicti: ita tamen ut non abborerent sui statuta Magistrum, almi videlicet COLUMBANI. Ab ipso siquidem modum divinae servitutis & ordinem didicerunt, & formam orationum pro cunctis ordinibus, qui in Ecclesia Dei sunt, nigredinem vestium aliasque observationes sumserunt; quas pro religione & honestate ipsius tenuerunt; & sequaces eorum usque in hodiernum reverenter observare appetunt.

S. BERNARDUS in vita S. Malachiae, cap. v.

Ita Hiberniam Scotiamque repleverunt gemina Benchorensis Monasterii, ut ea potissimum tempora Davidici illi versiculi praecinuisse videantur: *Visitasti terram, & inebriasti eam &c.* Nec modo in praefatas, sed in externas etiam regiones, quos inundatione facta, illa se sanctorum examina effuderunt. E quibus ad has nostras Gallicanas partes S. COLUMBANUS ascendens, Luxovicense construxit Monasterium, factus ibi in gentem magnam. Ajunt tam magnam fuisse, ut succedentibus sibi vicissim choris continuarentur salemnia divinatorum, ita ut ne momentum quidem diei ac noctis vacaret à laudibus.

Obscr-

Observatio critica in Regulam sequentem.

Inter reliquos monastica vita propagatores saculò sextò florescentes, celeberrimum nomen obtinuit S. COLUMBANUS Abbas, notione Scotus, in monasterio Benchovensi educatus: sed utrum ex Benchoiria Hibernensi, an verò ex bodierna Scotia canobis Benchovensibus? discipatur acriter ab utriusque gentis iniquis: *Varia enim Benchovensia canobia reperimus, quorum primum in bodierna Wallia situm erat, à Ven. Beda in sua gentis Anglorum Historia Ecclesiastica celebratum, à quo forsàn & reliqua originem suam duxerunt; quamvis bodierni Scoti pro suo Benchovensi canobio ad ripam Dea fluminis sito, & à S. Ternano discipulo S. Palladii erecto, pro antiquitate certent: prout ex Monastico Scotico instrumur. Quod autem Benchovensi Hibernicum attinet, & illud existimamus verum S. COLUMBANI monasterium; cum ibidem eum principia vita monastica possidisse, testatur S. Bernardus in Vita S. Malachia, qui tamen sanctissimus Abbas band adeo vite utramque gentem distinguit, sed sapius Scotos cum Hibernis confundit. Utunque verò hæc sint: S. COLUMBANUS cum turba Monachorum Scotorum & Hibernensium secessit in Gallias, circa annum DXC., atatis verò sua XXX., ubi Luxoviense extruxit monasterium, in quod artem Monachorum Scotorum disciplinam introduxit, acerrimus paternarum traditionum vindex. Dux igitur Luxovium plurimos consuevit ex vicinis regionibus Monachos, pro isdem hanc præsentem Regulam conscripsit, rigidamque Scotorum disciplinam quodammodo mitigavit, perpetuum tamen jejunium & silentium, omnimodamque obedientiam Monachis suis mandavit, quòd regimen monasterii à solo nutu Abbatis dependere voluerit. Regula autem hæc primitiva est & originaria, nullam cum aliis Regulis connexionem habens; quamvis Regula Benedictina jam per plures annos ante adventum S. COLUMBANI apud Gallos à S. Mauro promulgata fuerit: nulli enim antiquarum Regularum mentionem facit, sed duntaxat Cap. 7. loquitur de mille Monachis catholicis sub uno Archimandrita, qui uniformiter, quotus de nocte concenunt, duodecim Psalmos decantant, sive noctes longa sint, sive breves: Ubi apertè loquitur de disciplina psallendi in monasteriis Columbinis usitata, à S. Columba Magno Scotorum Monachorum Patriarcha per bodiernam Scotiam & Hiberniam erectis, cui etiam & Regulam ejusdam Patris ascribimus. Inter hæc S. COLUMBANI Regula novem capitibus constans, cui & hic decimum adjecti HOLSTENIUS, non omnia ad perfectionem vita monastica præcepta necessaria tradit, sed generalia tantum statuta præscribit; ita ut viva potius voce, quàm scriptâ Reguli Monachos suos direxisset videntur. His tamen non obstantibus, disciplina monastica à S. COLUMBANO apud Gallos propagata viros fecit progressus, etiam post ejus Luxovio expulsionem, atque in Italiam secessum, ubi iterum Bobiense erexit canobium, & ibidem pissimè obiit, sacrum exuviarum pinguis Monachis suis in amoris & reverentia tesseram relinquens. Non solum enim in Luxoviensi, Bobiensi, Anegreyensi, Fontmensi, aliisque ab ipso erectis canobis, sed etiam in aliis per sanctissimos discipulos Gallum & Magnoldum conditis monasteriis hæc Regula monastica pluribus annis sola floruit & observabatur. Nec tam cito hæc monasteria Regulam S. Benedicti solum amplecti voluerunt, sed gradatim. Vetera quippe statuta repente apud Monachos in desuetudinem non abeunt, & sic apud laudatos Benedictinos Scriptores Mobilianum & Calanetum reperimus, hæc S. COLUMBANI Regulam, adhuc labente saculò septimò, simul cum Regula S. Benedicti in præfatis monasteriis aliisque pluribus observatam fuisse, donec illa Benedictina soli, tanquam perfectiori, tandem locum dare coacta est, quòd in eunte saculò octavo in omnibus monasteriis nulla alia quàm Regula S. Benedicti observata fuerit. Huic etiam Regula subijcitur S. COLUMBANI Liber Pœnitentialis, præscribens pœnas regulares pro qualibet culpa levissima commissâ contra Regulam & monasterii consuetudinem; qua tamen pœna, satis graves pro adeo parvis delictis, nullam connexionem cum ipsa Regula, aut cum aliis scriptis vita monastica normis habere videntur; adeoque pœna illa Monachis cultis ex rigida Scotorum disciplina exorta sunt: prout ex Ordine monastico apud Caltrosentes Monachos Scotos, sive Kiledcos, inter additamenta adducto patet. Quòd autem hic Pœnitentialis Liber ex communi Scotorum Monachorum disciplina desumptus sit, cuiuslibet in historia monastica vel leviter versato obvium esse potest; cum hic ipsemet liber in vetustis codicibus appellari solet: Regula Cœnobialis Patrum Scotorum, & aliquando: Regula Fratrum Hibernensium; utriusque enim gentis Monachis commune erat, pro minutissimis culpis rigidas pœnas infligere.*

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ S. COLUMBANI Abbatis & Confessoris.

1. De obedientia.
2. De silentio.
3. De sibi acceptione.
4. De paupertate, & cupiditate.
5. De vanitate calcanda.

6. De castitate.
7. De cursu Psalmorum.
8. De discretione Monachorum.
9. De mortificatione.
10. De diversitate culparum.

Explicunt Capitula.

INCIPIT REGULA COENOBIALIS.

CAP. I. De obedientia.

CAP. II. De silentio.

Math. 22.

PRIMO omnium docemur Deum diligere ex toto corde, & ex tota mente, & ex totis viribus; & proximum tanquam nosmetipsos. Deinde ad primum verbum senioris omnes ad obediendum audientes surgere oportet: quia obedientia Deo exhibetur; dicente Domino nostro JESU Christo: *Qui vos audit, me audit.*

Math. 10.

Si quis igitur verbum audiens non statim surrexerit, inobediens iudicandus est. Qui autem contradixerit, contumaciae crimen incurrit; & ideo non solum inobedientiae reus est, sed etiam contradictionis aditum aliis aperiens, multorum destructor existimandus est.

Si quis verò murmuraverit, & ipse tanquam non ex voto obediens, inobediens putandus est; idcirco opus ejus abijciatur, donec illius bona voluntas cognoscatur. Obedientia autem usque ad quem modum definitur? usque ad mortem certè præcepta est; quia Christus usque ad mortem obedivit Patri pro nobis, quam ipse nobis per Apostolum inlinat, dicens: *Hoc sentite in vobis, quod & in Christo JESU, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se aequalis Deo; sed semetipsum exinanivit, formam servi accipiens, & specie inventus ut homo, humiliorum semetipsum, factus obediens Patri usque ad mortem, mortem autem crucis.* Nihil itaque reculandum est obedientibus, veris Christi discipulis, quamvis durum & arduum sit; sed cum fervore & lætitia accipiendum est. Quia si talis non fuerit obedientia, non erit acceptabilis Deo, qui ait: *Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus.* Et ideo dicit de digno discipulo: *Ut ubi ego sim, ibi & minister meus erit.*

Phil. 6.

Si quis igitur verbum audiens non statim surrexerit, inobediens iudicandus est. Qui autem contradixerit, contumaciae crimen incurrit; & ideo non solum inobedientiae reus est, sed etiam contradictionis aditum aliis aperiens, multorum destructor existimandus est.

Luc. 14.

Joh. 12.

SILENTII Regula diligenter custodienda huiusmodi decernitur; quia scriptum est: *Cultus autem iustitie silentium, & pax.* Et ideo, ne reatus de verbositate conquiratur, exceptis utilitatibus, & necessariis, opus est ut taceatur: quia juxta scripturam: *In multiloquio non deerit peccatum.* Et idcirco Saluator ait: *Ex verbis tuis justificaberis, & ex verbis tuis condemnaberis.* Iuste damnabuntur, qui iusta dicere noluerunt cum potuerunt; sed mala, injusta, impia, inania, injuriosa, falsa, contentiosa, contumeliosa, turpia, fabulosa, blasphemata, aspera, ac fluxuosa loqui garrula verbositate maluerunt. Tacendum igitur est de eis & talibus, & cum cautela & ratione loquendum est Monachis, ne aut detractiones, aut tumidae contractiones in loquacitatem vitiosam prorumpant.

CAP. III. De cibo, & potu.

CHUS sit vllis & vespertinus Monachorum, satietatem fugiens, & potus ebrietatem: ut & sustineat, & non noceat. Olera, legumina, farina aquis mixta, cum parvo panis paximatio, ne venter oneretur, & mens suffocetur. Etenim utilitati & usui tantum consulendum est, æterna desiderantibus premia; & ideo temperandus est ita usus, sicut temperandus est labor: quia hæc est vera discretio, ut possibilibus spiritalis profectus cum abstinentia carnem macerante retentetur. Si enim modum abstinentiæ excesserit, vitium non virtus erit: virtus enim multa sustinet bona, & continet. Ergo quotidie jejunandum est, sicut quotidie orandum est, quotidie laborandum, quotidieque est legendum.

CAP. IV. De paupertate ac de cupiditate calcanda.

Gal. 6.

Math. 16.

Luc. 10.

MONACHIS, quibus pro Christo mundus crucifixus est, & ipsi mundo cupiditas calcanda est: nimirum cum non solum superflua eos habere damnabile est, sed etiam velle: quorum non census, sed voluntas quaeritur: qui relinquentes omnia, & Christum Dominum cum timoris cruce quotidiani sequentes, in caelis habent thesauros. Idcirco dum in caelis multum sunt habituri, parvo & extremo necessitatis sensu in terris debent esse contenti; scientes lepram esse cupiditatem Monachis, imitatoribus filiorum Prophetarum, ac discipulorum Christi prodigionem atque perditionem, Apostolorum quoque dubiis sectatoribus mortem. Ideo ergo nuditas & facultatum contemptus prima perfectio est Monachorum: secunda vero purgatio vitiorum, tertia perfectissima Dei continuata dilectio, ac divinorum jugis amor, qui terrenorum succedit oblivioni. Quae cum ita sint, paucis nobis opus est, juxta verbum Domini, aut etiam uno, pauca namque sunt necessaria vera, sine quibus non transigitur, aut etiam uno, quasi cibo juxta literam; puritate autem sensus indigenus per gratiam Dei, ut intelligamus spiritualiter, quae sunt illa pauca charitatis, quae Marthae à Domino suggeruntur.

CAP. V. De vanitate calcanda.

Luc. 16.

Luc. 18.

VANITAS quoque quam sit periculosa, brevibus demonstratur verbis Salvatoris, qui suis discipulis latantibus vanitate dixit: *Vidi Satanam sicut fulgur de caelo cadentem.* Et Judaeis aliquando se justificantibus ait: *Quid autem altum est hominibus, abominatio est in conspectu Domini.* His, & illius Pharisei famosissimi se justificantis exemplo colligitur, quod ioterepatrix sit omnium bonorum vanitas, & gloriatio elata: dum bona vanè laudata Pharisei perierint, & peccata Publicani accusata evanuerint. Non exeat igitur verbum grande de ore Monachi, ne suus grandis labor pereat.

CAP. VI. De castitate.

Math. 5.

CASTITAS verò Monachi in cogitationibus judicatur, cui nimirum cum discipulis ad audiendum accedentibus à Domino dicitur: *Qui viderit mulierem ad concupiscendum, jam mechatus est eam in corde suo.* Dum enim vultum illius considerat ille cui consecratus est, verendum est ne inveniat in anima, quod abominetur: ne fortè juxta sententiam sancti

Cod. Regul. Tom. I.

Petri, habeant oculos luxuriae plenos atque adulterii. Et quid prodest virgo corpore, si non sit virgo mente? Deus enim spiritus est, & in spiritu habitat ac mente, quam immaculatam viderit; in qua nulla sit adultera cogitatio, nulla spiritus coinquinati macula, nulla peccati labes.

CAP. VII. De cursu Psalmorum.

DE synaxi verò, id est, de cursu Psalmorum, & orationum modo Canonico quaedam sunt distinguenda, quia variè à diversis memoriae de eo traditum est. Ideò juxta vitae qualitatem, ac temporum successionem variè à me quoque literis insinuetur hoc idem. Non enim uniformis esse debet pro reciproca temporum alternatione; longior enim per longas noctes, breviorque per breves esse convenit. Inde & apud seniores nostros ab octavo Kalendas Julii, cum noctis augmento sensim incipit crescere cursus, à duodecim choris brevissimi modi, in nocte Sabbati live Dominicae, usque ad initium hyemis, id est, Kalendas Novembris, in quibus viginti quinque canunt Antiphonas Psalmorum ejusdem numeri qui semper tres loco duobus succedunt Psalmis: ita ut totius Psalterii inter duas supradictas noctes numerum cantent duodecim choris, ceteras temperantes tota hyeme noctes; qua finita per ver sensim per singulas hebdomadas terni semper decedunt Psalmi, ut duodecim in singulis noctibus tantum Antiphonae remaneant, id est, quotidiani hyemalis triginta sex Psalmi cursus; viginti quatuor autem per totum ver & aetatem, & usque ad autumnale aequinoctium, id est, octavo Kalendas Octobris, in quo similitudo synaxeos est, sicut in vernali aequinoctio, id est, octavo Kalendas Aprilis, dum per reciprocas vices paulatim & crescit, & decrescit. Igitur juxta vires consideranda vigilia est, maxime ab auctore salutis nostrae jubemur vigilare, & orare omni tempore: & Paulus praecipit sine intermissione orare. Sed quia orationum canonicarum noscendus est modus, in quo omnes simul orantes horis convenienti statutis, quibusque absolutis unusquisque in cubili suo orare debet; per diurnas terni Psalmi horas, pro operum interpositione, statuti sunt à senioribus nostris, cum versicolorum augmento intervenientium, pro peccatis primum nostris, deinde pro omni populo Christiano, deinde pro sacerdotibus, & reliquis Deo consecratis sacrae plebis gradibus, postremo pro elemosynas facientibus; postea pro pace regum, novissime pro inimicis; ne illis

Luc. 14.
1. Thel. 5.

Y 2

Deus

Deus statuatur in peccatum, quod perfectum: & detrahunt nobis, quia nesciunt quid faciunt. Ad initium verò noctis duodecim Psalmi, ad mediumque noctis duodecim similiter psalluntur; ad matutinum verò bis deni, bisque bini per tempora brevium, ut dictum est, noctium, sunt dispositi; pluribus, jam ut dixi, semper nocti Dominicæ ac Sabbati vigilia deputatis, in quibus sub uno cursu septuaginta quinque sigillatim cantantur. Hæc juxta communem dicta sunt synaxim. Sed vera, ut dixi, orandi traditio, ut possibilitas ad hoc destinati sine fastidio voti prævaleat, sive sua perfectio possibilitatis permittit, vel capacitas mentis illius cum necessitatibus consideratione, vel vitæ qualitas possit admittit; & quantum uniuscujusque fervor exegerit, si liber ac solus sit, aut eruditionis ejus quantitas postulaverit, aut status otium, aut magnitudo studii, aut operum qualitas, aut ætatum diversitas permiserit, ita variè licet unius rei perfectio æstimanda est, qui cum labore adorationis partitur: & ideo, licet longitudo standi aut cantandi sit varia, unius tamen perfectionis erit æqualitas orandi in corde, ac mentis cum Deo jugis intentio. Sunt autem quidam Catholici, quibus idem est canonicus duodenarius Psalmorum numerus, sive per breves, sive per longas noctes; sed per quaternas in nocte vices hunc canonem reddunt, ad initium noctis, ad mediumque ejus, pullorum quoque cantus, ac matutinum. Cursus hic, ut in hyeme parvus aliis videtur, ita in æstate satis onerosus & gravis invenitur, dum crebris in noctis brevitate expeditionibus, non tam lassitudinem facit, quàm fatigationem. Noctibus verò reverendissimis Dominicæ scilicet vel Sabbati, ac matutinum ter idem volvitur numerus, id est, ter deni & sex Psalmi. Quorum pluralitas ad sanctam conversationem hunc numerum canonicum multis dulcè indixit suavitate, tanquam & reliquam disciplinam, sub quorum nimirum regula nullus invenitur lassus: & cum tanta pluralitas eorum sit, ita ut mille Abbates sub uno Archimandrita esse referantur, nulla ibi ad conditionem Cœnobii inter duos Monachos rixa fuisse fertur visa: quod sine Dei ibi habitatione, dicens: *Ego in eis habitabo, & inter illos ambulabo: & ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi populus*, esse non posse manifestum est. Merito itaque creverunt, & quotidie, Deo gratias, crescunt in quorum medio Deus habitat; quorum meritis mereamur salvari à Salvatore nostro, Amen.

DISCRETIO Monachis quàm sit necessaria multorum error ostendit, & aliquorum ruina demonstrant: qui sine discretione incipientes, & absque moderatrice scientia degentes, vitam finire laudabilem non potuerunt. Quia sicut sine via tendentibus error evenit; ita sine discretione viventibus excessus in promptu est, qui semper virtutibus in medio inter utramque nimicitatem positus contrarius est. Cujus impactio periculi res est, dum juxta semitam discretionis directam inimici pravitate offendiçula ac diversorum errorum scandala ponunt. Orandum est igitur Deus, qui lumen veræ discretionis largiatur ad illuminationem hujus vitæ, tenebris sæculi utrinque abuscissimis circumdatæ; quo sui ad se sine errore veri adoratores possint has evadere tenebras. Discretio igitur à discernendo nomen accepit, eo quod ipsa in nobis discernit inter bona & mala, inter media quoque ac perfecta. Divisa namque sunt ab initio sicut lux & tenebræ utraque, id est, bona & mala, postquam mala per diabolum boni depravationem esse cœperunt; sed per Deum illuminantem prius, ac postea dividendem; inde Abel prius bona elegit; Cain verò impius mala incidit. Bona Deus fecit cuncta quæ creavit, mala verò diabolus superfeminavit dolosa calliditate, ac subdola ambitionis intuitu suasionem. Quæ sunt igitur bona illa? scilicet quæ integra sunt, ac incorrupta, sicut creata, permanserunt: quæ solus creavit Deus, & preparavit, juxta Apostolum, *ut in illis ambulemus*: quæ sunt opera bona, *in quibus in Christo Jesu creati sumus*; bonitas scilicet, integritas, pietas, justitia, veritas, misericordia, charitas, pax salutaris, lætitia spiritalis, cum spiritus fructu. Hæc omnia cum fructibus suis bona sunt: his verò contraria mala sunt, scilicet malitia, corruptela, impietas, injustitia, mendacium, avaritia, odium, discordia, amaritudo, cum fructibus eorum multiplicibus, quæ ab eis nascuntur. Innumerabilia enim sunt, quæ de utrisque contrariis, id est, bonis & malis procreantur. Quod autem declinat à bonitate cuncta & integritate: hoc primum malum est, ut est superbia malitiæ primæ; cui contraria est piæ bonitatis humilis existimatio, suum creatorem agnoscentis & glorificantis, quod est rationalis creaturæ primum bonum. Sic & cætera per duplices sensum partes in immanem nominum silvam crevere. Quæ cum ita sint, tenenda sunt fortiter bona, Dei habitibus auxilium, quod semper orandum est per prospera & adversa; ne aut extollamur

I. Cor. 16
Lev. 26.

Eph. 2.

tollamur in prosperis in vanitatem, aut deiciamur in adversis in desperationem. Ideo continendum ab utroque periculo, id est, ab omni nimietate per temperantiam gloriosam, & veram discretionem, quæ Christianæ humilitati adhaeret, & viam perfectionis veris Christi militibus, ac Deum timentibus aperit. Discernendum scilicet semper est in dubiis rectè, ac inter bona & mala ubique dividendum iustè, sive inter utraque foris, sive intus inter corpus & animam, sive inter opera & mores, sive inter curam & quietem, sive inter publica & secreta. Mala itaque cavenda sunt similitur, superbia, invidia, mendacium, corruptela, impietas, mala morum, transgressio, gula, fornicatio, cupiditas, ira, tristitia, instabilitas, vana gloria, elatio, detractio. Bona quoque virtutum sectanda sunt; humilitas, benignitas, puritas, obedientia, abstinentia, castitas, patientia, lætitia, stabilitas, fervor, impigritas, vigilantia, taciturnitas: quæ per fortitudinem sufferentem, & temperantiam moderantem, quasi in quadam ponderatrice discretionis statera statuenda in actu sunt operis assueti, pro captu conatus nostri sufficientia ubique quarrentibus. Nam cui sufficientia non sufficiunt, excessisse discretionis modum nulli dubium est; & quidquid ipsum modum excesserit, vitium esse manifestum est. Igitur inter parvum & nimium rationalis est in medio mensura, revocans semper ab omni utrinque superfluo, in omni re posita, certum ubique necessitatis procurans, ac irrationabile superfluum voluntatis declinans. Et hac mensura veteris discretionis, omnes nostros ponderare trutinans iusto actus, nequaquam nos deviare à iusto permittet; neque si illam vice datus per directum, semper sequamur, errorem pati. Dum enim de utraque parte semper est continendum, iuxta illud dictum: *Continete vos à dextris & à sinistris*; in directum semper per discretionem tendendum est; id est per lumen Dei, dicentibus sapius, atque Psalmistæ victoris vermiculum cantantibus: *Deus meus illumina tenebras meas, quoniam in te eripit à tentatione. Tentatio enim est vita hominis super terram.*

CAP. IX. De mortificatione.

MAXIMA pars regulæ Monachorum mortificatio est, quibus nimirum per sacram scripturam præcipitur: *Sine consilio nihil facias*. Ergo si nihil sine consilio faciendum, totum per consilium est interrogandum: inde etiam per Moysen præcipitur: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; majores tuos, & dicent tibi*

sed licet duris dura videatur hæc disciplina, ut scilicet homo semper de ore pendeat alterius; cæteris tamen Deum timentibus dulcis ac secunda invenitur, si ex integro, & non ex parte conferretur, quia nihil dulcius est conscientie securitate, & nihil securius est animi impunitate, quam nullus sibi ipsi per se potest tradere, quia propriè aliorum est examinis. Hoc namque defendit à timore iudicii, quod jam examinaverit iudicantis censura, cui alieni ponderis imponitur moles, & totum portat quod suscipit, periculum, *Majus enim, ut scriptum est, periculum iudicantis, quam ejus, qui iudicatur*. Quicumque itaque semper interrogaverit, si servaverit, numquam errabit. Quia si alterius erraverit responsum, fides credentis, & labor obedientis non errabit, neque mercede interrogantis carebunt. Nam si per se aliquid discusserit, qui debuit interrogare, in hoc ipso arguitur errasse, quod iudicare præsumpsit, qui interrogare debuit; & si rectum fuerit, pravum illi reputabitur, dum per hoc à recto declinavit, quia nihil audeat per se iudicare, cujus officium est tantum obedire. Cùm igitur hæc ita sint, cavenda ubique est Monachis superba libertas, ac vera humilitas, discenda, sine murmuratione & hæsitatione obedientibus; quo juxta Domini verbum, jugum Christi suave, & onus ejus leve sentiant, *Math. 11.* illius levitatem non sentiant. Humilitas enim cordis, requies animæ est vitii ac laboribus fatigatæ, ac unicum illius de tot malis refrigerium: & quantum ad hanc considerationem tuta de tantis foris vagis ac vanis attrahatur, tantum intus requiescit ac refrigeratur; ita ut etiam amara illi sint dulcia, ac dura & ardua ante habita, plana ac facilia esse sentiant. Mortificatio quoque, superbis ac duris intolerabilis, illi est consolatio, cui hoc solum placet, quod humile ac mansuetum est. Sciendum autem est; quod neque hanc Martyrii felicitatem, neque aliud quid utile superveniens poterit perfectè complere quis, nisi qui in hoc studium singulare posuerit, ut non inveniat imperatus. Si enim juxta hoc studium suas aliquas sectari aut nutrire voluerit intentiones, continuo interpositorum occupatione detentus, turbatus totus sequi, quo jussio ducit, gratus semper non poterit; neque ut competit complere potest, qui turbulentus est & ingratus. Mortificationis igitur triplex est ratio; non animo discordare, non lingua libita loqui, non ire quoquam absolutè. Suum semper est dicere leni,

Marc. 16. quamvis contraria jubenti, *Non sicut ego volo, sed sicut tu vis*: juxta exemplum
 Joan. 6. Salvatoris, qui ait: *Descendi de celo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me Patris.*

Utriusque hic manuscripti codices & exemplar Sancti Galli: Bohemense autem hoc loco auctoris insinua subiungit.

De perfectione Monachi.

MONACHUS in Monasterio vivat sub unius disciplina Patris, consortioque multorum, ut ab alio discat humilitatem, ab alio patientiam: unus cum

silentium, alter doceat mansuetudinem: non faciat quod vult, comedat quod jubetur, habeat quantum acceperit, operis sui pensum persolvat, subijciatur cui non vult, lassus ad stratum veniat, ambulansque dormitet, necdum expleto somno surgere compellatur; passus injuriam, taceat; Praepositum Monasterii timeat, ut dominum, diligat ut parentem: credat sibi hoc esse salutare quicquid ille praecipit, nec de majorum sententia judicet, cujus officium est, obedire, & implere quae iussa sunt, dicente Moysè: *Audi Israël, & reliqua.*

Explicit.

INCIPIT POENITENTIALIS EJUSDEM.

CAP. X. De diversitate culparum.

DIVERSITAS culparum diversitatis poenitentiae medicamento sanari debet. Itaque fratres hujusmodi statutum est à sanctis Patribus, ut demus confessionem de omnibus, non solum capitalibus criminibus, sed etiam de majoribus negligentis: quia confessio & poenitentia de morte liberat. Ergo nec ipsa parva à confessione sunt negligenda peccata: quia ut scriptum est: *Qui parva negligit, paulatim desinit*: ut detur confessio ante mensam, ante introitum lectulorum, vel ubicunque fuerit facile dare.

Ecd. 19.

Igitur qui non custodierit benedictionem ante mensam, & non responderit, Amen, sex percussioibus emendare statuitur. Si locutus fuerit comedens, non necessitate alterius fratris, sex percussioibus. Qui dixerit suum proprium aliquid, sex percussioibus: & qui non signaverit cochleare quod lambit, sex percussioibus. Si locutus fuerit in plausu, id est, altiore sono solito, sex percussioibus. Si non signatur lucerna, hoc est, cum accensa fuerit à juniore fratre, & non exhibeat ad senioremsignandum, sex percussioibus. Si aliquod opus vanum fecerit, sex percussioibus emendetur.

Quicumque de fratribus, cui sollicitudo equinandi vel ministrandi commissa est, quantumlibet quid effuderit, oratione in Ecclesia post expletum cursum, ita ut fratres pro eo orent, emendari statuitur. Qui humiliationem in synaxi, id est, in cursu obitus fuerit, haec est humiliatio in Ecclesia post finem cujuscumque Psalmi; similiter poeniteat: simili modo qui perdidit micam, oratione in Ecclesia emendetur. Ita tamen haec parva poenitentia ei indicetur, si

parvum quid effuderit: si negligentia, aut oblivione, seu transgressione securitatis tam in liquidis quam in aridis amplius solito perdidit, longa venia in Ecclesia, dum duodecim Psalmos ad duodecimam canunt, prostratus nullum membrum movens poeniteat. Vel certe, si multum est quod effudit, quadranos de cervisa, aut mensuras qualicumque rerum intercedente negligentia effundens perdidit, sub putatis tot diebus illo quod in sumptus proprios vitae accipere consueverat, sibi eam perdidisse sciat, ut pro cervisa aquam bibat. Diffuso supra mensam, decedenteque extra eam, veniam in disceubito sufficere.

Qui egrediens domum ad orationem poscendam non se humiliaverit, & post acceptam benedictionem non se signaverit, crucem non adierit, duodecim percussioibus emendari statuitur. Similiter qui orationem ante opus, aut post opus obtulit fuerit, duodecim percussioibus. Et qui comederit sine benedictione, duodecim percussioibus: & qui regrediens domum orationem petens non se curvaverit intra domum, duodecim percussioibus emendetur. Qui vero frater haec omnia confessus fuerit, & caetera usque ad suppositionem sempiternitatis, id est, media poenitentia, & de his similia sit temperare.

Interim qui tussim in exordio Psalmi non bene caverit, sex percussioibus emendari statuitur: similiter qui percussit dentibus calicem salutaris, sex percussioibus. Ordinem sacrificii qui non custodierit ad offerendum, sex percussioibus. Sacerdos offerens qui ungulas non dempserit, & Diaconus cui barba tonsa non fuerit: de rastro sacrificium accipientes, ad calicem accedentes, sex percussioibus. Et qui subridens in synaxi, id

id est, in cursu, sex percussioibus: si in sonum risus eruperit, suppositione; nisi veniabiliter contigerit. Sacerdos offerens, & diaconus sacrificium custodiens debent cavere ne vagis oculis obterrent: quod si neglexerint, sex percussioibus emendari.

Qui oblitus fuerit chrismale, pergens procul ad opus aliquod, quinque percussioibus. Si super terram in agro dimiserit, & invenerit statim, denis quinque percussioibus: si in ligno illud levaverit, ter denis: si sibi maneat nocte, suppositione. Eulogias immundus accipiens, duodecim percussioibus: obliviscens oblationem facere, usque dum eat ad offerendum, centum percussioibus. Fabulas otiosas proferens ad alienum, statim semetipsum reprehendens, venia tantum: si autem se non reprehenderit, sed detraxerit, qualiter eas excusare debeat, suppositione silentii, aut quinquaginta percussioibus. Excusationem proferens cum simplicitate, quando in aliquo discutitur, & non dicit statim veniam petens, mea culpa, poenitet me, quinquaginta percussioibus. Consilium contra consilium cum simplicitate promens, quinquaginta percussioibus. Qui altare concusserit, quinquaginta percussioibus. Proferens sermonem altum sine suppositione, nisi ubi necessitas fuerit, suppositione silentii, aut quinquaginta percussioibus: excusans ad veniam, quinquaginta percussioibus.

Qui fratri aliquid Indicanti respondeat: non ita est ut dieis, praeter seniores junioribus dicentes simpliciter, suppositione silentii, aut quinquaginta percussioibus. Nisi hoc tantum licet coequali fratri suo, si veracius est aliquid quam ille dicit, & recordatur: si bene recolis frater: & alter hoc audiens non affirmet sermonem suum, sed humiliter dicat: spero quod tu melius recorderis; ego per oblivionem in verbo excessi: poenitet me quod male dixi. Ecce verba filiorum Dei: *Nihil per contentionem, ut ait Apostolus, neque per inanem gloriam, sed per humilitatem spiritus, alter alterum existimantes superiorem sibi.* Ceterum qui se excusaverit, non filius Dei spiritalis, sed Adam carnalis iudicetur. Qui si non cito ad portum requiei humilitatis Dominice confugerit, nimirum contradictionum aditum alii aperiens, in superbia persistens, de libertate sanctae Ecclesiae in cellula ob poenitentiam agendam separetur; usque dum bona ejus voluntas cognoscatur, atque per humilitatem de novo sanctae Congregationi inferatur. Qui profert sermonem vel modicum ad

reprehendendi opus ostentat; aut ostentat si horas bene non custodierit, suppositione silentii, aut quinquaginta percussioibus.

Proferens correctionem contra correctionem; hoc est, castigans castigantem se, tribus suppositionibus. Et qui abscondit aliquid crimen videns in fratre suo, usque dum corrigatur de alio vitio, vel de ipso, & tunc profert illud adversus fratrem, tribus suppositionibus. Reprehendens aliorum fratrum opera, aut detractans, tribus suppositionibus. Qui detrahit alicui fratri, aut audit detrahentem, non continuo corrigens eum, tribus suppositionibus. Qui aliquam contentionem cum tristitia promittit, simili modo tribus suppositionibus poeniteat. Qui aliquid reprehendens Praeposito suo non vult indicari, usque dum Abbat indicet, tribus suppositionibus; nisi haec omnia confessione verecunda fiant. Si quis frater tristis fuerit, si fieri potest, consolationem accipiat: si sustinere valet, supprimat interim confessionem, ut verecundius dicat, quando tristitia excusaverit, orent pro eo fratres.

Si quis dicat ad consanguineum suum, sollicitans eum in alio loco habitantem, melius est ut nobiscum habites, aut cum aliquibus, tribus suppositionibus. Et qui vituperat aliquem fratrem obsequium dantem, tribus suppositionibus. Qui consanguineum docet aliquam discentem artem, aut aliud quilibet a senioribus impositum, ut melius lectionem discat, tribus suppositionibus.

Qui ad Praepositum audeat dicere: Tu non iudicabis causam meam, sed nosster Abbas, aut caeteri fratres; si ve ad Abbatem ibimus omnes, quadraginta diebus castigari oportet in poenitentia in pane & aqua: nisi ipse dicat prostratus coram fratribus, poenitet me, quia male dixi. Frater quilibet in aliquo opere detentus quamvis fatigatus sit, ita tamen ad reconvalescentiam dicat in propria causa: Si tibi placet dicam ad Abbatem, sin autem non dicam: in alterius causa: Si tu iteras, non tibi difficile videatur, si forte ad Abbatem dicam; ut obedientia custodiatur.

Qui non reportat quod commodat usque in crastinum; si ipse reportat recordatus, sex percussioibus: si oblitus fuerit usque dum queratur, duodecim. Si quis oblitus fuerit interrogare debitum poenitentiae usque in crastinum, sex percussioibus. Qui murmurat, aut dicit: Non faciam nisi dicat Abbas, vel secundus, tribus suppositionibus. Cursus non necessarius, aut saltus, duodecim plagis. Prohibetur ne quis alterius teneat manum.

Procuret œconomus de humanitate advenientibus exhibenda, tam peregrinis, quam reliquis fratribus: & omnes fratres parati sint ad ministrandum cum omni famulatu propter Deum. Quamvis œconomus non censuerit, aut præsens non fuerit, cæteri faciant diligenter quod necesse est, & custodiant utensilia eorum, donec assignent ea parata custodi. Sin autem neglexerint, poenitentiam de his, ut videatur, adhiberi ad iudicium Sacerdotis.

Qui non postulat veniam correctus, suppositione. Qui viderit alios fratres in cella seorsum sine interrogatione, simili modo poeniteat; aut, in coquina post nonam sine ordinatione vel iussione jerit, suppositione: aut extra vallum, id est, extra septam Monasterii sine interrogatione jerit, suppositione. Juvenibus quibus imponitur terminus, ut non se appellent invicem, si transgressi fuerint, tribus suppositionibus: hoc tantum dicant: Scis quod nobis non licet loqui tecum. Et si quis præceperit eis quod non licet, ipsi dicant; Scis quod nobis non licet. Et si ipse præceperit ultra, ipse damnetur tribus suppositionibus: ipsi tamen dicant; faciemus quod dicis, ut bonum obedientiæ servetur. Illud verò specialius cavendum est, ut quemodo inter se mutuo non loquantur, sic nec per os alterius loquantur: quod si scientes transgressi fuerint, simili modo quasi inter se locuti fuissent poeniteant.

Cui chrimale ceciderit, & nihil conſiſgens, duodecim percussioibus. Qui proſert sermonem oſoſum, ſilencio inter duas horas conſequentes condemnari, aut duodecim percussioibus. Poenitentes fratres, quamvis opera difficilia & ſordida efficiant, non lavent capita, niſi in die Dominica, id est, octava. Sin autem quintodecimo die, aut certè propter fluentium capillorum incrementum, arbitrio ſenioris unusquisque in lavando utatur. Declinatio de via sine interrogatione aut benedictione, ſex percussioibus.

Poenitentias minutas juxta mensam si fecerit Præpositus, mensæ imponat: & amplius viginſiquinque percussiones simul non dentur.

Poenitentes fratres, & Indigentes poenitentia Psalmoreum, hoc est, cui necesse fuerit, ut Psalmos adhuc pro visione nocturna decantet: quia pro illusione diabolica, ac pro modo visionis, alii viginſiquatuor Psalmos in ordine, alii quindecim alii duodecim indigentes poenitentia Psalmos decantare debent. Quamvis ergo in

noſte Dominica, & in tempore quinquageſimæ poenitentes genua ſectant.

Si cui injunxerit Abbas aut Præpositus de fratribus iter agere, ita obſervandum est, ut ſeniori junior obedat: ſi tamen rectum fuerit, quod eis indicaverit obſervare ſtudeat. Si quid præceperit Abbas vel œconomus major, & alius humillior iteraverit œconomus, ipſe obedire debet; indicans tamen in ſilencio, quod præceperit alius major. Infra Monasterium verò nullus tamen alio imperio præcedente imperet, niſi qui præeſt.

Ab initio diei usque noctem commutatio veſtimenti, & altera in nocte interrogent ſeparatim. Qui miniſtrat in die Dominica, aut in alia ſolemni, ad lavacrum, aut ad quamcunque neceſſitatem, una oratione ante exitum & introitum eget: interroget tamen, ſi non procul exeat, ſigno crucis indiget. Quamvis ambulans ſignet ſe, non est autem necesse ad orientem ſe vertere. Exiens autem extra domum quilibet ſeſtinans & ſe ſigons, non eget ad orientem converſione. Ita & in ambulando conveniens quidquam faciat, ſi ſeſtinet, poſtulus orationem, & ſe humilians in domo, in qua non congrua ſiat genuſeſio, curvatio tantum ſtatuatur. Si quis voluerit, in die Sabbat præparet oblationem Dominicæ, conſummato lavacro commutare Sacerdotes, ſi facile fuerit: Diacones autem, aut ante præceptum, aut poſt præceptum miniſterium opportum perficiant.

Si quis viderit ſomnium immundum, aut coinquinatus fuerit, aut poenitens, quando datur præceptum, ſtare præcipitur. In magnis autem ſolemnicibus, quando audiunt ſonum, ſedere: in quotidiano præcepto, penè mediante jubetur ſedere. Deinde ſonum omnes audientes ad ſynaxin incitantem diei conventus lavent ante Oratorii introitus, niſi prius laverint.

Primarius ut primus pſallat ſtatuatur, & ſecundus; & non ſectatur genu, ſed tantum curvatio ſiat. Ordines qui priores, in medio ſiant Oratorii: cæteri dextra lævaque aſſistant, præter offerentem, eidemque adherentem. In omnique Dominica ſolemnicitate Hymnus diei cantetur Dominici, & in die inchoante Paſchæ. Aut qui ad altare inchoaverit, inter ſacrificium accepturus ter ſe humiliet. Et novi, quia indoſi, & quicumque fuerint tales, ad calicem non accedant; & quando offeritur oblatio, nullus cogatur coactus accipere ſacrificium, præter neceſſitatem. In omnique Dominica die & ſolemnicitate, qui non fuerit in cœtu fratrum ad Dominum fundentium

tium preces, oret ipse aliqua necessitate cogente; & quamdiu offeratur, non multum discurratur: Pœnitens quoque necessitate itineris occupatus, ambulansque cum ceteris utentibus licito cibus, si advenerit hora tertia, & longè proficiscatur, accipiat & ipse quiddam cibi pro modo quodam, & quod ei defuerit accipiat ubi quiescat.

In consueve autem omnes fratres omnibus noctibus tempore orationum in fine omnium Psalmodum genua in oratione, si non infirmitas corporis hoc fecerit, flectere æquo animo debent sub silentio dicentes: *Deus in adiutorium meum intende, Dominus ad adiuvandum me festina.* Quem versiculum postquam ter in oratione tacite decantaverint, æqualiter à sectione orationis surgant, exceptis diebus Dominicis, & à die primo sancti Paschæ usque ad Quinquagesimam diem; in quibus moderatè se in tempore psalmodiæ humiliantes, genua non flectentes sedulo Deum orent.

Si quis frater Inobediens fuerit, duos dies unum paximatum & aquam. Si quis dicat: non faciam, duos dies unum paximatum & aquam. Si quis murmurat, duos dies unum paximatum & aquam. Si quis veniam non petit, aut dicit excusationem, duos dies unum paximatum & aquam. Si duo fratres contententes aliquid & ad furorem venientes, duos dies unum paximatum & aquam. Si aliquis contentens mendacium & distinctionem confirmat, duos dies unum paximatum & aquam. Si quis contradicit fratri, & non petit ei veniam, duos dies unum paximatum & aquam. Si quis contradicit mandatum, aut Regulam frangit, duos dies unum paximatum. Si quis injungit ei opus, & negligenter facit, duos dies unum paximatum. Si quis detraxerit Abbatem suum, septem dies unum paximatum; si fratrem suum, viginti quatuor Psalmos: si sæcularem, duodecim Psalmos.

Si quis obliviscitur aliquid foras, si minus, duodecim Psalmos; si majus, triginta Psalmos. Si quis perdidit, vel deciderit aliquid, sicut pretium ejus ita pœnitentia ejus. Si quis facit colloquium cum sæculari sine iussu, viginti quatuor Psalmos. Si quis quando consummaverit opus suum, & aliquid non requirit, & aliquid sine iussione fecerit, viginti quatuor Psalmos cantet.

Si fuerit aliquis bilinguis, & conturbet fratres, duos dies unum paximatum. Si quis manducaverit in domo aliena sine iussu, & venerit domui suæ, uno die paximatum. Si quis enarraverit præteritum peccatum, uno die paximatum.

God. Regul. Tom. I.

Vel qui ambulaverit in sæculo, & dicit de sæculi peccato, uno die in pane & aqua. Et tepidus, qui audierit aliquem murmurantem & detrahentem, aut facientem aliquid contra Regulam, & consensit à confessione, uno die paximatum.

Si quis suscitât furorem fratri suo, & satisfacit ei postea, & ipse non remittit ei, sed dimittit suo seniori, viginti quatuor Psalmos, & illo die in pane & aqua. Si quid voluerit aliquis, & prohibet œconomus, & jubet Abbas, quinque dies. Si quis non venerit ad orationem supra mentiam & post cibum, duodecim Psalmos cantet. Si quis dormierit cum oratur, si frequens, duodecim Psalmos cantet; si non frequens, sex Psalmos. Si quis non dicit, Amen, triginta verbera. Si transgressus fuerit horam, duodecim Psalmos; si Canticum graduum, nisi matutina hyems, duodecim Psalmos. Et qui non audierit sonitus orationis, duodecim Psalmos. Si quis veniat ad sacrificium cum Nocturno cingulo, vel veste circa eum, duodecim Psalmos.

Si quis ante horam nonam quarta sextaque feria manducat, nisi infirmus, duos dies in pane & aqua vivat. Si quis dixerit mendacium nesciens, quinquaginta verbera: si siens & audax, in pane & aqua. Si denegaverit mendacium ejus, & ille contendit, septem dies in pane & aqua. Si quis Monachus dormierit in una domo cum muliere, tres dies in pane & aqua: si nesciivit quod non debet, uno die.

Si quis non claudit Ecclesiam, duodecim Psalmos. Si quis emittit spûta, & contingit altare, viginti quatuor Psalmos: si parietem attingit, sex. Si quis obliviscitur psallendo, seu Lektionen, quatuor Psalmos. Si quis tardius veniat ad orationem, quinquaginta, vel plagis quinquaginta: vel si legnius exequitur quod jubetur ei, quinquaginta. Si post pacem sonaverit, quinquaginta. Si contumaci responderit, quinquaginta.

Si veniat velato capite in domo, quinquaginta verbera. Si non petit orationem cum intrat in domum, quinquaginta. Si manducat sine oratione, quinquaginta. Si locutus est aliquid in ore suo, quinquaginta. Si sonum fecerit dum oratur, quinquaginta verbera. Si quis iracundiam, vel tristiciam, vel invidiam tenet contra fratrem suum; ut tempus tenuerit, ita eris pœnitentia ejus in pane & aqua; si verò prima die confessus fuerit, viginti quatuor Psalmos.

Quicumque sacrificium perdidit, & nescit ubi sit, anno pœnitent. Qui negligens

gigentiam fecerit erga sacrificium, ut sicceat, & à vermibus consumatur, ita ut ad nihilum devenierit; dimidio anno poeniteat. Qui negligentiam erga sacrificium incurrit, ut inveniat vermis in eo, & tamen plenum sit, igne comburatur juxta altare, & abscondat cinerem ejus intra sub altare, & ipse poeniteat quadraginta diebus. Qui negligit sacrificium, & immutatum fuerit, & panis amiserit saporem; si rubro colore, viginti dies poeniteat; si Hyacinthino, quindecim dies poeniteat. Si autem non immutatum fuerit colore, sed conglutinatam, septem dies poeniteat. Qui autem merferit sacrificium, continuo bibet aquam. Qui in chrismale fuderit, sacrificium comedat. Si de cymba, vel de ponte, seu de ligno ceciderit, & non per negligentiam, sed casu aliquo, uno die poeniteat.

Qui scit fratrem suum peccare peccatum ad mortem, & non arguit eum, legis Evangelii transgressus notetur, donec arguat eum, cujus malum reticuit, & fateatur Sacerdoti; ut quoad conscientia mala reticuit, tandem in afflictione poeniteat. Qui parvum peccatum reticuit, simili correptione, non eadem afflictione poeniteat, sed plagis triginta, aut quindecim Psalmos canat. Si de reliquo spernens minima neglexerit, in pane & aqua poeniteat ut peccans juxta mandatum Domini corripatur. Qui vero arguit non leniter, noterur, donec petat veniam à fratre correpto, & plagis triginta, aut quindecim Psalmos. Qui peccatum pudendum alicui exprobat, priusquam intrare se & ipsum solum arguat, sicut Dominus dicit, corripatur donec exprobrato satisfiat, & tribus diebus in pane & aqua poeniteat.

Qui transgreditur Regulam jussionis vel disciplinae generalis, maneat expulsus sine cibo, ut in crastinum recipiatur. Qui solus cum sola femina sine personis certis familiariter loquitur, maneat sine cibo, vel duobus diebus in pane & aqua, vel ducentis plagis. Qui praesumit facere ambasciam, non permittente eo qui praesit, libera & effrenata processione absque necessitate, quinque plagis inhibeatur. Operis peculiaris praesumptio centum plagis: possessio alicujus rei, quam non necessitas generaliter fratribus concessit, amissione ejusdem, & centum plagis coercetur. Necessarium vero ac licitum aliquid facere, dare, accipere sine jussione, duodecim plagis: nisi ratio aliqua defendat, ut supplex satisfactio remittat.

Qui comedens loquitur, sex plagis. Et cujus vox obstrepat de mensa ad

mensam, sex plagis. Si de domo foras, vel de foris in domum sonuerit, duodecim plagis. Egredi vel ingredi in domum, aut opus facere sine oratione & signo crucis, duodecim plagis. Si aliter fuerit, quinque plagis. Meum vel tuum dixisse, sex plagis. Verbum contra verbum simpliciter dictum, sex percussibus: si ex contentione, centum plagis, vel suppositione silentii. Si ordinem psallendi non servaverit, sex percussibus. Si statuto tempore taciturnitatis loqui praesumpserit, sine necessitate, decem & septem plagis.

Si quis de suppellectile Monasterii per contemptum amiserit, vel dissipaverit quid, proprio dolore & operis adjectione restituat, vel pro restitutione, arbitrio Sacerdotis, suppositione poeniteat, aut uno die in pane & aqua. Si non contempserit, sed casu aliquo amiserit, aut fregerit, non aliter negligentiam suam quam publica diluat poenitentia; cunctis in synaxi fratribus congregatis tandem prostratus in terram veniam postulat, donec orationum consummatur sollemnitas; impetraturus eam, cum iustus fuerit Abbatis iudicio de solo surgere. Eodem modo satisfiat, quisquis ad orationem vel opus aliquod accessus tardius occurrerit.

Si decantans Psalmum titubaverit; si superfluo sit durus; si conrumaciis responderit, suppositione. Si negligentius obsequia injuncta impleverit, suppositione. Si vel leviter murmuraverit, suppositione. Si lectionem operi obedientiae praeferebat, suppositione. Si officia statuta legnius fuerit executus, suppositione. Si dimissa synaxi non continuo ad cellam recurrerit, suppositione. Si cum aliquo ad modicum substiterit, suppositione. Si ad modicum temporis uspiam fecerit, suppositione. Si cum ullo, qui cellae suae cohabitator non est, confabulari quantumcumque praesumpserit; suppositione. Si alterius tenuerit manum, suppositione. Si oraverit cum illo qui est ab oratione suspensus, suppositione.

Si parentum quempiam vel amicorum secularium viderit, vel collocatus fuerit ei sine jussione; si Epistolam cujuscumque susceperit, si tribuere praesumpserit sine suo Abbate, suppositione. Si impediit aliquem à necessariis facti completionem, suppositione. Si per ardorem mentis legitimum religionis excesserit modum, suppositione. Si alium serventem à legitimo facto retinere reperit sui gratia praesumpserit, suppositione.

Hucusque & in similibus commissis procedit animadversio spiritalis, ut increpatio quæ fit à pluribus, peccanti proficiat ad salutem, & de cætero cautior & diligentior emendatione morum Deo propicio salvatus existat.

Qui autem rixam commiserit, septem diebus pœniteat. Qui verò suum Præpositum despexerit, aut Regulam blasphemaverit, foras repellendus est, nisi ipse dicat: pœnitent me quod dixi. Si autem se non humiliaverit, quadraginta diebus pœniteat; quia superbiæ morbo detinetur. Verbofus taciturnitate damnandus est, inquietus mansuetudine, gulosus jejunio, somnolentus vigilia, superbus carcere, destitutor repulsione. Unusquisque juxta quod meretur cœqualia sentiat, ut justus justè vivat. Amen.

In omni loco & opere silentii regula magnopere custodiri censetur; ut omni, quantum valuerit humana fragilitas, quæ prona ad vitia, unde præcipitare solet, mundetur vitio, ædificationemque potius proximorum, pro quibus Salvator noster JESUS sanctum effudit sanguinem, quam dilacerationem absentium in pectore conceptam, & otiosa passim verba de quibus iusto fumus rationem retributori redditori, ore promamus.

Hæc superum volentibus carpere iter tendens alci ad fastigia fumina, relictaque humo cum flagitiis, ultro ambientibus uni adhærere Deo hanc in tellure missio, statuimus; qui immortalia nimirum sunt præmia accepturi, cum gaudio summo nunquam decedente in ævum.

Explicit Regula Canonialis S. Columbanii Abbatis.

REGULA TARNATENSIS MONASTERII.

DE TARNATENSI MONASTERIO EJUSQUE REGULA TESTIMONIA.

JOS. SIMLER. descript. Valesis lib. 1.

Sub Octoduro ad sinistram Rhodani bi viculi sequuntur, Juviana, Servontia, Verosa, max TARNADÆ oppidum. TARNADÆ autem Antoninum secuti oppidum hoc nominamus: veterum plerique AGAUNUM nominarunt. Extant hoc loco vetustissima inscriptiones, quæ antiquitati testimonium perhibent. Hoc loco à Maximino Imperatore legio Theban, cujus dux erat Mauritius, propter confessionem nominis Christi caesa est. Ab eorum martyrio annis circiter CCXX. cum locus hic apud Burgundos, qui in his regionibus dominabantur, magna venerationi esset, Sigismundus Rex Burgundiorum Maximi Genevensis, Theodori Sedunensis, & aliorum Episcoporum oratione impulsus eodem loco in honorem Martyrum Canonibus celeberrime construxit; oppidulum TARNADÆ juxta positum manibus ampliatas Canobio-conjuxit: ab eo tempore TARNADÆ nomen obsolevit, & nunc vulgo ad S. MAURITIUM nuncupatur.

MARIUS Ep. Aventicen. Chron. ad an. Christi DXV.

Florentio & Antbenio Consulibus Monasterium ACAUNO à Rege Sigismundo constructum est.

Regulam vero TARNATENSEM sæpissime citat S. BENEDICTUS Anianensis Abbas in Concordia Regularum, & SMARAGDUS in Comment. ad Regulam S. Benedicti; item TRITHÉMIUS lib. de propr. Monachorum cap. 5.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Hæc præfens Regula scripta est pro Monachis in monasterio Tarnatenſi ſive Tarnadenſi habitantiſus, circa cujus ſitum inter eruditos hœc minima eſt diſceptatio; nam Mabillonius in Annalibus Benediclinis exiſtimat; hoc monaſterium non diſſerre à Prioratu Ternenſi aut Tarnayenſi, inter Lugdunum & Viennam ſito: dum ex Simlero citato, aliſque magni nominis Hiſtoricis conſtet, illud juxta Rhodanum fuiſſe poſitum. In conſeſſo enim eſt, Tarnadæ oppidum ſub Oſtaduro ad ſiniſtram Rhodani aliquando extitiſſe ſatis celebre, ab antiquis Agaunum nominatum, ob ejuſdem nominis rupem, in cujus radicibus extructum erat. Hinc monaſterium nominatur aliquando Tarnatense, aliquando Augienſe, & ſæpius Cœnobium S. Mauritiæ appellatur, ob patrocinium illius S. Martyris cujus ſacro nomini & illud dicatum erat; nam in hoc ipſo loco S. Mauritius, Thebaæ legionis dux, cum ſuis militibus à Maximino Imperatore martyrium poſſus eſt, in cujus igitur ſacram memoriam, ad inſtantiam quorundam piorum Epiſcoporum, Sigismundus Burgundiorum Rex hoc monaſterium erexit circa annum DXV., prout allata teſtimonia perhibent. Regula ergo hæc forſan non niſi LXX. annis ſæculi ſexti literis mandata fuit; exiſtimat enim Calmetus, TARNATENSES Monachos hæc Regulam compilaſſe, ſecundum laudabiles conſuetudines in monaſterio jam uſitatas, atque ejus auctorem ſive compilatorem vixiſſe circa finem ſæculi ſexti, immo eundem eſſe, qui S. Lugendi vitam ſcripſit, mandante S. Marino Lirinienſi Abbate. Nec quidem admirari debemus, quod hoc monaſterium gubernatum fuerit ab initio atque aliqua Regula ſcripta, nam hoc primis monaſtica vita ſæculis commune fuit, quod Monachi vixæ voce & exemplo Abbatis & Patris monaſterii gubernarentur, quemadmodum de Lirinienſi in Galliis, Hyenſi apud bodiernos Scotos & Lindisfarneſi in Northumbria apertè conſtat. Interea hæc Tarnatenſis diſciplina, ſaltem quoad perpetuam in eboro pſalmodiæ, etiam ad alia Gallicana canobia tranſiit, præteritum poſtquam S. Apollinaris, Tuſſenſis Abbas, hujus monaſterii curam ſuſceperat circa annum DLXXIX. prout ex Fredegario ad annum XXIV. Guntramus diſcimus. Nec ſane magni refert, quod Eminentiffimus Noriſius in ſua Pelagiæ hæreſis hiſtoria exiſtimet, quædam hujus Regula capita cum ipſa S. Auguſtini Regula pro Virginitas ſcripta magnam habere connexionem, cum illis temporibus tanta extiterit ubique vita monaſtica unitas, ut diverſa ſcripta Regula in præcipuis vitibus & materis non diſſerrent, ſed ſolum ab invicem diſcreperent in aliquibus ritibus & ceremoniis cuilibet loco & communitati propriis. Hinc, nobiliores ſcriptores, immo ipſe laudatus Noriſius, agnoſcunt hæc Tarnatenſis monaſterii Regulam XXIII. capitulis conſtantiem nunquam pro Canonicis Regularibus compoſitam fuiſſe, ſed ſolis Monachis adaptatam; nondum enim tales Canonici in Eccleſia exorti ſunt.

INCIPIT REGULA MONASTERII TARNATENSIS.

CAPUT PRIMUM.

Si quis fidei ardore ſuccenſus, renuntians ſæculo, Monasterium magna diſpoſitione elegerit expetendum, novitati ejus non conſeſſim licentia tribuatur intrandi; ſed primum ſtudioſius indagetur, utrum voluntariè, an neceſſitate aliqua coactus advenerit; ſut ſi nulla ſervitutis conditione obnoxius teneatur. Quod cum ab Abbatis noticiam Præpoſito nuntiantie pervenerit, uni de ſenioribus deputatus tandiu jubeatur advenientibus deſervire, quouſque devotio ejus fuerit patientia teſte demonſtrata. Sequitur, ut informetur diſci-

plinis regularibus, & quæ facere debeat, quibusque cum conveniat ſervire cognoſcat: deinceps omnis Regulæ conſtitutio relegatur, & ad comprobandam obedientiam ejus, dura ei & aſpera præcepta mandentur, nihil in proprietate de his quæ ſecum exhibit hæbiturus. Sed ſi ejus votum tale eſt, ut quæ ſua Monasterii uſibus conferre deſideret, oblationem ejus ad integrum devotio ſincera commendet, & ſuper altare ſtatuat; unde repoſci aliquid ſacrilegium judicatur. Si pecora cujuſlibet generis ad Monasterium commigraverit adduxerit, ab Abbate pretium conſequatur; cui de eodem pretio faciendi quod voluerit,

non

non negetur. Quæ si Abbas noluerit comparare, cui voluerit vendere permittatur; aut quod melius est, Præposito vendenda committat: pretium verò ipsum, ut jam dictum est, ab eo cuius res fuerant, dispensetur, dummodo in ejus nihil potestate resideat. Nefas est enim ut qui decipulam hujus sæculi intendit evadere, reservet unde eum infestatio diabolica valeat irretire. Clientem verò, & famulum, aut parentem secum exhibens, si postulet in consortio religionis admitti, simili examinatione probatum fratribus convenit aggregari: & qui fuerat ei ante in servitute subiectus, frater est in Domini positus servitio computandus: quia apud Deum, ut Apostolus docet, *non est acceptio personarum*. Ille tamen qui de humili conditione est in germanicis aequalitate susceptus, non aliquo elationis tumore superbiat; sed per humilitatem in eo quæ bona sunt convalescant: & non solum ei cui æqualis effectus est, sed fraternitati omni, ne verus famulus Christi, cum pietate & humilitate deserviat. Quia licet is, qui major esse videbatur in sæculo, per humilitatis affectum frater vocatur ex domino; ita ille sui memor conditionem suam, non altiora petendo despiciat, sed testimonio humilitatis exaltet, ut apud Deum inveniat gratiam. Et nisi expleto anno nullus mutare habitum permittatur. Sed si poscentis fuerit tanta compunctio, ut hoc sibi supplicatione assidua exigat non negari; quod uni fideliter poscenti conceditur, non quasi licitum habeatur. Vestimenta quoque secum delata, quæ primi anni usus non valet expendere, redacta in pretium cui Abbas præceperit, tribuantur: quia cum alia meruerit indumenta, priores exuvie in sua non erunt potestate, ut exterioris hominis immotatio cum interioris profectu plena ratione conveniat. Nihil de his quæ perceperit ei sit licitum commutare: nec pro abiectione villiora, nec pro commodo meliora; sed qualicumque fuerint attributa, cum gratiarum actione suo tantum usui vindicabit.

CAPUT II.

NULLI liceat sequestratum eligere mansionem, nec armatorum, aut aliquid simile, quod peculiariter claudi possit, permittatur quasi proprium vindicare. Viam solus, nisi comitatus fratris contubernio, non assumat. Revertentes ea quæ foris agi viderint, referre non audeant, nisi illa tantum quæ ædificent audientes. Posito seniore vereatur junior in præsumptionem loquacitatis erumpere: sed, ut sæpè concingit, si sim-

plicioris naturæ fuerit senior, tunc junior quæ ei præcepta fuerint, exequatur. Festivitate qualibet celebrem Monachum, nisi permissum, non licebit expectere, quia orantem secretius palam Dominus, Evangelio adstante, est *Much, 6.* pollicitus se audienturum.

CAPUT III.

SI quis verò à fratribus in quocunque negotio ad civitatem, aut ad castellum, sive ad vicum seniore imperante dirigitur, nisi ad illum, quo destinatur, non præsumat accedere. Spiritalem se fieri patrem sine Abbatis imperio nullatenus acquiescat; sed si causa tantæ necessitatis extiterit, aut cujuscunque fidelis personæ precibus inclinatus interdicta non valet effugere, quod contradicenti cognoscitur impositum, charitatis intuitu est omnimodis admittendum.

CAPUT IV.

CUM extranea muliere colloctiones absque testibus canonum auctoritate legitima prohibentur; matrum etiam & germanarum fabulis eos misceri secretius nullatenus concedatur: ne in ipsa novitate militiæ constitutos sæculari præsumptione subvertant. Et non à majore concessa licentia nullus qualibet parte discedat. Navigium etiam ad ulteriorem ripam sine imperio senioris transvehere non præsumat: nec capillos barbamque succidat, aut funiculum vel quodlibet aliud facere audeat, nisi hoc relaxatio senioris admittat. Vespertinis & nocturnis horis quibus fratres alii conquirent, qui à mansionem aut lectulo suo deesse cognoscitur, corripientibus senioribus castigetur: & in ipsa quiete positus alteri non loquatur.

CAPUT V.

QUI signo dato ad opus Dei, vel ad quæcumque opera tardius venerit, exclusus pro reati tanti facinoris confundatur. Pro qualibet etiam culpa quamlibet aspera fuerit increpatione correptus, respondere nefas iudicet arguenti; sed humiliando se emendationem delicti doceat secuturam: quia Deus humilibus daturum se gratiam repromisit. Cum eo, qui pro admissa culpa ab orationis, vel à mensæ consortio removeret, præter eum, qui ejecti fratris amaritudinem doctrinæ & charitatis possit admixtione dulcitate, nullus audeat conferre sermonem.

1. Pet. 9.

CAPUT VI.

IN vigiliis, dum lectiones cunctis residentibus releguntur, vel quando orationi incumbunt, intrandi aut exeundi facultatem sibi nullus æstimet fuisse concessam. Qui verò communis necessitatis causa compellitur, psallentibus aliis sine cuiusquam reatus timore discedat, continuo ad opus quod agitur reverfus. Et qui aliis orantibus vel psallentibus fabulati præsumpserit, non solum fraternitati, sed etiam divinitati reum se esse non dubitet. Illud est etiam studendum, ne somnum manus otiosæ invitent: atque idè hæc erunt opera in vigiliis faciendæ, quæ mentem non occupent, aut gravent operantis auditum: sed quæ soporis possint repellere torporem. Orationi autem & verbo Dei nihil est præponendum. Dominica verò nocte, pro reverentia Resurrectionis Dominicæ, manuum opera conquiescant: quod & ceteris solemnitatibus convenit observari.

CAPUT VII.

MEDITANTIBUS etiam fratribus nulli liceat rebus se aliis implicare; nec liberum iudicet à schola, vel ubi meditantur fratres, discedere. Qui verò in hac præsumptione proruperit, excommunicationi, ut dignum est, subiacebit. Cellulam alterius, præter Abbatem & Præpositum, nisi dato signo est illicitum introire: quia ipsis tantum conceditur fratrum secreta cognoscere, & qualiter se unusquisque agat, occultâ inspectione perquirere. Et ubi artifices operantur, absque superscriptis personis, nullus præsumat accedere. Advenientibus quoque nihil præter humilitatis affectum & debitum famulatum junior exhibebit; & curam habere de causa, qua venerit, quandoque reverfus sit, non præsumat: quia hoc seniorum sollicitudo, non juniorum præsumptio, debet inquirere.

CAPUT VIII.

INCREPARE junior non audeat seniore; sed si extra Regulam aliquid fieri, aut factum esse cognoscit, Abbati est aut Præposito reservandum; ut correctione Regulari, quod reprehenditur, corrigatur. Quæcumque ab aliquo absque testibus admittuntur, si ad Abbatis noticiam pervenerit, secretis emendetur: si omnibus innotuerit, coram omnibus est reus admissi criminis arguendus. Qui cogitationum impugnationes consolationis suæ causa secretis conficitur, non oportet eum despici, nec aliis publicari; sed quantum in se est, blanda exhortatione foveri. Qui aliis secreta meditatione psallentibus inconvenienter fuerit locu-

tus, regulariter arguatur. In quocumque ergo opere aut meditabuntur quæ sancta sunt, aut certè silebunt. Ad mensam loqui specialiter, nisi qui interrogatus fuerit, non præsumat. Quod verò necessarium victui fuerit, Præpositum deest agnoscere: & quod secundum consuetudinem deest, secretis jubeat ministrari. Sedentes ad mensam lectionem quæ legitur cum silentio audiant: si verò deiverit persona lectoris, adinstar cibi sanctarum scripturarum meditatio ruminetur: ne escam tantum corpus accipiat, sed & verbo Dei anima pascatur cŕiens. Orationibus vacate horis & temporibus institutis; Psalmis & Hymnis cum Dominus exoratur, ea plantentur in corde, quæ proferantur in voce. Arator strivam tenens Alleluja cantet; sudans messor Psalmis se avocet; & dum palmitem curvum tondet vinitor falce, aliquid Davidicum canat. Hæc sint vestra carmina; hæc, ut vulgo ajunt, amatoris cantiones; hæc Pastorum sibilus; hæc instrumenta culturae. De his, quæ hujus sæculi homines agunt, nihil curæ sit Monachis; sed meditatio cordis eorum in timore Domini sit intenta.

CAPUT IX.

OMNI tempore duabus horis in die spirituali meditationi vacabunt. Æstatis verò tempore matutinus ex more Completis, & Prima dicta, omnes opera quæ jubentur assument. Deinde Tertia celebrata, ad expedienda quæ suscepta fuerant, revertantur; nec colloquatione quarumcumque fabularum secularium occupentur; nisi fortasse hoc proferat sermo relatoris, quod animam adificet audientis. A sexta quoque hora usque ad nonam vacent quieti, vel etiam lectioni. Post horam verò nonam, aut in orto, aut ubi possit utilitas, usque ad horam lucernarii omnes in unum solatium commodabunt. Hyemis verò tempore, matutinis vel prima transactis, omnibus usque ad tertiam vacare conceditur lectioni. Qua consummata, grante quod eis injunctum fuerit, implere festinent, ut jam dictum est, usque ad horam lucernarii. Hi verò qui deputati esse videntur culturae, hac observatione constringi pro operis assiduitate non possunt: sed ut tempus exegerit, aut labor eorum opera injuncta monstraverit, sic consideratione Præpositi gubernentur, binis & ipsi horis lectioni nihilominus vacaturi. Quando messes & vindemiae colliguntur, bis in die, id est hora sexta & duodecima, refectioem accipiant. Quarta verò vel sexta feria ita moderari opera debent, ut, si fieri potest, statuta jejunia

jejunia non omittant. Sed univēsa, prout utilitas aut labor exegerit, ita senioris judicio disponantur. Nemo tamen extra Monasterium manducet aut bibat: hoc enim Regulæ non recipit disciplina, ut vel poma villa refumantur: aquam ipsam ante refectionem legitimam bibere non præsumant.

CAPUT X.

QUANDO panes faciunt, vel in omni ministerio corporali, laborem suum matuo relevabunt; & quamlibet cuiusque operi esse videantur intenti, orandi & psallendi tempora non omittant: ut dum escas eligunt præparare carnales, spiritaliter verbo Dei & bonæ conscientie meditatione pascantur. De quo tamen opere nullum deesse convenit, nisi quem retentat infirmitas; aut quem Præpositus in alia causa præceperit occupari. Ad Cellarium verò talis ordinetur Abbatis judicio, vel consilio seniorum, non qui voluntates aliorum, sed necessitates omnium cum timore Domini, & fratrum dilectione consideret: cui tamen, absente Præposito, concors obedientia præbeatur; & ubi utilitas poposcerit, solacium non negetur.

CAPUT XI.

PROVISORES Monasterii tales oportet eligi, vel ordinari, qui alios edificare vitæ suæ probentur exemplo; qui que elemosynam Monasterio deputatam, vel ea quæ à fratribus colliguntur, summa cura pro Domini timore conservent. Quia si creditam sibi famulorum Dei, negligit servare substantiam, sicut ait quidam Patrum, lædic Deum, & dispergens eam, rationem est Domino redditurus. Quæ verò ipsi fuerint pro Dei amore donata, in oblatione Monasterii adjuncta omni Congregationi proficiant. Qui Apostolicam vitam optamus eligere, cur quasi propria vindicemus, quæ novimus continuo peritura?

CAPUT XII.

HORTULANUS ita debet constitui, ut & Præpositi & Cellarii solatio sublevetur. Et quia clerum beneficiis cellariæ juvantur expensæ, oportet ut secundam dispensationem Cellarii expendantur pariter & colantur. Ferramenta quoque omnia, & reliqua utensilia ab utraque persona convenit custodiri; ita tamen ut unicuique quod consignatum fuerit, cum diligentia & summa strenuitate custodiat; & nullus de alterius cella quod ad eum non pertinet, sine voluntate ejus in

cujus datum est potestate, præsumat auferre. Quod qui facere nelanda auctoritate præsumpserit, quia pro minimis rebus scandala generare non metuit, omni Congregationi reus esse, dum præmittit Regulam, doceatur. Nec quis sibi diei opus eligat faciendum, quod tamen constare debet in arbitrio senioris, ut quod utile perpexerit judicio suo, imperet faciendum. Nullus murmurando aliquid faciat, ne quorum sequitur exemplum, consequatur exitum. Nulli liceat ad parentes frequentius commere: illi tamen personæ, quæ de proximorum salute probatur esse sollicita, certis quibusque temporibus requirendi aditus relaxetur. Quem tamen vehementer cavere decipulam sæculi convenit; ne dum alios purat posse acquirere, seipsum à Domino faciat alienum.

CAPUT XIII.

AD convivium nuptiale nullus accedat: ne per lasciviam secularium quæ sunt sæculi recognoscat; & quod abest, ad mundi hujus vitam, etsi non corpore, animo revocetur, sicut dixit beatissimus Cyprianus: *Alterius duo Ephes. 2. videtur, & dicitur: Qui joculariter aliquid, vel risu aptum in conventu fratrum proferre præsumpserit, vel qui cum junioribus verba otiosa narrare voluerit, aut habere amicitias ætatis infirmæ, incrementi, ut dignus est, subiacebit.* Si quis quelibet invenerit, inventa non celet, & cognoscenda non occultet. Quod si reperta unius diei spatio convincitur retentasse, furti contagio se maculatum esse cognoscat. Si quis eum, qui distractionem Monasterii non serens, fugam meditari agnoverit, si non statim prodiderit, perditionis illius participem se esse non dubitet; & tamdiu est à conventu fratrum sequestrandus, quamdiu ille valeat revocari. Si quis hæc non omni virtute studuerit Domino placitura servare, & semel ac secundo correptus non emendaverit, reprehensa juxta ætatis formam convenit vindicari.

CAPUT XIV.

HÆC sunt quæ in Monasterio constitutis pro Dei amore & timore convenit observare. Propter quod in unum estis pro timore Domini congregati, oportet ut in domo Domini unanimet habitetis, & sit vobis anima una, & cor unum in timore Domini pervigilans; nihilque habere vos proprium reputetis, sed sint vobis cuncta communia, quæ vobis Abbatis imperio dispensentur, non æqualiter omnibus, sed sicut ratio dispensa.

CAPUT XVI.

spensationis, aut causa infirmitatis exegerit; unicuique tamen, secundum quod opus fuerit, tribuatur: sicut in Actibus Apostolorum legimus: quia *erant illis omnia communia, & distribuebatur unicuique, sicut cuique opus erat.* Qui enim aliqua habuerint in saeculo, quando expetere Monasterium meruerint, libenter tradant omnibus profutura; studentes, ut cum dimiserint facultatem, ipsam simul concupiscendi exuant voluntatem: & cum dimittitur possessio, abijciatur & passio. Qui autem non habuerunt, turpe est ut quarant quae non recolunt reliquisse. Et non ideo astringunt se felices, quia inueniunt in Monasterio, quod foris inuenire non poterant: nec superbiunt, quod sociantur eis, ad quos ante accedere pro diuitiarum ubertate, aut pro natalium splendore non poterant: sed sursum cor habeant, & quae sunt caduca vel cursu celeri peritura non querant. Ubi autem diuites humiliantur, pauperes non insultant: ne incipiant Monasteria utilia plus esse diuitibus, quam egenis. Nam & illi qui locupletes videbantur in saeculo, fratres ad sanctam societatem ex paupertate venientes non fastidiosè suscipiant: sed talium personarum societate & contubernio gratulentur. Nec ob hoc extollantur, si ad iuandas fraternitatis expensas quamcumque facultatem suarum particulam contulerint; & inde postmodum cadant, unde prius ascendere cupiebant. Quid prodest opes dispergere, & pauper fieri pauperibus erogando, si anima misera superbior efficiatur diuitias contemendo, quam fuerat possidendo? Omnes ergo in uanitate peritantes honorate in uobis Deum, cuius temple ethici meruistis. In prius diligamus Deum tota uirtute animi, deinde proximum: illa enim nobis sunt praecepta specialiter data. Abbati post Deum impendatur honor, & reuerentia reservetur: Praeposito, sicut Dei seruos decet, plena dilectio & concors obedientia commodeatur.

CAPUT XV.

IN Oratorio praeter orandi & psallendi cultum penitus nihil agatur; ut nomini huic & opera iugiter impensa concordent: ut si aliquis praeter constitutas horas Domino supplicaturus ingreditur, votum suum occupatio aliena non tardet. Nolite cantare, nisi quod legitis esse cantandum. Carnem uestram mortificate per abstinentiam, domate jejuniis atque uigiis, animam uero uestram nitore bonae conversationis abluite,

SI attenuatus abstinentia frater non ualuerit jejunia suscepta portare, nisi prandii hora completa, aliquid accipere iudicet indecorum. Illi uero qui incommodo detinentur, & designatas horas non possunt custodire, licite concedatur; percipiant quando possunt. Nec debet aliis molestiam generare, si largior illis fuerit victus impensus, qui in conversatione seculari sumptuosius tractabantur; atque ob hoc non beatiore astringunt se uideri, quos facit aut natalium mediocritas, aut consuetudo alia fortiores. Nec feliciores iudicent, quibus in infirmitate praestatur, quod sanis pro obseruantiae rigore subtrahitur: & si eis, quos parentes delicatius aluerunt, victus aut uestimenta largius tribuantur, non ob hoc debet commoveri fraternitas, quod fortioribus corpore pro constitutione regulae denegatur, quod illis charitatis consideratione tribuatur: quia debet esse respectus, quanta amore religionis contempserint, cuique se abiectioni divina inspiratione submiserint. Nec debet supra memorata praesumptio paucis impensa, ab ueritate quasi canonica reputari. Equum namque non est, ut in beata habitatione, ubi inclinantur diuites, pauperes erigantur. Sanè inaequalitate constricti, ita sunt tractandi, ut vires, incommoditate confectas uelocius praestatio larga corroboret: nec in infirmitate manentibus discretionem victus astringat distantiam personarum. Qui tamen cum integram fuerint uirtutem corporis affecti, consuetudinariis habitibus abstinentiae teneantur; quia decet famulos Dei boni operis consuetudinem non minuere, sed augere.

CAPUT XVII.

NON sit notabilis habitus uester, nec intendatis uestibus placere, sed moribus. Cum autem proceditis, simul incedite. Cum ad optatum locum, custodiendo Domino, perveneritis, in unum fraternitas cuncta subsistat. In incessu, in statu, in omni corporis motu nihil indecens uideatur, quod intendenti offendat aspectum; sed illis operam date, quae uestrae conveniant sanctitati.

CAPUT XVIII.

OCULI uestri, si in quacunque parte porrecti, vultum incurretior famularum, animus tamen Deo deditus nulla concupiscentiae macula polluitur. Proecedentes ergo, quia non prohibemini; nec ualeatis contemplationem effugere firmi-

facti sunt, etiam hinc intelligitur custodiri: quia dum alienam nituntur humiliare superbiam, quantum desiderant non possunt humiliari personam. Quia non carnalis, sed spiritalis inter vos debet esse dilectio; & ideo de omnium salute diligentius cogitate: quia de commissis sibi animabus unusquisque redditurus est Domino rationem.

CAPUT XXIII.

PROPOSITO specialiter obediatur, multo magis Abbati, qui vestrum omnium curam gerit: quia qui illos spernit, spernit eum qui dixit: *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit*. Ut ergo cuncta ista serventur, & si quid servatum non fuerit, non negligenter prætereatur, sed emendandum corrigendumque curetur, ad Præpositum præcipue pertinebit; ut ad Abbatem, cujus est apud vos major auctoritas, referat, quod modum vel vires ejus excedit. Ipse verò qui vobis præest, non se æstimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem; honore coram vobis prælatus sit, coram Deo subditus sit pedibus vestris. Circa omnes seipsum bonorum operum præbeat exemplum. Corripiat

Luc. 17.

inquietos, consoletur pusillanimes, suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes: disciplinam libens habeat, metum imponat. Et quamvis utrumque sit necessarium, tamen plus amari appetat, quam timeri: semper cogitans Deo se pro vobis redditurum rationem. Unde vos magis obediendo non solum vestri, sed etiam ipsius miseremini; qui inter vos quantum in loco superiori, tantum in periculo majori versatur.

Donet Dominus ut observetis hæc omnia cum dilectione tanquam spiritalis pulchritudinis amatores, & bono Christi odore de bona conversatione fragrantés: non sicut servi sub lege, sed sicut liberi sub gratia constituti. Ut autem vos in hoc libello tanquam in speculo possitis inspicere, ne per oblivionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur. Et ubi vos inveneritis ea quæ scripta sunt facientes, agite Deo gratias, bonorum omnium largitori: ubi autem sibi quisque vestrum videat aliquid deesse, doleat de præterito, caveat de futuro; orans ut debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur.

Explicit Regula Tarnatenfis.

S. ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI REGULA MONACHORUM.

DE S. ISIDORO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

MARTYROLOGIUM ROM. prid. Nonas April.

Hispani in Hispania S. ISIDORI Episcopi, sanctitate & doctrina conspicui; qui zelo Catholicae fidei, & observantia Ecclesiastica disciplina Hispanias illustravit.

BRAULIO Cæsaraugustan. Episcopus in prænotatione librorum
S. Isidori.

ISIDORUS vir egregius, Hispanensis Ecclesia Episcopus, Leonardi Episcopi successor & germanus, floruit à tempore Mauricii Imperatoris, & Reccardi Regis: in quo quidam sibi antiquitas vindicavit, imò nostram antiquitatis in eo scientiam imaginavit: vir in omni elocutionis genere formatus, ut in perito doctoque secundum qualitatem sermonis existeret aptus; congrua verò opportunitate loci incomparabili eloquentia clarus. Jam verò quantus sapientia fuerit, ex ejus diversis studiis, & elaboratis opusculis persacile prudens lector intelligere poterit. Denique de iis quæ ad notitiam nostram venerunt, ista commemoravi; Monastica Regula librum unum: quem pro patria v'ni, & invalidorum animis decentissime temperavit, &c. Obiit temporibus Heraclii Imperatoris, & Christianissimi Christianissimi Regis, sana doctrina præstantior cunctis, & copiosior operibus caritatis.

S. BENE-

S. BENEDICTUS Anianensis Abbas in Concordia Regularum, & SMARAGDUS Monachus in Comment. ad Regulam S. Benedicti, ubique hanc S. ISIDORI Regulam citant.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Author hujus Regulae est S. ISIDORUS Hispanensis Episcopus, & S. Leandri in Episcopatum successor, ejusque frater uterinus, anno DCXXXVI. defunctus, & factis Sanctorum adscriptus. Sanctissimus enim Episcopus hanc Regulam scripsisse videtur ante adeptum Episcopatum, cum à teneris annis monasticam vitam sequutus sit; sed utrum in hoc conobio Honoriacensis tyrocinium posuerit, merito dubitatur: cum ad ejusdem Monachos instruendos Regulam praesentem composuerit XXIII. capitulis comprehensam, atque alias vitam monasticam normas à SS. Patribus scriptas suis Monachis summo opere commendat: prout ex praefatione constat. Et quidem, quamvis modo ignoremus hujus monasterii situm, tamen illud Benedictinae institutis imbutum facile supponere possumus; cum Regula S. Benedicti jamdudum per S. Æmilianum apud Hispanos promulgata fuerit, atque S. Leander eandem amplexus sit. Denique, si hanc S. ISIDORI Regulam rite attendamus, tunc & illam ex disciplina Benedictina desumptam agnoscere debemus; nam eodem modo manuum laborem, jejunia, lectiones, divinum officium, aliisque munia monastica praescribit: vult etiam Monachos in eodem dormitorio pausare, in eadem mensa reficere, atque singulis denis Decanum invigilare mandat. Quae omnia ex Regula S. Benedicti desumpta esse videntur, quam proin suis Monachis observandam proposuit, paucis superadditis loco & regioni magis accommodatis. Unde non desunt Auctores asserentes, utramque Regulam simul in eodem monasterio observatam fuisse.

Ad Regulam S. ISIDORI addendam est hoc Coput XXIV., quod Edmundus Martene in Tomo IX. Anecdotorum eruit ex MS. Elnonensi ante DCCC. annos exarato:

Sententia de Regula Devotarum.

Nemo ad eas vadat visitandas, nisi qui habet ibi matrem, vel sororem, aut filiam, & propinquas, & consobrinas, sive matrem filiorum suorum. Si autem necessitas fuerit, ut videant eas, aut, antequam renunciarent seculo, & intrarent in monasterio, paterna eis debetur auctoritas, aut aliqua causa manifesta est; mittent cum his probatae virum ætatis ac vitæ, videbunt eas, & pariter reverentur. Nemo vadat ad illas, nisi quos supradiximus. Si eas videre voluerint, primum faciant nuntiarum patri monasterii, & ille mittet ad seniores, qui ad monasterium Virginitatis delegati sunt. Qui occurrunt eis, & cum ipsis videbunt, quas necesse habuerint, cum omni disciplina & timore Dei. Cùmque eas viderint, non eis loquentur de rebus secularibus. Quicumque de his mandatis præterierit, absque ulla retractatione negligentiae atque contemptus aget publice poenitentiam, ut possidere valeamus regna caelorum.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ.

1. De Monasterio.	13. De habitu Monachorum.
2. De eligendo Abbate.	14. De fratre, sive de illis quibus noverimus.
3. De Monachis.	15. De delinquentibus.
4. De conversis.	16. De qualitate delictorum.
5. De familiaris vitæ, relique appetita.	17. De excommunicatis.
6. De opere Monachorum.	18. De rebus Monasterii.
7. De psalterii officio.	19. Quid ad quem pertineat.
8. De collatione.	20. De infirmis.
9. De Cradicibus.	21. De hospitiis.
10. De Mensis.	22. De professione.
11. De Feriis.	23. De defunctis.
12. De jejniis.	

Cod. Regul. Tom. I.

Explicunt Capitula.

A 2 2

INCIPIIT

INCIPIT PRÆFATIO
S. ISIDORI HISPALENSIS EPISCOPI
IN REGULAM MONACHORUM.

Sanctis fratribus in Carnobio Honoriacensi constitutis
ISIDORUS.

PLURA sunt præcepta vel Instituta majorum, quæ à sanctis Patribus sparsim prolata reperiuntur; quæque etiam nonnulli altius vel obscurius posteritati composita tradiderunt. Ad quorum exemplum nos hæc pauca vobis eligere ausi sumus, usi sermone plebeo vel rustico, ut quam facillimè intelligatis, quo ordine professionis vestræ normam retineatis. Præterea quisquis vestrum illam universam veterum disciplinam contendit appetere, pergat in quantum placet, & arduum illum limi-

tem atque angustum lævigato cursu incedat. Qui verò tanta iussa priorum exipere nequiverit, in hujus limitis disciplinam gressum ponat, neque ultra declinandum studeat: ne dum declinatus appetit inferiora, tam vitam, quam nomen Monachi perdat. Quapropter sicut illa præcepta priorum perfectum reddunt ac sanum; ita facient ista vel ultimum illa custodiant perfecti, ista sequantur post peccatum conversi.

Explicit Præfatio.

INCIPIT REGULA
S. ISIDORI EPISCOPI.

CAP. I. *De Monasterio.*

IMPRIMIS, fratres charissimi, Monasterium vestrum miram conclavis diligentiam habeat, ut firmitatem custodire munimenta claustrorum exhibeant: inimicus enim noster diabolus, sicut leo rugiens, circuit ore patenti quærens unumquemque nostrum, quem devoret. Monasterii autem munio tantum januam extrinsecus habeat, unumque posticum per quem eatur ad hortum. Villa sanè longè remota debet esse à Monasterio; ne vicinias posita aut labis inferat periculum, aut famam inficiat dignitatis. Cellulæ fratribus juxta Ecclesiam constituantur, ut possint properare quantocumque ad officium. Locus autem ægotantium remotus erit à Basilica, vel Cellulis fratrum, ut nulla inquietudine, vel clamoribus impediantur. Cellarium Monachorum juxta cœnaculum esse oportet, ut secus positum sine mora mentis ministerium præbeat. Hortulus sanè intra Monasterium sit inclusus; quatenus, dum intus Monachi operantur, nulla occasione exterius evagentur.

CAP. II. *De eligendo Abbate.*

ABBAS interea eligendus est institutione sanctæ vitæ duratus, atque inspectus patientiæ, & humilitatis exper-

tus; quique etiam & per exercitium vitam laboriosam toleravit, ac transcendens ætatem adolescentiæ, juventutem seu senectutem tetigerit: cui etiam majores non dedignentur parere, obediens ei tam pro ætate, quam etiam pro æmulo probitate. Ipse se imitandum in cunctis operum exemplis exhibebit: neque enim aliquid imperare cuique illi licebit, quod ipse non fecerit. Singulos autem hortamenti mutuis excitabit: alloquens cunctos, exhortans, vel edificans in eis, si quid eorum vitæ pro uniuscujusque gradu prodesse perspexerit. Circa omnes quoque servans justitiam, contra nullum livore odii inardescens, omnes ex corde amplectens, nullum conversum despicens, paratus etiam quorundam infortuniati compatieodi misericordiam, Apostolum sequens, qui dicit: *Facti sumus parvuli in medio vestram*, 1. Thes. 2. *tamquam si nutrix fovet pultis suos.*

CAP. III. *De Monachis.*

MONACHIS autem summopere studendū est, ut Apostolicam vitam tenentes, sicut in unum constituti esse noscuntur, ita unum cor habeant in Deo: nihil sibi proprium vendicantes, nec quantumcumque amorem rei privatæ gerentes; sed juxta exemplum Apostolicum, omnia A. d. 4. communia habentes, in præceptis Christi fidei-

fideliter permanendo proficiant. Patri honorem debitum referentes; erga seniores obedientiam, erga æquales incitamentum virtutum, erga minores boni exempli magistratuum conservabunt. Nemo cæteris se iudicet meliorem, sed inferiorem se omnibus deputans, tanta humilitate clarescat, quanto plus cæteris culmine virtutum coruscet. Abstineat etiam à furore, & à detractiōe. Parcat Monachus lingue. Indecenter quoque vel notabiliter non incedat. Philargyrie contagium ut lethiferam pestem abhorreat: à turpibus verbis vel otiosis linguam avertat; atque indelicenter cot mundum labiaque exhibeat. Affectus quoque animi turpes ab intentione cogitationem abstergat; seque per compunctionem cordis in studio sanctæ meditationis exerceat. Torporem somni atque pigritiam fugiat, vigilisque & orationibus sine intermissione intendat. Guis concupiscentiam deprimat, atque abstinentiæ virtutibus semetipsum pro studio domandarum libidinum affligat, domans jejuniis carnem, quantum valetudo corporis sinat. Livore quoque invidiæ de fraternis profectibus nequaquam tabescat; sed quietus atque pacificus per amorem fraternæ dilectionis de cunctorum gaudeat meritis. Iracundiæ perturbationem à se teiciens, & patienter omnia sustinens, nulla tristitia, nullo temporali mœrore afficiatur: sed contra omnia adversa interiori gaudio fructus, ipsam postremo vanæ gloriæ laudem procul à se abiiciat, & Deo tantum interiori humili corde placere studeat: ut dum his virtutibus radiat, merito nomen suæ professionis retineat.

CAP. IV. De conversis.

QUI renuncians seculo ad Monasterium venerit, non statim in cœtum delegandus est Monachorum. Vitam enim uniuscujusque in hospitalis servitio tribus mensibus considerari oportet: quibus peractis ad cœtum sanctæ Congregationis accedet: neque enim intus suscipi quemquam convenit, nisi prius foris positus, ejus humilitas, sive patientia comprobetur. Qui relicto seculo ad militiam Christi pia & salubri humilitate convertuntur, omnia sua primum aut indigentibus dividant, aut Monasterio conferant. Tunc enim servi Christi liberum animum divinæ militiæ offerunt, quando à se spei secularis vincula cuncta præcidunt. Qui non rigida intentione convertitur, cito aut superbiæ morbo, aut vitio luxuriæ subditur. Nequaquam ergo debet à tepore inchoare, qui mundo renunciat, ne per ipsum teporem rursus in amorem seculi cadat. Omnis con-

versus non est recipiendus in Monasterio, nisi se prius ibi scriptis suæ professionis sponderit permanurum. Sicut enim hi qui ad secularem promoventur militiam, in legionem non transeunt, nisi antea in tabulis conferantur; ita & ii qui in spiritalibus castris cælesti militia sunt signandi, nisi prius professione verbi aut scripti teneantur, in numerum locietatemque servorum Christi transire non possint. Quicumque à parentibus propriis in Monasterio fuerit delegatus, noverit se ibi perpetuo permanurum. Nam Anna Samuël puerum natum & ubi lactatum Deo pietate qua voverat, ob-
1. Reg. 11.
 tulit: quique & in ministerio templi, quo à matre fuerat functus permanfit, & ubi constitutus est, deservivit. Qui in Monasterium prior ingreditur, prius erit in cunctis gradu vel ordine. Nec querendum est si dives sit aut pauper, servus an liber, juvenis an senex, rusticus an eruditus: in Monachis enim nec ætas, nec conditio queritur, quia inter servi & liberi animam nulla est apud Deum differentia. Quicumque jugo alienæ servitutis adstrictus est, nisi dominus vincula ejus dissolverit, nequaquam recipiendus est; scriptum est enim: *Qui dimisit ungram liberum? & vincula ejus quis solvit? Onager enim liber dimissus, Monachus est, sine dominatu & impedimento seculi Deo serviens & à turbis remotus, tunc enim libera servitute Deo quisque famulatur, quando nullius carnalis conditionis pondere premitur: ubi enim jam suave jugum, & leve onus Christi
Math. 11.
 est, durum & grave est portare servitium seculi. Habemus hoc exemplum etiam in lege mundiali, ubi servi non militant, nisi servitute deposita. Si quis vult conjugatus converti ad Monasterium, non est recipiendus, nisi prius à conjugate castimoniam proficiente fuerit absolutus: nam si illa, vivente illo, per incontinentiam alteri nupserit, uxor proculdubio adultera erit, nec recipitur apud Deum ejusmodi conversio, quam sequitur conjugalis fidei prostitutio. Tales tunc sine culpa sequuntur relicto seculo Christum, si habeant ex pari voluntate consensum castitatis. Qui aliquid habentes in seculo convertuntur, non extollantur, si de suis facultatibus quodcumque Monasterio conulerunt: sed potius timeant, ne per hæc in superbiæ labantur, & pereant, quibus melius esset, si divitiis suis cum humilitate in seculo petfruerentur, quam ut jam pauperes effecti, de earum distributione elatione superbiæ extollantur. Hi qui seculi divitias relinquentes conversi sunt, non despiciant eos, qui de paupertate venerunt; quia apud Deum unius ordi-*

nis habentur omnes, qui convertuntur ad Christum. Neque enim differt utrum ex inopi, vel servili conditione ad servitium Dei quisque venerit, an ex generosa & locuplete vita. Multi enim ex plebeo jure documentis virtutum eximii eminentes, prælatiores nobilibus facti sunt, eosque virtutum excellentia prævenerunt, & qui erant conditione infimi, virtutis merito effecti sunt primi. Nam propterea *infirmus mundi elegit Deus, ut confunderet fortis; & ignobilis mundi, & ea que non sunt, ut ea que sunt evacuet: ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus.* Qui ex paupertate ad Monasterium veniunt, non extollantur in superbiam; quia se ibi æquales aspiciunt iis, qui aliquid in sæculo videbantur: neque enim dignum est, ut ubi divites celsitudine deposita seculari ad humilitatem descendunt, ibi pauperes elatione mentis superbi efficiantur: quibus oportet, ut deposita arrogantia humiliter sapiant, suæque paupertatis & inopiæ memores semper existant.

CAP. V. *De familiaris rei vitæque appetitu.*

MONACHI in communi viventes nihil peculiare sibi facere audeant: neque in suis cellulis quidquam quoad victum, vel ad quamlibet rem aliam pertineat, sine regulari dispensatione habere vel possidere præsumant. In Pentecoste autem, qui est dies remissionis, omnes fratres sub divina professione se alligent nihil peculiare apud conscientiam suam habere. Si quid à parentibus, vel extraneis Monacho collatum fuerit, non erit sub jure privata rei habendum; sed in potestate Abbatis in commune redactum, cui necesse erit præbeatur. Monachus enim quidquid quomodocunque acquirit, non sibi, sed Monasterio acquirit. Nullus peculiariter separatam sibi ad habitandum cellulam expetat, in qua privatim à cœtu remotus vivat, præter eum, qui fortasse morbo, vel ætate defessus, hoc ex consulo Patris Monasterii promeruerit. Cæteri verò quibus nec languor, nec senectus inest, in sancta societate communem vitam & conversationem retinebunt. Nullus separatam cellulam, à cœtu remotus sibi expetat, in qua sub studio reclusionis aut instanti otio, aut latenti vitio serviat, & maxime vanæ gloriæ aut mundialis opinionis famæ. Nam plerique proinde reclusi latere volunt, ut pateant: ut qui viles erant, aut ignorabantur foris postea, sciantur, atque honorentur inclusi. Nam revera omnis qui propter vitæ quietem à turbis discedit, quanto magis à publico separatur, tanto minus latet. Opor-

et ergo tales in sancta societate commorari, atque sub testimonio vitæ suam transigere: ut si quid in eis vitiorum est, dum non celatur, curetur: si quid verò virtutum, ad imitamentum proficiat aliorum, dum humilitatis eorum exempla alii contuentes, erudiantur. Nullus Monachorum propinquitatis causa terrenis curis se subdat. Sequendum est enim, qui dicit patri suo & matri nescio vos; & fratribus suis ignoro illos, & nescierunt filios, hi custodierunt eloquium tuum, & præcepta servaverunt. Multi enim Monachorum, juxta ejusdem Patris sententiam, amore parentum secularibus actibus, & forensibus negotiis involuti, dum propinquitati proficere cupiunt, suas animas perdidit. *Nemo* 1. Tim. 2: *quippe militans Deus impliat se negotiis secularibus, ut ei placeat cui se probat.* Proinde & nos liberi ab actibus sæculi esse debemus, ut Christo placeamus: nam & qui mundo militant, à reliquis sæculi negotiis vacant, ut expediti suo principi placeant. Non est præsumendum sine conscientia Abbatis, egenis vel quibuslibet conferre de eo, quod regulari dispensatione nescitur Monachus possidere; nec cum alio fratre quidpiam commutare, nisi Abbas vel Præpositus illi juserit, nulli licebit: nec habebit quidquam præter illa, quæ communi Monasterii lege concessa sunt.

CAP. VI. *De opere Monachorum.*

MONACHUS semper operetur manibus suis, ita ut quibuslibet variis opificum artibus, laborisque studium suum impendat, sequens Apostolum, qui dicit: *Neque panem gratis manducavimus: sed in labore & fatigatione nocte & die operantes.* Et iterum: *Qui non vult operari, non manducet.* 1. Thef. 3. Per otium enim libidinis & noxtiarum cogitationum nutrimenta concresecunt; per laboris verò exercitium vitia nihilominus elabuntur. Nequaquam debet Monachus designari versari in opere aliquo Monasterii utilibus necessario. Nam & Patriarchæ greges paverunt; & gentiles philosophi futuros & factores fuerunt; & Joseph justus, cui virgo Maria desponsata exitit, faber ferrarius fuit. Siquidem & Petrus princeps Apostolorum piscatoris officium gessit, & omnes Apostoli corporale opus faciebant, unde vitam corporis sustentabant. Si igitur tantæ auctoritatis homines laboribus & operibus etiam rusticianis inservierunt; quanto magis Monachi, quos oportet non solum vitæ suæ necessaria propriis manibus exhibere, sed etiam indigentiam aliorum laboribus suis reficere? Qui viribus corporis, & integritate salutis consi-

consistant, si in opere otiosi sunt, dupliciter peccare nolecunt: quia non solum non laborant, sed etiam alios viciant, & ad imitationem suam invitant. Propterea enim quisque ad Deum convertitur, ut ei ferviens laboris habeat curam: non ut otio deditus, inertia pigritiaque pascatur. Qui sic volunt lectioni vacare, ut non operentur, ipsi lectioni contumaces existunt, quia non faciunt quod ibi legunt. Ibi enim scriptum est: *Operantes solum panem manducant.* Et iterum: *Ipsi enim sicuti quomodo oportet iuvare vos; quia non inquieti fuimus inter vos: neque panem gratis ab aliquo manducavimus, sed in labore, & fatigatione, die ac nocte operantes, ut quem vestrum gravavimus.* Qui per infirmitatem corporis operari non possunt humanus clementiusque tractandi sunt: nec contra eos murmurandum est ab eis, qui vires laborandi habent: sed magis consulendum est eis, quos sciunt corpore infirmos. Ipsi autem qui non possunt eos, qui laborant & possunt, meliores sibi felicioresque fateantur. Qui vero languidus est, & laborem operum corporalium sustinere non potest, consulendum est illi, & ejus infirmitas temperanda est. Qui vero sani sunt, & saluti, procul dubio dolendi atque lugendi sunt: quia non corpore, sed (quod pejus est) mente aegroti sunt: quique etsi humanis oculis convinci non possunt, Deum tamen latere non possunt. Tales igitur aut ferendi sunt, si aegritudo laet; aut distringendi, si sanitas pateat. Monachi operantes meditari aut psallere debent, ut carminis verbique Dei delectatione consolentur ipsum laborem. Si enim seculares opifices inter ipsos labores suorum operum, amatoria turpiaque cantare non desinunt, atque ita horam suam in cantibus & fabulis implicant, ut ab opere manus non subtrahant: quanto magis servus Christi, qui sic manibus operari debet, ut semper laudem Dei in ore habeat: & lingua ejus Psalmus & Hymnis inserviat? Laborandum est ergo corpore, animi fixa in Deum intentione; sicque manus in opere implicanda est, ut mens non avertatur à Deo. Propriis autem temporibus oportet operari Monachum, & propriis orationi, lectionique incumbere. Horas enim debet habere Monachus congruas ad singula officia deputatas, Patres autem temporum suis quibusque operibus taliter deputantur. Estate enim à manè usque ad horam tertiam laborare oportet: à tertia autem usque ad sextam lectioni vacare: dehinc usque ad nonam requiescere; post nonam autem usque ad tempus vespertinum iterum operari. Alio autem tempore, id est, autumno, Hyeme, sive Ve-

re, à manè usque ad Tertiam legendum. Post celebrationem; Tertiam usque ad Nonam, laborandum est: post refectionem autem Nonam, aut operari oportet, aut legere, aut sono vocis aliquid meditari. Quaecumque autem operantur Monachi manibus suis, Praeposito deferant, Praepositus autem principi Monachorum: nihilque operis apud fratres remaneat, ne sollicitudinis ejus cura mentem ab intentione contemplationis avertat. Hortos oleorum, vel apparatus ciborum propriis sibi manibus fratres exerceant: adiciuntur autem constructio, vel cultus agrorum, ad opus servorum pertinebunt. Nullus Monachus amore privati operis illigetur: sed omnes in commune laborantes Patri sine obmurmuratione obtemperabunt. Monachi Praepositis suis sine ulla murmuratione obtemperate debent: ne forte murmurando pereant, sicuti perierunt qui in deserto murmuraverunt. Si enim parvulis adhuc in lege, & rudibus nequaquam indultum est, quanto magis his, qui perfectionis legem perceperunt, non parceret, si talia gesserint?

CAP. VII. De psallendi officio.

IN psallendi autem officio ista erit discretio: dato enim legitimis temporibus signo ad Horas Canonicas festinabunt fratres cum proparatione, omnes ad chororum occurrant: nullique ante expletum officium licebit egredi, praeter eum, quem necessitas naturae compulerit. Recitantibus autem Monachis, post consummationem singulorum Psalmorum prostrati omnes humi, pariter adorabunt, celeriterque surgentes Psalmos sequentes incipient: eodemque modo per singula officia facient. Quando celebrantur Psalmorum spiritalia sacramenta, refugiat Monachus rissus, vel fabulas; sed hoc meditetur corde, quod psallitur ore. In Tertia, Sexta, & Nona, tres Psalmi dicendi sunt, Responsorium unum, lectiones ex veteri novoque testamento duae: deinde Laudes, Hymnus atque Oratio. In Vespertinis autem officiis, primo lucernarium, deinde Psalmi duo, Responsorium unum, & Laudes, atque Oratio dicenda est. Post Vespertinum autem congregatis fratribus, oportet vel aliquid meditari, vel de quibusdam divinarum lectionum quaestionibus disputare, conferendo pie atque salubriter, tantumque meditando disputandoque istorari, quoad usque Completorii tempus possit occurrere. Ante somnum autem, sicut mos est, peracto Completorio, valedictis invicem fratribus, cum omni cautela & silentio quiescendum est, usquequo ad vigilias confurgatur. In quotidianis vero officiis vigiliarum, primum tres Psalmi

Canonici recitandi sunt, deinde tres Missæ Psalmorum, quarta Canticorum, quinta matutinorum officiorum. In Dominicis verò diebus, vel festiuitatibus Martyrum, solemnitate causa singulæ suppetadantur missæ. Verum in vigiliis recitandi aderit usus; in matutinis psallendi canendique consuetudo: ut utroque modo seruatorum Dei mentes diuersitatis oblectamento exercentur, & ad laudem Dei sine fastidio ardentius excitentur. Post vigiliis autem usque ad matutinum reficiendum est: post matutinum autem aut operandum aliquid, aut legendum. Lectiones autem ex veteri & novo testamento tempore officii quotidianis diebus recitentur: Sabbati autem die atque Dominico, ex novo tantum pronuncientur. Monachus autem corporis sanitate consistens, si vigiliis vel quotidianis officiis defuerit, perdat communionem.

CAP. VIII. *De collatione.*

AD audiendum in collatione Patrem tribus in hebdomada vicibus fratres post celebratam tertiam, dato signo, ad collatam convenient. Audiunt seniores docentem, instruunt cunctos salutaribus præceptis. Audiunt patrem studio summo & silentio, intentionem animorum suorum suspiriis & gemitibus demonstrantes. Ipsa quoque collatio erit, vel pro corrigendis vitiis, instruendisque moribus, vel pro reliquis causis ad utilitatem Cœnobii pertinentibus. Quod si talia desunt, pro consuetudine tamen disciplinæ nequaquam erit omittenda collatio; sed in præfinitis diebus, cunctis pariter congregatis præcepta Patrum regularia recensenda sunt: ut qui necdum didicerunt, percipiant, quod sequantur; qui verò didicerunt, frequenti memoria ammoniti sollicitè custodiant quod norunt. Serentes autem omnes in collatione tacebunt; nisi forte quem auctoritas Patris præceperit, ut loquatur.

CAP. IX. *De codicibus.*

OMNES codices custos sacrarum habeat deputatos, à quo singulos singuli fratres accipient, quos prudenter lectos, vel habitos, semper post Vesperum resident. Prima autem hora codices singulis diebus petantur: qui verò ante vel tardius petierit, non est dandum illi. De his autem quæstionibus, quæ leguntur, nec fortè intelliguntur, unusquisque fratrum aut in collatione, aut post Vesperum Abbatem interroget; & recitata ad locum lectione, ab eo expositionem accipiat, ita ut, dum uni exponitur, cæteri audiant. Gentilium autem

libros, vel hæreticorum volumina Monachus legere caveat: melius est enim eorum perniciofa dogmata ignorare, quam per experientiam in aliquem laqueum erroris incurere.

CAP. X. *De Mensis.*

TEMPORE quo refectiois debitum solvitur, claustra Monasterii obserentur, nec ullus extraneus interesse præsumat; ne quietem fraternam præsentia sua impediatur. Refectiois tempore dato signo pariter omnes concurrant. Qui autem ad mensam tardius venerit, aut penitentiam agat, aut jejunos ad suum opus vel cubile recurat. Nemo autem ad vescendum ibit, antequam ad vocandum omnes vox signi solita insonuerit. Refectorium pariter cunctis fratribus unum erit, ad singulas mensas deni conuencentes residueant; reliqua turba parvulorum adfent. Tempore conuencium fratrum omnes discipline gerant silentium, Apostolo obtemperantes, qui dicit: *Cum silentio operantes suam partem manducant.* Unus tamen in medio residens, benedictione accepta de scripturis aliquid dicat, cæteri vescentes tacebunt, lectionem attentissimè audientes: ut sicut illis corporalis cibus refectiois carnis præstat, ita mentem eorum spiritualis sermo reficiat. Nullus ad mensam clamor excitetur: soli tantum Præposito sollicitudo maneat in his, quæ sunt vescendis necessaria. Abbas, citra languoris necessitatem, cibos in conspectu pariter cum fratribus sumat: nec aliud quam cæteri, nec cultius, quam quæ in commune consilium, præparari sibi quidpiam expetat; si que fiat, ut dum præfens est, omnia diligentius administrantur, & dum communia sunt, salubriter & cum charitate sumantur. Equalia quippe erunt mensarum omnium fercula, similibusque alimentis cuncti reficiendi sunt fratres. Quidquid præfens refectio dederit, omnes sine murmuratione percipiant: nec id desiderent, quod edendi voluptas appetit, sed quod naturæ necessitas querit; scriptum est enim: *Carnis curam ne feceritis in desiderio.* Per omnem autem hebdomadam fratres viles olcrum cibos, ac pallentia utantur legumina: diebus verò sanctis interdum cum oleribus leuissimarum carniarum alimenta. Non erit usque ad fatietatem reficiendum corpus, ne fortè intereat animus: nam ex plenitudine ventris cito excitatur luxuria carnis. Qui autem appetitum, edacitatis reprimat, sine dubio lasciuia motus restringit. Tanta cum discretione reficiendum est corpus, ut nec nimia abstinentia debilitetur, nec superflua edacitate ad lasciuiam moveatur.

In

1. Thof. 3.

1. Cor. 7.

In utroque ergo temperantia adhibenda est: scilicet, ut & vitia carnis non prævaleant, & virtus ad ministerium bonæ operationis sufficiat. Quicumque ad mensam refidens à carnibus, vel vino se abstinere voluerit, non est prohibendus: abstinentia enim non prohibetur, sed potius collaudatur: tantum ne ex contemptu oratura Dei humanis concessa ulibus execretur. Nullum esus furtiva contaminatio polluat, aut impudens vel privatus extra communem mensam appetitus: excommunicationis enim sententiæ subjacebit, qui vel occultè, vel extra ordinariam mensam aliquid degustaverit. Ante refectiois tempus nullus vesci audeat, præter eum, qui ægrotat: qui enim tempus edendi antecesserit, subsequentibus pœnis abstinentiæ subjacebit. Sienti cuiquam aut defectum patienti ante edendi tempus consulendum est, Abbate vel Præposito ordinante, non tamen palam; ne fortè sitire, vel esurire alios cogat. Hebdomadarius solus cibos degustet, nec quis id alius audeat: ne sub occasione degustandi, gulæ vel gutturi satisfaciatur. Laici ministri mensis Monachorum nullatenus intererunt: nec enim poterit illis mensæ communis esse locus, quibus diversis est Præpositus. Monachi cum à mensis surrexerint, ad orationem omnes concurrunt: Quod mensæ redundaverit, omni cura servatum egentibus dispensabitur. In refectioe Monachorum à diebus Pentecostes, usque ad autumnii principium rota æstas interdiana prandia; cœna tantum apponatur. In utrisque temporibus refectio mensæ erit pulmentis, olerum scilicet, & leguminum, & si quid tertium fuerit, pomorum. Ternis quoque poculis fraterna reficienda est sitis. In observatione autem Quadragesimæ sicut fieri solet, post expletum jejunium, pane solo & aqua contenti omnes erunt; vino autem, & oleo abstinent.

CAP. XI. De feriis.

HÆ sunt feriæ Monachorum, in quibus jejunia conquelescunt. In primis venerabilis dies Dominicus nomini Christi dicitur; qui sicut propter mysterium Resurrectionis ejus sollemnis est, & ita apud omnes virtus ejus celebratam convivii votivo gaudio retinebit. Item à primo die Paschæ usque ad Pentecosten, quinquaginta scilicet continuis diebus, jejunium à sanctis Patribus dissolutum est; propter Resurrectionem videlicet Christi, & Adventum Spiritus sancti: ut hi dies non in figura laboris, quod Quadragesimæ tempus significat; sed in

God. Regul. Tom. 1.

quiete lætitiæ laxatis jejunii celebrentur. Placuit etiam Patribus à die natalis Domini usque ad diem Circumcisionis sollemne tempus efficere, licentiamque vescendi habere. Non aliter & dies Epiphaniæ ex veteri regula reficiendi indulgentiam consequuta est: quidem & dum quisque fratrum convertitur, alii ex aliis Monasteriis fratres gratia visitandi concurrunt, pro charitate adimplenda interruptuntur jejunia; si tamen non fuerint generalia. Præter hæc alia tempora liberè licentique jejuniorum inferviunt. Si qui autem Monachorum prædictis temporibus jejunare disponunt, nequaquam prohibendi sunt: nam multi antiquorum Patrum his diebus in eremo abstulisse, nec aliquantum jejunia solvisse leguntur nisi tantum diebus Dominicis, propter Resurrectionis Christi lætitiā.

CAP. XII. De jejniis.

JEJUNIORUM autem hos dies potissimum veteres elegerunt. Primum jejunium Quadragesimæ quotidianum, in qua major abstinentiæ observantia in Monachis, quoniam non solum à prandis, sed etiam à vino & ab oleo abstinetur. Secundum jejunium interdianum: post Pentecosten alia die inchoatum, usque ad æquinoctium autumnale protenditur, ternis scilicet diebus per singulas hebdomadas, propter æstivum solis ardorem. Tertium sequitur quotidianum jejunium, ab octavo decimo Calendas Octobris, usque ad Natale Dominicum, in quo quotidiana jejunia nequaquam solvuntur. Quartum item quotidianum jejunium post diem Circumcisionis exoritur, peragiturque usque ad solennia Paschæ. Hi autem qui vetustate corporis consumpti, aut teneræ ætatis fragilitate detenti sunt, non sunt quotidianis exercendi jejniis: ne aut senescens ætas, antequam moriatur, deficiat; aut crescens priusquam proficiat, cadat; & ante intereat, quam bonum facere discat.

CAP. XIII. De habitu Monachorum.

CULTUS vestium, vel indumentorum insignia Monacho deponenda. Munus debet esse Monachus, non delicatus. Sicut autem non oportet in Monacho esse notabilis habitus: ita nec factis abjectus. Nam pretiosa vestis animam ad lasciviam pertrahit; nimis vilis aut dolorem cordis parit, aut morbum vanæ gloriæ contrahit. Vestimenta non erunt æqualiter distribuenda omnibus; sed cum discretione, prout cujusque ætas vel gradus exposulat. Ita enim & Apostolos

B b

fecisse

AR. 4.

fecisse legitur, sicut scriptum est: *Erant illi omnia communia; & distribuebatur unicuique prout opus erat.* Uniuscujusque autem fratris supplementum vel indigentia inspiciatur: ut qui habent, contenti sint; & qui non habent, accipiant. Nam habenti non dabitur; ut sit, unde egentibus tribuatur. Porro linteo non oportet Monachum indui: orarium, birros, planetas non est fas uti, neque illa indumenta vel calceamenta, quæ generaliter cætera Monasteria abutuntur. Ternis autem tunicis, & bonis palliis, singulique cucullis contenti erunt servi Christi, quibus supra adjicietur melotes pellicea, mappula, manica quoque petules, & caligæ. His tantum contenti erunt, nihil præterea in habitu aliud præsumptum. Pedules autem utentur in Monasterio, quamdiu hyemis coegerit violentia; sive dum fratres gradiuntur in itinere, vel proficiuntur ad urbem. Monachi autem in Monasterio palliis semper operiantur, ut pro honestate tecti incedant, & in ministerio operis expediti discurrant. Sanè si forte quis pallium non habeat, humeris mappulam superponat. Nullus Monachorum vultus curam gerat, per quod lascivie & petulantie crimen incurrat: non est enim mente castus, cujus aut corporis cultus, aut impudicus extat incessus. Nullus Monachorum comam nutrire debet: nam qui hoc imitantur, etsi ipsi hoc ad decipiendos homines per speciem simulationis non faciant, alios tamen scandalizant; ponentes offendiculum infirmis, & sanctum propositum usque ad blasphemiam perducentes. Tondere ergo debent isti, quando & omnes, imò simul ac pariter omnes. Nam reprehensibile est, diversum habere cultum, ubi non est diversum propositum.

CAP. XIV. *De strato, sive de illusionibus nocturnis.*

ABRATEM cum fratribus pariter in Congregatione commorari oportet; ut consuetis conversatio, & testimonium bonæ vitæ, & reverentiam præbeat disciplinæ. Fratres quoque omnes, si possibile est, in uno conclavi commorari decet. Quod si difficile fuerit, certè vel decem, quibus unus est præponendus decanus, quasi rector & custos. Speciosam, vel variam suppellectilem Monachum habere non licet, cujus stratus erit storea, & stragulum, pellesque lanatæ duæ, galnabis quoque & faxistergium, geminusque ad caput pulvillus. Per singulas hebdomadas Abbas, sive Præpositus lectulos cunctorum perspicat, ne quid indigeat frater, seu superfluum ha-

beat. Noctè dum ad dormiendum itur, seu postquam quiescitur, alteri nemo loquatur. In nocturnis tenebris nemo loquatur fratri cui obviat. Duobus in lecto uoo jacere non liceat. Lux autem noctè dormientium locum illustret: ut depulsis tenebris testimonium pateat singularis quietis. Monachi stratus in nulla turpi cogitatione verferur, sed in sola contemplatione Dei accubans, & requiem corporis, & quietem habeat cordis, cogitationesque pravas à se repellat, bonis objectis, turpes à se removeat: nam animi motus imaginibus suis agitatur: & qualis vigilanti cogitatio fuerit, talis & imago per soporem occurrit. Qui nocturna illusionem polluitur, publicare hoc Patri Monasterii non moretur, culpæque meritis hoc tribuat & occultè poenitentiam agat: sciens quia nisi præcessisset in eo fluxus animi turpia cogitantis, non sequeretur in eo fluxus sordidæ atque immundæ pollutionis. Quem enim prævernerit cogitatio illicita, tentatio illum sedat immunda. Qui nocturno delusio phantasmate fuerit, tempore officii in sacrario stabit; nec audebit eadem die Ecclesiam introire, antequam sit lotus & aquis & lacrymis. In lege quippe qui somnio nocturno polluebatur, egredi jubebatur è castris, nec regredi priusquam ad vesperam lavaretur. Et si illi in carnali populo ita, quid spiritalis servus Christi facere debeat? qui magis contaminationem suam debet respicere, & longè ab altero positus mente & corpore pertremiscere, atque in figura aquæ poenitentis lacrymas adhibere: ut non solum aquis, sed etiam sctibus studeat ablui, quidquid fortè per occultam culpam immunda contaminatio polluit. Qui fornicationis tentamentis exarsit, ore indefinenter, atque abstineat: nec erubescat confiteri libidinis æstum, quo uritur; quia vitium detectum cito curatur; latens verò, quanto amplius occultatum fuerit, tanto magis profundè serpit: quod revera qui publicare negligit, curati minimè cupit.

Deu. 12.

CAP. XV. *De delinquentibus.*

SI quis in aliquo levi delicto titubans oberraverit, semel atque iterum admonendus est: qui si post secundam admonitionem à vicio nequaquam fuerit emendatus, congrua facti sui animadversione coëreatur. Peccantem nullus occultet: criminis enim est consensio post secundam admonitionem celare quempiam peccatorem. Si quis sæpius peccantem viderit, prius hoc uni vel duobus demonstret fratribus, quorum testimonio possit convinci, si negaverit qui

qui deliquit. Peccatum palam commissum palam est arguendum : ut dum peccans manifestè emendatur, hi qui eum in malo imitati sunt, corrigantur. Sicut autem unius delicto sæpe multi pereunt ; ita unius emendatione plerumque multi salvantur. Qui verò in fratrem peccaverit, si statim reminiscens ad veniam poscendam fuerit inclinatus, percipiat ab eo indulgentiam, cui cognoscitur intulisse injuriam. Qui autem non petit, aut non ex animo postulat, in collationem deductus juxta excessum injuriæ congruè subiaceat disciplinæ. Qui sibi invicem convitia obijciunt, si iterum invicem sibi celeriter laxando ignoscunt, hi jam ab alio judicandi non sunt; quia pariter sibi veniam dare festinaverunt ; si tamen excedere in semetipsis frequentius non præsumant. Qui sponte culpam constitetur quam gessit, veniam promereri debet, quam expetit. Oretur igitur pro eo, cujus confessum, si levis culpa est, postulata indulgentia præbeat. Qui pro gravi vitio sæpè excommunicatus emendare neglexerit, tamdiu damnationi subiaceat, quousque vitia in solita deponat : ut quem semel illata animadversio non coërceat, frequens severitas censæat emendandum. Quamvis frequentium gravissimorumque viciorum voragine sit quisquam immeritus, non tamen à Monasterio prociendum, sed juxta qualitatem delicti coërceendus est : ne fortè qui poterat per diuturnam poenitentiam emendari, dum proficitur, ore diaboli devoretur.

CAP. XVI. De delictis.

DELICTA autem aut levia sunt, aut gravia. Levioris culpæ reus est, qui otiosus esse dilexerit ; qui ad officium vel ad collationem, vel ad mensam tardius venerit : qui in choro horis riserit, fabulæ vacaverit ; qui relicto officio vel opere, extra necessitatis causam foras discesserit ; qui torporem aut somnum amaverit : qui sæpius juraverit ; qui multiloquus fuerit : qui ministerium cuiuslibet operis injunctum sibi sine benedictione susceperit, ac peccato opere benedictionem minimè postulerit, qui injunctum opus negligenter vel tardius expleverit ; qui casu vas aliquod fregerit ; qui damnum rei parvæ intulerit ; qui codice negligenter usus fuerit ; qui alicubi ad momentum secesserit : qui occultè literas ab aliquo, vel quodlibet munus acceperit ; vel epistolam suscipiens occulaverit, aut sine Abbatis consensu respicerit, vel quemlibet parentum, vel secularium, sine jussu senioris aut viderit, aut cum eo locutus sit : qui

Cod. Regul. Tom. I.

seniori inobediens fuerit ; qui contumaciter seniori responderit : qui erga seniores linguam non represserit : qui lascivus in lingua fuerit ; qui inhonestè incesserit ; qui jocaverit ; qui satis riserit ; qui cum excommunicato locutus fuerit, oraverit, aut comederit : qui illusionem nocturnam Patri non patefecerit. Hæc igitur & his similia triduana excommunicatione emendanda sunt. Graviori autem culpæ obnoxius est, si temulentus quisque sit, si discors, si turpiloquus, si femininarum familiaris, si feminans discordias, si iracundus, si altæ & erectæ cervicis, si mente tumidus, vel jactanti incessu infoderatus ; si detractor, fufurtus, vel invidus ; si præsumptor rei peculiaris, si pecuniæ contagio implicatur, si aliquid præter regularem dispensationem superfluum possideat : si fraudator rei acceptæ, vel commissæ sibi, aut minus commissæ. Inter hæc si se de rebus secum allatis extulerit, vel de iis per inobedientiam murmuraverit ; si rei majoris damnum intulerit, si suratus fuerit, si perjuraverit ; si falsum dixerit, si contentiones & rixas amaverit, si manifestum convitium fratri intulerit, si personam innocentis falso crimine maculaverit, si contumaci animo seniorem despexerit, si rancorem adversus fratrem tenuerit, si peccanti in se, & postea supplicanti veniam non concesserit ; si cum parvulis jocaverit, si cum altero in uno lecto jacuerit, si extra communem mensam privatim ; vel furtim quippiam sumpserit ; si alicubi extra consilium Præpositi vel Abbatis discedens medio die, vel amplius commoratus fuerit : si, ut otiosus sit, falsam infirmitatem prætenderit. Hæc & similia juxta arbitrium Patris diuturna excommunicatione purganda sunt ; ut qui graviter peccare noscuntur, acriori levitate coërceantur.

CAP. XVII. De excommunicatis.

SATISFACTIO delinquentium hæc est. Fratribus in Ecclesia constitutis, peccato poenitentiae tempore, excommunicatus vocatus solvet statim cingulum extra chorum humo prostratus, quousque celebritas expleatur ; cùmque jussum fuerit ab Abbate de terra consurgat, ingrediensque chorum oret. Post hæc data oratione pro eo ab Abbate, & respondentibus cunctis, Amen, surget, atque ab omnibus pro negligentia veniam postulat, adepturus indulgentiam post hujus emendatoris satisfactionis censuram. In minori ætate constituti non sunt coërceendi sententia excommunicationis, sed pro qualitate negligentie congruis emendandi sunt plagis : ut quos

B b 2

ætat

ætatis infirmitas à culpa non revocat, flagelli disciplina compescat. Excommunicatis autem ab his locis, quibus fuerint constituti, ante penitentiam tempus expletum, progredi prohibetur. Ad excommunicatum nulli liceat ingredi citra imperium senioris. Cum excommunicato neque orare, neque loqui cuique licebit; cum excommunicato nulli penitus vefci licet, nec ipsi quidem qui alimentum victui præbet. Cujus biduana vel triduana fuerit illata excommunicationis suspensio, sola panis & aquæ in vespertinum erit adhibenda refectio. Excommunicatis, præter hyemis violentiam, cubile humus erit tantum, sive florea; amictus autem tegmen rasum aut fortè cilicium: calceamentum verò sparteæ, aut quodlibet genus solearum. Excommunicandi potestatem habebit Pater Monasterii, sive Præpositus; reliqui autem excessus Monachorum in collecta Abbati vel Præposito deferentur; ut is qui deliquisse cognoscitur, competenti severitate coërceatur.

CAP. XVIII. *De rebus Monasterii.*

ABBATI vel Monacho Monasterii servum non licet facere liberum. Qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non debet. Nam, sicut & sæculi leges sanxerunt, non potest alienari possessio nisi à proprio domino. Omne quod in Monasterium in nummo ingreditur, sub testimonio seniorum accipiendum. Eadem pecunia in tribus partibus dividenda est: quarum una erit pro infirmis & senibus, & pro aliquo comendo in diebus sanctis cultus ad victum fratrum; alia pro egenis: tertia pro vestimentis fratrum, & puerorum, vel quibusve ad necessitatem Monasterii comendis. Quas tres partes custos sacrarii suscipiat, ac præcipiente Abbate sub testimonio Præpositi vel seniorum de singulis partibus pro suis necessariis causis expendat.

CAP. XIX. *Quid ad quem pertinet.*

AD Præpositum pertinet sollicitudo Monachorum, actio causarum, cura possessionum, satio agrorum, plantatio, culturaque vinearum, diligentia gregum, constructio ædificiorum, opus carpentiariorum, sive fabrorum. Ad custodem sacrarii pertinet cura vel custodia templi signum quoque dandi in vespertinis nocturnisque officiis; vela, vestesque sacræ, ac vasa sacrorum, codices quoque, instrumentaque cuncta, oleum in usus Sanctuarii, cera & luminaria. Iste vestimenta Monasterii suscipiat, quique

etiam fila diversâ pro consuendis vestibus fratrum habebit, & quibuscumque ut necessum est, ministrabit. Ad hunc quoque pertinebit aurum & argentum, cæteraque facta insectaque æris ferrique metalla: ordinatio quoque linteariorum, fullonum, cerariorum, atque sartorum. Ad janitorem pertinebit cura hospitem, denuntiatio advenientium, custodia exteriorum claustrorum. Ad eum qui cellario præponitur, pertinebit sollicitudo eorum, vel in promptuario sunt. Iste præbebit hebdomadariis quicquid necessarium est victui Monachorum, hospitum, & infirmorum. Iste præsentem, dispensantur ea quæ mensis deferenda sunt. Is etiam quicquid residuum sumptui fuerit pro pauperum usus reservabit. Huic quoque hebdomadarius expleta hebdomada vasa sibi tradita exhibebit, ad perspicendum utique si negligenter habita non sunt: ac denuo succedenti hebdomadario coram isto tradentur. Ad hunc quoque pertinent horrea, greges ovium, & pecorum, lana, & linum, aviaria, sollicitudo cibaria ad ministrandum pistoribus, jumentis, bobus, & avibus: industria quoque calceamentorum, cura Pastorum, seu piscatorum. Ad hebdomadarium pertinet cura ferculorum, administratio mensarum, signum dandi in diurnis officiis, sive in collatione, vel in collecta post solis occubitum. Ad hortulanum pertinebit munitio custodiaque hortarum, alvearia apum, cura feminum diversarum: ac denuntiatio quid quando oporteat in hortis feri aut plantari. Ars autem pistoria ad laicos pertinebit: ipsi enim triticum purgant; ipsi ex more molant. Massam tantumdem Monachi conficiant: & panem sibi propriis manibus ipsi faciant. Porro pro hospitibus vel infirmis laici faciant panes. Strumentorum custodia, & ferramentorum ad unum, quem Pater Monachorum elegerit, pertinebit, qui ea operantibus distribuatur, receptaque custodia. Et licet hæc cuncta specialiter singulis manent distributa, omnia tamen à Patre Monasterii ordinata ad curam Præpositi pertinebunt. Ad custodiendam in urbe cellam unus senior & gravissimus Monachorum cum duobus parvulis Monachis constituendus est ibi, qui si culpa caret, convenit eum perpetim perdurare. Porro cura nutriendorum parvulorum pertinebit ad virum, quem elegerit Pater, sanctum, sapientemque, atque ætate gravem, informantem parvulos non solum studiis literarum, sed etiam documentis magisterioque virtutum. Cura peregrinorum, vel pauperum elemosyna pertinebit ad eum, cui dispensationis potestas commissa est. Iste quod habet distribuatur,

1 Cor. 9. stribuat, communicet quod potest, non ex tristitia aut necessitate: *Hilarem enim datorem diligit Deus.*

CAP. XX. *De infirmis fratribus.*

CURA infirmorum sano, sanctæque conversationis viro committenda est, qui pro eis sollicitudinem ferre possit; magnaque cum industria præstare faciat, quidquid imbecillitas eorum expostulat. Ipse autem sic ægrotis deserviat, ut de sumptibus eorum vesci non præsumat. Ægrotis delicatiora præbenda sunt alimenta, quousque ad incolumitatem perveniant: postquam autem salutem receperint, ad usum pristinum revertantur. Infirmi pro quo delicatius aluntur, fortiores inde nequaquam scandalizentur: qui enim sani sunt infirmos tolerare debent; qui autem infirmi sunt, sanos & laborantes anteponendos sibi non dubitent. Nullam oportet vel veram cordis & corporis infirmitatem tacere, vel falsam prætereundam: sed qui possunt, gratias Deo agant & operentur; qui verò non possunt, manifestent suos languores, & levius humaniusque tractentur. Sub prætextu infirmitatis nihil peculiare habendum; ne lateat libido cupiditatis sub languoris specie. Lavacra nulli Monacho adeunda studio lavandi corporis, nisi tantummodo pro necessitate languoris. Nec differendum est propter medicinam, si expedit; nec murmurandum est: quia non sit pro appetitu voluptatis, sed pro remedio tantum salutis.

CAP. XXI. *De hospitibus.*

Matt. 10. ADVENIENTIBUS hospitibus prompta atque alacris susceptio adhibenda est; scientes ob hoc novissimam consequi retributionem, sicut & Dominus dicit: *Qui vos recipit, me recipit: qui me recipit, recipit eum qui me misit. Qui recipit Prophetam in nomine Prophetæ, mercedem Prophetæ accipiet: & qui recipit justum in nomine justii, mercedem justii accipiet: & qui potam dederit uni ex minimis istius calicem aquæ frigida tantum in nomine discipuli, Amen dico vobis non perdet mercedem suam.* Et licet omnibus hospitalitatis bonum cum gratia oporteat referri uberius tamen clericis & Monachis deferenda est honorificentia hospitalitatis. Præbeantur eis habitacula, laventur eorum pedes, ut præceptum Dominicum impleatur. Congruis etiam sumptibus eisdem humanitatis gratia præbeatur.

CAP. XXII. *De professione.*

NULLUS Monachorum inconsulto Abbate audeat uspiam progredi, nec aliquid præsumere sine imperio ejus, seu Præpositi. Si quando Abbas vel Præpositus alicubi proficiantur, ille ferat fratrum sollicitudinem, qui est post Præpositum secundus in ordine. Nullus propinquum vel extraneum hospitem vel Monachum familiarem seu parentem videre absque imperio audeat senioris: neque sine Abbatis jussu quisque accipere epistolam, vel dare cuiquam præsumat. Quando fratres foris proficiantur, vel redeunt, congregatis omnibus in unum in Ecclesia benedictionem accipiant: eodemque modo hebdomadarii vel quarumlibet rerum dispensatores, sive dum promoventur, sive dum recedunt. Propter necessitatem aliquam Monasterii duo fratres spirituales ac probatissimi eligantur, qui ad urbem, vel ad possessionem mittantur. Adolescentuli autem, vel nuper conversi à tali ministerio removendi: ne aut infirma ætas carnis desiderio polluat, aut rudis conversio ad sæculi desideria revertatur. Monachus dum ad aliud Monasterium mittitur visitandum, quamdiu cum eis fuerit, ad quos destinatus est, ita eum oportet ibi vivere, sicut reliquam cœtum sanctorum videt, propter scandalum scilicet & perturbationem infirmorum.

CAP. XXIII. *De defunctis.*

TRANSEUNTIBUS de hac luce fratribus, antequam sepeliantur, pro dimittendis eorum peccatis sacrificium offeratur. Corpora fratrum uno sepelienda sunt loco: ut quos viventes charitas retinuit unitos, morientes locus unus amplectatur. Pro spiritibus defunctorum altera die post Pentecosten sacrificium Deo offeratur, ut beata vitæ participes facti purgatiore corpora sua in die resurrectionis recipiant. Hæc igitur o servi Dei, milites Christi, contemptores mundi, ita vobis custodienda volumus, ut majorum præcepta Patrum per omnia conservetis. Suscipite igitur inter illa & hanc admonitionem nostram, humill corde custodientes quæ dicimus, libenter sumentes quod dispensamus: quatenus vobis de effectu operis sit gloria, & nobis pro ipsa admonitione postulata proveniat venia. Deus autem omnipotens custodiat vos in omnibus bonis, & quomodo corpi, sic confirmet gratiam suam in vobis, Amen.

Explicit Regula S. Isidori.

S. FRUCTUOSI BRACARENSIS EPISCOPI REGULA MONACHORUM.

DE S. FRUCTUOSO EJUSQUE REGULIS VETERUM TESTIMONIA.

MARTYROLOGIUM ROM. die xvi. Aprilis.
Bracara in Lusitania S. FRUCTUOSI Episcopi.

CONCILIUM TOLETAN. X. in Decreto pro Potamio Episcopo.
*Venerabilem FRUCTUOSUM Ecclesia Dunienfis Episcopum communi omnium
nostro electione constitutum Ecclesia Bracarenfis gubernacula continere, &c.*

AUCTOR ANONYMUS VITÆ S. FRUCTUOSI APUD
Prudentium de Sandoval in appendice foundationum
monasticarum Hispaniæ.

In Præfatione ejus libri.

Postquam antiquas mundi tenebras superna veritatis nova irradiavit claritas, & à Sede Romana; prima sancta Ecclesia cathedra, fidei Catholica dogmatum rutilaret inmensitas; atque ex Ægypto, Orientali Provincia, excellentissima sacra religionis præmicarent exempla, & hujus occidua plaga exigua perluceret extremitas; perspicua claritatis egregias divina pietos duas illuminavit lucernas, Isidorum reverendissimum scilicet virum, Hispanensem Episcopum, atque beatissimum FRUCTUOSUM, ab infantia immaculatum & justum. Hic in sacratissimo religionis proposito Spiritus sancti summa successus, ita in cunctis spiritualibus exercitiis, omnibusque operibus sanctis perfectus emicuit, ut (ad) patrum se facile (quorum) aquaret antiquorum meritis Tebaorum.

CAP. I. *Hic puerulus inspirante Domino (inter montium convallia Bergendensis territorii) pro adificatione Monasterii apta loca pensabat, & intra semetipsum retineus nemini manifestabat.*

CAP. II. *Post hæc revertens ad locum illum solitudinis supra memoratum, ut devotionem, quam dudum parvulus elegerat, jam perfectus impleveret. Nam construens Canobium Complutense, juxta divina præcepta nihil sibi reservans, omnem à se facultatem suam ibidem conferens, cum locum locupletissime ditavit; & tam ex familia sua, quam ex Conversis diversis Hispania partibus sedulo concurrentibus, eum agmine Monachorum affluentissime complevit.*

CAP. III. *Hic verò sanctissimus confirmans cunctum Regularem ordinem, constituensque Canobii patrem conjungentem discretioni rigorem, nudis vestigiis penetrabat loca nemorosa.*

CAP. V. *Denuum itaque egrediens inter Bergendensis territorii & Gallacia Provincia confinis adierit Monasterium Visumense: atque postmodum ex alia parte Gallacia in ora maris construxit Monasterium Phoenense.*

CAP. VIII. *Dein ad eremi pertendens loca Monasteria plurima fundavit; in quibus multas animas Monachorum per bonam conversationem & sanctam disciplinam erudit. Ipse verò dum ibi Canobiali ritu cunctis commorantibus modum rectæ vitæ constituisset, devotans frequentes populi concursus abditissima eremi loca petiit.*

CAP. XIV. *Quodam Dominica die idem sanctissimus vir de civitate Spalense ad insulam, qua sita est in territorio Gaditano, pergebat. Cumque præstatam suffragante Domino Gaditanam ingressus fuisset insulam, ex alia parte quasi sol
orientis*

orients illuminaturus Spaniam, edificavit sanctum ope Domini Monasterium, solitaque Canobiali ritu Regulare eum instruxit exercitii rudimenta.

CAP. XV. Denique in abdita, vastaque, & à mundana habitatione remota solitudine, precipuum & mira magnitudinis egregium fundavit cum Dei juvenine Canobium; & quod ab ora maris novem millibus distet, ei nomen dedit Nono. MOX: Ita ardore fidei accendit animos populorum, ut cætervatim undique concurrens agmina Converterum inmensus fieret cborus. Nec solum virorum, sed etiam animi inflammantur famularum. Et cum in eodem sanctæ Congregationis loco accedendi aditus non esset mulierum ordini, viseram quemadmodum facta est Congregatio puellarum.

CAP. XVI. Quadam virgo sacratissima, nomine Benedicla clara genere exorta, atque ex Gardingo Regis sponsa, ardore fidei, & flamma ardoris sanctæque Religionis succensa, suis occulte fugiens parentibus sola ingressa est diversa eremi loca; & sic impervia & ignota errando deserta, tandem duce Domino appropinquavit ad sanctam Canobii Congregationem. Ille verò hæc audiens iussit ei in eadem deserti silva parvam facere mansuanculam. Cùmque ejus fama per diversas terras fuisset laudabiliter propalata, tantus desiderii amor inflammabat cæteras diversorum filias, ut undique alacriter confluerent eximia filiarum cetera; ita ut intra breve temporis spatium octuagenarius in Congregatione numerus sacrarum virginum completeretur: quibus in alia solitudine more solito construit Monasterium. Tanta itaque in utroque sexu almifica florebat sanctitas, atque eximia crescebat fama perfectionum, ut viri cum filiis suis ad sanctam se converterent Congregationem Monachorum: matrona verò eorum cum filiabus suis sancto se sociarent consortio puellarum.

CAP. XVII. Postquam autem cunctam sancti operis sui devotionem, suffragante superna virtutis opitulatione, ad summam perduxit perfectionem, succendit cum inmensus sancti desiderii ardor, ut partem occupans Orientis novam arripere peregrinationem. Cùmque hæc cum paucis electis discipulis suis clam pertraxisset, ab uno proditore detectus discipulo egressione aditum non valuit impetrare.

CAP. XVIII. Post hæc, licet invito contra voluntatem suam languoris morore depressus perniciousè resistendo, in Sede Metropolitana dono Dei ordinatus est Pontifex. Tanto igitur suscepto honore pristinam non deposuit conversationem: sed in eodem habitu, in eodemque solito abstinencia rigore persistens, residuum vitæ suæ tempus in elemosinarum dispensatione, atque Monasteriorum consummavit adificatione.

CAP. XIX. Iterum inter Braccarensem urbem & Dumienfè Canobium, in cocumine montis precipuum edificavit Monasterium, ubi suum sanctum humatum est corpus.

EBBERTUS Archiepiscopus Eboracensis in Excerptionibus Canonum, quæ habentur in Collectione Conciliorum Britannicorum H. Spelmani, ad annum Christi DCCL. Cap. LXVII.

FRUCTUOSUS dicit: Monachus sanctæ Regula violator, sive contemptor, vel parvulorum, &c. ut capite xvi. prioris Regulæ.

BURCHARDUS Episcopus Uvormaticensis Decretorum lib. XI. cap. XXXIII.

Ex dictis FRUCTUOSI Episcopi: Cum excommunicato nullus loquatur, neque qualibet eum compassione, &c. ut Cap. XIV.

IDEM lib. XIV. Cap. IX. Si quis Ecclesiastica præditus ordinatione, aut Monachus repertus fuerit ebriosus.

S. BENEDICTUS Anianensis Abbas, & SMARAGDUS Monachus sæpius utramque FRUCTUOSI Regulam citant.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Duas Regulas monasticas scripsit S. FRUCTUOSUS, regio Gothorum sanguine ortus, & ab adolescentia vita monastica cultor, primò Complutensis Abbas, deinde Episcopus Dumienfè, ac tandem Braccarenfè Archiepiscopus, multorum monasteriorum pater & conditor, quemadmodum ex vita Regula hîc præmissa instruimur. Primam Regulam ex S. Benedicli disciplina desumptam pro Monachis suis

suis Complutensibus conscripsit: Secundam pro hominibus cujusvis status & conditionis. Prior ergo S. FRUCTUOSI Regula longè ante initum Episcopatum scripta erat in usum Complutensium Monachorum, quibus primum monasterium condidit, continetque XXV. capita; circa capitulum tamen numerum in impressis aliquod discrimen invenitur, quàm in MSS. codicibus; prout vir doctissimus Mabillonius notavit in suis Annalibus Benedictinis Tom. I. Lib. 13. & alibi, ubi hujus Regule convenientiam cum Regula S. Benedicti describit, quod vix ovum ovo fit similis; cùm S. FRUCTUOSUS passim S. Benedicti sententias & institutiones, imò non raro ipsissima verba in suas Regulas transferat. Secunda Regula XX. capitula continens, quæ & communis dicitur, ab altera adeo diversa est, ut Cl. Menardus existimet, illam non composuisse S. FRUCTUOSUM jam annò DCLXX. defunctum: sed nunquam non laudandum Mabillonius contrarium probat, & argumenta incontestabilia adducit in suis Observationibus præviis ad hujus S. Episcopi vitam inter Acta Sanctorum Ord. S. Benedicti referendam. Et quidem hæc Regula communis à S. FRUCTUOSO conscripta videtur post adeptum Episcopatum, ad auferendum intolerabilem abusum jam aliquo tempore apud Hispanos grassantem, quando nimirum, aulæ habito sexus discrimine, conjugati simul cum uxoribus, liberis ac servis domicilia sibi in modum monasterii componebant, suis cupiditatibus inservientes, atque luxuriam, avaritiam & superbiam excolentes, nulli Regula monastica adstricti, nec alicui Præposito vel Abbati regulari subjeti; quem enim suum Abbatem appellabant, illi non adeo parebant; quàm voluntates suas approbabant. Id verò vita rustica genus ideo multi laici elegerunt, ut hinc pacto à publicis curis & tributis eximerentur; utpote sub quadam specie monastica professionis viventes. Contra hunc abusum surrexerunt Concilii Ilerdensis Patres, qui in Canone tertio decernunt, ut nullus laicus vel ecclesiasticus, capellam vel ecclesiam ab illis adificatam, audeat in speciem vel formam monasterii erigere, nisi congregatio ibidem collecta viveret secundùm Regulam monasticam ab Episcopo approbatam, & juxta leges dicecesanas. Nullus autem hunc abusum gravius insectatus est quàm S. FRUCTUOSUS; prout ex exordio hujus Regule communis omnino constat, ubi talia conventicula non monasteria, sed animum perditionem appellat &c. Et, ut huic malo obviam iret, pro illis hominibus verè ad Christum conversis hanc suam secundam Regulam condidit, binis reliquis amplius temperatam, atque utriusque sexus infirmitatibus magis accommodatam; ita ut novum monastica vita genus introduxisse videatur. Nam, juxta hanc Regulam, in monasteria admittebat senes & anus, conjugatos etiam utriusque sexus cum liberis suis septimum annum atatis egressis; ita tamen, ut viri cum filiis seorsim degerent in monasteriis à sequiori sexu separate; quemadmodum & famina cum suis filabus vivere debebant à viris separate; ita ut quilibet sexus habuerit suos distinctos Superiores, viri Abbatem, famina Abbotissimam, sive quoscunque alios Superiores à Regula præscriptos. Denique S. FRUCTUOSUS in omnibus suis Regulis professionem, quam vocamus Monachorum, appellat Pactum, quò initiandi promittebant, se omnia concubii sui instituta observaturos, neque unquam ab ejus distractione vel tantisper recessuros. Hujus Pacti specimen etiam in Regula S. Isidori invenit Mabillonius, quod & ex codice vetustissimo Lirineri desumptum suis Annalibus Benedictinis inseruit Tomo I. lib. 12. pag. 363. Sed longè prolixius est Pactum S. FRUCTUOSI hæc ad calcem hujus Regule communis appositum, incipiens à quadam professione fidei emittenda circa mysterium SS. Trinitatis, quam faciendam publicè existimavit rectè piissimus Episcopus, ob late-scentem forsitan adhuc hæresin Arianam apud Hispanos.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ S. FRUCTUOSI EPISCOPI.

1. De dilectione Dei & proximi. 2. De Orationibus. 3. De Præpositis, vel officiis. 4. De habitu & veste Monachorum. 5. De mensis. 6. De operatione. 7. De sacramentis, vel utensilibus.	8. De obedientia, & sessione Monachi. 9. De hebdomadaris. 10. De hospitibus, peregrinis, vel infirmis. 11. De mittere & accipere Monachis. 12. De custodia Monachi. 13. De delictis. 14. De excommunicatione.

15. De clamoribus & lacrimis.
 16. De mendaciis, iure, & persuasione Monacho.
 17. De calpatis.
 18. De jejuniis.
 19. De cibis.
 20. De officio Abbatis, vel Præpositi.
 21. De conversis, qualiter debent suscipi.

22. De professione Conversi.
 23. De primi conversione.
 24. De senibus.
 25. De die Dominico.

Explicunt Capitula.

INCIPIT REGULA A. D. ET P. N. FRUCTUOSO EDITA IN PACE.

CAP. I. De dilectione Dei & proximi.

POST dilectionem Dei, & proximi, quod est totius perfectionis vinculum, & summa virtutum, hoc de reliquo ex regulari traditione conservari in Monasteriis definitum est. Primum incumbere orationi nocte ac die, & præfinitarum horarum observare mensuram; nec vacare ullatenus, aut torpere à spiritualibus quemquam operum exercitiis diuturnis temporibus.

CAP. II. De orationibus.

PRIME horæ observandæ mensura sancta est, dicente Propheta: *Mane affabo tibi, & videbo te; quia tu es Deus nolens iniquitatem.* Et iterum: *Ad te erabo Domine, mane exaudis vocem meam.* Secunda quoque inter Primam & Tertiam constituta quasi quidem limes ponitur: unde & à Monachis necesse est ne otiosa ducatur. Ideo constitutum est, ut trino Psalmodum obsequio frequentetur, quæ & primæ consummet officium, & subsequenter tertiz incipiat scandere gradum. Ita quoque in reliquis institutum est hunc servandum esse ordinem horis, Tertia, Sexta, Nona, duodecima videlicet, atque Vespera; ut aote & post trinas has legitimas horas peculiare orationes profrequentur obsequia. Nocturno igitur tempore prima noctis hora sex orationibus celebranda est; ac deinde decem Psalmodum concentu cum laude ac benedictionibus consummanda in Ecclesia est. Deinde valefacientes invicem, & reconciliationi ac satisfactioni alterutrum insistentes, laxant mutuo debita; & pietate prona, qui segregati à cætu fraterno ob negligentiam suam fuerant, merentur indulgentiam. Cum demum pergentes ad cubilia, atque in unum cuncti cõvantes ob perfectionem pacis, & reotum absolutioem, cantatis tribus Psalmis juxta morem cum laude, & benedictione, symbolum Christianæ fidei communi

Cod. Regul. Tom. I.

omnes recitent voce; ut fidem suam puram coram Domino ostendentes, si quod dubium non est fieri vel accidere, ut Nocturno quisquam tempore evocetur à corpore, commendatam jam fidem suam, & expiatam ab omni scandalo conscientiam proferat ante Deum. Post deinde adeuntes cubilia summo cum silentio, & habitu tacito, gressuque quieto, nec ullus se vel ultra cubiti spatium jungens ad alterutrum, vel saltem alium respicere audens, pergat ad lectulum suum: ubi tacite orationi insistens, psalmosque recensens, ultimo orationem suam quinqueagesimi Psalmi recitationem atque orationem consummet; nec strepere, nec mutire ausus, aut excreare, cum gratia Nocturni somni capiat silentium.

CAP. III. De Præpositis vel officio.

PRÆPOSITUS sanè in medio consistens dormitorio, quoadusque cuncti quiescant, omnibus jam cubantibus circumcat silenter lecta singulorum: ne quis aut tardè se jactet, aut extra Regulam occultis mullitationibus vacet: & ut plenius perscrutans gesta singulorum, & merita intelligat, quem quomodo veneretur atque suscipiat. Similiter & aut Decanus alius, aut quisquam è fratribus benè probatus assistat in secessu communi, quousque quieti se tradant cuncti; ne aut fabulas inter se ventilent vanas, aut ridiculis studeant, aut quodlibet noxiale vitium consuecant. Quia institutum est regulariter, nullum omnino Monachum in secessu loqui debere, sed aut Psalmos recensere, si plures sunt; aut certè aliquid meditari voce, si solus est. Ita ante mediam surgentes noctem duodenos per choros recitent Psalmos, secundum consuetudinem, prius tamen quam surgant cæteri, à vigiliariis fratribus Præpositus excitetur, ut cum benedictione sua & signum moveatur, & cunctorum lectula ab eo priusquam confurgant, strenuè visitentur. Hoc quoque in om-

C c

nibus

nibus nocturnis orationibus gerat, ut semper prior surgat Præpositus, quam ad confurgendum reliqui moneantur; ut ipse videat, quis quomodo jaceat; ne aliquam lasciviam, per incuriam quietionis suæ dormiens incurrat. Post pausantes paululum medium noctis persolvant officium: ubi quatuor Responsoria sub terrorum Psalmorum divisione concinantur. Sic post mediam noctem, si hyemis tempus est, sedentibus cunctis unus medio residens releget librum: & ab Abbate, vel à Præposito differente cæteris simplicioribus quod legitur patefiat. Quod quidem & astate post Vesperam conservetur, ut priusquam compleant, liber legatur. Ita denique duodenis iterum cantatis Psalmis adeant cubilla, paululumque quietentes, gallicinio jam sonante, recitatis tribus Psalmis, cum laude & benedictione sua, matutinum celebrent sacrificium. Quo peracto quia meditationi incumbendum est, mox ut ad locum consuète meditationis pervenerint, ternos recitent Psalmos & orationem ex integro sonantes, meditentur usque ad ortum Solis. Sanè in omnibus horarum singularum orationibus nocturno ac diurno tempore ad omnem Psalmorum finem, gloria cantantes Deo prosternentur in terram: eo scilicet ordine, ut nemo prius seniore aut incurvetur, aut iterum surgat: sed omnes summa æqualitate consurgant, extensisque ad cælum palmis orando persistant, sicut & æqualiter merguntur. Sabbatorum verò & Dominicarum noctium curriculum, senonissarum super adjecto officio, senis etiam missis vigiliæ cum senis responsoriis celebrentur: ut Resurrectionis Dominicæ solemnitas ampliori officiorum psalmodia magis honoretur, quod & præcipuarum festivitatis missarum præcedente nocte competenter officiorum genere de qualibet solemnitate semper est celebrandum.

CAP. IV. De habitu & veste Monachorum.

VESTIMENTA non multa nec superflua sint; duabus tantum cucullis villata & simplici, & uno palliolo, ternisque tunicis, & staminis duabus ejusque necessitatis querimonia sufficiens est. In ipsis quoque calceariis hoc utendum est, ut Hyeme pedes calcæent, qui voluerint, à die Kalendarum Novembrium usque ad Kal. Majas: reliquis æstivis mensibus caligarum tantum solatiis muniendi sunt. Femoralium usus cuiquam est permittendus, maximè his qui ministerio implicantur altaribus. Sed & hoc qui studere voluerit, reprehendendus non erit: cum hucusque nunc consuet, ple-

raque hunc usum Monasteria etiam in his regionibus non habere. Instrumentis competens adhibenda est disciplina, nec amplius quidquam ab aliquo requirendum, quam unum stragulum, calnabensque villatum, mappulam, & duabus lanatis pellibus arietum. Quidquid in veste, vel cultu est Monachorum, non peculiariter apud unumquemque habendum, sed sub manu unius fratris spiritualis in una cella recondendum est: quique cum necessaria poposcerit, petenti cuiquam congrua statuta mutatoria tribuat: Nec quisquam è Monachis suum asserens dicat. Codex meus, tabulæ mez, vel reliqua. Quod verbum si de ore ejus effugerit, penitentia subiacebit; ne velut propria quælibet in Monasterio habere videatur; sed sint illis, sicut scriptum est, omnia communia. Unde & studere iisdem custos debet, ut summam in his vestibus deligendis habeat solertiam, & cuique, ut dictum est, apta distribuatur. Nec quisquam de hoc murmurare præsumat, cum sibi distributa aliorum conspicit indumenta vestiri. Subolæ sanè, acus, ac fila diversa pro consuendis, emendandis, faciendisve vestibus ipsi tribuenda sunt ab Abbate: & cum necessitas poposcerit, lavandi atque emendandi habeat facultatem. Quidquid in vestimentis, calceamentis, vel lectariis Monachorum vetustum fuerit, dum nova percipiunt, totum ab Abbate pauperibus erogetur.

CAP. V. De mensis.

CUM hora nona ad vescendum convenitur, dicto Psalmo, residētibus aliis unus legat in medio. In cibo sit strepitus nullus: nemo comedens loquatur. Si quid deest in mensa, is qui præest signo dato vel nutibus silenter petat, & indicet ministranti, quid inferri, vel quid auferri sit à mensa necesse. Priusquam ad mensam conveniant, præcedat oratio. Postquam à mensa surrexerint, sequatur oratio; nec ante quam alicubi præsumat progredi, quam coram altario Christo gratiarum resolverit actiones. Carnem cuiquam nec gustandi, nec fumendi est concessa licentia: non quod creaturam Dei judicemus indignam; sed quod carnis abinentia utilis & apta Monachis æstimetur. Servato tamen moderamine pietatis erga agrorum necessitudines, vel longè profectuscentium qualitates: ut & volatilium esibus infirmi sustententur; & longinquo itineri destinati. Si aut à Principe, vel Episcopo sperantur, pro benedictione & obedientia degustare non metuant, servantes apud se de reliquo continentiam consu-

confectam. Quod si quis Monachus violaverit, & contra sanctionem Regulæ, usumque veterum vesci carnis præsumpserit, sex mensium spatio retrusioni & penitentiae subiacebit. Vivant enim solis oleribus, & leguminibus, taroque pisciculis fluvialibus, vel marinis; & hoc ipsum quoties se opportunitas fratrum, vel festivitas solemnitatis dederit alicujus; servata in his & similibus causis discretione majoris. Per dies singulos vini potionibus sustententur, juxta providentiam tamen Abbatis, vel Præpositi hæc ipsa potionis parcimonia temperetur: ita dumtaxat, ut inter quatuor fratres sextarius dividatur. Sabbato verò vel Dominicis diebus ad vesperum una potio adjiciatur. Quilibet ex Monachis jejunium solvete non præsumat, nec priusquam in commune reficiant cum cæteris, vel postquam refecerint, quidquam quod ad potandum vel edendum pertinet, gustare vel contingere audeat; vel occulte quodlibet peculiariter recondere, vel habere præsumat. In præcipuis solemnitatibus tria pulmenta, & totidem potiones fratribus præbeantur.

CAP. VI. *De operatione.*

IN operando hæc ratio observetur.

Vetno vel æstate dicta Prima, commoneantur Decani à Præposito suo, quale opus debeant exercere; atque illi reliquos admonent fratres, tum demum dato signo sumptis ferramentis congregentur in unum, sicque oratione pergent recitantes ad opus, usque ad horam diei tertiam. Revertentes ad Ecclesiam, tertia celebrata, residentes locis suis student lectioni sive orationi. Verum si opus tale est, quod non intermitatur; in opere ipso Tertia dicatur, & sic recitando revertantur ad cellam, & consummata oratione, ablutisque manibus confestim ad Ecclesiam convenient. Et si reficiendum ad sextam est, peracto officio sextæ, ab oratione pergant ad mensas, refectique congruè iterum facta oratione quiescant, & hæc silentium usque ad horam nonam. Deinde celebrata nona, si necesse est revertantur ad opus, quousque ad duodecimæ officium dictum convenient: sin autem residentes taciti per cellulas suas, hi quorum jam ætas perfecta est, & conscientia pura meditentur eloquia Domini, vel opus quodlibet intra cellulam injunctum exercentes, nusquam profanis excepta causa necessitatis audent progredi, nisi fuerint à seniore præcepti. Juniores verò coram suis residentes Decanis, lectioni, vel recitationi vacent; nec se, inconsulto seniore, junior à sua se auferat se-

Cod. Regul. Tom. I.

cessione, aut ad alterius Decani locum audeat pergere; sed tam in cessione, quam etiam in operatione, semper decania à decania segregata consistat. Juniores quique suos jugiter decanus ille commoneat, ne in aliquam negligentiam decendant, sed viros spirituales & sanctos illis semper in exemplo proferat; ut illorum contemplatione assidue ad meliora proficiant. Autumni verò vel hyemis tempore, usque ad tertiam legant, usque ad nonam operentur, si tamen est quodlibet opus quod fiat. Post nonam iterum usque ad duodecimam legant: à duodecima meditentur usque ad Vesperam. Ad opera cum egressuri sunt, orationem facturi invicem convenient: qua expleta incipiat Præpositus Psalmum, & sic recitantes pergant ad operationem. Cum operantur, non inter se fabulas vel cachinnos conferant, sive luxuriorent; sed operantes intra se recitent taciti. Illi verò qui pausant, aut psallant aliquid, aut recitent pariter, aut certè sileant. Peculiare opus institutum est, ut nullus exerceat Monachus, quasi sibi proprie vindicandum; aut cuiuslibet, cum voluerit, sua præsumptione distribuendum. Nec quodlibet opus sine præceptione & cohibentia senioris suscipiendum, inchoandum, sive faciendum est: sed in omni re quidquid Abbas vel Præpositus præceperit, hoc agendum.

CAP. VII. *De ferramentis & utensilibus.*

FERRAMENTA vel utensilia quælibet artificum sub uno recondenda sunt conclavi, & custodia unius fratris industrii & providi: quique segregatim illa idoneo collocans loco, prout res expetit, poscentibus ad operandum fratribus tribuet; atque ad vesperum suis ea colligens locis, curam habeat, ne quid de his aut pereat, aut per negligentiam æruginet, vel qualibet occasione vilescat.

CAP. VIII. *De obedientia & sessione Monachi.*

CUM vacant ab operatione fratres, nullus se è proprio citra permissionem Decani vel Præpositi sui, movere audeat loco, neque conferre fabulas, deambulationesque peragere inquietas & otiosas: sed residens, operi manuum sive lectioni intentus, aut in orationis contemplatione defixus, signo univetsali monitus surgat concitus, communi oratione aut operatione detinendus, alias neque respicere, neque appellare alium, citra permissionem sui senioris, est quisquam è fratribus permittendus. In habitu quoque & gressu Monachi ita definitur

C c a

nitura

nitum est, ut nulla diversitas esset, sed omnia cultu vestimentorum, non vario, sed uno & sincero manerent: ingressu nullos strepitus, neque saltus amplos tenens passibus facerent, nec alibi, dum pergunt aspicerent, nisi ante vestigia sua, cum loquuntur, ut lenta & silens vox esset, juramento & mendacio carens, nec fraudem studens, neque multiloquium diligens; murmuracionem omnino, & contradictionem, & rancorem nesciens; vituperare, & judicare indemnem alium pertimescens. Obedientiam, præceptum est Regulæ, ut impossibilibus quoque rebus opere atque assensu ostentetur, & teneatur usque ad mortem videlicet: sicut & Christus factus est Patri obediens usque ad mortem. Simili quoque studio & patientiæ virtus est observanda, ut nusquam nec odio violeatur, nec injuria, nec contumeliis omitatur, sed in sustentacione & tolerantia roboretur. Ruditas denique & parcimonia ciborum & lectulorum duritia amplectatur. Peculiaritas aut in utensilibus, aut in vestimentis, aut in quibuslibet rebus, vilitatis saltem & abjectis, omni modo vitetur. Quia abominatio Monachis est & infamia, quidquam possidere superfluum, aut reservare proprium, vel occultum: quod non longè ab Ananiz & Saphiræ exemplo segregatur. Munus denique quodlibet, sive epistolas nemo Monachus accipiat; neque uspiam sine benedictione sui senioris progrediatur; nec cum laico loquatur, nec cum Monacho non jussus stet, sive fabuletur; vel alium aliquem proximum videat, vel extraneum, regulari sententia præfixum est. Nec jejunium solvat quilibet ex Monachis, nec priusquam in commune recipient ceteri, vel postquam refecerint cum aliis, quidquam quod ad edendum vel potandum pertinet, degustare præsumat, consuetudine jussum est diuturna.

CAP. IX. *De Hebdomadariis.*

HEBDOMADARIJ per singulas sibi succedant hebdomadas, orationem cum benedictione in Ecclesia percipientes Abbatibus. Et quando exeunt ita die Sabbati explicata Vespera. Congregatis in unum ac residentibus fratribus & meditantibus, manibus propriis aqua calida singulorum abluant pedes, aliis lavantibus, & aliis extergentibus linteo, sicque prostrati coram Abbate in conventu eodem veniam simul & benedictionem ab omnibus generaliter petant. Sicque oratione commendati Abbatibus pergant ad ministeria fratribus exhibenda: plenissimam pro labore suo tempore matutino benedictionem in Ecclesia percepturi.

CAP. X. *De hospitibus, peregrinis, & infirmis.*

HOSPITIBUS, vel peregrinis fratribus, cum summa reverentia charitatis & ministracionis obsequia sunt præbenda, & ad Vesperum lavandi pedes: & si ex itinere sunt confecti, oleo perungendi sunt. Lectaria, lucerna, & stramina mollia exhibenda: ac proficiscentibus juxta posse Cœnobii viaticum imponendum. Egroti omni miscratione & compassione fovendi sunt: eorumque languores congruo relevandi sunt ministerio. Tales tamen sint eis ministri delegandi, qui & pulmenta strenuè præparent, & devoto eis ministerio obsecundent; & de his, quæ illis residua sunt, neque fraudem faciant, neque occultè comestione se illicita polluant.

CAP. XI. *De nitore & affectu Monachi.*

NULLUS alterius manum teneat, aut ad punctum temporis uspiam sine benedictione secedat. Nitor & pulchritudo vestium, cultusque, atque ambitio rerum temporalium ab omni penitus Monacho deoet exulare. Vana gloria, superbia, contemptusque turgidus, & effrænata locutionis usus abdicetur ab omnibus. Pius enim, & oblectabilis, humilis atque modestus esse debet affectus Monachi: quin & omni spurcicia careat, & audientis vel videntis animus ad amorem & timorem divinitatis accendat: ut illud possit implere, quod Dominus dixit: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant vestra bona opera, & glorificent patrem vestrum, qui in cultu est.*

CAP. XII. *De cautela Monachi.*

CAUTELA, & moderatio, & pudicitia, fides, & sinceritas ornatum habitum Monachi. Duplex enim nullo modo esse debet famulus Christi; sed veridicus, & simplex, & humilis supercilio, fastus carens effigie. Coram seniore suo prior nullus ambulet, neque non jussus sedeat, vel loquatur: sed honorem fratri seniori & reverentiam, ut condecet, competenter exhibeat.

CAP. XIII. *De delictis.*

OMNES actus, sive occasionum necessitudines suo semper necesse est, ut Monachus referat patri, & ex illius cognoscat discretionem, vel judicio, quid attendat. Cogitationes, revelationes, illusiones, & negligentias proprias seniori nullus obcelet, verecundia vel injuria faciente, vel contumacia perurgente.

Sed

Sed semper hujusmodi vitia cum lacrymis, & compunctione cordis, atque humilitate verissima Abbati, Præposito, sive probatis senioribus revelanda sunt; & consolatione; oratione, castigatione, sive etiam exercitatione idonei operis castiganda.

CAP. XIV. *De excommunicatis.*

CUM excommunicatur, vel arguitur quisquam pro negligentia sua, exercebit humilitatem, quousque percipiat orationem: nec se audebit inrer alios commiscere, vel cuiquam occultè conjugere; sed omnibus ad rationum studia convenientibus, ille prostratus humo, cingulo simul opertorioque abjecto poscet veniam negligentiae suae. Hoc etiam is ab officio regredientibus exhibebit. Similiter quoque & refectionis tempore coram refectorio assabit vultu deposito & habitu, quousque fratrum compassione solatus veniam percipiat, quam deposcit. Cum excommunicato nullus loquatur, neque qualibet eum compassione, vel miseratione refoveat; neque ad contradictionem vel superbiam confortare praesumat. Quaelibet causa in conventu communi fratrum est ventilanda, & justè ac subtiliter perscrutandum, ne fortasse dolositate & malitia senioris innocens junior opprimatur. Abbati vel Præposito juxta personarum acceptionem non licet judicare, neque aliquem fraudulenter vel injustè damnare; sed, ut dictum est, spiritalium, & veridicorum fratrum hujusmodi rebus est retinenda sententia: qui sibi Dei judicium ponentes præ oculis non permittant pessimè opprimere animam innocentis.

CAP. XV. *De clamosis & lascivis.*

CLAMOSUM in locutione Monachum, aut iracundum, ridiculosum, subsannatorem, sive detractorem esse non decet. Qui hujusmodi est, & saepe castigatus non fuerit emendatus, flagellis verberibusque curandus est, & acriter emendandus, crebraque curiositate & industria, à vitio reducendus. Lascivus, petulans, & superbus sapius suspendatur à cibo, & biduanis sive triduanis maceretur in cellis, operisque adjectione conficiatur; sermone & colloquio castigetur. Si ista perpessus saepe, minimè fuerit correctus, plagis emendetur instantius, reclusionisque divinae coarctetur angustiis, brevissimè panis & aquae esu sustentandus; donec se spondeat à vitio recessurum. Inobedientem, murmuratorem, contradictorem, sive furtivis comestionibus atque bibitionibus vacantem supra-

scripta coërebit sententia: & in omnibus Monachorum excessionibus congrua animadversio adhibenda est secundum Abbatibus & seniorum judicium, conveniens negligentiae, ætati, sive personae: eritque summa discretione providendum, ne gravia pro levibus inferantur; aut è contrario pro maximis levis & parva ultio erogetur. Mensura namque & pondere æquo, justitiaeque pia, & miseratione continuo Pater vel Præpositus debet excellere: ut sic vulnus curet ægroti, quarens salutem, & non debilitatem inferat membri, quia sicut subditorum vitia per Præpositos, ita & Præpositorum negligentias per semetipsum Deus judicabit.

CAP. XVI. *De mendace, fure, & percussore Monacho.*

MENDACEM, furem, percussorem quoque & perjurum, quod Dei servum non decet, corripi primum à senioribus verbis oportet, ut recedat à vitio. Post hæc si nec sic se emendare distulerit, tertio coram fratribus convenietur, ut desistat tantisper errare. Si nec sic se emendaverit, flagelletur accerrimè, & trium mensium spatio excommunicationis vindictam suscipiens, sub poenitentiae districtione solus recludatur in cella; de vespere in vesperi ex hordeacii panis sex uncis, & aquae mensura parvula sustentandus. Ebriosus quis si repertus in conobio fuerit, superiori sententiae subjacebit; sive is qui citra permillum Abbatibus sive Præpositi alicubi literas destinaverit, vel ab alio destinatas acceperit. Monachus parvulorum aut adolescentium confector; vel qui osculo, vel qualibet occasione turpi deprehensus fuerit inhare, comprobata patenter per accusatores verissimos, sive testes causa, publicè verberetur: coronam capitis, quam gestat, amittat, decalvatusque turpiter opprobrio pateat; omniumque spatamentis oblitus in facie, probraque æque suscipiat; vinculisque arctatus ferreis, carcerali sex mensibus angustia maceretur; & triduanè per hebdomadas singulas refectione panis exigui hordeacii vespertino tempore sublevetur. Post deinde expletis his mensibus, aliis sex mensibus succedentibus sub seniotis spiritalis custodia, segregata in corticula degens, opere manuum & oratione continua sit contentus: vigiliis & stecibus, & humilitate subjectus, & poenitentiae lamentis veniam percipiat; & duobus custodia semper & sollicitudine suorum spiritalium fratrum in Monasterio ambulet, nulla privata locutione vel concilio deinceps juvenibus conjungendus.

CAP. XVII. *De culpatis.*

Quisquis frater pro qualibet negligentia vel reatu arguitur, vel excommunicatur, & tamen humiliter veniam petit, vel confitetur lacrymabiliter, congrua ei remissionis & indulgentiæ medela tribuatur. Procati autem, & persistenti, atque per superbiam vel controversiam deneganti, amplior & districtior animadvertio, flagellorumque pœna irrogabitur. Duo in uno lecto non jaceant; nec dormire extra cubile proprium cuiquam licentia pateat. Intervallum singulorum lectulorum singulis cubitis intercedat; nedum adinvicem proximant corpora, nutriant libidinis incentiva. In tenebris nemo loquatur alteri, nec accedat ullo modo junior quilibet ad lectum alterius post completam. Lectula singulorum Abbas vel Præpositus bis in hebdomada revolvat, atque perscrutetur; ut videat, ne quis superfluum aliquid vel occultum habeat. Nocturnum tempus peculiaribus orationibus & sacris vigiliis maxima ex parte ducendum est, propter lucifugas dæmones, fervorem Domini deceptores. Spina si inhaeserit corpori; citra benedictionem sui senioris nullus evellat: ungulas sine benedictione nullas abscindat. Fascem cujuslibet oneris absque benedictione & permissione senioris quisquam deponere è collo proprio non præsumat.

CAP. XVIII. *De jejunii.*

JEJUNIIS ista oportet tempora observare, à Pascha usque ad Pentecosten reficiendum ad sextam est; & monophagia, id est * conservanda per diem. A Pentecoste usque ad octavo decimo Kalendas Octobris interdiana jejunia retinenda sunt; excepto una quadragesima, quæ festivitatem Sanctorum Iusti & Pastoris præcedit, sollicitè conservanda est: in qua usque ad nonam quotidie jejunandum est, & vino penitus abstinendum. Servanda tamen Abbati discretio est, ut cum hos gravi labore perspexerit onerari, ad refectorem singulas porciones tribuat. Ab octavo decimo Kalendas Octobris usque ad Pascha sollicitè jejunandum est, & in quadragesima vino & oleo penitus abstinendum. Ad mensam qui tardius venerit, prohibeatur à cibo. Ad orationes diurnas, qui ad primum Psalmum non occurrerit introire in oratorium cum cæteris non audeat; sed penitentiam delegabitur. Hoc idem suslinebit, qui nocturnis orationibus usque ad tertium Psalmum tardius venerit, aut post tres Psalmos dictos in choro se miscere conatus fuerit.

CAP. XIX. *De cibis.*

MINISTRI, sive Præpositus, cum fratribus reficient, & mutatos sibi cibos præparare non audeant; nec extra consuetam refectorem quidpiam edant. Hoc etiam Abbas studeat agere, quoties advenientes, vel filii Ecclesiæ occasione sibi non asperxit obviare. Abbas vel Præpositus fratres in furtiva passim, prout voluerint, comestione non inquinat: nisi fortasse patula unumquemque aut ægritudo, aut defectionis instantia defatigat: cui quidem apertè cum consensu reliquorum congruam ordinabit annonam, ætati sive valetudini competentem.

CAP. XX. *De officiis Abbatis vel Præpositi.*

DE officio Monachi non prout voluerint evagantur, nisi consulto Præposito sive Decano: cum seniore ad hoc ipsum delegato, cum necessitas compellit, egrediantur. Abbas vel Præpositus divinis semper officiis & vigiliis intersint; & prius ipsi agant, quod alios docent. Abbas vel Præpositus è propriis semper Coenobii Monachis eligantur; vir sanctus, discretus, gravis, castus, charus, humilis, mansuetus, & doctus; qui divinis experimentatus & documentis, omnibus præfatis rebus benè fuerit eruditus. Qui in abstinentia præcellat, in doctrina resurgat, exquisitas epulas mensæ lautioris consuetudinemque contemnat; vini nimii perceptionem respuat; cunctis in commune fratribus, ut pater proprius piissimusque provideat. Quem nec ira subita imo deratè deiciat, nec superbia extollat, nec maior ac pusillanimitas frangat, nec libido corruptat. Qui & in patientia discretionem, & cum ira exhibeat lenitatem: quique sic egentibus atque pauperibus pareat, ut ministrum se, & non Prælatum tantum Christi videribus recognoscat. Cuiusque tanta debet sermonis & vitæ consonantia esse, ut id quod docet verbis, confirmet operibus sedulis: & bis acuto præcedent gladio, quidquid alios informat verbo, jugi ipsè gerat studio: ut nec sermonem operatio destruat, nec è contra operationem bonam sermo inconveniens frangat; sed sint ibi cuncta ita in Patre convenientia, sicut chordarum concordia in lyra & cithara; quæ tunc dulcissimum ex se sonum repercussæ reddunt, cum artificis pulsante manu. temperato æquitatis ordine, & non confuse inæqualitatis præcipitatione seriantur. Ter per omnem hebdomadam collecta faciendæ est, & regulæ Patrum legendæ, differendum, vel à seniore & calligatio

ac sermo ædificationis proferenda ad fratres; negligentiam emendandam; excommunicatis miserendum, & procacibus sive durecervicibus iterum irroganda censura.

CAP. XXI. *De Converso, qualiter debeat suscipi.*

CONVERSUS de sæculo, Patrum decreta doceat, non suscipiendum in Monasterio, nisi prius experimentum sui in opere & penuria, in opprobriis dederit & conviciis: quique decem diebus persistens ad januam Cœnobii, orationibus & jejuniis, patientiæ & humilitati operam dederit. Sicque anno integro uni spiritali traditus seniori, non statim consilicendus erit congregationi; neque integra fratrum diversoria accedet, sed delegata in exteriori corte cellula perfruetur; ubi omnem sinceriter exerceat obedientiam. Hospitiis sive peregrinis stramina comportabit, aquam calefaciens pedibus, & omnia humiliter Ministeria exercebit, fascemque lignorum suo quotidie dorso ferens hebdomadariis tribuet. Atque ita in omni penuria & utilitate subactus, expleto anno probatus moribus, & laboribus elimatus percepta in Ecclesia benedictione fratrum societati donetur; unique Decano delegetur cunctis bonorum operum exercitiis edocendus. Quod si quilibet conversus bonis ac puris moribus enitens, Abbatis vel aliorum fratrum spiritualium fuerit iudicio comprobatus, pro merito & puritate suæ conscientie celerius poterit fratrum consortiis misceri, secundum quod Abbatis vel fratrum optimorum censuerit deliberatio faciendum.

CAP. XXII. *De professione Conversi.*

OMNIS Conversus cum ad Cœnobium venerit, seque suscipi postulaverit, consertim in conspectu totius Congregationis adductus sciscitabitur ab Abbate, utrum liber an servus, utrum bona &

spontanea voluntate, an fortasse qualibet compulsus necessitate converti voluerit. Cumque ejus spontaneam ad conversionem præviderit existere voluntatem, neque quolibet eum conditionis nexu adstrictum esse perspexerit, accipiet pactum ejus, omnem suæ professionis continens originem. In quo etiam ita se idem convertens alligabit, ut omnia se instituta Cœnobii mente devota proficeatur implere, nec ea ullo unquam tempore violare; neque à discriptione Cœnobii, quam expetiit, polliceatur ullatenus evargari. Cumque hac se professione adstrinxerit, subjiciatur supradictis, per bonorum operum industriam quandoque Domino placiturus.

CAP. XXIII. *De primi conversione.*

QUI prius in Monasterio conversus fuerit, primus ambulet, primus sedeat, primus eulogiam accipiat, primus communiceat in Ecclesia, prior loquatur, cum interrogantur fratres pro aliqua questione, prior Psalmum dicat, in choro primus consistat, hebdomadam primus faciat, manum in mensam primus extendat. Nec ætas sola inter fratres requirenda, sed conversatio est, & laboris studii que propositum. Unde & hæc discretio seioris est præstolanda, ut quem quomodo erga Dei amorem cultumque ferventem viderit, sic honoret. Non enim generis dignitas, aut rerum opulentia, quam quisque habuit in sæculo, vel ætatis grandævitas exquirenda; sed vitæ relictio, & ardentissimæ fidei merita debent esse pensata. Ille enim potior, qui Deo proximior, judicandus est. Monachi in Monasterio sanctè & pudicè atque honestè viventes persistant: laici foris Abbatis vel Præpositi mandata peragent.

Duo postrema capita in MSS. desiderantur.

EXPLICIT REGULA S. FRUCTUOSI EPISCOPI.

S. FRUCTUOSI EPISCOPI REGULA MONASTICA COMMUNIS.

IN NOMINE SANCTÆ TRINITATIS INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ SANCTI FRUCTUOSI EPISCOPI.

1. <i>Ut nullus presumat suo arbitrio Monasteria facere, nisi communem collationem consuluerit, & hoc Episcopus per canones & regulam confirmauerit.</i>	11. <i>Quid obseruare debeant Praepositi.</i>
2. <i>Ut Presbyteri seculares non presument absque Episcopo, qui per regulam uiuunt, aut consilio sanctorum patrum, per uillas Monasteria construere.</i>	12. <i>Quid debeant obseruare Diaconi.</i>
3. <i>Qualis debeat eligi Abbas in Monasterio.</i>	13. <i>Quibus diebus se congregent ad collectam fratres.</i>
4. <i>Quales Monachi recipiantur in Monasterio.</i>	14. <i>Qualiter debeant Abbates esse solliciti erga excommunicatos.</i>
5. <i>Qualiter debeant Monachi subditi esse suo Abbati.</i>	15. <i>Qualiter Monasteria uirorum ac puellarum custodiri debeant.</i>
6. <i>Qualiter debeant uiri cum uxoribus ac filiis absque periculo uiuere in Monasterio.</i>	16. <i>Quales fratres debeant cum sororibus uis in Monasterio habitare.</i>
7. <i>Qualiter infirmi in Monasterio debeant tueri.</i>	17. <i>Qualis debeat esse consuetudo salutandis in Monasterio uirorum ac puellarum.</i>
8. <i>Qualiter debeant senes gubernari in Monasterio.</i>	18. <i>Ut non recipiantur in Monasterio nisi qui radicem omni facultate nudati sunt.</i>
9. <i>Qualiter debeant uiuere qui greges Monasterii delegatos habent.</i>	19. <i>Quid in Monasterio debeant obseruare, qui peccata grauiora in saculo commiserunt.</i>
10. <i>Quid debeant obseruare Abbates.</i>	20. <i>Quid obseruandum sit de Monachis, qui a proprio Monasterio per uitium dilabuntur.</i>

Expliciunt Capitula.

INCIPIIT REGULA SANCTI FRUCTUOSI

CAPITULUM PRIMUM.

Ut nullus presumat suo arbitrio Monasteria facere, nisi communem collationem consuluerit, & hoc Episcopus per canones & regulam confirmauerit.

SOLENT enim nonnulli ob metum gehennæ in suis sibi domibus Monasteria componere; & cum uxoribus, filiis, & seruis, atque uicinis, cum sacramenti conditione in unum se copulare, & in suis sibi, ut diximus, uillis & nomine Martyrum Ecclesias consecrare, & eas falso nomine Monasteria nuncupare. Nos tamen hæc non dicimus Monasteria, sed animarum perditionem, & Ecclesiæ subuersionem. Inde surrexit hæresis & schisma, & grandis

per Monasteria controversia. Et inde dicta hæresis, eo quod unusquisque suo quid placuerit arbitrio eligat; quod elegerit, sanctum sibi hoc putet, & uerbis mendacibus defendat. Hoc tales ubi reperitis, non Monachos, sed hypocritas & hereticos esse credatis. Et hoc optamus, & omnino uestram sanctitatem quaerimus, cum talibus nullam conuersationem iubemus habeatis: neque eos imitemini. Et quia suo arbitrio uiuunt, nulli seniorum uolunt esse subiecti: & nil de propria substantia pauperibus erogant; sed adhuc aliena, quasi pauperes, rapere festinant: ut cum uxoribus & filiis, plus quam cum in seculo erant, lucra conquirant. Et hæc faciendo perditione animarum non curant; ut non animarum, sed corporum plus quam seculares homines

nes emolumenta habeant : & pro suis pignoribus more luporum doleant, & de die in diem non extorcha peccata flagant ; sed cum scandalo semper studio rapacitatis anhelant : & non de poena futura cogitant, sed unde uxores & filios pascant, acrius anxiantur : & cum ipsis vicinis, cum quibus prius se cum juramentis ligaverant, pro hoc tepesacti cum grandi jurgio & discrimine se ab invicem separant ; & res quas ante per imaginariam charitatem expendendas communiter misceant, non jam simpliciter, sed cum exprobratione unus alteri raptat. Quod si aliqua ex illis imbecillitas apparuerit, propinquos, quos in seculo reliquerunt, cum gladiis, & fustibus, ac minis sibi adjuutores adducunt ; & qualiter hæc disrumpant in prima dudum conversatione excogitant. Et vulgares & ignari cum sint, talem præesse sibi Abbatem desiderant : ut ubi se voluerint convertere, quasi cum benedictione suas voluntates faciant, & quidquid eis placuerit dicere, dicant : & alios more instigationis diducant, & servos Christi dente canino dilantant : & hoc agunt, ut semper cum secularibus, & hujus mundi principibus commune consortium habeant, & amatores mundi cum mundo diligant ; qualiter immundi cum mundo pereant. Tali sæpe exemplo taliter alios vivere invitant ; & infirmis mentibus offendiculum parant. De talibus Dominus in Evangelio ait : *Caveo à falsis fratribus, qui veniunt ad vos in vestibus ovium ; intrinsecus autem sunt lupi rapaces : à fructibus eorum cognoscetis eos : quia non potest arbor mala fructus bonos facere.* In fructu operationem dixit, in solis verbum. Et ut eos in opere cognoscatis, verba illorum pensare potestis, quia cupiditatis face succensi, non possunt Christi pauperibus aequari. Christi verò pauperes hanc habent consuetudinem ; nihil in hoc mundo cupiunt habere, ut possint Deum & proximum perfectè diligere. Et qualiter supradictos lupos possint evadere, Dominum cognoverunt dicentem : *Eccc misit vos, sicut oves in medio luporum. Non portetis sacculum, neque peram.* Proinde Christi servus, qui cupit esse verus discipulus, nudam crucem ascendat nudus, ut mortuus sit seculo, Christo vivat crucifixo. Et postquam deposuerit corporis sarcinam, & hostem viderit trucidatum, tunc se putet devicisse mundum, & cum sanctis Martyribus æquiparasse triumphum.

CAP. II. *Ut Presbyteri saeculares non presumant absque Episcopo, qui per Regulam vivit, aut consilio sanctorum patrum, per villas Monasteria construere.*

SOLENT nonnulli Presbyteri simulare sanctitatem, & non pro vita æterna hoc facere : sed amore mercenariorum Ecclesie deservire ; & sub prætextu sanctitatis divitiarum emolumenta sectari : & non à Christi amore provocati, sed à populi vulgo incitati, dum fornidant suas perdere decimas, aut cætera lucra relinquere, conantur quasi Monasteria ædificare. Et non more Apostolorum hoc faciunt, sed ad instar Ananiz & Saphiræ. De ipsis ait B. Hieronymus : Non res suas pauperibus erogaverunt, non per exercitium in Monasterio laboriosam vitam duxerunt ; non mores suos reprehenderunt, ut assidua meditatione corrigerentur. Non flevit, non in cinere, & cilicio corpus versaverunt ; non poenitentiam peccatoribus prædicaverunt, ut cum Baptista Joanne dicerent : *Pœnitentiam agite : appropinquavit enim regnum celorum : non Christum imitati fuerunt, qui dixit : Et non veni ministrari, sed ministrare ; & non veni voluntatem meam facere, sed Patris.* Et de cathedra iste quando ducitur ad cathedram, id est, de superbia, præesse isti desiderant fratribus, non prodesse : & cum sua timidè reserant, aliena concupiscunt, quia non dispensant ; & prædicant quod ipsi non observent ; & cum Episcopis, secularibus principibus terræ, vel populo communem regulam servant, & ut sunt Antichristi discipuli contra Ecclesiam latrant ; & quibus machinamentis eam disrumpant, aeries fabricant ; & cum inter nos venerint, dimerso capite gressu tenui sanctitatem simulant. Hi sunt hypocritæ, qui aliud sunt, & aliud esse videntur : ut stulti qui eos viderint, imitentur. Ipsi fures & latrones, Dominica voce attestantè ; qui non per ostium, quod est Christus, sed disrupto pariete Ecclesie per murum præcipitati ingrediuntur : & si aliquis fidelium rectè vivere cupit, eis obstaculum faciunt, ut possint, non profectum. De talibus Dominus ait : *Va vobis Scribæ & Pharisei, cæci hypocritæ, qui clauditis regnum celorum : nec vos intratis, nec alios permittitis intrare.* Hi tales sicut de suis lucris, sic de nostris gratulantur detrimentis : & quod non audierunt adversum nos quid fallum proferant, omni contentione componunt, & quod non facientes cognoscimus, qui in crimine deprehensi publicè per plateas annuntiantes, defendunt ; & qui nobis à Monasterio proprio vitio delabuntur, ab ipsis ovando suscipiuntur, tuentur, & defenduntur ;

Math. 3.

Math. 10.
Joan. 6.

Joan. 10.

Math. 23.

& cum sint Monasteriorum desertores plerique ex ipsis qui nos detrahunt, ab illis optimè honorantur, & quod nefas est dicere, honoribus cumulantur. Hos tales cum videritis; melius odium quam consortium habeatis, de talibus Propheta ait: *Nonne qui te oderunt Deus oderam illos? Perfecto odio oderam illos, & inimici facti sunt mihi.*

Phim. 137.

CAP. III. *Qualis debet eligi Abbas in Monasterio.*

PRIMUM prævidendus est Abbas, vitæ sanctæ institutione duratus, non conversatione novellus: sed qui per diuturnum tempus in Monasterio sub Abbate desudans inter multos est comprobatus, & non habet hæreditatem in seculo; sed in toto Israël absque sorte in terra repromissio est verus Levita, ut, *pars hæreditatis mea Dominus*, libera cum Propheta voce dicat: in tantum, ut omnem causandi usum radicitus à suo corde repellat; & si fas fuerit, per nullam occasionem in iudicio cum hominibus contendat: sed si quis eum incitaverit, & tunicam tulerit, qualiter contendat ad vocem continuo Dominicam, & pallium relinquat. Si certè aliquis infector Monasterii accesserit, & aliquid auferre conatus fuerit, & per vim tollere voluerit, uni de laicis causam injungat, & ipsi fidelissimo Christiano, quem vita bona commendat, & fama mala non reprobatur: qui & res Monasterii absque peccato judicet, & querat; & si usus jurandi est, hoc faciat sine juramento & poena: & non tantum pro rerum lucro, sed ut persecutorem humilem & mansuetum ad veniam postulandam reducat. Quod si persecutor in sua perseveraverit contumacia, & plus lucra dilexerit, quam animam, statim causator cum eo contendere dimittat. Abbas verò absque ullo usu causandi, & erasorancore stomachi, simpliciter in Monasterio cum suis Monachis vivat, & nullam cum secularibus causandi licentiam habeat.

Phim. 17.

Meth. 7.

CAP. IV. *Quales Monachi recipiantur in Monasterio.*

MONACHI, qui ob religionis obtentum Monasterium ingredi petunt, primum ante fores tribus diebus & noctibus excubent, & ex industria fugiter ab hebdomadariis exprobreantur; quibus diebus peractis, postmodum interrogentur, utrum liberi sint an servi. Quod si servi sunt, non recipiantur, nisi libertatem à proprio domino præ manibus attulerint presentandam, ceteri verò sive liberi sive servi sunt, divites an pauperes,

conjugati an virgines, stulti an sapientes, inscii an artifices, infantuli an senes, si quispiam horum fuerit, acrius percunctentur, utrum rectè abrenuntiaverint, an non: si omnia fecerunt quæ in Evangelio voce veritatis audierant, quæ ait; *Qui non renuntiaverit omnibus quæ possidet, meus non potest esse discipulus.* Et illud quod dives quondam adolescens, qui omnia quæ in lege præcepta sunt, se implese jactabat, ad quem Dominus ait: *Si vis esse perfectus, vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me; & habebis thesaurum in celo.* Iterum ad eum Dominus loquitur: *Qui vult esse perfectus? qui cum Apostolis patrem & matrem, neque & naviculam dimittit.* Et quod omnia dixit, nihil de propria facultate reservari mandavit: & non cuilibet, sed cuncta Christi pauperibus erogavit; & non dedit patri, non matri, non fratri, non propinquo, non consanguineo, non filio adoptivo, non uxori, non liberis, non Ecclesie, non principi terræ, non servis, exceptis libertates confirmandas. Cumque ita, ut diximus, fuerit scienciatatus, postmodum in ultimo gradu recipitur. Quod si horum, quos supra diximus, more pietatis vel unum nummum alicubi malè abrenunciatis reliquit, statim eum foras repelli mandamus; quia non eum in Apostolorum numero, sed Ananiz & Saphiræ sequacem videmus. Sciat enim non posse in Monasterio in mensuram venire Monachi, neque ad paupertatem descendere Christi, neque humilitatem acquirere, neque obediens esse, neque ibidem perpetuo perdurare: sed cum aliqua occasio pro aliquo à suo Abbate Monasterii distringendi, aut emendandi accesserit, continuo in superbiâ surgit, & accedit spiritu inflatus, Monasterium fugiens derelinquit.

Luc. 14.

Math. 19.

CAP. V. *Qualiter debeant Monachi subditi esse suo Abbati.*

IN tantis debent Monachi præceptis obedire majorum, sicut Christus Patri obediens fuit usque ad mortem: quod si aliter fecerint, sciant se viam quam querebant perdidisse. Nemo vadit ad Christum, nisi per Christum. Proinde Monachi talem sibi debent facere consuetudinem, per quam à tramite recto nullatenus possint deviare. Primum discant voluntates proprias superare, & nihil suo arbitrio vel minimum aliquid agere; nihil loqui nisi ad interrogata, & cogitationes de die in diem nascentes cum junio & oratione expellere, & suo Abbati nunquam celare. Et quidquid fecerint, absque murmuratione faciant, ne, quod absit, murmurando ea sententia preceant,

Num. 11.
& seq.

percant, qua perierunt ii qui in deserto murmuraverunt. Illi perierunt manna manducando, & isti in Monasterio murmuratores scripturas recitando. Illi manna manducando mortui sunt, & isti scripturas legendo & audiendo, spirituali fame quotidie moriuntur. Illi murmurando terram repromissionis non intraverunt, & isti murmurando paradisi promissionis terram non ingrediuntur. Grande malum; de Ægypto exire, mare transvadasse, tympanum cum Moyse & Maria; Pharosone submerso, tenuisse, manna manducasse, & terram repromissionis non intrasse: malum pejus, de Ægypto istius sæculi exire, mare baptismi cum poenitentiae amaritudine quotidie pergere, tympanum pulsare, id est, carnem cum Christo crucifigere, & manna, quod est caelestis gratia, manducare; & caelestis regionis terram non intrare. Timendum est ergo, charissimi fratres, & cogitandum, & providendum, qualem viam arripere debeant, qui per Christum ad Christum ire desiderant; & liquidè audiant, quod observare debeant. Obedientes sint Abbati usque ad mortem; in tantum, ut nullam propriam faciant voluntatem, sed Patris. Nihil tam charum Deo habetur, si voluntas propria frangatur. Hinc Petrus ait; *Nos qui dimisimus omnia, & secuti sumus te, quid nobis erit? Non solum dixit; dimisimus omnia, quid nobis erit? sed addidit; secuti sumus te.* Multi omnia dimitunt, sed Dominum non sequuntur. Quare? quia non patris, sed suam voluntatem faciunt. Qui vult ergo arctam & angustam viam invenire, & eam sine offenculo pergere, & pergendo non perdere, & non perdendo ad Christum pervenire, prius discat voluntates proprias superare, & nihil quod propria voluntas corporis quaesierit facere, & in Patris obedientia usque ad finem vitae perseverare. Hæc propriè via arcta & angusta, quæ ducit ad vitam.

CAP. VI. Qualiter debeant viri cum uxoribus ac filiis absque periculo vivere in Monasterio.

CUM venerit quisquam cum uxore vel filiis parvulis, id est, infra septem annos, placuit sanctæ consuevit Regulæ, ut tam parentes, quam filii in potestatem se tradant Abbatis, qui & ipse Abbas omni sollicitudine quid observare debeant rationabiliter eis disponat. Primum nullam corporis sui potestatem habeant, neque de cibo aut indumento recogitent; neque facultates aut villulas, quas semel reliquerunt, ulterius possidere præsumant: sed tanquam hospites & peregrini subiecti

God. Regul. Tom. I.

in Monasterio vivant; & neque parentes solliciti sint pro filiis, neque filii pro parentibus. Neque communem confabulationem habeant, excepto si non auctoritas Prioris præceperit. Illos tamen parvulos, quos adhuc in crepandâ videmus tenerulos, propter misericordiam concessam habeant licentiam, quando voluerint ad patrem, aut matrem pergant: ne fortasse parentes pro ipsis in vitio murmuratiōis cadant; qui solet pro eis grandis in Monasterio murmuratio evenire. Sed inter utrosque soveantur, quousque quantumcumque Regulam cognoscant. & semper instruantur; ut si sint pueri, sive puellæ, Monasterio provocentur ubi habitare futuri erunt. Et qualiter ipsi infantes in Monasterio nutriantur, planam ostendimus viam, si Dominus dederit commeatum. Eligatur Cellarius bonæ patientiæ probatus, qui in communis elegerit collatio, & ab omni excusetur Monasterii servitio, & coquinæ officio, ita ut semper cellarium teneat, propter ipsos parvulos, senes, infirmos, vel hospites. Et si major fuerit Congregatio, junior ei detur pro ipso servitio discurrendo; qualiter ipsi infantes ab ipsius imperio ad horas congruas copulentur, & accipiant alimentum. A sancto Pascha usque octavo Kalendas Octobris manducent per singulos dies quatuor vices. Ab octavo Kalendas Octobris usque ad Kalendas Decembris tres vices, à Kalendis Decembris usque ad sanctum Pascha in potestate sit ipsius Cellarii, Caterum verò sic instruantur, ut absque benedictione & imperio nihil in ore suo mittere debeant: qui & ipsi infantes suum habeant Decanum, qui plus de eis intelligit, ut Regulam super eos observet; & ab eo semper admoneantur, ne aliquid absque Regula faciant, aut loquantur; aut certe in mendacio, furto, vel perjurio deprehendantur. Quod si in aliquo, quæ diximus, deprehensi fuerint, continuo ab ipso suo Decano virga emendentur. Et ipse Cellarius eis pedes & vestimenta lavet; & qualiter in sanctitate proficiant, cum omni intentione edoceat: ut à Domino plenam remunerationem accipiat, & veritatis præcepta dicentis audiat, qui ait: *Sinite parvulos venire ad me: ne prae-* Menth. 9.

CAP. VII. Qualiter infirmi in Monasterio debeant teneri.

INFIRMI quolibet morbo defessi in una jaceant domo; & uni, qui aptus est, delegentur; & tanto ministerio soveantur, ut nec propinquo rum affectus, nec urbium delicias requirant; sed quod necesse

D d 2

ceffe habuerint, Cellarius & Præpositus prævideant. Ipsi verò infirmi tanta sollicitudine admonentur, ut de ore eorum nec quantuluscunque vel levis sermo murmurationis procedat: sed in sua infirmitate cum hilari mente sine intermissione, & ablata murmurationis occasione, & vera cordis contritione semper Deo gratias agant; & frater qui eis ministrat, nullo pacto offendere audeat. Quod si aliquis, ut diximus, ex ore eorum murmurationis procefferit scrupulus, ab Abbate increpentur, & ne talia supradicta facere præsumant, admonentur; ita ut ille eos accuset, qui hoc ministerium adjunctum habet.

CAP. VIII. *Qualiter debeant fenestras gubernari in Monasterio.*

SOLENT plerique novitii fenestras venire ad Monasterium, & multos ex his cognoscimus necessitatis imbecillitate polliceri pactum, non ob religionis obtentum. Cum tales reperti fuerint, acrius necesse est arguantur; & inter cætera instrumenta nisi ad interrogata non loquantur. Habent enim & ipsi consuetudinem mores pristinos nunquam abhorere, & ut olim fuerunt docti, vanis fabulis evagari. Et cum fortè ab aliquo fratre spiritali corrigantur, continuo in iracundiam proficiunt, & per diuturnum tempus tristitiæ morbo stimulantur, & à raocore malitiæ penitus non desistunt. Et cum frequenter & immoderatè in tali vitio dilabuntur, tristitia cum deserit, solita consuetudine in fabulis & risu fræna laxantur. Proinde cum tali cautione in Cœnobio introducuntur, ut die noctuque non fabulis evagentur, sed in singultu & lacrymis, cinere & cilicio verterentur; & retroacta peccata cum gemitu cordis pœniteant, & pœnitenda ulterius non committant. Et quantum habuerunt in peccando pravæ suæ mentis intentionem, duplum habeant in lamentando plenam devotionem. Quia per septuaginta & eo amplius annos abruptè peccaverint, & ideo congruum est, ut æcta pœnitentia coërceantur, quia & medicus tanto profundius vulnera abscindit, quantum putridas carnes videt. Tales ergo per pœnitentiam veram corrigantur: ut si noluerint, excommunicatione continuo emendentur. Quod si bis septies admoniti ab hoc vitio non fuerint emendati, deducantur in conventu maiorum, & ibidem denuo discutiantur; & si se corrigere non permiserint, foras proficiantur. Eos verò fœcos, quos quietos, simplices, humiles, & obediētes, in oratione frequentes, & tam propria quàm aliena peccata deplorantes, & quo-

tidie de vita periclitantes, & Christum semper in ore habentes, & si secundum vires otio non vacantes, & non suo, sed majorum arbitrio pendentes, & propinquitatis affectum perfectè deserentes, & cuncta quæ possident, non suis, sed Christi pauperibus erogantes, & nihil sibi met reservantes, & dilectionem Dei & proximi tota mente & fortitudine tonentes, & die noctuque in lege Domini meditantēs esse cognoscimus, pia miseratione sicut infantulos fovendi, sicut patres honorari mandamus: Ita ut à pilstrino & coquinarum vice excusentur; & ab agro, & duro labore quieti vacent, excepto quod aliqua leviora opera eis injungantur; ne festiva ætas ante tempus frangatur: cibi tamen quibus recitiantur, teneri & molles ex industria ab hebdomadariis coquantur, & carnes & vinum propter imbecillitatem moderatè eis præbeantur: & omnes ad edendum in una mensa copulentur, æqualiter cibo & potu uno recitiantur. Vestimentum verò & calceamentum sic eis præbeantur, ut absque fœco frigiditatis ab eis asperitas arceatur.

CAP. IX. *Qualiter debeant vivere, qui greges Monasterii delegatos habent.*

QUI greges Monasterii accipiunt alendos, tantam sollicitudinem super eos gerere debent, ut nulli damnum in frugibus inferant, & tanta vigilantia astutiaque sollicitentur, ne à bestis devorentur: ut fragosa & abrupta montium & inaccessibleia vallium prohibeantur, ne ad præcipitium desuunt. Quod si per incuriam, aut pastorem desidiam, ex supradictis aliqua provenerit negligentia, continuo pedibus seniorum provolventes, & tanquam gravia peccata deplorantes, dignam pro culpa perditam agant pœnitentiam, qua peccata supplices recurrant ad veniam; aut si parvuli sunt, virga emendationis accipient censuram. Et tali delegentur probatissimo, qui & in hoc servitio aptus fuit in seculo, & eos custodire desiderat bono animo: ut nunquam de ore ejus procedat vel levis murmuratio. Sed & parvuli per vicissitudines ei dentur juniores, cum quibus ferre possit ipsam laborem. Et sic eis præbeatur vestimentum & calceamentum, quantum necesse est ad suffectum. Et pro servitio uous tantum quem diximus, non tamen omnes in Monasterio inquietentur. Et quia solent nonnulli qui greges custodiunt, murmurare, & nullam le pro tali servitio putant habere mercedem, cum se in congregatione orantes & laborantes minime vident, audiant quid dicunt Patrum Regulæ, tacentes recogitent:

&

& patrum exempla præcedentium recog-
noscences fibimetipsis denuntient, quia
Patriarchæ greges paverunt, & Petrus
piscatoris gessit officium, & Joseph ju-
stus, cui Virgo Maria desponsata extitit,
faber lignarius fuit. Proinde isti non de-
bent despiciere quas delegatas oves ha-
bent: quia exinde non unam, sed mul-
tas consequuntur mercedes, inde re-
creantur parvuli, inde foyentur fenes,
inde redimuntur captivi, inde suscipiuntur
hospites & peregrini. Et insuper vix
tribus mensibus per pleraque Monasteria
abundaretur, si sola quotidiana fuissent
paximata in hac Provincia plus omnibus
terris laboriosa. Quamobrem qui hoc
servitium habuerit injunctum, cum hila-
ritate cordis obediat, & certissimè credat,
quod obedientia à quovis periculo
liberat, & magnum sibi ante Deum præ-
parat fructum; sicut & inobediens in-
currit animæ detrimentum.

CAP. X. *Quid debeant observare Abbates.*

PRIMUM horas canonicas, id est, Pri-
mam, missis operariis in vineam; Ter-
tiam, sanctum Spiritum in Apostolos
descendisse: Sextam Dominum in crucem
ascendisse; Nonam Spiritum emisisse:
Vesperam, David cecinisse, dicens:

fil. 140. *Elevatio manuum mearum sacrificium vesperti-*
nam: Mediam noctis, quia ea hora

Psalm. 117. *clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite*
obviæ ei, & ut ea hora cum ad iudicium

venerit, non nos dormientes sed vigilantes
veniatur. Gallicinium, Christum à mortuis
resurrexisse. Has horas canonicas ab Oriente usque in Occidentem
Catholica, id est, universalis indefinenter
celebrat Ecclesia. Proinde ergo Ab-
bates per Monasteria tota mentis inten-
tione, cum fletu & cordis contritione,
ablata laboris aut itineris occasione, cum
omni Monachorum congregatione cele-
brare debent. Et ubi eis properandi
fuerit necessitas; & hinc cognove-
rint metas, continuo humo prostrati in-
dulgentiam à Domino supplices petant,
& suis horis peculiaribus, id est, secun-
da, quarta, quinta, septima, octava,
decima, & undecima orare non pigeant,
qualiter septem & octo Salomonis con-
gruat dictum: *Da portem septem nec non &*
Eccl. 7. *octo: ut per septiformis gratiæ Spiritum,*
& octo beatitudines, ac resurrectionis
diem liberis greilibus per scalam Jacob,
Christo sibi desuper innitente, quindecim
gradibus cæli ascendere valeant regio-
nem. Secundo, ut per caput montium
Abbates de uno confinio uno se copulent
loco, & mensuales Litaniae strenuè cele-
brent & pro animabus sibi subditis auxi-
lium Domini implorent: quia de ipsis in

tremendo iudicio cum grandi discussione
sperent se Deo reddere rationem. Ter-
tio, qualiter vivere debeant, ibi dispo-
nant; & tanquam à senioribus compre-
hensi ad cellas revertantur subplacitati.
Quarto, retroacta sanctorum Patrum per
scripturas fscitantes revolvant: ut ab
ipsis quod facere debeant agnoscant, ut
intus, ac foris, ante & retro plenam
mentem oculis habeant; ne, quod abist,
in aliquam hæresin devolvantur, & pe-
reant. Pro hoc ergo semper in communi
concilio fratrum æqua lance tanquam
in penso persilant; ut præterita recor-
dando, & futura providendo, & præ-
sentia examinando, hæresim non pa-
tiantur stimulos. Quinto, ut cum fra-
tribus advenientibus hospicibus, & pe-
regrinis in una mensa communiter vi-
vant: quia de ipsis Dominus ait: *Hæses*

Mamb. 27. *eram, & collegistis me.* Sexto taliter sibi

consuetudinem debent facere Abbates,
ut omnem cupiditatem & avaritiam à se
radicitus arceant. Si hoc malum non
esset, idolorum servitutem eam Aposto-

Gal. 2.

lus non dixisset. Et per hoc virus Mo-
nachi cognoscimus mentem sauciari: &
à nullo vicio penitus unquam poterit li-
ber esse, qui tali consuetudinis vinculo
fuerit obligatus: & in Dei & proximi di-
lectione nunquam erit firmatus: quia
hoc quod in seculo concupiscimus, sine
dubio proximis invidemus. Unde & Pa-
tres sancti Spiritu sancto repleti, ut pos-
sint Deum & proximum perfecte diligere,
studuerunt in hoc mundo nihil habere.
Et quia sine aliquo esse non possumus,
ipsam debemus habere, quod nos non
pigeat, cum necesse fuerit, egenti pro-
ximo reddere. & à charitate Dei, & pro-
ximi dilectione nunquam animam rela-
xare: cuius videlicet fortitudo charitatis
vera sanctæ Ecclesiæ voce laudatur, cum
per canticorum canticum dicitur: *Valida*

Cona. 8. *est ac mors dilectio.* Virtuti etenim mortis
dilectio comparatur: quia sine dubio
mentem quam semel coperit, à delecta-
tione mundi funditus occidit. Tales er-
go debent Abbates esse, ut possint Deum,
& proximum perfecte diligere: oculos
laxos à concupiscentia mala istius seculi
habere: quale in paradiso habuit Adam
ante transgressum.

CAP. XI. *Quid debeant observare Præpo-*
siti in Monasterio.

IN potestate habeant Præpositi omnem
regulam Monasterii. Et tales Præpo-
siti eligantur, quales & ipsi Abbates dig-
noscentur; ut Abbatum curarum onera
per eos subleventur. Et hoc sibi proprium
vindictent Abbates cibi ac vestimenti,
quod ab ipsis ministratum acceperint: &

D d } excepto

excepto in adventu fratrum, & languoris necessitate, delicatiores cibos non audeant edere Abbates, nisi tales quales & fratres. Omnem verò Monasterii substantiam Præpositi accipient dispensandam: & si quispiam captivorum aliquid alimenti petierit Abbatem, & pro quacunque causa, ipse Præpositus hoc provideat, & ut Abbas nullum laborem habeat, exceptis quæ supra diximus, omni intentione sollicitudinem gerat: excommunicandi tamen causam sicut Abbas, sic Præpositus habeat. Et quod per singulos menses expensum fuerit, per omnium capita mensium rationem suo Abbati faciat: & hoc cum tremore, & simplicitate, & vera cordis humilitate, tanquam redditurus Domino rationem. Et quod fecerit, semper in arbitrio pendeat Abbatibus: nihil de sua temeritate præsumat: ne, quod abijt, in morbum vanæ gloriæ cadat. Et non prodigus, sed discretus intra Christi familiam dispensator, piusque gubernator ac optimus semper accedat, & Evangelicum documentum observans, Dominumque dicentem, qui ait: *Quis putat esse fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis cibum in tempore. Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus invenierit sic facientem: Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum.*

Math. 24.

CAP. XII. *Quid debeant observare Decani.*

DECANI, qui super decanias sunt constituti, tantam sollicitudinem gerant super quos delegatos habent fratres, ut nullas proprias faciant voluntates. Non loquantur nisi interrogati; suo arbitrio nihil faciant nisi mandati; alibi non pergant, non ordinati; seniores timeant, ut dominos; ament ut parentes; faciant quiddid ab eis imperatum acceperint; credant sibi salutare quiddid illi præceperint, si hoc sine mormuratione cum hilaritate, & taciturnitate fecerint, dicente Moysè: *Audi Israël, & tace. Unus alterius onera portat: & nemo neminem judicat: nemo neminem detrahit: quia scriptum est: Omnis detractor eradicebitur. Unus ab alio quod non habet accipiat; unus ab alio dicat humilitatem; unus ab alio charitatem, unus ab alio patientiam; unus ab alio silentiis, unus ab alio mansuetudinè. Comedant sine querela quiddid eis appositi fuerit; vestiant quod acceperint. Non celent fratres Decanis suis quiddid per singulos dies cogitaverint. Decani verò sint eis quasi rectores & custodes; tanquam pro ipsis rationem Domino reddituri. Negligentias cuodorum ipsi prævideant,*

Deut. 27.

Gal. 7.

& emendandi potestatem habeant; & quod ipsi non valuerint emendare, Præposito non morentur accusare. Qui & ipsi Præpositi sic hoc districte & rationaliter agant, ut Abbates suos nullo modo præsumant inquietare, excepto quod utriusque non valuerint accelerare. Et in hoc unus alteri tantam humilitatem habeat, ut nunquam ullus ullum offendat; sed unus in altero tanquam in pensio persistat: id est, juniores in Decanis, Decani in Præpositis, Præpositi in Abbatibus: unus alium portans, tanquam in muro lapides quadrati, Apostolo attestante, sicut supra: *Unus alterius onera Gal. 6. portantes, sic adimplebitis legem Christi.*

CAP. XIII. *Quibus diebus se congregent ad collectam fratres.*

OMNES Decani à suis Præpositis admonentur, ut cuncti fratres à minimo usque ad maximum diebus Dominicis in Monasterio uno loco congregentur, ita ut ante Misærum solemniam sollicitè ab Abbate percundantur; ne fortasse aliquis adversus aliquem odio livoris stimuletur; aut malitiæ jaculo vulneretur: ne interstinum virus quandoque apertè in superficie cutis perumpat, & inter palmarum fructus myrrhæ amaritudo dentonstretur. Primum ergo ipsi Abbates cum suis Præpositis atque Decanis semetipsos discutiant, & ad instar suos juniores subditos arguant; & omne malitiæ fermentum prædictis diebus radicitus à suo corde evellant. Solent nonnulli pro suis uxoris atque filii, aut etiam quibuscumque propinquis curam habere more pietatis. Plerique verò qui non sunt in talibus implicati, pro alimento sunt solliciti. Alii verò tristitiæ morbo interius consumuntur, & tanquam vestimentum à tineâ intrinsecus mentis suæ aviditate devorantur; & cum ipso rancoris languore delabuntur in desperationem. Alii namque spiritu fornicationis acris inflammantur, & sapè tali stimulo carnis incitati, interiori oculo cæcati captivi ducuntur, vinculo perditionis ligati. Alii acediz spiritui inflati otio & somno vacare cupiunt, & curiosis fabulis sollicitantur, & quod pejus est, à proprio Monasterio se auferre disponunt. Alii vanæ gloriæ elationis telo in diversis partibus confodiuntur; & alii alia defendentes, & suas causas magnificantes, dum nolunt Christi pauperibus similes esse, uniusquisque in vanis illis cogitationibus elabuntur, & quasi nil à Deo acceperint de propriis viribus extolluntur; & cum laudatores non inveniunt, ipsi sibi in suis laudibus proflunt. Alius de genealogia, & de sua gente fatetur esse principis:

alius

alius de parentibus, alius de germanis, alius de cognatis, alius de fratribus & consanguineis, & idoneis, alius de divitiis, alius de specie juventutis, alius de bello fortitudinis, alius de perustratione terrarum, alius de artificio, alius de sapientia, alius de assertionis eloquentia, alius de taciturnitate, alius de humilitate, alius de charitate, alius de largitate munerum; alius de castitate, alius de virginitate, alius de paupertate, alius de abstinentia, alius de orationis frequentia, alius de vigilantia, alius de obedientia, alius de abrenuntiatione rebus, alius de legendo, alius de scribendo, alius de voce modulationis. Hæc omnia, quæ supra perstrinximus, unusquisque dum aliquoties talia non iusti immoderatè loquuntur, toties in elationem vanæ gloriæ delabuntur: & ex ipso morbo, dum quod dicunt vindicare contendunt, in superbiam præcipitantur. Propter hoc ergo iugiter iubemus in collecta fratres adesse; & non plusquam septem dies interponere; & per omnes dies Dominicos, mores pristinos & vitia emendare. Et quis in quo deprehensus fuerit, contra ipsum vitium debet pugnare, in quo se cognoverit certamen habere. Et quod fortasse ab aliis deprehenditur, absque vercundia debet manifestare, qui hoc patitur. Quod si minimè fecerit, non se putet effugere diabolum; nec se æstimet victorem, sed victum. Quod si manifestaverit, & se per penitentiam, aut flagella emendaverit; continud hostem in foveam præcipitabit & impellet.

CAP. XIV. Qualiter debent Abbates esse solliciti erga excommunicatos.

CUM excommunicatur aliquis pro culpa, mittatur solitarius in cellam obscuram, in solo pane & aqua: ut in vespera, post cenam fratrum, medium accipiat paximatum, & non ad satiætem aquam: & hoc ab Abbate exufflatum, non sanctificatum. Absque ullo solatio vel colloquio fratrum sedeat, nisi quem Abbatis, vel Præpositi cum eo præceperit auctoritas ut loquatur. Indutus tegmine raso aut cilicio, seminudus atque discalceatus opus Monasterii exerceat excommunicatus. Si bi'duana vel tri'duana fuerit excommunicatio ejus, mittat senior qui eum excommunicavit, unum de majoribus, quem probatum habet, qui eum verbis contumeliosis increpet; quod non ob religionis venerit occasionem, nec pro Christi amore, nec gehennæ pavore; sed simplicium fratrum facere disturbanceum. Si hæc ille patienter tulerit, & de ore ejus nulla iracundia vel murmutatio proruperit, sim-

plicitas mentis & humilitas apparuerit; sic increpator absque immutatione verborum, quod in eo prævidit, Abbati renuntiet. Abbas verò sollicitè & prudenter tractet, utrum veram, an imaginariam habeat penitentiam, per quam possit se ad fratrum reconciliare charitatem. Secundo ejusdem meriti senem probatum ad exprobandum eum mittat: & quod primitus audivit, non facile credat. Cumque tertio ita fecerit, & pari convictio increpatus fuerit; & in priore promissionis patientia excommunicatus perduraverit, & hoc Abbas per tres testes probaverit, post hæc eum ejici jubeat; & sic præsentatum per se increpet, coram conventu fratrum. Cum ita quarto fuerit tentatus, & in humilitate fuerit probatus, & fortis fuerit ut ferrum inventus, postmodum Ecclesiam ingrediatur, & ciugulum in manibus gestans, Abbatis vel fratrum pedibus cum lacrymis provolvatur; & cum singultu & genuitu genibus humo properando à cunctis veniam accipere mereatur; & ne talia poenitenda ultra committat, admonetur: & post hæc osculatus ab Abbate in suo gradu recipiatur. Si certè, ut supra diximus, aliquis excommunicatus in prima interrogatione querulosus, vel murmurans apparuerit, & suas sententias superbe, vel importunè vindicaverit, & hoc senior manifestum esse cognoverit, usque in diem tertium maneat excommunicatus, ita ut nullus cum eo loquatur. Cum tertio verò die ita sciscitatus, & in superbia qua diximus, fuerit deprehensus, eoque ergastulo coarctatus perseveret, donec omnem arrogantiam superbiæ deneget. Quod si in malo perseverans perduraverit, & propria voluntate poenitentiam agere noluerit, & sæpè ac sæpè contumax & murmurator pacule contra seniores vel fratres in facie persistit, & cum propinquis se vindicare maluerit, in collationem deductus exuatur Monasterii vestibus, & induatur quas olim adduxerat secularibus, & cum confusionis nota à Monasterio expellatur, ut cæteri emendeatur, dum fortasse solus tali correptione ille delinquens corrigitur.

CAP. XV. Qualiter Monasteria virorum ac puellarum se custodire debeant.

PLACUIT sanctæ communi regulæ, ut Monachi cum sororibus uno Monasterio habitare non audeant; neque oratorium commune habere præsumant: sed nec conclavi uno vel tecto quisvis præ gravi necessitate manere communiter queant, ablata omni excusationis occasione. Sic ergo observare debeant, ut ipsi Monachi cum sororibus, quas habent

tuentias, nunquam uno conclavi vel convivio edendi licentiam habeant: neque in communi labore opus junctum exercent: sed si accesserit, ut unus sit æger, divisos terminos teneant, & uterque bonos custodes: in tanto silentio hoc facient, ut una classis cum altera inter se voces non mittant, exceptis recitatione & cantilenæ modulatione: aut certè gemmum aut suspirium utriusque cum suis habeant. Tanta ihique debet esse astutia, quantum sur nocturnus in pectore nostro Ctritum occidere festinat, & non corpora, sed animas jugulare desiderat. Quamobrem tali cautione firmamus hanc regulam, ut nunquam solus cum sola fabulet: quod si fecerit, sciant se rumpere Patrum instituta, & cordis vitalia mortis infixisse sagittam. Pro hoc paradisi perditur vita, & supplicio tartari adipsiciter jaçtura. Mihi credite, non potest toto corde habitare cum Domino, qui mulierem sæpè accubibus copulatur. Per mulierem quippe acupatus est serpens, id est diabolus, primum nostrum parentem. Et quia non Deo, sed diabolo existit obediens, continuo carnis injuriam sentit. Et ob hoc ergo hanc passionem filii sentimus, de qua parentes a paradisi gaudiis captivatos esse cognoscimus. Circumspiciendum proinde est, & indefinenter orandum, & totis viribus fugiendum, ne sensus nostri tali muscipula capiuntur. Solus ergo cum sola, licèt in itinere se obviant, non loquatur: nulla alibi sola nisi cum altera sibi comite dirigatur. Quod si de supra taxatis quispiam solus cum sola fabulare deprehenditur, centum ictibus flagellorum extensivè publicè verberetur. Et qui talia facere præsumit, cum cautione admonetur: quod abusivè habuerit Monachorum præcepta, & hanc secundo gemnaverit culpam, verberatus denuo carceri mancipetur: aut si pœnitere noluerit, foras proiciatur.

CAP. XVI. Quales fratres debeant cum sororibus uno in Monasterio habitare.

IN Monasterio puellarum procul à cella Monachos habitare mandamus: tales præbeantur pauci & perfecti, ita ut de pluribus probati eligantur, qui & de aliquanto tempore penè in Monasterio senuerunt; quos semper castitatis vita commendavit, & criminalia delicta foras Ecclesiam excommunicatos stare non fecit. Tales ergo in Monasterio puellarum habitare debeant, qui & eis aliquid carpentarii ministerium facient, & advenientibus fratribus hospitium debeant præparare; & super utrosque sexus juniores, quasi valorum fiant custodes.

Nullam licentiam evagandi habeant sorores, & absque benedictione Abbatis deinceps cum viris osculandi aut loquendi occasionem penitus non requirant, quod si aliter fecerint, regulæ subjaceant.

CAP. XVII. Qualis debeat esse consuetudo salutandi in Monasteriis virorum puellarumve.

CUM se occasio dederit, ut de Monasteriis virorum aliquis de Abbatibus aut Monachis ad Monasterium veniat puellarum, ut mos est salutandi, non eas singulatim præcipimus, sed Abbatissa primo, & sic omnis Congregatio ad salutandum eis occurrat; & hoc pro Monachis dicimus, qui de longinquo veniunt, non de vicinitate habitatoribus confinium. Et cum tempus remeandi ad proprias cellas fuerit, ipsi advenientes Monachi similiter Abbatissam cum suis sororibus, sicut primum, communitur eas saluent. Has duas vices intrandi & exeundi licentiam salutandi habere mandamus, supra facere nolumus: & hoc ipsum cum summa verecundia & cautela; tanquam si utroque communis Dominus Christus, & illarum sponsus, quasi in judicio de presentia stet corporaliter. Zelotypus est Christus, non vult domum suam facere domum negotiationis. Cæterum verò talem consuetudinem facere mandamus, ut si in unam collationem ad audiendum verbum salutis fratres & sorores copularæ fuerint, juxta viros sorores sedere non audeant; sed uterque sexus divisim choris sedeat. Nullus Abbatum aut fratrum se præsumat deinceps ubicumque, absque imperio seniorum, osculum seniori porrigere; neque in gremium sororum veluti pacto caput declinare; neque in capite Monachi, vel in vestimento, femina ad excomplanandum manus mittere audeat. Quod si ægrotans quispiam Monachorum, aut de longinquo, aut de proprio Monasterio, non præsumat in Monasterio puellarum jacere: ne relevatus corpore, animo incipiat ægrotare. Et ut B. Hieronymus ait, *periculosè tibi ministras, cujus cultum semper attendis*. Ob hoc ergo omnes ægrotos Monachos in Monasterio virorum jacere præcipimus; & non matrem, non germanam, non uxorem, non filiam, non propinquam, non extraneam, non ancillam, non qualecunque genus mulierum viris ministrare in infirmitate mandamus: sed si accesserit, ut ex supraddictis aliqua cum sorbitunculis ab Abbatissa fuerit directa, sine ministro infirmorum cum visitare non audeat, nec juxta eum manere præsumat. Eadem & de viris esse mandamus. Nullus in præterita castitate

castitate confidat; quia nec Davide sanctior, nec Salomone poterit esse sapientior, quorum corda per mulieres depravata sunt. Et ne quisquam sibi de propinquitate generis castitatis fiduciam sumat, memor sit quod Thamar ab Ammon fratre suo aegritudinem simulante corrupta sit. Proinde ergo cum tali castitate fratres & sorores vivere debeant, ut non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus bonum testimonium habeant, & superfluitibus sequacibus sanctitatis exemplar relinquant.

CAP. XVIII. *Ut non recipiantur in Monasterium nisi qui radicatus omni facultate nudati sunt.*

COMPERIMUS per minus cauta Monasteria, qui cum facultatibus suis ingressi sunt, postea tepescidos cum grandi exprobratione reperere, & seculum, quod reliquerant, ut canes ad vomitum revocare: & cum suis propinquis, quod Monasterio contulerant, hoc extorquere, & iudices seculares requirere, & cum senioribus Monasteria dissipare; & per unum negligentem multos simplices turbatos videmus esse. Proinde solerter providendum est, & omni intentione discernendum, ut tales non recipiantur: quia non pro amore Christi isti veniunt, sed vicina morte perterriti, & infirmitatis angustia compulsi; non ob amorem cœlestem incitati, sed solummodo poenam formidantes inferni. De talibus

1. Joan. 4. *Apostolus ait: Qui timet non est perfectus in charitate: quoniam timor poenam habet: sed perfecta charitas foras metum timorem. Non sunt isti discipuli Christi: & non in Ecclesia sunt requirendi; sed in membris Anti-christi inveniendi sunt: non sunt acule bonæ repromissionis, nec veri Israelitæ, sed de longinquo advenz profelyti: sed neque fratribus fideles, neque in pugna inventi sunt fortes. Tales olim in Levitico Dominum cognoscimus detestasse, & in bello ne pergerent prohibuisse: Si quis, inquit, corde pavidas est, non egrediatur ad bellum: vadat, & revertatur ad domum suam: ne pavere faciat corda fratrum suorum, sicut & ipse timore perterritus est.* De talibus in Evangelio Veritas

ait: *Quam difficile est qui pecunias habent, intrare in regnum calorum.* Nihil enim de pristinis facultatibus suis in eundem locum, ubi ingredi se petit Monasterium, vel ad unum nummum recipiatur; sed & ipse manu sua cuncta pauperibus erogat; & postmodum comprobatus Monasterium sub regula introducatur, & anno integro à cunctis fratribus ex industria convitiis comprobatur. Et postquam probatus in cunctis obediens fuerit, &

Cod. Regul. Tom. I.

non in plumbi natura mollitus, sed acer perduraverit, ut ferrum; postmodum exuatur secularibus vestibus, & induatur Monasterii Religiosis simplicibus; & adnotetur in pacto cum fratribus, & vivat inter Monachos probatus & ipse Monachus.

CAP. XIX. *Quid in Monasterio debeant observare, qui peccata graviora in saeculo commiserunt.*

QUI gravioribus culpis & criminibus sese deliquisse cognoscunt, primum eos optamus regulæ colla submittere sub probatissimo Abbate, in Monasterio desudare; & cuncta retroacta peccata, tanquam ægrotos medico spiritali leniori manifestare: & sicut publicè peccaverunt, publicè pœnitere, & pœnitenda ultra non committere: timorem de supplicio, amorem de regno, spem de misericordia habere, & nunquam desperare: quia in ultimo est extremæ vitæ, justificare aut condemnare. Scriptum est enim: *Ipse judicabit extrema terra.* Unumquemque Dominus in fine aut justificat, aut condemnat: & universorum finem ipse considerat: ut nec peccator, si fortiter ingemiscat, desperet veniam; nec iustus de propria sanctitate confidat. Nihil prodest, si aliquis de regno substractus, à regni potentia exclusus, ferro constrictus hodie carceri & mancipatus: ita nihil obstat, si hodie à carcere quis rapitur, & regali honore constituitur. Nullus ei sordes carceris imputat; sed hoc solum laudat, quod in eo miratur. Sic nil prodest iustum bonè vivere, & malè vitam finire; ita magnum bonum est, peccatorem ad pœnitentiam redire; olim malè vivere, & postmodum bonè finire, à nullo retroacta peccata imputata habere. Credimus iudicem, qualem quem in fine invenerit, talem coronare, aut certè damnare. Et quamvis sint gravia delicta, non est tamen illis de Dei misericordia desperandum. Liquidè cognoscimus quod publicani & peccatores, nullo præcedente merito, qui futuri per justitiam erant damnandi, gratuita miseratione per brevem pœnitentiam sunt redempti. Sed non est in eis tam consideranda mensura temporis, quam doloris. Agæ ergo unusquisque dignam pœnitentiam, secundum qualitates culpæ: ut quis in quo delicto sese cognoscit reum, de eo delicto necesse est observare primum secundum instituta canonum. In lege habetur, ut quis cui quantum intulerit damnum, aut fecerit cædem, aut commoverit ultionem, iudicis dirimatur iudicio; & de numerolitate solidorum ad

E s

suam

siu redueatur arbitrium : ne fortasse persona potens damnet oppressum , & qui legali censura centenarium habebat incurrere damnum , tertiam reddat , quod de liberis continetur . Certè nos cum essemus serui peccati , Deo miserante , & nullo nostro merito præcedente , liberi facti sumus iustitiæ ; & de innumeritate peccaminum in misericordissimi iudicis pendet arbitrio nostri peccati debitum : & pro centesimo pondere peccatorum iniquitatis cognoscimus opponere villicum ; qui de centum cadis olei , octoginta ; de centum coris tritici , quinquaginta decurtatum quasit debitum , itaum se cognovit à proprio domino esse laudatum . Ita plerique sunt in Monasteria ingressi , qui ob immanitatem scelerum excefferunt numerum , quos sancti canones foras Ecclesiæ agere pœnitentiam censuerunt ; & nisi in finem vite communionem percipere negaverunt ; nos tamen misericordiam Domini comperti , pusillanimes sumus consolati , ne gravi tristitia coarctati pereant desperati , de multitudine annorum ad breuem recurrimus numerum ; & tam cito eum conciliamus , quam cito eum cognoverimus in pœnitentia & humilitate fundatum . Quare & tunc medicus ab incisione suspendet ægrotum , cum eam per medicamina cognoverit esse sanandum . Cibos verò tales eis præbere mandamus , qui ne lasciviam nutriant , nec corpus nimis affligant . Carnes tamen , ficeram , vel vinum eis auferre mandamus : quod si per infirmitatem , aut nimiam senectutem , aut certè aliquam necessitatem ex his imbecillitas patuerit , in arbitrio & probitate majorum ponimus . Vestimentum verò cilicinum præbere iubemus , qualiter per id compuncti per hædos à sinistris suorum semper reminiscantur peccatorum . Lectum tamen sternere mandamus corio aut pſiatho , quod Latine florea

nuncupatur ; aut certè paleas tenues , si horum nihil habetur : exceptis infirmis , & nimia senectute defessis , uti & ipsi arbitrio foveantur Abbatis . Hæc quæ supra notavimus , per pœnitentiam dignam , & non fictam humilitatem , unumquemque venire cognoscatis ad veram sanitatem . Amen .

CAP. XX. *Quid observandum sit de Monachis , qui à proprio Monasterio per vitia dilabuntur .*

CUM aliquis per vitium dilapsus fuerit à Monasterio , in aliud non recipiatur Cœnobium , neque in humanitatis charitatem , neque in pacis osculum : sed continuo , vinculis post tergum manibus , Abbati redueatur proprio . Quod si reverſus ad sæculum fuerit , & à propinquis fretus cum eis in superbiam surrexerit , & Monasterio minas intulerit , pariter & ipsi cum eo sint à laicorum concilio publicè expulsi , & ab omni Christianorum conventu maneat anathematizati . Quod si & ipsi laici suo eum receperint consortio , & pariter cum eo contra Monasterium exarserint , in contumeliam cuncti à nostra Ecclesiæ expellantur , & nullo nobiscum charitatis fœdere copulentur ; quousque veritatem cognoscant , & nobiscum stantes , injurias Ecclesiæ vindicantes pari devotione confurgant . Si certè ipsi apostate ab omnibus fuerint expulsi , & hæc illicque vagantes diversis locis instabiles atque vacillantes suo Monasterio reverti se petierint , necessitate compulsi ; in conventu majorum deducantur , & ut vasa figuli in fornace probentur ; & cum probati fuerint , suo Monasterio reformentur ; & non prima , sed ultima cathedra recipiantur .

Explicit Regula .

IN NOMINE DOMINI INCIPIT PACTUM .

IN NOMINE S. TRINITATIS , PATRIS ET FILII
ET SPIRITUS SANCTI .

QUOD corde credimus , & ore profiterimus , credimus Patrem ingenitum , Filium genitum , Spiritum sanctum ab utroque procedentem . Filium solum carnem de Virgine suscepisse , & in mundum pro salute omnium in se credentium descendisse , & de Patre & Spiritu sancto nunquam recessisse . Quia ipse dixit : *Ego & Pater unum sumus . Et , qui me habet & Patrem habet : Et , qui*

*me videt , videt & Patrem . Idem verò dicitur : Calum mihi sedes est , & terra scabellum pedum meorum . In cœlo Angeli totam Menth. 19 : Trinitatem adorant , & in terra Dominus hominibus prædicat , dicens : *Ite , veni-Luc. 9 . dite omnia que possidetis , & date pauperibus , & venite , sequimini me . Et iterum : Si quis vult post me venire , abneget semetipsum , Menth. 10 . & tollat crucem suam , & sequatur me . Et alibi : qui plus fecerit patri , aut matri , uxori ,**

JOAN. 10.
JOAN. 14.

ri ,

Luc. 14
Math. 16.

vi, filiis, vel omnibus qua cum mundo transeunt, quàm mihi, non est me dignus. Et iterum: qui non adit animum suum propter me, non est me dignus. Et, qui perdidit eam propter me, in vitam æternam inveniet eam. Proinde melius multoque melius est mundum calcare, Christum audire, Evangelium complere, vitam beatam cum Angelis sanctis in æternum per omnia sæcula possidere. Proinde divino ardore accensi, ecce nos omnes, qui subter notandi sumus, Deo & tibi domino & patri nostro tradimus animas nostras, ut secundum edictum Apostolorum, & Regulam, & sicuti sancta Patrum præcedentium sanxit auctoritas, uno nos in Cœnobio, Christo præcedente, teque docente, habitemus. Et quidquid pro salute animarum nostrarum annunciare, docere, agere, increpare, imperare, excommunicare, secundum Regulam emendare volueris, humili corde, deposita omni arrogantia, intenta mente, desiderioque ardente, divina gratia opitulante, inexcusabiliter, Domino favente, omnia adimplebimus. Quod si aliquis ex nobis, contra Regulam & tuum præceptum, murmurans, contumax, inobediens, vel calumniator exstiterit; tunc habeas potestatem omnes in unum congregare, & lecta coram omnibus Regula, publicè culpam probare: & flagella, seu excommunicationem, secundum intuitum culpæ, unusquisque suum reatum convictus suscipiat. Si quis sanè ex nobis contra Regulam occultè cum parentibus, germanis, filiis, cognatis, vel propinquis, aut certè cum fratre secum habitante consilium de absente suprascripto Patre nostro inierit, habeas potestatem in unumquemque qui hoc facinus tentaverit, ut per sex menses indutus tegmine raso aut cilicio, discinctus, & discalceatus, in solo pane & aqua, in cella obscura excommunicatus sit. Quod si aliquis istam prona sua voluntate noluerit agere penitentiam, extensus nudo corpore, septuaginta & duo flagella suscipiat: & deposita veste Monasterii, indutus quod in introitu exutus est scissum, notabili cum confusione à Cœnobio expellatur. Et hoc de viris sive feminis dicimus. Promittimus etiam Deo & tibi Patri nostro,

ut si quis sine benedictione fratrum, aut tuo imperio, per vitium ad alia loca ad habitandum transire voluerit, habeas potestatem incautam ejus persequi voluntatem, qui hoc tentaverit, & comprehensum cum senioribus judicium, ad Regulæ censuram reducere: & si aliquis eum defendere voluerit Episcopus, vel ejus qui sequitur ordo, aut laicus, & tua admonitione audita apud se eum retinere voluerit, communicatio illius cum diabolo sit, & participatio cum Juda Iscariot in inferno; & in præsentì sæculo excommunicatus permaneat, ab omni cœtu Christiano: & nec in finem vaticum accipiat, qui hoc fecerit. Tibi verò domino nostro suggerimus, si velles, quod credi certè nefas est, & quod Deus fieri non patiatur, aliquem ex nobis injustè, aut superbè, aut iracundè habere; aut certè unum diligere, & alterum livoris odio contemnere; unum imperare, alterum adulare; sicut vulgus habet, tunc habeamus & nos concessam à Deo potestatem, non superbè, non iracundè, per unamquamque Decaniam Præposito nostro querimoniam inferre; & Præpositus tibi Domino nostro humiliter pedes desolculari, & nostram querelam ad singula pandere: & tu patienter jubeas auscultare, & in cœmuni Regula cervicem humiliare, & corripere, & emendare. Quod si te minimè corripere volueris, tunc habeamus & nos potestatem cætera Monasteria commonere, aut certè Episcopum, qui sub Regula vivit, vel Catholicum Ecclesiæ defensorem Comitem, & advocare ad nostram collationem; ut coram ipsis te corripas, & cœptam Regulam perficias; & nos simus discipuli, subditi, seu adoptivi filii, humiles, obediens in omnibus, que oportet; & tu demum Christo sine macula offeras nos illatos. Amen.

Hæc sunt nomina, que manu sua unumquisque subscriptionem vel signum in hoc pacto fecit: id est, ille, ille; vel illa, illaque.

Explicit Regula S. Fructuosi Episcopi.

CUJUSDAM PATRIS REGULA AD MONACHOS.

DE CUJUSDAM PATRIS REGULA VETERUM TESTIMONIA.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas in Concordia Regularum sæpissimè hanc CUJUSDAM PATRIS REGULAM ad Monachos scriptam laudat; ut & aliam ad Virgines: quamvis ipse eas non distinguat, sed utramque promiscuè REGULAM CUJUSDAM appellet, vel REGULAM CUJUSDAM PATRIS, ut cap. viii §. vii. & alibi.

SMARAGDUS quoque Monachus, in Commentario ad Regulam S. Benedicti, lubinde ex hac CUJUSDAM PATRIS REGULA testimonia afferit.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Sub hoc obscuro titulo duplicem habemus Regulam, unam pro Viris, alteram pro sacris Virginitibus, nec ullius auctorem scimus; quavis unus idemque utramque Regulam scripserit. Et quidem, sub hoc etiam incerto titulo, S. Benedictus Anianus in sua Regularum Concordia, atque Smaragdus hanc Regulam sæpius citare solent; prout hic notavit HOLSTENIUS. Aprior autem reliquis hac Regula XXXII. capita complectens, præsertim in Monachos inobedientes vel murmurantes; immo perpetuum jejunium præcipiendo, aliisque præcepta curissima suis suis imponendo. Hinc sæpe laudatus Calmetus existimat, illam à Monachis Scotis olim usitatam, præsertim in Monasterio de Benchor, ubi S. Columbanus educatus erat; cum S. ille Abbas eandem divini Officii distributionem Monachis suis Luxoviensibus præscribat. Et quidem hanc Regulam pro Scotis Monachis scriptam agnoscimus; ibidem enim rigida Scotorum disciplina continetur, qua omnibus bodierna Scotia & Hibernia cœnobii communis erat, adeoque non unico specialis. Quisquis enim Ordinem monasticum in monasterio Cuthrovensi olim usitatum rite attendat, tunc inveniet, longè ante S. Congelli & S. Columbani tempora hanc rigidam disciplinam apud Scotos Monachos viguisse. Sic ex vita S. Kentigerni, olim Monachi Cuthrovensis, & postea in Scotia Episcopi Glasgouensis discimus, illum nutrivisse 900. Monachos solo pane & aqua, nec lacticiis alibuisse, nisi diebus dominicis & festivis. Deinde Angli boreales in Lindisfarrensi cœnobio à Scotis Monachis Christiano dogmate & monasticâ vitâ instructi, ab usu carnis & vini ac cerevisia potu abstinebant, solo lacte aquâ mixto contenti; donec Ceolulfus Rex Northumbria, ibidem factus Monachus, suis Consatribus moderatum vini & cerevisia usum procuravit. Pari modò dicendum est de perpetuo jejunio ubique apud ipsos usitato; prout ex laudato Ordine monastico Cuthrovensi omnino patet. Adeoque mirum non est, quòd Rotramnus Corbeiensis Monachus, sæculi nono contra Græcos scribens, perpetuum Scotorum Monachorum jejunium commemoret; cum S. Columbanus in sua Regula cap. 3. præcipiat: Ut cibus sit vilis & vespertinus Monachorum. . . Ergo quotidie jejunandum est, sicut quotidie orandum, est. Cùm igitur certum sit, in omnibus Scotorum Monachorum cœnobis rigidissimam vivendi normam olim excultam fuisse; sic hanc præsentem Regulam S. COLUMBÆ, Monachorum Scotorum Patriarchæ, adscriberem, qui unus & unicus inter plures vitæ monasticæ Legislatores Archimandrita appellari potest; utpote centum monasteriorum conditor, & curia disciplina monastica per bodiernam Scotiam & Hiberniam, si non auctor, saltem reparator. Ille enim est Archimandrita ille, de quo S. Columbanus cap. 7. Regula ait: Sub uno Archimandrita mille Abbates esse, quibus duodenarius Psalterium numerus quaternis vigiliis nocturnis communis erat. Nec in dubium vocari potest, qui inter tot COLUMBINA Monasteria apud borrida montium juga plerumque sita, quadam in adeo sterilibus locis erecta sint, ut vix grana frumenti pro alimento sufficerent,

cerent, & sic promiscuum lacticianorum usum admittere debuit Regula, quemadmodum & pro potu ordinario lac aqua mixtum; prout cap. 22. conceditur, & etiamnum bodie in sterilibus bodierna montana Scotia regionibus praeficitur. Adeoque veritati proximum est, quod hujus Regula auctor extiterit S. COLUMBA, Abbas Hijemlis Cuxnobil, & Monachorum Scotorum verus Patriarcha & Archimandrita, de quo Ven. Beda in sua Historia Ecclesiastica scribit, multaque in ejus discipularumque laudes profert.

IN NOMINE PATRIS, ET FILII, ET SPIRITUS SANCTI

INCIPIT REGULA
CUJUSDAM PATRIS.

CAPUT PRIMUM.

CAVEAT lectior bonus, ne suo sensui obtemperet scripturas, sed scripturis sanctis obtemperet sensum suum. Calix passionis est, sed omnes morbos penitus curat. Calix passionis amarus est, sed tamen prior bibit medicus, ne bibere dubitet agrotus. Oportet namque illum qui alterius vulnera mederi cupit, ab omni languoris morbo alienum sanumque subsistere. Nullo alio vicio diabolus Monachorum perdit, ac trahit ad mortem, quam cum eum neglectis seniorum consiliis suo iudicio defensionique conspexerit confidere.

Luc. 10.

II. Primum omnium Deus timendus & diligendus est ex totis viribus: & proximus magnopere diligendus est, secundum mandatum Domini.

Phil. 2.

III. Deinde virtus obedientiae exspectanda est, & secundum vires uniuscujusque extendenda est: & ad primum verbum senioris omnes, qui audierint ex fratribus, assurgere oportet: & qui non surrexerit, veniam petat, & poeniteat, quantum judicaverit senior; & impleat quod iussus est, licet durum videatur.

Ephes. 7.

1. Cor. 36.

Obediencia usque ad mortem faciendae est, secundum exemplum Domini, obedientis Patri usque ad mortem. Et unumquemque oportet fratri suo servire, sicut Abhati proprio vel patri: sicut Apostolus dicit: *Servite invicem in timore Christi.* Et iterum: *Omnia vestra cum charitate fiant.*

IV. Si quis frater inventus fuerit inobediens Abhati, sive œonomo, sive alicui ex fratribus, mittendus est in carcerem; & poeniteat quantum judicaverit senior. Si autem post examinationem carceris reprobos invenitur, femel & bis, iterum atque iterum, abscindendus est ab omni fraternitatis corpore, secundum mandatum Domini dicentis: *Expedit enim*

sibi ut pereat unum de membris suis, quàm totum corpus suum eat in gehennam ignis: & quia medicum fermentum totam massam corrumpit. Math. 5. 1. Cor. 5.

V. Non omnibus praesente Abbate vel œonomo obtemperandum; quia unus non occurrit ad omnes: sed tamen unusquisque fratri seniori obedire contendat, sicut Domino. Quidquid facit proximo suo, Domino facere non ambigat.

VI. Si quis frater murmurans inventus fuerit, hic ipse mittendus est in carcerem, & opus ejus abiiciatur. Poenitentiam agat secundum examen senioris. Si permittatur ei satisfaciat: si autem hoc frequenter facit, eiiciendus est de Monasterio.

VII. Ad primum verbum discussionis senioris, sive œonomi, sive alicujus fratris, venia petenda est: & tam diu in terra prostratus donec senior discussionem consummaverit. Si autem senior discussionem iteraverit, & ipse veniam iterare debet. Si quis tardior ad veniam inventus fuerit, sive aliqua verba religioni contraria, sive pro excusatione delicti sui protulerit, mittendus est in carcerem; & poeniteat secundum quod judicaverit senior, usquequo corrigatur. Si autem obstinatus invenitur, separandus est à fratribus.

VIII. Mendacium, & juramentum, sive verbum otiosum per omne corpus fraternitatis damnandum est. Si quis ex fratribus, cum quo aliquid horum inventum fuerit, mittendus est in carcerem, & poeniteat usquequo à vicio corrigatur: quia *si quod mentitur occidit animam.* Sap. 13. *mem:* & Dominus in Evangelio juramentum prohibuit, dicens: *Ego autem dico vobis, non jurare omnino.* Et iterum: *Omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent pro eo rationem in die judicii.* Et Apostolus dicit: *Omnis sermo malus de ore vestro non procedat: sed si quis bonus ad edificationem fidei, ut des gratiam audientibus.* Si quis ex fratribus post examinationem

ñem carceris cavere hæc vicia non poterit, eiiciendus est à fratribus, & damnandus est.

IX. Si quis iracundus inventus fuerit ex fratribus, reus erit in concilio gehennæ ignis, nisi poeniteat, ut vulnera putrefacta castigatione, scilicet ignis medicamento, exurenda sunt: & tumidum vulnus spiritalis ferri sectione utatur: id est, capitalia & mortalia crimina, quæ ducunt ad mortem, oportet durè curari & emendari, usquequo corrigatur, & sanus fuerit, secundum iudicium Abbatis sive œconomi.

X. Si quis ex fratribus dixerit verbum de fratre, illo non audiente, vel absente, si non ad laudem & dilectionem illius pertineat, hic tanquam blasphemator iudicandus est: & petat à Deo veniam protinus, & confiteatur fratri hoc quod de illo locutus est. Si autem iterare inventus fuerit, mittendus est in carcerem, & poeniteat durè, usquequò dicat illud quod Apostolus dixit: *Sermo conditus sit salis*. Excusatio delicti ante veniam non oportet ab omnibus fratribus; post veniam oportet.

XI. In abstinentia ciborum unam Regulam observari oportet ab omnibus fratribus, præter senes, & infirmos, sive infantes; & una mensura sit in omnibus: id est, ab hora nona usque ad horam alteram à cibis temperandum est. Nec ante, sive post mensam, quæ communiter ad cœnam fratribus apponitur, aliquid ori indulgendum est; nisi infirmitas, sive differentia ætatis sive corporis, aliquid coegerit. Sed neque ad saturitatem edendum est. Caro & vinum, sive potus, in quo sit ebrietas, refutanda sunt Monachis, nec suscipienda, quibus pro Christo crucifixus est mundus, & ipsi mundo. Et serias Monacho non esse super terram: nisi modicum in adventu fratrum, tanquam Christi, lectior fuerit cibus gratia charitatis. Veruntamen abstinentia tegenda est, ne jactantia vitio decidamus in lapsum: quod præ omnibus vitiis gravissimum est.

XII. Nihil querere debemus ex his quæ ad sæculum pertinent, præter quotidianum panem nostrum, & breve vestimentum, quo induamur. Hæc ipsa sine sollicitudine à nobis requirantur; ne inveniamur aliquando de regno Dei non cogitare, & dicatur de nobis: *Hæc omnia gentes requirunt*. Veruntamen Monachos semper oportet laborare, & sine sollicitudine vitam suam transigere: omnia quæcumque laboraverint, excepto, ut supra diximus, pane exiguo & vestimento, pauperibus distribuant. Cura pauperum semper facienda est, & omnia

nostra cum charitate fiant; & sine charitate infructuosa sunt apud Deum opera nostra.

XIII. Arbitrio uniuscujusque senioris relinquendum est, unde annuum panem Monasterio suo provideat: si ex sarculo aut bubus, ut aliquibus mos est, sicut nobis; aut artificii, sive negotii, sive ex condictione mercedis, sive ex quolibet opere.

XIV. Non magnoperè curandum est, quomodo unusquisque laboret; sed quomodo unusquisque vivat. Quomodo res & ratio & situs loci unicuique permiserit, semper laborandum est; & lex Dei, quæ sive visibilia, sive invisibilia continet, observanda est: & nihil ex mandatis Dei, sive magnum sive minimum, prætercundum est: *Quia qui transgressus erit, factus est omnium reus*.

XV. Propositum Monachi quod promissum, ex toto corde, & ex tota dilectione exercendum est & faciendum: quod in tribus abrenuntiationibus consistit. Primo omnino omnes facultates nostras respuere debemus; & omnes divitiæ mundi alienæ esse à nobis noscuntur. Deinde in secundo loco, omnia vicia carnis & animæ relinquenda sunt & cavenda: *Et omnis ira, Et indignatio, Et clamor, Et blasphemia asseratur à vobis, cum omni malitia*. Tertia igitur abrenuntiatio est, hæc omnia quæcumque videntur, sive in cœlo, sive in terra, sive in mari, seu & in omnibus creaturis Dei, non solum nihil ex his assimilare Domino debemus: sed omnia etiam illa inferiora nostri arbitrari à nobis oportet: qui utpote nos ultra illa ad cœlorum regna, & ad ipsius Domini notitiam extendimus. Etideo his sanitati sentientibus, & mox transeuntibus non magnoperè intendimus; secundum quod Apostolus dicit: *Omnia quæ videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt*.

XVI. Silentium in omnibus sectandum est, & tacendi disciplina per omnia faciendâ est; maximè autem juxta Misam & mensam: sed in omnibus nihil loquendum est, nisi quod necessitas poposcerit. Si quis præter hanc disciplinam cum clamore & acerbiori sermone responderit, notetur usquequo corrigatur. Si autem hoc vitio curari non poterit, eiiciatur ab unitate fratrum.

XVII. Nihil possidendum tanquam proprium, & specialiter inter Monachos; sed sint eis omnia communia. Qui autem dixerit: meum est hoc, aut illud; peccavit coram Deo; nisi tantum per obreptionem sermonis; sed pro hoc ipso tamen veniam petat à Deo, & caveat de reliquo; & ne iterare audeat. Si quis ex hoc vitio existat insanabilis, expellendus

Colof. 4.

March. 6.

Jac. 1.

Ephes. 4.

1. Cor. 4.

1. Tim. 6.

lendus est ab universis fratribus: quoniam vitium philargyrie gravissimum est præ omnibus vitiis, & radix omnium malorum est phallegria.

XXVIII. Si quis ex fratribus lugubriori lapsu, id est, fornicationis, ceciderit, eiciendus est de Congregatione fratrum, & usque ad diem mortis, sive in alia regione pœniteat. Sorores igitur raro vidende sunt: & frequenter loqui ad eas velle prohibemus; ne occasionem inveniamur dari infirmis. Beneficia tamen & munificentiam præstare illis ex toto corde præcipimus: quoniam sunt membra Christi, & matres Domini; & per virginem nos redemit Christus. Sed tamen per fidelissimos & probatissimos donaria mittenda sunt illis, ut evitetur occasio maledicti, gratia hominum pessimorum.

XIX. Non quisquam Congregationi fratrum præesse permittendus, nisi qui obediendo didicerit ea, quæ aliis præcipi debeant: sed si forsan in scripturis sanctis satis sufficienter instructus est, tamen si factorum gestis adhibeat fidem; id est, ea quæ docet, opere compleverit, humilitatem ex charitate, patientiam & mansuetudinē ostendendo, & voluntatem senioris implendo, & omnia mandata Domini agendo.

XX. Si quis ex senioribus, sive is qui Abbas nuncupatur, voluptuosus existat, & ebriosus, & dives; & qui huic sæculo conformatur; id est, in curribus & in equis de loco ad locum discurret, hic non solum principatu fratrum indignus est, verum etiam homicida animarum judicandus est: & alius Monasterio ejus præesse constituitur. Sin vero non poterint, Monachi ab illo exeant, & ille excommunicetur. Si vero pœniteat, subdat se sub manibus senioris, & servituti se subiciat, donec probaverit is qui præest.

XXI. Monachos in curribus & in equis discurrere, præter infirmos, sed debiles & claudos, non permitimus. Si autem hoc fecerint, alieni sint ab unitate fratrum.

XXII. Fratribus, quibus habitatio in sterili terra, id est, absque pane, & sunt in montanis & fructuosis, modicum lactis permittimus cum aqua mixtum. Habitare autem Monacho uno cum feminis, id est, cum matribus & sororibus, non permitimus.

XXIII. Quomodo nos obedire ei oportet, qui nos ad opus mandati cohortatur? Sicut infans obtemperat nutrici, sive quæ ad ubera sua eum iovit: imò si quid promptius & celerius, pro eo quod multum pretiosior vita futura quam præsens, obedire usque ad mortem oportet.

XXIV. Quomodo seniorem oportet fieri ad fratres? Tanquam si nutrix fovet parvulos suos, diligens & confortant singulos: & viam perfectionis eis aperiat; & ipse procedat in omni perfectione, & sanctitate cordis & corporis; & sine ulla exceptione personarum omnes pariter & sincera dilectione, tanquam natos proprios, ex toto corde diligit. Si vero viderit aliquem illorum mandatum Domini præterire, non ira erga eum moveatur, sed commiseratione, & compassione; secundum illum qui dixit: *Quis infirmatur & ego non infirmor? Quis scandalizatur & ego non uror?* Si vero negligens in his, quæ ad usum corporis & animæ pertinet, sine dubio subiicietur illi sententiæ, quæ dicit: *Ite maledicti in ignem æternum, qui preparatus est diabolo & angelis ejus. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare; sitivi, & non dedistis mihi bibere: & ea quæ sequuntur. Et, maledictus homo qui facit opera Dei negligenter.*

1. Cor. 11.

Math. 23.

Jer. 48.

XXV. Si quis ex senioribus & Abbatibus iracundus inventus fuerit, notetur usque corrigatur. Si vero ab hoc vitio insanabilis fuerit, ab imperio fratrum destruendus est, quoniam sive iuste, sive iniuste, irasci non oportet.

XXVI. Si quis seniori suo detraherit, non seniori detrahit, sed Domino, cui opus facit senior. Si vero hoc frequenter faciat, absconditur à fraternitate, ac sollicitudine fraterni corporis. Si vero pœniteat, remittenda sunt peccata sua. *Detrahentem, inquit Propheta, secretis prosumo suo, hunc persequetur.*

Psal. 109.

XXVII. Si quis inventus fuerit in aliquo spernere seniorem suum, non hominem spernit, sed Deum, & reliqua. Si quis hoc faciat, pœniteat, & reconciliabitur seniori suo. Et omnia quæcumque senior præceperit, secundum mandatum Domini expleoda sunt.

XXVIII. Si quis ex fratribus negligens inventus fuerit erga suppellectilem Monasterii, hic reus sacri peculii judicandus est. Si quis viderit, eaque in die adjuvari & corrigi præterierit, hic tanquam neglector, & perversor sacræ substantiæ judicandus est. Quoniam oportet unumquemque laborare, & considerantius agere erga substantiam Monasterii, ut ipse esset omnium Dominus, & omnibus dominetur. Et iterum per animam humilitatem tanquam alienum se existimet, & ut nihil præter quotidiana ex ea requirat paximatia.

XXIX. Si quis ad vocem compulsoris, sive invitantis ad aliud quodcumque, non statim surrexerit, hic iobediens reus est. Petat veniam ad Deum, & iterare non præsumat. Quoniam oportet

quoniam.

unumquemque ad primam vocem invitantis assurgere; velut carbo, ignis ardens ascendisset super eum. Si autem obedientia hæc non fuerit, quam dicimus, mortua est, & non acceptabilis apud Deum. *Rom. 14.* Omne autem quod non est ex fide, peccatum est. Cum gaudio semper operandum est: *Psal. 92.* Gaudete in Domino iusti, & semper decet collaudatio. Et iterum Apostolus dicit: *Phil. 4.* Gaudete in Domino semper; iterum dico, gaudete. Si autem triste aliquid oblatum fuerit à nobis in donis Dei, non erit acceptabile apud Deum.

XXX. Tribus convectibus diei, totidemque noctis tempore in Ecclesia conveniendum; tres Psalmi in unoquoque convectu diei canendi sunt? duodecim verò in nocturnis convectibus cantabuntur, præter illam Missam quæ celebratur octu folis. Orationes verò & duæ lectiones, una de veteri testamento, & alia

de novo, in singulis noctis convectibus dicendæ sunt. In his verò convectibus, id est, Sabbati & Dominicæ, usque ad gallorum cantus, Missa celebranda est; & quomodo vires uniuscujusque sufferre poterint, excubiæ peragenda sunt.

XXXI. Is verò qui ad primum Psalmum in die non occurrit, in conventum fratrum non recipietur; sed postea in publico veniam petat. Si verò frequenter hoc faciat, confutabitur usque dum corrigatur. In noctis tempore usque ad secundum Psalmum dilatio præbetur.

XXXII. In diebus verò Dominicis Eucharistia semper accipienda est ad remedium peccatorum: sed cum puro corde, & omni sanctitate cordis & corporis oportet nos accedere ad Corpus & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi. Amen.

Explicit Regula cujusdam Patris.

REGULA MAGISTRI AD MONACHOS.

DE REGULA MAGISTRI VETERUM TESTIMONIA.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas maximam partem REGULÆ MAGISTRI in Concordiam Regularum transcripsit, & patitur integra ejus capita profert, citat autem plusquam sexagesies.

A SMARAGDO etiam Monacho in Commentariis ad Regulam S. Benedicti sæpenumero laudatur QUIDAM MONACHORUM MAGISTER hujus Regulæ auctor.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Inter alias Regulas monasticas hæc præfens fuffiffima est, continens XCV. capita, præter Prologum & spirituales Orationis Dominica explanationem Monachis adaptatam. Auctor tamen incertus est, nec aliunde titulum MAGISTRI obtinuit, nisi quod ab initio cujuslibet capituli Discipulus quæstionem proponat, ad quam solvendam immediate Magister respondet, doctrinamque quæstioni congruam reponit. Inter recentiores Trithemius existimavit, hujus Regula auctorem extitisse Diaconum Vigilantium; sed hanc sententiam nulla auctoritate suffultam negat sæpe laudatus Calmetus. Quicumque autem auctor fuerit, illum in Gallia scripsisse, haud inanis conjectura est; cum sapius vocibus nationi illi propriis utatur: prout est Major Domus &c. Deinde loquens de Gyrovagis, eos ex vicina Italia deducit, qua quidem natione Gallum quodammodo probare possunt, & forsitan vixit sæculis septimo, quando officium Majoris Domus apud Gallos maxime floruit. De cætero hujus Regula auctor multa hausit ex S. Benedicti Regula, unde sapius ab illis citatur, qui in hanc Regulam scripserunt commentaria; et si ille stilo rudi & barbaro usus sit. Nec desunt, qui hanc auctori puerilem animum impingunt; dum cap. 23. & 25. mandat, ut post mensam mica singulis diebus diligenter colligantur, & exente hebdomada coquantur, & ex iisdem omnes Monachi præfentes comedere possint; sicut etiam præcipit, quatenus panis per trochleam deforsum cadat in copinam, quasi de celo demissus esset.

INCIPIUNT

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ MAGISTRI.

1. De quatuor generibus *Monachorum*.
2. *Quid* debeat esse *Abbas*.
3. *Quæ* ars *sancta*, quam docere debet *Abbas* discipulis.
4. *Quæ* sunt *strumenta spiritalia* cum quibus operari possumus *artem divinam*.
5. *Quæ* est *materies* vel *causa* *matorum*, que in *feruace timoris Dei* excipitur debet.
6. *Quæ* est *efficiens divina artis*, vel *operatio spiritalium strumentorum*.
7. De *obedientia discipulorum*, qualis debeat esse.
8. De *taciturnitate discipulorum*, qualis & quanta debeat esse.
9. *Quo ordine tacites fratres aliquas interrogaciones faciant ad Abbatem*.
10. De *humilitate fratrum*, qualis debeat esse, vel quibus modis *acquiritur*, vel quomodo *acq̄sita* *seruatur*.
11. De *P. apofitis Monasterii*.
12. De *excommunicatione culparum*.
13. *Quomodo* debeat *frater excommunicatus* *trahari*.
14. *Quomodo* debeat *excommunicatus* *punitere*.
15. De *procedendo cogitato malo Præposito* vel *Abbate* à *minoribus* *fratribus*.
16. De *Cellaris Monasterii*, qualis debeat esse.
17. De *strumentis* vel *rebus Monasterii*.
18. De *septimanariis coquina*.
19. *Quomodo* debeant *introire fratres* in *hebdomadam coquina*.
20. *Quomodo* debeat *haberi in oratorio* *absentes* in *mente*.
21. *Quomodo* debeat *communicare hebdomadarii coquina*, vel *Cellarius*.
22. *Omnibus hebdomadariis ingressis*, quo ordine *remanentes in oratorio* post *Abbatem* debeat *ceteri* *communicare*.
23. Post *egressum Abbatis* de *oratorio*, quomodo debeat *hebdomadarii* *seruire* *mensis*, & ad *manducandum* esse *communes*.
24. De *hebdomadaria leuore* ad *mensas*.
25. De *patella micarum* ab *hebdomadariis* *sepius* *die* *coquenda*.
26. De *mensura ciborum*.
27. De *mensura potus*.
28. De *diebus ieiuniorum*, vel *hora* *refectio-*
num.
29. De *tempore dormitionis eorum*, vel qualis debeat esse *locus*, vel *quo ordine* *dormiant*.
30. Post *completorium* *neminem* *debere* *loqui*.
31. De *hebdomadarii officii* *divini* in *noctibus*.
32. *Quomodo* ab *eis* *fieri* *debeat* *excitatio*.
33. De *officiis* *divinis* in *noctibus*.
34. De *officiis* *divinis* in *die*.
35. De *modo psalmarum* vel *numeri* in *die*.
36. De *psalms* *lucernaria*.
37. De *psalms* *refectio-*
num.
38. De *psalms* *completorii*.
39. *Qualiter* *psalli* *debet* in *matutinis*.
40. *Qualiter* *psalli* *debet* *per* *horas* *diei*.
41. *Qualiter* *psalli* *debet* in *lucernariis*.
42. *Qualiter* *psalli* *debet* in *refectio-*
num.
43. *Qualiter* *psalli* *debet* in *completoriis*.
44. *Qualiter* *psalli* *debet* in *noctis*.
45. *Quomodo* *debeat* *psalli* in *diebus* *festis*.
46. De *imponendis psalmis* in *oratorio*, *quo-*
vis *tempore*.
47. De *disciplina* *psallendi*.
48. De *reuerentia* *orationis*.
49. De *vigiliis* *Monasterii*.
50. De *actu* *operum* *quodidiamorum* *per* *diuer-*
sas *horas* *diuerso* *tempore*.
51. De *orationibus* *quadragesima* in *die* *fine*
psalmis.
52. De *orationibus* *quadragesima* in *noctis* *fine*
psalmis.
53. De *continentia* *ciborum* & *potus* in *quadra-*
gesima.
54. *Cum* *hora* *divini* *officii* *aduenit* *mox* *de-*
bere *fratres* *ad* *oratorium* *festinare*.
55. De *quot* *passibus* *frater* *relictis* *laboris* *ad*
oratorium *debet* *occurrere*.
56. *Quomodo* *debeant* *fratres* in *itineris* *opus*
Dei *comple-*
re.
57. *Quo* *ordine* in *via* *fratres* *aliquid* *regula*
conficiunt *seruauerit*.
58. *Quot* *psalmis* *debeant* *fratres* *dicere* *diuerso*
tempore in *via* *noctis*.
59. *Qua* *hora* *debeant* *fratres* in *via* *reficere*.
60. De *quantitate* *sumptuum* *fratrum* in *via*
accipiendorum.
61. *Abbas* *frater* *de* *Monasterio*, & in *eodem*
die *expectandus*, si *suadente* *aliquo* *de-*
bet *feras* *communicare*, aut *ad* *orato-*
rium *reuertens* *seruare* *ieiunium* *coram*
Abbate *reconsequendum* *communem*.
62. Si *debeat* *extra* *horam* *conficiam* in *via*
frater *aut* *hibere*, aut *manducare*.
63. *Quales* *sunt* *fratres*, qui *insalutatis* *ab-*
scidunt *fratribus*.
64. *Quoties* *debet* *frater* *relinquens* *Monas-*
terium, & *iterum* *ab* *errore* *reuertens*,
recipi.
65. *Quomodo* *debeant* *fratres* *extranei* à *dona-*
tionis *saluari*.
66. De *egressu* *fratrum* *de* *monasterio* in *vicem*.
67. De *regressu* *fratrum* *de* *via* *reuertentium*
in *oratorium*.
68. *Excusantes* *de* *oratorio* *non* *debere* *de* *amb-*
ibus *tacere*.
69. De *fratribus* *egrotis*.
70. De *charitate* *fratrum* *circa* *egrotos*.
71. Si *debeant* *fratres* *spirituales* *ad* *se* *horis*
tem *occurrerent* *prius* *orare*, aut *sibi*
pacem *dare*, aut *salutare*.
72. De *refectio-*
num *propter* *charitatem* *fratrum*
superuenientium.

73. De fratrum qui ad opus Dei tarde occurrunt.
74. Refrenari debere liberum fratris arbitrium.
75. De cessatione Dominica.
76. Quomodo debeat transmissa eulogia à facerote Monasterii suscipi.
77. De benedictione, vel signo scordatum.
78. Non debere aliquem advenientem, aut jam fratrem, aut adhuc laicum, plus à biduo visum in Monasterio pasci.
79. De cella peregrinorum.
80. Pollari per sovnum fratres si debeant communitate, an non.
81. De vestimentis fratrum & calcamentis.
82. Non debere in Monasterio fratres aliquid pecuniare habere.
83. Quomodo debent haberi in Monasterio sacerdotes.
84. Qui debeant manducare cum Abbate.
85. Perfecta aliqua intra Monasterium artes qualiter & quomodo debent venditari.
86. De casti Monasterii.
87. Quomodo debeat frater, sive jam conversus, sive adhuc laicus intrare, vel tradere se, vel suscipi in Monasterium.
88. De iudiciis fratrum suscipiendarum, in quibus de stabilitate firmata secum transire debeant.
89. Quomodo debeat frater novus in Monasterio suum firmare intratum.
90. Ingresso in Monasterium cuiquam laico non debere intra annum mutari res, nec caput opus secundum Prapostitum tanderi.
91. Quomodo suscipi debeat nobilis filius in Monasterio.
92. De honore vel gradu post Abbatem ceteris denegando.
93. De ordinatione novi Abbatis electi de omnibus à Priore.
94. Si subito Abbas moriatur, quo ordine de incertis fratribus Abbas alius constituatur, cum se vivo nullum designaverit meliorem, dum subito eum mors perverferit.
95. De officariis Monasterii.

Explicuntur Capitula.

INCIPIT PROLOGUS REGULÆ.

O HOMO, primo tibi qui legis, deinde & tibi qui me auscultas dicentem, dimitte alia modo que cogitas; & me tibi loquentem, & per os meum Deum te convenientem cognosce. Ad quem Dominum ex voluntate nostra per bona acta vel beneplacita iustitie ire debemus; ne per negligentiam peccatorum inviti rapiamur accersiti per mortem. Ergo, auditor, qui me audis dicentem, percipe que tibi, non os meum, sed per hanc scripturam loquitur Deus: qui te, cum adhuc vivis, convenit de hoc, quod ei post mortem redditurus es rationem. Quia quod adhuc vivimus, ad inducias vivimus: cum nos pietas Dei exposcat quotidie, emendari, & meliores vult esse nos hodie quam sumus heri. Ergo tu, qui me auscultas, ita attende, ut dicta mea, & auditus tuus per considerationem mentis ambulando in trivium cordis tui perveniant. In quo trivium unam ignorantie peccatorum, post dicta mea veniens; post te relinque; & duas observantie præceptorum ante jam ingrediere vias. Et dum quaerimus ad Deum ire, stamus in Christo, trivium cordis nostri, & consideremus istas duas, quas ante nos scientie conspicimus vias. In quibus duabus viis, per quam ad Deum possumus pervenire, consideremus. Si sinistram tenemus, timeamus, quia lata est, ne ipsa sit, que du-

cit magis ad interitum. Si dextram corripimus, bene imus, quia angusta est: & ipsa est, que diligentes servos ad proprium ducit Dominum. Ergo vacuus vester auditus sequatur meum eloquium. Et intellige tu homo, cuius admonemus intuitum, quia te per hanc scripturam admonet Deus; ut modo dum adhuc vivis, & tibi emendare vacat, curras quantum potes! ne jam cum accessus per mortem fueris, nullam Deo in die iudicii, vel in pœna æterna excusationem afferas, quod nullus te de emendatione quoad vixisti convenerit: & cum ulterius tibi jam succurrere non potueris, in æternum te incipiat sine remedio poenitere. Ergo amodo que audis observa, antequam de hac Æveas seculi luce, quia si hinc exieris, non huc revertaris, nisi in resurrectione: de resurrectione, si hic modo bene egeris ad æternam cum sanctis gloriæ deputaberis. Si autem hanc scripturam, quam tibi lecturus sum, non adimpleveris; in æternum ignem gehennæ cum diabolo, cuius voluntatem magis secutus es, deputaberis. Audi ergo & age quod est bonum & iustum, per quod Deus invenitur propicius. Hæc Regula que tibi ostendit, factis adimple. Que Regula ad perficiendum rectum Regule nomen accepit, sicut dicit Apostolus in Epistola sua: *Secundum mensuram Regule, quam mensus est nobis Dominus* 2. Cor. 10.

suram

suram pertingendi usque vos. Nam Regula veritatis habet initium, & iustitiæ finem. Sicut dicit Propheta: *Reges vos in virga; hoc est, in timotis vigore.* Sicut item dicit Apostolus: *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in charitate?* Item dicit

Propheta: *Virga vella est virga regni tui: Psalm. 40 in qua delixisti iustitiam. & odisti iniquitatem.* Et iterum dicit Dominus: *Visitabo in virga iniquitates eorum.* Psalm. 88.

Explicit Prologus Regula.

INCIPIT THEMA.

PROPHETA dicit: *Aperiam in parabolis os meum.* Et dicit iterum: *Factus sum illis in parabolam.* De utero matris Evæ terræ nati, & de patre Adam in excessibus concupiscentiæ generati, in sæculi hujus descendimus viam; & peregrinæ vitæ temporale jugum suscipientes, perambulamus iter viæ hujus, per ignorantiam bonorum actuum, & incertum mortis experimentum. Multum enim nobis negligentiae viaticum peccatorum sæculi peregrinatio caricaverat; & humectis nostris lassatis de ponderosis sarcinis, vicinam sibi mortem jam lapsus laboris sudor invenerat; & æstuosa sitis in interitum anhelabat. Subito à dextra orientis conspicimus non speratum fontem aquæ vivæ; & sessinantibus nobis ad eam divina exinde vox magis nobis in obviam venit, clamans ad nos & dicens: *Qui sititis, venite ad aquam.* Et cum vidisset nos venientes oneratos sarcinis gravibus, repetivit dicens: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis; & ego vos reficiam.* Nos verò audientes hanc piam vocem, projectis in terra sarcinis nostris, arguenti nos sibi avidi ad fontem prosternimus; bibentesque diu surgimus renovati. Et post resurrectionem stetit stupidi nimio gaudio, disputatione intuentes jugum viæ tam sancti laboris, vel sarcinas nostras, quæ nos suo pondere usque ad mortem per ignorantiam fati-

gaverant. Dum hæc intuentes diu consideramus, iterum audimus vocem de fonte, qui nos recreaverat, dicentem: *Tollite jugum meum super vos, & discite à me, quia mitis sum, & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris.* Jugum enim meum suave est, & onus meum leve. Nos audientes hæc, dicamus jam invicem nobis: non revertamur post recreationem tanti fontis, & Domini invitantis nos voce, ad sarcinas peccatorum, quas projecimus; hoc est, quæ abrenuntiamus euntes ad fontem baptismi: quæ sarcinæ peccatorum nos ante per ignorantiam sacre legis, vel cognitione ignorati baptisimi, desperatos nos suo pondere in mortem fatigaverant. Nunc verò sapientiam Dei accipientes; & qui fueramus peccatorum sarcinis aggravati, Domini sumus voce ad requiem invitati. Renuntiamus ergo peccatorum pristinis sarcinis: habeat vias sæculi in negligentibus suorum pondere delictorum. Nos matrem nobis jam non de limo terræ Evam; sed divinam nos vocantem ad requiem Christianam legem sentimus. Similiter & patrem jam non in arbitrio peccatorum Adam querimus, sed in voce Domini invitantis nos: & desiderii nostris meritis non audemus, tamen in renavitate nostra sacri fontis tui, ubi sis jam te invenimus,

PATER NOSTER QUI ES IN COELIS.

VIDETE ergo fratres, si invenimus jam matrem Ecclesiam, & patrem aui sumus Dominum vocare de coelis. Ergo jam iustè à nobis relinquendus est pater terrenus, & mater carnalis: ne binis obtemperantes parentibus, non solum vicibus offendantur; sed velut adulteri de duobus parentibus nasci, si carnales non dimittimus, judicemur. Per lignum enim offensionis natio nostra de paradiso in uterum; de utero in mundum; de mundo usque in infernum descenderat: nisi denuo renari per baptismum, & per crucis lignum iterum reparati, Domini passio ageret ut resurgat, & illa redeat in paradysum generatio per gratiam, unde

Cod. Regul. Tom. 1.

cum libero arbitrio ceciderit per offensam. Contrivit enim in nobis Dominus mortis, quæ regnabat, aculeum; quando refugium crucis suæ nobis conculit Christus. Et postquam nos gratiæ suæ restituit adoptionis, ad regna cælorum insuper nos non desinit invitare. Unde vox Dominica dicit: *Si observaveritis mandata mea, ego ero vobis in patrem, & vos eritis mihi in filios.* Unde & nos, quamvis indigni, tamen propter agnitionem ejus baptismi, in oratione audemus eum patrem vocare; ideoque oportere nos passionis ejus esse participes, ut mereamur effici ejus gloriæ coheredes. Dicentes ergo, *Pater noster qui es in celo,* jam tales

F f 2

nos

nos exhibeamus fratres, quos nos cupit filios Deum habere; & dignè in nobis divinitas filiorum inferet nomen, cum voluntate dissimile. Nam ipse est verus filius, qui non solum vult, sed & mori-

bus similari patri. Cùm ergo meruisse-
mus jam dixisse, *Pater noster qui es in caelis*: sequimur deinde in oratione dicen-
tes :

SANCTIFICETUR NOMEN TUUM.

NON quod noviter optemus sanctificari nomen ejus, quod est ab æterno & usque in æternum sanctissimum; sed in bonis actibus filiorum magis ipse sanctificet: ut & pater & Dominus in mentibus no-

stris tabernaculum suum, & inhabitatorem faciat Spiritum sanctum: ut adjuvet corda ipsa Deus, ut vos custodiat ea semper per gratiam suam. Deinde dicitur :

ADVENIAT REGNUM TUUM.

VIDEDE fratres, ecce optamus advenire regnum Domini, & judicium ejus accelerari ultro rogamus; & rationes nostras adhuc paratas non habemus. Sic ergo à nobis omni hora agendum est, ut Dominus & pater postea nos ita suscipiat, & bonis coram eo actibus quotidie com-

placentes sequestrans nos ab hæcdis, à dextris suis in æternis introducens nos regnis. Agnoscamus nobis in futuro judicio propitium judicem, quem in præfenti sæculo ausi vocaverimus patrem. Deinde dicimus :

FIAT VOLUNTAS TUA SICUT IN COELO ET IN TERRA.

IN hoc ergo verbo, fratres, pertinet in nobis liberi status arbitrii; & quidquid suasio antiqui serpentis nocivè nobis ingerit, si volumus, amputatur, cùm Domini voluntas in nobis reparando perficitur: sicut dixit Apostolus: *ut non quecumque vultis illa faciatis*. Exigit enim Spiritus ut voluntas in nobis Domini fiat: ut jam non periciat anima, quidquid cum prava carne concupiscens sibi suaserat. Oramus ergo, ut voluntas in nobis Domini fiat. Si ergo à nobis sua voluntas semper periciatur, non ergo erit propria; quæ discussa de suis malis in die judicii condemnetur. Voluntas enim Domini sancta est, novit dare, non timere judicium: quæ voluntas sua quibus impleta fuerit, promittitur etiam iis Angelos judicare. Hanc sanctam voluntatem Dominus & Salvator noster per formam faciendi in se liberam, ut amputet in nobis carnis arbitrium, demonstrat nobis dicens: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui me misit*. Et iterum in sancta sua Passione dicit: *Pater, si possibile est, transiit a me calix iste*. Hæc verò in Domino vox timoris erat carnis indute, ostendens nobis actus vitæ semper debere benè tractari, si mors adveniens debet timeri. Et iterum erat interrogatio Domini apud patrem, si quod à nobis in nobis volumus, potest impleri, aut quod nullum potest nobis contra desiderium nostrum justè imponi. Unde subsequitur fidei forma, qua Dominus patris committitur voluntati, dicens: *Sed tamen ut*

sicut ego volo, sed sicut tu vis. Et iterum subsequitur: *Si non potest auferri à me calix iste, nisi ut bibam illum, fiat voluntas tua*. Videte ergo quia quidquid à voluntate nostra eligimus, injustè agnoscitur: & quidquid nolentibus nobis à juventute imponitur, justè proficit rationi. Nam quomodo versis in se oculis suis vultum suum respicere homo non potest; sic iudex sui sibi ipsi esse non potest; nisi justè quod videtur ab alio judicetur. Si ergo vultum suum videre potest nemo, voluntatem suam justam probare quomodo potest; nisi in omnibus quod videtur ab alio judicetur? Et ecce fratres, quantam reparationi nostræ Dominus contulit pietatem, & qualem erroris nostro salutis viam ostendit: ut in unigenito filio suo demonstraret, quod in servis suis quærebat perficere. *Fiat voluntas tua sicut in caelo & in terra*. In caelo, quod dixit, possumus benè agnoscere fratres; quia sicut ab Angelis in caelis sanctè perficitur, ita & in terra ipsa per Prophetas & Apostolos præceptorum Dei, & in carnalibus hominibus exoptatur ut fiat; ut secundum sanctam Scripturam dicentem in utrisque elementis, hoc est, in caelo & in terra, in beneplacitis suis regnet; & in nobis Dominus: & sit unus Pastor, & unus grex. Similiter & illud spiritualiter intelligere possumus, quod dixit: *Fiat voluntas tua sicut in caelo*: hoc est, in Domino, sicut in filio ejus. Quia cælestis dum descendit voluntas Patris perficitur, dicente ipso Domino: *Non veni facere voluntatem meam*, Joan. 6.

Gal. 5.

Joan. 6.

Matth. 26.

Ibidem.

sed

fed ejus qui me miser. Vides ergo si ipse Dominus Salvator ostendit, se ideo venisse, ut voluntatem suam non faceret, sed jussa Patris impleteret; quomodo malus servus jussa mea neglexit, & meam facere voluntatem? de quo dicit & Apostolus: *Quis est qui ascendit, nisi qui & descendit in inferiora terra?* Ita ergo & in terra dixit, hoc est, corporis nostri machina de limo terræ formata; cui sententia Dei

dicitur est: *Terra es, & in terram ibis.* Si-
 militer efficit justitiam nobis Domini voluntas exposcitur, ut dum quotidie in nobis voluntas Domini fuerit operata, non inveniatur propria, quæ in futuro judicio condemnentur ad pœnam: sed fit in nobis voluntas Domini, quæ coronetur ad gloriam. Deinde sequimur in oratione dicentes:

PANEM NOSTRUM QUOTIDIANUM DA NOBIS HODIE.

ERGO fratres, cum supradicta Domini voluntas inculpabiliter à nobis quotidie fuerit adimpleta, & in timore Domini omnia fuerint mandata explicita; dignè

operariis suis rogatur annonam ut tribuat, qui digno mercenario mercedem non negat. Deinde dicimus:

ET DIMITTE NOBIS DEBITA NOSTRA, SICUT ET NOS DIMITTIMUS DEBITORIBUS NOSTRIS.

FRATRES, hoc orantes amplius timeamus, ne ad hæc verba precum nostrarum respondeat nobis Dominus dicens: *Judicio quo judicatis, judicabitur de vobis; & mensura qua mensi estis, remetietur vobis.* Et vide qui hoc petis, si quod tibi noluisse fieri alii non fecisti. Ergo antequam has voces Domini audiamus fratres, prius scrutemur corda nostra: si justè & nos petimus à Domino, quod & à nobis est petentibus non negatum. Nos petimus, *Dimitte nobis debita nostra*: audit Deus, & cupit dimittere, sed si ante nos petentibus relaxemus. An dubito miser ego ho-

mo, ne beneficiis meis divina non retribuatur vices? Respice, agnosce, & considera, o miser homo, numquid magis tu plus quam Deus? qui ut tibi aliqua justitiæ, aut agenda ingerat pietatis, post mercedem vel dona ipsius, tibi proficit ipsi & quod agit. Nihil enim Dominus minus habet in sua potentia, nec aliquid tuum indiget in virtute, aut deest & in gloria: solummodo nostra illi opus est salus, quam pro nobis providet gratia ejus; quamque per nostram negligentiam illi de nobis possidet minus. Deinde dicimus:

ET NE NOS INDUCAS IN TENTATIONEM.

SATIS nos admonent, fratres, verba ista esse sollicitos: ideoque rogandus est Dominus, & crebris gemitibus tundenda sunt nobis corda atque pectora, ne patiatur Dominus servos suos sine suo adjutorio aliqua nos hora consistere; ut non habeat potestatem neque aditum, per quod adversarius noster diabolus, qui circuit nos ut leo quotidie, quærens aliquem nostrum devorare; & pravis suasionibus suis quærat corda nostra inficere. Ergo incessabiliter est precandum ad Do-

minum; ut dignetur adjutorii sui custodia muro nos suæ gratiæ circumdare, & tentationum in nobis aditus sua munitione obstruere; ut non patiatur plasma facturæ suæ captivum fieri, & servitutibus cedere inimici. Si tamen supradicti hostis tentationibus non ultro nostrum tradamus assensum, & velut nosmetipsos ipsi nos captivantes, hostem nostrum incipiamus magis desiderare, quam fugere. Sequimur deinde complentes orationem, dicentes:

SED LIBERA NOS A MALO. AMEN.

FRATRES sanctissimi, ante hoc Deus in nobis cupit perficere, quam rogetur: quia potens est, & nihil est ei difficile, sed si nos hoc mereamur: nec enim vult machinam cadere nostram, quam manibus suis ipse construxit. Festinat enim eruere nos de laqueo, si sensum nostrum non ultro tradamus suasionibus inimici: sed rogantes incessabiliter Dominum, ut attributo nobis suæ gratiæ adjutorio,

dignè dicamus: *Quoniam à dextris est nobis Dominus ne commoveamur: & securi de Domino iterum repetamus: Non timebo malum quoniam tu mecum es.* Ut qui in principio hujus orationis ostendit nobis per gratiam, Dominum Patrem audere dicere, iterum ipse in fine orationis à malo dignetur nos liberare. Amen.

Ergo fratres finita ad Dominum oratione, ipso juvante agamus nunc de cetero

cætero de nostri servitii opere: ut qui nos jam in filiorum dignatus est numero computare, non debeat aliquando de de malis nostris actibus contristari. Ita enim ei omni hora de bonis suis in nobis parendum est, ut non solum iratus Pater suos nos aliquando filios exheredet; sed metuendus Dominus irritatus à malis nostris, ut nequissimos servos perpetuo tradat in poenam, qui cum sequi noluerunt ad gloriam. Exurgamus tandè aliquando ut pigri, excitante nos scriptura, ac dicente: *Jam enim hora est ut de somno surge*; & apertis oculis nostris ad lumen deficiam, attonitis auribus audiamus quæ divina quotidie clamans nos admonet vox, dicens: *Qui habet aures audiendi audiat, quid spiritus dicat Ecclesiæ.* Qui dicit: *Venite filii audite me, timorem Domini dabo vos.* Currite dum lumen vitæ habetis, ne tenebræ mortis vos comprehendant, & quaerens Dominus in multitudine populi cui hæc clamat operarium suum audirorem, iterum reclamant dicens: *Quis est homo qui vult vitam; & cupit videre oves bonas? tu qui audis responde; Ego. Et Dominus tibi dicit: Si vis habere veram & perpetuam vitam, prohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquamur dolui; disverte à malo, & fac bonum; inquire pacem, & sequere eam.* Et cum hæc feceritis oculi mei super vos justos, & aures meæ in preces vestras. Et antequam me invocetis, dicam vobis; Ecce adsum. Quid dulcius nobis ab hac voce Domini invitantis nos fratres? Ecce pietate sua demonstrat nobis Dominus vitæ viam. Succinctis ergo per fidem vel observantiam bonorum actuum lumbis nostris, per ducatum Evangelii pergamus itinera ejus; ut mereamur eum, qui nos in regnum suum vocavit, videre: in cujus regni tabernaculo si volumus habitare, nisi illuc bonis actibus curratur, minimè pervenitur. Sed interrogemus eum Propheta Dominum, dicentes ei: *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo?* Post hanc interrogationem, fratres, audiamus contra nos Dominum iterum respondentem, & ostendentem nobis viam ipsius tabernaculi, dicendo: *Qui ingreditur sine macula, qui loquitur veritatem in corde suo: qui non egit dolui in lingua sua; qui non fecit proximo suo malum, qui opprobrium non accepit adversus proximum suum: qui malignum diabolum aliqua suadentem sibi cum ipsa suasionè à conspectibus cordis sui respuens, deduxit ad nihilum, & parvu-*

los cogitatus ejus tenuit, & alligat ad Christum petram. Qui timentes Dominum, de bona observantia sua non se reddunt elatos; sed ipsa in se bona non à se posse, sed à Domino fieri æstimantes, operantem in se Dominum magnificent, illud cum Propheta dicentes: *Non nobis Domine, non nobis: sed nomini tuo da gloriam.* Nec Paulus Apostolus de prædicatione sibi aliqua imputavit, dicens: *Gratia Dei sum id, quod sum.* Et iterum dicit ipse: *Si gloriari oportet, non expedit mihi.* Ergo subsequitur Dominus viam vitæ beatæ per monita sua dicens: *Qui jurat proximo suo, & non decipit eum; qui pecuniam suam non dedit ad usuram, qui munera super innocentes non accepit.* Et subsequitur nobis Dominus in Evangelio dicens: *Qui audit hæc verba mea, & facit ea, non movebitur in æternum.* Et nos interrogemus eum, dicentes: *Quomodo Domine non movebitur in æternum? Respondit nobis iterum Dominus: Quomodo? quia simulabo eum vitro sapienti, qui adspicavit dolibidem, munus suum supra petram. Venerunt flumina, flaverunt ventri, & impegerunt in damm illam, & non cecidit: sanctitas enim erat super petram.* Hæc complens Dominus tacet, spectans nos quotidianis sanctis suis monitis factis nos respondere debere, ideo quotidie nobis propter emendationem malorum hujus vitæ dies ad inducias relaxantur, dicente Apostola: *Au nascituris quia patientia Dei ad penitentiam vos adducit? Nam pius Dominus dicit: Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat.* Cum ergo interrogassemus Dominum, fratres, de habitatore tabernaculi ejus, audivimus habitandi præceptum; sed si compleamus habitatoris officium. Ergo præparanda sunt corda nostra & corpora sanctæ præceptoris obedientiæ militanda: & quod minus habet in nos natura possibile, rogemus Dominum, ut gratiæ suæ jubeat nobis adjutorium ministrare. Et si fugientes gehennæ poenam ad vitam volumus perpetuam pervenire, dum adhuc vacat, & in corpore sumus, & hæc omnia per hanc lucis vitam vacat implere, currendum & agendum est modo, quod in perpetuo nobis expediat. Constituenda est ergo à nobis Dominici schola servitii, ut ab ipsius nunquam magisterio discedentes, & in hujus doctrina usque ad mortem in Monasterio perseverantes, passionibus Christi per patientiam mereamur esse participes, ut & regno ejus Dominus nos faciat coheredes.

Rom. 13.

Apoc. 2.

Psalm. 35.

Ibidem.

Ibidem.

Psalm. 114.

Ibidem.

Psalm. 119.

1. Cor. 15.

2. Cor. 12.

Psalm. 141.

Matth. 7.

Ibidem.

Rom. 12.

Ezech. 33.

INCIPIT DE GENERIBUS, VEL POTIUS DE ACTU ET
VITA MONACHORUM IN COENOBIIIS.

CAPUT PRIMUM.

MONACHORUM quatuor esse genera manifestum est, Primum Cœnobitarum, hoc est, Monasteriale, militans sub regula vel Abbate. Deinde secundum genus est Anachoretarum, id est, Eremitarum; horum qui non conversionis fervore novitio, sed Monasterii probatione diuturna, didicerunt contra diabolum multorum solatio jam docti pugnare, & bene instructi fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi, secuci jam sine consolatione alterius, sola manu, vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum cum Deo & spiritu repugnare sufficiunt. Tertium verò Monachorum deterrimum genus est Sarabaltarum, quod melius adhuc laicum dixissem; si me propositi sancti non impediret tonsura: qui nulla regula approbati, & experientia Magistra, sicut aurum fornacis; sed in plumbi natura molli, adhuc factis fervantes saculo fidem, mentiri Deo per tonsuram noscuntur. Qui bini aut terni, aut certè singuli, sine Pastore non dominicis, sed suis inclusi ovilibus, pro lege eis est desideriorum voluptas: cum quidquid putaverint, vel elegerint, hoc dicunt sanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere: & dum in proprio arbitrio querunt habere cellas, arcellas, & recessas, ignorant quia perdunt suas animellas. Simul & ii, qui nuper conversi immoderato fervore eremum putant esse quietem; & non putantes insidiari & nocere diabolum, singularem cum eo pugnam indolenti & securi invadunt, sine dubio indulti lupi faucibus occursuri. Quartum verò genus est Monachorum nec nominandum; quod melius tacere, quam de talibus aliquid dicere, quod genus nominatur gyrovagum: qui totam vitam suam per diversas provincias ternis aut quaternis diebus per diversorum cellas, & Monasteria hospitant; cum pro hospitem adventu à diversis volunt quotidie noviter suscipi; & pro gaudio supervenientium exquisita sibi pulmentaria apparari, & animantia pullorum sibi curant quotidie à diversis hospitiibus pro adventu cultello occidi, gravare se ita diversos non credunt, commutando quotidie hospites, pro adventu novitatis sub importuna charitate diversos cogant sibi præparare diversa, & velut ab invito à diversis hospitiibus exigentes præceptum

solantes: per occasionem præcepti cum inquietos sibi pedes post viam fomentari exposculant, per occasionem itineris inestinas suas latiori cena vel prandio inquinatas, infinitis poculis magis quam pedes desiderant. Et post exinanitam à famelico hospite mensam, & miculas ipsas panis post viam deterfas, sitim suam sine verecundia hospiti ingerentes, si calix hoc casu defuerit, rogatur hospes in ipsa patella ut misceat. Et postquam ex utraque parte nimietate cibi & potus percalcato usque ad vomitum fuerint, totum laboriosæ vitæ imputant, quod gula locravit: & antequam novus lectus lassatum magis à potionibus, vel ab escis quam à via, hospitem suscipiat, laborem suæ vitæ pro magno hospites enarrantes, dum mercedem repausationis largioribus pulmentariis, & infinitis poculis hospitem sibi cogunt largire, rationem erroris sui per peregrinationem, & captivitatem celando excusant, & mox de vicinis Monachis aut Monasterii positione interrogant; ubi cum inde leaverint, ponant vel applicent velut lassum. Et quasi quibusdam universis clausus sit mundus, & ex toto eos nec loca, nec silvæ, nec latus ipse Ægypti eremus capiat, nec universa Monasteria ad servitium Dei eos suscipiant; & eos, ut diximus, totus mundus non capiat: inde se dicunt justè errare, & ex toto locum repausationis, & refrigerium animæ, & integram se observationem disciplinæ nusquam posse invenire. Quasi dicant se ita multum sapientes, ut totum ipsi solis displiceat, quidquid Deo & hominibus placet. Ideoque magis eligunt ambulare, & noviter per diversos quotidie hospites mutatas & varias refectiones, & per occasionem sitientes vitæ repropinata pocula sumunt. Hoc ergo agunt, ut gulæ suæ magis quotidie peregrinari videantur quam animæ. Et cum eis post biduum ad unum hospitem apparatus ipse in pulmentariis jam minuendo subducitur; & manè alia die facto, cum non refectioem coquendam, sed ad laborem cellulæ suæ viderint hospitem occupari; mox quæri sibi alium hospitem placet. Et adhuc non venit, & jam vadit. Tunc vale festinant avaro jam hospiti dicere: & cum migrare de tali hospitali satagent, orare post egressum suum hospitem postulant. Sic testinant, quasi ab aliquo impellantur; quasi eos jam expectent aliorum hospitiuum prandia præparata. Et non longè ab ipso

Monasterio

Monasterio, si invenerint cellulam Monachi, repausantes dicunt, se porro à finibus advenire Italix: & noviter aliquid de peregrinatione, aut de captivitate, & ipsi hospiti quasi humili & inclinato capite mentientes, cum pro pietate longi itineris cogunt pii hospitis totam paupertatem in cacabis & in mensa exinaniri: sine dubio & ipse hospes nudus & à gluttonibus exinanitus post biduum relinquendus. Et cum post triduum & ipse, & cella ejus, & mores, & ejus displicuerit disciplina: & cum subducta eis post biduum ab eo minus exhibuerit mensa, mox & ipse reconsignare bifacias cogitur, quas diversorum hospitem jam panes tolli impleverat: cum in diversorum hospitalis in mensis recentes fumunt, illos servatos cogunt per avaritiam mucidare. Ergo postquam eis bifaciae consignantur, mox & de pastura miser alinus revocatur, cui post recentes viæ labores misero pastura placuerat, si domino ejus hospitale non displicuisset in biduo: & noviter restratus, & diversis tunicis & cucullis resarcinatus, quas aut importunitas à diversis exegerat, aut inventa occasio fraudis diversos hospites nudaverat, & ut alios petant, fingunt se pannos advestiri: & vale & ipsi hospiti dicentes, adhuc non venerunt, & jam vadunt, cum ad alia jam hospitalia in animo invitantur. Cæditur, pungitur, usulatur, loricat miser assellus; & non vadit: vapulant aures ejus, postquam clunes defecerint. Ideo miser perocciditur, & manibus lassus impingitur; quia festinat & sitagitur, ut ad alterius Monasterii prandium occurratur. Et cum pervenerint ad alterius Monasterii ad Monachi regias, Ita hilari & clamosa voce de foris, Benedicite, clamant; & quasi jam illum calicem in manum acceperint, quem mox ingressi Monasterium pro siti sunt petitura: & intrantes regias, adhuc non renuntiati & suscepti, excaricant; & quasi pro aliquo debito, aut ex alicujus delegatione ibi adveniant, ante intus bifaccie porrigitur, quam ipse hospes suscipitur. Et non prius ad oratorium festinat, nisi pro labore desiderandi vini per occasionem vitæ sitis: ut tu pro charitate hospiti vinum porrigas, ab illo sic manè aqua exposcitur. Hi cum tales cum ipsi jejunia ambulando ignorant, & ad quoscumque supervenerint jejunantes, aut pro superventu hospitali cogunt eos jejunia frangere; aut non erubescunt sua voce eis hoc dicere, magis eos propter avaritiam jejunare, ut non hospitem velint recreare post viam; & per vagam suæ consuetudinis gulam cogunt perseverantium jejunia violari: cum illi laborioso itineri imputant quid-

quid præsumunt, & nesciunt, quia ut eis non liceat jejunare, aut abstinere, aut aliquo nesciant aliquando loco stare, non eos aliqua ambulare compellit necessitas, sed gula cogit voluntas: cum securi & supervenientes alieni laboris quarant panes comedere, & diversorum lectis peregrinis straminibus sudores suos amant abstergere. In quibus straminibus cum indigesti præ crapula cibi & potus cupiunt satisfacere somno; vel cum quidam occupatione gulose ambulationis, Psalmos aliquando neglexerint meditari, ipsorum ore respondent, se lassos post viam ossibus non posse de lectulo surgere, cum vis fuerint sani in mensa lerothia manducare. Mox matutinorum exleto opere Dei surgunt velut gementes & lassos. Sic primo manè calefacti mero, petito panis fragmento ficti ægroti succos desiderantes; Monasteria ipsa aut cellulas falsè exeunt, loricando de ficta infirmitate, abhæso securi, quod sanitatis gressus sint ab ipso limine reformantes. Nam sibi nolunt sub imperio Monasterii Abbatem de omnibus necessariis cogitare, vel ipsi alicubi suo viventes arbitrio facta cellula persistendo, vel ipsi sibi necessaria vitæ debuerant cogitare. Et si nostra illis displicet vita, vel suam nobis ostenderent formam. Unde nunquam persistentes acti sunt quotidie ambulando mendicare, sudare & gemere; quam uno loco stando laborare, & vivere: & quotidie noviter diversorum cellas ut humiles intrent hospites; solo capite inclinati: deinde superbi & velut ingrati post biduum migraturi, & veluti quibus diversorum vita & actus, & omnium Monasteriorum disciplina non placeat, eligunt magis ambulare, quam sistere. Qui per diversa semper vagando ignorant apud quem tædia sua suscipiant: & quod est ultimum, nesciunt ubi suam constituent sepulturam. Unde ergo magnum existimantes primum genus Cœnobarum, cujus milita vel probatio voluntas est Dei, ad ipsorum Regulam revertamur.

Frates, clamat nobis quotidie Dominus dicens: *Convertimini ad me, & ego red. 1:* *convertar ad vos.* Conversio ergo nostra ad Deum, fratres, non aliud est nisi à malis reverſio; dicente Scriptura: *Di-psal. 32:* *verte à malo, & fac bonum.* A quibus autem malis cum avertimur, Dominum intuemur; & ille nos statim suo illuminans vultu, donans nobis adjutorium suum, mox gratiam suam petentibus tribuit, quærentibus ostendit, pulsantibus patefacit. Hæc tria Domini dona concessa ipsis conveniunt, qui Dei voluerint, non suam facere voluntatem. Quia aliud nobis Dominus in spiritu imperat, aliud caro cogit in anima: & quis à quo victus fuerit,

facere, ipſus & ſervus eſt. Eccleſiæ ſuz namque Dominus ſecundum Trinitatis nomen tres gradus doctrinæ conſtituit; primum Prophetarum, Apoſtolorum ſecundum, Doctorem tertium: ſub quorum imperio vel doctrina Chriſti regerentur Eccleſiæ & ſcholæ: ut paſtorum vice ſanctis ovilibus divinas oves & claudant & doceant, dicente Domino per Iſaiam Prophetam: *Dabo vobis Paſtores ſecundum cor meum, & paſcent vos paſcentium cum diſciplina.* Et ipſo Domino dicente: *Simon Joanne paſce oves meas: docentes eas ſervate ea que mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi.* Ideoque omnes, quibus adhuc inſipientia mater eſt, expedit ſub unius eſſe poteſtate majoris: ut doctores arbitrio ambulantes, iter voluntatis propriæ diſcant neſcire. Per doctorem enim nobis imperat Dominus: quia ſicut dixit ſuperius, cum ipſis doctorebus eſt ſemper omnibus uſque ad conſummationem ſæculi: ſine dubio non aliud, niſi nos ædificaturus per eos, dicente ipſo Domino diſcipulis ſuis, doctorebus noſtris: *Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit me ſpernit.* Ergo ſi quæ à doctorebus audivimus, & facimus; non jam quæ volumus exercemus: ut in die judicii nihil habeat in nobis quod ſecum diabolus vindicet in gehennam, quia in nobis hoc ſemper egit Dominus, quod judicaret ad gloriam.

CAPUT II.

INTERROGATIO DISCIPULLI

Qualis debeat eſſe Abbas?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

ABBAS, qui præſſe dignus eſt Monafterio, ſemper meminere debet quod dicitur, & nomen majores factis implere. Chriſti enim agere creditur vices in Monafterio, quando ipſius vocatur pronomine, dicente Apoſtolo: *Sed accepit ſpiritus adoptionis filiorum, in quo clamamus Domino, Abba Pater.* Ideoque hic Abbas nihil extra præceptum Domini, quod abſit, debet aut docere, aut conſtituere, aut jubere: ut juſſio ejus, vel monitio, ſive doctrina fermentum divinæ juſtitiz in diſcipulorum mentibus conſpergatur. Memor ſemper Abbas, quia doctrinæ ſuz, vel diſcipulorum obedientiz, ambarum rerum in tremendo judicio Domini faciendæ erit diſcuſſio. Et ſciat Abbas, culpæ paſtoris incumbere, quidquid in ovibus paterfamilias utilitatis minus potuerit invenire. Tandem iterum erit liber, ut ſi inquieto vel inobedienci gregi Paſtoris fuerit omnis diligentia attributa, & morbidis earum acti-

Col. Regul. Tom. I.

bus univerſa fuerit cura exhibitæ, paſtor eorum in judicio Domini abſolutus dicat cum Propheta Domino: *Non abſcondi in corde meo veritatem tuam; & ſalvare tuum dixi: Ipſi autem contemnentes ſperaverunt me.* Et tunc demum inobedientibus curæ ſuz ovibus poena ſit eis prævalens ipſa mors. Ergo cum aliquis ſuſcipit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præſſe diſcipulis: id eſt, omnia bona & ſancta factis amplius quàm verbis oſtendere; quomodo intelligentibus diſcipulis mandata Domini proponat; duris corde verò & ſimplicibus factis ſuis divina præcepta monſtret. Omnia verò quæ diſcipulis docuerit eſſe contraria, in ſe factis indicet non agenda: *Ne alius prædicans ipſe reprehendat.* ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare vero ta exarras inſuſius mecum, & ſumpſiſti teſtamentum meum per os tuum? Ta vero odiſti diſciplinam.* Et qui in fratris tui oculo ſeſtucam videbus, in tuo trabem non vididiſti? Non ab eo perſona in Monafterio diſcernatur; non unus plus ametur quàm alius; niſi qui non in bonis actibus invenit meliorem. Non convertenti ſervo pro merito nationis præponatur ingenuus. Quare? quia ſervus ſive liber omnes in Chriſto unum ſumus; & ſub uno Domino æqualem ſervitii militiam bajulamus. *Quia iam eſt apud Deum perſonarum acceptio.* Solummodo in hac parte apud Deum diſcernimur, ſi ab aliis meliores factis inveniamur. Et tamen ut oſtendat Deus circa omnes pietatis ſuz clementiam, pariter jubet clementia, vel terram juſtis vel peccatoribus famulari æqualiter. Ergo æqualis ſit ab eo omnibus charitas; una præbeatur in omnibus diſciplina. In doctrina ſua namque Abbas Apoſtolicam debet illam ſemper formam ſervare, in qua dicit: *Argue, obſerâ, increpa:* id eſt, miſcens temporibus tempora, terroribus blandimenta, durum Magiſtri, plum patris oſtendat affectum. Id eſt, indiſciplinatos & inquietos debet arguere obedientes & mites, & patientiſſimos; ut in melius proficiant, obſerâre: negligentes & contemnentes ut increpet admonemus. Humilitatis verò talem in ſe eis formam debet oſtendere, qualem Dominus contententibus de gradu fortiiori Apoſtoliſi demonſtravit: id eſt, cum apprehenſa manu infantem in medio eorum deduxiſſet, dixit: *Qui vult eſſe inter vos fortior, fit talis.* Ideoque quicquid Abbas diſcipulis pro Deo agendum injunxerit, implet factis, & tradens omnia ordinationis ſuz protelo ſequantur membra, qua duxerit caput. Charitatem vero vel gratiam talem debet circa omnes fratres habere, ut nullum alii præferens, omnibus diſcipulis vel filiis ſuis amborum parentum

G g

in se nomen exhibeat; matrem, eis suam præbens æqualiter charitatem; patrem se eis mensurata pietate ostendat. Meminisse debet Abbas semper quod dicitur. Quia cui plus creditur, plus ab eo exigitur: & sciat, quia qui suscepit animas regendas, parat se ad rationes reddendas. Et quantum sub cura sua fratrum habere sciverit numerum, agnoscat pro certo, quis in die iudicii ipsarum omnium animarum tantas est redditurus Domino rationes; sine dubio addita & sua: quia ut fratres in Monasterio propriam non agerent voluntatem, hujus semper iussione omni obedientia militarunt. Quia cum discussi fuerint de omnibus actibus suis, dicturi sunt in iudicio Domino, omnia facta sua per obedientiam à iussione impleta esse Magistri. Ideoque debet semper cautus esse Magister, ut omnia quæ imperat, omnia quæ docet, omnia quæ emendat, de præceptis Dei iustitia dictante monstratur, quæ futuro iudicio non condemnentur; timens semper futuram discussionem pastor de creditis ovibus. Quia & cum de alienis ratiociniis cavet, redditur de suis sollicitus; & cum de monitionibus suis emendationes aliis subministrat, ipse efficitur à vitiis emendatus. Quidquid verò Abbas pro utilitate Monasterii agere aut facere voluerit, cum consilio fratrum agat: & convocatis omnibus fratribus de utilitate Monasterii tractetur communiter: ita tamen non libero ausu fratres aut invito suæ pietatis arbitrio, sed iussione & imperio Abbatis eligendis fortè consiliis applicentur. Nam ideo omnium queratur consilium, quia quot homines, tot sunt pro diversitate interdum sententiæ: ne fortè, à quo non speratur, melius subito detur consilium, & communi utilitati hoc magis proficiat: & de multis consiliis quod eligatur facile invenitur. Quod si de omnibus nullus aptum potuerit dare consilium, tunc Abbas, reddita ratione consilii sui, constituat quod vult. Et iustum est ut membra caput sequantur. Ideo omnes fratres diximus ad consilium debere vocari; sed in sententiam Monasterii: quia res Monasterii omnium est, & nullius est. Ideo omnium, quia proficiendo successione quandoque in Monasterio vicibus de se fratres expectant: ideo nullius, quia nihil in Monasterio aliquid sibi à fratribus peculiariter vindicatur. Et nullus suo aliquid constituit ut faciat arbitrio, sed omnes sub imperio degunt Abbatis. Qui ergo Abbas sanctæ hujus artis sit artifex, non sibi ipsius artis, sed Domino assignans ministerium, cuius in nobis gratia fabricatum, quidquid à nobis sanctè perficitur: quæ ars operari & disci debet in Monasterii

officina & exerceri, prout cum spiritalibus ferramentis.

CAPUT III.

INTERROGATIO DISCIPULI SEQUENTER.

Quæ est ars sancta, quam docere debet Abbas discipulus in Monasterio?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

QUÆ hæc est ars sancta? primo credere. confiteri, & timere Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, unum Deum in Trinitate, & trinum in unitate; trinum in una deitate, solum & unum in trina maiestatis potentia. Ergo hunc ex toto corde & ex tota anima diligere, & proximum tanquam seipsum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiscere, non falsum testimonium dicere; honorare patrem & matrem: & quod sibi quis non vult fieri, alii ne faciat. Abnegare semetipsum, ut sequatur Christum; corpus pro anima castigare, delicias fugere, jejunium amare, pauperes recreare, nudam vestire, infirmum visitare, mortuum sepelire, in tribulatione subvenire, dolentem consolari, mutuum dare indigentibus: à saculi actibus se facere alienum: nihil amoris Christi præponere, iram non perficere; iracundiæ tempus non reservare: dolium in corde non tenere: de conscientia pacem falsam non dare, fratri fidem servare: non amare detrudere: promissum complere, & non decipere; charitatem non derelinquere: non amare jurare, ne fortè perjuret: veritatem ex corde & ore proferre; malum pro malo non reddere: injurias non facere, sed & factas patienter sufferre; inimicos plusquam amicos diligere: maledicentes se non remaledicere; sed magis benedicere: persecutionem pro iustitia sustinere: non esse superbum, non violentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmuriosum, spem suam Deo committere: bonum aliquid in se cum viderit, à Deo factum magis quam à se existimet; malum à se factum iudicet, & sibi & diabolo imputet: desideria sua à Deo perfici optare: substantiam suam non in solo labore manuum suarum, sed plus à Deo sperare: diem iudicii timere, gehennam expavescere: vitam æternam & Jerusalem sanctam desiderare: mortem quotidie ante oculos suspectam habere: actus vitæ suæ omni hora custodire: in quovis loco à Deo se respici pro certo scire; cogitationes malas cordi suo advenientes ad Christum mox allidere debere: os suum à malo vel pravo eloquio custodire: multum loqui non amare: verba vana aut risui apta non ex toto loqui:

loqui: risum multum aut excussum non amare; lectiones sanctas libenter audire: orationi frequenter incumbere: mala sua præterita cum lacrymis vel gemitu Deo confiteri in oratione quotidie; de ipsis malis de cætero emendare: desideria carnis non perficere: voluntatem propriam non audire: obedientiam admonitione Abbatis parere: non cupere dici se sanctum antequam sit, sed prius esse quod verius dicatur, & sic dici debere. Præcepta Dei factis quotidie adimplere; castitatem amare; nullum odire; zelum non habere; invidiam non exercere; contentionem non amare: ante solis occum cum inimico redire in gratiam; omnibus bonis ex toto corde obedire; & de Deo nuquam desperare.

Ecce hæc ars est sancta, quam ferramentis debemus spiritalibus operari: quæ ars sancta cum fuerit à vobis die noctue incessabiliter adimpleta, & cum unusquisque in diem iudicii Domino Deo futurorum & factorum suorum opera signaverit, tunc hæc ars, quæ ex Dei voluntate descendit, cum à nobis perfecta & inculpabiliter Domino fuerit in die iudicii reassignata, illa merces nobis à Domino reperietur, quam nobis fidelis Dominus promittit, quæ præparatur sanctis, & Deum timentibus; & hæc præcepta factis implentibus; habitandi in perpetuo terram, septies argenteo lucidiorem: de cuius camera cæli non istius Solis vel Lunæ, non stellarum candor, sed ipse Dei perpetua maiestas lucebit. In cuius terræ fulgore mellis & lactis, vini, & olei flumina in æternum currentia præparantur. In quorum ripis diversarum fructus arborum varios & diversos duodecies in annum nascentes, non cultura hominis, sed abundantia Deitatis, qui non fame delectant ad vescendum, vel esurie appetuntur ad manducandum; sed postquam oculi nostri ipso visu fuerint saginati, insuper unicuique hoc sapit in os quo fuerit delectatus. Sonant ibidem jugiter super ripas illorum fluminum posita organa Hymnorum: quæ ad laudem regis ab Angelis psallentibus simul sanctis Archæangelis decantantur: quarum dulcedine vocum ita Sanctorum delectantur auditus, ut ipsa modulatione canoris nimia delectatione garrula mēs plus libeat exultare: cum in duplici fulgore cæli terræque divinitus radiantis, in ipso candore terreni luminis ornata suro vel gemmis Jerusalem civitas, diversarum margaritarum rutilatione coruscet. Cujus muri vel portæ, plateæ, vel vici canoræ vocis suavi modulamine personant Alleluja. In qua exultatione sancti in imagine cælesti fulgentes, gaudebunt se de per-

Cod. Regul. Tom. I.

ditione sæculi liberatos, has divitias coelestes à Deo in perpetuum meruisse. Unde quo tramite ad talia perveniendum sit, ad textum superioris pagine recitamus.

CAPUT IV.
INTERROGATIO DISCIPULI CONSEQUENTER.

Quæ sunt ferramenta spiritalia, cum quibus operari possimus artem divinam?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

QUÆ? fides, spes, charitas, pax, gaudium, mansuetudo, humilitas, obedientia, taciturnitas; præ omnibus castitas corporum, conscientia simplex, abstinentia, puritas, simplicitas, benignitas, bonitas, misericordia; præ omnibus pietas, temperantia, vigilantia, sobrietas, justitia, æquitas, veritas, dilectio, mensura, modus, & perseverantia usque in finem.

CAPUT V.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Quæ est materies vel causa malorum, quæ in fornace timoris Dei excoquit debet? Vel quæ est argo, vel fordidatio victorum, quam de nobis decet lima justitia mundare?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CAVENDA nobis vitia hæc sunt: Primo superbia, deinde inobedientia, multiloquium, falsitas, avaritia, cupiditas, zelus, invidia, iniquitas, odium, inimicitia, ira, rixa, contentio, fornicatio, ebrietas, voracitas, murmuratio, impietas, injustitia, pigritia, furtum, detractio, scurrilitas, levitas, immunditia, vaniloquium, risus mautus, vel excessus; subfannatio, concupiscentia, dolus, ambitio, vacatio. Hæc omnia non sunt à Deo, sed opera sunt diaboli: quæ in die iudicii à Deo meritum suum, perpetui ignis gehennam, merentur.

CAPUT VI.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Quæ est officina divina artis, vel operatio spiritalium ferramentorum?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

OFFICINA verò Moaasterium est; in qua ferramenta cordis in corporis clausura reposita opus divinæ artis diligenti custodia perseverando operari potest.

CAPUT VII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De obedientia discipuli, qualis debeat esse.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PRIMUS humilitatis gradus est obedientia sine mora. Sed hæc forma paucis convenit, & perfectis; his, qui nihil sibi à Christo charius aliquid æstimantes propter servitium sanctum quod professi sunt, vel propter metum gehennæ, vel divitiarum vitæ æternæ, mox ut aliquid imperatum à majore audierint, moram pati nesciunt in sequendo. De quibus Dominus dicit: *Obaudistis aëris obedivitis mihi, me audis.* Ergo hi tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deserentes, mox ex occupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede jubentis vocem factis sequuntur: & veluti uno momento prædicta Magistri jussio, & perfectæ discipuli opera in velocitate timoris Dei ambæ res communiter citius explicuntur. Sed hæc paucorum perfectorumque forma, infirmorum, & pigrorum animos in desperatione sua satis non reddat attonitos, sed moneat imitandos non considerantes in nobis diversa esse vasa stibilia, cum multum in diversis pigritiæ contulit tarda natura. Nam quorundam auditus noscuntur surdo stupore hebecere, quorundam etiam animos fusione subita in siluosis cogitationibus cernimus aberrare. Ideoque remissius distractionem obedientiæ in Doctores delinquamus, ut combinata præceptione discipulis & jussione suam Magistrum non pigeat repetere, secundum testimonium Domini, qui vocavit, *Abraham, Abraham.* Quæ ergo repetitio manifestat nobis Dominum ostendisse, non posse sufficere unam vocem auditui. Nam in ipsis interrogationibus repetita Magistri vox repræbatur discipulis. Secunda ideo interrogatio non respondentibus justè indulgetur, ut prima adhuc discipuli taciturnitas non reatui, sed reservatæ Magistro reverentiæ custodia deputetur. In qua reverentia utilis discipulus tardè creditur stangere taciturnitatem, quam continet; ut non ad interrogationem tuam mox præceps in lingua suis te responsis occupet prius. In præceptionibus vetò ideo Magistri jussio repetitur, ut quamvis tardi aut negligentes sint auditores, cum secundo eis dicta primitus reperupt, usque adeo dignum est, ut secunda jam obedientibus factis mora rumpatur. Si vero tertia, quæ absit ut contingat, in discipulis obedientiæ mora

fuerit, culpa contumaciæ reatu deputetur. Nam & illud de duabus vitis Matt. 17; congruè hic & convenienter taxandum est: id est, latam, quæ ducit ad mortem; & arctam, quæ ducit ad vitam. In quibus duabus vitis diversorum hominum obedientiæ gradiuntur: id est, per latam viam secularium, & Sarabitarum, & gyrovagorum Monachorum: qui aut singuli, bini, & terni sine majore ipsi sibi æqualiter viventes, & voluntariè ambulantes, & pro æterno imperio quidquid placuerit sibi, vicibus invicem imperantes, & quæ voluerint peculiariter in se defendentes: cum in proprio unusquisque consilio non vult se vinci, scandalum sibi tales nunquam faciant esse absentem. Mox post studiosam litem malè congregati, à se invicem separantes, & sicut grex sine Pastore oberans, per diversa dispersus, sine dubio lupi faucibus occurratur; providentes; sibi, non Deo, sed proprio arbitrio novas iterato cellas, & de se solo sibi soli Abbatis nomina imponentes, Monasteria videas plura esse quàm Monachos. In hoc enim via lata à talibus creditur ambulari, cum in nomine Monachi communi more viventes, cum laicis solo tonsuræ habitu separati, obedientias suas magis desideris subministrant, quàm Deo; & suo judicio putant sibi licere; quæ mala sunt; & quidquid voluerint, hoc dicunt sanctum; & quod noluerint, hoc putant non licere. Et acceptum ducentes, ut cogitationibus suis corporum magis provideatur, quàm animæ; id est, victum, vestitum, & calcearium magis sibi melius ipsi posse cogitare, quàm alii: nam de futuris ratiocinis animæ negligendo ita se reddunt securos, ut sine maiorum probationibus sub proprio arbitrio militantes, credant se omnem legem & justitiam Dei perfectè in cellula operari. Nam si fortè supervenientium quorundam majorum cum emendationum quedam eis monita ministrantur, & inutilis eis docetur talis solitaria dispositio habitandi, mox eis displicet cum ipsa doctoris persona consilium: & statim nod in consentiendo ei, vel in sequendo eum emendationem promittunt; sed respondent, se vivere debere simpliciter: nescientes illud quod dixit Propheta: *Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in voluminibus suis.* Et illud testimonium Salomonis, quod dicit: *Sunt via qua videntur hominibus recta, quarum finis usque ad profundum inferni demergit.* Ideo enim via lata à talibus ambulatur, quia quocumque eos desideriorum duxerit pes, mox assensu sequuntur: & quidquid concupierint, concupiscentiæ eorum illico patissimus servit effectus; & novos sibi licen-

Psalm. 17.

Matt. 10.

Gen. 22.

Cor. Psalm. 13.

Prov. 4.

licentiæ calles, vel ut liberi sine Magistro arbitrii facientes, viam vitæ suæ illicitis voluptatum diversitatibus delectant; & quocumque etiam delectationes voluerint progredi, licentes & patulos sibi præbeant gressus: illud semper scire nolentes, quia homini creato *mors iuxta introitum delectationis posita sit.* Et quod eis dictum sit: *Post concupiscentias tuas non sat, & à voluntatibus tuis averto: surdo auditu pertranseunt.* Et contrario, quibus vero ad vitam æternam ambulandi amor incumbit, ideo angustam viam arripiunt, ut non suo arbitrio viventes, vel desideris suis, & voluntatibus obediētes, sed ambulantes alieno iudicio, & imperio, non solum in supradictis desideris suis & voluntatibus coarctantur, & facere solum nolum, cum possunt, arbitrium; sed etiam alieno se imperio subdunt, & in Cœnobiiis degentes Abbatem sibi præfesse desiderant. Et sine dubio hi tales illam Domini imitantur sententiam, quæ dicit: *Non vni facere voluntatem meam, sed vni qui me misit.* Et proprium non facientes arbitrium, abnegantes propter Christum semetipsos, sequuntur Deum, quocumque Abbatis præceptio duxerit. Et non solum de temporalibus necessariis, id est, victum, vestitum, & calcariis non coguntur sibi sub Abbatis sollicitudine cogitare; sed & de futuris suæ ratiocinantis animæ solam in omnibus præceptorum obediētiâ ministrando, de cæteris utilitatibus suis, tam corporis quam animæ, redduntur securi. Quia sive bene, sive male, Pastori incumbit quod in ovibus exercetur; & illum tanget in discussionis iudicio rationem reddere, qui imperat, non qui imperata pericit; sive bona sive mala. Ideo enim via angusta à talibus creditur ambulari, quia propria in eis desideria minimè adimplentur: & non quod volunt perficiunt, sed alieni iudicii jugum trahentes, quo ire delectationibus suis voluerint, repelluntur; & à Magistro eis quod agere aut facere denegatur. Amaricatione voluntati eorum quotidie in Monasterio pro Domino, & ad probationem quæque in iuncta fuerint, sustinent velut in Martyrio patienter; sine dubio illud Domino cum Propheta dicturi in Monasterio: *Propior te morte afflicti: tota die; & abimati sumus ne oves occisionis.* Et item dicturi postea in iudicio

Ecd. 18.

Ibidem.

Joan. 6.

Psalm. 43.

Psalm. 61.

Domino dicent in illo jam sæculo: *Transivimus per ignem & aquam, & induxisti nos in refrigerium:* hoc est, transivimus per amaricationes voluptatum nostrarum, & servitio obediētiæ pervenimus ad tuæ refrigerium pietatis. Sed hæc ipsa obediētia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, si quod iubetur non trepidè, non tepidè, non tardè, vel cum murmuratione, vel cum responso nolentis efficiatur. Quia obediētiæ, quæ majoribus præbetur, Deo datur. Sicut dicit Dominus doctoribus nostris: *Qui vos audit, me audit.* Et alibi dicit: *obanditu auris obedivit mihi.* Ergo ipsa obediētia, cum bono animo à discipulis præbetur; quia *hilarem datorem diligit Deus.* Nam si cum malo animo discipulus obedit, non solum nobis ore, sed & Deo de corde inoperatur, quod malo animo facit. Et quamvis impleat, quod ei fuerit imperatum; tamen acceptum jam non erit Deo, qui cor ejus respicit murmurantis: & quamvis faciat quod iubetur, tamen cum malo illud faciat animo, nullam de ipso facto mercedem Dominus imputabit: cum scrutans mox Deus corda ejus, triste facientis votum in eo invenit.

Meth. 102

Psal. 17.

1. Cor. 9.

CAPUT VIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De taciturnitate discipulorum, & qualis & quanta debeat esse.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

HUMANI generis machina nostrum est corpusculum: & cum sit mensura parvum, & in aliquantibus prolixis hominibus vix quinque à terra pedibus erigatur, ô jaclantur vanitas! omnis homo vivens in ipsa parvitate suo altitudinem cœli & latitudinem terræ putat se sua sapientia mensurare. Unde scientes nos ex limo terræ esse vasa stibilia, & quasi quasdam terræ glebas, ad parvum tempus erectas de terra, in sua sulco denuo recasuras; humiliati ergo tanquam de terra pulvis dicamus quod fumus: Ergo hæc coram corpusculi nostri quasi quædam domus est animorum; sic vitæ ministerio attributa, sicut servit gladio theca. Sedem verò ipsius animæ in cordis credimus radice fundatam: quæ radix duos in corpore supremos possidet ramos, & plus fragiles in peccato. Unum, in quo corporali ramo quasi per quasdam fenestras oculorum foraminibus de intus animam credimus respicere, & de intrinsecus concupiscentias suas ipsam semper intelligimus incitare. Alium ramum, in quo conceptos sœctus cordis ipsa in nobis sonat parturiens per linguæ eloquium: ut per portam exiens oris occupet alienum auditum;

ditum; & quicquid in nobis agitur & movetur, animæ est actus in corpore. Unde è contrario fit, ut migrante de ipso domicilio anima, totum in mortuo homine desit quod agebatur in vivo ab anima, quæ & mox sua terræ mortua reddita gleba, revertens in naturam terræ hominis terra, absconsoque homine in sepulcro, recoperta fossa in figura sua terra redeat pavimenti; ut similis tunc fuisse terra vivente agnoscat in homine, quæ animæ fuerat vigore erecta, & peregrina vitæ mutata ad tempus. Ideo anima à nobis migrante rigore stare non potest nostri corporis terra; sed cadens in naturam suam abscondit in sinu suo terra facturam, quam genuit. Ergo si hæc anima in nobis oculorum visum, oris eloquium, aurium auditum; & cupit propter futuram discussionem factoris sui, voluntati Dei obtemperare, & ejus dum vivit militare præceptis, claudat concupiscentiis suis oculorum fenestras, & humiliatos declinet in terram aspectus; ut mala non videat; & cum curvatus fuerit noster obtutus, ne quæcumque vidcrit anima concupiscat. Habet deinde anima nostra constitutam portam oris, & seram dentium, quam pravo claudat eloquio: ut non accuset anima factorem suum muniticum sibi minimè custodiam fabricasse; id est, cum promoverit à cordis radice aliquid in fratrem, & senserit se exterioris muri clausura; id est, oris & dentium sibi exitum denegari, revertens denuo ad radicem cordis, ibi pereat in abhorricatione sua, & ut parvulus allidatur ad petram, quam nascendo per linguam cretasit ad penam. Alii verò rami corporis nostri, qui imperio cordis deseruiunt, à peccato facile reserantur; id est, tactus manuum, & gressus pedum; quia furem clausura catenæ, & homicidam timenda reserant iudicia, & fugacem retinet pedica. Ergo illa, quæ superius diximus, tria suprema cautius debent à fratribus custodiri: id est, cogitatio, eloquium, & aspectus. Cogitatio, ut mox captivaverit mentem mala cogitatio, signata statim à fratribus sua fronte, vel ipsum pectus, mox ac præcepta Christi suam convertat memoriam, & dicat sibi frater cum Propheta: *Memento tui Dei, & consolatus sum.* Et idem dicat:

Psalm. 67.

Psalm. 17.

A te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. Si verò eloquio iracundo, aut pravo, aut vano, negligentia os armaverit, mox clauso ore & signato crucis sigillo in corde sibi loquatur, dicens cum Propheta: *Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam: obmutui, & humiliatus sum nimis, & sicut à bonis.* His ostendit Propheta, si à bonis eloquiis propter taci-

turnitatem debet interdum taceri, quanto magis à malis verbis propter peccati penam debet cessari? Ergo quamvis de bonis & sanctis, & ædificationum eloquiis perfectis discipulis propter taciturnitatis gravitatem rara loquendi concedatur licentia, tamen ab aliis verbis non interrogati fratres tamdiu in taciturnitate filescant; quamdiu taciti fræna oris eorum Abbatis interrogatione laxentur. Ideoque taciturnitas debet magnopere à fratribus custodiri: *Quia in multiloquio non* Prov. 10. *efugitur peccatum.* Et ideo, *mons & vira* Ibid. 10. *in manibus lingua.* Nam loqui & docere magistrum condecet; tacere & audire discipulo convenit.

CAPUT IX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quo ordine taceant fratres aliquas interrogationes faciant Abbati.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM de malis tanquam de bonis eloquiis freno taciturnitatis constringuntur discipuli, & licentiæ eorum aditus præsentis magistri custodia observantur; cum necessarie utilitati eorum aliquæ interrogationes advenerint adhuc clauso ore & signato tacitæ gravitatis sigillo, stantes ante majorem inclinatio humilitatis capite, clausum in silencio os clave benedictionis aperiant. Quod si semel dictæ benedictioni ad postulandum eloquium adhuc non respondeat magistri permissio, iterato humilitationis capite, & benedictione sola iterum repetita, denuo ab Abbate postuletur licentia. Quod si nec sic ab eo responsum fuerit, curvato item in humilitate discipulo, jam ipse frater se tunc demum moveat; ne aut nimius ei appareat, aut improbus, & suo operi redditus adhuc gerat personam tacentis: ut in ipsa humilitate taciturnitatis existimet semetipsum ideò indignum iudicatum ad loquendum Abbatis iudicio; aut fortè ad probationem inveniendæ humilitatis, putet sibi discipulus taciturnitatis ideò fuisse non apertam clausuram. Ideò enim ipsam solam benedictionem denuo diximus repetere; ut cum sola est, & sine alio eloquio, tamen reservata diu taciturnitas conservetur: cum denuo repetitur, & post ipsam mox à nolente disceditur, adhuc conservari probata humilitatis sentiat. Non ideò repetitio discipuli reofferat magistro, ut non solum propter spiritalem probationem ad inveniendam humilitatem discipuli, dici possit tacere magister; sed ne & corporaliter per cogitatum animo occupatus, vultus ejus aliis cogitationibus obstruiscens, vocem præcantis discipuli surdis auri-

auribus

auribus prætermittat : & ne ipsum magistrum per nimiam & importunam humilitatem in iram cogat vitium declinare ; & importuna humilitas in impedimento scandalii deputetur. Ideo enim diximus post secundam suggestam benedictionem nolenti majori tertiam jam non repetere debere, sed mox discipulum exinde debere discedere, & cum ipsa taciturnitate opus laboris, quod faciebat, debere pericere. Hæc interrogatio benedictionis, quæ vix sola taciturnitate laxatur, cum inclinatione humilitati capitis à discipulis præbeatur : id est, in omni loco, per omnem horam ; hoc est, in Monasterio, in agro, in via, in horto, vel in quovis loco : ut nunquam desit menti nostræ memoria Dei, propter quem aguntur hæc omnia ; ut cum forte aliquis ignarus, talem fratrem interrogaverit, dicens : quare tacitus & tristis es, & inclinat ambulas vultu ? respondeat ei : quia fugio peccatum, & timeo Deum : & ut custodiam me ab omni quod odit Deus, ideo sum mihi sollicitus semper. Ad mensam verò sedentes, si interrogations suas Abbati voluerint iutimare, ante benedictionem dictam cultelli aut cochlearii, aut panis percussura indicium sit magistro discipuli postulantis eloquium. Hæc omnia animæ pro Deo necessaria : ideo substantiam taciturnitatis constitimus clausura servari ; ut ab oblivione quis non decipiat tam facile, & præceptum sit semper in lingua. Nam cum per clausuram oris taciturnitas continetur, diu tractetur, vel purgetur in corde, quod possit mundum & sine peccato de ore proferri, dicente Apostolo : *Omne verbum vanum de ore vestro non proceat, sed si quid est ad edificationem.* Et item dicit scriptura : *Sapienter parvis innotescit verbis.* Et maxime timeat ideo, & omni hora nos à multiloquio custodire debemus : quia non potest fieri ; ut inter multa verba aliquanta non exeant cum peccato, secundum scripturam dicentem : *In multiloquio non effugitur peccatum.* Unde & Propheta tradens nobis formam ostendit se de his esse sollicitum, & tam à malis quam à bonis eloquiis debere tacere, dicens : *Dixit castidiam vias meas, ut non peccem in lingua mea. Pessimi erit meo custodiam ; obmutui, & tacevisti à bonis.* Hoc est, ostenditur perfectio discipulo, tam de malis quam de bonis eloquiis debere tacere. Quia etsi loquenda sunt bona eloquia, non discipulis, sed magistro debetur doctrina. Nam & sicut dicit scriptura : *Vita & mors in manibus lingue.* Diligenter ergo & iuste debet ipsa amplius refrænari. Hæc enim tanta taciturnitatis districtæ custodia perfectis & puris corde, & mundis à peccato, timentibus perpetua gehennæ incendia, &

quærentibus vitæ æternæ divitiis immortales, merito præcipitur observanda. Ideoque præfente Abbate non loquantur, nisi interrogati discipuli : absente verò Abbate, si de verbo Dei, sibi tamen lentè & humiliter, non clamosa voce loquentur : Quia omnis lenta locutio ab humilitate descendit. Si verò de inanibus aut de secularibus, vel quibusvis verbis quæ ad Deum non pertinent, inchoaverint discipuli loqui, mox à Præpositis suis eis imperetur silentium. Psalmos verò, vel scripturas, extra illas horas tres, in quibus quotidie sine labore tangit legi ; & sic laborantes fratres recensere sibi ex animo permittantur. Hanc verò tantam taciturnitatis clausuram superius præfente Abbate de perfectis apud Deum taxavimus ; his quibus nunquam de Deo oblivio subripit, & vitia oris quærunt diligenter cavere, & ex toto mundi, veluti Angeli, & à bonis & à malis eloquiis quærunt tacere pro Domino. Sed quia diveritas concessæ gratiæ secundum mensuram fidei, maxime in negligentibus poterit minorari, tepidis & imperfectis, & minus in sollicitis hoc relaxamus, ut de secularibus inquirendis, dumtaxat sine peccato aliquid quæ ad ædificationem spiritalem non pertinent, nisi petita benedictione fuerit magis concessa permissio, loquendi licentia non sumatur. De aliquo verò spiritali interrogando sermone, post benedictionem petitam, mox loqui debere discipulum. Scurrilitates verò, vel verba otiosa, & risum moventia æterna clausura damnamus ; & ad talia eloquia discipulum non aperire os permittimus.

CAPUT X INTERROGATIO DISCIPULI.

De humilitate fratrum qualis debeat esse, vel quibus modis acquiratur ; vel quomodo acquisita servatur.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CLAMAT nobis scriptura divina, fratres, dicens : *Omnis qui se exalcat, humiliabitur, & omnis qui se humilitat exaltabitur.* Cum hæc ergo dicit, ostendit nobis omnem exaltationem genus esse superbia. Quod se cavere Propheta indicat, dicens : *Domine non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei.* Et item repetit : *Neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Sed quid ? Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam, sicut ablatum est super matrem suam, ita retribuitur in animam meam. Unde, fratres, si summe humilitatis volumus culmen attingere, & ad exaltationem illam cœlestem, ad quam per præfentis vitæ humilitatem ascenditur, volumus velociter pervenire ;

audibus

Eph. 4.

Prov. 10.

Psalm. 38.

Prov. 14.

Luc. 14.

Psalm. 130.

acibus nostris ascendentibus scala illa erigenda est, quæ erecta in cælum in somnio Jacob apparuit, per quam ei descendentes & ascendentes Angeli monstrabantur. Non aliud sine dubio descensus ille & ascensus à nobis intelligitur, nisi exaltationem descendere, & ascendere humilitatem offendit. Scala verò ipsa erecta, nostra est vita in sæculo; quæ humiliato corde & capite suo in præfenti hoc tempore exaltatum à Domino mortis exitum erigat ad cælum; latera enim ejus scalæ certissimè credimus nostrum esse corpus. In qua latera diversos gradus humilitatis vel disciplinæ evocatio divina ascendendos inseruit.

Primum itaque humilitatis gradum in scala cæli ascendit discipulus, si timorem Dei sibi ante oculos semper ponens oblivionem omni hora fugiat, semper sit memor omnium, quæ præcepit Deus: ut quomodo & gehenna contententes Deum de peccatis incendat; & vitæ æternæ, quæ timentibus Deum preparata est, animo suo semper revocet: & custodiens se omni hora à peccatis & vitiis, id est, cogitationum linguæ, manuum, pedum, vel voluntatis propriæ, sed & desideria carnis. Æstimet se discipulum à Deo semper de cælis respici omni hora, & facta sua omni loco ab aspectu divinitatis videri, & ab Angelis omnia renuntiari quotidie. Demonstrat nobis hoc Propheta, cum in cogitationibus nostris ita Deum semper esse præsentem offendit, dicens: *Scrutans corda & renes Deus*. Et

Psal. 7.

Psal. 7.

Psal. 99.

Psal. 139.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

Psal. 75.

maris: etenim illic manus tua deducet me, & tenuit me dextera tua. Voluntatem verò propriam ita præfente Domino facere prohibemus, cum dicit Scriptura nobis: *Et à voluntatibus tuis avertere*. Et item rogamus Dominum in oratione Dominica, ut fiat illius voluntas in nobis. Docemur ergo merito nostram non facere voluntatem; cum cavemus illud quod dicit sancta Scriptura: *Sunt via que ab hominibus patantur recta, quarum finis usque ad profundum inferni demergit*. Et cum iterum cavemus illud quod de negligentibus dictum est: *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in voluntatibus suis*. In desideriis verò carnis ita nobis credamus Deum semper esse præsentem, cum dicit Propheta: *Domine ante te omne desiderium meum*. Cavendum vero ideo malum desiderium, quia mori secus introitum delectationis posita est: unde Scriptura præcipit dicens: *Post concupiscentias tuas non eas*. Ergo si oculi Domini speculantur bonos & malos, & Dominus de cælo semper respicit super filios hominum, ut videat, si est intelligens, aut requiritur Deum; & si à deputatis Angelis nostris quotidie die noctaque Domino factorum nostrorum opera nuntiantur; cavendum ergo est omni hora, fratres, sicut dicit in Psalmo tertio decimo Propheta; ne nos declinantes in malum, & inutiles factos aliqua hora aspiciat Dominus; & parcendo nobis in hoc tempore, quia pius est, expectat nos converti in melius, dicat nobis in futuro judicio: *Hæc fecisti, & taci*.

Deinde secundum humilitatis gradum in scala cæli ascendit discipulus, si propriam non amans voluntatem, desideria sua non delectetur implere: sed vocem illam Domini factis imitetur dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui me misit*. Et iterum dicit Scriptura: *Voluntas habet panem, & necessitas panem rationem*.

Deinde tertium humilitatis gradum in scala cæli ascendit discipulus, si postquam nihil suo judicio præsumens eligat quæ nos expediant, dicente scriptura: *Sunt via que videntur hominibus recta; quarum finis usque ad profundum inferni demergit*. Et item dicit David: *Corrupti sunt, & abominabiles facti sunt in voluntatibus suis*. Item dicit Apostolus: *Omnia licent, sed ego sub nullius redigar possessæ*. Ergo non solum cavens hæc discipulus, sed & omni obedientia se subdat majori; imitans Dominum, de quo dicit Apostolus: *Factus obediens usque ad mortem*. Et item vox Domini laudat de hac obedientia populum genti-

- Psalm. 7.** gentiliū, dicens : *Obaudire auri obedi-
vit mihi. Et sub Abbate sibi nos Dominus
obaudire demonstrat, cum dicit Doctō-
ribus nostris : Qui vos audit, me audit : &
qui vos spernit, me spernit.*

Deinde quartum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si ipsa
obedientia duris & contrariis rebus, vel
etiam quibuslibet, irrogatis injuriis tacite
patientie constantiam amplectatur, &
& sustinens non lassescat, vel discodat,
dicente scriptura : *Qui perseveraverit usque
in finem, hic salvus erit.* Et item de tall
re hortatur nos Propheta dicens : *Con-
ferte cor tuum, & sustine Dominum.* Et
ostendens fidelem pro Domino univērsi
etiam contraria sustinere debere per susse-
rentium dicit Propheta personas : *Propter
te morte officium tota die : astimati sumus ut
oves occisionis.* Et securi de spe retribu-
tionis divinæ subsequuntur gaudentes,
ac dicentes : *Sed in omnibus his superamus,
propter eum qui dilexit nos.* Et item in alio
loco Scriptura ex ipsorum persona dicit :

- Psalm. 66.** *Probasti nos Deus, igne nos examinasti, sicut
igne examinatur argenteum. Induxisti nos in
loquum : posuisti tribulationes in dorso nostro.*
Et ut ostendat nos sub majore esse debere,
subsequitur dicens : *Inposuisti homines super
capita nostra : sed & præceptum Domini
in adverso, & in injuriis per patientiam
adimpleas, qui percussus in maxillam
præberet aliam ; sublata tunica dimittit
& pallium : angariati millario vadunt &
duo : cum Paulo Apostolo falsos fratres
sustinent, & perfectionem sufferunt, &
maledicentes se magis benedicunt.*

Deinde quintum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si omnes
cogitationes malas cordi suo adven-
nientes, vel mala à se absconsè commissa,
per humilem lingue confessionem
Abbati non celaverit suo. Hortans nos
de hac re scriptura dicit : *Revela Domino
viam tuam, & spera in eum.* Et item di-
cit : *Confitemini Domine, quoniam bonus est,
quoniam in seculum misericordia ejus.* Et
Propheta Domino dicit : *Delictum meum
cognovit tibi feci, & injustitias meas non
operor. Dixi pronuntiabo adversum me injustitias
meas Dominus : & mox : Tu remisisti impu-
tationem cordis mei.*

Deinde sextum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si omni
vilitate vel extremitate contentus sit ;
& ad omnia quæ sibi præberent velut
operarium malum se judicet, & indignum
dicens sibi cum Propheta : *Ad ni-
hilum sum redactus, & nescius : ut jumentum
factus sum apud te, & ego semper tecum.*

Deinde septimum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si om-
nibus se inferiorem & viliorē, non solum
sua lingua pronuntiet, sed etiam
intimo cordis credat affectu : humilians
se & dicens : *Ego autem sum vermis, & non
homo : opprobrium hominum, & abjectionis plebis.
Exaltatus sum, & humiliatus sum, & confusus.*
Et item semper dicat talis frater Do-
mino : *Bonum mihi est Domine, quia humiliasti
me, ut discam mandata tua.*

Deinde octavum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si nihil
agat, nisi quod communis Monasterii Re-
gula, vel majorum cohortatur exem-
pla ; dicens cum scriptura : *Quia lex tua
meditatio mea est.* Et cum interrogat pat-
rem suum, annuntiabit ei ; seniores
suos, & dicent ei : id est per suam do-
ctrinam Abbas.

Deinde nonum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si linguam
ad loquendum prohibeat, & taciturnita-
tem habens usque ad interrogationem
non loquatur, monstrante scriptura,
quia *in multiloquio non effugies peccatum.* Et
Prov. 10. *Via linguarum non dirigitur super ter-
ram.*

Deinde decimum humilitatis gradum
in scala cœli ascendit discipulus, si non
sit facilis ac promptus in risu, quia scri-
ptum est : *Strulus in risu exultat vocem suam.*
Et, *sicut spinarius crepitantium sub alta voce,
ita & risus hominis.*

Deinde undecimum humilitatis gra-
dum in scala cœli ascendit discipulus, si
cum loquitur, leniter & sine rifu, hu-
militer cum gravitate, vel pauca verba
& sancta loquitur : & non sit clamorosus
in voce, scriptum est : *Sapientis verbis in-
nascit pœnia.*

Deinde duodecimum humilitatis gra-
dum in scala cœli ascendit discipulus, si
non solo corde, sed etiam ipso corpore
humilitatem videntibus se semper indi-
cet : quod est, in opere Dei, in oratorio,
in Monasterio, in orto, in via, in agro,
vel ubicunque sedens, ambulans, vel
stans, inclinato semper capite defixis in
terra aspectibus, reum se omni hora de
peccatis suis existimans, jam se tremen-
do judicio representari existimet : di-
cens sibi in corde semper illud, quod
Publicanus ante templum stans fixis in
terra oculis dixit : *Domine, non sum dignus
oculis tuis levare oculos meos ad caelum.*
Et item cum Propheta dicat sibi talis di-
scipulus : *Incurvatus sum, & humiliatus sum
usquequaque.* Ergo his omnibus humilita-
tis gradibus à discipulo peractis, viti-
æ hujus in timore Dei bene perfubitur
scala ; & mox ad charitatem illam per-
veniet, quæ perfecta foris intus timore-
rem. Per quam univērsa, quæ prius

Psalm. 117. *Exaltatus sum, & humiliatus sum, & confusus.*
Psalm. 118. *Quia lex tua meditatio mea est.*
Psalm. 119. *Via linguarum non dirigitur super terram.*
Eccl. 7. *Strulus in risu exultat vocem suam.*
Eccl. 7. *Sicut spinarius crepitantium sub alta voce, ita & risus hominis.*
Luc. 18. *Non sum dignus oculis tuis levare oculos meos ad caelum.*
Psalm. 118. *Incurvatus sum, & humiliatus sum usquequaque.*

non sine formidine observabat, absque ullo labore, velut naturaliter, ex consuetudine incipiat custodire; non jam timore gehennæ, sed amore ipsius consuetudinis bonæ, & delectatione virtutum: quæ Dominus jam per operarium suum mundum à vitis & peccatis à Spiritu sancto dignabitur demonstrare.

Quibus ergo perascens gradibus post exitum vitæ sine dubio talis anima ad illam retributionem animi introitura est, quam demonstrat Apostolus dicens: *Non sicut condigne passiones hujus seculi ad superventuram gloriam quæ revelabitur in nobis.* Illam vitam æternam tales animæ recipere sunt, quæ in sempiterna lætitiæ & exultatione permanent, & ulterius finiri non novit. In qua est flos purpureus rosarum nunquam marcescens; in qua nemora florida perpetua viriditate vernant: ubi prata recentia semper melleis affluunt rivis; ubi croceis gramina floribus redolent, & halantes campi jucundis admodum odoribus pollent auræ. Ibi vitam æternam habentes nares aspirant lumen ibi sine umbra, serenitas absque nubilo, & absque tenebris nocturnis perpetuam diem oculi perfruuntur. Nulla ibi impediuntur occupatione delicis; nulla penitus sollicitudine ibi securitas conturbatur. Mugitum, ululatum, lamentum & luctum nunquam illic auditum vel nominatum est: sœdum, deformem, tetrum, nigrum, horrendum aliquid, aut sordidum, nunquam ibi penitus visum. Pulchritudo in amenitate nemorum; splendor in aëre jucundo; & formositatem atque omnem elegantiam sine intermissione patentes oculi perfruuntur; & nihil omnino quod conturbet mentem, auribus datur. Sonant enim ibidem jugiter organa hymnorum; quæ ad laudem Regis ab Angelis & Archangelis decantantur. Amaritudo & fellis asperitas ibi locum non habet. Tonitrua ibi nunquam audita sunt; fulgura & coruscationes nunquam apparuerunt. Cinnamomum illa virgulta gignunt, & balsamum arbuscula prorumpunt. Odor aëris delectationis per omnia membra diffundit. Esca ibi nulla stercorea conficit: sicut enim bono nuntio aures, & bono odore nares, & bono aspectu oculi saginatur; & ipsa refectio non potest in digestionem prorumpere: quia non in esca & pota, sed in aspectu, odoratu, & auditu constat delectationis saginatio; ita illic refectio, quam os susceperit, melliflua in gustu hoc unicuique sapit in os, quod fuerit delectatus: statim denique quod concupierit anima, concupiscentiæ ejus paratissimus servit effectus. In qua delectatione verò vel lætitiæ, nec ætas senectutem, nec vita terminum, nec suspensam ulterius mortis tales delicis

reformidant. Nec in his perennis divitiarum usibus possessio ulterius desinit, & hæres succedit: eum nesciant ulterius mortem, qui beneficii pretio vitam æternam semel moriendo emerunt. Hæc est sanctorum cælestis patria. Beati qui in hac regione perenni, & per scalam præsentis temporis observantibus gradibus humilitatis ascensu, potuerint elevari; ut in perpetua cum Deo exultatione lætentur: quam præparavit Deus his qui diligunt eum, & custodiunt mandata ejus, & mundo sunt corde.

EXPLICIT actus militia cordis pro timore Dei, quomodo effugiantur peccata: Incipit ordinatio Monasterii, modus, observatio, gradus, continentia, custodia, & mensura: in quibus diversis hæc Monasterii Regula disstant nobis, & dilata disculente Domino, amcupatur.

CAPUT XL INTERROGATIO DISCIPULLI

De Præpositis Monasterii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

SUPERIORIBUS hujus Regule paginis, fratres, actus justitiæ nobis Dominus ordinavit; in quibus perfectis & vita acquiratur æterna, & gehennæ æstus & incendia fugiantur. Sed ille hostis bonorum actuum diabolus, ideo est humano generi inimicus, cum non patitur ibi ascendere hominem bene ageudo, unde ipse per superbiam suam projectus est: ne venenosus actibus suis bene viventium mores inhiat, & diversis occasionibus suis per oblivionem nostros fortè occupet sensus, ut à Deo faciat alienos; ideoque adjutorio Domini procuratur, & constituitur, ut duo electi fratres, quorum gravitas, sapientia, moderatio, vigilantia, seu humilitas, vel actuum perfectiorum fuerit exercitatio approbata, decem fratrum curæ Præpositi ordinentur. Nam sicut scriptum est, doceant vos terrena, & quæ sunt cælestia. Quia sicut in hominis domo; ut securus sic de omnibus præparandis, Dominus rei ordinat majores familiæ, quos vice Domini minores timeant; id est, Vicodominum, villicum, saluarium, & majorem domus: sic & in domibus divinis, id est, in Ecclesiis & Monasteriis, Deus minoribus majores præposuit, ignavis peritos, altus simplicibus, & divinis artis discipulis ordinavit Magistros: id est, in Ecclesiis Episcopos, Presbyteros, Diaconos, vel Clerum: quorum vice Dei imperia audiat & timeat plebs, & notitiam salutiferæ legis ab eis addicat. In Monasteriis verò Abbates & Præpositos, quos pro salute animæ suæ audiant majores, & vice Dei Præpositi militiam timeant. Quia sive Sacerdotibus in Ecclesia, sive

Abba-

Abbatibus, vel Præpositis in Monasterio hoc dixit Deus: *Qui vos audis, me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Et iterum dicit nobis per Hieremiam Prophetam Dominus: *Dabo vobis Pastores & Doctores secundum cor meum, & pascent vos pascentes cum disciplina.* Ergo secundum illam figuram humanæ domus, quanto magis in divina domo pro causa Dei gradus doctrine vel timoris debent servari? ut ad purganda vitia vel peccata fratrum, cum Præpositi fuerint ordinati, aliquantum Abbas de animarum in se fratrum susceptorum custodiendis ratiociniis reddatur securus. Cujus ergo honoris ordinatio hæc sit. Convocatis eisdem decem fratribus ab Abbate præsentem omni Congregatione, in oratorio, susceptione virgæ decem illis præponantur voce Abbatis, testimonio scripturæ dicentis: *Reges est in virga:* id est, in timoris vigore. Item dicente Apostolo: *Quid vultis in virga veriam ad vos, an in caritate?* Nam & Moyses divinæ virgæ virtutis confisso sibi populo pro profundum maris salutis viam ostendit: quo iudicio virgæ causam Dei ante Pharaonem egisse monstratur; ut projecta de manibus in terra, & mutata in bestiam; item de bestia ut assumpta sacris virgæ manibus redderetur. Ergo secundum hanc constitutionem, si grandis fuerit Congregatio, denis fratribus binos debere præponi, hujus scilicet meriti ordinarii, cujus supra taxavimus: & ideo decem non amplius ordinavimus duorum curam Præpositorum debere suscipere: ut sequestrati pro laboris loca fratres singulos Præpositos ad custodiendam vitia præsentem habeant secum; & in paucis creditis idoneor sit diligentia custodiendis. Nam in multis quod non occurritur, præmittitur negligenter: quia in paucis fratribus commissis alterna duorum Præpositorum extat diligentior cura: & apud Abbatem facilis sit ratio de paucis exacta. Cujus paucitatis idoneam designat Dominus servatorem, & ejus diligentem curam ampliat creditum, dicens: *Euge serve bone & fidelis, quia in paucis fuisse fidelis, super multa te constituam.* Ergo hi Præpositi, cum decem numero fratres sub sua cura suscipiunt, hanc in eis debent sollicitudinem exercere, sive in die, sive in nocte, sive in quovis opere cum eis, ut sint primo præsentem, & cum eis operantes in quovis opere: ut cum sedent, ambulant, vel stant, diligenti sua observantia, vel curioso intuitu diaboli ab eis debent actus compescere: sive vitia. vel peccata oris cum voluerint exercere, mox in eis monitionibus emendare; & omne in eis, quod contra præceptum divinum est, remove: agentes illud, quod S. Eugenia, quæ ita

Cod. Regul. Tom. I.

fuis minoribus præfuit, dicente scriptura ipsius, ita circa os omnium auribus erat sollicita, ut nullum pateteret in juramenti verba prorumpere, vel de sermone aliquo otioso garrere; sed monebat Sancta Eugenia susceptorum suos, & dicebat: Quanta reverentia debeamus Domino servire ex præceptis ejus ostenditur; si talem nobis ante oculos personam constituamus, quæ non debeat in nullo præcepto contemni. Ideo enim duos diximus uni decem Præpositos ordinari, ut si forte aliqui fratres ex eadem decada ab Abbate in alio sequestrato laboris opere deputentur, uni committantur Præposito, sequestratis à se suis fratribus alium relinquentes. Si verò in via unus mittendus sit frater, cum præceptione diversæ vitiorum custodiæ à Præposito suo monitus itinere dirigatur. Sed talis mittatur de eadem decada, de quo certus sit Præpositus suos sua vitia posse diligenter cavere: & in absentia Præpositi sui Dei magis præsentiam deputare, & amplius debere timeri à fratre pro anima sua sollicito præsentiam Dei, qui discusor noster erit & iudex, quam hominis. Qui ergo Præpositi, propter quod omni hora fratribus præsentem sunt, eos corum vel gestum à peccato custodiant, & diversa in eis vitia vel prava compescant: id est, si audierit Præpositus fratrem non interrogatum loqui, moneat eum dicens: *Quid agis frater, quod Regula prohibet?* habeto taciturnitatem usque ad interrogationem. Dic cum Propheta Domino: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labii meo. Esto promptus ad audiendum, tardus verò ad loquendum.* Quod si datus fuerit locus loquendi, custodiat eum Præpositus, ne satis clamosa voce loquantur, quod sapientes non decet: & mox moneat eum Præpositus, dicens: *Cessa frater, nescit sic humilitas loqui: quia scriptum est: Vis homines non diviges super terram.* Quod etiam si lente fuerit alio fortè locutus, custodiat eum Præpositus, ne verbum aliquod vanum aut risu aptum, vel quod ad edificationem & sanctitatem non pertinet, de ore suo emittat: quod cum audierit, moneat eum Præpositus dicens: *Quid loqueris frater, quod Regula vetat?* Quia scriptum est: *De verbo vano reddetis rationem.* Et item dicit Apostolus: *Omnis sermo malus de ore vestro non procedat, sed si quis est ad edificationem, ut det gratiam audientibus.* Nam ipsa edificatio ab Abbate præbenda est: ut Magistri ministratæ doctrinæ tacitus auditus discipuli factis respondeat. Ergo moneat prava loquentem discipulum Præpositus, dicens: *Claude os tuum, frater, à malo eloquio: bonum aliquid inde debet exire, unde*

H h 2

profers

Plalm. 140.
Jac. 1.

Plalm. 139.

Meth. 12.
Ephel. 4.

profers malum; ut bonum oris tui eloquium audientes admiremur, quam malum tecum pariter potius rideamus. Non enim utilis est de quo rideatur. Sedeat enim super os tuum sapientia cum clavi justitiæ ac timoris Dei, & ipsa bonis eloquiis claudat labia tua. Nam cum verbum vanum, frater de ore tuo exierit, quamvis per risum, tamen nostro perit auditui; quia exiens per os redire non potest: sed ratio ejus servatur usque ad præsentiam discussoris, & cum non ædificet actum, aggravat causam, & vulnerat animam; & ne de eloquiis nostris in die judicii dicatur: *Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum.* Nam & Origenes sapiens dicit: *Melius est lapidem in vanum jactare, quam verbum.* Si vero fratrem audierit mentientem, moneat ad veritatem, dicens: quid mentiris, frater, cum scias scriptum: *Perdes eos qui loquuntur mendaciam?* Et item cum scias, quia *universæ viæ Domini misericordia & veritas.* Si verò audierit multum fratrem jurantem, moneat eum præfens Præpositus, dicens: Retine frater linguam tuam: quid tantum juras? cum præcipiat scriptura: *non jurare omnino;* ne perjurare nascatur causa perjurii, is fit sermo tuus; est, est, non, non; crede, crede: & mox credimus tibi quod dixeris. Si verò viderit fratrem irascentem fratri, moneat eum præfens Præpositus dicens: quid agis frater? in mansuetudine & taciturnitate, & charitate opera tua perface; quia scriptum est;

Psalm. 11.

Psalm. 5.

Psalm. 24.

Math. 5.

Psalm. 36.

1. Joan. 3.

Math. 5.

Joc. 1.

Ephes. 4.

Psalm. 94.

Psalm. 125.

Ecc. 31.

Rom. 12.

Define ab ira, & derelinque furorem. Et item: *Qui fratrem suum odit, homicida est.* Et item: *Qui dixerit fratri suo ratibus, reus erit judicio.* Et, *quia homo iracundus, justitiam Dei non operatur.* Et non licet unicuique nisi ante Solis occasum cum inimico redire in gratiam; dicente Domino per Apostolum: *Sol non occidat super iracundiam vestram.* Si autem viderit fratrem satis promptum in risum, moneat eum præfens Præpositus, dicens: quid agis frater? cum gravitate fac quod facis: quia conversionis tempus non lætitiæ ad ridendum; sed pœnitentiæ tempus est ad lugenda peccata, sicut scriptum est: *Procedamus ante Dominum, & ploremus ante Deum qui fecit nos.* Et item: *Qui seminat in lacrymis, in gaudiis metent.* Et item scriptura dicit: *Beati qui temporaliter fletis, quia ipsi ridebunt in æternum, nam stultus in risu exultat vocem suam.* Si viderit fratrem alium maledicentem, moneat eum præfens Præpositus dicens: compescite os tuum, frater, à maledictione; memorare Deum, qui dixit nobis per Apostolum: *Benedicite, & nolite maledicere.* Et sicut non potest fons ex uno foramine aquam proferre simul amaram

& dulcem; sic nunc nos cum de lingua nostra benedicimus Deum, quomodo possumus per eandem linguam maledicere homines, qui ad imaginem & similitudinem Dei plasmati sunt? Item si viderit fratres fluxis corporibus, vel resolutio sensu aliqua levitate se extollere, moneat eos præfens Præpositus, dicens: cum gravitate sedete, ambulate, & stete fratres: quia oculi Domini respiciunt nos de cælo omni hora, in quovis loco, bonos & malos, sicut dicit David: *De-*

Psalm. 11.

Psalm. 30.

minus de cælo respicit super filios hominum; ut videat, si sunt intelligentes & requirentes Deum. Timeamus ergo fratres, ne qua nos hora declinantes in malum, & inutilis factos aspiciat, & non sit qui faciat bonum, non sit usque ad unum. Et quia dicit Propheta: *Oculi observantes vanitatem supervacuæ.* Nam quidquid non est ex Deo, ex peccato est, & quod non ædificat, destruit. Qui Præpositi dum hæc quotidie die noctuque omni hora sollicitè in commissis sibi fratribus scrutantur, & ipsi proficiant, cum alios custodiunt: & alios custodiendo cum à malis evacuant, se omni hora occupent de bonis; quia beatum os reddunt bona per eum dicta in alienum auditum intrantia. Ergo dum in fratribus diligenter custodit Præpositus, in assignato sibi aliquo laboris opere ab Abbate, remissius exigatur. Quia quod minus corporaliter in manibus, plus sollicito sensu spirtualiter ad correptionem pro causa Dei laborat; & quod minus laborat manibus, plus mentibus operatur. Ideo etenim opus cujuslibet laboris remissius exigi Præpositos diximus, ne urgent eos consignandi carnalis opera in spirtualibus custodiis occupati Præpositi negligentiam operetur, & causa Dei prævalentibus vitiis afolescat; quando plus carnis sumptui curritur, quam causæ ipsius laboratur. Sed fidem spe fidentes, Dominum Deum credamus usibus nostris omnia necessaria ministrare, quod minus nobis potuerint manus nostræ perficere: confortate nos de his omnibus scriptura sancti Evangelii dicitis: *Nolite cogitare quid manducetis, aut bibetis, aut quid induamini: quia hæc omnia genies cogitant, & quæ Deum non cognoverunt. Sed querite regnum Dei, & justitiam ejus, & hæc omnia apponentur vobis. Sicut enim Pater vester qui in cælis est, quia hæc omnia indigetis. Considerate volatilia cæli, quæ neque arant, neque seminant; & Pater vester Cælestis pascit ea: quanto magis vos? Vestriana fratrum sub sua cura Præpositi contineant: læcis eorum læchos Præpositi habeant propè, propter aliquem in eis vitiorem culpam in nocte emendandum. Singulos præcipimus non binos per lectum dormire. Et levans se frater*

Math. 6.

frater si lectū suum benè non recooperuerit, pœnæ nomine in sequenti reticēione merum non accipiat. Cūm dormiunt, vestiti dormiant & cincti; id est, aut cingulis, aut testibus, aut corrigia. Bracilia fratrum in nocte uti ideo prohibemus, ne dum se regirat per somnum oppressus, exiens per thecam mucro cultelli carni ejus figurat. In die verò cingantur braciilibus, docente de sancto Joanne scriptura: *Et circa lumbos erat cinctus zona pellicea.* Et ideo vestitos & cinctos dormire diximus fratres; ut cūm hora operis Dei advenit, & oratorii index sonaverit noctū, mox parati confurgant: dicente de hoc scriptura: *Et index meus in manibus, si dicebam narrabo sic.* Nam ideo index nomen accipit ab eo, quod sono suo psallendi horam indicet advenisse. Ideo de eo Propheta dicit: *Si dicebam narrabo sic:* hoc est cūm indicat advenisse horam psallendi, sic narrabo laudes Domini. Inde ergo vestiti & cincti debent fratres dormire: quia non licet fratrem nuda membra sua contingere: nam exinde immunditiæ liuidium in aotnam ingeruntur. Cūm membrorum nuditas tactu contingitur, femininarum illico cordi desideria titillantur: unde per somnum coinquinantur membra fornicare. Et maxime ideo vestiti & cincti debent fratres dormire, ne querentes in obscuro res suas vel cingula, ab ingredientibus oratorium sulcitis vel paratis fratribus, cūm adhuc illi lectos suos per negligentiam in obscuro subvertendo, & dissipando revolvant, aliquot orationes perdant, aut Psalmos. Lectis eorum lectus habeant Præpositi propè, propter aliquam, ut diximus vitiatorum culpam in eis emendandam; & ut reverentius presente majore dormiant. Mentis eorum presentes sint, ut tacite cum eis & moderate manducant. Hoc de numero in quovis loco si sine præcepto tam Abbatis quàm Præpositi, frater foras exierit, ab eis sollicitè requiratur.

CAPUT XII

INTERROGATIO DISCIPULI.

De excommunicatione culpatorum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

IN his omnibus supradictis si quis frater contumax, aut superbus, aut murmurans, aut inobediens Præpositis suis frequenter extiterit; & secundum divinam præceptionem semel, & secundo vel tertio, vel quovis vito monitus & correptus non emendaverit, referatur hoc à Præpositis Abbati: & qui præest secundum qualitatem vel meritum culpæ perpenfer, & tali eum excommunicatio-

ne condemnet; ut sciat, qui Deum contemnit, quomodo dignus est judicari per contemptum majori exhibitum; dicente ipso Domino Doctotibus nostris: *Qui vos Luc. 10. audit me audit: & qui vos spernit, me spernit.* Quæ excommunicatio tale habeat meritum.

CAPUT XIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debeat frater excommunicatus tractari.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM suggestum fuerit à Præpositis Abbati meritum Inobedientis, jam non dicendus frater, sed hæreticus legis; jam non dicendus filius Dei, sed operarius dzemonis, qui dissipando sanctorum facta, velut quædam scabies est procreata in grege. Convocet eum Abbas presentibus suis Præpositis, vel cætera Congregatione circumstante; & interrogati ab Abbate Præpositi ejus, quid peccaverit, vel quoties monitus de ipso vicio non emendaverit; respondeat quid eum accusant. Quo audito vicio talem Abbatis contra se audiat vocem: *ò misera anima, quod es responsum datura Deo, quem per inobedientiam quotidie irritas, cum accesseris adurare eam? quare sub dominio Dei servis potius mammonæ? quid mentiris Christo alter Judas? Ille Judas iniquitatis pretio justiciam vendidit. tu Christianum nomen laceras malefactis. Ille Judas falsus tradidit magistrum discipulus, tu sub nomine sancto magis diabolum factis sequeris Christianus.* Ad stare eorum te habet in judicio nostra monitio, vel tuus spiritus, cui cum catore per propriam voluntatem repugnans, Deo ante tribunal tremendi judicii dicens: *Domine noluit intelligere, ut bene ageret; iniquitatem meditatus est, adstitit omni vie non bonæ.* Maltitiam autem non odivit, sed magis gloriarus est in ea: potens fuit in iniquitate. Cūm hæc accusatus fueris in judicio, post nostram simul & ipsius tremendi judicii audias vocem, dicens tibi: *Tu es qui odisti discipulum, & projecisti sermones meos post te. Si videbas furem, simul corrueras cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas. Os tuum abundavit malitia, & lingua tua concinnavit dolam. Sedens adversus fratrem tuum detrahebas, & psuebas scandalum. Totā die injuriam cogitavit lingua tua; sicut veracula acuta fecisti dolum, dilexisti malitiam super benignitatem: iniquitatem magis quàm loqui equitatem. Dilexisti omnia verba precipitationis* Psalm. 49.

in lingua dolosa. *Hec fecisti, & tacui: existimasti iniquitatem quia eram tibi similis: arguam te, & statim illam contra faciem tuam,*

Psal. 51. ut destruas te Deus in finem: evellat te, & emigrabit te de tabernaculo tuo, & radicem tuam de terra viventium. Tunc etiam & omnes iusti de sua gloria in iudicio videbunt te, cum ab eis fueris sequestratus ad sinistram inter hæodos, & super te ridebunt ipsi, dicentes: Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem sibi, sed prevaluit in vanitate sua, & non fuit timor Dei ante oculos ejus: quoniam dolose egit in conspectu ejus, & dixit ut insipiens in corde suo: non requirit Deus: & avertit faciem suam ne videat usque in finem. Et ignoravit, quia inimici qui mentiuntur Domino, erit tempus eorum in poenam æternam. Quid ad hæc dicturus es Deo? quas adferre ei habes, miser, excusationes in peccatis? cum tua te primo impugnaverint mala, & gehenna expectaverit ut incendat. Post hanc increpantis vocem ante congregationem Abbatis statim exigi jubeatur ab oratorio & communi mensa, & extraneus deputetur: & cum inimicus Dei designatur, non debet ex illa hora jam fratribus esse amicus. Ideoque ab hac excommunicationis hora, soli posito & sequestrato ei aliqua laboris opera propter otiositatem à Præposito suo consignetur; in quo labore nullo fratrum conjugatur solatio, nullius eloquio consoletur, tacito omnium pertranserat aspectu; potenti benedictionem nullus respondeat, Deus: quidquid ei porrigitur à nullo signetur; quidquid verò extra opus assignatum peculiariter vel ultra effecerit, dispergatur, vel dissipetur: sit ubique solus, & ei sola culpa solatium. Quod si forte propter levitatem culpæ non ei voluerit Abbas duplicare jejunia, si fratres sexta reficiunt, ille ad nonam horam de uno pulmento; & panis cibarii sibi fragmentum, & aqua à Præposito suo pro misericordia porrigitur. Si inculpabiles fratres hora nona reficiunt, illius supra dicta refectio protrahatur in vesperam; ut sentiat, quid ei malorum culpa contulit, quid per negligentiam bonorum amisit. Si quis vero frater aut palam, aut absconsè, cum eo fuerit collocutus aut junctus, communem statim cum eo excommunicationis protrahat poenam, & ab omnibus ipse reus sit; atque in alio laboris ipse opere sequestratur à Præposito suo: & sic ipse tam ab illo reo, quam ab omnibus separatus & solus, & mox ab omnibus & ipse alienus alloquio. Nam non ad veniam majoris & ipse pertingat, nisi poenitentia simili satisfactio ab eis æqualiter fuerit operata: illius propter quod extitit inobediens in vitio vel peccato illius, qui mercedem conso-

lationis tribuit malorum artificii. Frater qui levem culpam habuerit, & post primam, & secundam, & tertiam monitionem de unoquoque vitio non emendaverit, à mensa excommunicetur, non ab oratorio. Quæ excommunicatio tamdiu inoffensa permaneat, quamdiu à reo majori humilitatis satisfactio, humiliato ad genua capite, se de cætero promiserit emendare. Qui verò frater gravem culpam admisit, ipse ab utroque excommunicetur: id est, ab oratorio, & à mensa: & non ipse ad indulgentiam majoris perveniat, nisi ante limen oratorii prostratus lacrymabilis voce intervallo cessantium à Psalmis horarum Deo & omnibus emendatione satisfecerit repromissa. Si tamen propter inanitatem ponderis culpæ citius voluerit Abbas venie consentire quod dicente Domino, sequens pagina demonstrabit. Ille vero frater qui excommunicatus à mensa, non ab oratorio fuerit, tamdiu Antiphonam aut lectionem non imponat, quamdiu de culpa illa emendatione promissa satisfecerit, aut Abbatis presentis, aut Præpositi sui ad genua incurvatus. Excommunicati vero fratres si ita superbi extiterint, ut in superbia cordis perseverantes, in tertia die hora nona satisfacere Abbati noluerint, custoditi usque ad necem cedantur virgis: & si placuerit Abbati, de Monasterio expellantur, quia talis vita necessarios non habet corporales vel solietas fratrum, quos in anima superba possidet mors. Nam merito ergo tales debent plagis maculati expelli, qui esse cum Christo humilitatis Domino non merentur: sed sint à perpetuis promissis Dei cum auctore suo diabolo separati; qui de cælorum regnis propter superbiam suam projectus est. Ergo ad superiorem excommunicationem vel satisfactiois sensum, ut cœpimus, prosequamur. Ergo hujus poenitentia modum ac satisfactioem Deum & Abbatem credimus acceptare.

CAPUT XIV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo excommunicatus debet panitere.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM hora officii in oratorio exercetur; id est, cum expleto Psalmo ab omnibus orationi incumbitur, sic tunc excommunicationis reus prostratus ante limen oratorii hæc cum lacrymis clamet: Peccavi, & peccatum meum ego agnosco; erravi, emendare polliceor: jam non peccabo de cætero. Rogate pro me sacre congregationis, à quibus quondam per meam negligentiam & diaboli suggestio-

nem separari merui. Rogate pro me mei quondam Præpositi. Ignosce tu, Pastor bone, & pie Pastor Abbas. Relinque nonaginta novem propter unam. Veni, recollege, & porta humeris tuis me perdidit ovem; sicut Dominus noster indicio passionis suæ tibi monstravit: quia non pro iustis, sed peccatoribus venit, & mortuus est. Et cum ipso per iustitiam ejus resurgemus, qui fuimus per nostram peccata allisi, dicente ipso Domino: *Non veni nisi propter oves perditas Israël.* Et, *non est opus sanis medicus; sed his qui male habent.* Imitare pium magistrum Apostolorum, cujus vices per doctrinam agis in Monasterio: quia ipse post Prophetas & Apostolos posuit vos Pastores, & discipline doctores. Quia & per beatum Petrum Apostolum demonstravit vobis, dicens; non septies, sed septuagies septies peccatum fratri dimitti. Subleva ergo allium salutari tuo consilio: solve intercessionem tuam apud Dominum, quod in me negligentia obligavit. Quia peccavi agnosco; quod emendem, credo quia per tuam monitionem invenio. Post hanc vocem cessantibus à psalmis per omnes orationes à reo jacente efusam, cum completum fuerit sanctum oratorii opus, & illo reo adhuc facente ante limen exeunti Abbati intercedunt fratrum congregatio humilietur tibi pro eo ad genua, simul & Præpositi ejus. Quod cum plenè adimpletum, si tamen propter levitatem culpæ eadem hora voluerit Abbas venire consentire, statim erigi cum à Præpositis suis præcipiat, & reprobata ei culpa sua, cum ille responderit le de cætero emendare, statim Abbas dicat omni congregationi: Venite fratres unanimiter cum lacrymis pro hac ove gregis vestri, quæ peccatum suum agnoscens promittit se de cætero emendare orantes in oratorio reconciliemus eum ante Deum, quem per inobedientiam irritavit. Et mox ingressus Abbas cum fratribus in oratorio, antequam orent tenentes ei manus dextra lavaque foris, Præpositi ejus introducant eum in oratorium; dicentes ambo hunc versum:

Psalm. 117. Confitemini Domine quoniam bonum est. Et subsequatur cætera congregatio, respondens; *quoniam in saculum misericordia ejus.* Ut cum Præpositi foris ponenti per hunc versum confessionem ingerunt, intus de oratorio per os respondentium fratrum mox pius Deus misericordiam reprobmittat. Ergo cum eum oratorio introduxerint Præpositi ejus, prosterant eum pedibus altaris; statim omnes una cum Abbate se oratione pro eo prosterant. Tunc ille pro culpa prostratus cum lacrymis his vocibus precetur ad Dominam, dicens: Peccavi Domine,

peccavi, & iniquitatem meam ego cognosco, rogo, peto à te, dimitte mihi Domine, dimitte mihi: ne simul trahas me cum peccatis meis, neque condemnes me in inferioribus terræ; neque in æternum imputes mihi mala: quoniam tu es Deus penitentiae, & in me offende bonitatem tuam: secundum magnam misericordiam tuam: Quia tu dixisti Domine; *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur & vivat.* Quia malis nostris ad emendationem, vitam largiris quotidie; monstrante nobis scriptura, quæ de pietate tua ita dicit: *Nunquid irascitur per singulos dies? nisi convertamini.* Et Apostolus tuus Paulus dicit: *An vestris quia patientia Dei ad penitentiam te adducit? Gladium ergo suum Dominus vibravit, arcum suum intendit, & paravit illum: & in ipso paravit vasa mortis.* Quæ vasa, Domine, timemus; ideo festinanter emendare promittimus. Et quia dicturus es in iudicio peccatori: *Hæc fecisti, & tacui. Nunquid semper tacebo?* Quia itatues iniquitatem nostram contra faciem nostram, ut recognoscentes eam in reatibus nostris, iuste nos ipsi condemnemus. Tu enim Domine, *mortificas & vivificas, tu deducis ad inferos, & reducis.* Tu elevas allisos; tu in cælo solvis compeditos in terra; tu ad emendandum oculos cordis nostri illuminas tua gratia, vel adjutorio tuo iustorum dirigis gressus, dicente scriptura: à Domino gressus hominis diriguntur. Et nisi custodieris, & ædificaveris domum, in vanum laborant qui ædificant, vel custodiunt eam. Quia velle adjacet nobis, perficere autem tuam est. *Et non volentis, neque currentis sed miserentis est Dei.* Sed tamen das fiduciam sperandi de te, dicens: *Petite, & accipietis; querite, & invenietis; pulsate, & aperietur vobis: quia qui petit, accipit; qui querit, invenit; & pulsanti aperietur.* Et quia dixisti: *Convertimini ad me, & ego convertar ad vos.* Et, cum clamaveritis dicam: *Eccce adsum.* Et item quasi pius & misericors in factura tua, vocas nos ad gratiam tuam, licet indignos servos tuos, dicens: *Venite ad me, qui laboratis & onerati estis & ego vos respiciam.* Unde non despicias Domine servum tuum, suum agnoscentem peccatum tu: sicut de pietate tua promittit reatui nostro Propheta dicens: *Cor contritum & humiliatum Deus non spernit.* Quia potens es de lapibus suscitare filios Abraham: quia quod in nobis desperatione impossibile putat, tua gratia possibile indicat. Post hanc vocem cum lacrymis adimpletam statim eum manu sua Abbas ergat, dicens ei: vide frater jam de cætero, vide ne pecces, & secundum agas de hoc vicio penitentiam exer-

Ezech. 33

Psalm. 7.

Rom. 1.

Psalm. 7.

Psalm. 49.

1. Reg. 2.

Prov. 30:

Psalm. 106.

Rom. 9.

Luc. 11:

Gen. 2:

Ezai. 58:

Matth. 12:

Psalm. 90:

exercere : quæ cum secundo fuerit acta ; in hæreticorum incidet sectam. Statim hunc versum quondam reus imponat :

Psalm. 118. Erravi sicut ovis que perierat, recollige servum tuum Domine : respondentibus secum cunctis. Post hunc versum vocatis ejus Præpositis reconsignetur ab Abbate eis in manu, dicente : Recipite ovem vestram, reintegrate numerum, restituite mensæ :

Luc. 25. Avertens enim fuerat, & reversus : perierat, & inventus est. Eadem namque die, pro humilitatis reparatæ indicio, aquam manibus fratrum intrantibus ad communionem ipse ministrat. Et cum dat, osculetur primo Abbatis, deinde singulorum fratrum manus : & petat singulos, cum ministrat, ipsos pro se debere orare. Qui & ipse, mox ut ingressus oratorium fuerit, omnes clara voce readmoneat pro se debere orare : & sic exiens cum fratribus consuetam accedat ad mensam. Infantulos verò, usque quindecim annorum, non excommunicari, sed præcipimus vapulare pro culpis. Post quindecim verò annos, jam non vapulare ; sed excommunicari concedet : qui jam intelligunt quomodo pœnitere & emendare debeant de matura ætate, quod malè committunt. Quia merito corde debet pœnitere, qui peccat ; & non pro eo corpus vapulare : quia *animi imperio, corporis servitio magis utimur.* Ergo cum anima imperat, & corpus servit, agnoscitur amplior esse culpa imperantis, quam servientis. Ideò propter intellectum emendationis ; radix cordis de spinis peccatorum excommunicatione debet purgari ; quia rami corporis, quibus ab invito à jussione cordis peccatum impositum est injustè pro aliena culpa alter non debet pœnam sentire. Illi verò fratres post quindecim annos ætatis vapulent, qui satis gravem aut furti fugacis aut criminalem aliquam culpam commiserint.

CAPUT XV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De proferendo cogitato malo Præpositi vel Abbati à minoribus fratribus.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES tunc rami arboris mundi sunt, si lignum ejus à radice purgetur. Nec enim dignum est mundatis foris regis, cubiculum intus inquinari de sordibus : sed decenter efficitur, si de intrinsecus foras ejecta sorditæ, jam tum demum & foras justè mundetur. Non enim secura possunt esse fossata, ubi intus est hostis. Simul & porta clausura sua captiva est, ubi muri non repellunt, sed inclusum continent inaicum. Nam & vulnus

ebullire novit repletum putredine ; & nisi exprimat, & de eo fuerit sanies ejecta extrinsecus, & de ipsa suppuratione expressa purgetur, altius potest suam cavare noxiam. Hoc ergo & nos de anima nostra sentiamus : hoc est, prius debemus de corde proficere quod in corpore nolimus bulare, dicentes nobismetipsis : Quid taces anima, & non erumpis in voce, & mentis tuæ exponis ardorem ; & ejecto de intus ipso fervore malitiæ præstes fatigatæ refrigerium passioni ? Ergo cum alicui fratri cogitatum malum in corde advenit, & senserit se exinde fluctuari, statim suis hoc Præpositis fateatur ; & mox oratione facta nuntiet hoc ipsum Abbati. Nam ipsi Præpositi hoc ipsum ultro semper debent à susceptis suis exquirere : ne fortè aut simplicitate quorundam, aut certè ipsa verecundia malorum faciente, res pravæ aut turpes fratrem pudeat confiteri. Sed cum ultro ausus magis à majore acceperint, jam fiducialiter sine verecundia indicent cogitata peccata : quod & ipsi Præpositi, si & ipsi hoc senserint, referant & de se Abbati. Nam & ipse major cum in se hoc senserit, petat in oratorio à congregatione universa pro se debere orari. Ergo cum de aliquo fratre nuntiatum fuerit à Præpositis Abbati, convocet mox universam congregationem, & dicat omnibus Abbas : Venite fratres, subveniamus per dilectionem invicem nobis apud Dominum, dicente Apostolo : *Frater, estis præoccupatus fuerit Gal. 6. qui in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, corripite ejusmodi in spiritu mansuetudinis ; consolamini pusillanimes :* considerans teipsum, ne & tu tenteris : *Et, tu qui stas, vide ne 1. Cor. 10. cadas.* Ergo unanimes pro hoc fratre nostro oremus ad Dominum ; ut dignetur in eo signaculo crucis suæ, vel jussione potentis suæ, diaboli tentationes compescere. Cum ergo oratum pro eo ab omnibus diutissimè fuerit, surgens Abbas cum omnibus, & complens, mox exeuntes singuli opus quod faciebant reprehendant ; & retento apud se illo solo fratre qui malo cogitationis laborat, proferat codices, & adversus necessitatem vulneris ejus similis divina medicina legatur. Nam & per dies, quibus ipse frater interrogatus ab Abbate, fortè responderit, non transisse illis horis, quibus contingit legi, sive per hyemem, sive per ætatem, pertinentia codicum ad ipsam cogitationis necessitatem, legatur ipsa decada, de qua est ipse frater. Verbi gratia, si fuaserit fornicationem, legatur illi ex diversis codicibus ubi castitatem diligit Deus : si mentionem suadet frequenter, legatur illi in diversis, ubi præcipit veritatem : si desiderium aliquod

aliquid seculi, legatur ipsi, ubi hoc temporale præcipit Dominus contemni, & æterna quæri regna cælorum. Unde oportet Abbatem multum esse de lego instructum; ut aut testimoniis omnia doceat, aut pertinentia ad locum legenda consignet. Nonne ergo cum tali zægrotus fuerit refectus succo discipulus, non solum pristinas recipit vires, sed & novas adversus inimicum acquirit; & adversarius perdit, quæ se putaverat possidere. Unde alia die mane interrogetur ab Abbate ipse discipulus, si cogitatio inimica cessavit, aut non. Quod si responderit, non cessasse, supponatur Jejunium ab omnibus. Quod item si alia die reinterrogatus responderit, non transiisse, rescipientibus omnibus mensis subtrahatur vinum. Nam si tertia, quod abest, jam dictione iudicemur modicæ fidei, ne videamur tardè credere, Dei posse nobis auxilium subvenire. Præterea cum sciamus eum nimis esse misericordè, vel plium, & ad præstandum pactum, quia

Psalm. 76. non obliviscitur misereri Deus, nec concinebit in ira misericordias suas. Ergo quod supra diximus, si tertio die reinterrogatus responderit, non transiisse, item oleum mensis subtrahatur cum vino, ut multo- rum labore, vel abstinentiæ cruciacione, nullus pereat, sed omnes evadant: ut in afflictionibus omnium divitiæ misericordiz remedium speretur, ut Apostolico complectatur præceptum dicens; *In vicem vestræ vestra portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Nam & frater mittendus in via hoc à Præpositis suis debet moneri, ut omni hora in quovis loco sit sollicitus adversus diabolum, qui in via ducit de nobis, & solatio secum nos vult trahere in gehennam: cum non patitur bene agendo in cælis ascendere hominem, unde ipse per superbiz causam jactatus est. Ideoque debet servus Christi in quovis loco, etiam sine præsentia majoris, cautus consistere; & diligenter se tam à malis factis, quam à pravis cogitationibus observare. Et hoc debet frater moneri, ut cum cogitatio aliqua ei advenerit, mox fixis in terra cum cervicè genibus, vel signo Crucis in fronte depicto, precibus debet ad Dominum convolare; ut dignetur suos milites à diabolo defendere. Quia vitia, nisi reprimantur cum parva fuerit, cum magna fiunt, non confringuntur: & cum cogitata mala factis implentur, de perfecto peccato, perfecta mors acquiritur.

Gal. 6.

non obliviscitur misereri Deus, nec concinebit in ira misericordias suas. Ergo quod supra diximus, si tertio die reinterrogatus responderit, non transiisse, item oleum mensis subtrahatur cum vino, ut multo- rum labore, vel abstinentiæ cruciacione, nullus pereat, sed omnes evadant: ut in afflictionibus omnium divitiæ misericordiz remedium speretur, ut Apostolico complectatur præceptum dicens; *In vicem vestræ vestra portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Nam & frater mittendus in via hoc à Præpositis suis debet moneri, ut omni hora in quovis loco sit sollicitus adversus diabolum, qui in via ducit de nobis, & solatio secum nos vult trahere in gehennam: cum non patitur bene agendo in cælis ascendere hominem, unde ipse per superbiz causam jactatus est. Ideoque debet servus Christi in quovis loco, etiam sine præsentia majoris, cautus consistere; & diligenter se tam à malis factis, quam à pravis cogitationibus observare. Et hoc debet frater moneri, ut cum cogitatio aliqua ei advenerit, mox fixis in terra cum cervicè genibus, vel signo Crucis in fronte depicto, precibus debet ad Dominum convolare; ut dignetur suos milites à diabolo defendere. Quia vitia, nisi reprimantur cum parva fuerit, cum magna fiunt, non confringuntur: & cum cogitata mala factis implentur, de perfecto peccato, perfecta mors acquiritur.

CAPUT XVI
INTERROGATIO DISCIPULLI.

De Cellario Monasterii, qualis debeat esse.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES, omnis opera pretium habet: quia digno mercenario mercedes debentur; & boni trahantur non obligantur ut. Deut. 19. Nam & labores fructuum suorum beatum Psalm. 147. faciunt manducantem: quia Dominus homini creato omnia subiecit sub pedibus ejus, propter quem creavit cuncta. Ergo si injustis & inimicis Dei, id est, non credentibus paganis, & hæreticis, vel diversis peccatoribus diversa victualis creatura famulari subiecta, ut universus mundus diversis deservit; quanto magis credentibus in Deo, & benè servientibus ei, justè & dignè Dominus ad vitam diversam creaturam tradidit, quam creavit; & quasi pignus futuræ repositionis in præsentem hoc tempore omnia vitæ necessaria ministrando, non derelinquet Dominus querentes se? Quia divites Psalm. 113. egrediantur, & esuriant: inquirentes verò Dominum non deficient omni bono. Et esurientes implet bonis Dominus, & divites dimittit inanes: & tanquam oihil habentes, & omnia possidentes. Ergo Cellarius Monasterii non aliudè quam dispensator divinarum rerum; in tantum divinarum, ut Dominus in Evangelio promittat fidelibus servis suis, dicens: *Nolite cogitare Math. 6. quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini.* Simul & de crastino monet non debere quemquam esse sollicitum; sed hoc admonet dicens: *Quærite regnum Ibidem: & justitiam Dei, & hæc omnia apponentur vobis. Scit enim Pater vester qui in Cælis est, quia hæc omnia indigetis.* Ergo si Deo servientibus vitæ necessaria à Domino apponuntur, & scit Dominus noster Pater cælestis, quæ indigemus, & præparat; vides ergo, quia victualia nostra, cum ab ipso nobis præparantur, Dominica dona sunt. Nam sicut carnalis Domini servus, alter tamen homo, de præbendo servitio suo solummodo est sollicitus, qui de præparandis à Domino suo annonæ, vestiaril, calcearil usibus est securus; quanto magis Dominus noster cælestis necessaria vitæ nostræ justè nos non præcipit cogitare? Quia si homo homini serviens ad præparandum sibi creditur idoneus; quanto magis credentibus vel servientibus Deo, qui creavit ipsa omnia, & cuncta potens est adimplere, omnia poterunt famulari? Quia junior sui, & Psalm. 96. fenni, & non vidi justum derelictum, nec famem ejus egens pane: sed magis tota die miseretur & comodat. Ergo cum de solo servitio nostro in inquirendo regnum

& iustitiam ejus fuerimus solliciti, Dominum credamus nobis omnia ministrare; qui ultro se nobis necessaria omnia promittit apponere. Ergo omnia victualia Monasterii, quæ in præbenda operariis suis Dominus annona distribuit, si malè & fraudulentè à Cellario distribuuntur & pereant, sciat se supradictus Cellarius in die iudicii divini ante tribunal ratiociniis discuti; cum annonam servorum suorum Dominus per negligentiam viderit stricari: quia quod iustus Dominus dignis tradit, indignè ab everforibus non patitur stricari. Qui Cellarius sine præcepto Abbatis nihil tribuat, aut erogat, vel expendat, nec infirmo in præsentia ejus extra jussum aliquid porrigat. Cellarius elemosynam faciat cum iussu Abbatis, in præsentia ejus; in absentia verò ejus liceat ei petenti pauperi elemosynam exhibere, propter præceptum Domini, quod dicit: *Omnis præsentis te tribuat.* Et item: *Da, ne tui non detentis ipse sit Christus.* Quotidie Cellarius cum septimanariis coram Abbate in oratorio cum Congregatione communicet. Intransibus in hebdomada septimanariis vasa coquinæ ipse consignet: completa hebdomada ab exeuntibus munda ipsa recipiat, aliis intransibus consignanda. Quæ vasa Monasterii si sub aliquo per negligentiam fracta fuerint, non prius qui fregit accedat ad mensam, nisi poenitens Abbati satisfecerit, per humilitatem ad genua incurvatus. Ejesus verò de cellario omnibus necessariis, cum Congregatione ad mensam Cellarius sedet tacitus, & manducet. Qui Cellarius si se levaverit aliquid apportare, usque dum redeat, omnes de mensa in qua sedebat ad manducandum expectent eum. Opus aliquod laboris faciendum his horis Cellarius suscipiat, quando aliqua cura & diligentia vel dispensatio cellarii minimè exercetur: ut otiosus in illis horis non sit. In oratorio absens per occupationem, dicente Abbate pro eo fratribus, ut habeatur in mente, simul & ipse Cellarius, si propè oratorium cellarium fuerit, sua voce petat, se debere in orationibus memorari: & tamen lentè sic occupatus in facto opus Dei sibi dicat, & ipse sequendo vocem vel versum oratorii. Et merito intus in oratorio debet ab omnibus memorari, qui pro omnium sollicitudine occupatur: & quomodo ab uno communis pro omnibus utilitas procuratur, sic omnium cum uno partiarior oratio. Vida verò oris & corporis ejus custodienda ab ipso Abbate custodiantur: quia Cellarius sub nullius decedat numero sub Præposito continetur: ne fortè, quomodo caro amat quæ sua sunt, propter aliquem appetitum, vel subministracionem gulæ,

causa Dei prætermittatur, & pro cibo vel potu non exacta excogitatio carnaliter provendatur. Utensilia omnia Monasterii ipse recipiat ad numerum, & divertis consignet. De omnibus verò quæ sunt in Monasterio extra Abbatem, nullus sibi aliquid velint suum, sive quod attulit, sive quod invenit, sive quod laboravit, vel acquisivit, nullus aliquid peculiare vindicet, aut defendat: quia Regule sententia hæc est: *Res Monasterii est omnium est, & nullius est.* Cellarius verò ipse frater ordinetur, qui probatus fuerit ab Abbate fidelis & abstinentis esse: quem nunquam vincit aliquando aliqua desideriorum gula; vel qui non multum amat manducare, aut bibere: ne magis detur locus diabolo, sicut dicit scriptura: *Nolite dare occasionem querentibus eam, & videatur gastrimargie gulæ voracibus vel gluttonibus fratribus provideri magis, quam refractari.*

CAPUT XVII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De ferramentis vel rebus Monasterii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FERRAMENTA Monasterii in uno continentur cubiculo, & uni fratri, cujus diligentiam Abbas agnoverit, eorum conservandorum curam committat: qui quotidie fratribus ad faciendâ opera consignet ad numerum, & à disjungentibus similiter munda ipse recipiat, & reponat, breve de omnibus tenente Abbate. Qui verò frater non mundum ferramentum à terra de agro revocaverit, accusatus ad mensam à custode ferramentorum poenæ nomine in refectioe in portionem panis sui unam quadram minus accipiat, usque ad satisfactionem, vel emendationem promissam. Quia exinde æruginat ferramentum, cum mundum non fuerit positum. Simul etiam & ipse frater consignatas habeat cotes, & spongas calcæorum, facitergia, mappas, vel sabana; simul etiam & arcam cum rebus Abbatis, vel arcas diversarum decadam, cum rebus fratrum, cum clausuris Præpositorum simul etiam & arcam cum cortinis & velis, vel ornatu Monasterii; simul etiam arcam cum diversis codicibus, membranis, & cartis Monasterii: simul namque & arcam cum his rebus fratrum, quibus noviter ingressi Monasterium; quæ propter, quod absit, repositionem sæculi jubentur servari: simul & universa expensâ artificum, quæ ad diem de diversis artibus laborantes consignaverint facta. Ipse frater perfectâ recipiat, & reponat imperfecta, alia die ipse laborantibus singula reconsignet. Simul & univer-

universarum artium ferramenta ipse à diversis artibus serò recipiat, & manè consignet. Nam & arcam cum rebus fratrum noviter in Monasterio per donationem collatis, simul vel clausura Abbatis in cubiculo conservet: rationes omnes in nummo Monasterii expensarum ipse Abbatis suggestu erogationis exsolvat; unde ipsum fratrem hinc oportet divina constringi; ut timore vel testimonio Dei fideliter possit commissa implere.

CAPUT XVIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De septimanarius coquina.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

SUPERIUS diximus decadam fratrum sub sua cura duos Præpositos continere: qui decem fratres in coquinae servitio vicibus combinati septenos expleant dies. Et cum vicibus istis unius decadae fuerit adimpletum servitium consignatis omnibus à Cellario utensilibus sibi alia in exercitatione decada succedat: qua expleta succedant singillatim per singulas septimanas. Singuli tamen ambo Præpositi coquant cum solatio fratris, cujus voluerint, sui. Et ideo, quamvis cum solatio cujuslibet fratris, singulas septimanas singulos diximus Præpositos coquinare; ut cum non ambo in coquinae simul servitio occupantur, unus foris cum decadae suae remaneat fratribus, qui in eis culpas, vel vitia diversa custodiat: & si alii fratres sequestrentur in alio laboris opere, tales sequestrentur, qui Dei plus possint presentiam timere, præoccupato in coquina Præposito, cum negligentiore remanente vacivo Præposito: ut & vicibus honorem impleant emendandi, & vicibus humilitatem exercent serviendi. Ergo sic omnes explicando decadae recapitent: nam unaquæque decada tali ordinatione septenos explet dies. Bini fratres à Præpositis suis in coquinae servitio per hebdomadam deputentur; quibus à Cellario omnia coquinae vasa intrantibus consignentur. Et ideo bini fratres, ut invicem se suis solatis juvent. Cujus ordinationis in hebdomada talis debet esse introitus.

CAPUT XIX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debeant introire fratres in hebdomadam coquinae?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

INTROITURI fratres in hebdomadam, post primam in oratorio dictam adducantur à Præpositis suis ante Abbatem, &

Cod. Regul. Tom. I.

fiat de eis majoris suggestio, dicens: Jube Domine Abba vocati universam Congregationem, & orari pro his fratribus, qui ingrediuntur in hebdomadam coquinae; ut mereantur commendati orationibus vestris diaboli impedimenta non timere, & Congregationi Dei omnia sine culpa perficere. Post hæc verba proferant se illi duo fratres orationi ante Abbatem; quod & retro omnis Congregatio una cum Abbate facere debet: & postquam levaverint se omnes, illi duo dicant hunc versum: *Custodi nos Domine Psal. 16.*

ut pupillam oculi; sub umbra alarum tuarum protege nos. Postquam verò oratum pro eis ab omnibus fuerit, surgentes supra dicti duo fratres osculentur genua Abbatis, & pacem suis tradant Præpositis, vel omni Congregationi. Quibus post datam pacem Præpositi sui dicant: Ita fratres in nomine Domini Jesu Christi; intrate in hebdomadam, & petita benedictione omnia facite, dicentes per exercenda omnia: *Benedicite*: ut cum benedictum fuerit, quandoque feceritis, maledictus diabolus impediendi ibi non habeat potestatem. Mox ab eodem die quotidie, si ad sextam habeant fratres reficere, dicta tertia exeuntes cum Congregatione de oratorio hebdomadarii cum Cellario, oculos habeant ad Abbatem, inquiringes eum quid jubeat Congregationi ad refectionem parari: ut mox inchoantibus coquinam à tertia paratis omnibus dicta sexta eant ad mensas. Si verò nona hora erit refectio preparatio, dicta sexta exiens Abbas interrogat ab hebdomadariis & Cellario, & statim post sextam inchoent coquinare; ut dicta nona omnes eant ad mensam. Quod si forte non occurrerint hebdomadarii, excommunicationis poenam suscipiant; quia lassatam Congregationem utriusque operibus, id est, jejunii & laboris, sua pigritia cruciarunt. Excommunicationis verò hæc sit sententia: si sexta, septimana; si nona, decima; hoc est, si ad sextam horam refectionem tricatam hebdomadarii offenderint, & non occurrerint, singulas quadras panis per sequentes septem refectioes perdant. Si nonam tricaverint, item singulas quadras per sequentes decem refectioes eis subtrahantur. Quæ sententia excommunicationis tandem in damno annoe excommunicatis permaneat, quamdiu satisfactio in sequenti die promissa visa fuerit emendasse. Nam si grandis fuerit Congregatio, vel aliqui extranei multi supervenerint, adjunctis in solatio fratribus, à prima dicta interrogando de refectioe Abbatem, incipient coquinare; ut hora constituta refectioi occurrant. In eadem namque hebdomada servitium ad

112

mensas

mensas omnes ipsi adimpleant; omnē diligentiam Monasterii ipsi exerceant. Ipsi omnes fratres in hebdomada ipsa discalceent, adjunctis in solatio de decada sua fratribus; cum quibus & discalceent, & ipsa calcearia faciant; & factio manē sedentibus ad ordinem fratribus ipsi consignent; simul & in eadem hebdomada munditias Monasterii exerceant, refrigeria lavent, ligna consendant; aquam faciei tradant, ad communionem intrantibus fratribus aquam manibus ipsi ministrent: mappas & sabana, & facitergia, vel res sordidas fratrum ipsi lavent illis horis, in quibus non coquent. Candelas Monasterii à Cellario factas quotidie ipsi incendant & tuteantur. Mox enim cum in hebdomadam, ut diximus, prima die post primam dictam intraverint, primum opus servitii sui munditias oratorii exhibeant, & matas oratorii pavimente retendant: quo in totis septem diebus hebdomadæ suæ post Matutinos Dominicos hoc opus primum servitii sui oratorio exhibeant. Cum adstant verò in septimana sua, coquinam intrantes ad se fratres mox petant eos pro se secum orare.

CAPUT XX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debent haberi in oratorio absentes in mente.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM foris pro omni Congregatione solliciti hebdomadarii in coquinae servitio occupantur, vel Cellarius in cellario, vel custos ferramentorum, vel rerum Monasterii in suo credito occupatus est, intus in oratorio Præpositi eorum dicant omni Congregationi: in mente habete Dominum, & orate pro illis qui foris sunt. Sed & si quidam defuerint oratorio, & pro causa Monasterii fuerint occupati, sive ambulaverint via, ab Abbate dicatur omni Congregationi, ut in mente absentes in orationibus memorentur; sicut in Actibus Apostolorum legitur: Pro absente orate: id est, cum esset Petrus in carcere, oratio pro eo fiebat in omnibus Ecclesiis. Ergo si in mente non habiti fuerint in oratorio occupati, mercedem magis à Deo totam illi foris suscipiant; & illi deintus vacui egrediuntur. Quia ut illis intus vacaret orare, ab istis foris de apparandis necessariis vitæ reddebantur securi. Et merito absens intus in orationibus memorari, quia pro omnium sollicitudine occupatur: ut quomodo ab uno communis pro omnibus utilitas occupatur, sic omnium cum uno participetur oratio. Nam & hoc debet qui foris pro utilitate Monasterii occupa-

tur, custodire; ut quando intus illi in oratorio expletis Psalmis orationi incumbunt, ut clara voce sua petat oratorium, se debere in mente habere: dicto tamen à se opere Dei in eodem loco in quo occupatur. Infirmi verò ut per omnem orationem in mente habeantur, Abbas omnes admonet. Nam & si frater extraneus de Monasterio ambulaverit, in sequenti opere Dei dicatur ab Abbate Congregationi ut habeatur in mente. Quia quando ambulavit, rogavit omnes ipse frater dicens: habetis Dominum, orate pro me, & in mente me habete per Angelum vestrum.

CAPUT XXI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debent communicare hebdomadarii coquinae vel Cellarii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

NAM cum ad communionem in oratorio ante Abbatem statur, omnibus in pace acceptis, cum communicaverit Abbas, post ipsum adhuc nullus communicet, sed statim Præpositi fratrum illorum septimanariorum petant se debere ire foris, ut hebdomadarii ad communionem oratorio repræsentent, complentes eorum vice foris. Qui Præpositi exeuntes unus coquinae præsit, alius ministeria ponat. Quibus exeuntibus foris, mox hebdomadarii lotis manibus ingressi orent modicum, & post orationem soli Abbati pacem dent. Ideo soli, ne dum omnibus dant, tardasse horam ad reflectionem Congregationi faciant; & tardè egressi, cum necessaria non preparant, exeunte Congregatione Abbatem in iræ cogant vitium declinare, cum adhuc non fuerint ab eis preparata, quæ opus sunt. Ergo post modicam orationem credi communicent & confirmet, & item orantes modicum lentè eis versu dicto Abbas compleat; ut exeuntes Præpositos suos oratorio reintromittant. Quibus exeuntibus dicat Abbas: Videte fratres, ne ante orationem communem mensæ præbendam aliquid de cibo aut de potu susceptione diaboli præsumatis. Et si nos hic positi intus foris vos videmus, Deus tamen, qui omni loco præsens est, & omnia videt, & nihil est ei occultum, ipse vos conspicit: ne cum viderit præsumptionem vestram, sensum vestrum tradat in reprobum, & ad pœnam vobis furta vestra in iudicio consignentur. Qui ergo post hanc monitionem exeuntes una cum Cellario, unus redeat coquinae, alius ministeria, quæ minus suis Præpositus adimplevit, perficiat: id est, præparent mensas, ordinent sancta, ministeria ponant,

nant, calices defricent; ut exiens cum Congregatione Abbas omnia inveniatur præparata, simul & annonas panis omnium positas in canistro pendente supra mensam Abbatis; ut cum omnia exiens Abbas invenerit præparata, non sit locus iræ, vel occasio caloribus, vel clamoris; sed sit Monasterium taciturnitatis & pacis.

CAPUT XXII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Omnibus hebdomadariis egressis quo ordine remanentes in oratorio per Abbatem debent ceteri communicare.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

POST Abbatis communionem communicet & Præpositus, quem vice sua fecerit secus Abbatem stare; quem subsequatur singillatim decada sua. Quibus expletis communicet alius Præpositus, quem item singillatim subsequatur & decada sua. Jam si Domino juvante major fuerit Congregatio, similiter faciant subsequentes: sic enim stare debent in oratorio, quomodo jubentur & communicare. Frater qui se inflaverit ad communionem, & noluerit communicare, dimittatur, & abstineat: postquam verò voluerit, non permittatur communicare tamdiu, quamdiu ille fuit inflatus sine causa, tamdiu sit Abbas aut Præpositus ei iratus in causa. Item qui se inflaverit, & ad mensam venire noluerit, dimittatur, & sequenti refectioe non permittatur manducare; sed levetur à mensa cum sederit: quia quando Abbas voluit, ipse noluit; & item cum ille voluerit, Abbas merito noluit. Secus Abbatem verò vicibus ad diem in oratorio stent Præpositus, vel alii fratres; ut confusus secundarii semper habeatur gradus, ut non aliquis securus vel elatus de ordine ceteros in desperationem constituat, sed omnes per bona factorum opera placentes ad honorem sperandum certatim contendant meritum pervenire, non nomine: cujus rei qualitatem dictante Domino sumus retrodicturi. Simul verò post Abbatem cum jussu ipsius de alterutro choro à Præpositis imponantur semper Antiphonæ; quibus expletis item jussione Abbatis de alienis choris fratres minores, qui jussi per nomen fuerint, singillatim impnantur item modo de isto choro, post ipsum de alio.

CAPUT XXIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Post egressionem Abbatis de oratorio quomodo debeant hebdomadarii servare mensas, & ad manducandum esse communes.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

EGRESSA omni Congregatione cum suo Pastore de oratorio, post versus & orationem Abbas in suæ mensæ cathedra sedeat; mox omnis Congregatio respondeat: Deo gratias: & omnibus adhuc ad suas mensas stantibus canister supra mensam Abbatis pendens trochleæ fune descendat, ut à cælo videatur operariis Dei annona descendere. Statim ubi canister descenderit, signans universum panem Abbas, frangens & tollens sibi prius annonam suam à Domino benedicendam, elevet manum, & ponens ante se, stantibus ad mensam suam his, qui cum eo manducaturi sunt, eroget eis. Statim ut acceperint, osculentur Abbatis manum, & sedeat tacentes. Deinde vocatis unius mensæ Præpositis, det eis totius mensæ suæ annonas: quibus dimissis, vocatis alius tradat & ipsis. Jam si Domino juvante multa fuerit Congregatio, sic faciat omnibus mensis. Qui Præpositi cum annonas tam suas quam suorum fratrum accipiunt, pro honore majoris manus osculentur Abbatis: item cum ipsi in suis mensis fratribus osculentur: & postquam quis acceperit, sedeat tacitus. Post omnium verò sessionem levat se hebdomadarius lectionis mensalis, & ipse accipiens annonam suam osculetur manum dantis, & commendat eam Cellario, & residet in sella cum codice; donec ingrediantur hebdomadarii coquinæ cum Cellario, & ipsi accipientes annonas suas à Præpositis suis osculentur manus eorum: simul & Cellarius, quia sub nullius decadæ numero continetur, de manu Abbatis accipiat annonam suam; qui cum acceperit, osculetur & ipse manum dantis, & ponet mensæ suæ. Mox primo Abbati, deinde omnibus, simul sibi & ultimis singulos meros porrigant. Statim euntes hebdomadarii ministrant in primo mensæ Abbatis. Deinde allata diversarum mensarum ab inferioribus fercula offerantur Abbati signanda. Sic etiam signetur omne quod apponitur, tam coctum, quam crudum in mensis. Qui signat cruce, sic dicat ore: Benedic Domine quicquid ex hinc accepturi sumus. Ut fortè quod non est opus, aut purgatur, aut cadet, aut illud quod victui nun proficit, sine benedictione jactetur in terra, & pedibus conculcetur: ne res benedicta videatur pati injuriam.

Quæ ergo fercula signata singulas ponantur per mensas : & cum ministraverint, sedent una cum Cellario ad mensam Præpositi sui, & manducent cum Congregatione communiter. Quibus expletis surgant hebdomadarii ; unus levet fercula, alius concham cum aqua peius Abbatis ponat in mensam, ad lavandas sibi ab ipsis fratribus manus ; unde levata diversas singillatim ponatur per mensas : at cum sibi ab omnibus lotæ fuerint manus, reponatur in parte. Statim secundum numerum mensæ prioris in uno galletæ vase mensuratæ portiones ab eis calida misceatur, & ventigiata à calice portione petita benedictione adsaporet qui miscuit, si æquali est temperie mixtum ; & sic in prima mensa omnibus eroget. Quibus prærogatis accedentes ad secundam, & ipsius numerus remisceatur, & petita item benedictione saporatum adsaporet & ipsis erogetur : Et cum ventum fuerit ad mensam ubi sedent ipsi hebdomadarii & Cellarius, addant & suas portiones in numerum, & post omnes petita benedictione bibant & ipsi. Quod vas semper cum misceatur, antequam adsaporet aut erogeretur, offeratur Abbati signandum. Quod si Abbas absens fuerit, per singulas mensas illata sibi fercula, & mixta cum portionibus vasa vicibus in suis mensis signent Præpositi. Nam si cuiusque temperatum fuerit in calice, aut certè adjuncta fuerit calida, cum bibere voluerit, iterato dicat, Benedicite : ut & illud quod adjungitur à Domino petatur benedici. Expleto ministerio portionum, exeant foris hebdomadarii, pulmentum aliud allaturi ; & cum detulerint, sedent suis locis taciti, & manducent ; & post expleto pulmento surgant hebdomadarii, & levent. Et item secundum suum numerum unicuique mensæ signato item ab Abbate vase, & cum benedictione adsaporato, mixtum ministrent, & ipsi in ultimo similiter bibant : & postquam hoc fuerit adimpletum, mox cocta ab eis fercula surgens Cellarius accipiat, & crudum cellarii quodcumque fuerit, inferat missum : & prolatis, & signatis, vel in mensis positus suis locis resideant taciti, & manducent ; quibus levatis mox hebdomadarii micæ panis prius de mensa Abbatis, deinde diversarum mensarum, cum reverentia mudent. Quæ micæ cum per singulas mensas mundando levantur, una voce hebdomadarii dicant : Deo gratias. Quas quotidie in unum, ut diximus, vas collectas hebdomadarii Cellario consignent reverenter servandas. De quibus

in exitum hebdomadæ suæ patellæ coquantur, quomodo sequens titulus demonstrabit. Quibus ergo mundatis micis mox consueta portionum mensura ab hebdomadariis, ut constitutum est, erogetur : similiter petita benedictione ultimi bibant & ipsi. Ideo enim diximus, hebdomadariis & Cellarium interesse mensa communiter, ut nullus penitus semotè aut infrunitè absconsè foris manducet : sed sit omnibus temperantiæ & sobrietatis mensura communis. Quis quidquid absconsè manducatur, fraudulenter agit ; & ut gulæ satisfaciatur, sine mensura peccat. Quibus ergo mensæ expletis actibus cum levante se Abbate omnes surrexerint, statim omnis Congregatio una cum hebdomadariis vel Cellario dicant : Deo gratias. Mox verò dicto omnes adsint ad agendas Deo gratias per orationem : & ne quis desit, requirant in numero Præpositi decadas suas ; ut quomodo mensæ omnes fuerint communes, sic & orationi videantur præsentés. Omnem enim cibum & potum cum versibus aperiat & claudat oratio. Qui verò frater ad versum primum mensæ dicendum non adfuerit, non sedeat ad mensam cum fratribus, sed semotè in scutella sine data benedictione manducet non signatum, & potio ei non signata tradatur semotè mixta : & usque dum se levet, nullus cum eo loquatur. Jam si spiritalis est, doleat ei sine Deo reficere. Qui verò ad versum posteriorem mensæ finitæ non adsuit, in sequenti refectioe & ipse à mensa sequestratus non signata manducet & bibat. Quæ excommunicationes tandem in eis permaneant, quamdiu in satisfactione humiliati ad genus capitis, emendatio majori fuerit repromissa. Ergo hebdomadarii cum servitium mensarum exercent, si fortè ad ministrandum omnibus non occurrerint, insinuent hoc ipsi suis Præpositis ; à quibus mox ordinatus de eadem decada unus frater in eorum solatio adjungatur : quotiesquæ hebdomadarii in servitio mensarum negligenter mensis deservierint, alia die hora refectiois levet se Abbas, & cum uno de Præpositis, aut duobus, si grandis fuerit Congregatio, ipsi faciant servitium ad omnes mensas : ut & doceat eos quomodo faciant, quod non possunt implere ; & agnoscentes omnes fratres erubescant, in communi natura hominum, vel pari servitio Dei, æqualem non mereri divinæ sapientiæ gratiam cum utilibus fratribus invenire.

CAPUT XXIV.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

De hebdomadario lectore ad mensas.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

IN æstatis vel hyemis utroque tempore cum ad sextam vel nonam horam recitatur, singuli Præpositi de singulis decadis vicibus hebdomadas singulas legendo ad mensas exercent. Sed tunc de illa decada Præpositus non legat, de qua alter Præpositus in coquinae servicio occupatur: ne dum unus legit, & alter coquit, vicia suorum fratrum ad mensas non sit qui præsens emendat. Qui Præpositi singulis vicibus in legendo ad mensas cum singulas expleverint hebdomadas, singulos fratres literatos per singulas vicibus septimanas ad legendum constituant; ut omnes possint vicibus de singulis decadis legere literati. Et postquam omnes fratres in legendo suas expleverint septimanas, singuli recapitent ad invicem Præpositi, ut nunquam desit carnalis refectio sic divina: sicut dicit scriptura: *Non in sola pane vivit homo, sed in omni verbo Dei*; ut dupliciter fratres reficiant, cum ore manducant, & auribus faginantur. Cujus ergo in hebdomada talis debet esse introitus. Dominico die, quo hebdomadarii coquinae ingrediuntur in septimanam, tunc & isto frater ad sextam horæ refectioem post verbum & orationem mensæ, cum Abbas in sua cathedra sederit, antequam canister cum confectis panibus trochleæ suae descendat, tunc insinuet se voce sua is qui lecturus est, dicens: Jubete Domini mei, orate pro me, qui ingredior in hebdomadam lectionis mensalis. Mox surgens Abbas cum omni Congregatione fixis in terra genibus oret cum eo: & cum surrexerint, dicat novus hebdomadarius huic versum: *Dominus lactis mea aperiet, & os meum annuntiabit laudem tuam*; respondentibus secum cunctis. Post verbum verò dictum complente Abbate, mox primo Abbati, deinde omnibus pacem tradat; deinde in medio omnium mensarum sibi ordinet sellam, & post omnium sessionem ad mensas petita benedictione sedeat & ipse in sella cum codice. Et cum primum mensæ Abbas cum omnibus acceperit merum, & ipse similiter suum merum propter sputum Sacramenti accipiat, & sic incipiat legere. Legat namque quotidie regulam hanc, posito à die signo hanc usque legerit, ut sequenter quotidie tamen omnia perlegantur, ut per vices hebdomadam finiri possit, & recapitari legendo. Qui hebdomadarius cum septimanam suam in legendo expleverit, signum sequenti successori

ostendat, unde prosequatur qui coeperit septimanam: quæ & ipse finiendo & recapitando, finita hebdomada sua signum successori demonstret. Legat namque dispositè non urgendo, ut apertius occupati ea auditores agnoscat, quæ eos factis oportet adimplere: & ut si qua sunt ambigua aut obscura, & apertius ea non intelligant fratres, aut interrogatus à fratribus, aut ultro aliqua Abbas exponat. Nam si supervenerint fortè mensæ Monasterii laici, propter subtractionem futuram in seculo, cum secreta Dei secularis agnoverit, si placuerit Abbati, aliam lectionem ejuscunq; codicis legat; ut secretum Monasterii, vel mensuras vitæ sanctæ constitutas in disciplinam ab irrisoribus non sciat. Legat namque aliam lectionem, posito tamen in regula signo. Nam si talis laicus ad mensam Monasterii detineatur, de quo certus sit Abbas, quod non solum admirari possit constituta divina, sed etiam hujus religiositatis scit Abbas, quod in conversione possit esse pedisequus, & ad mores possit trahi divinos, in hujus lector adventum ad mensam regula subsequatur. Nam illi debent Monasterii regulam audire, qui illam possunt merito observare. Ideo ad mensas hora refectiois debet regula legi, quia tunc omni congregatione ad manducandum in unum redacta, sine excusatione tunc lectio observantiae vel emendationis ab omnibus audientibus ritè poterit observari, ut omnia regulæ omnes audiant, & nullum prætereat aliquid: ut quod omnes audierint, eos factis oporteat adimplere. Ipsi verò fratri septimana sua cum in hoc opere occupatur, septimanarii de omnibus mensis, mensæ suæ illatis, scutellas levant, servante Cellario panis ejus mensuram, vel consuetum numerum portionum: & post omnium levationem petita benedictione & ipse reficiat: Ideo enim diximus regulam Monasterii quotidie legi ad mensas, ut nullus frater excuset se ignorantia faciente non emendare. Non cum quotidie in usu ipsa regula mittitur, & notitia melius observatur, ne fortè dicat se frater nescire, quod possit per obedientiam adimplere. Nam tempore ipso refectiois, cum legitur regula, ut solliciti universorum fratrum excitentur auditus, de singulis mensis quos voluerit fratres, quid lectum est Abbas interroget: ut cum unusquisque frater recitaverit quod audivit, agnoscat plus lectioni illa hora intendisse, quam ventri. Ut cum surdus negligens non narraverit quod audivit, plus carnem judicaretur amasse, quam animam. Qui mox de negligentia ab Abbate justè corripitur debet; ut dum unusquisque frater interrogatus timet erubescere; mentem

Mens. 4.

Mens. 50.

mentem suam alibi non faciat aberrare; sed in hoc intendat quid legitur. Qui hebdomadarius tamdiu ad mensam cum fratribus, quibus se levantibus posito in regula signo levans se & ipse cum codice, versu & oratione ab omnibus adimpleta, respondeat cum omnibus; Deo gratias; & statim residens ipse ad mensam suam ab hebdomadariis servatam refectionem vel potionum mensuras, signatas aut ab Abbate, aut à Præpositis, omnia & ipse percipiat.

CAPUT XXV.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

De patella vicinarum ab hebdomadariis septimo die coquenda.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

MIXE panis, quæ quotidie de mensis mundando levatur in uno vase servantur, ab hebdomadariis exeuntibus septimanam septimo die hebdomadæ suæ sabbato die mundenur ad feram, & patella exinde cocta, aut cum farre, aut cum ovis alstricta, antequam ultimū seræ caldū bibant, in mensa ponatur Abbatibus. Deinde sedenti Abbati, vel universæ congregationi simul, dicant hebdomadarii: Jube Domini, & orate pro nobis, qui in ministerio humilitatis explevimus septimanam. Statim omnes surgentes cum Abbate fixis in terra genibus orent pro ipsis cum ipsis communiter. Et cum surrexerint, dicant hebdomadarii hunc versum: *Videant qui nos oderunt, & confundantur; quoniam in Domino adjuvisti nos, & confutatus es nos.* Deinde complenti Abbati pacem tradant simul & Præpositis suis, vel omni Congregationi: & cum resederit Abbas & fratres ad mensas, signans patellam ipsam Abbas, sumens de benedictione prius cum cochleario ipse, deinde his fratribus, qui cum eo ad mensam ipsius sedent, singulos cochleares in ore ministret; & cum suos convivas expleverit, vocatis ipsis hebdomadariis, & ipsis in ore porrigat. Deinde quot mensæ fuerint, tot scutellas Abbati hebdomadarius porrigat: ubi singulos cochleares per numeros fratrum de singulis mensis levent, quos singulis fratribus in ore sul Præpositi porrigant; ut omnes de ipsa benedictione percipiant. Quod cum adimpletum fuerit, sic ultimum caldum accipientes surgant, dicentes: Deo gratias. Qui verò hebdomadarii patellam istam per negligentiam septimo die non exhibuerint, & in sequenti aliena hebdomada per singulos dies singulas quadras panis subductas ab Abbate amittant, usque ad emendationem satisfactionis promissam.

CAPUT XXVI.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

De mensura ciborum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

SUFFICERE namque credimus ad refectionem quotidianam tam sextæ, quam nonæ omnibus mensibus cocta duo pulmentaria, & tertium quodcumque fuerit crudum cum pomis. Medius panis pensans libram singulis fratribus in die sufficiat, secundum formam divinæ dispensationis, cum medium panis cælestis corvus Paulo servo Dei quotidie vescendum paraverit. Quando ergo ad sextam horam tempore æstivo vel aliis temporibus reficiunt, tertia quadra ipsius Domini panis à Cellario per omnium annonam in cellario subtracto sera ante illud crudū pulmentarium inserendum mensis ponatur. Et ideo in cellario prandium annonas de omnium annonis antecessus subtrahit; ne forte cum integræ annonæ in mensis fuerint positæ, & ne fortè adveniens frater novicius, nesciens adhuc mensuram regulæ, putet sibi iterato ad cenam reponi, ad prandium explicet totum, & sera cum pomis habeat nihil: aut frater multum edere amans quamvis mensuram noverit regulæ, cum petenti gulæ vult satisfacere, ad horam totum eligat manducare, & ad seram putet se esse contentum. Quæ omnes quadrae cum fuerint in cellario reservatæ, sera ejectæ & in mensa Abbatis positæ, & ab eo signatæ, sicut consuetudo ostendit, prius sibi vel mensæ suæ tollat, & residuæ in canistro à Cellario levatæ per singulas mensas ponantur tollentibus, ut ipsæ solæ partes cum cruda quocumque pulmentario mixto cum pomis, vel si quid de pulmentariis prandii remanserit, fratrum cenæ sufficiat. Nam Dominico die, vel aliis festis diebus, sed & propter extraneas advenientes personas, quovis die quidquid addere Abbas in cibo voluerit, utpote majori conceditur, vel dulciorum aliqua; secundum testimonium quod legitur in Vitis patrum: ubi pro diebus festis delicatarum petierunt à Domino cibum, & apparuit eis cum favo Angelus. Tantum est, ut consideret æqualitatem, & fugiat corruptibilem nimietatem. Minoribus verò duodecim annis minus à libra panis in die sufficiat.

CAPUT

CAPUT XXVII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De mensura potus.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

MOX cùm sederint ad mensas fratres, antequam comedant, singulos meros accipiant. Quos meros accipientes, singuli porrigant Abbati sibi signandos: & per alias mensas suis fratribus, suis signent Præpositi vicibus. In quibus omnibus mensis in suos meros quisquis frater de suo panis ternas sibi, non amplius, buccellas intinguant: ideò non amplius, ne frater multum sibi panem expendens, cùm in pulmentariis non habuerit, voracitatis suæ causâ, in panis sui mensura aliorum fratrum aspectum in se provocet detrahentem. Post ergo primos meros æstivo tempore ad refectiorem tam sextæ quàm nonæ, caldi omnibus quaterni sufficiant, extra illum merum. In eodem verò tempore, cùm ad sextam reficitur, ternæ sera omnibus sufficiant potiones. Quibus completis tam in refectiõne sextæ, quàm nonæ, vel cœnæ illius in medio mensarum clara voce Cellarius dicat: Qui sitit fiducialiter indicet. Post hanc vocem qui fuerit sitiens mox de mensa sua respondeat: Benedic; statim temperata in uno vase pufca calida, aut, si voluerint fratres, cum iuxta: quæ semper amplius propter sitientes fieri debet in pulmentariis fortioribus, aut galletæ, aut calices sitientibus porrigantur. Nam & his æstatis diebus cùm ad nonam horam reficitur, sera antequam compleant, binæ omnibus sufficiant potiones: ita tamen ut antequam bibant, orent; & postquam biberint, reorent. Item in his æstatis diebus cùm ad sextam reficitur, post dictam nonam quotidie exiens Abbas de oratorio in sua sedeat cathedra, & circumstantibus ante eum in ordine omnibus, eiectione à Cellario vino, misceantur ab hebdomadariis in consueto vase per singulas mensarum decadas omnium singulæ potiones, secundum numerum congregationis & suam. Statim surgens Abbas oret cum omnibus; & post orationem antequam sedeat, oblarum sibi vas cum mixto signet eum. Mox secum omnes ad mensas suas iubeat, sicut consueverunt, sedere: & bibens prius ipse, deinde singillatim mixtum per mensas singulas omnibus faciat propinari. Quibus expletis surgant iterato, & orent; & post orationem redeant universi ad opera quæ dimiserant facientes. Ergo quisvis sitiens post nonam mox bibat: jam si introierit de decima, nemo bibat usque post vespeream. Si verò frater amplius sitierit in ipsa nona, antequam veniat, ut diximus, decima,

Cod. Regul. Tom. I.

& bibere si voluerit, aquam non ab utroque uno hauustu, sed ad calicis, aut galletæ, aut cancelli bibat mensuram, quia quod extra mensuram est, hoc est nimium & iniustum, & desiderii satisfactionem ad corruptelam videbitur adimplere. Nam secundum sententiam illam, quæ dicit: *Ne quid nimis*, potest & nimia aqua debriare sensum in phantasia somniorum, & corpus necessitatibus occupare: id est, in venis flatus, in medullis frigus, in supercilis gravitas, in capite gyrus, in oculis somnus, in naribus sternutus assiduus. In hyemis verò tempore in sextæ & nonæ horæ refectiõne omnibus caldos ternos sufficiant; quia æstus non est qui provocet sitim. Illis verò diebus in hyeme in quibus sexta reficitur, sera penitus nihil cœnetur; nisi singulos caldos omnibus sufficiant: ita tamè ut antequam bibant orent; & postquam biberint, reorent. Post nonam verò illa potio quæ quotidie de cellario in æstate proferebatur sitientibus, in hyeme non detur: quia nec sitis suppeditatur, nec longè refectio à refectiõne in vespeream illis verò diebus, in quibus in hyeme ad nonam reficitur, post dictam vespeream non amplius quàm singulos caldos accipiant: ita tamen ut antequam bibant, orent; & postquam biberint, reorent. In illis verò diebus à Pascha usque ad Pentecosten, in quibus ad sextam reficitur, absque quinta feria & Dominica, aliis diebus nihil aliud ad seram nisi bines caldos propter dies accipiant: absque Paschæ octavarum octavas, in quibus jugiter cœnent. Nam ideò supradictis diebus, absque quinta feria & Dominica, usque in Pentecosten cœnas subduximus, ut una refectio in his diebus custodiatur: & quamvis non sua hora, consueti tamen jejuniis videatur causa servari: & quamvis non sua hora, cùm cœnæ eorum mutantur in prandia. Quinta verò feria & Dominica hoc cœnent ad seram, quod supra de cibus taxavimus: addito tamen uno pulmento quotidie in prandio; vel si Paschæ restiterit merces, potio cuiuslibet. Calix verò, aut galletæ, per quem erit in diversis vicibus ministrandum, talis sit, qui tertius implet mixtam heminam. Sed ejus aequalitatem mensuræ, aut duo aut tres oportet calices aut galletas mensarum ministerio deservire; ut per multa pocula universis citius erogetur. Infantuli verò intra duodecim annos agentes in hyeme bines caldos accipiant, à sera singulos: æstatis verò tempore ternos ad refectiorem, & sero binas accipiant potiones, propter ætatis qualitatem. Nam sicut superius de cibus constituimus, ita & de potionibus permittimus. Dominica, vel diebus festis,

K k

festis, vel propter extraneas advenientes personas quicquid aptum duxerit addere Abbas, utpote majori conceditur: scilicet propter charitatem & læticiam sanctorum dierum vel amicorum addat mercis cuius voluerit potionem: tantum est ut memor sit sobrietatis & fugiat violentiæ ebrietatem. Quia nisi sobrium fuerit corpus, ad opus Dei vigilare non potest, & anima cogitationes libidinis non caret. Jam si aliquis discipulorum de constituta mensura potus aut panis sui, remanente fragmento recusare aliquantulum ad mensam voluerit, spiritum plus agnoscat amare, quam carnem, & frenum castitatis imponet licturæ. Nam cum hoc ipsum recusat abstinens frater, levanti Cellario dicat lentè: Suscipe, & hoc quod negatum est carni, proficiat Deo. Mox semotè in uno vase à Cellario hoc ipsum mittatur Deo feliciter profuturum, & pro aliquo munere adjunctum elemosynæ Monasterii mendicanti pauperi à Cellario porrigatur in manum. Hæc omnis mensura de inthicis Monasterii, nam si quid transmissum de foris Congregationi fixæ apparuerit Dominus, gratanter suscipiatur transmissum Domini donum; & si placet Abbati mensis addatur, quippe quod nisi apparitione Domini non venisse intelligatur.

CAPUT XXVIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De diebus jejuniorum, vel hora refectio-
tionum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

OMNI tempore in septimanæ duobus diebus ad sextam reficere debent, hoc est, quinta feria, & Dominica: Cæteris aliis in septimana diebus ad nonam horam reficere oportet. Nam erubescamus nos, qui sumus spirituales, fugere hora nona jejunium: cum vetusta consuetudo antiquitas cognoscitur prandia ignorasse; sed semper vesperam, hoc est, cenam suis refectioibus ordinavit: In tantum & anonomam, quæ erogabatur aut laborantibus aut nultibus, ideò anonna usque hodie dicitur, quia ad horam nonam diei erogabatur, quando & sumebatur; & ideò usque hodie annona nomen remansit. Nam ipsius Domini sanctius testimonium profertur, quem cœnasse cognovimus, non legimus prandisse, cum dicit sancti Evangelii scri-

Vesperam; hoc est post lucernariam. A Sexagesima verò quarta, sexta, & sabbato post lucernariam semper reficiant: aliis verò diebus usque ad Quadragesimam ad nonam reficiant: ut quod Dominicæ Quadragesimæ de quadraginta jejuniis subtrahunt, quarta, sexta & sabbato à Sexagesima in jejuniis usque ad Vesperam continuatis restituant; ut quadraginta in numero jejunia compleantur. Infirmis verò certa jejunia resolvantur; & quando fratres ad sextam reficiant, & quando tertia recreentur, absque illis qui graviter defessi sunt: quia illis nulla hora decernitur, in quibus timetur mortis eventus. Ideoque quomodo necessitas visa, & pro certo probata quosdam permiserit, recreentur. Si verò sani fratres nona, infirmi sexta reficiant. Sed hoc debet diligenti curiositate probare quibusdam signis vel agnoscere Abbas; ne quis se fingat propter refectiois edacitatem infirmum. Nam ideò infirmis solvi jejunia diximus propter fragilitatem corporis, per quam non possint adimplere quod cupiunt, dicente scriptura: *Spiritus promptus, caro infirma.* Infantuli Math. 26. verò quarta, sexta, & sabbato, in diebus tamen minoribus, hoc est, in hyemis tempore, jejument: aliis verò diebus ad sextam reficiant horam. In æstatis verò diebus quarta, sexta, & sabbato infantuli sexta hora reficiant: aliis verò diebus tertia recreentur. Quia in majoribus diebus minor est ætas in viribus, sicut est sustinendi sensu discretæ. Sed infantes ad hanc relaxationem tales permittimus, qui intra duodecim annos degunt ætate: ampliori verò qui fuerint, ad formam tenentur majorum. Nam iusto iudicio infantuli, & senio provecti, & infirmi æquali debent refectiois iudicio relaxari. Nam & fratres in via dirigendi hoc præceptum Abbatis vel Præpositorum suorum accipiant quarta, sexta, & sabbato in diebus majoribus; id est, à Pascha usque octavo Kalendas Octobris, quod est æquinoctium hyemale, ut non in via jejument, propter æstum & sitim: deinde ab æquinoctio hyemali usque ad Pascha, quia breviores sunt dies ambulantium fratrum, in quarta, sexta, & sabbato, jejunia protrahantur in Vesperam: ne occupati fratres nona hora per refectioem in via accelerata brevitatis diei fratribus mansionem protendant; aut, ut est lucrum sæculi totum venale, cum jam ad terram finiti cum jejunio diei inclinata jam secunda refectio; cum nihil sibi emendum mansionem promiserit, propter nullum distractionis ad quæstum, dejejunatum jam fratrem non vellet taberna suscipere, & propter susceptionem à nullis lucris fratribus denegatam, cogantur fratres

fratres propter hospitalitatem iterato de sumptibus suis expendere, & per secundam refectioem, quæ non licet, jejuniu violare. Aliis verò diebus extra quarta, sexta, & sabbato in diebus minoribus, sexta hora ad refectioem in via repaulescunt, & sera cœnent, propter viæ laborem. A Pascha verò usque ad Pentecosten, exceptis missis in longinqua via, in Monasterio vel ubivis sexta semper hora reficiant, & cœnas suas mutant in prandiis, dicente sancta Scriptura: *Non licet vobis jejunare, cum sponsus vocatum est*; & non cœnent nisi quinta feria & Dominica. Nam ideò omni tempore quinta feria non licet jejunare, quia ascensio Domini ipso die omni anno occurrit. Dominica verò die ideò non licet jejunare, quia resurrectio Domini imputatur; quod in libris suis fieri prohibet sanctus Silvester. Nam ideò à Pascha usque ad Pentecosten non licet jejunare, quia sabbatum Paschæ claudit tristitiæ jejunia, & aperit lætitiæ alleluja, & sabbatum Pentecostes claudit alleluja; & aperit jejunia. Sed Ecclesiis clauditur alleluja: nam Monasterio quasi in peculiari servitio Dei alleluja usque ad Epiphaniam per modos Psalmorum constitutum aperta à servis Dei psallitur Domino.

CAPUT XXIX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De tempore dormitionis eorum, vel qualiter debeat esse locus, vel quo ordinem dormiant.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

AESTIVO tempore dicta sexta, aut in jejuniis, aut post refectioem, omnes repaulescunt; ut noctibus ipsis brevibus sobrii à somno fratres divino operi & orationi leves consurgant. Nam in uno atrio, vel in triclinio lecta in ordine circuitu ordinant: in quo circuitu lectum Abbas in medio habeat, ut omnem taciturnitatem vel reverentiam in circuitu considerans, omnium ovium suarum gregem intra unum ovile collectum, quasi diligens vel sollicitus Pastor attendat. In quo atrio pendeat ciendelus, qui quotidie à Cellario factus, ab hebdomadariis ad feram ante Completorios incendatur; ut videant diversi quomodo se collocent; & postquam se omnes percollocaverint, à supradictis tuteatur, si fortè indigentia olei in Monasterio sentiatur.

CAPUT XXX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Post Completorium neminem debere loqui.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

POSTQUAM sera omni perbiberint caldos, cum universi fuerint ab hebdomadariis discalceati, dicat Abbas fratribus universis: Eja fratres recludentur universa locis suis, cuncta reponantur in parte: lavate fratribus hebdomadarii pedes. Qui hebdomadarii cum omnibus perlaverint pedes, aut cum extraneis supervenientibus lavant, uno ore dicant ambo hunc versum, secum omnibus respondentibus: *Tu manasti Domine manda-*

Psalm. 118.

ta tua custodiri nimis, urinam diriganur vis mee ad custodiendas justificationes tuas. Ergo omnibus Abbas dicat: Eja fratres move te vos, ut expletis omnibus non sit occasio, unde loqui cogamur; jam enim hora est ut nos Domino commendamus, & finitis omnibus diei officiis intrantes noctem pariter os nostrum loquendi claudatur ad requiem, & oculi ad soporem. Ergo ubi hæc omnia, cum adhuc loquendi & aliquid imperandi licentia tribuitur, omnia fuerint adimpleta, factis completoriis in ultimo dicant hunc versum:

Psalm. 140.

Pone Domine custodiam ori meo, & osium circumstantie labii meo: mox ingrediatur silentium, & suis se collocent lectis; & tanto silentio redigantur, ut usque ad Nocturnos putetur nullus ibi esse de fratribus. Ideò enim post Completorios tacere debemus, ut merito in Nocturnis primo dicamus Domino: *Domine labia mea*

Psalm. 50.

aperies, & os meum annuntiet laudem tuam. Hoc est, petamus Dominum debere aperire in Nocturnis labia nostra, quæ sua custodia in Completoriis clauserat. Vides ergo, quia quidquid aperitur, agnoscitur prius fuisse clausum. Sed ne fortè cum silentium custoditur, aliqua necessitas utilitatis ad loquendum fratrem perurgeat, & frater fratri vult loqui, si lumen ciendeli aut lucernæ fuerit, de manu, vel nutu capitis, vel nutu oculorum; aut certè si deest lumen, frater cum fratre ad necessarium vadat, & quod opus fuerit, tamen ad aurem lentè loquatur; ut alter tertius eum non audiat. Simul & si frater aliqua necessitate post somnum ante Nocturnos compellatur loqui aliquid, prius versus consuetum Nocturni dicat sibi lentè; id est, *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiet laudem tuam*; & loquatur quod opus est. Nam manducandi aliquid, aut bibendi, vel aliquam rem operandi nullam fratri post Completorios permissionem concedimus. Si qui verò de extraneis post Completorios perfectos Monasterium ad-

ven-

venerint, à domesticis fratribus tacito ministerio recreentur, & lentè eis responsum reddatur, propter Regulæ constitutum: & locis eorum pedibus complentes postmodum sibi lentè, & ipsi peregrinorum lectis delegerunt dormire. Mox clausis ab ostiariis regis in suis & ipsi jacentes stratis per horarum silentium & noctis appetant somnum. Si quis verò frater post Completorios aut manducare, aut aliquid bibere deprehensus fuerit, hanc excommunicationis pœnam suscipiat: alia die accusatus, in jejuniis continuato tertia die reficiat, qui præsumpsit illicita. Quæ excommunicationis pœna tamdiu in continuatione permaneat, quamdiu per humilitatis satisfactionem de emendatione promissa ab eo ab Abbate præsentè, aut à Præpositis venia fuerit postulata.

CAPUT XXXI.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De hebdomadariis divini officii in noctibus.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

AD excitandum divinum officium in noctibus, ipsius decedat Præpositi, quorum fratres septimanas in coquendo exercent, tamdiu sollicitudinè excitandi exercent, quamdiu decem fratres eorum combinati, aut propter multitudinè Congregationis concernati, in coquinæ servitio, suas vicibus explicent septimanas. Nam ipsorum Præpositorum vices cum venerint coquere, quia ipsi de coquinæ ministerio laisi delectis membris poterunt somno gravari, sollicitiores duo electi de decada sua ab eis fratres in septimana ipsorum sollicitudinem excitandi suscipiant. Similiter & cum inchoant alterius decedat fratres coquinæ servitium, simul & Præpositi eorum sub sua sollicitudine universum gregem suscipiant sua vigilantia excitandum: similiter & ipsi in hebdomada sua, cum adsint in hebdomada sua coquinæ, à sollicitioribus suis fratribus adjuventur. Nam si qui septimanam excitationis exercent, in nocte & in die ipsi solliciti, horologium conspicerent, & horam psallendi Abbatè & fratribus, ne fortè per occupationem laboris obliviscantur, & eos constituta jam hora prætereat, ipsi universos rememorent, & psallendi horam nuntient advenisse. Ideo enim excitatio duobus modis committitur, ut & vicibus vigilant, & si unus secundum carnis fragilitatem fuerit somno oppressus, alius fortè vigilans constituta hora excitet negligentis collegæ officium. Magna enim merces apud Dominum est excitantium ad divinum opus, quos profama Regula vigilgallos nominavit.

CAPUT XXXII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo ab eis fieri debeat excitatio.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM hora constituta psallendi jam nocti occurrerit, surgat in his duobus qui inventus fuerit vigilantior, excitet lentè negligentiorum collegam hebdomadarum suarum. Et merito lentè; quia adhuc non est petitum à Domino ab omnibus in oratorio, ut clausa in Completorios labia ab eo aperiantur nocte. Hos ergo ideò duos constituimus, ut invicem se suis vigiliis præventiant. Ergo surgentes ambo vadant cum reverentia ad lectum Abbatis, & ibi oratione facta dicant sibi lentè hunc versum: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*; & complentes sibi lentè, mox pulsantes pedes Abbatis suscitent eum. Quo experefacto dicant simul, Deus: quo audito Abbas surgat intrans in oratorio, & percusso indice oret tamdiu, quamdiu universi fratres ingreditantur, qui fortè necessaria causa corporis occupantur. Quod si quis fecerit satis diu Abbatem protrahere orationem, quod non licet, cum tardè fuerit oratorio præsentatus, Præpositos eorum culpa respiciat. Ideo enim diximus in prima oratione Abbatis universos expectari, & mox debere occurrere, ut omnes post inchoationem Abbatis una voce scilicet petant à Domino aperiri labia sua debere in Nocturnis, sicut omnibus communiter petentibus à Domino fuerant clausa in Completorios. Nam ingredientes oratorum tertio dicant: *Domine labia mea aperies, & os meum annuntiabit laudem tuam*. Ideo enim diximus tertio dici ab omnibus, ut ne quis frater modicè tardius ingressus ab hac postulatione versus fraudetur. Post quem versum, postquam ab omnibus dictum, invitet & suscitet pastor oves suas per Responsorium ad laudes Domini, dicens: *Venite exultemus Domino, jubilemus Deo salutari nostro*; ad cuius vocis dulcedinem vel divinum favum omnis quæ non accurrerit apes, sciat se evacuatam fructu mellis in spiritu, solam ceram corporis somno conficere, futuro gehennæ incendio concremandam.

CAPUT XXXIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De officiis divinis in noctibus.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

IN officio nocturno uno tempore psallitur ante pullorum cantum in hyeme nocturni, dicente Propheta; *Medita nocte* Psalm. 118.
surgat

Psalm. 16. surgebam ad confitendum tibi. Et de æstate item dicit: *De nocte vigilat spiritus meus ad te Deus*; hoc est, de parte aliqua noctis, post pullorum jam cantus, ignum fiat surgendi. Sed hoc à vigilantibus in hyeme cavendum est, ne nocturnos pullos anteceat, aut deprehendat; quia largent noctes in tempore hyemis. Nam pullorum cantus declinantis est terminus noctis, qui mox diem parit: sicut in circulo solis declinante jam diem à sexta hora ostenditur, & per noctem tantum sellinare descendere solem, quantum cucurrit, ut medium in circulo ascenderet diem. Sed hoc in hyeme agendum est, ut nocturnos jam expletos pullorum cantus sequatur; quia noctes sunt grandes: ut digesti à somno fratres vigilant & digesto sensu opus Dei, quod dicunt, agnoscant. Et ideo intervallum ponitur, ut proluxa nocte somni gravitas finiat. Nam in verni vel æstatis tempore, hoc est, à Pascha usque octavo Kalendas Octobris, quod est æquinoctium hyemale, propter rationem brevium noctium, à pullorum cantu nocturni à fratribus inchoentur; & expleto Psalmorum numero mox eis matutinos subjungant, & secundum suorum Psalmorum numerum finiant. Et ideo in brevibus ipsis noctibus post pullorum cantum nocturnos constituis inchoari, & cum matutinis conjungi; ut non se recollocantes post nocturnos ingravescant fratres, & suavi matutino somno oppressi non solum perdant matutinos, sed etiam primam tardè jam dicere confundantur. Nam & ideo post pullos nocturnos eum matutinis diximus jungi, ut digesti jam à prolixo somno fratres utrumque opus sobriè expleant, & jam reddito matutinoorum divino debito, securi fratres usque primam jam qui volunt repausent: ut in his horis somni omnem gravedinem deponentes, bene digesti post primam jam leves laborare incipiant; monstrante nobis de sancto Heleno scriptura, cum dicit: *Constituisti enim saltis matutinis repausare*. Ergo ne ante pullorum cantum cum in brevibus noctibus coacti fuerint fratres surgere, adhuc crudi ab inchoato somno, cum in ipso impetu venarum sanguis & humor per venas bullisset, & in harmonia gravedinis succussati somni discoquant membra escam quam sumpserant, in ipso adhuc inchoati cibi incendio, non suscitati, sed potius occisi, cum coacti fuerint fratres surgere, gravi adhuc capite, & indigesto ructu, effugent Spiritus sancti charismata. Et cum amaricatur carni eorum, quæ quamvis militet Deo, tamen in hac vita interim querit quæ sua sunt; & si non omnibus, aliquantis tamen amarum videbitur esse pro Deo, quod

dulce est: ut non ex integro animo amet Deum frater in Psalmis, quando per somnum cupit fatiscere carni. Nam sicut Luna in circulo minorata deputati nocti minus luminis complet officium, cum tardè surgit orientis exortu, tardè cursu suo in diem ingreditur occasura; sic & brevitatem noctium temperata cum die, propter fragilitatem carnis humanæ, cogit divina in Psalmis abbreviari, & jungi cum nocte diei officia. Ergo Psalmi nocturni tempore hyemis, hoc est, ab æquinoctio hyemali usque ad æquinoctium vernale: id est, ab VIII. Kalendas Octobris, usque ad VIII. Kalendas Aprilis, sed melius usque ubi fuerit Pascha; quia noctes majores sunt, dici debent Antiphonæ XIII. currente semper Psalterio, & Responsorialia tria: ut fiant XVI. impositiones, secundum numerum Prophetarum, extra lectiones, versum, & rogus Dei; ut tam istæ sexdecim impositiones in nocturnis, quam octo matutinoorum impositiones similiter XXIV. vicibus, secundum XXIV. seniorum imitationem genua nostra in nocte Deo stentur cum laudibus. Nam in noctibus majoribus ideo plus psalli debet, ut sicut nobis Deus ad repausationem prolixum spatium junxit in nocte, & nos ei peragendas gratias jungamus in laudem. Tempore verò æstatis, hoc est, à Pascha usque VIII. Kalendas Octobris octo dicantur Antiphonæ, currente, ut supra diximus, semper Psalterio, & tria Responsorialia, extra lectiones et versum, & rogus Dei: ut tam istæ duodecim impositiones nocturnæ; quam simul conjunctæ octo matutinoorum impositiones viginti vices cogat parvæ noctis ratio Deo genua incurvare; qui somnus cum brevis est, dulcis videtur esse carni, cum corpus hominis prolixo fatigatum labore diei, minori requie brevi quiescit in nocte. Ergo æstatis tempore, sicut supra designavimus, quia minores sunt noctes, novem dicantur Antiphonæ, & tria Responsorialia; ut fiant duodecim impositiones secundum nomina XII. Apostolorum. Qui nocturni, ut supra diximus, in ipso æstatis tempore à pullorum cantu inchoati & finiti, mox eis matutini subjungantur, propter brevitatem noctium. Sed hoc semper tam in hyeme quam in æstate, tam in die quam nocte, seu in vigiliis cum psallitur caveatur, ne Psalmi aliquando combinentur, quod non licet; sed singulos debere definiti cum gloria; ut nec orationes inter ipsos agendæ perdantur, ne glorias eorum laudi Dei videamur subducere, cum compendiosa negligentia cogimur in Psalmos inserere; quia omni Psalmo cui initium Propheta imposuit, constituit & finem. Quod si aliqua

aliqua necessitas omnes psallentes perurgeat, non combinent, sed contemnet; tamen cum gloriis suis subsequantur: & ut citius compleant, & Psalmorum numerus non minoretur. Ergo ideo aut singulos, aut ternos diximus debere dici, quia sicut unitas in Trinitate, & Trinitas in unitate agnoscitur, ita aut singulos, aut pro necessitate ternos credamus, tamen cum gloriis suis, dici debere. Nam combinari ex toto non licet; quia non plus neque minus ab unitate & Trinitate quod fuerit, Christianum decet: & tunc perfectam fidem habemus, si Trinitatem perfectam equaliter in unitate, & unitatem in Trinitate sentimus. Nam si aliqua gravior necessitas quavis hora psallentes perurgeat, dicendorum omnium Psalmorum singula capita, cum una gloria compleant; & sic exeant oratorio: ut quavis necessitate tamen opus Dei non videatur prætermitti.

CAPUT XXXIV.

INTERROGATIO DISCIPULI

De officiis divinis in die.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

IN exercendo maximè divino officio præ omnibus sanctæ debet militiæ ordo constitui; vel quibus vicibus trames rectæ observationis occurrat, ut vetustatis mos est, & patrum instituta sanxerunt; id est, Matutinus, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & Completorium; ut compleatur Prophetica ordinatio dicens Domino: *Septies in die laudem dixi tibi.* Sed Prima sic debet dici, quomodo duodecima, quæ dicitur Vespera. Nam Prima sic dici debet pungentibus jam radiis solis, & Vespera adhuc radiis declinantibus ejus. Quia quomodo inchoatur dies in initio in opere Dei, in tali debet expleri & fine, ut compleatur scriptura dicens: *A solis ortu usque ad occasum*; non enim dixit, post occasum; laudate nomen Domini. Quia exitu matutini & Vespera delectabitur Dominus. In quibus temporibus ab Angelis nostris diurnis in renuntiatis iustorum beneficiis delectabitur Dominus, sicut sanctus Paulus in revelatione sua dicit: Filii hominum benedicite Dominum incessabiliter, magis autem cum occiderit Sol: Nam initium & finem diei Sol nobis justè ostendit; qui abcessu suo noctis tenebras introducit. In æstivo verò tempore adhuc altius stante sole lucernaria inchoentur propter breves noctes: ut prolixo æstus labore lassis fratrum & jejuniis membris, in augmento brevium noctium de lucenis adhuc diei spatio sessæ repausationis formus addatur.

CAPUT XXXV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De modo Psalmorum vel numero in die.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMI namque matutini dici debent omni tempore sex, responsum unum, versum, lectionem Apostoli & Evangelii, quæ semper Abbas dicit & rogus Dei. Psalmi namque per horas supradictas dici, id est, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, terni dici debent, currente semper Psalterio, singula responsoria, lectionem Apostoli, lectionem Evangelii, quam semper Abbas dicat, aut si absens fuerit, Præpositi vicibus dicent; post ipsam rogus Dei.

CAPUT XXXVI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De Psalmis lucernaria.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMI lucernariæ in hyeme dici debent sex, currente semper Psalterio, responsum unum, versum, lectionem Apostoli, & Evangelii; quæ semper Abbas dicat, post hoc & rogus Dei; ut tam istæ cum responso & Evangelio novein impositiones psallentium, sine versu & Lectione, quam illæ quaternæ horarum ipsius diei impositiones, id est, per ipsas horas; hoc est, Primam, Tertiam, Sextam, Nonam, ternarum Antiphonarum, & responsoriis singulis, quæ omnes veniunt sedecim, absque versis & lectionibus explendo, toties psallere viginti quatuor vicibus genua nostra secundum viginti quatuor seniorum imitatione; qui incessabiliter adorantes Deum in cælis, mittunt coronas suas, proni jacentes, die nocte, quæ laudantes Dominum dant gloriam Deo. Similiter & tempore æstatis quinque debent fieri in lucernaria, cum responso & Evangelio, impositiones, extra versum & lectiones: ut istæ quinque & sedecim impositiones diei, similiter ut supra diximus: viginti quatuor impositiones debere quotidie fieri, secundum viginti quatuor seniorum in celo numerum, vicies quater & nos in terra à die omni tempore genua nostra cum laudibus Deo stectamus. In quo tempore æstatis temperius est lucernaria inchoanda propter breves ipsius temporis noctes.

CAPUT XXXVII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De Pfalmis completorii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMI completorii tres dici debent, responforium, lectionem Apostoli, lectionem Evangeliorum, post quam semper præfens Abbas dicat rogus Dei, & versum clusorem.

CAPUT XXXVIII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De Psalmo refectioinum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMUS refectioinis unus dici debet, & versus; similiter levata mensa alius versus cum gloria. Sed hoc opus refectioinum peculiariter gratiarum actio est in numero septem laudum canonicorum diel.

CAPUT XXXIX.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Qualiter psalli debet in matutinis.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

MATUTINI Psalmi cum Antiphonis semper psallantur: id est, quatuor dici debent sine Alleluja; post hos quatuor duo cum Alleluja, responforium, versum, lectiones, & Evangelia, quæ Abbas dicat sine Alleluja; in Dominica verò cum Alleluja, usque in Epiphaniam: ut fiant extra versum & lectiones octo impositiones cum Evangelio. Sed matutinoi, extra quinquagesimo Psalmo, & Laudes de Canticis fiat. Dominica verò, vel aliis Festis diebus, vel si aliquis fuerit natalis Sanctorum, benedictiones dici oportet: à quibus dictis per dominicas genua non flectantur usque ad nocturnos, & omnes Antiphonæ vel responforia in ipso die à benedictionibus dictis cum Alleluja dicantur, usque ad secundæ ferie sacros nocturnos.

CAPUT XL.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Qualiter psalli debet per horas diei.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PRIMA, Tertia, Sexta, Nona, cum psallitur, sed tertius semper Psalmus absque ab Epiphania, cum Alleluja semper imponatur currente semper Psalterio, cum Responforia, Lectionem Apostoli, lectionem Evangeliorum, quam semper Abbas dicat: si absens fuerit Abbas, Præpositi vicibus; & versum, & rogus Dei.

CAPUT XLII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Qualiter debet in lucernariis.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMI lucernariæ cum Antiphonis psalli debent; in quibus duo ultimi cum Alleluja; currente semper Psalterio; singula Responforia, Versus, Lectio Apostoli, & Evangelii, quod semper Abbas dicat sine Alleluja: in Dominica verò cum Alleluja. Nam omnes Antiphonæ ipso die benedictionibus dictis, cum Alleluja psallantur, & genua non flectantur, usque ad secundæ ferie sacros nocturnos.

CAPUT XLIII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Qualiter psalli debet in Completoriis.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMI Completorii omni tempore cum Antiphonis psallantur: quia totæ septem vices in die, in quibus laudes Deo dicit nos debere cum Propheta dicere, æquali modulatione canuntur, propter septiformem Spiritum, qui non est in aliqua parte discretus.

CAPUT XLIII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Qualiter psalli debet in refectioine.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PSALMI refectioinum tam posita quam levata mensa non sunt de septem Canonicarum vice horarum, sed peculiariter Deo de benedicenda aut commendanda esca per gratiarum actionem præbentur: sine Antiphona directancæ dicantur; sed in Dominica vel in diebus Festis cum Antiphona vel Alleluja.

CAPUT XLIV.
INTERROGATIO DISCIPULI.

Qualiter psalli debet in nocte.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

OPORTET in nocturnis ab Abbate dici versum apertionis, deinde Responforium orationis: deinde in hyeme duodecim Antiphonas, sine Alleluja; deinde Responforium sine Alleluja, currente dumtaxat semper Psalterio; deinde aliud Responforium jam cum Alleluja, ut fiant sedecim impositiones; lectionem Apostoli, lectionem Evangelii quam semper Abbas dicat. Si Abbas absens fuerit, Præpositi vicibus versum, & rogus Dei. In ætate

æstate verò à Pascha usque æquinoctium hyemale, quod est octavo Kalendas Octobris, post versum aperitionis, & Responsorium Abbatis, dici debent Antiphonæ sex, sine Alleluja; deinde Responsorium item sine Alleluja; deinde tres Antiphonæ cum Alleluja, currente semper Psalterio, ut superius diximus; deinde aliud Responsorium jam cum Alleluja, ut fiant duodecim impositiones; lectionem Apostoli, lectionem Evangeliorum, quam semper Abbas dicat: quod si absens fuerit, Præpositi vicibus; deinde versum & rogus Dei. Lectionem verò, cui iustum fuerit, ut ex animo recitet, non ex codice legat, nisi in vigiliis solummodo. Hoc est quod constituimus, ut frequentius aliqua meditentur, & memoria teneant scripturas fratres; ut quando in quovis loco, quod ex doctæ textum lectionis, vel paginæ, si opus fuerit, memoria recitetur. In noctibus verò majoribus accenso cicendelo, vel lucernaria in atrio lectorum, si voluerit Abbas legat; aut qui sua sponte delectatus fuerit frater, habeat permissionis licentiam aut legendi, aut aliquid meditandi, aut aliquam Monasterii utilitatem operandi. Nam & qui voluerint sibi repausare, habeant & ipsi licentiam dormire: quia completo & reddito oratorio debito suo, residuæ horæ nocte repausationi debentur. Nam & si aliquis quasi spiritalis vult de suo somno surgete, ut audiat legentem, aut ipse legat, aut aliquid operetur, peculiariter cognoscitur per bonum liberum arbitrium spiritum potius amare quam carnem. Ideoque debent fratres in uno atrio lecta ante Abbatem habere, ut quis quod elegit agnoscatur, vel qualis militiæ suæ futurus sit frater.

CAPUT XLV.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

Quomodo debeat psalli in diebus festis.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

APASCHA usque ad Pentecosten omnes Antiphonæ & Responsoria die nocturne cum alleluja psallantur, & genua non flectantur. In natale verò Domini usque Epiphaniam, omnes Antiphonæ vel Responsoria die nocturne cum alleluja psallantur, & genua ipsi diebus non flectantur, neque junctur, nec abstinetur; sed octo illos dies, qui præcedunt natalem Domini, in jejuniis quadragesimæ vel abstinentiæ; vel illas orationes, quæ purè solent in quadragesima fieri similiter à fratribus celebrentur: ut adinstar quadragesimæ tristitiæ, ut placabiles servi supra quotidianum debitum amplius exercentes servitium, natalem Domini no-

stri in stipendiis vel donis lætitiæ mox advenisse lætetur. Epiphaniæ verò nocte ipsius Vigilæ, & ipso die solo omnes Antiphonæ & Responsoria cum alleluja psallantur: & ab ipso die alleluja claudatur, & mox oratorio dierum festorum subtrahatur, & genua ipso die Epiphaniarum orantis non flectantur. Nam ideò ipso die solo cum vigiliis suis diximus, & non usque octavas alleluja psalli, quia centesima Paschæ ab eo die jejunantibus inchoatur, & abstinentibus imputatur. In omnibus verò diebus Dominicis, benedictionibus dictis, omnes Antiphonæ vel Responsoria cum alleluja dicantur, usque ad secundæ ferie futuros nocturnos: & genua non flectantur; quia Dominica Paschalis resurrectio imputatur. Nam in omni Dominico benedictionibus dictis, usque ad Missas Ecclesiæ adimpletas, tempore in opus Dei dicant huic versum: *Exultabunt sancti in gloria: letabuntur in cubilibus suis; hoc est, Psalm. 149.*

quod per omnium Sanctorum cubilia, id est, Ecclesiæ missarum exaltatio celebratur. Si verò quovis die natalis Sanctorum fuerit, benedictionibus dictis genua non flectantur usque ad primam dicendam. Si verò hujus sancti natalis fuerit, in cujus oratorio psallitur, benedictionibus dictis usque ad processionem missæ ibi agendæ, ipso die à Sacerdote, & genua non flectantur, & pro lætitiæ natalis proprii oratorii integer ipse dies usque ad tucros nocturnos, sicut in Dominicis, cum Alleluja totum psallatur.

CAPUT XLVI.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

De imponendis psalmis in oratorio quovis tempore.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

POST Abbatem Præpositi vicibus cum iustis ipsius imponant Antiphonas, currente, ut diximus, semper Psalterio. Postquam explicaverint Præpositi singulis fratres de singulis decadis, quibus iusserint Præpositi, vicibus imponant. Lectiones Apostoli Præpositi semper vicibus dent. Evangelii lectiones, si præsens fuerit, Abbas semper dicat: si absens, Præpositi vicibus. Nam & in matutinis & lucernariis, postquam Lectio Apostoli fuerit recitata, Evangelia semper Abbas præsens sequatur; si absens fuerit, Præpositi vicibus: ut eo ordine quo Missæ à Clericis celebrantur, id est, quo minor Clericus Apostolorum perlegerit, sequitur major Diaconus Evangelia sancta lecturus. Sic ergo & in Monasteriis ratio Domini per ordinem meriti subsequenter servatur: in nocturnis, & matutinis, & lucernariis, in Responsoris Psalms

Psalmi perexpleantur; in Prima verò, Tertia, Sexta, vel Nona, in responsoriis bina capita dicantur: & dicant jam Gloria, ut citius exeuntes fratres de oratorio faciendi laboris repræsententur operibus.

CAPUT XLVII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De disciplina psallendi.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

TANTA debet esse reverentiae gravitas, vel disciplina psallendi, ut amabilius à Domino, quam à nobis dicitur, audiantur; sicut ait scriptura: *Exitus Manu-ri & Vespera delictaverit.* Et item: *Bene psallite ei in jubilatione; quia rectus est sermo Domini.* Et item: *Exultate ei cum tremore.* Et item: *Psallite Domino sapienter.* Ergo si sapienter & cum timore jubet psalli, oportet psallentem immobili corpore, inclinato capite stare, & laudes Domino moderatè canere: quippe ministerium suum ante divinitatem implet, docente

Psalm. 64.

Psalm. 32.

Psalm. 7.

Psalm. 46.

Psalm. 137.

Math. 17.

Psalm. 51.

hoc Propheta cum dicit: *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Nam considerare debet qui psallit semper, ne alibi sensus ejus demigret, ne cum aliam cogitationem sensus noster migraverit, de nobis dicat Deus: *Populus iste labium me honorat; cor autem eorum longe est à me.* Et item de nobis dicit: *Ore suo benedicebant, & corde suo maledicebant.* Et ne, cum in sola lingua Deum laudamus, in sola regia oris nostri Deum admittamus; & intus in domum cordis introductum diabolum collocemus; fortior enim ab intus ducente judicatur, qui intus ingreditur, quam qui foris expectat. Ergo ad cantum & tale officium corporaliter cor cum lingua conveniat, cum timore Domino quotidianum debitum redhibere, & oecet tibi in corde qui psallit, ad singula omnia testimonia quae dicit: quia singuli versus si noverentur, proficiunt animæ ad salutem, & in eis totum invenitur quod quæritur; quia omnia ad ædificationem loquitur Psalmus, dicente Propheta:

Psalm. 105.

1. Cor. 14.

Psallam & intelligam in via immaculata, quando venies ad me. Quod sonat in voce, ipsum sit & in mente psallentis. Psallamus ergo voce & mente communiter, dicente Apostolo: *Psallam spiritus, psallam & mente;* non solum vobis, sed & corde decet ad Deum clamare. Cavendum namque est cum psallitur, ne frequens tussis, aut anhelitus prolixius abundet, aut salivarium excreatus assiduus, aut narium spurcitiæ detractæ à psallente inane jaçentur; sed debere fratrem post se projicere, quia Angeli ante psallentes docentur stare, cum dicit Propheta: *In*

Cod. Regul. Tom. I.

conspectu Angelorum psallam tibi. Ergo cum psallentibus à diabolo fuerint ministrata, mox sibi qui psallit liget os crucis sigillo.

CAPUT XLVIII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De reverentia orationis.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

SI hominibus carnalibus nisi cum humilitate non fit precatio, cum beneficia eos aliqua temporalia postulamus; quanto magis convenit, ut pro peccatis nostris vel facinoribus omni qua possumus Christum prece rogemus? Nulla ergo debet esse in oratione duplicitas: non unus in ore, alter in corde invenitur; non multiloquio protrahi orationem debere, sicut ait sanctum Evangelium hypocritas eos fieri tales. Non frequens tussis, non excreatus assiduus, non anhelitus abundet; quia hæc omnia orationibus & Psalmis ad impedimentum à diabolo ministrantur. Nam illud, quod diximus superius, & in orationibus caveatur; ut qui orat, si voluerit exspuere, aut narium spurcitiæ jaçtare, non inane, sed post se retro projiciat, propter Angelos inane stantes, demonstrante Propheta, ac dicente: *In conspectu Angelorum psallam tibi, & adorabo ad templum sanctum tuum.* Ergo vides, quod ante Angelos ostendimus & orare & psallere. Nam ideo diximus brevem fieri orationem, ne quis per occasionem prolixæ orationis obdormiat; aut fortè diu jaçentes diabolus eis ante oculos diversè ingerat, vel in corde aliud subministrat. Ergo oportet orare cum timore simpliciter; ut qui orat, presentis Christi videatur pedes tenere. Et cum tanto debemus orare timore, ut cognoscamus, quia cum Deo loquimur. Orare ergo debemus cum omni mente, sicut Apostolus ait: *Orate simul & mente & spiritu.*

1. Cor. 14.

CAPUT XLIX.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De vigiliis Monasterii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

OMNI Sabbato debent in Monasterio exerceri vigiliæ, à sera usque dum secundo fuerit gallus auditus, & jam fiant Matutini. Sed propter quod vigiliæ dicuntur, à somno se fratres abstineant; & psallant, & legentes audiant lectiones. Jam post Matutinòs, lectis suis respau- sent.

CAPUT L.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De assu operum quotidianorum, per diversis horas diverso tempore.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

Dum cessant in die divina officia, intervalla ipsa cessantium à Psalmis horarum non otiosa volumus pertransiri; æstimantes ne otium modici minus lucrum securis generaret. Quia homo otiosus mortem operatur, & in desideris est semper. Nam cum frater aliquid operatur, dum oculum in laboris opere figit, inde sensum occupat de quo facit, & cogitare illi aliqua non vacat; & desideriorum non mergitur fluctibus: quia stupore cogitationis ejus tunc oculus non arefcit, quando manus cum sensu occupata aliquid perficit, propterea dicente Apostolo: *Et tamen offensus apud vos, hoc præcipiamus vobis, ut si quis non vult operari, nec manducet.* Ergo debent esse & post officia Dei & opera corporalia, hoc est, manuum; & dum fuerit unde indigenti detur, super bona acta caricentur, & bene facta; ideoque oportet inter horarum alterna spatia diversa aduam exercitia convenire. Id est, tempore hyemis ab æquinoctio hyemali, quod est octavo Kalendas Octobris, usque in Pascha, quia frigus est, & manè fratres non possunt aliquid operari, à prima usque in tertiam sequellratæ à se per loca diversa decadz, ne in uno redacta omnis Congregatio suis sibi invicem vocibus obstreperet, id est, lectioibus vacet unus de decem per loca, & residui de suo numero audiant. In his tribus horis infantuli in decada sua in tabulis suis ab uno literato litteras meditentur. Nam in alphabeto majores usque vel ad quinquagenariam ætatem litteras meditari hortamur. Simul ergo in his horis, & Psalmos meditari à neicientibus, ordinatione Præpositorum suoram, admonemus. In unaquaque decada ergo in his tribus horis invicem & legant, & audiant vicibus literas, & Psalmos ignorantibus ostendant. Cum ergo in spiritali opere has tres horas peregerint, repositis tabulis & codicibus divinis ad tertiam laudibus surgant; agentes in oratorio Domino gratias, quod meruerint tres horas diei spiritalibus operibus occupati sine peccato transisse. Mox ut exierint à tertia, universi Præpositi oculos habeant ad Abbatem, inquirentes eum, quid jubeat suas operari decadas: & cum univocis decadz diversum laboris assignaverit opus, mox obediens, vel à suis Præpositis ordinati, assignatum laboris opus cum taciturnitate semper exercent; ita ergo ut

antequam inchoent laborare, orent, & postquam explicaverint, recorent; laborant semper presentibus suis Præpositis, & cum impleverint cum gravitate & has tres horas in tanto laboris opere, divinis ad sextam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui item meruerint & alias tres horas diei occupati tanto laboris opere sine peccato transisse. Ideo enim fratres dicimus taciturnitatem semper debere fervare, ut cum omni ab eloquio os custoditur, peccata lingue non admittantur. Taciturnitas autem hæc à fratribus laborantibus custodiatur à fabulis sine lege, vel secularibus rebus, vel verbis otiosis, que ad rem non pertinent. Nam Psalmos meditari, vel scripturas recensere, vel de Deo aliquid loqui, dumtaxat in absentia Abbatis, humiliter tamen & lentè, quamvis in illa hora fratres licentiam habeant. Mox ergo ut à sexta exierint, revertentes ad loca sua suum perficiant opus; & in quo opere semper majore fratrum laborantium exhibente cujusvis codicis lectio quotidie ab uno literato legatur. Ideo enim ordinavimus quotidie laborantibus legi, ut cum à malis tacemus, de bonis audimus, & loquimur, nunquam peccemus. Ipse namque frater legat, quem Abbas per aliquam impossibilitatem necessitate non posse laborare agnoverit. Quod si ipse major numerus fratrum, cui legitur, propè sit Monasterio, operantes in eis Monasterium aliquid tale de artibus fratres, cum quo opere possint ad legentes migrare, mox se jungant, & audiant auribus, tamen manibus operantes. Quod si fixa sit operis officina, aut tale sit opus, cum quo non possint fratres ad legentes migrare, alia die & ipsis legatur. Ergo cum & has tres horas in laboris opere transierint, divinis ad nonam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui item meruerint & alias tres horas diei sine peccato transisse. Post nonam verò quantum spatium in lucernariam resisterit, quisque quod occurrerit operetur, ordinante Abbate, vel insistentibus Præpositis suis. Qui Præpositi ideo fratribus omni hora imminèant, ut frater ex toto otiosus non sit. Nam cum in aliquid faciendo fuerit occupatus, non vacat ei alia cogitare, nisi hoc in quod intentis manibus operatur. In æstatis verò tempore, id est, à Pascha usque æquinoctium hyemale, quod est octavo Kalendas Octobris, quia magis manè refrigerat, à prima usque in tertiam magis operentur; ut recenti & suavi, vel gravi brevium noctium somno careant. Item post dictam tertiam usque in sextam laborant; semper autem cum taciturnitate secularium vel otiosorum rerum,

rerum, vel scurrilitatis, quæ ad ædificationem non pertinent: Psalmorum verò recensionem, vel meditationem & interrogationem Præceptorum divinorum, vel pro ædificatione aliquid de Deo loqui, quamvis in illa hora discipulis licentiam relaxamus, in absentiam duntaxat Abbatis: in præsentia verò ejus labor, humilitas, taciturnitas, & reverentia præbeatur. In absentia verò Abbatis ideò de bonis & sanctis rebus eos loqui permitimus, ut nunquam desit memoriæ eorum servanda pro servicio Dei oris eorum custodia, & expeditius de bono quam de malo eorum eloquia occupentur. Nam ipsum laboris opus terrenum, aut cuiusvis artis cum inchoant, oratione præcedente incipiunt; eadem semper oratione & finiunt. Ideò enim præcedente oratione incipiunt, ut petant Deum, ut pio ejus auxilio adjuvati, & ejus defensione omni hora muniti in his horis, quibus laborant, ne aliquid in eis peccatum subripiat, de quo possint Domino displicere. Et ideò postquam à labore disjuncterint, orent; agentes gratias Deo, quod fuerint Dei auxilio adjuvati. Ergo postquam has tres horas laboraverint, divinis ad tertiam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui meruerint in labore manuum occupati sine peccatorum offensâ transisse. Mox ergo ut à tertia exierint, unusquisque revertatur ad suum laboris opus: & cum per sequentes horas laboraverint divinis ad sextam laudibus currant, agentes in oratorio Domino gratias, qui alias tres horas diei occupati ite in laboris opere sine peccato meruerunt transisse. Statim post dictam sextam, aut post prandium, quæ in jejuniis, omnes modis in suis lectis meridentur: ut meridiana hora, vel servent æstum in sopore pertranseant; & in fatigatis fratribus corporibus, id est, jejuniis & labore, ipsius temporis brevitatis noctium auxilio meridiana somni compensentur; & sobrius jam surgat frater in nocte, cum coeperit æstate dormire in die. Ergo post sextam cum suis se collocaverint lectis, post modicam requiem univerti fratres à Præpositis suis, vel ipsi simul Præpositi ab ipsis septimanæ vigiliis excitati, quanto spatio diei nona resistit, item cum taciturnitate vaniloquii artibus suis revertantur & labori; & in toto ipso æstatis tempore, tam etiam cum sexta hora, vel nona reficitur. Tamen post nonam quantum spatium diei resistit usque temperius inchoatam lucernariam, tunc ordinatione Præpositorum suorum sequestratæ à se per loca diversâ decedat, alii legant, alii audiant, alii literas dicant & doceant; alii Psalmos quos ha-

Cod. Regul. Tom. I.

bent superpositos meditentur. Nam cum eos maturaverint, & memoria perfectè tenuerint, adducti à Præpositis suis ipsum Psalmum aut Canticum, seu quamvis lectionem memoritet Abbati restituant; & cum perreddiderit, mox petat pro se debere orari. Et cum pro eo à circumstantibus oratum fuerit, complenti Abbati genua osculetur, qui reddidit. Cui mox aut ab ipso Abbate, aut Præposito jubetur superponi; & postquam superpositum fuerit quodvis, antequam secum meditetur, item à circumstantibus petat pro se orari, & sic inchoet meditari. Lucernaria verò omni tempore, maximè verò in æstate, temperius inchoetur, pendente adhuc sole, sicut dicit Propheta, *usque ad occasum*; non tamen dixit, post occasum. Ergo inde maximè in æstate temperius lucernariam diximus inchoari, propter breves ipsius temporis noctes. Ad laborem verò operis terreni, vel missiones viarum, hi fratres deputentur, qui artes nesciunt, aut discere nolunt, aut non possunt. Artifices verò deputato die, & experimentato artis suæ penso, artibus quotidie sedent; qui tamen cum aliqua necessitas laboris terreni aut viarum pro Monasterii utilitate peruterit, tunc relicti artibus, aut fratribus adiutorii, aut viarum necessitatibus occupentur. Fratribus delicatis & infirmis talis labor injungatur, ut nutriantur ad servitium Dei, non occidantur; ducicordes verò & simplices fratres, vel qui litetas dicere nolunt, & non possunt, ipsi gurdis operibus intricentur; tamen cum temperamento justitiæ; ne soli jugiter diversis opprimantur laboribus. Infantuli, & jam senio decrepiti, & infirmi aequali debent cogi judicio.

INCIPIT REGULA QUADRAGESIMALIS.

CAPUT LI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De orationibus Quadragesimæ in die.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

INTER Matutinos & primam pura fieri debet oratio ab omnibus; item inter primam & tertiam: similiter fieri inter tertiam & sextam: similiter inter Sextam & Nonam: similiter inter Nonam & Vesperam; similiter inter Vesperam & Completorios: similiter fieri in totis Quadragesimæ diebus oportet.

CAPUT III.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De orationibus Quadragesimæ in nocte, sive Pfalms.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

OPORTET post primum decubitum omnes surgere, & ante lectos suos orare, complere Abbatem, & repausare omnes, item post Nocturnos repausare. Item cum cantaverit gallus omnes surgere, & orare ante lectos suos, complere Abbatem, & repausare omnes. Unde oportet vigilantes, in noctibus vel diebus Quadragesimæ multum vigilantes in nocte & in die esse sollicitos, ut horas advenisse orationum fratres admonent. Ideo debent in uno atrio omnes dormire, ut ab omnibus orationes istæ ante lectos communiter implerantur, ut omnes audiant Abbatem complentem. Item debent surgere, & facere Matutinos: quia adhuc Matutini separati à Nocturnis ante Pascha dicuntur. Item inter Matutinos & Primam similiter pura fiat oratio.

CAPUT LIH.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De continentia ciborum & potus in Quadragesima.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

UNUM coctum omnibus pulmentum sufficiat; & in secundis quodcumque fuerit crustum cum pomis: panis hordeacel quadræ duæ. Ab ipso die quadragesimæ usque in tricesimum propter laborem binas ad diem fratres, non amplius, accipiant potiones; id est, unum merum, & unum caldum. A tricesima verò usque in vicesimam singulos meros accipiant: à vicesima verò usque ad Pascha vinum omnibus subtrahatur: absque infirmis, & infantibus intra duodecim annos, & senio jam defessis. Sed hoc de infirmis consideret Abbas, ne aliquis mentiat, & fingat infirmum. Firmis verò, vel suo voto abstinentibus, mixta salibus cum cymino, vel apii semine calida aqua misceatur. Oleum non in cacabis, sed in ferculis propter abstinentes mittatur. Qui abstinentes in ipsis tamen mensis decadem suarum, quot in mensa quæ in suo numero fuerint, ordinatione majoris juxta jubeantur sedere: ut abstinentes de una mensa in una comedant scutella. Ideo enim diximus inter alios fratres communiter abstinentes sedere; ut erubescant voraces in communi natura non posse pariter gulæ desideria refrænnare, & in eligendis bonis divinam cum abstinentibus nec posse gratiam promere-

ri. Nam ipso die quadragesimæ cum communicant, primo jejuniò, antequam communicent, detur licentia ab Abbate in oratorio talis. Dicit Abbas omnibus fratribus: Fratres qui vult pro anima sua spiritaliter laborare, & aliquid abstinere, ad bonum hoc opus liberam ei voluntatem concedimus: qui verò noluerit, Regulæ de hoc titulo constituta accipiet, & quadragesimæ contentus erit mensura. Jam qui de fratribus voluerint aliquid abstinere, ibi in oratorio vadant, & humiliant se ad genua Abbatis, agentes gratias de boni actus voluntate concessa: & post impensam humilitatem, simul & ore suo Abbati indicent, quis quid voluerit abstinere. Nam ideò in oratorio abstinentes diximus designari, ut ad mensam cum hoc ipsum continent, ad escam in quadragesima corpori perendum à tepidis, vel gulosis fratribus non jam hoc ipsum repræsumere, vel secum comedere suadeantur: cum non vult quis videre à se alium meliorem. Sed sint ergo illi tales testimonio oratorii de omnibus apud Deum electi, etiam abstinentes designati. Merito enim de resurrectione Domini tales debent in Pascha lætari cum Christo, qui corpus suum per abstinentiam cum eo crucifixerunt in quadragesima, dicente de tristitia scriptura: *Qui seminat in lacrymis, in gaudio metent.* Et, in paucis Sap. 3. *vexatis, in multis bene disponuntur.* Nam quadragesima præsentis hujus parvi sæculi obtinet typum, Pascha verò futuræ vitæ æternam lætitudinem bonis indicat: in tantum, ut quod in quadraginta diebus abstinetur, manducari liceat toto anno. Sic qui in præsentis vitæ sæculi hujus aliquid desideris suis vel carni subduxerit, in illo sæculo abundanter licet animæ de melioribus divinis deliciis in perpetuo faginari. Quia in hoc parvo tempore pro Domino voluit contritari, cum eo merebitur in futuro lætari. Jejunia verò quadragesimæ protrahantur in Vesperum; id est, post lucernaria reficiatur omnibus ipsis quadraginta diebus: quia quinta feria jejunatur, absque Dominica: in quas Dominicas fera penitus nihil coment, ut una sit in ipsis diebus à die refectio. Jejunium verò in quadragesima propter supervenientes non frangatur à domesticis fratribus. Qui verò voluerint fratres jejunium superponere, in ipso superposito die in labore cum fratribus non spectentur, solummodo laborantibus fratribus legant; ut otiosi non sint, & pro pane de verbo Dei reficiantur. Ideo enim in spiritu legendo laborent, ut sicut scriptum est, *qui non laborat, non manducat*: ita & dignum est, ut qui non manducat non laboret, nisi in illa refectio-

Lec. 4.

Oratione. In qua sine pane reficitur; hoc est, in eloquio Dei, dicente scriptura: *Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo Dei.* In ipsis verò quadraginta diebus in Monasterio fratribus ab hebdomadaris pedes non laventur, solummodo discalceentur; supervenientibus quibusvis extraneis laventur, propter illius mulieris testimonium, quæ lavit, & de alabastris unxit pedes Salvatori cœnanti. In cœna verò Domini mittant manus pro benedictione ad lavandos pedes Abbati, & postea omnibus Præpositis cum solatio fratrum. Inchoando tamen Abbas lavet simul: & osiariis ipse major laver pedes; ut cum & ipsis humilem se in hoc obsequio præbet, & dignè omnibus in honorem exaltatio judicetur. Deinde Præpositi omnibus fratribus in decada sua lavent pedes, & tergant. Sexta verò feria luceſcente, quæ est ante sabbatum sanctum, nocturnos solummodo faciant: quia adhuc nocturni ante pulorum cantum dicti de quinta adhuc feria sunt: etiam Matutinos, vel cæteras horas, vel constituta officia Dei, usque ad Missas Sabbati; ubi tam prolixum Psalmorum silentium in ore psallentium nova resurrectionis Alleluja aperiat. Ergo cum ad Nocturnos quintæ feris dictos ulterius usque ad Missas Sabbati non psallent; orationes tamen illas quadragesimæ puras compleant, & ipso sextæ feris die lentè sibi loquantur de tristitia Dominicæ Passionis; nec se supervenientes saluent. Nam extra infirmos & infantes, & senio pervinctos, quicumque de sanis reficere voluerit, sine accepta benedictione, & non signata refectione reficiat; ut à gula sua vel à semetipsis communicati erubescant, cum aliis superponentibus pro Dei speranda mercede, unum diem non posse jejuniis voluntariè pertransire; cum aliis ab invito interdum per tridua transire jejunia indigentibus imponat necessitas. Et cum qua fronte futura octava Paschæ in Dominicæ Resurrectionis victoria desideret epulari, qui in tristitia causam ipsius passionis una die noluerit suam cum Christo crucifigere carnem? Sacramenta verò altaris in patena majore vitrea finiatur: ut cum sexta feria Judæi ad passionem Christum quæserint, sit ipso die mentibus nostris reclusus, ut Sabbato nobis per resurrectionem in novo Sacramento appareat. Jam qui sexta feria refecturi sunt, sine communione reficiant; ut agnoscat jam quis sexta feria injustè reſcī sine Christo. Lotio verò rerum, vel apparatus Paschalis ipso die procuretur: in qua sexta feria altaris velamen, vel univèrsus oratorii subtrahatur ornatu; simul & lucernæ & candelæ totum intra Mona-

sterium negetur aspectus: ut in nobis tristitia habeatur ipso die, cum mundo verum Domini lumen per passionem abscedit: & in sequenti lumen luceſcente Sabbato per totum mundum pro læticia reponatur, quando per resurrectionem Christi lætitiæ ad nos lumen revertitur. Nam omni tempore sic ornatu & mundum esse debet Monasterium, ut per omnia introitorum loca munda ornata vellis videatur ubique quasi una Ecclesia; ut ubique ad se invicem occurrentes debeat, libeat, & delectentur orare.

Explicit Regula Quadragesimalis.

CAPUT LIV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Cum hora divini officii advenit mox debere fratres ad oratorium festinare.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM advenisse divinam horam percussus in oratorio Index monstraverit, mox laborantes opus projiciant; artifices ferramenta dimittant; scriptores litteram non integrent, omnis fratrum manus deserat quod agebat; festinet statim mox cum gravitate pes ad oratorium, sensus ad Deum: ut mox ad primam orationem occurrant, & tanquam apes ad mel, intrantium in oratorium fratrum examen ebulliat: ut qui tacitus erat sancti oratorii locus, statim Psalmorum clamoribus impleatur, & silentium loci sancti ad relictas migret officinas & opera. Cum verò index in oratorio semper percussus fuerit, mox omnes audientes, antequam currant, faciant sibi crucem in fronte, respondentem: Deo gratias.

CAPUT LV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De quot passibus frater relicto labore ad oratorium debet occurrere?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM sonuerit index ab Abbate percussus, laborans frater, aut solus, aut multi mox relicto ferramento æstimatione oculorum suorum citius perpendat, si debeat ad oratorium festinare, an non; & hoc eligat, ut de quinquaginta passibus longè à Monasterii limine, cum gravitate debeat ad oratorium festinare. Quod si supra hunc numerum fuerit loci longinquitas, jam non vadant, sed ibi relicto de manibus ferramento, suas flectentes cervices, quæ aguntur in oratorio genus, opus Dei sibi lentè dicant & ipsi: aut si urgent frustum quævis opera

facienda, Psalmos sibi tamen cum gloriis suis contemnet; quia gloriæ illæ quæ inter eos dicuntur pro orationibus constat. Nam ipsæ gloriæ flexo semper capite à psallente dicantur: Psalmi verò directi dicantur, propter, ut supra diximus, urgentia laboris opera; quibus expletis versum & orationem complens sibi ipse mox quod faciebat reprehendat. Ideò enim si plus à quinquaginta passibus longitudo fuerit loci à laborante fratre, jam non diximus ad oratorium ambulare, ne currentes de longè fratres, festinatione nimia concita certatim inter se cursio, non cum gravitate, sed cum lascivia currant; & lassati longo itinere cum tardè ingressi oratorium fuerint, palpitate post viam stomacho, vocem Psalmi non valeant adimplere: & cum de longè quamvis lassus advenerit, opus Dei à præsentibus fratribus jam inveniat explicatum, & tunc in desperatione vel damno suo spiritalis frater versetur, & graviter contristatus, qui non meruerit opus Dei, nec in oratorio: & damnum constitutæ horæ ei longinquitas faciat. Intra Monasterium verò qui urgentibus communis utilitatis necessitatibus occupantur, clara voce cum à Psalmo cessatur, & orationi incumbitur, petant ad oratorium se debere habere in mente, & tam in eodè loco in quo occupantur, lentè sibi opus Dei, sequendo oratorii vocem, adimpleant simul, & explicatis per vices Psalmis in eodè loco, in quo stant aut sedent, in orationibus genua flectant.

CAPUT LVI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debeant fratres in itinere opus Dei complere.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM fratres spiritales sine laico ambulanti juncti ad se & cantantes, modicè de via flectant genua, & post orationem redeant in viam; mox ab omni verbo alieno à Deo tacentes, propter reverentiam operis Dei, & sic ambulando petita prius benedictione impositum prorumpant in Psalmum quem cum expleverint, stent modicum; & inclinato capite modicè orent: qua ratione expleta, mox inchoent viam ambulare cum Psalmo; quo expleto iterato stantes orent: qua item expleta oratione Psalmum similiter ambulando inchoent: quo expleto, iterato curvati in humilitate orent. Ergo cum omnem ipsius horæ consuetudinem expleverint, modicum sedentes in partem flexis genibus orent: & complentes vicibus sibi, tunc demum revertantur ad viam: & sic se communibus fabulis, si voluerint, miscant. Tamen illis horis,

quibus opus Dei ambulando perficiunt, caveant ne divino occupati in opere aliud inter se verbum immisceant. Si verò mixti cum laicis ambulant, sequestrantes se ab eis in parte stirpium, aut si mundus fuerit locus, & latebram non præbuerit eis, retro se aliquantulum faciant, & flexis genibus trium Psalmorum capita dicentes, mox una gloria explicent; deinde dicentes versum, & post versum modicum orationem facientes, complentes exurgant, & sequantur viæ collegas. Ideò enim plus ad singula capita trium Psalmorum cum una gloria à fratribus non diximus dici, ne perambulante solatio laico, cui de causa Dei cura non fuit, derelicto fortè fratribus spiritalibus trivio, nescientes fortè fratres viam, in multifariam separentur semitam per errorem, & postea amara tristitia occupentur; & poeniteat fortè eos in lucris animæ remorasse. Sed hoc, ut sic compleant, exeuntes de Monasterio fratres ab Abbate aut à Præpositis suis debent moneri. In nubilo verò die, cum radios suos sol mundo absconderit, sive in Monasterio, sive in via, sive in agro perpenatione horarum transacta fratres æstiment, & quævis hora sit, consuetum tamen compleatur officium: & sive ante, sive retro à certa hora dictum sit, consuetum horæ opus tamen non prætereat, sed agatur: quia obscuritas nubium cito absente sole, hoc religio excusat, quod culpa agentes non invenit.

CAPUT LVII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quo ordine in via fratres aliquid Regula constituta servabunt.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATER qui pro actibus Monasterii manè missus fuerit, & qui propter occupationem viæ à prima usque in tertiam in hyeme, sive à Nona usque in Vesperam in æstate, legerit; si sub eodem die Monasterium reversurus fuerit quavis hora redierit, prandeat; aliquantulum tamen legat aut meditetur, ut regulam ipsò die videatur implere. Si verò in viam longiorem dirigatur, codiculum modicum cum aliquibus lectionibus de Monasterio secum portet; ut quavis hora in via repausaverit, aliquantulum tamen legat: ita tamen si fuerit Psalteratus. Si verò non fuerit, tabulas à majore superpositas Psalmis secum portet; ut ad retentionem prandii aut ad mansionem cum applicaverit, aliquantulum, quantum occurrerit, tamen meditetur; ut quotidie regulæ reddat quod suum est. Ita & frater qui adhuc litteras dicit tabulas

tabulas superpositas à majore de Monasterio secum porret; ut si cum literato vadit, ipse cum se ad refectorem, vel mansionem applicaverit, cum eo tamen, aut solus aliquantulum, quantum occurrerit, meditetur, ut supra diximus; aut ad prandium, aut ad mansionem aliquantulum tamen meditetur: ut videatur quotidie consuetam regulam adimplere. Item frater, qui pro acibus Monasterii aut noluerit ire, aut cervo ambulans murmuraverit, vel cum aliqua tarditate exire voluerit, si placuerit Abbati, jam non mittatur: & statim excommunicationis poenam suscipiat, & sciat se adeptum superbiam præceptioni repugnare divinæ; idèò divinæ quia dicit Dominus doctoribus nostris: *Qui vos spernit, me spernit.* Applicantes verò in via ad mansionem fratres, tali loco lectum sibi eligant facere, qui sit sècurus & mundus; ubi dignè supra stratum leniter in nocte Deum memorentur. Nam & hoc præceptum Abbatis vel Præpositorum exeuntes in viam fratres accipiant, ut quoscumque fratres spirituales positos vident; & cum eorum introierint cellas aut oratoria, orantes dicant hunc versum: *Intra vias in taberna aliam ejus, adteramus in loco ubi steterunt pedes eius.* Exeuntes exinde orantes similiter dicant hunc versum semper: *Vias tuas Domine meas fac mihi, & semitas tuas edoce me. Dirige me in veritate tua.* Aut fortè alium versum pro isto, si voluerint dicere: *Perfice gressus meos in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea.* Ergo cum coeperint à Monasterio & cellulis spiritualium nostri fratres exire, prius oratorio valeant: & item peculiariter pro egressu, quos in Monasteriis suis vel cellulis derelinquant, se debere in sequenti Dei opere memorari, & sic ambulent. Cùm verò Ecclesias nostri fratres introierint, post orationem humilitatis Deo incurvatæ crechè dicant hunc versum: *Exultabant sancti in gloria locutionum in cubilibus suis; lentè dicentes & modicè incurvati in orationem composites sibi, sic exeat foras.*

CAPUT LVIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quos Psalmos debent fratres dicere diverso tempore in via nocte?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM surrexit nocte super stratum suum frater, aut solus, aut cum alio adimplere nocturnos, post versum taciturnitate, à capite, vel responsum, primum tres Psalmos dicant, alium responsum, lectionem, versum, non amplius, propter laborem viæ præteritum

& futurum. Matutinos verò omni tempore in via post nocturnos explicitos, mox subsequentes conjugant: ne cum lux eos occupaverit, Matutina in squallidis, in importanis vel spurcatis case vel tabernæ locis, antecedentes, aut post deridentes nostrum propositum laicos, sine reverentia videatur compleri. Ergo cùm jam secuti fratres de factis Matutinis manè fuerint, de sola viâ professionis incipiant cogitare, vel de componendis sarcinis animalium, vel de contritione operis bificiarum suarum reddantur solliciti.

CAPUT LX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Qua hora debeant fratres in via reficere.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

AMBULANTES longo itinere fratres Quarta, Sexta, Sabbato in hyeme; hoc est, ab æquinoctio autumnali, quod est octavo Kalendas Octobris usque in Pascha, in via ambulantes fratres ad Vesperam reficiant. Nulla ratione hæc frangant jejunia. Ideò enim ad Vesperam diximus, quia si Nona volunt in via reficere, occupati in refectore brevis horis prolongata, mansio eis parvo clauso die subducitur. Sed qui tamen hæc in hyeme non frangant jejunia, si caricati in dorsis suis gravibus oneribus non vadunt, nam tunc Abbas in via ambulantes fratres faciat reficere; considerata compensatione aut temporis, aut necessitatis, sive in hyeme, sive in æstate, si gravis gelicidia camporum, aut serventes æstus viarum, aut montes excellos subire, aut grave sarcinarum pondus æstimaverit, vel imbecillitates quorundam impossibilitatis fratrum consideraverit; tunc refectore aliquid faciat de Monasterio properare. In hyemis gravi algore calefactos, in ferventi æstate temperatos in viam debet fratres dirigere. Infantuli verò intra duodecim annos, non solum nullo tempore in via jejument, sed etiam nullo die jejuni de Monasterio egredientur; dumtaxat si in proximo non mittuntur, unde ante tertium in æstate, aut ante sextam in hyeme expediuntur, in quibus horis constitutum est eis debere reficere.

CAPUT LXI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De qualitate sumptuum fratrum in viam accipiendorum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CONSIDERANS Abbas fratrum debitum quotidianæ mensuræ, necnon & longinquitatem itineris, vel moras agendi actus,

actus, simul & personas substantie Monasterii quantitatem in nummis, aut in his que cruda possunt portari, sufficientibus consueta mensura sumptibus aliquantulum pro labore itineris magis, propter adjuncti forte in via collegae vel loci charitatem, quantum Abbas voluerit, panis aut vini, seu & aliam rerum vel nummorum jungat mensura.

CAPIT. LXI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Missus frater de Monasterio, & in eodem die expellendus, si suadente aliquo fuerit communiens debet, an ad oratorium revertens servare jejunium coram Abbate consignandum conuersioni?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

EXIENS frater de Monasterio interrogat Abbatem, dicens: Quid iubeas, domine pater, si pro charitate ab eo ad quem mittor, aut ab alio aliquo retentus fuero ad mensam & cum juramento iussum mihi fuerit ad manducandum, quid? frangendum erit, aut non? jejunium? Respondeat Abbas, dicens: Si spiritalis frater pro adventu tui lacticia secum tamen ad comedendum & per charitatem petat, prima quidem ejus petitione, si quarta, aut sexta Feria, aut Sabbatum fuerit, nega: secunde vero fratre ejus petitioni pro charitate jam consenti. Aliis vero diebus, extra illas tres ferias, primae petitioni spiritali ad manducandum effectum concede. Si vero secularis erit apud te reficiendi petito, Quarta, Sexta Feria, & Sabbato non permittimus te jejunium frangere: quantivis petitionibus nega, usque tamen ad foramentum. Nam forte cum per aliquam divinam aut sanctam fueris adjuratus, jam consenti in his tribus feriis: ut & agnoscat Dominum amare, cum per eum conjuratus consentis. Et quod secunde petitioni spiritali fratri pro charitate volendo concedis, iuste laico divino te nomine conjuranti, licet nolendo, consentis. Si vero in his tribus Feriis sine iuramento divini nominis apud te erit persuasio frangendi jejunii, communicare apud laicos non permittimus frater, sed ad suam communicationem expedet oratorium revertentes. Si vero prolixitate itineris sero erit frater revertens, si tamen ab aliquo, ut diximus, laico in his tribus Feriis sine iuramento suadeatur jejunium frangere, non tamen ei se promittat reficere. Si vero ad hunc secularem frater mittatur, in omnibus jam conversum similitem religiosi actibus, qui sola adhuc videatur tonsura dissimilis, hujus suasioni tribus Feriis pro jam

conversi forma vel charitate post primam, ut diximus, petitionem refectionis concedatur effectus. Aliis vero Feriis, si apud suadentem de refectione a transmissio fratre adhuc tarda fuerit agenda mora, aut Nona, aut Vespere fratri manducare permittitur; ne extra horas refectionum constitutus consuetus modus sancti propositi excedatur. Jam si nulla est mora, & via a fratre repedari sub die necesse est, quae hora festinantibus fratribus fuerit periculum, mox consentiat; ne non sumptus Monasterii habent frater, & consuetam refectionis horam longinquae occurrere viae, & tarde fratri per lassitudinem revertenti in preparata diversorum refectione mensa Monasterii jam explicita levetur, & utrimque decipiat adveniens. Et item ideo a festinantibus fratre extra horam consuetam refectioni consensus conceditur; ut non petentis pro charitate hospitis animus contristetur.

CAPIT. LXII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Si debet extra horam constitutam in via frater aut manducare aut bibere.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

DE sumptibus suis extra horam constitutam non presumat, qui sumptus ipsi a privilegio vel mensura regulari exierunt; ideo constitutis horis per normam mensuram debentur. Si vero de alienis sumptibus ab alio extraneo tocio dantur pro labore itineris, in charitate fratres consentiant ita tamen, ut ante consensum hoc traducti respondeant, se habere preceptum regulae vel Abbatis, de sacris Monasterii sumptibus extra horam eis debitam non posse contingere; hoc ideo a sanctis vel spiritalibus fratribus; ignorantibus aliis hanc disciplinae mensuram, illis vicecollegis diximus innotescere, ne cum de suis sportis in congrua refectionis hora nihil communiter ponant, assumentur cupiditate magis hoc, non disciplina observare. Quod si item his fratrum dictis taliter suadentes responderint, ad solam gratiam illorum, vel communionem eorum in reficiendo per charitatem appeteret, quam via societas innoxia, & intactis eos sumptibus de suo velle pro charitate expendere; tunc demum eis assentiant, perseverante tamen servandorum suae horae suorumque sumptuum disciplina. Jam enim cum constituta via advenerit hora, prius nos illi fratres iuste cum hora iusticiae magis suas horas efficiantur, & tunc de suis sumptibus jam ponentes, quod illi pro sola charitate injuste presumpserunt, isti

nunc

nunc & pro vicaria charitate, & pro iustitiæ modo dupliciter administrant: ut quos in illos ignorantes modum iustitiæ illis tamen charitas persuaserat, per istos illis noticiam suam ingerat disciplina. Quod si ante horam refectiois adveniat, quam fratres ad casam perveniant destinatum, mox in quo loco in via constituta occupaverit hora, reliciant fratres: ne forte cum ad locum pervenerint destinatum, non cogantur à colono reficere, & missus frater horam refectiois videatur perdidisse, cum ad refectioem à domino rei coactus non fuerit, & postea extra horam cogatur fame compellente reficere, & sumptus constitutæ horæ extra tempus violare. Ante nonam in via fratribus quodvis bibere liceat propter sitim.

CAPUT LXIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quales sunt fratres qui insalutatis abscedunt fratribus.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES spirituales in via quando à se abscedunt, si vale sibi non faciunt, vel orationem communem offerant Domino, vel pacem sibi tradant; sciant se excommunicatos à charitate discedere, usque dum se revideant, & charitatis inter se vinculum neant, sicut in Vitis legitur patrum; abscedens unus frater de partibus orientis, veniens in partes occidentis, rememoratus quod uni fratri vale non fecerat, præmissæ charitatis repedit itinera, ut quod minus complevit, in fratre perficeret. Unde debent ad hanc charitatem fratrum fratres esse solliciti.

CAPUT LXIV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quoties debet frater relinquens Monasterium & iterum ab errore revertens recipi?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATER si exierit frequenter de Monasterio, usque in tertium reversus resuscipiat, amplius non jam: quia talis apud Dominum ejus agnoscitur divini servitii fides, qualis apud homines pedum instabilitas conficit. Et ut quid in Monasterio jam opus sit, quem Deus non possidet? Ideoque post tertiam correptionem justè Monasterio sit ut ethnicus & publicanus.

CAPUT LXV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debent fratres externi à domesticis salutari?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES cum Monasterio extranei supervenerint, & ejusdem fratres Monasterii in communem locum advenerint, ubi illi extranei aut sedent, aut stant, aut jacent, aut deambulant; primo ad ingressum suum voce sua, Benedicite, saluent; deinde petant pro se orari, postquam orationem compleverit extraneus, mox vadat frater domesticus incurvato per humilitatem capite salutationis ejus ad genua, & prius hoc erigatur ei ad pacem; ut Apostolica complectatur sententia dicens: *Honore invicem prævenientes.* Ad ingressum verò fratrum extraneorum post orationem, antequam compleat, hunc versum dicat Abbas cum domesticis fratribus: *Suscipimus psalm. 47. Deus misericordias tuas in medio templi tui.*

CAPUT LXVI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De egressu fratrum de Monasterio in viam.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

EXEUNTES in viam fratres petant pro se orari; dicentes versum: *Vias tuas psalm. 24. Domine notas fac mihi, & semitas tuas edoce me;* aut voluerint allum: *Perfice gressus meos psalm. 16. in semitis tuis, ut non moveantur vestigia mea.* Semper enim versum quando exeunt, sive quando ingrediuntur, cum gloria explicit. Similiter & revertentes petant pro se orari, dicentes hunc versum: *Intra-vimus in tabernaculum ejus, advenimus in loco ubi steterant pedes ejus;* Cum gloria: vel quotiescumque limen forum ultimarum Monasterii egressus ingressusque fuerit frater, sine versu tamen, petat pro se orari semper.

CAPUT XLVII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De regressu fratrum de via revertentium in oratorium.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES quovis horæ tempore de via reversi ad Monasterium fuerint, & fratres psallentes in oratorio invenerint, orantes mox psallant cum ipsis; & post psalmum expletum à psallentibus pariter voce sua universos petant pro se orare debere: ut videantur de ingresso limine forensi exterioris regie Monasterii in petenda oratione regulam adimplere.

M m

Et

Et post Missas operis sancti in oratorio primo Abbatem, deinde Præpositos suos, vel omnes post regressum viz ad pacem accipiant.

CAPUT LXVIII.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

Exeuntes de oratorio mox debere de omnibus tacere.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

EXEUNTES de oratorio fratres mox taceant, nec etiam Psalmos meditando exeant; ne quod in tempore suo cum reverentia dictum est, extra tempus foris per extollentiam decantetur. Ergo exeuntes de oratorio taceant statim; quia Psalmorum explicatum est tempus, & tacturnitatis inceptum est, sicut dicit scriptura: *Omni rei tempus.*

Eccl. 3.

CAPUT LXIX.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

De fratribus aegrotis.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES aegrotos qui se dixerint esse, & ad opus Dei se non levaverint, & continuo jacerint, ad culpam non vocentur: sed in refectionem solummodo succum, vel ova, aut calidam aquam accipiant; quod vix possint veri tædiosi accipere: ut, si se hinc, vel fame compellantur levare. Si verò post diei dictum surrexerint, excosmunicentur; & ad mensam carnalem non accedant, quia ad spiritalem oratorii non affuerunt, quia laborem fugerunt, & opus Dei contempserunt. Nam in his talibus agnoscitur diabolus per excusationem tædii, somnique pigritiam ministrare; ideoque talem mercedem recipiant. Qui verò frater sine febris membrorumque dolore lassatur, si poenam supradictæ lassitudinis excommunicationis sustinere non vult, intret tamen in oratorium consueta cum fratribus hora, & si stare non potest, jacens in matra velut in oratione psallat: cui a vicino fratre stante insidietur tamen, ne dormiat. Si verò postea ex toto nihil laboraverit, unam quadram panis minus in annona accipiat sua, & potiones duas subductas; & hoc tantum, quia vel ad opus Dei surrexit: quia nec justum est, ut otiosus frater contra laborantem fratrem, cui digni laboris merces debetur, æqualiter judicetur: & quia *beati triviranti non obligatur et.* Sic & qui non laborat, si propter justitiam, jam si ex toto non manducat, vel pro tædii qualitate tantum manducet, quantum laborans aut sanus: quia impo-

1. Cor. 9.

tens, qui ad laborem proclamatur se non posse, item ad manducandum judicetur non posse: quia utrumque non posse justitiae convenit, & veram necessitatem ostendit. Si verò ad laborandum non possumus; & ad manducandum justè debere non posse. Per pigritiam enim otiosi gluttonis talis agnoscitur ægrotudo, ut cum ad laborandum suo ore proclamatur, se non posse; & ad manducandum tacet ipsum non posse; si sua vult non dicere, aliena mox incipiat lingua audire, se ad manducandum non velle nolle non posse: quæ justitia hoc ostendit, ut sicut in uno homine anima, venter, membra æqualiter conveniunt; sic & una necessitas in his tribus communiter debet sentiri, ut quod in sanitate tres istæ res supradictæ communiter possunt, in necessitate verò agnoscatur simul non posse. Nam quare uni rei non posse permittat necessitas, & alii posse permittat; cum in uno hominis corpore anima, venter, & membra separatim ipsam necessitatem sentire & sustinere non possunt: quia adhuc anima in nobis omnes sentit dolores; quæ abscedente, quod passum fuerit mortuum corpus nescit sentire. O injustitiae nefas! caput torquetur doloribus propter laborem, & venter non torquetur propter dilectionem cibi; quasi in alieno corpore ipse venter sit positus.

CAPUT LXX.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

De charitate fratrum circa aegrotos.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES qui se voluerint ostendere, quam pleni sint charitate, cum certamine aegrotos fratres visitent, consolentur & serviant; ut charitate fraternam in necessitate probetur, & Domini jam vocem factis adimpleant, dicentis: *In Matth. 17. firmus sui, & visitasti me.*

CAPUT LXXI.

INTERROGATIO DISCIPULLI.

Si debeant fratres spirituales ad se invicem occurrentes prius orare aut sibi pacem dare, aut solvare.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM verò introierint fratres Monasterium, aut in via fratribus spiritualibus occurrerint, postquam se per benedictionem salutaverint, prius orent, & sic sibi pacem dent; sicuti Pauli & Antonii eremitarum occursum legimus: qui cum se mox vidissent, & sibi invicem occurrissent, postquam se propriis salutavere nominibus, mox oratione facta

com-

complentes, postmodum se mutuis misuerunt amplexibus charitatis, sibi pacem reddentes. Inde ergo prius orare, quam pacem sibi debent tradere occurrentes: quia si non prius oratum fuerit, unde scit frater, ne in figura humana tentationis diabolice occurrit adveniat, pro manifesto corporis visu diabolica subito phantasia evanescat; & nostro nos decipiamus aspectu, si humanis oculis credimus, quod divinis orationibus non probamus? & ideo prius orare, quam pacem sibi debent tradere occurrentes; & quia dignum est, ut pro communi præsentionis adventu primo per orationem gratiæ Domino referantur; qui dignatus est alternis desideratis aspectibus utrosque innotescere sibi aut representari: deinde post Domini completam orationem merito jam homini pacis gratiam reddi debere.

CAPUT LXXII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De refectione propter charitatem fratrum supervenientium.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM fratres Monasterio extranei supervenerint, si quarta, sexta Feria, & Sabbatum fuerit, voce præsentis Abbatis, aut Cellaræ, si absens fuerit Abbas, rogetur ad refectionem remorari ad Nonam. Si autem usque ad tertiam admonitionem, non usque ad nonam consenserint remorari, sed pro certo ambulare se urserint, propter charitatem adventus eorum, fracto jejuniis; omnes fratres Monasterii cum eis ad sextam communicent. Si autem ante sextam se urserint ambulare, quævis hora fuerit festinationis inventa, jam sine domesticis fratribus ipsi soli reliciant, & jejuni de Monasterio non permittantur abscedere propter viam: quia in panis fractione cognita est charitas Christi: sicut & in Actibus Apostolorum legitur, fracta Eucharistia & sumpta à se Apostolos discessisse Andream & Joannem.

CAPUT LXXIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De fratribus qui ad opus Dei tardè occurrunt.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATER qui nocturnis, Matutinis, & lucernariis primis orationem aut Psalmum perdidit, ejectionem eum ab oratorio cum terrore in capite foris eum apud semetipsum de emendatione Abbas moneat. Si secundam orationem vel Psalmum perdi-

Cod. Regal. Tom. I.

derit, ibi in oratorio præsentem Congregationem, post Psalmum expletum corripatur acerbè. Si verò post tertiam orationem vel Psalmum intraverit, mox una cum Præpositis suis foris de oratorio excommunicatus jactetur: & non prius ad veniam revertatur, nisi humilitatis satisfactio ab eo equaliter ante limen oratorii fuerit operata: sed hoc, ut superiori titulo diximus, de intra quinquaginta passus longitudinem. In prima verò, tertia, sexta, & nona, qui post signum indicis percussus ad primam orationem, & primum Psalmum non accurrerit, in oratorio præsentibus omnibus acerbè corripatur: post secundam verò orationem, vel secundum Psalmum qui occurrerit, jam sic excommunicatus cum suis exeat Præpositis foras. Ad mensæ verò Antiphonam, vel versum priorum qui non adfuerint, semotè, & non signatum, & sine data & accepta benedictione manducant & bibant, sine alicujus hominis eloquio, usque dum se levant. Et merito sine alicujus eloquio hominis debet reficere, qui ante refectionem cum Deo non est locutus. Qui posteriori verò mensæ non adfuerit Deo post refectionem gratias reddere, in sequenti refectione talem penam in sequestrato suscipiat, qualem ille qui ante refectionem non est locutus cum Deo. Hæc verò correctiones vel excommunicationes duntaxat his constitutæ sunt, qui sunt voluntatis negligentia tardi, & nullis necessitatibus occupantur: qui etiam propria voce ad oratorium debere se ut absentes proclamant in orationibus memorari, prætermittantur à fratribus, & sciant se excommunicatos; quos non utilitas Monasterii, sed negligentia occupavit. Nam pro utilitate Monasterii occupati dignè absentes à præsentibus in oratorio memorantur: sic tamen occupati in eodem loco dicentes sibi opus Dei & ipsi. Nam frater qui correptus in oratorio fuerit, & si non oratorio jubeatur exire, tamen Psalmum & Responsorium, aut lectionem, aut versum tamdiu non imponat, usque dum in ipso oratorio pro culpa satisfecerit, ad genua incurvatus, & in voce humiliter petierit pro se orare. Frater qui pro utilitate Monasterii occupatur, absens in oratorio habeatur in mente: qui per negligentiam aut tarditatem occupantur, tacite prætermittantur: quia potius peccatum acquirunt nolentes Deum in orationibus memorare.

CAPUT LXXIV.
INTERROGATIO DISCIPULLI.

Refranari debere liberum fratris arbitrium.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATER qui votum fecerit, supra modum constitutum aut jejunare, aut superponere, aut abstinere; & sine iussu Abbatis voluerit aliqua agere, suae voluntatis arbitrio magis non permittatur: quia etiam per bonum ei subripit diabolus, ut propriam cogat fratrem facere voluntatem: cum in Monasterio non licet fratri suam facere voluntatem, quod vult.

CAPUT LXXV.
INTERROGATIO DISCIPULLI.

De cessatorio Dominica.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

ANONA hora sabbati post refectionem in aestate jam legant; in hyeme à nona in sabbato, sicut constitutum est superius, non operentur: sed etiam & sequenti die Dominica ab omni opere laboris cessant: & etiam à meditatione quotidianae consuetudinis per tres horas in die in utrisque temporibus hyemis vel aestatis. Sed post missas Ecclesiae pro voluntate sua quis quid voluerit, aut delectatus fuerit, ex suo arbitrio legat: vel noviter licentiam repausationis habeant; ut latentur sibi ad requiem diem Dominicum constitutum.

CAPUT LXXVI.
INTERROGATIO DISCIPULLI.

Quomodo debent transmissa Eulogia à Sacerdote Monasterii suscipi?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM eulogiae à Pontifice summo, vel à Sacerdotibus sequentibus Monasterio advenerint, mox Abbas osculans transmissum eulogiae munus, & levans se cum ornamentis qui ipsi adsunt orent, dicentes hunc versum: *Suscipimus Deus misericordiam tuam in mero tempore sui: cum gloria: & complens sedeat.*

CAPUT LXXVII.
INTERROGATIO DISCIPULLI.

De benedictione vel signo Sacerdotum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

SACERDOTES verò cum Monasterio ad refectionem tenti fuerint, ipsi omnem cibum & pocula mixta signent; vel primo sibi in mensa sua meros & benedictionem petentibus ipsi suo responso tradant.

Ipsi verò Sacerdotes cum benedictionem in manducando aut bibendo aliis petunt, non licet eis à majoribus responderi: quia ipsi, qui sacriati sunt, quod dant à non sanctis accipere possunt. Clerici verò, si servorum Dei interfuerint mensis, & ipsis locus tradatur signandi; sic & post orationem ipsis locus detur complendi.

CAPUT LXXVIII.
INTERROGATIO DISCIPULLI.

Non debere aliquem adventicentem, aut fratrem aut laicum, plus bisulo otiosum in Monasterio posci.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM aliquis frater in Monasterium vel hospes advenerit, in hospitii honore vel via lassitudinis si voluerit otiosus esse, biduo mensis fratrum hora sua communi adsedeat; tertio verò die post primam dictam, exeunte Abbate de oratorio, teneant hospitem intus in oratorio hebdomadarii & Cellarii, dicentes ei: *Jura fratribus operari, quidquid Abbas praecerit, aut in agro, aut in arte: si non juvat, abscede; quia Regula hospitalitatem vestram complevit in biduo.* Et si laborare assenserit, mox ei delegerit opus cum fratribus: quod si noluerit adimplere, abscedat, & lectus ejus desternatur continuo, usque dum alter peregrinus adveniat: cui noviter resternatur, cum aliquis fortè spiritalis advenerit. Ergo si noluerit laborare, dicatur ei ab hebdomadariis & Cellario, ut abscedat; ne laborantes in Monasterio fratres cogantur sustineat & istius pigri hospitalitatem odire; & conversi in murmurationem, vel detractionem, tales odire incipiant peregrinos, qui per inertiam miseriam nusquam fixi stando laborantium debitos panes, sub praetextu religionis visitando Monasteria, devorant otiosi; qui nec manifestos se cives Monasterii ingerunt persistendo, nec aperte se debiles indicant mendicando. Nam, ut supra diximus, talibus enim plus biduana elemosyna damnorum est dantis; quod in manifesta debilitate mendicanti pauperi ad mercedem lucrum est mendicantis. Ergo hi tales post biduum cum laborare noluerint, justè agnoscant, quia ut susciperentur, & pro labore longi itineris biduo otiosi pascerentur, Apostoli praecceptum fuit, dicentis: *Hospitalitatem sedentes.* Et item ut Rom. 18. ad opus laboris cum fratribus impellantur; ipsius item est praecceptum, dicens: *Ipsi enim scitis quemadmodum oportet imitari. Theol. 9. nos: quoniam non quieti sumus inter vos, nec gratis panem vestrum manducavimus inter vos sub aliquo: sed in labore, & fatigatione nocte*

noctē & illi operantes, ut quæ vestram gravaremur. Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut numerisq; formam vobis daremus ad imitandam nos. Nam cum essemus apud vos, hoc precipuebamus vobis, quia si quis non vult operari, nec manducet. Audivimus enim quosdam in vobis ambulare inquieti, nihil operantes, sed curiosi agentes: his autem qui hujusmodi sunt interdicens, & rogamus in Domino Jesu Christo, ut cum silentio operantes suam panem manducent. Nam qui spirituales hospites sunt, si fortè ipso die quo advenierint pro lasso labore itineris non possunt laborare, tamen alio die quod viderint fratres facere, ipsi sibi ultro injungunt: ne non solum otiosi, sed & miseri à laborantibus judicentur.

CAPUT LXXIX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De cella peregrinorum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CELLA peregrinorum sanctorum Monasterio constituitur cum lectis stratis, ubi supervenientes fratres, maxime ignoti, dormiant, & bifacias suas ponant. In qua res Monasterii, aut ferramenta, aut utensilia non sicut posita; ne fortè cum putantur hospites spirituales subito in damno fures inveniantur. Nam & propter cautelam custodiendi duo fratres, de quorum decada alii coquinam exercent, tandiu ex ipsa decada deputati vicibus à suis Præpositis fratres peregrinos ex improvise custodiant: quamdiu omnes de eadem decada suis vicibus explicent septimanas: & cum de alia decada inchoaverint coquere, & in diebus septimanarum suarum, si supervenerint peregrini; tandiu & de eadem decada deputati à suis Præpositis fratres supervenientes ex improvise custodiant, quamdiu & ipsis alia decada succedat. Ergo sic omnes decada explicando & recapitulando omnes peregrinos advenientes semper custodiant. Ergo ipsi duo fratres, quorum ad custodiam fuerint vices, cum peregrini advenierint, in eadem cella simul sibi faciant lectos: ut, si fortè unus de hospitibus ad oratorium nocte voluerit ire, & alius fortè noluerit propter lassitudinem se levare, aut fortè voluerint vicibus foras exire, utrique habeant singulos ex improvise custodes: ut & ille, qui aut ad oratorium aut egreditur foras, per incertos Monasterii exitus nocte, & ingressus per occasionem custoditus à domestico fratre ducatur, & cum manente alter remaneat custos: ut & charitatem solatii videantur hospitibus adimplere, & res Monasterii ab incertis ex improvise custodiant. Nam & in die ipsi sibi sollicitudi-

nem faciant, eos intra Monasterium de nihil factò oculo custodire. Nam ideò duobus hæc cura committitur, ut & in nocte vicibus sint circa peregrinos solliciti, & in die, si fortè ex eis unus fuerit occupatus, alter peregrinum à longè custodiens respiciat. Cella ipsa habeat clausuram talem ab intus, qualem à foris: ut nocte tam ab eis, inclusis secum hospitibus, ab intus missis claustris clavis tollatur; quoniam, ubi norunt, abscondant; ut cum foras fortè voluerit hospes exire, ipse sibi custodes excitet, cum clavem requirit: quo presente incipiat ad ignocum refrigerium foras exire. Ipsi enim fratres bifacias eorum & virgas suscipiant in cella eadem servaturi, clave forensi fideliter conservandas. Jam si fortè tales inventi fuerint hospites, qui diu persistendo fideliter & animo laborando judicaverint se Monasterio perfirmare, suggerant eorum custodes Abbati, & lecta eis Regula, videant quot dies jam habent in Monasterio, & residui dies de induciis eis ad tractandum secum cedantur. Et cum expleti fuerint constitutarum indiciarum dies, & tunc demum si placeat eis probate vitæ vel Regulari disciplinae, sicut de firmendis Monasterio fratribus posteriori titulo constitutum est, se Monasterio usque ad mortem perseverando contradant. Quod si non se voluerint firmare, sed sic laborando quotidie cum fratribus Monasterio voluerint remorari, si contenti sunt pannos suos vel indumenta in alieno opere stricare, sola tamen communis mensa vel vitæ mensura eis de Monasterio præbeatur, de cæteris necessariis præparatio denegeretur. Quia firmis debent omnia preparari; talibus verò de firmitate dubiis sola Monasterii mensa sufficiat: & hoc tantum, quia vel laborare cum fratribus voluit remorando, à fratribus illis custoditi duntaxat die nocteque.

CAPUT LXXX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Polluti per somnum fratres si debeant communicare, aut non?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

FRATRES qui se immundos per somnum agnoverint, secretè ante fores oratorii, antequam ad illam psallendi horam intrent, qua solent communicare, Abbati ad genua incurvati confiteantur hoc ipsum: & tunc Abbas interrogans eos, quid potuerint turpiter cogitare hesternam in die, ut eis consensus libidinis venisset in nocte. Et si frater magis spiritualis est, non erubescat confiteri malum illud, sicut superiori titulo diximus, si cupit

animam suam salvare de morte, quod Abbas possit monitionibus emendare. Tamen biduo se à communionis acceptione suspendant, ut jam tertia die mundi communicent. Tales enim fratres qui frequenter extiterint, sciant se non occasione, sed voluntate sua sibi excommunicationem accerere; & à Corpore Domini ipsi se faciunt alienos, qui cogitationibus suis ipsi sibi adestant libidinem, cum carnem suam faciunt per turpia desideria fordidare. Quia sicut tinea vestimentum, & vermes lignum corrumpunt & devorant, sic & cogitatio turpis maculat, & animam sinceram non facit. Ergo hi tales in spiritu esse creduntur apud Deum, quales per reatum inventi sunt apud hominem. Nam dicit sacra Scriptura: *Perversa enim cogitationes separans à Deo.*

CAPUT LXXXI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De vestimentis & calcamentis fratrum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

HABERE debent fratres in hyeme paraturam grossam quotidianam stamineam, & tunicam aliam nocturnam, quam post nocturnos producent; quia in die diversis occupantur laboribus. Habeant enim in hyeme & pallium stamineum, braccas laneas, & fasciolas, aut pedules. In æstate verò habeant paraturam linostimam, non satis grossam propter laborem & sudorem; & habeant pallios linostimos, subtiles non satis propter æstus sudoris, & braccas lineas: fasciolas lineas verò uti Dei homines prohibemus; ut aliquid distet à Clerico Monachus. Et habeant singulas paraturas linostimas subtiliores, quas in diebus festis solum in processionibus utantur: & in æstate habeant singula mannariola linea propter sudores, & singula facitergia per decadam. Quas omnes res per singulas decadas singulæ arcæ contineant; tenentibus ex eis clavem Præpositis suis: quæ arcæ vestitario ponantur; ubi & ferramenta Monasterii, & omnes res positæ sunt; de cujus cellæ custodie jam supra taxavimus. Idem enim diximus in una arca unius decadæ sub clave Præpositorum omnes mutandas consistere, ut cum unusquisque frater in potestate arcam non haberit, non habeat ubi peculiare aliquid abscondat; quem ordinem omnes decadæ observent. Si quis verò frater in specie sua sibi visus fuerit scemari, vel satis gavisici, mox à Præpositis suis ei tollatur, & alio detur, & alterius illi. Hoc ideo, ut non extollatur propria in fratre voluntas: quia quidquid ejus anima

petit, ei magis dari non debet; quia contra desideria carnis spiritus sentit; ideo spiritalis homo Dei est, non carnalis. Hebdomadariis coquinam intrantibus sacci sint tunicæ, & cucullæ sagestæ; quæ tales res maximè intra Monasterium sine verecundia omnem forditiam injuriamque vel simul inquinamenta cacaborum, cucumæ, vel hyemarum, nec non & sacci calorem, vel coquinæ sordes diversas sustineant. Quæ ergo res expleta hebdomada ultimo die sero lotæ hebdomadariis aliis intrantibus consignentur. De calcamentis verò oportet fratres caligas habere ferratas, trichinas; non ad lusum, sed ad usum; quas debent tempore hyemis uti: æstatis verò tempore unctas reponi. Et caligas omnes oportet habere clavatas, tam in Monasterio, quam in via: ut & diu repositæ caligæ conferventur, & pes fratris in caliga refrigesceretur. Ad nocturnos verò in æstate ligneos cuspis utantur pelliceos; ne inquinatis pedibus ad suum revertentes stratum, lectorum fagos coinquinent. In hyeme verò ad nocturnos pedibus utantur pelliceis, propter frigus pedum. In lectis habeant in hyeme singulas mattas, & fagos tomentatios singulos, & lanas: in æstate verò pro lanis rachinis propter æstus utantur, & ante ipsos lectos singulas pelles, ubi tergant à sordibus pedes, & sic in suos lectos ascendant.

CAPUT LXXXII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Si debet in Monasterio frater aliquid peculiare habere.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

OMNIS homo in vita sæculi hujus tribus rebus exaltatur, laborat, & studet; peregrinus in via, miles in pugna, imperator in palatio, agricola in agro, mercenarius in negotio, omnes excitantur & laborant, ut habeant dum vivunt, unde vestiantur, calcientur, & vivant. Sed quibus Dominus servitil sui contulit domum, & ostendit eis non satis de præfenti sæculo cogitare, quia hæc omnia pertranscunt, & omnia ista quæ videmus & utimur, paucorum in nobis dierum sunt usus, & momentanea cum vitæ nostræ tempore transcunt: & per corporis mortem carcata in nobis sæculi luce, clausis vitæ oculis, omnia quæ habemus sæculo relinquuntur. Sed illa semper æterna; quæ cum venerint, ulterius transire non norunt: sed in bonis vitæ æternæ iustis; aut in pœnis gehennæ peccatoribus perseverant. De quibus ergo desideris bonorum, vel timore malorum, quasi jam libi videamur accerfici;

mentem

mentem nostram in hac vita de supernis semper cogitationibus occupemus. Unde præcipit Dominus servis, de necessariis vitæ hujus non debere quemquam esse sollicitum; etiam fideles in se admonet, de crastino non cogitare, sed regnum & justitiam ejus solummodo desiderare, di-

Math. 16. cens in sancto Evangelio; *Nolite cogitare quid manducetis, aut quid bibatis, aut quid induamini: Sed querite regnum & justitiam Dei, & hæc omnia apponentur vobis.* Ergo cum hæc omnia necessaria nobis à Domino præparantur, & de omnibus administrandis cum Deo solus est Abbas sollicitus, quare discipulus sibi peculiariter aliquid audeat facere, aut habere, aut vindicare?

Nam idè peculiare aliquid habere denegatur, quia *neme serviens Deo implicat se negotiis secularibus, ut ei placeat, cui se probavit*: ut cum omnibus rebus suis alieno cum se imperio subdiderit, ut non sit res ubi propria ejus voluntas extollatur, quæ voluntati Dei est inimica. Nam de peculiari Ananias & Saphira fidem ab Apostolis non meruerunt percipere, quia omnia sua cum ante pedes Apostolorum assignarent, de peculiaribus fraudulenter subtrahis, judicio subitæ mortis damnati sunt: quia fraus Deo fieri non potest; cum nihil est occultum, quod ab eo non revelabitur. Ergo cum victum & vestitum corpori, calceamenta pedibus unicuique fratri Abbas præcogitaverit, ut quid alicui sit aliquid peculiare opus habere, aut rem aliquam, aut aurum: aut nummos, vel quodvis necessarium; cum omnia emenda vel habenda Deus ei per Abbatem Monasterii apparat? Si quod ergo peculiare, inventum in aliquo fuerit, grandi eum Abbas & diuturna excommunicatione condemnet: ut exemplo illius vindictæ nullus hoc audeat imitari. Hoc enim ne sit in aliquo frequenter, omnes scrutentur à Præpositis suis; & si in aliqua re fuerit visus sibi frater multum gavisci, aut plaudere, tollatur ei, & alio detur, & alterius illi, quodvis fuerit; ut propria in eo non extollatur voluntas.

CAPUT LXXXIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debent haberi in Monasterio Sacerdotes?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

PEREGRINORUM loco habeantur in Monasterio Sacerdotes, maximè quorum primatus & honor in Ecclesia continetur & militat. Qui si hoc elegerint, ut pro amore Dei, vel propter disciplinam, vel mensuram sanctæ vitæ Monasteriis habitent, in solo enim nomine patres Mona-

sterii nuncupentur: & nihil aliud eis in Monasteriis liceat, nisi orationes colligere, complere, & signare. Aliud verò nihil aut præsumat, aut eis liceat; vel aliquid ordinationis, aut dominationis, aut dispensationis vindicent; sed omnem formam licentiæ, vel ordinandæ dominationis Monasterii Abbas, qui super gregem universum est ordinatus, cum Regula vindicet vel defendat. Nam solo honoris nomine idè statuimus eos Patres Monasterii appellare, propter sacrationem Sacerdotii, aut ordinationis; & ne ipsi obtentu honoris de ratiociniis, vel dominatione Monasterii, utpote laicos, Abbates excludant. Nam ipsi Sacerdotes, si victum, aut vestimentum, aut calcearium Monasterii uti magis quotidie eligunt, & operari communiter secundum præceptum Apostoli cum fratribus debeat; non imperativè factis coacti ab Abbate; sed cum reverentia admoniti. Nam si spirituales sunt, ipsi sibi imperent. Nam & propter cautelam, quod poterant ab aliis cogi; memores semper sancti Apostoli Pauli, formam ostendentis de se, & dicentis: *Non gratis panem vestrum manducavimus.* Et item ipse dicit: *Laboravimus manibus vestris, ut quem vestrum gravaremus.* Et item ipse dicit: *Qui non laborat, nec manducet.* Ergo quod si diutissime otiosis labore manuum suarum querere victum noluerint; cum reverentia per multorum religiosorum testimonio conventi ab Abbate Ecclesiis revertantur. Si verò, quod abist, non pacificè, sed magis per scandalum exire voluerint, tenti & exuti rebus Monasterii dumtaxat, sine gravi injuria clausa regia excludantur. Quia magis ipsi amplius agere debent, quod aliis prædicant generaliter à Deo esse præceptum, otiosis debere laborantium panes negari.

CAPUT LXXXIV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Qui debeant manducare cum Abbate.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

AD mensam Abbatis sedent seniores, extranei supervenientes, vel vicibus fratres psalterati, quos voluerit Abbas, præter Præpositos; qui in decadis suis idè ad suas mensas jubentur esse presentes, ut causam Dei, id est, taciturnitatis, & gravitatis in susceptis suis custodiant. Idè enim ambos diximus in mensa decade suæ præesse, ut decem fratres sibi commissos vicaria sollicitudine ab universis vitiis custodiant.

CAPUT LXXXV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Perfecta aliqua intra Monasterium artes qualiter & quanti debeant venundari.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM unaquæque ars aliquid perfectum supervacuum usibus Monasterii, vel mittendarum eulogiarum abundaverit, interrogata qualitate pretii quantum à secularibus distrahi potest, tantum infra numerorum minori semper distrahatur pretio; ut agnoscantur in hac parte spirituales à secularibus actibus distantiaque separari: cum non negotii causa, quæ inimica est animæ, & lucrum super justitiam querant; sed etiam ab ipsa justitia minus accipiendi pretii humanitate consentiant: ut non propter cupiditatem & avaritiam artes operari credantur, sed ne oculo possit pascenda dignis sumptibus manus vacare, & horas operosi dici gratis transire. Pretium verò acceptum Abbati debet ab ipsis artificibus fideliter consignari. Quæ diminutio pretii ultimatione Abbatis artificibus debet constitui; ut sciant item quanta ementibus summa respondeat, & accepti pretii fraudem non possint facere de ipsa quantitate jam scienti Abbati.

CAPUT LXXXVI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De casis Monasterii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CASAS Monasterii oportet esse locatas, ut omnem agrorum laborem, casæ sollicitudinem, inquilinorum clamores, vicinorum lites conductor secularis sustineat; qui nescit de sola anima cogitare, sed presentis sæculi omnem sollicitudinem in hujus sæculi amore expendit. Et de hac vita solummodo cogitantes, ita presentia diligunt, ut putent se in hac luce per tempora prolixa durare. Ita fit, ut presentia diligunt, nunquam futura considerant, vel cognoscunt, ut dum in momentaneis usibus delectantur, nec perennem vitam cupiunt; cum amanda impedimenta sæculi faciunt eos quotidie miseros de hac vita sine rebus suis invito exire, nihil secum nisi peccata portantes. At verò spirituales conversi ideò non implicant se negotiis secularibus, ut ei placent, cui se probaverunt: ut non de rebus, quæ in morte sæculo remanent, sed de anima cogitantes, quæ sola cum actu rationibus post mortem pertransit, magis hoc eligunt cogitare quod expedit; ut hæredes, qui migrantibus nobis de hac vita sæculo remanent,

& animam nostram post mortem sequi non possunt, dignè non debemus de eis nostros cogitatos occupare, dum vivimus: sed semper superna desiderantes, & omnem spem in futuro ponentes, delectabilem vitam adhuc sperare, qui jam frui videamur. Ergo Monasterii casæ ideò oportet esse locatas, ut in rebus secularibus sæculi operarius occupetur: nobis verò, quibus à Sacerdote clamatur: *Sursum corda*, & nos ei responsione promittimus, *habemus ad Dominum*: internis ergo cogitationibus non migremur, & sicut item clamat nobis Dominus in Evangelio dicens: *Nisi quis reliquerit omnia*

Luc. 14.

quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Sed quia sine substantiæ alimento vita corporis nostri servari non potest, & maxime propter Congregationem forsè multa, & adventitium peregrinorum usibus necessaria præparanda, & petenti elemosynam non esse stricti volumus, possessiones sæculi ideò non videmur relinquere, sed substantiam Monasterii operarius Dei proficentem justè reservare videmur. Quapropter si nostra sollicitudine vel cura colantur, dum proficiunt corpori, animæ impedimento consistant: melius est ergo, eas sub alieno impedimento possidere, & annuas pensiones securos suscipere, nihil nos nisi de sola anima cogitantes. Nam si volumus curam earum per spirituales fratres excolere, cum gravem eis laborem injungimus, consuetudinem jejunandi amittunt. Nec ita jejunis viribus tractandum est, si plus debeat homo ventri laborare, quam animæ vel Deo. Unde ad laborem in Monasterio ars sola cum horto sufficit.

CAPUT LXXXVII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debeat frater, sive jam conversus, sive adhuc laicus, introire vel tradere se, vel suscipi in Monasterium?

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

INGREDIENTI in Monasterium novo fratri, sive jam converso, sive adhuc laico, & hoc petenti, debere se in Monasterium suscipi, respondeat ei hoc primo Abbas, non fortè eam posse constituta Regulæ conservare. Cum verò ille dixerit, posse ad omnia se obedire; tunc hæc Monasterii Regulæ ei legatur. Quæ Regulæ in lectione expleta, & omnia Abbatis verbis prædicta eum responderit novus frater ad omnia factò se esse paratum; tunc Abbas subsequatur, & dicat: Quid de rebus tuis, quas proprio arbitrio uteris? Non enim tibi expedit, te hæc pro causa Dei posito res tuas alibi rema-

rema-

Manh. 16. remanere; sed sicut dicit scriptura: *Ubi est thesaurus tuus, ibi erit et cor tuum.* Nam ideo non expedit, ne forte tiillatione diaboli à rebus tuis foris positis per desiderium earum de Monasterio provoceris, & relicto servitio sanctæ scholæ proprio redeas militaturus arbitrio; & sicut canis delectatur, redeas ad vomitum tuum, & salvas à re projectas in terram denuo cum sordibus resorbear. Sed qui perseverantiam diligit, & occasionem migrandi cupit nescire: ideoque constituimus sabre consilium, ut audias vocem Domini tibi dicentis: *Vade, vende omnia, &*

Manh. 19.

de pauperibus, & veni, sequere me. Quam ergo si sequi vis vocem, vade, vende quæ habes, & omne pretium huc ante me defer; ut te præsentem à me pauperibus erogetur: ut nullum seculo pignus tuum remaneat, ad illud iterum revertendi. Ideo enim cum nondum adhuc firmatam ingressionem tuam in Monasterio habes, tibi de rebus tuis libera adhuc voluntas conceditur: quia post firmatam ingressionem discipulo sive in Monasterio, sive foris peculiare aliquid habere à regula denegatur: ut non sit ubi propria ejus voluntas extollatur. Quod enim si totum distrahere tibi grave videretur, & sunt tales res, quæ una tecum possint Monasterio deservire, ne tamen pro pignore revertendi seculo dimittantur, omnia fideliter tecum in Monasterium defer, nihil subcelando Deo, cujus te cum omnibus rebus tuis subdis servitio: qui ubique omnia respicit & nihil est ei occultum, qui revelat absconsa. Memor esto fraudis Ananiz & Saphiræ, qui de rebus suis Deo oblatis exinde subclare volentes, mortem perpetuam irruerunt pro fide. Mox ut hæc audierit novus frater, qui priori divina sententia omnibus distractis, & per manus Abbatis erogatis, si hoc pro certo habuerit votum omnia distrahere, & Monasterio non aliquid reservare, non cogatur, nisi ex sua voluntate voluerit. Ergo cum omnibus per manus Abbatis erogatis sic se firmare Monasterio voluerit, charta ab eo perseverantiz non petatur, quia pignus fidei apud Deum omnium rerum suarum per erogatam elemosynam fuit. Nam per omnem rerum suarum erogationem expensam cognoscitur apud Deum, posse fideliter permanere, qui rebus suis pro eo cupit non parcere. Solummodo hanc det fidem, sibi penitus foris nihil remansisse celatum. Hanc ideo voluntatem Abbas ingredientibus tribuit, ut non ab introeuntibus judicetur potius res hominum desiderare, quam animas. Qui verò frater hoc elegerit cum rebus suis se Monasterio tradere, & distrahendi voluntatem non habuerit;

Cod. Regul. Tom. I.

ne aliquando mutatus à diabolo vel armatus, propter res suas exigendas aliquas molestias Monasterio generans exire desideret, cavens manu sua prius de stabilitate, simul rerum suarum breve adjuncto, una cum anima sua Deo & oratorio Monasterii per donationem offerat; totum subscribentibus religiosis testibus, Episcopo, Presbytero, & Diacone, vel ipsius territorii Clero: & in ipsa cautione, taxans hoc, quod si aliquando Monasterio discedere voluerit, sine rebus suis de Monasterio, vel sine indulgentia peccatorum à Deo distcedat. Jam de ipsis rebus Abbas in potestate sua mutatis quidquid necessariz utilitati Monasterii supervacuum abundare viderit, pro anima fratris ipsius, propter præceptum supra dictum sequendi Dominum; per elemosynam distracta illa re supervacua, pretium ejus pauperibus tribuat: ut quod ille imperitus frater non meruit facere, pro illo iste quasi doctus magister valeat adimplere. Qui verò frater ex toto indicaverit se nihil habere, prius exquiratur à vicinis illius regionis, ubi mansit: & si inventum fuerit, quod certè sit ex toto ejus paupertas, tunc dato perseverantiz fidejussore sub cautione pœnæ interpolata, si tamen jam nocuus fuerit, sic debet in Monasterio suscipi, ne forte aliquibus rebus suis ad tempus foris commendatis, mentita in Monasterio paupertate, non solum nihil Deo per elemosynam, vel Monasterio per donationem conferat; sed etiam à spectantibus suis provocatus, & cum quid invenerit causæ, exeat. Nam cum dederit cautos fidejussores cum pœna, jam tunc demum ei pro actibus Monasterii sine suspitione securè res Monasterii aut pretia emendorum, vel vecturarum alimonia contradantur. Si verò talis Monasterio advenerit frater, quem ipsa patria ignoraverit, vel omnibus habuerit vultum ignotum, & se ad Monasterii societatem firmare voluerit, sola Sacramenti fides ab eo exposcatur; ut si aliquando de Monasterio exire voluerit, cum noticia Abbatis vel omnium exeat. Et cum jam exire voluerit, prius juret se de rebus Monasterii nulla furti commissione, aut foris antecessis commendasse, aut absconse secum portasse, nisi forte ei pro misericordia voluerit aliquid donare Abbas: ut si perjurerit, ferat in anima, quod in corpore non potuit adimplere. Res tamen quibus indutus fuerat Monasterii vel calceamenta reconsignet Abbati; ut remanenti in perseverantia fratri proficiant, quæ migrantibus auferuntur: & res Monasterii justè ille habeat, qui in Monasterio habitat; & justè illi retollatur, qui injustè animos suos

N n

suos

suos à perseverantia Monasterii separat : nec enim illi dare placeant, cui ipsarum rerum displicuit disciplina. Si verò ita juraverit, & non se firmet, sed ad tempus remoretur, hoc solum testetur ; ut sine noticia vel aie Abbatis, vel eum furto non exeat. Etiam ex improvise custodiatur, & in potestate nihil habeat, & ad laborem cum fratribus communiter impellatur ; ut laborando vivat. Si tamen nudus fuerit, & induere eum Abbas voluerit, ad tempus utatur ; & sciat, se quod habet omne reconsignatum, cum exire voluerit. Nam si fortè cum ingressus nullum Monasterio juramentum tradiderit, & velut ignotus nullam castenam fidei Abbati de securitate intulerit ; sive quod contulit Deo per elemosynam, sive quod nihil Monasterio de rebus suis obfidis pignore per donationem legaverit, sive quod nullum fidejussorem ignotus invenerit ; sive si nulla Sacramenti fide teneatur : cum fortè incertus de firmitate frater missus fuerit cum vehiculis animalium, & emendarum preciorum rerum, mox ducatur diaboli inventis per occasionem suspensibus vel vehiculis, in alienas terras Monasterii incipiat magis ordinatus migrare, securus de se perceptionem quotidie expectandus, & prolongando aut tardè, aut nunquam loquendus.

CAPUT LXXXVII
INTERROGATIO DISCIPULI.

De induciis fratrum suscipiendorum, in quibus de stabilitate firmanda secum tractare debeat.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM de omnibus supradictis conventus novus frater regulæ per Abbatem de stabilitate firmanda, aut per rerum suarum elemosynam, aut per donationem Monasterio, aut per chartam fidejussoris poenalem ; aut si ignotus, per juramenti fidem caverit : duoram tunc mensium spatium in judicis ad tractandum secum accipiat. Laborando tamen cum fratribus contentus annonæ communi mensura, vel regulæ disciplina & excommunicationum ; ut & mores Monasterii probet, & à Monasterio ipse probetur ; & secum tractet, si debeat se ad Deum firmare, aut ad diabolum expeditus remeare. In quibus duobus mensibus sub cura illorum fratrum, qui peregrinos custodiunt, & ipsi similiter ex improvise custodiantur, & in cella peregrinorum dormiant ; ut ingressus illorum, vel exitus in Monasterio custodum presentia videatur ; & omni hora, si alicubi à conventu fratrum fecerint, sollicitè à custodibus requi-

rantur : ne fortè anticipent ambulare sine vale cum furto. Quod si explicitis duobus mensibus, non placabilis disciplina & lisdem Monasterio placuerit ambulare, cum noticia Abbatis vel omnium post datam fidem nullius furti commissi, vel reconsignatis rebus Monasterii quæ ad tempus fortè acceperat, mox post datam univèrsis pacem ; & acceptam vigam in manu, & annonam viaticam post factam orationem, vel dictum versum, vel reditam eis pacem, si tamen vult, ut hospes abscedat ; & resuscipiat vicem suam diabolus, quem nolens hospitem susceperat Christus.

CAPUT LXXXIX.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo debeat frater novus in Monasterio suum firmare introitum.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM expletæ duorum mensium ad tractandum induciæ fuerint, & placabili disciplina ab eo magis stabilitas eligatur, & perseverantiam, repromissa lectæ regulæ firmitate, ei placeat adimplere, teinterrogatus ab Abbate novus frater, quid secum in concessio induciarum spatio definiisset, cum responso ejus implendam in omnibus promittat obedientiam ; respondeat Abbas, Deo gratias. Alia die post Primam dictam missas explicitas exeunti limen oratorii cum Congregatione Abbati stectat ad genua ejus novus frater suam cervicem, rogans eum vel omnem Congregationem ejus, debere modicum in oratorio temerari, & orare pro se. A quibus mox diutissime pro eo oretur ; & completis omnibus Abbas volens egredi, humiliter apprehenso ejus vestimento, novi retineatur manu discipuli, qui hoc rogando insinuet : Est quod suggeram primo Deo, & oratorio isti sancto, vel tibi & Congregationi. Cum responderit Abbas ; quid illud est, intimato. Subsequatur petitor dicens : Volo Deo servire per disciplinam regulæ mihi lectæ in Monasterio tuo. Cum responderit Abbas dicens : & hoc placet tibi ? subsequatur futurus discipulus : hoc primo Deo, sic & mihi. Tunc dicat, Abbas : vide frater, mihi nihil promittis, sed Deo, & huic oratorio vel altari sancto. Si ad omnia obaudieris divinis præceptis vel meis monitis, in die judicii tu coronam accipies bonorum actuum, & ego de peccatis meis indulgentiæ aliquid promeror ; qui ut diabolus cum seculo vinceres, incitavi. Si autem nolueris mihi in aliquo obedire ecce ego Dominum confessor, quin & hæc Congregatio testimonium mihi est

est in die iudicii præbitura; quia, ut supra dixi, cum non mihi, vel Congregationi in aliquo obaudieris, in iudicio Dei ego absolutus, tu pro tua anima, vel contemptione rationem restitues. Post hæc verba, si cum tebus suis intrerit, tunc ille brevis, vel donatio rerum suarum Deo vel Monasterio facta, ipsius donatoris manu super altare ponatur, dicente ipso fratre: Ecce Domine, cum anima mea, & paupertate mea, quidquid mihi donasti, tibi reconsigno & offero: & ibi volo ut sint res meæ, ubi fuerit carum meum, & anima, sub potestate tamen Monasterii & Abbatis, quem mihi Domine in vice tua timendum præponis; cum eis dicit: *Qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Unde quia per eum nobis tu omnia necessaria cogitas, ideo nihil nos oportet peculiari habere: quia tu nobis de omnibus es idoneus, & in omnibus sufficis solus: ut jam nobis vivere & spes Christus sit, & mori lucrum. Post hæc dicat ipse novus frater responsum hoc: *Suscipe me Domine secundum verbum tuum, & vocem & & ut confundas me ab expectatione mea.* Post hoc Responsorium dicat Abbas hunc verbum: *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis.* Post quem verbum dictum, mox data ei ab omnibus pace, compleat Abbas, & tollens brevem desuper altare, mox ab eo novus discipulus sub Præposito ordinetur, & in manu eorum contignatus cum aliis fratribus exeat disciplina. Eadem namque die, pro humilitatis iudicio, aquam manibus fratrum ad communionem intrantibus ipse ministret, & cum dat, osculetur omnium manus, & petat singulos pro se debere orare. Breves verò donationum factos à fratribus tempore mortis suæ Abbas in quod usus Monasterii expensis restituerit, testamento suo inferat, etiam nomina eorum quorum noscuntur collata: ut nullus post mortem ejus fortè de Monasterio exiens, repetendi rerum suarum fiduciam habeat, & stabilitatem Monasterii, & fidem frangat defuncti, vel dicat sine donatione aliquid suum in Monasterio contineri.

CAPUT XC.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Ingresso in Monasterium cuidam laico non debere intra annum mutari res, nec caput ejus secundum propositum tonderi.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM aliquis novellus de seculo ad servitium Dei in Monasterium confugerit, & indicaverit se velle converti; non

ei credatur tam facile. Nam sicut ab Abbate solo verbo, non factò, habitatio ei Monasterii denegatur: ad probationem gravia proponantur, ad obedientiam ejus inveniendum prædicentur contraria, & voluntati ejus amara; quotidiana ei jejunia promittantur. Nam & hoc ex lectione regulæ, & dicto Abbatis agnoscat, quia in Monasterio nulli licet dicere: Hoc volo, & hoc nolo: hoc amo, & hoc odio; ut non propria eligatur voluntas: & sciat quia qui in Monasterio conversus fuerit, quidquid ex voluntate sua voluerit, hoc magis non permittitur. Quare? *Quia sunt via, que videntur homini Prov. 14. recta, quarum finis usque ad profundum inferni demergit.* Et quod noluerit, hoc cogitur; ut voluntas in eo propria amputetur, quæ inimica est Deo. Qui ergo cupit perfectè converti, quidquid amaverit & desiderio habuerit, ei denegatur; & quidquid oderit, ei apponatur, dicente Domino: *Qui vult meus esse discipulus, abneget semetipsum sibi, & sequatur me, hoc est, non suam, sed Dei faciat voluntatem.* Omnia enim debet pro Domino sustinere, qui in ejus cupit militare schola. Aut quid enim dignè possumus pro Domino sustinere? dicente Apostolo: *Non sunt condigna passiones hujus sæculi ad superventuram gloriam.* Ut si ignem persecutor servo Christi inferat, ut temporalis calor finito non feniatur dolore; non tamen talis est, qualis ille ignis inextinguibilis: aut sic incendit, quomodo æterna pena gehennæ peccatrici animæ immortaliter reservatur. Si ungule, vel equulei, vel verborum poenas ingerat, in ipsa parvi doloris tolerantia æternæ lætitiæ coronatus succedit. Si carcer nos pro Deo tenebrosus recludat, ædificata ex margaritis, & auro vel gemmis ornata æterna nos Hierusalem exspectat. Si obscuritas clausuræ nos pro Deo obocæcet, in momento nos poterit obscurare; sed posthac illa nos lux in æterna vita suscipiet, quæ non solis candore vel lunæ, non stellarum cœli, sed ipsius Dei perpetua majestate lucebit. Si terra ista, quam in hac vita calcamus, moriendo pro Deo meruerimus abscedere; mox super illam terram ambulare perpetuo deputam, quæ septies argento lucidior. Si verò quæ putantur hujus sæculi esse delicia, quæ inquinant potius interanea nostra quam reficiant, pro Deo ea contempserimus; ad illa statim flumina in æternum currentia perpetuo deputamur, quæ sunt mellis, & lactis, vini & olei abundantia plena; simul & illarum fructus arborum varios & diversos, duodecies in annum nascentes, non cultura hominis, sed abundantia Deitatis, qui non fame delectant ad vescendum, vel

esurie appetuntur ad manducandum; sed postquam oculi Sanctorum ipso visu fuerint saginati, insuper hoc unicuique sapit in ore, quod fuerit delectatus. Ergo dignè ad parvum tempus jejuniis & abstinentia pro Domino cruciamur, ut eis quæ præparavit bonis in perpetuum faciemur: obscuramur pro Deo à persecutore in carcere, ut in illa perpetua luce fulgeamus, tanquam scintillæ in arundinetis discurrentes: mortem momentaneam pro Deo idèò libenter appetimus, ut in æternum à gehennæ morte perpetua liberemur. Postremo, & sine persecutione in ipsa Christianitatis pace in schola Monasterii idèò probationibus, vel amaricationibus voluntatum sub Abbatis imperio militamus; ut post peregrinationem vitæ sæculi hujus, cum Dominus noster judicio nos accerserit suo, digna ei nostra opera consignemus, offequentes ei patientiam nostram, per quam dura omnia & diversa nobis ab Abbate imperata, quæ pro nomine ejus gratanter portavimus, vel amaricationes voluntatum nostrarum diversas, quas pro nomine Dei, vel salute animæ libenter magis sustinimus, dicentes Domino: *Preper te morte assumitur tota die; affirmati sumus, ut oves occisionis.* Et cum hæc omnia venerint super nos oblitum non sumus te; & per observatorem obedientiæ inique non egimus in testamento tuo: & à perseverantia bonorum actuum vel desiderio spei futuræ non recessit retro cor nostrum. Quia non declinaverunt semitæ nostræ à viis tuis, in quibus viis

Psalm. 43. *Probasti nos Deus: igne nos examinasti, sicut igne examinatur argentum. Induxisti nos probationis in laqueum; posuisti amaricationum tribulationes in dorso humilitatis nostræ: ut nostram non permitteremur, sed tuam cogere facere voluntatem. Unde imposuisti homines super capita nostra: quia ostendisti nos sub Abbate doctore, vel Præposito disciplinæ debere esse probandos. Ergo hi tales subsequentes Domino dicant in illo jam sæculo: Transivimus per ignem & aquam; & induxisti nos in refrigerium, hoc est, transivimus per amaricationes voluntatum nostrarum, & servitium sanctæ obedientiæ; ecce pervenimus ad tuæ refrigerium pietatis. Et item dicimus ei:*

Psalm. 89. *Delectati sumus pro diebus, quibus nos humiliasti, annis in quibus vidimus mala: ut nihil habeat in nobis gehennæ ignis sibi quod vindicet; quando nihil suum in nobis incendendum ibi diabolus egit. Ergo omnia debet pro Domino sustinere, qui ejus cupit militare scholæ: tanquam aurum lima, & malleis, & igne fornacis probetur ad diademata Dei, & coronam dominicam profuturus. Quia cum*

proprium non fecerit voluntatem aliquis, cogitur facere, cui quotidie in oratione dicimus: *Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra.* Terra enim est corpus nostrum, cui dixit Dominus: *Terra es, & in Gen. 3. terram ibis.* Quia omnis propria voluntas carnalis est, & à corpore descendit; idèò nos cogit illecebra, & injusta committere, quæ ad tempus parvum vitæ hujus carni per desideria est dulcis, amarior felle futura in posterum, & in æternum. Ideoque cogitur lingua nostra justè quotidie clamare ad Dominum: *Fiat voluntas tua in terra corporis nostri.* Quæ voluntas cum fuerit nobis in schola Monasterii à majoribus tradita, & per obedientiam à nobis fuerit adimpleta quotidie, justè nobis credamus in futuro Dominum parcere: & confidamus insuper gratia ejus posse nos coronari; quia semper ejus fecimus voluntatem, non nostram: & nunquam nos, vel desideria carnis prætulimus amori ejus; & propter eum etiam parati sumus perdere animas in præsentem hoc tempore, ut mereamur eas in futuro invenire cum ipso. Ergo accedens ad timorem Dei aliquis in Monasterio cupiens converti, & velle esse discipulus, hoc ei pro domino futurum magister proponat, ut supra diximus: quia quidquid aliquando desiderio voluntatis suæ appetierat, sicut sibi posse negari; & quidquid noluerit, audiat sibi posse imponi. Antecessus ei peculiariter denegentur: regula ei tota legatur, & factis implenda promittatur. Domum parentum de cetero sciat sibi esse extraneam, inaccessibilem limen ejus ulterius habere jam credat: *Quia nisi qui reliquerit patrem, aut matrem, aut fratres, aut domum, non potest esse Christi discipulus.* Citra iustionem majoris à Monasterio foras se non exire sciat. Cum post hæc omnia ab Abbate prædicta promiserit se ad omnia obaudire, & ejus, vel regulæ monitionibus ad omnia factis paratum, tunc suscipiatur in Monasterium. Nec tamen ei tam facile sancti propositi habitus imponatur: ne fortè ad horam promittens, fallat impostemum, & sub nomine ovium lupus ingreditur. Quia cum secularis erat, diabolus eum non tentabat, cujus apertè semper voluntatem perfecit, cum ejus operarius fuit: sed ex quo se à diaboli suasionibus vel malitia seculari ad timorem Dei in servitium Christi tradiderit, certissimè ab ea die diabolus sibi inimicum sciat affectum, quem cum sæculo suo propter timorem Domini dereliquit. Ergo tam faciliè ingredienti non debet credi, nisi ut videatur, si quod promittit verbis, factis adimplet, dicente scriptura: *Nolite omni spiritus cre. 1. Joan. 4. dera, sed prius probate. Et iterum: Quia Matth. 7. multi*

multi ad nos veniunt in vestitu ovium, intus autem lupi rapaces. Vide ergo quia causam Dei cautè nos jubet agere scriptura, ut non mittatur sanctum canibus, nec margaritæ pretiosæ ante porcos: sed monens eum quotidie Abbas dicit: Fili, interim istæ res, quibus uteris in Monasterio, nihil tibi præjudicant apud nos: sed prius in divinis interanea cordis tui de secularibus factis cum mundaveris, jam tunc demum mutabis & vestes: ut meritò jam ab omnibus hoc videaris in corpore, quod à Deo pcesseris in mente: & justò post pectoris cæsam militiam tondebis & caput: & cum hæc omnia quæ in regula Monasterii continentur, in tuis adhuc vestibus perfectè impleveris, & nostrum eum susceperis habitum, sanctior permanebis. Cum ergo ex illa die omnia cum cæteris fratribus inculpabiliter in Monasterio per integrum annum impleveris, tunc demum sine aliqua dubitatione tondetur, vel ei sancti propositi vestes mutantur. Tondetur enim sic; stet ipse frater medio oratorio curvatis genibus, tondente eum Abbate, psallentibus in circulo cunctis. In quo probationis anno Psalmum, Antiphonam, aut Responsorium, vel versum non inponat, quamdiu sancti propositi habitum accipere mereatur: nec cum Abbate ausus sit manducare. Vestes verò seculares, quas dumtaxat exutus fuerit, cum diligentia repositæ conserventur, tam de laicis quam de firmato converso; ne fortè, quod non in conversis contingat, cum ad suos denuo vomitus redire voluerit, & seculi elegerit iterato repedare itinera, & nullis scripturarum vel monitionum poterit vinculis retineri, reddat Christo quod suum est; id est, exutus sanctis vestibus, vel habitu sacro, suis quibus venerat vestitus vestibus resimilans seculo, ad suaforem diabolus revertatur, & non Christi prædatus habitus polluat in seculo à fugaci. Recipiat talem, qualem miserat seculum: quia retulit quod suum est, indigno quod dederat Christus; cum invenire in eo Dominus non potuit, quod quaerebat. Quidquid enim in Monasterio aliquando acquisivit, vel laboravit, aut contulit, abscedenti ei penitus non reddatur: quia omni rei ingressæ ad Deum in Monasterio perseverantia opus est: ideò exitus licentia denegatur: solum ab invito ea res, quæ liberum habet arbitrium, non detinetur: id est, anima & corpus quæ in voluntatibus & desideriis suis, ut à diabolo captivetur, libero se dicit esse constitutam arbitrio, & putat sibi licere quod malum est; Res apostatarum vel collata ideò à patribus non jubentur de Monasterio reddi, quia licet erogata vel con-

sumptæ in usus sanctorum removeri & restitui non possunt; tamen plurima ideò certissimè denegantur, ut vel occasione rerum suarum ad Dei disciplinam in Monasterio permanentes retineantur discipuli: ideò res Deo oblata revocari seculo ab homine non debet. Nam & ista hujus regulæ tripartita hæc est: Labor in Monasterio fratres pascit, perseverantia calceat & vestit; discessus restituit debitas Monasterio res, & si cupit, abscedat.

CAPUT XCI.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Quomodo suscipi debent nobilis filius in Monasterio.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CUM alicujus nobilis filius propter Dei servitium in Monasterium voluerit convolare, non prius suscipiatur, nisi, ut superius diximus, omnem à se obedientiam promittit adimpleendam. Deinde convenienter ejus parentes, ut & eorum quale sit votum agnoscat de eo. Quod si contrarii extiterint, interim usque ad vim pro eo Domino inferendam ad elaustra Monasterii vindicetur: quem potens est Dominus defendere propter se; quia fortior est dextera ejus ad protegendum, quam diaboli iniquitas ad ledendum. Quod si magis fuerint consentientes ejus voto parentes, convocatis eis ab Abbate in Monasterium, votum filii convertentis exquiratur ab eis; ut ab ipsis potius videatur devoveri, vel offerri, qui eum genuerunt. Cum ergo magis responderint parentes, gratanter se velle adimplere quæ cupit tunc dicat eis Abbas: Equidem omnibus nobis unus ad omnia sufficit Deus: sed quia accidentibus ad divinum servitium, vel intransitibus in Monasterium seculi prius amputetur spes, & excarricato de se suarum onere facultatum nullis ulterius seculi laqueis irretitus, securus pergat & solus ad Dominum: *Quia nemo serviens* 2. Tim. 2. *Deo implicat se negotiis secularibus, ut si placeat cui se probavit.* Quia homo onustus auro sequi Christum non potest; dum non potest duobus dominis servire. Ipse verò bene servit Deo, qui voluerit eum in cælis eum eo thesaurum possidere, quem non tinea comedit, nec fures effodiunt & furantur, dicente Domino in Evangelio: *Nisi qui renuntiaverit omnibus* Luc. 14. *quæ possidet, non potest sequi me, & meus esse discipulus.* Quia, ut diximus, homo onustus auro sequi Christum non potest: in tantum ut admoneat Dominus in Evangelio quemdam suæ sequentem vestigia, dicens ei: *Si via perfectus esse, vade, & vende* 19.

vende omnia quæ habes, & veni sequere me. Unde contristatus ille propter multas divitias metuit hanc Dominicæ vocis audire sententiam: *Facilius potest camelus per foramen acus transire, quam introire posse divitem in regnum celorum.* Quos & sua sententia damnat Apostolus dicens: *Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem & laqueum, & desideria multa: quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix omnium malorum est avaritia, quæ quidam appetentes à fide exciderunt, & insinuerunt se doloribus multis.* Videtis ergo, quia nec Deum sequi potest, qui in sæculo quæ possidet bona sua, non vult relinquere; nec amare poterit Deum, qui divitias voluerit non odire. Quia non tantum tanta vel talia, qualia pro Deo contemnuntur, novit Dominus retribuere his, qui pauperes se faciunt propter eum; insuper ad fruendum in æternum ipsam vitam, eis tribuit sempiternam. Non ideo Deus querit rebus vestris vos exui, ut aliquid exinde ipse juvetur, aut vestra paupertate gaudet, vestraque indigentia gratulatur; sed ut euntibus vobis ad eum, vel ejus divitias sempiternas desiderantes, momentanea sæculi impedimenta, cum sibi vestros occupatus cogitatus, de anima vestra nunquam vos faciant cogitare, vel de morte possitis esse solliciti; & dies vestros in extremis vite terminos pro negligentiam definitos, relictiis omnibus sæculo, de quibus cogitabatis, ultima mortis ratio in iudicio vobis cum solis peccatis occurrat, nihil aliud nisi pœnas perpetuas habituri: & tunc vos in æternum incipiat penitere, cum ipsius penitentiam non poteritis merito invenire remedium. Unde nobis merito clamat scriptura:

Carissime, dum licentia ad providendum vobis lumen habetis, ne ad discutendam negligentiam tenere vobis mortis occurrant. Quid ergo, si aliquis ita accedat ad Dominum, ut à divitiarum suarum avaritia non recedat? Hos tales superius dixit Apostolus, non posse in hoc quod Deo cupiebant permanere; & tota facilitate eos à fide posse discedere, quibus de sæculo remanet quod ametur. Ita enim nos considerantes, o parentes, iusta vobis secundum Deum pro vestro filio suademus: ut si filium vestrum dignè Deo cupitis offerre, à sæculo eum prius exuite. Quod si aliquid apud vos eis sæculo remanserit conservandum, habebit aliquando titillationem diabolici desiderii; sicut canis delectatur ad suum redire vomitum: & posita manu super aratrum respiciens retro, cum non sit aptus regno cœlorum, relicto quandoque Monasterio securus de portione sua ei servata, à vobis cupiens in seculari domum ve-

stram reverti, fratribus suis volens esse cohare, in suam redire incipiat sponsum & dominum facultatum, & pristinis restitutus delictis & pompis, non aliud desideraturus quam nuptias. Ergo, sicut superius diximus, si dignè eum vultis Deo offerre, de auferendo prius impedimento ejus, quam de anima cogitate. Itaque audite vocem illius Domini, quam filius vester dicit se sequi, ipsi dicentem: *Vende omnia quæ habes, & Math. 19. da pauperibus, & veni sequere me: & habebis thesaurum in celo:* Sed quia portio ejus adhuc in vestra est potestate, & consensu vestro vel permissione magis videtur Deo offerre, quam nobis; vos tangit de ea secundum Dominicam vocem, quam si vultis audire, pro filio vestro apud vos nihil remaneat in sæculo, nisi Deus. Quod si fortè propter immunitatem divitiarum, vel amorem nutritæ domi familiæ gravis vobis, & minus dulcis hæc divina præceptio convenit, audite Regulæ nostræ à Patribus salubre statutum consilium. De portione ejus tres fiant partes æqualiter, una distributa Abbatis manibus pauperibus vel indigentibus erogetur: aliam vobis, vel fratribus suis peregrinus ille ad comitatum sanctorum exagiariorum munus titulo derelinquat: tertiam verò partem viatici sui utilitate deferat secum Monasterii sanctorum usibus profuturam. Quia quomodo filius vester omnibus in Monasterio fratribus ad solatium vite portionem suam conferat, dicente Apostolo de erogatio- Gal. 7. ne maximè ad domesticos fidei; ita & universi Monasterii fratres suis singulis vicibus, prout quis habet, ad hanc ingredienti Monasterium deferunt formam filio vestro communiter cum omnibus profuturam. Quod si utrique vobis graves sint voces, ut nec Deum audiat pauperibus erogando, & filii animam partiendo; nec nostrum consilium partibus dividendo, & auferendo ab eo secularem substantiam, vel nudum & solum filium Deo largite; ita ut jurejurando per sanctam Evangelia promittatis ei, ulterius eum de vestra patrimoniæ substantia nihil habere: ut firmiter jam perseverans in Domino, sciat se de sæculo nihil sperare, cum se à vobis, & ab eo viderit alienum, solummodo superna desideret. Quia hoc expedit animæ illius, ut aut ordinatus à vobis vadat ad Dominum, aut pro eo exheredatus à vobis feliciter magis pergat ad Deum; clamans Deo, quem sequitur nudus: *Tu Domine respice mihi bonitatem meam.* Tantum est ut nihil habeat de sæculo, quod vivis vobis aut mortuis de vestris facultatibus jam speret. Quia cui semel crucifixus est mundus, de novo ab eo delectari non debet.

Math. 10.

1. Tim. 6.

Jost. 12.

Gal. 7.

Gal. 15.

debet. Nam si ex toto nihil de eo ordinare volueritis, causam ejus puto vobis divino reservari judicio. Eum verò certissime sciat, plura à Domino recipere, quàm contempsit; cum Dominum sibi fecit, quem nudus securus est, debitorem. Recipiet enim in caelis filius vester sine dubio multa, promittente ei Domino in Evangelio, dicens: *Qui reliquerit aurum, aut argentum, aut possessiones, aut domos propter me, centuplum accipiet in regno Dei, in saecula & vitam aeternam.* Hæc audiens filius vester paratus est, si vultis relinquere vobis totum, ut apud Dominum centuplum valeat invenire: quia de omnibus Dominus noster est nobis idoneus. Nam quid illi sufficit, cui ipse Dominus non sufficit?

CAPUT XCII.
INTERROGATIO DISCIPULI.

De honore vel gradu post Abbatem ceteris denegando.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

CAVERE debet Abbas, ne quem sibi aliquando secundarium adjudicet, vel in tertium aliquem constituat locum. Quare? ut cum nullum elatum de honore reddiderit, & sanctè agenti successione suæ honorem promiserit, certatim omnes in bonis actibus, vel in humilitate faciat propensare; sicut de potiore gradu contententibus Apostolis Dominus indicavit, cum in medio eorum infantem deduxisset, & dixit: *Qui vult esse inter vos fortior, sit vester minister, & iterum dixit Dominus discipulis suis: Quicumque prius fuerit præcepta mea, & sic docuerit, hic maximus vocabitur in regno caelorum.* Unde ergo sequens hanc humiliando formam, hoc semper omnibus fratribus dicere debet Abbas: Fratres & filii mei, quicumque de vobis hoc elaboraverit, ut divinis præceptis in omnibus obediens, vel per omnia Regulæ obtemperans, vel meis actibus similis inveniat; quicumque ad hoc conscenderit, ut doctrinam meam compleat factis; quicumque mores suos, non in sua propria voluntate & arbitrio, sed Dei obedientia per me tradiderit corrigendos; id est, non in superbia, sed in humilitate; non in multiloquio, sed in tacurnitate; non in odio, sed in gratia; non in dolo, sed in charitate: non in ira, sed in pace; non in ebrietate, sed in sobrietate; non in satietate, sed in paritate; non in scandalo, sed in continentia; non in murmuratione, sed in obedientia; non in tarditate, sed in agilitate; non in contentione, sed in assensione; non in levitate, sed in gravitate; non in vaniloquio, sed in paucis sa-

plentiae verbis; non in risu multo aut excusso, sed in patientiae lacrymis; non in luxuria, sed in castitate. Hæc ergo omnia quicumque de vobis perfectè impleverit, non solum meo, sed Dei judicio tempore mortis meæ scholæ Dei ordinabitur magister, artem Dominicam, quam ipse jam perfectè adimplet, Christi discipulis monstraturus. Nam quomodo ad honorem majorem quis poterit justè conscendere, si honoris ipsius merita in divinis præceptis non valuerit adimplere? Vel quomodo monitiones majores didicerit, qui non factis eiecercit divinis, quomodo præerit scholæ? Quomodo aliena poterit vitia emendare, qui sua nescit acta corrigere? Vel quomodo sub disciplina poterit alios regere, qui culpas disciplinæ in se non potuerit emendare? Ideoque nisi qui prius fuerit in omnibus perfectus discipulus, dignus non poterit esse magister. Cum hoc ergo Abbas sæpè Congregationi prædixerit, & nullum certum reddiderit de honore, semper eorum confundat gradus, vicibusque ad mensam secus se sedere faciat, vicibusque in oratorio jubeat secus se universos stare, universos vicibus post se Psalmos imponere; ut nullus de secundo honore jam reddatur elatus, sive de ultimo gradu aliquis se faciat desperatum. Ergo cum nullus de multis secundo in gradu erigatur; & per incertum spei unusquisque ad percipiendum honorem, si se sanctè tractaverit, de se hoc suspicet judicare, & per bona acta sua eligi se posse quandoque in Abbatis honorem confidat; ut dum pro incerto nullus designatur, sed bene & sanctè agentibus honor promittitur, ita sit, ut dum omnes cupiunt gradum obtinere honoris, supra dicta Dei præcepta in se festinent implere; & si non propter timorem futuri iudicii, tamen vel propter præsentis vitæ honorem contendendo certatim possint omnes perficere, ut cum grandis fuerit Congregatio, ut per nullos gradus honoris diversi descenderint, nullis sibi antecedentibus non possit de se ultimus desperare; nec item secundus, omnibus post se positus possit elatus gaudere, & jam securus de solo honore causam Dei in se negligat adimplere; jamque magis sperare præsentia quam futura: quia generaliter tale est genus humanum, ut plus amet quæ videt, quam quæ non vidento sperat. Ergo sicut supra diximus, cum incertos posuerit diversorum gradus, & omnes satagentes viderit in hunc aliquid velle se pervenire honorem, certatim festinent adimplere, ut per bona acta placeant ordinari; ut unusquisque ostendens opera sua sancta Abbati & Deo, in hoc honore de se posse consentire

Deum

Matth. 19.

Matth. 10.

Matth. 9.

Deum & Abbatem dignè de se suspicent judicare: cum invicem sibi & zelo boni honoris & desiderio propensiores extiterint, tunc coguntur in se Deo & Abbati omnia sancta & bona ostendere, cum perfectorum merita cœperint sperare; & modo jam in se factis ostendere, quod exteris postea verbis cupiunt edocere. Nam & idèd æquales omnes habere constituimus gradus, & nullum in secundo honore constituendum, ne fortè, sicut dicit scriptura, *erant novissimi primi, & primi novissimi*; hujus fortè fratris in Monasterio ante obitum Abbatis debeatur ingressus, quia jam aut aliqua Regula approbatus, aut certè, ut de multis in Vitis legitur Patrum, propter humilitatis desiderium Monasteria vel Congregationes suas absconsè deferentes, subjugare se alieno malunt imperio. Et quia non privat bonis Deus ambulantes in innocentia vel humilitate; & non potest abscondi civitas super montem posita, nec lucerna accensa, non sub modio, sed super candelabrum posita illucescit, quid si fortè de negligentioribus suis fratribus aliquem se vivo Abbas in secundum gradum jam designet, & cum hujus supradicti tanti viri scholam novi Monasterii per humilitatem celatum magnus vir intraverit, & ejus quotidie ultro perfecta claruerint opera, & cum despectione agitur Monasterii novellus discipulus, agnoscat factis Christi miles antiquus. Nonne cum hunc talem subito Abbas aguoverit, negligentem jam ordinatum secundarium, proprio sepe poeniteat facto, & suo judicio efficiatur reprobis, cogitat dissipare quod fecerat: cum non est dignum ut melior sub deteriore consistat; & hic verbis imperet, qui imperata factis non possit adimplere. Ergo suspensus honoris gradus habeatur in omnibus, & ostentis beneplacitis quandoque promissis hoc Abbas fratribus suis sepe verbis spondeat, dicens: dabit Dominus honorem huic qui sanctis eum provocaverit factis, nec fraudabit eum desiderio suo, à quo nec Deus ipse fraudatus est à lucro suo: & providet Deus discipulis per ipsum alii quod opus est, cum prius de ipso Magistro ipse nihil cœperit indigere. Ergo dum in hanc similitudinem honoris omnes fratres Abbas viderit anhelare, & certatim opera sancta in bonis præceptorum Dei desiderii diversos se ostendere, consideret semper animo, & oculo scrutetur, qui diversis in agone observantiæ superior vel perfectus extiterit; & jam tempore mortis suæ vocatis omnibus ante se fratribus, dicat eis: Bene vos quidem omnes in observatiōe sancta egistis; bene acta vestra Dei semper præbuistis aspectibus: &

vocato subito nomine illius, vel apprehensa manu ejus, quem meliorem in omni perfectione semper absconsè cæteris judicavit, dicat omni Congregationi: Audite me filii, Trinitas sancta novit, cujus judicio hic eligitur, quia vobis omnibus in omni observatiōe mandatorum Dei, id est, in taciturnitate, in obedientia, in fide, in pace, in gratia, in patientia, in bonitate, in simplicitate, in vigilantia, in sobrietate, in continentia, in castitate semper melior extiterit iste.

CAPUT XCIII.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De ordinatione novi Abbatis electi de omnibus à priore.

RESPONDET DŌMINUS PER MAGISTRUM.

Ideoque judicio Dei, & testimonio meo vobis pastor eligitur, & vobis Abbas à Domino, cui semper de bonis actibus placeat, ordinatur, gregem Domini futuro judicio reconsignaturus suscipiat. Videte, fratres ne quis hanc ordinationem animo malo suscipiat, & Christum contemnat, cujus vicem in Monasterio vobis iste acturus est. Post hæc acta statim oratione ab omnibus facta, accersitur statim Præful Ecclesiæ ipsius territorii, ut testimonio ejus Clericatus officii, mutato Episcopali manu nomine ejus in Abbatis honorem, in diptico post nomen prioris ejus jam missa Altaris in oratorio à Clerico recitetur, ipso oblationem fratrum offerente. Si tamen Abbas adhuc defunctus non fuerit, & adhuc deletus à vivis non fuerit, tunc post nomen majoris. Nam postquam defuncti nomen inter quiescentes migraverit, novi nomen in capite scribatur. Mox ergo celebrantes in oratorio Missas, cum explicaverint præsentem, ut diximus, Pontifice, vel cuncto ordine Clericatus officii, data ei à Priore pace, vel subsequente Congregatione, tradat ei in manum Regulam hanc, simul & petitas claves à Cellario de enticis Monasterii, & brevem rerum universarum, ferramentorumque, & codicum vel univerforum mobilium; & collata singulorum testamento omnia ante Pontificem assignentur. Nam dicat, cui dat Regulam hanc præsentem Pontifice, vel universo officio ejus, vel sua Congregatione; Accipe frater legem Dei, hanc Regulam, in qua observantibus æternam provideas vitam; negligentibus sempiternum proponas judicium. Hic anima vincit, aut perit; hic vita aut amittitur aut tenetur; hic pendet istarum quas conspicias animarum à te Dei exactio. De hoc breve

breve gregis istius in iudicio Domini post me tu facturus es rationem. Memento frater, memento, quia plus cui creditur, plus ab eo exigitur: & esto jam sollicitus, & noli esse securus de lupi voracibus faucibus diabolicas insidias gregi tuo futuras; sed & vulneribus animarum, vel ruinis culparum, quibus artibus vel monitionibus ad salutem animas valeas restaurare. Esto jam quantum potes vigilans & sollicitus; quia usque hodie fuisti securus. Hæc cum compleverit, Regulam istam tenenti in manu iterato dicat: Abbas, ingredere oratorium Domini; & ita in loco meo cum Congregatione jam tua. Alliget summus Sacerdos orationibus suis in gestis cœlorum, quod suscepisti in terris, & post hæc dicta tradat ei pallium suum: quo accepto osculetur qui acceperit manum dantis; & cum acceperit mox ingressus cum Sacerdote novus Abbas cum Congregatione jam sua in oratorium, & stans in loco prioris, postquam Sacerdos pro eo orationem effuderit, statim vadat novus Abbas ad altare, & ponat super illud Regulam: & dum eam ponit, quam accepit, dicat retro omnis Congregatio una cum ipso hunc versum: *Confirma hoc Deus quod operatus es in nobis; cum gloria, & cantilena.* Quæ cum perdixerit, mox clara voce prosternens se in orationem pavimento, expetat pro se orari iterum Sacerdotem; quod & retro Congregatio similiter pavimento adhzreat. Et surgens post completam orationem osculetur genua Sacerdotis, & erigatur ei ad pacem. Deinde omni officio ejus pacem contradat, deinde Præpositus, vel omni Congregationi: & sic exeat disciplina, tradens claves manu sua Cellario. Mox vadens & orationem cum omnibus complens sine Sacerdote, jam ipse petita benedictione, in cathedra sedeat prædecessoris: & venientes primo Præpositi, deinde omnes ejus genua osculentur. Mox surgens vadat ad jacentem Priorem, & osculetur genua ejus; & porrigatur ad pacem ei. Post acceptam pacem quondam Prior dicat omnibus: Fratres, & pro me orate, ut rationes animarum vestrarum transactas una cum mea possim in die iudicii ante Dominum discussorem integras exponere, & fideliter consignare; & quomodo vos constabilivit Dominus in terris, & meos bene exitus suscipere dignetur in cœlis. Unde si post hoc fortè melioratus ipse Abbas, defunctus non fuerit, omnem licentiam, vel potestatem, ordinationemque, vel honorem pristinum discipline ipse recipiat. Et meritò; cui Deus ad hoc ipsum reddidit vitam: nihilumque sibi noviter ordinatus ex illa hora

Cod. Regul. Tom. I.

usque ad diem veræ mortis ejus de honore constituto vindicet. Et cum ei certus advenerit dies mortis, qui jam sub præsentia Sacerdotis pridem extitit ordinatus, sine dubio ipse succedat: ita tamen, si casus superbie vel elationis ejus non deposuerit merita. Ergo cum nihil illo vivo sibi usurpaverit de honore, sed hoc tota mentis intentione assumat, & diligenti observatione custodiat, ut non jam de honore designato reddatur elatus, sed in melius magis acta sua de præceptis Dei in Regula constitutis quotidie de se, coram Deo & fratribus, vel omnibus hominibus, præbeat: & plus se ex tunc in verbis & factis in ipso habitu humiliet, quam antea pro ipsius humilitatis gratia fuerat incurvatus; ut cum omnes æstimet humiliorem & viliorum omnibus magis post designationem honoris effectum, quam ante, ut quasi profectus merito in se Domini impleat sententiam dicentis: *Qui vult se esse ferrum, sit vester ultimus,* & qui se humiliaverit, meritò exaltetur: tamen propter honorem, quem Sacerdos orationibus constituerat, & manu sua post Abbatis prioris, cum infirmaretur, in diplico Monasterii nomen scripserat, & suo honorabilis eum prior & verus Abbas iudicio elegerat; & quod ante non licebat per Regulam, pro oratione Sacerdotali, & ipsius Abbatis electione, & magis propter additam & augmentatam in eo humilitatem, secundarius jam iudicetur. Quod nomen non suo iudicio præsumpsit, sed perfectæ observantia in eo merita elegerat: nam Regula ideò vetat constitui secundarios propter elationem & superbiam. Nam istum per actum bonæ observantia, vel nimiam humilitatem & Deus elegit, & Abbas concessit, & Sacerdos ordinavit; sed constitui adhuc vita prioris reddita non permisit. Unde ex illa die quasi jam spiritalis Cæsar designatus secus Abbatem sedeat; alium chorum psallentium contra Abbatem teneat in oratorio, post ipsum calicem ad mensam accipiet, & post ipsum in orationibus habeatur; & ubicumque Abbas ambulaverit, ipse locum pro se suscipiendi, vel vitia fratrum emendandi, vel excommunicationi licentiam habeat attributam. Quod si excommunicatus frater satisfacere ei consuetet noluerit, reservata culpa ejus Abbati, ipse vero usque ad adventum in reatu excommunicationis permaneat. Omnia ista ex delegatione ambulantis exercent, & in omnibus absentis agat vices Abbatis. Sed hoc ipsum non suo iudicio sibi defrens, sed iussu prioris & veri Abbatis: cum ei per præceptum permittitur, tunc licentiam habeat aliquid ordinare, aut in hoc honore credat se posse

Met. 10.

Met. 67.

○ ○

conf-

confilere. Nam omni hora omnibus iudicans se esse equalem, & magis, si vult esse perfectus, & dignè vult ad quod deputatus est pervenire, humiliando se unive fratribus suis, magis se omnibus inferiorem adjudicet, & viliozem, se universis ultimo cordis credat affectu.

Quia tales novit Dominus exaltare, dicente Scriptura: *Qui se humiliat, exaltabitur.* Nam hoc cavere semper ipse frater debet, ne aliquando de proviso honore cordis elationem assumat, & in aliquam prorumpens superbiam, in aliqua parte aut humilitatis aut præcepti divini corruens, Regulam sicut prius observabat, minus aliquid modo adimpleat, jam designato honore securus. Et mox sciat pro certo, quia cum Abbas frequenter in aliquas culpas, quem elegerat, non in majus proficientem, sed per negligentiam magis deterioratum eum aspexerit, & monitus ab Abbate non emendaverit se; & nomen ejus deleat, quamvis Sacerdos rogatus ab Abbate, de diplico; & ipse in suum rediens numerum iudicetur negligentibus coequalis; & excommunicationi conficte subjaceat, qui culpas non vitat: quia per negligentiam perdidit, quod intervenerat; & recipiat quod admiserat. Et postquam fuerit inferiori redditus merito, à latere jam dejungatur Abbatibus: & ex illa jam die ab Abbate alius frater de omnibus jan. oculo & animo quaratur, superior negligenti, qui & ipse electus ab consensu quotidie tempore mortis suæ, manu sua Abbas eum apertius indicet, justè & merito omnibus præponendum ordinatione primatus. Et reprobi isti, qui per negligentiam de summo honoris culmine cadunt, audiant Apostolum sibi dicentem: *Bene surrebatis, quis vos impediit? Satanæ qui elatos deponit.* Et antequam dilectus reprobus fiat, & in negligentiam convertatur, audiat quid eum quotidie conveniat scriptura, dicens: *Tunc quod habes, ne alter accipiat coronam tuam.* Et qui audierit, & non observaverit, sibi imputet cum ceciderit: quia à Domino superbi ac negligentes & indigni ideò deponuntur, ut dignè observantes præceptum Dei, aut humiles exaltentur. Quia apud justum iudicem Dominum non est personarum acceptio: nec vult aliquid præstare indignis; cum solos justos, bonos, & sanctos novit diligere, & ipsis solis de presentis vite honore, & de perpetuæ coronæ retributione sit debitor.

Mand. 13

Gal. 9.

Apo. 3.

CAPUT XCIV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

Si subito Abbas moriatur, quo ordine de incertis fratribus Abbas alius constituitur, cum se vivo nullam designaverit meliorem, & dum subita eum mors perurserit.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

REPENTINUM humanitatis casum considerantes, & adventum, ut assolet, subitæ mortis, hoc de incertis inveniendum ad ordinationem convenienter taxavimus; ut de incertis certa possit ratio inveniri. Cum ergo superius diximus, diversorum Monasteriorum consulos debere esse gradus, & nullum certum reddere de honore secundum; cum ergo non judicaverit Abbas vivens post se ordinandum, quem ceteris probaverit meliorem, qui si subito migret ad Dominum, respondemus quid, ne cum unusquisque de suo iudicio successerim præsumens, universos in seditione exagitet, & studiosam partibus pugnam scandali domum pacis faciat in contentionem converti, ideò hoc decernimus, ut iudicio Pontificis ipsius territorii & Cleri quaratur Abbas Sanctissimus, qui acceptam hanc Regulam supra hanc Congregationem ad vitam prioris defuncti, supra omnes fratres triginta habet diebus & ipse consideret secundum hujus Regulæ constituta, quis superior de omnibus observantia poterit inveniri. Qui ergo Abbas tricesimo die coram illo Sacerdote vel Clero, per sacrosanctas jurans Evangelia, dicat se à nullo promissionibus vel adulationibus esse redemptum; sed in causam Dei quam invenerit integrè pandere. Mox verò stante ante eum omni Congregatione subito apprehendat ejus manum, quem invenit in omnibus meliorem, in omni observantia mandatorum Dei, vel Regulæ constituta; & tunc demum in eo, ab illo Pontifice vel Clero ipsius territorii secundum hujus Regulæ constituta, ut superius diximus, primatus ordinatione celebretur.

CAPUT XCV.

INTERROGATIO DISCIPULI.

De ostiarii Monasterii.

RESPONDET DOMINUS PER MAGISTRUM.

DUOBUS fratribus ætate decrepitis cella intra regias Monasterii propè constituitur; qui deputati ibi & claudant Monasterium omni hora post exequies, & aperiant ingredientibus, & advenientes nuntient Abbati. Nam & hoc observare debent ipsi duo senes quotidie, ut horis quibus oportet in Monasterio legi, letatis regis

regiis Congregationi se jungant, ut legentes audiant; & cum ad opus divinum oratorii index sonaverit, seratis irem regis ad opus Dei oratorio presententur. Ad opus laboris hoc quarantur quod possunt pro ætatis possibilitate implere, id est, aut si artes sciunt; aut certe si nesciunt, in quo possunt quotidie septimanarios adjuvent; tamen labori alio non quarantur, si propter opus aperiendi & claudendi omni hora occupantur. Annonam canum à Cellario ipsi accipiant, & eis cum aqua, vel coquina remanente jusculo ministrent. Animalium intra Monasterium curas, adjuncto in septimana illorum hebdomadarii solario, ipsi adimpleant, & regis mundiciis ipsi exerceant: vel intra eam cicendeli suspensum & factum incendant quotidie; ut noctu foris cujusvis, adveniens cognoscatur ingressus. Qui senes, ut superius diximus, pro honore ætatis cum Abbate manducant, secundum formam perfectæ humilitatis, ut sancta Eugenia demonstrat, quæ dixit, nec ipsis se superiorem velle ostendere. Nam talibus dicit scriptura perfectis :

Quæto magnus es, tanto humilia te: & apud Eccl. 9. Deum & homines invenies gratiam. Omnia verò necessaria intus intra regias esse oportet; id est, furnum, macinæ, rofrigerium, hortos, vel omnia necessaria; ut non sit frequens occasio, propter quam frater multoties foras egressus, secularibus mixti fortè à religiosorum oculis visus, ad damnationem potius nostram ab eis pro Angelis adoremur; & *Benedicite* nobis non meritis indignè dicatur, cum fortè sancti putemur esse, quod non sumus: aut magis per irrisionem quorundam infidelium vilescat in publico vel plateis sanctus habitus ambulando. Cum ergo hæc omnia intus fuerint constituta, clausa sit semper Monasterii regia: ut intus clausi cum Domino fratres veluti à sæculo sint jam causa Dei in caelestibus separati. Quæ regia Monasterii à foris circumcellum habeat ferream in simella, quo ab adveniente concusso, cujuslibet supervenientis intus indicetur adventus.

Explicit Regula Magistri.

GRIMLAICI PRESBYTERI REGULA SOLITARIORUM.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Per SOLITARIOS hic nominatos non intelligit auctor Eremitas, vel Anachoretas, sed inclusos & sponte incarceratos Monachos, qui ex diuturna monasterii probatione, ut loquitur S. Benedictus, ad singularem non eremi, sed angustæ cellæ pugnæ descendunt. De quibus Inclusus ita scribit Petrus Venerabilis lib. 1. epist. 20. Obserata quidem est janua, vel fortè lapideis obturata; sed per angustum fenestellæ aditum recipit, quidquid per ostii latitudinem admisit. Atque pro talibus sponte incarceratis Monachis scripta est hæc Regula, qui non in campestribus cellis aut in pagis, sed in subterraneis monasterii locis includebantur, perpetuos quasi carceres sponte & lubenti animo eligentes. Quod admirabile vita genus non cujuslibet amplecti permixtum est; quicunque enim talem inclusionem desiderabat, non solum Abbatis & Conventus licentiam obtinere debuit, sed post diuturnam probationem etiam Episcopi facultas & potestas requirebatur, cujus auctoritate & sigillo ostium cellula occludebatur, ut omnis insidiosa suspicio removeretur. Celebris erat hujus inclusionis ceremonia; prout hæc Regula præscribit, atque Inclusus vestibus ad finem usque vitæ gestandis indutus angustâ cellulâ ex omni parte muris septâ occludebatur, ut nec egredi, nec seculares ingredi valerent: fenestra quoque talis intus & foris obscurabatur, ut ipse nec videre aliquem, nec ab aliis videri potuerit. De talibus sponte incarceratis Monachis scripsit doctum syntagma Matthæus Raderus S. J. Sacerdos, & in sua Bavaria sancta exhibet quandam brevem sed mancam Regulam pro illis sæculi duodecimi scriptam, quam proin hujus Operi inserere haud operæ pretium esse duximus: Nam hæc præsens Regula pro omni genere Reclusorum fuisse est, in LXIX. capitula partita, plerumque ex Regula S. Benedicti desumpta, qua sola tempore auctoris apud

Cœnobitas floruit, ex quibus bi Inciufi defamebantur. Quod autem authorem Regulae attinet, vix aliquid certum determinari potest; cum duo GRIMLAICI hinc nominentur; unus qui scripsit Regulam, alter cui & hæc dedicata est, & quidem uterque Sacerdos. Refert quidem Mabillonius in Annalibus Benedictinis ad annum DCCCC. tempore Formosi Papæ floruisse quendam Presbyterum, nomine GRIMLAICUM, Papæ familiarem & Episcopatu dignissimum, qui an hanc Regulam scripserit? an verò illa eidem nuncupata fuerit? non determinavit vir doctissimus. Utrumque fit: Autor Monachum se, & vitam solitariam egisse, satis indicat; & cum Aquisgranensem Regulam aliquando adducat, sic eum longe post annum DCCCXVI. floruisse certum est, & forsân in urbe Metensi vel in vicina aliqua Abbatia solitariam vitam excoluit; cum S. Arnulphum Episcopum Metensem jam dudum defunctum præ reliquis piissimis Prælatibus summopere laudet. Nolo hic asserere, quòd piissimus auctor eò consilio hanc Regulam condiderit, ut aliquis Monachorum Ordo secundum illam viventium exoriretur; nunquam enim aliquam horum Inclusorum Congregationem alicubi floruisse legimus, quamvis reperimus plures sponte Incarceratos, sed in diversis cœnobis viventes. Sic Marianus Scotus in suo Chronico refert duos tales Inciufos, nimirum S. ANNUNCHADUM Fulde inclusam, & admirandum illum S. PATERNUM, qui ob amorem talis vite solitariae permisit se vivum comburi, dum tota civitas Paderburna igne consumpta est. Et quomodo beatus ille Chronographus, tum Fulde tum Moguntia, hanc Spontaneam incarcerationem per plures annos amplexus sit, atque in pluribus monasteriis antiquis cellatium Inclusorum adhuc supersint; tamen à pluribus seculis nullus hoc vite genus ambavit. Verùm de reclusis Fœminis Sanctimonialibus plura mox dicemus, cum Regulas sacris Virginitibus præscriptas observabimus.

IN NOMINE DEI SUMMI INCIPIT.

PROLOGUS REGULÆ SOLITARIORUM.

Dilectissimo Patri in Christo atque æquivoco meo GRIMLAICO venerabili Sacerdoti perennem in Salvatore salutem.

SEPENUMERO dum in auribus vestris omne, quod mihi de meipso displiceret, exposui, suggestistis mihi, ut Regulam Solitariorum, videlicet Cœnobarum, describerem, mihiq; ipsi jugum servitutis imponerem. Ego autem hoc diu multoque renisus sum agere, ne fortè vires meas excederem, imò ne jactantia lapsus incurrerem; verens pariter ne ab aliquibus quasi nova condens præsumptuosus putarer, ac ne mihi illud antiquum objiceretur proverbium: Quid necesse est in mari mittere pisces, aut in flumine aquas? Sed cum post multos dies reminisci cœperim, quod nunquam moris fuerit sanctis Patribus invicem provocare, invicem invidere, sed unumquemque in ordinanda domo Dei pro viribus suis obtulisse; malui imperio jussionis vestræ obtemperare, quam voluntatem meam facere. Unde & ego mox injuncti me operis labori suppositus, atque hinc inde orthodoxorum Patrum sententias exempla que diversa decerpfi, & ex his hanc Regulam componere satégi. Eorandem quippe nomina, quorum sententias ad hoc opus assumpfi, ob prolixitatem capitulorum vitandam, par-

tim intus in serie, partim deorsis in ipsis marginibus impressi. Et ne aliquis compilatorem vocitaret, hoc potissimum fieri curavi. Scio namque, Domino pronunciante, quia qui à semetipso loquitur, Jou. 7. 12. gloriam propriam querit. Mea quoque dicta licet sint exigua, tamen inter Sanctorum flores eloquiorum solito nomine meo imprimere curavi. Qua de causa humiliter obsecro, ut si hæc scribilis videtur, præfata Sanctorum vocabula, sicuti nunc sunt adnotata, adnotare non omitat. Nostracismos denique & barbarismos, necnon & ipsos præpositionum casus in hoc opusculo servare contempfi: quia indignum vehementer fore censui, ut verba Christi vel Sanctorum Patrum sub regula perstringerem Donati.

Hanc nimirum Regulam de Sanctorum floribus, quasi de magis fluminibus pelagique gurgitibus excerptam, in modicos rivulos, hoc est, in sexaginta novem capitula dividere curavi. Et præmi omnium de abrenunciacione seculi, & de activa vita & contemplativa pauca collegi capitula. Deinde quomodo solitaria conversatio consistere debeat, & de

vita

vita ac moribus Solitiorum aliqua adnexusi capitula. Inter hæc quidem de præceptis Redemptoris nostri tria tantum capitula inserui, quatenus Solitarii in lege Domini die ac nocte meditantes, & ipsa Christi mandata sedulo ante oculos mentis simul & corporis revolventes, semper devotiores atque ferventiores existant. Postea quoque ad activam vitam veniens, quid vel quantum de cibis & potibus, quidve de vestimentis aut lectualibus habere vel uti debeant, determinavi. Addidi etiam modum & tempus jejuniorum atque abstinentiæ. Subjuncti quoque locis congruis pauca de virtutibus & vitis: & ut cautos facerem Solitarios, quibus modis miracula operari soleant intimare curavi. Ad ultimum autem de perseverantia boni operis unum tantum capitulum posui.

In his ergo omnibus ubicunque aliquibus clausulis enucleandis necessitas exitit, morem fluminis imitari studii. Fluvius quippe dum per alveum defluit, si valles concavas ex lætæ contingit, in eas protinus sui impetus cursum divertit; cumque illas sufficienter impleverit, repente se in alveum refundit. Ita nimirum ubicunque inter sacra Sanctorum eloquia aliquam obscuritatem congruè ædificationis reperi, quasi ad vicinam vallem explanationis undam rectori: & dum ipsam obscuritatis vallem sufficienter expositam perspexi, rursus ad sermonis propositi alveum recurri. Sed non hoc meo sensu vel studio, sed Sanctorum Patrum oraculis annuentibus peregi.

Hoc sane, Pater venerande, tam vos, qui ad istud opusculum peragendum me excitastis, quam omnes qui hæc forte lecturi sunt, confessor & obsecro; ut quidquid in rebus istis quæ utcumque digestæ sunt, reprehensionis invenerint, vitio meæ rusticitatis adscribant, mihi-que dignanter indulgeant: Ea autem quæ secundum fidem Catholicam dicta probaverint, Deo deputent; quæ dat omnibus affluenter, & non improperat. Ego quippe dum studium præceptum jubentis implere, etiam majora vitibus meis præsumpsi suscipere; sed tamen ipsa obedientia valde mihi erat necessaria? Hac quidem nactus occasione Regulam, quam non habebam, modo habeo. Cæterum de accuratæ dictionis elucubræ non fatago: quia quod à Magistris negligendo non didici, id exhibere loquendo nequivi.

Id ipsum autem quod scripsi, non ingenio meo fretus, sed orationibus vestris auxiliantibus peregi. Solent namque medici, ex multorum speciebus pigmentorum in salutem poscentis quoddam ge-

nus medicamenti componere, nec seipsum præsumunt sateri creatores herbarum, vel aliarum specierum; sed ministros se esse in colligendo & consiciendo asserunt. Ita & ego, non auctor hujus operis, sed minister in colligendo extiti. Ex quarum tamen compositione specierum salus efficitur ægotantium. Sic etiam, sic forsitan meæ devotionis labor vestræ charitati, Domino opulante, aliquid proficere valebit. Non enim, ut reor, tam sollicitè mihi hanc Regulam scribere injungeretis, nisi eam diligeretis, & nisi ad propositum vite solitariæ quomodoque venire voluissetis. Sicut enim me præ devotionis affectu exhortati estis, ut eam scriberem, ita nunc vos humiliter depono, ut eandem sæpius diligenter legere studeatis; quatenus animus vester quodammodo exterioribus molestiis fatigatus, ad seipsum redeat, & quo maxime festinare debeat, intelligat. Quid ergo in hac vita laboriosius, quam terrenis desideris æstare? Aut quid securius, quam de hujus sæculi vanitate nil appetere? Qui enim hunc mandatum diligunt, turbulenti ejus curis & sollicitudinibus conturbantur. Qui autem ab eo recedunt, & solitariam vitam expectant, futuræ pacis requiem, quam illic expectant, hæc jam quodammodo habere inchoant.

Quapropter quæso tam vos, quam omnes Deum diligentes, ut nemo hanc Regulam spernat, neque ab hæc instructione pavore perterritus refugiat: quia via salutis non aliter nisi angusto initio est incipienda. Unde Dominus ait: *Con-* Ment. 7.
tendite intrare per angustam portam. Et iterum: *Angusta est angusta via est, que ducit ad vitam: lata est spatiosa, que ducit ad mortem.* Nihil ergo in hæc constitutione asperum, vel onerosum, nihil grave spero me scripsisse: sed si quid paululum restrictius, dictante æquitatis ratione in ea inlitui, hoc propter emendationem vitiorum, & conservationem virtutum feci. Quisquis igitur hanc Regulam bono animo & plena devotione voluerit observare, in præsentia adhuc sæculo positus, ad virtutum culmina, Deo favente, poterit scandere; & post hujus vite terminum, cum sanctis & electis Dei in cælesti regno gaudere, & cum ipso Domino & Angelis ejus in perpetuum feliciter poterit vivere; & non solum vivere, sed etiam conregnare. Cunctipotens Deus animum vestrum ad hanc institutionis observantiam ferventiam adducat, & per eandem observantiam ad regna cælestia perducat, Amen.

Explicit Prologus.

INCIPIT TEXTUS REGULÆ

CAP. I. *De generibus Solitariorum.*

P RIMUM igitur indagare oportet, cur Monachus, vel cur Solitarius vocatur, & sic demum, auxiliante divina clementia, ad cætera exponenda rite transcamus. Monachus enim Græca etymologia vocatur, eo quod sit singularis. Monas enim Græcè, Latine singularitas dicitur. Ergo Solitarius interpretatur vocabulum Monachi. Idcirco enim sive dicatur Monachus sive Solitarius, unum atque idem est. Sed jam videamus quot sunt genera Solitariorum. Duo sunt namque genera Solitariorum; unum Anachoretarum, id est, eremitarum; alterum verò Cœnobarum, hoc est, Monasteriale. Hæc autem ambo- rum genera non conversionis fervore novitio debent institui, sed diuturna Monasterii exercitatione prius debent probari, quarens probati ad perfectionis culmen, Domino miserante, conscendere valeant. Præterea quoque sæpè dubitatum est à multis, à quo potissimum Monachorum eremus coepta sit habitari. Quidam enim altius reperentes, à beato Helia & Joanne sumpsum dicunt exordium: alii autem asseverant beatum Antonium hujus propositi esse caput. Macarius verò discipulus beati Antonii affirmat Paulum quendam Thebæum in novo testamento rei istius fuisse principem; quod & verum est. Sciendum verò, quod à tempore beati Antonii coeperunt Cœnobarum solitarii, hoc est, retrufi. Sed quis primus fuisset retrufus, difficile reperitur; non enim solummodo in Cœnobiis, sed etiam in ipsis eremis antea habitabant retrufi. Pricis denique temporibus hi, qui prius in Monasteriis erant retrufi, qui jam didicerant per multa experimenta contra diabolum pugnare, ipsi quoque benè instructi, atque sicut aurum in fornace probati, fraterna ex acie ad singularem pugnam eremi, securi jam sine consolatione alterius, sola manu vel brachio contra vitia carnis vel cogitationum, Deo auxiliante, dimicaturi pergebant. Horum exemplum beatus Arnulphus Episcopus tenuit, qui secundum Domini præceptum omnia quæ habuit, vendidit, pauperibusque distribuit. Et non solum temporalia reliquit omnia, sed etiam Episcopatum, quem post amissionem bonorum temporalium, Domino largiente, suscepit, ipsum dimisit; & postea cellulam retrufionis cepit; ibique multis diebus sese ad exercitandum

In divinis cultibus Domino mancipavit. Deinde verò post multorum curricula annorum assumpit alas sicut columba, hoc est, virtutes spirituales, & ad eremum convolvit; ibique Dominum nostrum JESUM CHRISTUM expectavit, ut illum salvum faceret à pusillanimitate spiritus & tempestate. Qui veniens non solum salvavit eum, sed ad æthera trans- vexit feliciter coronandum. Idcirco enim exemplum tanti viri hujus hinc inferere studii, ut ab eo discant solitarii, omnia caduca despiciere, & cælestia totis viribus appetere.

CAP. II. *De præceptis altioribus Monachorum, vel Solitariorum.*

A LTIORA enim sunt præcepta quæ dantur Monachis vel sæculo huic renuntiantibus, quàm illa quæ dantur fidelibus in sæculo communem vitam agentibus. Monachis & Solitariis dicitur: *Si vis perfectus esse, vende & vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & veni, sequere me.* Et rursum: *Omnis qui reliquerit domum, aut fratres, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agrum propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Hæc & hujusmodi præcepta specialiter solis congruunt Monachis Solitariisque. Et quanto singularia, tanto potiora & eminentiora. Hæc verò quæ sequuntur quasi minora minoribus generaliter dicta sunt omnibus. *Qui non accipit, inquit Dominus, crucem suam, & venit post me, non est me dignus.* *Omnia quæ vultis ut faciant vobis homines, eadem & vos facite illis. Dico autem vobis: Nolite resistere malo.* Item ipse: *Diligite inimicos vestros; benefacite his qui vos oderunt, &c.* Monachis enim sive Solitariis dicitur, ut sua omnia derelinquant; secularibus verò, ut sua omnia benè gerant. Illi præcepta generalia benè vivendo transcendunt; isti præceptis generalibus adstringuntur. Ad perfectionem enim non sufficit cuiquam sua derelinquere, nisi etiam semetipsum abneget. Sed quid est semetipsum abnegare, nisi voluntatibus propriis renuntiare? ut qui superbus erar, sit humilis; qui iracundus, studeat esse mansuetus; qui luxuriosus, sit castus; qui ante ebrius, sit sobrius; qui invidus & malevolus, sit benignus & benevolus. Nam si ita quisque renuntiat omnibus quæ possidet, ut & suis non renuntiet moribus, non est pro certo Christi discipulus. Qui enim suis

Math. 19.

11. Ibid. 29.

Math. 10.

38. Ibid.

1. 19.

Ibid. 7. 12.

Ibid. 5. 44.

fuis rebos renuntiat, sua abnegat; qui verò pravis moribus renuntiat, semetipsum abnegat. Unde & Dominus: *Qui vult, inquit, post me venire, abnegot semetipsum, & sequatur me.*

CAP. III. *De quatuor ordinibus hominum qui erunt in die iudicii.*

SCIENTIUM quoque est, quia quatuor ordines hominum erunt in die iudicii, duo bonorum, & duo malorum. Primus ordo salvabitur, & non iudicabitur: id est, qui sua omnia pro Christo derelinquunt, ipsi quidem cum Deo iudices venturi sunt ad iudicium. Unde est illud

Mat. 19. *Matth. 19. Iaiæ: Dominus ad iudicium veniet cum senibus populi sui.* Ipsi alios iudicabunt, & non iudicabuntur ab aliis. Secundus ordo iudicabitur, & salvabitur: id est, boni Christiani, qui res hujus mundi possident, & eas pauperibus quotidie erogant, qui nudos vestiunt, infirmos visitant, & alia his similia implent, quæ Christus facere docet. Hi tales iudicabuntur, & salvabuntur; quibus dicturus est in iudicio Dominus. *Escrivis, & dedisti mihi manducare a fero, & dedisti mihi bibere.* Et post pauca: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Tertius ordo iudicabitur simul & condemnabitur: id est, mali Christiani, qui fidem habere videntur, sed operationem non habent. Isti ad sinistram partem deputabuntur in iudicio, & istis dicturus est idem ipse Dominus: *Escrivis, & non dedisti mihi manducare a fero, & non dedisti mihi bibere.* Et post pauca: *Ite maledicti in ignem æternum, qui preparatus est diabolo & Angelis ejus.* Isti enim iudicabuntur, & non salvabuntur. Quartus verò ordo erit infidelium, qui non iudicabuntur, sed condemnabuntur. De his ait Psalmista: *Non surgent impii in iudicio, neque peccatores in concilio iustorum.* Resurgent enim impii, non ut iudicentur, sed ut condemnentur; scilicet ut qui sine lege peccaverunt, sine lege pereant. Primus verò ordo, qui sua dereliquerunt, & Christum secuti fuerunt, iudicabunt alios duos sequentes, id est, bonos Christianos ut recipiant bona; & malos e contra, ut recipiant mala.

Matth. 25. *Matth. 25. Ipsi alios iudicabunt, & non iudicabuntur ab aliis.* Secundus ordo iudicabitur, & salvabitur: id est, boni Christiani, qui res hujus mundi possident, & eas pauperibus quotidie erogant, qui nudos vestiunt, infirmos visitant, & alia his similia implent, quæ Christus facere docet. Hi tales iudicabuntur, & salvabuntur; quibus dicturus est in iudicio Dominus. *Escrivis, & dedisti mihi manducare a fero, & dedisti mihi bibere.* Et post pauca: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Tertius ordo iudicabitur simul & condemnabitur: id est, mali Christiani, qui fidem habere videntur, sed operationem non habent. Isti ad sinistram partem deputabuntur in iudicio, & istis dicturus est idem ipse Dominus: *Escrivis, & non dedisti mihi manducare a fero, & non dedisti mihi bibere.* Et post pauca: *Ite maledicti in ignem æternum, qui preparatus est diabolo & Angelis ejus.* Isti enim iudicabuntur, & non salvabuntur. Quartus verò ordo erit infidelium, qui non iudicabuntur, sed condemnabuntur. De his ait Psalmista: *Non surgent impii in iudicio, neque peccatores in concilio iustorum.* Resurgent enim impii, non ut iudicentur, sed ut condemnentur; scilicet ut qui sine lege peccaverunt, sine lege pereant. Primus verò ordo, qui sua dereliquerunt, & Christum secuti fuerunt, iudicabunt alios duos sequentes, id est, bonos Christianos ut recipiant bona; & malos e contra, ut recipiant mala.

Cum summa igitur devotione rogemus Deum, ut corda nostra misericorditer tangendo omnia visibilia nos despiciere faciat, quatenus ad primum ordinem pertinere possimus. Vindicemus itaque in nobis bene vivendo gratiam tanti honoris: si enim vitam nostram perfecte custodierimus, iudices cum Deo & Apostolis ejus in die iudicii erimus. Firmissime enim hoc credere debemus, quia

fidelissimus est ille, qui hoc nobis promittit. Veritas est ipse, fallere non potest. Solitarii, qui sua omnia pro Christi amore derelinquunt, cum Petro Apostolo dicere poterunt: *Dominus, etiam nos reliquimus omnia, & secuti sumus te; quid ergo erit nobis?* Hoc pro certo scire convenit, quod Petro tunc respondit, omnibus Solitariis in Petro respondit. Forsitan est aliquis qui dicat: imitari hujus mundi contemptores volo, sed quod relinquam non habeo. Ad hoc verò respondendum est: Multum dimittit ille, qui voluntatem habendi dimittit. Attendere etiam debemus; quod non dixit. *Vos qui reliquistis omnia solummodo, sed addidit, & secuti estis me:* quia multi relinquant sua, & Christum non sequuntur; sicut Crates Philosophus, & alii multi: sequitur enim Christum, qui illum imitatur.

Pensemus igitur quid Petrus dimisit, qui sic confidenter loquitur. Retia tantum dimisit & navim, tamen loquitur confidenter: *Relinquamus omnia.* Ac sic diceret; fecimus Domine quod iussisti, scire volumus quale propter præmium daturus es nobis. Iesus autem non solum illis, sed & ceteris respondit, dicens: *Amen dico vobis, quod vos qui secuti estis me, in regeneratione, cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.* Magna lætitia & inenarrabilis gloria nobis est promissa. Hæc sententia ad omnes pertinet, qui sua omnia pro Dei amore derelinquunt.

Transcendamus autem visibilia omnia, despiciamus transitoria cuncta, ut mereamur perfrui cum beatis Apostolis æternæ beatitudinis gloria; & ut hoc citius fiat, Domini clementiam quotidie humiliter exoremus, dicentes: Cunctipotens Deus qui nos per sanguinem Filii tui redemisti, & ex aqua & Spiritu sancto voluntariè regenerasti, fac nos de hac miserissima peregrinatione ad diu desideratam citius patriam transire, in qua cum beatissimis Angelis & cælestibus hominibus sæculo renuntiantibus, per infinita secula regnemus.

CAP. IV. *Quæ sint vera divitia.*

QUÆ sint veræ divitiæ beatus GREGORIUS patenter insinuat, dicens: Solæ, inquit, divitiæ veræ sunt, quæ nos virtutibus divites faciunt. Quæ verò nobis appetendæ sunt divitiæ, vel quæ fugiendæ, beatus PROSPER satis evidenter ostendit, dicens: Illæ nobis ambiendæ sunt divitiæ, quæ nos ornare possint pariter & munire; quæ nos etiam contra impetus hostiles armant, à mundo disten-

Luc. 9. 23.

Mat. 19. 27.

Matth. 25. 35.

Matth. 25. 41.

Matth. 25. 47.

Psalm. 1. 5.

Rom. 2. 12.

differmant, Deo commendant, ditant amens nostros atque nobilitant. Nobiscum sint, intra nos sint. Divitiarum nostrarum credende sunt, pudicitia, quæ nos pudicæ faciat; & justitia, quæ justos; pietas, quæ pios; humilitas, quæ humiles; mansuetudo, quæ mansuetos; innocentia, quæ innocentes; puritas, quæ puros; prudentia, quæ prudentes; temperantia, quæ temperantes; & supra omnia charitas, quæ nos facit Deo & hominibus charos, vitiorum impotentes, scilicet contemptores, ac bonorum omnium sectatores. Hæc sunt non omnium, sed Sanctorum solæ virtutes; non divitum superbiorum, sed humilium pauperum facultates, patrimonialia cordium, divitiarum incorruptibiles morum; quibus non abundant, nisi qui illis carnalibus ex corde renuntiant. Quæ quamvis ipsa sint bona, utpote à bono Deo creata; tamen quis sunt bonis malisque communia, student ea spiritualia viri contemnere, quo possint ad illa incomparabiliter meliora, quæ sunt bonorum omnium propria pervenire. Quoniam non est tale bonum quod habent & mali; quale illud, quod non habent nisi boni. Corporale bonum, quando habent iniqui, ipsorum est præmium; quando habent iusti, non est eorum præmium, sed temporale solatium. Item, boni temporalis amissio sit exercitium iusti, & iniusti supplicium; quia & iustus desiderio caelestium captus omnia temporalia sive habeat, sive amittat, omnino non lætetur, & iniquus, qui cum delectatione habuit, sine dolore non perdit. Propter hoc igitur eis, qui militant Deo, fugiendæ sunt ex toto corde divitiæ, quas qui habere volunt, sine labore non quaerunt, sine difficultate non inveniunt, sine cura non servant, sine anxia delectatione non possident, sine gravi dolore non perdunt. Apostolus autem Christi militibus dicit: *Volo vos sine sollicitudine esse.* Et idem: *Radix omnium malorum est avaritia, quam quidam appetentes à seculo errorerunt, & inserperunt se doloribus multis.* Ac sic census ille terrenus eis, à quibus vitiosè diligitur, non est voluptatum materia, sed dolorum. Hæc de veris & fallacibus divitiis dicta sufficiant. Quomodo autem quis ad perfectionis culmen conscendere possit, audiamus.

CAP. V. De perfectione justitiæ.

SI quis ergo vult esse perfectus, & tollere crucem suam, & sequi Dominum Salvatorem, & imitari Petrum dicentem: *Domine ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te;* faciat hoc, quod præcipit Dominus adolescenti, & sufficere ei potest ad perfectionem; id est: *Vade &*

vende omnia quæ habes, & da pauperibus; & *Matth. 19. veni, sequere me.* In potestate nostra est, utrum velimus esse perfecti, an non. Non nobis jugum necessitatis imponit, sed potestati nostræ liberum arbitrium concedit, dicens: *Vis esse perfectus, & in primo stare vestigio dignitatis? Vende omnia quæ habes, & da pauperibus;* & *veni, sequere me.* Quicumque ergo perfectus esse voluerit, debet vendere omnia quæ habet, & non ex parte, sicut Ananias fecit & Saphyra, sed totum vendere; & cum vendiderit, nihil fraudare, sed dare omne illud pretium pauperibus; & sic sibi thesaurum in regnum caelorum præparare. Neque enim hoc ad perfectionem solummodo sufficit, nisi post contemptas divitiis sequatur Voluntatem; id est, relicta malis faciat bona. Facilius, inquit B. Hieronymus, sacculus contemnitur, quam voluntas & voluptas. Multi divitiis relinquentes, Dominum non sequuntur. Sequitur enim Dominum, qui imitator ejus est, & per vestigia illius graditur. *Qui enim dixit se in Christo manere, debet quomodo ille ambulare, & ipse ambulare.* Bonum est ergo Deo servo, corporaliter remotum esse à mundo; sed multo melius, voluntate. Utrumque verò optimum & perfectum. Ille ergo perfectus est, qui huic sæculo & corpore & corde discretus est. Magna apud Deum refulget gratia, qui huic sæculo contemptibilis fuerit. Servus autem Dei cuncta hujus mundi contraria esse debent, ut dum ista adversa sentiunt, ad caeleste desiderium ardentius excitentur. Quid enim in hac vita laboriosius, quam terrenis desideriis æstare? Aut quid securius, quam de hujus sæculi vanitate nihil appetere? Qui enim hunc mundum diligunt, turbulentis ejus curis & sollicitudinibus conturbantur. Qui autem ab eo recedunt, propter internæ quietis tranquillitatem, futuræ pacis requiem quam illuc expectant, hæc quodammodo habere inchoant.

CAP. VI. *Quod qui sæculo renuntiant, non debent habere hereditates, nec possessiones.*

HI ergo qui sæculum perfectè derelinquant, nihil debent possidere præter Dominum. Unde in libro Properi ita legitur: *Quemcumque ergo possidendi delectat ambitio, Deum, quem colit, qui omnia possidet, expedita mente possideat; & in eo habeat, quæcumque sanctè desiderat.* Sed quoniam nemo possidet Deum, nisi qui possidetur à Deo, sit ipse primus Dei possessio, & efficiatur ei Deus possessor & portio. Deinde quid ultra quaerit, cui omnia suis conditor

1. Cor. 11.
8. Tim. 6.
89.

Matth. 19
27.

ditor fit? Aut quid ei sufficit, cui ipse non sufficit? Hunc possidebat, & ab illo possidebatur ille, qui dicebat in spiritu:

Psalm. 111. *Pars mea, Dominus, dixi custodire legem tuam.* Et iterum: *Dominus pars hereditatis mea & salus mei.* Qui enim possidet

Thren. 3. *Dominum, & cum Propheta dicit: Pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest.* Quod si quidpiam aliud habuerit præter Dominum, pars ejus Dominus non erit: verbi gratia, si aurum, si argentum, si possessiones, si varium suppellectilem, cum istis partibus Dominus pars ejus fieri non dignatur. Si ergo, inquit Hieronymus, pars Domini sum, & funiculus hereditatis ejus, non accipio partem inter cæteras tribus, sed quasi Levita & Sacerdos vivo de decimis, & altari deserviens altaris oblatione sustentor: unde habens victum & vestimentum, his contentus ero, & nudam crucem nudus sequar. Ad Ezechielem quoque dicitur: *Sacerdotes mei, qui mihi in templo meo ministrant, non habent possessiones: ergo Dominus possessio eorum: nec hereditatem, ego Dominus hereditas eorum.* Et ipse Dominus alibi dicit filiis Levi: *Non dabis partem inter fratres suos, ego Dominus portio eorum.* Hic satis evidenter ostendit, quod hi, qui terrenæ hereditatis portionem contempserint, tales se exhibere debent, ut possideant Dominum, & ipsi possideantur à Domino. Qua de re etiam in Collationibus Patrum tale datur exemplum. Quidam frater renuntians sæculo, & dans que habebat pauperibus, retinens autem pauca ad opus suum, venit ad Abbatem Antonium. Quem cum agnovisset senex, dixit ei: Si vis Monachus fieri, vade in illum vicum, & eme carnes, & impone corpori tuo nudo, & sic veni huc. Et cum ille sic fecisset, aves lacerabant carnes & corpus ejus. Cum autem pervenisset ad senem, interrogavit, si fecisset que dixerat ei. Ille autem ostendit corpus suum laceratum. Tunc dixit sanctus Antonius: Qui renuntiant sæculo, & volunt habere divitias, ecce ita impugnantur, & à demonibus disceptantur. Hoc igitur de non habenda possessione dictum sufficiat. Aliud autem de non habenda hereditate dicamus. Venit quidam homo nomine Magistratus, ad beatum Arsenium, deferens ei testamentum cujusdam parentis ejus, qui reliquerat ei hereditatem magnam valde. Et accipiens senior testamentum voluit scindere illud. Magistratus autem cecidit ad pedes ejus, dicens: Deprecor te propter Deum, ne scindas illud. Et dixit ei Abbas Arsenius: Ego prius mortuus sum, quam ille. Ipse autem modo mortuus est, quomodo nunc me fecit heredem? & remisit testamentum, nihil

extinde accipiens. Unde datur intelligi, quod hi, qui sæculum relinquunt, nihil debent habere præter victum, vel possidere extra vestimentum. Præcipue verò Solitarius, qui imitator Apostolorum esse cupit, his tantum debet esse contentus. Et quia non potest quis servire Deo simul & mundo, propterea voluit Deus cultores suos omnibus renuntiare, ut exclusa mundi cupiditate, divina in eis charitas posset augeri vel perfici.

CAP. VII. *Quod post abrenuntiationem sæculi non debet quisque divitias colligere.*

SOLITARI ergo funditus sæculo renuntiantes, ita huic mundo mori debent, ut soli Deo vivere delectentur. Quantoque ab hujus sæculi cupiditate se subtrahunt, tanto interna mentis acie præsentiam Dei & sanctorum ejus perspicacius contemplantur. Sed sunt multi, qui cupiunt convolare ad gratiam Dei, sed timent carere oblectamentis mundi. Provocat eos quidem amor Christi, sed revocat cupiditas sæculi, sicut legitur in Collationibus Patrum fecisse quemdam Solitarii, qui in horto suo sedulè laborat, & omnem laborem suum in elemosynam expendebat, & tantum sibi retinebat, quantum ad victum ipsius sufficeret. Postea verò Satanas immisit ei in corde dicens: Collige tibi aliquam pecuniam, ne cum senueris, aut ægrotare cœperis, aliquid indigeas. Et collegit, & implevit lagenam unam nummis. Conrigit autem eum infirmari, & putrescere pedem ejus. Et expendit hoc, quod collectum habuerat in medicos, & nihil ei prodesse potuit. Postea verò venit quidam de expertis medicis, & dixit ei: Nisi incideris pedem tuum, totum corpus tuum putrescet. Et constituerunt, ut in castrinum inciderent ei pedem. Illa autem nocte rediens in semetipsum, & penitentiam agens de his que gessit, ingemuit & flevit dicens: Memor esto Domine operum meorum priorum, que faciebam, cum laborarem in horto meo, ex quo pauperibus ministrabam. Et cum fletet, astitit ei Angelus Domini, & dixit ei: Ubi sunt nummi quos collegisti, & ubi est spes de qua tractasti? At ille respondens ait: Peccavi Domine, & ignosce mihi, ulterius hoc non faciam. Tunc Angelus tetigit pedem ejus, & statim sanatus est, & surgens manè abiit operari in agro. Venit ergo medicus cum ferramentis, ut secaret pedem ejus, & ait: Ubi est ille ægrotus? Et dixerunt ei: Exiit manè operari in agro, tunc admiratus medicus, perrexit, & vidit eum terram fodientem, & glorificavit

loc 5. 4: cavit Deum, qui ei reddiderat sanitatem. His factis evidenter ostenditur, quantum malum sit post abrenuntiationem firculi pecunias colligere, & avarè retinere. Unde scriptum est: *Nemo mittens manum suam in aratrum, & respiciens retro, aptus est regno Dei.* Novi autem ego ipse quemdam fratrem, quem utinam non nossem! tuius etiam nomen si aliquid prodesset, dicere possem: qui sub obtentu religionis relinquere se seculum finxit, & ad solitariam vitam, non corde, sed corpore tantum pervenit. Quia autem non solum ante habitos possessiones & divitias funditus non distribuit, sed etiam si qua foret ei à fidelibus fuerant oblata, avarè retinebat. Postea verò immisit ei diabolus in cor, ut ad perferendas divitias; quas malè servaverat, foras de cella retrosianis exiret. Quod ita & fecit, qui quamdiu in presenti seculo vixit, non solum sibi metipsum, sed etiam nobis omnibus in opprobrium fuit; & non solum tunc ejus exemplum nocuit, sed adhuc his, qui cum noverunt, obest, & futuris scientibus nocebit. Quia sunt nonnulli, qui despectis carnis desideris, cuncta relinquere pertractant, sed cum cecidisse illum post operis initium conspiciunt, hoc ipsum facere quod deliberaverant, pertimescunt. Nam & isti in hoc etiam arguendi sunt, ut si malos pertimescunt imitari in malum, cur pigri sunt bonos imitari in bonum? Unde scriptum est: *De bonis sumamus exempla.* Ob hanc ergo causam aliorum scribuntur ruinae & perditiones, ut nos de nostra vita simus sollicitiores. Hactenus autem de seculo abrenuntiatione, & de non colligendis divitiis factis abundeque, ut opinor, dictum est. Modo enim de contemplativa vita, Deo auxiliante, & beato Prospero suffragante, aliqua dicenda sunt capitula.

CAP. VIII. *Quid sit propriè activa, quidve contemplativa vita.*

QUIA igitur per activam vitam ad contemplativam venit, ideo prius dicendū reor, quid sit propriè activa vita; & sic demum ad contemplativam transendum est. Activa scilicet vita est conversatio religiosa, quae docet quomodo Praepositi sub se regant viventes, ac diligant; & non minus de eorum, quam de sua salute solliciti, quod eis expedire sciunt, paterna cura provideant: & quaerit subiecti Praeposito suo, tanquam capti membra deserviant, ac praeccepta ejus velut imperium Dei summo amore custodiant. Ipsa namque actualis vita panem esurienti tribuit, verbo sapientiae nescientem docet, errantem corrigit, super-

bientem ad humilitatis viam revocat, infirmantis curam gerit; quae singulis quibusque expediunt dispensat, & commissis sibi qualiter subsistere valeant, sollicitè providet. Quae & cum corpore & in presenti sunt, & cum corpore deficiunt, & tamen merces hujus vitae permanet in aeternum. Contemplativa quoque vita est, dilectionem Dei & proximi tota mente retinere; transitoria cuncta despiciere; visibilia postponere, tantummodo quae caelestia sunt desiderare. Nam contemplativa vita à contemplando, hoc est videndo, nomen accepit; in qua creatorum suorum creatura intellectualis ab omni peccato purgata visura est. Sed & si eam diligenter considerare velimus, & jam in hoc fragili tabernaculo, ubi quotidie ingemiscimus, contemplativae vitae quodammodo participes fieri possumus. Quia, secundum quorundam opinionem, nihil aliud est contemplativa vita, quam rerum latentium futurarumque notitia; sive vacatio ab omnibus occupationibus mundi; sive divinarum studium literarum. Quando autem infirmum visitamus, mortuum sepelimus, errantem corrigimus, tunc in activa sumus. Quando verò in conspectu Dei lacrymas fundimus, & qualis beatitudo, qualis lux, qualis gloria sit sanctis in caelo, cogitare volumus, tunc in contemplativa sumus. Sed activa vita cum corpore incipit, & hic cum ipso finitur: contemplativa vero vita hic inchoatur, & in futuro seculo periclitur. Ex his enim signatur una, id est activa per Martham; & altera, id est contemplativa, per Mariam: sed necessaria est omnino Martha Mariz.

CAP. IX. *Qualis debet esse in activa vita, qui ad contemplativam conscendere conatur.*

AD fastigium ergo vitae contemplativae quisquis conatur conscendere, semetipsum debet prius per multa experimenta in activa vita probare: si injurias poterit ferre, si opprobria, si derisiones, si contumelias, si detractiones, si flagella poterit sustinere. Si haec & alia hujusmodi, sive à diabolo, sive ab aliquo illata patienter poterit sustinere; hic merito ad contemplativam quandoque poterit convolare. In ista enim prius per exercitium boni operis cuncta exhaurienda sunt vitia, ut in illa jam pura mentis acie ad contemplandum Deum quisque pertransseat. Et licet conversus statim ad contemplationem conscendere cupiat, tamen ratione cogitur, ut prius in activa vitae operatione versetur: quia qui prius in activa vita proficit, postea ad contemplationem bene conscendit. Merito enim

in ista sustollitur, qui in illa utilis invenitur. Quicumque ergo temporalem adhuc gloriam aut carnalem concupiscentiam affectant, à contemplatione quietis prohibeantur, ut potius in operatione actualis vitæ purgentur. Sciendum verò est, quia viri sancti à secreto contemplationis egrediuntur ad publicum actionis; & rursus ab actionis manifesto ad secretum contemplationis intimæ revertuntur. In activa vita intentio perseveranter incedit; in contemplativa autem sese per intervalla quisque resumit, quia diurnitate contemplandi lassatur. Sicut enim aquilæ moris est semper oculum in radium solis infigere, nec deflectere, nisi escæ solius obtentu; ita & sancti à contemplatione ad actualem vitam interdum reflectuntur, considerantes illa summa sic esse utilia, ut tamen humilia sint paululum nostræ indigentia necessaria. Nam & visio animalia in Ezechielis Prophetia, quæ ibant nec revertabantur, pertinet ad vitæ activæ perseverantiam. Et iterum ea animalia quæ ibant & revertabantur, pertinent ad contemplativæ vitæ mensuram; in qua dum quisque intenderit, sua reverberatus infirmitate reflectitur, atque iterum renovata intentione, ad ea unde descenderat, rursus erigitur. Idcirco enim hæc præmissimus, ut hi qui in contemplativa vita volunt perfectè vivere, per intervalla temporum unde vivunt propriis manibus non negligant laborare. Caveant tamen, ut non de ullo inhonesto negotio victum querant, propter hoc scriptum est: *Nemo militans Deo implicat se secularibus negotiis, ut ei placeat, cui se probavit.*

CAP. X. Quantum inter contemplativam & activam vitam intersit.

JAM nunc quid inter contemplativam & activam vitam intersit, breviter disseremus: quod ut evidenter eluceat, ipsas sibi invicem vitas, contemplativam scilicet & activam, prolatis earum virtutibus conferamus. Ad activam namque vitam pertinet inter humana proficere, & rebellis corporis motus rationis imperio temperare. Ad contemplativam verò pertinet supra humana desiderio perfectionis ascendere, & indesinenter in augendis virtutibus incubare. Habet enim activa vita profectum; contemplativa fastidium. Hæc facit hominè sanctum, illa perfectum. Hujus vitæ est nulli prorsus injurias irrogare, illius irrogatas æquanimitè sustinere. Imò, ut propriis dicam, executor activæ studet in se peccanti dimittere; contemplativæ sactor offensas, quibus pulsatur, ne omnino concutiat, ignotare magis paratus est, quam donare. Ille iram patientiæ virtute compescit,

Cod. Regul. Tom. I.

immoderatis cupiditatibus parcimonie frantum imponit; tangitur desideris carnalibus, nec consentit; mundi curiositate pulsatur, nec rapitur: quætitur diabolica impulsione, nec vincitur: & Deo suo devota mente subjectus, non atteritur diversis tentationibus, sed probatur. Ille verò omnes affectiones, quibus vita mortalium variatur, sanctis virtutibus vincit, cupiditatum ac perturbationum omnium liber beata quiete perfruitur; & illecebris ac voluptatibus fictis expedita mente superior, ineffabili gaudio divinæ contemplationis afficitur. Ille suscipiendo peregrinum, vestiendo nudum, gubernando subjectum, redimendo captivum, tuendo violenter oppressum, jugiter se ab omnibus iniquitatibus suis emaculat, & vitam suam bonorum operum fructibus ditat. Ille facultatibus suis in usus pauperum distributis simul se expoliavit mundo, & admovit totis viribus cælo: res mundi mundo projecit, & seipsum Christo devota mente restituit, à quo sibi donari immortales divitias orat; ut pauper protegi se quotidie postulat; ut infirmus immortalitatis indumento vestiri cupit; ut nudus defendi se ab impugnatione invisibilium hostium supplicat, ut fragilitate carnis oppressus; & cælestem sibi patriam donari desiderat, ut peregrinus. Activa enim vita habet sollicitum cursum; contemplativa verò gaudium sempiternum. In hac acquiritur regnum, in illa percipitur. Hæc igitur facit pulsare bonorum operum velut quibusdam manibus januam: illa vocat consummatos in patriam. In hac contemnitur mundus; in illa videbitur Deus. Et ut multa præteream, quæ commemorare non valeo, in activa qui immundis spiritibus exiterint fortiores, in illa contemplativa, quæ summè beata est, remunerante Domino sunt sanctis Angelis æquales, atque in æternum cum illo regnabunt in superna illa civitate felices.

CAP. XI. Quod præsentium contemptores etiam hic contemplativa vita delectat.

IGITUR vitæ contemplativæ felicitati promerendæ ille suspirat, qui præsentibus omnibus pro futurorum contemplatione renuntiat, atque domesticis occupationibus, quæ nonnunquam perfectè vivere cupientium processus impediunt. Ipsos etiam suæ carnis affectus in illam sublimitatem divinæ contemplationis evehctus exuperat, & infra se universa despiciens, quæ plerumque animas de præterita sanctitate securas deiciunt in terrena, ipsi jam cælestibus appropinquat;

pinquat; tanto vicinior factus divinis, quantum supra humana omnia studio perfectionis ascendit. Certus namque, quod si contemplativam vitam hic incertis honoribus, divitiis anxilis, & caducis delectationibus plena voluntate prætulit, veros honores, securasque divitias, & delectationes æternas invenit, cum ad perfectionem contemplativæ virtutis in illa beata vita, ubi futura est, Deo remunerante, pervenerit.

Et revera quid erit honoratius eo, quem divina clementia gloria Angelicæ dignitatis beaverit? quid ditius eo, quem regni cælestis ineffabiliter affluens beatitudo ditaverit? Aut quid etiam hic delectabilis contemplatione divina, quæ sibi veraciter inhiantem incorruptibilem suavitatem futuræ remunerationis infundit? Quoniam quidem contemplativa vita hic quoque amatores suos futurorum bonorum consideratione delectat, ac sibi tota mentis intentione vacantes, quantum in hac vita fieri potest, dono sapientiæ spiritualis illuminat, & ad illam divinæ visionis plenitudinem, cujus spem studiis intenti cælestibus gerunt, incentivo quodam ipsius consequendæ perfectionis inflammat, ut quod nunc in ænigmate cernunt, nec perfectè discernunt, tunc in illa revelatione conspiciant.

CAP. XII. *Qua & quanta sit in hac carne contemplativa vita perfectio.*

DENIQUE contemplativæ vitæ sectator, ad conditorem suum corde illuminandus accedat; ipsi contemplando, ac insatiabiliter perscrutando vigilanter inserviat; ipsius jugiter concupiscat, præ amore ejus omnia quibus inde potest averti refugiat. Omnes cogitationes suas, ac spem totam in illius delectatione suspendat. Litterarum divinarum sacris meditationibus vacet, in eis se divinitus oblectet. Ibi se totum velut in speculo quodam reflexente consideret: & in se quod pravum deprehenderit, corrigat; quod rectum, teneat; quod deforme, componat; quod pulchrum, excolat; quod sanum, servet; quod infirmum, assidua lectione corroboret; Domini sui præcepta insatiabiliter legat, inexplicabiliter diligat, efficaciter impleat; & quid sibi cavendum, quidve sectandum sit, ex eis sufficienter introductus agnoscat. Mysteriis earundem divinarum scripturarum perferendis insistas. Christum sibi promissum legat, repræsentatum videat; prophetarum perditionem populi contumacis intrelligat, impleri legeat; de salute gentium gaudeat; & præteritis, quæ prædicta & impleta tenet, & futuris promissionibus credat. A streptu negotio-

rum secularium remotissimus, ea ferventer excogitet, quibus animum suum in desiderium futuræ remunerationis inflammet. Studiis spiritualibus, quibus in dies singulos melior ac eruditior fiat, invigilet. Amet otium sanctum, in quo exerceat animæ suæ negotium. Mortuum sibi deputet mundum, ac se mundi blandimentis & illecebris exhibeat crucifixum. Delectationi spectaculorum præsentium incomparabiliter anteponat sui Creatoris intuitum; semper proficiente successu in fastigium divinæ contemplationis attollat. Nunquam, ne ad momentum quidem, à promissionibus futuris considerandis averfus ad terrena respiciat. Eò aciem mentis indefinenter attendet, quo pervenire desiderat. Beatitudinem vitæ futuræ ante oculos animi sui proponat ac diligat. Nec metuat aliquid temporale, nec cupiat; ne aut metus amittendæ rei temporalis, aut cupiditas acquirendæ intentionem mentis emolliat. Non eum blanda corumpant, nec adversa concutiant: non inflet opinio secunda, non sinistra deiciat; non falsa vituperatio, sive laudatio augeat ejus gaudia, vel imminuat. Non gaudeat omnino de temporalibus, nec lugeat. Inter læta ac tristia unam faciem animi constantem obtineat. Nec pectoris stabilem firmitatem quidquid promittit mundus, aut minatur, excutiat; sed idem semper ac sibi similis perseverans, mundi hujus damna simul & lucra non sentiat.

Et cum hæc atque his similia contemplativæ vitæ affectus impleverit, non se hic jam ex omni parte perfectum, sed perciendum in illa vita beata, quæ futura est, immobiliter credat, atque ad eam se, ubi Dei substantiam revelata facie videre possit, extendat. Nam sicut hic comparatione justè viventium dicitur quisque perfectus: justus namque præcepta facit, perfectus autem præcepta transcendit; ita idem collatus illis absolute perfectis, qui in illa vita beata futuri sunt, non est, ut ita dicam; perfectè perfectus; cui etsi dimissa est omnis iniquitas, non est adhuc sanata, sed sanatur ejus infirmitas. Et idè si non peccat, ut sit verè perfectus, peccare tamen potest, quia non est consumpta omni infirmitate sanatus. Ac per hoc ubi ab omni peccato mundatus peccare non poterit, ibi perfectè sanus & summè perfectus erit. Hic autem quantalibet excellentia sanctitatis emineat, quantalibet eminentia perfectionis excellat, potest quidem pro modulo hujus vitæ fieri perfectus, sed non est sic de sua perfectione securus, ut non debeat esse de casu sollicitus. Et utique ubi est sollicitudo,

non

non absoluta beatitudo, quæ nequaquam perfecta credenda est, si secunda non fuerit; nec secunda erit, nisi omnem sollicitudinem securitas æterna consumpserit. Quapropter ibi omnium sanctorum beatitudo perfecta erit, ubi natura humana sui gloriam Conditoris visura est, atque ei sine ullo defectu beatitudinis adhærebit.

CAP. XIII. *Quod Deum perfecti sancti videre non possint, nisi cum ad beatitudinem futura vita pervenerint.*

QUOD CIRCA sic hortandi sunt ad contemplativam vitam, quicumque plenè voluerint, & Deo auxiliante potuerint, ut meminerint ipsius sibi contemplationis divinæ perfectionem in illa vita beata, quæ futura est, reservari: ut ibi Deum sicuti est perfectè videant, ubi & ipsi vitæ æternæ ac regni caelestis consecutione sint perfecti. Cæterum si hic perfectè potuissent Dei substantiam humana fragilitas contemplari, nunquam sanctus Evangelista dixisset: *Deum nemo visit unquam.* Non dixit, *nemo videbit.* Denique ut evidenter ostenderet visionem Dei non negatam sanctis hominibus, sed dilatam, quod in præsentis tempore negavit, in futuro promisit, dicens: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt:* Nec hic dixit, quoniam ipsi Deum vident. Igitur si Deus, qui in hac vita sine alicujus elementi assumptione nec potuit videri, nec potest, in futura vita videndus est; ibi perfectio contemplationis divinæ est speranda perfectio, ubi erit honorum omnium plenitudo. Quapropter non sic contemplativæ vitæ sublimitatem in futuro, ubi perfectio perficienda est, nuntiavi, ut in præsentis eam negarem posse ab hominibus mundi contemptoribus apprehendi, si modo se ad eam tota devotione convertant: si desiderio ejus accensi præsentia blandimenta fastidiant, & longè fortiores effecti, quam ut eos terrenæ occupationes illaqueant, divinis rebus ac futuris promissionibus inhaereant. Isti tales etiam in hac vita contemplativæ vitæ possunt fieri participes. Itaque quoniam de contemplativa vita in superioribus capitibus multa jam dicta sunt, sufficiunt ista quæ diximus, ut & reliqua consideremus quæ de vita Solitariorum dicenda sunt.

CAP. XIV. *Quod pro perfectione vita contemplativa à sanctis Patribus solitaria vita primitus fuit incognita.*

ANTIQUA patres nostri supernam patriam desiderantes, & contemplativa

vita perfectè frui cupientes, non solum mores hominum secularium; sed & consortia fugiebant, atque in saltibus specubusque latitabant; scientes, quia quanto se separabant à voluptatibus mundi, tanto frequentantur ab Angelis; & quanto remotiores à sæculo, tanto propinquiores siebant Deo. Corporaliter autem separari desiderabant à secularibus, ne fortè in eorum aliquando voluerentur actibus. Nos verò eorum exempla, in quantum possibile est, sequi cupientes, si in contemplativa vita cupimus aliquid proficere, à consortio sæculi nitamur cito separari. Quia licet in medio carnalium sæpè Deus vitam protegat electorum, tamen satis rarum est, ut quisque inter sæculi voluptates positus, à vitiis maneat illibatus. In quibus denique etsi non cito implicetur, aliquando tamen abstrahitur. Neque enim diu securus esse poterit, qui periculo proximus fuerit. Unde in Collationibus Patrum ita loquitur: Bonum est enim fugere sæculum. Quando autem est homo juxta sæculum, assimilabitur viro stanti super lacum profundissimum, ut qua hora visum fuerit inimico ejus, facile eum impingat deorsum. Si autem à sæculo remotus fuerit, assimilabitur viro longè posito à puteo, ut vel si niatur eum inimicus projicere deorsum, dum eum violenter trahit, Deus ei auxilium dirigit. Item ibi: Homo fugiens homines similis est uvæ maturæ; qui autem cum hominibus conversatur, sicut uva acerba erit. Et rursum: Imperforabilis enim manet à sagittis inimici, qui amat quietem: qui autem miscetur multitudini, crebra suscipit vulnera. Hoc quippe tenebat beatus Arsenius, cum adhuc esset in palatio; & idè oravit Dominum dicens: Domine dirige me ad salutem. Et concessim venit ei vox dicens: Arseni fuge homines, & salvus eris. Postea verò accessit ad Monasticam vitam, & rursum oravit ad Dominum eundem sermonem dicens: Domine dirige me ad salutem. Et iterum audivit vocem dicentem sibi: Arseni fuge, tace, quiesce; hæ enim radices sunt non peccandi. Præterea quoque narravit quidam Patrum, quia tres fratres studiosi facti sunt Monachi: & unus quidem ex eis elegit litigantes in pace revocare, juxta illud quod scriptum est: *Beati pacifici, &c.* Secundus verò ^{Math. 1. 9.} *visitare infirmos, secundum illud: Infr-* ^{Math. 25.} *mus sui, &c.* Tertius autem abiit quiescere in solitudine. Primus ergo laborans propter lites hominum, non potuit in pacificando proficere; & idè victus venit ad eum qui serviebat infirmis, & invenit etiam ipsum animo deficientem, & non prævalentem mandatum perficere.

Et concordantes hi duo abierunt videre illum, qui in eremo discesserat, & narrauerunt ei tribulationes suas, & rogauerunt ut diceret eis, quid ipse proficeret. Et reticens paululum misit aquam in scyphum, & dixit eis: Attendite in aquam. Et erat turbulenta. Et post modicum rursus dixit eis: Attendite modo quomodo limpida facta est aqua. Et cum intenderent in aquam, viderunt tanquam in speculo vultus suos. Et tunc dixit eis: Sic est, qui in medio hominum consistit; præ turba enim non videt peccata sua: cum autem quieverit, & maxime in solitudine, tunc delicta sua conspicit. Hic evidenter ostenditur, quantum emolumentum præstat vita solitaria. Est enim stadium quoddam ad emendationem morum formandam. Qui enim in solitudine, hoc est, in retrusione sedet, à tribus bellis eripitur; id est, auditus, locutionis, & visus; & contra unum tantummodo habebit pugnam, id est, cogitationem cordis. Sciendum verò est, quia multo melius est alcei, ut cum multis sit, & solitariam agat vitam; quam sit in eremo & proposito mentis desideret esse cum multis. Nam & homines seculares, si in isto seculo aliqua commiserunt crimina, etiam nolentes mittantur in carcerem. Ita ergo & nos propter peccata nostra redigamus nosmetipsos in carcerem retrusionis, ut per voluntariam mentis nostræ vindictam, futuras à nobis poenas excludere mereamur. Quia igitur, ut ait Apostolus;

1. Cor. 11. *Si nosmetipsos iudicemus in hoc seculo, non tunc à Domino iudicabimur in futuro.*

CAP. XV. *De disciplina suscipiendorum fratrum ad retrusionem.*

DOMINUS noster JESUS CHRISTUS omnes ad suum vocat servitium, omnesque ad se venientes piè misericorditerque recipit. Idcirco enim omnes vocat & recipit, quia ipse novit, qui sunt ejus, & non est opus ei, ut quis testimonium perhibeat de homine: ipse enim scit, quid est in homine. Nos verò qui notitiam bonorum malorumve hominum minimè habemus, nisi eos probaverimus, debemus tenere consilium Apostoli dicentis:

1. Joan. 4. 1. *Probate spiritus si ex Deo sunt.* Sic quoque noviter venientem quemque ad Dei servitium, oportet per multa prius experimenta probare, & postea recipere, ne fortè quis simulata mente, ac fallaci animo, ad hanc solitariam vitam præsumat accedere. Ergo oportet de præterita ejus vita & conversatione inquirere, si est moribus temperatus, si vita castus, si sobrius, si sapiens, si humilis, si obediens, si affabilis, si in lege Domini in-

structus, si in ipsa instructione cautus. Cum ergo his singulis aliisque experimentis fuerit probatus, si perseveraverit pulsans; & illatas sibi injurias, & difficultatem ingressus, post quatuor aut quinque dies visus fuerit patienter portare, & persistere affectu petitionis suæ, annuat ei sive ab Episcopo, sive ab Abbate suo ingressus. Sine licentia autem & consensu Episcopi, aut Abbatis proprii, atque omnium fratrum ejusdem Monasterii, in quo idem frater educatus fuit, nihil omnino de hac re fiat. Prohibendum est etiam, ut in nullo alio loco hoc religionis propositum à quoquam assumatur, nisi in Cœnobiorum Congregationibus tantum. In villis autem aut in campestribus Ecclesiis, sive in aliis quibuslibet locis nullatenus præsumatur assumere, nisi fortè quis more antiquorum Patrum ad eremum velit secedere. Postquam autem Episcopus aut Prælati Monasterii licentiam ei retrudendi concesserit, unum annum habitet inter fratres, ita ut extra claustra, nisi tantum in Ecclesiam, non exeat; quatenus in ipso ejus probetur voluntas vel stabilitas. Si autem in eodem Monasterio, aut in circumvicinis Monasterii Solitarius est, probatus aliquis ei deputetur ad probandum. Si verò Solitarius ibidem minimè reperitur, deputetur ei senior talis, qui aptus sit ad lucrandas animas, qui super eum omnino curiosè intendat, & sollicitus sit, si revera Deum querit, si sollicitus est ad opus Dei, ad obedientiam, ad orationem, ad lectionem, & cætera hujusmodi. Prædicentur ei omnia dura & aspera, per que itur ad Deum. Et si promiserit stabilitatis suæ perseverantiam, legatur ei hæc Regula, & dicatur ei: Ecce lex sub qua militare vis, si potes servare, ingredi; si verò non potes, liber discede. Si adhuc steterit, legatur ei hæc Regula sedulè, ut sciat ad quod ingreditur, & probetur in omni patientia. Et si habita secum deliberatione promiserit se omnia custodire, tunc blandè leniterque suscipiatur ad destinatum propositum, sciens se lege regulæ constitutum, quod ei ex illa die non liceat egredi ex ipsa retrusione; nec collum excutere de sub jugo regulæ, quam sub tam morosa deliberatione licuit ei excusare, aut suscipere. Suscipiendus autem in oratorio coram Episcopo & omni Clero promittat verbis tantum de stabilitate sua, & conversione morum suorum, coram Deo & sanctis ejus; ut si aliquando (quod absit) aliter fecerit, à Deo se damnandum sciat, quem irridet. Tunc frater ipse prosternatur ad pedes Episcopi & omnium fratrum ibidem adstantium, ut orent pro eo. Ipsi omnes illicò orent pro

pro eo, quantum eis visum fuerit. Signa autem ad ejus ingressum, si Episcopus aut Abbas jufferit, sonent, ut omnes illud signum audientes, pro eo orent. Res verò si quas habet, sicut in superioribus capitulis continetur, aut erogat prius pauperibus, aut facta solemniter donatione conferat Monasterio; nihil sibi reservans ex omnibus. Cum talibus autem vestimentis intret, cum qualibus manere debet: & sic deinceps in solitaria vita permaneat. Post ingressionem autem præcipiat Episcopus ostium retrusionis Cellule aposphragismo suo sigillare, ne fortassis aliqua in aliquo remaneat opinio.

CAP. XVI. *Qualis debet esse Cellula retrusionis.*

CELLULA igitur retrusionis debet esse exigua, & firmissimis undique munitionibus circumseptæ, quatenus nec Solitarius foras evagandi facultas maneat, nec cuiquam ad eum, quod non decet, introeundi aditus pateat. Ut autem omnis obstruatur necessitatis occasio, habeat interiori præparatas habitationes suis usibus necessarias, hoc est, oratorium ab Episcopo consecratum; si tamen ipse Solitarius est Sacerdos. Idipsum quoque oratorium ita sit domui Ecclesie contiguum, quatenus idem Solitarius per fenestram ejusdem oratorii possit ad missas per manus Sacerdotum oblationes offerre, ac cantantes & legentes fratres congruè audire, atque simul cum eis possit psallere; & etiam ad venientes quosque ibidem valeat responsa dare. Sint etiam ante ipsam fenestram deiustus & deforis vela appensa, ne facile à foris videri vel videre queat, ne fortè per oculorum portam mortuus extrahatur; unde scriptum est:

Ps. 9. 21. *Certe, ne intret mors in animam tuam per fenestras tuas.* Et Apostolus præcipit, spectaculis & pompis præcaveri. Habeat autem infra septa retrusionis hortulum exiguum, si fieri potest, in quo per tempus exire & aliqua olera plantare vel colligere, atque ab aëre tangi possit; quia multum ei proderit tactus aëris. Sit etiam extra septa retrusionis & alia cellula, in qua discipuli illius habitent, quæ ita sit cellule ipsius contigua, ut aprissimè possint discipuli illius congruo tempore per fenestram ei ministrare ea, quæ ei fuerint necessaria. Si autem duo in unum Solitarii fuerint, sicut multis in locis noscitur esse, sit inter eos silentium ingens, quies magna, charitasque perfecta. Sint autem singuli in singulis cellulis separati; sed animo, & fide, ac charitate inseparabiliter conjuncti. Cellule quoque illorum nulla interspedine inter se dividantur, sed ita sint ad invicem

connexæ quatenus ad unam fenestram venientes, alterutrum se valeant ad Dei servitium excitare, sacris orationibus simul vacare, divinas scripturas simul recitare, & ad corporalem etiam refectio-nem simul tempore congruo possunt convenire. Sint etiam eorundem cellule, ita ut præfatum est, Ecclesie valde contiguae. Fæminis namque non solum in cellulis Solitariorum, eorumque discipulorum prandendum, aut requiescendum non est, tribu potius nec in eas intrandi ulla eis quatuor facultas; quia hoc à sanctis Patribus valde legitur inhibuitum. Si quando autem eis de confessione aut de consilio animarum sermoinandi necessitas incubuerit, in Ecclesiam veniant, & ante fenestram oratorii coram omnibus simul loquantur, & quod deliberandum est, prudenter utiliterque deliberent atque disponant. Decet enim Solitarios, ut sicut in cæteris rebus, ita etiam in mulierum confabulationibus bonum exemplum omnibus præbeant; ut scilicet hujusmodi confabulatio nullam possit à quoquam sinistra opinionis asserere suspensionem. Non solum autem à collocutione mulierum, verum etiam ab ipso visu & tactu illis est observandum. De locutione autem earum sanctus Basilius dixit: Ne accomodes aures tuas ad percipienda verba mulierum, ne concipias ex eis nequitiam in anima tua. Hinc beatus Hieronymus ait: Prima quidem tentamenta sunt servorum Dei, feminarum frequentes accessus. Nam flammigero igne percutit femina conscientiam eorum, & exurit cor eorum. De tactu verò idem Basilius ait: Mulieris carnem ne velis tangere, ne per tactum ejus inflammetur cor tuum: sicut enim stipula proxima igni comburitur, ita & qui tangit mulieris carnem, non evadit sine damno animæ suæ; & licet corpore castus evadat, mente tamen & corde læsus abscedit. Neque osculari debent à Solitariis omnino, quia osculum una est ex quatuor speciebus amoris carnalis. Diligendæ sunt autem mulieres non carnaliter, sed spiritualiter. De visu autem illarum quid dicam? cùm Dominus manifestat dicens: *Qui videt mulierem ad concipi-* Mamb 5. 24.
ferendum eam, jam machatus est eam in corde suo. Unde etiam idem Basilius ait: Ne improbo oculo intuearis speciem mulieris, ut per oculorum tuorum fenestras intret mors in anima tua. Frequens denique visus feminarum devitandus est, & maximè his; qui inter seculares extiterunt, vel conjugati fuerunt. Compatres quoque & commatres minimè faciant; quamvis liceat, non expedit tamen.

CAP. XVII. *Quod nunquam minus quam duo vel tres fiat Simul Solitarii.*

PRÆCIPUE VERO hoc Solitarii satagendum est, ut, si fieri potest, nunquam minus quam duo vel tres simul sint. Solitarii, in singulis tamen cellulis retrusis; ita videlicet, ut per fenestram ad invicem loqui possint, & ad opus Dei alterutrum se valeant excitare. In multis denique causis societatem duorum Solitariorum his, qui ejusdem voluntatis ac propositi sunt, utilem video esse: in plurimis vero solitariam vitam ducere absque ullius societate, discrimen esse conspicio. Primum quidem periculum imminet Solitario, quod certe gravissimum est, in hoc quod ipse sibi placet, & videtur sibi ad summam perfectionem jam venisse, & putat se esse quod non est. Hoc enim illi accidere solet, qui non habet, cum quo opus suum probet.

Gal. 6. 3

De talibus enim ait Apostolus: *Si quis putat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducat.* Postea vero neque si aliqua virtus in eo abundat, neque si aliqua desit, agnoscit. Neque etiam hoc quod utile est, neque quod deest, cum solus sit, ab alio aliquo queri potest. Denique, sed nec culpas quidem suas, aut vitia facile agnoscit, cum qui arguat vel reprehendat, nemo sit. Hujusmodi Solitario facile illud potest accidere, quod

Ecd. 4. 10.

scriptum est: *Pe soli, quia cum cecideris, non habes sublevantem.*

Quomodo ergo Solitarius seipsum ad prava desideria non exercebit, nemine habens qui videatur ejus voluntatibus obviare? Aut quomodo humilitatem, aut patientiam, sive charitatem suam probabit, neminem habens, cui hæc exhibeat? Neque enim sufficere potest unus, quamvis summus, ad suscipienda omnia sancti Spiritus dona; quia, ut ait Apostolus,

1. Cor. 12. 3.

Alii datur sermo sapientie, alii sermo scientie, & cætera hujusmodi. Quapropter si secundum dispensationem Spiritus sancti uni datur, quod alteri negatur, necesse est, ut sint duo, vel tres, aut eo amplius, & de charismaticis quæ singuli acceperunt, utrique consolentur pariter & edificentur. Sed & adversus inimicos inimici, quæ intrinsecus & extrinsecus inferuntur, multum prodest societas plurimorum. Facilius enim excitantur à somno, & incitantur ab omni opere bono. In oratione autem non parvum emolumentum nascitur à duobus fratribus, maxime cum Dominus dicat: *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis à Patre meo qui est in caelis.* Et iterum idem ipse: *Ubi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi sum in medio eorum.* Præterea quoque

Math. 18.

19.

Ibid. 20.

plures orationes duo peragere possunt, quam unus. Habet autem & alia quamplura bona communis Solitariorum vita, quæ non est possibile nunc dinumerare omnia. Sed ita duos Solitarios in unum esse dicimus, ut unus, si fuerit probatus, ad hanc vitam persuevandam non prohibeatur.

CAP. XVIII. *Si oportet suscipere ad solitariam vitam suburbanos presbyteros, vel juvenes aetate.*

CUM Dei clementia omnes vocet per illam plurimam vocationem, qua dicit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos;* non est absque discrimine quempiam ad servitium Dei venientem abicere. Veruntamen neque absque subtilissima probatione indulgendum est cuiquam intrare in sanctam conversationem: sed sicut Dominus juvenem illum, qui venit ad eum, de priori vita sua interrogavit; & cum audisset, quia rectè transacta esset, quod ei deerat, præcepit adimplere, dicens: *Si vos perfectus esse, vade, vende omnia que habes, & da pauperibus;* & ita demum justificum eum se sequi. Ita ergo & nos oportet prius probare spiritus, si ex Deo sunt, & sic advenientes quoque cum charitate ad Dei servitium suscipere.

Si quis autem ex ordine Sacerdotum extraneorum se suscipi rogaverit, ita ut ad solitariam vitam quandoque venire desideret, non ei quidem citius assentiat. Tamen si omnino in hac supplicatione perliterit, recipiatur; scilicet se omnem Regulæ disciplinam servaturum. Sed ne forte quis simulata mente ad hoc propositum venire perentet, primitus duriter probandus est. Quod ita demum facile dignoscitur, si omnem laborem corporis, qui ei injungitur, æquanimiter ferat, & ad austeriorem vitam libenter inclinatur: vel si etiam delictum aliquis suum cum interrogatus fuerit, nequaquam pronuntiare confunditur, & medelam delicti, quæ ei adhibita fuerit, gaudenter assumat: & si ad omnem humilitatem absque verecundia inclinatur, ac villioribus & abjectioribus artificialibus, si ita ratio poposcerit, tradi se non erubuerit. Cum autem his atque aliis exercitiis probatus fuerit, si stabilis & prompto animo perliterit, tunc eum suscipi decet. Sit autem, sicut supra dictum est, duos annos inter fratres in Congregatione, & postea, si ejus voluntas firma manserit, ad solitariam vitam suscipiatur.

Similiter quoque & si Monachus aliquis peregrinus vel clericus de longinquis Provinciis supervenerit, & pro eadem causa

causa se suscipi rogaverit, pro hospite suscipiatur, & probetur ita ut prius dictum est. Et si contentus fuerit consuetudine loci quam invenerit, & stabilitatem suam firmare voluerit, non renuat ejus voluntas. Quod si superfluum aut vitiosum inventus fuerit tempore hospitalitatis, quia his temporibus maxime dignosci poterit: non solum non debet recipi, verum etiam dicatur ei honeste, ut recedat, ne etiam ejus miseria allivirientur. Si vero talis non fuerit, qui mereatur profici, nullatenus proficiatur, sed suadeatur ut stet, quatenus ejus exemplo alii erudiantur. Cavendum est autem, ne aliquando de alio noto Monasterio Monachus ad habitandum suscipiatur, sine consensu Abbatis ejus, aut literis commendatitiis. De juvenum autem aetate nulla ambiguitas est, an recipi debeant, cum Dominus de eis dicat:

Math. 10. *Sinite parvulos venire ad me: talium est enim regnum caelorum.* Non enim alicui obest aetas puerilis, si fuerit mente perfectus. Nec senilis cuiquam proderit aetas, si fuerit sensu parvulus. Perfectus enim dicitur, non qui aetate, sed qui sensu perfectus est. Unde in libro Sapientiae dicitur: *Cani sunt autem sensus hominum, &*

sup. 4. *et aetate senectutis vita immutata.* Nam & David cum puer esset, & perfectum sensum haberet, a Domino in Regem electus est, & Prophetiae spiritus ei creditus est. Saul vero cum senilis esset aetate, pro sua nequitia de culmine regali expulsus est, & maligno spiritui traditus est. Senilissimi etiam erant Sacerdotes illi, qui Susannam violare conati sunt; & Daniel adhuc puerulus erat, qui eos ore suo condemnavit. Et Dominus noster Jesus Christus ingressus Hierusolimam a parvulis collaudatur, & a senioribus postea crucifigitur. Nam & arbor, multorum licet annorum sit, nisi fructuosa fuerit, abscindetur, si tamen novella fuerit, fetilis & fructuosa, magis colitur, ut uberiorem proferat fructum. Omne autem tempus a prima aetate opportunum esse dicimus ad suscipiendum aliquem in eruditione & timore Dei. Ex eo tamen firma erit confessio virginitalis, ex quo jam quisque adultus fuerit, ex quo solent seculares nuptiis apte deputari. Adhiberi autem eis oportet summam diligentiam, quo possint ad omne virtutis exercitium probabiliter institui. Sint autem in ipsa pulsatione, quo supra, usque ad praefinitum tempus duorum aetatum, & si viriliter ac ferventer perstitierint, recipiantur eodem modo, quo supra. Praeterea quoque si aliquis ex Catholicis venit ad nos dicens; volo apud vos manere aliquod spatium temporis, ut proficiam ex vobis: illum etiam suscipi

Cod. Regul. Tom. I.

oportet, Domino pronuntiante, qui ait: *Omnes ad me veniunt non solum foras, Jo. 6. 17.* Interdum enim potest fieri, ut per tempus proficiat, & delectetur ei permanere in sanctitate vitae. Oportet autem nos in conversatione nostra & religione, de qua fortassis homines aliter opinantur, caute & sollicitè agere, & praecipuum illius implere, qui dixit: *Sic luceat lux Math. 7. 16.* vestra coram hominibus, ut videant vestra bona opera, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est. Ita denique fiat, ut si ille bonus & verax est, de nobis proficiat; & si explorator & fallax est, erubescat.

CAP. XIX. Qualem vel quam sanctum oportet esse Solitarium.

TALEM ergo oportet esse Solitarium, qualem Apostolus jubet fore Episcopum, ubi ait. *Oportet Episcopum sine crimine esse.* Similiter autem & Solitarium oportet esse sine crimine; non protervum, non iracundum, & vinoientum, non multum edacem, non percussorem, non bilinguem, non neophytum, non turpis lucri appetitorem. Primum itaque quod dicimus sine crimine esse Solitarium, non ita intelligendum est, ut si ante conversionem aliquod crimen habuerat, ad solitariam vitam non recipiatur, cum ipso proposito pro ante admisso scelere poenitentiam agere possit; sed sic dictum est, ut ex eo tempore quo in solitaria vita manere coepit, nulla peccata conscientia mordetur: qui enim vitia non habet, sine crimine est. Omne enim crimen peccatum est, sed omne peccatum crimen non est. Et ideo sive Solitarius, sive quilibet alius sine crimine esse potest, sine peccato nunquam esse potest. Sequitur: Non protervum, id est, non superbum eum esse oportet, ne elatus incidat in laqueum diaboli. Non iracundum: iracundus enim est, qui semper irascitur, & ad levem responsionis auram, quasi a vento snium commovetur. Neque vero qui aliquando irascitur, iracundus est, sed ille dicitur iracundus, qui crebro hac passione superatur. Non vinoientum, & non multum edacem eum esse dicimus; quia ubi ebrietas & nimia edacitas fuerit, ibi libido dominatur & furor. Solet enim ille, qui his duobus vitis fuerit occupatus, contra gravitatis decorem in risu vocem exaltare, & labiis dissolutis turpiter cachinquare. Non percussorem, id est non facile manum porrigat ad cadendum. Sed non ita dictum est, ut si discipulum habuerit, & facultas permisit, non pie verberetur, cum Salomon dicat: *Latam Prov. 13.* puerorum virgis assidue tundenda sunt, ne indurescant. Sed ideo dictum est, ut

Q. 9

15,

is, qui mansuetus & patiens esse debet, ne in os alterius vel caput verberandum insanus erumpat. Non bilinguem eum esse oportet, ne conturbat habentes pacem. Non neophytum, ne incidat in laqueum diaboli, dum nesciat præcavere tentamenta inimici. Ignorat enim momentaneus Solitarius humilitatem & mansuetudinem. Ignorat etiam divitias sacculi contemnere; ignorat semetipsum despiciere. Non jejunavit, non flevit, non mores suos sæpè reprehendit, non assidua meditatione correxit. De cathedra enim transfertur ad cathedram, de superbia ad superbiam. Non turpis lucri appetitorem, ne de servitio Dei lucra terrena quærat. Turpis lucri appetitio est, plus de præsentibus quàm de futuris cogitare: Solitarius enim habens victum & vestitum, his tantum contentus esse debet. Unde ait Apostolus: *Qui altari*

1. Cor. 9. 13. *serviant, de altari vivant.* Vivant, inquit, & non divites fiant. Oportet ut non sit turbulentus & anxius, non sit nimis & obstinatus: non sit zelotypus & nimis suspiciosus, quia hujusmodi Solitarius nunquam requiescit. Non sit etiam murmuratus; quoniam scriptum est, quod murmurantes à serpentibus perierunt. Non sit detractor, propter hoc quod scriptum est: *Qui detrahit fratrem suum, eradicabitur.* Non odium habet in corde, quia scriptum est: *Qui odit fratrem suum, homicida est.* Non sit vaniloquus, quia scriptum est: *Omne verbum otiosum quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii.* Non sit piger, propter hoc quod scriptum est: *Servus male est piger, &c.* Non sit somnolentus, nec aliis quibuslibet vitii substratus, quatenus fiducialiter audeat dicere cum Propheta: *Ego immaculatus coram Deo, & observabo me ab iniquitate mea.* Hucusque qualis non debet esse Dei servus ostendimus, nunc qualis esse debeat dicamus. Dei autem servum oportet esse pudicum, id est, à libidine continentem, & ut ita dixerim, in tantum eum inter cunctos oportet esse eminentem, ut non solum ab opere immundo se abtineat, verum etiam & à cogitationis errore mens ejus sit libera. Oportet etiam eum esse justum, sanctum, continentem, abstinentem, hospitem, bonorum operum amatorem, modestum, sobrium, patientem, benignum, humilem, charitativum, obedientem; & non solum à pravus actibus se abtineat, verum etiam ab oculi, & verbi, & cogitationis instinctu se contineat, & sic hat, ut dum nullum in se vitium regnare permittit, impetrare apud Deum veniam pro suis populorumque facinoribus valeat. Talis insuper sit idem Solitarius, ut qui religioni detrahunt,

vitz ejus detrudere non audeant. Si enim talis fuerit, & ista supradicta sectatus fuerit, tunc Dei minister utilis erit, & propositum suum, opitulante divina clementia, perfectè consummabit.

CAP. XX. *Quomodo Solitarii debeant esse docti, & qualiter alios doceant, ac semetipsos discretè provideant.*

SOLITARIUS itaque debet esse doctor, non qui doceri indigeat, etiam debet esse sapiens & doctus in lege divina, ut sciat unde proferat nova & vetera. Multis modis etiam necessarius est Solitarius, ut instructi sint in divinis eloquiis. Primum propter astutias & fraudes diaboli per quas seipsum solet in cordibus insipientium serpè demergere. Deinde, ut advenientium quorundam corda aentia proximorum, fluentis rivis doctrinæ valeat irrigare. Nam & si quos habet discipulos, assatum possit instruere eos. In his denique, & in aliis quibuslibet rebus, scientia scripturarum valdè Solitarius necessaria est; quia si ei tantum sit sancta vita, sibi soli prodesse potest quod sanctè vivit. Porro & si doctrina fuerit eruditus, potest ceteros quosque imbueri, & hæreticos, sive Judæos, seu alios quoslibet adversarios repercutere vel refutare; qui nisi refutati fuerint aut convicti, facillè possunt simplicium corda pervertere. Hujus autem sermo debet esse purus, simplex, & apertus, plenus gravitate & honestate; plenus suavitate, gratiaque & lenitate. Ipsi namque speciale officium est, tractare de mysterio legis, de doctrina fidei, de virtute continentie, de disciplina justitie; scripturas divinas legere, percurrere canones, exempla sanctorum imitari, ut viderelicet prænotat quid, cui, quando, vel quomodo proferat; quia non omnibus una eademque semper exhortatio est adhibenda, sed unumquæque diversa exhortatione admoneat, juxta professionis morumque qualitatem. Nam quosdam increpatio dura, quosdà vero increpatio corrigi blanda. Sicut enim periti medici juxta vulnere varietates diversa adhibent medicamina, ita & Solitarius singulis quibusque congruum exhortationis adhibere debet remedium; & quid cuique oporteat pro ætate, pro sexu, ac professione annuntiet. Non omnibus que sunt clausa aperienda sunt: multi sunt enim, qui capere non possunt. Rudibus præcipudè hominibus, atque carnalibus, plana seu communia prædicanda sunt, non summa, atque ardua. Unde & Apostolus ait: *Non parvi vobis loqui quasi spiritibus, sed quasi carnalibus: tanquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam.* Carna-

1. Cor. 10. *10.* *Qui detrahit fratrem suum, eradicabitur.*

1. Joan. 3. 15. *Qui odit fratrem suum, homicida est.*

Math. 15. 36. *Omne verbum otiosum quod loquuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii.*

Math. 21. 36. *Servus male est piger, &c.*

Psal. 17. 24. *Ego immaculatus coram Deo, & observabo me ab iniquitate mea.*

1. Cor. 3.

Carnalibus quippe animis, ut diximus, nec alta nimis de cœlestibus, nec terrena convenit dicere, sed medioeriter & discretè. Corvus enim dum suos pullos viderit albi coloris, nullis eos cibis alit, sed tantundem attendit donec paterno colore nigrescant, & sic illos frequenti cibo reficit. Ita & strenuus Solitarius, nisi eos, quos monet, viderit ad suam similitudinem pœnitentiæ confessione nigrescere, & nitore seculari deposito, lamentationis habitum peccati recordatione induere, non expedit eis aperire intelligentiæ spiritualis profundiora mysteria: ne dum audita non capiunt, prius incipiant contemnere, quàm venerati cœlestia præcepta. Propter quod & Dominus, 7. 6. minus inter cœtera ait: *Nolite mittere margaritas ante porcos, ne forte conspuent eas pedibus suis.*

Hactenus autem diximus quàm doctus, vel quàm discretus in doctrina debet esse Solitarius: Nunc autem ad sententiam beati Gregorii venientes, videamus quàm discreta circumspectio in docendo nosmetipsos oportet providere. Nos, inquit, quia infirmi homines sumus, cum de Deo hominibus loquimur, debemus primum meminisse quid sumus, ut ex propria infirmitate pensemus, quo docendi ordine fratribus consulamus. Consideremus igitur quia aut tales sumus, quales nonnullos corrigimus, aut aliquando tales fuimus; & si jam divina gratia operante tales non sumus, oportet ut tanto eos temperantius corde humili eorrigamus, quanto nosmetipsos verius in his flagitiis aliquando fuisse agnosceamus. Si nos quoque tales oec sumus, nec fuimus, quales adhuc illi sunt, quos emendare per pœnitentiam cupimus, videamus ne fortè cor nostrum de ipsa innocentia superbiat, & in pejus quàm hi, quorum mala corrigimus, ruat. Nam & alia eorum bona opera nobis ante oculos revocemus, quæ si omnino nulla sunt, ad occulta Dei iudicia recurramus; quia sicut nos nullis meritis hoc ipsum bonum quod habemus, accepimus, ita illos quoque potest gratia superbiæ virtutis infundere, ut excitati, posterius etiam ipsa possint bona, quæ nos ante accepimus, prævenire. His ergo primum cogitationibus humiliari cor debet, & tunc demum delinquentium iniquitates increpare.

Sciendum verò est, quia aliter convenit prædicare Episcopis & Presbyteris, atque aliter Solitariis. Illis utique tanquam sibi commissis plebibus oportet arguendo, increpando, & obsecrando prædicare: Istiti verò non tanquam commissi,

Cod. Regul. Tom. I.

sed pro sola charitate convenit advenientes quosque spiritualium verborum dapibus reficere, & ad Dei servitium ut convertantur humiliter & discretè suggerere: non tamen eos oportet quasi pro gratia hominum acquirenda exhortationis rigorem reticere. Præterea quoque debemus & nos quotidie etiam tacendo prædicare: tunc etenim tacendo prædicabimus, cum aliis hominibus formam bonè vivendi præbebimus, & lucis exempla monstrabimus.

CAP. XXI. *Ut Solitarii lucis exempla omnibus dent: & ut laudabiliter vivant, sed laudari non appetant.*

VITA ergo & conversatio Solitariorum normam & exemplum ab Apostolo sumere debet, qui dixit; *Omnibus omnia* 1. Cor. 9. *factus sum, ut omnes lucrifacerem.* In tantum enim idem Apostolus se imitabilem cunctis præbebat, ut cum fiducia clamaret, dicens: *Imitatores mei estote, sicut ego Christi.* O quàm felix, o quàm secunda conversatio Pauli, qui præmittens Prophetas & Apostolos, ceterosque sanctos, jubet se imitari Christianos. Quapropter & Solitarii licet inferiorès quàm Paulus, tamen debent se imitabiles præbere omnibus. Nam sicut pretiosum atque præcipuum est in medio multorum bonè agere, & plurimos ad profectum & exemplum boni operis incitare; ita periculosum ac perniciosum est, negligentius agendo multorum fidem frangere, multorumque animas depravare. Hoc autem Ideo dico, quia, quod pejus est, facilius inveniuntur qui ea quæ sunt deteriora, quàm qui mellora sectentur. Quamobrem sicut ille valdè admirandus atque laudandus est, cujus cursus bonus multorum est profectus, ita ille meritò lugendus est, cujus vita multorum ruina est. Plerique igitur Solitarii pravè viventes forma cæteris in malum existunt, qui in bonis exemplum esse debuerunt. Hi autem quoscunque exemplo malæ conversationis suæ perdunt, simul cum eis procul dubio in æternum peribunt; si tamen in malo perseveraverint. Multo enim deteriores sunt hi qui sive exemplis, sive doctrinis, vitam moresque bonorum corrumpunt, quàm illi qui substantias aliorum prædique diripiunt. Hi enim quæ extra nos, sed tamen quæ nostra sunt, auferunt: corruptores verò morum propriè nos ipsos decipiunt; quoniam divitiæ hominum mores eorum sunt.

Quapropter nos qui solitariam vitam expetimus, semper ea quæ ad edificationem pertinent, agere studeamus. Videmus autem, ne vitia nostra aliorum virtutibus

QQ 2

virtutibus

virtutibus noceant, ne aliorum fervorem tepor noster debilitet, ne aliorum patientiam nostra ira commaculet, iracundia violet, ne aliorum humilitatem superbia nostra depravet, ne aliorum sanitatem infirmitas nostra corrumpat, ne aliorum pulchritudinem fœditas nostra contamineat, ne aliorum ardentis extinguiamus lampades; ne, quod abſit, ſimul cum fatuis virginibus à regno Dei excludamur. Sed tales nos econtra exhibeamus, ut noſtra humilitas aliorum confundat ſuperbiam, noſtra patientia proximorum extinguat iracundiam, noſtra obedientia pigritiam aliorum tacite increpet, noſter fervor aliorum teporem excitet. Tales inſuper nos exhibeamus, ut cunctis in exemplo luminis ſimus. Unde Dominus præcipit dicens: *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtram qui in caelis eſt.* Hinc Paulus Apoſtolus ait: *In omnibus ergo ſeipſum præbe exemplum bonorum operum, in verbo, in converſatione, in charitate, in ſite, in caſtitate, &c.* Hinc etiam Gregorius doct̃or egregius in expoſitione Ezechielis dicit: Quisquis igitur in occulto benè vivit, ſed alieno provehū minimè proficit, carbo eſt. Qui verò in imitatione ſanctitatis poſitus lumen ex ſe teſtitudinis multis demonſtrat, lampas eſt; quis & ſibi ardet, & aliis lucet. Item ipſe: Qui enim, inquit, vitam ſuam ab aliis ſciti refugium, ſibi metiſſis accenſi ſunt, ſed aliis in exemplum luminis non ſunt. Hi autem qui exempla virtutum prærogant, & lumen per vitam boni operis, & verbum prædicationis aliis demonſtrant, jure lampades appellantur. Hinc etenim beatus Hieronymus ait: Innocens & abſque ſermone converſatio quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Hinc enim fatis evidenter oſtenditur, quod & converſatione & verbo omnibus eſſe debemus in exemplo.

Sed valdè cavendum eſt Solitariis, ut laudabiliter vivant, ſed laudari non appetant, ne pro ipſa laude in elationem aut vanam gloriam incendant, ne in ipſo quidem peſſifero vitio vanæ gloriæ tuant: oportet ut ſemper illud Apoſtoli exemplum in corde teneant: *Quis gloriatur, in Domino gloriatur.* Et iterum: *Si gloriari oportet, non expetit quidem.* Idcirco enim hoc dico, quia fatis rarum eſt, ut laudabiliter viventem laus humana non capiat, & vanæ gloriæ non ſubripiat. Ille igitur modis omnibus ſe dedit ad exemplum pertrahi, qui cunctis carnis paſſionibus moriens, jam ſpiritualiter vivit, & vanam gloriæ contemnit.

CAP. XXII. *De his qui in regimine prædeſſe poſſunt, & propter quietam vitam præeſſe refugium.*

SUNT nonnulli, qui magnis muneribus ſapientię & ſcientię ditati, dum ſolius contemplationis ſtudii inardescunt; parere utilitati proximorum in prædicatione refugium, ſecretum quietis diligunt, ſecefum ſpeculationis appetunt. Qui nimirum ſi vocati culmen regiminum ſuſcipere renuunt, ipſa ſibi plerumque dona adimunt, quæ non pro ſe tantummodo, ſed etiam pro aliis accepterunt. Cumque ſua & non aliorum lucra cogitant, ex tantis procul dubio rei ſunt, quantis venientes ad publicum prodeſſe poterunt. Quæ enim mente iſ, qui proximis profuturus eniteſceret, ſecretum præponit ſuum, quando ipſe ſummi Patris unigenitus, ut multis prodeſſet, de ſinu Patris egreſſus eſt ad publicum noſtrum? Denique ipſa veritas diſcipulis in Evangelio dicit: *Non poſſet civitas abſcondi ſupra montem poſita.* Et iterum: *Nemo accendit lucernam & ponit eam ſub medio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo ſunt.* Hinc Petromit: *Simon Joannis amas me!* Qui cum ſe amare protinus reſponſiſſet, audivit: *Si diligis me, paſce oves meas.* Si ergo teſtimonium dilectionis eſt cura paſſionis, quisquis virtutibus pollens gregem Dei renuit paſcere, paſtorem ſummum convincitur non amare. Si curam proximi ſicut noſtri gerimus, quaſi utrumque pedem per calcamenta munimus. Qui verò ſuam cogitans, utilitatem proximorum negligit, quaſi unius pedis calcamentum cum dedecore amittit. Sunt etiam nonnulli, qui ex ſola humilitate aliis præeſſe refugium, ne his, quos ſuperiores ſibi æſtimant, præferantur; quorum profeſſo humilitas, ſi cæteris quoque virtutibus cingitur: tunc ante oculos Dei vera eſt, cum ad reſpiciendum hoc quod utiliter ſubire præcipitur, pertinax non eſt. Neque enim verè eſt humilis, qui ſuperiæ nutum arbitrii ut debeat præeſſe intelligit & tamen contemnit. Cum enim ſibi regiminis culmen imperatur, ſi jam donis præventus eſt, quibus aliis præeſſe & prodeſſe poſſit, & ex corde debet fugere, & invitus obedire. Huc quoque beatus Gregorius. Nam de eadem re ait ſanctus Iſidorus: Vir, inquit, Eccleſiaſticus & crucifigi mundo per mortificationem propriæ carnis debet, & diſpenſationem Eccleſiaſtici ordinis, ſi ex Dei voluntate proveniret, nolens quidem, ſed humilis gubernandam ſuſcipiat. Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui vitæ ſenſus & utilitate præſtantes præeſſe & prodeſſe aliis nolunt; & dum

Math. 1. 16. *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtram qui in caelis eſt.* Hinc Paulus Apoſtolus ait:

Tit. 2. 7. *In omnibus ergo ſeipſum præbe exemplum bonorum operum, in verbo, in converſatione, in charitate, in ſite, in caſtitate, &c.*

2. Tim. 4. *Hinc etiam Gregorius doct̃or egregius in expoſitione Ezechielis dicit: Quisquis igitur in occulto benè vivit, ſed alieno provehū minimè proficit, carbo eſt. Qui verò in imitatione ſanctitatis poſitus lumen ex ſe teſtitudinis multis demonſtrat, lampas eſt; quis & ſibi ardet, & aliis lucet. Item ipſe: Qui enim, inquit, vitam ſuam ab aliis ſciti refugium, ſibi metiſſis accenſi ſunt, ſed aliis in exemplum luminis non ſunt. Hi autem qui exempla virtutum prærogant, & lumen per vitam boni operis, & verbum prædicationis aliis demonſtrant, jure lampades appellantur. Hinc etenim beatus Hieronymus ait: Innocens & abſque ſermone converſatio quantum exemplo prodeſt, tantum ſilentio nocet. Hinc enim fatis evidenter oſtenditur, quod & converſatione & verbo omnibus eſſe debemus in exemplo.*

1. Cor. 1. 11. *Quis gloriatur, in Domino gloriatur.*

2. Cor. 12. *Si gloriari oportet, non expetit quidem.* Idcirco enim hoc dico, quia fatis rarum eſt, ut laudabiliter viventem laus humana non capiat, & vanæ gloriæ non ſubripiat. Ille igitur modis omnibus ſe dedit ad exemplum pertrahi, qui cunctis carnis paſſionibus moriens, jam ſpiritualiter vivit, & vanam gloriæ contemnit.

Math. 5. 14. *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtram qui in caelis eſt.*

Luc. 11. 32. *Nemo accendit lucernam & ponit eam ſub medio, ſed ſuper candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo ſunt.*

John. 21. 16. *Simon Joannis amas me!*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

2. Tim. 4. *Hinc etiam Gregorius doct̃or egregius in expoſitione Ezechielis dicit: Quisquis igitur in occulto benè vivit, ſed alieno provehū minimè proficit, carbo eſt.*

Tit. 2. 7. *In omnibus ergo ſeipſum præbe exemplum bonorum operum, in verbo, in converſatione, in charitate, in ſite, in caſtitate, &c.*

1. Cor. 1. 11. *Quis gloriatur, in Domino gloriatur.*

2. Cor. 12. *Si gloriari oportet, non expetit quidem.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

1. Pet. 2. 25. *Si diligis me, paſce oves meas.*

eis regimen animarum imponitur, renuunt, consultius arbitantes otiosam vitam degere, quàm lucris animarum insisterent. Quod tamen decepti agunt per argumentum diaboli fallentis eos per speciem boni; ut dum illos à pastoralis officio retrahit, nequaquam proficiant, qui eorum verbis atque exemplis instrui poterant.

CAP. XXIII. *De vita & moribus Solitariorum, & qualiter eis in solitaria vita conversandum sit.*

BEATUS igitur Paulus Apostolus de nostra vita ac conversatione, ut ita dicam, sollicitus, more paterno nos admonet dicens: *Videte vocationem vestram, &c.* Quapropter & nos videamus vocationem nostram; quia aut aliquid, aut nihil prodest, quod solitariam vitam, expectamus; si tales in ea sumus; quales in fructu esse potuimus. Venire quidem ad solitariam vitam summa perfectio est, sed non perfectè in solitudine vivere, summa damnatio est. Quid enim prodest, si locus quietus tantum corporaliter teneatur, & inquietudo in corde versetur? Quid, inquam, prodest si in habitatione silentium sit, & in habitatoribus vitiorum sit tumultus, & conclusio passionum, si exteriora nostra serenitas teneat, & interiora tempestas? Non ideo ad solitariam vitam venimus, ut rebus omnibus abundantes omni quiete fruere. Non utique ad requiem nec ad securitatem, sed ad pugnam huc venimus, ad agonem processimus, ad exercenda cum vitiis bella properavimus. Vicia enim nostra, hostes nostri sunt. Caveamus autem, ne unquam cum eis habeamus sedes. Necessaria enim nobis est pervigil cura indefessaque custodia: quia hostis iste sine pace est: Vincit potest, & recipi in amicitia non potest. Et ideo prælium istud, quod suscipimus, satis arduum, satis durum, satis periculosum est: quia intra hominem geritur, & nisi cum ipso homine non finitur. Ideo ergo ad hanc tranquillam, secretam, & spirituales vitam venimus, ut quotidie contra passiones nostras insatigabili congressione decertemus, ut cordis nequicias circumcidamus, vel linguæ gladium retundamus. Turrim namque excelsum extruere volumus, præparemus nobis sumptis ad structuram, ut ceptum ædificium ad perfectionem deducamus; ne quando prætereventibus veniamus in derisum, & gratulentur de nobis inimici nostri, & dicant: Isti coeperunt ædificare, & non potuerunt consummare.

Lac. 14. 30. Avertat autem Dominus hoc improperium à nobis. Hæc enim turris non ex

lapidibus constructur, sed ex virtutibus animæ; nec auri & argenti sumptibus indiget, sed conversatione fidei: nam terrenæ opes plurimum ad ædificandum impediunt. Difficile namque est duobus dominis servire, nec potest quisquam serviens mammonæ spiritualia arma portare, sed jugum suave Christi repellit & proicit à se; & quidquid grave & onerosum est animæ suæ, suave ei videtur ac leve. Istiusmodi Solitarius à propriis armis vulneratur, & cum diligit periculum, incidit in mortem. Nos autem si cupimus militare Deo, illi soli serviamus, & terrenas opes postponamus. Peculiariter autem ad professionem nostram pertinet, nihil honoris in hac vita requirere, sed honores fugere, & ad æternæ remunerationis promissa animum præparare, subiectione atque abiectione gaudere, voluntariam paupertatem amplecti, & non solum facultates, sed etiam ipsas cupiditates de cordibus nostris eradicare; quia nihil prodest non habere divitias, cui voluntas suppedit habendi eas. Non enim tantum habere debemus, quantum cupiditas concupiscit, sed quantum necessitas postulat. Habendi enim amor, nisi ad integrum resecetur, ardentior est in parvis, & plus torquetur in minimis. Est autem & alia causa valde dura, & nimis dolenda, hoc est omni intentione studium laboris impendere, & fructum non recipere post laborem. Quid enim prodest jejunare, & vigilare, & mores non corrigere? Sic est, quomodo si aliquis extra vineam, aut circa vineam extirpet & excolat, & vineam ipsam desertam ac incultam relinquat, ita ut spinæ & tribulos germinet. Aut quid prodest afflictio corporalis, si linguæ nequitias & obtræctionibus polluamur; cum Apostolus dicat: *Si quis putat se religiosum esse, Jac. 1. 26. non refrænans linguam suam, sed seducens suam, hujus vana est religio!* Nonne omne opus nostrum velut fumus atque umbra evanescit; & velut favilla stupæ in nihilum redigitur? Quapropter frustra nobis de corporis cruce, & pectoris afflictione blandimur, si exterior homo noster, hoc est, corpus nostrum, sanctis laboribus exercetur, & interior à passionibus, hoc est, à detractione, ab ira, ab indignatione, ab hypocrysi, & cæteris hujusmodi vitiis non curatur: Hujusmodi quippe Solitarius talis videtur mihi esse, quomodo si à foris statuam auream faciat aliquis, quæ intro lutea sit: vel quomodo si domus magnifica arte extructa, à foris pulcherrimis depicta videretur coloribus, ab intus serpentibus & scorpionibus plena sit. De talibus enim Christus in Evangelio dicit: *Ve vobis hypocritæ, Matth. 23. qui similes estis sepulchris dealbatis, quæ à foris*

Matth. 23.
26.

benivobus parent speciosa; intrus verò pleni estis hypocritis & iniquitate. Ipse quoque Dominus velut pius medicus hac de causa nobis infirmis paulo superius dat consilium, dicens: Munda prius quod intus est calicis & parapsidis, ne fiat & id quod desuper est, mundam. Hoc est, munda prius cor tuum ab omni hypocrisis & iniquitate, & ab omni ira & detractione, & tunc erit opus tuum lucidum totum, & non habens aliquam partem tenebrarum.

CAP. XXIV. *Item de eadem re qua supra.*

CERTI enim semus secundum Domini nostri sententiam superius dictam, quod nisi nostras quotidie cavemus & circumdramus passiones, deteriores nos multum effici, quam fuimus, dum in saeculo viveremus; ita ut fiant extrema nostra pejora prioribus. Quapropter non solum nobis à capitalibus criminibus cavemus, sed etiam ipsas parvas negligentias quotidie quasi venenum diaboli respiciamus. Sicut enim per minutissimas rimulas in sentina navis guttae concurrunt, sic & minuta peccata quotidie in animas nostras confluent. Et sicut navis posteaquam de fluctibus pelagi evasit, si in portu exsentinata non fuerit, de minutissimis guttis impletur & mergitur; ita & Solitarius, devictis & superatis mundi hujus criminibus, quasi periculosus fluctibus, cum ad portum solitudinis venerit, si repentina & minuta peccata de animæ suæ sentina exhaurire neglexerit, in ipso quietis portu naufragi discrimen incurrit.

Sed dicit aliquis: Quomodo potest anima exsentinari? Utique orando, vigilando, jejunando, abstinendo, ipsa peccata contemendo, veram charitatem, veram humilitatem, veram patientiam exhibendo. Quamquam enim Solitarius sit justus & sanctus, nunquam necessus est, ut in hac vita sit securus; quia, ut ait scriptura: *Nescit homo utrum amara an odia dignus sit, sed omnia in futuro reservantur incerta.* Multi enim adhuc laquei tensi sunt ante pedes animæ nostræ. Sicut enim quis transiens super flumen, per angustias arctissimi pontis, etiam si majorem partem inoffenso pede jam periculi evasisse se credat, cum in ultimo pontis spatio venerit, & si paululum titubaverit, casum quem in medio pontis timebat, incurere poterit. Sic nos etiam magna pars vitæ istius prosperè videatur jam fuisse transacta, non ideo fiduciam præsumamus, cum adhuc periculi pars extrema minetur. Nemo ergo securum se esse judicet, antequam ad finem felici consummatione perveniat. Quid ergo

prodest si mihi vinea spem omnem in flore ostendat, & vel serarum incurso, vel vastitas grandinis, spem omnem in consummatione subducatur? Ideoque omnis prosperitas, omnis labor felicitatis in fine consistit. Ne ergo nimia securitate solvamus; adducatur illa Domini sententia in medium, de qua dicitur: *Utinam saeculus esset, aut frigidus! nunc autem quia tepidus es, incipiam te vomere ex ore meo.* Ac si dicatur: melius tibi fuerat in saeculo remansisse frigidum, quam in solitaria vita esse tepidum. Nunc autem quia de saeculo recessisti, & fervorem spirituum præ negligentia apprehendere noluisti, tepidus effectus es, vix iterum ex ore Domini respiciendus vomeris. Et ideo necesse est nobis diligenter attendere illum divinæ scripturæ sententiam dicentis: *Omni custodia serva cor tuum.* Oportet itaque ut invicem opera nostra quotidie consideremus, & perspicaciter attendamus; quis nostrum in opere Dei sit promptior, quis in oratione ferventior, in lectione sollicitior, in castitate purior, in lachrynarum ubertate profusior, in corpore honestior, in corde sincerior; quis in ira sit mitior, in mansuetudine modeltior, in risu ratiior, in compunctione ferventior, in gravitate fundatior, in charitate jucundior; & sic nosmetipsos quotidie ipsi nobiscum de conversatione nostra rationem habeamus ad invicem, dicentes: Videamus si hunc diem sine peccato, sine invidia, sine murmuratione, sine ira, ac detractione transegerimus. Videamus si hodie aliquid, quod ad profectum nostrum & ad ædificationem aliorum pertinet, operati sumus. Videamus si plus hodie risui, si plus cibo, ac potui, si plus otio ac somno quam decebat, indulsumus. Si minus legimus, si minus oravimus quam debuimus; ac sic de omnibus negligentis nostris compungamur in cubilibus, hoc est, in cordibus nostris; & si aliquid bonum in nobis, Domino largiente, conspicimus, illi, à quo est omne bonum, gratias referamus. Si verò, quod absit, aliquid vitium in nobis deprehenderit, illud nobismetipsis reputemus; & ad penitentiam denuo recurramus. Hæc autem quæ supra breviter prælavimus, generaliter ad omnes pertinent Solitarios; & non solum ad eos, verum etiam ad omnes Dei servos, & Catholicos Christianos. Præterea quoque si duo fuerint simul, ita ut præfatum est, Solitarii, oportet ut non otio torpeant, non detractionibus & obscœnis consulationibus incumbant, sed aut Psalmorum modulationibus, aut divinis lectionibus, aut certè manuum operationibus insistant, horas canonicas cum omni devotione custo-

custodiant, & in his divinum officium implent, moxque ut datum fuerit signum, ad oratoria propria conveniant. Quotidie quoque ad collationem simul veniant, ubi de Dei servitio, & de communi profectu tractent, & pro admittis sibi invicem veniam postulent. Si autem unus solummodo fuerit Solitarius, ipse etiam quotidie collationem secum habeat. Sedeat quidem, quotidie in tribunali mentis suæ, & statuatur se ante faciem suam, atque ita in corde suo constituto iudicio addit accusatrix ejus cogitatio, testis conscientia, carnisque timor: deinde sanguis animæ consentis per lacrymas profuatur; postremo in conscientia sua se indignum & peccatorem fore judicet. Hæc quidem de uno.

Si autem, ut prædictum est, duo fuerint, honorem sibi invicem humiliter deferant. Junior natu eorum qui ætate senior est obsequio sanctitatis veneretur: senior vero ætate juniorem dicitur & exemplis ad bene vivendum informet. Nobilis genere nequaquam ignobili se præferat. Sciat autem quia non est personarum acceptio apud Deum. Neque enim is, qui scientiæ doctrinis, & cæterorum bonorum operum prærogativis pollet, se alteri præferat, sed potius de muneribus sibi divinitus collatis Deo gratias agat, semper illud Apostoli perpendens, quo dicitur: *Qui se stare putat, videatur ne cadat.* Et illud Hieronymi: Timendum est, inquit, & cavendum, ne veterem gloriam, & solidam firmitatem unius horæ procella subvertat. Charitatis autem officio se alterutrum humiliter præveniant. Ad illorum autem infirmitates procurandas invicem condescendant, & eorum necessitates invicem provideant: & quotidie, si locus ita fuerit congruus, ita pariter reficiantur utrisque & spiritualibus & carnalibus dapibus. Una prosperitas sit utriusque similiter & adversitas, si forte contigerit. Unius voluntas alterius voluntati succumbat. Utrorumque illorum voluntates Domini voluntati, imò servituti subjiciantur: & non quod singuli singillatim cupiunt, sed quod utrique disponunt, agant; illam Dominicam semper reminiscens sententiam:

Non veni, inquit, voluntatem meam facere, sed ejus qui misit me Patris.

CAP. XXV. *De instrumentis bonorum operum.*

CUM ergo omnium sanctarum scripturarum paginæ instrumentis bonorum operum sint refertæ, & per earundem sanctarum scripturarum campos, inveniri possint arma, quibus vitia comprimantur,

& virtutes nutriantur; necesse est tamen huic regulæ sententiam ejusdem Patris inferere de instrumentis bonorum operum; in qua sub magna brevitate quid Solitarii agendum, quid vitandum sit, continetur. Oportet enim eos 1. Inprimis Deum diligere ex toto corde, tota anima, tota virtute. 2. Deinde proximum tanquam seipsum. 3. Deinde non occidere: hoc est, non detrahere; quia, ut ait Apostolus: *Qui detrahit fratri suo, i. Joan. 3. homicida est.* 4. Deinde non adulterare. 5. Non furtum facere. 6. Non concupiscere. 7. Non falsum testimonium dicere. 8. Honorare omnes homines. 9. Et quod sibi quis fieri non vult, aliis ne faciat. 10. Abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum. 11. Corpus castigare. 12. Delicias non amplecti. 13. Jejunium amare. 14. Pauperes recreare. 15. Nudum vestire. 16. Infirmum visitare. 17. Mortuum sepelire.

Quærendum est itaque quomodo possit Solitarius infirmum, vel in carcere positum visitare, aut mortuum sepelire, qui non habet quidem facultatem de cellula foras exire. Infirmum enim, vel in carcere positum, ille procul dubio visitat, qui in lecto, vel in tenebris vitiatorum videt aliquem jacere, & morbo suæ iniquitatis laborare; eumque suo exemplo operationibus atque antidoto salubris exhortationis roborat, quem in bona actione tunc ac debilitari cernebat. Mortuum quoque ille sepelit, qui pro eo devotè sedulèque preces ad Dominum fundit: non solum autem mortuum sepelit, sed etiam eum, ut ita dicam, à morte suscitatur, quando videt aliquem funibus peccatorum suorum obstrictum, & in tenebris suæ iniquitatis quodammodo sepultum, eumque ad confessionem ac poenitentiae lamenta per sacræ admonitionis studium provocat, atque ut ad viam salutis redeat, salubriter instigat. Quocirca sciendum est nobis, quia major merces est, peccatorem suscitare de vitis, quam mortuum de sepulchro. Sequitur 18. In tribulatione subvenire. 19. Dolentem consolari. 20. A sæculi actibus se facere alienum. 21. Nihil amori Christi præponere. 22. Iram non perferre. 23. Iracundiæ tempus non reservare. 24. Dolui in corde non tenere. 25. Pacem falsam non dare. 26. Charitatem non derelinquere. 27. Non jurare, ne forte perjuret. 28. Veritatem corde & ore proferre. 29. Malum pro malo non reddere. 30. Injuriam non facere, sed & factam patienter sustinere. 31. Inimicos diligere. 32. Maledicentes se non remaledicere, sed magis benedicere. 33. Persecutionem pro justitia susti-

1. Cor. 10.
11.

Joan. 6.
31.

sustinere. 34. Non esse superbam. 35. Non vinolentum. 36. Non edacem. 37. Non fomolentum. 38. Non pigrum. 39. Non murmuratum. 40. Non detractorem. 41. Spem suam Deo committere. 42. Bonum aliquod in se cum videt, Deo applicet, non sibi. 43. Malum verò semper à se factum sciat, & sibi reputet. 44. Diem iudicii timere. 45. Gehennam expavescere. 46. Vitam æternam omni concupiscentia spirituali desiderare. 47. Mortem quotidie ante oculos suspectam habere. 48. Actus vite suæ omni hora custodire. 49. In omni loco Deum se respicere pro certo scire. 50. Cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum alidere. 51. Et seniori spirituali patefacere. 52. Os suum à malo vel pravo eloquio custodire. 53. Maltum loqui non amare. 54. Verba vana, aut risui apta non loqui. 55. Risum multum & excusum non amare. 56. Lectiones sanctas libenter audire. 57. Orationi frequenter incumbere. 58. Mala sua præterita cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo cofiteri; & de ipsis malis in reliquo emendare. 59. Desideria carnis non perficere: voluntatem propriam odisse. 60. Præceptis seniorum in omnibus obedire, etiamsi ipsi aliter, quod abest, agant; memores illius Domini præcepti: *Quæ dicitur servite; quæ autem faciunt facere nolite.* 61. Non velle dici sanctum antequam sit; sed prius esse, quod verius datur. 62. Præcepta Dei factis quotidie adimplere. 63. Castitatem amare. 64. Nullum odisse. 65. Zelum & invidiam non habere. 66. Contentionem non amare. 67. Elationem fugere. 68. Seniores venerari. 69. Juniores diligere. 70. In Christi amore pro inimicis orare. 71. Cum discordantibus ante solis occasum in pacem redire. 72. Et de Dei misericordia nunquam desperare.

Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritualis; quæ cum fuerint à nobis die noctuque ineffabiliter adimpleta, & in die iudicii reassignata, illa nobis merces à Domino recompensabitur, quam ipse promittit: *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus his qui diligunt eum.* Officia verò ubi hæc diligenter operemur, claustra, vel cellule sunt Solitiorum, & stabilitas in retrusioe.

CAP. XXVI. De observatione mandatorum Dei.

OMNIBUS quidem Christianis expedit observare & obedire mandatis Domini nostri JESU CHRISTI, & maxime Solitariis. Sed sciendum nobis est, quod

ad coobservandam memoriam Dei, & ad obediendum præceptis ejus plurimum prodest etiam secretius & remotius habitare. Nam permixtum vivere cum his, qui negligentius agunt circa timorem Dei, & contemptum habent mandatorum ejus, plurimum nocet; sicut & Salomonis sermo testatur dicens: *Cum bo-Ecc. 37. 12. mine irreligioso ne habitaveris, ne forte discas semitas ejus, & facias laqueos anime tue.* Et iterum: *Ne amuletis hominem injustum, Prov. 3. 31. ne imiteris vias ejus.* Unde & Petrus Apostolus ait: *Iustum igitur & valde iustum. Theol. 3. est separari eum, qui salvari vult, ab eo qui non vult.* Hinc Paulus sub magna denuntiatione dicit: *Denuntiamus autem vos, fratres, per adventum Domini vestri JESU CHRISTI, ne subtrahatis vos ab omni fratre inordinatè ambulante.* Hinc etiam Hieronymus ait: *Negotiatorem clericum, & ex inope divitem, & ex ignobili gloriosum, quasi quandam pestem fuge; corumpunt enim bonos mores confabulationes pessimæ. Tu aurum contemnis, alius diligit; tu calcas opes, ille sectatur; tibi cordi est manluendo, silentium, secretum; illi loquacitas.* Hic satis evidenter ostenditur, quod plurimum impedit societas & permixtio eorum, qui vitam dissimilem ducunt.

Igitur ut neque per oculos, neque per aures recipiamus malas delectationes ad peccandum, & ut orationi possimus vacare liberius, oportet omnino habitare secretius atque remotius: hoc enim modo & præcedentes consuetudines à nobis excidere poterimus, in quibus contra præcepta Dei agebamus. Non enim parvus labor est, ut se aliquis à priori non bona consuetudine reflectat ac revocet. Uode illud vulgare proverbium dicitur: *Mala consuetudo aut vix, aut nunquam tollitur.* Quapropter se volumus mandata Dei observare & custodire, studeamus primo omnium nos ipsos abnegare, & crucem Christi tollere, & sic eum sequi. Ipse Dominus ad amorem sui & observationem mandatorum suorum nos provocat, dicens: *Si diligitis me, mandata mea servate.* Et iterum dicit: *Qui habet mea mandata, & servat eas, ille est qui diligit me.* Tunc namque diligimus Deum, si ejus mandata servamus, & omnia visibilia pro amore ejus contemnimus. E contrario tunc nequaquam eum diligimus, cum ejus præcepta non custodimus. Unde Joannes Apostolus ait: *Qui dicit quoniam diligit Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est.* Verè enim diligimus Deum, si ejus mandata observamus. In operatione autem mandatorum ejus cognoscere possumus, utrum Deum diligamus, an non. Non enim ordinem mandato-

Math. 23.

1. Cor. 2. 9.

Joan. 14.

11.

1. Joan.

20.

datorum Christi hic inferere per omnia disposuimus, sed ex parte, & quantum ad propositum nostrum sufficit, & præfens ratio postulat. A parte enim totum intelligitur. Primum itaque ea commemorare oportet, quæ nos ad amorem Dei & proximi provocent, id est: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex omnibus visceribus tuis: hoc est maximum & primum mandatum. Secundum autem simile est hoc: Dilige proximum tuum sicut teipsum. In his duobus mandatis tota lex pendet & Propheta.* Unde beatus Gregorius ait: Præcepta Dominica multa sunt, & unum. Multa per diversitatem operis; unum in radice dilectionis. Si in his duobus præceptis tota lex pendet & Prophetæ, & si utilitas omnium mandatorum una est; & si omnia mandata unum esse videntur; tunc non est nobis necesse cuncta mandata Dei in hoc capitulo sigillatim inferere. Sed videamus, quid sit quod nobis præcipitur: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Quid enim est Deum ex toto corde diligere, nisi ut cor nostrum non sit inclinatum ad ullius dilectionem amplius, quam Dei? Verbi gratia, si aurum, si argentum, si varias possessiones & honores temporales, si mancipia, & animalia, cæteraque hujusmodi toto affectu diligimus, Deum ex toto corde non amamus. Pro quanta enim parte in aliquo horum amor cordis nostri fuerit occupatus, pro tanta parte minus est ad Deum, & pro tanta parte minus diligimus Deum. Sicut enim casta mulier, quæ virum suum amat, nullum alium amat; ita & homo, si Deum amat, mundum non amat; si autem mundum amaverit, jam Deum ex toto corde non diligit. Et ideo reflectamus cor nostrum, & mentem nostram, & omnes actus nostros ab amore visibilium rerum, & Deum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute diligamus. Tunc enim Deum diligimus, si omnes sensus nostri, qui pertinent ad mentem, Deo vacant; si intellectus noster Deo ministrat, si sapientia nostra circa Deum est, si omnis cogitatio nostra ea, quæ Dei sunt, tractat. Tunc etiam verè Deum diligimus, si semper de ejus servitio cogitamus, & loquimur, & ejus mandata juxta vires adimplere satagimus. Deus enim non se verbis tantum vult diligi, sed corde puro, & operibus justis. Non postulat à nobis aurum neque argentum, neque aliquid hujusmodi: sed si fuerint nobis ista, disperdi gentibus præcipit. Nos ipsos quærit, in nobis requiescere cupit. Hoc solummodo à nobis exigit, ut eum ex toto corde diligamus, & mandata ejus custodiamus, & templa nostra impolluta ei servemus,

Cod. Regal. Tom. I.

quatenus ipse semper in nobis habitet, & nos in illo permaneamus. Quapropter accedamus ad eum, & copulemur in affectu ejus.

Sequitur, *Dilige, inquit, proximum tuum sicut teipsum. Qui diligit proximum* Rom. 13.

inquit Apostolus, legem implevit; qui autem è contrario odit, homicida est. Qui proximum suum diligit sicut seipsum, non occidit illum, non mentitur illi quem diligit; nec illius rem concupiscit; non insuper hoc, quod non vult, ut faciat ei aliquis, facit illi, quem sicut seipsum diligit. Sequitur: In his duobus mandatis tota lex pendet & Propheta; Jam enim su- Mem. 12.

pra diximus, ut omnium mandatorum 40.

una est utilitas, & omnia mandata nrum videntur esse mandatum; ita sibi invicem coherent, ut alterum sine altero esse non possit. Nec enim Deus verè sine proximo, nec proximus verè diligitur sine Deo. Nam, sicut supra diximus, impossibile est omnia mandata Dei in hoc capitulo inferere, sed breviter succinctè-

que ea commemoravimus, quæ nos ad amorem Dei possint excitare. Sciendum tamen nobis est, quia non solum præcepta Evangelica, verum etiam Prophetica & Apostolica mandata diligentissimè scrutari, & fidelissimè observare, & obedire eis debemus. Ideoque studeamus Deum ex toto corde diligere, & mandata ejus scrutari, & semper antè oculos mentis habere, & ea non ex parte, sed per omnia diligere; quatenus illam beatitudinem consequi mereamur, quam ille hymnicus Rex & Propheta commemorat dicens: Beati qui scrutantur testimonia ejus, in toto corde expirant eum. Studeamus Psalm. 118.

etiam, fratres mei, & proximos nostros ut propria viscera diligere, ut simul cum eis ad gaudia sempiterna feliciter pervenire, & gaudere mereamur. 2.

CAP. XXVII. Lamentabilis descriptio de his, qui præcepta Christi non observant.

DE præceptis ergo Domini nostri Jesu Christi unum adhuc capitulum excipere volui; sed cum reminiscerer, quod istis temporibus penè jam nemq̄ sit, qui ea observare valeat, vel sataget, majus mihi desiderium extitit flendi, quam scribendi. Merito enim lugendum est præfens vitæ tempus, in quo tot mala tantaque flagitia videmus quotidie cumulari; quæ si velimus per singula considerare, nunquam poterimus à lacrymis temperare. Sic autem omnia consula, sic cuncta sunt resoluta, ut jam nec virtutis quidem vestigium usquam appareat. De spurcitiis enim & luxuriis; atque de cæteris nequitiiis, nostris diebus mundum

· R ·

reple-

repletum esse perspiciamus: Et, quod est omnium malorum infelicissimum, jam nec ipsi emendamus, nec aliis emendandi exemplum præbemus; sed sumus velut sepulchra dealbata, quæ à foris apparent hominibus speciosa, intus verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia. Et contigit nobis hoc quod illis solet evenire, qui vel phrenesin patiuntur, vel mente capti sunt; à quibus cum multa turpia & periculosa vel dicantur, vel etiam gerantur, nec pudoris aliquid, nec etiam penitentiam capiunt, quinimo, & magnifici sibi ac sapientiores videntur esse sanis ac sapientibus. Ita ergo & nos, cum omnia, quæ sanitati contraria sunt, gerimus, nec hoc ipsum quidem, quod est sanitas, novimus. Si fortè enim in corpore parum aliquid morbi nos pulsaverit, statim medicos adhibemus, & pecunias eis damus, & omni observantia, quod nobis competit, gerimus, nec prius cessamus, quam ea, quæ nobis molesta sunt, mitigentur. Anima verò cum quotidie vulneretur, lænetur, uratur, præcipitetur, & modis omnibus peccat, nec parva quidem pro ipsa nos cura sollicitat. Certum est enim quod nos omnes pariter corrupti & absumit incuria, dum nemo est, qui opportuna præbeat, & inopportuna prohibeat, & cum omnes cura indigeamus, nemo est, qui medicinam prædicationis adhibeat, & penitentiam curationis imponat. Etenim si religiosus homo aliquis extrinsecus undecunque in his partibus adveniret, & præceptorum Christi ac nostræ conversationis confusionem videret, nescio si alios aliquos magis, quam nos, inimicos esse & contrarios præceptorum Christi judicaret, & quasi qui studium quoddam habuerimus, in omnibus contraria agere, quam Christus nobis præcepit. Sed ne quis putet fortè exaggerationis causa à me hæc verba proferri, probamenta jam nunc adhibebo, non aliunde, quam de ipsis Christi mandatis: Christus enim noster in Evangelio ait: *Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, reus erit iudicio: qui autem dixerit fratri suo racha, reus erit concilio: qui autem dixerit fatuus, reus erit gehenna ignis.* Hæc quidem Dominus Jesus. Nos autem tanquam increduli & infideles calcamus hæc legem, & quotidie innumeris injuriis fratres nostros afficimus, quasi inde aliquid præmi expectemus. Sed videamus nunc, quantum sit inter justitiam Phariseorum & Christianorum discrimen. Illos occisio reos facit iudicio, nos autem ira similiter reos facit iudicio. Et si nos ira reos facit iudicio, quomodo audeamus quotidie tam leviter

non solum contra juniores, verum etiam contra æquales ac majores nostros irasci? Non solum autem de ira, verum etiam de omni verbo otioso, secundum eundem Domini nostri sententiam, redditur sumus Deo rationem. Racha enim dicitur inanis & fatuus. Et cum frater noster ita credat in Christum sicut & nos, quomodo illum audeamus inanem, vel fatuum, vel absque mente vocare? Nam quod Dominus racha & fatue dicit, hoc ostendit, quia nec leve quidem, nec minimum in fratre collatum convitium nobis relaxabitur, ut non pro omnibus judicemur; nisi iusto satisfecerimus, & condignam penitentiam in hac vita agamus. Et ideo de istis levioribus mandatis sententiam dedit nobis Christus, ut & de cæteris omnibus quæ prævaricamur similiter sentiamus. Præterea quoque in tantum humanus metus timori Dei præponitur, ut si fortiores, ac potentiores nostri aliquam injuriam aut contumeliam nobis faciant, ipsas etiam promptè & mansuetè sustinemus; erga cœquales verò vel inferiores interdum nec læli conovemur & irascimur. Quis ergo erit inanis aut alienus ab hac culpa? Si autem miles terrenus in conspectu regis terreni non ausus est irasci, neque aliquid suæ indignationis ante oculos ejus ostendere, quomodo audeamus coram Rege æterno irasci, & indignationem nostram ante faciem ejus ostendere? Rex ergo terrenus deforis tantum videt hominum corpora, & ipsa solummodo habet in potestate: Rex verò cælestis cœdis nostri conspicit arcana, & potestatem habet utrumque, & corpus & animam, perdere in gehennam. Propter quod nec erga famulos quidem negligendum est istud præceptum: Neque enim sine causa debemus contra ipsos irasci; quia & illi à Christo simili ut nos libertate sunt donati. Neque etiam si aliquem videmus mandatum Domini præterire, irasci contra eum debemus; sed potius miserationem & compassionem erga illum nos habere oportet; secundum eum qui dixit: *Quis infirmatur, & s. Cor. 12. ego non infirmor?* Illud autem quod in se-29. quentibus habetur; quis nos infidelium etiam fabulosum judicet, cum æterna Dei voce sancitum sit? ait enim: *Si au-Math. 5. 23: tem offeris munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum.* Nos autem è contra pugnas habentes ad invicem, & dolos in corde versantes, accedimus ad altare Dei. Et cum Deus & Dominus tantam curam reconciliationis nostræ habeat, ut patiatur munera sua relinquere, & ante altare imperfecta manere, atque

Math. 5.
23.

Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis, reus erit iudicio: qui autem dixerit fratri suo racha, reus erit concilio: qui autem dixerit fatuus, reus erit gehenna ignis. Hæc quidem Dominus Jesus. Nos autem tanquam increduli & infideles calcamus hæc legem, & quotidie innumeris injuriis fratres nostros afficimus, quasi inde aliquid præmi expectemus. Sed videamus nunc, quantum sit inter justitiam Phariseorum & Christianorum discrimen. Illos occisio reos facit iudicio, nos autem ira similiter reos facit iudicio. Et si nos ira reos facit iudicio, quomodo audeamus quotidie tam leviter

Quis infirmatur, & s. Cor. 12. ego non infirmor? Illud autem quod in se-29.

quentibus habetur; quis nos infidelium etiam fabulosum judicet, cum æterna Dei voce sancitum sit? ait enim: *Si au-Math. 5. 23:*

tem offeris munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Nos autem è contra pugnas habentes ad invicem, & dolos in corde versantes, accedimus ad altare Dei. Et cum Deus & Dominus tantam curam reconciliationis nostræ habeat, ut patiatur munera sua relinquere, & ante altare imperfecta manere, atque

atque interrumpi mysteria sua, donec eamus, & iracundiam cum fratribus nostris solvamus, & nodos, & inimicitias. Nos verò nec hoc quidem erubescimus, sed dies multos manemus in inimicitias, & trahimus sicut funem longum iram & voluntatem malam; ignorant quod tantum longa erit nobis poena, quantum & discordia. Hoc etiam ad cumulum nostrae confusionis est, ut si quid boni nobis dicatur de inimico, non credimus; si quid autem mali, hoc solum credimus, & confirmamus. Et si forte irasci nobis accidat, praecipit Dominus ut ante solis occasum iracundiam nostram amemus. Unde dicit: *Sol non occidat super iracundiam vestram.* Nos autem è contra ne hoc quidem contenti sumus, ut iracundiam nostram ultra solis terminum producamus: sed infidias invicem ponimus, & sive verbis sive rebus supplantare proximos nostros cupimus. Nam osculum pacis quo tempore munera sacra offeruntur, porrigere invicem in usu habemus; sed vereor ne plures ex nobis hoc labii tantummodo faciant, cum Christus pacem non ex ore, sed ex corde desideret. Unde per haec Deus potius exacerbari, quam placari credendus est. Puritas enim & veritas in conspectu Dei placent; respuit autem & odit omne quod simulatur & tingitur. Nam pro his singulis lacrymarum nobis fundenda sunt, & confusio habenda est. Cetera verò praecepta quae restant, in sequenti capitulo, ob compendii causam, breviter & diligenter discutienda relinquimus.

CAP. XXVIII. *Item de eadem lamentatione qua supra.*

Math. 5.

JAM verò quae de consentiendo adversario, vel de concupiscentia illicita, & de oculo dextro, & de manu dextra, & de relinquendis uxoribus praecipuntur, quasi nec scripta sint nec audita, ita contemnuntur. In oculo enim dextro & manu dextra, parentes nostros atque propinquos intelligimus: quod si ad contemplandam veram lucem nobis impedimento sunt, debemus truncare istiusmodi portiones; ne dum volumus ceteros lucrifacere, ipsi in aeternum pereamus. Nam de non jurando erubescere proferre in medium, non solum propter juramenta, sed etiam propter perjuriam. Si enim verè jurare crimen est, & praerivatio mandati, de perjurio quid dicamus? Evangelica autem veritas juramentum non recipit; cum omnis sermo fidelis pro iurejurando sit. Post haec autem Dominus ait: *Si quis te percussit in dextram maxillam, probe illi & alteram: & volenti tecum iudicio contendere, & tunicae tuae asserere, relinque*

Math. 5.
39.

Cod. Regul. Tom. 1.

illi & palium. Et si quis angariaverit te modo le passus, vade cum illo alia via. Percutit te, la ei. Et volenti mutuari à te, ne revertaris. Ad haec enim quid dicimus? Pro singulis autem his lacrymarum nobis tantummodo proferendae sunt, & confusio habenda est: appetit enim contra haec omnia militamus. Pati autem aliquid ex his quae scripta sunt ac ferre, neque in verbis, neque in rebus unquam volumus. Sed etsi in aliquo saltem vel leviter pulsamur, continuo velut ferre bestiae contra eos infurgimus. Sed licet nos in omnibus contraria agamus quae praecipit nobis Christus, tamen eminentius ab eo docemur; Qui diripuerit, inquit, quae tua sunt, qui te laeserit, qui tibi nocuerit, non solum pro his quae tibi abstulit, non indigneris; sed & dilige, & tota charitate constringe, & etiam pro ipso ad Deum diligenter preces funde. Ac si dicatur: Cum ille qui ad diripienda quae tua sunt iniquo spiritu fuerit accensus, si te prolixiorum inveniit in largiendo quam ille venerat in diripiendo, quamvis ille sit ferus & barbarus, erubescit tamen bonitatem tuam, mitigabitur à furore, respiciet continuo & facti poenitebit, ac suum quidem peccatum exhorrescet, tui verò animi virtutem mirabitur & amabit. Sed hoc ubi nunc invenio? Cujus enim talem vitam mitabor? Neminem autem nunc invenire queo, qui haec injuriam patienter ferre velit. Christus enim nos orare pro persequentibus & calumniantibus jubet; nos autem non solum contra inimicos, sed etiam contra amicos saepe inimicitias & infidias ponimus. Christus maledicentibus benedici jubet, nos è contra non solum multiplicatas maledictiones restitimus, sed etiam si possumus pro verbis flagellis eos credimus. Nonne tibi videntur, o homo, omnimodis contraria esse, ut dixi, praeceptis Christi quae gerimus? Nonne magis pugnam habemus contra mandata ejus, quam obedientiam? Et idè merito lugemus, & inobedientiam nostram merito plangimus. Sed dicit aliquis: impossibilia nobis praecipit Christus. Quid agis, o homo? Numquid ignoras quid David in Saul fecit? Quid Stephanus Martyr, qui pro lapidantibus exoravit? Oblitus es, quid ipsemet Christus docuit & fecit, dicens: *Pater ignosce illis, non enim sciunt, quid faciunt.* Volentibus enim observare Christi praecepta, non sunt impossibilia, sed levia, nolentibus verò & inobedientibus videntur esse dura & impossibilia: cum idem Dominus dicat: *Onus meum leve.* & *jugum meum leve.* Jam verò quid dicam de hoc quod scriptum est in oratione Dominica: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & Math. 6. 12.*

Luc. 23: 34.

Math. 11.

30.

Math. 6. 12.

nos dimittimus debitoribus nostris? Quisnam est ex omnibus nobis, qui cum fiducia hæc Deo dicere audeat? Nam etsi nihil faciamus inimicis & debitoribus nostris, habemus tamen intra nos insanabile vulnus lrae retentum in corde. Et si tantummodo non lædas eum qui te læsit, avertis te tamen ab eo, nec libenter eum vides, manet sine dubio vulnus in pectore, & dolor augetur in corde. Nunquid tu ita vis propitium tibi fieri Deum; ut non quidem te lædat, avertat se tamen abs te, & peccatorum tuorum memoriam teneat, & videre te nolit? Igitur qualem vis esse erga te Deum, cum peccatorum veniam possis, talem te exhibere debes his qui deliquerunt in te; sicut & sapientium quidam dixit: *Homo homini servat iram, & a Deo querit medelam.* Et si homo erga hominem non habet misericordiam, quis propitiabitur delictis ejus? Vellem scire jam & huc usque progressus finem sermonibus meis imponere. Erubescio enim & confundor ultra procedere. Sed quid iterum tacere proderit, cum ab ipsis mandatis Christi, quæ impugnamus, silenter etiam arguamur? quomodo autem latebimus, cum qui novit corda nostra, judicaturus est ea? Quid ergo dicam de illo mandato, quo jubemur non thesaurizare super terram? Cæteri verò quasi è contrario audierint præceptum, & quasi dictum sit ad eos: Thesaurizate omni modo super terram; Ita relinquentes cælum adhererunt terræ, & insanunt erga pecunias congregandas, totoque affectu odiunt Deum, diligunt autem mammonam. Quod autem dictum est. *Nolite cogitare de crastino,* nec audire scio aliquem, nec omnino servare. Et propterea de hoc mandato dicere aliquid erubescio. Etenim oportebat nos quocumque pacto loquente Christo & pronuntiantem non dubitare, sed credere. Nunc verò etiam cum & causas & rationes adhibeat mandatorum suorum, atque exemplis ea validissimis muniat, nec sic quidem erubescimus. Propter hoc enim & avium quæ non arant, neque seminant, & liliorum quæ non nent, similitudines posuit, ut nemo dubitaret. Et tamen nos sicut gentes, aut fortè etiam aliquid desperabilius gentibus de his cogitando consumimur. Sed de hoc, ut dixi, mandato plura dicere erubescio, ad sequentia tamen veniam, si fortè alicubi solatium qualecumque mei pudoris inveniam. Quid ergo sequitur

deque sufficeret; quippe qui in alienis delictis severi & amarissimi judices residemus; nostras autem trabes in oculis propriis infixas non videmus; à quo vitio neque seculi hominem, neque Monachum, neque etiam Solitarium ullum facile reperies liberum. Neque etiam de hoc exhorrestimus, quod idem ipse ait: *In quo enim iudicio judicaveritis, judicabimini.* Nam dic mihi, quid laboris habet, ut non judices alium? Nos autem qui cum possumus sine labore mandatum Dei servare, laboramus & nitimur, ut illud præveritemur. Quia & revera ipse pronuntiauit de præceptis suis, quod nihil in eis onerosum sit, sicut paulo ante retuli, id docens: *Jugum meum suave est, & onus meum leve.* Nos namque econtra gravia effricimus, quæ ille levia constituit. Quamvis enim sint aliqua, in quibus paululum laboris adhibendum est, tamen quidquid ipse præcepit leve est, etiam si sit tribulatio. Et si tribulatio, quomodo leve est? Leve, inquam, est, quia immensum pondus futuræ gloriæ levem facit præsentis temporis tribulationem. Sequitur: *Nolite, inquit, dare sanctorum* Math. 7. 6. *causam, neque prouiciatis margaritas vestras ante porcos.* Nos verò econtra laudis amore, & jactantiæ vitio corrupti, etiam huic præcepto contraria gerimus, atque hominibus neque intellectum purum habentibus, neque fidem sanam retinentibus, & insuper peccatorum maculis innexis, sine ulla discretione mysteriorum secreta nudamus. Multum est enim, si velimus singula quæque mandata discutere, quæ omnimodis in contemptu habentur ab hominibus, ut illud: *Quæcumque vultis ut faciant vobis homines, eadem & vos facite illis.* Nos namque è contrario omnia facimus hominibus, quæ ipsi nolumus pati. Et rursum, qui iusti sumus per angustam viam incedere, per latam semper incedimus. Hi autem qui videntur sustulisse crucem suam, & sequi Christum, de lata & spatiofa via solliciti requirunt. Sic enim facere solent illi, qui sæculum relinquere disponunt. Cum autem de Monasteriis aut retrusione, vel etiam de locis habitantium percontantur, ante omnia de requie tractant & de opportunitate. Prima tamen sollicitudo statim & prima verba ista sunt: *Estne ibi requies quo eundem est?* Inveniuntur ibi ea, quæ necessaria sunt abundant: Primum enim, ut dixi, solliciti requirunt, si nihil horum desit, quæ lata & spatiofa via deponit. Quid agis, o homo? Quid loqueris? Arcam & angustam viam iustus es ambulare, ut quid de requie, ut quid de abundantia percontaris? Verum ne me existimet aliquis hæc dicendo alios incutare, jam nunc

Ecol. 28. 3.

Homo homini servat iram, & a Deo querit medelam. Et si homo erga hominem non habet misericordiam, quis propitiabitur delictis ejus? Vellem scire jam & huc usque progressus finem sermonibus meis imponere. Erubescio enim & confundor ultra procedere. Sed quid iterum tacere proderit, cum ab ipsis mandatis Christi, quæ impugnamus, silenter etiam arguamur? quomodo autem latebimus, cum qui novit corda nostra, judicaturus est ea? Quid ergo dicam de illo mandato, quo jubemur non thesaurizare super terram? Cæteri verò quasi è contrario audierint præceptum, & quasi dictum sit ad eos: Thesaurizate omni modo super terram; Ita relinquentes cælum adhererunt terræ, & insanunt erga pecunias congregandas, totoque affectu odiunt Deum, diligunt autem mammonam. Quod autem dictum est. *Nolite cogitare de crastino,* nec audire scio aliquem, nec omnino servare. Et propterea de hoc mandato dicere aliquid erubescio. Etenim oportebat nos quocumque pacto loquente Christo & pronuntiantem non dubitare, sed credere. Nunc verò etiam cum & causas & rationes adhibeat mandatorum suorum, atque exemplis ea validissimis muniat, nec sic quidem erubescimus. Propter hoc enim & avium quæ non arant, neque seminant, & liliorum quæ non nent, similitudines posuit, ut nemo dubitaret. Et tamen nos sicut gentes, aut fortè etiam aliquid desperabilius gentibus de his cogitando consumimur. Sed de hoc, ut dixi, mandato plura dicere erubescio, ad sequentia tamen veniam, si fortè alicubi solatium qualecumque mei pudoris inveniam. Quid ergo sequitur

Math. 7. 1.

post hæc? *Nolite judicare, ut non judicemini.* Ego enim solatium mei pudoris invenire credebam, augmenta nunc confusionis reperi. Si autem nullum nobis peccatum aliud fuisset admittum, pro hoc solo gehennæ nos tradi satis abun-

nunc de meipſo narabo. Quondam cum de ſeculi abrenuntiatione, & de ſolitaria habitatione cogitare ceppiſſem, ego ſcio quam follicite infra memetiſum perſcrutabar, unde viverem, & unde mihi in ipſa habitatione ea quæ neceſſaria ſunt corpori præberentur? Sed & illud non ſegnitè requirebam: unde haberem veſtimenta, unde luminaria; unde etiam ligna, & legumina, & cætera talia. Ira enim ego cum omni ſollicitudine de requie corporis apud memetiſum tractabam. Heu, quàm ſubtiliter ille artiſex mali diabolus nos decipit, & quanta cæcitate oculos noſtræ mentis obducit! Ad regnum cælorum cupimus aſcendere, & interrogamus ſi aliqua nobis difficultas occurrat in itinere. Ad cœli ſublimitatem & divitias ſeſtinamus: ad ipſas, inquam, divitias, quas nec oculus vidit, nec auris audivit, neque in cor hominis aſcenderunt; & de requie corporis percontamur?

Nam, ſicut diximus ſupra, multum eſt, ſi velimus ſingula quæque mandata Chriſti in hoc loco diſcutere. Tamen oportet nos flere & lugere pro his ſingulis quæ impugnamus, & in contemptu habemus, quatenus ab ipſis ſceleribus, quæ per inobedientiam & contemptum eorundem mandatorum Chriſti incurrimus, uberrimis lachrymarum ſtictibus abluï expiarique, Deo opitulante, mereamur.

CAP. XXIX. *De compunctione cordis.*

COMPUNCTIO etenim cordis eſt humilitas mentis, cum lacrymis, & recordatione peccatorum, & timore judiciï. Nam ex humilitatis virtute compunctio cordis naſcitur. De compunctione cordis confeſſio peccatorum propagatur. De confeſſione peccatorum poenitentia generatur. De poenitentia autem indulgentia peccatorum percipitur. Quatuor enim ſunt qualitates affectionum quibus mens juſti tædio ſalubri compungitur; hoc eſt, memoria præteritorum peccatorum, recordatio futurarum poenarum, confideratio peregrinationis ſuæ in hujus vitæ miſeria, deſiderium ſuperne patriæ, quatenus ad eam quanto citius valeat pervenire. Quando ergo iſta in corde ſunt, credendum eſt tunc eſſe Deum per gratiam cordi humano præſentem. Præterea quoque oportet nos, qui compunctionem cordis perfectè deſideramus, habere prius animo & mente ab omni perturbatione ac fluctuatione viſibilium rerum ſecedere, atque ad illa conſcendere ſilentia, ubi quies ſumma, jugis tranquillitas, & pura eſt ſerentia; ibique oculum mentis noſtræ tota intentione ſemper

debemus deſixum habere. Oportet etiam nos diem mortis ante oculos mentis habere, & præterita peccata ad memoriam revocare; & eorum qui in inferno gemunt rememorari, & quomodo ibi ſunt animæ, in quam amaro ſilentio, aut in quam peſſimo gemitu, vel metu, ſive cruciati, aut in quali expectatione & dolore; & pro his infinitas debemus lacrymas fundere. Recogitemus autem diem reſurrectionis, & illud terribile, & horrendum, atque tremendum judiciû Chriſti; & præmium juſtorum, & poſitam peccatoribus poenam, quam paſſuri ſunt in conſpectu Dei. Sed & ſupplicia omnia, & ignem inextinguibilem, & vermes immortales, & tartarum tenebrarum ad memoriam revocemus: & ſuper hæc omnia dentium ſtridorem, & tormenta perpetua pertimeſcamus. Adducamus etiam ad medium bona, & gaudiôſa gaudia, quæ ſunt juſtis reſpoſita coram Deo & Angelis ejus in æterna gloria. Cogitemus autem quàm glorioſi ſint illi Angelorum chori, quæ ſocietas beatorum ſpiruum, & quæ ſit majestas æternæ viſionis Dei. Ulteriorumque horum commemorationem jugiter in cordibus noſtris habeamus: ſuper judiciâ quidem peccatorum ingemifcamus, ſuper bona verò juſtis reſpoſita gaudeamus: ſicque fir, ut perfectâ compunctio formidinis tradat animum compunctioſi dilectionis.

CAP. XXX. *Quod duo ſunt genera compunctionum.*

Duo igitur ſunt compunctionum genera, hoc eſt, irriguum ſuperius, & irriguum inferius. Irriguum quippe inferius quiſque accipit, cum inferni ſupplicia ſtendo pertimeſcit. Irriguum verò ſuperius accipit, cum ſcſe in lacrymis cæleſtis regni deſiderio affligit. Sciendum namque eſt, quia nullum habebit accessum ad compunctionem cordis, iſ qui in riſu & jocis Immoderatus fuerit. Non enim convenit ei, qui ad perfectionem nititur aſcendere, in modum parvuli inſenſari jocari, nec diſſolutiſ labiis riſum proferre, ſed ſubridendo tantum mentis lætitiâ indicare. Amentia namque eſt cum ſtrepitu ridere. Parvuli enim eſt ludere, perfecti autem viri lugere, jocus verò & riſus negligentem & tepidum efficiunt virum juſtum erga Deum ſervitium. O quantam perniciem præparant riſus & jocus! & e contrario quantum lucrum aſſerunt ſtetus ac luſtus! Quem enim delectat hic ridere, poſtmodum flebit amariffimè: qui autem hic lugere voluerit, in poſterum ſine ſine gaudebit. Nam & Salvator noſter beatos vocat lugentes; & qui nunc lætantur,

Jac. 4. 9.

Prov. 14.

13.

flere eos dicit in novissimo. Unde Jacobus Apostolus ait: *Atteri estote & lugere, risus vester in lacrum convertatur, & gaudium in marem.* Hinc per Salomonem dicitur: *Risus dolore miscbitur.* Hinc Gregorius ait: Nemo potest & hic gaudere cum seculo, & illic regnare cum Christo. Hinc etiam in collationibus Patrum legitur: Vidit, inquit, senex quemdam ridentem, & ait illi: Coram caelo & terra rationem totius vite nostrae reddituri sumus, & tu rides? Quapropter non nos oblectet puerilis jocus ac risus, sed lectiones sacrae & spiritualis melodiae cantus. Quamvis enim dura sint corda nostra ad lacrymas produendas, mox tamen ut psalmodum dulcedo insonuerit, ad compunctionem cordis animum nostrum inflectit. Multi enim reperiuntur, qui cantus suavitate commoti sua crimina plangunt, atque ex ea parte magis flentur ad lacrymas, ex qua psallentis insonuerit dulcedo suavitatis. Sed studendum nobis est, ut etiam post compunctionis tempora, in quantum Deo largiente possimus, ipsam vim lacrymarum in nosmetipsos conservemus; ne nos post compunctionem cordis cogitatio fluxa dissolvat; ne mentem nostram vana leticia subripiat; ne lucrum compunctionis anima nostra per incuriam fluxae cogitationis perdat. Sic quippe quod poposcerat, obtinere anima meruit, quia fe post lacrymas in eodem mentis vigore servavit. De qua nimis scriptum est:

1. Reg. 1.

13.

Vultus ejus non sunt amplius in diversa mutati. Quia igitur non est oblita quae petit, non est privata munere quod poposcit. Nos autem quia post baptismam inquinavimus vitam, rebaptizemus in lacrymis conscientiam nostram. Qui ergo lacrymas indefinenter fundit, & tamen peccare non desinit, lamentum habet, sed mundationem non habet. Ubi autem lacrymae abundant, ibi cogitationes fordidae non approximant. Compunctio sanitas animae est, compunctio illuminatio mentis est; compunctio remissio peccatorum est; compunctio Spiritum sanctum habitare facit in se.

CAP. XXXI. De reverentia & instantia orationis.

OPORTET itaque nos certissimè scire, & veraciter credere, quia assiduitate orationum adipisci possumus remissionem omnium peccatorum; si tamen actus orationi, & labia cordi non discrepaverint. Melius enim est corde orare cum silentio sine sono vocis, quam solis verbis sine intuitu mentis; quia non verba deprecationis Deus intendit, sed cor orantis aspicit. Nam negligentes orationes nec ab ipso homine impetrare valent quod

volunt. Si enim cum hominibus potentibus volumus aliqua suggerere, non praesumimus nisi cum humilitate & reverentia; quanto magis Domino Deo universorum cum cordis humilitate, & puritatis devotione, supplicandum est? Et non in multiloquio, sed in puritate cordis nos exaudiri sciamus: Et ideo brevis & pura debet esse oratio, nisi forte ex affectu inspirationis divinae gratiae protendatur. Cum enim in oratione adistimus, gemere & flere debemus; reminiscens quàm gravia sunt scelera, quae commisimus, quamque dira inferni supplicia, quae timemus. Longe quippe à Deo est animus, qui in oratione cogitationibus saeculi fuerit occupatus. Et tunc veraciter oramus, quando aliunde non cogitamus. Sed valde perpauci sunt, qui tales orationes habeant: & licet in quibusdam sint, difficile tamen est, ut semper sint. Tunc autem magis diabolus cogitationes curarum secularium nostris mentibus ingerit, quando nos orantes aspexerit. Sed nos e contra tam perseveranter in oratione persistere debemus, quousque importunas secularium rerum cogitationes ab inimico latenter immixtas superemus. Quoties enim quilibet aliquo tangitur vicio, toties se ad orationem subdat; quia frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. Et qui leditur, non desinat orare pro se ledentibus: quia sicut nullum proicit in vulnere medicamentum, si adhuc ferrum in eo sit, ita nihil illius oratio proficit, cujus adhuc dolor est in mente, & odium manet in pectore.

Tantus ergo debet esse orantis affectus erga Deum, ut non desperet precis effectum. Inaniter autem oramus, si spei fiduciam non habemus: *Pecat autem unicusquisque, ut ait Apostolus, in fide nihil habitans. Nam qui dubitat, similis est fluvii maris, quae à vento movetur, atque dispergitur.* Dissidentia enim nascitur ex hoc, quod adhuc fe quisque sentit circa peccandi affectionem versari. *Multum enim, inquit Apostolus, valet deprecatio justis assidua.* In tantum utique valet, ut etiam per eam daemonia vincantur, & aditus eorum per ipsam obstruantur, ut oon quocunque volunt, vadant. Unde in Triperita historia legitur ita. Temporibus Juliani Apostatae missus est daemon ab ipso in Occidentem, ut iret velociter, & afferret ei inde aliquod responsum. Cum autem pervenisset daemon ille in quodam loco, ubi quidam Monachus habitabat, stetit ibidem per decem dies immobilis, eo quod non poterat ultra progredi; quia Monachus ille non cessabat orare neque nocte neque die: & tegeret.

regressus est sine effectu ad eum, qui miserat illum. Cui revertenti dixit Julianus: Quare tamdiu tardasti? Respondens daemon ait: Et moram feci, & sine actione reversus sum. Sustinui enim decem dies Publium Monachum, si fortè cessaret ab oratione, & transiret; & non cessavit, & prohibitus sum transire, & rediit nihil agens. Tunc impiissimus Julianus indignatus dixit: Cùm illic ingressus fuero, faciam in eo vindictam. Et intra paucos dies Julianus Dei providentia interit. Et continuo unus ex Præfectis qui cum eo erant, abiit, & vendidit omnia, quæ habuit, & veniens ad senem illum factus est Monachus magnus, & sic permansit cum eo, donec quievit in Domino. Ubi datur intelligi, quia oratio fervorom Dei continua non solum homines salvat, sed etiam diaboli tela exsuperat. Per orationem autem purissimas omnia nobis utilia à Domino tribuantur, & cuncta noxia procul dubio effugantur. Idcirco necesse est nobis & ore & corde sine intermissione orare.

CAP. XXXII. *Quomodo possit aliquis sine intermissione orare.*

DEI servum autem, & maximè Solitariam, oportet sine intermissione orare, legere & operari, ne fortè mentem otio deditam spiritus malignus invadat. Orationibus autem mundamur, lectionibus instrumur, operationibus verò corpus, ne fortè superbiat, fatigamus. Sed querendum nobis est, quomodo quis possit sine intermissione orare. Quidam enim dicere volunt quod ille sine intermissione orat, qui canonicas horas observat. Nobis verò non expedit cæteris horis ab oratione vacare; sed secundum Apostolum sine intermissione debemus orare. Sic autem Domino miserante poterimus illud præceptum implere, id est, si jugiter lingua orare non possumus, vel corde oramus: & si ore, vel corde indefinenter orare nequimus, vel etiam actus nostri tales sint, ut semper pro nobis Deum exoret.

Unde in Colationibus Patrum tale datur exemplum: Lucius Abbas interrogavit quosdam fratres, dicens: Quod est opus manuum vestrarum? At illi dixerunt: Nos non contingimus aliquid opus manuum; sed, sicut Apostolus dicit, sine intermissione oramus. Dixit eis senex: Et non manducatis? Illi autem dixerunt: Etiam manducamus. Et dixit eis: Quando ergo comeditis, quis orat pro vobis? Et iterum interrogavit eos dicens: Non dormitis? Et illi dixerunt: Etiam dormimus. Et senex adjecit: Cùm dormitis, quis orat pro vobis?

Et non invenierunt quid ad hæc responderent ei. Et adjecit: Ignoscite mihi, fratres, quia ecce non facitis, sicut dixistis. Ego autem ostendam vobis, quia operans manibus meis sine intermissione oro. Sedeo namque, juvante Domino, infundens mihi paucas palmulas, & facio ex eis plectam, & dico: *Miserere mei Deus Psal. 50. 1. secundum magnam misericordiam tuam: & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.* Et dixit ei: Oratio hæc est, an non? Et dixerunt ei: Etiam. Ille autem dixit: Quando permansero tota die laborans, & orans ore vel corde, facio plus aut minus sex nummos, & duos ex his dono pauperibus foras ad ostium, & residuos expeudo in usus meos & discipulorum meorum. Ille verò, qui accepit illos duos denarios, orat pro me tempore quo ego manduco vel dormio; atque ita per gratiam Dei impletur in me hoc, quod scriptum est: *Sine intermissione orate.* Quapropter oportet nos, sicut prædictum est, ore vel corde indefinenter orare, vel tale opus facere, ut ipsum pro nobis Deum exoret.

Illud quoque hinc Apostolico præcepto quasi contrarium esse videtur, quod Dominus ait: *Orantes autem nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt.* Itaque animadvertendum est, quod Dominus non dixit: Nolite multum orare, sed nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt, qui secundum politam eloquentiæ facultatis facundiam orant. Ille enim sine intermissione ad Deum orat, qui peccanti in se fratri dimittit; qui non ab hominibus, sed à Deo laudem querit; qui adversus turbam vanorum phantasmatum nstium cubilis cordis sui claudit; & ne aliquid impedimentum ejus oratio patiatur, in amore Dei mentis neulum figit.

CAP. XXXIII. *Quod omnes vana cogitationes ex silusione demonum fiant.*

NULLA ergo virtus est in conversatione fervorom Dei, quæ talem habeat laborem, quomodo oratio. Dum enim voluerit homo Deum suum orare, semper demones festinant orationem ejus interrumpere; scientes quia ex nulla alia re tantum impediuntur, quantum per orationem ad Deum suscipiunt. Siquidem neminem alium laborem, quem homo in conversatione religiosa positus assumpserit, quamvis instanter agat, habet tamen aliquam requiem. Oratio autem, ut dictum est, nullam habet requiem. Quæ de re in vitiis Patrum ita legitur: Quodam tempore, nocte sermo ad ostium cellule beati Macarii pulsavit, dicens: Surge Abba Macari, & eamus ad collectam, ubi fratres ad vigiliam congregantur. Sed ille

Rom. 5. 9.

Math. 6. 7.

ille qui gratia Dei repletus erat prudentia, falli non poterat, intellexit diaboli esse fallaciam, & ait: O mendax & veritatis inimice; quæ tibi societas cum collecta & Congregatione Sanctorum? Attilæ: Latet ergo te, inquit, ô Macari, quod sine nobis nulla Congregatio Monachorum agitur? Tum ille: Imperet, inquit, tibi Dominus immunde. Et ille adjecit: Veni denique, & videbis opera nostra. His dictis, dæmon discessit. Et Abbas conversus ad orationem petiit à Deo, ut ei ostenderet, si hoc verum esset, quod gloriatus est dæmon. Abiit ergo ad collectam, ubi à fratribus vigilie celebrabantur, & iterum in oratione Dominum deprecatur, ut sibi verbi hujus veritatem ostendat; & ecce vidit per totam Ecclesiam quasi parvulos quosdam Æthiopes discurrere huc atque illic, & velut volitando deferri. Discurrentes ergo illi Æthiopes pueruli singulis quibusque sedentibus aludebant: & si cui duobus digitalis oculos compressissent, statim dormitabat. Si cui verò in os mississent digitum, oscitare eum faciebant. Ubi verò post Psalmum ad orandum proficissent se fratres, percurrerant nihilominus singulos, & ante alium jacentem in oratione quasi in mulierum speciem vertebantur: ante alium autem quasi ædificantes, aut aliquod portantes, ac diversa quaque agentes apparebant; & quæcumque dæmones quasi ludendo formassent, hæc illi orantes in cordis sui cogitatione versabant. A nonnullis tamen ubi aliquid horum agere cœpissent, quasi quodam repulsu præcipites dejiciebantur, ita ut nec stare quidem prorsus aut transire juxta eos auderent. Aliis verò etiam supra dorsa & cervices Judebant. Hæc cum vidisset sanctus Macarius, ingemuit graviter, & ait cum lacrymis: Exurge Domine ut dispergantur inimici tui, & fugiant à facie tua; quoniam impleta est illusionibus anima nostra. Post orationem autem vocatis seorsum singulis quibusque fratribus, ante quorum faciem dæmones variis imaginationibus ludentes, requisivit ab eis, si in oratione vel ædificandi, vel portandi cogitationes habuerint, vel ita agendi talia diversa, quæ unicuique imaginata per dæmones viderat; & singuli eorum constabantur ita fuisse in corde suo, ut ille arguebat eos. Et tunc intellectum est, quod omnes vanæ & superflue cogitationes, quæ somniorum, vel Psalmorum, seu orationum tempore unusquisque conceperit, illusionis dæmonum sunt. Ab his autem, qui omni custodia servant cor suum, facile repelluntur Æthiopes. Deo enim conjuncta mens, & in ipso tempore præcipuè orationis

intenta, nihil alienum, nihil superfluum recipit.

CAP. XXXIV. *Quod cantantibus & psallentibus præsentia Dei & Angelorum semper adsit.*

QUONIAM quamvis ubique Deum per potentiam divinitatis esse noverimus, & oculos ejus speculari bonos & malos credamus, præcipuè tamen sine aliqua dubitatione, cum divino officio assistimus, per gratum nobis eum adesse præsentem credimus. Ideoque semper memores simus quod Propheta ait: *Ser. Psal. 2. 11. vive Domino in timore.* Et iterum: *Psalmus sapienter.* Tunc etiam Angelici spiritus maximè nobis præsentem adesse credendi sunt, cum divinis specialiter mancipamur obsequiis, id est, cum lectionibus sacris aurem accommodamus, vel Psalmodie operam damus, vel orationi incumbimus, vel etiam Missarum solemniam celebramus. Unde idem Propheta ait: *In conspectu Angelorum psallam tibi.* Quapropter solemus nobis studendum est, ut cum ad divinum officium, vel ad Missarum solemniam celebranda convenimus, semper memores simus, qualiter nos oporteat esse in conspectu Dei, & Angelorum ejus. Et sic stemus ad psallendum, ut mens nostra concordet voci nostræ. Sic enim Apostolus ait: *Psalmus spiritu, psallam & 1. Cor. 14. meus.*

Cavendum est autem, ut non negligenter, nec tepidè, vel inhonestè divinum officium celebremus, neque ad perficiendum pigrè adveniamus; ne, quod absit, in illam sententiam incidamus, qua dicitur: *Maledictus homo qui opus Dei fecerit negligenter.* Observeandum est, ut ne quid in oratoris, vel in cellulis nostris inhonestum vel indecens, ne quid ineptum, vel perversum, aut cogitationibus, aut verbis, aut actibus perpetremus; sed cum timore & veneratione cælesti compleamus officium, quatenus in conspectu Dei & Angelorum ejus digni efficiamur aditare; & Dominus ad nos veniens non quod condemnet in nobis, sed potius quod remuneret, inveniat.

CAP. XXXV. *De laude Psalmorum, & dispositione horarum; in quibus psallere debemus.*

PSALMORUM psallere denique assidua decantatio tristia corda consolatur, gratiores mentes facit, fastidiosos oblectat, inertes excuscat, peccatores ad lamenta invitat. Nam quamvis dura sint corda nostra, tamen mox ut Psalmorum dulcedo infunderit,

nuerit, ad profectum pietatis animum nostrum infectit. Omnis enim duritia cordis eorum dulcedine emollitur: & sicut orationibus regimur, ita Psalmorum studiis delectemur. Oratio autem in presenti tantum vita pro remedio peccatorum effunditur; Psalmorum autem decantatio perpetuam Dei laudem demonstrat, & gloriam sempiternam. Sic enim scriptum est: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te.* Cujus operis frequentiam quicumque fideliter intentaque mente exequitur, quodammodo Angelis sociatur. Quocirca necesse est, ut certis horis, certisque temporibus nostræ servitutis officia persolvamus, id est, Matutino, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, & Completorio. De his diurnis horis ait Propheta David: *Sepes in die laudem dixi tibi.* De nocturnis autem vigiliis idem ipse Propheta ait: *Medita nocte surgebam ad confitendum tibi.* Et rursus dicit: *Memento sui nocte nominis tui Domine.* Et rursus dicit: *Si memor fui tui super sistratum meum, in matutinis meditabor in te.*

unicuique conscientia sua, quia Deum, quem nulla fallunt occulta, inspectorem cordis sui omni hora habebit. Oportet præterea nos orare indefinenter pro nostris benefactoribus, & pro omnibus hominibus, pro Regibus, & omnibus, qui in sublimitate sunt constituti, ut quietam & tranquillam vitam habere possimus. Sciendum verò est, quia quanto quisque magis assiduus fuerit in oratione, tanto feliciorum remunerationem recuperaturus est in æterna beatitudine. Luminaria verò cum omni diligentia sive de propriis laboribus, seu de fidelium oblationibus in suis oratoris noctis tempore provideant Solitaria.

CAP. XXXVI. *Si quotidie Corpus Domini quilibet audeat sumere, vel Missam cantare.*

NON mea itaque opinione, sed sanctorum Patrum assertione hæc utraque reor fieri posse, id est, & Missas quotidie celebrare, & sacrosancta Corporis & Sanguinis Domini mysteria quotidie cum tremore & timore sumere; ab his tamen, qui mundi sunt ab omni inquinamento carnis ac spiritus, & hoc cum metu magno & pavore: quia qui tantum hospitem cupit intra se suscipere, castus debet esse non solum in corpore, sed & mundus in corde. Nam fuit quidam venerabilis Pater nomine Apollonius, qui hoc monebat fratres, ut, si fieri posset, quotidie communicarent mysteriis Christi, ne forte, qui se ab his longè facit, longè fiat à Deo. Qui autem, inquit, frequentius hoc suscipit, frequentius ipsum dubio Salvatorem suscipit; quia idem ipse ait: *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo.* Sed & ipsa commemoratio Dominicæ Passionis cum assidue sit à servis Dei celebrata, primum per hoc compositio datur, ut studeat unusquisque ita paratus inveniri, ne indignus Dominicis mysteriis habeatur. De hac denique re beatus Gregorius in libro Dialogorum ait: Debemus itaque præsens seculum tota mente contemneret, quotidiana Deo lacrymarum sacrificia offerre, quotidianas carnis & sanguinis ejus hostias immolare. Hæc namque singulariter victima ab æterno interitu animam salvat. Sed necesse est, ut cum hæc agimus, nosmetipsos in cordis contritione macremus. Et fidenter dico, quia salutari hostia post mortem non indigebimus, si ante mortem Deo hostia ipsi fuerimus. Quapropter bonum est, ut quod quisque post mortem suam sperat pro se agi per alios, agat

Psalm. 83. 5. *Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te.*

Psalm. 118. 164. *Sepes in die laudem dixi tibi.*

Ibid. 61. *Medita nocte surgebam ad confitendum tibi.*

Psalm. 68. 7. *Memento sui nocte nominis tui Domine.*

Propterea quoque de divinis in nobis officiis, cæterisque horis dici ab oratione nos non oportet vacare, sed semper per intervalla horarum, aut oramus, aut legamus, aut aliquod opus manuum exercemus, quatenus tædium cordis & cogitationum evadere possimus; sicut legitur fecisse beatus Antonius. Qui quodam tempore cum sederet in eremo, animus ejus tædium & confusionem cogitationum incurrit, quia nondum adhuc instanter laborabat; & ait ad Deum: Domine, volo salvus fieri, & non permittunt me cogitationes meæ. Quid faciam in hac tribulatione, & quomodo salvus ero? Et post pusillum surgens exiit foras, & vidit quemdam tanquam seipsum sedentem & operantem; denique vidit eundem ipsum ab opere surgentem & orantem, & iterum sedentem, & flectam de palmis facientem; inde rursus ad orationem surgentem. Erat autem Angelus Domini missus ad correctionem & cautelam dandam Antonio. Post hæc audivit vocem Angeli dicentis: Sic fac, & salvus eris. Ille autem hoc audito, magnum gaudium sumpsit atque fiduciam. Et ita postea faciens, salutem, quam quærebat, invenit. Ita & nos facientes, Deo opiculante, salvabimur. Numerum quoque & mensuram Psalmorum, quos quotidie canere debemus, hic minimè describimus, quia hoc quod Apostolus sine intermissione præcipit agere, ego nullatenus præsumo determinare. Testis sit

Cod. Regul. Tom. I.

ngat ipse dum vivit per se. Bearius quippe est liberum exire de carcere, quam post vincula libertatem querere. Hinc iterum idem Papa in eodem libro adnotat dicens: Nam vir vite venerabilis Cassius Narnienfis Episcopus fuit, qui quotidianum sacrificium Deo offerre confueverat, ita ut penè nullus dies vite ejus abscederet, quin omnipotenti Deo hostiam placationis immoiaret. Dum autem sese cum lacrymis maceraret, mandatum Domini per ejuſdem sui Presbyteri visionem suscepit, dicens: Age quod agis, operare quod operaris, non cesset pes tuus, non cesset manus tua. Natalitio Apostolorum venies ad me, & retribuam tibi mercedem tuam. Qui cum post annos septem ipſo natalitio Apostolorum die Missarum solemnia peregisset, & mysteria sacre communionis accepisset, è corpore exivit. Qua in re pensandum est, quantum prædium sit quotidie sacrosancti Corporis & Sanguinis Domini nostri JESU CHRISTI hostias immoiare; & patenter ostenditur, quam salubre est veluti tanto medicamine. Unde quidam venerandus Poëta dixit:

*Magnam prædium est sacro libamine pasci,
Si cor participis crimina nulla premunt.*

Hinc etiam egregius doctor Augustinus dixit: Nihil sic debet formidare Christianus, quam separari à Corpore Christi. Si enim separatur à Corpore Christi, non est membrum ejus; si non est membrum ejus, non vegetatur spiritus ejus. Unde ait Apostolus: *Quisquis spiritum Christi non habet, hic non est ejus.*

Rom. 8. 9.

Quapropter faciat unusquisque, quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum. Neque enim inter se litigaverunt, aut quisquam eorum alterum alteri se pretulit, Zachæus scilicet & Centurio; cum alter eorum gaudens suscepit Dominum; alter verò dixerit: *Non sum dignus Domine, ut intres sub tellum meum.* Ambo Salvatorem honorificantes, diverso, & quasi contrario modo; ambo peccatis miseri, ambo misericordiam consecuti. Sic & Sacramentum Dominicæ Corporis & Sanguinis unus honorando non audet quotidie sumere, alter similiter honorando non audet ullo die prætermittere.

Luc. 7. 6.

CAP. XXXVII. *Si post illusionem, quæ per somnum solet accidere, debeat quis Missam celebrare, an non?*

NAM, ut ait beatus Gregorius, in ipsa illusionem, quæ per somnum solet

accidere, necessaria est valdè discretio, quæ subtiliter pensare debeat, ex qua re accidat menti dormientis. Aliquando enim ex crapula; aliquando ex nature superfluitate vel infirmitate; aliquando contingit ex cogitatione. Et quidem cum ex nature superfluitate vel infirmitate evenerit, omnimodo hæc illusio non est timenda. Unde ait Propheta; *Quoniam Dominus cognovit signatum non-Pisam. 1089*

strum. Sed quando hoc acciderit, lotus tantummodo aqua, valet se fociare divinis Sacramentis. Cum verò appetitus gulæ ultra modum in sumendis alimentis rapitur, atque ideò humorum receptacula gravantur, habet exinde animus quemdam reatum, non tamen usque ad prohibitionem percipiendi Sacramenta, vel Missarum solemnia celebrandi, cum fortasse aut festus dies exigit, aut exhiberi ministerium, pro eo, quod Sacerdos alius in loco deest, ipsa necessitas compulsi, vel amor sacrificandi animum ad hoc ipsum compellit. Nam si adsunt alii, qui implere mysterium valeant, illusio per crapulam facta à perceptione sacri mysterii prohibere non debet; sed ab immolatione divini Sacramenti abstinere, ut arbitror, humiliter debet, quousque dignis siccibus reconciliatus, & aquarum effusione lotus, accedere iterum valeat ad sacra mysteria. Si verò ex turpi cogitatione vigilantis oritur illusio menti dormientis, patet animo reatus suos. Videt enim, à qua radice inquinatio illa processerit; quia quod sciens cogitavit, hoc nesciens pertulit. Et quando hoc fit, necesse est ut humiliter se subrahat divinis mysteriis, & prius per aquam abluit sordes corporis, & per penitentiam abstergat vulnus cordis; & sic demum, Domino propitiantem, reconcilietur vivificis Sacramentis. Nam in Evangelio Dominus dicit: *Quæ Mith. 5. viderit mulierem ad concupiscendam eam, &c. Jam maritus est eam in corde suo.* In corde suo, inquit, non in corpore. Ideò scriptura alibi non admonet, dicens: *Omni custodia serva cor tuum.* Nam sunt Prov. 4. 23. alii, quibus ita plerumque illusio nascitur, ut eorum animus etiam in somno positus turpibus imaginationibus non fœdetur. Qua in re unum ibi ostenditur, si ipsa mens non tamen sit rea, vel suo judicio libera, cum se & dormiente corpore nihil meminit vidisse. Siquidem, ut quidam Patrum ait, si tale aliquid evenerit per somnum absque phantasmis mulierum, non est peccatum. Ingenitus, inquit, humor in corpore, cum propria repleverit receptacula, suis necesse est ut meatibus digeratur. Ubi verò visus mulierum, & blandimenta carnis per

per fomia occurrunt, si per superfluas & illecebrosas cogitationes contigerit, peccatum esse dicebat. Præterea quoque sciendum est, quia tres sunt motus corporales: unus quidem naturalis; alius autem ex plenitudine ciborum, quando nutritur & fovetur corpus cibis ac potibus, ex quibus calor & sanguis crescunt, & excitant corpus ad libidinem; propter quod Dominus ait: *Videte, ne graventur corda vestra in crapula & ebrietate.* Tertius verò motus est ex insidiis & invidia veniens dæmonum. Quapropter oportet ut ipsam nimiam abundantiam, fluxusque libidinum per multam continentiam, & per multa jejunia, & per continuas orationes restringamus; quia ut ait beatus Augustinus, sicut occisus inimicus non facit nobis injuriam, sic mortificata caro non turbabit animam nostram. Denique hi, qui in deliciis vivunt, si fortè corporis sui ægritudo deposcat, ab omnibus, quæ judicaverit medicus esse noxia, abstinebunt absque mora; cur non multo magis hoc nos facimus, quibus sanitas animæ & spiritus est expetenda? Tales enim debet Dominus habere ministros, qui nulla carnis contagione corrumpantur, sed potius castitatis continentia splendeannt mente & corpore.

CAP. XXXVIII. *De assiduitate lectionis & orationis.*

OPORTET autem nos assiduitatem habere legendi, & instantiam orandi. Nam assiduitate lectionis munitur homo à peccato, juxta Prophetam, qui ait: *In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi.* Hæc sunt enim arma, lectio videlicet & oratio, quibus diabolus expugnatur, & æterna beatitudo acquiritur. His enim armis vitia comprimuntur, & virtutes nutriuntur. In his ergo quasi in speculo quodam seipsum considerare potest homo, qualis sit, vel quo tendat, aut qualiter se dirigat. Ideoque qui vult cum Deo semper esse, debet frequenter legere, & frequenter orare. Nam cum oramus, ipsi cum Deo loquimur; cum verò legimus, Deus nobiscum loquitur. Geminum autem confert donum lectio sacrarum Scripturarum: unum, quia intellectum mentis erudit; alterum, quia à mundi vanitate hominem abstrahit, & ad amorem Dei perducit. Lectio assidua timorem gehennæ incutit, animam purificat, & ad gaudia superna legentis cor infligat. Sicut enim ex carnalibus escis alitur caro, ita ex divinis eloquiis nutritur ac pascitur interior homo: unde ait Propheta: *Quam dulcis faucibus meis eloquia tua, Domine, super mel & favam* *Cod. Regul. Tom. I.*

ori mea. Omnis planè scriptura sancta ad nostram scripta est salutem & doctrinam, ut per consolationem scripturarum in bonis actibus proficiamus. Sicut enim cæcus sepius offendit, quam videns; sic ignorans Dei legem ignoranter sepius peccat, quam ille qui eam novit. Multi namque habent intelligentiæ ingenium, sed negligunt lectionis studium; & quod legendo scire potuerunt, negligendo nesciunt. Multi etiam legunt, & ab ipsa lectione jejuni sunt: de quibus ait Propheta: *Seminastis multum & intulistis parum; Aggæi 1. & comedistis, & non estis satiati, bibistis, & non estis ebriari.* Multum cordi suo seminastis, sed parum recipit, qui de mandatis cælestibus vel legendo, vel audiendo multa cognoscit, sed negligenter operando pauca fructificat. Comedit, & non satiatur, qui verba Dei audiens lucra vel gloriam sæculi concupiscit. Bibit, & non inebriatur, qui ad vocem lectionis vel prædicationis aurem inclinat, sed mentem non mutat. Bibit, & inebriatus non est, qui ea, quæ sunt hujus sæculi, adipisci desiderat. Solet enim per ebrietatem bibentium mens turbari. Si enim quis debriatus esset, mentem procul dubio mutasset, ut terrena jam non quereretur, jam vana & transitoria, quæ amaverat, non amaret. Ille enim beatissimus est, qui divinas scripturas legens verba vertit in opera. Nemo enim potest sensum scripturæ sacræ plenè cognoscere, nisi legendi familiaritate. Nam sicut terra, quæ quanto amplius excollitur, tanto uberiorem fructum reddit; sic quanto quisque frequentius legit, tanto ex ea uberiorem intelligentiam capit. Non oportet Solitarios gentiliam libros legere, ne fortè per oblectamenta inanum fabularum, vel figmenta Poëtarum, mentem excitent ad incentiva libidinum. Neque etiam secreta Dei nimis oportet rimari, scriptura dicente: *Altiora te ne quaeris, & fortiora te ne scrutatus fueris.* Unde Apostolus mirans ajebar: *O altitudo Rom. 11. divitiarum scientiæ & sapientiæ Dei, quam investigabilia sunt judicia, & investigabiles viæ ejus!* Quapropter cautè meditanda, cautoque sunt sensu ea quæ leguntur rimanda; & juxta Apostoli mandata, teneamus quæ recta sunt, & refutemus ea quæ contraria veritati existunt. Sicque in bonis instruamur, ut à malis Deo auxiliante illasi permaneamus.

CAP. XXXIX. *De quotidiano opere manuum Solitiorum.*

SI quando enim ab oratione & lectione cessamus, manuum operationibus insistere debemus, propter hoc quod scriptum

ptum est: *Otiolus inimica est anima.* Antiquus etenim hostis eum, quem otiosus inveniret, facile ad vitia rapit: nam sancti Patres nostri & Apostoli de labore manuum suarum vivebant. Unde Apostolus Thesalonicensibus scribens, ait:

1. Thes. 3
7 *Ipsi enim scitis quemadmodum oportet imitari nos; quoniam non inquieti fuimus inter vos; neque panem gratis manducavimus ab aliquo, sed in labore & fatigatione, nocte & die operantes manibus nostris, ne quem vestrum gravaremus. Non quasi non habuerimus potestatem, sicut & ceteri, sed ut nemetipso formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum essemus apud vos, denuntiabamus, quoniam si quis vult operari, nec manducet.*

Cum enim iste sanctus Apostolus, qui Evangelium predicabat, volebat panem gratis manducare, sed in labore & fatigatione victum quærebat; qua nos fiducia otiosis manibus gratis panem comedere audebimus, quibus non solum ulla prædicatio verbi commissa est, sed ne ulla quidem, nisi animæ nostræ solius cura mandatur? Proinde necesse est nobis laborare manibus nostris, quod bonum est, ut habeamus, unde vivamus, & unde aliquid necessitatem patientibus tribuamus. Unde sanctus Cæcilius dixit: Sic lectioni & orationi debetis incumbere, ut etiam manibus positis aliquid exercere; majorem quoque diei partem sancto operi dedicare. Sed querendum nobis est, cur doctor gentium, & Prædicator Evangelii dicit se non panem ab aliquo gratis manducasse, qui novit Dominum præcepisse, ut qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivant. Et rursum: *Dignus est operarius mercede sua & cibo suo.* Ideo quippe manibus operabatur, unde vivebat, quia indignum erat ab his aliquid accipere, qui errori studebant. Peccat enim, & libertatem prædicandi amittit, qui ab eo accipit munus, qui ideò dat, ne corripiatur. Unde idem Apostolus dicebat: *Omnia mihi licent, sed non omnia mihi expediunt.* Hoc ideò dixit, quia licebat illi ab his, quibus prædicabat sumptus accipere: sed quoniam sciebat pseudo-Apostolos occasionem accipiendi querere, noluit ab his accipere, ne causa ventris vigor Evangelicæ veritatis torpesceret. Non enim instanter potest argui, à quo accipitur. Quamvis enim idem Apostolus pro occasione superius dicta elogere manibus suis laborare, unde viveret, tamen quoties illi necessitas erat, à fidelibus victum accipiebat. Itaque cum esset quodam tempore in magna indigentia, missum est illi à fratribus, unde necessitati & indigentiam ejus ministraretur. Respondit autem illis gratis agna, & dixit:

Bene fecistis communicare necessitatibus meis. Phil. 4.
Ege enim didici in quibus sum, sufficiens esse. 14
Scio enim esurire & abundare, neci & penuriam pati. Omnia possum in eo, qui me confortat. Verumtamen vos bene fecistis mittere vobis meis. Hic autem ostenditur, quia aliquando accipiebat sustentationem necessitatis à fidelibus. Qua de causa beatus Augustinus nobis dat consilium, dicens: Qui ergo non possunt facere sicut Paulus, ut manibus suis se transigant, accipiant à populo, unde sustentent suam necessitatem, sed non negligant eorum infirmitatem. Si in nostra, inquit, domo vel societate eger est aliquis, non prohibeo religiosus, vel religiosus mittere illi, quod eis videtur, ut mittant; neque illis prohibeo, ut non recipiant. Nam & ipse Dominus, cui Angeli ministraverant, loculos habebat, & à fidelibus oblata suscipiens, & suis discipulis, & aliis indigentibus, necessaria tribuebat.

Quantum autem ita dictum sit, oportet tamen Solitarios propriis manibus instanter laborare, etiamsi aliunde habuerint, unde vivant. Sic faciebat Paulus primus & probatissimus Eremitarum. Cum esset in eremo valliore, securus erat de victu, quis de fructibus palmarum, & de oleribus herbarum vivebatur tantum; tamen colligebat folia palmarum, & quotidianum pensum, velut exinde sustentandus esset, à semetipso jugiter exigebat. Cumque opere totius anni antrum ejus fuisset impletum, id quod sollicita cura laboraverat annis singulis, igne supposito concremabat. Iste enim non pro necessitate victus, ut dictum est, laborabat, sed pro corporis afflictione, & cordis purgatione, atque cogitationum soliditate, seu perseverantia cella faciebat. Dicebat autem, sine opere manuum nec in loco posse perdurare Solitarium, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere. Econtra verò fuit alius frater, qui veniens ad Abbatem Silvanum in monte Sina, vidit ibi fratres operantes, & dixit eis: Nolite operari cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Maria optimam partem elegit. Et dixit senex discipulo suo: Vade, voca fratrem istum, & mitte illum in cellam, ubi nihil est. Et cum facta fuisset hora nona, intendebat idem frater ad ostium, si mitterent alii, & vocarent eum ad manducandum. Et cum nemo loqueretur ei, surgens venit ad senem, & dixit ei: Abba, manducaverunt hodie fratres? Et dixit ei senex: Etiam jam comederunt. Ex ille: Et quare, inquit, ma
non

1. Cor. 9.

14.

Luc. 10. 7.

1. Cor. 6.

non vocasti? Et senex respondit: Tu homo spiritualis es, & hoc cibo non indiges; uos autem carnales sumus, & manducare volumus, ideo manibus nostris operamur: tu uero bonam partem elegisti, tota die legens, & nolens sumere carnalem cibum. Qui cum hoc audisset, prostravit se in terram humiliter penitentiam agens, & dixit: Ignosce mihi Abba. Et senex dixit ei: Puto quod opus habet omnino Marthæ Mariæ. Per Martham enim Maria laudatur. Quapropter opus habent Solitarii propriis manibus laborare & operari unde pascantur; quia quod otiosa quiete perfruitur, nisi operi manuum insisterit, & nisi spiritualiter vixerit, more pecudum se componit.

Si quid uero ex operibus Solitiorum veniendum est, videant ipsi, per quorum manus transiunda sunt, ne aliquam fraudem præsumant inferre. Memorentur semper Ananiæ & Saphyræ, ne forte mortem, quam illi in corpore pertulerunt, hanc isti in anima patiantur. In ipsis autem pretiis non subripiat auaritiæ malum, sed semper aliquantulum vilis detur, quam ab aliis secularibus datur; ut in omnibus glorificetur Deus.

CAP. XL. Quod certis horis occupari debent Solitarii in labore manuum.

ERGO statutis certisque temporibus occupari solent Solitarii in oratione & lectione, & certis iterum in labore manuum. Ideoque hac dispositione credimus utraque tempora ordinari, id est, ut omni tempore à manè usque ad horam penè tertiam orationi & lectioni vacent. Ab hora autem tertia usque ad horam quasi nonam laborent, quod necessarium fuerit; nisi forte paululum in stratis suis æstivo tempore pascere voluerint; & semper intermiscatur oratio cum opere. A nona quoque hora usque ad vesperam iterum orationi & lectioni vacent.

Si uero necessitas loci, aut paupertas exegerit, magis in labore manuum demorentur. Omnia tamen mensurate fiant propter pusillanimes. Dominicis uero diebus sive festis, orationi tantum & lectioni vacent. In noctibus quoque vigilias sacras & orationes purissimas deuotissimè peragant. Infirmi namque Solitarii talia opera agant, ut nec otiosi sint, nec violentia laboris opprimantur. Qui uero ita fuerint infirmati, aut senectute gravati, ut neque legere, neque operari queant, vel orationi tantum

juxta vires suas deuotissimè insint. Hoc sanè præcipue momentes, ut si forte cum hæc dispositio displicuerit, ordinet, si melius aliter iudicauerit. Quibus autem horis reficere debeant in antea, Domino miserante, dicturi sumus.

CAP. XLII. Ut Solitarii nihil proprium habeant, & oblationes fidelium suscipiant.

NILH ergo proprium Solitarii habeant, præter utensilia, & uilia suppellectilia, sine quibus vivere nullatenus possunt. Vitium uero rationale, & vestem simplicem, aut de proprio labore, aut de fidelium oblatione habeant. Quidquid autem his superfluerit, pauperibus tribuant. Nam, sicut in superiori capitulo continetur, licitum est eis à populo oblata suscipere, ad suam & pauperum indigentiam sustentandam. Unde in libro Prosperii ita legitur: Propterea, inquit, Deus uoluit cultores suos omnibus, quæ habentur in mundo renuntiare, ut exclusa mundi cupiditate, diuina in eis charitas possit augeri, vel perfecti. Et ideo decimas atque primitias frugum, primogenita & sacrificia pro peccato, & vota, quæ sibi Dominus iussit offerri, Sacerdotibus ac ministris distribuere debere constituit, ut deuotissimo populo uitæ necessaria ministrante, ipsi creatori ac pastori suo liberis mentibus ministrarent, atque in ejus cultu sine ulla sollicitudine corporali proficerent; ne terrenis occupationibus impediti, officio suo dignas excubias strenuè curare non possent. Iteni ibi: Denique sanctus Paulinus, & beatus Hilarius omnia sua aut parentibus reliquerunt, aut vendita pauperibus erogauerunt. Sed postea cum facti fuissent Episcopi, non contempserunt Ecclesiæ fiscalitates, sed fidelissimè dispensauerunt. Illi ergo tam sancti uiri tamque perfecti Pontifices sanctis euidentiibus clamant, posse, & debere fieri, quod fecerunt. Qui utique homines tam secularium quam diuinarum literarum sine ambiguitate doctissimi, si scirent res Ecclesiæ debere contemni, nunquam eas haberent, qui omnia sua reliquerant. Unde datur intelligi, quod tanti ac tales uiri, qui uolentes fieri discipuli Christi, renuntiauerant omnibus quæ habebant, non ut possessores, sed ut procuratores Ecclesiæ facultates possidebant. Et ideo res Ecclesiæ nihil aliud scientes esse, nisi vota fidelium, pretia peccatorum, & patrimonia pauperum, non eas vindicauerunt in usus suos ut proprias, sed ut commendatas pauperibus diuiserunt. Iteni ibi: Sacerdos, inquit,

inquit, non solum sine cupiditate, sed etiam cum laude pietatis accipit à populo dispensanda, & fideliter dispensat accepta; quia omnia sua aut reliquit, aut Ecclesie rebus junxit, & se in numero pauperum paupertatis amore constituit, ita ut unde pauperibus ministrat, inde etiam tanquam pauper voluntarius vivat.

De eadem re etiam in Regula Canonicorum legitur ita: Monachi namque sive Solitarii, qui Evangelicum præceptum sequentes distractis atque renuntiatis omnibus patrimoniis sua Christo dederunt, merito de facultatibus Ecclesie subsidium temporale accipiunt; ut quia toto mentis desiderio caelestia appetunt, sic in hac peregrinationis via sumptibus Dominicis sustententur, quatenus ad ea, quæ contemplerunt, minimè redire qualibet necessitatis causa compellantur. Item ibi: Clericos, quos voluntas aut nativitas pauperes fecit, in Congregatione viventes, necessaria vitæ accipiant; quia ad ea accipienda non eos habendi ducit cupiditas, sed cogit vivendi necessitas. Porro si tales fuerint, qui nec suas, nec Ecclesie velint habere possessiones, horum necessitatibus providentissima gubernatione de facultatibus Ecclesie Prælati debent subvenire, illud Prosperi attendentes: Quod habet, inquit, Ecclesia, cum omnibus nihil habentibus commune habeat. Sed & eorum curam nihilominus gerere debent, quos aut infirmitas, aut senectus aggravat. Post hæc autem memorari oportet hoc, quod in Actibus Apostolorum legitur: *Afferentes*, inquit, *pretia prædicatorum suorum: & ponebant ante pedes Apostolorum. Distribuebantur autem singuli, prout unicuique opus erat.* Item: *Neque egens quisquam erat inter illos*; Et rursum: *Nec quisquam suum esse aliquid dicebat; sed erant illis omnia communia.* Ita ergo & Solitarii nec suum quidquam dicant, sed sint fideles dispensatores, & ea quæ pauperibus dare debent, non nimis in suos usus reflectant: ne, quod abfit, cum Juda, qui loculos Domini furatus fuerat, sententiam damnationis incurrant; sed potius de fidei administratione ab ipso; cujus ministri esse noscuntur, ineffabiliter remunerari mereantur.

CAP. XLII. *Quibus horis oporteat Solitarios reficere.*

STATUENDUM itaque censeo, quibus horis reficere debeant Solitarii, ne fortè quis propriam sequatur voluntatem, & remissius vivat, quam necesse

fit. Quapropter tali dispositione reor utraque tempora ordinari, hoc est, ab octavis Paschæ usque ad Pentecosten bis in die reficiant. His ergo diebus quarta & sexta feria usque ad nonam jejunent: quia sicut quis frenâ sunt imponenda, ita corpora nostra jejuniis sunt infrenanda. A Pentecoste usque ad Kalendas Septembris quarta & sexta septimaque feria jejunent usque ad nonam. Reliquis verò diebus ad sextam reficiant, & ad vesperam cœnent. A Kalendis autem Septembris usque ad caput Quadragesimæ, ad nonam semper reficiant; nisi fortè quis voluerit jejunium usque ad vespærum protelare. In Quadragesima verò usque ad Paschâ, ad vespæram reficiant. Ipsa tamen Vespæra sic agatur, ut lumine lucernæ non indigeant reficientes, sed luce adhuc diei manente omnia consummentur. Sed & omni tempore, sive cœne, sive refectiois hora sic temperetur, ut de luce fiant omnia. Præterea quoque si quis voluerit omni tempore jejunare, exceptis Dominicis & aliarum festivitatum diebus, non prohibeatur ei; quia sic faciabant sancti Patres nostri Antonius, & Benedictus, nec non Macarius, & cæteri alii.

Sed licet omni tempore vita Solitario Quadragesimæ debeat observationem habere; tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus ipsis diebus Quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire, omnes pariter negligentiam aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc dignè fit, si ab omnibus viciis nos temperemus; orationi cum fletibus, lectioni & compunctioni cordis atque abstinentiæ operam demus. Ergo his diebus augeamus aliquid ad penam solitum servitutis nostræ, orationes peculiare, ciborum & potus abstinentiam; ut unusquisque super mensuram sibi indicam aliquid cum propria voluntate & gaudio sancti Spiritus offerat Deo: id est, subtrahat corpori suo de cibo & potu, de somno & quiete, de loquacitate & surlitate; & cum spiritalis desiderii gaudio sanctum Paschâ expectet.

Deinde omni tempore, sive prandii, sive cœne, mox ut surrexerint à refectioe, sedeant, si duo fuerint simul, & legat unus collationes vel vitas Patrum, aut certè aliquid unde edificentur. Et lectis quatuor aut quinque foliis, vel quantum hora permiserit, si meridies fuerit, aut paululum in stratis suis requiescant, aut aliquid opus manuum agant. In tempore autem jejunii

lectione

lectione lecta, si vespera fuerit, confestim ut à lectione surrexerint, ad completorium celebrandum veniant. Exeuntes autem à Completorio nullatenus loquantur aliquid denuo. excepto si necessitatis causa Prælati, aut aliquis è fratribus, aliquid alicui indicare voluerit; quod tamen & ipsum cum summa gravitate & moderatione honestissime fiat. Si autem unus solummodo fuerit Solitarius, similiter faciat. Omni siquidem tempore silentio studere debent Solitarii, & maxime nocturnis horis. Si quis autem eorum nocturno tempore peculiariter voluerit orare, aut aliud aliquid agere, sic agat, ne aliam inquietet.

CAP. XLIII. De mensa Solitiorum.

QUOTIESCUMQUE Solitarii aut de proprio labore, aut de fidelium oblatione; aliquam sufficientiam ciborum & potus habuerint, semper ad mensulam suam pauperes & peregrinos habeant, & cum illis Christum convivam esse noverint. Si verò pauperes minus habuerint, quos de fratribus voluerint vocare, charitatis causa, in eorum pendeat arbitrio. Eis autem quos vocant, hoc quod Deus eis dederit, cum charitatis officio exhibeant. Ipsi tamen Solitarii non solum à qualitate ciborum, sed etiam à quantitate se custodiant, & in pondere & mensura, cum sine hospitiis fuerint, vivant. Cum autem aliqui simul fuerint cum eis, communes in cibo & potu se exhibeant, ob vanam gloriam devitandam, sed constitutionem Regulæ non transcendant.

Sufficere enim credimus ad refectio- nem quotidianam duo pulmentaria cocta, propter diversorum infirmitates, ut fortè quæ ex uno edere non potuerit, ex alio reficiatur. Et si fuerint poma, aut leguminum nascentia, addatur & tertium. Cibus autem illorum talis sit: aliquando olera & legumina, aliquando caseum & ova; interdumque pisciculos pro summis deliciis ducant. Quidquid enim, inquit Hieronymus, post gulam non sentitur, idem tibi quod panis & legumina. Panis autem libra una propensa sufficiat in die, siue una sit refectio, siue prandil & cœnz. Sunt enim qui plus, & sunt qui minus indigent; quia nec robur unum inest cunctis corporibus: & ideo de ciborum qualitate & quantitate non facilè à nobis oportet disputari, quia nec ab omnibus potest uniformis regula custodiri. Tamen studendum est, ut non semper saturitas edendi finem faciat, sed voluntas: nec impleat ventris

saturitatem edacitas, sed comprimat parcitas. Unde ait Apostolus: *Es car-* Rom. 13.
nis curam ne feceritis in desideriis. Non enim carnis curam omnimodis interdixit, sed ut in desideriis ne fieret, prohibuit. A carnibus verò tam quadrupedum quam volucrum omnino abstineant; nisi fortè aliqui in gravi ægritudine fuerint de- centi. Ipsi enim pro reparatione tantum concedatur. Illico autem ut validiores effecti fuerint à carnibus more solito abstineant.

CAP. XLIV. De crapula cavenda.

IN quantum ergo Solitarii possunt, delicias & ciborum opulentias fugiant; & non solum à cupiditate pretiosorum ciborum, sed etiam à nimia perceptione vilium se contineant: remota præ omnibus crapula, ut nunquam surrepiat eis indigeries; quia nihil sic contrarium est omni Christiano, quomodo crapula. Unde Dominus ait: *Videte ne gravemur* Luc. 21. 34.
corda vestra in crapula & ebrietate. Nihil enim sic inflammat & titillat membra genitalia, quomodo indigestus cibus, rætusque convulsus. Ecce enim multæ non solum corda nostra, sed etiam corpus & animam debilitant. Sæpè enim per ciborum aviditatem stomachi franguntur vites, necnon & abundantiam sanguinis, & choleram, & plurimas ægritudines escarum nimerate patimur. Idcirco tantum cibum unusquisque sibi concedat, quantum sustentatio corporis, non quantum desiderium carnis ex- pectat. Oporteret itaque, ut caro nostra subiecta sit animæ nostræ, & sicut ancilla famuletur dominæ suæ. Non enim bene possumus vigilare, cum dapius fuerit venter noster onustus; sed somno oppressi vigiliarum fructus amittimus, & maximum detrimentum animæ nostræ acquirimus. Nam sicut miles plurimo onere prægravatur, & præpeditur ad bellum, ita præpeditur Solitarius ad vigiliis, cum escarum largitate fervefcit.

Sed & diabolus plurimum inde gaudet, cum Dei servos viderit nimio cibo refertos, sicut legitur de quodam viro venerabili, sancto Philiberto. Hic cum esset in quodam Monasterio, & jugum Christi suave, & onus ejus leve suscipere, in tantum religionis cultum excrevit, ut etiam viris perfectioribus in abstinentia & cæteris virtutibus imitabilis fieret. Cumque antiquus hostis ejus invideret abstinentiam, quodam die pul- savit animum illius, ut ampliora fumeret cibaria. Post hæc verò in ipsa nocte, dum fuisset cibo saturatus, nuda Dei detectus

detectus inimicus sancto Philiberto per somnium est ostensus, & cepit ventrem ejus velut gaudens palpare, ac dicere: Modo hic benè, modo hic benè. Tunc miles Domini agnoscens jacula inimici, crucis se vallavit munimine, rigorem abstinentiæ deinceps studuit triplicare. Quæ in re ostenditur, qualibus quantisque mulpulis diabolus Dei servos præpedire molitur, quantum de nimia edacitate latatur.

Ideoque studeamus nos taliter ab eis temperare, ut si quando inimicus de nimia nostra edacitate extiterit gavisus, de nostra iterum abstinentia abscedat confusus. Omnia tamen mensuratè & cum discretione fiant; quia nimia abstinentia ciborum non solum vires corporis frangit, sed etiam intentionem animæ minuit, mentisque ingenium marcescere facit, & vigorem orationis amittit. Quapropter quicquid cum temperamento sit, salutare est; quod verò nimis & ultra modum fit, perniciosum est studiumque suum in contrarium vertit. Unde sanctus Antonius dixit: Sunt quidam contentes corpora sua in abstinentia, & quia non habuerunt discretionem, longè facti sunt à Deo. Hinc beatus Gregorius ait: Plerumque enim dum plus quam necesse est per abstinentiam caro atteritur, humilitas foris ostenditur, sed de hac ipsa humilitate graviter intus perbitur. Ideò admonendi sunt abstinentes, ut sollicitè se semper aspiciant, ne dum gulæ vitium fugiunt, in superbiam aut vanam gloriam incidant. Et rursum admonendi sunt, ut abstinentiam suam & semper sine intermissione custodiant, & nunquam hanc apud occultum judicem eximie virtutis credant; ne fortè magni meriti se esse æstimantes, corda in elationem levant. Sic enim corpora nostra, vel etiam corporum incentiva rigore districtioris abstinentiæ castigemus, ut à carnalibus desideriis absoluti, sanctis virtutibus floreamus.

CAP. XLV. De mensura potus Solitariorum.

EANDEM quippe mensuram potus, quam sanctus Benedictus constituit Monachis, eandem & nos infirmorum convalescentibus imbecillitatem constituimus Solitariis: id est, unicuique heminam vini per diem. Quibus autem donat Deus tolerantiam abstinentiæ, propriam se habituros mercedem fiant: Unusquisque enim, ut ait Apostolus, propriam donum habet ex Deo, aliæ quidem sic, aliis verò

sc. Quod si loci necessitas, vel labor, aut infirmitas amplius poposcerit, in eorum consistat arbitrio; considerantes tamen in omnibus, ne eis satietas aut ebrietas subripiat. Licet enim legamus vinum omnino Monachorum vel Solitariorum non esse, sed quia nostris temporibus id Monachis aut Solitariis persuaderi non potest, saltem & hoc consentiamus, ut non usque ad satietatem bibant, sed parcius; quia vinum apostatare facit etiam sapientes. Ubi autem necessitas loci exposcit, ut nec superscripta mensura inveniri posset, sed multo minus, aut ex toto nihil, benedicat Deum, qui ibi habitat, & non contristentur; sed gaudeant, eo quod à tali peste sunt liberati. Hæc autem ante omnia admonentes, ut absque murmurationibus sint.

De vino autem abstinentendo Apostolus certam fixit Regulam, dicens: *Nolite Ephes. 5. inebriari vino, in quo est luxuria. Quasi 18.* Quasi viam perceptio nimia, non natura. Et ideò Solitarios non uti vino, sed inebriari prohibeo; quandoquidem infirmum stomachum vis moderatus vini confortat, ebrietas verò animam corpusque debilitat. Denique Timotheo discipulo suo præcipit Apostolus dicens: *Noli Tim. 1. 43. bibere; sed medico vino utere, propter stomachi dolorem, & propter frequentes tuas infirmitates.* Ac per hoc nihil contra abstinentiam faciunt, qui vinum non pro ebrietate, sed tantum pro corporis salute percipiunt; nec hoc eis offert voluntas, sed permittit infirmitas. Si autem infirmitas defuerit, à vino est abstinendum; ne vini perceptio, quæ infirmum corpus sustentat, sanum incendat. Quoniam quidem vino uti, & usui habere oleum nullus dixerit esse peccatum: in his autem regionibus ubi defuerit oleum, si necessitas exposcerit, adipe utantur ioterdum.

CAP. XLVI. De ebrietate cavenda, & de laude sobrietatis.

ANTE omnia autem ebrietatis vitium Solitarii caveant, quia scriptum est: *Homo ebrius servus est omniai visionum.* Nullum enim peccatum vincere valet, qui multo vino captus est. Unde Salomon dixit: *Luxuriosa res vinum, & inmulta ebrietas: quæcumque in his delebitur, non eris sapiens.* Et iterum: *Non Prov. 31. 2: intus in vino quomodo floruit, dam Ibid. 23. splendet in vitro color ejus, ingreditur blanda, sed nervosum mordebit ut coluber; & sicut regalis venenum diffundat. Nullum secretum Ibid. 31. 4. est,*

est, ubi ebrietas regnat. Hinc beatus Hieronymus ait: ebrietas semper flagitiorum mater est, radix criminum, materia culpæ, & origo omnium vitiorum. Venter enim mero æstuans cito despumat in libidines. Quapropter ebrietatem fugiamus, ne crimen luxuriæ incurramus. Plerique homines per vinum maximam debilitatem corporis contraxerunt, nec potuerunt consequi pristinam sanitatem, quia non temperaverunt gulæ ardorem. Per vinolentiam enim armatur os ad maledicta, & convicia proximorum, & mens immutatur, atque balbutit lingua. Hujusmodi enim, vir cum se putat bibere, bibitur; sicut piscis cum avidis faucibus properat, ut glutiat escam, repente hamum inter fauces reperit, ita & ebriofus inimicum intra se vitium suscipit, & heu! homo rationalis, ut irrationabile animal capitur. Nihil est aliud ebrietas, quam manifestissimus dæmon. Idcirco non quantum gula exigit, sed quantum naturæ imbecillitas poscit, bibamus. Vinum enim nobis Dominus non ad ebrietatem, sed ad lætitiæ cordis creavit. Nam sicut ebrietas mater est omnium vitiorum, ita sobrietas mater est omnium virtutum. Sobrietas quippe est corporis & animæ utilis medicina. Conservat autem memoriam, acule sensum, sincerat mentem, mitigat vitia, frangit libidinem, propagat senectutem, revelat divini Sacramenti arcana, atque stantem & in omnibus castum hominem facit. Itaque in omnibus exhibeamus nos sobrios, ut sobrietas nos per omnia exhibeat sanos & castos.

CAP. XLVII. *Si omnes aequaliter necessaria vita debent accipere.*

BEATUS igitur Augustinus, vir per omnia discretus, ait: Victus & tegumentum non æqualiter omnibus tribuitur, sed potius sicut unicusque opus fuerit. Sic enim legitur in Actibus Apostolorum: *Distribuebat singulis prout unicuique opus erat; & nullus regens erat inter illos.* Ubi non dicimus quod personarum sit apud Deum acceptio, sed infirmitatem consideratio: ut qui minus indiget, gratias agat Deo; qui verò plus indiget, humilietur pro infirmitate, & non extollatur pro misericordia, & tamen Deo gratias agat, quatenus in omnibus benedicatur Deus. Qua de re in collationibus Patrum tale datur exemplum, & sicet sit prolixum, est tamen in hac re proficuum, ut mihi videtur. Venit aliquando quidam Monachus ab urbe Roma, qui in Palatio magnum locum

habuit, & habitabat in Sciti in vicinitate Ecclesiæ. Habebat autem secum unum ex servis suis, qui ministrabat ei. Videns autem Presbyter Ecclesiæ infirmitatem ejus, & recognoscens, quia vir ille esset de deliciis, ex hoc quod Deus ei donabat mittebat ei. Qui cum viginti quinque annos fecisset in Sciti, factus est vir contemplans prævidens & nominatissimus. Audiens autem quidam de magnis Monachis Ægyptiorum opinionem ejus, venit videre eum, sperans conversationem corporalem invenire apud eum plus arduam. Qui cum intrasset, salutavit eum, & facientes orationem sederunt. Videns autem eum Ægyptius vestitum mollibus rebus, & pellem stratum sub ipso, & modicum capitale sub caput ejus, sed & pedes mundos habentem cum galliculis, scandalizatus est intra se de eo; quia in illo loco non erat consuetudo taliter conversandi, sed magis duram abstinentiam habere consueverant. Senex autem ille Romanus habens contemplationem; sive prævidentiæ gratiam, intellexit, quia scandalizatus fuisset Ægyptius Monachus in ipso, & dixit ministro suo: Fac nobis hodie propter Abbatem qui venit bonam diem. Coxit autem parva olera quæ habebat, & surgentes hora competenti comederunt. Habuit etiam modicum vini senex propter infirmitatem suam, & illud biberunt. Et dum factum esset vespere, dixerunt duodecim Psalmos, & dormierunt. Similiter & in nocte. Surgens autem manè Ægyptius ille dixit ei: Ora pro me. Et egressus est non ædificasset in eo. Et cum paululum discessisset, volens eum senex ille Romanus sanare, misit post illum & revocavit eum. Qui cum venisset, iterum suscepit eum cum gaudio. Et interrogavit eum dicens: Ex qua Provincia es? Et ille respondit: Ægyptius sum. Et dixit: Cujus civitatis? At ille dixit: Ego omnino non fui de civitate, nec habitavi in ea. Et senex dixit ei: Antequam Monachus esses, quid operaberis in possessione, qua manebas. Et ille: Custos eram agrorum. Et dixit ei, ubi dormiebas? Respondit Ægyptius: In agro. Et Romanus ait: Habebas aliquod stratum? Et ille: Ego in agro debui habere stramenta? Et senex. Quomodo dormiebas? Respondit Ægyptius: in terra nuda. Et Romanus ait: Quid manducabas in agro, aut quale vinum bibebas? Et ille: Manducabam panem siccum, & si inveniebam aliquid de salsamentis, & bibebam aquam. Ad hæc senex Romanus dixit ei: Grandis tibi labor erat. Et adjecit: Erat tibi

ad. 4. 34
35

Cod. Regul. Tom. I.

T t

vel

vel balneo in possessione, ubi lavares? Er *Ægyptius*: Non; sed in flumine lavabam, quando volebam. Cum ergo hæc omnia senex ab eo inquisisset, & cognovisset modum prioris vitæ ejus, atque labores, volens eum proficere, narravit ei vitam suam præteritam, quam habebat, dum esset familiaris, dicens: Me miserum quem vides, de magna civitate Romana sum, habens in palatio maximum locum apud Imperatorem. Cumque audisset *Ægyptius* initia verborum ejus, statim compunctus est, & sollicitè quæ dicebantur ab eo, auscultabat. Et senex adjecit: Reliqui ergo Romam, & veni in solitudinem istam. Et iterum dixit: Me quem vides, habui domos amplas & magnas, & pecunias multas, & contemnens eas veni, & maneo in ista parvula curva cella. Audi adhuc: Habui etiam lectos ex auro vestitos, & preciosissima stramenta: & pro his dedit mihi Deus stramentum hoc de papyro, & hanc pellem. Sed & vestes meæ inestimabili pretio erant, & pro his utor has viles reicellas. In prandio quoque meo multum aurum expendebatur, & pro illo dedit mihi Deus modica olera hæc, & parvulum calicem vini. Erant & qui serviebant mihi plurimi servi, & pro omnibus illis, istum Deus compunxit, ut ministraret mihi. Pro balneo autem profundo, aqua modica utor ad pedes meos, & galliculis propter infirmitatem meam. Et rursum pro calamis & cithara, & alio musico opere, quo delectabar in conviviis meis, decanto in die duodecim Psalmos, similiter & in nocte; sed & pro peccatis meis, quæ ante faciebam, exhibeo Deo medicum servitium. Unde rogo te, Abba, ut non scandalizeris propter infirmitatem meam. Et hæc audiens *Ægyptius*, atque in semetipso reversus dixit: Væ mihi, quia de multa tribulatione & labore sæculi magis ad repaſandum in conversationem Monachi veni, & quæ non habebam tunc, modo habeo: Tu autem ex multa delectatione sæculi, voluntate propria, in tribulationem hanc venisti; & ex multa gloria ac copiosis divitiis, hanc humilitatem atque paupertatem arripuisti. Ex quo multum proficiens *Ægyptius*, vale dicto discessit; & dehinc factus ei amicus sæpè ad eum veniebat suæ utilitatis causa. Erat autem idem Romanus vir discernens in bonis, & repletus oprimo odore Spiritus sancti. Quapropter habenda est inter nobiles & ignobiles, inter sanos & infirmos, inter senes & juvenes magna discretio. Non enim possunt hi, qui de deliciis veniunt, & hi qui nunquã in deliciis

fuerunt, æqualem tenere rigorem abstinentiæ. Neque sani & infirmi æqualiter abstinere possunt. Idcirco secundum consilium Apostoli: *Is qui non manducat, Rom. 14. 5: manducantem non spernat; & qui manducat non manducantem non judicat.* Sed alterutrum piè supportantes considerent infirmitates illorum.

CAP. XLVIII. *De infirmis & senibus Solitariis.*

INFERMORUM autem & senum cura ante omnia & super omnia adhibenda est, ut sicut revera Christo, ita eis serviatur: Ipse enim in judicio dicit justis: *In-Math. 25. servus sui, & visitaſtis me.* Et, *quod uni 16. ex minimis meis fecistis, mihi fecistis.* Sed & illi imbecilles & infirmi considerent in honorem Dei sibi servi; & non superfluitate sua, atque vugacitate verborum contristent fratres servientes sibi. Qui tamen, si excesserint, patienter sunt portandi; quia de talibus copiosior merces acquiritur in regno Dei. Ergo cura maxima sit Prælati ac ceteris fratribus, ne aliquam negligentiam patiantur; sed eis compatiendo subveniant, & assiduis visitationibus, sanctarumque Scripturarum consolationibus, necnon & propriarum rerum facultatibus adminicula præbeant necessaria. Deputetur autem frater timens Deum, & diligens atque sollicitus, qui eis ea, quibus opus habuerint, misericorditer administret, & balnearum usus quoties expedit, offerat: Sed & carnum usus, si voluerint, pro reparatione tantum usque dum meliorati fuerint, comedant. Cellulæ infirmorum infirmitatis tempore sub sigillo minimè habeantur, quatenus à fratribus visitari possint. Ipsi tamen caveant, ne foras ultra constitutum terminum exeant, si ab Episcopo sunt reclusi & sigillati. Non enim eos teneat sigillum cere vel plumbi, sed sigillum Christi. Sic namque legitur in libro Dialogorum fecisse quodam venerabilem virum, nomine Martinum: Qui cum in quodam monte oecudum clauso specu habitaret; catena sibi ferrea pedem ligavit; eamque saxo ex parte altera adfixit, ne ei ultra liceret progredi, quam catena ejusdem quantitas tendebatur. Quod vir vitæ venerabilis Benedictus audiens, ei per discipulum suum mandare curavit: Si servus es Christi, non te teneat catena ferri, sed catena Christi. Ad quam vocem Martinus eandem protinus solvit compedem; sed nunquam postmodum tetendit pedem ultra locum, quo hunc tendere consueverat ligatum. Atque postea in tanto se spatio sine catena

coëruit, in quanto & antea ligatus permanfit. Ita ergo & reclusi faciant. Illi-
co autem ut ab infirmitate convalescere
cœperint, more solito ostium cellulæ si-
gilletur, & sili iterum maneat.

Curam autem habeant maximam Præ-
lati, ut diximus, ne à Cellariis negli-
gantur senes & infirmi; quia ad Magi-
stros respicit, quidquid à discipulis de-
linquitur. Consideret autem semper
eorum imbecillitas, & nullatenus in
eis districtio Regula teneatur in alimen-
tis, sive cæteris necessariis; sed fit in
eis pia consideratio, & præveniant, si
necessè fuerit, horas canonicas.

CAP. XLIX. *De vestimentis & calceamen-
tis Solitiorum.*

OPORTET itaque Solitarios sanctarum
Scripturarum auctoritati parere, et
sanctorum Patrum documenta vigi-
lantly perpendere, ut humilitatem, quam
corde gerant, actu, habitu, etiam ipso
inceffu religiosissime demonstrent: plus-
que velint sancta conversatione eximis-
que moribus, quam ornatu vestium ful-
gere. Quantum igitur à superfluo &
immoderato cultu vestium se compescere
debeant, multis sanctorum Patrum ex-
emplis perdoceri potest. Ait enim beatus
Gregorius: Nemo æstimet in luxu
atque studio pretiosarum vestium peccatum
desse; quia si hoc culpa non esset,
nullo modo Dominus Joannem de vesti-
menti sui asperitate laudasset. Hinc
rursus ait: Nemo quippe vestimenta
præcipua nisi ad inanem gloriam querit,
videlicet ut honorabilior cæteris esse vi-
deatur. Nemo vult ibi pretiosis vestibus
indui, ubi ab aliis non possit videri. Pro
sola enim inani gloria vestimenta pretio-
sa queruntur. Hinc Basilii dicit: Si
enim studium nobis habendum est om-
nium non esse minimos, & omnium vo-
vissimos, certum est, quia & indumentis
omnium nos putare debemus no-
vissimos. Hinc Cassianus dicit: Opor-
tet ut talis sit vestis Solitarii, quæ cor-
pus contegens, tantum verecundiam nu-
ditatis cooperiat, & frigoris injuriam
repellat, non quæ occasionem vanitatis
entriat. Quæ ita sit vilis, ut nulla co-
loris vel compositionis novitate inter
cæteros fratres spirituales insignis habeatur.
Hinc Ildorus ait: Vestimenta Soli-
tiorum nec multum vilia, nec mul-
tum sint pretiosa: quia nimis pretiosa
vestis animum ad lasciviam pertrahit;
nimis vilis aut dolore cordis parit, aut
morbum vanæ gloriæ contrahit. Hactenus
de qualitate vestium diximus, nunc
autem & de quantitate aliquid dicamus.
Vestimenta quippe non multa, nec su-

Grad. Regul. Tom. I.

perflua sint Solitariis, imitantes dictum
Dei nostri ad discipulos suos: *Neque Luc. 9. 3.*
duas tunicas habeatis. Quas duas tunicas
non numero intelligere debemus, sed si
alia gestamus, & alia causa avaritiæ ser-
vamus, hæc superflua sunt, & hæc pau-
peribus dare præcipimus. Unde sanctus
Hieronymus ait: Quidquid corpora
nostra defendere potest, & humanæ suc-
currere imbecillitati, hoc una appel-
landa est tunica; & quidquid in præ-
sentibus alimentis necessarium est, unius
diei victus appellatur. Unde & præcep-
tum à Domino est, ne cogitemus de
crastino, hoc est, de futuro tempore.
Et Apostolus: *Habentes, inquit, vi. 1. Tim. 6.*
comam & vestimentam, his contenti simus.

*Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tenta-
tionem, & in laqueum diaboli, & deside-
ria multa, & inutilia, & nociva, quæ homi-
nem mergunt in interitum & perditionem.*
Qua de causa ad Regulam beati Bene-
dicti recurrimus, & quantum ipse con-
cessit Monachis habere de vestimentis,
& nos concedamus Solitariis: id est,
propter noctes, & propter ipsa vesti-
menta lavanda habeant, si Monachi sunt,
duas tunicas & duas cucullas. Si verò
nondum assumpserunt propositum Mona-
chale, cucullas non induant, sed cap-
pas; in æstate puram, in hyeme villosam.
Habeant enim pelliceam unam de
pellibus, & duas flammeas, & duo fe-
moralia. Femoralium autem usus cui-
quam permittendus est, & maxime his,
qui in ministerio altaris implicantur.
Reliqui verò gradus utrum ea velint
gestare, an non, in ipsis sit. Sint etiam
illis indumenta pedum, caligæ, & pe-
dules, & subtalaria. Hæc autem con-
sideratio in eorum pendeat arbitrio, ut
secundum qualitatem locorum ubi habi-
tant, & ærum temperiem vestimenta
habeant, quia in frigidis regionibus am-
plius indiget, quam in calidis. Præ-
terea quoque Sacerdotes vestimenta sa-
cerdotalia, & altaris liteamnia cum sum-
ma diligentia conservent vitida; id est,
unusquisque casulam unam, albas duas,
amictus duos, stolas duas cum manipu-
lis, duos etiam corporales, & duos lino-
teos semper habeant nitidos, sicut tan-
tum decet ministerium.

CAP. L. *De lectiserniis Solitiorum.*

SOLITARIUS autem sicut in cæteris, ita
etiam in lectiserniis modum tenere
debent discretionis; id est, non pretiosa
velint habere lectualia, sed vilia: vesti-
menta quippe & calceamenta, vel lec-
tualia eorum, nec nitida nimium, nec
abjecta sine plurimum. Inter utrumque

T t 2

enim,

enim, ut diximus, virtus discretionis tenenda est. Sufficiant autem eis stramenta lectorum, matta, & cilicium, sagum, vel toxa, & capitale. Vestiti quoque dormiant & cincti, ut semper sint parati. Quiescentes autem in lectulis suis frequenter decantent cum Pro-

pheta : *Lectulo per singulas noctes lectum meum, Lacrymis meis stratum meum rigabo.*

Psal. 118. Et iterum : *Memor fui nocte nominis tui Domine, & custodivi legem tuam.* Et si

antè non surrexerint, vel factò signo absque mora surgentes, festinent ad opus Dei, cum omni tamen gravitate & modestia. Cùm autem surrexerint, primum signum crucis frontibus suis imprimant, & cum silentio dicant : *Deus in*

Psal. 69. *adjutorium meum intende : Domine ad adjuvandum me festina.* Et hoc cantantes

mox ad oratorium pergant, & prostrati in terra humiliter cum lacrymis & gemitu orent. Expleta autem oratione, necessaria corporum suorum provideant. Inde revertentes illico nocturnum officium solemniter & devotè incipiant. Euntes autem aliquo, vel redeuntes semper ore & corde aliquid psallant, quatenus cum Propheta fiducia dicerent queant : *Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore meo.*

Psal. 33. 1.

CAP. LI. *Ut certo tempore sese radant, ne sint comati.*

IN barbis quoque radendis, & capillis tondendis, tenendus est etiam à Solitariis modus discretionis. Nam, sicut legitur in vitis Patrum, fuit quidam vir sanctus, nomine Apollonius, qui eos valde reprehendebat, qui barbam & comam capitis nutriebant. Dicebat autem : Certum est, quod isti ab hominibus laudem querunt, & ostentationis causa barbam vel comam capitis nutriunt ; cùm mandatum sit etiam ipsa jejunia in occulto celebranda, ut Deo soli sint cognita, qui videt quæ in occulto sunt, & reddit in palam. Sed ut mihi videtur, isti non sunt, contenti ejus remuneratione qui videt in occulto, sed manifestari se apud homines volunt. Unde etiam ad quemdam Romanum fertur dixisse beatus Gregorius illud proverbium : Si sanctitas, inquit, in barba est, tunc nemo sanctior est hircu. Quapropter juxta considerationem rationis arbitror congruum fore, ut Solitarii, & præcipue illi qui sacra mysteria contrectant, de quadraginta in quadraginta diebus se radant, & capillos tondeant, ut juxta Apostolum, *expoliantes non veterem domum cum aliis suis, induamus eam, qui renovatur in agnitionem Dei :*

Col. 1. 1.

id est, criminibus carnis nostræ, quasi crinibus capitis exuamur, atque inde innovationem in mente oportet fieri, sed in capite demonstrari, ubi ipsa mens noscitur habitare. Habeant etiam infra cellulam reclusionis dolium, & quoties expedit, Sacerdotes pro munditia corporis balneum ubi fruuntur. Sed fortasse aliqui dicent : sanctus Antonius nunquam se balneavit. Quibus breviter respondendum est : Si sanctus Antonius nunquam se balneavit, nec unquam Missam cantavit : ideoque balnearum usus in Sacerdotum relinquatur arbitrio, ut mundi & digni habeantur sacra mysteria celebrare.

CAP. LII. *De discipulis Solitiorum, & de eorum obedientia.*

DISCIPULI ergo Solitiorum sæpè admonendi sunt, ut sic vivant, quatenus aliis bonum exemplum præbeant, & humiliter Magistrorum imperiis subjaceant. Mox ergo ut aliquid eis imperatum à Magistris fuerit, ac si divinitus imperetur moram pati nesciant in faciendo. Sed ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, si quod jubetur, non tardè, non tepidè aut cum responso nolentis efficiatur ; quia obedientia, quæ majoribus præbetur, Deo exhibetur : ipse enim dixit : *Qui vos audit, me audit, &c.* Nam cum malo animo si obediat discipulus, & non solum ore, sed etiam corde si murmuraverit, quamvis impleat jussionem magistri ; tamen acceptabile non erit Deo, qui cor respicit murmurantis. Et pro tali factò nullam consequitur gratiam, imò poenam murmurantis incurrit, si non cum satisfactione emendaverit. Quapropter hi tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deserentes, secundum Domini sententiam, qui dixit : *Non veni voluntatem meam facere, sed ejus qui misit me :* mox exoccupatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientiæ pede jubentis vocem factis sequantur. Unde in collationibus Patrum tale datur exemplum : Abbas Sylvanus habuit discipulum quemdam, nomine Marcum, & hic fuerat magnè obedientiæ, quique etiam scriptor erat. Diligebat autem eum senex propter obedientiam suam. Habebat autem alios undecim discipulos, qui contristabantur pro eo, quod cum diligeret plus eis. Quod cùm audissent vicini seniores, quæ plus cum cæteris suis discipulis diligeret, moleste tulerunt.

Una

Una autem die venerunt ad eum: quos assumens secum Abbas Sylvanus egreffus cepit singulorum discipulorum suorum cellas pulsare, dicens: Frater veni, quia opus te habeo: & unus ex eis non est mox sequutus eum. Venit autem ad cellam Marci, & dixit ei: Veni, frater, quia opus te habeo. Ille autem scribebat, & non perfecit literam O, & venit. Et dixerunt senes: Verè Abba, quem tu diligis, diligimus, quoniam & Dominus diligit eum. Ideò illud hic posui exemplum, ut discant discipuli agere obedientiam sine mora. Ipsi quoque discipuli non sint superbi, non tardi, non turbulenti, non vinolenti, non multum edaces; sed sint moribus honesti, ac Deum timentes. Qui etiam ea quæ Deus dederit tempore opportuno diligenter magistris administrent, & in ministrando nullatenus eos contristent; memores semper divini sermonis, ubi

Matth. 18. 6. *Qui scandalizaverit unum de pusillis, qui in me credunt, &c.* Illud etiam ad memoriam revocent, quod ait Aposto-

1. Cor. 9. 7. *Qui bene ministrat, gradum bonum sibi acquirit.* Et rursum: *Habent datorem diligit Deum.* Cui autem substantia non est, quæ tribuitur, sermo responsionis porrigatur bonus. Sicut scriptum est: *Ser-*

Ecol. 18. 16. *17.* *monus bonus super datum optinuit.* Omnia autem vasa eorum cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacra contemp-

tant. Nihil ducant negligendum, neque avaritiæ studeant, neque sint prodigi, & extirpatores substantiæ illorum: sed omnia mensuratè faciant, & secundum iussionem magistrorum. Non enim velint habere Solitarii plures discipulos; quia nequaquam vincere avaritiam possunt, quando ad multorum sustentationem intendunt. Habeat autem unusquisque unum, aut duos, vel ad plurimum tres discipulos. Paucos tamen discipulos ad convivendum, & plures ad docendum. Non tamen dicimus, ut scholas generaliter teneant; quamvis liceat, non tamen expedit. Unde Apostolus: *Omnia, inquit, mihi licent, licet non omnia expediunt.*

CAP. LIII. *De velo bono, quem debent habere Solitarii erga discipulos.*

UT autem ait sanctus Benedictus, sicut est zelus bonus, qui separat hominem à vitis, & ducit ad Deum, & ad vitam æternam; ita est & zelus amaritudinis, qui separat à Deo, & ducit ad infernum. Hunc ergo zelum, qui ad vitam ducit æternam, ferventissimo amore exercent Solitarii erga discipulos; id est, ut infirmitates illorum sive cor-

porum, sive morum, patientissimè tollerent: & si fortè aliquid deliquerint, cum omni moderazione eos corripiant. In ipsa autem correptione prudenter agant, & plus studeant amari, quam timeri. Et ne quid nimis, ne dum nimis eradere cupiunt rubiginem, frangatur vas: suamque fragilitatem semper suspecti sint; meminerintque calalum quassatum non conterendum. In quibus non dicimus ut permittant nutriri vitia, neque dissimulent peccata delinquentium, sed mox ut oriri cœperint, quantum prævalent, radicibus ea amputent; memores semper quia Heli Sacerdos pro filiorum iniquitate damnatus est. Quapropter teneant consilium Apostoli dicentis: *Argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.* Id est, indisciplinatos durius argue, obedientes & mites, ut in melius proficiant, obsecra; negligentes & contemnentes increpa; omnia tamen cum patientia. Improbos autem, & duos, & superbos, vel inobedientes, si ætas siverit, verberum castigatione, & corporum afflictione coercant, sicut scriptum est: *Percute si- lum tuam virga, & animam ejus de inferno liberabit.* Hoc summo opere perpendentes, ut juxta qualitatem vulnerum, exhibeant somenta curationum. Caveant autem, ut dum alios de admonitionibus suis emendare procurant, ipsi ab omnibus vitiis emendati inveniantur; ne fortè aliis prædicantes, ipsi (quod abicit) reprobi efficiantur.

CAP. LIV. *Quomodo jejunare debeant Solitarii.*

SIC enim necessaria nobis sunt jejunia, sicut vulneribus medicina: ita tamen, ut duarum rerum testimonio comprobentur, id est, oratione, & elemosyna. Unde beatus Augustinus ait: Bonum est jejunare, sed melius est elemosynam dare. Elemosyna enim sufficit sine jejuniis; jejunium verò non sufficit sine elemosyna. Tale est jejunium sine elemosyna, qualis est sine oleo lucerna. Et sicut lucerna quæ sine oleo accenditur, fumigare potest, lucem habere non potest: ita jejunium sine elemosyna, carnem quidem cruciat, sed charitatis lumine animam non illuminat. Sed querendum nobis est, quomodo Solitarii elemosynam dare jubentur, qui non solum facultates, sed etiam seipos Domino fideliter obtulerunt. Ad hæc non ego, sed Dominus per Prophetam respondit, dicens: *Frange esurienti panem tuum, &c.* Itæ. 18. 7. Non enim dixit; Da esurienti totum panem tuum, sed ait, *frange esurienti panem tuum.*

2. Cor. 13. **13.** *sum. Unde Apostolus: Non, inquit, ut aliis sit refrigerium, vobis autem tribulatio. Sed ex aequalitate vestra abundantia aliorum sustentet inopiam; ut & istorum abundantia vestra inopia sit supplementum.* Et aliàs

Tob. 4. 8. **8.** *scriptum est: Si multum tibi fuerit, multum tribue; si autem exiguum fuerit, oriam exiguum da.* Tria sunt enim genera cleemosynarum, quæ indefinenter agere debemus. Unum corporale, & erranti dare quiddam poterimus: alterum spiritale, dimittere à quo læsi fuerimus: tertium, delinquentes corrigere, & errantes in viam veritatis reducere. Ad hæc autem jungatur oratio, & erit jejuniæ perfectum. Unde di-

Tob. 41. 8. **8.** *ctum est: Bona est oratio cum jejuniis.* Per jejunia enim & orationes occulta mysteriorum celestium revelantur, diviniq; sacramenti arcana panduntur. Non enim quispiam potest virtutem perfectionis attingere, nisi prius ventris edomaverit ingluviem. Jejunia quippe moderata debent esse, ne nimis debilitent stomachum, quia modicus & temperatus cibus utilis est corpori & animæ. Quærendum est etiam, si biduana ac triduana jejunia facere oporteat Solitarios. Ad quod beatus Hieronymus respondens, ait: Parcus cibus, & venter semper esuriens triduanis jejuniis præfertur: multoque melius est quotidie parum comedere, quam raro latis sumere. Pluvia illa optima est, quæ sensim descendit in terram; nam subito & nimis imber in præceps arva subvertit. Qua de re in collationibus Patrum ita legitur: Interrogavit, inquit, Abbas Joseph Abbatem Pastorem dicens: Quomodo opus est jejunare? Et respondit: Bonum est ut Monachus, vel Solitarius quotidie comedat, & paululum subtrahat sibi de cibo, ne satiatur. Et dixit Abbas Joseph: Ergo quando juvenis eras, non jejunabas biduanas? Dixit senex: Crede mihi, quia & triduanas, & hebdomadam: Sed hæc omnia probaverunt senes magni, & invenerunt, quia bonum est quotidie manducare, & parum, ut sit quotidie esuries. Hanc enim viam regiam levem nobis esse demonstraverunt. Nam biduana & triduana jejunia vanam gloriam ostendunt. Alius quidam frater interrogavit dicens: Jejunia & vigiliæ, quas facit homo, quid proficiunt? Dixit ei senex: Quoniam ipsa sunt quæ faciunt humiliari animam. Unde dicebat David: *Humiliabam in jejuniis animam meam; & oratio mea in sinu meo convertetur.* Nam justî & Prophetæ nostri, quando à Deo aliquid impetrare volebant, jejuniis se affligebant; & sic quod postulabant, impetrare se gaudebant. Ita

& nos jejunando humiliemus animas nostras, & tunc quod poposcerimus, à Deo impetramus. Non ergo nos præferamus eis, qui jejunii nostri non valent obtinere mensuram, ne fortè plus humilitatis aliarumque virtutum habeant illi; unde jure nobis jejunantibus & abstinentibus præferantur. Neque enim istud jejuniæ corporale ad perfectionem nobis proficit, nisi fuerit huic animæ quoque jejuniæ copulatum. Habet namque anima suos noxios cibos, à quibus impinguata etiam sine escarum abundantia ad luxuriæ prærupta devolvitur. Nam superbia, vana gloria, detractio, & invidia, & cætera talia cibus ejus sunt. Nihil ergo nobis prodest ab escis carnalibus abstinere, & talibus vitiis pectus replere. Quocirca si volumus nobis abstinentiam jejuniæque proficere, ab his & ab aliis omnibus vitiis nobis caveamus, & ad sanctarum culmen virtutum, divina opitulante gratia, nitamur conscendere.

CAP. LV. *Quod Solitarii pro hospitibus jejuniis solvant.*

DE susceptione itaque supervenientium fratrum ob causam charitatis beatus Prosper ita loquitur, dicens: Si enim propter quoslibet advententes jejuniis intermisso reficio, non solvo jejuniæ, sed impleo charitatis officium. Cæterum si propter abstinentiam, vel jejuniæ meam, spirituales fratres, quos novi mea remissione delectari, constulto, abstinentia mea non est virtus dicenda, sed vitium. Quoniam quidem ipsa abstinentia ac jejuniarum continuatio, nisi fuerit, quando res exigit, prætermissa, & me inhiat, & fratrem meum, cui charitas jubet fervere, contristat; vel certè mihi nihil inesse charitatis superne demonstrat. Hinc S. Benedictus ait: Omnes supervenientes hospites tanquam Christus suscipiantur, quia ipse dicturus est: *Hospes fui, & suscepistis me.* Et omnibus congruis honor exhibeatur; maximè domesticis fidei, & peregrinis. Et post pauca: Jejuniæ, inquit, frangatur à Monacho vel Solitario propter hospitem, nisi fortè præcipuus sit dies jejunii, qui non possit violari. Aliis verò temporibus consuetudines jejuniarum prosequantur. Pauperum verò, & peregrinorum maximè, cura sollicitè exhibeatur; quia in ipsis magis Christus suscipitur. Nam divitum terror ipse sibi exigat honorem. Qua de re in collationibus Patrum tale datur exemplum. Abbas Sylvanus, dum cum discipulo suo Zacharia ad quoddam Monasterium visitandi gratia

gratia pervenisset, fecerunt eos Monachi, antequam egredierentur charitatis causa reficere. Erant autem dies jejuni. Postquam autem egressi sunt, invenit discipulus ejus aquam in via, & voluit bibere; & respiciens Abbas Sylvanus ait: Zacharia, noli bibere, an nescis quia jejunium est hodie? At ille dixit: Numquid non manducavimus hodie, Pater, ad Monasterium & bibimus? Dixit senex: Illud manducare charitatis fuit; nos autem teneamus jejunium nostrum, fili. Hinc patenter ostenditur, quia cum discretione utrumque possumus agere, & cum superveniens hospitibus charitatis causa aliquando reficere, & jejunii regulam non pratermittere. Itaque sanctus Cassianus de eadem re interrogavit quemdam senem, dicens: Cur sic indifferenter apud vos quotidiana jejunia pro hospitibus solvantur? Respondit senex: Jejunium semper mecum est: Vos autem continuo dimissurus sum, & mecum jugiter tenere non potero; ideo charitatis officium in vobis impleo, & adjequit, dicens: Non enim possunt sibi sponsi jejunare, quamdiu cum illis est sponsa: Cum autem discesserit, tunc jejunabunt. Ita & nos vobis dimissis licite jejunii nostri Regulam observabimus.

CAP. LXI. De charitate.

CHARITAS est dilectio Dei & proximi, in toto corde, & in tota mente. Inter ceteras quippe virtutes charitas obtinet principatum: sine ipsa quidem ad perfectionis culmen nemo conscendere valet. Tunc enim homo perfectus est, quando charitate plenus est, quam nos habere Apostolus praecepit, dicens: *Saper omnia autem charitatem habeto, quod est vinculum perfectionis.* Et iterum: *Charitatem fraternitatis invicem diligentes.* Hinc Petrus Apostolus ait: *Ante omnia autem charitatem in vobismetipsis continuam habentes; quia charitas operis multitudinem peccatorum.* Hinc Joannes Apostolus ait: *Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* Quamobrem tenenda est ab omnibus sanctis viris unitas charitatis, & praeceptum ad Solitariis; quia quanto se subtrahunt mndo, tanto necesse est, ut habeant dilectionem in Deo & proximo; tunc servant in se dilectionem Dei, quando ad charitatem non dividuntur proximi. Unde ipsa veritas ait: *In hoc cognoscet omnes, quia mei esset discipuli, si dilectionem haberitis ad invicem.* Quantam enim charitatem sancti Patres nostri habebant ad invicem, in praesenti exemplo manifestatur, quod subditur: *Quodam tempore venit quidam frater ad*

sanctum Macarium, & obtulit ei causa charitatis uvam unam. Ille autem gratias egit Deo pro fratris officio; statim ad alium fratrem, qui ei infirmior videbatur, secundum charitatem detulit eam; sed & ipse nihilominus plus de proximo quam de semetipso cogitans, ad alium fratrem detulit eandem eam; & ille iterum ad alium detulit eam; & rursus ille ad alium; & sic per omnes cellulas, quae longe lateque per eremum erant dispersae, ipsa uva circumportata est, ignorantibus omnibus quis eam primus misisset. Gratulans autem sanctus Macarius quod tantam videret in fratribus charitatem, tantamque continentiam, ad ampliora semetipsum spiritualis vitae extendit exercitia. Credo enim, quod inter istos sanctos fratres erat perfecta charitas; quia nemo ex eis quaerebat, quae sua sunt, sed quae alterius. Tanta est enim virtus charitatis, sicut Apostolus testatur, ut nec martyrium, nec saeculi contemptus, nec elemosynarum largitio sine ipsa quidquam proficiat. Quocirca si volumus ad supernam patriam feliciter pervenire, charitatem Dei & proximi studeamus veraciter habere: quia sicut sine via nemo potest pervenire quo tendit; ita sine charitate, quae dicta est via, non ambulare possumus, sed errare. Omnis insuper bonitas ex charitate, & humilitate procedit. Et sicut ignis sine calore & splendore esse non potest, ita & charitas sine humilitate & vera obedientia esse non potest. Sciendum est autem quia humilitas & obedientia, ac reliquae virtutes cum corpore incipiunt, & cum corpore desiciunt, & tamen merces earum permanet in aeternum: charitas vero in praesenti incipit saeculo, & in futuro permanet cum Deo.

CAP. LXII. De humilitate.

AD fastigium ergo verae humilitatis suo nos Dominus exemplo provocare dignatus est, dicens: *Discite à me Math. 11: quia mitis sum, & humilis corde; & invoc. 29: mitis requiem animabus vestris.* Hinc Petrus Apostolus ait: *Humilissimi sub po. 1 Pet. 5: 6: teni manus Dei & exaltabit vos.* Hinc enim datur intelligi, quia quanto quisque se pro Christi amore inclinat ad ima, tanto proficit in excelsis; & quanto superbus gloriosior apparet inter homines, tanto dejectior erit ante Deum. Unde Idem Dominus ait: *Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur.* Nam cum haec dicit, ostendit nobis omnem exaltationem genus esse superbiae. Deus enim humilis factus est nostrae

Math. 9.
11.

Col. 3. 14.

Rom. 12.
10.

1. Pet. 4.

1. Joan. 4.

Joan. 13.

31.

1. Cor. 13.

nostræ salutis causa: erubescat homo superbus esse; quia, ut ait Salomon,

Prov. 11. 2. ubi fuerit superbia, ibi erit & contumelia; ubi autem humilitas, ibi & sapientia. Et, super eum requiescet Spiritus sanctus. Un-

Mat. 66. 2. de ait Dominus per Prophetam: Super quem requiescet Spiritus meus, nisi super humilem, & quietum, & trementem verba mea? Quapropter quicumque humilis & quietus non erit, non potest in eo habitare gratia Spiritus sancti. Illi autem pantiuntur secreta, & quod latet in divinis sermonibus, qui humilitatem tener in moribus. Scilicet autem conscientia Solitariorum humilis debet esse, & tristis, scilicet ut per humilitatem non superbiat, & per utilem mœrorem cor ad lasciviam non dissolvat. Per humilitatem etiam spiritus immundi Dei servis subjiciuntur. Unde in collationibus Patrum ita legitur: Homo qui à dæmonio vexabatur, & fortiter spumabat, vidit quemdam senem Solitarii, & elevans manum percussit eum in maxilla; senex verò secundum Domini præceptum convertit ei alteram. Statim autem dæmon non ferens incendium humilitatis illius, clamans & ejulans discessit ab eo. Alio denique tempore transiens Abbas Macarius per eremum; ecce occurrit ei diabolus in via cum falce messoria. Voluit autem illum percutere de falce illa, & non potuit. Et dixit dæmon: Multam violentiam parior à te, ô Macari, quia non possum prævalere adversum te. Ecce enim quidquid tu facis, & ego facio. Tu jejunas, ego nihil comedo; tu vigilas, ego omnino non dormio. Unum est autem solum, in quo me superas. Et dixit ei Abbas Macarius: Quid est illud? & respondit diabolus: Humilitas tua me vincit, propter quam non prævaleo adversum te. O quanta est virtus humilitatis, quæ non solum homines salvat, sed etiam dæmones superat! Quanta autem sit virtus humilitatis iterum bestus Antonius ostendit, dicens: Vidi omnes laqueos satanæ tentos in terra, & ingemiscens dixi: Quis putas transiet illos? & audivi vocem dicentem mihi: Humilitas. Quocirca inclinemus cervicem cordis in vera humilitate, ut omnes laqueos satanæ possimus illæsi transire. Tunc enim veram humilitatem habebimus, si quando peccaverit in nos frater noster, antequam ille poeniteat, indulserimus ei. Et tunc veram humilitatem habemus, quando nec læsi irascimur, nec alios irasci permittimus; sed potius pro ipsis ex corde oramus. Præterea quoque si cui de humilitate altius liberit percutati, ad Regulam sancti Benedicti recurat, ibique

duodecim humilitatis gradus satis luculenter expositos inveniet.

CAP. LVIII. De obedientia.

OBEDIENTIA itaque dicitur obtemperantia, eo quod humiliter quis obediatur vel obtemperet imperanti. Rectè enim ille obediens vocatur, qui per obedientiam humilitatem Deo se toto animo subdit, & ejus præcepta humilitate implet. Ille etiam rectè obediens vocatur, qui præcepta magistri juxta vires humiliter implere studet. Nam Christus Dominus noster qui peccatum non fecit, nec inventus est dolus in ore ejus, factus est obediens pro nobis Patri usque ad mortem, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus. Ideoque omne quod Solitario injunctum fuerit ab aliquo religionis gratia, libenter obtemperet imperanti: & si fortè aliqua gravia aut impossibilia ei injunguntur, libenter quidem & cum omni mansuetudine jubentis imperii suscipiat. Quod si omnino virium suarum mensurâ hoc, quod ei injungitur, viderit excedere, non resistendo illud spemat, sed causam impossibilitatis suæ ei, qui sibi injunxerat, humiliter & patienter enarraret, quatenus ejus moderamine quod illi onerosum fuerit, sublevetur, ut contradictionis vitio careat. Sancti quoque Patres nostri per obedientiam laborem ad celsitudinis perfectionem pervenerunt. De pluribus autem unum, miræ obedientiam virum, hic insereere studeamus. Quidam enim secularis homo renuntiavit sæculo, & venit ad Monasterium, relinquens tres filios suos in civitate; & cum fecisset tres annos in Monasterio, coeperunt ei cogitationes suæ filios ad meretriciam frequentat adducere, & contristabatur pro eis valdè. Videns autem eum Abbas tristem, dixit ei: Quid habes, quod tristis es? Et narravit ei, quia tres filios haberet in civitate, & quia vellet eos ad Monasterium adducere. Præcepit autem ei Abbas, ut adduceret eos. Qui cum perrexisset in civitatem, invenit duos ex his jam fuisse defunctos, unum verò solummodo remansisse. Quem assumens venit ad Monasterium. Erat autem Abbas ad pistrinum. Ille verò tollens filium suum quem adduxerat, abiit ad Abbatem in pistrinum, & videns eum Abbas venientem salutavit, & tenens infantem, quem adduxerat, amplexatus est eum & osculabatur. Et dixit patri ejus: Amas eum? Et ille respondit: Etiam. Et rursus dixit ei: Omnino diligis eum? Et respondit: Etiam. Hæc audiens Abbas dixit ei: Tolle ergo, si

amas eum, & mitte in furnum sic modo dum ardet. Et tenens eum pater suus iactavit eum in clibanum ardenti: statim autem factus est clibanus velut ros. Ex qua re acquisivit gloriam in tempore illo, quemadmodum Patriarcha Abraham. O quam magnam obedientiam habuit iste sanctus vir, qui nec proprio filio suo pepercit, sed ad unius iussionem Abbas ignibus eum tradidit! Puto enim, quia si illi præcepisset Abbas obedientie causa in clibanum intrare, intrasset utique. Nos ergo qui per inobedientiam mandatorum Dei, ac sanctorum ejus, necnon & magistrorum nostrorum, recessimus à Deo, per obedientie laborem redeamus ad illum, qui dixit: *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos.*

Math. 11.
22.

CAP. LIX. De virtute patientia.

PATIENTIA enim vera est, in præfenti injurias fortiter sustinere, & in futuro vindictam non querere; sed ex corde ei qui mala irrogat ignoscere. Nam sunt nonnulli, qui ideò per aliquod spatium temporis patienter sustulerunt injuriam, ut subsequenter facilius vindicare se queant: isti tales veram non habent patientiam. Ille enim verè patiens est, qui & ipsum amat, quem portat: nam tolerare & odisse non est virtus mansuetudinis, sed velamentum furoris. In patientia enim quaerenda est virtus mansuetudinis, & ignoscendi scilicet, non vindicandi opportunitas. Sicut enim patienter sustinere debemus injurias ab aliis in nos illatas; ita & tribulationes infirmitatum, quæ nobis eveniunt, patienter sustinere necesse est. Probabitur enim homo flagellis Dei, quo animo benè faciat, & qua fortitudine tentationes sibi supervenientes sustinet. Unde ait Apostolus: *Teneat enim vos Deus, ut fiat si diligatis eum.* Tribus enim modis solent accidere tentationes Dei servis. Uno modo tentantur à Deo per flagella; alio modo à diabolo per illusiones, & diversas machinationes; tertio modo tentantur à proximo per damna, & contumelias, ac persecutiones. Sed ille beatus est, qui hæc omnia patienter tulerit: De tali enim viro dicit

Deut. 19.
8.

Scriptura: *Beatus vir qui suffert tentationem, &c.*

Sine ferro autem martyres esse possumus, si patientiam veraciter in animo servamus. Tanto enim quisque minus ostenditur doctus, quanto minus vincitur patiens. Unde per Salomonem dicitur: *Doctrina viri per patientiam nascitur.* Super omnia autem contumelias detrahentium patientia supereremus; *facod. Regul. Tom. I.*

Prov. 19.
11.

gittas contumelie patientie clypeo frangamus; contra linguæ gladium patientie scutum præbeamus. Et si quis nobis intulerit mala, nequaquam irascamur contra illum; sed potius doleamus pro illo, quia Deus illi irascitur. Videamus autem, quantam patientiam iste sanctus senex habebat, de quo hic locutus sumus. Erat in eremo magnus quidam senex, qui de labore manuum suarum vivebat: & erat alius frater vicinus ei, qui sæpè ingrediebatur, & rapiebat, quidquid senex habebat in cella. Videbat autem eum senex, & non objurgabat eum; sed extorquebat sibi plus solito manibus operari, dicens: Credo opus habet ille. Altrungebat autem ventrem suum, & cum indigentia manducabat panem. Cùm autem mori cepisset senex ille, circumsteterunt enim fratres, & respiciens in eum qui furabatur, dixit ei: Junge te huc ad me & tenuit manus ejus, & osculatus est eas, dicens: Gratias ago istis manibus, frater, quis propter istas vado ad regnum cælorum. Ille autem compunctus & poenitentiam agens factus est etiam ipse probatus Monachus, exempla sumens de actibus magni illius senis. Valdè enim laudabilis est patientia ejus sancti Monachi; sed valdè laudabilior est patientia Christi. Senex iste rapientem fratrem vidit & tacuit; Christus verò opprobria, contumelias, irrisiones, alapas, sputa, flagella, spineam coronam, crucemque sustinuit, & nec contumeliosum cuiquam verbum respondit. Ille enim raptoris manus deosculans gratias egit; Christus autem in cruce positus pro persecutoribus exoravit. Sed in his omnibus exemplum patientie nobis reliquit. Quapropter studeamus patientes esse ad omnes, & in omnia, quia, ut ait Christus: *In patientia vestra possidebitis animas vestras.* Simus mansueti hereditabunt terram, & delebuntur in multitudine pacis. Quisquis igitur lenis, mitis, & patiens est, Dei filii imitator est. Et quisquis amplectitur pacem in mentis suæ hospicio, mansionem in se præparat Christo, quia Christus pax est, & in pace requiescere consuevit.

CAP. LX. De discretione.

DISCRETIO namque est mater omnium virtutum, & ideò in omnibus tam spiritualibus, quam corporalibus operibus tenenda est à Solitariis temperantia discretionis, ac superflue laborantes corde pariter & corpore deficient. Sed sic omnis eorum actio temperetur, quatenus alacri animo plus se adhuc cupiant

U u

pian

piant in bonis operibus exercere. Sive enim sint vigilie, sive jejunia, sive abstinentia, & cætera his similia, sic temperentur, ut nec animi virtus succumbat, nec corporis fortitudo lassescat. Unde quidam Patrum dicebat: Corpus nostrum sic est fragile, sicut vestimentum. Si diligenter tractabimus illud, stabit; sin autem, in parvo tempore corruiet. Præterea quoque supervenit quidam venationem faciens in silva agrestium animalium, & vidit Abbatem Antonium gaudentem cum fratribus, & dispicuit ei. Volens autem ei senex ostendere, quia oportet aliquando condescendere fratribus, dixit ei: Pone quæso sagittam in arcu tuo, & trahæ. Et fecit sic. Et dixit iterum: Trahe; & traxit. Trahe adhuc; & traxit. Dixit ei venator: Si super mensuram traxero, frangetur arcus. Dixit ei Abbas Antonius: Ita est in operibus Dei, si plus à mensura tendimus, fratres cito deficient. Expedit ergo vel ad momentum relaxare rigorem eorum. Hæc audiens venator compunctus est; & multum proficiens in sermone senis discessit; & fratres confirmati tum reversi sunt ad locum suum. Hæc ergo, aliaque testimonia discretionis consideranda sunt à Solitariis; & sic omnia temperent atque discernant, ut ipsi nimis fatigati non deficient; & alii à cæpto itinere non refugiant.

CAP. LXI. De taciturnitate.

TACITURNITAS autem virtus est humilitatis, & iudicii gravitatis; nutrit virtutum, & custos animarum. Hinc Salomon ait: *Qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam.* Quanto igitur quisque sub silentio deprimit se, tanto compunctioris aciem in cælo figit; & quanto taciturnitatis freno constringit linguam, tanto ad cœlestia erigit mentem suam. Ideoque Solitarius taciturnitatem diligit, & à malo ac pravo, vel omni stultiloquio linguam suam coercet, dicatque tum

Prov. 21. 31. *Propheta: Dixi, custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.* Et iterum: *Pesui ori meo custodiam.* Et rursum: *Obmutui & humiliatus sum, & filii à bonis.* Ille enim bene vias suas, id est, actus vite sue custodit, qui in lingua minimè offendit. Ille etiam bene ori suo custodiam ponit, cuius lingua nec in maliloquium, nec in vaniloquium, nec in multiloquium proceatit stult. Ne ergo in maliloquium labatur lingua, ponat unusquisque nostrum ori suo custodiam, & diligenter attendat, quid de male loquentibus dicat Propheta: *Di-*

spicdat, inquit, Dominus universa labia dolosa, & linguam magniloquam. Quid etiam de multiloquio Salomon dicat, audiamus: *In multiloquio, inquit, non effugiet peccatum; & qui multis utitur verbis lædit animam suam.* Hinc iterum Propheta: *Si quis vult veram & perpetuam habere vitam, & cupit dies videre bonos, coercet linguam suam à malo; & lingua ejus ne loquantur dolum.* Hinc Apostolus ait: *Si quis putat se religiosum esse, non refrænet linguam suam, sed seducens con suum, hujus vana est religio.* Hinc beatus Ambrosius ait: Est homo, qui silentium quidem affectat, sed cor ejus multum se condemnat: ille talis multum loquitur, & est alius, qui à manè usque ad vesperam loquitur, & cum discretione, silentium magnum custodit. Hoc autem dicebat de illo, qui sine utilitate audientium nunquam loquitur. Ille enim bene taciturnitatem custodit, qui usque ad interrogationem non loquitur. Quapropter Solitarius modum loquendi non transeat; maneat in verbo ejus mensura, in sermone statera. Semper verba ejus sint moderata, & plus diligit semper audire, quam loqui; & ne prius respondeat verbum, quam audiat. Unde scriptum est: *Qui ante respondet, quàm audiat, stultum se esse demonstrat.* Nam loqui & docere, ut ait sanctus Benedictus, magistrum condecet, tacere & audire discipulo convenit. Et si qua sunt requirenda à magistro, cum omni humilitate & subiectione reverentia requirantur. Scurrilitates verò, vel verba otiosa, & risum moventia, æterna clausura in omnibus locis damnanda; & ad talia eloquia discipulum os aperire non permittimus.

CAP. LXII. De cavenda detractione, & quod duobus modis potest aliquis sine peccato alieni peccata dicere.

QUAMQUAM enim beatus Hieronymus dicat, quia non est detrahere verum dicere; tamen cavenda est omnimodis detraçtio à Solitariis, momento beato Jacobo Apostolo: *Novite, inquit, detrahente alterutrum, fratres mei, quia qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi, & judicat legem.* Hinc Salomon ait: *Remove à te os pravum, & detrahentia labia procul sunt à te.* Et iterum: *Cum detractoribus non commisceris, quoniam repente confurget prædico eorum.* Hinc Hieronymus ait: Cave, ne linguam aut aures habeas prirentes; id est, non ipse detrahas, aut alios detrahentes audias; quia qui detrahit, & qui detrahentem libenter audit, utriusque unum crimen est. Hinc Isidorus ait: Ne detrahas peccanti, sed condole; & quod

Psal. 11. 4.

Prov. 10. 19.

Psal. 33. 14.

Jac. 1. 26.

Prov. 18. 13.

Jacob. 4. 11.

Prov. 4. 24.

Prov. 14. 21.

quod in alio detrahis, in te potius pertimesce. Hinc etiam in vitis Patrum dicitur: Melius est, inquit, quotidie carnem comedere, & vinum bibere, quam lacerare carnes fratrum in obtrectatione. Denique, ut ait sanctus Basilus, duobus modis possumus sine detractione aliorum peccata dicere, vel retractare. Id est, si quando necesse est cum cæteris consilium habere, quomodo corrigetur is, qui peccavit, tunc possumus ipsius peccata in medium adducere, & publicare absque detractione. Et rursus, si quando necesse est prævenire & commonere aliquem, ne forte incurrat in consortio vel societate alicujus mali hominis, tunc etiam possumus sine detractione illius peccata manifestare. Quod & ipsum Apostolum fecisse invenimus, dum dicit ad Timotheum: *Alexander ararius multa mala mihi ostendit, quem tu quoque devota: valde enim respicit sermonibus meis. Reddet illi Deus secundum opera sua mala.* Præter hujusmodi autem necessitates quicunque dicit aliquid adversus alium, ut vel deroget ei, vel obtrectet, illud est detrahere, etiam si videantur vera esse quæ dicit.

CAP. LXIII. *Consolatio Solitiorum de detractione.*

NON ergo Solitatio multum contristari debent, si fortè ab aliquibus pravis hominibus sine culpa detrahantur; quia in consolatione nostra, sua Dominus opprobria adducere dignatus est, dicens: *Si patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domestici ejus? Et iterum: Si de mundo fuisset, mundus quod sum erat, diligeret: sed quia de mundo non estis, propterea odit vos mundus.* Hinc Apostolus ait: *Nolite mirari si odit vos mundus.* Sunt autem plurimi, qui vitam Solitiorum fortasse amplius quam debent, laudant; & ne eis de laude elatio subripiat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectatione & objugatione prorumpere; ut si qua culpa ab ore laudantium in corde Solitiorum nascitur, per obtrectationem malorum ad penitentiam revocentur. Sed inter hæc verba laudantium live vituperantium, ad mentem semper recurrere debemus: & si in ea non invenitur bonum, quod de nobis dicitur, magna tristitia generari debet. Et rursus si ipse ea non invenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magna lætitia proficere debemus. Unde beatus Job dicebat: *Ecco enim in celo testis meus, & confisus meus in excelsis. Qui enim vitæ suæ in celo testem habet, detractiones hominum in terra pertimescere non debet.* Hinc Paulus ait: *Gloria non debet.*

fra hoc est, testimonium conscientia vestra. Nisi enim fuissent, qui eidem Apollolo malam imponerent, & seductorem vocarent, nequam diceret: Per insamiam & bonam famam: ut seductores, & veraces. Sed quid de redemptore nostro agimus, qui à Judæis demoniacus, & blasphemus, atque perceptor vocatus est? Beatus quoque Arnulphus cum esset Episcopus, postea Solitarius factus, detractiones pravorum hominum æquanimiter toleravit. Unde in gesta ipsius ita legitur: *Quidam namque homo, nomine Noddo, cum complicitus suis eidem B. Arnulpho derogare ausus est. Dicebat autem, illum non esse cultorem Dei, sed potius hominem voluptati deditum. Cumque idem detractor stratum una cum detrahente socio petiisset, jubente Deo omnia vestimenta illorum flamma circumdanda vallavit. Illico exilientes aquam urgentibus vocibus deposebant: sed aqua injecta flammam divinitus missam non exinguebat. Ardebant autem nequiter circa nates vel genitalia loca camisæ illorum, nec à se ardentia vestimenta exuere prævalebant. Quid plura? Quia aliud facere non poterant, exiliunt foras, & ad instar porcorum in volutabro luti sese vociferantes involvunt: sed magis ac magis genitalia ipsorum ignis immixtus cremabat. Tunc quippe, ut reor, impletum est super illos quod scriptum est: *Detrahentem occidet proximo suo, Psalm. 100. hauc persequar.* Siquæ divina censura jubente actum fuit, ut de quibus virum sanctum detraxerant, in ipsis poenam sentirent. Ipse quoque sanctus Episcopus atque Solitarius nec pro detractione illorum sicut tristior, nec pro vindicta divinitus facta extitit lætior; sed potius, juxta præceptum Domini, eos dilexit, atque pro eis oravit. Ubi nos pariter docemur, non contristari pro detractione, sed magis gaudere de contumeliis, remanentes hoc quod scriptum est: *Quia sicut Apostoli gaudent à conspectu concilii, ad. 1. 41. quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Si illi non contristabantur de contumeliis & verberibus, neque nos contristari debemus de verbis atque detractionibus. Quid ergo aliud faciunt detrahentes, nisi in pulverem sufflant, atque in oculos suos terram excitant? Vocandi tam sunt, & patientes increpandi, juxta præceptum Domini, qui dixit: *Si Luc. 17. 9. peccaverit in te frater tuus, increpa illum. Et si dixerit, pariter me, dimitte illi: & si septies in die peccaverit in te, & septies dixerit, pariter me, dimitte illi.* Quisquis igitur hoc fecerit, & seipsum salvabit, & detrahentem proximum de peccati fovea liberabit.*

2. Tim. 4.
14.

Macth. 10.
37.

Joan. 17.
19.

Job 16. 20.

1. Cor. 1.
18.

Cod. Regul. Tom. 1.

Uu 2

CAP.

CAP. LXIV. *De cogitationibus & diabolicis illusionibus.*

Sicut enim à malis operibus & perver-
sis locutionibus oportet Solitarios ab-
stinere, ita etiam à pravis cogitationibus
debent se corda illorum custodire. Unde
beatus Hieronymus admonet dicens :
Non finas cogitationes malas in corde
tuo crescere. Et alibi : Caput cogitatio-
nis excludi, & cætera superantur. Non
enim potest corrumpi corpus, nisi prius
corruptus sit animus ; & nihil potest fa-
cere caro nisi quod voluerit animus. Id-
circo munda prius à pravis cogitatio-
nibus animus, & caro non peccabit in
æternum. Bonæ autem cogitationes sem-
per à Deo procedunt : malæ cogitationes
verò aliquoties à nobismetipsis veniunt,
& aliquoties instinctu diaboli excitantur.
Nemo enim potest à diabolo decipi, nisi
is, qui ei suæ voluntatis assensum præ-
bere voluerit. Si enim repugnemus ei,
fugiet à nobis. Unde beatus Jacobus

Jacobi. 4. 7. *Apostolus : Resistite, inquit, diabolo, & fugiet à vobis.*

Qua de causa ita in Collationibus Patrum legitur : Quodam tem-
pore beatus Macarius habitabat in loco
deserto solus, & erat propè alia solitu-
do, in qua habitabant plurimi fra-
tres. Et vidit senex Satanam venien-
tem in habitu hominis, ut transiret per
cellam ejus. Videbat autem eum quasi
tunica uti linea omnino vetusta, & per
omnia foramina ejus pendebant ampullæ.
Et dixit ei senex : Quo vadis ? Et ille
respondit : Vado commemorare fratres.
Senex autem dixit : Et ut quid tibi am-
pullas istas ? Et dixit : Gustum fratribus
porto. Dixit ei senex : Totas istas cum
gustu portas ? Et respondit : Etiam ; ut
si unum alicui non placer, offeram aliud ;
si autem nec illud, dabo tertium, & ita
per ordinem, ut omnino vel unum ex
eis placeat ei. Et cum hæc dixisset, tran-
siit. Et observabat senex, custodire
vias, donec ille remearet. Et cum vi-
deret eum senex, dixit ei ; Sanus sis. Et
respondit : Ubi mihi salus ? Et dixit se-
nex : Quare ? Et respondit : Quia mihi
modo omnes sanctificati sunt, & nemo
mihi acquiescit. Et dixit senex : Nemi-
nem amicum habes illic ? Et respondit :
Unum tantummodo fratrem habeo
ibi, vel ipse solus mihi acquiescit ;
& quando me videt, convertitur velut
veotus. Senex verò dixit ei : Quomodo
vocar frater ille ? Respondit : Theo-
dostus. Et cum hæc dixisset, transiit.
Surgens autem Abbas Macarius perrexit
ad fratres. Qui cum audissent, acceperunt
ramos palmarum & occurrerunt ei
obviam ; & parabant singuli eorum cel-
las suas, incerti apud quem declinaret.

Senex autem inquirebat quis inter eos
Theodostus vocabatur ; & inveiens eum,
intravit in cellam ejus. Theodostus ergo
suscepit eum gaudens. Cum autem
cœpissent secretè loqui, dixit ei senex :
Quomodo circa te est frater ? Et ille di-
xit : Orationibus tuis adjuvantibus, bonè.
Et dixit senex : Non impugnant re-
cogitationes tuæ ? Respondit iterum ;
Benè sum ; erubescere enim dicere ei.
Et dicit ei senex : Ecce quot annos ha-
beo in conversatione loci istius, & om-
nes hoorant me, & tamen in hac se-
nectute infestus est mihi spiritus fornicationis.
Et respondit Theodostus, di-
cens : Crede Abba, quia & mihi. Senex
autem simulabat etiam alias cogitationes
sibi esse molestas, donec faceret eum con-
fiteri. Deinde dicit : Quomodo jejunas ?
Et ille dixit, ad Nonam. Dixit ei se-
nex : Jejuna usque ad vesperam, & ab-
stine, & lege Evangelia, ut memoriter
retineas. Sed & alias ex animo medi-
tare scripturas ; & si tibi ascenderit cogi-
tatio mala, nunquam deorsum respicias,
sed semper sursum, & statim te Dominus
adjuvabit. Et corrigens senex fratrem
illum reversus est in solitudinem suam.
Et cum observaret, vidit iterum dæmo-
nem illum, & dixit ei : Quo vadis plu-
rum ? Et ille respondit : Visitare fratres,
& abire. Dum autem reverteretur dixit
ei senex. Quomodo sunt fratres illi ?
Et respondit : Malè. Senex autem. Qua-
re ? Et ille respondit : Quia toti sancti
sunt ; & magis malum, quia unum quem
habui amicum & obedientem, mihi
etiam ipse, nescio unde, subversus est ;
nec ipse mihi jam acquiescit, sed omni-
bus sanctior factus est, & propterea
juravi me jam non calcare ad illum lo-
cum, nisi post longum tempus. Hæc
dicens transiit, relinquens senem. San-
ctus verò senex iotravit cellam suam ado-
rans & gratias agens Deo. Hic datur
intelligi, quia nisi quis voluntatibus dia-
boli se sponte subdiderit, potestatem ad-
versus hominem non habet. Et sicut
superius patefactum est, occit Satanus,
à qua passione anima seducatur : & ideo
seminat quidem in ea zania sua, ali-
quando spargit semina fornicationum,
aliquando destructionum, & cæterorum
vitiatorum ; similiter passiones, & in qua
passione videt animum declinare, hæc
ei subministrat. Nihil enim sic exardet
dæmonem, quomodo si revegetur stimu-
lationes ejus ; & nihil eum sic lætificat,
quomodo si abscondantur cogitationes
ejus. Quia ergo Dominus noster JESUS
Christus dedit nobis potestatem calcandi
super serpentes & scorpiones ; hoc est,
malas cogitationes, mandemus per hu-
miliem confessionem corda nostra, &
parvu-

parvulos cogitatus nostros alidamus ad Christum, quatenus de nobis dicatur hoc quod scriptum est: *Beatus qui renabit, & alidat parvulos suos ad petram.* Et rursum: *Beati munde corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

CAP. LXV. *De diversis tentationibus Solitatorum.*

MULTIS ergo calamitatum tentationibus mentes Solitatorum in hac vita pulsantur; sed non amplius tentat eos diabolus, quam Dei voluntas permittit. Tentando autem eorum profectus erudit; etsi nolens, tamen eorum utilitati diabolus servit, quando tentationibus suis non decipit, sed potius erudit: multis enim modis, ut diximus, mentes Solitatorum diabolus tentat. Tentat autem eos aliquando per stimulos paupertatis: nam cum per stimulos paupertatis non potest eos movere, divitias adhibet ad seducendum. Et dum per contumelias & opprobria non pravelet, laudes & gloriam adhibet. Si per salutem corporis non potest, ægrotudines mittit. Et dum per delectationes seducere eos non potest, per molestias, quæ contra votum eveniunt, eos conatur evertere. Infirmittas etiam quasdam graves adversus eos, qui tentandi sunt, adhibet; ut per eas pusillanimes faciens Solitarios, conturbet charitatem eorum, quam habent ad Dominum. Sed quamvis concidatur corpus, & febribus validissimis inflammatur; insuper etiam si intolerabilis contritione affligatur, quisquis es, qui hæc sustines, recordare futuri seculi poenas, & æternum ignem, ac perpetua tormenta, ut hæc cogitans non deficias ad ea, quæ in presenti contingunt. Insuper etiam gaude quia visitavit te Deus; & illud famosissimum dictum in lingua

Psalm. 117. habeto, id est: *Cassigas castigavit me Dominus, & morti non tradidit me.* Et illud:

Hebr. 12. 6. *Quem enim diligit Dominus, corrumpit: flagellat autem unumquemque quem recipit.* Si ferrum es, post adhibitum tibi ignem emittes æruginem. Quis si justus es, & hæc pateris, de magnis ad majora provocaris. Anrum es, sed per ignem probator eris. Datus est tibi Angelus Satanae, stimulus carnis tuæ? exulta videns cui similis factus es, Paulo Apostolo simile donum accipere meruisti. Audi quemadmodum gloriabatur Apostolus in infirmitatibus

1. Cor. 12. 5. suis, ita & tu gloriare dicens: *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Et rursum:

ibid. 10. *Quando enim infirmus, tunc fortior sum & potens.* Si febribus, si rigore frigoris castigaris, memor esto quid scriptura dicit:

Isa. 65. 12. *Transivimus per ignem & aquam; residuum*

est ut inducaris in refrigerium. Clama *Psalm. 4. 1.* etiam cum Propheta: *In tribulatione dilexisti mihi.* Perfectus enim eris per huiusmodi tribulationes. Si forte, amittis oculos, non feras graviter: extollentiam enim instrumentum amittisti, sed interioribus oculis gloriam Dei speculari stude. Surdus factus es? non contristeris; quia auditum vanum amittisti. Manus tuæ ex aliqua passione debilitatæ sunt? sed interiores paratas habebas adversus inimici tentationes. Infirmittas totum tuum corpus tenet? sed interiori homini sanitas crescit. Nihil enim aliud est ægrotudo corporis, quam sanitas mentis. Si infirmitas tibi talis fuerit, ut non possis stare ad orandum & psallendum, non contristeris pro eo, quia infirmitas orat pro te. Si jejunas, non tibi invenias occasionem, dicendo: quia exacerbatus in ægrotudinem incurristi; quoniam & qui non jejunant, similes ægrotudines incurrunt. Inchoasti aliquid boni? non revoceris per impedimenta inimici; quoniam jejunia & labores nobis constituta sunt propter turpes delectationes. Hæc omnia nobis proficiant ad destruenda corporis desideria. Tentari autem oportet justum; sed tentatione luxuriæ, non tentatione luxuriæ. Quapropter discat non murmurare, qui mala patitur, etiamsi ignorat, cur mala patitur. Et per hoc justè se pati arbitretur, quod ab illo judicatur, cujus nunquam judicia injusta sunt. Qui ergo in flagellis murmurat, justitiam judicantis accusat: qui verò justè se recognoscit à justo iudice pati quod sustinet, etiamsi super quo patitur ignorat; per hoc jam justificatur, per quod semetipsum accusat, & Dei justitiam laudat. Beatus qui hæc omnia tulerit patienter.

CAP. LXVI. *De tentationibus somniorum.*

PLERUMQUE demones in noctibus Solitarius occurrentes, ut formidolosos eos faciant, per soporem conturbant; & quos vigilantes intus tentat, nec susperrant, dormientes acriter impugnant. Nonnunquam autem & aperta impugnatione grassantes humana corpora verberant, sicut beato Antonio fecerunt. Quod tamen, Deo permittente, malorum fit ad vindictam; justorum verò ad tolerantiam & gloriam. Plerumque immundi spiritus eos, quos incumbere in seculi amore conspiciunt, dormientes quadam vana spei prosperitate illudunt, sicut legitur in Dialogorum libro cuidam contigit; qui dum somnia vehementer attenderet, ei per somnium longa spatia hujus vitæ promissa sunt. Comque multas pecunias pro longioris vitæ stipendii collegisset, ita repente defunctus est, ut

intactus omnes reliqueret, & ipse secum nihil ex bono opere portaret. Nonnunquam etiam Satanas in Angelum lucis sese non solum dormiendo, sed etiam vigilando transformat, ut quemlibet aliqua erroris fraude decipiat; sicut legitur in Collationibus Patrum de quodam senex, qui sedens in cella sua, & sustinens tentationes, videbat demones manifeste, & contemnebat eos. Cum autem diabolus videret se vinci à senex, venit & ostendit se ei, dicens: Vis videre Christum? Ex respondens senex dixit: Anathematizo te, & cum de quo dicis; ego autem Christo meo credo dicenti: *Si quis vobis dixerit: ecce hic Christus & ecce illic; nolite credere.* Et dixit diabolus: Ego sum Christus. Videns autem senex clausit oculos suos. Et dixit ei diabolus: Quare clausisti oculos tuos? Et dixit senex: Ego hic Christum nolo videre, sed in vita beata. Hæc audiens diabolus discessit ab eo. Hic ergo patenter ostenditur, quantis machinamentis Dei fervos conatur decipere inimicus. Illi autem, qui aut nullis, vel raris confici sunt delictis, aut nunquam aut raro terroribus fatigantur nocturnis: & si ad momentum huiusmodi commoveantur, mox tamen evigilantes illusionum vanitates despiciunt, intentionemque suam ad Deum convertunt. Interdum etiam quædam arcana ac mystica Dei servi per visionem videre solent. Econtra vero peccatores, qui corda sua gravioribus vitiis polluerunt, conscientie pavore illius species tremendas aspiciunt; & quos vigilantes diabolus traxit ad vitia, dormientes fatigat, ut nunquam eos requiescere sinat. In oculis autem peccatorum diabolus terribilis est; in oculis autem iustorum terror ejus vilis est. Sciendam quippe est, quia diversæ sunt qualitates somniorum. Aliquando namque ex ventris plenitudine, vel inanitate somnia generantur; aliquando vero ex cogitatione accidunt; sicut scriptum est: *Multas curas sequuntur somnia.* Nam sæpe quæ in die cogitamus, in noctibus recognoscimus. Aliquando autem ex illusionem immundorum spirituum oriuntur: dicente Salomone: *Multas errare fecerunt somnia & illusiones vana.* Aliquando quippe ex revelatione procedunt, sicut legitur in lege de Joseph filio Jacob, qui somnio fratris præferendus prædicitur. Vel sicut in Evangelio de Joseph sponso beatæ Mariæ, qui ut fugeret cum puero in Ægyptum, somnio admonetur. Aliquando nempe ex revelatione simul & cogitatione generantur, dicente Daoiele: *Tu Rex cogitare capisti in strato tuo, quid esset futurum post hæc: & qui revelat mysteria ostendit tibi, quæ ventura sunt.* Sæpe etiam demones deceptorum

fraude multa solent vera prædicere, ut ad extremum valeant animam ex aliqua falsitate decipere, vel illaqueare. Sed quamvis nonnulla vera sint somnia, facile tamen non oportet credere illa, ne forte aliquando ex illusionem diaboli procedant, & simpliciter corda decipiant, recolentes testimonium scripture dicentis: *Si dixerint vobis, & ita evenierit, nolite credere.* Somnia enim similia sunt auguriis, & qui eis intendunt, revera augurare nesciunt. Solitarii autem inter illusiones ac revelationes discreta circumspectione discernant, ut sciant, quid à bono spiritu percipiunt, vel quid à malo spiritu patiuntur.

CAP. LXVII. *Ut Solitarii signa & miracula fieri non querant.*

SIGNA igitur & miracula à Solitariis non sunt querenda, propter ostentationem & vanam gloriam. Nam quisquis signorum & mirabilium indicis vult probari, non potest probus videri. Quia ipse Dominus & Salvator non dixit: *Ex signis & mirabilibus cognoscetis eos, sed ait: Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Neque enim in die iudicii remuneraturum se promittit eos, qui signa & prodigia faciunt, sed eos, qui præceptis suis obediunt, dicens ad eos: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, &c.* Sed & beatos non dicit eos, qui signa & miracula fecerunt, sed humiles spiritu, mansuetos, lugentes, & huiusmodi opera exequentes. Nusquam in signorum opere beatitudo ponitur, sed in expletionem mandatorum Dei. Vita enim bona, atque actus probi, etiam sine signis & mirabilibus merentur coronam: iniqua autem conversatio, etiam si signa & prodigia fecerit, supplicia non evadit. Et ideo superflue hæc queruntur, immo & periculosè. Per ostentationem vero nihil faciant Solitarii. Nam quantum malum sit per ostentationem aliquid agere, præfens exemplum ostendit, cum subditur: Fuit quidam juvenis Monachus, qui cum vidisset quosdam senes iter agentes, ostentationis causa iussit onagris venire, ut portarent eos, donec pervenirent ad se. Illi autem senes iudicaverunt hoc B. Antonio. Et dixit Abbas Antonius: Videtur mihi Monachus iste similis esse navi omnibus bonis onerata, de qua incertum est, utrum pervenire possit ad portum, an non. Et modicum post subito Abbas Antonius flere cœpit, & capillos sibi trahere, & lugere. Quod cum vidissent discipuli ejus, dixerunt: Quid ploras Abba? Et respondit: Magna Ecclesie columna cecidit modo. Dicebat autem hoc de illo juvenile Monacho. Ite, inquit, fraus ad eum;

Manh. 24.
23.

Manh. 24.
23.

Manh. 25.

Ecc. 5. 2.

Ecc. 34. 2.

Dan. 2. 9.

eum; & videte quid agat. Perreuerunt ergo discipuli ejus, & inuenerunt Monachum illum sedentem & flentem peccatum quod fecit. Videns autem discipulos senis, ait eis: Dicite feni ut roget Deum, decem tantum dierum dari mihi inducias. Qui intra quinque dies mortuus est. Quapropter caveant omnino Solitarii, ut nihil per ostentationem faciant. Insuper autem morbum vanæ gloriæ fugiant: quæ non solum in carnalibus vitiis, sed etiam in spiritualibus causis Solitarios pulsatur; ut qui non valent carnalibus vitiis decipi, spiritualibus successibus acris faucientur. Nam quem diabolus sub specie pretiosæ vestis ac nitidæ non potest in vanam gloriam immergere, pro squalida & inculta conatur decipere. Et quem non potest per honorem dejicere, per humilitatem supplantat; & quem scientiæ & elocutionis ornatu nequit extollere, gravitate taciturnitatis elidit. Si jejuna quis palam, gloriæ vanitate pulsatur. Si illud causâ vanæ gloriæ contemnendæ contexerit, eodem vitium elationis incurrit. Alius enim oratione, alius vigiliarum prolixitate pulsatur. Multi enim vanam gloriam fugendo in ipsam incidunt: & multi in hoc ipso cupiunt laudari, quod laudes contemnunt; & mirum in modum laus, dum vitatur, appetitur. Ideo pulchre sancti Patres nostri naturam morbî hujus in modum capæ conscribunt, quæ uno decorata tegmine, alio rursus inventa induta, toties reperitur obtecta, quoties fuerit expoliata. Quapropter oportet Solitarios, juxta consiliolum Apostoli, *per arma justitiæ à dextris & sinistris transire*; per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam & bonam famam incidere. Et ut per Salomonem dicitur:

1. Cor. 6. 7. *per arma justitiæ à dextris & sinistris transire*; per gloriam, & ignobilitatem; per infamiam & bonam famam incidere. Et ut per Salomonem dicitur:

Prov. 4. 17. *Non divertant ad dexteram, neque ad sinistram*; id est, nec de virtutibus & dextris successibus se extollant, nec ad sinistram vitiorum transicem sectantur; sed medium tenentes ad ipsum, qui via, veritas, & vita est, prospero incellu pervenire mereantur.

CAP. LXVIII. *De trimodâ ebriismatum gratiâ.*

USQUE ad spiritualium narrationem charismatum profereudam præcedens disputationis ordo pervenit, quam tripartitam esse, majorum traditione percepimus. Prima siquidem curationum causâ est; cum pro merito sanctitatis electos quosque ac justos viros signorum gratia comitatur, sicut Apostolos, multosque sanctorum signa & prodigia secundum auctoritatē Domini fecisse manifestum est, ita dicentis: *Infirmos curate, mortuos suscite, leprosus mandate, demonia ejicite: gratis accepistis, gratis date.* Secunda, cum ob ædificationē

Ecclesiæ, vel eorum qui infirmos suos ingerunt, vel eorum qui curandi sunt fidem, sanitarum virtus etiam à peccatoribus indignis procedit. De quibus Dominus in Evangelio: *Multi, inquit, dicunt mihi in illa die: Domine, Domine, nonne tu in nomine tuo prophetavimus, demonia ejicimus, & multas virtutes fecimus? & tunc confitebor tibi, quia non novi vos: discedite à me operarii iniquitatis.* Propter hoc autem & discipulos monebat dicens: *Nolite gaudere, quod demonia vobis succubant, sed quia nomina vestra scripta sunt in calce.* Tertius curationum modus etiam colludio dæmonum ac factioe simulatur: ut dum homo apertis criminibus fuerit obligatus, propter admirationem signorum sanctus ac Dei servus credatur: vel certè ut is qui curationum dona habere se credit, per superbiam cordis elatus gravius elidatur? Inde est, quod Dominus in Evangelio loquitur: *Exurgens, inquit, pseudo-Christi, & pseudo-Propheta, & dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, si fieri poterit, etiam electi.* Quapropter nunquam de admiratione signorum, sed de ornatu morum debet apud nos esse quisquam laudabilis. Et revera majus miraculum est, de propria carne fomitem eradicare luxuriæ, quam expellere infundos spiritus de alienis corporibus; & magnificentius signum est virtutis patientiæ truculentos motus iracundiæ coercere, quam dæmonibus imperare, ac de alienis corporibus infirmitates pellere: & præcellior virtus est animæ propriæ languorem curare, quam corporis alieni. Quanto enim anima sublimior carne est, tanto præstantior ejus & salus est. Et major merces est peccatorem suscitare de vitiis, quam mortuum de sepulchro. Ideoque à sanctis Patribus signorum opera nequaquam legitimè affectata, sed quamquam ea Spiritus sancti gratia possiderent, nunquam exercere voluerunt, nisi fortè inevitabilis necessitas illos coarctasset, ut beatum Macarium, qui fuit discipulus S. Antonii. Hunc enim ferunt aliquando cum homicidium in locis vicinis fuisset admissum, & innocenti cuidam impingeretur crimen homicidii; eum, qui calumniam patiebatur confugisse ad ejus cellam: adfuisse etiam eos, qui innocentem perurgebant, jurantes, & dicentes periclitari seipsum, nisi comprehensum homicidam legibus traderent. Ille verò cui crimen impingebatur, cum sacramentis affirmabat conscium se non esse sanguinis illius. Et cum diu hoc certamen haberetur, interrogat S. Macarius, ubi jaceret ille qui dicebatur occisus. Cumque designassent locum, cum omnibus qui ad perurgendum hominem venerant, ivit ad sepulchrum, & ibi fixis genibus, invocato

Math 10. 8. *Infirmos curate, mortuos suscite, leprosus mandate, demonia ejicite: gratis accepistis, gratis date.* Secunda, cum ob ædificationē

eato nomine Christi, ad eos dixit, qui abstabant: Nunc Dominus ostendet, si reus est hic, quem perurgetis. Et elevata voce defunctum ex nomine clamavit. Qui cum de sepulchro respondisset, ait ei: Per fidem Christi te obtestor, ut dicas, si ab eo, qui calumniatur pro te, occisus es? Tum ille de sepulchro data voce respondit, dicens, non se esse ab eo lesam. Hoc audito cum stupefacti omnes decidissent in terram, rogaverunt pedibus ejus advoluti, ut interrogaret eum à quo esset occisus. Tunc ille: Hoc, ait, non interrogabo; sufficit nunc mihi ut innocens liberetur: non est meum, ut reus prodatur. Hæc igitur ejus virtus & gratia, quantum in ipso fuit, forte semper lateret, nisi eum necessitas periclitantis hominis, & amor sincerus erga Christum hoc exercere miraculum compulisset. Sciendum itaque est, quia sicut thesaurus apertus cito expenditur, sic & virtus quolibet, cum publicata fuerit, exterminabitur: & ut eera solvitur à facile ignis, ita & anima laudibus inaniter exaltata, perdit virtutum vigorem. Proinde necesse est Solitariis, ut si eis cujusque conscientia boni operis fuerit, occultent illam, & cum omnia fecerint, quæ Deus præcipit, dicant: *Servi inutilis sumus*. Virtutes quoque si forte in se esse senserint, sileant & celent; Deus divulgabit opera eorum, & adducet ad medium, cum venerit Dominus, qui & *imminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordis: & tunc laus erit unicuique à Deo; tunc reddet singulis secundum opera sua.*

CAP. LXIX. *Ut Solitarii post retrusionem ad secularem vitam nemini redeant; & de perseverantia boni operis.*

CONTRARIUM est omnino Ecclesiasticis Regulis, ut Solitarii post retrusionem, causa elationis, vel negotiationis, ad seculum veluti præda demonum facti infelicitè redeant. Nam quam grave crimen Solitarios apostatate; hoc est, à priori proposito recedere, Dominus in Evangelio testatur: *Nemo, ait, mittens manum suam in aratro, & respiciens retro, aptus est à regno Dei*. Hinc Paulus Apostolus ait: *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæculi, ut si placeat, cui se probavit*. Non enim liber est à laqueis diaboli, qui se negotiis mundi retrusionem voluerit implicare. Talibus enim convenit illa beati Petri verba: *Multi enim illi fuerat viam vitam non agnoscere, quam post agnitam retrorsum reversi*. Et iterum:

Genis reversus ad vomitum suum, & sus lapsus ibid. 22: in volatibus luti. Si quis ergo suadente diabolo hæc perficere tentaverit, nisi inevitabilis necessitas eum compulerit, excommunicetur omnimodis ab Episcopo suo, vel à cæteris Prælati, quousque ad prius propositum redeat, quod propter Deum primitus elegerat. Non enim quaeritur in Solitariis initium boni operis, sed finis; quia de fine suo unusquisque judicabitur, non de vita præterita, dicente Domino per Prophetam: *Qualem Enach. 7. 9. te invenera, talem te judicabo*. Sunt enim, quod pejus est, qui bene incipiunt, sed malè finiunt conversationem; ut Judas, qui bene cœpit, sed malè finivit: & Paulus malè cœpit, sed bene finivit. Cœpisse enim multorum est, sed culmen perfectum attingisse rarorum est. Ideo non insipientibus præmium promittitur, sed perseverantibus datur, dicente Domino: *Qui perseveraverit usque in finem, Math. 10. hic salvus erit*. Si autem Solitarius aliquis *22. & 24. idè securum se putat de solitaria vita 13.* aliquando posse discedere, quod in ipso proposito bene cucurrerit, quod ibi multum laboraverit, hic talis agit, ac si aliquis oneratam mercibus navim à portu solvat, & tempestati tradat, & ad scopulos & saxa detorqueat. Hic talis videatur quam incerti, & quam lubrici sunt exitus vitæ hominum; si *Eccl. 9. 11.* cut per Salomonem dicitur: *Nescit homo vitam amare, an edis dignus sit; sed omnia in futuro reservantur incerta*. Ideoque nemo de præteritis sit securus; quia quamvis Solitiorum conversatio probabilis sit, incertum tamen est hominibus, quo sint sine destinati. Tunc enim felix & beata eorum inchoatio, & tunc placeat Deo eorum conversatio, dum absque ullo erroris titubationisve naufragio ad optatum finem perfectionemque prospero cursu perveniunt. Quapropter studeant Solitarii hanc Regulam breviter de sanctarum floribus scripturarum collectam, & sanctorum Patrum exemplis hinc inde munitam, sedula meditatione perlegere, & per singula verba discutere, ac memoriz commendare, & divina auxiliante gratia, juxta vires adimplere, quatenus ad eandem gloriam valeant per- *1. Cor. 2. 9.* venire, quam nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quam præparavit Deus diligentibus se: ipso opulante, qui vivit & regnat Deus per omnia sæcula sæculorum, Amen.

Explicit Regula Solitiorum.

CODICIS REGULARUM

PARS TERTIA,

In qua SS. Patrum Regulæ ad
VIRGINES.

S. AUGUSTINI Episcopi Hipponensis.

S. CÆSARII Arelatensis.

S. AURELIANI Arelatensis.

S. DONATI Vefontiensis.

Cujusdam PATRIS.

S. LEANDRI Hispalensis.

B. AELREDI Abbatis Rievallensis.

SACRIS CHRISTI VIRGINIBUS
MARIÆ INNOCENTIÆ
ET
MARIÆ GRATIÆ
SORORIBUS BARBERINIS,
URBANI VIII. P. M.

ET
ANTONII CARDINALIS
S. HONUPHRII
NEPTIBUS,
FRANCISCI EPISCOPI PORTUEN.
S. R. E. VICECANCELLARI.

ET
ANTONII EPISCOPI TUSCULAN.
S. R. E. CAMERARII
GERMANIS

REGULAS SS. PATRUM VIRGINIBUS
Sanctimonialibus præscriptas,

ET
A. S. BENEDICTO ANIANENSI ABBATE
collectas, & Supplemento auctas

Humillimo Affectu Offert, Dat, Dicit, Consecrat

LUCAS HOLSTENIUS.

S. AURE-

**S. AURELII AUGUSTINI
HIPPONENSIS EPISCOPI
EPISTOLA CIX.**

Regulam Sanctimonialibus præscriptam continens,

**DE REGULA S. AUGUSTINI
RO. BELLARMINI S. R. E. CARD. JUDICIUM
Libro de Script. Ecclesiasticis.**

Ex tribus Regulis sola tertia est certa S. AUGUSTINI, sed faminis data, non viris: habetur enim in Epistola CIX. Reliqua dua non videntur AUGUSTINI.

Observatio critica in Regulam sequentem,

Clarissimus HOLSTENIUS, postquam supra relatæ XXIV. Monachorum Regulas publicaverat, tandem ad illas pro sacris Virginibus editas progreditur, atque hanc præsentem à Magno S. AUGUSTINO Hipponensi Episcopo scriptam primò locò ponit. Omnes enim viri eruditi in hoc collimant, quòd sanctissimus ille Ecclesie Doctòr nullam pro Monachis vel Canonicis scripserit Regulam propriè sic dictam; etiànsi tres communiter sub ejus nomine circumferantur. Et quidem hæc ipsa Regula in hoc Codice publicata dicitur REGULA SANCTIMONIALI-BUS PRÆSCRIPTA, quia desumpta est ex ejusdem Epistola ad Sororem missa annò CCCCXXIII. qua in antiquis editionibus erat CIX. nunc autem in nova Operum editione Parisiensi est Epistola CCXI. Hoc ipsum agnovèrunt Doctores Lovanienses in suis Operum AUGUSTINI editionibus, atque Eminentissimus Bellarminus testatur, hanc solam Regulam esse verum S. AUGUSTINI factam, & à tot Religiosis Viris & sacris Virginibus etiàmmox hodie excultam. Ex citata ergo Epistola confecta est vera Augustinianensium Canonicorum Regula XXIV. articulos continens, & optima præcepta moralia sacris Virginibus necessaria tradens, qua, cum contineant religiosam vivendi & agendi normam, sic etià & Viris prodesse possunt; adeoque & illis præscribi solet hæc Regula, cujus prima pars resèta est, in qua S. Legislator acriter increpat illas Moniales Virgines ob quosdam exortas dissensionès circa electionem Superioris, quam tamen HOLSTENIUS & huic Regula præposuit. Verum præter hanc veram & genuinam S. AUGUSTINI Regulam & auctòr alia magno ejus nomini assignati solent, præsertim dua quas laudatur HOLSTENIUS sub alio nomine huic Codice inseruit, nimirum sub titulo: CONSENSORIA MONACHORUM & REGULA INCERTI AUTHORIS, qua dua Regula reperiuntur supra pag. 136. & sequent. Atque eandem sub nomine S. AUGUSTINI exhibebimus in Additamentis; quatenus fallacia magis appareat. Deinde magno huic Doctòri attribuit solebat olim (præsertim in Appendice secundi tomì Operum ejus Antverpiæ annò 1570. pag. 369.) tractatus quidam de vita eremitica ad Sororem, cujus tamen verum auctòrem agnoscent eruditi extitisse B. Ælredum Rivallensem in Anglia Abbatem, de

quo plura dicemus postea. Simili quoque modo sub hujus Sancti nomine evulgari solent LXXVI. Sermones ad Fratres in eremo, qui quidem tanto Doctore indigni sunt, habentque pro auctore quendam Eremitam S. AUGUSTINI, seculi decimo quarto florentem; prout ex censura doctorum Editorum Operum hujus Sancti in nova editione Parisiensi sub finem sexti tomi pag. 303. discimus. Atque hæc sunt, quæ circa Regulam S. AUGUSTINI observata digna sunt, quam quidem amplectuntur diversi utriusque Sexus Ordines religiosi, per particularia statuta & singulares Regulae observationes ab invicem distincti, huic tamen sanctissimum Doctorem tanquam suam Patriarcam venerantes.

SANCTI AURELI AUGUSTINI HIPPONENSIS EPISCOPI EPISTOLA CIX.

Regulam Sanctimonialibus præscriptam continens.

Sicut parata est severitas peccata quæ invenerit vindicare; ita non vult charitas quod vindicet invenire. Hæc causa fecit, ut ad vos non venirem, cum meam præsentiam quaereretis; non ad pacis vestrae gaudium, sed ad dissensionis vestrae augmentum. Quomodo enim contemnerem, & impunitum relinquerem, si & me præsentem tantus vestrum tumultus existeret, quantus me absente, etsi oculos meos lateat, tamen aures meas vestris osibus verberavit? Nam fortassis etiam major esset vestra seditio in præsentia mea, cum necesse esset vobis non concedi, quæ in perniciosissimum exemplum contra sanam disciplinam, quod vobis non expedit, petebatis: ac sic quales non volo invenire vos; & ipse invenit à vobis, qualem non volebatis. Cum ergo scribat Apostolus ad Corinthios dicens: *Testem Deum facio super animam meam, quia parcens vobis non sum veni Corinthum; non quia dominatur fidei vestrae, sed cooperatores sumus gaudii vestri*: Hoc ego etiam dico vobis; quia parcens vobis non ad vos veni. Peperi etiam mihi, ne tristitiam super tristitia haberem: & elegi, non ut exhiberem faciem meam vobis, sed effunderem cor meum Deo pro vobis; & causi magni periculi vestri, non apud vos verbis, sed apud Deum lacrymis agerem; ne convertat in luctum gaudium meum, quo soleo gaudere de vobis, & inter tanta scandala, quibus ubique abundat hic mundus, aliquando consolari: cogitans copiosam congregationem, & castam dilectionem, & sanctam conversationem vestram, & largiorem gratiam Dei, quæ data est vobis; ut non solum carnales nuptias contemneretis, verum etiam eligeretis in domo societatem unanimes habitandi, ut sit vobis anima una, & cor unum in Deum.

Hæc in vobis bona, hæc Dei dona considerans, inter multas tempestates, quibus ex aliis malis quatitur, cor meum solet utique requiescere. *Carrebatis bene, quis Gal. 5. vos fasciavit?* Suasio illa non est ex Deo, qui vocavit vos. *Medium sementi, non t. Cor. 5.* lo dicere quod sequitur, hoc enim magis cupio, & oro, & hortor, ut ipsum fermentum convertatur in melius; ne tota massa, sicut bene jam fecerat, convertatur in pejus. Si ergo repullulatis sanum sapere, *orate ne intretis in tentationem* *Math. 26.* *nam*; ne iterum in contentiones, amulationes, animositates, dissensiones, detractiones, seditiones, susurraciones. Non enim sic plantavimus & rigavimus hortum Dominicum in vobis, ut spinas metamus istas ex vobis. Si autem adhuc vestra tumultuatur infirmitas, orate ut eruamini de tentatione. Quæ autem conturbant vos, si adhuc conturbant vos, nisi correxerint se, portabunt iudicium, quæcumque illa fuerint. Cogitate quid mali sit, ut cum de Deo natis in unitate gaudeamus: interna schismata in Monasterio lugeamus. Perseverate in bono proposito, & non desiderabitis mutare Præpositam; quia in Monasterio illo per tam multos annos perseverante, & numero & ætate crevistis; quæ vos Mater non utero, sed animo suscepit. Omnes enim quæ illuc venistis, ibi eam aut sanctæ Præpositæ forori meæ serventem, placentem; aut etiam ipsam Præpositam, quæ vos suscepit, invenistis. Sub illa estis eruditæ; sub illa velate, sub illa multiplicatæ; & sic tumultuamini, ut eam vobis mutetis; cum lugere deberetis, si eam vobis mutare vellemus. Ipsa est quam nostis; ipsa est ad quam venistis; ipsa est quam per tot annos habendo crevistis. Novum non accepistis, nisi Præpositum: aut si propter istam quaeritis novi-

t. Cor. 5.

novitatem : & in ejus invidiam contra Matrem vestram sic rebellastis, cur non potius id petistis, ut ipse vobis mutetur ? Si autem hoc exhorretis, quia novi quomodo eum in Christo venerabiliter diligatis, cur non potius illam ? In vobis namque regendis ; sic Præpositi rudimenta turbantur, ut magis velit vos ipse deserere, quam istam ex vobis famam & invidiam sustinere ; ut dicatur, non vos aliam quaesituras fuisse Præpositam, ni

ipsum expiseris habere Præpositum, Tranquillet ergo Deus, & componat animos vestros, ut non in vobis prævaleat opus diaboli ; sed pax Christi vincat in cordibus vestris nec dolore animi, quia non fit quod vultis, vel quia pudet voluisse quod velle non debuistis, erubescendo curratis in mortem ; sed potius poenitendo resumatis virtutem : nec habeatis poenitentiam Judæ traditoris, sed potius lacrymas Petri pastoris.

SEQUITUR REGULA.

Hæc sunt quæ ut observetis precipimus in Monasterio constitutæ. Primum propter quod estis in unum congregatæ, ut unanimes habitetis in domo, & sit vobis cor unum & anima una in Deo. Et non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia, & distributur unicuique vestrum à Præposito vestra victus & tegumentum ; non æqualiter omnibus, quia non æqualiter valent omnes ; sed unicuique sicut opus fuerit. Sic enim legitis in Actibus Apostolorum, quia *erant ipsi omnia communia ; & distribuatur singulis prout cuique opus erat.*

II. Quæ aliquid habebant in sæculo, quando ingressæ sunt Monasterium, libenter velint illud esse commune. Quæ autem non habebant, non ea quaerant in Monasterio, quæ nec foris habere poterunt : sed tamen earum infirmitati quod opus est tribuatur ; estis pauperes earum, quando foris erant, nec ipsa necessaria poterant invenire. At non ideo putent se esse felices, quia invenerunt victum & tegumentum, quale foris invenire non potuerunt : nec erigant cervicem, quia sociantur eis, ad quas foris accedere non audebant ; sed sursum cor habeant, & terrena bona non quaerant : ne incipiant Monasteria esse divitiis utilia, non pauperibus, sed divites illic humiliantur & pauperes illic insulantur.

III. Sed rursus etiam illæ quæ aliquid esse videbantur in sæculo, non habeant fastidium forores suas, quæ ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt : magis autem studeant, non de parentum divitum dignitate, sed de pauperum fororum societate gloriari. Nec extollantur si communi vitæ de suis facultatibus aliquid contulerunt : nec de suis divitiis magis superbiant, quia eas Monasterio partiuntur, quam si eis in sæculo fruerentur. Alia quippe quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur, ut fiant ; superbia verò bonis operibus insidiatur,

ut pereant. Et quid prodest dispergere dando pauperibus, & pauperem fieri, si anima misera superbiior efficiatur contemnendo, quam fuerat possidendo ? Omnes ergo unanimiter & concorditer vivite, & honorate in vobis invicem Deum, cujus templa factæ estis.

IV. Orationibus inflatæ horis & temporibus constitutis. In oratorio nemo agat, nisi ad quod est factum, unde & nomen accepit, ut si aliquæ etiam præter horas constitutas, si eis vacat, orare voluerint, non eis sint impedimentum, quæ ibi aliquid agere voluerint. Psalmis & Hymnis cum oratis Deum, hoc versetur in corde, quod profertur in voce : & nolite cantare, nisi quod legitis esse cantandum ; quod autem non ita scriptum est ut cantetur, non cantetur.

V. Carnem vestram domate jejuniis, & abstinentia escæ & potus, quantum valetudo permittit, quando autem aliqua non potest jejunare, non tamen extra horam prandii aliquid alimentorum sumat, nisi cum ægrotat. Cum acceditis ad mensam donec inde surgatis, quod vobis secundum consuetudinem legitur sine tumultu & contentionibus audite. Nec solæ vobis fauces sumant cibum, sed & aures percipiant Dei verbum. Quæ infirmæ sunt ex pristina consuetudine, si aliter tractantur in victu, non debet aliis molestum esse, nec injustum videre quas fecit alia consuetudo fortiores. Nec illas feliciores putent, quia sumunt quod non sumunt ipse : sed sibi potius gratulentur, quia valent quod non valent illæ, & si eis, quæ venerunt ex moribus delicatioribus ad Monasterium, aliquid alimentorum, vestimentorum, stramentorum, operimentorum datur, quod aliis fortioribus, & ideo felicioribus, non datur, cogitare debent quibus non datur, quantum de sua seculari vita illæ ad istam descenderint, quamvis usque ad aliam, quæ sunt corpore fortiores, frugalitatem pervenire

nequiverint. Nec illæ debent conturbari, quod eas vident amplius (non quia honorantur, sed quia tolerantur) accipere; ne contingat detestanda perversitas, ut in Monasterio, ubi quantum possunt, sunt divites laboriosæ, sicut pauperes delicatæ. Sanè quemadmodum ægrotantes necesse habent minus accipere ne graventur, ita post ægritudinem sic tractandæ sunt ut citius recreentur, etiam si de humillima sæculi paupertate venerint: tanquam illis hoc contulerit recentior ægritudo, quod divitibus anterior consueverint. Sed cum vires pristinas recuperaverint, redeant ad solitudinem suam, quæ famulas Dei tanto amplius decet, quanto minus indigent: nec cibi eas teneat voluntas jam vegetas, quas necessitas levarat infirmas. Illæ se exultant ditiores, quæ fuerint in sustentanda paritate fortiores. Melius est enim minus egere, quam plus habere.

VI. Non sit notabilis habitus vester, nec affecteris vestibus placere, sed moribus, nec sint vobis tam terrena capitum tegmina, ne retiola subter appareant. Capillos ex nulla parte nudos habeatis, nec foris vel spargat negligentia, vel componat industria.

VII. Quando proceditis, simul ambulate: cum veneritis quo itis, simul stete. In incessu, in statu, in habitu, in omnibus motibus vestris, nihil fiat quod illuciat cujusquam libidinem; sed quod vestram deceat sanctitatem. Oculi vestri etsi jactentur in aliquem, figantur in neminem. Neque enim quando proceditis viros videre prohibemini, sed appetere, aut ab ipsis appeti velle. Nec solo tactu, sed affectu quoque & aspectu appetitur & appetit femina. Nec dicatis vos habere animos pudicos, si habeatis oculos impudicos: quia impudicus oculus impudici cordis est nuncijs. Et cum se invicem sibi, etiam tacente lingua, conspectu mutuo corda nunciant impudica, & secundum concupiscentiam carnis alterutro delectantur ardore, etiam intactis ab immunda violatione corporibus, fugit castitas ipsa de moribus. Nec putare debet quæ in masculum figit oculum, & illius in semetipsam diligit fixum, non ab alijs videri cum hoc facit, videtur omnino & à quibus videri non arbitrarur. Sed ecce lateat, & à nemine hominum videatur; quid faciet de illo superno inspectore, quem latere nihil potest? An ideò putandus est non videre, quia tanto videt patientius, quanto sapientius? Illi ergo timeat sancta femina displicere, ne velit viro malè placere, illum cogitet omnia videre, ne velit viro malè videri. Illius namque & in hac

causa commendatus est timor, ubi scriptum est: *Abominatio est Dominus deſcens oculum.* Quando ergo simul estis in Ecclesia, & ubicunque ubi & viri sunt, invicem vestram pudicitiam custodite, Deus enim qui habitat in vobis, etiam isto modo vos custodiet ex vobis.

VIII. Et si hanc, de qua loquor oculi petulantiam in aliqua vestrum adverteritis, statim admonete, ne cæpta progrediantur, sed ex proximo corrigantur. Si autem & post admonitionem iterum, vel alio quocunque die, id ipsum eam facere videritis, jam velut vulneratam sanandam prædat, quæcunque invenire potuit hoc: prius tamen est alteri vel tertie demonstrandum, ut duarum vel trium possit ore convinci, & competenti severitate coerceri. Nec vos judicetis esse malevolas, quando hoc indicatis; magis quippe innocentes non estis, si forores vestras, quas indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. Si enim foror tua vulnus haberet in corpore, quod vellet occultari, dum timeret secari; nonne crudeliter absconderetur, & misericorditer indicaretur? Quanto ergo potius debes eam manifestare, ne perniciosius putrescat in corde? Sed antequam alijs demonstretur, per quas convincenda est si negaverit, prius Præpositæ debet ostendi, si admonita neglexerit corrigi; non fortè possit secretis correpta innotescere cæteris. Si autem negaverit, tunc neganti adhibendæ sunt alij; ut jam coram omnibus possit non ab una teste argui, sed à duabus tribusve convinci. Convicta verò secundum Præpositæ vel Presbyteri arbitrium debet emendatorem sustinere vindictam; quam si ferre recusaverit, etsi ipsa non absceserit, de vestra societate projiciatur. Non enim & hoc fit crudeliter, sed misericorditer; ne contagione pestifera plurimas perdat. Et hoc quod dixi de oculo non figendo, etiam in cæteris invenientis, prohibendis, indicandis, convincendis, vindicandisque peccatis diligenter observetur, cum dilectione hominum, & odio vitiorum.

IX. Quæcunque autem in tantum progressa fuerit malum, ut occultè ab aliquo literas, vel quælibet manuscula accipiat; si hoc ultro confitetur, paratur illi, & oritur pro ea: si autem deprehenditur atque convincitur, secundum arbitrium Præpositæ, vel Presbyteri, vel etiam Episcopi gravius emendetur.

X. Vestes vestras in uno loco habete, sub una custode vel duabus, vel quot sufficere potuerint ad eas excutendas, ne à tinea lædantur. Et sicut pascimini ex uno cellario, sic induamini ex uno vestiario.

stario. Et si fieri potest, non ad vos pertineat, quid vobis induendum pro temporis congruentia proferatur, utrum hoc recipiat unaqueque vestrum, quod deposuerat, an aliud quod aliter habuerat; dum tamen unicuique quod opus est non negetur. Si autem hinc inter vos contentiones & murmura oriuntur, & conqueritur aliqua deterius aliquid se accepisse, quam prius habuerat, & indignam se quæ non ita vestiatur, sicut alia foror ejus vestiebatur; hinc vos probate, quantum vobis desit in illo interiore sancto habitu cordis, quæ pro habitu corporis siliatis. Tamen si vestra toleratur infirmitas, ut hoc recipiatis quod posueratis, in uno tamen loco sub communibus custodiis habete quod ponitis: ita sanè ut nulla sibi aliquid operetur, sive unde induatur, sive ubi jaceat, sive unde cingatur, vel caput contegat: sed omnia opera vestra in commune fiant, majore studio, & frequentiori alacritate, quam si vobis propria faceretis. Charitas enim, de qua scriptum est, quod non querit quæ sua sunt, sic intelligitur; quia communia propriis, non propria communibus anteponit. Et ideo quanto amplius rem communem quam propriam curaveritis, tanto amplius vos profecisse noveritis: ut in omnibus, quibus utitur transitura necessitas, supereminet quæ permanet Charitas. Consequens ergo est, ut etiam illud, quod suis vel siliabus, vel aliqua necessitudine ad se pertinentibus, in Monasterio constitutum, aliis vel aliqua contulerit, sive vestem, sive quodlibet aliud inter necessaria deputandum, non occultè accipiatur, sed sit in potestate Præpositæ; ut in commune redactum, cum necessariis fuerit, præbeatur. Quod si aliqua rem sibi colatam celaverit, furti judicio condemnatur.

XI. Indumenta vestra secundum arbitrium Præpositæ laventur; sive à vobis, sive à fullonibus; ne interiores animæ fordes contrahat mundæ vestis nimis appetitus.

XII. Lavacrum etiam corporum, usque balnearum non sit assiduus, sed eo quo solet intervallo temporis tribuatur, hoc est, semel in mense; Cujus autem infirmitatis necessitas cogit lavandum corpus, non longius differatur; fiat sine murmure de consilio medici, ita ut etiam nolit, jubente Præposita, faciat quod faciendum est pro salute. Si autem velit, & fortè non expedit, sive cupiditati non obediatur; aliquando enim, etiam nocet, prodesse creditur quod delectat. Denique si latens est dolor in corpore, famulæ Dei dicenti quid sibi doleat, sine dubitatione credatur, sed

tamen utrum sanando illi dolori quod delectat expediat, si non est cartum, medicus consulatur. Nec eam ad balneas, sive quocunque ire necesse fuerit, minus quam tres. Nec illa quæ habet aliquo eundi necessitatem, cum quibus ipsa voluerit, sed cum quibus Præposita jussit, ire debet.

XIII. Ægrotantium cura, sive post ægritudinem rescindendam, sive aliqua imbecillitate etiam sine febribus laborantium, alicui debet injungi; ut ipsa de Cellario petat, quod cuique opus esse perpexerit. Sive autem quæ cellario, sive quæ vestibus, sive quæ codicibus præponuntur, sine murmure serviant sororibus suis.

XIV. Codices certa hora singulis diebus petantur: extra horam quæ petiverint, non accipiant. Vestimenta verò & calceamenta, quando fuerint indigenti necessaria, dare non differant, sub quarum custodia sunt, quæ poscuntur.

XV. Lites aut nullas habeatis, aut quam celerrimè finiat; ne ira crescat in odium, & trabem faciat de festuca, & animam faciat humicidam. Neque enim ad solos viros pertinet quod scriptum est: *Qui odit fratrem suum homicida est*: sed sexu masculino, quem primum Deus fecit, etiam femineus præceptum sexus accipit. 1. Joan. 3.

XVI. Quæcunque convitio vel maledicto, vel etiam criminis objectu alteram læserit, meminerit satisfactione quantum curare quod fecit; & illa quæ læsa est, sine disceptatione dimittere. Si autem invicem se læserint, invicè sibi debita relaxare debent; propter orationes vestras, quas neque quanto cretiores habetis, tanto sanctiores habere debetis. Melior est autem quæ quamvis ira sæpè tentatur, tamen impetrare festinat, ut sibi dimittat, cui se fecisse agnoscit injuriam, quam quæ tardius irascitur, & ad veniam petendam difficilior inclinatur.

XVII. Quæ non vult dimittere sorori, non speret accipere orationis effectum, quæ autem nunquam vult petere veniam, aut non ex animo petit, sine causa est in Monasterio, etiam si non inde projiciatur. Proinde vestis à verbis durioribus parcite, quæ si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ipso ore proferre medicamenta, ex quo facta sunt vulnera.

XVIII. Quando autem necessitas disciplinae in moribus coërcendis dicere vos verba dura compellit; si etiam in ipsis modum vos excessisse sentitis, non à vobis exigitur, ut ab eis veniam postulatis, ne apud eas, quas oportet esse subjectas, dum nimia servatur humilitas, regendi

regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda est venia ab omnium Domino, qui novit etiam eas, quas plus iusto forte corripitis, quanta benevolentia diligatis.

XIX. Non autem carnalis, sed spiritalis inter vos debet esse dilectio. Nam quæ faciunt pudoris immemores etiam feminis feminæ jocando turpiter & ludendo, non solum à viduis & intactis ancillis Christi in sancto proposito constituturis; sed omnino nec à mulieribus nuptis, nec à virginibus sunt facienda nuptis.

XX. Præpositæ tanquam Matri obediatur, honore servato, ne in illa offendatur Deus: multo magis Presbytero, qui omnium vestrum curam gerit, ut ergo cuncta ista serventur; & si quid servatum non fuerit, non negligenter prætereatur, sed emendandum corrigendumque curetur, ad Præpositam præcipue pertinet; ita ut ad Presbyterum, qui vobis intendit, referat, quod modum vel vires ejus excedit.

XXI. Ipsa verò non se existimet potestate dominante, sed charitate serviente felicem. Honore coram hominibus Prælata sit vobis, coram Deo substrata sit pedibus vestris.

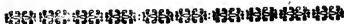
XXII. Circa omnes seipsam bonorum operum præbeat exemplum. Corripiat

inquietas, consoletur pusillanimes, suscipiat infirmas, patiens sit ad omnes; disciplinam libens habeat, metuens imponat. Et quamvis utrumque sit necessarium, tamen plus à vobis amari appetat, quam timeri; semper cogitans Deo se pro vobis reddituram esse rationem. Unde magis obediendo, non solum vestri, verum etiam ipsius miseremini; quæ inter vos quanto in loco superiore, tanto in periculo majori versatur.

XXIII. Donet Dominus ut observetis hæc omnia cum dilectione, tanquam spiritalis pulchritudinis amatrices, & bono Christi odore de bona conversatione fragrantés, non sicut ancillæ sub lege, sed sicut liberæ sub gratia constitutæ.

XXIV. Ut autem in hoc libello tanquam in speculo vos possitis inspicere, ne per oblivionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur: & ubi vos inveneritis ea quæ scripta sunt facientes, agite gratias Domino bonorum omnium largitori, ubi autem sibi quæcunque vestrum videt deesse aliquid, doleat de præterito, caveat de futuro, orans ut debitum dimittatur, & in tentationem non inducatur. Amen.

Explicit Regula S. Augustini.

S. CÆSARII ARELATENSIS EPISCOPI REGULA AD VIRGINES.

DE CÆSARIO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

MARTYROLOGIUM Rom. die xxv. Aug.

Arelate depositio Sancti CÆSARII Episcopi, mira sanctitatis & pietatis viri.

GENNADIUS III. Eccl. Script. Cap. LXXXVI.

CÆSARIUS Arelatensis urbis Episcopus, vir sanctitate & virtute celebris, scripsit egregia, & grata valde, & Monachis necessaria opuscula, &c. floruit Anastasio Republicanis gubernante.

CYPRIANUS lib. 1. de vita S. Cæsarii.

Inter hæc autem præcipuum illud Monasterium quod forori suo condere cepit, instar prioris instauravit; & quasi alter quidem nostri temporis Noë, propter tempestates & procellas in latere Ecclesia faminarum extruxit Canobium, tanquam arcam: evocataque à Massiliensi Canobio venerabili sorore sua Casaria, quam idcirco eo miserat, ut disceret quod doceret, & prius esset discipula, quam magi.

magistra; in præparata domicilia cum duabus aut tribus sodalibus introduxit. Confluxerunt autem ad illam multa virginum catervæ, rebus suis & facultatibus, atque ipsis etiam dulcissimis parentibus remanentes. Erant autem illo loco adeo inclusa, ut eorum ad supremam vitam diem nulli earum fas esset extra Monasterii ostium progredi.

IDEM lib. II. sub finem.

Interea crescit usque exitus Israël de terra Ægypti, id est, anima sancta de hoc mundo corporalis vita migratio, jubet ergo se in Monasterio Virginum, quod ipse fundaverat, sella famulantum manu gestari, quasi consolaturus anxios, quibus suspitio transitus sui abstulerat somnum, & cibum oblivio. Alloquitur itaque primam quasi more & dulcedine suis ducentarum puellarum venerabilem Casariam matrem, & consolatur, atque ad palmam tendere superna vocationis hortatur, & ut teneant Regulam, quam ipse ante aliquot annos instituerat, monet.

GREGORIUS Tur. Hist. Franc. l. IX. Cap. XXXIX. In Epistola Euphronii, & Prætextati, & aliorum Episcoporum ad Radegundim Reginam.

Specialiter definimus, si qua de locis sacerdotaliter nostra gubernationi Domino providente commissis in Pithava civitate vestro Monasterio meruerit sociari, secundum beatam memoriam Domini CÆSARII Arelatensis Episcopi constituta, nulli sit alterius descendendi licentia; qua, sicut continet Regula, voluntate prodita videtur ingressa: ne unius turpi dedecore ducatur in crimen, quod apud omnes emicat in bonore.

Ibidem Cap. XI.

Post hæc eam Pontificis sui sapius gratiam quæreret (Radegundis,) nec posset adipisci, necessitate commota cum Abbatisa sua, quam instituerat, Arelatensem urbem expetunt: de qua Regula Sancti CÆSARII atque Casaria beata suscepta, Regis se tuitione numierant.

Ibid. Cap. XLII. in Epist. B. Radegundis ad Episcopos.

Insuper congregationi per me Christo præstante collecta Regulam sub qua sancta Casaria degit, quam sollicitudo B. CÆSARII Antistitis Arelatensis ex institutione sanctorum Patrum convenienter collegit, adscivi.

VENANTIUS lib. VIII. Carm. I. de S. Radegundis.

Regula CÆSARII linea nota tibi est.

IDEM Carm. 4.

Concipiente fidem Christi Radegundis amore,
CÆSARII lambit Regula quidquid habet.

Meminit quoque hujus Regulæ S. DONATUS Afer in Præfatione suæ Collectionis, & S. BENEDICTUS Anianæ Abbas in Concordia Regularum.

Observatio critica in Regulam sequentem.

De S. CÆSARIO Arelatensi Episcopo, ejusque ad Monachos Regula jam in antecessum debite locò egimus: Nunc de alia sacris Virginibus data agendum est, qua quidem primò prolixior continet XLIII. capitula, præter Recapitulationem XXI. articulis comprehensam. Hanc verò Regulam scripsisse videtur S. CÆSARIUS post adeptum Episcopatum; illa enim continet integram disciplinam Monachis traditam, sed sacris Virginibus adaptatam. Et quia ad exordio conditi novi monasterii non omnia necessaria præcepta exhibere valuerit, sic & Recapitulationem scripsit, salutaria monita & Sanctimonialibus Firmiter propria, præsertim circa vestem & vestitum, completentem, cui quidem Recapitulationi superaddita sunt longè post mortem S. CÆSARII duo ultima capitula, utpote ex S. Benedicti Regula desumpta; prout ibidem notatur. Interim hæc de præsentis Regula ab HOLSTENIO edita debent intelligi; nam Bollandus in suis Sanctorum Actis, ad diem XII. Januarii, longè diversam ejusdem Regula distributionem præfert, in duodecim prolixa capita eam dividens, addensque insuper duo prolixa satis capita, qua hic desiderantur: unum, continens Officii divini distributionem, alterum verò de jejunii regularibus agent. Quæ tamen diversa capitum distributio nulla

tenus impedire debet sacra hujus Regula authenticitatem, etiamsi duo ultima capita Recapitulatiois apud Bollendum non inveniantur; cum & hac ex S. Benedicto desumpta agnoscat HÖLSTENIUS, & in utraque editione comprehendantur eadem precepta moralia ac monita monastica, iisdem verbis & sententiis expressa; ita ut sola diversitas versetur secundum varium capitulum & articulum distributionem. Pulcherrima sunt leges in hac Regula prescripte, omnibus sacris Virginitibus cujuscunque Ordinis sapius proponenda, & quas non solum S. CÆSARII Legislatoris Soror cum ducentis Virginitibus amplexa est, sed etiam alia magni nominis Sanctimonialia Fœmina in diversis locis excoluerunt; præsertim S. Radegundis ex Regina facta Monacha, qua hanc S. CÆSARII Regulam in partemont suam Pithuivensē introduxit. Hanc quoque Regula subjunxit HÖLSTENIUS Sermonem eruditum sicuti & Epistolam S. CÆSARII ad sacras Virgines missam, quemadmodum & Testamentum ipsius sanctissimi Episcopi. Quæ sunt veneranda antiquitatis monumenta ab omnibus ecclesiastica & monastica disciplina cultoribus summo in pretio esse debent, mentibus utriusque sexus religiosorum diligenter inculcanda.

INCIPIIT PROLOGUS SANCTI CÆSARII EPISCOPI AD VIRGINES.

*Sanctis & plurimum in Christo venerandis Sororibus in Monasterio
quod Deo inspirante & juvante condidimus, constitutis
CÆSARIUS EPISCOPUS.*

QUIA nobis Dominus pro sua misericordia inspirante, & adjuvare dignatus est, ut vobis Monasterium conderemus; quomodo in ipso Monasterio vivere debeatis secundum statuta antiquorum Patrum, monita vobis spiritualia ac sancta condidimus: quæ Deo adjuvante custodire possitis. Jugiter in Monasterii cellula residentes visitationem Filii Dei assiduis orationibus implorate; ut postea cum fiducia possitis dicere; *Jeceramus quoniam quasi vir anima vestra.* Et ideo vos sacras Virgines, & Deo deditas ani-

mas rogo, quæ incensis lampadibus cum securo conscientia Domini præsolatis adventum, ut quia me pro constituendo vobis Monasterio laborasse cognoscitis, vestri me itineris focium fieri sanctis orationibus postuletis, ut cum in regno cum sanctis ac sapientibus virginitibus feliciter introibitis, me cum stultis non emanere foris vestro suffragio obtineatis: orante pro me sanctimonialia vestra, ut inter pretiosissimas Ecclesiæ gemmas micantem favor divinus & præsentibus repleat bonis, & dignum reddat æternis.

Capit. 3.

INCIPIUNT CAPITULA.

1. <i>Impiis observandum est, ut de Atrastio usque ad mortem suam nulla egrediantur.</i> 2. <i>A maledictio & juramento abstineant.</i> 3. <i>De habitu marando, & obedientia exhibenda.</i> 4. <i>Ut nihil ex his que secum exhibuit sibi servet, nec per seipsum elemosinas faciat.</i> 5. <i>Ut nulla infantula nisi à sexto anno excipiatur.</i> 6. <i>Ut unaquaque non quod ipsa voluerit, sed quod ei iustum fuerit, operetur.</i> 7. <i>Ut nemo cellulam peculiararem habeat.</i> 8. <i>Ut dum psallitur, nemo loquatur.</i> 9. <i>Nemo filiam cujuscunque de fonte suscipiat.</i>	10. <i>Ut signo talis nulla tardius veniat.</i> 11. <i>Qualis debet esse ancilla Dei dum castigatur.</i> 12. <i>Qualiter se debeat, qua aliquid negligenter operis, humiliter.</i> 13. <i>In vigiliis studendum ut nemo dormiat.</i> 14. <i>Ut in lenificiis faciendum suum pensum quotidianum accipiat.</i> 15. <i>Ut nemo sibi aliquid proprium judicet.</i> 16. <i>Matri & Præpositæ obediendum: ad mensam penitus non loquendum.</i> 17. <i>Ut omni tempore duabus horis lectioni vacent.</i> 18. <i>Ut sedentes ad opera, aut meditentur, que sancta sunt, aut taceant.</i>

19. Ut

19. Ut que nobiles sunt, de divitiis vel potentiam nobilitate non extollantur.
20. Ut dum psallitur quod sonat in ore, hoc teneatur in corde.
21. De custodia oculorum.
22. Ut peccatum alterius non celetur.
23. Nihil occulte accipiendum.
24. Qualiter distinguantur debeant, que aut furum fecerint, aut invicem sibi manum miserint.
25. Ut sollicitudine Prapostia vestimenta fiant: à Matre dispenseantur.
26. Ut in una cellula vestimenta sanctorum Sanctorum reponantur.
27. Ut nemo sibi proprium aliquid operetur.
28. Qualis vel qualiter Cellaria debeat ordinari.
29. Qualiter balneo debeant uti.
30. Qualis in cella infirmarum Prapostia esse debeat, & qualiter cellarium sequestratum ipse infirma habeant.
31. Qualiter distringi debeat hoc, que aut convitiis, aut maledictis, aut quibuscumque criminibus laeserit foras fuit.
32. Qualiter agere debeat Abbatissa.
33. Qualiter Prapostia Monasterii intra Monasterium debeant introire.
34. Ut viri aut mulieres facultates in Monasterium non introeant.
35. Quomodo Abbatissa in saluatorium procedere debeat.
36. Ut convivium in Monasterio nulli fiat, nisi de alio aut loco, aut civitatibus venientibus religiosis seminis.
37. Qualiter ancilla Dei suos parentes debeat salutare.
38. Ut Abbatissa nunquam nisi infirmitate faciente extra congregationem manduces.
39. Admonitio vel confessio qualiter Abbatissa, Prapostia, vel Cellaria infirmis debeat obtemperare.
40. Ut ancilla Dei nihil à parentibus transmissum sine consensu Abbatisse suscipiant: quod plus fuerit quam opus est, illis que indigent ministrarent.
41. Qualiter tintura fiat: vel lectura qua illa habere debeant.
42. De plumariis, & ornatu monasterii.
43. Confessio ac recapitulatio, ut nihil de institutione minuetur.

Explicunt Capitula.

REGULA S. CÆSARII.

QUIA multa in Monasteriis puellarum aut Monachorum indicuta distare videntur, elegimus pauca de pluribus, quibus seniores cum junioribus regulariter vivant, & spiritualiter implere contendant, quod specialiter suo sexui aptum esse perpexerint; hæc sanctis animabus vestris prima conveniunt.

I. Si qua relictis parentibus suis seculo renuciare, & sanctum ovile voluerit introire, ut spiritualium luporum fauces Deo adjuvante possit evadere, usque ad mortem suam de Monasterio non egrediatur, nec de Basilica, ubi ostium esse videtur.

II. Juramentum & maledictum, velut venenum diaboli, fugere & vitare contendat.

III. Et ergo que Deo inspirante convertitur, non licebit statim habitum religionis assumere, nisi antea in multis experimentis fuerit voluntas illius approbata: sed uni ex senioribus tradita annum integrum in eo, quo venit, habitu perseveret. De ipso tamen habitu mutando, vel lecto in schola habendo, sit in potestate Prioris; & quomodo personam vel compunctionem viderit, ita vel celerius, vel tardius studeat temperare.

Cod. Regul. Tom. I.

IV. Quæ autem viduæ, aut maritis relictis, aut mutatis vestibus ad Monasterium veniunt, non excipiantur, nisi antea de omni facultatula sua, qui voluerint, chartas, aut donationes, aut vendiciones faciant: ita ut nihil suæ potestati, quod peculiariter aut ordinare, aut possidere videantur, reservent; propter illud Domini: *Si vis perfectus esse, Math. 19. vade, vende omnia que possides. Ex, Si quis Luc. 14. non reliquerit omnia, & secutus me fuerit, meus non potest esse discipulus.* Hoc ideo dico, venerabiles filie, quia sanctimonialia que possessionem habuerint, perfectionem habere non poterunt. Quam rem etiam & illæ, que Virgines convertuntur, implere noluerit, aut non recipiantur, aut certe vestimenta religiosa non permittantur accipere, donec se ab omnibus impedimentis mundi illius liberas fecerint. Illæ verò que adhuc vivis parentibus substantiam suam in potestate habere non possunt, aut adhuc minoris ætatis sunt, chartas tunc facere compellantur, quando res parentum in potestate habere potuerint, aut ad legitimam ætatem pervenerint. Ideo hoc sanctis animabus vestris præcipimus, timentes exemplum Ananise & Saphire, &c. qui cum totum se dixissent Apostolis obtulisse, partem obtulerunt, partem.

Y y 2

Gbi

sibi infideliter reservaverunt, quod fieri nec decet, nec licet, nec expedit. Ancillam propriam nulli, nec etiam Abbatissæ, liceat in servitio suo habere; sed si opus habuerit, de junioribus in solatium suum accipiat.

V. Et si fieri potest, aut difficile, aut nulla unquam in Monasterio infantula parvula, nisi ab annis sex aut septem, quæ jam & literas discere, & obedientiæ possit obtemperare, suscipiatur. Nobilium filie sive ignobilium, ad nutriendum aut docendum, penitus non accipiuntur.

VI. Nemo sibi aliquid operis vel artificii pro suo libitu eligat faciendum; sed in arbitrio Senioris erit, quod utile prospexit imperandum.

VII. Nulli liceat semotam eligere mansionem; nec habeat cubiculum, vel armoriohum, aut aliquid hujusmodi, quod peculiariter claudi possit: sed omnes divisæ lectulis in una maneat cellula. Quæ verò senes sunt & infirmæ, ita illis convenit obtemperari, vel ordinari; ut non singulæ singulas cellas habeant, sed in una recipiantur omnes, ubi & maneat.

VIII. Nunquam alicui voce loquantur, secundum illud Apostoli: *Omni clamore tollatur à vobis*. Similiter dum psallitur, fabulari omnino vel operari non liceat.

IX. Nulla cujuslibet filiam in baptismum, neque divitis, neque pauperis, præsumat accipere.

X. Quæ signo tacto tardius ad opus Dei, vel ad opera venerit, increpationem, ut dignum est, subiacebit. Quod si secundo aut tertio admonita emendare noluerit, à communione, vel à convivio separetur.

XI. Quæ pro qualibet culpa admo-
netur, castigatur, corripitur, arguenti respondere penitus non præsumat, quæ aliquid ex iis quæ jubentur implere noluerit, à communione orationis, vel à mensa, secundum qualitatem culpæ, sequestrabitur.

XII. Quæ coquent singuli illis meri pro labore addantur. In omni ministerio, corporali tamen, in coquina, vel quicquid quotidianus exigit usus, vicibus sibi, excepta Matre vel Præposita, succedere debent.

XIII. In vigiliis, ut nemo per otium somno gravetur, ea opera fiat quæ mentem non retrahat à lectionis auditu. Si qua gravatur somno, aliis sedentibus jubetur stare, ut possit à se somni marcerem repellere: ne in opere Dei aut trepida inveniat, aut negligens.

XIV. In ipsis lanificiis sciendum penum suum quotidianum cum humilitate accipiant, & cum grandi industria implere contendant.

XV. Nemo sibi aliquid judicet proprium, sive in vestimento, sive in quacumque alia re.

XVI. Nemo cum murmuratione aliquid faciat, ne simili judicio pereat murmuratorum; secundum illud Apostoli: *Omnia facite sine murmurationibus*. Matri ^{Phil. 2.} post Deum omnes obediant: Præpositæ deferant. Sedentes ad mensam taceant, & animum lectioni intendant. Cum autem lectio cessaverit, meditatio sancta de corde non cesset. Si verò aliquid opus fuerit, quæ mensæ præest sollicitudinem gerat, & quod est necessarium nutu magis quam voce petat. Nec solæ vobis fauces fumant cibum, sed & aures audiant Dei verbum.

XVII. Omnes literas discant; omni tempore duabus horis, hoc est à mane usque ad horam secundam, lectioni vacent.

XVIII. Reliquo verò diei spatio faciant opera sua, & non se fabulis occupent: propter illud Apostoli: *Cum silentio operantes*; Et illud: *In multiloquio non effugias peccatum*. Et idem hoc vobis omnino loquendum est, quod ad edificationem, vel utilitatem animæ pertinet.

Cum autem necessitas operis exegerit, tunc loquantur. Reliquis verò in unum operantibus, una de fororibus usque ad tertiam legat, de reliquo meditatio verbi Dei & oratio de corde non cesset. Sic vobis anima una & cor unum in Domino, sint vobis omnia communia; sic enim legitur in Actibus Apostolorum; *Quia erant illis omnia communia; & distribuebat unicuique sicut cuique opus erat*.

XIX. Quæ aliquid habebant in seculo, quando ingrediuntur Monasterium, humiliter illud offerent Matri, communibus usibus profuturum. Quæ autem non habuerunt, non ea querant in Monasterio, quæ nec foris habere poterunt. Illæ verò, quæ aliquid videbantur habere in seculo, non fastidiant forores suas, quæ ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt: nec sic de suis divitiis superbiunt, quas Monasterio obulerunt, quomodo si eis in seculo fruerentur. Quid prodest dispergere, & dando pauperibus pauperem fieri, si misera anima diabolica infletur superbia? Omnes ergo unanimiter & concorditer vivite; & honorate in vobis invicem Deum, cujus templa esse meruistis. Orationibus sine intermissione insistite, secundum illud Evangelii: *Orantes luc. 21. in omni tempore, ut digni habeamini*. Et *A. 1. Thef. 5. postolus; Sine intermissione orate*.

XX. Cum

XX. Cum verò psalmis & hymnis oratis Deum, id versetur in corde, quod profertur in voce. Quodcumque operis feceritis, quando lectio non legitur, de divinis scripturis semper aliquid ruminare. Ægrotantes verò sic tractandæ sunt, ut citius convalescant: sed cum vires pristinas reparaverint; redeant ad feliciorum abstinentiæ consuetudinem. Non sit notabilis habitus vestis; nec affectus vestibus placere, sed moribus, quod vestrum decet propositum.

XXI. Nulla in vobis concupiscentia oculorum cujuscumque viri diabolo instigante confurgat: nec dicatis vos animos habere pudicos, si oculus impudici cordis est nuntius. Nec psuare debet, quæ in virum non simpliciter convertit aspectum, ab aliis se non videri, cum hæc facit: videtur omnino à quibus se videri non arbitratur. Sed ecce lateat, ut à nemine hominum videatur; quid faciet de illo superno inspectore; qui latere omnino non potest? Timeat ergo displicere Deo, cogitet ne malè placeat viro. Quando ergo simul statis, si aut Provisor Monasterii, aut aliquis cum eo viro- rum supervenerint, invicem vestram pudicitiam custodite. Deus enim qui habitat in vobis, etiam isto vos modo custodiet.

XXII. Si quam verò liberius, quam decet, agere videritis, secretius corripite, ut sororem; si ausere neglexerit, Matri in noticiam ponite, nec vos judicent esse malevolas, quando hoc sancto animo indicatis: magis enim nocentes estis, & peccati ipsius participes vos facitis, si sororem vestram, quam castigando corrigere potuistis, tacendo perire permittatis. Si enim vulnus haberet in corpore, & esset à serpente percussa, & vellet hoc occultare, dum timet sceri, nonne crudeliter hoc taceretur, misericorditer proderetur? quanto ergo & magis consilia diaboli, & insidias illius manifestare debetis, ne in deterius vulnus peccati augeatur in corde, ne concupiscentiæ malum illius nutriatur in pectore? Et hoc facite cum dilectione fororum, & odio vitiorum.

XXIII. Quæcumque autem, quod Deus non patiatur, in tantum progressa fuerit malum, ut occultè ab aliquo literas, aut quælibet mandata, aut munuscula accipiat; si hoc ultro confessus fuerit, indulgentiam mereatur, & oretur pro ea; si autem celans proditur, vel convincitur, secundum statuta Monasterii gravius emendetur. Simili etiam districtioni subiaceat, si vel ipsa cuicumque literas, aut munuscula transmittere sacrilego ausu præsumpserit; pro affectu

tamen parentum, aut cujuscumque notitia, si aliqua transmittere voluerit eulogiam panis, Matri suggerat: & si ipsa permiserit, per Postliciatas det, & ipsæ nomine illius transmittant, cui voluerit: ipsa sine Præposita, aut Postlicia per se, non præsumat nec dare nec accipere quidquam.

XXIV. Et quamvis non solum cogitari, sed omnino credi nec debeat, quod sanctæ Virgines duris se sermonibus, vel conviciis mordeant; tamen si fortè, ut se habet humana fragilitas, in tantum nefas aliquæ de sororibus ausu fuerint diabolo instigante prorumpere, ut aut furtum faciant, aut in se invicem manus mittant, justum est, ut legitimam disciplinam accipiant, à quibus Regulæ instituta violantur. Necessè est enim, ut in eis impleatur illud, quod de indisciplinatis filiis per Salomonem prædixit Spiritus sanctus: *Qui diligit filium suum* Eccl. 30. *assidat illi flagellum: Et iterum: Tu virga* Prov. 23. *cum cadis, assumam te de inferno liberabo.* Disciplinam ipsam in præsentia Congregationis accipiant, secundum illud Apostoli: *Peccantes coram omnibus corripere.* 1. Tim. 5;

XXV. Et quia Monasterii Mater necesse habet pro animarum salute sollicitudinem gerere, & de subtili Monasterii, quod ad victum corporis opus est, jugiter cogitare, salutantibus etiam affectum impendere, & Epistolis quorumcumque fidelium respondere; omnis lanificii cura, unde vestimenta sanctis Sororibus ministrantur, ad sollicitudinem Præpositæ vel Lanipendix pertinebit. Per quarum industriam ita fideliter, cum zelo & amore Dei, vestimenta quæcumque sunt necessaria præparantur, ut quotiescumque sanctis Sororibus opus fuerit, cum sancta discretionè dispense.

XXVI. Quæ tamen vestimenta cum tanta industria in Monasterio fiant, ut ea nunquam necesse sit Abbatissæ extra Monasterium comparare. Et non ad vos pertineat quale vobis indumentum, pro temporis congruentia proferatur. Si autem hinc inter vos contentiones & murmura oriuntur, si aliquæ ex vobis minus fortè dignum aliquid acceperint, quam prius habuerint; hunc vos probate, quantum vobis desit in illo interiore sancto habitu cordis, quæ habitu corporis murmuratis. Si vestra toleratur infirmitas, ut amplius quam victus quotidianus exigit habeatis, in uno tamen loco sub communi custode quod habueritis reponite, & claves de arcellis, vel pressorialis vestris Registoria teneat.

XXVII. Nulla sibi aliquid proprium operetur, nisi cui Abbatissa præceperit, aut permiserit: sed omnia opera vestra

in commune fiant, tam sancto studio & fervente alacritate, quomodo si vobis propria faceretis.

XXVIII. Ad cellarium, & ad possidium, vel lanipendium tales à Seniore eligantur, non quæ voluntates aliquam, sed necessitates omnium cum timore Dei considerent, & ideò quidquid ad manducandum vel bibendum pertinet, nulla de fororibus præsumat circa lectum suum reponere, aut habere. Quæcumque autem hoc fecerit, gravissimam distractionem sustineat. Ante omnia coram Deo & Angelis ejus obtestor, ut nulla de fororibus vinum occultè aut emat, aut undecumque transmissum accipiat: sed si transmissum fuerit, præsentè Abbatisa vel Præposita, Pofthicariæ accipiant, & Canavariz tradant; & per ipsius dispensationem, secundum institutionem Regulae, illi cui transmissum est, quomodo infirmitati suæ convenit, ita dispensetur. Et quia solet fieri, ut cella Monasterii non semper bonum vinum habeat, ad sanctæ Abbatisæ curam pertinebit, ut tale vinum provideat, unde aut infirmæ aut illæ quæ sunt delicatius nutritæ, palpentur.

XXIX. Lavacra etiam, cujus infirmitas exposcit, minimè denegentur: sed fiat sine murmuratione de consilio Medicinæ; ita ut etsi lavare nollet illa quæ infirma est, jubente Seniore fiat quod opus fuerit pro salute. Si autem nulla infirmitate compellitur, cupiditati suæ non præbeatur assensus.

XXX. Agrtantium cura sive aliqua imbecillitate laborantium uni satis fideli & compunctæ debet injungi, quæ de cellario petat quodcumque opus esse perspexerit; & talis eligi debet, quæ & Monasterialem rigorem custodiat, & infirmis cum pietate deserviat. Et si hoc necessitas infirmarum exegerit, & Matri Monasterii justum visum fuerit, etiam cellariolum & coquinam suam infirmæ communem habeant. Quæ cellario sive canavæ, sive vestibus, vel codicibus, aut posticio, vel lanipendio præponunt, super Evangelium claves accipiant, & sine magnatione serviant reliquis. Si quæ verò vestimenta, calcæamenta, utensilia negligentè expendenda vel custodienda putarint, tanquam interversores rerum Monasterialium severius corrigantur.

XXXI. Lites nullas habeatis, secundum illud Apostoli: *Servum Dei non oportet litigare*; & illud: *abstinetè à lite, & minnes peccata*, aut si fuerint, quam celerius finiantur; ne ira crescat in odium, & festuca crescat in trabem, & efficiatur anima homicida, sic enim legitis;

Qui odit fratrem suum homicida est. Et, 1. Joan. 9. *levantes sanctas manus, sine ira & disceptatione.* Quæcumque convicio vel maledictio, vel etiam criminis objectu læserit sororem suam, meminerit culpam satisfactione purgare; quod vitium si iterato præsumperit, distractione severissima ferriatur, usquequo per satisfactionem recipi mereatur. Juniores præcipuè senioribus deferant. Si qua verò pro quæcumque re excommunicata fuerit, remota à Congregatione in loco, quo Abbatisa jussit, cum una de spiritualibus fororibus residat, quousque humiliter penitendo indulgentiæ accipiat. Si autem, ut fieri solet stimulante diabolo, invicè se læserint, invicè sibi veniam petere, & debita relaxare debebunt, propter orationes, quas utique quanto crebriores, tanto puriores habere debent. Quod si illa cui venia petitur indulgere forori suæ noluerit, à communione removeatur, & timeat illud: *Quod si non dimiserit, non dimittetur ei.* Quæ autem nunquam vult petere veniam, aut non ex animo petit; aut cui petitur, si non dimittit, sine causa in Monasterio esse videtur. Proinde vobis à verbis durioribus parcite: quæ si admittis fuerint, non pigeat ex ipso ore prostre medicamenta, unde facta sunt vulnera. Quando autem vos, quæ Præpositæ estis, necessitas disciplinæ pro malis moribus colerecendis dicere verba dura compellit, si etiam in ipsis modum vos excessisse fortasse sentitis, non à vobis exigitur, ut veniam postuletis; ne apud eas quas oportet esse subjectas, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda est venia ab omnium Domino, qui novit etiam, quas plus justè corripitis, quanta benevolentia diligatis.

XXXII. Matri quæ omnium vestrum curam gerit, & Præpositæ, sine murmuratione obediatis, ne in illis charitas contristetur. Ipsæ verò quæ vobis præsumunt, cum charitate & vera pietate discretionem & Regulam studeant custodire. Circa omnes scilicet bonorum operum præbeant exemplum; corripiant inquietas, consolentur pusillanimes, sustineant infirmas; sæpe cogitantes Deo se pro vobis reddituras esse rationem; unde & vos magis sanctè obediendo, non solum vestri, sed etiam ipsarum miserimini: quia inter vos quanto ordine superiores esse videntur, tanto in periculo majori versantur. Pro qua re non solum Matri, sed & Præpositæ, primiceriæ, vel primariæ cum reverentia humiliter obedite.

XXXIII. Ante omnia propter custodiendam famam vestram nullus virorum

2. Tim. 2.
Ecdcl. 18.

In secreta parte in Monasterio, & in oratoris introeat, exceptis Episcopis, Provifore, & Presbytero, Diacono, Subdiacono, & uno vel duobus lectoribus, quos & ætas & vita commendet, qui aliquoties missas facere debeant. Cum verò aut tecta restauranda sunt, aut ostia vel fenestrate sunt componendæ, aut aliquid hujusmodi reparandum, artifices tantum & servi ad operandum aliquid, si necessitas exegerit, cum Provifore introeant: sed nec ipsi sine scientia aut permiffu Matris. Ipse verò Provifor interiorem partem Monasterii, nisi pro iis utilitatibus, quas superius comprehendimus, nunquam introeat; & aut nunquam, aut difficilè, sine Abbatisfa, aut alia honestiffima teste: ut secretum suum sancta, sicut decet & expedit, habeant.

XXXIV. Matronæ etiam seculares, vel puellæ, seu reliquæ mulieres, aut viri adhuc in habitu laico, similiter introire prohibeantur.

XXXV. Observandum est, ne Abbatisfa ad salutantes in saluatorium sine digno honore suo, hoc est, sine duabus aut tribus fororibus, procedat. Episcopi, Abbates, vel reliqui Religiosi, quos magna vita commendat, si petierint, debent ad orationem in Oratorium introire. Observandum est etiam, ut janua Monasterii opportunis horis salutantibus pateat.

XXXVI. Convivium etiam his personis, hoc est, Episcopis, Abbatibus, Monachis, Clericis, secularibus viris, mulieribus in habitu seculari, nec Abbatisfæ parentibus, nec aliqua Sanctimonialis unquam, nec in Monasterio, vel extra Monasterium preparatis: sed nec Episcopo hujus civitatis, nec Provifori quidem ipsius Monasterii convivium fiat. De civitate verò nec religiofæ femine, nisi fortè sint magnæ conversationis, & quæ Monasterium satis honorent: & hoc rariffimè fiat. Si qua tamen de alia civitate ad requirendam filiam suam, aut ad vifitandum Monasterium venerit, si Religiofa est, & Abbatisfæ vifum fuerit, debet ad convivium vocari, reliquæ penitus nunquam, quia sanctæ Virgines & Deo devotæ magis Christo vacantes pro univerfo populo debent orare, quàm corporalia convivia preparare.

XXXVII. Si quis verò germanam suam, vel filiam, aut quamlibet parentem, aut sibi cognitam videre voluerit, præfente Formaria, vel qualibet seniore, ei conloqui non negetur.

XXXVIII. Abbatisfa, nisi inæqualitate aliqua aut infirmitate, vel occupatione compellente, extra congregationem penitus non reficiatur.

XXXIX. Illud ante omnia te, sancta Mater, & te venerabilis quæcumque fueris Præposita, etiam cuicumque cura committenda est infirmarum; Primitia etiam, vel Formaria, admoneo & con-testor; ut vigilantiffimè consideretis, ut si sunt aliquæ de fororibus, quæ pro eo quod aut delicatius nutritæ sunt, aut defectionem forfitan stomachi frequentius patiuntur, & si quæ reliquæ abstinere non possunt, aut certè cum grandi labore jejunt, si illæ propter verecundiam petere non præsumunt, vos eis jubetis à Cellatis dari, & ipsis ut accipiant ordinetis. Et certiffimè confidant, quidquid dispensante aut jubente Seniore qualibet hora percipient, in illa repaustatione Christum accipient. Cellaria verò, & illa quæ infirmis servitura est, super omnem sollicitudinem cura illis & diligentia infirmarum comm. Deo & Angelis ejus denunciatur. Hoc etiam moneo, ut propter nimiam inquietudinem ad januam Monasterii quotidianæ vel assidue elemosynæ non fiant; sed quod Deus dedit ut possit usibus Monasterii remanere, Abbatisfa per Proviforem ordinet pauperibus dispensari.

XL. Ante omnia observandum est, ut si suæ filia aliquis vel aliqua necessitudine ad se pertinenti, vestimenta, vel aliquid aliud dederit, sive transierit, non occultè accipiantur: pro qua re omnes quæ ad posticum observaverint, con-testor coram Deo & Angelis ejus, ut nihil de Monasterio permittant dari, vel à foris in Monasterio acquiescant excipi, contra conscientiam, vel consilium Abbatisfæ: tamen si Abbatisfa, ut affolet, cum saluatoribus occupata fuerit, Posticariæ præpositæ ostendant quodcumque exhibitum fuerit. Quam rem si implere neglexerint, & illæ Posticariæ, quæ permittunt, & illæ quæ excipiunt, non solù distractione Monasterii graviffimè sustinebunt: sed propter transgressionem sanctæ Regulæ causam se mecum ante Deum noverint esse dicturas. Ipsum verò quod transmissum fuerit, si illi opus ad usus suos fuerit; ipsa habeat: si verò illa nihil indiget, in commune redactum cui esse necessarium præbeatur; propter illud Domini mandatum: *Qui habet duas tunicas det non ha-Luc. 9.*

Item. Indumenta verò ipsa cum nova accipiunt, si vetera necessaria non habuerint, Abbatisfæ refundant, pauperibus aut incipientibus, vel junioribus dispensanda. Omnia verò indumenta simplici tantum & honesto colore habeant, nunquam nigra, non lucida, sed tantum lais, vel lacinis, in Monasterio per industriam Præpositæ, vel sollicitudinem Lanipendæ fiant, & à Matre Monasterii, quo-

quomodo cuique rationabiliter necesse fuerit, dispensentur.

XLII. Tinctura in Monasterio nulla alla fiat, nisi ut supra dictum est, laia, & lactina: quia aliud humilitati virginum non oportet. Lectalia verò ipsa simplicia sint; nam satis indecorum est, si in lecto religioso stragula secularia, aut tapetia picta resplendant. Argentum in usu vestro non habeatis, absque ministerio oratorii.

XLIII. Plumaria & acupictura, & omne polymitum, vel stragula, sive ornaturæ, nunquam in Monasterio fiant. Ipsa etiam ornamenta in Monasterio simplicia esse debent, nunquam plumata, nunquam holoserica: & nihil aliud in ipsis, nisi cruces aut nigrae, aut lactinae tantum opere farfurio de pannis aut linteis apponantur. Nam nec vela cerata appendi, nec tabulae pictae affigi, nec in parietibus vel cameris ulla pictura fieri debet: quia in Monasterio quod non humanis sed spiritualibus tantum oculis placet, esse debet. Si verò aliqua ornamenta, vel à vobis, vel ab alio de fidelibus Monasterii collata fuerint, aut in usibus Monasterii profutura vendantur, aut sanctæ Mariæ Basilicæ, si necesse fue-

rit, deputentur. Acupictura nunquam nisi in mappulis, & faciergiis, in quibus Abbatissa iusserit, fiant. Nulla ex vobis, extra iussionem Abbatissæ, præsumat Clericorum, sive Laicorum, vel parentum, nec cuiusque virorum vel mulierum extraneorum vestimenta, aut ad lavandum, aut ad consuevendum, aut ad reponendum, aut ad tingendum accipere sine iussione Abbatissæ, ne per istam incautam & honestati inimicam familiaritatem fama Monasterii lædi possit. Quæcumque autem hoc observare noluerit, tanquam si crimen admisserit, ita districtione Monasterii feriat.

XLIV. Te verò sanctam & venerabilem Monasterii Matrem, & te Præpositam sanctæ congregationis coram Deo & Angelis ejus admono, & contestor, ut nullius unquam vel minæ, vel obloquutiones, vel blandimenta molliant animum vestrum, ut aliquid de sanctæ ac spiritualis Regulæ institutione minuatis. Credo tamen de Dei misericordia, quod non pro aliqua negligentia reatum incurres, sed pro sanctæ & Deo placita obedientia ad æternam beatitudinem possitis feliciter pervenire.

RECAPITULATIO.

CUM Deo propitio in exordio institutionis Monasterii vobis Regulam fecerimus, multis tamen postea vicibus ibi aliquid addidimus, vel minuímus: petraclantes enim, & probantes quid implere possitis, hoc nunc definitivimus, quod & rationi, & possibilitati, & sanctitati conveniebat. Quantum enim diligenti experimento capere potuimus, ita Deo inspirante temperata est Regula ipsa, ut eam cum Dei adiutorio ad integrum custodire possitis, & ideo coram Deo & Angelis ejus contestamur, ut nihil ibi ultra mutetur, aut minuat. Pro qua re quascumque schedas prius fecerimus, vacuas esse volumus: hæc verò, in qua manu mea Recapitulationem scripsi, sine ulla diminutione rogo & moneo, ut Deo adiutore fideliter ac feliciter impleatis; incessanter Dei adiutorium implorantes, ne vos venenoso consilio suo antiquus hostis impediatur, qui de ipso cæli fastigio sibi contententes ad inferni profunda consuevit abstrahere. Unde, sanctæ & venerabiles filia, moneo, ut omni virtute & vigilantissima sollicitudine suggestiones illius repellere studeatis: & sic cum Dei adiutorio *car-*

Cor. 6. vite ut apprehendere valeatis: quia non qui

experit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Et licet credam quod ea quæ superius scripta sunt, sancta pietas vestra & semper memoriter teneat, & Christo auxiliante non solum fideliter, sed etiam feliciter implere contendant; tamen ut ea quæ constituimus sancto cordi vestro tenacius valeant in hærerere, istam parvulam Recapitulationem, quam manu mea scripsi, fieri volumus: quam rogo, ut Deo inspirante & libenter accipere, & jugiter studeatis cum Dei adiutorio custodire.

I. Hoc enim est quod specialiter absque ulla diminutione à vobis volumus observari; ut nulla ex vobis usque ad mortem suam de Monasterio egredi, vel de ipsa basilica, in qua janam habetis aut permittatur, aut per se ipsam præsumat exire.

II. Ut nulla cellam peculiarem habeat: ut familiaritatem, aut quamlibet societatem nec cum Religiosis, nec cum laicis, seu viris, seu mulieribus, secretam habeat.

III. Nec sola cum solo loqui vel momento temporis permittatur: nec vestimenta eorum ad lavandum, vel tingendum,

dem, aut ad custodiendam, vel consue-
ndum accipiat, & sicut in ipsa Regula
constituimus, nec quidquam ab intus oc-
cultè foris transmittere, aut à foris intus
excipere audeat.

IV. Nulla aliquid proprium nec foris
possideat, nec intus habeat, nec ad ordi-
nationem suam aliquid reseruet: sed,
sicut superius diximus, chartis cui vo-
luerit factis, ab omni impedimento sit
libera; propter illud quod Dominus ait:

Luc. 14.

Si quis non renouerit omnibus que possidet; non potest meus esse discipulus.

Matth. 16.

Si quis uult uenire post me, abneget semetipsum sibi. Qui semetipsum sibi iustus est abnegare, qua fronte præsumit sibi ali-

1 Cor. 7.

quid de impedimentis mundi istius reser-

uid. 6.

Phil. 3.

uare? & non magis quod scriptum est contremiscit, quia impedimenta mundi ser-

uauerunt nos miseræ. Et illud Apostoli dili-
genter attendite: *Uolo, inquit, uos sine*
solicitudine esse. Et hæc fideliter obseruans
secura conscientia dicat: *Mundus cruci-*

atus est mihi & ego mundo. Et illud: *Omnis*
arbitratus sum ut fieretis, ut Christum lucrifa-
ciam.

V. Convivium nec Episcopo istius
civitatis, nec alterius, nec ulli virorum,
sicut in hac Regula statuis, præpa-
retur.

VI. Epistolæ nullius hominum, etiam
nec parentum, occultè accipiantur: aut
sine permisso Abbatisse ulli qualescunque
litteræ transmittantur.

VII. Moneo specialiter, ut sicut jam
diximus, vestimenta lucida, vel nigra, vel
cum purpura, vel bebrina nunquam in usa
habeant, nisi tantum laia, & lactina.

Capita nunquam altiori ligent, quam in
hunc locum mensuram de incausto feci-
mus. Omnia opera in commune faciant.

VIII. Quæcumque ad conversionem
uenerit, in salutatorio ei frequentius Re-
gula relegatur: & si prompta & libera vo-
luntate professâ fuerit, se omnia Regulæ
instituta completurâ, tandem ibi sit, quam-
diu Abbatisse iustum ac rationabile visum
fuerit, si verò Regulam dixerit se non
posse complere, penitus non excipiatur.

IX. Janua Monasterii nunquam extra
Basilicam cum uestra uoluntate, aut cum
uestro permisso fiat: & uespertinis &
nocturnis ac meridianis horis nunquam
pateat: ita tamen ut ipsi horis quando
resicitur, claves apud se Abbatisse ha-
beat.

X. Ipsam tamen Abbatissem sanctæ
congregationis, cui nihil possidere licet,
aut aliquid peculiare habere permittitur,
Deo medio contestor, ut in quantum
possibilitas fuerit, que necessaria sunt
suis sororibus provideat.

Cod. Regul. Tom. I.

XI. Plumariæ, & ornatuæ, & ves-
timenta purpurea, & omne polymitum
nunquam in Monasterio fiat, propter il-
lud Apostoli: *Nemo militans Deo implicat.* *Tim. 2.*
se negotiis secularibus, ut ei placeat, cui se
probat.

XII. Quoties sancta Abbatisa ad
Deum migraverit, nulla ex uobis car-
nali affectu, aut pro natalibus,
aut pro parentela aliquam minus
efficacem heri uelit: sed omnes,
Christo inspirante, unanimiter sanctam
spiritalem eligite, que & Regulam Mo-
nasterii possit efficaciter custodire, &
superuenientibus responsum cum ædifi-
catione & compunctione, & cum sancto
affectu sapienter valeat reddere; ut om-
nes homines, qui uos cum grandi fide &
reuerentia pro sui ædificatione expectant,
Deum uberius benedicant, & de uestra
electione, & de illius quam eligitis con-
uersione spiritualmente gratuletur.

XIII. Et licet, sanctæ filie & unica
mihi in Christo charitate uenerabiles, de
sanctæ pietatis uestræ obedientia sim securus,
tamen pro paterna sollicitudine,
quia uos Angelis desidero esse consimiles,
iterum atque iterum rogo, & per omni-
potentem Deum uos contestor, ut nihil
de sanctæ Regulæ institutione minui per-
mittatis, sed totis uiribus eam custodiri
auxiliante Domino laboretis: scientes
quia *unusquisque propriam mercedem accipiet* *1. Cor. 3.*
secundum suum laborem. Et hoc ante omnia

rogo, ut admonitionem nostram non
transitorie accipiat sanctitas uestra: quia
non ex nostra præsumptione loquimur:
sed secundum quod in scripturis cano-
nicis legitur, & antiquorum Patrum li-
bris abundantissime continetur, uos cum
grandi affectu, & cum uera charitate
salubriter admonemus, & quia legitis,
quod *qui unum mandatum minimum neglexit* *Matth. 23.*

minimus uocetur in regno celorum, no-
lite humiliatis nostræ uerba quasi mini-
ma despiciere: propter illud quod scrip-
ptum est: Qui uos spernit, me spernit. *Et Luc. 10.*

illud: Qui spernit modicam, paulatim defluit. *Eccl. 10.*

Quomodo enim in quocumque carnali
certamine tantum unusquisque abjectior
erit, quantum minor & infirmior persona
superauerit; ita & in spiritali certamine
in eum qui negligens fuerit in minimis,
implebitur illud quod scriptum est: *Qui Iacob. 2.*
uniuersam legem serauerit, offendat autem
in uno, factus est omnium reus. Hoc enim
ego cum grandi non solum timore, sed
etiam tremore cogitans, dum peccati
animus meus, ne uobis uel aliqua pecca-
ta minuta subreant, non solum admo-
neo, sed supplico pariter & contestor,
& cum grandi charitatis affectu adjuro;
sic in illam æternam beatitudinem ad

confortium Angelorum, omniumque sanctorum sine confusione venire simul, & cum sancta Maria vel cum omnibus reliquis virginibus coronas gloriæ accipere, & cælestem agnum sequi vos feliciter videre promerere, ut toto corde & toto animo maodega superius comprehensa studeatis implere, per quæ ad æterna præmia possitis feliciter pervenire.

XIV. Illud etiam, quod non credo, nec Deus pro sua misericordia fieri poterit, si quocumque tempore qualibet Abbatisa de hujus Regulæ institutione aliquid immutare aut relaxare tentaverit; vel pro parentela, seu pro qualibet conditione subjectionem vel familiaritatem Pontificis hujus civitatis habere voluerit, Deo vobis inspirante, ex nostro permisso in hac parte cum reverentia & gravitate resistite, & hoc fieri nulla ratione permittat: sed secundum Sacram sanctissimi Papæ Urbis Romæ vos auxiliante Domino munire in omnibus studeat. Præcipue tamen de infra scripta Recapitulatione, quam manu mea scripsi atque subscripsi, contestor, ut nihil penitus minuarur. Quæcumque enim Abbatisa, aut qualibet Præposita aliquid contra sanctæ Regulæ institutionem facere tentaverint, novcrunt se mecum ante tribunal Christi causam esse dicendas. Et si forte, quod Deus non patiat, fuerit aliqua de filiabus nostris tam pertinax animi, quæ hujus Regulæ recapitulationem, salubriter & secundum institutionem sanctorum Patrum scriptam, implere contemnat, à sanctæ congregationis vestræ conventu eam acensæ zelo sancti Spiritus removeat: & tandem in cella saluatorii sit remota, quamdiu dignam poenitentiam agens humiliter veniam petat; & donec ad Regulæ instituta se corrigat, intus non regrediatur. Hæc ideo dicimus, quia timendum est, ne dum unius negligentia palpatur, & secundum Regulam non corrigitur, alia, quæ proficere poterant, vitentur. Sed credimus de Dei misericordia, quod dum & vos sanctæ spiritualiter agitis, & eas quæ negligentes sunt cum vera charitate corrigitis, feliciter ac pariter ad æterna præmia veniatis, præstante Domino nostro Jesu Christo, cui est honor & imperium in sæcula sæculorum, Amen.

XV. Jejunium à Pentecoste usque ad Kalendas Septembris, quomodo virtutem vel possibilitatem videlicet Mater Monasterii, sic studeat temperare à Kalendis Septembris usque ad Kalendas Novembris secunda, quarta, & sexta feria Jejunandum est. A Kalendis verò Novembris usque ad Natalem Domini, exceptis festivitatibus vel sabbato, omnibus diebus

jejunari oportet. Ante Epiphaniam Jejunandum septem diebus. Ab Epiphania verò usque ad hebdomadam Quadragesimæ secunda, quarta, & sexta jejunandum est. Natale Domini & Epiphania ab hora tertia noctis usque ad lucem vigilandum est.

XVI. Ordinem etiam convivii huic Regulæ inferendum esse credidimus. Cibaria omnibus diebus in jejunio tria, in prandio bina tantummodo præparentur. In festivitatibus majoribus ad prandium & ad cœnam sercula addantur: & recedentibus de ea dulcesamina addenda sunt. Quotidianis verò diebus ad prandium in æstate binos caldillos, in hyeme ad prandium binos caldillos: ad refectio-nem ternos caldillos accipiant, ad cœnam verò bini caldilli sufficiunt. Juniores verò ad prandium, ad cœnam, ad refectio-nem binos accipiant.

XVII. Pulli verò infirmis tantummodo præbeantur: nam in congregatione nunquam ministrantur. Carnes verò à nulla unquam penitus in cibo sumantur. Si forte aliqua in desperata infirmitate fuerit, jubente providente Abbatisa accipiat.

XVIII. Vos tandem, piissimæ sorores, coram Domino Deo obtestor & deprecor, ut humilitati meæ, vel sanctarum Matrum vestrarum, id est, institutoribus Regulæ & Monasterii cooperatoribus hanc in perpetuū gratiam referatis, ut pro nobis diebus ac noctibus intercessio vestræ charitatis invigilet, publica oratione vel in diurnis solemnitatibus, vel in nocturnis excubiis deprecatione vestræ sanctitatis obtineat, ut ascendens ad conspectum Domini deprecatio vestra, dignum vel me Ecclesiæ suæ Pontificem, vel illas fervitio sanctarum Virginum coconstituat & concedat esse Præpositas; & cum ante tribunal illius coeperimus creditorum talentum reddere rationem, si quæ sunt culpæ vel negligentia, sive meæ erga curam Ecclesiæ, sive Matrum vestrarum erga sibi creditas, intercessu vestro Dominus nobis remittere, & culpam vulnera remissionis medicina sanare dignetur. Quia nec emendantur culpæ, nisi sanctorum orationibus ille remiserit; nec remittit, nisi fuerint emendatæ.

XIX. Et quia propter custodiam Monasterii aliqua ostia sive in veteri baptisterio, sive in schola, vel textrino, aut in turri juxta pomarium clausi atque damnati, nullus illa unquam sub qualibet utilitatis specie aperire præsumat: sed licet sanctæ Congregationi resistere, & quod sanæ vel quieti suæ incongruum esse cognoscunt, fieri non permittant.

Koftra

Postrema hæc duo capitula non sunt S. Cæsarii, sed postea ab alio ad Recapitulationem adjecta videntur ex Regula S. Benedicti.

XX. Cellaria Monasterii eligatur de Congregatione, sapiens, maturis moribus, sobria, non multum audax, non elata, non turbulenta, non injuriosa, non prodiga, sed timens Deum, & omni Congregationi sic sicut mater, curam gerat de omnibus. Sine jussione Abbatissæ nihil faciat: que ei jubentur custodiat: Sorores non contristet. Si qua fortè soror ab ea aliqua irrationabilia postulat, non spernendo eam contristet, sed rationabiliter cum humilitate malè petenti denegat. Animam suam custodiat, memor semper illius Apostolici, quod *qui bene ministraverit, gradum sibi accipiet.* Infirmorum, infantium, hospitum, pauperum cum omni sollicitudine curam gerat, sciens sine dubio quia pro his omnibus in die judicii rationem redditura est. Omnia vasa Monasterii curamque substantiam, ac si altaris vasa sacratæ, conspiciat; nihil ducat negligendum, neque avaritiæ studeat, neque prodiga sit circumpatris substantiæ Monasterii, sed omnia mensuratè faciat, & secundum jussione Abbatissæ; humilitatem ante omnia habeat: & cum substantia non est quæ tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus, ut scriptum est; *sermo bonus super datum spirituum.* Omnia quæ ei injunxerit Abbatissa ipsa ha-

beat sub cura sua; à quibus eam prohiberit, non præsumat. Sororibus constitutam annonam sine aliquo verbo vel mora offerat, ut non scandalizentur, memor divini eloquii, quid mereatur qui scandalizaverit unum de pusillis. Si *Mamb. 2.* congregatio major fuerit; solatio ei dentur, quibus adjuta sit, & ipsa æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus dentur quæ danda sunt, & petantur quæ petenda sunt, ut nemo perturbetur & contristetur in domo Dei.

XXI. Ad portam Monasterii ponatur soror senex, sapiens, quæ sciat responsum accipere & reddere, cujus maturitas non sinat eam vagari. Quæ Portanaria cellam debet habere juxta portam, ut venientes semper præsentem inveniant, à qua responsum accipiant, & mox ut aliquis pulsaverit, aut pauper clamaverit, Deo gratias, respondeat, & benedicat cum omni mansuetudine timoris, reddens responsum festinantem cum festinatione & fervore charitatis: quæ Portanaria, si indiget solatio, juniorem sororem accipiat. Amen.

Explicit Regula S. Cæsarii cum Recapitulatione.

1. Tim. 3.

Eccl. 1.

SERMO SANCTI CÆSARII EPISCOPI Arclatenensis ad Sanctimoniales,

GAUDETE & exultate in Domino, venerabiles filix, & gratias illi jugiter uberes agite, qui vos de tenebrosa sæculi hujus conversatione ad portum quietis & religionis attrahere & provocare dignatus est. Cogitate fugiter unde existis, & ubi pervenire meruistis. Reliquistis fideliter mundi tenebras, & lucem Christi feliciter videre cepistis. Contempnistis libidinis incendium, & ad castitatis refrigerium pervenistis. Respulistis gulam & abstinentiam elegistis. Respulistis avaritiam atque luxuriam, & castitatem vel misericordiam tenuistis. Et quamvis vobis usque ad exitum vite non desit pugna, tamen Deo donante securi sumus de vestra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filix, ut quanto estis securæ de præteritis, tanto sitis sollicitæ de futuris. Omnia enim crimina, vel peccata citò ad nos revertuntur, si non quò-

Cod. Regul. Tom. I.

tidie bonis operibus expugnentur. Audite Apostolum Petrum dicentem: *Sobria estote, & vigilate, quia adversarius vester diabolus, tanquam leo rugiens, aliquid devorare quærens circum.* Quamdiu in hoc corpore vivimus, die nocteque Christo adjutore vel duce, contra diabolum repugnemus. Sunt enim aliquæ, quod pejus est, negligentes, & tepidæ, quæ de solo Christianitatis vocabulo gloriantur, & putant, quod illis sufficere vestem mutasse, & religionis tantum habitum suscepisse: nescientes illud Propheticum: *Fili accedens ad fervorem Dei Eccl. 2: sit in justitia & timore, & præpara animam tuam ad tentationem, nec sententiam Psalm. 16: ram tuorum ego custodivi vias daret & illud quod Apostolus dixit: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum celorum. Vestes enim seculares deponere, & religio-*

Z 2 2

gias

giosis assumere unius horæ momento possumus : mores verò bonos jugiter retinere, vel contra malas dulcesque voluptates sæculi hujus quamdiu vivimus, Christo adjutore laborare debemus, quia non qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. Inprimis ergo omnis anima, quæ religionem servare desiderat, gulæ concupiscentiam vincere, & ebrietatem vitare tota fidei virtute contendat : & ita temperamentum convivium, mensamque mediocrem habere studeat, ut caro illius nec nimietate abstinentiæ debilitetur, nec per deliciarum abundantiam ad luxuriam provocetur. Deinde abjecta superbia, cui Deus resistit, profundæ humilitatis faciat fundamentum : invidiam velut vipereum venenum detestetur, ac fugiat : linguam refrænet, detractionem quasi venenum respuat : verba otiosa, nec ipsi proferat, nec ab aliis prolata auribus suis libenter admittat. Vestimentorum habitum, nec nimis abjectum, nec notabiliter pomposum, aut periculosè elegantem habere consuecat : lectionem aut ipsa frequentius legat : aut legentis verba tota pectore aviditate suscipiat. De divinis

MATH. 24.

Scripturarum fontibus jugiter aquam salutis hauriat : illam utique de qua Dominus dicit : *Qui credit in me, flumina de ventre ejus fluent aque viva.* De paradisi etiam floribus, hoc est sanctarum Scripturarum sensibus, anima sancta se jugiter ornare contendat, ex ipsis pretiosas margaritas auribus suis indefinenter appendat ex ipsi annulos & dextralia, dum exercet opera bona, sibi componat. Ibi vulnerum medicamenta, ibi castitatis aromata, ibi compunctionis holocausta requirat. Quæ verò religionem immaculato corde, & puro corpore conservare desiderat, aut nunquam in publicum, aut certe non nisi pro grandi & inevitabili necessitate procedat. Nolite, quæso vos, nolite quibuscunque aut occasione dare, aut familiaritatem tribuere. Quæ verò libidinem Christo adjuvante desiderat vincere, familiaritatem debet fugere : & quæ indignam familiaritatem non sperverit, aut se, aut alium citò perdet. Sed fortè dicit aliqua, idèò familiaritatem non fugio, quia volo habere quod vincam, & adversarium meum cupio tenere captivum. Vide ne contra te adversarius incipiat rebellare : vide ne te ducat captivitas ista captivam. Audi Apostolum dicentem : *Fugite fornicationem.* Contra reliqua vitia oportet nos omni virtute resistere : contra libidinem verò non expedit repugnare, sed fugere. Esto ergo libidinis fugitiva, si vis esse castitatis pugnatrix egregia. Sed quod dixi diligenter attendite. Quan-

JOAN. 7.

do sola aliqua libidinis stimulis incitatur, Christo adjuvante repugnet quantum prævalet contra se ; quia non habet quo possit fugere ; quando verò per alterius sodalitatem, opportunitatem voluptatis diabolus subministrat, ipsam familiaritatem quantum prævalet, ut diximus, sancta anima refugiat. Sed ut hæc omnia servare possimus, abstinentiam rationabilem teneamus : quia vera est illius sanctissimi viri sententia ; *Præstent continentiæ ventrem, ita & venenosus motus ojarum.* Humilitatem etiam veram quantum possumus conservemus. Non enim diu carnis integritas servatur, ubi animus superbiæ tumore corrumpitur ; præcipue si iracundiæ flamma frequentius furgit, castitatis & virginitatis flores citò consumit. Casta enim & Deo devota anima non solum extraneorum, sed etiam parentum suorum familiaritatem habere non debet. Si enim vasa quæ Ecclesiæ offeruntur, ut in sacrosanctis altaribus ponantur, sancta ab omnibus appellentur, & nefas est ut de Ecclesiâ postmodum in domum laicam revocentur, aut usibus humanis aptentur, putas qualem dignitatem apud Deum habet anima ad ejus imaginem procreata ? Sicut ergo vasa sancta humanis usibus servitura, nec possunt, nec debent de Ecclesiâ revocari ; sic Religiosam quampiam non oportet, non decet, non expedit, parentum suorum multis obligationibus implicari ; aut quorumcumque extraneorum perniciosa familiaritate constringi. Illud ante omnia admoeco, ut emulationis malum, quasi venenum vipereum fugiatis ; & ita inter vos charitatis dulcedinem conferretis, ut vobis invicem per sancta colloquia medicamenta spiritualia præparatis. Sunt enim, quod pejus est, aliquæ, quæ quando se pariter jungunt, magis sibi detrahendo, vel contra Præpositas murmurando, vulnera faciunt, quam spiritalia medicamenta componunt. Vos verò, sanctæ ac venerabiles filiæ, si aliquam videtis pusillanimum, consolationem impendite : si superbientem, humilitatis medicamentum apponite : si iracundam videritis, refrigerium patientiæ ministrare. Si nobiles natæ estis, magis de religionis humilitate, quam de sæculi dignitate gaudete. Tenete ergo firmiter manus in aratro, & nolite recipere re-

1. JOAN. 6.

Luc. 9.
Luc. 17.
Prov. 4.
MATH. 17.

tro. *Attentate auris Vestra*, quæ retro respiciens versa est in statum salis. Nunquam juramentum, nunquam maledictum de Virginis ore procedat. Non solum enim corpora, sed etiam corda vestra omni sollicitudine custodite, propter illud quod scriptum est : *Omni custodia serva cor tuum ; & illud quod Dominus in Evangelio dixit : de corde enim exiit cogitatio.*

gitationis male. Si enim in corde nihil mali cogitatur, quidquid sanctū est ex ore profertur; quia sicut scriptum est: *Ex abundantia cordis ut loquitur.* Hoc enim lingua proferre consuevit, quod ex officina cordis conscientia ministraverit. Et ideo si ex ore vultis bona proferre, semper in corde quæ sancta sunt cogitate. Sic lectioni & orationi debetis incumbere, ut ante omnia etiam manibus positis aliquid exercere: secundū illud quod Ap-

Thes. 1. *postolus ait: Qui non operatur, nec manducet.* Meliorem quoque diei partem sancto operi dedicate, lectioni vacare consuecite. Oratio vestra ita cum silentio procedat ex corde, ut vix audiat in ore. Nam qui alta voce orare voluerit, & sibi & alteri multum nocet, dum per suam garrulitatem alterius mentem ab oratione sancta & secreta suspendit. Pompofa indumenta, quæ non utilitati, sed vanitati serviunt, fastidite atque contemnite. Multæ enim quod in moribus diligunt, hoc etiam in operibus suis ostendunt; præparant sibi ornamenta secularia, seculum diligentes, & voluptati servientes, vel luxuriæ. Vobis verò nihil sit commune cum talibus: sed omnia ornamenta, quibus ad luxuriam caro componitur, velut inimica & contraria vestro proposito, respiciantur. Sunt enim, quod peius est, quæ pro vanitate seculi illius plus student terrenis cupiditatibus operam dare, quam lectioni divinæ justitiæ, dum volunt stragula pulchra, & picta tapetia, plumaria etiam, & reliqua his similia, cum iugenti sumptu & superflua expensâ, ad oculorum libidinem præparare: nescientes illud quod Dominus per Joannem Evangelistam clamat, & dicit:

1. Joan. 2. *Nolitis diligere mundum, neque ea que in mundo sunt; quoniam omne quod in mundo est, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & ambitio seculi est.* Quid prodest Virgini integritatem corporis custodire, si oculorum concupiscentias noluerit evitare? Vos verò, sanctæ & Deo dignæ animæ, totum spiritualiter agite. Sequimini Christum, tenendo perseveranter quod voluistis ardent. Iterum atque iterum, sanctæ & Deo dicatæ animæ, rogo, & cum omni humilitate pro conservando Virgini-

tatis præmio consilium do, ut familiaritatem incongruam à vobis, vel à vestris animis, totis viribus repellere laboretis. Nam ad conservandam sanctæ religionis dignitatem singularitas testis sanctissima est. Familiaritas enim cujuslibet si frequens esse cœperit, nonnisi corruptionem seminat, vitia pullulat, libidinem concipit, ignominiam parit, rabiem concitat, lasciviam pascit, petulantiam nutrit, casus exultat, ruinas ædificat, confusionem mercatur, thesaurizat opprobrium, criminationem exaggerat, excusationes inflammat, & cæteratim simul in faciem conglomerat. Nam si anima sancta secretum suum custodire voluerit, & assidue familiaritatis malum tota animi virtute fugerit, ipsa sancta singularitas munimen illi invictum est sanctamoni, expugnatio fortis infamie, excæcidium continentie, evacuatio luxuriæ, pax securæ virtutum, & impugnatio inquieta bellorum, puritatis culmen, & libidinis carcer, honestatis portus, & ignominie naufragium; Virginitatis mater, & hostis immunditiæ, integritatis dignitas, & fornicationis abdicatio; voluntas bonorum operum, & afflictio vitiorum; refrigerium pudicitie; acquisitio triumphorum, & facinorum detrimentum; requies salutaris, & perditionis exilium; vita spiritus, & carnis interitus. Hæc omnia mala fortiter, Deo adjuvante, repellentur; & illa quæ diximus bona feliciter acquiruntur, si ab animabus sanctis familiaritas inordinata respiciatur. Attendite vos, o animæ sanctæ, quia inter omnia certamina, quibus semper comes est Christiana militia, sola duriora sunt prælia castitatis, ubi quotidiana pugna est & rara victoria. Castitatis dura sunt prælia, sed majora sunt præmia. Castitatis palmam nemo securus accipit, cui quantum duri sunt exitus, tantum gloriosi sunt fructus. Ut ergo castitatis præmia, & virginitatis coronam feliciter, Deo remunerante, possitis accipere, periculosam familiaritatem à vobis semper excludite. Currite fideliter, ut possitis pervenire feliciter, adjuvante Domino nostro JESU CHRISTO, qui vivit & regnat in secula seculorum. Amen.

EX EPISTOLA S. CÆSARII AD ORATORIAM Abbatissam, Quales esse debeant ductricæ animarum.

AUNI me dulcissima soror & filia: Tu quantumcumque semper in studiis spiritualibus occupari desideras, propter sorores tamen aliquando etiam exteriora tibi erunt negotia diri-

menda. Curandum ergo tibi summopere est, ut si temporalia quasi pro tempore agas; at semper tenacius in spirituali devotione & amore inharæas: ut cum temporalia citius dispenseris, ad orationem illico

illico vel lectionem, quasi ad matris si-
pum, recurras. Oprire quippe debes,
ur abjecta solitudine mundi, semper
cogites de servitio Christi, propter illud
quod dicitur: *Nemo militans Deo implicat*
se negotiis secularibus & cætera. In omni-
bus, juxta Apostolum, temetipsum præ-
be exemplum bonorum operum; viraque
tua velut pennatum animal ad alta tem-
per per desiderium evolet, per verbum
resonet, luceat per exemplum. Cùm ve-
rò ad annuntiandum verbum Dei te so-
roribus affectaveris, seu pro utilitate
animarum, tenoreque Regule constituendo
necessitas incumbet altercandi, prius
cauta consideratione pensa, ut quod ore
promis, factis impleas; & quod aliis
prædicas, operibus præbeas: scilicet ut
in tuis humeris atque cervicibus prius
sentias, utrum gravibus aut levibus on-
eribus colla fororum onules: verbi gra-
tia, si jejunium super quotidianum, vel
abstinentiam extra consuetudinem, nec
non, ut affolet, plus solito in Synaxi
placuerit decurrare, prior in Ecclesia in-
veniaris, postrema exeat: prima susci-
pias laborem, posterior sulvas, & in quo-
tidiano corporis alimento atque communi
cibo par sis his cum quibus pari in
mensa uteris confessu: iisdem denique
quibus sorores seculorum soporibus de-
lectare; & aequalia vobis cibaria, po-
tionesque communes exhibeant dulcorate
vel pincernæ: primarumque tuarum, quem
prior ad mensam teneas, prima ad vir-
tutum parsimoniam vindices: ut abstinen-
tiam quam lingua prædicat, proximæ
fauces vel vicinus sentiat stomachus. Ne
forsitan subditæ audientes tacitis cogita-
tionibus dicant: ô quam pulchrè nobis
abstinentiam prædicat plenus venter: &
contentas nos jubet esse vilissimis cibus ac
poculis, ac curatis cibus poculisque re-
fertū guttur, & eructans! Illa enim de ab-
stinentia prædicatio acceptabilis est, quam
kurida jejunii ora decantant. Et in his
omnibus hoc noveris convenire, ut an-
gusti callis itinera, per quæ socias ad-
mones gradiendum, prior ipsa gradiaris:
omnia quæ agenda sunt ante factis im-
pleas, ur postmodum ductilis ruba ex
percussione perducta rectius erumpas in
vocem: propter illud Dominicum: *Qu-*
isquisque, inquit, scandalizaverit unam de
pusillis istis, qui in me credunt, & reliqua.
Non sis vestibus ornator cæteris, sed
moribus. Inter cætera cum magna tibi

cautela custodiendum est, ut omnes in
Monasterio, quarum gubernacula tuis
æqualiter impostuisti cervicibus, æquali-
ter diligas; ne unam plus minusve ames:
sed cuncta quæ sunt, in quoniam possibilis
extat, æquo moderamine disponas, pa-
rique moderatione dispenfas, ac parem
eis charitatem impertias: & non quibus-
libet per privatam amorem, sed cunctis
secundum merita singularum, quæ sent
necessaria largiaris. Non quæ tibi vultu
inrituque placuerit, non quam tibi ad
oculum cognoveris, vel cujus blanditiis
obsequio fueris delinita; sed quam amor
Christi, & religiosior demonstraverit
vita, præponas. Oportet enim te pro-
pter quasdam cultum; nonnunquam ha-
bere in gutture, cauterium in lingua que
gestare, virgam tibi & baculum manu ter-
re: ut per culcrum delectes vitia, per
cauterium verò ad lenitatem secta redu-
cas: per virgæ disciplinam corrigas; per
baculum verò disciplinam sustentas. Si
quando verò cum secularibus ad collo-
quendum factis invocata, prius arma
fratrem tropæo Crucis, vexillo Christi
pectus ingemmas, ut cum sua virguncula
Christus comitari dignetur. Conubula-
tio verò tua semper sit mixta gravitate
atque dulcedine: & tantum loquaris,
quarum opportunitas flagitaverit tui ac
temporis. Si quid verò ab eis petiturum
fuerit, quod præstare deliberas, cum
vultu hilari præla: si quid verò præstare
non convenit, petitionem illorum saltem
honestate sermonis mollifica. Nomè tuum
plures noverint, benedictia tua in quan-
tum prævalens plures sentiant; vultum
rari cognoscant. Si quando autem tibi
pro necessitate Monasterii seortum fuerit
colloquendum, cum duabus, vel certè
cum tribus electis sororibus facito, quia
opinio bonæ lingue, sicut etiam perfectæ
vitæ custodia, tibi necessaria est: & tunc
primum despicienda humana detractio,
cùm Christus in causa est. Omnis quo-
que actio tua semper sit propter Deum,
sermo de Deo, cogitatio in Deum. Et
exceptis vitiis, quibus non compassio,
sed relictudo debetur, omnibus te cu-
pio esse compatibilem, omnibus gratam,
omnibus te prælectam piam. Ut ve-
licet juxta Paulum *in sancta corpore & ipse*. Cor. 7.
ritu, ipso sponso & Domino tuo nientem
tuam regente, & vias tuas sanctas dis-
ponente, qui vivit & regnat in sæcula
seculorum. Amen.

s. Tim. 2.
Tit. 2.

Matth. 18.

TESTAMENTUM B. CÆSARII SANCÆ ARELATENSIS
Ecclesiæ Episcopi.

PAX ECCLESIAE ARELATENSIS.

CÆSARIUS EPISCOPUS Presbyteris & Diaconibus, sanctæ ac venerabilis Cæsariæ Abbatissæ, quam Dominus per meam parvitatem in Monasterio nostro præposuit, ac universæ congregationi, quam ibi Dominus sua gratia collocaverit, in Domino æternam salutem. Cum Ecclesiastica pietas consuetudinis suæ rem faciat ordinabiliter, scilicet quo peregrinis & destitutis opem largitionis impendat: quanto magis cum opportunitas aut necessitas fuerit, ut sanctis quibusque & Deum timentibus aliqua largiatur, amplius debet pia misericordiae suæ viscera dilatare? Et ideo juxta hanc Epistolam, quam manus nostræ subscriptione roboravimus, cuique diem & consulere subus adjecimus, Deo disponente hoc testamentum meum condidi, vel manu propria subscripsi, atque jure pratorio, vel jure civili, & ad vicem illorum codicillo firmavi. Ego Cæsarius peccator cum debitum humanæ carnis reddidero, cunctum Monasterium S. Joannis, quod ego condidi, sub potestate Arelatenfis Pontificis canonicè sit, hæredemque meum esse volo ac jubeo; cæteræ veteræ hæredes sint. Totum quod cuique aut per hoc testamentum meum dederò, legavero, darive jussero, ut detur fiat. Cæterum autem Arelatenfem Episcopum hæredem meo Monasterio relinquo: quosque liberos quasque liberas esse jussero, liberi liberæque sint omnes. Ego tamen cum nihil de parentum bonis habuerim, hoc testamentum meum præsumere erubui: illa tamen me sententia compulsi, ut pleraque Salvatoris formidanda, qua iniqui audituri sunt dicentem, *ite in ignem æternam*, pietatis affectu aliquid Ecclesiæ meæ contulisse. Et ne fortè post obitum meum aliqui de parentibus meis, exceptis iis rebus, quas illis pro egiis donavero, Inquietare præsumant, cui præsum, Ecclesiam; ideo hanc voluntatem meam tractare amplius desideravi, ne qui de parentibus meis vel apud ipsum Monasterium præfatum, vel Pontificem Arelatenfis Ecclesiæ, præter id quod illis dederò ac dederim, præsumant requirere. Sancto & domino meo Archiepiscopo, qui mihi indigno dignè successerit, licet omnia lo sua potestate sint, tamen si lubet & dignum ducit, indumenta paschalia, que mihi data sunt,

omnia illi serviant, simul cum casula villosa, & tunica, vel gainape, quod melius dimiserò. Reliqua verò vestimenta mea, excepto birro amiculari, mei tam clerici quam laici, cum gratia vel ordinatione domini Archiepiscopi, sibi ipso jubeote imò donante dividant. Ea verò que Monasterio ante per donationem contuli, nunc affirmo: & sic cui aliquid per Epistolam, aut per pitacium, aut verbo pietatis intuitu contuli, valere volo. Hoc etiam assuetè precor, quantum cellam quam bonæ memoriæ Augustus Subdiaconus in atrio S. Stephani euntibus parte dextra habuit, Provisoriibus Monasterii propter custodiam illorum firmam D. Archiepiscopo perpetuo dignetur jure concedere: ita ut eam sibi succedendam Monasterii Provisores habeant. Et hoc specialiter volo, & ita domine Archiepiscopo precor, sive provisorum ad Monasterium, sive presbyterum ad basilicam S. Mariæ, nullum alium habeat congregatio sancta, nisi quem ipsa elegerit, vel ordinari petierit. Et licet de tua D. Archiepiscopo pietate præsumam, tamen ne fortè contra Monasterium nostrum aliquorum suggestiones importunas habeatis, adjuro vos per Patrem & Filium & Spiritum sanctum, & per tremendum diem judicii, ne unquam prævaleat apud vos hostis antiquus, ut ancillas vestras contristari acquiescatis; aut aliquid illis auferri de iis que possident, eisque cootulimus, permittatis: quia Deo propicio non sine discretione vel justitia quibuscumque secularibus jure directo res Ecclesiæ vendidimus, nisi hoc tantum quod Ecclesiæ minus utile & infructuosum est; & quod animabus sanctis & Deo vacantibus cum sanctorum fratrum consensu vel subscriptione tribuimus, perpetuo illis jure permaneat. Vos verò domine filiole per sanctam Trinitatem inseparabilem, & per Domini nostri Jesu Christi adventum adjuro, ut Pontificem qui mihi indigno ordinante Deo successerit dignè, omni affectu ut dominum rogetis, ac purâ mente diligatis, & ne per vestram contristetis inobedientiam. Confidimus enim de Dei misericordia, quod ita omnibus sacerdotibus, quibus religionis collatio est, castum amorem impendat, ut nihil vobis quod ad sustentandum

corpu-

corpufculum opus eft, deeffe permittat. Te iterum atque iterum Pontifex optime rogo gratia divina præfati Monafterii, ut curam maximam habeas, & familiam illarum cum grandi pietate facagas provideri. Quod fi alicujus perfona injuftum tibi dederit confilium, cum auctoritate respondendum deprecor: quia hoc quod Epifcopi agitur verbo, non folùm auferri non debet, verùm nec omnino poteft. Tum præcipuè quia & hoc ipfa fanctiffimi Papæ Urbicani fuafit auctoritas, ut hoc de fancto & domino meo Pontifice credam. Nunquam enim apud te prævalebit tam iniqua fuffegho, ut contra juftam voluntatem qualifcunq̃ue Antiftitis pro meo ftudio fubftantia ad te multum profecerit, & propè duplicata fit. Additur ad hoc quod Deus mifericors per parvitatem meam etiam infaunitatem tributorum, tam juxta urbem & infra, quàm etiam in fuburbanis & villis ex maxima parte conceffit. Agellum igitur Aucharianum, unde parvam particulam Monafterio dedimus, multa fervamus; nam plus minus centum aripennes vineæ, & trecentorum modiorum campos referuavimus: ita quod fupradictum Monafterium tantum modiatas de terra, quam ego plantavi, habeat modiatas quadraginta: & de vetere vinea vix triginta aripennes contulimus. Agellum Gallucumanum, Mercloanum, vel agellum Gemellos cum ftagnis & paludibus, cum omni jure & termino fuo: & pascua in campo Lapideo: vel fi qua alia funt; vel campum in Trifinitio fuper viam munitam, vel reliqua quæcunq̃ue funt. Agellum Orvedum, & agellum Martinatis,

& agellum Silvanum, in quò eft fita Ecclefia S. Mariæ de Ratis: & agellum Miffiamanum, cum omnibus illi pertinentibus pascuis, paludibus, cum omni jure & termino fuo fanctæ tue Ecclefie referuavimus in ftipendiis earum. Unde te fanctæ Pontifex adjuro, fi Deus omnipotens per manus fe timentium fanctæ matri Ecclefie, Monafterio fanctarum virginum aliquod majus bonum dederit, tua fancta dilectio unum ab altero non difjungat. Si verò, quod Deus non patiat, congregatio ibi aut congregata non fuerit; aut fortè poftea, quod abfit, cum congregata fuerit, effe defierit, ad matrem Ecclefiam revertantur. Hæc quidem ego, ut timori meo fatisfacere, feripfi. Nam abfit ut de tua, piiffime Pontifex, infcientia inculpæris, quia, ut fupra jam dixi, pietas divina conceffit, ut per meam humilitatem immunitas Ecclefie in tot capitibus daretur. Quod Monafterio cum fratrum confenfu dedimus, per hanc voluntatem meam confirmo. Ancillæ noftre Cæfarie Abbatiffæ mantum majorem, quem de cannabe fecit, dari volo. Domino meo Cypriano mantum è canthi meliorem dari volo. Quidquid fero meo Briciano contuli, nunc per hoc teftamentum meum confirmo. Agritia puella mea propria libentiffimè Monafterio & Cæfarie Abbatiffæ feruiat: & verè gariolas quas illis vel parentibus eorum dedi confirmo: omnes cubicularios meos tibi, Domine Epifcope, coram Deo & Angelis ejus commendo.

Explicit Teftamentum S. Cæfarii.

S. AURELIANI ARELATENSIS EPISCOPI REGULA AD VIRGINES.

DE SANCTO AURELIANO EJUSQUE REGULA VETERUM TESTIMONIA.

MARTYROLOGIUM Rom. die xvi. Junii.

Lugduni deponitio Beati AURELIANI Epifcopi Arelatenfis.

VIGILIUS PP. Epiftola ad Aurelianum Arelat.

Administrationem vicum nostrarum fraternitati veftra animo libenti committimus, & credimus charitatis veftra officio altibus Deo placitis diligenter univerfa compleri: quando & fummi sacerdotii confortio vos dignos divina effe gratia judicaris, & gloriofiffimi Childoberti Francorum Regis Chriftiana & Deo placita in perhibendo vobis teftimonio voluntas accellit, &c.

IDEM

IDEM ad Episcopos Galliz.

Quia dudum Anxanio quondam Arelatenſis civitatis Antiſtiti vicum noſtrum ſolicitudinem dederaſtis; ſed curſiva viſe præſentis implendo de hac luce migravit, in cujus loco AURELIANUS frater noſter noſcitur ſucceſſiſſe, neceſſarium valde credidimus, ſolicitudinem hanc à nobis anteſato debere committi, confidenter illum & pro loci ſui qualitate bonis actibus univerſa, qua Deo placeant, poſſe complere: & maxime cum glorioſus filius noſter Childbertus Rex teſtimonium bonaſ conscientia pro Chriſtiana ſua voluntatis devotione perhibuit.

Item Epiſtola ab Italiz Clericis Francorum legatis directâ. Tomo. I.
Concil. Galliz I. Sirmondi.

Unde rogamus & conteſtamur gloriam veſtram, ut ad Provincias veſtras hæc omnia velociter indicetis, ne aut iſti ſubſpiciant qui miſſi ſunt, aut Anaſtaſius quidam, quem ſanctus Epiſcopus AURELIANUS Arelatenſis civitatis ad beatiffimum Papam ante hoc biennium direxerat, ibidem in Galliz aliqua mentiatur.

S. GREGORIUS M. Epiſtola cxvii. l. vii. Ind. ii. ad Vigiliam
Arelatenſem Episcoporum.

Glorioſa memoria Childbertus Francorum Rex Catholica religionis amore ſuccenſus intra murus Arelatenſis civitatis Monafterium virorum, ut ſcripto reperimus, pro ſua mercede conſtituens, quorundam ibidem pro habitantium ſuſtentatione conceſſit. Cujus ne voluntas unquam duceſſetur in iritum, & ea qua pro quiete Monachorum diſpoſita fuerunt, turbarentur; quoque contulit in jure ejuſdem Monafterii, Epiſtolas ſuis Apoſtolicas petus auctoritate firmari. Unde quia effectum & regia voluntas & res valde deſiderata poſcebat, à prædeceſſore noſtro Vigilio Romani Sedis Antiſtite ad prædeceſſorem veſtrum AURELIUM (leg. AURELIANUM) ſcripta tranſmiſſa ſunt.

JOANNES TRITHEMIUS lib. de proprietate Monachorum, cap. v.

AURELIANUS Episcopos in Regula ad Moniales cap. iii. ſic dicit: Nihil occultè accipiatis, &c.

Ex hac quoque Regula Sancti AURELIANI ad Virgines aliquot capita aſſert
Sanctus BENEDICTUS Anianæ Abbas in Concordia Regularum.

Obſervatio critica in Regulam ſequentem.

Jam ſupra de S. AURELIANI Regula ad Monachos diximus: Nunc ad illam pervenimus, quam ad ſacras Virgines dedit. Quemadmodum enim S. Caſſianus duo monaſteria in urbe Arelatenſi condidit; ſic etiam & ejus ſucceſſor in Epiſcopatum S. AURELIANUS in eadem civitate duo canobias ex liberalitate Childberti Francorum Regis exſtruxit: unum pro Viris, alterum pro Firmanis, quibus & duas diſtinctas Regulas conſcripſit. Quemadmodum igitur prima Regula magnam habet cum S. Caſſari Regula connexionem; ſic etiam & hæc præſens pro ſanctis Virginibus eandem doctrinam monaſticam continet, præſertim circa divini Officii ordinem, viſum & veſtitum; ſolummodo ab altera diſſerens quorundam circumſtantias & ceremonias. Sed præter hanc Regulam XL. capitulis comprehenſam, quibus etiam adjicitur ſingularis Exhortatio de divino Officio, HOLSTENIUS addidit Epiſtolam JOANNIS Epiſcopi Arelatenſis exhortatoriam ad ſacras S. AURELIANI Virgines lectu digniſſimam, qua & ipſam Regulam conſirmit & corroborat.

INCIPIT PROLOGUS
AURELIANI EPISCOPI
AD VIRGINES.

*Sanctis & in Christo venerandis Sororibus in Monasterio Beatæ Mariæ
quod Deo iubente intra muros Arelatenfis urbis fecimus, constitutis,
AURELIANUS EPISCOPUS.*

QUIA Deo inspirante qui nos prævenit ineffabili misericordia sua, visum vobis est, ut repositis sæculi voluptatibus, ac temporalibus gaudiis contemptis sive spreteis, eligeretis sanctissimæ vitæ nitorem, & virginitatis ac castitatis gratiam complectentes, amore Dei tota viscerum & cordis aviditate sectantes, configaretis timore divino carnes vestras, tenentes illud: *Juravi, & statui custodire justiciam justiciæ tuæ: Et, mihi mundus crucifixus est,*

& ego mundo: disposuimus iubente Domino, atque operante in nobis velle & perficere, ut Monasterium vobis pro profectu animarum vestrarum construamus; sicut & fecimus. Et ideo Regulam vobis ad disciplinam instituimus, quæ per vos viam mandatorum Dei doceret currere, & ad regna cælorum faceret feliciter pervenire.

Explicit Prologus.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ.

1. *Quæcumque ad conversionem veneris, & recipi se in Monasterium rogaveris, Regula ei primum in salutaris legatur: & cum suscepta fuerit, usque ad mortem suam de Monasterio non egrediatur.*
2. *Vestimenta religiosa non accipiat, nisi charitas de facultate sua cui voluerit faciat.*
3. *Nihil secularitè accipiendum: sed si quid transmissum fuerit, & illi cui transmissum necesse non fuerit, in commune redactum, cui est necessarium, tribuatur.*
4. *Epistolas nec dandas nec accipiendas sine scientia aut permisso Abbatisa.*
5. *Nulla circa lectum suum, quod manducari aut bibi possit, reponat.*
6. *Nulla cella aut armarium poculorum habeat.*
7. *Non jurandum.*
8. *Non maledicendum.*
9. *Non mentiendum.*
10. *Iracundiam penitus non tenendam.*
11. *Soror in forem manum non mittat.*
12. *Nudi liceat ad salutandum exire nisi cum Præposita, aut aliqua seniorè.*
13. *Ancilla non accipiat: liberta tamen si est, & Abbatisa visum fuerit, accipiantur.*
14. *Nec viri nec mulieræ saeculares in Monasterium ingrediantur, præter in Basilicam Domine Mariæ, & in salutarium.*
15. *Ut nec ipsi Præpositus liceat in Monasterium introire, nisi pro his militibus, quos in hac Regula statuiimus.*
16. *Infantes de Baptismo non accipiendos.*
17. *Quæ in altis ponuntur desuper Evangelicæ clovæ accipiant.*
18. *In ministerium vicibus sibi succedant, absque Abbatisa & parvulis infantibus.*
19. *Nulla opera pro suo libito eligant faciendæ, sed quod ab Abbatisa vel Præposita imperatum fuerit.*
20. *Cum operatur manibus meditatio sancta de corde non cesset.*
21. *Sine vobis omnia communia, & nulla suum proprium dicere aut vendicare presumat.*
22. *Vestimenta alio colore non induantur, nisi laici & lathina.*
23. *In vigiliis stundendum est ut nulla dormiat.*
24. *Signo tacto nulla tardius veniat.*
25. *Quæ psallitur nulla loquatur, nec operetur manibus.*
26. *Litteras omnes discant.*
27. *Sancta Abbatisa in congregatione maneat.*
28. *Si qua pro qualibet culpa corrigatur aut castigatur, arguenti respondere non presumat.*
29. *Litæ nullas habeatis.*
30. *Superbis, inobedientiis, & iracundijs præterhibitis nunquam parcendum.*
31. *Sancta Abbatisa non liceat de facultatibus Monasterii vendere aut donare: nec aliquid contra Regula instituta agere.*
32. *Sedentes ad mensam taceant.*
33. *Sancta Abbatisa extra congregationem non reficiat.*
34. *Carnes in cibis nunquam sumant.*

35. *Pulli & reliqua alitia infirmis tantum ministrantur & delicatis: pisces verò certis septuagintibus.*
36. *Extra mensam communem nihil tibi potius gustare liceat, nisi infirmis & iusanibus.*
37. *Qualiter infirmis obtemperandum est.*
38. *Ubi cursum diuinum vel uoluntarium dicant.*
39. *Ut sancta Abbatisa quidquid necesse fuerit cum sufficientia præbeat.*
40. *Ut sancta Congregatio omnia que statuta habet, implere contendat.*

Expliciunt Capitula.

INCIPIUNT INSTITUTA SANCTÆ Regulæ Aureliani Episcopi.

CAPITULUM PRIMUM.

Hoc iubente Deo inprimis statui-
mus inuolabiliter tenendum, ut
si qua ad conversionem venerit,
Regula ei in saluatorio legatur, &
si professa fuerit se omnia impleturam,
tunc excipiat: excepta verò usque ad
mortem suam nec præsumat, nec per-
mittatur de Monasterio egredi: propter
illud Propheticum: *Unam petii à Domino
hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini
omnibus diebus uitæ meæ.*

Psal. 16.

II. Vestimenta verò Religiosa non ac-
cipiat, nisi de omni facultate sua, siue
grandi, siue parua, chartas donationis
aut venditionis cui uoluerit faciat, pro-
pter Domini mandata, ubi dicit: *Si uis
perfectus esse, uende omnia que habes.* Et;
*si quis non reliquerit omnia que possidet, non
potest meus esse discipulus.*

Math. 19.

Luc. 14.

III. Nihil occultè accipiat: sed si
quis propinquus aut amicus aliquid in
uestimento aut in auro, vel aliud quod-
cunque dederit, aut transmiserit, in
potestate sit Abbatisse; & si illi cui trans-
mittitur necesse fuerit, tribuatur; sin
verò illa nihil indiget, in commune re-
ductum cui est necessarium tribuatur.

IV. Epistolas præcepimus nec dandas
nec accipiendas sine scientia aut promisso
Abbatisse.

V. Nulla circa lectum suum quod
manducare aut bibere possit, reponere
præsumat: sed omnes in communi cel-
laro recondant; & si inæqualitas ex-
egerit, iubente seniore quod necesse fue-
rit, non ei negetur.

VI. Nulli liceat cellam aut armario-
lum, aut aliquid huiusmodi quod pecu-
liarius claudi possit, habere.

VII. Non iuretis, quia Dominus di-
xit: *Nolite iurare.* Et alia scriptura:
*Vir multum iurans impletur iniquitate, &
non discedet de domo illius plaga.*

Math. 5.

Eccl. 23.

VIII. Non maledicatis; quia scri-
ptum est: *Neque maledici regnum Dei pos-
sidentur.*

1. Cor. 6.

Cod. Regul. Tom. I.

IX. Mentiri omnino non liceat: quia
*et quod mentitur occidit animam, & illud: sup. 7;
Perdes eos qui loquuntur mendacium.* Psalm. 5.

X. Iracundiam nulla usque ad aliam
diem protrahere præsumat. Et sicut ha-
bet humana fragilitas, si sermo durior
inter sorores ortus fuerit, inuicem sibi
ueniam petere, & debita relaxare festi-
nent: propter Domini mandatum, ubi
dicit: *Si recordatus fueris, quia frater tuus
habet aliquid aduersum te, relinque munus
tuum ante altare, & uade prius reconciliatum
fratri tuo: & tunc ueniens offeres munus
tuum.* Et, *si non dimiseris Dominibus pec-
cata eorum, nec Pater uester celestis dimittet
uobis peccata uestra.* Item, *si septies peccauerit
in die in te, & conuersus dixerit, pœnitet
me & dimitte illi. Et, non dico tibi usque septies,
sed usque septuagies septies.* Et alia scriptura:
Ira uiri iustitiam Domini non operatur. Et Apo-
stolus: *Sol non occidat super iracundiam ue-*

Math. 5.

Math. 6.

Luc. 17.

Math. 18.

Ioc. 1.

Eph. 4.

stram. Quod Deus avertat, si diabolo
instigante fuerit aliqua furorè repleta,
ut illa mandata pertinaciter corde contem-
nat; & una de illis que discordantes
sunt præuenerit aliam; ueniam ei po-
tens; si illa cui petet non dimiserit, di-
sciplinam accipiat, ut ad charitatem se
corrigat. Et si ambo despexerint, ambæ
pariter à communione, vel à cibo sus-
pendantur; donec inuicem sibi recon-
cilientur.

XI. Soror in sororem si ausa fuerit
manum mittere, disciplinam accipiat.

XII. Nulli liceat ad salutandum exi-
re, nisi cum Abbatisa, aut Præposita,
vel certè alla quacunque seniore, cui
Abbatisa præcepit. Et sic propinquos
suos videant, aut loquantur, ne altiori
uocè loquantur.

XIII. Ancilla non excipiat: liber-
ta tamen si fuerit, adhuc adolescens æ-
tate, & cum Epistolis patroni sui vene-
rit, in Abbatisse sic arbitrio si excipi de-
beat.

XIV. Nec uiri nec mulieres seculares
in Monasterium ingrediantur, præter in
basilicam B. Mariz, & in saluatorium.

XV. Provisores verò Monasterii, si in habitu laico fuerint, nec ipsi permittantur intrare; nisi pro his utilitatibus quas in hac Regula statuimus, cum marcionibus aut carpentariis, si aliquid necesse est fieri aut reparari, aut certe pro aliqua ratione Abbatissæ introeant: de cætero nullam licentiam aut libertatem habeant introeundi.

XVI. Nulla infantem de Baptismo excipiat.

XVII. Quibus claves de cellario, canava, horreo, posticio, & oratorio credendæ sunt, probatæ sint personæ; & desuper altario vel Evangelio eas accipiant: scientes se Deo reddituras rationem de ministerio sibi credito.

XVIII. In omni ministerio sive ordine psallendi, aut legendi, vel operandi, vicibus sibi succedant; absque Abbatissa, vel præter facis senes & parvulas infantes, aut certè ita infirmas, ut surgere omnino non possint, non compellantur facere quod non prævalent.

XIX. Nulla opera pro suo libito eligant facienda, sed quod Abbatissa imperavit, hoc faciant.

XX. Per totum diem cum operamini manibus, meditatio sanctæ de corde non cesset: propter illud Apostoli *Psalmis, Hymnis, Canticis spiritualibus cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino.*

XXI. Nulla præsumat quidquam suum dicere, aut suum proprium vindicare: sed secundum Actus Apostolorum, sint vobis omnia communia: sit vobis anima una & cor unum in Domino.

XXII. Vestimenta alio colore non induatis nisi lila & lactina.

XXIII. Ad vigilias nulla dormiat: si verò Dominici aut festi dies sunt, cui somnus venerit, aliis sedentibus illa stet, ut possit à se somni mareorem repellere; ne in opere Dei aut tepida inveniat, aut negligens.

XXIV. Signo tacto omne opus præmittatur, & sicut apes prudentissimæ ad alvearium, ita veloci festinatione operare contendite; si qua tardius venerit distributioni subjaceat.

XXV. Dum psallitur studeant sanctæ animæ vestræ non vagari animo, verum etiam nec operari aut loqui præsumant; sed *psallite sapienter, sicut dixit Propheta Psalm. 100. Psallam, & intelligam, & illud i. Psallam s. Cor. 14. spiritu, psallam & michi, metuentes illud: Jer. 48. Male dicitur homo qui facit opus Dei negligenter.*

XXVI. Literas omnes discant.

XXVII. Sancta Abbatissa extra congregationem non maneat.

XXVIII. Si qua pro qualibet culpa aut transgressione Regule increpatur, aut

disciplinam accipiat, arguenti responderè non præsumat: quia peccatum quod hic distringitur, in æterna examinatione non punitur. Et sic debetis animæ curam excipere, quomodo æger curam medici: tenentes illud sanctæ scripturæ: *Qui abijcit disciplinam infelix est. Et illud: Ego vobis in flagella paratus sum.*

XXIX. Lites nullas habeatis, tenentes præceptum Apostoli, qui dicit: *Servum Domini non oportet litigare, sed mansuetum esse.*

XXX. Superbis, inobedientibusque, & iracundiam protrahentibus nunquam parcendum, donec corrigantur.

XXXI. Sanctæ Abbatissæ non liceat aliquid de facultatibus Monasterii donare ac vendere; nec aliquid contra Regule instituta agere. Quod si facere tentaverit, sancto consilio & uno consensu fororum ex nostro permissio non ei acquiescat; & hoc fieri nulla ratione permitte: quia causam se ante Deum noverit esse dicturam.

XXXII. Sedentes ad mensam taceant, & lectio quotidie omni tempore cum cibo sumitur legatur. Uterque homo, & exterior cibo, & interior verbo Dei reficiatur, quia scriptum est: *Non in pane solo vivit homo, sed in omni verbo Dei.*

XXXIII. Sancta Abbatissa, nisi inzequalitate faciente extra congregationem non reficiat.

XXXIV. Carnes in cibo nunquam sumantur.

XXXV. Pulli vel cuncta altitia in congregatione non ministrentur; nisi infirmis tantum provideantur & delicatis. Pisces verò certis festivitibus, aut quando Abbatissa Indulgentiam facere voluerit, tunc procurentur.

XXXVI. Extra mensam communem nihil cibi potusve gustare liceat; absque infirmis, & illis quæ minoris ætatis sunt.

XXXVII. Infirmis verò ita obtemperandum est, ut si sanctæ Abbatissæ iustum visum fuerit, etiam cellariolum suum in commune, & coquinam sequestratam habeant: & cura illis seu studium impendatur, donec convalescant.

XXXVIII. Cursum diurnum vel nocturnum, id est, matutinum, vigilias, nocturnos, vesperam & duodecimam in basilica Domine Mariæ Congregatio dicat. Quod si hyems aspera fuerit, matutinum tantum, vesperam & duodecimam in prædicta basilica dicite: secundam verò, tertiam, sextam & nonam in interiori oratorio; propter illos qui aut orare cupiunt, aut Abbatissæ occurrunt,

aut

Col. 3.

Ab. 4:

Psalm. 46. sed psallite sapienter, sicut dixit Propheta: Psalm. 100. Psallam, & intelligam, & illud i. Psallam s. Cor. 14. spiritu, psallam & michi, metuentes illud: Jer. 48.

Prov. 15.
Ego vobis in flagella paratus sum. 37.

Tim. 1.

Matt. 4.

aut parentes suas requirunt. Quando aliqua defuncta fuerit, usque mediam noctem eam paucae sorores in oratorio pervigilent & Missae de Apostolo fiant, post mediam noctem quae vigilaverunt quiescant; & iterum aliae vigilent, & ponite hoc in notitiam sancto Episcopo, ut eam jubeat ad locum ubi ponenda est deportari.

XXXIX. Et quia Deo propitio digna & sufficiens vobis facultas collata est, quae sufficere Monasterio vestro possit, coram Deo & Angelis ejus te sanctam Abbatissam, & te venerabilem, quaecumque fueris, Praepositam admeo & confessor; ut sanctae Congregationi, quae Deo inspirante & jubente secundum initi-

tura quae fecimus regulariter vivit, omnia quae eis sunt necessaria in vestitu & in victu cum sufficientia tribuatis. Quam rem si neglexeritis, & illis ceperint aliquid necessitate compellente murmurare, aut indigere, causam vos ante tribunal Christi noveritis mecum esse dicturas.

XL. Et vos, sancta Congregatio, per profectum vestrum & per Deum omnipotentem conjuro, ut omnia quae in hac Regula pro remedio animae nostrae, & pro animarum vestrarum salute statuta, integra & illibata custodiat. Et ne per oblivionem aliquid negligatis, semel ea in mense relegite; id est in Kalendis, ac si duodecim vicibus in anno.

Ordinem etiam quomodo psallere debeatis in hoc libello judicavimus inferendum.

Primo die Paschae ad Tertiam, Kyrie eleison, Psalmi duodecim; id est quatuor sorores binos Psalmos, & alleluaticum tertium dicant, perditis Psalmis Kyrie eleison, Antiphonas sex, Lectiones tres: unam de Actibus Apostolorum, aliam de Apocalypsi, tertiam de Evangelio, Hymnum, *Jam surgit hora tertia*, & capitellum, deinde Kyrie eleison. Sic in omni opere Dei tertia vice Kyrie eleison dicite, antequam incipiat, & Psalmis dictis & capitello perditis. Ad Sextam idem numerus Psalmorum, & Antiphona una, Hymnus, *Jam sexta sensus voluitur*. Lectio Evangelii, & capitellum. Ad Nonam ipse ordo teneatur, Hymnus: *Ter hora trina voluitur*. Ad lucernarium directaneum parvulus, id est,

Psalm. 67. *Regna terra cantate Deo, & psallite Domino.* Alia die: *Laudate pueri Dominum*, Antiphonae tres: Hymnus, *Hic est dies versus Dei*, & capitellum, quem Hymnum toto Pascha ad matutinos & ad lucernarium dicite.

Psalm. 109. *Ad Duodecimam inprimis directaneum parvulus: Sed cognovit occasum suum.* Sex sorores binos Psalmos cum suis alleluaticis dicant; Antiphonas tres; Lectiones duas, unam de Apostolo, aliam de Evangelio. Ad Nocturnos Paschales ipso numero omnia dicite, sicut in Duodecima designavimus: Ad Matutinos inprimis directaneum: *Exaltabo te Deus meus & rex meus.* Inde, *Judica me Deus, Deus Deus meus, ad te de luce vigila*, cum alleluja: deinde, *Confitemini Domino*, cum alleluja: deinde, *Cantemus Domino*, cum alleluja: postea, *Lauda anima mea Dominum.* *Laudate Dominum quia bonus est psalmus.* *Lauda Hierusalem Dominum*: totos tres cum alleluja, deinde benedictio dicenda est. Post benedictionem, *Laudate Dominum de caelis.* *Cantate Domino canticum*

novum. *Laudate Dominum in sanctis eius*: cum alleluja. *Magnificat anima mea Dominum*: aut cum Antiphona, aut cum Alleluja, Hymnum, *Gloria in excelsis Deo* & capitellum. Et completis matutinis ipso ordine toto Pascha. Sic omni die Dominico, & omnibus majoribus festivitatis, in quibus ab opere vacabitis. Quotidianis vero diebus ad nocturnos inprimis directaneum dicatur: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*, deinde Psalmi decem & octo: Antiphonae tres parvulae, Lectiones Apostoli aut Prophetarum duae, & capitellum. Completis nocturnis dicetis matutinos. In aestate, id est, post Pascha usque Kalendas Octobris ipse ordo erit. Sexta feria vero post Nocturnos duae Missae fiant in aestate; in hyeme tres. Nam Dominica omni tempore in aestate & in hyeme post nocturnos sex Missae fiant. Si vero evenierit ut tardius ad vigiliis surgantur, quantum Abbatissae visum fuerit, tantum legatur. Quando signum fecerit Abbatissa, quae legit sine mora consurgat; ut Canonicus Missarum numerus possit impleri. A Kalendis vero Octobris alii Nocturni addendi sunt, ad primos dicendum est: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam*: ad secundos: *Miserere tui Deus, miserere mei*; Psalmi decem & octo, Lectiones duae de Prophetis, & de Salomone. Hymnus ad primos Nocturnos: *Rex aeternae Domine*, ad secundos: *Magna & mirabilia*. Ubi post celebratos secundos Nocturnos, quia noctes crescunt, quotidie ad libitum facite Missas tres. Una soror legat paginas aut quatuor, quomodo mensura fuerit libri: si minutae fuerit scriptus, aut majori forma, & tres paginas; si minori, quatuor, & fiat oratio.

Iterum legat tantum, fiat alia oratio : tertio legat idem tantum ; & surgite ; dicite Antiphonam de Psalmis in ordine, postea Responsorium, deinde Antiphonam. Iterum legat alia foror : & sic impletis tribus Millis dicite Matutinos canonicos ; id est primo canticum in Antiphona : deinde directaneum : *Judica me Deus. Deus, Deus meus, ad te de luce vigila. Laudate anima mea Dominum ; Laudate Dominum quoniam bonus est Psalmus. Laudate Hierusalem Dominum, deinde, Laudate Dominum de caelis. Cantate Domino canticum novum. Laudate Dominum in sanctis ejus, cum Antiphona. Dicite Hymnum : Splendet paterna gloria ; alia die : *Aeternus lucis candor, & capitellum, & Kyrie eleison* duodecim vicibus. Omnibus diebus quotidianis sic impleatur. Post Matutinos ad Primam sex Psalmi dicantur, & Hymnus : *Fulgens aetheris*, Lectiones duae : id est una de veteri, alia de novo Testamento, & capitellum. Post hoc omnes Lectioni vacent usque ad horam tertiam, & sequo vero diei spatium faciant opera sua : secundum illud quod Dominus dixit : *Pater meus usque nunc operatur, & ego operor.* Et illud Apostoli : *operantes manibus vestris.* Et, qui*

Joan. 5.

1. Thef. 4.

2. Thef. 3.

Prov. 23.

Math. 23.

2.

Quotidianis iterum diebus ad Tertiam sex Psalmos dicite, Antiphonam, Hymnum, *Jam surgit hora tertia*, lectionem & capitellum : *Fiat Domine.* Ad Sextam ipse numerus Psalmorum tenendus : Antiphona duodecim, Hymnus, *Jam sexta seipsum volutat*, lectio & capitellum. Ad Nonam iste ordo servandus : Hymnus vero ; *Ter hora trina volutat.* Ad lucernarium omni tempore, & festis & quotidianis diebus, Inprimis directaneus ; postea Antiphonae duae. Tertia semper cum alleluja dicatur, Hymnus una die : *Deus qui ceteris legibus ;* alia die : *Deus creator omnium, & capitellum.* Ad duodecimam Psalmos decem & octo dicite : Antiphonam, Hymnum, lectionem, & capitellum. Quando repaustur estis, in schola, in qua manetis, Completa dicatur ; inprimis directaneus, & Psalmus nonagesimus dicatur, deinde capitella consuetudinaria. In Natali Domini & in Epiphania tertia hora noctis surgite : dicite unum Nocturnum, & facite sex Missas de illa Propheta ; ite-

rum diei secundum Nocturnum, & legantur aliae sex de Evangelio. In Epiphania ita : inprimis unum Nocturnum : deinde de Daniele Propheta facite illas sex Missas, & Nocturnos, & iterum de Evangelio sex. Matutinos eo ordine, sicut in Pascha scripsimus, aut Dominicis diebus. In Martyrum festivitatibus tres aut quatuor Missae fiant : primam Missam de Evangelio legite ; reliquas de passionibus Martyrum. Omni sexta feria post Duodecimam sex Missae ad librum legantur ; & post Nocturnos tres. Omni Sabbato ad matutinos, *Cantemus Domino : & Te Deum laudamus.* Ad Tertiam tres Lectiones : una de Prophetis, alia de Apostolo, tertia de Evangelio dicantur. Omni Dominica post Nocturnos cum prima Missa legitur, id est resurrectio, nulla festere praesumat, sed omnes stent : alia Dominica alia resurrectio : sic in ordine totae quatuor resurrectiones per singulas Dominicas legantur. Post Tertiam vero, *Pater noster, dicite ; & psallendo omnes communicent.* Sic & in festivitatibus facite. Missae vero quando sanctae Abbatissae visum fuerit tunc fiant.

Ordinem etiam convivii huic Regulae inferuimus. Fercula quotidie ad refectioem tria, ad prandium duo, ad cenam duae bibuntur. Ad refectioem inestate mense Julio, & Augusto caldellos tres, ad prandium tres, ad cenam omni tempore binos. Per festivitates vero, & quando Abbatissa indulgentias voluerit facere, & cibaria quanta ipsa voluerit ordinet, & recentes addat. Quotidianis vero diebus olera formatico & oleo semper fercula condiantur. Jejunium vero a Kalendis Septembris usque ad Kalendas Novembris secunda, & quarta, & sexta feria. A Kalendis Novembris usque ad Domini Natale quotidie jejunandum est, absque Sabbato & Dominica. Ab Epiphania vero usque ad Pascha quotidie jejuandum est, absque majori festivitate, Sabbato, & Dominica. Post Pascha vero usque ad Pentecosten sexta feria tantum jejunandum est. Post Pentecosten mense Junio, Julio, & Augusto in potestate Abbatissae sit de jejunio aut prandio : sicut viderit possibilitatem sororum, ista studeat obtemperare.

Explicit Regula S. Aureliani ad
Virgines.

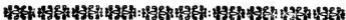
JOANNIS EPISTOLA ARELATENSIS

Epistolas ad eandem.

Sanctis ac venerandis in Christo fororibus, ipsis quibus sancta memoria prædecessor noster AURELIANUS Episcopus Monasterium S. Mariae intra muros Arelatensis Urbis constituit, præcepta vivendi sancivit, JOANNES gratia Domini ac Dei nostri Jesu Christi Episcopus.

Cum plenissime series Regulæ vobis constitutæ victus & velutis qualitatem & quantitatem vestræ sanctitatis contineat, nihilque indignum in ea, quod ad emendationem formulæ ejus pertineat, inveniatur: tamen pro charitate & cura ejusdem, quam Dominus Ecclesiæ suæ commendavit, admonemus, ut cum quanta possumus industria vigilemus, ne aliquam occasione antiquo hosti subripiendi sanctum gregem relinquamus; nobisque futuro judicio censura pro torporis negligentia justissime inferatur; aliqua vestræ sanctitati addicimus, per quæ, ut nobis videtur, liberis gressibus, nullisque præpediæntibus occasionebus inter cœlestis Hierusalem, Christo Domino præviante, incedere valeatis. Præcipimus itaque, postulantes sanctam charitatem vestram, ut in ipsis temporibus, quibus jejunandi & reficiendi vobis statuta præcepta sunt, nulla sit vobis cum viris aut mulieribus religiosis aut laicis, quamvis quibuslibet propin-

quis aut extraneis, potandi licentia. Sed & tantum ipsis, quibus præfati sumus, pro charitatis officio, sicut concedat vestram sanctitatem, poculos offerre præcipimus. Vos tamen in eorum præsentia in omnibus abstinete: ne si licentius cum eis indulta occasione potatæ fueritis, in resolutione potandi aut cor vestrum contraria cogitatio subripiat, aut jocus indecens per oculos & aures, & verba aut cachinnos prorumpat. Sed sicut diximus ab hujusmodi licentia in omnibus abstinentes, & per gradus singulos Regulæ coöstitutæ ambulantes, vitæ præsentis cursum feliciter gradiamini; & vitæ æternæ mansiones permissione Domini nostri Jesu Christi ingredi festinetis. Quod ipse præstare dignetur, qui cum Patre & Spiritu sancto uos Deus permanet à sæculis, per sæcula, in sæcula sæculorum.

Explicit.

S. DONATI
VESONTIENSIS EPISCOPI
REGULA AD VIRGINES.

DE S. DONATO VESONTIENSI EJUSQUE REGULA
VETERUM TESTIMONIA.

TABULÆ & MARTYROLOGIA Ecclesiæ Vesont. apud Chiffletium, Ferrarium & Sausseium die vii. Idus Augusti.

Vesontione depositio S. DONATI Episcopi.

JONAS Monachus in vita S. Columbani, cap. xiii. Tom. iii. oper. Venerab. Bedæ.

Erant tunc temporis Dux quidam, nomine Uvaldeleus, qui gentes quæ inter Alpium septa & Jurani saltus arua incolunt, regerat: huic soboles nulla erat. Hic cum conjuge sua Flavia nomen, & genere & prudentia nobili, ad B. Columba-

lumbanum ex Vefontionenfis oppido pergit, precantes simul ut pro eis Dominum deprecaretur. Quibus vir sanctus. Si, inquit, voti vestri est, ut largitoris domum ejus nomini consecretis, mihi que ex lavacro suscipiendum tradatis, pro vobis Domini clementiam implorabo, ut non solum eum quem Domino vocatis, habeatis; verum quanta volueritis post pignora suscipiatis. Mox: Flavia editum puerum ad virum Dei devertit: quem vir sanctus suis manibus receptum sacrauit, sacroque lavacro ablutum ipse suscepit, DONATUM que nomen imponit, matricque ad nutriendum reddit: qui post alius in eodem Monasterio sapientia imbutus, Vefontionensis Pontifex est praefectus, nunc usque superest eandem cathedram regens. Qui post in amore B. Columbani, ex ipsius regula Monasterium construxit, quod Palatium iuancupant. Et paulo post: Post ista munera mater ipsorum Flavia; post mariti obitum Monasterium puellarum construxit in Supradia urbe Vefontionis, & omni munimine roborans, multarum puellarum concionem adunavit. Tanta autem in eis veri Dei gratia flagravat, ut omnia phaleramenta praesentis vita contemnentes, ad omnipotentis Dei cultum anbelarent.

MEMBRANÆ antiquæ Vefontinæ apud Joan. Jac. Chiffetium, lib. II.
Antiq. Vefont. cap. XXV.

Apicem tanta dignitatis (Episcopalis) adeptus nullo modo est à suo proposito alteratus; sed idem permanens esse utriusque proficere cupiens in Christo, non desistebat à capta officio. Inter canonicos denique comorans Monachali solum indutus, sic erat inter illos, quasi Monachus unus, Canonici implens officium, Monachi non amitteus propositum. Et mox: Præterea Monasterium infra urbis mœnia condidit, & in honore B. Pauli Apostoli sacrauit, possessionibus ditavit, privilegio munivit: atque inibi fideles viros sub B. Benedicti, & B. Columbani Luxoviensis Regula viduorum instituit. Sui denique tempore, matre ejus Flavia cooperante, ex propria hereditate aliud in eadem Urbe nobis sanctarum monialium in honorem Beatae Mariae est aedificatum Canobium: in quo requiescit eadem Flavia in pace, & Sirudis ejus filia, virgo sacratissima, ejusque loci Abbatisa.

S. BENEDICTUS Anianæ Abbas in Concordia Regularum passim citat hanc Regulam à DONATO collectam.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Autor hujus Regulae est S. Donatus Episcopus Vefuntinus, qui à nobilibus parentibus, Wandelino Transjurani Duce patre & Flavia lectissima matrona matre, mirabiliter nata, à prima infantia Deo DONATUS est, in Luxoviensi monasterio educandus. Hinc verus S. Columbani filius spiritalis dici potest, ab ipso baptizatus & in monasterio educatus, ut in virum sanctissimum exierit. Igitur S. DONATUS post expulsionem S. Columbani Luxovio, in loco Palatium dicto, pro Monachis erexit monasterium, quibus arctam S. Columbani disciplinam observandam praescripsit; quod quidem canobium postea Canonicis Regularibus cessit, & etiamnum hodie in Burgundia nominatur ad S. Paulum. Dum itaque in hoc monasterio tanquam Abbas sanctissimum duceret vitam, ad regendam Ecclesiam Vefuntinam à populo & Clero vocatur, atque Episcopus declaratus inter Clericos & Canonicos arctissimam disciplinam monasticam excoluit; donec tandem aedificatis intra muros civitatis canobii, apud Monachos secundum Regulas S. Benedicti & S. Columbani viventes, reliquam vita peragere voluit, circa annum DCXXIV. piissimam animam Deo reddens, & quod terrenum erat, Monachis suis relinquens, ibidem summo cum honore sepultus. Hac omnia ex superioribus testimoniis perspicua esse videntur; nisi quod Mabillonius in Annalibus Benedictinis Tom. I. Lib. 40. pag. 325. existimet, hoc ipsum monasterium, dictum Palatium & S. Pauli sacrum, esse idem ac alterum intra civitatis muros erectum, ubi S. Episcopi simul ac Wandelini patris sacra exuvia requiescunt, & in quod Regulam S. Benedicti simul ac rigidam S. Columbani disciplinam introduxit; quia jam Luxovienses Monachi utramque Regulam observabant.

Interca, sanctissimo Episcopo adhuc florente, sed mortuo patre, piissima mater Flavia aliud monasterium in eadem civitate construxit pro sacris Virginitibus, cui
noticia

nomen Iustanense, in quod piissima matrona unicum Sirude juniore filia secessit, nunquam tamen officium Abbatisia suscipere voluit, sed inter sacras Virgines tanquam privata sanctimonialis famula sanctissimam vitam duxit. Ab exordio enim partibenonis veperimus Gautbstrudam primam monasterii Abbatisiam, cui reliquisque sacris Virginitus, nulla matris vel sororis facta mentione, hanc presentem nuncupavit Regulam, quã quidem defunctã in ejus locum reliquas Virgines elegerunt Abbatisiam S. Sirudam supra nominatam conditricis filiam & S. Episcopi foretem. Hoc autem Iustanense partibenon Deipara Virgini sacrum per plura seculo floruit, verum sacrarum Virginitus asylum; donec per varias fortunas superirmitis temporibus illud occupabant Patres Ordinis Minimorum, ubi piissima conditricis S. Flavia & secunda Abbatisia S. Siruda sacra exuvia frequenti plebis devotione venerantur. Ad hujus partibenonis sacras Virgines S. DONATUS sequentem Regulam scripsit, quam ex Regulis S. Casarii, S. Benedicti & S. Columbani desumpsit, seligens illa precepta moralia, qua sexui, regioni & situ monasterii magis convenirent, quam quidem LXXXII. capitulis comprehendit; quorum maxima pars ex Regula S. Benedicti est desumpta; prout legendi ibi apparet.

INCIPIT PROLOGUS
REGULÆ ADONATO
COLLECTÆ.

Sauclis, & à me plurimum venerandis Christi virginibus Gautbstrude, omnique sua Congregationi in Canobio à famula Dei Flavia constituto,
DONATUS omnium extremus famulorum famularumque Dei
servulus, Salutem.

QUAMQUAM VOS juxta normam Regule, vasa Christi pretiosissima, egregie novemur quotidie vitam ducere; attamen qualiter magis excellere debeatis sagaci vultis semper intentione perquirere. Quam ob causam sepius mihi injungitis, ut explorata S. Casarii Arelatenfis Episcopi Regula, quæ specialius Christi virginibus dedicata est, una cum beatissimorum Benedicti quoque & Columbani Abbatum ut puta quibusdam, ut ita dixerim, collectis in unum hocculis ad instar Encheridion exerpere vobis, vel coacervare deberem; & quæ specialius femineo sexui custodienda competere, promulgarem: dicentes, quod Regulæ prædictorum Patrum vobis minime convenirent, cum easdem viris potius, & nequaquam feminis edidissent. Et licet sanctus Casarius propriè Christi, ut estis, virginibus Regulam dedicasset, vobis tamen ob immutationem loci in nonnullis conditionibus minime conveniret. Ad hæc ego implenda diu multumque renisus sum voluntati vestræ, non ut perversiciter durus, sed mea consensu impossibilitate retentus, dum multorum in hac re minus necessitate rei, atque opportunitatem loci intelligentium judicium pertimesco: ne me temerè reprehendant, cur de tantorum Patrum institutis audeam quidpiam exerpere, vel mutare. At contra devotionem com-

pellor, dum inhiante salutem vestrarum cupio animarum. Sed taciturnitatem meam, imo tacendi perseverantiam, sedula tandem vestræ rupere preces; quibus quantum parvitas mea ignavia valet, parere omni ambitione festino: sed timeo ne non tam efficaciter, quam libenter. Et rursus in accipiti constringor, dum me imparem ad indaganda præfatorum Patrum monita fore censeo, & quotidiano strepitu secularium inquietor. Germano tamen affectu, quia charitas omnia superat, in quantum pro assidua corporali infirmitate divina pietas possibilitatem dedit, & sensus obtusi caligo permisit, quod bonis vestris desideris placuit, sanctoque sancto vel vestro Collegio intra septa istius Monasterii adunata suggestio flagitavit, ea que vobis expediunt, & loci opportunitas, vel corporis possibilitas præstat, & à norma recti dogmatis non discordant, elegi pauca è plurimis: quemadmodum regulariter rectum Christi tramitem, tam vos, quam ceteræ vobis succedentes, Christo opitulante, tenere valeatis. Hæc verò schedula, quæ vobis flagitantibus breviter succinctèque collecta est, omnes conditiones Monasterii, causasque Regulæ singillatim determinat, & dispensat: & ita per titulos luculentius decorata est, ut quælibet sit necessitas requirendi prius in capitulis cernatur, & faciliè juxta ea delig-

designata in capitulo suo reperitur. Quæ capitula vilicitatis mæ Apogeticam subsequuntur. Quæ de re vos sanctas animas, mentesque Deo deditas coram omnipotenti Deo spiritali affectu obsecrate compellor, ut hæc eadem vestræ petitioni statuta, absque ulla dumtaxat refragatione, & indefinente studio, mentisque sagaci, tempore perpetuo conservare studeatis: & juniores, vel etiam negligentes, juxta tenorem ipsius Regulæ coërcetis, & eam sæpius coram omni Congregatione legatis: ut nulla se de ignorantia excusare possit. Juniores corrigite: anus obsecrate: Præpositæ vestræ in omnibus obedite; negligentias vestras indefinenter eis aperite: altera alterius onera portate: invicem vos omnes puro & callo amore diligite; ut veniente sponso vestro, Domino JESU Chri-

sto, plenis oleo ac relucetibus lampadibus occurratis: tripudiantisque dicatis singulæ: *Inveni quem quæsit anima mea.* *Coct. 3.* Hoc ergo ego omnium ultimus specialius almitati vestræ humili & submixta præce depono: ut pro me, qui petitioni vestræ obtemperans hæc per cola vel comata temperavi, tam in diurnis, quam in nocturnis officiis, dum in hoc luteo corpusculo degen, creberrimas fundatis preces, & postquam Domino jubente inigravero, sacras per me hostias offerri Domino faciatis: ac sententiam cum vobis in choro sacrarum quæ sapientium Virginitum, virginitatis palma, beatitudoque tribuetur; saltem mihi cunctis onerato peccatis delictorum venia tribuatur.

Explicit Prologus.

INCIPIT REGULA.

CAP. I. *Qualis debeat esse Abbatissa.*

MATER Monasterii, quæ præesse digna fuerit Congregationi, cogitit semper quale onus suscepit, & cui est redditura rationem villicationis suæ: sciatque sibi oportere prodesse magis, quam præesse. Oportet ergo eam esse instructam lege divina; ut sciat unde proferat nova & vetera: castam, sobriam, misericordem; & sæpius superexaltet misericordiam judicio, ut idem ipsa consequatur. Odio habeat vitia, diligit sorores. In ipsa autem correctione prudenter agat, & ne quid nimis: ne dum cupit eradere æruginem, frangat vas: suamque fragilitatem semper suspensa sit: meminereque calamum quassatum non conterendum. In quibus, non dicimus ut permittat nutrir vitia, sed prudenter, & cum charitate ea amputet, ut viderit cuique expedire, sicut jam diximus; & studeat plus amari, quam timeri. Non sit turbulenta & anxia, non sit nimia & obstinata: non sit zelotypa, & nimis suspiciosa, quia nunquam requiescet. In ipsi imperiis suis sit provida & considerata: & sive secundum Deum; sive secundum situlum sit, opera quæ insongit, discernat & temperet. Omnia verò quæ docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda: ea aliis prædicans ipsa reproba inveniat: ne quando illi dicat Deus peccanti: *Quare tu enarras justitias meas; & assumis testamentum meum per os tuum? Tu verò edisti disciplinam, projecisti sermone meos post te.* Non ab ea persona discernatur in Mona-

sterio: non una plus ametur quam altera: nisi quam in bonis actibus, aut obedientia invenerit meliorem. Non præponatur ingenua ex servitio convertenti; nisi alia rationabilis causa existat. Quia juxta Apostoli dictum; *sive servus, sive t. Coct. 11. liber, omnes in Christo unum sumus:* & sub uno Domino æqualem servitutis militiam bajulamus: & non est apud Deum personarum *Rom. 11. acceptio.* Sic autem omnia secundum Deum temperet ac discernat, qualiter in die judicii de credito talento mercedem accipiat; & ut præsentem Regulam in omnibus conservet: ut dum bene ministraverit, audiat à Domino quod servus bonus audire meruit: *Exite foras bone & fidelis, Math. 25. intra in gaudium Domus tui.*

CAP. II. *De adhibendis ad consilium fororibus.*

QUORUM aliquæ præcipua agenda sunt in Monasterio, convocet Abbatissa omnem Congregationem: & dicat ipsa unde agitur: & audiens consilium fororum tractet apud se, & quod utilius judicaverit faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus, quia sæpè juniore Dominus revelat quod melius est. Sic autem dent sorores consilium cum omni humilitatis subiectione, & non præsumant procaciter defendere quod eis visum fuerit; sed magis in Abbatissæ pendeat arbitrio: ut quod salubrius esse judicaverit, ei cunctæ obediunt. In omnibus igitur omnes Magistræ sequantur Regulam, neque ab ea temerè declinetur à quaquam. Nulla in

Monasterio proprii sequatur cordis voluntatem. Non præsumat quæquam cum Abbatisa sua protervè contendere. Quod si præsumpserit; regulari disciplinæ subjaceat: id est, in cella recludatur, donec penitendo humilietur. Ipsa tamen Abbatisa cum timore Dei & observatione Regulæ omnia faciat: sciens se procul dubio de omnibus judiciis suis æquissimo judici Deo rationem reddituram. Si qua verò minora sunt agenda in Monasterio utilitatibus, seniorum tantum utatur consilio: sicut scriptum est: *Omnia fac eam consilio, & post factum non penitebers.*

CAP. III. *Quæ sunt instrumenta bonorum operum.*

INFRIMIS Dominam Deum tuum dilige ex toto corde, tota anima, tota virtute: deinde proximum tanquam teipsum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiscere: non falsum testimonium dicere, honorare omnes homines: quod sibi quisque facere non vult, alii non faciat; abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum; corpus castigare: delicias non amplecti: jejuniis amare: pauperes recreare, nudos vestire, infirmos visitare, mortuum sepelire. In tribulatione subvenire, dolentem consolari: à sæculi schibus se facere alienum, nihil amoris Christi præponere. Iram non perficere, iracundiæ tempus non reservare: dolum in corde non tenere, pacem falsam non dare, charitatem non derelinquere: non jurare, ne fortè perjuret: veritatem ex corde, & ore proferre, malum pro malo non reddere: injuriam non facere, sed & factas patienter sufferre. Inimicos diligere: maledicentes sibi non remaledicere, sed magis benedicere: persecutionem pro justitia sustinere. Non esse superbum, non violentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmurosum; non detractorem; spem suam Deo committat; bonum aliquid in se cum viderit, Deo applicet, non sibi: malum verò semper à se factum sciat, & sibi deputet; diem iudicii timere, gehennam expavescere, vitam æternam omni concupiscentia spiritali desiderare: mortem quotidie ante oculos suspectam habere: actus vitæ suæ omni hora custodire: in omni loco Deum se respicere pro certo scire; cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum allidere, & seniori spiritali patefacere. Os suum à malo, vel pravo eloquio custodire: multum loqui non amare: verba vana, aut risu apta non loqui: risum multum, aut excussum non amare. Lectiones sanctas libenter audi-

Cod. Regul. Tom. I.

re: orationi frequenter incumbere: mala sua præterita cum lacrymis, vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri: de ipsis malis de cætero emendare. Desideria carnis non perficere: voluntatem propriam odire; præceptis Abbatisæ in omnibus obedire, etiam ipsa aliter, quod ablit, agit: memor illius Domini præcepti; *Quæ dunt, facite; quæ autem Membr. 23. facinus, facere nolite.* Non velle dici sanctum, antequam sit: sed prius esse quod verus dicatur: præcepta Dei factis quotidie adimplere: castitatem amare: nullum odire: zelum & invidiam non habere: contentionem non amare: elationem fugere: & seniores venerari: juniores diligere in Christi amore, pro inimicis orare: cum discordante ante solis occasum in pacem redire: & de Dei misericordia nunquam desperare. Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritalis, quæ cum fuerint à nobis die noctuque incessabiliter adimpleta, & in die iudicii reconfignata, illa merces nobis à Domino recompensabitur, quam ipse promisit, quod *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit his qui diligunt eum.* Officia verò ubi hæc omnia diligenter operemur, claustra sunt Monasterii, & stabilitas in Congregatione.

CAP. IV. *Qualis esse debeat Abbatisa.*

QUANTA benevolentia diligatis Matrem, quæ omnium vestrum curam gerit: & Præpositæ sine murmuratione obediatur; ne in illis charitas contristetur. Ipse verò vobis quæ præstat, cum charitate & vera pietate discretionem & Regulam studeant custodire. Corripiant inquietas, pusillanimes consolentur, sustineant infirmas: semper cogitantes Deo se pro vobis reddituras rationem. Unde & vos magis sanctè obediendo, non vestrum, sed etiam ipsarum miseremini: quæ inter vos quantum in ordinatione superiores videntur, tantum in periculo majori versantur. Pro: quare non solum Matri, sed etiam Præpositæ, Primiceriæ, vel Formariæ cum reverentia humilicet, obedite.

CAP. V. *De Præposita Monasterii.*

PRÆPOSITA Monasterii eligatur à matre spiritali de Congregatione cum consilio seniorum suarum: sancta, sapiens, timens Deum; humilitatemque super omnia habens: & in religiosis amore devota, & Regulæ observatione sit cogitata. Quæ Præposita ea agit cum reverentia, quam etiam à Matre spiritali: inuncta fuerint; nihil coarctat; ipsius voluntate.

B b b

Iunctatem aut ordinationem faciat; quia quantum prelata est cæteris fororibus, tanto magis eam oportet sollicitè observare in omnibus præcepta Regulæ. Quæ Præposita, si in aliquo reperta fuerit vitio, aut elatione fuerit decepta superbiæ, aut contemptrix sanctæ Regulæ comprobata, admonetur verbis usque rei: si non emendaverit, adhibeatur ei correctio disciplinæ regularis: quæ si neque sic correxerit, tunc deiciatur de ordine Præposituræ, & alia quæ digna est, in loco ejus subrogetur. Quod si & post hæc in Congregatione quieta & obediens non fuerit, etiam de Monasterio expellatur: aut in cella ob penitentiam coadignam retrudatur.

CAP. VI. *Ut qua ad conversionem venerit non statim recipiatur.*

HÆc igitur iopræmissis vestro sancto Cœnobio conservanda est norma, ut quæcumque Deo inspirante converti voluerit, non ei liceat statim habitum religionis assumere, nisi antea in multis experimentis fuerit voluntas illius appro-

1. Jón. 4. batur: sicut ait Apostolus: *Probate spiritus,*

2. Thes. 1. si ex Deo sunt: & alibi: *Omnia probate;*

quod bonum est tenete. Ergo si perseveraverit pulsans, & illatas sibi injurias & difficultates visa fuerit patienter portare, & persistere petitioni suæ, annuat ei ingressus: & sit in cella ubi meditetur, & manducet, & dormiat. Et senior ei talis deputetur, quæ ei Regulam sæpius legat, & curiosè intendat & sollicita sit, si revera Deum querit, si prompta est ad opus Dei, ad obedientiam, ad opprobria sustinenda. Prædicentur ei omnia dura & aspera, per quæ itur ad Deum: & si promiserit de stabilitate sua perseverantiam, tunc demum post anni circulum in Cœnobium ingredatur, & obedientia ac stabilitate promissa in Congregatione societur. Et si potest fieri, aut nusquam, aut difficilè in Monasterio infantula parvula, nisi ab annis sex aut septem, quæ jam & literas discere, & obedientiæ obtemperare possit, suscipiatur.

CAP. VII. *De his quæ relictiis ad maritis Monasterium veniunt, qualiter recipiantur.*

QUE autem viduæ, aut maritis relictiis, aut mutatis vestibus ad Monasterium veniunt, non excipiantur, nisi antea de facultatiola suâ cui voluerint chartas, aut donationes, aut venditiones faciant: ita ut nihil suæ potestati, quod peculiatirer aut ordinare aut possidere videantur, reservecat: propter illud Domini præce-

ptum: *Si vis perfectus esse, vade, vende. Matth. 19: omnia quæ habes: Et, Si quis non reliquerit. Luc. 14: ris omnia, & fuerit me fueris, non potest meus esse discipulus.* Illæ verò, quæ adhuc

vis parentibus substantiam suam in potestate habere non possunt, aut adhuc minoris ætatis sunt, chartas tunc facere compellantur, quando res parentum in potestate habere potuerint, aut ad legitimam ætatem pervenerint. Ideò hoc sanctis animabus vestris præcipimus, timentes exemplum Ananiæ & Saphiræ, qui cum totum se dixissent Apostolis obtulisse, partem obtulerunt, partem sibi infideliter reservaverunt; quod scilicet oec decet, nec licet, nec expedit. Ancillam propriam nulli, nec Abbatis, liceat in suo servitio habere: sed si opus habuerit, Abbatissa jubente, de junioribus in solatio suo accipiat.

CAP. VIII. *Ut nulli liceat rem propriam possidere.*

HOC præcipuè vitium radicitus ampuandum est de Monasterio; ut nulla præsumat aliquod proprium habere, nec quidquam dare aut accipere, vel tenere, sine jussione matris, nullam omnino rem, oecque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino: quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria voluntate: omnia verò necessaria à matre Monasterii sperare. Nec quidquam liceat habere, quod ipsa non dederit, aut permisit. Omniaque omnibus sint communia: ut scriptum est: *Et erant illis omnia communia.* Nec quicque suum aliquid esse dicat, aut vindicare præsumat. Quod si quæ hoc nequissimo vitio deprehensa fuerit delectari, tribus suppositionibus peniteat.

CAP. IX. *Ut nemo peculiare opus sine jussione faciat.*

NEMO sanè cujuslibet operis vel artificii pro suo libito quidquam sine jussione eligat faciendum: sed quod faciunt in commune faciant, tam sancto studio, & tam fervente alacritate quasi sibi ipsis fecerit; & quod faciunt matri presentent, & illa cui opus fuerit dispense. Quæ autem contumax extiterit, hoc quod fecit privetur, & centum percussionibus peniteat. Quæ aliquid habebant in sæculo, quando ingrediuntur Monasterium, humiliter illud offerant matri, communibus usibus profuturum. Quæ autem non habuerunt, non ea quarant in Monasterio, quæ nec foris habere potuerunt.

CAP. X. *Ut nulla despiciat sororem suam.*

ILLE verò quæ aliquid habere videbatur in sæculo, non fastidiant neque despiciant sorores suas, quæ ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt: nec de suis divitiis superbiunt, quod eas Monasterio obtulerunt, quod eis in sæculo fruerentur. Quid prodest dispergere, & dando pauperibus pauperem fieri, si misera anima diabolica inflectit superbia? Omnes ergo unanimiter & concorditer vivite, & honorate in vobis invicem Deum, cujus templum esse meruistis. Quæ autem in hoc jactantiæ crimine, quod diximus, inventa fuerit, suppositionem cum silentio faciat.

CAP. XI. *Ut nulli liceat semotam habere mansionem.*

NULLI liceat semotam eligere mansionem, nec habeat cubiculum, armarium, aut aliquid hujusmodi, quod peculiariter cum clavi claudi possit: sed omnes divisim lectulis in una maneant domo. Quæ verò aliter agere, aut habere præsumperit, suppositionem sustineat. Quæ autem senes sunt; & infirmæ, ita illis convenit obtemperare, & orinare, ut non singulæ singulas cellas habeant, sed in una recipiantur omnes, ubi & maneant, & studium habeant. Nunquam ibi, sicut & in reliqua Congregatione, altiore voce loquantur, ut extra modum à foris audiantur: quod si fecerint, suppositionem silentii, aut quinquaginta percussiones accipiant.

CAP. XII. *Qualiter senes aut infirmæ gubernanda sint.*

ILUD ante omnia sancta Mater, & venerabilis quæcunque fuerit Præposita, etiam cuicumque cura committenda est infirmarum; Primiceriam etiam, vel Formariam admoneo, & contestor, ut vigilantissimè consideretis, & si sunt aliquæ de sororibus, quæ pro eo, quod aut diligentius nutritæ sunt, aut deflectiones forsitan stomachi frequentius patiuntur, & sicut reliquæ abstinere non possunt, aut certè cum grandi labore jejunt, si illæ propter verecundiam petere non præsumunt, vos eis jubetis à Cellaribus dari, & ipsæ ut accipiant ordinetis. Et certissimè considerant, quod quidquid dispensante aut jubente seniore qualibet hora perceperint, in illa repaulatione Christum accipiant. Et sicut jam superius diximus, infirmarum cura ante omnia & super omnia adhibenda est; ut sicut revera Christo, ita eis serviatur: quia ipse

dixit: *Infirmus sui, & visitasti me;* Et, *Matth. 25. quod fecistis uni de his minimis fratribus meis, mihi fecistis.* Sed ipsæ infirmæ sorores considerent in timore Dei sibi serviri, & non superbitate sua contristent sorores suas servientes sibi: quæ, tamen patienter portandæ sunt; quia de talibus copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit Matri, ne aliqua negligentia patiuntur. Quibus infirmis sit cella per se deputata: & quæ eis obsequium impendat, timens Deum ac sollicita sit. Balnearum usus infirmis quoties expedit offeratur, sanis autem, & maxime juvenibus, tardius concedatur. Carnes verò à nulla unquam in cibo manducantur; si fortè aliqua in desperata infirmitate fuerit, jubentis & providente Abbatis accipiat. Cum verò vires pristinas reparaverit, ad feliciter redeat abstinentiæ consuetudinem. Et si hoc necessitas infirmarum exegerit, & Matri Monasterii justum visum fuerit, cellarium & coquinam suam infirmæ in commune habeant.

CAP. XIII. *Qualiter ad officium divinum curratur.*

AD horam divini officii, mox ut auditum fuerit signum, relictis omnibus quælibet fuerint in manibus, summa cum sollicitudine curratur; cum gravitate tamen, ut non scurrilitas inveniat fomitem. Nihil tamen operi Dei præponatur. Quæ verò nocturnis vigiliis ad Gloriam primi non occurrerit psalmi, non stet in ordine suo in choro, sed ultima omnium stet, aut in loco quem talibus negligentibus seorsum constituerit Senior: ut videatur ab omnibus, usque dum completo opere Dei publica satisfactione peniteat. Ea verò, quam superius diximus, horis diurnis observatio conservetur.

CAP. XIV. *De his quæ ad opus Dei vel ad mensam tardè occurrerint.*

QUÆ signo tacto tardius ad opus Dei vel ad opera venerit, increpationi, ut dignum est, subjacebit: quæ si secundo aut tertio admonita emendare noluerit, regulari subjaceat disciplinæ. Similiter quæ ad mensam ad primum capitulum orationis non fuerit, & occupata in aliquo per justificationem non fuerit, non permittatur ad mensam communis participationis sedere; sed sequestrata à consortio omnium reficiatur sola, sublata ei portio sua de vino. Eadem verò patiar, quæ non fuerit præsens ad illum versum qui post cibum dicitur.

CAP. XV. *De significanda hora operis Dei.*

NUNTIANDA hora operis Dei die noctu- que sit cura Abbatissæ: aut ipsa nunciare debet, aut alicui sollicitæ forori injungat hanc curam, ut omnia horis competentibus complentur. Psalmos vel Antiphonas post Abbatissam ordine suo quibus iussum fuerit imponant; cantare autem & legere non præsumat, nisi quæ potest ipsum officium implere; ut ædificentur audientes: quod cum humilitate; & gravitate, & timore faciat, cui iusserit Abbatissa.

CAP. XVI. *De Oratorio Monasterii.*

ORATORIUM hoc sit quod dicitur: nec ibi quidquid aliud geratur aut condatur, excepto opere Dei. Omnes cum somno silentio exant: & agatur reverentia Dei, ut foror quæ fortè sibi peculiariter vult orare, non præpeditur alterius improbitate. Sed & si altera vult sibi fortè secretius orare, simpliciter intret & oret, non in clamorosa voce, sed in lacrymis & intentione cordis. Ergo quæ simile opus non facit, non permittatur expleto opere Dei remanere, sicut dictum est, ne alia impedimentum patiatur.

CAP. XVII. *De disciplina psallendi in Oratorio.*

UBIQUE credimus divinam esse præsentiam, & oculos Domini contemplantibus bonos & malos: maximè tamen hoc sine aliqua dubitatione credimus, cum ad opus divinum assistimus. Ideò semper memores simus, quòd ait Propheta: *Servite Domino in timore*: & iterum: *psallite sapienter*: Et, *In conspectu Angelorum psallam isti*. Ergo consideremus qualiter oporteat in conspectu divinitatis & Angelorum ejus esse, & sic stemus ad psallendum, ut mens nostra concordet voci nostræ. Dum in oratorio psallitur: fabulare omnino non liceat. Cum verò psalmis & hymnis vacatis Deo, id versetur in corde quod præfertur in voce, & quæ subscribitur in cursu orationum, sex percussionibus; si in sonum eruperit risus, supplicationem.

CAP. XVIII. *De reverentia orationis.*

SI cum hominibus potentibus volumus aliqua suggerere, non præsumimus nisi cum humilitate & reverentia; quanto magis Domino Deo univerforum cum omni humilitate & puritatis devotione supplicandum est? Et non in multiloquio, sed in puritate cordis & compunctione lacrymarum nos exaudiri credamus. Et

ideò brevis debet esse & pura oratio; nisi fortè ex affectu inspirationis divinæ gratiæ protendatur. In conventu tamen omnino brevietur oratio: & factò signo à Priore omnes pariter surgant.

CAP. XIX. *Qualiter silentio studere debent sorores.*

OMNI tempore omnique loco silentio studere debent ancillæ Christi, maximè tamen nocturnis horis. Et ideò exeuntes à completoriis nulla sit licentia denuo loqui cuiquam aliquid, usque manè post secundam celebratam in conventu: quod in loco veniam petentes, ac singulæ confessionem dantes pro cogitationibus carnalibus atque turpibus: vel nocturnis visionibus, demum pariter orantes dicant: *Fiat Domine misericordia tua super nos, quæmadmodum speravimus in te*. Sic quoque vicissim dicant ad seniorem: *da commentum, vestimentum mutare, & quod opus fuerit fieri*.

CAP. XX. *Quando vacent lectioni.*

A SECUNDA hora usque ad tertiam, à aliqua necessitas ut operetur non fuerit, vacent lectioni: reliquo verò spatio diei faciant opera sua, & non se fabulis occupent, propter illud Apostoli: *Cum non esset operantes; & illud: In multiloquio non effuges peccatum*. Et ideò hoc vobis omnino loquendum est, quod ad ædificationem vel utilitatem animæ pertinet: cum autem necessitas operis exegerit, tunc loquantur. Reliquis verò in unum operantibus una de senioribus legat: de reliquo meditatio verbi Dei de corde non cesset. Si autem, ut diximus, aliqua compellit necessitas, ut infra hunc terminum operari debeat, in arbitrio sit Matris, qualiter absque murmure fiat. Omnia quæcunque opera facitis, quando lectio non legitur, de divinis scripturis semper aliquid ruminare. Nemo cum murmuratione aliquid faciat, ne simili murmuratorum iudicio pereat; secundum illud Apostoli: *Omnia facite sine murmure*. Humiles semper invicem sitis, non solum senioribus, sed & cœqualibus & junioribus, & Deus superbis resistat: ne inflatæ per viam angustam transire non possint. Quidquid vobis à senioribus fuerit imperatum, sic accipite tamquam si de cœlo sit ore Dei prolatum. Nihil reprehendas, nihil despicias, in nullo penitus non murmurare præsumas: quia in Monasterio servire venisti, non imperare: obedire potius, quam juberi. Totum sanctum, totum iustum, totum utile iudica, quidquid aut tibi, sicut aliis videris imperari.

CAP. XXI. *Si omnes aequaliter debent necessaria accipere.*

SCRIPtum est: *Dividebatur singulis prout unique opus erat: ubi non dicimus, ut personarum, quod abist, acceptio sit, sed infirmarum consideratio: ut quæ minus indiget, agat Deo gratias & non contristetur: quæ verò plus indiget, humilietur pro infirmitate, non extollatur pro misericordia; & ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro quacumque causa in aliquo qualicumque verbo vel significatione appareat: quod si deprehensa quæ fuerit, districtiori disciplinæ subdatur.*

CAP. XXII. *Quis debet esse ancilla Dei dum castigatur.*

Quæ pro qualibet culpa admonetur, castigatur, corripitur, arguenti respondere non præsumat: quod si fecerit, regulari subiaceat disciplinæ. Quæ aliquid ex his quæ iubentur implere noluerit, à communione orationis, vel à mensa, secundum qualitatem culpæ, sequestrabitur.

CAP. XXIII. *Qualiter ad confessionem omnibus diebus veniant.*

INTER ceteras Regulæ observantias hoc magis super omnia tam juniores quam etiam seniores monemus fortotes, ut assidue & indefessenti studio tam de cogitatione, quam etiam de verbo inutili, vel opere, seu aliqua commotione animi, confessio omnibus diebus, omnibus horis, omnibusque momentis semper donetur; & matri spirituali nihil occultetur, quia statutum est hoc à sanctis Patribus, ut detur confessio ante mensam, sive ante lectulorum introitum, aut quandoque fuerit facile, quia confessio penitentis de morte liberat. Ergo nec ipsa parva à confessione sunt negligenda cogitata, quia scriptum est: *Qui parva negligit, peccatum desinit.*

CAP. XXIV. *De his quæ ad lectulum suum aliquid occultare præsumperint.*

Quæ soror ad lectulum suum, quæ ad manducandum, vel ad bibendum pertinent, præsumperit occultare, publicè coram omnibus arguatur: & tunc denam palam cunctis presentibus objurata suppositionem sustinere cogatur.

CAP. XXV. *De his quæ non custodierint benedictionem ad mensam, & cætera similia.*

SI comederit vel biberit non petens benedictionem, & non respondens,

Amen, sex percussioibus: & quæ non signaverit cochlear quo lambit, sex: & quæ locuta fuerit comedens, non in necessitate alterius sororis, sex: vel percuterit cultello mensam, sex: & si dixerit suum proprium aliquid, sex percussioibus emendet.

CAP. XXVI. *De his quæ in coquina ali-quid effuderint.*

Quæcumque de fororibus cui sollicitudo coquinaendi vel ministrandi commissa est, quantum quid effuderit, oratione in Ecclesia post expletum cursum, ita ut sorores pro ea orent, emendare statuitur. Similiter poeniteat, quæ humiliationem in synaxi, id est, in cursu oblita fuerit, hæc est humiliatio in Ecclesia post finem uniuscujusque psalmi. Simili modo quæ perdidit micæ, oratione in Ecclesia emendari cogatur. Ita tamen hæc parva poenitentia judicetur, si parvum quid effuderit; quod si ex negligentia, vel oblivione, vel transgressione securitatis, tam in liquidis quam in aridis amplius solito perdidit, longa venia in Ecclesia, dum duodecim psalmos ad duodecimam canunt, prostrata nullum membrum movens poeniteat, & quæ non custodierit ordinem ad sacrificium, sex percussioibus emendetur.

CAP. XXVII. *De his quæ sine oratione egrediuntur domo.*

Quæ egrediens domum ad orationem postendam non se humiliaverit, & post acceptam non se signaverit, & crucem non adjerit, duodecim percussioibus; & quæ orationem ante opus aut post oblita fuerit, duodecim percussioibus: aut quæ regrediens domum, orationem petens non se curvaverit intra domum, duodecim percussioibus emendetur: vel quæ facit cursus non necessarios, duodecim percussioibus emendetur.

CAP. XXVIII. *Quæ profert fabulas otiosas ad aliam, & quæ se excusaverit, & dicit consilium contra consilium.*

FABULAS otiosas proferens ad alteram, & statim semetipsam reprehendens, venia tantum sufficit: si autem non se reprehenderit, tractantes eas suppositione silentii aut quinquaginta percussioibus poeniteat: excusationem proferens cum simplicitate, quando in aliquo discutitur, & non dicit statim veniam petens, mea culpa, poenitet me: consilium contra consilium cum simplicitate promens, quinquaginta percussioibus poeniteat.

CAP. XXIX. *De his qua reprehendunt aliarum opera & cetera similia.*

REPREHENDENS aliarum fororum opera aut detractans : proferens correctionem contra correctionem, hoc est castigans castigantem se, tribus suppositionibus poeniteat. Quae foror abscondit aliquid crimen in forore sua usque dum corrigatur de alio vitio vel de ipso, & tunc prius profert illud adversum fororem suam, tribus suppositionibus : vel quae detrahit alicui forori, aut aulit detractentem non corrigens eam, tribus suppositionibus : & quae aliquid cum contradictione aut tristitia promit, similiter modo tribus suppositionibus poeniteat. Quae aliquid reprehendens Praeposita non vult indicare, usque dum matri seniori indicet, similiter poeniteat. Quae foror vituperat alicui forori obsequium dandum, murmurat & dicit, non faciam nisi dicat senior aut secunda, similiter tribus suppositionibus. Quae consanguineam suam docet aliquam decentem artem, & aliud quodlibet a seniore fuerit impositum, dixerit, melius lectionem discat, tribus suppositionibus poeniteat.

CAP. XXX. *De his qua cum Praeposita sua superbe contendunt.*

QUAE ad Praepositam suam audeat dicere; non tu iudicabis causam meam, sed nostra senior aut ceterae forores, quadraginta diebus poeniteat : nisi ipsa humiliter dicat, poenitet me quod dixi.

CAP. XXXI. *De his qua non postulant veniam correcti & cetera similia.*

QUAE non postulat veniam correcti, suppositione: quae visitaverit alias in cellis earum sine interrogatione, simili modo poeniteat : aut in coquinam post nonam jerit, suppositione : aut extra vallum, id est extra septa Monasterii sine interrogatione jerit, suppositione poeniteat.

CAP. XXXII. *Ut nulli alterius teneat manum, nec juvenula se invicem appellent.*

PROHIBETUR ne pro dilectione aliqua ulla alterius teneat manum, sive steterit, sive ambulaverit, sive sederit. Quod si fecerit, duodecim percussionibus emendetur. Juvenulae, quibus imponitur terminus, ut non se appellent invicem : si transgressae fuerint, quadraginta percussionibus poeniteat.

CAP. XXXIII. *Ut sedentes ad mensam taceant.*

SEDENTES ad mensam taceant, & animo lectioni intendant. Cum autem lectio cessaverit, meditatio sancta de corde non cesset. Si vero aliquid opus fuerit, quae mensae praestet sollicitudinem gerat, & quod est necessarium nutu magis quam voce petat. Nec solae vobis maces sumant cibum, sed & aures audiant Dei verbum. Nam quae loqui praesumpserit; vel viginti vel triginta percussiones accipiat. Poenitentia vero minutas juxta mensam si fecerit Praeposita mensae imponat, amplius quam viginti quinque percussiones simul non dentur.

CAP. XXXIV. *Qualiter aut quibus temporibus genus flectantur.*

POENITENTES forores, & indigentes poenitentia psalmodiarum, hoc est, quibus necesse est ut psalmos adhuc pro visione nocturna decantent : quia pro illusionis diabolica, ac pro modo visionis viginti sex psalmos in ordine, aliae quindecim, aliae duodecim indigentes poenitentia psalmos decantare debent : quamvis ergo in nocte Dominica, & tempore Quinquagesimae genuflectant. In commune autem omnes forores omnibus diebus & noctibus tempore orationum in fine omnium psalmodiarum genua ad orationem, si non infirmitas corporis offecerit, flectere aequo moderate debent, sub silentio dicentes : *Deus in adiutorium meum intende : Domine ad adjuvandum me festina.* Quem versiculum postquam in oratione tacite decantaverint, aequaliter a flexa orationis surgant, excepta diebus Dominicis, & a prima die sancti Paschae, usque ad Quinquagesimum diem, in quo moderate tempore psalmodiae humiliantes, genua non flectent. Et quando ad communionem altaris accedunt, ter se humilient.

CAP. XXXV. *Ut jurare omnino non liceat.*

JURAMENTUM vel maledictum, velus venenum diaboli fugere & vitare contendant, quod si fecerit, duabus silentii suppositionibus, & centum percussionibus poeniteat.

CAP. XXXVI. *De Quadragesima observatione.*

LICET omni tempore vita Monachae Quadragesimae debet observationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus Quadragesimae omni puritate vitam suam custodire; omnes pariter sordes, & negligentes

gigentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc dignè fit, si ab omnibus vitiis temperamus; orationi cum fletibus, lectioni, & compunctioni cordis, aut abstinence operam damus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid solito paulo servituti nostræ orationes peculiare, ciborum & potus abinentiam: ut unaquæque super mensuram sibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio sancti Spiritus offerat Deo: id est, subtrahat corpori suo de cibo, de potu, de somno, de loquacitate, de scurrilitate; & cum spirituali desiderio gaudium sanctum Paschæ expectet. Hoc ipsum tamen quod unaquæque offert, Abbatissæ suæ suggerat, & cura ejus faciat oratione & voluntate. Quidquid sine matris spiritualis permissione fit, præsumptioni deputabitur & vanæ gloriæ, non mercedi.

CAP. XXXVII. *Quot sunt gradus humilitatis.*

PRIMUS humilitatis gradus est, obedientia sine mora. Hæc convenit his, quæ nihil sibi à Christo charius aliquid existimantes, propter servitium sanctum quod professæ sunt, seu propter metum gehennæ, vel gloriam vitæ æternæ, mox ut aliquid imperatum à majore fuerit, ac si divinitus imperetur, moram pati nesciunt in faciendo, de quibus Dominus dicit: *Obaudisti auris obedivisti nobis.* Et idem dicit doctoribus: *Qui vos audit, me audit.* Ergo tales relinquentes statim quæ sua sunt, & voluntatem propriam deferentes, mox exocuppatis manibus, & quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientes pede, jubentis vocem factis sequuntur, vel uno momento prædictæ senioris jussione etiam contraria sustinere debere. Dicit ex persona sus-

Psalm. 17.
Matth. 10.

Psalm. 45.

Matth. 2.

Psalm. 65.

Matth. 7.

Joan. 7.

hæc ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, & dulcis hominibus, si quod jubetur non trepidè, non tardè, aut cum murmuratione, vel cum responsione nolentis efficiatur: quia obedientia quæ majoribus præbatur, Deo exhibetur, ipse enim dicit: *qui vos audit, me audit.* Nam si talis non fuerit obedientia, non erit acceptabilis Deo, qui ait: *Et qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est meus discipulus.* Et ideo dicit de digno discipulo: *ut ubi ego sum, ibi & unusquisque vobis mecum erit.*

Matth. 10.

Luc. 14.

Joan. 12.

CAP. XXXVIII.

SECUNDUS humilitatis gradus est, propriam quæque non amare voluntatem, & desideria sua non debet implere: sed vocem illam Domini factis imitetur, dicentis: *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui me misit,* item dicit scriptura: *Voluntas habet penam, & necessitas parit contrarium.*

CAP. XXXIX.

TERTIUS humilitatis gradus est, ut quæque pro Dei amore omni obedientia se subdat majori: imitans Dominum, de quo dicit Apostolus: *factus obediens usque ad mortem.*

CAP. XL.

QUARTUS humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris & contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis injuriis, tacita conscientia penitentiam amplectatur; ut sustinens non lassescat vel discedat, dicente sancta scriptura: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit,* & item: *Confortetur cor tuum, & sustine Dominam.*

CAP. XLI.

QUINTUS humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo advenientes, vel mala à se absconsè commissa per humilem confessionem seniori suæ non celaverit: hortans nos de hac re scriptura dicit: *Revela Domino vitam tuam, & spera in eum.* Et iterum dicit: *Confitemini Domino quantum bonus, quantum in seculum misericordis ejus.* Et item Prophetæ. *Delictum meum cognovimus tibi feci, & injustitias meas non abscondi. Dixi, pronuncio adversus me injustitias meas Domine, & tu remisisti imperatorem peccati mei.*

CAP. LII.

SEXTUS humilitatis gradus est, si omni utilitate vel extremitate contenta sit Monacha, & ad omnia quæ sibi junguntur, velut operarium malè se judicet & indignè dicens

C c c

dicens

Psalm. 92. dicens sibi cum Propheta: *Al sibiham redacta sum, & uesirvi: ut iumentum facta sum apud te, & ego semper tecum.*

CAP. XLIII.

SERTIUS humilitatis gradus est, si omnibus se inferiorem & viliozem, non solum sua lingua pronunciet, sed & intimo cordis credat affectu humilians se, & dicat cum Propheta: *Ego autem sum vermis, & non homo, opprobrium hominum, & abjectionis plebis. Exaltata sum, & humiliata, & confusa, & item: Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam mandata tua.*

Psalm. 81.**Psalm. 87.****Psalm. 111.**

CAP. XLIV.

OCTAVUS humilitatis gradus est, si nihil agat Monacha, nisi quod communis Monasterii Regula, vel majorum cohortatur exempla.

CAP. XLV.

NONUS humilitatis gradus est, ut linguam ad loquendum prohibeat Monacha, & taciturnitatem habens usque ad interrogationem non loquatur: dicente scriptura, *quia in multiloquio non effugietur peccatum; & quia vir linguosus non dirigetur super terram.*

Prov. 10.**Psalm. 139.**

CAP. XLVI.

DECIMUS humilitatis gradus est, si non sit facilis ac protopra in risu, quia scriptum est: *Sultus in risu exultat vocem suam.*

Eccl. 21.

CAP. XLVII.

UNDECIMUS humilitatis gradus est, si cum loquitur Monacha, leniter & sine risu, humiliter & cum gravitate vel pauca verba & rationabilia loquatur, & non sit clamorosa in voce, sicut scriptum est: *Sapiens verbis innotescit pacis.*

CAP. XLVIII.

DUODECIMUS humilitatis gradus est, si non solum corde, sed etiam corpore Monacha humilitatem videntibus se semper indicet: id est, in opere, in oratorio, in Monasterio, in orto, in via, vel ubicumque sedens, ambulans, vel stans inclinatio sit semper capite, defixis in terra aspectibus, ream se omni hora de peccatis suis existimans, jam se tremendo iudicio Dei representari existimet: dicens sibi in corde semper illud, quod Publicanus ille Evangelicus fixis in terram oculis dixit: *Domine non sum dignus ego peccator levare oculos meos ad celum.* Et

Luc. 18.**Psalm. 118.**

item cum Propheta: *Incurvatus & humiliatus sum usqueque.*

Ergo his omnibus humilitatis gradibus ascensis Monacha ad charitatem Dei perveniat illam, quae perfecta foras mietat timorem: per quam univēsa, quae prius non sine formidine observabat, absque ullo labore velut naturaliter ex consuetudine incipiet custodire: non jam timore gehennae, sed amore Christi, & consuetudine ipsa bona, & dilectione virtutum: quam Dominus jam in operarium suum mundum à vitis & peccatis Spiritu sancto dignatus est demonstrare.

CAP. XLIX. De taciturnitate.

SILENTII regula diligenter custodienda decernitur; quia scriptum est: *Cultus autem iustitiae silentium & pax:* & idcirco ne reatus de verbositate conquiratur, exceptis utilitatibus ac necessariis, opus est taceatur. Quia juxta scripturam, *in multiloquio non deerit peccatum;* & alibi ait: *Pesni ori meo custodiam: obmutus & humilitatus sum, & filii à bonis.* Hic ostendit Propheta, si à bonis eloquiis interdum propter taciturnitatem debet tacere, quanto magis à malis verbis propter poenam debet cessare? Tacendum igitur est, & cum cautela & ratione loquendum: ne aut detractiones, aut tumidae contradictiones in loquacitatem vitiosam ac superfluum prorumpant. Ergo quomvis de bonis & sanctis edificationum eloquiis, perfectis Christi sororibus propter taciturnitatis gravitatem rara loquendi concedatur licentia. Quia ut superius diximus; *in multiloquio non effugiet peccatum;* & alibi: *Mors & vita in manibus linguae.* Et si alicui voce praesumpserit, duabus silentii suppositionibus, aut quinquaginta percussionibus poeniteat: & si iterare praesumpserit, centum. Scurrilitates verò, vel verba otiosa & risum moventia aeterna clausura in omnibus locis damnamus, & ad tale eloquium famulae Christi aperire os non permittimus.

Psalm. 32.**Prov. 10.****Psalm. 38.****Prov. 10.****Psalm. 14.**

CAP. L. De custodia oculorum.

NULLA in vobis concupiscentia oculorum cujuscumque viri diabolo instigante confurgat. Ne dicatis vos animos habere pudicos, si oculos impudicos habeatis: quia impudicos oculos impudici cordis est nuntius. Nec putare debet, qui in virum non simpliciter convertit aspectum, ab aliis se non videri cum hæc facit. Videtur omnino à quibus videri se non arbitrat. Sed etsi lateat, aut à nemine hominum videatur, quid faciet de illo superinspectore, cui latere omnino non potest? Timeat ergo displicere Deo, cogitet ne malè placeat viro.

Quant-

Quando ergo simul statis, si aut Provisor Monasterii, aut aliquis cum eo viro- rum supervenerit, invicem vestram pudicitiam custodite. Deus enim qui habitat in vobis, etiam isto vos modo custodit. Non sit notabilis habitus vester, nec affectus vestibus placere, sed motibus, quod vestrum decet propositum.

CAP. LI. *Ut peccatum alterius non celetur.*

SI quam verò liberius quam decet agere videritis, matri in notitiam ponite. Nec vos iudicetis esse malevolas, quando hoc sancto animo indicatis; magis enim innocentes non estis, & peccari ipsius participes vos facitis, si fororem vestram, quam castigando corrigere potuistis, taceo perire permittatis. Si enim vulnus haberet in corpore, aut esset à serpente percussa, & vellet hoc occultare, dum timet secari, nonne hoc crudeliter taceretur, & misericorditer proderetur? Quanto magis ergo consilia diaboli & insidias illius manifestare debuistis: ne in deterius vulnus peccati augeatur in corde, & concupiscentiæ malum diutius nutriatur in pectore? Et hoc facite cum dilectione fororum, & odio vitiorum.

CAP. LII. *Ut inter se litigare, vel convitia dicere non debeant.*

ET quamvis non solum cogitari, sed omnino nec credi debeat, quod sanctæ Virgines duris sermonibus per convitia mordeant se: tamen si fortè, ut se habet humana fragilitas, in tantum nefas aliqua de sororibus auxit fuerint diabolo insigante prorumpere, ut aut furum faciant, aut in se invicem manus mittant, iustum est, ut legitimam disciplinam accipiant, à quibus Regulæ instituta violantur. Necessè est enim, ut in eis impleatur illud, quod de indisciplinatis filiis per Salomonem prædixit Spiritus sanctus: *Qui diligit filium suum, affligat illi flagellum.* Et iterum: *in virga sua cadit, animam illius de inferni liberabis.* Disciplinam tamen ipsam in præsentia Congregationis accipiant, pro illo Apostoli: *Pœnitentes coram omnibus corripite.* Lites nullas habeatis, secundum illud Apostoli: *Servum Domini non oportet litigare.* Si servum Domini litigare non convenit, quanto magis ancillam Dei non expedit? cuius quo verecundior est sexus, tanto animus debet esse modestior. Aut si fuerint, quam celerius finiantur: ne ira crescat in odium, & festuca convertatur in trabem, & efficiatur anima homicida.

vicio, vel maledicto, vel etiam crimine objecto læserit sororem suam, meminerit culpam satisfactione purgare. Quod vitium si iterare præsumpsit, districtione severissima feriatur, usquequo per satisfactionem recipi mereatur. Juniorcs præcipue senioribus deferant. Si autem, ut fieri solet, stimulare diabolo invicem se læserint, invicem sibi veniam petere, & debita relaxare debebunt: propter orationes, quas utique quantum crebriores, tantum puriores habere debent. Quod si illa, cui veniam petierit, indulgere forori suæ noluerit, à communionem separatur, & timeat illud: *Quod si Manti. 6. non dimiserit, non dimittetur ei.* Quæ autem nunquã vult petere veniam, aut ex animo non petit; aut cui petitur, si non admittat, sine causa in Monasterio esse videtur. Attamen usquequo satisfaciat penitendo, & forori suæ relaxet, nunquam in Congregatione societur. Proinde vobis à verbis durioribus parcite: quæ si emissæ fuerint, non pigeat ex ipso ore proferre medicamentum, unde facta sunt vulnera. Quando autem vos, quæ Præpositæ estis, necessitas disciplinæ pro malis moribus coercendis dicere verba dura compellit, si etiam in ipsis modum vos excessisse fortasse sentitis, non à vobis exigitur ut veniam postuletis; ne apud eas, quas oportet esse subiectas, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda venia est ab omnium Deo, qui novit etiam, quam plus iustè corripitis, quanta benevolentia diligatis.

CAP. LIII. *Ut nulla à parentibus suis sine iussione aliquid accipiat.*

NULLATENUS liceat forori à parentibus suis, neque à quoquam hominum, nec sibi invicem literas, eulogias, vel quælibet munuscula accipere aut dare sine præcepto Abbatis. Quod si etiam à parentibus suis ei quidquam directum fuerit, non præsumat suscipere illud, nisi prius indicatum fuerit matri; quod si iusserit suscipi, in ipsius sit potestate, aut ei, si necesse est, aut cui illud iubeat dare. Quæcumque autem, quod Deus non patitur, in tantum progressa fuerit malum, ut occultè literas ab aliquo, aut quælibet mandata aut munuscula accipiat, si hoc ultrò confessæ fuerit, indulgentiam mereatur, & oretur pro ea. Si autem celans proditur vel convincitur, secundum instituta Monasterii Regulæ gravius emendetur. Simili etiam districtioni subiaceat, si vel ipsa cuiusque literas, aut munuscula transmittit sacrilego ausu præsumpsit. Pro affectu tamen parentum aut cuiusque noti-

Ecd. 30.
Prov. 23.

1. Tim. 5.

2. Tim. 2.

1. Joan. 3.
1. Tim. 2.

Sic enim legitis: *Qui odit fratrem suum homicida est.* Et, *levantes sanctas manus suas ira & disceptatione.* Quæcumque con-

notitia, si aliquas transmittere voluerit literas, aut eulogias panis, matri suggerat, & si ipsa permiserit, per Posticarias det, & ipse de nomine illius transmittant cui voluerit ipsa; sine Præposita, aut Posticaria per se nulla præsumat nec dare, nec accipere à quoquam, quod si præsumperit, tribus suppositionibus poeniteat.

CAP. LIV. *Ut nulla cujuslibet alterius filiam in Baptismo excipiat.*

NULLA cujuslibet filiam in Baptismo neque divitis neque pauperis præsumat excipere. Neque ad enutriendum, neque ad docendum nobilem vel pauperum filiam recipiantur, nisi quæ in Monasterio sub habitu religionis, sicut & reliquæ, perleverint.

CAP. LV. *Qualiter Provifores Monasterii, vel reliqui viri intra Monasterium debeant introire.*

ANT omnia propter custodiendam famam vestram-nullus virorum in secretam partem Monasterii, aut in oratorio introeat, excepto Episcopo, Provifore, & Presbytero, & Diacono; & uno vel duobus Lectoribus, quos & ætas & vita commendat, qui aliquoties Missas facere debeant. Cum verò aut tecta tractanda sunt, aut ostia, aut fenestras sunt componendæ, aut aliquid hujusmodi reparandum artifices tantum & servi ad operandum, si aliqua necessitas extiterit, cum Provifore introeant; sed nec ipsi sine scientia aut permisso matris. Ipsè verò Provifor in inteciorem partem Monasterii, nisi pro his utilitatibus quas superius diximus, nunquam introeat; & aut nunquam aut difficile sine Abbatisa, aut alio honestissimo teste: ut sanctæ secretum suum, sicut decet & expedit, habeant.

CAP. LVI. *Ut neque matronæ seculares ingredi permittantur, vel puella.*

MATRONÆ etiam seu puellæ seculares, sive viri nobiles atque ignobiles in seculari habitu constituti, qui vel ob visitationes parentum, vel orandi seu invifendi gratia ad Monasterium veniunt, intrus aliter introire non permittantur, nisi hi, qui religiosi & Deum timentes esse videntur, & quos Mater Monasterii ob vitæ meritum dignos judicaverit. Cumque partes quas ipsa voluerit circumjierint, protinus aut in saluatorium, aut ad portam redeant; ubi deinceps, si Abbatisæ visum fuerit, illa si voluerit præsentem vel reliquis, eulogias accipiant,

aut reliquum quod offerre decreverint. Hæ verò quæ ministrant & omnes non alibi nisi in refectorio, ubi decretum est, aliquid accipere præsumant.

CAP. LVII. *Qualiter Abbatisa in saluatorium ad salutandum exeat, vel qualiter ancilla Domini suos parentes debeant salutare.*

OBservandum est etiam, ne Abbatisa ad salutandum in saluatorium sine digno honore sun, hoc est, sine duabus aut tribus sororibus senioribus procedat. Similiter & reliquæ sorores ad salutandum parentes vel quoslibet Religiosos, sine duabus aut tribus testibus, quas Abbatisa iusserit, non procedant. Nec sola cum solo loqui vel momento temporis permittatur, nec vestimenta eorum ad lavandum vel tingendum, aut custodiendum, vel ad consuendum accipiant. Si quæ tamen de alia civitate ad requirendam filiam suam, aut ad Monasterium visitandum venerit, si Religiosa est, & Abbatisæ visum fuerit, debet ad convivium vocari; reliquæ verò penitus nunquam. Quia sanctæ Virgines & devotæ magis Christo vacantes pro universo populo orare debent, quam corporalia convivium preparare. Si quis verò germanam aut filiam suam, vel quamlibet patientem aut sibi cognatam videre voluerit, præsentem Præpositam vel qualibet seniore ei colloquium non negetur. Episcopi, Abbates, vel reliqui Religiosi, quos magna vita commendat, si petierint, debent causa orationis introire. Observandum est etiam, ut janua Monasterii opportunis horis salutantibus pateat.

CAP. LVIII. *Ut convivium nulli præparetur.*

CONVIVIVM etiam his personis, hoc est, Episcopis, Abbatibus, Monachis, Clericis, secularibus viris; mulieribus in habitu secularium, nec Abbatisæ parentibus nec alicujus sanctimonialis, nunquam nec in Monasterio, nec extra Monasterium præparetis. Nec Episcopo hujus civitatis, nec Provifori quidem ipsius Monasterii convivium faciatis, neque Abbatisa, aut quælibet ulla ex sororibus convivium Episcopi, aut parentis, vel cujuslibet personæ, nullo unquam tempore inteciis sive exterioris Monasterii adire præsumat. Sed si aliquis tam de parentibus propinquis, vel quicumque eis voluerit impendere aliquid, quantum decreverit per Portarias in Monasterium transmittat; & ipsæ per se secundum sanctam consuetudinem sibi, ut expedit, præparent.

CAP. LIX.

CAP. LIX. *Ne Abbatissa extra Congregationem reficiat.*

ABBATISSA, nisi inæqualitate aliqua aut infirmitate, vel occupatione compellente, extra Congregationem suam penitus non reficiat.

CAP. LX. *Quales ad posticium elegeri debeant.*

AD portam Monasterij ponatur forer senex & sapiens, quæ sciat accipere responsum aut reddere: cuius maturitas eam non sinat vagari. Quæ Portaria cellam debet habere juxta portam, aut duas aut tres juniores in suo solatio; ut venientes semper præsentem inveniant, à qua responsum accipiant. Pro qua re omnes quæ posticium observaverint contestor coram Deo & Angelis ejus, ut nihil de Monasterio permittant dari, vel à foris in Monasterium intus acquiescant excipi, extra conscientiam vel consilium Abbatissæ. Tamen ut assolet, Abbatissa cum à saluatoribus occupata fuerit, Posticariæ præpositæ ostendant quodcumque exhibitum fuerit. Quam rem si implere neglexerint, & illæ Posticariæ, & illæ quæ excipiunt, propter transgressionem sanctæ Regulæ distractionem Monasterij gravissimam sustinebunt.

CAP. LXI. *De Cellaria Monasterii qualiter esse debeat.*

CELLARIA Monasterii eligatur de Congregatione sapiens, maturis moribus, sobria, non multum edax, non elata, non injuriosa, non tarda, non prodiga, sed timens Deum: quæ omni Congregationi sit ut mater; curam gerat de omnibus: sine jussione Abbatissæ nihil faciat; quæ jubentur custodiat; sorores non contristet. Si qua soror forte aliqua irrationabilia postulat, non spernendo eam contristet; sed rationabiliter cum humilitate malè petenti deneget. Animum suam custodiat; minor semper illius Apostolici: *Quia qui bene ministrat, gradum sibi bonum acquirit.* Infirmarum, infantium cum omni sollicitudine curam gerat: sciens sine dubio quia pro his omnibus in die judicii rationem redditura est. Omnia vasa Monasterii cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacra conspiciat. Nihil ducat negligendum: neque avaritiæ studeat, neque prodiga sit, vel extirpatrix substantiæ Monasterii: sed omnia mensuratè faciat, & secundum jussione Abbatissæ. Humilitatem ante omnia habeat; & cui substantia non est, quod tribuatur, sermo responsionis

porrigatur bonus; uti scriptum est: *Sermo bonus super datum optimum.* Omnia quæ ei injunxerit Abbatissa, ipsa habeat sub cura sua: à quibus eam prohibuerit, non præsumat. Sororibus constituant annonam sine aliquo typho aut mora offerat, ut non scandalizentur; memor divini eloquii, quid mereatur, qui scandalizaverit unum de pusillis. Si congregatio major fuerit, solatia ei dentur, à quibus adjuncta & ipsa æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus & dentur quæ danda sunt, & petantur quæ petenda sunt; ut nemo conturbetur neque contristetur in domo Dei.

CAP. LXII. *De ferramentis, aut aliis rebus Monasterii, vel vestibus.*

SUBSTANTIE Monasterii in ferramentis vel vestibus, seu quibuslibet rebus, provideat Abbatissa sorores de quarum vitæ moribus secura sit: & ei singula, ut utile judicaverit, consignet custodienda atque recolligenda. Ex quibus Abbatissa brevem teneat: & dum sibi in ipsa assignata sorores vicibus succedunt, sciat quid dat, aut quid recipit. Quæ cellario sive canavæ, sive vestibus, vel codicibus, aut posticio, vel lanpendio præponuntur, super Evangelio claves accipiant, & sine murmuratione serviant reliquis. Si quæ verò vestimenta, calceamenta, utenilia negligenter expendenda vel custodienda putaverit, tanquam interverfor rerum Monasterii severius corrigatur. Indumenta verò cum ipsa nova accipiunt, si vetera necessaria non habuerint, Abbatissæ refundant, pauperibus aut incipientibus junioribus dispensanda.

CAP. LXIII. *Ut ornamenta, vel varia opera in Monasterio non fiant.*

MONEO specialius, ut vestimenta lucida, vel cum purpura, vel bebrina nunquam in usu habeatis, nisi tantum laia & lactina: Plumaria ornamenta & omne polymitum nunquam in Monasterio fiant; nec ulla tinctura, nisi nigra tantum, si necessitas fuerit; propter illud Apostoli: *Nemo militans Deo, & Tim. 2. implicat se negotiis secularibus, ut ei placeat cui se probavit.* Lectualia verò ipsa simplicia sint. Nam satis indecorum est, si in lecto religiose stragula secularia, aut tapetia picta respiciant. Argentum in usu vestro non habeatis, absque ministerio oratorii.

CAP. LXIV. *Ut capita qua mensura ligentur.*

CAPITA nunquam altiora ligentur, nisi quomodo in hoc loco mensuram de incaulto fecimus.

CAP. LXV. *Quomodo dormire debent.*

SINGULÆ per singula lecta dormiant: lectisternia pro modo conversationis secundum dispensationem matris accipiant. Si potest fieri omnes in uno loco dormiant: si autem multitudo non sinit, denz aut vicenz cum senioribus, quz super eas sollicitz sint, paudent. Luminaria jugiter in eadem cella ardeant usque mane. Vestitæ dormiant & cintæ cingellæ, ut preparatz sint ad opus divinum semper, & facto signo absque mora surgentes festinent invicem se prævenire ad opus Dei: cum omni tamen gravitate, & modestia. Adolescentes sorores juxta se non habeant lectos; sed permixtæ cum senioribus. Surgentes verò ad opus Dei invicem se moderatè cohortentur, propter somnolentarum excusationes.

CAP. LXVI. *De ordine Congregationis.*

ORDINES suos in Monasterio ita conservent, ut conversionis tempus, ut vitæ meritum discernit: atque senior non conturbet gregem sibi commissum, neque libera utens potestate injustè disponat aliquid; sed cogitet semper quia de omnibus judiciis & operibus suis redditura est Deo rationem. Ergo secundum ordines, quos constituerit, vel habuerit, ipse sorores sic accedant ad pacem, ad unionem, ad psalmum componendum, in choro standum; & in omnibus omnino locis ætas non discernatur in ordine, nec præjudicet: quia Samuel & Daniel pueri Presbyteros judicaverunt. Ergo extra has, quas ut diximus altiori consilio Mater prætulit, vel degraderit certis ex causis, reliquæ omnes ut convertuntur, ita sint; ut verbi gratia, quæ secunda hora diei venerit in Monasterium, juniorem se noverit esse illa, quæ prima hora venerit diei, cujusque ætatis aut dignitatis sit. Juvenculæ per omnia ab omnibus disciplina teneantur. Juniores igitur Priores suas diligant. In ipsa appellatione nominatim nulli liceat aliam puro nomine appellare: sed Priores juniores suas Sorores nominent; juniores Priores suas Nonnas vocent; quod intelligitur materna reverentia. Ubicumque autem sibi obviant sorores, junior à Priore benedictionem petat: transeunte majore minor surgat, & det ei locum

sedendi, nec præsumat junior confedere, nisi ei præcipiat senior: ut fiat quod scriptum est: *Honore invicem prævenientes.*

Rom. 12.

CAP. LXVII. *De septimanariis coquina.*

SORORES sibi invicem serviant. In omni ministerio corporali, tam in coquina, vel quidquid quotidianus exegerit usus, vicibus sibi, excepta Matre seu Præposita, succedere debent. Nulla excusetur à coquinæ officio, nisi aut ægritudine, aut in causa gravis utilitatis aliqua occupata fuerit, quia exinde major merces conquiritur. Imbecillis autem procurentur solatia, ut non cum tristitia hoc faciant: sed habeant omnes solatia, secundum modum Congregationis, aut positionem loci. Egressura de coquina vasa ministerii munda & sana Cellariæ consignet, quæ Cellaria iterum intranti consignet, ut sciat quod dat, aut quod recipit. Septimanariæ autem ante unam horam refectionis accipiant singulos biberes & panem, ut hora refectionis sine murmuratione & gravi labore serviant sororibus suis. In diebus autem solemnibus usque ad Missas sustineant.

CAP. LXVIII. *Si forori impossibilia injunguntur.*

SI forori aliqua fortè gravia aut impossibilia injunguntur, suscipiat quidem jubentis imperium cum omni mansuetudine & obedientia. Et si omnino virium suarum mensuram viderit pondus oneris excedere, impossibilitatis causas ei quæ sibi præest patienter & opportunitè suggerat, non superbiendo, aut resistendo, vel contradicendo. Quod si post suggestionem suam in sua sententia Prioris imperium perduraverit, sciat junior ista sibi expedire, & ex charitate confidens de adjutorio Dei obediat.

CAP. LXIX. *Qualis debet esse modus excommunicationis.*

SECUNDUM modum culpæ, & excommunicationis vel disciplinz debet extendi mensura. Qui culparum modus in Abbatisz pendet judicio. Si qua tamen foror in levioribus culpis inventiatur, à mensæ participatione privetur. Privatæ autem à mensæ consortio ista erit ratio, ut in oratorio psalmum aut Antiphonam non imponat, neque lectionem recitet, usque ad satisfactionem: refectionem autem cibi post fororum refectionem sola accipiat; ut si, verbi gratia, sorores reficiunt sexta hora, illa nona: si verò sorores nona, illa vespæra, usque dum satisfactione congrua veniam consequatur.

CAP.

CAP. LXX. *De gravioribus culpis.*

SI qua autem foror gravioris culpæ noxa tenetur, suspendatur à mensa simul & ab oratorio : & nulla ei foror in ullo conjugatur confortio, neque in colloquio ; sola sit ad opus sibi injunctum persistens in penitentis lætitudine ; sciens illam terribilem Apolloli sententiam, dicentis :

1. Cor. 5.

Traditum huicmodi hominem satana in interitum carnis, ut spiritus salvetur sit in diem Domini. Cibi autem perceptionem sola percipiat, mensura vel hora qua prædixerit Abbatissa ei competere ; neque à quaquam benedicatur transeunte, nec cibus qui ei datur.

CAP. LXXI. *De his qua junguntur sine jussione excommunicatis.*

SI qua foror præsumpsit sine jussione Abbatissæ forori excommunicatæ quolibet modo se jungere, aut loqui cum ea, vel mandatum ei dirigere, similem fertiatur excommunicationis vindictam.

CAP. LXXII. *Qualis debet esse sollicitudo circa excommunicatas.*

OMNEM sollicitudinem & curam gerat Mater circa delinquentes forores : quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus ; & ideo uti debet omni modo ut sapiens medicus : immittere quasi occultas consolatrices, id est seniores & sapientiores forores, quæ quasi secretè consolentur fororem fluctuantem, & provocent illam ad humilitatem & satisfactionem ; & consolentur eam, ne abundantius tristitia absorbeat : sed sicut ait Apollolus : *consumetur in ea cibarius, & oritur pro ea ab omnibus.*

Math. 9.

1. Cor. 2.

CAP. LXXIII. *De his qua sapius correcta non emendaverint.*

SI qua foror pro qualibet culpa frequenter correpta, si etiam excommunicata non emendaverit, acrior ei accedat correctio ; id est, ut verberum in eam vindicta procedat. Quæ si nec ita correxerit, aut fortè quod abbit in superbiam elata etiam defendere voluerit opera sua, tunc mater faciens ut sapiens medicus, si exhibuit fomenta, si unguenta adhortationum, si medicamenta scripturarum divinarum, si ad ultimum ultionem excommunicationis, vel plagas virgarum ; etiam si viderit nihil suam prævalere industriam, adhibeat etiam quod majus est, suam & omnium fororum orationem pro ea : ut Dominus, qui omnia potens est, operetur salutem circa infirmam fororem. Quæ si nec isto modo sanata fue-

rit, tunc jam utatur ferro abscessionis, ut ait Apollolus : *Auferite maiorem ex vobis ipsæ.* Et iterum : *Insuper si discedit, discedat ; ut ne una ovis morbida totum gregem contamineat.* Aut tandem in cella retrudatur, quousque bona voluntas illius cognoscatur.

1. Cor. 5.
Ibid. 7.CAP. LXXIV. *Ut non præsumat altera aliam defendere.*

CAVEATUR omnino, ne qualibet occasione præsumat altera aliam defendere fororem in Monasterio, aut quasi tueri, etiam si qualibet consanguinitatis propinquitate jungatur ; nec quolibet modo id à fororibus præsumatur : quia exinde gravissima occasio scandalorum oriri potest. Quod si qua hæc transgressa fuerit, tribus supplicationibus pœniteat.

CAP. LXXV. *De ordine quo psallere debent.*

DE Synaxi, id est, de cursu psalmodiarum & orationum modo Canonico juxta normam Regulæ nostræ quedam in breve sunt distinguenda. Ab octavo Kalendis Octobris crescit cursus usque ad summum ejus viginti quinque choris : quas tota hyeme, quæ à Kalendis Novembris incipit, & finit in Kalendis Februarii, cantandas in nocturnis vigiliis per noctem Sabbati & Dominicæ patres nostri sanxerunt. Duodecim verò choræ in hyeme omni nocte cantandæ sunt, usque ad octavo Kalendas Aprilis : & post hyemem quindecim choræ in sacris Martyrum vigiliis. Et sicut crescit, ita etiam decrescit quinque choris : quæ in primo Sabbato quinque choræ augendæ sunt, ut sint viginti, per alium autem Sabbatum una chora augenda est usque ad Kalendas Novembris, usque totus cursus compleatur, id est, viginti quinque choræ psalmodiarum : qui per tres menses hyemis, numerus completus est in duabus supradictis noctibus, & post hos decrescit per Sabbatum. Primo Sabbato quinque choræ, & singula per altera Sabbata : quia longius spatium est ad finem hyemis usque ad æquinoctium veris, in cursu decrescendo, quam crescendo, ideo per altera Sabbata singulæ decidunt choræ, usque octavo Kalendas Aprilis. Duodecim namque choræ tempore æstatis in sanctarum nocturnum cursu, id est Sabbati & Dominicæ, cantandæ sunt. Octo verò semper reliquis noctibus de æquinoctio veris in æquinoctium autumnum, viginti quatuor psalmi canendi sunt. In omni loco & opere silentii regula magnopere custodire cen-

cenfetur, ut omni, quantum valuerit humana fragilitas, quæ ad vitia præcipitare folet curfu oris, mundemur vicio: ædificationemque porius proximorum five proximarum, pro quibus Salvator nofter JESUS CHRISTUS fanctum effudit fanguinem, quam dilacerationem abfentium in pectore conceptam, & quam otiofa paffim verba ore promamus, de quibus jufto fumus retributori rationem redditori.

CAP. LXXVI. Quibus horis reficiant forores.

A SANCTO Pafcha ufque ad Pentecofteen ad sextam reficiant forores, & ad feram cœnent. A Pentecofte autem tota æftate, fi labores manuum graves non fuerint, aut nimius fervor æftatis non perturbat, quarta & fexta feria jejunent ufque ad horam nonam; reliquis diebus ad sextam prandeant: qua menfura prandij in Abbatiſſæ fit providentia & arbitrio, & fic omnia temperet atque difponat, qualiter animæ falventur, & quod faciunt forores, absque ulla murmuratione faciant. A Kalendis autem Februarii ufque ad Kalend. Novemb. fecunda, quarta, fexta jejunandi est. A Kalendis autem Novembris ufque ad Natalem Domini, exceptis feftivitatibus, omnibus diebus jejunare oportet. A fancta verò Epiphania ufque ad caput Quadrageſimæ, quarta & fexta feria jejunandum est. A Quadrageſima verò ufque in fanctum Pafcha ad vefperum reficiant. Ipa autem vefpera fic agatur, ut lumine lucernæ non indigeant reficientes, fed luce adhuc diei omnia confumentur.

CAP. LXXVII. De electione Abbatiſſæ.

QUOTIES fancta Abbatiſſa ad Deum migraverit, nulla ex vobis carnali af-

feftu, aut pro natalibus, aut pro facultatibus, aut pro parentela aliquam minus efficacem fieri velit; fed omnes infpirante Deo unanimiter facram ac fpirituallem eligit, quæ & Regulam Monafterii poſſit efficaciter cuſtodire, & fupervenientibus reſponſum cum ædificatione & compunctione, & cum fancto affectu fapienter valeat reddere. Ut omnes homines, qui vos cum grandi fiducia pro ſua ædificatione expetunt, Deum uberius benedicant, & de veſtra electione, & de illius quem elegiſtis conſervatione ſpiritualiter gratulentur. Illud etiam, quod non credo, nec Deus pro ſua miſericordia fieri patiatur, ſi quocumque tempore quolibet Abbatiſſa de hujus Regule inſtitutione aliquid immutare aut relaxare tentaverit; vel pro parentela, vel pro qualibet conditione ſubjectionem vel familiaritatem Pontificis hujus civitatis habere voluerit, Deo vobis inſpirante ex noſtro permiſſo in hac parte cum reverentia & gravitate reſiſtere, & hoc fieri nulla ratione permittite. Te verò fanctam ac venerabilem Monafterii Matrem, & te Præpoſitam ſacræ Congregationis coram Deo & Angelis ejus admonemus & conſeſtamur, ut nullius unquam vel minæ, vel oblocutiones, & blandimenta molliant animam veſtram, & aliquid de ſanctæ ac ſpiritualis Regule inſtitutione minuatis. Credo tamen de Dei miſericordia, quod non pro aliqua negligentia reatum incurrere, fed pro ſanctæ & Deo placita obedientia ad æternam beatitudinem poſſitis feliciter pervenire. Amen.

Explicit Regula à Donato collecta.

CUJUSDAM PATRIS REGULA AD VIRGINES.

DE CUJUSDAM PATRIS REGULA VETERUM TESTIMONIA.

S. *BENEDICTUS* Anianæ Abbas in Concordia Regularum singulis fermè capitibus *REGULAM CUJUSDAM*, vel ut cap. lv. §. 26. *REGULAM CUJUSDAM PATRIS* laudat.

SARAGDUS Abbas in expositione Regulæ Sancti Benedicti cap. xxiii. xxviii. & xxix. ex eadem Regula *CUJUSDAM PATRIS* testimonia afferit.

JOANNES TRITHEMIUS lib. de propr. Mon. cap. v. hanc Regulam ita citat.

Item in Regula SERVÏ DEI ad Sorores capitula XVII. scribitur : Propriè aliquid in Monasterio , &c.

Observatio critica in Regulam sequentem.

Ad hujus incerti Authoris Regulam pro Monachis exaratum observavimus, illam pro Monachis Scotis scriptam fuisse, ob rigidam ibidem præscriptam monasticam disciplinam; atque ob eandem rationem existimamus, & hanc præsentem Regulam pro ejusdem nationis Sanctimonialibus Fœminis compositam: ita ut utraque Regula unum eandemque Authorem habuerit, nimirum S. COLUMBAM Abbatem Hyensem, & Monachorum Scotorum Patriarcham. Neque in hoc multùm ab opinione Reverendissimi Calmeti discedimus, qui auguratur, S. Congellum Abbatem olim S. Columbanum extitisse prioris Regula auctorem, ob similitudinem disciplinae apud Luxovienses Monachos introducta; nam in omnibus utriusque sexus monasteriis apud Scotos eadem rigida disciplina observabatur. Nec quidem S. Congellum scripsisse Regulam monasticam legimus; sed S. COLUMBAM tot monasteriorum Patrem ac Legislatorem agnoscunt omnes Historici, præsertim Ven. Bæda in sua Historia Ecclesiastica. Et quidem in Monastico Scotico plurima reperiuntur sacrarum Virginum cenobia antiqua, ubi hoc arcta & rigida disciplina olim observabatur, præsertim in Abernetbeni partibone atque apud Tiningbamiam & Coldingbamiam, sicuti & apud Hebrides sive Occidentales Insulas, ubi S. COLUMBA pro Sanctimonialibus Fœminis cenobis condidit; adeoque quemadmodum Monachis, sic & illis normam vitæ præscripsit. Ut sit; hoc unum fatendum est, exoticam disciplinam in hac Regula contentam satis manifestare obsolescentem Scotorum ritus & caeremonias, quales sunt imprimis: præceptum Virginibus datum ad confitendam peccata sua Abbatissa vel Præposita, aut Senioribus ad id deputatis: deinde si consideremus tot visitationes cubiculorum & lectorum, severas penas inobedientibus & murmurantibus inflictas, & alia rigida monita, agnoscere debemus, hanc Regulam XXIV. capita continentem omnino sapere severam Scotorum monasticam disciplinam; quamvis auctor aliqua cum Regulis S. Benedicti & S. Columbanii communia præscribere videntur. Insuper notare velim, auctorem recera intellexisse, confessionem Abbatissa factam fuisse sacramentalem; ibidem enim prohibetur, ne crimina minora vel maxima in confessione revelata manifestarentur: Crimina minora vel maxima nullatenus manifestent, nisi solo iusto iudici, qui omnium contentium crimina lavat.

INCIPIUNT CAPITULA REGULÆ CUJSDAM PATRIS.

1. <i>Abbatissa Monasterii qualis esse debeat.</i> 2. <i>Qualis debeat esse Præposita Monasterii.</i> 3. <i>De Monasterii Portaria.</i> 4. <i>Qualis debeat esse Cellaria Monasterii.</i> 5. <i>De se invicem diligendo, vel sibi invicem obediendo.</i> 6. <i>De assidue lauda confessione.</i> 7. <i>De non manifestandis fororum confessionibus.</i> 8. <i>Qualiter ad signum Dominicum surgendum est.</i> 9. <i>Qualiter in Monasterio silentii regulam vel diurno opere, vel ad mensam debeat custodire: vel ad mensam quomodo sit legendum.</i> 10. <i>De ratione mensæ qualiter administrandam vel observandam sit.</i> 11. <i>Quibus congruentibus horis hyeme vel æstatis tempore sit reficiendum.</i> 12. <i>Quomodo quotidianis diebus mensis sit operandam.</i>	13. <i>De utensilibus vel suppellectilibus.</i> 14. <i>Qualiter in schola debeant dormire.</i> 15. <i>De cura infirmorum qualis esse debeat.</i> 16. <i>De casibus qui per negligentiam aut eventum superveniunt.</i> 17. <i>De eo quod nulla Monacha in Monasterio debeat proprium aliquid vindicare.</i> 18. <i>De culpam excommunicatione.</i> 19. <i>Qualis debeat esse excommunicatio.</i> 20. <i>De his qua per seculam correptionis curam sapius correpta emendare nolunt.</i> 21. <i>De receptione fororis.</i> 22. <i>Qualiter invicem se humiliant, vel ordines servent: vel in minutis aliis qualiter sint servanda præcepta.</i> 23. <i>De non defendenda proxima vel consanguinea in Monasterio.</i> 24. <i>De nutriendis infantibus.</i>

Explicunt Capitula.

INCIPIT REGULA CUJSDAM PATRIS AD VIRGINES.

CAP. I. *Abbatissa Monasterii qualis esse debeat.*

ABBATISSA Monasterii non tam genere quàm sapientia & sanctitate nobilis esse debet: ut quæ sermonem ad erudiendas animas iusta eruditione lucubrat, propriis actibus non contradicat: plus etenim subjugatæ prælatorum actuum formam imitantur, quàm doctrinæ illatæ autem accommodant. Debet enim sacris eloquiis opera noctere sacra: ut quæ ejus imitatur doctrinam ex voce, imitetur cultum ex opere: ne si in aliquo voci opus contradixerit, fructus vocis non obtinere valeat effectum. Sic ergo sit & voce ornata & opere, ut & opus voci, & vox consentiat operi, sit continentis & castitatis flore compta, & omnium ore laudabilis, omnium desideris imitabilis exemplo. Sit charitatis benevolentia ornata, ut omnium fidelium lætificet corda. Erga peregrinorum & hospitiū sollicitudinem præsto: erga infirmantium curam sollicita: erga inopum & egenorum juvamen opulenta. Sic delinquentium ignaviam corrigat, ut ad cultum religionis lascivas & cessas mentes reducat. Sic misericorditer bonitatis dona distribuatur; quatenus ex nimia bonitate facinorum fomenta non nutriat.

Sit ergo bonis bona per meritum, sit malis mala per flagellum, quod mediante scientia agendum est, juxta Psalmistæ orationem dicentis: *Bonitatem & disciplinam & scientiam docet me Dominus.* In utroque etenim Abbatissæ cavendum est, ne aut nimia bonitate in subjeclarum cordibus vitia nutriat, aut nimia disciplinæ austeritate ea quæ leni increpatione sananda fuerant, rigida correptione diripiuntur. Incautis etenim sic blanda persuasionem subveniat, ut eorum sanie antiodoti quodammodo medendo curam infundat: sanis verbò moribus ea hortando præbeat, ut quæ agere coeperunt, mellorando usque ad finem perducant. Nichil etenim prodest cœpisse, si in opere bono quod coeperant non studeant perseverare. Habet ergo tot animos mater, quot habet in suo regimine filias; ut juxta omnium mores omnium noverit vitia coercere. Tanta sit in omnes providentia, ut nec pietas disciplinæ, neque disciplina pietatis locum tollat. Agac omnium curam, ut de omnium profectu mercedis recipiat lucra; ut ex corruptione præsentis vitæ quodocunque erepta tantum laboris recipiat præmium, quantis ad vincendum inimicum præstidii præbuit supplementum.

Pala. 118.

CAP.

CAP. II. *Qualis debent esse Præposita
Monasterii.*

PRÆPOSITA Monasterii non ætate senili, sed moribus constituenda est. Multas etenim prolixitas annorum atcollit, sed defectus torpentis vitæ ad infantie immaturitatem tepescendo reducit. Constituenda ergo est Præposita moribus gravis, sermone solers, ingenio fortis, consideratione vigil, cursu impigra, correptione pia, disciplina moderata, actu casta; moribus sobria, dispensatione æqua, humilitate ornata, paxiens, mitis, non turbulenta, non iracunda, non superbie vel arrogantie vitio maculata, non prodiga, non garrula, sed omni actu religionis ornata, que sciat languentium moribus subvenire, & tepescendum ignaviam excitare: super quam Abbatissa requiescat, ut in nullo ab ejus præceptis deviet; sed in omnibus subdita, & in iustis senioribus detenta, nihil quod Abbatissæ voluntati sit contrarium aut faciat, aut ordinet faciendum, sed omnia per ejus interrogationem; juxta illud quod scriptum est: *Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; majores tuos, & dicent.* Interrogandum semper est, ut in nullo à seniorum consilio animæ subditæ discrepent; in nullo oves à pastoris voluntate declinent. Sprevit namque seniorum consilia Roboam, juvenum usus consilio. Quæ res qualis dispendii fuerit occasio scripturæ veritas attestatur, qui omnia dominatione undecim tribuum vix cum una tribu inter tot pressurarum dispendia absque mortis crudelitate reliquum vitæ peregit. Debet namque esse omnium necessitatum tam corporis quam animæ provida: ut & subsidia præsentis necessitatis porrigat, & corda subditarum ad laudem creatoris iatonandam ex sedula admonitione excitando erigat; humiles & propter Christum subjectas honorando in sublime provehat: sese verò attollentes castigacionis flagello ad gradus humilitatis retrahat. Curam in rebus Monasterii, seu vasis, seu suppellectilibus ita habeat intentam, ut in nullo negligentie tenebris reperitur fuscata: ut dum sacri laboris omnem curam adhibet, ab omnipotente fructum laboris recipiat. Omnibus Sabbatis post horam orationis novam tam seniores quam juniores Præpositæ lectos omnium sororum visitent, & faciant propter earum negligentias inquirendas, aut si aliquid inveniat illicitum & sine commestatu retentum. Itemque post Completam lectos omnium cum luminariis visitent, ut omnium experientem sensum vel tepescentem ex oratione agnoscant. Similiter ad omnes cursus nocturnos hoc est facien-

Cod. Regul. Tom. I.

dum, ut sciant quæ cum fervore, vel quæ cum tepiditate ad cursum assurgunt: & eas quas tarditate vel segnitie culpabiles repererint, prout culpa vel ætas fuerit, aut increpatione aut flagello corripiant.

CAP. III. *De Monasterii Portaria.*

PORTARIA seu ostiaria Monasterii tales esse debent, quæ omnium simul mercedem ædificent, ætate senili, quibus mundus silet; quæ jam ex præsentibus pompis nihil desiderent: sed in toto cordis affectu creatori inhærentes singulæ dicant: *Atibi autem adherere Deo bonum est, Vala, 724 ponere in Deo spem meam.* Quid enim ex præsentibus phaleramentis desiderent, quæ perfunctoris contemptis Christum amare cœperunt; in quem summum bonum contemplatione mentis manere conspexerunt? Sint ergo mentis sue statu firmilime; ut Domino cum Propheta orando dicant: *Averte oculos nostros, ne videam vanitatem, in via tua vivifica nos.* Tale semper supervenientibus ostendant exemplum, ut & foris ab extraneis nomina Domini glorificetur; juxta quod Dominus ait: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in caelis est.* & intus à consodalibus suis mercedis præparent lucra; dum omniaum vice foris gerunt curam. Sine caute moribus cum virtutum Magistra humilitate existant, ut omnis patientie blandimenta ex colloquio asabili ostendant. Nunquam singulæ vel binæ sine tertia teste loquantur. Nunquam oculos in sublime attollentes laicos vel clericos intentè aspiciant: sed remisso cum humilitate vultu inclinatis oculis necessaria colloquantur. Pauperum, peregrinorum, & hospitiæ curam inter omnia habentes: quia in his Christus recipitur, sicut ipse ait: *Quæcumque vobis minime fecistis, mihi fecistis.* Foras aliquid dare, vel cuiuslibet ministrare, vel à foris aliquid accipere, nullatenus sine commestatu Abbatissæ facere præsumant. Et quodcumque à foris accipiunt ex donis vel elemosynis aliorum, nullatenus antea ad cellarium portant, quam ante oratorium deferentes omnis simul Congregatio pro eo orent, qui hoc exhibuit. Fabulis, quas ad portam vel à secularibus, vel à quibuslibet audierint, nullatenus autem accommodent: & si nolentes audierint vel intellexerint, nullatenus consodalibus suis referant. Si horum aliquid, quæ diximus, transgressæ fuerint, regulari poenitentia castigentur. Si humili satisfactione parefaciant, prout humilitas contentis cernitur, ita delinquentis culpa judicetur. Si verò contumacie crimen occurrit, & modum poenitent-

D d d 2

niten-

obtentis augetur. Claves ostiorum vel portæ nullatenus penes se nocte retineant, sed ad Abbatissam nocte deferentes præsentent, & manū post secundam recipient. Idipsum & Cellariz, & pistrices, & cocæ implere studeant; ut ab occasu solis, vel cūm fuerit apud necessitatis perfectum, usque ad secundam Abbatissæ claves retineat; nisi necessitas euenierit, ut per commeatum Abbatissæ nocte retineantur, & post secundam denum tribuantur. A signo vespertino usque ad secundam impletam, nullatenus portarum fores aperiantur: neque ullus à foris introitus pateat: sed si necessitas talis aduenierit, ut post vesperam sit deliberandum, per fenestram quæ in eadem porta fuit torum delibetur. Si talis necessitas hospitum vel peregrinorum aduenierit, ut hora refectantis cum foribus esse non possint, post cum cocis vel ministris, vel cūm tesciendi spatium habuerint, resciant. Vasa vel reliqua utensilia, quæ ad apud hospitum bajulant, ac si sacra Deo gubernent atque custodiant: ne per ipsarum neglectum ab ipso mercedem non recipient, cuius res diripiendi non reseruant. Intra septa Monasterii vel nstia, nullum virorum anino vel feminarum edere vel bibere permittant: sed omnibus aduenientibus in ris in hospitali, prout hanc exigit, per Abbatissæ ordinationem ministrant. Intus verò tantummodum quæ sacram Deo voverunt religionem, & la unitate obedientie sub una Regula sunt ligatæ, edoro vel bibere censentur. Sic semper oficiariz agant, ut in omnibus zelum Dei habentes Regule tenorem conseruent; ut pro studii sui vel curæ labore incorruptam recipient mercedem.

CAP. IV. *Qualis debet esse Cellaria Monasterii.*

MONASTERII Cellaria sapiens & religiosa ex omni Congregatione eligenda est: quæ nec sibi, nec suis voluntatibus, sed toti Congregationi æquanimiter & piè placeat dispensando. Nec inde placere studeat, unde & se in ruinam peccati, & alias transgressionis noxam consentiendo introducat: id est, nihil extra debitam mensuram pro qualibet familiaritate, pro gratia meriti dispensando distribuat: sciens, quia *justus Dominus iustitiam à seculo dilexit, æquitatem vultus ejus.* Sit ergo omnibus justa dispensatione grata: sit moribus matura, sit sobria, non edax, non elata, non turbulenta, non injuriosa, non tarda vel pigra, sed in omnibus actibus benè composita: quæ Congregationi omni, id est, tam senioribus quàm ætiam junioribus pro affectu & materno

ordine debeat ministrare. Curam de omnibus sibi commissis rebus habeat: nihil tamen sine commeatu Abbatissæ facere præsumat. Sorores tam seniores atque quàm juniores nullatenus conturbet; & si aliqua fororum ab ea irrationabiliter aliquid poposcerit, leni responsione cum vace humilitatis contra rationem petenti denegat. In infirmitate positis foribus diligenti cura & promptissimo affectu ministrat. Similiter pauperum curam gerat: in omnibus timorem Domini proponens, & sciens se illi exinde rationem reddituram, si non pro ejus præceptis implendis hæc omnia faciat, memor semper illius qui dixit: *Qui mihi ministrat, me sequatur.* Omni ergo operi bono quod facimus, Domini timorem jungamus. Sic in omnibus curam agat, ut in nullo negligentiz damna incurrat. Avaritiz & cupiditatis pestem animo fugiat. Similiter sicut non avara, sic non sit prodiga, id est, sicut danna omnipotentis Dei sub avaritiz vicio occultando subtrahere non debet, sic sine justa dispensatione nimis fixerando communem substantiam non debet diripere; sed omnia per discretiorem temperando pensare. Et si non habeat quod ab ea queritur, quod tribuat, sermone leni sine ulla asperitate in responsione præcedat; ut dulcedo cordis & vocis responsione pateat: juxta illud quod scriptum est: *Favus mellis sermones Prov. 16. boni.* Et illud: *Sermo bonus super datum Eccl. 12. bonum.* Ita sibi commissum opus ad mercedem noveat pertinere, si omnia cum humilitate & pietate studuerit facere. Et quamvis quod petitur non sit unde tribuantur, nullatenus respondeat se non habere; sed dicat fidei voce, *Domini dantur.* Ea verò quæ danda sunt, sine mora tribuantur; ne scandalis occasio, aut offensivus casus ex ipsa tarditate generetur; memor semper præceptorum Domini, qui neminem suorum patitur scandalizari.

CAP. V. *De se invicem diligendo, vel sibi invicem obediendo.*

DILIGERE se ad invicem in Christo Monachiz in Monasterio quanta cura debeant, per Evangelium Joannis Dominus demonstrat, cum dicit: *Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem. Mayorem dilectionem vobis habet, quàm ut auram suam ponat quis pro amicis suis.* Et illud: *In hoc cognoscet omnes, quia mei dilecti sunt.* Diligere ergo præcipitur adinvicem, ut invicem salvemur: ut per mutuum dilectionem cum unitemur, qui nos dilexit, juxta Apo- Apoc. 1. calypsin, & lavet nos à peccatis nostris in sanguine suo. Si ergo foror sororem propter Chri-

Christum diligit, ut Christum à se per temporalem dilectionem non repellat. Quia vera & secundum Christum dilectio est, proximæ malum non operari. Diligatur ergo proxima non carnis affectu, sed pietatis ministerio: diligatur puritate, diligitur religione, diligitur mansuetudine, diligitur charitate: ut in omni semper amore Christus inveniatur; & non secundum sæculum, sed secundum Deum maneat amor. Sic enim à Domi-

confitebor aduersum me iniquitatem meam, & tu remisisti impietatem peccati mei. Quantum valet pura & non tarda Confessio, ut sic secuta eam subsequatur impetratio! Confessus se aduersum, ut facinororum molem pelleret; de se ingenuit confitendo, glorificauit remissionem recipiendo: dolendo patefecit crimen, dando redintegravit spem. Non enim præcessit spei fiducia quia meminerat se olim pet Spiritum sanctum à Domino illuminatum dixisse: *Quia apud te est propitiatio, & propter legem tuam sustinui te Domine.* Et iterum: *Quia apud Dominum misericordia est, & copiosa apud eum redemptio.* Apud quem misericordiam perennem agnoscit, apud eum copiosam & redemptio. Quæramus ergo ubi misericordiam, ubi redemptio manere jam novimus copiosam. Crescat dolere post ruinam, ut culpæ inveniatur medicina. Confitemini inuicem delicta, ut nostra nobis omnipotens dimittat peccata. Sic nos scriptura dicendo hortatur: *Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro inuicem.* Quanta clementis iudicis pietas erga uos diffusa dignoscitur, ut quod actibus ærumuosis facinus contractum fuit, mutua prece solvatur! Detur ergo mutua orationis solacium, ut inuicem orando cupiatur præsidium. Magis etenim copia fructuum habetur, quando ex revelatione delictorum salus acquiritur. *Reuelata*, inquit Psalmista, *Psalm 36. Domino uiam tuam, & ipse te eruetur.* Si reuelando peccata nutritur anima, quotidiano ergo studio per confessionem reuelentur, ut quotidiana medicina vulnera sanentur. Sed quibus horis congruentibus quotidiana delicta sunt abluenda, à nobis inferendum est. Quidquid post completorium per opacæ noctis spatia mens vel caro per facilitatem deliquerit, post secundam per confessionem curandum est expiari. Quidquid verò diurno actu, vel visu, auditu, cogitatu, tepescendo deliquit, nonz horæ expleto cursu ut purgetur censendum est. Post verò quidquid ab hora nona mens maculæ atraxerit, ante completam confitendum est. Illud tamen Abbatissa studere debet, ut post secundam scholam ingrediens peracta oratione nullam foras egredi permittat, nisi prius detur confessio. Similiter & post nonam, vel ante completorium faciendum est. Hæc verò fores, quæ pro gravibus culpis in poenitentia detinentur, in Ecclesia cum cæteris quæ communicant non stent; sed in alia Ecclesia secretæ cursum cantent: & expleto cursu egredientes ante fores Ecclesiæ, in qua communicant cursum explent, stare præcipiantur: & egrediente Congregatione supra humum prostrate rogent pro se Dominum exorari, ut: *gravia*

Pg. 129.

Iac. 5.

Psalm 36.

Math. 23.

Sep. 2.

1. Joan. 5.

Math. 6.

Luc. 3.

Col. 3.

Math. 6.

uo præcipitur: *Dilige proximum tuum sicut teipsum.* Si soror forem diligit sicut semetipsam; nunquam peccati maculam incurret, sed cultu pietatis ac dilectionis ornata æterna præmia accipiet. Maneat ergo semper in corde dilectio, ut antiqui hostis livoris virus extinguat; per quem in primordio protoplasto decepto mortis patefecit introitum, sicut scriptum est: *Invidia autem diaboli mors introiit in orbem terrarum.* Diligatur proxima, ne odii macula cruenta homicidii crimen incurrat, sicuti Joannes Apostolus testatus est dicens: *Qui odit fratrem suum homicida est.* Diligatur proxima, ne per aliqua discordiæ fomenta re:enta proptii facinoris vinculo non solvatur: sicut Dominus in Evangelio testatus est, dicens: *Si non dimiseris hominibus peccata eorum, nec Pater uester caelestis dimittet uobis peccata uestra.* Remittamus proximis, ut ab omnipotente remittatur nobis. *Dare*, inquit, & dabitur uobis. O quam iusta commutatio! o quam pia miseratio, dando accepisse, accipiendo donasse! Nulla iurgiorum incrementa, nullave nutrimenta retineantur. Sic & Apostolus hortatur dicens: *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes iracundiam, sicut & Deus in Christo donauit uobis.* Nihil aliud dare præcipimur, nisi quod nobis dari petimus. Sic & orando dicimus: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimissimus debitoribus nostris.* Debitoribus dimittendo nos relaxamur à debito. Soluamus ergo per dilectionem & amorem proximos, ut nos à nostris criminibus pietate & misericordia solua Deus. Amen.

CAP. VI. De assidui danda confessione.

CONFESSIO quam crebra & sagaci cura danda sit, multorum Patrum iuxta scripturarum seriem traditio demonstrauit. Danda ergo confessio semper est, ut veterescentem mentis statum, & peccatorum tenebris quotidianis illecebris fuscaturum, rudem semper custodiat: sicut scriptura docuit dicens: *Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso uita procedit.* Sic quippe beatus David orando Domino dicebat. *Delictum cognitum tibi feci, & iniquitates meas non operari: Dixi*

Prov. 4.

Psalm. 51.

Pſalm. 50.

Pſalm. 131.

Pſalm. 50.

commiſſa contritione deſeantur cordis ; meminentes illud : *Cer contritum & humiliatum Deus non ſpernit*. Et, in *humilitate noſtra memer ſuit noſtri Dominus*. In oratione poſita ſemper poenitens dicat : *Averte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele* : ut ira arguentis judicis, & in proximo vindictam reddentis, pet piæ mentis aſſectum hanc humili oratione ſedetur.

CAP. VII. *De non manifeftrandis fororum confeſſionibus.*

ABBATISSA vel Præpoſita, vel quælibet ſeniorum fororum cui ab Abbatiſſa fuerit commiſſum ut confeſſiones recipiat, crimina minuta vel maxima nullatenus manifeſtent, niſi ſolo juſto judici, qui omnium contententium crimina lavat. Illa enim quæ confeſſa eſt ſua vulnera verècundè, non ad opprobrium recipiendum, ſed ad ſalutem redintegrandam confeſſa eſt, juſtum habens teſtem Deum, à quo & mædici expeſtat. Ea verò ſenior quæ recipit, cum gravitate & moderatione penes ſe occultando honeſtiſſimè teneat, ne dum alterius vulneri medicinam inſundit, ſux mentis corruptam nitorem. Nulla tamen Monacharum vel confeſſionem recipere, vel poenitentiam dare ſine ordinatione Abbatiſſæ præſumatur; ne vitium commiſſum Abbatiſſæ celetur, ſed omnia per ejus noticiam agantur. Si verò inventa fuerit, quæ hoc propoſitum Regulæ violare conetur, gravi poenitentia ſcientia corripatur; quia delicti fomitem Abbatiſſæ voluit occultare.

CAP. VIII. *Qualiter ad ſignum Domini cum ſurgendum eſt.*

QUANDOCUNQUE vel diurnis vel nocturnis horis ad opus divinum ſignum inſonuerit, mox cum ſummâ feſtinatione ſurgendum eſt, ac ſi præco regis inſonet, omni opere quod in manibus habebatur poſtpoſito; ut nihil operi Dei præponatur: ſed mens ad ſonitum præconis intenta, & operi Dei innixa, cum omni gravitate & manuſuetudine ad intonandam gloriam majeſtatis ejus, & pietati ejus gratias referendas feſtina currat. Et ſi moroſè & ſegniter veniat poſt primi pſalmi qui in curſu canitur finem, noverit ſe à ſuo ordine dum curſus expletur revocari, & in loco ultimo poſitam, id eſt, in eo loco qui talibus negligentiſſimis fuerit deputatus, aſtare, & ibi cum verècundia metu expeſtare, & poſt expletum curſum proluxa venia ante cœtum fororum egredientium ſatiſfacere. Nam foris omnino non ſegregentur, ne à ſomno detente dormiant, aut in aliquo

maligno hoſti adeundi detur occaſio. Intus etenim poſita nec totum perdit quod corperat, & verècundia ac metu frangitur, dum ab omnibus videtur. Et quando cæteræ expleto officio foras egrediuntur, illa in Eccleſia pro ipſa tarditate poſita duodecim pſalmos ſuper curſus ſeriem cantet. Si verò ex tota curſum ſuum perdidit, præcipuè nocturnis horis, in quibus nullum alium opus impendit, ſuppoſitione damnatur. Horas verò ad curſum procurare juxta diſpenſationem Abbatiſſæ debet, cuius mente ſolicita & impigra fueris ad hoc opus idonea inventa, ut opus Dei non tardetur. Si verò quælibet occasione à juſto ordine deviatum fuerit, ut non ſecundum ſuum ordinem horæ cuſtodiantur, ſuppoſitione damnatur.

CAP. IX. *Qualiter in Monasterio ſilentii regulam vel diurno opere, vel ad menſam debeant cuſtodire: vel ad menſam quomodo ſit legendum.*

REGULAM ſilentii omni tempore ſervandam ſanctorum ſcripturarum ſeries declaravit, dum per Prophetam dicitur: *Calce iuſtitia ſilentium & pax*. Tacendum namque eſt ab otioſis & frivolis, & ſcuturibus, & pravis & malitiſſis ſabulis; de quibus Propheta orabat dicens: *Pone ſiſ. 32. Domine cuſtodiam ori meo, & oſtium circumſtante labio meo. Non declines cor meum in Pſalm. 140. verba mala*. Ceſſandum quippe eſt à ſabulis ſuperfluis, ne damnationis per ineffrenatæ mentis ignaviam anima fructum capiat: quia non ſolum de ſcurrili & injurioſo ſermone, ſed etiam de otioſo, juxta Domini præceptum, rationem ſumus redditori. Quid aliud debeat Monacha ſtudere, quàm ſoli Deo, in quo ſemel deſiderium fixit, & oris ſermone & animæ deſiderio vacare? Omnibus ergo horis diurnis, præterquam ad menſam, ab hora ſecunda uſque ad completam quidquid utilitas ſacræ Regulæ popoſcerit, per Abbatiſſæ comæntum loquendum eſt. Ab hora verò completionis, cum oratio ad ſonnum capiendum datur, nulla omnino loqui præſumat, niſi grandis neceſſitas Monasterii popoſcerit. Cui ab Abbatiſſa fuerit ordinatum, loqui ſtudeat, vel etiam à Præpoſita, quæ curam aliarum portat. Ad menſam verò nulla penitus præter Abbatiſſam, vel cui Abbatiſſa præceperit, pro communi neceſſitate fororum loqui præſumat: ſed omnes intento animo gratias reddentes creatori in cordibus ſuis cibi ac potus ſolidæ menſuræ largitione fruuntur. Portaria verò quæ pro neceſſariis cauſis alloquium expetierit Abbatiſſæ, loqui

loqui permittatur : quia forsitan talis supervenerit necessitas, quæ moram habere non debeat. Ante mensam verò semper Capitulum Regulæ unum aut amplius, si Abbatissæ placuerit, legatur : ut cum cibus carnem reficit, lectin animam fatiet. Hæc omnia cum gravitate animi & mæderatione leni fiant, quatenus in his omnibus Dominus delectetur. Festis verò Domini diebus, id est, Nativitate Domini, vel Paschæ solemnitate, ac Theophania, vel Pentecostes, vel si qua sunt alia Domini vel sanctorum Martyrum præcipua facta celebranda, si ex permisso Abbatissæ fuerit, ad mensam loqui non negamus : sic tamen, ut pressa non diffusata voce loquantur ; ne garrula voce in sonum prorumpentes, magis desidia quam lætitia judicetur. Et ipsa confabulatio talis sit ex colloquio scripturarum, quæ animæ lucrum faciat, non damnum. Silentium verò in penitentia accipientes omnimodis studeant custodire, ut de vera mortificatione mereantur fructum recipere. Dux verò, in quocunque loco fuerint positæ, nullatenus sine tertia, teste Inqui præsumant : sed tres semper positæ necessaria colloquantur.

CAP. X. *De ratione mensæ qualiter administrandum vel observandum sit.*

MENSÆ administratio vel observatio quanta æqualitate vel sobrietate percurrere debeat, Abbatissæ scientia est trutinandum : ut in omnibus, sicut decet Dei ministras, religionis vigeat fomes. Ministrandum namque est omnibus æquali libratione tam potus quam cibus, prout tempus, sive solemnitates, sive abstinence, sive quotidiani usus poposcerint. Quotidianis etenim diebus sufficere decernimus duo fercula, exceptis pomorum donis : de leguminibus vel de oleiis conferta, seu farinæ qualibet conspersio. Omnibus etenim æqua mensura ministrandum ; præter si ætas infirmior, quæ sustinere non valet, aut ægritudo corporis, aut novellæ conversationis novitas improbata sufferre non queat, quod Abbatissæ iudicio pensandum est. Potus verò sinceræ liquoris, id est, cervisicæ mensura solita tribuatur : si voluntas Abbatissæ fuerit, si labor, vel festus dies, vel hospitis adventus pia precatio exigitaverit, vini potio augenda est. Et si duabus vicibus reficiendû sit, præter vini potionem similis Regula servetur. Festis verò diebus, pro reverentia sacræ solemnitatis, pluribus cibus, id est, ternis vel quaternis ferculis sunt corpora reficienda : sic tamen, ut si plura sunt cibaria numero, sint minora ; ut corpo-

ra necessario cibo reficiantur, non nimia saturitate damnentur. Sedentes verò ad mensam sorores nulla alteram comedentem sublimatione oculorum respiciat, nec alterius mensuram cibi vel potus iniqua consideratione intueatur. Quando in mensam cibus administratur, nulla prius cibum comedat, quam signum ad benedicendum insonet. Abbatissa verò vigilet, ut confestim cum cibus ministratus fuerit, signum tangere procuret ; & omnes cum signum audierint, una voce benedictionem rogent, quarum vocem Abbatissa subsequatur dicens : *Dominus dignetur benedicere.* Hoc ad omnia fercula, vel pomorum ac potus administrationem observandum est. Illud præcipuè decernimus, ut nulla alteri dare ex mensura sua, vel accipere ab altera præsumat, præter Abbatissam, vel Præpositam, cui ab Abbatissa commissum est. Si verò aut novitate, aut temeritate aliqua hæc, quæ supra diximus, fuerit transgressa, disciplina Regulæ corrigatur pro præsumptæ temeritatis audacia.

CAP. XI. *Quibus congruentibus horis hyeme, vel æstatis tempore sit reficiendum.*

AB adventu sacratissimæ solemnitatis, id est, ab introitu sancti Paschæ, quo immaculati Agni resurrectio celebratur, usque ad sacratam solemnitatem Pentecostes, qua Apostolis Spiritus sanctus fuit diffusus, id est, quinquaginta dierum spatio, ad sextam horam est reficiendum : similiter & vesperi erit conandum. Quia sacri temporis ratio exigit, ut nullus nec in Ecclesia positus tristitiam demonstret. A Pentecoste verò, si gravis labor non exigat, aut hospitem non cogat adventus, usque ad Quadragesimæ inchoationem, ad nonam, id est, semel reficient ; exceptis magnarum solemnitatum eventibus, aut si labor grandis exegerit, ut duabus reficiant vicibus. Ab inchoatione Quadragesimæ usque ad sacratissimam solemnitatem Paschæ, exceptis Dominicis diebus, ad vesperum reficiendum est ; ut ante noctis inchoationem cum statione lucis reflectionis impleatur hora. Quando verò administrandum est, singule ex singulis mensis assurgant, & sic ad coquinæ fenestram cum sobrietate venient, ut nullum strepitum pedum, vel vasorum, vel cuiuslibet soni excitent, & primum ad seniorum mensam simul omnes ministrant, sic demum ad suam mensam qua sederint deferant fercula. Præposita mensæ gubernet, quomodo ex ipsa mensa mutuatim vicibus, vel ætate iuniores si fuerint, debeant ministrare.

CAP.

CAP. XII. Quomodo quotidianis diebus manibus sit operandum.

OPERANDUM namque est omni tempore præter dies festos; ut habeatur vel propriæ necessitatis usus, vel egenis unde detur suffragium. Sic tamen operi manuum insitendum est, ut lectiois fructus non omitatur, sed statuto tempore operi detur intentio, ac deinceps lectioi divinæ vacetur. Operatio manuum ab hora secunda sumat exordium, & in horam nonam finem accipiat: ab hora verò nona lectio usuetur, si aliquando proprium aliquod opus faciendum aut vestimenti consuendi vel lavandi, aut quodlibet aliud opus, per Abbatissæ vel Præpositæ comenatum faciet. Et si fortè opus fortius supervenerit, ut matutius arripant operari, vel propter ferventem aëtem, hoc Abbatissæ arbitrio considerandum est, ut secundum quod tempus exigit, aut fortioris laboris pondus, vel ad sextam, ut iuste iudicaverit, ab opere sit quiescendum, & post quietem vel reflectionem usque ad vesperum sit operandum. Illud inter omnia vel Abbatissa si præfens fuerit coëreant, aut Præposita quæ ejus vice relinquatur, ut nullam penitus Monacham fabulis otiosis præter necessariam interrogationem vacare permittat; sed in ipso opere manuum operis Dei recordatio teneatur: id est, ut dum exterius per temporalem opportunitatem manus operibus occupantur, interius mens cum linguæ meditatione psalmorum ac scripturarum recordatione dulcescat. Ac si violatrix hujus Regulæ fabulatione deleat, silentii poena castigetur. Focos verò in schola poenitentes, si fuerint, binæ & binæ per hebdomadas faciant. Similiter ad caput sororum lavandum per singula Sabbata, vel balnearum usus per festas solemnitates præparent, aut si sunt alia extrema facienda, poenitentes faciant: ut dum mente humili & contrito corde hæc propter timorem Domini faciant, ab omnipotentis Dei misericordia celerius à suis delictis laventur. Quando ad opera eundem est, istud capitulum psallatur: *Sit splendor Domini Dei nostri super nos; & opera manuum nostrarum dirige super nos; & opus sanctorum nostrarum dirige.* Quando verò finitur opus, istud dicatur capitulum: *Benedicat nos Deus, Deus noster, & benedicat nos Deus, & meruunt eum omnes fides terræ.* Pistrices verò alternatim per vices opus commune faciant: sic tamen, ut minus tribus non sint propter loquendi necessitatem. Et si necesse fuerit ut ibidem maneat, minus quatuor non sint, & una ex eis senior sit Præposita, cujus religioni creda-

tur, quæ & loquendi licentiam habeat. Et panem quem faciunt per vices senior quæ ex eis est, Cellariæ repræsentent; ut omni custodia tutæ in nullo reprehensibiles reperiantur. Similiter & quæ in braxatorium ad cervisiam faciendum inhabitaverint, una ex eis senior sit Præposita, quæ secundum Regulam pistrices omnia custodiat: Cocæ verò per hebdomadas coquinent, ut in unaquaque hebdomada tres vel amplius, si necesse fuerit, ad coquinandum deputentur; ne impositus sine discretionem labor, unde mercedem mercari debeat, inde murmurationis fructum reportet. Ingressiones autem pro se orari rogent omnem cœtum sororum, orantes in oratione dicant: *Adjutorium nostrum in nomine Domini, Psal. 121. qui fecit caelum & terram, & i. Adjura nos Deus salutaris noster.* Exeuntes verò lavent omnium sororum pedes; & omnia vasa quæ ad necessarium usum habuerint, lavata Præpositæ repræsentent. Similiter pro se orari rogent, & hunc versum in oratione dicant: *Quoniam in Domino adjuxisti me, & consolatus es me.* Propter singulas negligentias tam cocæ quam Cellariæ viginti quinque palmarum percussioibus quotidianis diebus emendentur, ne minimas parvi pendentes culpas in majoribus procliviores reperiantur.

CAP. XIII. De utensilibus vel suppellectilibus.

UTENSILIA Monasterii, & quæcumque sunt ad commune opus necessaria, Abbatissæ cura disponantur. Et tales in Congregatione querantur, quarum & sollicitudo animi viget, & conscientie firmitas sit probata; & ipsi cura committatur, ut quæ cuique necessaria fuerint opportunitate exigente tribuantur. Et sic ipsa utensilia, seu quæcumque eis ab Abbatissa commissa fuerint, cum sollicito timoris studio gubernentur, ut mercedem commissæ curæ recipiant, & non iudicium damnationis incurrant, anteposcentes illud mentis oculis: *Maledictus qui facit opus Dei negligenter.*

CAP. XIV. Qualiter in schola debeant dormire.

CUM semper religiose & Deo dicatæ animæ, tam diurnis quam nocturnis horis paratam Deo mentem præparant, ut quamvis sopore membra torpescant, anima vigore creatoris intenta præconis pervigil maneat, juxta illud: *Ego enim dormio, & cor meum vigilat: tamen solerti custodia specialiter intuendam, ne per negligentiam maternæ sollicitudinis subiecta membra damna capiant imbecillitatis.*

Psalm. 89.

Psalm. 66.

Psalm. 74.

Psalm. 83.

Malact. 48.

Cont. 5.

tatis. Proinde ergo decernimus, ut binæ & binæ, præter infirmas & seniores, in lectulis dormiant, sic tamen, ut ad invicem non loquantur, neque se ad invicem, id est, facie ad faciem respiciant; sed una post aliam quiescens dormiat; ne antiquus hostis, qui ore libenti animas vulnerare cupit, aliquid fraudis jaculari inmittat; ut colloquendo mortalitas excitet desideria. Sic tamen fiat, ut una ex illis semper senior sit: de cujus religione non dubitetur. Juvenulas vero nullatenus simul quiescere censemus, ne in aliquo carnis advertebatu delicto rapiantur. Omnes enim, si fieri potest, una domus ad dormiendum capiatur, præter si infirmitas aut senilis ætas poposcerit, aut culpa damnaverit, aut novitas probata non fuerit, ut in cella separantur. Omnes vestitæ & cinctæ dormiant. In schola qua dormitur per totam noctem lucerna ardeat. Ad cursum vero cum festinatione surgentes, signum Crucis fronti inferatur: simulque sub silentio dicatur: *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.*

CAP. XV. De cura infirmantium qualis esse debeat.

HARUM cura quæ infirmitatibus decernitur qualis esse debet, proprietatis auctoris declarat, cum dicit: *Quæcumque vultis ut vobis faciant homines, & vos facite eis similiter.* Licet hoc in omnibus sit agendum, præcipue tamen in infirmantium cura hæc præcepto est exhibenda; quia Dominus dixit: *Infirmus suis, & venissis ad me.* Ita ergo cura infirmis quæ endæ est, ac si præsentî Christo ministrare putetur. Revera etenim quæcumque pro Christo infirmis curam impendit, Christo in infirmis ministrat. Sic tamen Abbatissæ cura, ut separatim cellam habeant cum omnibus opportunitatibus; ut nullum exteriorem laborem sentiat, quæ in infirma carne poenam portat. Et si tempus poposcerit, sicut tempus Quadragesimæ, ut cæteræ vitam immutent, infirmis semper cedendum est; ut tam potius quam cibaria uberius ministrantur. Balnearum usus, vel cura medendi summo adhibeatur studio. Saniis vero, præcipue verò juvenculis, tardius concedatur. Abbatissa talem curam de infirmis habeat, qualem se recipere à Domino sperat; ut nec à Cellaria, nec à ministris aliquam negligentiam infirmæ sentiant. Decrepita verò ætate sessis talis sit cura, quatenus nulla in eis negligentia, sed juxta arbitrium Abbatissæ, prout cuiuscumque necessarium esse viderit, consideratione pia earum imbecillitati conce-

Cod. Regul. Tom. I.

datur. Non enim hæc possunt Regulæ tenori subiacere, sed potius pietatis in eas impendendus est affectus.

CAP. XVI. De casibus qui per negligentiam aut eventum superveniunt.

NEGLENTIÆ culpa, quæ per multos casus in multis delinquitur, Abbatissæ iudicio pensanda est, id est, in resectorio, in coquina, in dormitorio, vel in qualibet utilitate aut frerigerit, aut perdidit, aut negligentem dimiserit, omnia secundum suum modulum sunt pensanda, & juxta ætatem vel teneram, vel senilem, vel viridem sunt corrigenda. Quia si in minimis negligentia vitium non corrigitur, mens vitiosa in minoribus culpis, in majora dilabitur delicta. Si foror, quæ in his casibus dilapsa, statim Abbatissæ vel Præpositæ puram dederit confessionem; & compertum fuerit non suæ voluntatis fuisse, quod casu accidit; hoc tantummodo sufficiat, ut hoc quod deliquit & perpetravit, si possibile fuerit, non denegat, & emendet cum veniæ satisfactione. Si verò non sua confessione, sed alterius proditione cognitum fuerit, prout culpæ magnitudo poposcerit, poenitentia subiacebit; quia culpam per puram confessionem non manifestavit. Si verò ex majoribus culpis, quod ad animæ majorem pertinet damnationem, aliquam commiserit, hoc secretius per puram Confessionem volens suæ manifestet Abbatissæ: ne dum tempore animi culpam detegere verecundat, cum reatu culpæ faciem diaboli interius recondat.

CAP. XVII. De eo quod nulla Monacha Monasterio debeat proprium aliquid vindicare.

PROPRII aliquid in Monasterio nihil habendum: sed potius propter nomen Domini omnia contemnenda. Quid enim proprium aliquid suum fidelis anima de rebus mundi vindicet, cui mundus crucifixus est, & ipsa mundo? Quæ semel mundo mortua, cur per aliquam temporalium rerum cupiditatem, vel desiderium zrummosum denuo incipiet vivere mundo, quæ contempto mundo coepit jam vivere Deo? Amputandum ergo est hoc vitium radicibus ab omni Monacha, ut nullam rem vel in vestimentis, seu in calceamentis, vel in quibuslibet rebus sibi vindicet, vel suam esse dicat, nisi quantum ex Abbatissæ iussione penes se præcipitur retinere, ac si custos alterius, non propriæ rei domina. Et ea quæ sibi ab Abbatissa fuerint commendata, id est, ad necessitatem præsentem,

E c c

aut

aut in vestimento, aut in qualibet re, nihil exinde aut dare aut commodare cuiquam præsumat; nisi tantum ab Abbatisa illi fuerit ordinatum. Quid enim de rebus mundi alteri forori conferat, quæ suas in omnibus voluntates propter Christum in Abbatisæ tradidit potestatem? Omnia ergo quæ in Monasterio habeantur sint omnibus communia; juxta quod in Actibus Apostolorum legimus: *Es erant, inquit, eis omnia communia.* Sic tamen communia sunt habenda, ut nulla aut dare aut accipere, nisi Abbatisa ordiante, præsumat: ne cupiditatis aut temeritatis malum incurrens in laqueum, Judæ proditoris consortio numeretur, qui solus in numero Apostolorum loculos habuisse refertur, ubi commutantium ac vendentium commercia ponebantur. Quod si huc vitio aliqua fororum delictari fuerit deprehensa, & post primam, secundam vel tertiam correctionem emendare noluerit, disciplinæ regulari subjacebit.

CAP. XVIII. *De culparum excommunicatione.*

SI qua verò soror instigante diabolo contumax, vel superba, seu inobediens, vel murmurans apparuerit; vel etiam in quocumque casu lapsa senlorum præcepta vel sanctæ Regulæ normam violare tentaverit; hæc secundum præceptum Domini, secretò à senioribus semel vel bis corripiatur. Si emendare noluerit, tunc simul ab omni Congregatione objurgetur. Et si sic emendare noluerit, tunc prout culpæ magnitudo poposcerit, secundum Regulam judicetur: id est, aut excommunicationi subjaceat, si ejus antea intellectus viguit; aut si obstinata & duræ mentis tenacitas culpæ & improbitatis perseveret, tunc corporali disciplinæ subjacebit.

CAP. XIX. *Qualis debeat esse excommunicatione.*

EXCOMMUNICATIONIS mensura qualis esse debeat, justum scientibus librare judicium culpæ modus ostendit. Levioribus enim culpis levior est adhibenda correctio; gravioribus verò serventior est adhibenda damnatio. Proinde Abbatisæ studio est pensandum, ut si aliqua soror in levioribus inveniat obnoxia culpis, usque ad indicatam sibi horam mensa privetur. De gravioribus verò seu dierum vel hebdomadarum vel mensium definitio in longius protracta correctione finiatur: ea tamen Regula, ut si amplius quam septem dierum spatium excommunicationis percurrerit, quamdiu pœni-

tenitiæ sub statuto tempore ordo reteneatur, sicut à mensa loco suo privetur, ita & in Ecclesia segregetur; ut in loco in quo ante fuit, nec psalmum canter, nec ullum ordinem teneat, usque dum satisfactione humilium cum cordis contritione ab Abbatisa vel à senioribus veniam mereatur. Excommunicata verò soror, quæ culpis gravioribus existentibus aut cellula recluditur, aut à consortio Congregationis separatur, à nullo penitus colloquia aut visitationis munus fruatur, nisi tantummodo cui præceptum ab Abbatisa fuerit. Si qua transgressa hanc Regulam fuerit, regulari pœnitentiæ subjacebit.

CAP. XX. *De his qua per sedulam correctionis curam sæpius correctæ emendare noluerunt.*

SOROR si sæpius correctæ emendare noluerit, excommunicatione pro modo culpæ corrigatur. Si nec sic aliquod proficiat increpantis correctio, tunc verberum vindictæ subjacebit. Quod si sic emendare noluerit; sed magis in tumorem superbiz elata, opera vel actus, de quibus corrigitur, defenderit, tunc Abbatisæ scientiæ regimine corrigatur: quia scriptum est: *Qui abiicit disciplinam, infelix est.* Moderante ergo scientia sanie medendi cura adhibeatur. Si lethale vulnus per fomenta castigationum, & pietatis ac lenitatis unguenta sospitati non redditur, saltem incisionibus amputetur. Et si sic sanies defecta tumorem non amiserit, tam excommunicationis sententiam, vel disciplinæ corporalis pœnam incurrat. Et si nec excommunicationis metu, nec flagelli pœna frangitur, augeatur adhuc pietatis fomes; ita ut ab omni Congregatione pro ea communis Dominus orationum officio deprecetur; ut quæ laqueo diaboli irretita tenetur, Domini misericordia ac pietate curetur. Quod si nec sic corrigi voluerit, intra septa Monasterii sub pœnitentiæ tenore ab omnibus, præter custodibus, segregata, tandem castigetur diversis correctionibus, usque dum ejus humilitas omnibus vera credulitate patefiat; quoniam & invitæ sæpè salus præstat. Nam ideo separanda est à Congregatione, ut suo vitio non maculet innocentes. Tenera verò ætas, quæ excommunicata vim nescit, non excommunicatione, sed flagello corrigenda est.

CAP. XXI. *De receptione fororis.*

SIN ullo tempore, quod abest à Christiana Religione, soror à septis Monasterii discesserit, & foras fugiens postea

reco-

44. 4.

Math. 19.

Sep. 3.

recordata pristinae religionis, & aeterni judicii perculsa timore reversa fuerit; prius omnem Monasterio emendationem pollicetur: postea si probabilis ejus poenitentia agnoscatur, tunc demum intra septa Monasterii recipiatur. Et tibi aut tertio hoc fecerit, simili pietate fovetur; sic tamen ut in extremo loco inter poenitentes recepta tamdiu examinetur, usque dum probabilis ejus vita inveniat. Si verò post tertium receptionem fugae culpa maculata fuerit, licet omnem reversionis aditum esse in postmodum denegandum.

CAP. XXII. Qualiter invicem se humiliant, vel orationes servant: vel in numeratis actibus qualiter sint servanda praecipita.

QUANTO se affectu, vel charitatis ministerio in Monasterio amant pollicetur debeant diligere, sanctorum Patrum instituta sanxerunt: sed in quibus sit actibus vel officiis demonstrandum, à nobis pro parte indicandum est. Habet denique latissimum virtutum copia ambitum, quo circumseptae facile hostem sibi super adversantem. Sunt etenim nonnullae, quae in actu videntur exiguae, & tamen vel custodita vel neglectae, aut tepelente, aut servente animi motu gemoultrantur: ut est humilitatio capitis, vel sermonum affabilis salutatio; quae aut rigidae mentis vel concordiae, aut si ceteris, purissimum patet adfectum. Servandum ergo est famulis vel famularibus Christi, ut semper intra mentis itatum ea nutriant, quae à vera humilitate & charitate non discedant: in quibus summa constat virtutum. Nam sicut nunquam sine vera humilitate vera manet charitas; ita nunquam absque vera charitate vera manet humilitas. Arripiamus ergo influere fundamentum, ut ad culmen perveniamus virtutum. Sic prius humilitas monstranda tam actu quam affectu, ut post charitatis copia aedificetur. Et quando sibi mutuatim in via vel in quocunque loco occurrerint, cum omni humilitate ab invicem flentes benedictionem rogent. Et si ex eis una senior fuerit, prius junior benedictionem pollicetur; tunc demum senior prosequatur. In cursu verò postea, prout ab Abbatisa fuerint ordinatae, vel ad psalmum canendum, vel lectiones recitandas, vel etiam ad communicandum euntes, suum ordinem custodiant: ne constitutum sibi locum transilientes in ambitionis vel arrogantiae vicio demergantur. Abbatisa verò studendum est, ut per ordinem sicut conversae in Monasterio fuerint, ita in suo ordine consti-

Cod. Regul. Tom. I.

tuantur: praeter si uberius conversatio religionis inveniatur, ut inantea promoveatur; vel si gravis culpa exegerit, ut retro regradetur. Si verò aliqua ex sororibus cognoscatur seniore affectare locum, cum verecunda castigatione repellatur: quia non debiti honoris locum praesumpfit, nec religionis commercio, sed ambitionis honorem indebitum conata est arripere. In confesso sororum, si alia supervenerit, quae juniores sunt ordine, assurgant, & seniori locum praebent. Juniores verò seniori nullatenus superbiendo contradicant; sed cum omni humilitate vel interrogata, vel correpta respondeant. Si labentem in quolibet delictum junior seniore aspexerit, non exprobrando, sed magis dolendo ad confitendum Abbatisae vel Praeposita dirigat: similiter senior juniori faciat. Ad confessionem veniens, prius prostrata supra humum, suam culpam esse dicat: sic postquam surgere jubetur, suam confessionem manifestet. Quando ad aliquod opus fieri commeatu rogatur, venia prius petatur, & sic de opere quod faciendum est commarius rogetur. Quando ad Abbatisam venit, cum omni humilitate veniam petendo accedatur; similiter quando egreditur, cum veniae petitione benedictio queratur. Nulla Monacharum pro semetipsum de propria necessitate Abbatisae suggerat, sed omnes per Praepositam quidquid necessitatum fuerit Abbatisae studeant intimare. Si Sacerdos vel quilibet Religiosus venerit, ut ei per Abbatisae commeatu sit occurrendum, à longè astantes, cum humilitate flentes genu sub silenti voce benedictionem rogent. Et si ordinatum fuerit ab Abbatisa, ut cum his aliqua sororum loquatur, cum omni humilitate & modestia ac sobrietate loquendum est: ut in omnibus his virtus humilitatis ac sobrietatis inveniat.

CAP. XXIII. De non defendenda proxima vel consanguinea in Monasterio.

DE FENDERE proxima vel consanguineam in Monasterio nullo modo permitti censemus. Quid enim aliam defendat, quae jam sibi non vivit, sed Christo, quem imitata manet crucifixa? quae propriam animam, ut uberius saluti jungeret, prius perdidit? Quae ergo proprias perdidit voluntates, ut Christi in se voluntate imperaret, cur aliarum delicta defendit, quae propria crucifixi? Et si in veritate rocinat, & non mundo jam, sed Christo vivi, cur in mundo facinoribus labentes pro qualibet familiaritate defendat? Sit ergo ei aequus amor tum in consanguinea, quam in cetera

cætera forore, quæ ei sanguinis affinitate non jungitur. Maneat ergo in omnibus amor corde clausus, nec quamquam sub disciplinæ moderamine positam tueri studeat: ne vitium defendendi in alias dimittat. Sit ergo in arbitrio corrigentis, ut quas corrigit sub amoris studio, non propriam implendo voluptatem, sed vitia corrigendâ, inferat disciplinam.

CAP. XXIV. *De nutriendis infantibus.*

INFANTES in Monasterio quanta cura & disciplina sint enutriendæ, multis didicimus documentis. Debent enim nutriti cum omni pietatis affectu, & disciplinæ ministerio: ne debilitas vel lascivie vitio sub tenera ætate maculatur, aut vix, aut nullatenus possint postea corrigi. Sit ergo in eis tanta cura, ut

numquam sine seniore huc atque illuc liceat deviare: sed semper ab ejus disciplina retentæ, & timoris Dei ac amoris doctrina imbutæ, ad cultum instruantur Religiosis. Habeant lectionis usum; ut sub puerili ætate discant, quod ad perfectam deductis proficiat. In rectorio per se mensam habeant juxta seniorum mensam positam. Seniores tamen vel duæ, vel amplius, de quarum religione non dubitatur, cum eis sedeat, ut semper timore anteposito, sub metu seniorum nutriantur. Quibus verò horis reficiant, vel somnum capant; Abbatissæ arbitrio persandum est: ut in omnibus virtutum custodia discretio reperiat.

Explicit Regula cujusdam S. ad Virgines.

L E C T O R I.

In veteri Codice, qui sanctorum Patrum Monasteria Sanctiones continet, etiam sequentes duæ Constitutiones, altera nescio cujus Regula Levitarum, altera Concilii Hispanensis secundi, post Regulam S. Isidori leguntur. Eas quoque, quia ad Virginum sanctimonialium curam ac disciplinam veterem pertinent, hoc loco placuit exhibere; ut omnes sacra antiquitatis reliquias quibus fieri potest conservandæ, etiam cum vamen. a Et pulvisculo, repræsentarem.

(*) SENTENTIA DE REGULIS DEVOTARUM.

NEMO ad eas vadat visitandas nisi qui habeat ibi matrem, vel forem, aut filiam, & propinquas, & consobrinas, sive matrem filiorum suorum. Si autem necessitas fuerit ut videant eas, ut antequam renunciarent seculo, intrarent in Monasterium, paterna debetur eis hæreditas: aut aliqua causâ manifesta est, mittit cum eis probatæ virum ætatis ac vitæ: videbunt eas, ut pariter revertentur. Nemo vadat ad illas, nisi quos supra diximus.

Si eas videre voluerint, primum facient renuntiare Patri Monasterii, & ille mittet ad seniores, qui in ministerium virginum delegati sunt; qui occurrentes eis, & cum ipsis videbunt quas necesse habuerint, cum omni disciplina & timore Dei. Cumque eas viderint, non eis loquentur de rebus secularibus. Quicumque de his mandatis præterierit, absque ulla recalcinatione negligentie atque contemptus, agat publicè penitentiam, ut possidere valeamus regna cælorum.

CONCILIUM HISPALENSE Cap. XI.

UNDECIMA actione cum consensu communi decrevimus, ut Monasteria Virginum in Provincia Bætica condita Monachorum administratione ac præsidio gubernentur. Tunc enim salubria Christo dicatis virginibus provi-

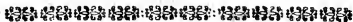
demus, quando eis patres spirituales eligimus, quarum non solum gubernaculis tueri, sed etiam doctrinis edificari possint. Hac tamen circa Monachos cautela servata, ut remoti ab earum peculiaritate nec usque ad vestibulum habeant accessum.

(*) Fragmentum hoc, quamvis id *Observationi criticæ* in Regulam S. ISIDORI HISPALENSIS jam subjunximus, ad mentem tamen Cl. Hollstienii ob variantes lectiones hac recedere placuit.

accedendi familiaritate permiffum, fed neque Abbati, vel ei qui præfici ut extra eam, quæ præeft lo-*ca* virginibus Chrifti aliquid, quod ad institutionem morum pertinet, licet. Nec cum fola quæ præeft fequenter eos colloqui oportet; fed cum testimonio duarum aut trium fororum: ita ut rara fit accessio, brevis locutio. Abfit enim ut Monachus, quod etiam dictu nefas eft, Chrifti virginibus familiares effe velimus: fed juxta ut juffa Regularum vel canonum admo-*nent*, longe fegregatos atque fejunctos, eorum tantum eadem gubernaculis deputamus: conflituentes, ut unus Mo-

nac omni probatiffimus eligatur, cujus curæ fit prædia earum ruffica vel urbana impendere, fabricas instruere, vel fi quid aliud ad necessitatem Monasterii providere: ut Chrifti famular pro anime fuz tantum utilitate follicitæ, folis divinis cultibus vivant, operibusque fuis inferviant. Sanè is qui ab Abbate præponitur, judicio fui Epifcopi comprobetur. Vefles autem illæ iisdem Cœnobiis faciant, quibus tuitionem expectant; ab iisdem denovo, ut prædictum eft, laborum fructus & procurtionis utilitatem receperunt.

Explicit.

SANCTI LEANDRI HISPALENSIS EPISCOPI REGULA, SIVE DE INSTITUTIONE VIRGINUM & contemptu mundi ad Florentinam Sororem Liber,

DE SANCTO LEANDRO HISPALENSI ejusque Regula ad Florentinam Sororem Veterum testimonia.

MARTYROLOGIUM Rom. die xxvii. Febr. item BEDA,
USUARDUS, ADO, & alii.

Hispali in Hispania natalis S. LEANDRI ejusdem civitatis Epifcopi, cujus prædicatione & industria Wisigothorum gens, adjuvante Reccaredo eorum Rege, ab Ariana impietate ad Catholicam fidem converfa est.

Idem MARTYROLOG. Rom. die xx. Junii.

Hispali in Hispania depositio sanctæ Florentinæ virginis, sororis Sanctorum LEANDRI & Isidori Epifcoporum.

ISIDORUS Hispal. de Script. Eccles. cap. xxviii.

LEANDER genitus patre Severiano Cartaginensis Provincia Hispania, professione Monachus, & ex Monacho Hispalensis Ecclesie Provinciae Baticæ constitutus Epifcopus: vir suavis eloquio, ingenio præstantissimus; vita quoque tantum atque doctrina clarissimus, ut etiam fide ejus atque industria populi gentis Gothorum ab Ariana infamia ad fidem Catholicam reverterentur. Hic namque in exilii sui peregrinatione composuit duos adversus hereticorum dogmata libros, eruditione sanctarum scripturarum distissimus, &c. Præterea edidit unum ad Florentinam sororem de institutione virginum, & contemptu mundi libellum, titularum distinctionibus prænotatum. Floruit sub Reccaredo, viro Religioso ac Principe glorioso: cujus etiam temporibus narrabili obitu actualis vata terminum clausit.

S. GREGORIUS M. PP. Dial. lib. iii. cap. xxxi.

Sicut multorum, qui ab Hispaniarum parentibus veniunt, relatione cognovimus, nuper Ermigillus Rex, Livigildi Regis Wisigothorum filius, ab Ariana heresi ad fidem Catholicam viro Reverendissimo LEANDRO Hispalitano Epifcopo, dudum mihi in amicitia familiariter juncto, predicante conversus est.

E e e 3

IDEM

IDEM Præfatione in librum Job.

Reverendissimo & sanctissimo fratri suo LEANDRO Caspico Gregorius S. S. L. Dulum te, frater beatissime, in Constantinopolitana urbe cognoscens, cum me illic Sedis Apostolica responsa constringerent, & te illic injuncta pro causis fides Wisigotorum legatio perduxisset; omne in tuis auribus, quod mihi de me displicebat, exposui, &c. Tunc eisdem fratribus, etiam cogente te, placuit, sicut ipse meministi, ut librum beati Job exponere importuna me petitione compellerent.

IDEM lib. I. Epist. XII. ad Leandrum Episcopum.

Ea qua in beati Job expositione dicta fuerant, & vobis dirigenda scribitis, nisi portitoris præsentium me festinatio coningustasset, cuncta vobis transmittere sine aliqua imminutione voluissem; maxime quia & hoc ipsum opus ad vestram reverentiam scripsi: ut ei quem præ cæteris diligo, in meo judicere labore deudasse. Præterea si vobis indulgeri tempora ab Ecclesiastica occupatione cognoscetis, quid sit jam faciendum scitis: quamvis etiam absentem corpore, præsentem mihi te semper intueor, quia vultus tui imaginem intra cordis viscera impressam porto.

IDEM lib. IV. Epist. XLVI. ad eundem.

Quanto ardore videre te sitiam, quia valde me diligis, in tui tabulis cordis leges. Sed quia longo terrarum spatio disjunctum te videre nequeo, unum quod mihi de te distavit charitas feci, ut librum Regula pastoralis, quem in Episcopatus mei exordio scripsi, & libros quos in expositionem beati Job jam dudum me fecisse cognovisti, Sanctitati vestra transmittere curavi.

IDEM lib. VII. Epist. CXXVI. ad eundem.

Sanctitatis tua suscepi Epistolam, solius charitatis calano scriptam. Ex corde enim lingua tinxerat, quod in chara pagina refundebat. Boni autem sapientesque viri cum legeretur assuerunt, quorum licet viscera in compunctione commota sunt. Capit quisque amoris manu in suo corde te rapere: quia in illa Epistola tua mentis dulcedinem non erat audire, sedcernere. Accendebantur & mirabantur singuli, atque ipse ignis audientium demonstrabat, qui fuerat ardor dicentis. Nisi enim prius in se juices ardeant, alium non succendant. Ibi ergo vidimus quanta charitate tua mens arserit, qua sic & alios accendat. Vitam verò vestram, cujus ego semper cum magna veneratione reminiscor, minime noverant, sed eis altitudo vestri cordis potuit ex humilitate sermonis.

Observatio critica in Regulam sequentem.

S LEANDRUM Hispanensem Episcopum, & S. Isidori fratrem seniore, ad adolescentiæ monastica vita cultorem, ac Benedictina disciplina apud Hispanos insignem propagatorem extitisse, consentiunt omnes; quamvis in hac præsentis Regula pro Virginitate scripta nullam S. Benedicti mentionem faciat. Nec sane ex tali silentio aliquid contra S. Episcopi monachatum Benedictinum inferri debet; cum S. Benedictus Regulam suam non pro Sanctimonialibus Feminis sed pro Monachis scriperit, & præter hæc Regula XXI. capitulis contenta potius dicenda sit Exhortatio & Admonitio, omnibus sacris Virginitatibus data; quatenus illa mundanæ pompæ contemnant, & soli Deo spirituali suo sponso inservire student. Habuit enim S. LEANDER forem Florentinam, qua simul cum matre ingressa fuit monasterium extra patriam situm. Eandem ad perseverantiam exhortatur, præque & sabateria vorita dedit, qua quidem vita monastica normam rite consuevit. Hanc igitur Regulam Florentinæ, per gratiam tibi in Christo Filiz & Sorori inscripsit, & imprimis omnium terrenorum contemptum inculcat, nihil in terris esse amore & affectu sacre Virginitatis Signum asserens, sed ad cælestia aspirandum ait, ubi verum virginitatis præmium inveniet. Monet vitandos esse laicos mulieres uti organum Satana; quippe quod amant, hoc suggerunt, & eas res infirmant aliorum auribus, qua in suis desideriis versantur. Vitandos quoque viros quantumvis sanctos, ne videndi jugitate aut infametur utriusque sanctitas, aut peccet. Lectionem assiduum & meditationem rerum spiritualium inculcat, esum carnis prohibet sicuti & balnearum, nisi infirmis, atque silentium mandat sicuti in monasterio perseverantiam; quatenus & multarum societate proficiat, ac earum affectui

assequi valeat merita, quorum imitetur exempla. Sanctus autem LEANDER hanc Regulam paraveticam piissima sorori Florentinae inscripsisse videtur post adeptum Episcopatum Hispalensem, quem ab anno DLXXV. ad annum DCIII sanctissimè vixit.

INCIPIT IN CHRISTI NOMINE

S. LEANDRI HISPALENSIS EPISCOPI

de Institutione Virginum & contemptu mundi
ad Florentinam Sororem Liber.

LEANDER Dei misericordia pergrate in Christo mihi filie & sorori
FLORENTINÆ.

PERQUIRENTI mihi, soror charissima Florentina, quibus te divitiarum cumulis hæredem facerem, qua te patrimonii sorte ditarem; multæ rerum fallacium occurrebant imagines: quas cum ego ut impertunas muscas manu mentis abigorem, tacitus agebam: Aurum & argentum de terra est, & in terram revertitur; fundus & patrimonium reditus vilia & transitoria sunt, *præterit enim figura hujus mundi.* Quidquid enim sub sole conspexi, nihil te dignum, soror, arbitratus sum; nihil muneri tuo credidi esse gratissimum: omnia mutabunda, caduca, & vana fore conspexi. Unde veram esse attendi Salomonis sententiam, dicentis: *Magnificæ opera mea, edificavi mihi domos, plantavi vineas, feci hortos & pomaria, & confeci cunctis generibus arborum, instruxi mihi piscinas aquarum, ut irrigarem silvam germinantium lignorum. Pofeci servos & ancillas, multaque familiam habui: armenta quoque & agnos ovium, greges quoque caprarum, ultra omnes qui fuerunt ante me in Jerusalem. Conseruari mihi argentum & aurum, & substantias Regum ac provinciarum: feci mihi cantores & cantatrices, & delicias filiarum hominum: scyphos & urceos in ministerio ad vina fundenda. Et supergressus sum epibus omnes qui fuerunt ante me in Jerusalem. Quam igitur omnem mortalium pompam tali termino conclusit, ut diceret: *Cumque me converterissem ad omnia que fecerant manus mea, & labores in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi, & nihil permanere sub sole.* Et iterum ipse dicit: *Detestatus sum omnem industriam meam, quam sub sole studiosissimè laboravi, habiturus hæredem post me, quem ignoro, utrum sapiens aut stultus sit, dominabitur in laboribus meis quibus desudavi & sollicitus fui, & est quidquam tam vanum? Undè cessavi renuntiareque cur meam ultra laborare sub sole.* Tali quoque informatus oraculo, non esse me paren-*

1. Cor. 7.

Eccl. 2.

tem verum existimares, soror, si te iis ditarem rebus, quæ stabilitate nulla confisterent: quæ mundanis subiectæ casibus te destituerent, nudamque relinquerent. Aerumnis quoque te cumularent, & timori metulque subijcerem, si ea quæ fur auferre poterat, fulcare tineæ, ærugo vorare, ignis absumere, terra obruere, & jua delere, sol torrere, imber sordare, glacies stringere, tuæ germanitati conferenda esse putarem. His certè rebus humanis implicatus animus à Deo avertitur, & ab illa immobili ac permanentis veritatis forma recedit. Nec potest ad se admittere divini verbi dulcedinem, aut Spiritus sancti suavitatem, peccus quod tot mundanis agitur molestiis, tot curarum temporalium stimulus verberatur. Si ergo te his nexibus alligarem, talibusque onerarem ponderibus, & mole terrene cogitationis opprimerem, inimicum me, non parentem deberes estimare; interemptorem, non fratrem esse sentire. Eja soror charissima, quoniam quidquid axe cœli concluditur, terrena sustinent fundamenta, & telluris super faciem volvitur, nihil dignum quo ditari posses invenimus; supra cœlos, querendum est, unde munus virginittatis auxiliis; ut ibi præmium & patrimonium virginittatis invenias. Ex compensatione enim integritatis meritum agnoscitur, & de sua retributione pensatur. Quanto enim vilis putaretur, si transitorii terrenisque ditaretur muneribus; tanto præclara est virginittas & excellens, quæ calcatis abdicatisque mundanis voluptatibus, dum in terris Angelorum servat integritatem, Dominum Angelorum sortita est portionem. Quæ ergo est virginittatis hereditas? Nonne ea, quam dicit psalmista? *Dominus pars hereditatis mea?* Psalm. 15. Et iterum: *Portio mea Dominus?* Vide Psalm. 128. soror quantum profeceris: vide quam summum teneas apicem: ut multorum gratiam

gratiam beneficiorum in unum eundemque invenieris Christum. Sponsus est, frater est, amicus est, pars hereditatis est, amicus est, Deus & Dominus est. Habes in eo sponsum, quem diligas : *Speciosus est enim forma pra filiis hominum.* Est verus frater quem tenetas : adoptione enim & tu ejus filia, cujus filius est ille natura. Est amicus de quo non dubites : ipse enim dicit : *Una est amica mea.* Habes in eo hereditatem qua ambias : pars enim hereditatis tuae ipse est. Habes in eo pretium quod agnoscas : quia sanguis ejus redemptio tua est. Habes in eo Deum a quo regaris : Dominum quem metuas & honores. Totam sibi in Christo prerogativam virginitas vindicat : ut ante quam tremunt Angeli, cui serviunt potestates, cui virtutes obtemperant, cui caelestia & terrestria genuflectunt ; hunc sibi virgo sponsum vindicat ; ad hujus thalamum ornata virtutibus properet : hunc cubili cordis, casto cubili confoveat. Et quid amplius ei conferre potuit, cui se Christus sponsum tribuit, sanguinem suum dotis ac muneris titulo compensavit ? Solent ergo qui uxores ducunt dotes tribuere, conferre praemia, & ad vicem perdendi pudoris sua tradere patrimonia ; ut emissis potius quam duxisse videantur uxores. Tuus, virgo, sponsus dotem tibi sanguinem suum dedit ; eo te redemit ; eo te suae copulae sociavit : ut pudorem non perdas, & habeas praemia. Quanto enim munificentissimus est dotis praemium, tanto est amor immensior. Multum enim diligit, quam proprio sibi sanguine despiciat. Et ob hoc suum corpus vulneris ictu & telo gladii maluit speriri, ut tuam sibi integritatem emeret, pudicitiam conservaret. E contrario enim curavit hominem : ut sicut mors ejus vita est nostra, ejusque humilitas nostrae est superbiae medicina ; sic & vulneribus ipsius nostra integritas empta est, qui ideo ferri se vulnere voluit, ne malleo universae terrae nos ferire sineret.

1. Cor. 7. *Pretio enim empti estis,* ait Apostolus, *velite fieri servi domini.* Cur virgo dare vis corpus viro, quod jam est redemptum a Christo ? Alius te redimit, & alii nubere cupis ? alterius pretio libertatis militas, & spontanea te servitute condemnas ? Si mundus omnis titulo dotis scribitur, quid pretiosius sanguine Christi, quo redemptus est mundus ? Appende mercedem & pretium, ut videas plus valere qui redemit, quam id quod redemit. Quanto itaque pravè intelligit virgo, quae contempto emptore mercem sequitur : & sanguine Christi postposito, mundum qui redemptus est amplectatur. Non sum idoneus loqui,

foror amantissima donum, abscondum oculis, celatum auribus, intelligentiae oblatum. Quod omnes esse sperant Sancti, & post resurrectionem cuncta praetolatur Ecclesia fieri, vos jam estis. *Corruptibile hoc,* ait Apostolus, *induet incorruptionem.* Sed revera post resurrectionem corporis. Ecce vos incorruptionis gloriam jam scitis. Vos istam jam in praesenti saeculo partem gloriae possidetis. Quanta est enim beatitudo, quae vobis reponitur in futurum ? quae vobis corona manet in aeternum : quae incorruptionis gratiam, ad quam multi pervenire desiderant, hic habetis ? Gaude ergo talem te esse, qualis Dei formata es manibus. Ille ergo integrè condit utique, quam integritate ditavit ; quae ad integritatis praemia praeparavit. Perversi enim naturalè corruptum homines, quam Deus formavit integram. Et haec offensiva humani generis prima : haec danatae originis causa ; dum protoplasti esse noluerunt, quod fuerant conditi : idcirco meruerunt in se & in prele damnari. Reparatae castimoniae in vobis retentaculum, o virgines, quod perdididerunt in paradiso primi homines. Vos enim conditionem servatis primigenarum hominum, quae tales perseveratis, quales illi sunt instituti. Sed cavete exempla eorum. Heu pro dolor, foror charissima, fuge primorum hominum exempla : horresce serpentis antiquissimi sibilum ; ne incipiat tibi germinare spinas & tribulos vitata terra, & quae pro insigni virginittatis illa rosasque parcurit debet, urticam & paleam producat : istam, quae urat, illam, quae laceret. Vos enim estis prima delibatio corporis Ecclesiae. Vos itaque ex tota Christi corporis massa oblationes Deo acceptae, & in supernis altaribus consecratae. Pro vestro enim proposito, & pro fide sua, omnis Ecclesia nomen virginittatis indepta est, dum in ea melior pars & propensior vos estis, quae animae corporisque vestri integritatem Christo dedicatis. Et licet in omnibus suis generaliter membris fide maneat virgo, tamen suorum parte membrorum, quod estis vos, non incongruè virgo etiam corporea ; genere scilicet illius locutionis, quo aut totum à parte, aut pars nominatur à toto. Meditare ut columba, sanctissima virgo, & mente pertracta, quae in futuro tibi maneat gloria ; quae non adquevisisti carni & sanguini ; neque corpus illud sanctissimum prostrasti corruptioni. Age ergo, cogitare praesume, intellige, quibus te amplexibus cupiat Christus, quae mundi calcasti illecebras : quo te desiderio chorus ille expectet virginem, quam ipsius gradibus properantem caelorum ardua vident,

1. Cor. 15

1. Cor. 4

1. Cor. 6

1. Cor. 7

vident, quibus chorus ipse virginalis pervenit ad Christum. Gaudet & Maria mater Domini, apex & specimen virginitatis, incorruptionis mater, quæ exemplo suo genuit, & manet integra : vos documento suo peperit, & dolores nescivit : genuit sponsum, & virgo est. Fœlix ille venter, qui novit gignere, non corrumpi. Beata illa fecunditas, quæ pariendo implevit mundum, hæreditavit cœlos, nec amisit velamina virginitatis. Ardeat cor tuum soror, igne illo, quem Christus misit in terram. Excitet te flamma ignis ejus, & chorus ille virgineus prosequens Mariam. Ipsam ergo oculo mentis suscipe : ipsos comitare chorus : ipsis te animi desiderio jungere, ibi festina ; ibi propeta : ibi *repasitæ est corona ipsittæ, quam reddet tibi Dominus justus judex in illa die.* Senti fratris animum tuos desideratæ profectus, senti fratris concupiscentiam : velie te esse cum Christo. Qui etsi in me non habeo, quod in te perferre volo, perdidisti me doleam, quod te tenere desidero : erit mihi interim quædam portio remissionis, si tu quæ pars melior nostræ est corporis, in via peccatorum non steteris ; si quod tenes, firmissimè teneas. Heu mihi, si alius accipiat coronam tuam. Tu apud Christum tutamen meum ; tu charissimam meam pignus ; tu hostia mea sacratissima, qua expiari à colluvione peccati non dubito. Si tu accepta es Deo ; si tu casto cubili cum Christo cubaveris ; si tu Christi amplexibus fragrantissimo virginitatis odore inhæseris, profecto peccatis nemor fratris obtinebis pro reatu germani indulgentiam, quam poposceris. Non te contritabit, qui te suæ copulavit societati. Sinistra ejus, in qua est honor & gloria, sub capite tuo : & dextera ejus, in qua est longitudo vitæ, amplexabitur te. Talibus sponsi oblata amplexibus, meam veniam postulans obtinebis. Amor tuus in Christo erit indulgentia mea : & quantulumcunque spem remissionis habeo, si soror quam diligo, ad nuptias Christi transferit ; atque in illo terribili metuendoque judicio respiramentum aderit, ubi de factis, actibus, vel de commissis discussio fuerit : ubi de meis dispendiis, heu mihi, sum cogendus reddere rationem, tu solatium meum, tu respiramentum meum. Et vindicta quæ mihi debetur pro negligentia mea, sortè castitatis tuæ sedabitur intercessione. Defendes me profectu tuo à meo reatu operis, si tu Christo adhæseris, & si tu illi placueris, ego unde ei displiceo non gravabor, dum tibi indulget, mihi parcat : nec perire fratrem sinet, cujus spondit forem. Per te sortè mihi donabitur chirographum quod

Cod. Regul. Tom. I.

contraxi : dum te Christus fovet charitate, me non punit pro crimine. Misereere foror non tantum tui, sed & mei ; ut unde tibi restat gloria, saltem mihi vel venia concedatur. Multæ in tua erunt virgines comitatu : cum iis facilè impetrabis pro me quod poposceris. Imo ipsa mater & dux virginum Maria suam interpellabit pro tuo merito filium : & ne te contritet pro me orantem, me eriget fortè jacentem, & conscientie reatu mentem consolabitur. Non confundatur spes mea per te ad Deum. Meo igitur hortamento, meo ministerio, Dei quidem dono, sed meo obsequio, hanc tenes professionem. Sit ergo mihi integritas tua causa veniæ, quæ tibi erit causa coronæ. Averte quæso oculos à mundi fallis inanibus. Cœlos aspice, ubi est sponsum tuum. Illuc animum dirige, *ad Christum est in Dei dextera sedens. Omne enim quod in mundo est, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum est.* Quæ sursum sunt quare : ubi est vita tua, illuc sunt & desideria tua : ubi est sponsum tuum, ibi sit & thesaurus tuus. Nolo te moveri voluptate faculi : nolo te fulgore carnis decorari. Cito novet alienam libidinem caro ornata ; & aspectus juvenum in se provocat, quæ se componit ut ornata procedat. Placere velle oculis alienis, affectus est meretricis ; & ad sponsi celestis refertur injuriam, si ita incedas ut oculis libidinosis placeas. Esto quæso judex inter nubentes & virgines : spem utriusque considera : quis quam tenetæ viam æstima. Virgo studet placere Deo ; nupta sæculo. Virgo servat integritatem qua nata est ; nupta corrumpitur. Et quale est, ubi non permanet integra, ut cepit esse natura ? Primum divino operi irrogatur injuria, dum quod ille formavit integrum, libidine corrumpitur, libidine maculatur. In vos Deus cognoscit opus suum ; quas tenet sæculum, & non corrumpit ; quas tales Deus recipit, quales fecit. Omnia itaque restauranda sunt in resurrectione, quæ nunc percunt de corpore. Virginitas semel perditæ, nec hic reparatur, nec in futuro recipitur. Verum est quod Deus præceperit nuptias ; sed idcirco, ut inde nasceretur virginitas : ut multiplicata virginum successione, lucraretur in prole, quod perdidit nuptiæ. Et radix & fructus nuptiarum virginitas est. De conjugio certè nascitur virgo : quæ si non corrumpitur, ad nuptiarum additur premium. Habent nuptæ unde lætentur, si sui fructus celesti horreo reponantur. Tu quoque communium parentum cumulabis merita : tuis utrique honoribus munerabuntur : te prole Christo adherente, ipse recipiant in fructu, quod in

F f f

ccpsi

1. Tim. 4.

Chal. 1.

Col. 3.
1. Joan. 2.

cepisse perdidderunt. Recole, mea soror, & claudere oculos, ne videas vanitatem. Prima pericula nuptiarum hæc sunt: corruptio, corruptionis fastidia, pondus uteri gravidati, dolor partus plerumque ad discrimen mortis perveniens: ubi & munus nuptiarum perit & fructus; dum simul mater cum prole deficit, & omnis illa pompa nuptialis mortis frustratur termino. Quam putabant causam esse lætitiæ, quis cum occasione interimendi invenit? Quid aget post mortem, quæ totam lætitiæ nuptiis deputavit? Quæ viro placere voluit, non Deo, quid aget dum exit à seculo? Quæ sollicita fuit quomodo placeret mundo, quam poterit habere partem cum Christo? Quæ primum non bene viris se distrahant, simulque cum pudicitia libertatem perdunt, quando captivam virginitatem suscepta dote adflicunt. Quid miseræ illi remanet, quæ pudorem venditat? Quod si forte mundi, ut fieri solet, casu perdat donationem, tunc & pudore caruit, & amisit pretium. Vides quam nuda & destituta in utroque remansit! Pro viro certè gemino timoris addicta periculo, timet bonum perdere, timet malum habere. Quis ergo inter hæc medius est locus lætitiæ? Quas formas lenocinii meditatatur ut placeat oculis? quibus peregrinis odoribus inficit vestem? & ut oblectet sensus, cutem mentitur alienâ. Quæ fucio illam vario adulterat figmento faciem: ne sit ipsa quæ nata est; & decipiat virum specie aliena, non propria. Vides si non maleficii genus est, excogitare artem qua provocet libidinem alienam. Et quæ sic corruptam faciem, quam putas corruptam habet mentem? Triplex commisit adulterium: mentis, quæ talem meditata est fraudem: corporis, quæ figmento mutavit speciem: vestitus, quæ non proprio, sed alieno fragrat odore. His malis virgo nescia, sexum habet, & sexus necessitatem ignorat. Fœminæ fragilitatis oblita rigore virili subsistit, atque infirmum sexum virtute solidavit: nec addidit servituti corpus, quod lege naturæ viro subjacet. Fœlix virgo, quæ corpus trahit ex Eva, non poenam! Illa peccati merito audit; *Sed viro potestate eris, & in doloribus paries.* Tu virginitatem adeptæ, à tali jugo excussisti cervicem; nec pressa jugali necessitate curvaberis ad terram, sed in sublimi erecta cœlos suspicis; ut unde illa vetitum præsumendo cecidit, ibi tu licita contemnendo conscenderes. Eva gustavit de illicito, & virginitatem perdidit. Licebat nubere virgini, sed quæ non nupsit, Angelis adhaerit. *In resurrectione enim non nubunt;*

neque uxores nubunt: sed erunt sicut Angeli Dei. Vide, virgo quæ non nubit, Angelis comparatur. Licet enim gignere filios: sed quæ hanc præsuperunt necessitatem, Christum dicentem audiunt: *Beata steriles quæ non genuerunt, & ubera quæ non lactaverunt.* E contrario illic dicitur nuptis: *Ve fragrantibus & unctis in illa die.* Itaque virginæ sensus pro filiis reputantur. Quid ergo quaerit quos pariendo doleat, quæ pro habet sensus, quibus meditando congaudeat? *Propter timorem tantum Domine,* inquit, *in utero accepimus, & parturivimus Spiritum salutis.* Ecce fœlix conceptio, incorrupta progenies, utilis partus: ubi & proles bonæ cogitationis editur, & ignoratur dolor. Tot fœlicia germina, quot sanctæ cogitationes, toties concipit, quoties sancta meditatione Spiritum divinum capit. Conceptio enim superna virtutes parit. Et ne putes te esse sterilem, tot filios habebis, quot virtutes protuleris. Una S. Spiritus conceptione multos edes partus. Primus partus virginis, verecundiæ virtus; secundus patientiæ, tertius sobrietatis, quartus temperatiæ, quintus charitatis, sextus humilitatis, septimus castitatis, ut impleatur quod legitur; *quia sterilis peperit septem.* Ecce una septiformis Spiritus conceptione septem partus edidisti. *Non dicas, ecce ego lignum aridum, quia hoc dicit Dominus canebus: qui custodierit requiem meam, & elegerint quæ volui, & tenuerint fœdus meum, dabo eis in domo mea & in montibus meis locum, & nomen melius à filiis & à filiabus: nomen sempiternum dabo eis, quod non peribit.* Vides, amantissima soror, quod principalem in Regno Dei virginis tenent locum? Et non in merito. Mundi enim contempserunt habitum, idcirco pervenerunt ad cœlestis regnum. Vitæ cœlestis beatitudinem hic incipiunt, quæ generare in doloribus filios nesciverunt: & quæ contagia libidinis, & fœda conjugum figmenta respuunt, rectè Christi nuptias impetrarunt. Nolo movearis pompaticis nuptiarum incestibus, clientumque stipato comitatu. Hos incurrunter plerumque insidiatores pudicitiae, quos custodes castitatis putabant. Et cum se ambiri tot viroium formis vident, hoc in mentē venit, quod cum viris in lectulis agunt propriis: & quod expertæ sunt in singulis, hoc in plurimis meditantur. Non verebor invidiam, si locutus fuero veritatem. Feriant me livore, quas momorderit conscientia, dummodo proficientibus loquar, quid cavere debeant in eis, quæ solo nitent opere carnis. Certum est, mi soror, quæ nitorem vestium composuerit, odore peregrino fragaverit, fucio mutaverit oculos, faciem candore alieno obduxerit, brachia

Gen. 1.

Math. 22.

brachia circulis ioltruxerit aureis, digitis annulos inferuerit, & distinctione gemmarum sidereo radiaverit fulgore manibus, aures metallo adgravaverit, colla margaritis & vario gemmarum absconderit tegmine, caput ponderaverit auro: certum, iouquam, est, hanc non esse castam: quæ ad hoc se ita composuit, ut multorum seriat oculos, multorum animos moveat, illiciatque mentes. Quæ etsi metu viri non gerat stuprum in aperto, fornicatur tamen interius animo. Illa verò casta est, quæ de simplici habitu bonisque moribus placet viro, & de bono castimonie Deo. Harum habitum exprimit Petrus Apostolus, & cultum veitium, vel æquitate morum sua pingit præceptione, cum dicit: *Sic in muliere non exterior ornamenti aut auri, aut vestis cultus, sed cultus cordis.* Eadem ergo & Paulus Apostolus ioualit, dicens: *Similiter & mulieres cum veracundia & sobrietate ornantes se, non in tectis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel ueste pretiosa: sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona.* Quas dissonare ab iis præceptionibus & discrepare comperitis, velut gehennæ duces, & inferni comites fuge. Hoc enim suadebunt quo plenz sunt, quæ etsi noo verbo, ipso tamen habitu coquontur flagitia. Et quæ auro coruscaverit, & radiaverit gemmis, tanquam simulacra declina; idolumque æstimato, non hominem, quæ à Deo benè conditam formam vario præsumpsit stuprare figmento. Unde & scriptura dicit: *Fallax imago, & vana est pulchritudo, mulier rimus Deum ipsa laudabitur.*

CAP. I. Ut vitentur laica mulieres.

PRÆCOR te, soror Florentina, ut feminæ, quæ tecum non tenent professionem unam, ad tuam non accedant societatem. Quod enim amant, hoc suggerunt: & eas res tuis insinuabunt auribus, quæ in eorum versantur desideris: Heu mihi soror, *corruptunt mores bonos colloquia mala.* Cum sancto sanitus tris: loogo à te sit soror, & tum peruerso peruerteris. Quid io unum agit nupta, & virgo? Illa te non sequitur, quæ virum diligit. Propositum tuum fugit: quod etsi amare se iixerit, mentitur ut decipiat. Quid tecum agit, cum qua communi collo Christi jugum non ducis? dispar habitu, dispar affectu. Organum satanz hoc tibi canet, quod illecebris sæculi moveat, & semitas diaboli impinguat. Fuge Sirenum cantus, mi soror: ne dum prurientibus auribus oblectamenta delectaris audire terrena, avertaris à recto itinere: & aut in dexteram illidaris scopulo, aut io sinistram Charybdis deglutiaris rictu.

Cod. Regul. Tom 1

Fuge Sirenum cantus, & à lingua malsuadentis sepi aures tuas. Muni cor tuum scuto fidei, dñm toi propositi disparem videris; & frontem tuam. trophæo arma crocis contra eam quæ professioni tuæ dispar est.

CAP. II. Ut viri sancti vitentur.

JAM quali fuga viros fugias, soror Florentina, tu judica, si tam sollicitè formioas sæculi declinabis. Quisque vir, si sanctus est, nullom tecum gerat familiaritatem; ne videndi iugitate aut infametur utriusque sanctitas, aut pereat. Decidet enim à charitate Dei, quæ perpetrandi mali operis occasionem præbuerit, decidet à charitate: proximi, quæ etsi malum non agit, opinione tamen pessimam famam ouit. Dispar enim sexus in unum locatus, eo titillatur instinctu quo nascitur: & naturalis movetur flamma, si composita attigerit. Quis colligavit ignem in sinu suo, & oon comburetur? Ignis & stupa sibi utraque cootraria, in unum reducta flammam nutriunt. Viri sexus & sæminæ diversus, si conjungitur, quod lex nature provocat, commovetur.

CAP. III. Ut declinare virgo debeat iuvenis.

ET si taliter viri declinandi sunt sancti, ne utrorumque bonis moribus offensio subrepat; qualiter fugiendi sunt iuvenes, & tenebrosas vias temporalis vitæ sequentes? quos ad hoc diabolus obijcit, & virginis opponit oculis, ut formas eorum, quos per diem viderit, virgo meditetur in nocte. Quod si & contradicat mentis ratio, talesque imaginationes ab animo respuat, recens tamen visio & corporalis inspectio exhibet memoriæ formas: quas videndo didicit, ut etsi paululum talis imaginatio oblectet mentem, occurret etiam per somnium, quod viderit oculis. Sic diaboli sagittis pectus virgiliois vuloeratur, & insigitur cordi amor noxius; ut quod in nocte recordata est, cum amore velit iterum videre in crastinum. Et sic intrat sathanæ sagitta usque ad intimum cordis per januas oculorum: sicut dicit Propheta: *Intrauit mors per fenestras nostras.* Nec enim subrepat diabolus ad interiora mentis, nisi per fenestras cordis. Si pulchrum aliquid videas, quod coocupiscentiam moveat; si oblectet aures turpis cantus; si adoratum nidor attigerit fragrans, si gustum illecebrosus sapor commoverit; si tactus mollem & nitidam contigerit formam, tunc oblectatione sensibilis carnis movetur illecebra. Dei enim opus

FF 2

uter-

uterque est *sexus*. *Amandi* sunt certè viri, ut opus Dei; sed absentes, pro operibus bonis, & propter Deum qui eos fecit; non propter pulchritudinem corporis.

CAP. IV. *De abstinentia.*

QUID ad te de cibis, soror Florentina, puto, loquar; quæ fragilitate corporis nec tantum accipis, quantum ratione doceris? Manent tamen in animo, ut est infirmo corpori aliquid relaxandum est à rigore, interim non solvatur animus, si corpus infirmum mereatur aliquid indulgentius. Nullus est enim usus edendi culpabilis, sed concupiscentia, sed immoderatio: si plus quam opus est sumperis; si desideres, sine quo vivere possis. Triplex certè est gula intemperantia: si quod non licet, avidius appetas; si licita quæque exquisitis impendiis præparata accuratius quaeras; si tempus edendi licitum non sustineas. Primi generis homines ob hoc Paradisi delicias & immortalitatis præmia perdidit, quia illicita concupierunt. Esau verò pro eo quod avidius ambuit licita, primogeniti perdidit præmiativa. Et quia edendi tempus non servant animalia, idè sunt irrationabilia. Probavimus ergo triplicem excessum intemperantiae: dum primi homines gustaverunt de illicito: dum Esau lenticulae appetitu perdidit primogenita: dum edendi tempus non servant animalia, & sunt irrationabilia. Non est igitur abstinentens, avidè vorans etiam viles cibos.

Elm. 5. *Sepulchrum patens est guttur coram, ut Psal-*
mista. Namque & ille mollis & dissolutus est, qui contemptis presentibus, pretiosis ac peregrinis epulis delectatur. Piscis per illecebram hamo capitur. Avis objecta esca in decipulam cadit. Bestiæ quæ natural virtute sunt rigidæ, cupiditate tibi in foveam protuunt; & quas non emollit natura, decipit esca. Tu verò temperantiam, & parsimoniam, seu oraculo seu exemplis discere majorum. Oraculo: quia dicit Dominus: *Non graventur corda vestra in crapula & ebrietate.* Exemplis; quia David cupit aquam soluit bibere, quam periculum alioni esse sanguinis intellexit: vel quia Daniel contemptis dapibus regis, leguminibus vixit. Sicut tibi accepta quæ sunt comitibus tuis communia, & aliorum non sis intemperantis causa: & quibus forma esse debes hortamento ac vitæ bonæ documento, scandali non efficiaris occasio.

Luc. 21.
 5. Reg. 2.
 Deut. 14.

CAP. V. *Ut virgo singula non loquatur tum singulo.*

NULLUS te singularem alloquatur: nec tu præter duarum aut trium testimonium alloquaris aliquem singularem. Memento sponsi tui Salvatoris nostri, qui certè non verebatur labem peccandi, attamen in montibus cum Moyse & Helia toram tribus, Petro & Jacobo & Joanne, locutus est testibus. Sic & cum suscitaret archisynagogi filiam, eos adhibuit testes, ut falsi rumoris non daret occasionem. Mirabantur autem & discipuli, quod ad puteum Jacob loqueretur cum muliere. Et revera non mirarentur, nisi quid viderent inusitatum: & nisi illi abissent cibos emere, non loqueretur citra eos Christus cum muliere.

CAP. VI. *Ut jugiter virgo orat & legat.*

LECTIO tibi sit assidua, jugisque oratio. Dividuntur tibi tempora & officia, ut postquam legeris ores, postquam oraveris legas. Sic æternæ perpetuum hæc duo bona, ut ab iisdem nullo sis tempore otiosa. Quod si aliquid manibus operandum est, vel certè sustentaculis ciborum corpus reficiendum, alia tibi legat: ut dum manus vel oculi intenti sunt operi, pascat aures gratia sermonis divini. Si quidem oramus & legimus; & lubricam mentem à surreptionibus diaboli vix retrahimus; quanto proclivius humanus animus reptat ad vitia, si lectionis & orationis assidua retentaculo non firmentur? Lectio te doceat, aliquid orando petas: postquam verò oraveris, iterum legendo inquire quod postules.

CAP. VII. *Ut carnaliter non legi debeat vetus testamentum.*

VERUS testamentum legens non temporis illius nuptias, sed proles numerositatem considera; non esum carnis & sacrificia sanguinolenta, crimina morte carnis expiata, uni viro multarum uxorum permessa consortia. Licuit enim illo tempore, quod isto non licet, & sicut per legem concessa sunt nuptiæ, sic per Evangelium virginitas prædicata. Gens enim erat Hebræa ab omni discretâ consortio populorum, & ad prophetandum Christum Ecclesiâ deputata. Ne periret, cunctis permixta sunt nuptiæ, causa prolis propagandæ. Et quia carnalis erat populus, carnis crapula pascabatur. Sacrificia certè idcirco pecudum litabantur, quia verum sacrificium, hoc est, Christi corpus & sanguinem figurabant. Venit veritas, umbra discessit: venit verum sacrificium, & cessavit hostia

hostia pecudum. Venit virgo virginis filius, & virginitatis præbuit documentum. Omne enim quod in veteri testamento legeris, quamvis opere gestum fuerit, spiritualiter tamen intellige, & de historice veritate intelligentie spiritalis sensum cape. Jam pro peccato non occidit homo corpore: sed necem quam illi carni dabant per gladium, nos carnalibus vitis imponitur per penitentiae usum. Cantica canticorum juxta auditum aurium ne sentias; quia carnalem illecebram terreni amoris insinuant, quæ per species actionis Christi, & Ecclesie charitatem figurant. Merito à veteribus isti libri prohibiti sunt legere carnalibus: hoc est, Heptateuchum, & Cantica canticorum: ne dum eos spiritaliter nesciunt, libidinis ac voluptatum incitamento solvantur.

CAP. VIII. De jejunii modo.

JEJUNIA certè valido corpori imponenda sunt: & quos rebellis caro lege viciorum impugnat, jejunio attenuandi sunt jugi. Subjuganda est jejunii caro rigida, & eatenus refræanda, ut legi mentis & imperiis animæ subiaceat ut ancilla. Et quam debilitavit jugis infirmitas, si eam jejunii temperes, tantumque sumas, quantum saluti sufficiat, non peccabis. Meliorem tamen judica eam, quæ salutis robore infirmitatis non egeat remedio. Nec debet scandalizari quæ sana est, si remissius vel indulgentius quæ infirma est alitur: esse magis eo se meliorem sanctioremque esse consideret, quod fragilibus rebus non indiget, quibus eget infirmitas. Illa autem quæ infirmitatis obtentu meretur aliquid lenius, sit præ cæteris humilis: doleatque se non posse, quæ alix possunt; & abstinentiam tempore laxatam non reputet virtuti, sed infirmitati.

CAP. IX. De usu vini.

VINO secundum Apostoli utere regulam. Ait enim Timotheo: *Modico vino utere propter stomachum tuum; & frequenter tuas infirmitates.* Dum enim dicit modicum, medicinaliter bibendum fore monstratur, non ad ebrietatem. Nam alio loco idem sic dicit Apostolus: *Vinum distilli, omne vitium distilli.* Ebrietas enim mortale est crimen: inter homicidia, & adulteria, vel fornicationes reputatur. Sic eicit à Regno Dei vini temulentia, quemadmodum facinus adulterii, vel homicidii, vel aliorum criminum flagitia. Confirmat hoc dum dicit Apostolus: *Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, neque molles, ne-*

que masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebrii, neque maledici, neque rapaces Regnum Dei possidebunt. Vide quantum sit execranda ebrietas, ut etiam à Regno Dei suos amatores eiciat. Quam etiam terribiliter Propheta iocrepet vino deditos vide, dicit enim: *Va qui potentes tibi. Effu ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem. Va qui consurgitis mane ad ebrietatem sellandam, & potandum usque ad vespertam, ut vino affuetis.* Bibit vinum Noë, atque ebrietate sopitus, parte corporis vœcundiori denudatus est: ut noveris sic confirmari animum humanum vino, & rationem humanæ mentis obtundi, ne seipsum quidem meminerit, multo minus etiam Deum. Et licet illa Noë ebrietas ac nudatio mysterium Christi passionis & mortis contineat, tamen ad literam errorem facti insinuat. Loth

vino crapulatus incestum intulit filiarum, nec sensit errorem: de quo incentivo concubitu nascitur Moabitæ & Ammonitæ. Et Dominus dicit, *Moabita & Ammonita non intrabunt in Ecclesiam meam usque in decimam generationem.* Senti quantum sit fugienda vini sæcietas, ut etiam Patriarchis scandali & culpe causa extoritur. Ergo & virgo quæ virtute corporis viget, bene facit si omnino se à vino abstinerit. Invalidam verò & imbecilem pro medicina decet uti vino, non pro temulentia.

CAP. X. Quatenus uti virgo lavacro debeat.

BALNEO non pro studio vel nitore utaris corporis, sed tantum pro remedio salutis. Uttere, inquam, lavacro quando possit infirmitas, non quando suaserit voluntas. Quod enim necesse non est, si egeris, peccabis. Scriptum est: *Et carnis curam ne feceritis in concupiscentiis.* Cura carnis veniens ex concupiscentia habetur in initio; non ea quæ salutem reparandæ convenit. Quapropter non te illicite lavare sæpius carnis voluntas, sed infirmitatis imperet necessitas. Cares enim culpa, si quod necesse est egeris.

CAP. XI. Quod peccatum sit virgini videre.

ESTO in Deo gaudens læticia animi tranquilla & moderata: juxta quod ait Apostolus: *Gaudete in Domino semper.* Fructus autem Spiritus est gaudium. Talis jucunditas non perturbat mentem ridendi fœditate, sed sublebat desiderii animam ad supernam quietem; ubi possis audire: *Intra in gaudium Domini tui.* le sit cor virginis plerumque tili mon-

stratur. Neque enim impoſenter virgo rideret, ſi cor caſtum haberet. Speculum cordis facies eſt hominis : non ridet laſcivè, niſi quæ corde laſciva eſt. *Ex abundantia enim cordis*, ait Dominus, *et loquitur*, ergo ex abundantia vaniſſimi peccatoris ridet facies virginis. Quid de hoc legitur vide : *Riſum reputatus errorem* ; & *gaudio dixi, quid fruſtra deſcipo* ? Et iterum ibidem : *Riſus dolore miſcetur* ; & *extrema gaudii lacrima occupat*. Et Dominus ait : *Beati qui lugent, quoniam ipſi conſolabuntur*. Verum & Apoſtolus inſanè lætantibus dicit : *Riſus veſter vertatur in luctum*. Riſum ergo, ſoror, ut errorem fuge, & temporalem lætitiã commuta in læctum, ut beatificeris, ſi peregrina in mundo luxeris : quoniam qui ſecundùm Deum lugent, beati ſunt, & ipſi conſolabuntur. Peregrinari te in mundo ſcito ; nec hic habere patriam, ſed in cœlo. Si tali deſiderio ardebat Chriſti ſervus, ut diceret : *Cupio diſſolvi, & eſſe cum Chriſto* : quanta amoris flagrantia virgo debet accendi, quàm uberes lacrymas deſiderio ſponſi ſui effundere, donec ad amplexum Chriſti valeat pervenire ? & ubertim flere non deſinat, uſquequo Chriſtum, quem videre cupit, attingat. Lugebat ille ſe peregrinum in hac vita, qui moriens dicebat : *Hæc me, quod incolatus meus prolongatus eſt à me*. Nam exultans te cœleſtis ſponſus & chariſſimis excipiet amplexibus, ſi te ſui deſiderio flagrare didicerit, & ſi abſente eo ſeveris, ille te præſens conſolabitur.

CAP. XII. *Qualiter habeantur ancilla virginitatem profeſſa.*

Q UAS tibi fecit, aut fecerit ancillas condicio, & ſorores profeſſio, jam non pro nexu ſervitutis exulceres, ſed pro paritate profeſſionis honores. Quæ ergo tecum in Chriſto virginitatis ſtipendiis militat, pari tecum libertate exultat. Nec ſic vos provocamus ad humilitatem, ut illas ſuperbia erigamus : quas dum tu accipis ut ſorores, gratius illæ tibi ſint famulæ, præbeantque obſequium non ſervitute addicte, ſed liberæ charitate.

Quoniam quidem non eſt perſonarum acceptio apud Dominum, ſcilicet, in distribuenda fide, ubi pariter conſulatur dominæ & ancillæ ; ubi non eligitur domina, & reprobarur ancilla ; æqualiter baptizate, ſimul Chriſti corpus & languinem ſumunt. Nam & Patriarchæ dum eſſent ſanctiſſimi, quantum ad res terrenas & temporales, diſcernebant inter ſervos & filios ; illos ſervos ; hos dominos judicabant ; quod verò ad ſpei futuræ munus attinet, ex æquo filiis & vernaculis conſulebant, quos una circumciſione ſignabant.

CAP. XIII. *De diſcretione ſenioris erga perſonas ſingulas.*

Q UON quidem ſub una profeſſione manentibus omnia erunt communia omnibus, verum eſt, & legitur : ſcilicet, ſi omnes æqualiter valeant. Attamen intereſt quædam diſcretio ſenioris, providentis quid unaquæque poſſit. Sic enim dividendum eſt, prout unicuique opus eſt. Quæ potuit honorari in mundo, & dives fuit in ſeculo, blandius ſovenda eſt in Monafterio : & quæ reliquit in ſeculo veſtem pretioſam, cultiorem in Monafterio meretur. Quæ verò ſub penuria vixit in ſeculo, & tegumento victuque eguit, grætè ferat in Monafterio nec algeat, nec eſuriat : nec murmuret, ſi ea tractetur indulgentius, quæ vixit in ſeculo delicatius. Nam ſi prout cuique opus eſt non dividitur, ſit ſuperba in Monafterio, quæ fuit vilis in mundo ; & quæ erat potens in ſeculo, humiliatur in Monafterio. Sic agit, qui diſcretè non ſapit, ut ſuperbire faciat ex vili cenſu converſas, & dolore ſtimulet honeſto loco natas. Et ſi ſufficit unde omnibus tribuatur æqualiter, nulla eſt unde murmuret : quoniam diſcretio ſenioris dividet unicuique prout opus eſt. Sed dicis : cur converſa eſt, niſi ut fiat humilis ex potente ? Si ergo iſta ex inclito ad humilitatem deſcendit, illa ex ſuperbe quod humiliaretur non habuit, forſitan ſi ſuperbit. Charitas autem omnia temperat, atque ad eundem pacis pertrahit limitem ; ut nec illa inſequetur, quæ reliquit potentiam ; nec illa ſrangatur, quæ fuit pauper, vel ancilla. Laudanda tamen eſt ſenior, ſi diſcretè cum ſingulis ſe geſſerit, & unicuique prout opus eſt, diviſerit. Iſta ſint dicta de veſte, cibo, potu, vel opere pro invalidis ac delicatis : ut quæ durius ſerre non poteſt, tractetur lenius. Cæterum ſi circa eas quæ ſerre potuerint, factura eſt ſenior prout viderit, & quibus conſulit pro uſu delicatæ vitæ, vel corporis fragilitate, non eas præſeras honore ſeniorum, ſi poſteriore converſæ ſunt tempore. Dum ergo ad te meus, ſoror Florentina, ſermo dirigitur, derivavi muſi orationem ſtudioſi plurimum ; nulli tamen jugum imponimus, ſed quod honeſtũ eſt ſuademus.

CAP. XIV. *Ut virgo æqualis ſit & in paupertate & in abundantia.*

N UNC ad te loquendo revertar, ſoror Florentina, pro qua me familiaris cura ſolicitat. Hortor itaque æqualem re & uniformem habere ſemper animum : ut nec adverſitate frangaris, quæ patientiam

tiam & penuriam Job sapis: nec eleveris prosperitate, quæ Patriarchas divites opibus, sed humiles animo fuisse legis. Beata enim eris, si & in adversis & prosperis semper Deo gratias egeris; & vitæ istius prosperitatem fumum vaporemque illico evanescentem credideris. David certe regnabat, & cum abundaret thesauris, ac manu forti infinitis populis imperaret, humilem se canit, & dicit:

Psalm. 87. *Pauper sum ego, & in laboribus a juventute mea.* Et ipse iterum ad titum Saul dicit:

1. Reg. 4. *Vilis incedam, & vili appareris ante Deum qui elegit me, pauper quam patrem*

Psalm. 117. *taum.* Similiter idem dicit: *Incola ego sum in terra & peregrinus, sicut omnes patres mei.* Terrenis ergo nunquam delectata rebus, etiam si vitæ commoda ingerant, non eis animo innitaris, nec de mundanis gaudeas lucris; & non contristaberis damnis. Etenim scriptum est:

Psalm. 51. *Divitia si affluant, nolite cor apponere.* Cum amore enim possessa cum dolore utentis pereunt: & inde tribulari quemquam necesse est, unde carnaliter gaudet. Tu adinstar cælestis sponsi honorari in seculo sages. Ne velis ab aliis dici, aut esse prelator, quæ legis: *Si quis vult inter vos esse major, sit vester servus,* quoniam & ipse Salvator, dum à turbis ut rex fieret quaereretur, seipsum abscondit. Quomodo enim ab homine regnum acciperet, cui cum Patre regnum perpetuum manet? Sed quia venerat docere humilitatem, hominum declinavit honorem.

In forma enim Dei manens semetipsum pro nobis humiliavit: & cui cælestia servantur ac terrestria, pro mortalibus factus est pauper; ut ejus inopia nos ditaremur. Tu ergo insiste vestigiis, quibus præcessit sponfus; & passibus indefessis ducem sequere cælestem: ne dum factis suis probat esse dissimilem, in cælestibus regnis nolit habere consortem. Etenim ista dicimus, ut parvipendas, aut ne pro magno cupias lucra terrena: vel ne æstimes magnos, quos in seculo prospicis divites. Quod enim habere possunt & mali, libenter debent contemnere boni. Dat enim malis Deus temporales divitias, quibus negat æternas, dat eas certè & bonis, sed quos novit non superbisse eis. Boni propitio Deo sunt divites, propitio Deo sunt pauperes: in utroque Deo gratias agunt, qui voluntatem Dei libenter accipiunt. Malis quando tribuuntur divitiæ, poenialiter tribuuntur, ut malè de eis gaudeant: & quando subtrahuntur, poenialiter auferuntur, ut malè de eis doleant, utraque iusto ad gloriam; utraque imple ad vindictam. Quid ad te, quæ habes Regulam quam sequaris? Virginitatem itaque & paupertatem Mariæ

prospice: quæ tam dives in Domino fuit, ut Mater Domini esse mereretur, & tanto rebus paupercula, ut partus tempore nec obitetricis, nec ancillæ uteretur solatio, ipsum quoque diversiorum tam angustum, ut præsepe assumeret pro cubiculo. Sed & Joseph, cui fuerat desponsata, ita esset iustus, erat tamen & pauper: cum ut victum & vestitum artificio quaereret. Certè faber ferrarius fuisse legitur. Habes exempla, normam sequere: ne te velis divitiarum periculis committere. *Quoniam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & delicta multa inutilia & nociva, quæ mergunt hominem in interitum.* Has à se sènnate auferunt, quibus in Domino devotus est animus. Et plerumque contemptores suos magis appetunt divitiæ, quàm sequaces. *Quærite, inquit, Regnum Dei, & hæc omnia apponentur vobis.*

CAP. XV. De indulgentia & prohibitionibus carniæ.

ESUM carniæ infirmitatis tuæ obtenta nec prohibere tibi audeo nec permittere. Cui tamen suppetit virtus, à carnibus se abtineat. Nam dura est conditio, nutrire contra quem dimices: & carnem propriam sic alere, ut sentias contumacem. Quod si talibus utitur virgo, qualibus & seculares utuntur, dat sensum, ut ea agat, quæ à secularibus aguntur. Quid poterit caro nutrita carnibus nisi erumpere ad libidinem, miseramque animam crudelitate luxuriæ debaccare? Unde & quidam auctor ait, *Deliciæ sunt corruptio.* Et Apostolus voluptuosam viduam sic notat: ut dicat: *Quæ autem in deliciis est, vivens mortua est.*

Quod si abstinentia marcidum corpus vix à lege peccati, quæ habitat in membris nostris, prohibemus; quid faciet quæ sic obruit terram carniæ suæ, ut ei possit spinas & tribulos germinare? Fomenta vitiorum, esus carniæ: nec solum carniæ, sed & nimia satietas aliorum ciborum. Quoniam non culpatur esæ qualitas, sed quantitas reputatur in vicio. Quidquid enim accipitur nimis, hoc aggravat animam: & abundantiori cibo extensus stomachus obandit animæ sensus. Virgo tantum summa debet esse, non rigida: pallida gestare ora, non rubentia: quæ suspiria cordis emittat ad Deum, non ructet cruditates ciborum. Quibus ergo vires corporis opus sunt, habeant carniæ usum: scilicet, qui metalla effodiunt; qui in agone terreno certant; qui construunt celsorum culmina ædificiorum; vel in diversis opificiis labore defudant corporis; his reparandarum vitium aptus est usus carniæ. Virgo quæ magis

Psalm. 87.

1. Reg. 4.

Psalm. 117.

Psalm. 51.

Math. 10.

Phil. 2.

1. Tim. 6.

Math. 6.

1. Tim. 3.

magis defectus sustinet corporis, bona virgo est. Ad quos usus carnes sumet, nisi ut miserum corpus facere vitiorem imandet? Verum si cogit infirmitas, medicinaliter sumende sunt carnes. Medicinaliter enim est, quod non gravat, sed relevat: quoniam & ipsam medicinam ita artis ipse periti impendunt, ut sensim adhibita non nocent infirmum, sed allevant. Unde & illa vera est sententia Philoiphorum; *Ne quid nimis.*

CAP. XVI. *Ut in Monasterio quo cupit virgo permaneat.*

UT enim in Monasterio permanens sollicitè admonet, multarum enim sollicitate proficies; & virtutes aliarum videndo eris virgo virtutum. Et si interdum pro varietate voluntatum oriatur quedam Congregationi similtas; & nonnunquam murmurationibus carnalium tristenter spirituales: non tamen deerrunt quas in bonis actibus imiteris. Et certè tolerare carnales, probate virtutis est: imitari verò spirituales, spei est maxime. Erudunt carnales spiritualium patientiam, & dant que sanctæ sunt bonarum documenta virtutum: ac sic animæ proficenti utraq; sunt utiles, & quas patienter tolerat, & quas imitatur suaviter. *Libenter*, inquit Apostolus, *sustinetis infipientes, cum sitis sapientes.* Et ipse idem dicit: *Debetis autem vos qui firmiores estis, imbecillitates infirmorum suscipere, & non vobis placere. Unusquisque autem proximo suo placeat in bonum ad edificationem.* Non enim te carnalium scandalizentium murmuraciones; sed consoletur proficientium vitæ: & que necis quantum demoretis in sæculo, debes esse patiens pro cælestis gloriæ dono.

CAP. XVII. *Qualiter vita fugiatur privata.*

FUGES quæso privatam vitam; nec velis imitari eas virgines, quæ in urbibus per cellulas demorantur: quas multimoda cura constringit; prius placendi siculo, ne serdo prodeant amictu; & domestica oppressæ sollicitudine, dum pro vitæ subsidio satagunt, minus quæ ad Deum pertinent querunt. Privatam enim vitam de usu gentilium traxit Ecclesia, quos dum non quiverunt Apostoli ad normam suæ vitæ traducere, Ecclesiæ venienti ex gentibus permiserunt privatè vivere, propriisque rebus uti. Cæterum qui sub Apostolis crediderunt ex Hebræis, eandem normam, quam nunc tenent Monasteria, servaverunt. Quære quod legitur in Actibus Apostolorum, & verum esse quod dico probabis: *Multitudo,*

inquit, *credentium erat cor unum, & anima una. Nec quisquam eorum qua possidebat, suam aliquid esse dicebat, sed quæque possessiones agrorum erant, vendebant, & pretia eorum ponebant ante pedes Apostolorum: & distribuebant prout unicuique opus erat. Vide, quod videntes in Monasterio regulariter, Apostolorum teneant vitam; nec dubitent eorum aliqui imitari, quorum imitantur exempla.*

CAP. XVIII. *Ne peculiare virgo in Monasterio quid possideat.*

PÈCULIARE, quod in Cœnobiiis pro magno habetur crimine, tu pro grandi vitæ contagione. Adulterium certè est; quia conscientie integritatem usurpatæ rei pravitate maculat. Furti crimen est; quoniam dum omnia quæ habentur in Monasterio, omnibus sunt communia, habere una latenter præsumit, quod à cæteris ignoratur, & aliud publicè cum omnibus utitur, aliud furtivè abscondit. Fraus est manifesta: quia non reponit in commune, quod possidet; sed exiguam parvitatem privatim occultat fraude. Unum crimen, sed plura contagia. Tante nequitie malum velut gehennæ evita præcipitium; & quasi iter cave ducens ad infernum. Inde usque ad malum proditionis & Domini traditionem Judas erupit, quod furti crimen tractus cupiditate commisit. Denique cum haberet cum Apostolis quiddam illis esset commune, non fuit contentus communionis sufficientia. Sed quid dicit de eo Evangelium? *Fur erat, & locustis Joan. 12. habens, ea qua mittebatur porcabat.* Nec non Ananiæ & Saphiræ exempla recole; *Act. 5.* qui offerentes Apostolo partem pretii, partem verò celantes, præsentem sunt iudicio damnati; & pro terrore sequentium non est dilata facinoris ultio. Quæ autem à communione Monasterii privata fecerunt, necesse est ut à cælestis vitæ consortio separetur. Quidquid manus tua attigerit, seniori ostende; in commune reponere. Noli quiddam transportare seorsum: quia nimium Judæ proditoris exempla cavenda sunt.

CAP. XIX. *Ne virgo jurare debeat.*

NUNQUAM jurare, sed semper verum dicere, pari observa studio. Nam sicut carnalibus pro terrore fraudis jurare permittum est, sic prohibita sunt spiritualibus, etiam dum sibi bene conscii sunt, sacramenta. *Sic*, inquit, *sermo Jac. 5. vester, Est, est; Non, non: quod autem plus est, à malo est.* Cave itaque jurare in bono, quia de malo est. Et propterea dicitur esse à malo, eo quod jurandi necessi.

necessitas ex infideli sit conscientia. Ejus autem hominis jurandi extorquetur necessitas, cujus fides manet in dubio. Tu verò, quæ simplicitatem cordis debes ostendere labiis, cur te spontaneo alliges Sacramento? Tolle jurandi usum in bono, & non perjurabis in malo. Loquere veritatem ex corde, & aberit jurandi necessitas. Legimus enim: *Ne affuscat jurationi, quoniam multe casus in illa*

Iul. 27.

CAP. XX. *Ne sola virgo cum sola loquatur.*

NOLI assumere unam loquendi familiaritatem, & declinare alias. Sed quod scire uni utile est, fiat ut ab omnibus. *Muth. 17.* Audi Dominum quid dicat: *Quod dico tuis in tenebris, dicite in lumine: quod in aure auditis, predicate super terra.* Hoc est, si quid vobis in secreto mentis fuerit revelatum, palam dicite: & quod corde conceperitis, omnibus manifestate. Si bonum est quod loqueris, cur una tantum, & non omnes potius informantur? Si turpe est, nec cogitare, nec loqui debes, quod aliis erubescis scire. Non jam de bono est, quod singulariter virgo loquitur. *Joan. 9.* *Omnis enim qui male agit, ait Dominus, ostendit lucem.* Unde & ille Philolophorum prudentissimus dixit: *Omnis recte solus in luce se amant collocari.* O virgo ideo occulte loqueris, quia non est unde publice glorieris. Sed si aures & oculos humanos fallis, numquid Dei cognitionem fallere poteris? Pulchre & alius ait: *Quod vis Deum scire, nec agas, nec cogites.* Sit ergo tibi conscientia innocua, sermo liber à culpa. Responda nec audire te, nec cogitare delectet; multo minus loqui, vel agere.

CAP. XXI. *Ne velit virgo reverti ad seculum.*

JAM ad portum navem orationis dirigimus, & emenso dictorum pelago in littore quiescendi anchoram ponimus; statu tamen charitatis tue iterum in fluctibus vaporum revehor. Te quæso, soror Florentina, per beatam quoque Trinitatem unice divinitatis obtestor: ut quæ de terra tua & de cognatione tua cum Abraham egressa es, cum uxore Loth non respicias retro; ne efficiaris exemplo malo documentum aliarum ad bonum: & ne in te aliz videant, quod in se caveant. Illa verò aliis facta est condimentum sapientiz, sibi verò simulacrum stultitiz, sibi enim nocuit malefactum, aliis profuit exemplum contrarium. Ne te unquam reverti ad genitale solum sollicit cogitatio: ubi si te Deus habitare voluisset, non inde eijceret.

Gen. 19.

Cod. Regul. Tom. I.

Sed quia utile proposito tuo fore prospexit, bene sicut Abraham à Chaldeis, & tanquam Loth te abstraxit à Sodomis. Denique errorem meum ipse fateor, ne communem matrem sæpe allocuram; nosse cupiens si vellet reverti ad patriam: illa autem, quæ se noverat Dei voluntate causa inde salutis exiisse, sub divina obtestatione dicebat, nec velle se videre, nec unquam visuram illam patriam esse, & cum magnis dicebat fletibus: Peregrinatio mea Deum fecit agnoscere: peregrina morar; & ibi sepulchrum habeam, ubi Dei cognitionem accepi. Teste Jesu hoc in ejus experiri desideris memor tu, ut ex amni diu viveret, patriam illam non reverti erit. Tu, quæso, cave, soror Florentina, quod mater timuit, & malum quod illa experta fuit, tu prudenter evita. Miserum ne doleo, qui ibidem communem fratrem transmisit Fulgentium, cujus pericula jugi formidine pertimescit. Tutior tamen erit, si tu securus & absens pro illo oraveris. Ea inde ætate abstracta es, ut vel si ibidem nata fueris, non meminere. Nulla est recordatio quæ moveat desideris animam; & beata es, quæ ignoras quod doleas. Ego tamen expertus loquor, sic perdidisse statum & speciem illam patriam, ut nec liber quisquam in ea superstit, nec terra ipsa solita sit ubertate fecunda, & non sine Dei judicio. Terra enim cui cives erepti sunt, & concessi extraneo, mox ut dignitatem perdidit, caruit & recunditate. Vide, soror Florentina, quod te pavens merensque conveniam, ne te seipens præripiat à Paradiso, & in eam ponat terram, quæ spinas & tribulos germinat, de qua rursum si velis manum extendere, & lignum vitæ edentium assumere, non permittatis attingere. Testor enim te cum Propheta, & conscio Jesu Christo admoneo, dicens: *Audi filia & vide: & inclina aurem tuam, & domum patris tui, quia concupivit Rex speciem tuam: & ipse est Dominus Deus tuus. Nemo Luc. 9. mittent manum suam in aratrum, & respiciens retro, aptus est Regni Dei.* Noli ab eo avolare nido, quod invenit turtur, ubi reponat pullos suos. Simplicitatis filia es, quæ turture matre nata es. In eadem una persona complorium necessitudinum uteris officio. Turturem pro matre respice. Turturem pro magistra attende, & quæ te Christo quotidie affectibus generat, chariorem qua nata es reputa matrem: ab omni procella, ab omni mandato turbine in ejus te sinibus conde. Sit tibi suave ejus lateri adherere. Sit tibi dulce ejus gremium jam provectæ, quod erat intans gratissimum. Postremo charissimam te germanam quæso,

G g g

quæso,

quæso, ut mei orando memineris, nec junioris fratris Isidori obliviscaris: quem quia sub Dei tuitione, & tribus germanis superstitibus parentes reliquerunt communes, læti, & de ejus nihil formidantes infantia ad Dominum commearunt. Quem cum ego ut verè filium habeam, nec temporale aliquid ejus charitati præponam, atque in ejus pronis dilectione recumbam, tantò eum cbariùs dilige, tantoque JESUM exora pro illo, quanto

nostrum eum à parentibus terrenis fuisse dilectum. Certus tamen quod fleat pro nobis aures divinas tua virginalis oratio. Et si pactum quod cum Christo pepigisti servaveris, bene agenti tibi debetur corona, & exhortanti Leandro præstabitur venia; & si perseveraveris usque in finem, salva eris. Amen.

Explicit Regula S. Leandri ad Florentinam Sororem.

EPITAPHIUM BEATORUM LEANDRI, ISIDORI & FLORENTINÆ.

CRUX hæc alma gerit sanctorum corpora fratrum,
LEANDRI ISIDORIQUE piorum ex ordine vatum,
Tertia FLORENTINA soror devota perennis
Et posita amborum consors sic digna quietcit,
ISIDORUS medio disjungit membra duorum,
Hi quales fuerint libris inquirito Lector,
Et cognosce illos bene cuncta fuisse locutos,
Dogmate sanctorum cernens creyisse fideles
Æterno Domino, quos impia jura tenebant.
Utque viros credas sublimes vivere semper
Aspiciens furtum pictos contende videre.

Obiit felicitis memorie LEANDER Episcopus
die III. Kalend. Martias æra DCXLI.

~~~~~

BEATI ÆLREDI ABBATIS RIEVALLENSIS REGULA SIVE INSTITUTIO INCLUSARUM.

DE BEATO ÆLREDO EJUSQUE REGULA.

CENTURIATOR ANGLUS lib. de Scriptotibus Britannicis
cent. II. num. XCIX.

ÆLREDUS Rievallensis (ETHELREDUM plures vocant) Cisterciensium Monachorum in Rievallæ Eboracensis Diocesis Abbas, genere, doctrina, & inculcata vita moribus, ut Capgravius habet, præclarus emicuit. Solitaria vita ardore totus inflammatus, talis ac tantus evasit, ut brevi socios sua professionis omnes, omnibus vita ornamentis superaret. Accessit ad hæc literarum cognitio, qua tanto illi ad omne genus doctrina incitamento fuit, ut nullum scientiæ genus in-
talem

taſum relinqueret. Davidi Scotorum Regi familiariffimè olim, cum adhuc adoleſcens eſſet, Episcopatum, & alios muniti honores recuſabat, ut ad exercitia virtutum, maxime ad Evangelii prædicationem expediret haberetur. Varius ad tumultuaria certamina principum motus, potiſſimum uli nulla ſpes pacis expectabatur, mira ſolebat induſtria compeſcere, atque ad optatum perducere finem. Vir erat idem, atque alter Bernardus, ingenio mitis, aliorum ſapius, & conſilio modeſtiſſimus: diviſque Aurelii Auguſtini conſeſſiones pro inaneſſo ſemper habebat theſauro. Compoſuit inter cætera; De inſtitutione incluſarum librum 1. qui incipit: Jam pluribus annis.

Eadem hæc poſtea tranſcribere POSSEVINUS, PITSEIUS, & BIBLIOTHECÆ CISTERCIENSIS auctor nuperimus.

Obſervatio critica in Regulam ſequentem.

Quomodo piiffimus Grimalicus pro ſponte incarceratis Monachis Regulam monaſticam conſcripfit: ſic etiam B. ÆLREDUS, ÆALREDUS, ſive ALLREDUS, natione Scotus, utpote ab infantia in aula S. Davidi Scotorum Regis, quaſi in monaſterio, una cum Henrico S. Regis filio bonis literis moribusque enutritus pro ſacris Virginitus ſponte incluſis hanc præſentem Regulam ſcripfit. Poſtquam enim S. ÆLREDUS ad juſtam ætatem perveniſſet, reliſſa aula, oblatum ſibi Episcopatum recuſavit, & ad Cisterciensium Monachos conſugium, tandem monaſterii Rievalleniſis, vulgò Revesby in agro Lincolnienſi, ſolo virtutis nomine creatus eſt Abbas ſecundus ante medium ſæculi duodecimi, annò MCLXVI. deſunctus. Dum igitur piiffimus Abbas debita pietate & eximiâ doctriâ, tanquam alter S. Bernardus, monaſterium reveget, ad ſororem ſuam in quodam Sannonialium Cisterciensium cœnobio ſponte incarceratam ſapius rogatus miſit hæc ſequentia ſalutaria monita, ex quibus conſecta eſt hæc Regula, omnibus eremitica vita cultoribus perquam neceſſaria; hoc enim ſæculi ſicuti & præcedenti non ſolum Viri ſingulari pietate ducti ſeſe cellulis includere voluerunt, ſed etiam ſacra Virgines atque piiffima Matriona hoc vita genus amplexæ ſunt; prout hiſtoria monaſtica Sanctorumque vita multa præbuit exempla: Nunquam tamen legimus, hujus generis Viros vel Fœminas in unum monaſticum Ordinem vel Congregationem conluſſe. Quisquis autem hæc ſalutaria monita perluſtraverit, inveniet, illa loqui non ſolum de Incluſis in aliquo monaſterii angulo, ſed etiam de iis, qui in villis vel agris eremiticam vitam ducebant, quibus interdicitur vetularum conſulatio & conſortium, prout & armentorum nimia ſollicitudo, de quorum alimentis ſapius alebantur. Vult enim piiffimus Abbas, ut tales Virgines eremitica non tam corpore quam mente & ſenſibus eſſent incluſæ, omnique rerum temporalium ſollicitudinem abjiciant, vultum & veſtitum labore manuum acquirentes, vel ut ante reclusionem quodvis aliò honeſtò modò provident neceſſaria ſuſtentationi. Hinc prohibet acceſſum faminarum cum elemoſinis vel oblationibus venientium; admittit tamen obſequium unius matriona vel ancilla, qua tamen eſſe debet probata vita & ſancta fortitudinis. Quod patrem ſpiritualium ſive harum Eremitarum conſeſſorem attinet, omnino requirit, ut talis eligatur, qui provecta ætatis eſt & probata virtutis, quem Incluſa raro accedere debent, nec frequentia colloquia etiam ſpiritualia cum ipſo miſcere. De reliquo S. ÆLREDUS frequentiter diſpoſitionem à S. Benedicto præſcriptam, quoad jejunium, cibum, potum, cubile, veſtes; utpote & ille eximius Benedictina diſciplina cultor, cujus præſens Regula perperam S. Auguſtino attributa fuit, qua LXXVIII. capituliſ conſtat, quorum maxima pars continet potius morales exhortationes, quam præſcriptas leges monaſticas.

BEATI ÆLREDI ABBATIS RIEVAL- LENSIS REGULA, SIVE INSTITUTIO INCLUSARUM AD SOROREM.

PRÆFATIO.

JAM pluribus annis exigit à me, foror, ut secundum modum vivendi quem arripuisti pro Christo, certam tibi formulam tradam, ad quam & mores tuos dirigere, & vitam religionis, & vitæ religioſe poſſis exercitia ordinare. Utinam à ſapientiore id peteres & impetrareſ: qui non conjectura qualibet, ſed experientia didiciſſet quod alios doceret. Ego certè, qui carne & ſpiritu tibi frater ſum, quoniam negare non poſſum quidquid injungis, faciam quæ hortariſ, & ex diverſis patrum Inſtitutis aliqua quæ tibi videantur neceſſaria excerptens, ad componendum exterioris hominis ſtatum certam tibi regulam tradere curabo: pro loco & tempore quædam adſiciens; & ſpiritalia corporalibus, ubi utile viſum fuerit, interſerens.

CAP. I. *Quomodo eſt inſtituta eremitica vita.*

PIMUM oportet te ſcire, qua cauſa, quave ratione vita hæc ab antiquis vel inſtituta ſit vel uſurpata. Sunt quidam quibus inter multos vivere pernicioſum eſt. Sunt & alii, quibus eſt pernicioſum non eſt, tamen diſpendioſum eſt. Sunt & nonnulli, quibus & nihil horum timendum eſt; ſed potius habitare magis æſtimant fruſtuofum. Itaque antiqui, vel ut vitarent periculum, vel ne paterentur diſpendium, vel ut liberius ad Chriſti anhelarent & ſuſpirarent amplexum, ſingulariter vivere elegerunt. Hinc eſt quod plures in eremo ſoli ſedeſbant, vitam manuum ſuarum opere ſuſtentantes. Illi verò, qui nec hoc ſecurum ſibi inter ſolitudinis libertatem & vagandi poteſtatem arbitrabantur, includi potius, & intra cellulam obſtruſo exitu contineri tutius æſtimabant.

CAP. II. *Quod non ſufficit recluſio corporis & membrorum, niſi adſit recluſio mentis & ſenſuum.*

QUID tibi viſum fuit, cum te huic inſtitutioni voveres? Nam multi rationem hujus ordinis vel ignorant, vel non curantes, membra tantum intra parietes cohibere ſatis putant eſſe; cum mens non ſolum per vagationem diſſolvatur:

curis & ſollicitudinibus diſſipetur, immundis etiam & illicitis deſideriis agitur; ſed etiam lingua tota die per vicus & civitates, per foros & nundinas otioſe diſcurrant.

CAP. III. *De periculo & caſu recluſarum ex conſabulatione vetularum.*

VIX aliquam Incluſarum hujus temporis ſolam invenies, ante cujus fenſtram non anus garrula, vel nugigerula mulier ſedeat, quæ eam fabulis occupet, rumoribus aut diſtractionibus paſcat, illius vel illius Monachi, vel Clerici, vel alterius cujuſlibet ordinis viri formam, vultum, moresque deſcribat: illecebroſa quoque interſerat, puellarum laſciviam, viduarum, quibus licet, quidquid libet, Libertatem; conjugum in viris fallendis explendisque voluptatibus altutum depingat: os interea in riſus eachyosque diſſolvitur, & venenum cum ſuavitære bibitum per viſcera membraque diſſunditur.

CAP. IV. *Qualiter imprimitur in imaginatione quod præceſſit in conſabulatione.*

SIC cum diſcedere ab invicem hora compulerit, incluſa voluptatibus, anus cibariis onerata recedat. Reddita quieti miſera eas quas auditu induxerat, in corde verſat imagines, & ignem præmiſſa conſabulatione conceptum vehementius ſua cogitatione ſuccendit: quaſi ebrius in pſalmo titubat, in leſione cadit, fluctuat in oratione. Reſuſa mundi luce citantur mulierculæ ad dentes nova veteribus, non ceſſant donec captivam liberius dæmonibus illudendam exponunt. Nam manifeſtor ſermo non jam de accendenda, ſed potius de ſatianda voluptate procedens, ubi, & quando, & per quem poſſit explere quod cogitat, in commune exponunt. Cella utitur in proſtitulum, & delicato qualibet arte foramine, aut illa egreditur, aut aduſter ingreditur. Inſelicitas hæc, ut ſæpe probatur, pluribus cauſa viris in hoc noſtro ſeculo communis eſt.

CAP. V. *De loquacitate, avaritia aliquarum reclusarum congregantium ut distribuatur pauperibus.*

SUNT alie, quæ licet turpia declinent, loquaces tamen loquacibus assidue sociantur, nimium curiositati linguam & aures tota die otii rumoribusque desentes. Alie non multam ista curantes, quod ferè vitium per omnes hujus temporis serpit inclusas, pecunie congregantur, vel multiplicandis pecoribus inhiant: tantaque cum hac sollicitudine in his extenduntur, ut eas matres vel dominas familiarum æstimes; non Anachoretas. Querunt aliquibus pascua pastores, qui procurent, qui custodiant greges: fructus vel pretium, vel pondus, vel numerum à custodibus expetunt. Sequitur emptio, & venditio; ut nummus nummo cumulum exigit, & avaritiæ sitim accendat. Fallit enim tales spiritus nequam, pro imperiendis elemosynis, vel orphanis alendis, pro advenientium parentum vel amicorum charitate, & religiosarum feminarum susceptione, hoc utile ac necessarium suadens. Non est hoc tamen: ad quam magis pertinet, ut pauper cum pauperibus stupem accipias, quam relictiis omnibus tuis pro Christo aliena quærete, ut erogas. Magnæ infidelitatis signum est, si inclusa de crastino sit sollicita: cum Dominus dicat:

Mat. 6. 33. *Primum querite Regnum Dei, & hæc omnia adjiciuntur vobis.* Quapropter providendum est, ut mens omni rerum temporalium cura exuatur & exoneretur sollicitudine.

CAP. VI. *Quod reclusa de proprio labore vivat, vel aliunde antequam recludatur sibi procuret provideri, nec doceat, nec hospites recipiat, nec puellas, sed habeat probatam matronam & ancillam.*

Q UOD si fiat, videat inclusa, ut fieri potest, de labore manuum suarum vivat, hoc enim perfectum est. Si autem aut infirmitas, aut teneritudo non permittat, antequam includatur, certas personas querat, à quibus singulis diebus quod uni diei sufficiat, humiliter recipiat; nec causa pauperum, vel hospiti quidquam adjiciat. Non circa cellulam ejus pauperes clament, non orphani plorent, non vidua lamentetur. Sed quis, inquit, hoc poterit prohibere? Tu sedes, tu ræce, tu sustine: mox ut scient te nihil habere, seque nihil recepturos, vel fatigati discedent. Inhumani hoc clames. Cæterum si præter necessarium victum & vestitum aliquid habes, Monacha non es. Quid ergo erogabis? Præcipitur tamen

inclusæ ut quiddid de labore manuum suarum victui superfluit, mittat cuidam fideli, qui pauperibus erogat. Nolo ut insidiatrix pudicitie vetula mixta pauperibus accedat propius, desiderat ab aliquo Monachorum vel Clericorum eulogias, non blanda verba in aure susurret, ne pro accepta elemosyna osculans manum in aure insibilet. Cavendum præterea est, ut nec ob susceptionem religiosarum feminarum quodlibet hospitalitatis onus inclusa suscipiat. Nam inter bonas plerumque etiam pessimæ veniunt, quæ ante incluse fenestram discumbentes præmissis valde paucis de religiosi sermonibus ad secularia devolvuntur, inde subtexere amatoria, & noctem ferè totam insomnem ducere. Sanè tu tales devita, ne cogaris audire, quod videre horreas; forsè enim videbuntur amara cum audiuntur, vel cernuntur, quæ sequuntur dulcia cum cogitantur. Si scandalum times, eoquod nec pauperibus erogas, non suscipis hospites; cum omnes tuam nuditatem didicerint, non erit qui reprehendat. Si verò nec pro pauperibus, nec pro hospitiis te velit pecuniosam esse, multo utique minus occasione grandioris familiaris. Itaque eligatur tibi aliqua anus, non garrula, non vaga, non litigiosa, non nugigerula; sed quæ bonos mores excoluerit, & ab omnibus habuerit testimonium veritatis. Hæc ostium cellule custodiat, & quod debuerit vel admittat, vel conservet. Habeat sub cura sua fortiosem ad onera sustinenda puellam, quæ aquam & ligna comportet, coquat fabas aut olera; aut si hoc infirmitas exegerit, præparet potiora. Hæc sub virgæ disciplina custodiatur, ne forte ejus lascivia tuum sanctum habitaculum polluat, propositum blasphemetur. Pueris & puellis nullam ad te concedas accessum. Sunt quædam incluse, quæ in docendis puellis occupantur, & cellam suam vertunt in scholam; illa sedet ad fenestram, istæ in portu resident, illa intuetur singulas, & inter puellas motus nunc irascitur; nunc ridet, nunc minatur, nunc percutit, nunc blanditur, nunc osculatur, nunc flectem vocat pro verbere propius, palpat faciem, stringit collum, & in amplexum ruens nunc filiam vocat, nunc amicam. Qualiter inter hæc memoria Dei, ubi secularia & carnalia, etsi non persiciantur, moventur tamen, & quasi sub oculis depinguntur. Tibi utique duæ illæ sufficiant ad colloquium & ad obsequium.

CAP. VII. *Quod qualibet religiosa, maxime virgo & reclusa debet parum, & illud ordinatè loqui.*

SILENTII gravitatem inclusæ servandam præcipuè suademus. Est enim in ea cultus magna, & fractus multus. Nam cultus iustitiæ silentium, sicut ait Hieremias: *Bonum est cum silentio expectare salutare Dei.* Et iterum: *Bonum est viro cum portaverit jugum, ut sedeat solus & taceat.* unde scriptum est: *Audi Israël & tace.*

Thren. 3.

Deut. 17.
Psalm. 38.

Jacob. 1.

Eac ergo, quod ait Propheta: *Dixi custodiam vias, ut non delinquam in lingua mea, passim ori meo custodiam.* Sic inclusa timens casum linguæ, quam secundùm Apostolum Jacobum, *nemo hominum domare potest,* ponat custodiam ori suo, sola sedeat, & taceat ore, spiritu loquatur: & credat se non esse solam, quando sola est; tunc enim cum Christo est, qui non dignatur in turbis esse cum ea. Sedeat ergo sola, taceat Christum audiens, & cum Christo loquens. Porrit custodiam ori suo, primam ut raro loquatur; deinde quid loquatur, quibus & quomodo loquatur, attendat. Rarè loquatur, id est, certis & constitutis horis, de quibus postea dicemus. Quid loquatur, id est, quod ad animæ salutem vel necessitatem corporis facit. Quibus loquatur, certis personis, & quales ei fuerint designatæ. Quomodo loquatur, id est humiliter, moderatè, non alta voce, nec dura, nec blanda, nec mixta risu. Nam si hoc ad quemlibet virum honestum non pertinet, quanto magis ad feminam? quanto magis ad virginem? quanto magis ad inclusam? Sede ergo soror mea & tace, si compelleris loqui, parum loquere, humiliter & modestè; si de corporalium rerum necessitate, si de animæ salute sermo incubuerit.

CAP. VIII. *Quod non debet loqui nisi probato Confessori, seni, & rarò: nec cum tangat, nec de manu conferat, nec solus sibi loquatur aliquis, nec munuscula tribuat.*

JAM nunc personas quibus loqui debet, designemus: Felix illa quæ nec maritum admittit, nullum virorum videre volens, nec alloqui. Sed, quæ nunc reclusarum hoc sequitur exemplum: Sufficiunt illis quæ modo sunt, si hanc corporalem castitatem conservent, si non onusto ventre non extrahantur, si non fetus infamis partum ediderit. Quibus perpetuum, ne cum viris loquantur indicere non possumus silentium, cum quibus honestius loqui possint videamus. Ergo si fieri potest, provideatur in magno Monasterio vel Ecclesia Presbyter aliquis senex, maturus moribus, cui rarò nisi

de confessione, & animæ ædificatione loquatur: à quo consilium accipiat in dubiis, in tribulationibus consolationem. Verùm quia inclusum membris malum illud quod timemus plerumque suscitatur, & emollit emortuam senectutem, nec ipsi manum suam tangendam præbeat, vel palpandam. Nulla vobis de macie vultus, de exilitate brachiorum, de cutis asperitate sit cura.

CAP. IX. *Quod non propter sororem, sed propter alias adolescentulas hoc scribit præcavenda esse reclusarum.*

HÆC tibi, soror, gratias Deo, dicenda non fuerant. Sed quia nec solum propter te, sed etiam propter adolescentiores, quæ similem vitam tuo consilio arripere gestiunt, hanc tibi formulam tradi voluisti, hæc interferranda putavi. Si aliqua magni nominis vel bonæ æstimationis persona, Abbas scilicet vel Prior, cum inclusa loqui voluerit, aliquo præsentè loquatur.

CAP. X. *De personarum colloquio evitando.*

NULLAM certè personam te frequentius visitare vellem, nec cum aliqua te crebrius visitante familiarè vellem te secretum habere. Periclitatur enim fama virginis crebra ceteræ alicujus personæ salutatione, periclitatur & conscientia. Nam quanto sepius eandem videris vultum, vel vocem audieris, tanto expressius ejus imago tuæ memoriæ imprimetur. Et ideo inclusa etiam facie velata loqui debet cum viro, & ejus cavere conspectum, cuiquam timore solum debet præstare auditum. Nam eandem viri vocem sæpè admittere quibusdam periculosum esse non dubito. Adolescentium & suspectarum personarum devota colloquium: nec noquam tecum, nisi tu audientiam quesisti propriè loquatur: & hoc si certa necessitas poposcerit. Cum nullo itaque advenientium, præter Episcopum aut Abbatem, vel magni nominis priorem, sine ipsius Presbyteri licentia vel præcepto loquaris: ut difficultas loquendi tecum tibi præstet quietem. Nunquam inter te & quemlibet virum, quasi occasione exhibendæ charitatis, vel nutriendi affectus, vel expendendæ familiaritatis aut amicitie spiritualis, discurrant nuntii: nec eorum inanuscula literasque suscipias, nec illis tua dirigas, prout motus est, puta zonas, marsupia, quæ divetso flamine & subtegmine variata sunt, & cætera quæ hujusmodi adolescentioribus Monachi per Clericos mittunt: quod fomentum est amoris illiciti, & magni materia mali.

CAP. XI. *Quod reclusa debeat propriis manibus laborare, ut inde vivat, vel pauperibus eroget.*

OPERARE proinde ea quæ vel necessitas possit, vel præscribit utilitas, & eorum pretium tuis usibus cedat; quibus si non egoeris, aut necessaria Ecclesiæ, aut pauperibus, sicut diximus, tribuas. Ornet etiam omnes motus, omnes sermones inclusæ verecundia, quæ linguam compescat, iram mitiget, injuriam caveat. Quam enim pudere decet honestè honesta loqui, quantæ impudentiæ est ut inhonesta, licet læscita injuriis aut stimula furoris, loquatur?

CAP. XII. *Quod non debet impropertis respondere.*

INCLUSA igitur liganti non respondeat; detrahenti non impropere, læscenti non contradicat: sed in omnibus, quæ in publico vel in occulto aut obijciuntur, aut susurrantur, ex conscientia senioris arte contentant, dicens cum Apostolo: *Mis autem pro minimo est ut a vobis iudicetis.* Super omnia enim inclusa studere debet, ut tranquillitate spiritus & pacem cordis jugiter retinens, illum sui pectora æternum habeat inhabitatorem: de quo scriptum est: *In pace factus est locus eius.* Et aliàs Dominus per Prophetam: *Super quem, inquit, requiescet spiritus meus, nisi super humilem, & quietum, & timentem sermones meos?* Hunc sacratissimum mentis statum; non solum stultiloquia evertunt, sed & pervertunt. Nihil tam esse tibi onense sectandum quam silentium.

CAP. XIII. *De tempore loquendi & tacendi.*

JAM nunc tempus loquendi, ac tacendi tempus distinguamus. Igitur ab Exaltatione sanctæ Crucis usque ad Quadragesimam post completorium usque ad auroram silentium teneat; & tunc dicta prima, si aliud de diurna necessitate voluerit suggerere servienti, paucis hoc faciat verbis: nihil cuiquam postea usque ad tertiam loquatur. Inter tertiam verò & nonam his qui supervenerint, prius si admittendi sunt, competenter respondeat, & ministris, quod placuerit, injungat. Post nonam sumpto cibo omne colloquium & dissolutionis materiam caveat; impingatur ei illud quod scriptum est: *Sedit populus manducare & bibere; & surrexerunt ludere.* Porro vespertina laude soluta, cum ministris usque ad tempus collationis de necessariis conferat. Tempore verò Quadragesimæ inclusa semper silentium tenere deberet;

sed quia hoc durum impossibileque putatur, cum Confessore suo & ministris rarius quam aliis temporibus loquatur, & cum nullo alio: nisi forte aliqua reverentia persona ex aliis Provinciis supervenerit. Post Pascha verò usque ad tempus prædictum à completorio usque ad solis ortum silentio custodito, cum hora primam in divinis obsequiis celebraverit, cum ministris suis loquatur si oportuerit, cum superveniens inter nonam & vespertam. Finita hora vespertam disponat cum ministris quod opus fuerit usque ad collationem.

CAP. XIV. *Quod vitandum, & habendum exercitium.*

HIS inspectis operi manuum, lectioni & orationi certa tempora deputentur. Otiositas quippe inimica est animæ, quam præ omnibus cavere debet inclusa, est enim omnium malorum parens, libidinis artifex, pervagationum alitrix, nutritrix vitiorum, fomentum acedie, tristitiæ inventivæ. Ipsa pessimas cogitationes seminat, affectiones illicitas quærit, suscitatur desideria. Ipsa quietis fastidium parit, horrorem incutit cæcæ. Nunquam te improviat, nunquã te spiritus inveniat otiosus. Sed quia mens nostra, quæ in hac vita subdita est vanitati, nunquam in eodem statu permanet, otiositas exercitiorum varietate fuganda est, & quies nostra quadam operum vicissitudine fulcienda. Itaque à Kalendis Novembris usque ad Quadragesimam, secundum æstimationem suam, plus media nocte repauset: & sic surgens cum qua potest devotione, secundum formam Regulæ Beati Benedicti, nocturnas vigilias celebret; quibus mox succedat oratio, quam secundum quod eam Spiritus sanctus adjuverit, aut prolelare debet aut abbreviare; caveat autem ne prolixior oratio fastidium pariat, utilis est enim sæpius orare breviter, quam semel nimis prolixè; nisi forte orationem devotio inspirata, ipso nesciente quia orat, prolongaverit. Post orationem in honore Virginis debitum solvat officium, Sanctorum commemorationem adiciens. Cave autem ne de numero psalmodiarum, vel commemoratione aliquam tibi legem imponas: sed quamdiu te psalmi delectant, vitæ illis: si tibi cœperint esse onerosi, transi ad lectionem: quæ si fastidium ingerit, surge ad orationem. Sic ad opus manuum his fatigata pertransiens, ut salubri alteratione spiritum recrees, & pelias acediam. Finitus commemorationibus, quarum numerum propositionis, vel voci necessitas extorqueat, sed inspirans devotio dicet, tempus quod restat usque

1. Cor. 4.

Phil. 13.
Esa. 66.

Ro. 13.

usque ad auroram operi manuum cum psalmodiarum modulatione deserviat. Albescente aurora matutinas laudes cum horæ primæ hymnis perfolvat: & sic in alternatione lectionum, orationum, psalmodiarum quoque, prout ea devotio variaverit, tertiam expectet: qua dicta in opere manuum usque ad horam nonnam occupetur. Cibo autem sumpto, & gratiarum actionibus Deo solutis, ad præscriptam consuetudinem redeat spiritalibus exercitiis, opus corporale intermittens usque ad vesperras. Facto autem parvo intervallo aliquam lectionem de vitis Patrum, vel institutis vel miraculis eorum, sibi secretius legat: ut orta ex his aliqua compunctio, in quodam fervore spiritus completorium dicat: ut cum pleno pectore devotionis lectulo membra componat. Illa sanè quæ literas non intelligit, operi manuum diligentius insistet: ita ut eum paulatim sicut fatigata surgat, & genua flectat, & breviter oret Dominum suum, & statim opus quod intermiserat resumat: & hoc faciat scilicet tempore utroque lectionis & laboris; Dumini- canam orationem crebrius inter opera eadem repetens, & si quos psalmos voluerit interferens.

CAP. XV. *De tempore Paschali in quo ad vigilas surgere debet.*

APASCHA verò usque ad prædictas Kalendas, sic surgat ad vigilas, ut finitis nocturnis hymnis & orationibus, parvissimo intervallo præmissis, matutinas incipiat. Quibus expletis usque ad plenam solis ortum, orationibus vacet & psalmis: & tunc dicta prima sacrificium diurni operis inchoet usque ad horam tertiam: in lectione & oratione usque ad sextam spiritum occupet, post sextam sumpto cibo pauset in lectulo suo usque ad nonam: & sic usque ad vesperras manibus operetur. Post vesperram verò orationibus vacet & psalmis; horam collationis ita temperans, ut ante solis occasum lectulo membra recipiat. Cavendum enim est omni tempore, ne totam diei lucem nox antequam dormitur eat suis obducatur tenebris, & dormire cogatur cum vigilare debet.

CAP. XVI. *De tempore Quadragesimali qualiter est jejunandum, & de virtute jejunii.*

DE tempore Quadragesimali locuturi, primo excellentiam ejus credimus commendandam. Cum multa sint Christianorum jejunia, omnibus excellit Qua-

dragesimale jejunium, quod divina auctoritate non singulis quibuscunque personis, non illius vel illius ordinis hominibus, sed omnibus indicitur Christianis. Habet autem testimonium excellentiæ à lege, à Prophetis, & ab Evangelio. Nam Moyse famulus Dei jejunavit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, ut legem Domini accipere mereretur. Helias autem Propheta cum manducasset de pane subcinericio, aquamque bibisset, quam Angelus ei ministraverat, jejunavit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, & tunc vocem Domini audire promeruit. Dominus & Salvator noster cum jejunavit quadraginta diebus & quadraginta noctibus, superavit tentationem, & accesserunt Angeli & ministrabant ei.

CAP. XVII. *De virtute jejunii.*

EST ergo jejunium contra omnia tentamenta & peccabilem statum in omni tribulatione utile refugium, omnibus nostris irrefragabile fulcrum. Quamvis autem virtutis sit jejunium ipse Christus non tacuit, cur demonem, qui lunaticum invalerat, ejicere non potuerit: *Hic genus, inquit, demoniorum non potest eijci, nisi in oratione & jejunio.* Math. 17. 20.

CAP. XVIII. *De significatione Quadragesimæ.*

LIBET autem religionis comes semper debeat esse jejunium, sine quo castitas tuta esse non potest; hæc tamen Quadragesimalis observatio magnum in se continet Sacramentum. Primus locus habitationis nostræ paradysus fuit: secunda mundus iste plenus ærumnis: tertius in coelo cum Angelis & Spiritibus. Significant autem illi quadraginta dies totum tempus ex quo pulsus est Adam de paradysio, usque ad ultimum diem, in quo plene liberabuntur ab hoc exilio. Hic autem sumus in timore, in labore, in dolore projecti à facie oculorum Dei, exclusi à gaudiis paradysii, jejuni ab alimento caelesti: semper autem debemus hanc miseriam nostram considerare & deplorare, & ostendere in operibus nostris, quod sumus advenæ & peregrini in mundo. Sed quia hoc facere non potest humana fragilitas, constituit Spiritus sanctus tertium tempus quo id faciamus, & quasdam observationes in Ecclesia fieri ordinavit, quibus ipsius temporis causam animadvertere valeamus. Nam ubi ostendit nos pulsos esse, adductos morti, propter verbum quod dixit Dominus ad Adam, cum expelleret de paradiso,

Gen. 3.

radiso, cum cinerum aspersione dicitur vobis: *Pulvis es, & in pulverem revertetur.* Ut sciamus etiam quod in hoc exilio negatur nobis visio Dei, oppanditur velum inter nos & sancta sanctorum, Verum ut tibi reducamus ad memoriam, quod longe sumus ab eorum societate de quibus scriptum est: *Beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te*: usitatum verbum laudis intermitterimus. Quod vero nos ipso hoc altiori jejunio constringimur, recordari nos facit, quod in hac vita celesti pane non satiarur. In hoc ergo tempore omnis Christianus aliquid reddere dicitur solitis obsequiis, & diligentius atque frequenter circa cordis & oris custodiam occupari. Sed inclusa maxime institutionis temporis hujus rationem multo melius intelligit, quanto eam in propria vita sua expressius recognoscit. In his prout de sacris orationibus Christo precipue placere desideramus, totam se Deo voueat atque sanctificet: omnes delicias respiciat, omnes consulationes abjuret, & quasi dies nuptiarum hoc tempus existimans, ad amplexus Christi omni aviditate suspiret. Frequentius solito incumbat orationi, crebrius se pedibus Jesu prosternat, crebra nominis illius repetitione compunctionem exciet, lacrymas provoce, cor ab omni vagatione conpescat. Finitis itaque sacris vigiliis intervallum, quod a nocturnis laudibus dividit matutinas, orationi, meditationi observat. Dictaque post matutinas prima usque ad plenam tertiam psalmis ac lectionibus vacet. Tertie vero horae laude completa operi manuum usque ad horam nonam devota insulat, breves per intervalla orationes inserens. Dicta post hoc vespera corpus reficiat, & sic tempus completorii psallens expectet.

CAP. XIX. De cibi & potus qualitate & quantitate.

JAM de cibi & potus qualitate vel quantitate ex abundantia quidem tibi legem imponere, soror, quæ ab ipsa infantia usque ad senectutem, quæ nunc tua membra debilitat, parcissimo cibo vix corpus sustentas: prius aliis cum quibus id utile futurum arbitrans, certam de his præscribere regulam tentabo. Beatus Benedictus libram panis & heminam potus concedit Monacho: quod nos inclusis delicatioribus non negamus: adolescentibus tamen in corpore robustis ab omni quod inebriare potest abstinere utilissimum est. Panem nitidum & cibos delicatos quasi immodicis venenum evitet. Sic necessitati consulat, ut & sa-

Cod. Regul. Tom. I.

mem repellat, & appetitum non satiet, itaque quæ ad perfectiorem abstinentiam progredi non valent, libra panis & hemina lautioris potus contentæ sint, sive bis comedant, sive semel. Uinum habeant de oleibus vel leguminibus pulmentum, vel cærræ de farinaciis; cui modicum olei, vel butyri, vel lactis injiciens, hoc condimento fastidium repellat. Et hoc ei, si ea die cœnatura est, sufficiat. Ad cœnam verò parum lactis sibi vel piscis modicum, vel aliquid hujusmodi si præsto fuerit apponat: nullo genere cibi contenta cum pomis & herbis crudis, si quas habuerit. Hæc ipsa si semel comederit in die prælibato pulmento possunt apponi. In vigiliis sanctorum tamen & quatuor temporum jejuniis, omnium etiam feriarum quarta & sexta, extra Quinquagesimam, in cibo Quadragesimali jejundet. In Quadragesima verò unum quotidie ei sufficiat pulmentum. Et nisi infirmitas impediatur, feria sexta in pane & aqua jejundet. Ab Exaltatione sanctæ Crucis usque ad Quadragesimam semel in die hora nona reficiat. In Quadragesima dicta vespera jejuniium solvat. A Pascha usque ad Pentecosten ad sextam prandeat, & ad prandium silentium teneat: quod etiam tota æstate faciet, præter ferias quarta & sexta & solennibus jejuniis. Diebus autem quibus jejunat, liceat ei in æstate pro somno meridiano, & inter matutinas & primam modicum quietis indulgere corpori sculo.

CAP. XX. De vestimentis & calcamentis.

PORRO talia ei vestimenta sufficiant, quæ frigus repellant, grossioribus pellicis utatur & pellicibus propter hyemem: propter æstatem autem unam habeat tunicam utroque vero tempore duas de stupacio camisas vel staminas. Velamen capitis non sit de panno subtili vel pretioso, sed mediocri nigro: ne videatur colore vario affectare decorem. Calcamenta, pedules, caligas, quantum satis fuerit, habeat. Et paupertatis suæ cultos sollicitè consideret, ut etiam aliquantulum minus habeat quam indulgere sibi possit iusta necessitas. Hæc, soror charissima, de exterioris hominis conversatione, non pro antiquitatis fervore, sed pro hujus nostri temporis spatio te compellente, conscripsi: infirmis temperatum quandam modum vivendi proponens; fortioribus ad perfectiora progrediendi libertatem relinquens.

H h h

CAP. XXI.

CAP. XXI. *Quare solitudo est hominum consorti: præferenda propter conservationem thesauri virginitatis.*

SEd jam nunc audiat & intelligat verba mea quæcumque abrenuncians mundo vitam hanc solitariam elegerit, abicondi desiderans non videri, & quali mortua seculo in spelunca Christo conspeli. Primum tibi solitudinem hominum debes præferre consortio diligenter attende.

1. Cor. 7.

34.

Virgo, inquit Apostolus, *cogitat que sunt Dei, quomodo placeat Deo, ut sit sancta torpore ac spiritu.* Voluntarium hoc sacrificium est, oblatio spontanea, ad quam non lex impellit, vel necessitas cogit, non arget præceptum. Unde Dominus in Evangelio: *Qui potest capere capiat.*

Math. 19.

12.

Quis potest? Ille certè cui Dominus hanc inspiraverit voluntatem, & præstiterit facultatem. Primum igitur, o virgo. bonum propositum tuum ipsi inspiravit cum summa devotione cordis commenda; intensissima oratione depolicens, ut quod impossibile est per meritum, facile sentiat per gratiam. Cogita semper quàm pretiosum thesaurum in quo fragili vasculo portes; & quau mercedem, quam gloriam, quam coronam virginitas servata ministret. Quam insuper penam, quâ confusionè, quam damnationè importet amissa, indefin. etc. animo revolve. Quid hoc pretiosus thesaurus, quo cælum emittit, quo Angelus delectatur, ejus ipse Christus cupidus est, quo illicitur ad amandum, & ad præstandum provincatur? Quid? audeo dicere, seipsum & omnia sua. Itaque nardus virginicitatis tuæ etiam in cælestibus dans odorem suum, faciat ut conspicat Rex decorem tuum, & ipse est Dominus Deus tuus.

Ps. 46. 11.

Ibidem.

Vide qualem tibi sponsum elegeris, qualem amicum attuleris. Ipse est *Speciosus forma præ filiis hominum.* Speciosior etiam sole & super omnem stellarum pulchritudinem. Spiritus ejus super mel dulcis, & hæreditas ejus super mel & favum. Longitudo in dextera ejus, & in sinistra ejus divitiæ & gloria. Ipse te jam elegit in sponsum: sed non coronabit nisi probatam. Et dicit scriptura: *Qui non est tentatus, non est probatus.* Virginitas aurum est, cella fornax, conflator diabolus, ignis tentatio, caro virginis vas luteum in quo aurum reconditur, nec vas ulterius à quolibet artifice reparatur.

Eccl. 34.

CAP. XXII. *De contemplatione virginis in consideratione sponsi, sive beata Maria. & sanctorum virginum, ne corrumpatur libertate, neque aliena, sed etiam propria.*

HÆc virgo jugiter cogitans pretiosissimum virginitatis thesaurum qui tam utiliter possidetur, tam irrecuperabiliter amittitur, summa diligentia, summo cum timore custodiat. Cogitet sine intermissione ad cujus ordinatur thalamum, ad cujus præparatur amplexum. Propinat sibi agnum, quem sequi habet quocumque jerit. Contempletur beatissimam Mariam præcedentem & præcipientem dulce illud cum virginitatis tympano choros virginum canticum; quod nemo potest canere nisi utriusque sexus virginis: de quibus scriptum est: *Hi sunt Apoc. 14. qui cum mulieribus non sunt coniugati; virgines enim sunt.* Nec sic hoc dictum exiimes, quasi non vir sine muliere, aut mulier sine viro possit foedari & eum detestandum illud scelus, quo vir in virum vel femina in feminam, omnibus flagitiis damnabilis judicetur. Sed & absque alienæ carnis conspectu virginitas plerumque corrumpitur, castitas violatur: si vehementer zelus carnem concutens voluntatem sibi subdidit, & raperit membra. Cogitet virgo semper omnia sua sanctificata Deo, incorrupta Christo, spiritui sancto dedicata. Indignum judicet quod Christi est tradere sanitæ, & virginea ejus membra erubescat vel simplici motu maculari.

CAP. XXIII. *Quomodo esuriens debet famem delicias reputare, & paupertatem divitiat.*

ITaque proinde in virginicitatis suæ custodiam totum animum tendat, cogitationes expendat, ut virtutis hujus perfectionem esuriens, famem delicias putet, divitiis paupertatem. In cibo, in potu, in forno, in sermone semper timeat dispendium castitatis; ne si plus debito carni reddiderit, vires præbeat adversario, & occulto nutriat hostem. Sedens igitur ad mensam, decorem pudicitie mente revolvat, & ad ejus perfectionem suspirans, cibum fastidiat, potum exhorreat: etiam quod sumendum necessitas judicaverit, aut ratio dicaverit, cum dolore aut pudore, aliquando cum lacrymis sumat. Si ei sermo fuerit cum aliquo, semper metuat aliquid audire, vel quod modicum serenitatem castitatis obnubilet: detestandam se à gratia non dubitet, si vel unum verbum contra honestatem proferat.

CAP.

CAP. XXIV. *Quod lectulo intrans debet cogitare si in aliquo offendit, & dolere.*

PROSTRATA lectulo pudicitiam tuam commenda Deo, & sic signo Crucis armata revolve animo, quomodo de illo vixisti: si verbo, si opere, si affectu Domini tui oculos offendisti: si levior, si otiosior, si negligentior debito fuisti: si plus cibo crudior, potu dissolutior metas necessitatis excessisti. Si subreptum tibi aliquid horum deprehendis: suspira, pectus tunde; & hoc sacrificio vespertino tuo reconciliatam sponso sponsum excipiat.

CAP. XXV. *Quod contra carnis tentationem recurrat ad Beatam Virginem, & sanctam Agnetem & Angelum ejus pro adjutorio.*

SI vigilanti subito, aut quiete soporis, aut arte tentatoris calor corporis fuerit excitatus, & in somnium calidus hostis injunxerit, diversisque cogitationibus quietem pudicitiae infestaverit, proposituerit delicias, vitæ durioris horrorem incusserit, veniat tibi in mentem Beatæ Virginis, quæ in tenera ætate tam crebro reportavit de impiissimo hoste triumphum. Cogita Agnetem beatissimam, à qua aurum, argentum, vestes pretiosissimas, lapides pretiosi, & tota secularis gloriæ pompa, quasi quedam stercora sunt reputata. Vocata ad tribunal non abiit; blandiebatur iudex, contempit; minabatur, irrisit; magis metuens ne parceret, quam ne puniret; factumque lupanar vertit in oratorium: quod cum virgine ingrediens Angelus lucem infudit tenebris, & insectatorem pudicitiae morte mulcabat. Si igitur & tu oraveris, & contra libidinis incensorem lacrymarum tuarum arma levaveris, non certè Angelus tuo casto deerit cubiculo, qui protulino non defuit. Merito Beatam Agnetem ignis iste materialis nequivit adurere, cui carnis flamma teperat, quam ignis succenderat charitatis. Quotiescumque nequam spiritus illicita quæque suggererit, vehementior incubuerit æstus: illum qui scrutatur corda & tenes scito esse presentem, & sub ejus oculos esse quiddam agis vel cogitas. Habe proinde reverentiam Domino, quem tibi assistere non dubites, & depradatori responde: *Angelum habes amatorem, qui nimio zelo custodit corpus meum.* Adjuret conatum tuum in tali necessitate discreta abstinentia: quia ubi multa carnis afflictio, aut nulla aut parva aliqua potest esse delectatio.

Cod. Regul. Tom. I.

CAP. XXVI. *Quod castitas ab adolescentibus sine magno desiderio & maceratione servari non potest, cum in agris & senibus frequenter periclitatur.*

NEMO se palpet, nemo blandiatur sibi, nemo se tallat. Nunquam ab adolescentibus sine magna cordis contritione & carnis afflictione castitas conqueritur, vel servatur, quæ plerumque in agris vel senibus periclitatur. Nam licet continentia donum Dei sit, & nemo possit esse continens, nisi Deus det, nec ullis nostris meritis donum hoc, sed ejus gratuita sit gratie adscribendum; illos tamen tanto dono indignos judicat, qui aliquid laboris pro eo subire detrectant. Volentes inter delicias casti esse, inter epulas continentis, inter pueros & puellas conversari & non tentari: in commestrationibus & ebrietatibus sedis distendi humoribus & non coinquinari: ligato visum suum cum flammis & non exuri; difficile hoc utrum aut impossibile tu videris.

CAP. XXVII. *De Monacho se propter castitatem in aquis immergente, & rursus assurgente & orante, stimulum carnis extinguere nequente.*

NOVI ego Monachum, qui cum initio suæ conversionis, tam naturalibus incentivis, tam violentis vitiosæ consuetudinis, tam suggestionibus callidi hostis & tentatoris, pudicitiam suam periclitari timeret, & erexit se contra se, & adversus suam carnem gravissimum concipiens odium, nihil magis quam quod eam affligeret, expeteret. Itaque inedia macerabat corpus, & quæ ei de se debebantur subtrahens, etiam motus ejus simplices comprimebat. Sed cum iterum nimia debilitas sibi plus indulgere compelleret; ecce caro rursus caput erigens, acquisitam, ut putabatur, infestabat quietem, plerisque se frigidis aquis injiciens, tremens aliquamdiu psallebat & orabat. Sæpe etiam illicitos sentiens motus, urticis fricabat corpus, & nudæ carni aperiens incendium incendio superabat. Et cum hæc omnia non sufficerent; nihilominus eum spiritus fornicationis urgeret; tunc quod solum superavit, prostratus ante pedes Jesu orat, plorat, suspirat, rogat, adjurat, obtestatur, ut aut occidat vel sanet: clamat crebro, non abibo, non quiesco, nec te dimittam nisi benedixeris mihi. Præstat ut horam triserenarium, sed negatur securitas. Quiescentibus enim paululum carnis stimulis, afflictiones illicitæ pectus invadunt. Deus meus, quas cruce, quæ tormenta tunc pertulit miser ille, donec tanta infusa est

H h h a

ei

ei dilectio castitatis, ut omnes, quæ sentiri possunt vel cogitari, quasvis inijceret voluptates, & tunc quoque recessit ab eo, sed usque ad tempus: & nunc senectuti morbus accessit, nec sic tamen sibi de securitate blanditur.

CAP. XXVIII. *Contra illos, qui dicunt se esse frigidos, vel impotentes, & in lecto se cum mulieribus ponunt, duplex malum cumulant.*

UNDE non parum pudet quorundam impudicitia, qui cum in fortibus senuerunt, nec sic suspectarum personarum volunt carere consortio: cumque, quod dictu nefas est, eosdem lectulo cubantes, inter amplexus & oscula de sua castitate se dicunt esse securos, quos frigescente corpore ad caelos tepescencia membra deficiant. Infelices illi & praecunctis mortalibus miseri, quibus cum desit sceleris perpetrandi facultas, adhuc manet in ipsa sceleris facultas. Non quiescit turpe desiderium, quamvis frigiditas neget effectum. Videt tamen utrum verum dicat aut mentiat iniquitas sibi, & dum nititur velare unum, duplex in se prodat flagitium, cum & serè decrepitos nocturnum aliquando plasma deludat, & eructuam fecunditatem intestinum hoc malum saepius inquietet.

CAP. XXIX. *Quod virgo nunquam debet se reputare securam, sed semper debet cogitare de scriptura divina.*

TE, serot, nunquam volo esse securam, sed timere, semperque tuam fragilitatem habere suspectam, adinstar pavidæ columbæ frequentate tivos aquarum, & quasi in speculo accipitris cernere supervolantis elisigim & cavere. Rivi aquarum sententia sunt scripturarum, quæ de limpidiſſimo sapientia fonte profuſentes, diabolicarum suggestio- num produunt imaginem & sensum, quo caveantur & excludantur. Nihil enim magis cogitationes excludit inutiles, vel compescit lascivias, quam meditatio verbi Dei: quod sic ad animum suum virgo debet assuescere, ut aliud nolens, non possit aliud meditari. Cogitanti de scripturis somnus obrepit: evigilanti primum aliqd de scripturis occurrat: dormientis formia memoria aliqua de scripturis condit.

CAP. XXX. *Quod vigor abstinentia non debet omitti timore futuri languoris vel infirmitatis, cum ob hoc corpus dormitur.*

SED quidam à salutaribus exercitiis retrahuntur timore, ne videlicet pro-

pter nimiam abstinentiam vel vigiliis immoderatas incidant in languorem, & ita efficiantur aliis oneri, sibi autem dolori. Hæc excusatio nostra in peccatis nostris. Quam pauci sunt hodie, quos talis fervor ignivit, omnes sapientes fumus, omnes providi, omnes discreti: procul oderamus bellum, & sic morbum corporis, antequam sentiat formidamus ut languorem animæ, quam præsentem sentimus, territi negligamus: quasi tolerabilius sit, flammam libidinis quam ventris tolerare rugitum; aut non multo melius sit continuo languore carnis vitare lasciviam, quam sanum & incolumem in ejus redigi servitutum. Quid enim interest, utrum abstinentia an languore caro superbiens comprimatur, castitas conservetur? Sed remissio, inquit, cavenda est; ne fortè occasione infirmitatis incurramus illecebras voluptatis. Certè si languet, si ægrotat, si torquentur viscera, si arescit stomachus, quælibet delicia oneri magis erant quam delectationi.

CAP. XXXI. *De adolescente, qui fuerat incontinenſ, veram penitentiam agente, & cum dolore stomachi Christum in hora mortis videntem.*

VIDI hominem, qui cum poenitentiam suam vi consuetudinis oppressus continere non posset; tandem in se reverſus supra modum erubuit: & mox concaluit cor intra eum, & in meditatione ejus exarsit ignis. Deinde salubriter irascens sibi, invectione gravissima irruit in seipsum, & bellum indicens corpori, etiam ei quæ necessaria videbantur ademit. Successit gravitas levitati, loquacitati silentium. Nemo enim postea vidit jocantem, ridentem nemo conspexit: nemo ex ore ejus otiosum sermonem audivit. Temporales consolationes, & quidquid carni suæ putabatur, ita contemptis & exhorruit, ut nullam sibi requiem, nullam in cibo vel potu consolationem indulgere ei pateretur. Cogitationum suarum ita sollicitus & scrupulosus erat, ut in hinc solo nimis videretur. Ita demisso vultu oculisque dejectis stabat, sedebat, ut timens & tremens divinis tribunalibus videretur assistere. Talibus armis gloriosum reulit de tyranno triumphum. Nam gravissimum stomachi incurrens incommodum, post diurnum languorem, cum jam dormitionis ejus hora instaret. Sine, inquit, ecce JESUS venit.

CAP. XXXII. *Quod discretio, quæ est mater virtutum, non est abijcienda.*

HÆC dico, ut discretionem, quæ omnium virtutum & mater & nutrix est, detegam: sed vitiorum materias gulam comprimamus, requiem corporis, iceminarum & effeminatorum familiaritatem atque convictum infra metas necessarias cohibeamus; quia sæpè falso nomine discretionis palliamus negotium voluptatis. Vera enim discretio est animam carni præponere, & ubi periclitatur utraque, nec sine hujusmodi incommodo illi potest salus consistere, pro illius utilitate istam negligere. Hæc diximus, ut quanta tibi debeatur in consideranda pietatis esse sollicitudo, adverteres: quæ cum omnium virtutum flos sit & ornamentum, sine humilitate tamen aræ atque marcescit.

CAP. XXXIII. *De humilitate servanda à virgine, ne deveniat in superbiam carnalem vel spiritualein, vel vanitatem:*

HOC est certum haud securum peccatorum omnium fundamentum, ex quo quidquid ædificas, ruinæ patet. *Initium omnis peccati superbia*, quæ Angelum de cælo, hominem de paradiso expulit. Hujus pessimæ cum multi sint rami, omnes tamen in duas species dividuntur, in carnalem scilicet & spiritualein. Carnalis superbia est de carnalibus, spiritualeis est de spiritualibus superbiere. Carnalis postea in duas subdividitur species: in jactantiam scilicet & vanitatem. Vanitas est, si ancilla Christi intus in animo suo gloriatur se nobilissimam ortam natalibus; si se divitiis paupertatem prætulisse pro Christo delectetur; si se pauperibus & ignobilioribus præferre conetur; si se contempsisse divitum nuptias quasi aliquid magnum admiretur.

CAP. XXXIV. *De vanitate & inani gloria, mobilitate vel divitiis, vel aliis delectabilibus rebus vitandis.*

EST etiam quedam species vanitatis in affectata aliqua pulchritudine etiam intra cellulam delectari, parietes variis picturis & celaturis ornare, oratorium pannorum & imaginum varietate decorare. Hæc omnia quasi professioni tuæ contraria cave.

CAP. XXXV. *De ornamentis cellæ vitandis.*

QUA enim fronte de divitiis vel natalibus gloriaris, quæ illius vis sponfa videri, qui pauper factus est cum esset dives; pauperem matrem, pauperem familiam, domum etiam pauperulam, & præsepis vilitatem elegit? Itane gloriandum tibi est, quod Dei Filium hominum filius prætulisti? quod scdam carnem pro viginatis decore spreveris? quod æternas cæli divitias atque delicias martyriis sanctorum commutasti?

CAP. XXXVI. *De ornamentis virtutum acquiendis.*

SI gloriaris in Domino, servas ei cum timore. Sed illam te nolo quasi sub specie devotionis sequi gloriam in picturis, vel sculpturis, in pennis avium vel bestiarum, aut diversorum florum imaginibus variatis. Sint hæc illorum, qui nihil intus in quo gloriarentur habentes, exterius sibi comparant in quibus delectentur. *Omnis gloria ejus filia regis ab Helm. 45. intus, in sinibus aureis circum-micta variatibus.* Si autem tu jam filia Regis es, utpote filii Regis sponsa, patrisque vocem audisti dicentis: *Audi filia, & ut ibidem, de, & inclina aurem tuam: sit tua omnis gloria ab intus.* Vide ut gloria tua sit testimonium conscientie tue. Ibi sit pulcherrima virtutum varietas; ibi diversi colores sic convenienter & sic conjungantur sibi, ut alterius pulchritudinem alter augeat; & qui in sua natura minus lucet, alterius collatione lucidior appareat.

CAP. XXXVII. *Nota copulam castitatis & humilitatis, prudentiæ & simplicitatis, misericordiæ & justitiæ, fortitudinis & modestiæ.*

JUNGATUR castitati humilitas, & nihil erit splendidus. Prudentiæ societur simplicitas, & nihil erit lucidus. Copuletur misericordiæ justitiæ, & nihil erit suavius. Adde fortitudini modestiam, & nihil erit utilius. In hac varietate tue mentis oculos occupa. Hanc in anima tua omni studio forma: cui si fimbrias aureas addas, vestem polymitam, in qua te sponsus cum summa dilectione conspiciat, texuisti. Fimbria extrema pars, quasi finis est vestimenti. *Finis autem præcepti charitas est de 1. Tim. 1. corde puro, & conscientia bona & sive non fâa.*

CAP. XXXVIII. *Quod ornamento altaris sicut corporalia debent esse linea & alba, sic & corpus vestrum.*

CAP. XXXIX. *De consideratione virginittatis & humilitatis Beatae Mariae & Beati Joannis Evangelista, & de ipsorum commendatione.*

Psalm. 16.

IN his gloriis, in his delectis, intus non foris, in veris virtutibus, non in picturis & imaginibus. Panni linei candidi tuum adornent altare, qui castitate suo candore commendent, & simplicitate præmonstrant. Cogita quo labore, quibus tensionibus terrenum in quo crevit linum, colorem exuerit, & ad talem candorem pervenerit, ut ex ea ornetur altare, Christi corpus videretur. Cum terreno colore omnes nascimur: *Quoniam in iniquitatibus conceptus sum: & in peccatis concepit me mater mea.* Primum igitur, charissima, linum aquis immergitur, nos in aquis baptismatis Christo conspelimur: ibi deletur iniquitas, sed necdum sanatur infirmitas. Aliquid candoris recepimus in peccatorum remissione, sed necdum plene terreno colore exuimur pro naturæ, quæ refert, corruptione. Post aquas linum siccatur: quia necesse est, post aquas baptismatis corpus per abstinenciam maceratum illicitis humoribus vacuetur. Deinde linum malleis tunditur, & caro nostra multis tensionibus fatigatur. Post hoc linum ferreis aculeis discerpitur, ut deponat superflua; & nos disciplinae unguis rasi vix necessaria retinemus. Adhibetur post hoc lino suavior stimulatorum leviorque purgatio; & nos victis cum magno labore pessimis passionibus, à levioribus & quotidianis peccatis simplici confessione & sanctificatione mundamur. Jam tunc à nentibus linum in longum producitur, & nos in anteriora longanimitate extendimur. Porro ut ei perfectior accedat perfectio & pulchritudo, ignis adhibetur & aqua: & nobis transcendendum est per ignem tribulationis & aquam compunctionis, ut perveniamus ad refrigerium castitatis. Hæc tibi oratorii tui ornamenta representent, non oculos tuos varietatibus mentitis pascant. Sufficiat tibi in altari tuo Salvatoris in cruce pendens imago, quæ passionem suam tibi representet, quam imiteris: expansis brachiis ad suos te invitet amplexus, in quibus delecteris: nudatis uberibus lac suavitate infundat, quo consoleris.

ET si hoc placet ad commendandam tibi virginittatis excellentiam, virgo Mater in sua, & virgo discipulus in sua, juxta crucem cernantur imagine, ut cogites quàm grata sit Christo utriusque sexus virginittas, quam in matre & præ cæteris sibi dilecto discipulo consecravit. Unde eos pendens in cruce tanto fœdere copulavit, ut illum discipulo matrem, illum matri filium delegaret. O beatissimum hoc testimonio Joannem, cui totius humani generis decus, opes mundi, gloria cæli, miserorum refugium, afflictorum solacium, pauperum consolatio, desperatorum erectio, peccatorum reconciliatio, postremo orbis domina, cæli regina, testamenti auctoritate committitur. Hæc tibi præbent incentivum charitatis, non spectaculum vanitatis. His enim omnibus ad unum necesse est ut contendas: *Quoniam unum Luc. 10. est necessarium.* Illud est unum, quod non invenitur, nisi in uno, apud unum, cum uno: *Apud quem non est transmutatio Jacob. 1. nec vicissitudo umbratio. Qui adhaeret ei, 1. Cor. 6. unus cum ipso spiritus efficitur, transiens in illud unum, quod semper est, & cujus anni non deficient. Adhæreo ista charitatis quasi specialis est ornatus finis & simbria.*

CAP. XL. *De charitate habenda in dilectione Dei & proximi sibi non nocendo; nec nocet cupiendo & beneficiendo.*

VESTIS quippe nuptialis ex virtutum varietate contexta oportet ut simbris aurcis, id est, charitatis splendoribus ambiatur, quæ omnes virtutes contineat & constringat in unum, & suam singularem claritatem impertiens, de multis unum faciat, & cum multis uni adhaereat: ut jam omnia non sint multa, sed unum. Charitas autem in duo dividitur, in Dei videlicet dilectionem & proximi. Porro dilectio proximi in duo subdividitur: in innocentiam & beneficentiam: videlicet ut nulli noceas, beneficias quibus potueris: scriptum est quippe: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: & hæc innocentia.* Et Dominus in Evangelio: *Omnia, inquit, quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis: hæc beneficentia.* Quantum ad te duo ista pertineant, diligenter adverte, Primum, ut nulli noceas:

nocere: deinde, ut nulli velis nocere. Primum illud facile tibi, cum nec id possis, nisi forte lingua percussis. Secundum illud non erit difficile, si propositum attendas tuum: si professam dilexeris nuditatem. Non enim tibi poterit erga aliquam esse mala voluntatis materia, ubi cupiditas nulla; ubi nihil diligitur, quod possit auferri: nihil tollitur; quod debeat amari. Denique bene velis omnibus, pro his quibus possis. In quo, inquis, cum mihi non liceat vel modicum quod egentibus tribuam, possidere?

CAP. XLI. *De exemplo Mariae & Marthae, & vita activa & contemplativa.*

AGNOS conditionem tuam, charissima. Dux sorores erant Martha & Maria: laborabat illa, vacabat ista: illa erogat, ista pecebat: illa praestabat obsequium, illa nutrebat affectum. Denique non ambulans vel discurrens huc atque illuc, non de suscipiendis hospitibus sollicita, non cura rei familiaris distenta, non pauperum clamoribus intentata, sedebat ad pedes Jesu, & audiebat verbum illius. Haec pars tua, charissima, quae saeculo mortua atque sepulta, surda debes esse ad omnia saeculi blandimenta audienda, ad loquendum muta: nec debes distendi, sed extendi: impleri, non exhausti. Exequatur partem suam Martha, quae non negatur bona. Mariae tamen melior praedicatur. Nunquid invidit Marthae Maria? Illa potius ista. Ita etiam quotquot optime videntur in saeculo tuam vitam imitentur, non illarum tu. Ad illos spectat elemosynarum largitio, quorum est terrena possessio, vel quibus credita est rerum Ecclesiasticarum dispensatio.

CAP. XLII. *De dispensatione rerum Ecclesiasticarum.*

QUAE enim sacrosanctis Ecclesiis à sacerdotibus collata sunt; Episcopi, Sacerdotes & Clerici dispensanda suscipiunt, & non recondenda; non possidenda, sed eroganda. Quidquid habent, pauperum est, viduarum & orphanorum, & eorum qui altari deferviunt, ut de altari vivant. Sed ea quae in usus servorum Christi Monasteriis conferuntur, à ceteris personis dispensari oportet; ut quot necessitatibus superest fratrum, non includatur maruptis, sed hospitibus, peregrinis atque pauperibus erogetur.

CAP. XLIII. *Quod claustrales non debent habere curam de pauperibus.*

ET hoc illorum interest, quibus pars est Marthae commissa, non qui saluari otio vacant cum Maria. In claustralibus nulla debet esse pro pauperibus sollicitudo, nulla pro hospitibus suscipiendis distentio: quippe quibus nulla debet esse de crastino cura, nulla cibi vel potus providentia: nutriantur potius in croceis, spiritualibus pascantur. Altius autem hi qui contemptibiles sunt constituti ad iudicandum, amplexantur stercora. Ipsi quippe sunt boves, quorum piget stercoribus lapidatur.

CAP. XLIV. *Quod contemplativi non debent desiderare temporales admirationes.*

SUNT enim quidem qui circa spiritualia delides & pigri instar populi peccatoris super manna caeleste nausent, videntesque alios circa temporalia occupatos invident, detrahunt, murmurant, & pro stercoribus, quibus ipsi sedantur, zeli & amaritudinum stimulos ferunt: de quibus si forte aliquam temporalium dispensationem fuerint adepti, convenienter potest: *Qui nutriti erant in Thren. 4. croceis, amplexari sunt stercora.* Cum igitur nec illis, qui in Cœnobitis sunt quibus in Martha non parva communio est, circa plurima occupari conceditur; quanto minus tibi, quae te totam de saeculo exiit: cui non solum possidere, sed nec videre, nec audire licet quae saeculi sunt?

CAP. XLV. *Quod reclusa debet, si sibi aliquid superest, erogare.*

SI enim nihil tibi quisquam det ad erogandum, unde habebis quod eroges? si ex tuo aliquid habes labore, da non tua sed alterius manu. Si aliunde tibi provenit victus, unde tibi aliena distribuere; cum nihil tibi supra necessarium liceat usurpare? Quid ergo beneficium impendes proximo? Nihil diutius bona voluntate, ut ait quidam Sanctus: hanc largire. Quid humanius pietate? hanc impende, Quid utilius oratione? hanc largire.

CAP. XLVI. *Qualiter debes in corde dolere de necessitatibus horum & pro eis orare.*

ITAQUE totum mundum uno dilectionis sinu complectere, ubi simul omnes qui boni sunt considera, congratulante tibi

ubi mali, Intuere & luge. Ibi occurrant animo miseria pauperum, orphanorum gemitus, viduarum desolatio, trifolium miseria, necessitates peregrinantium, pericula navigantium, vota virginum, tentationes Monachorum, Prælatorum sollicitudo, labor militarium. Omnibus peccatis tuæ dilectionis aperias. His tuas impende lacrymas: pro his tuas preces fundas. Hæc elemosyna Deo gratiosior, Christo acceptior, tuæ professioni aptior, his quibus impenditur fructuosior. Hujus munus beneficii tuum propositum adjuvat, non perturbat: dilectionem proximi auget, non minuit: mentis quietem servat, non impedit. Quod nihil est appetendum ut habeatur ad largiendum: cum nihil habere sit perfectum. Quid his plura dicamus? Cum sancti ut perfecti possent proximis diligere, studuerunt in hoc mundo nihil habere, nihil vel sine appetitu possidere. Agnoscis verba Beati Gregorii. Vide quam contra multi sapunt: ut enim charitatis implent legem, querunt ut habeant quod erogent: cum ejus perfectionem ipsis ascribat, qui nihil habendum, nihil vel sine appetitu possidendum arbitrantur.

CAP. XLVII. *De dilectione Dei, & contemplatione prædicationis & prophetationis adventus Filii Dei, & annuntiationis Angelica, plenitudinis gratia, visitationis, & prophetationis Elisabeth & Joannis, partus virginis, jubilationis Angelorum, adoratione pastorum.*

His de proximi dilectione præmissis, de dilectione Dei pauca subjungam. Nam licet utraque soror Deum proximumque dilexerit; specialiter tamen circa obsequium proximorum occupatur Martha: ex divinæ verò lectionis fonte hauriebat Maria. Ad Dei verò dilectionem duo pertinent, affectus mentis, & effectus operis. Et opus hoc in virtutum exercitio; affectus spiritualis gustus dulcedine. Exercitium virtutum tamen certo vivendi modo, in jejuniis, in vigiliis, in opere, in dilectione, in oratione, in paupertate, & cæteris hujusmodi commendatur: affectus salutari meditatione nutritur. Itaque, ut ille dulcissimus amor Jesu in tuo crescat affectu, triplici meditatione opus habes: de præteritis scilicet presentibus, & futuris: id est, præteritorum recordatione, de experientia presentium, de consideratione futurorum. Cum igitur mens tua fuerit ab omni

cogitationum forde virtutum exercitio purgata, jam oculos defæcatos ad posteriora retorquet. Ac primum cum Beata Maria ingressa cubiculum, libros quibus virginis partus cum Christi prophætatur adventus, evolvas. Ibi adventum Angeli prætolare, ut videas intrantem, audias salutantem: & sicut repleta stupore & extasi, dulcissimam dominam tuam cum Angelo salutante salutes, clama dicens: *Ave gratia plena Luc. 1. Dominus tecum benedicta tu in mulieribus.* Hoc plenius repetens quæ sit hæc gratiæ plenitudo, de qua torus mundus gratiam mutuavit. Quoniam *Verbum Jo. 1. caro factum est. & habitavit in nobis plenum gratia & veritate.* Contemplare & admirare Dominum, qui terram implevit & cælum, inter unius puellæ viscera clauditur; quam Pater sanctificavit, Filius secundavit, obumbravit Spiritus sanctus. O dulcis domina, quanta inebriabaris dulcedine, quo amoris igne accendebaris, cum sentires in mente & ventre tantæ majestatis præsentiam? Cum de tua carne sibi *Col. 2. carnem assumeret, & membra, in quibus corporaliter omnis plenitudo divinitatis habitaret, & tuis sibi membris aptaret?* Hæc omnia propter te, Virgo, ut virginem, quam imitari propositi, diligas virginis fructum cui nupisti. Jam nunc cum dulcissima domina tua in montana conscende, & sterilis & virginis suavem intue complexum, & salutationis officium: in quo servulus Dominum, præco judicem, vox verbum, intus in anilla viscera conclusus in virginis utero clausum agnovit, & indicibili gaudio salutavit. Beati ventres in quibus totius mundi salus exoritur, pulsisque tenebris tristitiæ sempiterna lætitia prophetatur. Quid agis o Virgo? accurre, quæso, accurre, & tantis gaudiis admisceere: prostrorere ad pedes utriusque, & in unius ventre tuum sponsum amplectere, amicum verò ejus in alterius utero venerare. Hunc euntem in Bethleem cum omni devotione prosequere, & in hospitium divertens cum illa assiste, & obsequere parienti, locatoque in præsepio parvulo erumpe in vocem exultationis, clamans cum *Esaiâ: Parvulus natus est nobis, & filius datus est nobis.* Amplectere dulce illud præsepium: vincet verecundiam amor, timorem depellat affectus, ut sacratissimis pedibus figas labia, & oscula geminas. Exinde pastorum excubias mente pertracta, Angelorum exercitium admirare, celesti melodiarum interponere partes: corde simul & ore decanta: *Gloria in excelsis Deo.*

CAP. XLVIII. *De Magorum adoratione, fuga Christi in Ægyptum, de latrone à latere Christi dextro crucifixo, qui parvulus Jesum viderat cum duceretur in Ægyptum, & petierat; Memento mei Domine cum veneris in regnum tuum.*

NOVI in tua meditatione Magorum munera præterire: nec fugientem in Ægyptum incomitatum relinque. Opinare verum esse quod dicitur, eum à latronibus deprehensum in via, & adolescentuli cujusdam beneficio acceptum. Erat, ut dicunt, principis latronum filius, qui præda potius cum parvulum in matris gremio comperisset, tanta ei in ejus speciosissimo vultu splendoris majestas apparuit, ut eum supra hominam esse non ambigens, incallescens amore amplexatus est eum. Et ò, inquit, beatissime parvolorum: si aliquando se tempus obtulerit mihi miserendi, tunc memento mei, & hujus temporis nostri oblitisci. Ferunt hunc esse latronem, qui ad Christi dextram crucifixus est, cum alterum blasphemantem corripuisset dicens: *Nique tu times Deum qui in eadem damnatione es!* & nos quidem justè, non digna damna scilicet recipimus: hic autem nihil mali fecit; conversus ad Dominum, cum in illa quæ in puerulo apparuerat intuens majestate, pacis sui non immemor: *Memento, inquit, mei cum veneris in Regnum tuum.* Itaque ad incentivum amoris non inutile arbitror hæc ut opinione, remota omni affirmandi temeritate.

Luc. 23.

CAP. XLIX. *De contemplatione Christi in Nazareth, & in Jerusalem, in obsequendo Matri & Joseph.*

PRÆTEREA nihil ne tibi suavitatis æstimas accessurum, si eum apud Nazareth puerum inter pueros contempleris? si obloquentem Matri, si operanti nutricio assistentem intuearis? Quid si duodennem cum parentibus Hierosolyman ascendentem, & illis redeuntibus, & nescientibus in urbe remanentem per eriduum cum matre quaerieris? O quanta copia fluent lacrymarum, cum audieris matrem dulci quadam increpatione filium verberantem: *Fili quid fecisti nobis sic! Ecce pater tuus & ego dolentes quaerimus te.*

Luc. 2.

Cod. Regul. Tom. 1.

CAP. L. *De consideratione baptismi, jejunii & tentationis Christi.*

SI autem virginem vis sequi quocunque jexit, delictet altiora ejus & secretiora scrutari: ut in Jordanis flumine audias in voce Patrem, in carne Filium, in columba videas Spiritum sanctum. Ibi tu ad spirituales initiatas nuptias sponsum suscipias datum à Patre, purgationem à Filio, pignus amoris à Spiritu sancto. Exinde solitudinis tibi secreta ditavit, sanctificavit jejunium, ibi subeundum docens cum callido hoste, confictum. Hæc tibi facta & pro te facta, & quomodo facta diligenter attendes. Dilige à quo facta sunt, & imitare quæ facta sunt.

CAP. LI. *De muliere in adulterio deprehensa.*

OCcurrat jam nunc memorie mulier illa deprehensa in adulterio, & Jesus rogatus sententiam, quid egerit, quidque dixerit, recordare. Cum enim scribens in terra terrenos eos non celestes prodidisset; *Qui sine peccato est, inquit, vestram, primas lapidem in illum mittat.* Cum verò omnes sententia terruisset & expulisset de templo; imaginare quam piis oculis in illum levaverit, quam dulcem sua voce sententiam absolutiōis ejus protulerit. Puta quod suspiraverit; quod lacrymatus sit; cum diceret: *Nemo te condemnavit mulier? nec ego te condemnabo.* Felix, ut ita dicam, hæc quæ in adulterio deprehensa mulier, quæ etiam de præteritis absolvitur, securo efficitur de futuris. Jesu bone te dicente, non condemnabo, quis condemnabit? *Deus qui justificat, quis est qui condemnet?* Audiatur de cetero vox tua, *Vade, & jam amplius noli peccare.*

Joan. 8.

Ibidem.

Rom. 8.

CAP. LII. *De muliere lacrymis pedes ejus rigante.*

JAM nunc domum ingredi Pharisæi, & recubentem ibi Dominum tuum attende. Attende cum illa beatissima peccatrice ad pedes ejus, lava lacrymis, terge capillis, demulce osculis, & fove unguentis. Nonne jam sacri illius liquoris odore perfunderis? Si tibi ad suos negat pedes, insta, ora, & gravibus lacrymis oculos attolle, imisque suspiriis & inenarrabilibus extorque quod petis. Luctare eum Deo sicut Jacob, ut ipsa se gaudet superari. Videbitur tibi aliquando quod avertat oculos, quod abscondat, quod desideratos pedes abscon-

dat. Tu nihilominus opportunè, importunè; clama: *Uisquesque avertis faciem tuam à me? Uisquesque clamabo & non exaudies? Redde mihi, JESU bone, lætitiarum salutaris tui, quia dixit cor meum: quæsvi faciem tuam, faciem tuam requiram.* Certè non negabit pedes suos virgini, quos osculandos præbuit peccatrici.

**CAP. LIII. De Paralytico per regulas intro-
velto, non solum corporaliter, sed spiri-
tualiter curato, licet hoc non pete-
ret, nam cui vult miseretur.**

SED domum illam non præteribis, ubi per regulas paralyticus ante pedes ejus submittebat; ubi pietas & potestas obviaverunt sibi, *Fili, inquit, remittuntur tibi peccata tua.* O mira clementia! O indicibilis misericordia! Recepit felix remissionè peccatorum, quam non petebat, quàm non præcesserat confessio, non meruerat satisfactio, non exigerat contritio. Corporis salutem petebat, non animæ: & salutem recepit corporis & animæ. Verè, Domine, *vicia in voluntate tua.* Si detroveris salvare nos, non est qui audiat dicere: *cur ita facis?* Pharisee, intra te quid murmurat? *An oculus tuus nequam est, quia ipse bonus sum?* Certè miseretur cui volueris: *piorem & oremus ut velit.* Bonis etiam operibus pinguescat oratio, augeatur devotio, dilectio excietur. Levetur puræ manus in oratione, quas non sanguinis immunditia maculavit, tactus illicitus non fœdavit, non exasperavit avaritia. Levetur & cor sine ira & disceptatione, quod tranquillitas sedavit, pax composuit, puritas conscientie animavit. Sed nihil horum paralyticus iste legitur præmississe, qui tamen legitur remissionem peccatorum meruisse. Hæc est ineffabilis ejus misericordie virtus, cui sicut blasphemum est derogare, ita & hoc sibi præsumere stultissimum. Potest cuicumque vult hoc ipsam efficaciter dicere, quod dixit

*Psalm. 17.
Psalm. 51.
Psalm. 80.
Walm. 66.*

*Psalm. 17.
Ezech. 13.
Moth. 10.
Marc. 9.*

Moth. 9. 2.

illi Paralytico, *dimittuntur tibi peccata tua.* Sed quicumque sine suo labore vel contritione, vel confessione, vel etiam oratione sibi hoc dicendum expectat, nunquam ei remittentur peccata sua.

**CAP. LIV. De receptione Christi in domo
Martha & Maria, & Martha mini-
strante, & effusione unguenti, & con-
demnatione Pharisei.**

SED exeundum est hinc, & ad Bethaniam veniendum, ubi sacratissima fœdera amicitie auctoritate Domini con-

Joan. 11.

& Mariam, & Lazarum, quod hospitalis amicitie, qua illi familiariori adhzrebant affectu, detineri nemo est qui ambigat. Testes sunt lacrymæ illæ dulces, quibus lacrymatos est cum lacrymantibus, quas totus populus amoris interpretatur indicium. *Videte, inquit, Joan. 11. quomodo amabat eum. Et ecce ponunt ei ca-*

*Joan. 12. nam ibi, & Martha ministrabat. Lazarus autem erat unus ex discumbentibus. Maria autem sumpsit alabastrum unguenti, & frasi alabastrum effudit super caput JESU. Gaude, quæso, huic interesse convivio, singulorum distingue officia. Martha ministrat, Lazarus discumbit, ungit Maria. Hoc ultimum tuum est. Frange igitur alabastrum cordis, & quidquid habes devotionis, quidquid amoris, quidquid desiderii, quidquid affectionis, totum effunde sponsi tui caput, adorans in Deo hominem, & in homine Deum. Si fremit, si murmurat, si proditor perditionem vocat devotionem, non sit tibi cura. *Ut quid, ait, perditio hæc? passet hoc unguentum venundari multo, & dari pauperibus.* Phariseus murmurat invidens penitenti: murmurat Judas invidens effusioni unguenti. Si iudex accusationem non recipit, accusatam absol-
*Joan. 12. vit. Sinite, inquit, istam. Bonum opus operata est in me. Laboret Martha, ministrat, pareat hospitium peregrino, esurienti cibum, vestem argenti; ego solus Mariæ, & illa mihi totum præstet quod habet; à me quidquid optat expectet. Quid enim? Tu Mariæ consulis relinquendos pedes, quos tam dulciter osculatur? avertendos oculos ab illa speciosissima facie, quam contempletur? amovendum auditum ab ejus suavi sermone, quo reficitur?**

**CAP. LV. De oblatione puerorum cum
ramis palmarum, clamantium:
O sanna in excelsis.**

SED jam surgentes eamus hinc. Quò, inquis? Certè ut insidentem a scello cæli terræque Dominum comiteris tanta fieri pro te obstupescens, puerorum laudibus tuas jungas, clamans & dicens: *O sanna filio David, Benedictus qui venit in nomine Domini.* Jam nunc ascende cum eo in convicium grande stratum, & salutaris eorum interesse deliciis gratulare.

**CAP. LVI. De Cena Domini, & de his
qua ibi gesta sunt, quare beatus
Joannes supra pedes ejus
recubuit.**

VINCAT verendum amor, timorem excludat affectus; ut saltem de mi-

cis

eis mensis elemosynam præbeat mendicanti. Vel à longe sta, & quasi pauper intendens in divitem, ut aliquid accipias extende manum: famem lacrymis prode. Cùm jam surgens à cœna linteo se præcinxit, posuitque aquam in pelvim, cogita quæ majestas, quæ potestas hominum pedes abluit & extersit: quæ benignitas proditoris vestigia sacris manibus tangit. Specta & expecta, & ultima omnium tuos ei præbe abluendos: quia quem ipse non lavit, non habebit partem cum eo. Quid modo festinas exire? Sustine paululum: Videsne quisquam ille est, rogo te, qui supra pectus ejus recumbit, & in sinu ejus caput reclinat? Foelix quicumque ille est. O ecce video: Joannes est nomen ejus. O Joannes, quid ibi dulcedinis, quid gratiæ & suavitatis, quid luminis & devotionis ab illo hauriam fonte dicito. Ibi certè omnes thesauri sapientiæ & scientiæ: ibi fons misericordiæ, domicilium pietatis, & fons æternæ suavitatis. Unde, tibi ò Joannes, omnia ista? Nunquid tu sublimior Petro, Andræa sanctior, cæteris omnibus Apostolis gratior? Speciale hoc virginitatis privilegium est; quia virgo es electa à Domino antequam ires cum matre dilectus. Jam misericordiæ exulta virgo, accede propius, & aliquam tibi hujus dulcedinis portionem vendicare non differas. Si ad potiora non potes, dimitte Joanni pectus, ubi cum vinum lætitiæ in divinitatis cognitione inebriet: tu currens ad ubera humanitatis, lac exprime quo nutriaris. Inter hæc sacratissima illa oratione discipulos commendans Patri dixerit: *Pater serve eis in nomine tuo.*

Colof. 2.

Joan. 17.

Ibidem.

Inclina tu caput, ut & tu merearis audire: *Volo ut ubi sum ego, & ibi sit mecum.*

CAP. LVII. *Qualiter post cenam ad orandum ad montem Oliveti accessit,*

BONUM est tibi hinc esse. Sed exeundum est: præcedit ipse ad montem Oliveti, tu sequere. Et licet assumpto Petro & duobus filiis Zebedæi ad secreta secesserit, vel à longe intueri quomodo in se nostram transtulit necessitatem. Vide quomodo ille cujus sunt omnia, pavere incipit & tædere, *Tristis est anima mea, inquit, usque ad mortem.* Unde hoc Deus meus? compateris mihi exhibens hominem, ut quodammodo videaris nescire quod Deus es, prostratus in faciem oras; & factus est sudor tuus, sicut gutta sanguinis decurrentis in terram. Quid stas? accurre, & suavissimas illas

Math. 26.

Luc. 21.

Cod. Regul. Tom. I.

guttas lambe, & pulverera pedum illius linge. Noli dormire cum Petro, ne merearis audire; *Sic non potuisti una hora Math. 26. vigilare mecum!*

CAP. LVIII. *Qualiter proditor ad eum capiendum venit, qualiter Petrus gladio percussit, sed postea negavit.*

SED ecce jam proditorem præeuntem impiorum turba subsequitur, & osculum præbente Juda manus iniiciunt in Dominum tuum: tenent, ligant, & illas dulces manus vinculis astringunt. Quis ferat? Scio, occupat nunc cor tuum pietas: omnia viscera tua zelus inflammat. Sine, rogo, patiat qui pro te patitur. Quid optas gladium? quid irascaris? quid indignaris? O si instar Petri cujuslibet aurem abscideris, si ferro brachium tuleris, si pedem truncaveris, ipse restituet omnia. Qui etiam siquidem occideris, absque dubio suscitabit.

CAP. LIX. *Qualiter male tractatur, coram Pilato falso accusatur, & falso judicatur, flagellatur, & corona spinica coronatur.*

SEQVERE potius eum usque ad atrium Principis Sacerdotum, & speciosissimam ejus faciem, quam illi sputis illiniunt, tu lacrymis lava. Intuere quàm piis oculis, quàm misericorditer, quàm efficaciter tertio negantem respexit Petrum, quando ille conversus & in se re-versus servit amari. Utinam, bone JESU, tuus me dulcis respiciat oculus, qui te toties ad vocem ancillæ procacis carnis meæ pessimis operibus affectibusque negavi. Sed jam manè factò traditur Pilato, ibi acculatur, & tacet: quoniam tanquam ovis ad occisionem ducitur, & sicut agnus coram iis. 53. tendente se, sic non aperuit os suum. Vide, attende, quomodo stat ante Præsidentem inclinato capite, demissis oculis, vultu placido, sermone raro, paratus ad opprobria, promptus etiam ad verbera. Scio, non potes ulterius sustinere, nec dulcissimū dorsum ejus flagellis atteri, nec faciem alapis cædi, nec venerandum illud caput spinis coronari corona spinica; nec dexteram, quæ cælum & terram continet, arundine dehonestari, tuis oculis aspicere poteris. Ecce educitur flagellatus, portans spineam coronam, & purpureum vestimentum. Et dicit Pilatus: *Ecce homo.* Verè homo est, quis dubi-

Joan. 15. 21

Iii a

homo

homo est, inquis. Sed quid est, quod in tot injuriis non irascitur ut homo, non movetur ut homo, non suis tortoribus indignatur ut homo? Ergo plus est quam homo, si quis cognoscit illum. Cognoscitur certe homo impiorum judicia sustinens: sed *cognoscitur Deus judicium faciens*. Serò animadvertisti Zabule.

Psalm. 9.

CAP. LX. *De consideratione Passionis Christi, & deceptionis diaboli, qui eum hominem solum esse credebat.*

QUID tibi per mulierem visum est agere ut dimitatur? Tardè locutus es. Sedet pro tribunali iudex, prolata sententia jam portat propriam crucem, ducitur ad mortem. O spectaculum! Videsne? Ecce *principatus super humerum ejus*. Hæc est *virga aquatis*, *virga regni tui*. Datur ei vinum felle mixtum. Exiit vestimentis suis, & inter milites dividuntur. Tunica non scinditur, sed forte transit ad unum. Dulces manus ejus & pedes clavis perforantur, & extensus in cruce inter latrones suspenditur.

Isai. 93. 61.
Psalm. 44. 7.

CAP. LXI. *Quomodo pendit in cruce inter cælum & terram, ut ima sanctorum reconciliaret.*

MEDIATOR Dei & hominum inter cælum & terram medius pendens ima superis unit, & cælestibus terrena conjungit. Stupet cælum, & terra miratur. Quid tu? Non mirum si sole contristato tu contristaris; si terra tremiscente, tu contremisces; si scissis saxis cor tuum scinditur; si flentibus juxta crucem mulieribus, tu lacrymaris.

CAP. LXII. *De mira patientia in passione, reddendo bonum pro malo.*

VERUM in his omnibus considera illud dulcissimum pectus, quam tranquillitatem servaverit, quam habuerit pietatem. Non suam attendit injuriam, non poenam reputat, non sentit contumelias. Sed illis potius à quibus patitur, ille compatitur; à quibus vulneratur, ille medetur; vitam procurat, à quibus occiditur. Cùm qua mentis dulcedine, cum qua spiritus devotione, in qua charitatis plenitudine clamat: *Pater ignosce illi!*

CAP. LXIII. *Oratio peccatoris ad Christum.*

ECCE ego, Domine, tuæ majestatis adorator, non tui corporis interfecto; tuæ mortis venerator, non tuæ passionis irrisor; tuæ misericordie contemplator, non infirmitatis contemptor. Interpellet itaque pro me tua dulcis humanitas, commendet me Patri tuo tua ineffabilis pietas. Dic ergo, dulcis Domine: Pater ignosce illi. At tu, virgo, tu major es apud virginis filium confidentia, à mulieribus quæ longè stant, cum matre virgine & discipulo virgine accede ad crucem, & persusum pallore vultum cominus intue. Quid ergo. Tu sine lacrymis, amantissimæ Domine lacrymas videsis? Tu ficcis oculis manes, *animum pertransisti gladius doloris?* Tu *Luc. 2.* sine singultu audies dicentem matri: *Matris ecce filius tuus*, & Joanni: *Ecce Joan. 19.* *mater tua*; cùm discipulo matrem committeret, latroni paradysum promitteret? *Tunc unus ex militibus lancea latus ejus apernis*, & *exiit sanguis & aqua*. Festina ne tardaveris: *comede sevum cum Cant. 5.* *melle tuo: bibe vinum tuum cum lacte tuo*. Sanguis tibi in vinum vertitur, ut inebrieris; in lac aqua mutatur, ut nutritaris: facta sunt tibi in petra flumina, in membris ejus voluera: & in maceria corporis ejus caverna, in quibus instar columbæ lactaris & deofcularis singula. Ex sanguine ejus fiant *sicut Cant. 4. 5.* *vitta coccinea labia tua*, & *eloquium tuum dulce*.

CAP. LXIV. *De Decurione.*

SEP adhuc expecta, donec nobilis ille decurio veniens extractis clavibus pedesque dissolvat. Vide quomodo felicissimis brachiis corpus complectitur, ac suo astringit pectore. Tunc dicere potuit vir ille sanctissimus: *Fasciculus Cant. 1. 18.* *myrrha dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur*. Sequere tu pretiosissimum illum cæli terræque thesaurum, vel pedes porta, vel manus brachiaque sustenta, vel certè defluentes minutatim pretiosissimi sanguinis stillas curiosius collige, & pedum illius pulverem linge. Cerne præterea quod dulciter beatissimus Nicodemus sacratissima vulnera ejus tractavit digitis, fovit unguentis, ut cum sancto Joseph involuit sindone, collocavit in sepulchro.

CAP. LXV.

CAP. LXV. *De Magdalena.*

NOLI præterea Magdalene desistere comitatum; sed paratis aromaticis, cum ea Domini tui sepulchrum visitare memento. O si quod illa oculis, tu in spiritu cernere merearis! nunc super lapidem revolutum ab ostio monumenti Angelum resedentem: nunc intra monumentum, unum ad caput, alium ad pedes, resurrectionis gloriam prædicantes: nunc ipsum Jesum Mariam flentem & tristem tam dulci respicientem oculo, tam suavi voce dicentem, *Maria*. Quid hac voce dulcius? quid suavius? quid jucundius *Maria*? Rumpuntur ad hanc vocem omnes capitis cataraçtæ, ab ipsis medullis eliciuntur lacrymæ, singultus atque suspiria ab imis trahuntur visceribus, *Maria*. O beata, quid tibi pro meritis fuit, quid animi, cum ad hanc vocem te prostermeres, & reddens vocem salutanti inclamares, *Rabbi*? Nam plura dicere lacrymæ prohibent, cum vocem occultat affectus, omnesque animæ corporisque sensus nimius ardor absorbeat. Sed ô dulcis Jesu, cur à sacratissimis ac desideratissimis pedibus tuis sic atces amantem? O verbum durum! *Noli*, inquit, *me tangere*. Ut quid Domine? Quare non tangam desiderata illa vestigia tua pro me perforata clavibus, perfusa sanguine? non tangam? non desolabor? An inimicior es eo, quia gloriosior? Ecce non dimittam te, non recedam à te, non parcam lacrymis, peccus suspiriis, singultibusque rumpetur. *Noli* tangam. Et ille: *Noli me tangere, noli timere*. Non auferetur tibi bonum hoc, sed differtur. Vade tamen & nuncia fratribus meis quia surrexi. Currit, cito volens redire. Reddit cum aliis mulieribus. Quibus Jesus occurrens blanda salutatione, desectas sic erigit tristes, sic consolatur. Adverte. Tunc est datum quod ante fuit dilatum. *Accerserunt enim & tenuerunt pedes ejus*. Hic quamdiu potes, virgo, morare. Non has delicias tuas somnus interpolet, nullus exterior tumultus impediat.

CAP. LXVI. *De consideratione mundi & rerum presentium, & ut vilescant, quasi statim mors sequatur, qua est principium futurorum & finis presentium.*

VERUM quia in hac misera vita nihil stabile, nihil æternum est, nunquam in eodem statu permanet homo: necesse est, ut anima nostra dum vivimus, quadam varietate pascatur. Unde à præteritorum recordatione ad expe-

rientiam presentium transeamus; ut ex his quoque, quantum à nobis sit Deus diligendus omnes intelligere valeamus. Hæc omnia revolve animo; ut in eum totus tuus resolvatur affectus, vilescat tibi mundus, omnis amor carnalis fordescat. Nescias te esse in hoc mundo, quæ ad illos, qui in caelis sunt & Deo vivunt, tuum amorem transfulisti, *Uli* *Math. 6.*
est thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Noli cum argenteis simulacris vili marsupio tuum includere animum, qui nunquam cum nummorum pondere poterit transvolare ad celum. Puta te quotidie morituram, & de castro non cogitabis. Non te futuri temporis sterilitas terreat; non futuræ famis timor tuam mentem deiciat: sed ex ipso tota fiducia tua pendeat, *qui aves pascit, & lilia vestit*. *Math. 6.*
Ipse sit horreum tuum, ipse apotheca, ipse marsupium, ipse divitiæ tuæ: ipse solus sit tibi omnia in omnibus. Et hæc interim de presentibus satis sint.

CAP. LXVII. *De mortis conditione, qua à cunctis timetur, non timenda à fidelibus.*

QUI autem tanta suis præstat in presenti, quanta illis servat in futuro? Principium futurorum & finis presentium mors. Hanc cujus-natura non horret? cujus non expavescit affectus? Nam bestiarum fuga, latibulis, & aliis mille modis mortem cavent & vitam tenent. Jam nunc diligenter attende, quid tua tibi respondeat conscientia, quid præsumit hæs tuæ, quid spes promittat, quid expectet effectus: si vita tua tibi oneri est; si mundus fastidio corporeos labores assumit. Hoc unum dico omnibus mundi hujus præstare delictis, honoribus atque divitiis, si ob conscientie serenitatem, fidei firmitatem, spei certitudinem, mortem non timeas. Quod ille maxime poterit experiri, qui aliquo tempore sub hac servitute suspirans in liberioris conscientie auras evasit. Hæc sunt futuræ beatitudinis tuæ primitiæ salutares; ut morte superveniente naturalem horrorem fides superet, spes temperet, conscientia repellat.

CAP. LXVIII. *De securitate & consolatione justis in morte, & qualiter Angeli cum eo assistunt.*

ET vide, quomodo mors beatitudinis principium est, laborum meta, peremptoria victorium. Sic enim scriptum est: *Beati mortui qui in Domino moriuntur*, *Apoç. 14. 1*
Ili 3
amodo

Joan. 10.

Joan. 20.

Joan. 20.

Math. 23.

animo enim jam dicit spiritus ut requiescant à laboribus suis. Unde Propheta reprobos ab electorum morte discernens : Omnes, inquit, reges dormiunt in gloria in domo sua. Tu autem projectus es de sepulcro tuo quasi serpens inanis, paluit & obvolatus.

Ibid. 14.

CAP. LXIX. *De anima egrediente, & ubi collocatur.*

DORMIUNT quippe in gloria, quorum mortem bona commendat conscientia. *Quoniam protulsa est in conspectu Domini mors sanctorum ejus.* Dormit facie in gloria, cujus dormitioni assistunt Angeli, occurrunt sancti, & concives suum præbentes auxilium, & impertientes solatium, hostibus se opponunt, obstitentes repellunt, resellunt accusantes : & sic usque ad sinum Abraham sanctam animam comitantes in loco pacis collocant & quietis. Non sic impii, quos de corpore quasi de fictenti sepulchro pessimi spiritus cum instrumentis infernalibus extrahentes, pollutos libidine, obvolutos cupiditate injiciunt ignibus exurendos, tradunt vermibus lacerandos, æternis fœtoribus deputant suffocandos. *Verè expectatio justorum latitia, spes autem impiorum perititia.*

Prov. 10.

CAP. LXX. *De requie æterna & gloria sanctorum qualis sit.*

SANE qualis sit illa requies, quæ pax illa, quæ jucunditas de sinu Abraham, quæ illic quiescentibus promittitur, & expectatur; quia experientia non docuit, stilus explicare non poterit. Expectant scilicet, donec impleatur numerus fratrum suorum, ut in die Resurrectionis duplicis stolæ induti corporis pariter & animæ perpetua felicitate fruantur.

Apoc. 6.

CAP. LXXI. *De consideratione diei judicii, judicis irati, damnatione malorum & salvatione justorum.*

Matth. 14.

2. Pet. 3.

JAM nunc intueri diei illius terrorem, quando virtutes calorum movebuntur, elementa ignis calore solvantur, patebunt inferi, occulta omnia nudabuntur. Veniet desuper judex iratus, ardens furor ejus, & ut tempestas curtus ejus : ut reddat in ira vindictam, & vastationem in flamma ignis. Beatus qui paratus est occurrere illi. Quis tunc miseris finis erit, quos nunc luxuria fœdat, avaritia dissipat, extollit superbia? *Exibunt Angeli, & separabunt malos de medio justorum : istos à dextris, alios à sinistris sta-*

Matth. 11.

tuentes. Cogita te nunc ante tribunal inter utramque hanc societatem assistere, & necdum in partem alteram separatam. Deflece nunc oculos ad sinistram judicis, & miseram illam multitudinem specta.

CAP. LXXII. *De confusione & pœna malorum.*

QUALIS ibi horror? quis timor? quis fœtor? quis dolor? Stant miseri & infelices stridentes dentibus, nudo latere palpitantes, aspectu horribiles, vultu deformes, dejecti præ pudore : præ corporis turpitudine & nuditate consili latere volunt, & non datur : fugere tentant, & non permittuntur. Si levant oculos desuper, judicis imminet furor : si deponunt, infernalis putei eis ingeritur horror. Non suppetit criminum excusatio, nec de iniquo judicio aliqua poterit esse causatio. Cùm quidquid decretum fuerit, justum esse ipsorum eorum conscientiam non latebit.

CAP. LXXIII. *De dilectione Dei, qua hic separat bonos à mala vita & operibus impiorum.*

CERNE nunc quam amandus sit, qui te ab hac damnata societate prædestinando discernit, vocando separavit, justificando purgavit. Retorque nunc ad dexteram oculos, & quibus te glorificando sit infecturus advertete.

CAP. LXXIV. *De gloria honorum.*

QUIS ibi decor? quis honor? quæ felicitas? quæ securitas? Alii diei judicaria sede sublimes : alii martyrii corona splendentes : alii virginitatis flore candidi : alii elemosynarum largitione fœcundi : alii doctrina & eruditione præclari : uno charitatis fœdere copulantur. Lucet eis vultus Jesu Christi, non terribilis, sed amabilis : non amarus, sed dulcis : non terrens, sed blandiens.

CAP. LXXV. *De dubio hominis existentis in hoc sæculo, qualiter judicabitur, & quomodo se debet convertere ad Deum.*

STA nunc in medio nesciens, quibus te judicis sententia deputabit. O dura expectatio ! *Timor & tremor venientium super me, & conturbavit me tenebra.* Si me sinistris sociaverit, non causabor injustum : si dextris adscripserit, gratias ejus

filia. 29. ejus hoc non meis meritis est imputandum. Verè Domine *vita in voluntate tua.* Vides ergo quantum in amore ejus totus extendi debeat animus, qui cum justè possit in impios prolatam in te quoque retorquere sententiam, mitibus te maluit ac salvandis inferere. Jam te puta sanctæ illi societati conjunctam vocis audire decretum: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi.* Misericordiam audientibus verbum durum, plenum iræ & furoris: *Discedite à me maledicti in ignem æternum. Tunc ibant hi in supplicium æternum: iusti autem in vitam æternam.* O dura separatio! ô miserabilis conditio!

Muth. 25.

Muth. 27.

CAP. LXXVI. De visione Dei post iudicium, & qua sit interim gloria hic potest colligi.

SUBLATIS verò impiis ne videant gloriam Dei; justis quoque singulis secundum gradum suum & meritum Angelicis ordinibus insertis, fiet illa gloriosa processio Christo præcedente capite nostro, omnibus membris suis sequentibus, & tractetur *Regnum Deo & Patri:* ut ipse regnet in ipis, & ipsi regnent cum ipso, illud percipientes regnum, quod paratum est illis ab origine mundi.

1. Cor. 15.

Muth. 27.

34.

CAP. LXXVII. De gloria & gaudiis paradisi.

CUJUS regni status nec cogitari quidem potest à nobis, multo minus dici vel scribi. Hoc sciendum, quod omnino nihil aberit, quod vel adesse; nec quidquam aderit, quod vel abesse debeat. Nullus igitur ibi luctus, fletus nullus: non timor, non dolor, non dissidentia, non invidia, non suspicio, non ambitio, non adulatio, non detractio, non ægritudo, non senectus, non mors, non paupertas, neque tenebræ: non edendi, vel bibendi, vel dormiendi ulla necessitas: nulla fatigatio, defectio nulla. Quid ergo boni ibi est, ubi nec luctus, nec fletus, nec dolor est, neque tristitia? Quid potest esse nisi perfecta læticia, ubi nulla tribulatio, nulla tentatio, nulla temporum mutatio, vel aeris corruptio, ætus vehementior, nec hyems asperior? Quid potest esse, ubi summa quædam rerum temperies, & mentis & carnis vera ac summa tranquillitas? Ubi nihil quod timeas, ubi nulla discordia, nulla invidia, nulla suspicio, nulla ambitio, nulla adulatio, detractio nulla, quid potest esse nisi summa & vera dilectio? Ubi

nulla paupertas, nulla cupiditas, quid potest esse nisi bonorum omnium plenitudo? Ubi nulla deformitas, quid potest esse nisi vera pulchritudo? Ubi nullus labor vel defectio, quid erit nisi requies summa & fortitudo? Ubi nihil est quod gravet vel oneret, quid erit nisi summa facilitas? Ubi nec senectus expectatur, nec morbus timetur, quid potest esse nisi vera sanitas? Ubi neque nox, neque tenebræ, quid erit nisi lux perfecta? Ubi mors & omnis mortalitas absorpta, quid erit nisi vita æterna? Quid est ultra quod queramus? Certè quod his omnibus excellit: id est, visio, cognitio, & dilectio creatoris. Videbitur in se, videbitur in creaturis suis regens omnia sine sollicitudine, sustinens omnia sine labore, impertiens se & quodammodo dispersiens singulis pro sua capacitate sine sui diminutione vel divisione. Videbitur ille vultus amabilis & desiderabilis, in quem *1. Pet. 1. 12. desiderant Angeli prospicere.* De cujus plenitudine, de cujus lumine, de cujus suavitate quid dicetur? Videbitur Pater in Filio, Filius in Patre, Spiritus sanctus in utroque. Videbitur non per speculum & in ænigmate, sed facie ad faciem. Videbitur enim sicuti est, impleta illa promissione qua dicit: *Qui de Joan. 14. legit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei misericordiam.* Ex hac visione illa procedit cognitio, de qua ipse ait: *Hec est vita æterna, ut cognoscant te unum Deum, & quem misisti Jesum Christum.* Ex his tanta nascitur dilectio, tantus ardor paterni amoris, tanta dulcedo charitatis, tanta fervendi copia, tanta desiderii vehementia; ut nec fatietas desiderium minuat, nec desiderium fatietatem impediatur. Quid est hoc? certè quod *oculus non vidit, nec auris 1. Cor. 2. 9. audivit, nec in cor hominis ascendit, quo preparavit Deus diligentibus se.*

CAP. LXXVIII. Conclusio in contemplatione divini amoris ex beneficiorum præteritorum Christi memoria, & præsentium experientia, & expectatione futurorum.

HÆC tibi, foror, de beneficiorum præteritorum Christi memoria, de præsentium experientia, de expectatione futurorum quædam meditationum spiritualium semina præfeminare curavi, ex quibus divini amoris fructus uberior oritur & crescat, ut meditatio affectum exerceat, affectus desiderium pariat, lacrymas desiderium exciet, ut sint lacrymæ tuæ panis die ac nocte, donec appareas in conspectu ejus, & suscipiaris ab amplexibus ejus, dicasque illud, quod

Cast. 1. 10. quod in Canticis scriptum est : *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Habes nunc sicut peccati corporales constitutiones, quibus inclusa exterioris hominis mores componas. Habes formam præscriptam, qua interiorem hominem, vel purges à vitiis, vel virtutibus ornes. Habes in triplici meditatione quomodo in te dilectionem excites, nutrias, & accendas.

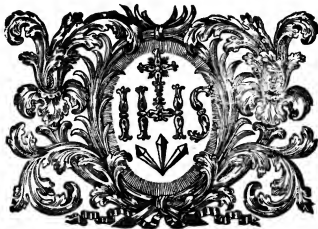
VERSUS NOTABILES.

*Dulcia sunt animæ solatia, quæ tibi mando.
Nam profunt minimè, nisi serves hæc operando.*

SI quis igitur in hujus libelli lectione profecerit, hanc labori meo vel studio vicem impendat; ut apud Salvatorem meum, quem diligo, apud remuneratorem meum, quem expecto, apud

judicem meum, quem timeo, pro peccatis meis intercedat.

Explicit Regula B. Ælredi.

CODICIS
REGULARUM
APPENDIX,

IN QUÆ SANCTORUM PATRUM
EXHORTATIONES

AD MONACHOS ET VIRGINES
De Observantia Vitæ Religiosæ,

Collectæ olim à S. BENEDICTO Anianensi Abbate,
Scilicet :

S. ATHANASII ALEXANDRINI Liber de Ob-
servationibus Monachorum.

EJUSDEM Exhortatio ad Sponsam Christi.

S. BASILII M. Admonitio ad Filium spiritualement.

EVAGRII Monachi Sententiæ ad Monachos.

EJUSDEM Sententiæ ad Virgines.

FAUSTI LIRINENSIS Sermones IV. ad Monachos.

S. EUCHERII Exhortatio ad Monachos.

EJUSDEM Sententia ad Monachos.

EJUSDEM Admonitio ad Virgines.

S. CÆSARII Epistolæ II. ad Cæsariam Abba-
tissam.

EJUSDEM Epistola hortatoria ad Virginem Deo
dedicatam.

NOVATI Catholici Sententia de Humilitate
& Obedientia.

S. PAULINI ad Monachos de Pœnitentia.

EUTROPII Abbatis Epistola de Distinctione
Monachorum.

INCERTI Sermones II. de decem Virginibus.

LUCAS HOLSTENIUS VATIC. BASIL. CANONICUS

*& Bibliotheca Profectus ex duobus Manuscriptis Floriacensibus
Serenissima Regina CHRISTINÆ edidit.*

SERENISSIMÆ
ET
SAPIENTISSIMÆ
CHRISTINÆ
ALEXANDRÆ
SUECORUM, GOTHORUM
ET
WANDALORUM
REGINÆ

HASCE SANCTORUM PATRUM
Exhortationes ex Codicibus ejus Manuscriptis
in publicam lucem prolatas

Offert, Dicat, Consecrat

MAJESTATIS EJUS DEVOTISSIMUS
LUCAS HOLSTENIUS

OBSER-

OBSERVATIO CRITICA

IN

APPENDICEM AD CODICEM REGULARUM.

IN hac quidem Appendice continentur insignes quaedam Adbortationes SS. Patrum, quæ, etiamsi non Monachorum Regule appellari possint, attamen ad monasticam vitam rectè dirigendam omnino pertinent; cum paræneticam doctrinam utriusque sexûs Monachis accommodatam complectantur. Hæc Adbortationum Opuscula eruit HOLSTENIUS ex duobus vetustis Codicibus in lectissima Bibliotheca Serenissima Suecorum Reginae conservatis, cui etiam & hanc Appendicem consecravit.

Existimat quoque doctissimus Editor, has Adbortationes ex SS. Patribus collectas esse idem Opus, quod S. BENEDICTUS Anianus composuit, atque Collectioni Regularum Monasticarum adiunxit; prout ex vita ejusdem sanctissimi Abbatis constat, ubi exertè dicitur, illum præter Regularum Codicem alium nihilominus composuisse Librum ex SS. Doctorum Homiliis. Quod sanè assertum satis quadrat in hoc præsens Opus ex Patrum variorum Opusculis contextum; & partim Monachos partim Sanctimoniales apprime erudiens, & ideo dignissimum, ut Codici Regularum adjungatur; quamvis in ipso MSS. Codice Coloniensi inventum non fuerit. Nam Codices illi MSS. olim pertinebant ad Monasterium Fioriacense; atque eadem manu scripti erant, ac ipse Codex Regularum. Adeoque simillimum vero videtur, hæc pia Opuscula ab ipso S. BENEDICTO Aniano collecta fuisse, atque ipsi Codici Regularum affuta ad majorem disciplinæ monasticæ perfectionem procurandam. Fuitur quoque Hugo Menardus in suis eruditissimis notis ad vitam sanctissimi hujus Abbatis, se reperisse ad calcem vetusti Codicis Fioriacensis, ex quo eruit Concordiam Regularum, etiam tale Opusculum sed mancum, quod ideo cum ipsa Concordia non edidit, quia in sine deerant quaedam folia. Quemadmodum igitur piissimus Abbas Anianus ad calcem Concordiæ Regularum appendere voluit sententias & testimonia quorundam SS. Patrum, qui non Regulas monasticas scripserunt, sed selectam asceticam doctrinam ad evitanda vitia & excolendas virtutes tradiderunt: sic etiam veritati consentaneam videtur, quòd Codici Regularum monasticarum adjecerit integra Opuscula SS. Patrum, ex quibus tales sententias desumpserat. Notum quippe est, Concordiam Regularum solummodo continere selectas sententias & testimonia ex ipsis Regulis monasticis collectas; pari quoque modo & Opusculum illud Concordiæ Codici affutum solummodo comprehendebat farraginem sententiarum excerptam ex his integris Sermonibus, & Adbortationibus, quæ hanc Appendicem aptè consuecunt.

INCIPIT LIBER

SANCTI ATHANASII EPISCOPI ALEXANDRIÆ

De Observationibus Monachorum.

ET si gloriari in Christi licet, quod hujusmodi principis fidei initiati, ut sit inchoatio vestra perfectio, & ad veram vivendi frugem gradus interpositos prævolantes, apice ipsius culminis occupato, disciplinæ summam teneatis; ut in votis habere debeat limitari quisque vos potius quam posse credat institui: mihi tamen hujus licentiam prærogativæ paternus adscripsit affectus, & amplectenda mihi vestræ exhortationis exactio; qui dum me auditis non solum libenter, sed etiam avidè, impudentem me vestro amore fecistis. Præcedentes duco, & ultra mensuram meæ possibilitatis extensus quos sequi cupio ducere compellor. Pergam igitur per transitum vitæ vestræ, & quasi qui primis literarum imbuatur elementis depictis, ad umbratas præfigurationibus notas stilo imitatore caleabo, accedentibus ad speranda beati instituti præmia quæ sequenda sunt.

Primum abstinentiæ cura, jejunii patientia, orandi assiduitas, legendi, vel si quis adhuc literarum expertus sit, audiendi sit desiderium cum cupiditate discendi. Hæc enim sunt prima quasi lætentium in Dei agnitione crepundia: quibus homo admonitus ortus sui, divini tramitis ingredi viam velle incipiat, dum posse consuescat. Et quidem ista tradens; non de vulgi promiscua fide loquor, quem omnipotentis Dei misericordia insinuata confessio, & innocentie singularis insillata doctrina venia sola efficit esse contentum. Quamquam Dominus noster, sicut legimus, omnes velit salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire: tamen quia præminentis gratiæ cuncti capaces esse non possunt. (Non

Rom. 9. 6.

enim omnes qui ex Israël sunt, Israëlita sunt.)

Nam & Ismaël à consorcio fraternæ hereditatis excluditur, & compugnantes Jacob atque Esau unius uteri claustra ruperunt) vel contenti putco aquæ vivæ, nos in holocaustum nostri hostiam voluntariæ oblationis aptemus, desiderantes escas & parantes ac primatibus prævertamus,

illis ad mensuram veniæ hanc sententiam largientes; *Omnis creatura Dei bona, & 1. Tim. 4. nihil abijciendum quod tam gratiarum actione percipitur.* Nos ad præmium gloriæ illo labore nitentes; *Bonum est non manducare carnem, neque bibere vinum, Et rursum: Omnis qui in agone contendit ab omnibus abstinet, & iste quidem ut corruptibilem coronam accipiat, nos autem incorruptam.* Abstinentia enim continentie nutritrix est, qua inupta sine nupta facilis passibilitatis frena patitur, si non deliciarum calcariibus incitetur. Quam sic eos, qui ad summa nituntur, vel cupio vel mando colere, ne putent, in aliis crimen esse nupisse, scientes scriptum esse: *Bonum est nubere; melius est non nubere.* Qui hoc enim illicitum credunt, ipsi præmium sui laboris imminuunt. Illicitis enim cavere, jugum necessitatis est; permilla vincere munus arbitrii. Malis abstinere, disciplinæ merces est; bona supergredi, libertas meriti est, non finis imperii. Illud legis indultum est terminis; hoc gratiæ reservatum est incrementis.

Jejuniorum quoque non sit volentibus certa mensura: sed in quantum possibilitas valet, nisu laborantis extensa; quæ præter Dominicam diem semper sint solemnia, si votiva sunt. His sese Moyses beatissimus præparans affectibus Dei dignus ingressit. His prædictas per Jonam Ninivitarum milias in placidam rursum flexere sententiam. His Bethuliae populus Assyria obidione conclusus, & usque ad dedicationem sui expecta plurima virtute conterritus, ab Holofernis tumentibus minis constanti manu formæ meruit vindicari. His Mardocheus Aman crudelem superbia præparato sibimet ligno, acceptæ pœnæ conversione suspendit. His Jesus Salvator noster in carne hominis quam assumpsit eruditus, suadela diaboli tentantis obtudit: quas etiam aliter potuisset expellere, docendos tamen sibi populus voluit hac imitatione formare.

Oratio-

Colof. 4. 8.
Mat. 7. 17.

Orationibus verò ita frequenter instandum est, ut vix eas aliquod tempus interpolet. Scriptum est enim: *Orationi inflatè, vigilantes in ea.* Et iterum: *Quærit & invenietis; pulsate & aperietur vobis.* Per hæc amicus dormiens excitatur; & quamvis omnem familiam sopor altus obfederit, deprimi tamen sibi panes ac porrigi importunus expostulator extorquet.

1. Pet. 3. 16.

Has, si fieri potest, sola legendi intertapedo dirumpat. Cujus rei cura in Canonicis ponenda est monimentis: non quod apocrypha debeamus præsertim ignorata damnare; sed quod ad scientiam Dei digestam canonis seriem putemus posse sufficere. Illa enim si consentiant, supervacua sunt: si dissentiant, vitanda sunt. Sine legendi autem studio nemo ad Deum valebit esse intentus. Primum, quod hujusmodi opera ab aliis actibus caducæ occupationis abducunt: & diversorum exemplorum insinuata cognitione vel bonorum appetentiam, vel maliorum facit esse cautelam. Neque enim aliàs Petrus Apostolus admoneret: *Preparati semper estote ad rationem reddendam ad omnes pascetes vos de verbo fidei vestra & spei vestra.* Et Apostolus: *Non cessamus pro vobis orantes, ut impleamini agnitione ejus in omni sapientia & intellectu spiritali.* Et rursus: *Verbum Christi habitet in vobis abundanter in omni sapientia.* Nam & in veteri testamento similem hominibus curam sacræ præceptionis inculcavit eloquium.

Col. 1. 9.

Sic enim David ait: *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pœnitentia non sedit: Sed in lege Domini voluntas ejus, & in lege ejus meditabitur die ac nocte.* Et ad

Col. 3. 16.

Jesum Nave Dominus loquitur: *Non recedet liber iste de manibus tuis, & meditaberis in eo die ac nocte.* His quoque se negotiis malarum cogitationum lubrica frequenter interfertur: & quamvis ipsa sedulitas animum ad Deum præstet intentum, efficit tamen in sese mordax sæculi cura sollicitum. Quod si hæc frequenter & importunè patitur religioso labori deditus, nunquam profecto illis carebit otiosus.

Psalm. 1. 1.

Idem spiritus dividens singulis prout vult. Sicut enim corpus unum membra habet multa, omnia autem membra de corpore uno cum sint multa, corpus unum sunt: ita & Christus. Omnes enim vas in unum corpus baptizati sumus. Singulis vobis potestis omnium bonorum summam præsumere, si nullus se incipiat in eo quod alteri præcellit efferre. Sed cum vos invicem nexu altissimi charitatis atctabitis, tunc eos qui foris sunt,

Jof. 1. 8.

otiosus.

Nunc quoniam studiorum membra digessimus; morum augmenta cumulemus. Illud autem non extra ammonitionem puto, ut sit victus facilis, vilisque vestitus: cum & hæc regendi corporis gratia reperta sint, non ornandi; & illa sustinendæ animæ potius quam obruendæ. His igitur quæ supra ostendimus actibus manipularis omne odium deponat inimici. Nec hoc tantum sine contentus, simulates amore commutet;

iram patientiæ temperet frano; avaritiæ abstinentiæ vincat imperio; ac præcipuè linguam custodia taciturnitatis obsepit; ne in litigium contentiosa fetveicat; ne in maledictum prociac incurrat; ne in obrectationem maledicta serpat; ne in jurationem facilis prolabatur, ne in mendaciam ficta dissimulet; ne in circumventionem astuta calcet: ne in elatione superba jaçetur; sedulo servans tempus tacendi & tempus loquendi, omne otiosum verbum obnoxium scias esse rationi. Nam idem & David beatissimus ori suo custodiam deposcit: & condendum sale sermonem beati Pauli pagina sacra constituit & nullum indomabile membrum esse quàm linguam testifica Jacobi præcepta signarunt.

Sit igitur qui hujusmodi viam scandit, tacitus, mitis, benignus; & quia charitatis insolubilis nexus habetur, abijciendus in studio parili semper alium judicans potiozem. Hoc enim frano astringit invidiam, quam vicinæ sibi elationis sapius incitamentum judicio, dum gratias referendi sibi honoris appetit, notam miseri livoris incurrit. Nec præmium à Deo unusquisque percipit, si ab hominibus id requirit. *Deus enim superbiis resistit, humilibus autem dat gratiam:* qui cum de hujusmodi studio discipulos erudiret, ipsum pronunciat maximum, qui minimus velit esse cunctorum. Esto, ab aliquibus frater tuus propensus honoretur, nec illos minus amicos habeas, nec hunc æmulum prælatæ venerationis attendas. Quinimo judica circa te augmentum illius honoris accrescere, sciens scriptum: *Si enim glorificatur unum membrum, congaudent omnia membra: vos autem estis corpus Christi & membra.* Nam quicumque alicum vestrum diligit, omnem dignitatem Deo, in quem vos colitis, adscribit. In hoc mite silentium placet; in hoc aslabilitas blanda diligitur: hunc rudis & innata simplicitas, hunc scientia crudita commendat: hujus in jejunii jugitate patientia, hujus in abstinentiæ virtute contemptus, hujus in lectiois assiduitate sedulitas pro divinatorum numerum diversitate laudatur. *Hæc autem:*

sicut scriptum est, *operatur unus atque*

idem spiritus dividens singulis prout vult.

Sicut enim corpus unum membra habet multa,

omnia autem membra de corpore uno cum sint

multa, corpus unum sunt: ita & Christus.

Omnes enim vas in unum corpus baptizati sumus.

Singulis vobis potestis omnium bonorum summam præsumere,

si nullus se incipiat in eo quod alteri præcellit efferre.

Sed cum vos invicem nexu altissimi charitatis atctabitis,

tunc eos qui foris sunt,

otiosus.

& in seculari adhuc actu mundalibus vinculis colligantur, nolite attentioris vitæ austeritate damnare, scientes scriptum: *Nolo iudicari, ne iudicemini.* Et iterum: *Tu quis es qui iudicas alienum servum? Domino suo stat aut cadit.* Potens est enim placere illum Deus. Magis benignis adhortationibus, & illicitente blandimento via veritatis ostensa nubem erroris aperite; ut non trahi incipiat unusquisque, sed sequi pedetentim. Semper duriora flectenda sunt, ne viribus inclinata curvato, priusquam in circulum veniat faciens fragmen offendat. Hic enim sapius scandala vulgi gignuntur, dum ad religionis jugum seniorum arrogatur imperium. Vita nostra jubeat, lingua persuadeat; quia plus auctoritatis gestat exemplum, & ingerit appetentiam sui morum lenis formatio. In omni igitur actu vestro quasi speculo relucente fulgete, ubique circumsepti, ubique solliciti; ne quid livor inveniat, ne quid rumor falsus infligat.

Fœminas probatas & religionis studio deditas cum mensura venerationis honorate: ut nec auferitis inhumana, nec sedulitas sit remissa. Accessus ad vos invicem vester non ingestus sit, sed innatus; quem causa fecerit; non quem supervacuitas relaxarit. Plures audite cum pluribus; aut si quando alterius sexus frequentia deerit, vel annorum cusudam probata gravitas, vel celebritas loci, vel ratio temporis id honestet; qui præcipue vobis ætas, hora, solitudo vitanda sunt. Non quod mihi fas sit de his, qui verè semel devota Deo pectori dicaverunt secus æstimare aliquid; sed ut ex abundanti sic vitetis omne, quod fingi potest, tanquam possit & credi. Caveamus ne in nullo famæ nostræ vulnere serpat nata ab occasione suspicio. Ipsa famæ femina priusquam linguis notriantur intereat. Non tantum vobis hides facti, sed possibilitas etiam releganda mendacii. Beata enim vita est & præclara, de qua nil licet falsitati. Nec enim ego hoc iudicium meum austeris censor arripui; sed coeleste imperium monitor blandus assum-

bera non solum eorum D. o., sed et cum eorum hominibus. Et iterum: *Ut is qui ex ad-Tit. 2. 8. verso est confundatur, nihil habens de nobis dicere mali.*

Neque me præterit secularis livoris invidia in obtreccionem semper religionis ardere, & mordacem malignis rumoribus dentem impressum dicacitatis infingere. Utatur sua mundus natura, dum nihil in nostra inveniat disciplina. Falsitas ex more jactetur, dum ne verisimile quidem possit esse quod dicitur. Nemo ideo debet contemnere vulnus infamiae, quia semper confusiverit rumor simulare: sed ideo intentius præcavere, quod soleat etiam ficta componere. Nemo ab obtreccionis metu redditur obtreccandi solemnitate securus; neque est negligentiae causa sollicitudinis continuata materia. Sit igitur pudoris ac verecundiae vestrae tuta & circumspecta custodia. Necessarius est domo & raptus egressus, quem aut religionis ratio extulerit, aut ad substantiam victus causa exerceendi operis ordinarit; à muneribus cunctis nisi quæ ad quotidianum cibum annuque vestitum suppetant, abstinentes; scientes scriptum esse: *Habentes autem alimenta*

1. Tim. 6. 8.

& quibus sequeamur his contenti simus. Et iterum:

Ut honestè ambuletis ad eos qui foris 1. The. 4.

sunt, & nullius aliquid desideretis. Ne qui-

dem præbende eleemosynæ gratia ultra

supradictos victus ab ullo quippiam præ-

sumatis; scientes scriptum: *Si enim vo- 2. Cor. 9.*

luntas prompta est, secundum id quod habet

acceptum est, non secundum id quod non habet.

Sic illa Evangelici sermonis divina sententia animum pauperem inter larga locupletum munera gemina tantum æra int-

tentem magnifica accepta largitione ditavit. Quia non potest parum esse quod

totum est; neque quisquam amplius

edit, quam qui sibi nihil reservavit.

Hæc si cui præter vos nimium videbuntur adstricta, qui Dei clausura pulsare

tentaverit, prout ratio sua tulerit, relaxabit; ne quis fortè aut connexus sit

conjugæ, aut liberis impeditus. Habet præter hæc archa substantia plura quæ

sequantur. Neque se repulsam credat, sed aditu alterius vocationis admissum,

sicut scriptum est: *Unusquisque in qua vo- 1. Cor. 7.*

catione vocatus est, in ea permaneat. Non

tamen propensiores curam patrimonio

quam religioni in caducis magis occupa-

tus intendat, agnoscens scriptum esse:

Et possidentes tanquam non possidentes. Si 1. Cor. 7.

quem tamen posteritatis compede felicior

natura si intelligat absolverit, causam

hærendi in mundo, nisi ignarus est Dei

munerum, non habebit. Cur enim vi-

vendi voluntate non solvat, quod mo-

riendi lege rumpendum est; faciens de

Math. 7. 1.
Rom. 14.
v. 4.

2. Cor. 11. pl. Nam sic ait Apostolus: *Zelus vos*
2. *nolo, despici vos um viro virginem castam*
Rom. 14. *exhibere Christo* Sciens scriptum esse:
13. *Non ponatis offensivam vel scandalum fratri.*
1. Cor. 10. *Et iterum: Sine offensione estote Judæis &*
32. *& gentibus, & Ecclesia Dei.* Et iterum:
Rom. 14. *Non blasphemetur bonum nostrum.* Et ite-
16. *rurh: Ut quid libertas vestra iudicetur ab in-*
1. Cor. 10. *fideli conscientia? Et iterum: Omnia autem*
29. *vestra honesta sunt.* Et iterum: *Commen-*
40. *2. Cor. 4. 2. dentis conscientias in omnem conscientiam ho-*
Rom. 12. 17. *minam eorum Des.* Et iterum: *Providemus*

forte mercedem, ut de necessitate virtutem augeat? Quinimo qui in sua re familiari de parvis magna, de vilibus pretiosa, aeterna facit de cadocis; solus est cum pervenerit, ut sempiternus patrimonii sui possit esse possessor. Si avarus non est, debet terminanda contemnere: si avarus est, debet desiderare perpetua, sciens scriptum esse: *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, ubi tinea & rubigo exterminant, & ubi fures effodivum & furantur. Thesaurizate autem vobis thesauros in caelo, ubi neque tinea, neque arugo exterminant, ubi fures non effodiant nec furantur.*

Math. 6.
19.

Hoc ei qui non caret filiis hortamentum est; qui caret, imperium. Ista vos cuncta congrua temporibus, apta personis, referta exemplis, condita blanditiis, hortamento mites ingerite: facilius potest persuadere qui facit. Neque enim aliqui horum omnium fructu invidi estis cusquam aestimatione fraudandi. Erat vobis certè corpus firmum, ætas integra, rudus animi, quamvis angusta pro humani generis varietate substantia:

parebāt vel negotiandi usus, vel studium militandi: diversæ artes, & innumera in actibus mundi augendæ facultatis officia. Postremo non deerat vel pauper uxore, quæ vivendi pararet voluptatem, & insita humanis sensibus pignorum blandimenta. Quæ vos omnia quidem corpore & castis sensibus respicientes divinæ sententiæ formam religiosi actibus custoditis, dicente scriptura: *Quicumque plus me fecerit amicum, aut uxorem, aut filium, non est me dignus. Vestra igitur intoentes exempla, nec illi de meritorum summa angusta sui aestimatione desperent, qui substantia parili ad studium vitæ hujus advenerit. In hoc ergo, filii charissimi, vivendi tramite constituti; *Vocate & videte, quoniam summis est Dominus. Dies noctesque lectionibus atque orationibus ducite; & mei semper, quem in opere & scientia abortivum omnium Sacerdotum Præceptorem tanti vobis habuistis eligere, memento. Vigilate, stete in fide, confortamini, omnia vestra in charitate fiant, & Deus pacis erit vobiscum.**

Month. 10.

37.

Psal. 51. 9.

1. Cor. 16.

13.

EJUSDEM S. ATHANASII EXHORTATIO AD SPONSAM CHRISTI.

QUANTAM in cœlestibus beatitudinem virginitas sancta possideat, præter scripturarum testimonia, Ecclesiæ etiam consuetudine edocemur: quia discimus peculiare illi subsistere meritum, cujus specialis est consecratio. Nam cum universa turba credentium paria gratiæ dona percipiat, & eisdem omnes sacramentorum benedictionibus gloriantur; istæ proprium aliquid præcæteris habent, cum de illo sancto & immaculato Ecclesiæ grege, quasi sanctiores purioresque hostiæ pro voluntatis suæ meritis à sancto Spiritu eliguntur, & per summum Sacerdotem Dei offeruntur altario. Digna revera Domino hostia tam pretiosi animalis oblatio, & nulla magis ei quam imaginis suæ hostia placitura. De ejusmodi enim Apostolum præcipue dixisse reor: *Obsecro autem vos, fratres, per misericordiam Dei, ut abibatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placeantem.* Possidet ergo virginitas & quod alii habent, & quod alii non habent: dum & communem & peculiarem obtinet gratiam, & proprio, ut ita dixerim, consecrationis privilegio gaudet. Nam & Christi sponsas virgines dicere Ecclesiastica nobis permittit auctoritas; dum in sponсарum modum quas conse-

Rom. 12. 1.

crat Domino velat: ostendens eas vel maxime habituras spirituale connubium, quæ subterfugerint carnale consortium. Et dignè Deo per matrimonii comparisonem spiritualiter copulantur, quæ ejus dilectionis causa humana connubia spreverunt. In his quàm maxime impletur illud Apostoli: *Qui autem adberet Domino unus spiritus est.*

1. Cor. 6.

17.

Grande est & immortale, & penè ultra naturam corpoream, sopire luxuriam & concupiscentiæ flammam adolescentiæ facibus accensam animi virtute restringere, & spiritali conatu vim genuinæ oblectationis, excludere, vivere contra humani generis morem, despiciere solatia conjugum, dulcedinem contemnere liberorum, & quæcumque præsentis vitæ esse commoda possuot, pro nihilo spe futuræ beatitudinis computare. Magna hæc, ut dixi, & admirabilis virtus est, & non immeritò pro magnitudine laboris sui ingenti præmio destinata. *Dabo, inquit Dominus, spondamus meis in Ista. 56. 4. dno meæ, & in iura meæ locum nominatum meliorem à filiis & filabus Israël, nomen æternum dabo eis, quod non deficiet.* De quibus spondamus Dominus in Evangelio repetit dicens: *Sunt enim spondamus, qui*

Ista. 56. 4.

Mat. 19. 12.

scripsit

scilicet castraverunt propter Regnum celorum. Magnus quidem est pudicitiae labor, sed majus primum; temporalis custodia, sed remuneratio aeterna. De his enim & Beatus Joannes Apostolus loquitur, quod *Seruantur Agnum quocunque jerit.* Quod ita intelligendum puta, nullum eis locum in caelesti aula claudendum, & cuncta eis divinarum mansionum habitacula fœderata.

Sed ut illustrius virginitatis meritum clareat, & quam Deo digna sit manifestius possit intelligi; illud cogiretur, quod Dominus & Salvator noster Deus, cum propter humani generis salutem hominem dignaretur assumere, non alium quam virginalē elegerit uterum. Et hujusmodi plurimum sibi placere monstraret, & pudicitiae bonum utriusque sexui irimaret, virginem habuit matrem virgo mansurus; in se viris, & in matre feminis præbuit virginitatis exemplum: quo demonstraretur in utroque sexu beatam integritatem divinitatis haberi, & plenitudinem crucisse; dum totum in matre fuit, quicquid habebatur in filio. Sed quid ego satago excellens ac sublime pudicitiae meritum revelare, & gloriose virginitatis bona ostendere; cum de hac re plerosque perorasse non nesciam, & ejus beatitudinem manifestissimis rationibus comprobasse, & nulli sapienti venire in dubium posse, eam rem majoris esse meriti quæ sit amplioris laboris? Quisquis enim pudicitiam aut nullius præmii, aut parvi existimat, certum est illum aut ignorare, aut non voluntarium ferre laborem. Unde illi semper castitati derogant, qui eam aut non habent, aut habere coguntur inviti.

Nunc itaque quoniam paucis licet, tam laborem quam meritum integritatis ostendimus; ne res, quæ grandi virtute constat, & ingenti præmio destinatur, carere fructu suo possit, diligentius ex-cubandum est. Quanto enim quæcumque species pretiosior fuerit, tanto majori sollicitudine custoditur. Et quoniam multæ sunt quæ bono proprio carent, nisi aliarum rerum juventur auxilio; ut est mellis species, quæ nisi ce-rarum custodia & favorum cellulis conservetur, & (ut verius dixerim) nutriatur, naturalem gratiam perdit, & subsistere per se ipsam non potest. Sicut & vim species, quod nisi boni odoris vas sit, & reparatis crebrius picibus fo-veatur, genuinæ vim suavitatis amittit. Attentius ergo providendum est, ne fortè & virginitati alia sint necessaria, sine quibus nequaquam fructum adferre

sufficiat; & tantus nihil proderit labor, dum vanè prodesse creditur, quod absque rebus necessariis possidetur. Nisi enim fallor, ob caelestis regni præmium pudicitie servatur integritas, quod sine aeternæ vitæ merito omnimodum consequi posse satis certum est. Aeternam verò vitam non nisi per omnem divinarum præceptorum custodiam promereri posse scriptura testatur dicens: *Si vis ad vitam venire, serva mandata.* Vitam ergo non habet, nisi qui cuncta legis mandata servaverit: & qui vitam non habuerit, caelestis regni non potest esse possessor, in quo non mortui, sed vivi quique regnabunt. Nihil ergo virginitas sola proficiet, quæ caelestis regni gloriam sperat; nisi & illud habuerit, cui perpetua vita promittitur, per quam caelestis regni præmium possidetur. Aorè ergo omnia pudicitiam integritatemque servantibus, & ejus remunerationem à Dei æquitate sperantibus mandatorum sunt custodienda præcepta; ne gloriose castitatis & continentie labor in irritum desiciatur.

Supra mandatum vel præceptum esse virginitatem sapiens & legens nullus ignorat, Apostolo dicente: *De virginibus autem præceptum Domini non habeo, consilium autem do.* Cùm ergo obtinendæ virginitatis consilium dat, non præceptum statuit; supra mandatum vel præceptum eam esse professus est. Quicumque ergo virginitatem servat magis quam præceptum est faciunt. Tunc enim proderit amplius fecisse quam jussum est, si quod jussum est facias. Cupiens divinum implere consilium, ante omnia serva mandatur: volens virginitatis præmium consequi, vitæ amplectere merita, ut sua remunerari castitas possit: nam ut vitam præstat remuneratio mandatorum; ita è contrario eorum generat prævaricationem mortem. Et qui per prævaricationem in mortem fuerit deputatus, virginitatis coronam sperare non poterit; neque pudicitie præmium expectare constitutus in pena.

Tres enim species sunt, per quas caelestis regni possessio introitur. Prima est pudicitia; secunda mundi contemp-tus; tertia verò justitia: quæ ut cono-xæ plurimum se possidentibus præstant; ita divise prodesse difficile possunt; dum unaquæque earum non propter se tantum, sed propter aliam effragitur. In primis ergo quaeritur pudicitia, ut facilius sublequatus mundi contemptus: quia ab illis mundus contemto levis potest, qui matrimonii nexibus non tenentur. Mundi verò contemptus exponitur, ut
justitia

justitia conservetur; quam implere difficile possunt, qui secularium bonorum & mundanarum voluptatum negotiis implicentur. Quisquis ergo possidet primam speciem pudicitiae, & secundam, quae est mundi contemptus, non obtinet, nisi sine causa possidet primam, quando secundam non habet, propter quam prima quaesita est. Et si primam & secundam habeat, cui tertia, quae est justitia, desit, frustra laborat: quoniam superiores duae propter justitiam praecipue requiruntur. Quid enim prodest propter mundi contemptum pudicitiam habere, & propter quod eam habeas non habere? Vel cur res mundi contempnas, si justitiam, propter quam pudicitiam & mundi contemptum habere te convenit, non custodias? Quia ut prima species propter secundam est; ita prima & secunda propter tertiam: quae si non fuerit, nec prima nec secunda proficiet.

Dicis forsitan, doce ergo me quid sit justitia; ut eam si cognoverim facilius implere possim. Dicam breviter ut valeo, & verborum utar simplicitate communium: quia causa de qua agimus talis est, quae disertioribus sacundis sermonibus nequaquam debet obscurari, sed simplicioribus eloquentiae narrationibus pandi: res enim in commune necessaria communi debet sermone monstrari. Justitia ergo non est aliud quam non peccare. Non peccare autem est legis praecipua servare. Praeceptorum autem observatio duplici genere custoditur: ut nihil eorum quae prohibentur facias, & cuncta quae jubentur implere contendas. Hoc est quod dicit: *Recede à malo, & fac bonum.* Nolo enim putes in hoc consistere justitiam, ut malum non facias; cum & bonum non facere malum sit, & in utroque legis praerogativa committatur. Quoniam qui dixit: *Recede à malo*; & ipse dixit, *Fac bonum.* Si à malo recesseris, & non feceris bonum, transgressus es legis; quae non tantum in malorum actuum abominatione, sed & in bonorum operum perfectione completur. Neque enim hoc solum tibi praecipitur, ut vestitum suis non spolies indumentis; sed & ut spoliatum operas tuis: neque ut habenti panem non auferas suum; sed ut non habenti tuum libenter impertias: neque solum ut pauperem suo non pellassis hospitio; sed ut pulsum & non habentem recipias tuo. Praeceptum enim nobis est, *Fiere cum fletibus.* Quomodo cum illis fletibus, si in nullo eorum necessitatibus participamus, nec aliquid eis in his propter quas lacrymantur causis praebemus auxilium? Neque enim fletuum nostrorum Deus infructuosum quae-

rit humorem: sed quia lacrymae doloris indicium sunt, vult te ita alterius angustias sentire ut tuas; & quomodo tibi in tali tribulatione si effes subveniri cuperes, ita alteri subvenias propter illud: *Quaecumque vultis ut faciant vobis homines boni, ita & vos facite illis similes.* Nam cum flente flere, & nihil, cum possis, flenti conferre, subsannationis non pietatis indicium est. Denique Salvator noster cum Maria & Martha Lazari sororibus Revit, & immensae misericordiae affectum lacrymarum contestatione monstravit, & verae pietatis indicia mox opera subsecuta sunt, cum suscitatus Lazarus, cujus causa fundebantur, sororibus reddidit. Hoc fuit pie cum flentibus flere, occasionem fletus auferre. Sed quasi potens, inquires, fecit. Verum nec tibi impossibile aliquid imperatur. Implevit omnia qui quod potuit fecit.

Sed, ut dicere ceperamus, non sufficit Christiano à malis se abstinere, nisi etiam bonorum operum officia perferat. Quod illo vel maxime testimonio comprobatur; quod comminatur Dominus aeterni ignis reos fore: qui quamvis mali nihil gesserint, non fecerint omne quod bonum est, dicens: *Tunc dicit rex his qui ad sinistram sunt: Mith. 25. Discedite à me maledicti in ignem aeternum, qui nem preparavit pater meus diabolo & Angelis ejus: esturvi enim, & non dedistis mihi manducare, &c.* Non dixit: discedite à me maledicti, quia homicidium, quia adulterium, aut quia furta fecistis: non enim quia malum fecissent; sed quia bonum non fecerant, condemnantur & aeternae gehennae supplicii adducuntur; nec quia quae prohibita sunt admisissent; sed quia quae praecipita erant implere noluerunt. Unde advertendum est, quam spem habere possint, qui adhuc aliquid eorum faciunt, quae prohibentur; cum etiam rei sunt, qui non fecerunt, quae jubentur. Nolo enim tibi in hoc blandiari, si aliqua non feceris, quia aliqua feceris; cum scriptum est: *Qui universam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus.* Adam enim semel peccavit, & mortuus est: & tu te vivere existimas illud saepe committens, quod alium dum semel perpetrasset occidit? An grande illum commisisse crimen putas, unde meritò poena damnatus sit acriori? Videmus ergo quid fecerit contra mandatum. De fructu arboris edit. Quid ergo? Propter arboris fructum Deus hominem morte multavit? Non propter arboris fructum, sed propter mandati contemptum. Ergo non agitur de qualitate peccati, sed de

Psal. 33.
15.

Rom. 10.
15.

Luc. 2. 10.

transgressione mandati. Et qui dixit Adæ, ut de arboris fructu non ederet; ipse tibi præcepit; ut non maledicas; non mentiaris; non detrahas; non detrahentem auscultes; ut omnino non iures; ut non concupiscas; non invides; non sis tepidus; non sis avarus; ut nulli malum pro malo reddas; ut inimicos tuos diligas; ut maledicentibus benedicas; ut pro calumniatoribus & pro persecutoribus tuis ores; ut percutienti maxillam alteram præbeas; ut in iudicio seculari non litiges; ut si quis tua auferre voluerit, gratanter amittas; ut nec iracundiæ, nec zeli, nec livoris malum intra pectus admittas; ut crimen avaritiæ fugias; ut omnis superbiæ ac jactantiæ malum caveas, & humilis ac mitis Christi vivas exemplo: malorum consortia in tantum vitans; ut cum fornicatoribus, aut avaris, aut maledicentibus, aut invidis, aut detractoribus, aut ebriosis, aut rapacibus nec cibum capias. Quem si in aliquo contempseris, si pepercit Adæ, parcat & tibi. Imò illi magis parcendum fuerat, qui adhuc rudis & novellus erat, & nullius ante peccantis & propter peccatum suum morientis retrahebatur exemplo: tibi verò post tanta documenta, post legem; quomodo indulgere possit ignoro.

An tibi de virginitatis prærogativa blandiris? Memento Adam & Evam virgines deliquisse, nec integritatem corporis profuisse peccantibus. Virgo quæ peccat, Evæ non Mariæ comparanda est. Non negamus in præterit tempore poenitentia remedium; sed hortamur magis premium sperare debere, quam veniam. Turpe enim illis delicti indulgentiam postulare, quæ palmam virginitatis expectant; & illicitum aliquid incurrere, quæ se etiam à licitis calstravere. Licetum quippe est matrimonii inire consortium. Et ut laudandæ sunt, quæ propter Christi amorem & cælestis regni gloriam copulam contempserint nuptiarum; ita damandæ non sunt, quæ propter innocentia voluntatem, nondum Deo devotæ remedio Apostolico abutuntur. Ergo, ut diximus, quæ connubiâ desunt, non illicita, sed licita spernunt. Ejusmodi autem si jurent; si maledicant; si detrahand; si detrahentes patientur audire; si malum pro malo reddant; si cupiditatis in alienis, aut avaritiæ in propriis crimen incurrant; si zeli aut livoris venena possideant; si contra legalia & Apostolica instituta indecens aliquid aut loquantur aut cogitent; si in carne placendi studio comptæ & ornate procedant; si aliqua quæ, ut assolent, illicita sunt faciant, quid proderit

eis sprevisse quod licuit, & exercere quod non licet? Si vis prodesse tibi quod licitum contempseris; vide ne quid eorum quæ non licent facias. Stultum enim est timuisse quod minus est, & non timere quod majus est: aut ab his non vitari quæ prohibentur, si subterfegerint quæ conceduntur. Dicit enim Apostolus: *Innupta cogitat quæ Domini sunt* 1. Cor. 7. *quomodo placeat Deo, ut sit sancta corpore & spiritu.* Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt hujus mundi, quomodo placeat vivo. Nuptam placere viro asserit, cogitando quæ mundi sunt: innuptam verò Deo, eo quod nulla cura illi sit sæculi. Dicit ergo mihi quæ virum non habet, & tamen quæ sunt mundi cogitat, cui placere desiderat? Nonne incipit illi nupta præponi? quia illa cogitando quæ mundi sunt, complacet vel marito: ista verò non marito, quem non habet, potest placere, nec Deo.

Sed nec illud silentio præterire nos convenit, quod dixit: *Innupta cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo, ut sit sancta corpore & spiritu.* Quæ sunt ergo Domini dicit Apostolus. *Quæcumque sunt sancta, quæcumque iusta, quæcumque amabilia, quæcumque bone fame.* Si quæ virtus, si quæ laus disciplina. Ista sunt Domini, quæ sanctæ & veræ, & Apostolicæ virgines die noctuque sine ullo temporis intervallo meditantur & cogitant. Domini est regnum cælorum; Domini est Resurrectio mortuorum; Domini immortalitas; incorruptio Domini est; splendor solis, qui sanctis promittitur, Domini est, sicut in Evangelio scriptum est: *Tunc iusti fulgebunt sicut sol in Regno* Math. 13. *Patria eorum.* Domini sunt plures sanctorum in cælestibus mansiones; Domini est fructus tricesimus, & sexagesimus atque centesimus. Hæc cogitant, & quibus possint operibus promereri, quæ Domini sunt cogitant. Domini est etiam lex novi & veteris Testamenti; in quibus oris ejus eloquia sancta resurgunt; quæ si quæ virgines sine intermissione meditantur, quæ Domini sunt cogitant; & completur in eis illud Propheticum: *Fundamenta aeterna super petram solida: & Eccl. 16. mandata Domini in corde mulieris sancta.* Sequitur: *quomodo placeat Deo: Deo, inquam, non hominibus: si sit sancta corpore & spiritu.* Non dixit, ut sit sancta membro aut corpore tantum; sed, ut sit sancta corpore, & spiritu. Membrum enim una corporis pars est: corpus verò omnium compago membrorum est. Cùm ergo dicit, ut sit sancta corpore, ex omnibus membris eam sanctificari debere testatur. Quia non proderit cæterorum sanctificatio membrorum, si inveniat vel in uno corruptio. Et jam non erit sancta

sancta corpore, quod ex omnibus constat membris, quæ vel unius fuerit conquinazione polluta.

Sed ut quod dico manifestius & lucidius fiat; esto, sit quæcumque omnium membrorum sanctificatione purgata, & lingua tantummodo peccet, qua aut blasphemet, aut falsum testimonium dicat; nunquid liberabunt omnia membra unum? an propter unum judicabuntur & cætera? Ergo si nec aliorum membrorum sanctificatio proderit, cum in uno sit vitium; quanto magis si diversorum flagitio peccatorum omnia corumpantur, unius nihil proderit integritas? Unde quæso te, virgo, neque in sola tibi pudicitia blandiaris; ne in unius membri integritate consistas: sed secundum Apostolum soli Deo conserva corporis sanctitatem. Munda ab omni inquinamento caput; quia crimen est illud post christi sanctificationem, aut croci, aut alterius cujuslibet pigmenti fuco vel pulvere sordidari; aut auro vel gemmis cujuscumque terrenæ speciei comi; quod jam caelestis ornatus splendore resulget. Grandis quippe divinæ gratiæ contumelia est; mandati & secularis ornamentis prelatio. Munda frontem, ut humana non divina opera erubescat, & illam confusionem recipiat, quæ non peccatum, sed Dei gloriam

Ecol. 4. 17. parit, scriptura dicente: *Est confusio adducens peccatum; & est confusio adducens gloriam.* Munda collum, ut non aurea reticula capillus portet, & suspensa monilla, sed illa potius ornamenta circum-

ferat, de quibus scriptura dicit: *Absistat corda & oculos non desiciant à te, suspende autem illa in corde velut in collo tuo.* Munda oculos, dum eos ab omni concupiscentia retrahis, & ab intuitu pauperum nunquam avertis, & ab omnibus fucis liberos ea qua à Deo facti sunt sinceritate custodias. Munda linguam à mendacio:

sep. 1. 11. quia *ut quod mentitur occidit animam.* Munda eam à detractione, à juramento, ab adulatione, à perjurio. Nolo præposterum ordinem putes, quod prius à juramento, quam à perjurio linguam dixi debere mundari; quia tunc perjurium facilis effugies, si in toto non jures.

Psal. 33. 14. Impletur in te illa sententia: *Colligebat linguam suam à malo, & labia sua ne loqueretur dolium.* Et memor esto dicentis Apo-

Rom. 12. 14. stoli: *Benedicite, & nolite maledicere;* sed

1. Pet. 3. 7. illud crebrius recordare: *Videte ne quis malum pro bono alicui reddat, neque maledictum pro maledicto; sed è contrario benedicentis: quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hereditate possideatis.* Et illud: *Si quis autem in lingua non offendit, hoc perfectus est.* Nefas est enim ut labia illa, quibus

Jac. 3. 2. Dominum confiteris, rogas, benedixis, & laudas, alicujus polluantur forde peccati. Nescio qua conscientia & lingua quis Deum rogat, qua aut mentitur, aut maledicit, aut detrahit. Labia sancta exaudiat Deus; & ipsis annuit cito precibus, quas lingua infaculata pronuntiat. Munda aures, ut non nisi sermonibus sanctis & veris auditum præbeant; ut numquam obscena, aut turpia, aut secularia verba suscipiant, aut aliquem de altero audiant derogantem, propter illud quod scriptum est: *Sepsi aures meas.*

11. *raas spiritus, & noli audire linguam nequam.* ut cum eo habere partem possis, de quo dicitur, quoniam auditu & visu justus erat; hoc est, nec auribus, nec oculis delinquebat. Manus ne porrectæ ad accipiendum sint, ad dandum autem collectæ, nec ad ferendum paratæ, sed ad omnia misericordiæ & pietatis opera satis promptæ. Munda pedes, ne latam & spatiosam pergant viam, quæ ducit ad splendida sæculi & pretiosa convivium; sed arduam magis & angustam gradiantur iter, quod tendit ad celum: quia scriptum est: *Iter rectum facite pedibus vestris.*

129. *Agnosce tibi à Deo artifice non ad vitia, sed ad virtutem membra formata; & cum universos artus mundaveris ab omni forde peccati, & toto fueris sanctificata corpore, tunc tibi castitatem intelligas profuturam, & cum omni fiducia palmam virginitalis expecta.*

Quid sit sanctam esse corpore, breviter quidem, sed plenè exposuisse me arbitror: nunc quod sequitur, & spiritus, nosse debemus: hoc est, ut quod opere nefas est fieri, nec fas sit cogitatione concipere. Illa enim est sancta tam corpore quam spiritu; quæ nec mente nec corde delinquit; sciens etiam cordis esse inspectorem Deum; & idcirco satagit ut omni modo etiam animum cum corpore mundum habeat à peccato, sciens scriptum esse: *Omni custodia serva cor tuum.*

Prov. 4. 23. *Et iterum: Dilige Dominum sancta corda; accepti sunt autem ei omnes immaculati.* Et

alibi: *Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt;* quod de illis dici arbitror, quos conscientia in nulla redarguit culpa peccati. De quibus & Joannem in

Epistola dixisse reor: *Si cor nostrum non reprehendit, filium habemus ad Deum, & quæcumque petierimus accipiemus ab eo.*

Nolo existimes te crimen fugisse peccati, si voluntatem non sequatur effectus; cum scriptum sit: *Quicumque viderit mulierem ad concupiscendam eam, jam machatus est in corde suo.* Nec dicas, cogitavi quidem sed non perfecti: quia etiam concupiscere nefas est. Unde Beatus Petrus præcepit dicens. *Animas ve-*

1. Pet. 1. 5. *stras*

1. Pet. 1. 5. *stras*

1. Pet. 1. 5. *stras*

1. Pet. 1. 5. *stras*

stras castificantes, qui si nullam animæ con-
 fustrationem nosset, nec castificari eam
 desiderasset. Sed & locum illum quo
 continetur: *Hi sunt qui se cum mulieribus
 non contingaverant, virgines enim permause-
 runt: hi sequuntur Agnum, quocunque jerit.*
 Attentius considerare debemus & ani-
 madvertere, si solius integritatis pudici-
 tiæ merito ipsi divino comitatu copulen-
 tur, & per omnia cælorum tabulata di-
 scurrant: an & alia sint, quibus ad-
 juncta virginitas tantæ beatitudinis gloriam
 consequantur. Sed unde hoc scire po-
 terimus? De sequentibus, nisi fallor, in
 quibus scriptum est: *Hi empti sunt ex ho-
 minibus primitiæ Deo & agno, & in oro ipso-
 rum non est inventum mendacium: sine macula
 enim sunt.* Vides ergo quod non in uno
 tantum membro Dominici referantur in-
 hære vestigiis; sed illi qui præter vir-
 ginitatem ab omni contagione peccati
 immaculatam gesserint vitam. Idcirco
 virgo vel maximè nuptias spernit, ut
 dum securior est, facilis, quod etiam
 à nubentibus queritur, ab omni se de-
 licto custodiat, & universa legis manda-
 ta perficiat. Nam si non nubat, & ea
 nihilominus faciat, à quibus & nuptæ
 esse jubentur immunes; non nupsisse
 quid prederit? Quamquam enim nulli
 Christianorum peccare liceat, & omnes
 quicunque spiritalis lavacri sanctificatione
 purgantur, immaculata decurrere con-
 veniat vita; ut Ecclesiæ quæ sine ma-
 cula, sine ruga, sine aliquo ejusmodi
 esse describitur, possint visceribus inti-
 mari: multo magis tamen hoc virginem
 implere necesse est, quam nec mariti,
 nec filiorum, nec alterius necessitatis
 causa prohibet, quominus divinam scri-
 pturam perficiat; nec aliqua, si peccet,
 poterit excusatione defendi.

O virgo, serva propositum tibi ma-
 gno præmio destinatum. Præclara est
 apud Deum virginitatis & pudicitiae vir-
 tus, si non aliis peccatorum & malorum
 lapibus infirmetur. Agnosce statum
 tuum, agnosce locum, agnosce propo-
 situm. Christi sponsa diceris; vide ne
 quid indignum eo, cui desponsata videri-
 sis, admittas: cito scribet repudium,
 si in te vel unum viderit adulterium.
 Quæcunque enim humanorum sponsalio-
 rum pignoribus subarratur, statim à do-
 mesticis, à familiaribus, ab amicis sponsi
 sollicitè & diligenter requirit & à servu-
 lis, quales juvenis habeat mores, quid
 potissimum diligat, quid accipiat, quo
 usu vivat, qua se consuetudine regat,
 quibus utatur dapibus, quibus præcipuè
 rebus delectetur & gaudeat. Quæ cum
 didicerit, ita se in omnibus temperat,
 ut sponsi moribus suum obsequium, sua

jucunditas, sua diligentia, sua vita con-
 cordet. Et tu quæ Christum sponsum
 habes, à domesticis & familiaribus ejus,
 sponsi tui mores interroga, & strenuè
 ac solerter inquire, in quibus præcipuè
 delectetur, qualem compositionem in te
 vestium diligat, cujusmodi concupiscat
 ornatum. Dicat tibi ejus familiarissimus
 Petrus, qui ne nuptis quidem corpora-
 lem permittit ornatum, sicut in Epistola
 sua scripsit. *Mulieres similiter subiecta vi-
 ris suis, ut si qui non credunt verbo, per
 mulierum conversationem sine verbo lucrifant:
 considerantes in timore Dei castam conversatio-
 nem vestram, quarum sit non extrinsecus ca-
 pillatura, aut circumdatio auri, aut indumen-
 ti vestimentorum cultus; sed qui abscondus cordis
 est homo, in incorruptibilitate quieti & modesti
 spiritus, quod est in conspectu Dei locuples.*
 Dicat & alius Apostolus Beatus Paulus,
 qui ad Timotheum scribens Episcopum,
 eadem de fidelium fœminarum disciplina
 testatur: *Mulieres similiter in habitu ornato
 cum verecundia & sobrietate, ornantes se
 non intarvis crinibus, aut auro, aut margari-
 tis, aut veste pretiosa: sed quod decet mu-
 lieres promittentes castitatem per bonum con-
 versationem.*

Sed forsitan dicis: Cur hæc sisdem
 Apostoli virginibus non jusserunt? Quia
 non necessarium judicabant: ne talis
 virginibus communitio potius injuria
 quàm emendatio videretur? Sed nec eas
 unquam tantæ temeritatis fore credidif-
 sent, ut ne nuptis quidem concessa car-
 nalia ornamenta & terrena præsumerent.
 Revera ornare se & componere virgo
 debet: nam quomodo sponsi suo place-
 re poterit, nisi composita & ornata pro-
 cesserit? Ornetur plane, sed interiori-
 bus ornamentis, & spiritaliter non car-
 naliter componatur: quia Deus non cor-
 poris sed animæ decorem in illa consi-
 derat. Ergo & tu, quæcunque animam
 tuam à Deo diligi & inhabitari concupi-
 scis, omni eam diligentia compone, &
 spiritalibus indumentis exorna. Nihil
 in ea dedecorum, nihil fœdum appareat.
 Resplendeat auro justitiæ, gemmis re-
 fulgeat sanctitatis, ac pretiosissimo pu-
 dicitæ margarito coruscet. Pro bysso &
 serico, misericordiæ & pietatis tunica
 vestiatur; secundùm quod scriptum est.
Induite ergo vos, sicut electi Dei, sancti & Col. 3. 12.
*dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem,
 humilitatem, &c.* Et non decorem cerussæ
 aut alterius pigmenti querat, sed inno-
 centiæ ac simplicitatis candorem habeat.
 Roseum verecundiæ colorem, & purpu-
 reum ruboris pudorisque possideat. Cæ-
 lesti abluatur nitro doctrinæ, & lamen-
 tis spiritalibus emundetur. Nulla in ea
 malitiæ, nulla diaboli macula relinqua-
 tur; & ne quando malè redoleat odore
 pecca-

peccati, unguento suavissimæ sapientiæ & scientiæ perfundatur.

Hujusmodi Deus querit ornatum, & animam taliter compositam concupiscit. Memento te Dei filiam dici secundum quod ait: *Audi filia & vide.* Sed & tu ipsa quotiescumque Deum patrem nominas, Dei te filiam esse testaris. Ergo si Dei filia es, vide ne quid eorum facias, quæ Deo Patri incongrua sint: sed age omnia quasi filia Dei. Cognosce quomodo hujus seculi nobilium filie se gerant, quibus assuescant moribus, quibusve se discipulini instituant. Tanta quibusdam verecundia est, tanta gravitas, tanta modestia; ut cæterorum hominum ritum intuitu humanæ ingenuitatis excedant: & ne quam honestis parentibus suis per lapsum suum infamæ inurant notam, alteram sibi quodammodo inter homines consuetudinis studeant facere naturam. Et tu ergo originem tuam respice, genus intueere, gloriam nobilitatis adverte: agnosce te non hominis, sed Dei filiam, & divinæ nativitatis nobilitate decoratam. Ita te exhibe, ut in te cælestis nativitas pateat, & ingenuitas divina clarescat. Sit in te nova gravitas, honestas admirabilis, stupenda verecundia, mira patientia, virginalis incensus, & veræ pudicitie habitus, & sermo semper modestus, & suo in tempore profertendus: ut quisquis te viderit, admiretur & dicat: Quæ hæc novæ inter homines gravitatis patientia est? Quæ pudoris verecundia? Quæ honestatis modestia? Quæ maturitas sapientiæ? Non est ista humana institutio, nec disciplina moralis: cæleste mihi aliquid in terreno corpore redolet. Puto quod habitet in quibusdam hominibus Deus. Et cum te Christi famulam esse cognoverit, majore stupore tenebitur, & cogitabit qualis ille sit Dominus, cujus talis ancilla est.

Si vis ergo esse cum Christo, & pariter habere cum Christo, Christi tibi exemplo vivendum est, qui ab omni malitia & nequitia ita fuit extraneus, ut nec inimicis quidem vicem redderet, quin potius & pro ipsis oraret. Nolo enim eas animas Christianas existimes, quæ aut fratres aut sorores non dico oderunt, sed quæ proximos toto corde & conscientia coram Dei testimonio non diligunt; cum Christianis Christi similitudine inimicos etiam amare necesse sit. Si sanctorum cupis habere consortium, à malitiæ & nequitie cogitatu pectus emunda. Nemo te circumveniat, nemo te fallaci sermone seducat. Non nisi sanctos & justos & simplices & innocentes & puros cælestis

aula suscipiet. Nullum apud Deum habet malitia locum. Ab omni nequitia & dolo mundum esse necesse est, qui cupit regnare cum Christo. Nihil tam contrarium, nihil tam execrabile Deo, quam aliquem odisse, aliquem velle lædere, nihil tam probabile, quam omnes amare. Quod Propheta sciens testatur dicens: *Qui diligitis Dominum odite malum.* Psal. 96.

Vide ne in aliquo humanam gloriam diligas; ne & tua inrer illos portio computeatur, quibus dictum est: *Quomodo vos potestis credere, gloriam ab invicem querentes?* Et de quibus per Prophetam dicitur: *Auge eis mala, auge mala gloriosæ terra.* Et alibi: *Confundimini à gloriatione vestra, ab opprobrio in conspectu Dei.* Nolo enim illas respicias, quæ seculi non Christi sunt virgines; quæ propositi sui & professionis immemores gaudent in delictis, in opibus delectantur, & corporeæ nobilitatis origine delectantur. Quæ si profecto Dei filias se esse crederent, nunquam post divinos natales nobilitatem admirarentur humanam, nec gloriarentur in patre quolibet honorato: si Patrem Deum se habere sentirent, nobilitatem carnis non amarent. Quid tibi in generis nobilitate blandiris, & complaces? Duos homines fecit ab exordio Deus, ex quibus totius generis humani silva descendit: mundanam nobilitatem non naturæ æquitas præstitit; sed cupiditatis ambitio. Certè omnes per divini lavacri generationem æquales efficiuntur, & nulla inter eos potest esse discretio, quos nativitas secunda generavit; per quam tam dives quam pauper, tam liber quam servus, tam nobilis quam ignobilis Dei efficitur filius; & terrena nobilitas splendore cælestis gloriæ adumbratur, & nusquam omnino jam comparet: dum qui retro in secularibus honoribus impares fuerant, cælestis & divinæ nobilitatis gloria æqualiter vestiuntur. Nullus jam ignobilitati locus, nec degener quisquam est, quem divinæ nativitatis sublimitas ornat, nisi apud illos, qui non putant humanis cælestia præponenda: aut si putant, quam vanum est, ut se illis in minoribus præferant, quos sibi in majoribus pares sciunt, & quasi infra se positos in terra existiment, quos sibi æquales in cælestibus credunt? Tu autem quæcumque Christi, non seculi virgo es, omnem præsentis vitæ gloriam fuge, ut eam quæ in futuro promittitur consequaris.

Contentionum verba, & animositatis causas evita; discordiarum quoque & litium occasiones subterfuge. Nam sicut juxta Apostoli doctrinam, *Servum Domini 2. Tim. 2.*

litigare non oportet : quanto magis Dei ancillam ? cujus quo verecundior est sexus, animus debet esse modestior. Linguam à malloquio cohibe, & ori tuo frenum legis impone ; ut tunc, si fortè loquaris, quando tacere peccatum sit, cave ne quid quod in reprehensionem veniat dicas. Lapis emillus est sermo prolatus ; Quapropter diu antequam proferatur cogitandus est. Beata quippe labia sunt, quæ nunquam quod revocare iteum velint emittunt. Pudicæ mentis sermo etiam debet esse pudicus, qui ædificet semper magis, quàm aliquando destruat audientes, secundùm quod præcepit Apostolus dicens : *Omnis sermo malus ex ore vestro non procedat : sed si quis bonus ad edificationem sitis, ne det gratiam audientibus.* Pretiosa Deo lingua est, quæ non sine divinis rebus novit verba construere & sanctum os, unde cælestia semper eloquia proferuntur. Absentium obtrectatores quasi malignos scripturæ auctoritate deterre ; quia hoc inter virtutes perfecti hominis Propheta commemorat, si ante conspectum justis malignis ad nihilum deducatur, qui contra proximum non probanda protulerit. Non licet tibi alterius vituperationem patienter audire ; quia nec ab aliis optas recipi tuam. Injustum quippe est quidquid contra Christi Evangelium venit, si alteri quod tibi ab alio fieri molestum est, patiari inferri. Semper linguam tuam de bonis loqui assuesce, & auditum tuum ad bonorum magis laudem, quàm ad malorum vituperationem accomoda.

Vide ut omnia quæcumque benefacis, propter Deum facias ; sciens ejus rei tantum te à Domino recepturam esse mercedem ; quam ejus timoris & dilectionis causa perfereris. Sancta magis esse quàm videri stude ; quia nihil prodest æstimari quod non sit ; & duplicis peccati reatus est, non habere quod creditur, & quod non habeas simulare.

In jejuniis magis quàm in epulis delectare, illius viduæ memor, quæ non discedebat de templo, jejuniis & observationibus Deo serviens die ac nocte. Et si vidua quidem in Judæa talis erat ; qualem nunc virginem convenit esse Christi ? Divinæ magis lectionis convivium dilige, & spiritalibus te saturari dapibus concupisce ; & illos potius quære cibos, quibus anima magis quàm corpus reficiatur. Carnis & vini species quasi caloris fomenta & libidinis incitamenta suge ; & tunc, si fortè, vino exiguo utere cum stomachi dolor & nimia corporis compellat infirmitas. Iracundiam vince ; animositate cohibe ;

& quidquid illud est, quod post factum poenitentiam ingerit, velut proximi criminis abominationem declina. Satis tranquillam & quietam convenit esse mentem, & ab omni perturbatione furoris alienam, quæ Dei habitaculum esse desiderat ; qui per Prophetam testatur & dicit : *Super quem requiescam alium, nisi Psalm. 66. super humilem & quietum, & trementem cor. 2. ha mea !* Omnium operum & cogitationum tuarum speculatorem Deum crede, & cave ne quidquam quod divinis oculis indignum sit, aut opereris, aut cogites.

Cùm orationem celebrare desideras, talem te exhibe quasi quæ sis cum Domino locutura. Cùm psalmum dicis, ejus verba dicis agnosce ; & in compunctione magis animi quàm in tinnulæ vocis dulcedine delectare. Lacrymas enim psallentis Deus magis quàm vocis gratiam comprobatur ; sicut Propheta dicit : *Servote Domino in timore, & exultate Psalm. 117. et cum tremore.* Ubi timor & tremor est, ibi non vocis elatio est, sed animæ flebilis & lacrymosa delectio. Omnibus acibus tuis diligentiam adhibe ; quia scriptum est : *Maledictus homo qui facit Jer. 48. 10. opus Domini negligenter.* Crescat in te cum annis gratia, crescat cum ætate justitia ; & fides eo perfectior videatur, quo senior es ; quia Dominus noster JESUS, qui nobis vivendi reliquit exemplum, proficiebat non *ante* tantum corpore, sed & *sapientia & gratia spiritali coram Deo & Luc. 2. 25. hominibus.* Omne tempus in quo te non meliorem senseris, hoc te æstima perdidisse. Cæptum virginitatis propositum ad finem usque conserva ; quia non inchoasse tantum, sed perfecisse virtutis est ; sicut in Evangelio Dominus ait : *Qui perseveraverit usque in finem hic salvus erit. Math. 23. Cave ne cui vel concupiscendū occasionem tribuas : quia sponsus tuus Deus zelans est : criminiosus est enim Christi adultera, quàm mariti.* Unde pulchrè Romana Ecclesia Apostolico sine dubio, ejus sedem obtinet, spiritu animata, tam severam nuper hujusmodi sententiam statuit, ut vix vel poenitentia dignam judicaret, quæ sanctificationum Deo corpus libidinosa coinquinatione violasset.

Esto ergo omnibus vivendi forma ; esto exemplum : præcede & in actu quos in castitatis sanctificatione præcurris. Virginem te in omnibus exhibe ; nihil corruptionis obijciatur capiti tuo, ejus corpus integrum est ; ut & tua sit inviolabilis conversatio. Et quoniam sicut in exordio Epistolæ præfati sumus, te Dei sacrificium factum ; quod utique sanctitatem suam etiam aliis impertit ; ut quis-

Ephef. 4.
29.

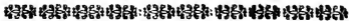
Psalm. 14.

Matth. 7. 12.

quisquis ex eo dignè fumpserit, sanctificationis & ipse sit particeps : ita ergo & per te, quasi per divinam hostiam sanctificentur & ceteræ ; cum quibus te ita in omnibus exhibeas ; ut quisquis vitam tuam aut auditu contigerit aut visu,

sanctificationis vim sentiat ; & in tantum sibi intelligat gratiam ex tua conversatione transfundi, ut dum te imitari concupiscit, Dei sacrificio & ipse sit dignus.

Explicit.

SANCTI BASILII CÆSAREÆ CAPPADOCIÆ EPISCOPI ADMONITIO AD FILIUM SPIRITUALEM.

PROOEMIUM.

AUti fili admonitionem Patris tui, & inclina aurem tuam ad verba mea, & accomoda mihi libenter auditum tuum, & corde credulo cuncta quæ dicuntur ausculta. Cupio enim te instruere quæ sit spiritualis militia, & quibus modis regi tuo militare debeas. Intensissimè ergo audiat sensus tuus, & animam tuam nullus prægravet somnus ; sed ad vigilandum ex-

cita eam, & ad studium intelligendi sermonem meum. Verba enim ista sunt ex me, sed prolata ex divinis fontibus. Neque enim nova doctrina instruum te, sed ea quam didici à patribus meis. Hanc enim si immiseris in cor tuum, in pace dirigentur itinera tua, nec adproximabit ad te ullum malum, sed procul abscedet à te omnis adversitas animæ.

CAP. I. De militia spirituali.

SI ergo cupis, fili, militare Deo, illi soli militabis. Sicut enim qui militat regi terreno omnibus jussis ejus obediunt ; sic & qui militat regi cælesti, debent cælestia custodire præcepta. Miles terrenus quocumque loco mittitur, paratus ac promptus est, neque se uxoris vel liberorum gratia excusare audebit. Multo magis miles Christi sine aliquo impedimento regis sui debet imperio obedire. Miles terrenus contra hostem visibilem pergit ad bellum ; tecum verò hostis invisibilis quotidie præliando non desinit. Illi contra carnem & sanguinem est dimicatio ; tibi verò adversus spiritualia vitia in cælestibus elucatio. Ille contra carnalem hostem carnalibus armis utitur ; tu verò contra spiritalem hostem spiritualibus armis indiges. Ille in prælio galeam ferream gestat ; sed tua galea Christus sit, qui est caput tuum. Ille lorica ne vulneretur indutus est ; sed pro lorica sis fide Christi circumdatus. Ille contra adversarium suam mittit lanceam & sagittas ; tu contra adversarium divina eloquia jaculare, & percutiens eum verbis Prophetarum dicito : *Dominus mihi adjutor est, & ego deridebo inimicos meos.* Ille

donec pugna geritur, arma à semetipso non projicit, ne ab adversario vulneretur : ita & tu numquam debes esse securus ; quia tuus hostis hoste illius est astutior. Illius quidem hostis ad tempus dimicat ; tuus verò hostis, quamdiu in stadio vitæ hujus consistis, tecum pugnare non cessat. Illius arma laboriosa & gravia sunt ad portandum ; tua verò arma volentibus portare suavia ac levia sunt. Ille cum superaverit adversarium, ad domum conjugis ac liberorum revertetur ; tu verò hoste prostrato in illud cæleste regnum cum omnibus sanctis intrabis. Ille pro labore terreno terrenum accipit donarium ; tu verò pro spiritali labore cæleste recipies præmiam. Cæleste enim donum expectet Monachus, qui terrenos actus à semetipso projicit, ne implicet se negotiis secularibus militans Deo. Difficile namque est servire duobus dominis ; nec potest quisquam serviens mammonæ spiritualia arma portare, sed jugum Christi suave ac leve à semetipso repellit ac projicit : & quidquid grave & onerosum est animæ suæ, hoc ei videtur suave ac leve. Istiusmodi vir à propriis armis vulneratur, & cum diligit

diligit periculum, incidit ad mortem. Tu autem considera cui regi te ad militandum probasti: & quanto superius est rege terreno imperium cælesti, tanto præcellentior est gradus excellentiæ tuæ terreno milite. Turrim excelsam construere cogitas; præpara ergo tibi sumptus ad structuram, ut ceptum ædifi-

clum ad perfectum deducas: ne quando prætereuntibus venias in risum, & gratulentur de te inimici tui. Hæc turris non ex lapidibus construitur, sed ex virtutibus animæ: nec auri, nec argenti indiget sumptibus; sed conversatione fidei: nam terrene opes plurimum ad ædificandum impediunt.

CAP. II. De virtute animæ.

UNUS profectus sit tibi, fili, si domino uni servire desideras, ne alicui in vira tua placere coneris; nisi illi soli: nec occupes in diversis rebus animum tuum; sed abscinde à te carnalem amorem, ne à te Dei timorem excludat. Omne virum expelle ab anima tua; ut virtutes animæ acquirere possis. Audi igitur quæ sit virtus animæ, & quàm maximum ei conferar lucrum. Virtus animæ est diligere Dominum, & odisse quæ non diligit Deus. Virtus animæ est & patientiam sectari, & ab impatientia declinare. Virtus animæ est castitatem ram corporis quàm animæ custodire. Virtus animæ est vanam gloriam contemnere, & omnia caduca calcare. Virtus animæ est humilitati studere, & tumorem superbiæ abominari. Virtus est animæ veritatem amplecti, & omne men-

dacium fugere. Virtus est animæ iram cohibere, & furorem reprimere. Virtus est animæ pacem diligere, & invidiam execrari. Virtus animæ est ab omni stultitia declinare, & sapientiam divinam amplecti. Virtus animæ est omnem voluptatem carnis subijcere menti. Virtus animæ est avaritiam spernere, & voluntariam assumere paupertatem. Has igitur virtutes faciliè poteris obtinere, si secularium rerum curas neglexeris, & caducis ac terrenis rebus cælestia præpofueris; & si voluntas tua in laudibus Dei fuerit occupata, & judicia ejus die ac nocte impensius meditatus eris: eris autem *Tanquam lignum quod plantatum est* Psal. 1. 3. *secus decursus aquarum, & omnes fructus spirales orientur ex eo.* & ex seruo amicus vocaberis Dei.

CAP. III. De dilectione Dei.

EX tota igitur virtute tua dilige Dominum; ut in omnibus actibus tuis placeas illi. Si enim qui conjugium contraxerit, festinat placere uxori suæ; multò magis Monachus omnibus modis debet placere Christo. *Qui diligit Dominum, ejus præcepta custodit.* Deus enim non te vult verbis tantummodo diligi; sed ex corde puro & operibus justis. *Qui enim dicit: diligo Deum, & mandata ejus non custodit, mendax est.* Hujusmodi enim vir fallit semetipsum, & à semetipso seducitur. Deus enim non verborum sed cordis inspector, & diligit eos, qui in simplicitate cordis serviunt ei. Si terenos parentes cum tali affectu diligimus, qui in tam parvo tempore pro nobis sustinerunt laborem: nonne magis nobis cælestis amandus est? Nam & circa nos, quod fuit eorum obsequium, Christi est beneficium; qui omnium dispensator optimus est. Nam antequam nasceremur in hoc sæculo, parentes nobis sua providentia antea præparavit, quorum obsequio nutriemur. Sed & matris ubera tunc lacte replentur, quando infans fuerit natus. Ergo magis omnibus diligamus Deum, qui nos & propinquos no-

stros propriis manibus finxit; & cuncta bona quæ erga nos geruntur quotidie ejus beneficiis adscribamus. Nam & parentes nostros quasi propria viscera diligamus, si accedere nus ad servitium Christi non prohibent: si autem prohibent, nec sepultura illis à nobis debetur. Christus diligendus est super parentes: quia non tribuunt nobis parentes ea quæ Christus tribuit. Et quis beneficia ejus congruenter enaret? Vel quantum nobis tribuit, & quotidie præbendo non desinit? Videns enim Deus innumeris peccatis nos obnoxios, non desepxit, sed liberavit; ne cum alienati ab eo in diversis erroribus vagaremur, in præcipitium mortis non duxit, sed ad vitam perpetuam revocavit. Et cum ingrati beneficiorum ejus fugeramus ab eo, ut pater clementissimus exquisivit nos: & cum in sede sublimi sederet, nostri gratia descendit ad terras, & in tanta humilitate venit, ut pugillo suo continet orbem terrarum, pannis in præsepio involutus est: & qui cælum palma metitur, non habuit ubi caput reclinarer. Cum esset dives, pauper est.

1. Joan. 2.

1. Joan. 2.

est factus, ut nos ditaremur in illo : & qui in nubibus venturus est ad iudicandos vivos & mortuos, iudicium hominis pertulit : & cum sitientibus sit fons æternalis, cum sitisset postulavit aquam à Samaritana muliere : & qui in carne propria nostram esuriam saturavit, esurivit cum tentaretur in eremo : & cui ministratur cum Patre ab Angelis, hominibus ministrare dignatur : & manus ejus per quas virtutes plurimas operatus est, pro nobis confixæ sunt clavæ : & ori ejus per quod salutarem doctrinam annuntiavit hominibus, pro cibo sel dederunt : & qui nullam læsit vel nocuit, cæcus &

opprobria pertulit ; & cujus nutu omnes mortui resuscitati sunt, voluntate sua mortem crucis sustinuit. Et ideo hæc omnia passus, ut nobis vitam æternam donaret. Et cum nobis immensa beneficia præstet, nihil exigit à nobis, nisi ut templa nostra impolluta ei servemus, ut semper in nobis habitet, & nos permaneamus in illo. Non postulat à nobis aurum, aut argentum, vel quidquid hujusmodi ; nam & si fuerint nobis ista, dispersiri egentibus præcipit : nos ipsos querit, nos desiderat, in nobis requiescere cupit.

CAP. IV. De dilectione proximi.

ACCEDAMUS ergo ad eum, & copulemur in affectu ejus, & ut nos ipsos amemus & proximos. *Qui diligit, inquit, proximum, filius Dei vocatur.* Qui autem è contrario odit, filius diaboli nuncupatur. Qui diligit fratrem suum, in tranquillitate est cor ejus : fratrem verò odians tempestate maxima circumdatus est. Vir benignus etiam si patitur injuriam, pro nihilo ducit : iniurius etiam proximi actus contumeliam arbitratur. Qui charitate plenus est, serenissimo vultu procedit : vir autem odio plenus ambulat iracundus. Tu autem fili benignitati stude in vita tua, & proximum tuum habet tanquam unum ex membris tuis. Omnem hominem iudica fratrem tuum. Memento quod unus artifex ac verus est, qui condidit nos. Non moveas cuicumq; scandalum in vita ; & non quod tibi utile est, sed illi, faci-

to. Quod tibi accidere non vis, nec ei cupias evenire. Si eum videris in bonis actibus conversantem, congratulare ei, & illius gaudium tuum ducito : & si aliquid patiatur adversum, compatere ei, & illius tristitiam tuam deputa : Omnem malitiam expelle ab anima tua, & odiorum flammæ non comburent cor tuum. Contra impotentem aut subiectum tibi noli itacundia commoveri : sed tanquam tuum membrum proprium eum habeto in omnibus. Ne diligas fratrem tuum simulato corde, nec eum labiis osculans ex alia parte insidias facias ei. Dolosus enim vir pacifica verba profert ex ore, & in abdito mentis supplantare proximum suum meditatur. In his ergo operibus ad iracundiam provocatur Deus. Puritas enim quæ placet in conspectu Domini, respuit omne quidquid simulato corde efficitur.

CAP. V. De studio pacis.

TU autem omnem simulationem longè fac à te, & ne cupias supplantare proximum tuum, neque mordere aut lanare membrum tuum. Quòd & si quandoque ut homo iratus fueris, ultra solis terminum non producas iracundiam tuam ; sed & reconciliare ad pacem, & deprime omnem furorem ab anima tua. Qui enim amplectitur pacem in mentis suæ hospitio, mansionem præparat Christo ; quia Christus pax est, & in pace requiescere cupit : vir autem invidus omnibus modis execratur. Vir pacificus in tranquillitate est semper cor ejus : invidus autem similis navi cum jactatur à fluctibus maris. Homo pacificus securam possidet mentem : invidus autem in perturbatione est semper : qui autem scèdatur pacem, tutus est semper undique ac munitus. Nam invidus ut lupus ra-

pax insanit inaniter. Pacificus est ut vinea honesta abundans fructu copioso : Invidi autem opus indigentia ac miseria detinetur : & quantum pacificus gaudens in Domino delectatur ; tantum invidus tabescens ad nihilum redigitur. Ex abundantia lætitiæ pacificus homo dignoscitur : ex vultu marcido & furore pleno invidus demonstratur. Pacificus homo consortium Angelorum merebitur : invidus homo particeps demoniorum efficietur : & sicut pax secreta mentis illuminat ; ita invidia occulta cordis obcecat. Pax enim effugit & perturbat omnem discordiam : invidia autem iracundiam cumulat. A splendore autem pacis effugatur omnis caligo : & ubi obsiderit invidia, ibi obscuritas & exteriores tenebræ. Scèdare ergo, fili, desiderabile nomen pacis ; ut fructus pacis possis

acquirere, & execrare invidiam; ne malorum fructibus replearis. Rationabile namque animal creavit te Deus, ut possis discernere inter bonum & malum, ut

quæ sint optima eligas, & inutilia respuas, omnia examines, quæ sint bona teneas, ab omni specie mala abstineas.

CAP. VI. De patientia,

FILI patientiam arripe, quia maxima est virtus animæ, ut velociter ad sublimitatem perfectionis possis ascendere. Retributionem patientiæ tuæ ne quaeras ab homine, ut in futuro possis accipere ab æterno Domino æternam re-

tributionem. Patientia grandis est medela animæ: impatientia autem est pernicius cordis. Per patientiam enim expectatur futurorum bonorum spes; & quod non videtur, quasi quod videtur amplectitur.

CAP. VII. De continentia & castitate.

CASTUM te in omnibus serva, fili, ut videas Dominum in gloria consistentem. Ab omni pollutione mundum sit cor tuum, & ne des inimico aditum eundi ad te. Ab aspectu nefando averte oculos tuos, & ne delesteris pulchrarum vultibus sceminarum; ne per talem oblectationem ultima exsolvas supplicia. Memento cui dedicasti membra tua, & ne commisceas illa meretricibus. Reflede amorem ab amore mulieris, neque ab amore Domini te amor excludat. Noli minima contemnere, ne paulatim diffusus in malo. Non te similes simpliciter accedere ad virginum domus, nec velis cum eis uti longis & otiosissimis fabulis; ne per plurimas fermocinationes utrorumque mens polluat. Noli, fili, graviter ferre sermones meos, nec stultum arbitreris eloquium meum: sed crede mihi & gratanter accipe verba mea. Si ad sceminarum domus importunè accesserit Clericus, vel Monachus, & virgo patiat hujusmodi introire ad se; statim immutant pristinam dignitatem, & quod Domino polliciti sunt sua voluntate amittunt. Nec enim poterunt hu-

jusmodi mansionem in se Domino præparare; sed desolabuntur ut lignum aridum: Numquid virginitatem Dominus extorquet invitè? Hoc enim munus voluntariè Christo offertur in propria voluntate. Nec enim licitum est profanari aliquid quod Domino promissum. Non peccabis, homo, si non voveris votum: si enim vovisti, jam ne facias moram reddere illud, quod Dominus quasi suum requirit illud à te; nec pollutione vult misceri membra tua, quæ sibi jam dedicata sunt. Vide ergo ne te seducat corporis pulchritudo, & decorem animæ tuæ amittas. Ne inprobo oculo tuo intuearis speciem mulieris, ne intret mors per fenestras tuas. Ne aperias aures tuas ad perficienda verba eorum, nec concupisces nequitiam in anima tua. Mulieris carnem non velis tangere, ne per tactum ejus inflammetur cor tuum, & spiritu tuo labaris in perditionem. Sicut enim scenum proximans igni comburitur; ita qui tangit mulieris carnem non evadit sine damno animæ suæ; & licet corpore castus evaserit, mente tamen & corde corruptus abscedit.

CAP. VIII. De sæculi amore fugiendo.

Dic mihi queso, fili, quis sit profectus animæ, amare carnis pulchritudinem? Nonne sicut scenum cum à fervore æstatis percussum fuerit, arefcit, & paulatim pristinum decorem amittit? Similis est etiam species humanæ naturæ: succedente sibi lenitate omnis decor pristinus deperit; & quos in amore sui antea concitabat, postmodum odio eorum afficietur. Nam cum intervenerit mors, tunc penitus omnis pulchritudo delebitur; & tunc cognosces, quia vanitas, quod ante inaniter diligebas. Cum videris totum corpus in tumorem & scetorem esse conversum; nonne in-

tuens maximo horrore concuteris? Nonne claudis nares tuas non sustinens foetorem durissimum? Ubi est postmodum omnis illa oblectatio? Require si est aliquid pristini decoris vestigium. Ubi est suavitas luxuriæ, & conviviorum opulentia? Ubi sunt blandimentorum verba, quæ corda simplicia molliabant? Ubi sunt sermones dulces, qui amaritudinem amantibus infundebant? Ubi est immoderatus risus & otiosus? Ubi est effrenata & inutilis omnis lætitia? Velut fluxus aquæ transiens nusquam comparuerunt. Hic est finis carnis pulchritudinis quam amabas: hic oblectationis terminus corpo-

corporeis. Reflecte igitur animum tuum ab his obsecris amoribus, & omnem amorem coverte ad splendidissimam pulchritudinem Christi; ut radii fulgoris ejus illustrent cor tuum, & omnis obscuritas caliginis expelletur à te. Hæc pulchritudo diligenda est, fili, quæ lætitiæ spiritaliæ amantibus consuevit infundere. Hic decor omnibus modis amplectendus est, unde nobis fetenitas tranquillitatis acquiritur. Devitemus perniciosas pulchritudines; ne omnium malorum genera in oos irrogentur. Multi enim admirantes mulierum species à veritatis via naufragaverunt. Plerique ornamentis earum oblectati, perniciem animarum suarum perpessi sunt, & à perfectionis fastigio in profundum inferni demersi sunt. Caveto ergo, fili, species per quas plurimos cernis periisse. Quæso ne bibas poculum, unde multos percipis interiisse: ne percipias cibum quem edii in aliorum perniciem videris. Ne ince-

das iterum, quò naufragium perpessi sunt plurimi. Devita laqueos, per quos captos cæteros senseris. Postula tibi à Domino cor prudens & pervigilem sensum; ut noo ignores fraudes & astutias inimici, & in retia ejus non incidat pes tuus. Sapiens non corporis decorem desiderat, sed animæ; insipiens homo speciem in carnalibus ornamentis amplectitur. Sapiens vir corruptam mulierem respuit; stultus verò concupiscens eam miserabiliter supplantabitur. Vir prudens ab imprudente femina avertit oculos suos; luxuriosus autem vir intuens eam solvetur ut cera à facie ignis. Tu autem cave omnibus modis species perniciosas ac falsas pulchritudines; quia deturpatur anima, si earum decorem attendas. Christus non in corporis decore, sed in animæ delectatur. Illa ergo dilige, fili, in quibus delectatur Christus.

CAP. IX. De avaritia fugienda.

ET ne pecuniarum cupiditati te subicias, ab omni avaritia declina cor tuum; ut non condemneris sicut adulter & idolorum cultor. Noli amare mammona; ne offendas eum, cui membra tua & mentem pariter dedicasti. Ne petas ea quæ te advocant & separant à Domino. Noli diligere opes terrenas, ne amittas cælestes. Multi cupientes aliena, & suis privati sunt. Alienatae sunt à nobis sæculi hujus facultates; nostra aotem possessio Regnum cælorum est. Noli appetere aliena; ne à tuis fias extraneus. Quotidianum victum sufficere tibi contentus esto; quidquid superfluum est projice abs te tanquam propositi tui impedimentum. Ne cupias fieri locuples; ne in tentationes incidas, & in laqueos diaboli. Caveto avaritiam; quia radix omnium malorum ab Apostolo nominata est. Pecuniarum cupidus jam animam suam venalem habet; & enim invenit tempus, pro nihilo perperabit homicidium; & sicut qui effundit aquam super terram, ita est ei effundere sanguinem proximi sui. Plerique per avaritiæ ardorem in mortis periculum incidunt. Propter avaritiam Achan cum suis omnibus lapidatus est. Propter avaritiam Saül alienus à Domino effectus est, & ad extremum de culmioe regali expulsus est, & ab inimicis suis peremptus. Et Achab propter avaritiam invasit vineam Naboth; & hujus rei gratiam in prælio vulneratus defunctus est. Dominus noster & Salvator à corde Pharisæorum volebat pecuniarum amorem

excludere: sed quia illi erant cupidissimi, salutaria ejus monita deridebant. Nam & illum divitem cum Dominus vocaret, tans ad Regna cælorum facultates suas vendete præcepisset, aviditas intrare non permisit. Et Judæ peccus avaritiæ ardore exarsit, ut Dominum largitorem sibi cunctorum bonorum in manus traderet impiorum. Avarus enim vir inferno similis est. Infernus igitur quantumcumque devoraverit, nunquam dicit satis est; sic etiam omnes thesauri terræ confluerint in avarum, non satiabitur. Alienum te facito, fili, ab hoc vitio, & voluotarium pauperatorem libeoter assume. Noli esse desidiosus & piger; sed labora manibus tuis, ut habeas unde tribus indigeoti. Secundum possibilitatem tuam modiocriter porrige; tantum enim expetitur à te; quantum tibi fuerit creditum. Nemo enim exigit à te, quod ipse minimè possides. Eleemosyna cum iniquitate acquisita, abominatio est coram Christo; sed acceptum est illi, quod fuerit fideliter acquisitum. Fili, non habet hæc artem misericordie bonum. Sunt enim oonulli, qui dispientes aliena, præstare se eleemosynam simulant; & cum alios premeant, aliis misereti se fiogent; sed Deos non delectatur in operibus eorum, & simulationem cordis eorum execratur ac respuit. Tu autem, fili, licet exiguum de tuis laboribus porrigas; hoc gratum est & acceptum coram Domino. Non te velis jactare cum porrigis eleemosynam indigenti; & illo cui fomeris, ne te arbi-

Joc 7.

1. Reg. 15.

5. Reg. 11.

arbitris esse mellorem : sed in omnibus operibus tuis humilia te coram Domino : quia nō erit gratum Deo , quicquid ef-

ficitur cum superbia : quod autem fit humiliter , acceptum est ei.

CAP. X. De studio humilitatis.

FILI, prae omnibus humilitati stude , quod est omni virtute sublimius ; ut ad perfectionis fastigium possis conscendere : cum iustae institutiones non aliter nisi per humilitatem impleantur , & multorum temporum labores per superbiam in nihilum deputentur. Vir humilis Deo est similis , & in templo peccatoris sui gestat eum. Superbus autem cum sit Deo odibilis , diabolo similis est. Humilis vero licet in habitu videatur vilissimus , gloriosus est in virtutibus. Superbus autem homo , etsi decorus videatur aspectu & clarus , sed tamen inutilem eum manifestant opera ipsius , & per os , incessus & motus dignoscitur ejus superbia , & ex verbis ejus publicabitur levitas ipsius. Cupit semper laudari ab hominibus , & virtutibus , quibus alienus est , se praedicare gestit. Non se patitur cuiquam esse subiectum , sed

semper primatum cupit , & ad majorem gradum se conatur immergere ; & quod ex meritis obtinere non potest , ambiendo festinat invadere ; ambulans semper tumens ut uter vacuus & inanis. Et sicut navis absque gubernatore cūm jactatur à fluctibus ; ita & is levis circumfertur inflabilis inter omnes aësus suos. Humilis est contrario respicit omnem honorem terrenum , & ultimum se esse judicat omnibus hominibus. Nam etsi mediocris appareat in vultu , emens apud Dominum intuetur. Cum consummaverit omnia mandata Domini , nihil se fecisse testatur , & omnes virtutes animae suae celare festinat : sed divulgat Dominus omnia opera ipsius , & profert in medium , & mirificat gesta ipsius , & exaltabit & clarum faciet eum , & in tempore precum suarum quod postulat impetrabit.

CAP. XI. De oratione.

ET tu, Fili, cum accesseris ad precandum Dominum , prosterne te humiliter in conspectu ejus. Ne postules quidquam , quasi ex gratia meritorum tuorum ; & si est tibi etiam conscientia boni operis aliqua , cela illam ; ut te silente multipliciter restituatur à Deo : & peccata tua citò producat in medium ; ut deleat Dominus illa , cum confessus fueris ea. Nec te velis justificare cum ad orandum accesseris ; ne sicut Pharisaeus ab illo exeat condemnatus. Memento Publicani , vel qualiter pro se oraverit , & emulare eum , ut veniam peccatorum tuorum invenias. Non clamore vocis orabis eum , qui occultior est cognitor : sed clamor cordis tui pulset aures ejus. Ne longitudinem verborum protrahas ante eum : quia non in multilo-

quio , sed ex mente purissima placabitur Dominus. In tempore orationis omnem malitiam cordis projice abs te , & remitte si quid habes adversus proximum tuum. Est denique quoddam genus serpentis , quod cum vadit ad bibendum aquam , antequam accedat ad fontem evomit venenum : imitare ergo hujus serpentis astutiam , & omne venenum amarissimum projice ab anima tua. Re-Mamb. 18. mitte conservo tuo centum denarios ; ut tibi dimittatur debitum decem milium talentorum : & qualem cupis erga te esse Dominum , talis esto ipse erga conservam tuum. Quodcumque opus inchoaveris , primò invoca Dominum ; & ne desinas gratias agere cum perfereris illud.

CAP. XII. De Vigilis.

QUERE Dominum & invenies eum , nec dimittas cum teneris ; ut copuletur mens tua in amorem ejus. Hoc stude in vita tua , ut orationem puram offeras Deo. Cogitationes non conturbent cor tuum , nec in diversis locis vel rebus rapiatur mens tua. Memento enim te , fili , sub Domini conspectibus stare , qui occulta cordis prospicit , & abdita

mentium novit. Vigilanter ergo assiste in conspectu Domini in tempore orationis vel psalmodum. Non te opprimat somnus animae , & ne dissonans sit sensus & lingua ; sed consonantia sint , & utrumque profertant verba. Sicut impossibile est servire duobus dominis , ita nec duplex oratio poterit ascendere ad Dominum. Ne tibi ullum tempus , fili , otio-

otiosum vel vacuum transeat: tam in diebus quam in noctibus vigilare te convenit, ut imminente tentationem facilius effugere possis. Si enim cogitationes sordidæ conturbaverint cor tuum, & si te coarctaverint quod est illicitum perpetrare; per orationes ac vigilias depellantur ab anima tua. Oratio monumentum grave est animæ. Per orationes purissimas omnia nobis; quæ sunt utilia tribuantur à Domino & cuncta quæ noxia sunt, procul dubio effugantur. In tempore psalmodiæ sapienter psalle, fili, & spiritales cantus vigilantè cane coram Domino; ut virtutem psalmodiorum facilius possis advertere. Omnis namque duritia cordis eorum dulcedine mollietur: tunc dulces habebis fauces, gaudensque cantabis: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua Domine, super mel & favum eri mihi!* Sed non poteris sentire hanc dulcedinem, nisi cum summa vigilantia ac sapientia cantaveris. Fauces enim, inquit, escam gustant; sensus autem verba discernit. Sicut enim ex carnalibus escis alitur caro; ita & divinis eloquiis interior homo pascitur ac nutritur. Sed in his omnibus vigiliis sanctis indiges, fili. Hæ sunt namque vigilie inutiles, per quas leditur & dæperit anima, cum vigilerit quis circa cogitationes turpissimas, vel ad gerendum contrarium aliquid, vel ad perpetrandum facinus. Sed tu talibus insiste

vigiliis, ut possis effici sanctus. In omnibus actibus & moribus tuis convenit te vigilare, ne quando oppressus somno placere hominibus gestias. Præterquam Domino soli ne studeas placere alteri. In omne opus quod cogitas facere cogita Dominum primum; & si secundum Dominum est quod cogitas diligenter examina: & si est rectum coram Deo, perice illud: si verò adversum fuerit repertum, amputa illud ab anima tua. Quotidie actus tuos discute curiosius; & si te peccatis obnoxium senseris, ad poenitentiam citò confuge. Nolo ut protrahas peccatum tuum de die in diem: sed si quid cogitaveris malè, in Deo poenitentiam age, & velociter de corde tuo seca illud. Ne velis dicere: Non est grande hoc facinus, quod cogitavi tantummodo: quia in conspectu Domini manifesta & aperta sunt omnia. Ne ut spinas ac tribulos in te crescere sinas cogitationes malas, neque tamquam minima negligas ea: qui enim spernit minima psalmodiam desuet. Noli spernere morsum serpentis; ne venenum ejus conspergatur in cor tuum. Abscinde virgulta spinarum de agro cordis tui, ne desigant in te altas radices. Seto quòd cor tuum ager est Domini, excole cum celestium disciplinis, & non sinas in agro Domini zizania seminari. Si igitur taliter vigileris, facile poteris ascendere ad perfectionem.

CAP. XIII. De jejunio.

AD vigilandum autem multum jejunium proderit. Sicut enim miles plurimo onere prægravatus præpeditur; ita Monachus ad vigilias cum escarum largitate torpescit. Non enim possumus vigilare cum fuerit dapibus venter noster onustus; sed oppressi somno vigiliarum fructus amittimus, & maximum detrimentum animæ nostræ acquirimus. Vigiliis ergo copula jejunium; ut cunctis animæ virtutibus florere possis, & caro tua subiecta sit animæ tuæ, & ancilla tua famuletur dominæ suæ. Ne præbeas vires corpori tuo; ne bellum adversus spiritum exerceat; sed semper subiecta sit caro spiritui, & obtemperet iussis spiritus. Noli incrassare ancillam, ne contemptri habeat dominam suam, sed ut in omnibus ejus obsequiis mancipetur. Sicut enim equis sunt frena imposita; ita jejuniorum frena imponamus

corpori nostro. Nam quemadmodum auriga, si eorum frena laxaverit, rapidissimo cursu cum eo in præcipitia deferantur; ita & anima, si corpori suo non imposuerit frenum, uterque ad inferni præcipitia devolvitur. Esto peritissimus auriga corpori tuo; ut per trahitem rectum possis pergere. Escæ enim plurimæ non solum animam, sed & corpus nostrum plurimum lædunt. Sapè enim per ciborum aviditatem stomachi stranguntur vires; nec non abundantiam sanguinis & cholerae ægritudines plurimas per escarum largitatem perpetuatur. Sicut enim ista sunt animæ & corpori contraria; ita etiâ medellæ sunt utriusque temperata jejunia. Quantum verò possumus mundi delicias & ciborum opulentiam fugiamus; ne quando cruciat in flamma guttam aquæ queramus, nec refrigerium consequamur.

CAP. XIV. De crapula fugienda.

A. Tim. 5.

FUGIAMUS ebrietatem; ne in reſta luxuriz incurramus. Vinum enim nobis Dominus ad letitiam cordis, non ad ebrietatem creavit; non quantum gula exigit, ſed quantum nature imbecillitas poſtulat. Et Apoſtolus Timotheo modico præcipit nti vino; & hoc propter dolorem ſtomachi, & propter ejus frequentiffimas infirmitates. Ne igitur nos quod ad medelam corporis noſtri tributum eſt, ad perniciem deputemus. Plurimi namque maximam per vinum debilitatem contraxerunt, nec potuerunt conſequi priſtinam firmitatem, qui primum gulæ non temperaverunt ardorem. Plerique per vinum homicidium perpetraverunt; nec ipſam mortem recuſaverunt. Alii per vinum à dæmonibus capti ſunt: nec eſt aliud ebrietas, quàm maniſteſſimus

dæmon. Ebriofus putat ſe boni aliquid agere cùm per præcipitia devolutus fuerit. Per vinolentiam armatur os ad malediſta & convicia proximorum, & immutatur mens, & lingua balbutit. Quoſo quid minus habetur quàm dæmonium ebrietas? Hujusmodi enim vit cùm ſe putat bibere, bibitur. Sicut enim piſcis, cùm avidis ſancibus properat ut glutiat eſcam, & repente hamum inter fauces reperit hoſtem: vel ſicut aves cùm per eſcam capiuntur in retibus; ita ebriofus intra ſe vinum ſuſcipit inimicum, quod intra eum morans impelliſt ad omne opus foediſſimum; & homo rationabilis ut irratiſonabile animal capitur. Tu autem in omnibus exhibe te ſobrium, ut te ſobrietas in omnibus caſtum exhibeat.

CAP. XV. De vitanda ſuperbia.

SEN caveto hoc, fili, ne per ciborum abſtinentiam mergaris in ſuperbiam, & ne inderis adverſus eos, qui jejunii tui meſuram non valent obtinere: ne quando videaris eſcis carnalibus abſtinere, & vitis peſtus tuam replere. Grandis namque eſt confuſio animæ, quæ cùm ſibi ſubjecerit carnem, ipſa ſit ſubjecta vitis. Quid prodeſt ventrem ab eſcis reſecare, & animam paſſionibus obruere? vel carnis anorem vincere, & in corde livoris ſtimulus machinati? Verus enim continens tam à corporis quàm animæ ſe paſſionibus abſtinet; quia in utriuſque ſubſtantis homo conſtare videtur. Nulla eſt enim perfectio in una parte eſſe ſublimem, in alia eſſe proſtratum; in una parte fulgere, & in alia vitorum caligine occupari. Qui enim

caſtus cupit eſſe corpore, caſtus debet perſeverare & ſpiritu: quia niſi proderit caſtum eſſe corpore, & mente corruptum. Civitas ſi fuerit in una parte munita, ex alia verò deſtructa, adicum ad ſe hoſti præbebit. Et navis ſi fuerit forti compage ſolidata, & unam in ſe habuerit tabulam perforatam; repleta aquarum fluctibus mergeretur in profundum. Verus enim continens, cuncta quæ vana ſunt ſpernit, nec ullam gloriam ſectatur humanam; furorem iracundiæ reprimiſt, execrationem deſpicit, potius ſuſtinet detrimentum, quàm diſſolvat vinculum charitatis; non detrahit citò proximo, nec libenter audit detrahentem; cupit ſemper declinare à vitis, & ad virtutes animæ ſemetipſum inſtigat.

CAP. XVI. De lingua compenſanda.

TALEM te exhibe, fili, cùm volueris exercere jejunium, & cùm te abſtineris, abſtine & linguam tuam ab illicitis verbis. Omnem blaſphemiam longè fac à te, nec ſuperflui ſermones procedant de ore tuo; qua & pro otioſis verbis in die judici redditori ſumus Deo rationem. Nec ad maledicendum quempiam aſſueſcas linguam tuam, quæ ad benedicendum & ad laudandum Dominum creata eſt. De quibus ignoras rebus in conventu noli proferre ſermonem;

ſed opportuna verba procedant à te cùm opportuna tempus inveneris; ut te audientibus cunctis gratiam præbeant. Ab omni vaniloquio tempera linguam tuam; ne quando qui audiunt horreſcentes obturent aures ſuas, & ſit tibi confuſio coram omnibus. De quibus moleſtiam non pateris, noli contendere acriter, nec inſueſcas conſuetudini peſſimæ: quia mos qui longo uſu fuerit confirmatus non parvo labore vitatur.

CAP. XVII. De vano gaudio fugiendo.

NOLI dissolutis labiis risum proferre : amentia namque est cum strepitu ridere ; sed subridendo tantummodo mentis lætitiã indicã. Nec in modum parvuli joculari velis assidue : quia non convenit ei, qui ad perfectionem nititur, joculari ut parvulus. Esto in malitia parvulus, & vir perfectus in sensu. In quibusdam te exhibe senem, & & in quibusdam te exhibe parvulum. Parvuli namque est ludere ; perfecti verò viri lugere ; sed præfens lætus lætitiã generat sempiternam ; jocus autem remissiorẽ efficit animam, & negligentem erga Dei præcepta, nec delicta sua potest ad memoriam revocare ; sed obliviscens ea non se instigat ad pœnitentiã, & ita paulatim ab omnibus bonis privabitur. Nullum enim habebit accessum cordis compunctio, ubi fuerit immoderatus risus ac jocus. Ubi verò fuerint lacrymæ, ibi spiritalis ignis accenditur, qui secreta mentis illuminat, & vitia cuncta exurit. Tunc aviditate cœlesti anima flagrans, Christi amori copulatur : & in terris degens de cœlestibus & supernis jugiter meditatur, calcat fœculi voluptates, & ad præmia se futura extendit, nec ulla seculari cura ab amore eam segregat Christi ; sed ut figura quædam inter homines versari videretur, & tota ejus conversatio de cœlestibus intelligitur. Mors illi præfens tamquam vita ipsa est dulcis ; cupit dissolvi, & esse cum Christo, quem in carne vi-

vens intra suum portaverat templum. Vide ergo quantum lucrum afferant fletus & lacrymæ, & quantum perniciem præbeat risus ac jocus. Qui enim ridere hic delectatur, postmodum flebit amarè : qui autem hic lugere voluerit, gaudebit in posterum. Nam & Salvator noster beatos appellat lugentes ; & qui nunc lætantur, flere eos dicit in novissimo. Non te ergo delectet puerilis jocus vel risus, sed lectio num spiritalium cantus. Non te solvant in risum verba inania, sed proferant ex te gaudii risum perfectorum virorum virtutes, ut ad eorum spectaculum vitam tuam moresque componas. Perfectus enim ille dicitur, non qui in ætate, sed qui in sensu perfectus est : non enim tibi obest puerilis ætas ; si fueris mente perfectus ; nec senilis tibi proderit ætas, si fueris puer sensibus. Nam & David cum puer esset, & perfectum cor haberet in Domino, in Regem electus est : & Saul cum senilis ætate esset perfectus, quia in se malitiam perfectam habuit, de culmine regali expulsus est. Vetusissimi jam erant Presbyteri qui Susannam violare conati sunt : quos Daniel adhuc parvulus detecto eorum scelere condemnavit : & Dominus noster ingressus Hierosolimam à parvulis collaudatur. Nam & arbor licet sit multorum annorum, si fuerit infructuosa abscinditur : si autem novella fuerit fertilis, colitur ut magis proferat fructus.

Math. 11.

Phil. 1. 23.

CAP. XVIII. De malorum contubernio vitando.

PERFECTORUM verò virorum consortio fruere, & contubernio abstinentium delectetur anima tua, & à colloquiis eorum ne avertas aurem tuam : verba enim vitæ sunt verba eorum, & incolumitas animæ iis qui ea libenter attendunt. Sicut enim sol oriens effugat caliginem, ita sanctorum doctrina à sensibus tuis expellit tenebras. Talium virorum, queso, ne devites consortia ; ut eorum monitionibus mens tua erigatur ad cælum, & fluxam fœculi gloriam pro nihilo possis despiciere, & virtutes animæ hauriant sensus tui. Devita viros, quos erga mandata Dei vides negligentes ; qui mortui sunt virtutibus, & videntur vivere passionibus : quia lætantur in propriis voluntatibus, & gaudium carent divino. Cum hujusmodi viris nec sit tibi ulla commixtio, nec velis cum eis fermocinari assidue, nisi poteris solummodo ab erroris itinere revocare eos : cate-

rum si non vales, devita ut publicum hostem : sæpè enim per unam ovem morbidam grex totus polluitur ; & modica pars fellis magnam dulcedinem in amaritudinem vertit, & fermentum medicum totam massam corrumpit. A tali enim fermento Dominus tibi attendere præcipit. Fermentum hoc nequissimorum hominum doctrina intelligitur : nam etsi in habitu quis videatur esse clarus & nobilis, & dulcia verba tibi proferat eleganter ; simulatio cordis ejus ex sublequentibus actibus intelligitur : non enim ex verbis, sed ex fructibus homo comprobatur. Denique quàm plurimi callidè vitia sua celare festinant, & apud quosdam videntur esse mirabiles ; sed floribus amissis fructus qualis est ostenditur : cum verò diu intra sinum servaverunt serpentem, atacti morfu ejus intumescunt, & palam sunt omnibus : quia nihil occultum est, quod non revelabitur.

1. Cor. 5.
Marc. 16. 7.

Math. 10.

CAP. XIX.

CAP. XIX. De ira cohibenda, & differenda pœnitentia.

SI quis tibi intulerit mala; ne velis irasci ei, aut retribuere illi, etiam si possis: sed dole potius pro eo, quia Dominus irascetur ei. Qui enim patienter pertulerit mala, in futurum coronabitur: qui verò intulerit mala, in die mala ut reus damnabitur. Ne pro carnalibus damnis frangatur animus tuus; nec vigorem patientiæ tuæ res emolliant caducæ: sed time potius damnum, si à proposito tuo retardaveris. Et quando te peccatis obnoxium senseris, ad pœnitentiam citò converti ne confundaris; qui enim hic pœnituerit, in novissimo non pœnitebit: clementer enim Dominus ad pœnitentiam confugientes suscipit. Et ne misericordia Domini fretus peccata peccata adicias; neque velis dicere; donec viget ætas mea, carnis

concupiscentiam exercebo, & postremò in senectute malorum meorum pœnitentiam geram: pius namque est Dominus & multùm misericors, nec ultra facinorum meorum memorabitur. Noli taliter, filii, cogitare: quia summa stultitia est hæc mente apud Dominum concipere: cum & impium sit talem licentiam à Deo expectare quempiam. Noli, inquam, sic cogitare, cum nescias qua die moriturus sis. Quis enim novit hominum diem exitus sui? non enim omnes in senectute privabuntur hac luce; sed in diversis ætatibus in hoc mundo migrabunt; & in quibus actibus vocabitur homo, in iisdem necesse est reddere rationem. Nemo enim in inferno consistebit. Psal. 6. tur Domino; sed nec tu cuncteris ad pœnitentiam converti.

CAP. XX. De morte cogitanda.

SEMPER ante oculos versatur ultimus dies. Cum enim diluculò surrexeris, ad vesperum te ambigas pervenire: & cum in lectulum ad quietendum membra tua posueris, noli confidere de lucis adventu: ut facilius te possis refrenare ab omnibus vitiiis. Semper cor tuum promissa cœlestia meditetur; ut ipsa te ad virtutis viam provocent. Esto nunc talis in operibus bonis, qualem te vis futurum postmodum. Omnia terrena quæ possides in cœlestes mansiones transfer; ut cum illuc fueris profectus, frustris bonis cœlestibus. Bonorum operum sumptus tibi in itinere præpara; ut incunctanter libenterque cum vocatus fueris, pergas ad Dominum. Tunc cum à carnis vinculo anima tua absoluta fuerit, mox in occursum tuum Angelorum chorus occurret: omnes sanctorum agmen in tuis miscebitur complexibus, & te ad adorandum verum iudicem perducent. Tunc tibi fiet pax per girum & summa securitas; nec timebis ultra jacula ignita diaboli. Non tibi terrorem incutiet barbarorum immanitas, nec formidabis hostes ferocissimos, qui cupiunt animas jugulare, non corpora, non ferrum, non ignem, non faciem truculentam tortorum, non famem, non sitim, nec

ullam ægritudinè carnis: nec metues invidiam hominù; nec insidias malignorù, verba venenata mulierum luparum: nec ultro adversabitur caro contra spiritum tuum: non timebis periculum maris, nec ullos casus adversos: sed hæc omnia sedabuntur. Cum anima tua abjecerit farcinam carnis, tunc Spiritus sanctus tribuet tibi in cœlestibus mansionem, cui paulò ante intra corporis tui hospitium feceras mansionem; & lætus gaudensque expectabis diem iudicii futuri, in quo singulorum animæ recipient merita pro suis operibus. Sed frustra tunc peccatores & impii pœnitebunt, fornicatores & adulteri ululabunt, nec ullam requiem poterunt invenire. Rapaces & avari stebunt amariter, nec malorum suorum veniam consequentur. In luctu maximo detinebuntur omnes qui carnis suæ voluntates secuti sunt. In morore & fletu maximo in sempiternum erunt qui vitiiis & passionibus servierunt. Et cum hi omnes pro suis criminibus gehennæ ignibus mancipentur; iustis sempiterna præmia tribuentur à Domino: *Quæ* 1. Cor. 13. 9. *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus diligentibus se.*

EVAGRII MONACHI SENTENTIÆ

AD EOS QUI IN COENOBIIS
& Xenodochiis habitant fratres,

HÆRES Dei audite sermones Dei, coheredes autem Christi percipite eloquia Christi, ut detis ea cordibus filiorum vestrorum; verba autem sapientum doceatis eos. Pater bonus erudit filios suos: pater autem nequam disperdet eos. Fides initium charitatis: finis autem dilectionis scientia Dei. Timor Domini custodit animam: coequentia autem bona confortat illam. Sufferentia viri generat spem: spes autem bona glorificabit eum. Qui servituti subijcit carnes suas impassibilis erit: qui autem nutrit eas, dolebit super illas. Spiritus fornicationis in corporibus iotemperantium: spiritus autem pudicitiae in animis abstinentium: Secessio cum charitate purificat cor: separatio autem cum odio conturbat illud. Melior millesimus in charitate, quam solus cum odio in abditis & speluncis. Qui alligat memoriam malitiae in animam suam, similis est ei, qui abscondit ignem in paleis. Ne dederis escas multas corpori tuo, & non videbis in somnis phantasias malas: sicut enim extinguit flammam aqua; sic phantasmata turpia extingunt esurias. Vir iracundus terrebitur; mansuetus autem intrepidus erit. Ventus validus fugat nubes: memoria autem malitiae sensum à scientia. Qui orat pro inimicis, hic immemor est malitiae: qui autem parciat linguæ, non contristabit proximum suum. Si exacerbaverit te frater tuus, induc eum in domum tuam, & ad ipsum oe pigeat te introire; sed manduca cum eo panem tuum: hoc enim faciens, eripies animam tuam, & non erit tibi offendiculum in tempore orationis. Sicut charitas gaudet paupertate, sic odium delectatur divitiis. Non potietur dives scientia, & camelus non introibit in foramen acus: sed oculus horum impossibile est apud Dominum. Qui diligit pecuniam, non videbit scientiam; & qui congregat illam, contenebrabitur. In tabernaculis humilium commorabitur Dominus: in domibus autem superbiorum

Cod. Regul. Tum. I.

multiplicabitur maledictum. Inhonorat Deum qui transgreditur legem ejus: qui autem custodit eam, glorificat factorem suum. Si emularis Christum, beatus efficietis: morte autem ejus morietur anima tua, & non contrahes à carne tua malitiam: sed erit processus tuus sicut ortus stellæ; & resurrectio tua, tamquam sol fulgebit. Vix iniquo in die mortis, & injustus peribit in tempore malo. Quemadmodum enim evolavit corvus è oido suo, sic immunda anima è corpore suo. Animas justorum deduceant Angeli: animas autem malorum suscipient demones. Quocumque ingressa fuerit malitia, ibi & ignorantia: corda autem justorum implebuntur scientia. Immisericos Monachus, inops erit: enutrients autem pauperes hereditabit thesauros. Melior est paupertas cum scientia, quam divitiæ cum ignorantia. Ornamentum capitis corona; ornamentum autem cordis scientia Dei. Posside scientiam, & non argentum; & sapientiam super divitias multas. Justi hereditabunt Dominum: sancti autem nutriuntur ab eo. Qui miseretur pauperibus, exterminat iram: & qui nutrit eos, implebitur bonis. In corde mansueti requiescit sapientia: sedes autem impassibilitatis anima bene operans. Fabricatores malorum percipient mercedem malam: fabricatoribus autem bonorum dabitur merces bona. Qui ponit laqueum comprehenditur in eo: & qui occultat illum, disperiet ab eo. Melior est secularis mansuetus, quam Moachus furiosus & iracundus. Scientiam disperdit iracundia; longanimis autem congregat eam. Sicut ventus auster vehemens est in pelagus, sic furor in corde viri. Qui orat frequenter effugiet tentationes: negligentis autem cor conturbabunt cogitationes. Non te delectet vinum & te non illiciat caro. Ne eoutrias carnes corporis tui, & cogitationes turpes deficeat à te. Ne dicas: hodie festus dies, & bibamus vinum, & crastino Pentecoste, & manducabo carnem: eo quod non est

N n a

est festivitas apud Monachos in terra ad replendum ventrem suum. Pascha Christi transitus à malitia est: Pentecoste autem ejus, resurrectio animæ. Pentecoste Domini, fuscitatio charitatis: qui autem odit fratrem suum, cadit in ruina magna. Festivitas Dei oblivio malorum: retinentem autem malitiam apprehendit luctus. Festivitas Dei scientia vera: qui autem intendit falsæ scientiæ, morietur turpiter. Melius est jejunium cum mundo corde, quam epulatio in immunditia animæ. Qui disperdit cogitationes malas de corde suo, similis est ei, qui allidit parvulos ad petram. Monachus forniculosus incidit in mala: qui autem vigilat, sicut passer volabit. Ne dederis te in vigiliis narrationibus supervacuis, & non abijcias sermones spirituales: quoniam Dominus inspicit cor tuum, & non te statuit innocentem ab omni malo. Somnus multus incrassat cor: vigiliæ autem bonæ acunt mentem. Somnus multus superducat tentaciones; qui autem vigilat effugit eas. Sicut ignis liquefacit ceram, sic vigiliæ bonæ cogitationes malas. Melior est vir dormiens, quam Monachus vigilans in sermonibus vanis. Somnium Angelorum iustificat cor; somnium autem demonum conturbat illud. Pœnitentia & humilitas exherent animam: eorumque autem & mansuetudo confirmaverunt eam. Memento semper patris tui, nec obliviscaris iudicium æternum, & non erit delictum in anima tua. Si spiritus acediæ ascenderit super te, ne relinquant domum tuam, & non declines in tempore tristiæ: sicut enim quis confricat argentum, sic splendidum fiet cor tuum, si perseveraveris. Spiritus tædii abigit lacrymas: spiritus autem tristiæ contribulat orationem. Cupiens divitias sollicitus eris multum, & amplectens illas lugebis amarissimè. Non remoretur scorpionus in sinu tuo; sic nec cogitatio mala in corde tuo. Occidere genimina serpentum ne parcas, & non parvities cogitationes eorum. Sicut enim aurum & argentum probat ignis, sic cor Monachi tentatio. Aufer à te superbiam, & vanam gloriam, & iactantiam longè factio à te. Qui enim expetita privatur gloria contristabitur: qui verò adeptus est, fiet superbus. Ne dederis superbiam cordi tuo, & ne dixeris in conspectu Domini, potens sum; ut non Dominus derelinquat animam tuam, & maligni demones humilient illam. Tunc enim de aère conturbabunt te inimici, noctes autem terribiles suscipient te. Conversationem Monachi custodit scientia: qui autem ab ea discedit, incidit in latrones. De petra spiritali manat flu-

vius; anima autem bene agens bibit ex eo. Vas electionis anima munda: immunda autem repletur amaritudine. Absque lacte non enutrietur infans: & sine impassibilitate non exalabitur cor. Charitatem antecedit impassibilitas: scientiam autem præcedit dilectio. Scientiæ adijcietur sapientia: impassibilitatem verò generat prudentia. Timor Domini generat sapientiam: fides autem Christi donat timorem Dei. Sagitta candens incendit animam; vir autem operator boni extinguit eam. Clamorem & blasphemiam averfatur scientia: sermones autem dolosos fugit sapientia. Suave est mel, & dulcis favius: scientia autem Dei dulcior ambobus. Audi Monache sermones patris tui, & ne irritas facias eruditiones ejus. Cùm miser te obaudi ei, & quantum ad mentem comitere cum eo: hoc enim modo effugies cogitationes malas, & maligni demones non prævalebunt adversum te. Si crediderit tibi pecuniam non dispergas illam: & si superoperatus fueris, non detineas apud te. Malus dispensator contribulabit animas fratrum; & memor malitiæ non miseretur eorum. Qui disperdit substantiam Monasterii, fraudat Deum: & qui negligit eam, non erit impunitus. Iniquus dispensator, distribuit malè, justus autem ut dignum est dispensabit. Qui malè loquitur de fratre suo exterminabitur: negligens autem egentem non videbit lumen. Melior est secularia in infirmitate serviens fratri, quam Anchoretæ qui non miseretur proximo suo. Insipiens Monachus negligit instrumenta artis suæ; sapiens autem curam habebit illorum. Ne dixeris, hodie manco, & cras exibo: quia non in sapientia cogitasti de hoc ipso. Circitor Monachus meditabitur sermones falsos; proprium autem ludificabitur patrem. Qui exornat vestimenta sua, & implet ventrem suum, hic pascit cogitationes turpes, & cum sanctis concilium non habebit. Si introveris vicum, non proximaveris mulieribus; & non moratus fueris fornicari cum eis, quemadmodum enim si quis glutiat hamum, sic abstrahetur anima tua. Longanimis Monachus impassibilitate gaudebit: qui autem exacerbat fratres suos, odibilis erit. Mansuetum Monachum diligit Dominus; turbulentum autem repellit à se. Piger Monachus murmurabit: & forniculosus dolorem capitis fingit. Si contristatus fuerit frater tuus, consolare illum; & si dolet, condole illi: hoc enim iactans lætificabis cor ejus, & thesaurum magnum tibi cumulabis in cælis. Monachus, qui dissimulat custodire sermones patris, maledicet canis patris sui, & derogabit vitæ

vita

Vita filiorum ejus; Dominus autem annullabit eum. Qui occasionem querit, separabit se à fratribus; patrem autem suum incusabit. Ne dederis auditum tuum sermonibus qui sunt contra patrem tuum, & non facies animam inhonorantis illum; ut non Dominus irascatur in operibus tuis, & deleat nomen tuum de libro vivorum. Qui obedit patri Monasterii, diligit semetipsum; qui autem contradicit ei, incidet in mala. Beatus Monachus, qui custodit præcepta Domini; & sanctus, qui servat sermones patrum suorum. Piger Monachus multa detrimenta patietur; si autem perstiterit in audacia, & habitum suum adjiciet perdere. Qui custodit linguam suam dirigit vias suas; & qui servat cor suum implebitur scientia. Monachus bilinguis turbat fratres; fidelis autem agit quietus. Qui confidit in sua continentia, hic cadet; qui autem humiliat se ipsum, exaltabitur. Ne dederis re saturitati ventris, & non implearis somno nocturno; hoc enim modo efficietis mundus. & spiritus Domini superveniet in te. Psalientis viri conquiescat indignatio; & qui longanimis est, interritus erit. Ex mansuetudine generatur scientia; ex ferocia autem inficitia. Sicut aqua dat incrementum plantationi; sic humilitas scientiæ exaltat cor. Qui investigat convivia, extinguetur lumen ejus; animi autem ejus videbit tenebras. Pondera in statera panem tuum; & bibe ad mensuram aquam tuam; & spiritus fornicationis fugiet abs te. Da senibus vinum, & ægotantibus offer escas; eò quod contriverunt carnes juventutis sue. Non supplantet fratrem tuum, & in ruina ejus ne congratuleris; Dominus enim cognoscit cor tuum, & tradet te in diem mortis. Monachus prudens impudibilis erit; imprudens autem exhauriet mala. Oculum nequam excæcabit Dominus; simplicem autem eripiet à tenebris. Sicut lucifer in cælo; sicut palma in paradiso; sic in anima mansueti sensus purus. Vit sapiens scrutabitur sermones Dei, insipiens autem irridebit eos. Qui odit scientiam Dei, & rejicit considerationem, similis est ei; qui lancea pungit cor suum. Melior est scientia Trinitatis super scientiam incorporalium, & consideratio ejus super rationes omnium sæculorum. Cani senum mansuetudo; vita autem illorum scientia vera. Juvenis mansuetus multa suffert; pusillanimum autem senem quis sustinebit? Videt iracundum senem elatum ultra tempus suum; spem tamen non habuit junior; quam ille. Qui scandalizat seculares non erit impenitus; & qui exacerbat eos, inhonorabit nomen suum. Con-

Codi. Regul. Tom. I.

turbantem Ecclesiam Domini exterminabit ignis; resistentem autem sacerdoti deliniet terra. Qui amat pacem, manducabit favum ejus; & qui colligit eam, implebitur melle. Honora Dominum, & cognosces incorporalia; & servi illi; & visides tibi rationes sæculorum. Ultra scientiam non exaltabitur cor, & arbor non florebit sine humore. Carnes Christi actuum virtutes; qui autem manducant eas, efficitur impassibilis. Sanguis Christi consideratio factorum, & qui bibit illum, illuminabitur ab eo. Pectus Domini scientia Dei; qui autem recubuerit super illud, prædicator erit divinatorum. Plenus scientia, & actor honorum obviaverunt sibi; medius autem inter utrumque stetit Dominus. Qui acquisivit dilectionem, acquisivit thesaurum; accepit autem à Domino gratiam magnam. Concilia demonum cognoscit sapientia; astutiam autem illorum investigavit prudentia. Non spernas decreta sancta, que posuerunt patres tui; fidem autem baptismi tui non derelinquas; & non repellas signaculum spiritale; ut adit Dominus animam tuam, & protegat te in die malo. Sermones hæreticorum huntis mortis; qui autem suscipit illos, perdet animam suam. Nunc ergo, fili, audi me, & non accedas ad ossa virosorum iniquorum; neque ambules super laqueos eorum, ut non caparis. Separa animam tuam à scientiâ falsâ; etenim ego sæpe locutus sum ad eos; tenebrosos autem sermones eorum investigavi; & venenum aspidum inveni in eis. Non est prudentia, & non est sapientia in vis eorum. Omnes qui suscipiunt eos peribunt, & qui diligunt eos implebuntur malis. Vides ego patres dogmatarum illorum, & in desertis commisit cum illis. Inimici enim Domini obviaverunt mihi; & demones in verbis concertaverunt adversum me; & non vidi lumen verum in sermonibus eorum. Vir mendax excidet à Deo; seducens autem proximum; incidet in mala. Melior est paradisus Dei super hortum olusculorum, & fluvius Domini super fluvium magnum contenebrationem terram. Fidelior aqua cælestis, super aquam Ægyptiorum sapientium; hærentium de terra. Sicut enim qui ros tas ascendunt, densum descendunt; sic qui exaltant verba sua humilianur. Sapientia Domini exaltat cor; intellectus autem ejus purificat illud. Rationes providentiæ obscuræ; & vix intelligibiles considerationes judicij; vir autem bene agens cognoscit eas. Qui purificat se conspiciet naturas intelligibiles; rationes autem incorporalium cognoscet Monachus mitis. Qui creaturam dicit Trinitatem; blasphemat Deum; & qui

Nuda

ipernit

spernit Christum ejus, non cognoscit eum. Considerationes creaturarū dilatant cor: verba autem prudentiæ & judicii exaltant illud. Scientia incorporalium elevat sensum, & sanctæ Trinitati applica-

bit eum. Mementote ejus, qui dedit vobis in Domino proverbia luculenta, & non obliviscamini animam ejus humilem in tempore orationis.

EJUSDEM EVAGRII MONACHI SENTENTIÆ AD VIRGINES

Diliget Dominum & amabit te; & servi illi & illuminabit cor tuum. Honora matrem tuam sicut matrem Christi; & ne exasperes canitiam ejus quæ peperit te. Dilige sorores tuas sicut filias matris tuæ; & non derelinquas viam pacis. Exorians sol videat codicem in manibus tuis; & post secundam horam opus tuum. Ora sine intermissione; & memento Christi qui genuit te. Convetus virorum devota; ut non fiat idolum in anima tua. & erit tibi offendiculum in tempore orationis. Christum habes dilectum: projice abs te viros omnes, & non vives exprobrabilem vitam. Animositatem & iram longè facito à te; & memoria malitiæ non demoretur apud te. Ne dicas hodie comedo, & crastino non comedam: quoniam non in sapientia facis hoc. Erit enim noxa corpori tuo, & dolor stomacho tuo. Edere carnem non bonum, & bibere vinum non optimum offerre autem oportet te ista infirmantibus. Virgo turbulenta non salvabitur; & quæ in delictis agit, non videbit sponsum suum. Ne dicas, contristavit me famula, retribuam ei; propterea quod non est servitus in filiabus Dei. Non des auditum tuum verbis vanis, & narrationes veterarum fuge circumventum. Ferias ebriosarum ne videas, & in nuptias alieni non abieris: immunda enim apud Dominum omnis virgo faciens hæc. Aperit os tuum verbo Dei; & cohibe à multiloquio linguam tuam. Coram Deo humilia te ipsam; & exaltabit te dextera ejus. Ne avertaris à paupere in tempore tribulationis; & non deciet oleum lampadæ tuæ. Omnia fac propter Dominum; & noli querere ab hominibus gloriam: quoniam gloria hominis sicut flos fœni; gloria autem Domini manet in æternum. Virginem mansuetam diligit Dominus; virgo autem iracunda odibilis est. Obaudiens virgo misericordiam subsequetur: contradicens autem, valdè insipiens. Murmurosam virginem disperdit Dominus; gratam autem liberat à morte. Turpis risus, & exprobrabilia impudicitia: omnis autem insipiens ta-

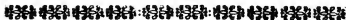
libus implicabitur. Quæ exornat vestes suas etiam pudicitia excidet. Non comoreris secularibus, ut non avertant tuum cor, & irrita faciant consilia justa. Lacrymis in nocte roga Dominum, & nemo sentiat orantem te, & invenies gratiam. Concupiscentia deambulationum, & desiderium alienarum domuum avertit statum animæ, & corrumpit promptam voluntatem ejus. Fidelis virgo non formidabit, quæ autem infidelis est, fugiet etiam umbram suam. Invidia consumit animam, & livor devorat eam. Quæ contemnit sororem infirmam, & à Christo longè erit. Ne dicas meum hoc, & tuum illud: in Christo enim JEsu omnia communia. Non inquiras vitam alterius, & ruinæ sororis tuæ non congaudeas. Subministra autem indigentibus virginibus; & in nobilitate tua ne extollaris. Non proferas verbum de ore tuo in Ecclesia Domini; & ne extollas oculos tuos: etenim Dominus cognoscit tuum cor, & omnes cogitationes tuas inspicit. Omnem malam concupiscentiam repelle à te; & non contristabunt te inimici tui. Pfalle de corde tuo, & non moveas tantum linguam tuam. Fatua virgo diligit argentum; prudens autem apponet & panem suum. Sicut impetus ignis difficile compescitur; sic anima virginis vulnerata vix sanabilis. Ne dederis animam tuam cogitationibus malis, ut non polluant tuum cor, & mundam orationem longè faciant à te. Gravis tristitia, & intolerabilis æcedia; & lacrymæ ad Dominum validiores utrorumque. Fames & sitis marcescere facit concupiscentias malas; vigilia autem bona purificat sensum. Iram & animositatem avertit dilectio; memoriæ autè malitiæ cõfundunt munera. Qui detrahit forori suæ occultè, deforis stabit à thalamo sponsi, & clamabit ad januas ejus, & non erit qui exaudiat eam. Virginis immisericordis extinguitur lampada, & non videbit advenientem sponsum suum. Vitrum cadens à saxo comminuetur; & virgo adjuncta viro non erit innocens. Melior mulier mansueta virgine animosa & iracunda.

Quæ

Quæ attrahit in rifu sermones viri, similis est circummittenti laqueum collo suo. Sicut margarita in fundibulo aureo; sic virginitas cooperata reverentia. Cantica demonum & tibie revolunt animam, & disperdunt fortitudinem ejus, quam custodi per omnia, ut non exprobrabilis fias. Non delesteris in rifu, & vituperantibus non leteris: quoniam Dominus derelinquet eas. Non exprobrabis forem tuam edentem, & in abstinencia tua non exalteris: non enim scis quid cogitavit Dominus, aut quis stabit in conspectu ejus. Quæ miseretur viventibus oculis suis, & tabescentibus carnibus suis, non letabitur super impassibilitate animæ. Gravis abstinentia, & vix dirigibilis castitas: sed nihil dulcius celesti sponso. Animæ virginum illuminabuntur: animæ autem immundarum videbunt tenebras. Vidi viros corruptentes virgines in doctrinis suis, & vanam facientem virginitatem earum. Tu autem audi, filia, doctrinas Ecclesiæ Dei, & nemo alienus persuadeat tibi. Deus fundavit calum & terram, & providit omnibus, & lætatur in eis; & non est Angelus nec capax malitiæ, & non est dæmon natura malus: utrumque enim liberi arbitrii fe-

cit Deus. Sicut homo ex corpore corruptibili & anima subtili & rationabili; sic enim & Dominus noster natus est sine peccato, manducans manducavit, & crucifixus, crucifixus est: non erat visio ficta in oculis hominû. Erit mortuorû resurrectio, & mundus transibit iste: & nos spiritalia accipemus corpora. Justi hæreditabunt lumen; impii autem inhabitabunt tenebras. Virginis oculi Deum videbunt: aures autem virginis audient verba ejus. Virginis os osculabitur sponsum suum: odoratus autem virginum in odore unguentorum ejus curiet. Manus virginis palpabunt Dominum; & castitas carnis acceptabilis illi erit. Virginis anima coronabitur, & cum sponso suo vivet semper. Vestimentum spiritale dabitur ei, & cum Angelis in celis ferriabitur. Inextinguibilem accendit lampadem, & oleum non deficit in vasis ejus. Accipiet divitias æternas, & hæreditabit Regnum Dei. Mei sermones, filia, dicti sunt ad te; verba autem hæc fervet cor tuum. Memento Christi custodientis te; nec oblitiscaris adorandam & unius substantiæ Trinitatem.

Explicit.

FAUSTI ABBATIS LIRINENSIS SERMONES AD MONACHOS.

SERMO PRIMUS.

AD hunc locum charissimi, non ad quietem, non ad securitatem, sed ad pugnam, & ad certamen convenimus. Ad agonem huc processimus: ad exercenda cum vitis bella confendimus. Vitia enim nostra hostes nostri sunt, de quibus scriptura pronunciat dicens: *Gene ne unquam habeas cum eis fidus.* Necessaria nobis est, fratres, pervigil cura, indefessa custodia: quia confictus iste sine fine, hostis iste sine pace est. Hoste isto vinci potes, recipi in amicitiam non potes. Et ideo prælium istud, quod suscipimus, satis durum, satisque periculosum est; quia intra hominem geritur, & nisi cum ipso homine non finitur. Ideo ergo nos ad tranquilla hæc secreta &

spiritalia castra contulimus, ut quotidie contra passiones nostras insatigabili congressione certemus; ut quotidie senioribus nostris quasi famulas voluntates nostras subjiciamus; ut cordis nequicias circumcidamus; ut lingue gladium recondamus; ut non solum invicem non inferamus injurias, sed nec ab aliis sentiamus illatas. Peculiariter enim ista ad professionem nostram pertinent, nihil in hac vita consolationis requirere, nihil honoris; presentium rerum solatia refugere: ad promissa æternæ remunerationis præmia animam preparare, subjectione & abjectione gaudere, & paupertatem studio querere, & non solum facultates, sed & ipsas voluntates de cordibus eradicare. Nihil enim proprii ha-

Nun 3

bere,

bere, res necessitatis exigit? nihil autem concupiscere, res est virtutis. Illud etiam scire debemus, quod qui inter vos vitam habere constituitis; aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel diligentes, vel etiam negligentes sumus. Unde scilicet est illa anima, quæ diu bene in congregatione versatur: multorum gaudium est, & plurimi ex ea vel ædificantur, vel illuminantur. Bona enim dum multis communicantur, adduntur. Ad quod etiam sapientissimi illius sententia respicit, quæ dicit. *Fili mi, si sapiens fueris, utrumvisq; eris.* Itaque si quis in congregatione positus humilitatem se sequentibus aut patientiam præbuerit, quantum ex se bonum proximis commodat, tantum in se lucra aliorum convertit. Si verò e contrario per inobedientiam vel superbiam, quæ res, quod pejus est, facilius inveniri solet, ad mali exemplum, sive iniquitatis alios attraxerit; quantos deluxerit, de tantis periculum damnationis incurrit: quantum detrimentum fuit, de tantis damna contraxit, & peccatum quod semel ab illo recessit, ad eum multipliciter redundabit. Quamobrem sicut ille valde admirandus atque laudandus est, cujus cursus bonus multorum profectus est: ita ille merito lugendus est, cujus vita multorum ruina est. Ideoque, fratres, quæ ad ædificationem pertinent, ea in medio positi agere studeamus; ne vita nostra aliorum virtutibus noceat; ne aliorum fervorem tepor noster debilitet; ne aliorum patientiam nostra iracundia violet; ne aliorum humilitatem superbia nostra depravet; ne aliorum pulchritudinem fœditas nostra contaminet; ne aliorum ardentes extinguamus lampades, si nostras illuminare non possumus. Et quidem illæ satuz virgines quamlibet stultæ essent, non tam aliena extinguere, quam suas illuminare cupiebant: & ideo adinstar istarum, si deest ignis fidei, si flamma fervoris, si oleum charitatis, si lumen dilectionis; veniat ad eos, quos magis abundate perspexerit, & gratiam in se à proximis non auferendo, sed imitando transfundat; & bona possessionis alienæ non solum sine damno, sed etiam cum lucro possessoris invadat. Numquam enim sentit luminis damnum plurimus ignis accensus, nec minuit solis lucem considerantium multitudo; quanti ad eum perspexerint, tanti munera sua commodat; & ipse tamen semper integer perseverat. Benedicta à Deo illa anima est, cujus humilitas alterius confundit superbiam; cujus patientia proximi extinguit iracundiam; cujus obedientia pigritiam alterius tacite increpat; cujus fervor inertiam alieni teporis exfusci-

tat; quæ proximi sui per iram turbatum odium cordis gratia consolationis atque ædificationis illuminat. Melius est huic quæ illi qui fratrem paululû ab aliquo contristatû non tantum solatio suo porrecta manû non sublevat; sed & turbantem sicut patientem inclinatum malloquoiorum impulsu adjuvat ad suam, & salubriter per disciplinæ rationem correptum per sinistra consilia sic incitat ut alidat, sic armat ut perimat. Certi finis, charissimi, quod nisi caveamus, nisi nostras quotidie refecimus & circumcidamus passiones, deteriores nos multum effici quàm fuëramus, dum in hoc seculo viveremus; ita ut fiant extrema nostra pejora prioribus. Et quidem, charissimi, quamdiu quæ ad mundum pertinent, illis actibus & negotiis eramus militantes, in quibus non erubescimus; tunc nobis adversarius non obstat, imò etiam contestabat: quia circa miserabilem ac perditam vitam nostram non inveniebat in quo exerceret invidiam suam; delectabant illum nostra opera; sufficiebant illi per se nostra crimina & peccata. Quis enim suscipiat bellum contra militem suum? Quis velit impugnare subiectum suum? sed supra, omnem infelicitatem erat vitæ illius, cui nocere designabatur, inimicus. At verò nunc postquam voluntatibus illius renunciavimus, vidit ultores suos ad auctoris pristini rediisse famulatum; vidit in nobis quodammodo idola sua in Dei templum mutari. Frendens itaque leo rugiens, omnes notendi aditus pervigil insidiator explorat. De quo leone Apostolus attestat: *Vigilate, & quia adversarius vester diabolus ut leo rugiens circum quæret quem devoret.* Beati quos hic leo inquirendos judicat & sequendus; utque virtutum vestigiis & odore nentorem. Non enim ab illo inquirentur nisi boni; quia ultro se ingerunt mali: post illis violenter currit. Beati igitur quos hic leo invitat cogitur querere, & malicia non permittitur invenire. Terribiliter quidem sonat in auribus nostris dum audivimus, tanquam i. Pet. 1. 8. *leo rugiens.* Sed quia dictum est: *Esca Hæbæ. 1. ejus electa sunt:* quod quærit, electionis 16. est; quod rugit desperationis est: sicut in alio loco legimus: *Domibus suis fremet Plalm. 121. & tabescet.* Ita hæc loquitur sermo divinus, ut terrore confusa sit consolatio. Cruenti quidem, est quod frendet; sed victi quòd tabescit. Et inter hæc quantà sint illa, quæ à Deo preparata sint homini, etiam livor prodit inimici. Hæc itaque, charissimi, cogitantes, in hoc agone desudantes, gloriosi ac præclarî Patris nostri nos & discipulos meminermus esse & filios. Rapiamus uniusquisque quod possumus de bonis istis; que quod possumus de bonis istis; que

Prov. 9. 18.

1. Pet. 9. 1

1. Pet. 1. 8.
Esca Hæbæ. 1.
16.
Plalm. 121.
10.

parentis. Hic de hereditate assumat fidei holocausticam gestorum varietate pretiosam: hic mansuetudinem ac simplicitatis occupet talentum. Ille decus peccatoris benevolentiae ac sapientiae monile sibi vendicat: hic margaritarum compunctionis & thesaurum castitatis invadat. Licet enim ille locupletissimus Dei ami-

cus quidquid habuerit secum tulerit, in nobis tamen si volumus totum reliquit. Ita ergo agamus bona illius sectantes, ut qui in aeternam gloriam suscitandus sub sine saeculorum reddetur; nunc Ecclesiae per rediviva in filius merita jam resurgat.

SERMO SECUNDUS.

Mon. 7. 7.

INSTRUIT nos atque hortatur sermo divinus qualiter nos accingere debeamus ad inquirenda promissa sua, & obtinenda illa sua bona, quae nec visu capi, nec auditu percipi, nec cogitatu comprehendendi possunt. *Perite*, inquit, & *labitur vobis: quarite & invenietis: pulsate & aperietur vobis*: id est, ut petamus orando, quaeramus laborando, pulsemus desiderando, pulsemus proficiendo, pulsemus perseverando, & in spem caelestium tanto incitemur studio, tanto inardescamus affectu; ut cum praemiorum dignitate desideriorum magnitudo concordet. Non vult enim Deus noster bona sua nimia invenienti facilitate vilescere. Pretiosa & concupiscibilis merces capidum amatorem atque avidum negotiatorem requirit. Ergo ille tantorum munerum repromissor non vult in opere suo repidum, despiciat fastidiosum, recusat coactum, & ingratum respuit & indevocum. Lentum enim & parum gratum quaerere gratiam divini muneris, maxima est injuria remuneratoris. Ergo totis licet animo & corporis laboribus desideremus, totis licet obedientiae viribus exerceamur: nihil tamen condignum quid merito pro caelestibus bonis pensare & offerre valeamus. Non valent vitae temporalis obsequia aeternae vitae gaudiis coaerari. Lasciant licet membra vigiliis, palleant ora jejuniis: non erunt tamen condignae passionibus ad futuram gloriam quae revelabitur in nobis. Pulsemus ergo in quantum possumus; quia non possumus in quantum debemus. Futura beatitudo acquiri potest, aestimari non potest, nisi enim cum aviditate, nisi cum bona voluntate & cum laetitia Dei praecipua geramus, Deo nos perire noverimus. Putamus, charissimi, quod dignè quaerat illa anima, & ita pulset ut ei aperiat, quae ad leve praecipuum senioris respondere praesumat & dicere: numquid ego servus vester sum? Jam feci vicem meam, & ille faciat suam? Quomodo hoc dicit, cui praecipuum est: *Nolite quaerere qua vestra sunt*, 14. Et iterum: *Non qua sua sunt singuli considerantes*, à quo non hoc expetitur ut mercedem suam impleat, sed ut alienas

invadat, praecupet, rapiat. Putamus, inquam, quod ita petat ut accipiat, inquirat ut inveniat, ita pulset ut ei aperiat, qui pro aliqua negligentia corruptus, & disciplinae ordine castigatus, non se ad emendationem, non ad satisfactionem confert, sed magis ad illam proterviam, ut dicat: desero atque discedo: hoc ego ferre non patiar: ingenuus homo sum. Jam primum qui ante Praepositum & Abbatem ingenuum se esse jaecat, puto quod adhuc redemptum esse se nesciat. Qui Christianae militiae mancipatus dicere se praesumat ingenuum, penè est ut se neget Christi sanguine comparatum. Quid hoc est aliud quam si ipsi Domino clamare & dicere ausus est: liber ego homo sum; nihil tibi debeo? De talibus dicebat Apostolus: *Cum enim servus essetis inobedienciae, liberi Rom. 6. 20. fuistis justitia*. Non bene ingenuus probatur, quem misera & infelix vitiorum servitus deprimat. Clamat autem in contumelia disciplinae, in peccato animae suae: malo discedere quam emendare, quam satisfacere, quam implere quod praecipit Deus. Et quid est hoc aliud tam magna & tam periculosa protervia, nisi quod Christum à se repellere & cervicem discutere cupit, & diabolo se mancipare? Isti tales nesciunt quid voverunt: oblitae sunt propter quod in Monasterium venerunt. Isti tales non bene petunt, sed malè vitii appetuntur. Non hinc pulsat; sed infidelitate pulsantur. O infelix! quid prodest si discedis, & Christi jugum à te repellis, qui undique astridus es vinculis passionum, quem hinc atque inde circumvallant vitia? Quid, inquam, prodest quod discedis, qui quocunque vadis tecum temetipsum portas? Merito discederes, si diabolum fugere posses. Dignè aliquis discederet, si in locum ire posset, ubi illum diabolus non inveniret. Nemo se fallat, fratres, nemo se circumveniat: quia nemo fugit ad verfarium de loco ad locum, sed de vicio ad virtutem, de passione ad emendationem. Si eum fugias, sequitur. Emenda te, & fugiet à te, sicut ait Apostolus: *Resistite diabolo, & fugiet Jac. 4. 7. à vobis*. Non autem obedire, & velle discere,

1. Cor. 10.
14.
Eph. 5. 4.

4. 7.

discere, hoc est dupliciter facere diaboli voluntatē: hoc est voluntariē sibi etiam in presenti damnatione mortē inferre peccati. Illis verò qui gravius apud nos delinquant, nullā tristiores, nullā acerbiorē possumus invenire sententiam, quā ut à corpore congregationis abscissi, sine pace discedant. An non amentiz genus est, ut hoc quisquis pro remedio expetat, quod etiam à Præposito nisi pro summo crimine non possit inferri? Intelligamus ergo istas indignitates & contradictiones maximē causa superbiz atque proterviz inimicē cooperante & disponente provenire. Ille etenim qui non potest aliquem absolutē de loco salutis excutere, immitit primum occasiones & causas, immitit inobedientiz passionem, quam semper sociam infidelitatis comitat: cumque captivam illaqueaverit mentem, statim intoleranda atque impossibilia facit etiam illa quæ parva sunt. Et sine dubio non est, quod vires inobedientibus divinitus subtrahunt. Et sicut ille qui non habet necessariam fidei devotionem, etiam quod habebat, aufertur ab eo; ita & inobedientia obdurat animum quem semel cepit; ut ad suscipienda præcepta nec auctoritate nec ratione hæreat: sed quod pessimum est, sibi soli credat, & pro omni ratione intentiones suas sequatur & illicitas voluntates; & hoc solum rectum putet, quod obdurat corde conceperit. Similis est ei effectus, de quo divinus sermo pronuntiat. *Itinera insipientium recta in conspectu eorum.* Et iterum: *Sunt viæ, quæ videntur recta esse hominibus: novissima autem earum veniunt in profundum inferni.* Postremo eveniet ejusmodi animabus, quod domus quæ supra arenam ædificata est: hæc enim parabola maximē inobedientes respicit. Sic enim legimus:

Prov. 11. *15.*
Prov. 14.
12.

Mat. 7. 26. *Omnia qui audiu verba mea hæc, & non faciunt ea, similitur vireo stulto, qui ædificavit domum suam super arenam, &c.* id est, cum influxerint stillicidia passionum; cum advenierint flumina & torrentes atque impetus tribulationum ex multitudine negligentiarum; cum flaverint venti, illi utique qui per istum aëtem volant, parati ad Christi aream ventilandam, sicuti inveniunt paleas, quas ad ludibrium suum rapiant atque dispergant; tunc irruent in domum illam, quæ sine obedientiz fundamento ædificata est, & fiet ruina illius magna. Sed forsitan dicat aliquis: Numquid statim de hoc loco discedete ruina dicenda est? Dico, charissimi, non grandis spes est, si navis in fluctibus constituta est, licet ipsa non pereat, tamen jacturam maximam de onete ac de mercibus suis faciat, & ipsa ad portum vacua perveniat. Sic non gran-

de gaudium est, si aliquis ad sæculi fluctus revertens, nomen atque habitum promissionis suæ custodire videatur, anima verò ejus negligentis tabefcat ac diffluat. Et quid gravius quàm ut subito tanquam avis repentinis eradicetur de loco, ad quem te Dominus tuus vocaverat, in quo te primum illuminaverat, in quem te primum post multa mala sæculi quasi in portum de tempestate adduxerat: oblivisci subito fraternæ societatis & consolationis, oblivisci loci illius in quo primum dulcissimum habitum mutaisti, & nomen sæculare exuisti. Aves ipsæ diligunt nidos suos; amant feræ loca in quibus nutritæ sunt; amant cubilia & pascua sua: & qualibet naturali libertate passivis per diversa taptantur excurribus; serpius tamen ad chara sibi loca quodam desiderio revertuntur: & tu intellectu præditus, ratione munitus, ita interdum sensu alienus efficitis; ut præferas Dei beneficium voluntates vel intentiones tuas, & diaboli insinuationes sequaris, quæ quamlibet ad duos labores, quamlibet ad salutis naufragia, atque ad animæ detrimenta te rapiant; totum hoc præ nimia cordis indignitate non sentis. Tempore etenim discissionis multa promittit ininicus; persuadet tibi illuc quo tendis majorem profectum, multam gratiam atque omnium rerum abundantiam reperiturum, ac te tanquam Angelum suscipiendum: & post hæc quando anxietate repletus & pace nudatus, profectus tui stadium, ac securum ovile teliqueris; tunc animadvertis, & quasi sedata temporis tui tempestate, tunc vides quid malè de te egeris; tunc recognoscis quod periculum incurreris; cum de loco ad quem cum gaudio veneras, sine pace cum scandalo discessisti. Tunc fera penitentia sapet ruinas tuas penitentes ac desles; sicut quædam aves, quæ pro dolore, super eos quos occiderint, flere dicuntur. Et hæc omnia animæ detrimenta ex inobedientiz malo eveniunt. Obedientes autem & humiles animæ multas tribulationes atque omnes labores proferunt atque in compendium mittunt. Sciendum est enim quod quanto humiliores & obedientiores fuerimus, tantò super nos levius ac dulcius jugum Domini sentiemus: & quantum obedientiores fuerimus Præpositis & patribus nostris, in tantum obediens Deus otationibus nostris. Videmus quàm acceptabilia sint Domino vel opeta vel jejunia eorum, qui suis potius quàm senioribus voluntatibus obsequuntur. Clamant illi: *Quare jejunavimus & neficij, humiliavimus Isai. 58. 3. animas nostras, & non aspexisti?* Et ille respondet: *Idcirco, quia in diebus jejuniorum vestrorum invenimus voluntatem vestram.*

vestra. Videmus ergo per inobedientiam animarum opera non respici, jejuna non audiri, vota non suscipi. Unde nos, fratres, amplius illius mandata festemur, qui ad hoc ad nos è exlo descendit, ut non solum nos redimeret mortis pretio; sed etiam ut vitæ ædificaret exemplo; ut cum illo dicamus:

Joan. 6. 38. *Non veni facere voluntatem meam, sed voluntatem illius qui me misit Pater.* Ire autem post voluntates proprias tam perniciosum est, ut hoc Deus jam postmodum iratus pro damnatione peccati inobedientibus irroget dicens. *Et dimisi illis secundum desideria cordis eorum.* Quamobrem qui vult tuta esse opera sua vel rella in conspectu Domini, nihil obedientiæ præferat, nihil penitus anteponat, sive ille junior, sive senior sit. Quanto senior est: tanto plus debet studere ædificationi & perfectioni: nullum sibi finem faciat proficiendi, nullumque terminum constituat acquirendi; cum sibi dici audiat: *Para in exitu opera tua.* Et iterum: *Non veraris usque ad mortem justificari.* Et iterum: *Sapientia in exitu canitur.* Quanto ergo plus proficimus, tanto plus humiliemur; quia quanto plus humiliati fuerimus, tanto amplius proficiemus. Nihil ille senior tam doctus appetat, ut putet quod eum non deceat obedientia, quæ Deum decuit. Humilitas enim atque obedientia in junioribus adhuc necessitas est. In senioribus autem dignitas est. Ille bene proficit, qui bene consummat, qui quotidie sic agit quasi semper incipiat. Quamobrem augmenta meritum, incitamenta esse proficuum scriptura pronunciat. De his verò qui dum primas negligentias præmittunt, in alias atque alias semper incurrunt, ita ait: *Peccator adicit ad peccandum.* De profectu verò dicit: *Et sanctus sanctificatur adhuc.* Videamus quid est, *Peccator adicit ad peccandum.* Verbi gratia, si cussilibet vitii aut obrectationis passio impugnare me coperit, si non statim me poenitudo vitii hujus mordeat, eras tanta mihi hujus vitii facilitas veniet, & quedam, ut sic dixerim, suavitas, ut revocaret me ab illo & continere non possum. Ita enim evenit, ut qui primo tempore emendare noluit, incipiat in sequenti nec velle, nec posse. Verbi gratia: superbie acquiescere coepi, regulam violavi, senioremi læsi, juniorem destruxi: si non statim me poenituit graviter fuisse preventum; jam de die in diem libentissimè me rapiet ipsa violentia consuetudinis & impetus

passionis, ut jam nec delinquere me intelligam, nec peccare me sentiam. Obscurat enim me atque obruit intellectum delicti assiduitas delinquendi. Etenim ita cor negligentis obduratur, ut hoc ipso si non se humiliet, si non satisfaciat Præposito suo, nocere se non credat; insuper insultet & dicat: *Quàm constanter illi restiti: quàm benè non adquirevi; quanta auctoritate respondi; putabat quod me semper illi humiliare deberem: quod qui facit, diabolo se tradidisse captivum constat, qui de hominum vitiis & passionibus & perditione lætatur.* Et ejusmodi animæ eveniet illa sententia, quod *peccator adicit ad peccandum*: quam non refugientes, illam potius teneamus, quæ dicit: *Et sanctus* Apoc. 23. *adhuc sanctificatur: & quotidie augeamus* 11. merita, nec de nobis aliquid præsumamus, quia Dei est omne quod possumus. Simus itaque in opere Dei indeficientes propter æternam retributionem, & quotidie ad meliora tendamus. Ipsa enim apprehendendi aviditas, ipsa consuetudo perficiendi semper nos ad majora provocet: & ubi viderit Deus devotionem animi nostri, ardentiorem insinuat affectum: & quanto nos addiderimus ad studium, tanto apponet adjutorium: quanto nos apposuerimus ad intelligentiam, tanto ille addet ad gloriam. *Qui Math. 13. habet dabitur illi & abundabit.* Et alio loco 11. dicit: *Pesce adjutorium super potentem.* Gratia ergo de gratia nascitur, & profectus de profectibus. Serviant lucra lucris, & merita meritis locum faciunt: ut quanto quis plus acquirere cœperit, tanto plus conetur inquirere: & quanto avidius de sapientiæ bonis hauserit, tanto plus haurire desideret, sicut ipsa de se loquitur sapientia: *Qui edet me, adhuc ecd. 24. esuriet.* Urgeamus fratres cursum nostrum, ut crescat in novissimo vita nostra. Quæramus usque in finem, undè sine fine gaudere mereamur. Sed si istos non possumus jam exercere corporis labores, conferamus nos ad spiritualium bonorum desiderium, ad compunctionis & charitatis augmentum. Si quotidie in cordibus nostris disponamus ascensus, nulla infirmitate, nulla ætate lassari possunt mentes, ut spiritualibus quibusdam gradibus ascendere mereamur ad promissa Dei nostri Jesu Christi, cui est honor, virtus, & gloria, potentia & claritas, & magnificentia, & imperium, & nunc, & semper, & in cuncta sæculorum. Amen.

Malm. 20. 13.

Prov. 24. 27. Ecd. 18. 21.

Ecd. 3. 29. Apoc. 12. 21.

S E R M O T E R T I U S .

Quo supplete, & quodammodo cum charitate jubente Deo & vestra fraternitate, qualemcunque sermonem profero: facio hoc non ex aliqua presumptione; sed ex vera & integra charitate. Et licet jam perfecti Deo propitio sitis, ut admonitione nostra minime egeatis, tamen imperante charitate, quæ nescit timere, etiam quod optimè implere novimus, suggerere & admonere cum vera humilitate & perfecta charitate præsumimus, non tamen sine verecundia; cum nos necdum idoneos novicimus esse discipulos; & ad opus sanctum videamur excitare magistros: cum simus tepidi, cogimur admonere ferventes: cum simus peccatores, arguimus justos: cum simus imperiti, instruimus doctos: cum simus in pelago hujus mundi nimis fluctibus agitati, ad eos, qui ad portum jam feliciter pervenerunt, prædicationis verba proferimus. Sed tamen, fratres dilectissimi, quia solent naves superatis & devictis fluctibus pelagi etiam in portu tutissimo laborare, & nisi grandis cautela fuerit, penè submergi; eum summa humilitate & ingenti reverentia admonemus; ut quia vos Christus capitalibus criminibus tamquam de periculosis liberavit fluctibus, in portu quietis & beatitudinis constituti, parvas negligentias, & quasi minuta peccata, quæ sic in anima confluunt, quomodo per minutissimas navis rimulas in sentina guttæ coocurrunt; cum omni vigilantia Christo adjuvante exhaurire jugiter festinetis. Nam quomodo navis posteaquam pelagi fluctus evaserit, si in portu sentinata non fuerit, de minutissimis guttibus impletur & mergitur; sic & Monachus devictis & superatis mundi hujus omnibus quasi periculosis fluctibus, cum ad portum Monasterii venerit, si subrepentia, & minuta & quotidiana peccata de animæ suæ sentina exhaurire neglexerit; in ipso portu naufragii discrimen incurrit. Sed dicit aliquis: Quomodo potest anima sentinari? Utique orando, jejunando, vigilando, veram charitatem & veram humilitatem, & veram obedientiam exhibendo. Attendite fratres quæso. Quomodo navis sentinatur à fitula; sic anima ab operibus malis liberatur Dominica oratione, si dicat, & verum dicat: *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Qui enim omnibus in se peccantibus clementer indulserit, nullius peccati vestigium in illius anima remanebit. Attendite fratres, & considerate quod dixi: qui in se peccan-

ti indulserit. Non dixi, quod qui in Deum peccaverit, ipsi debeas indulgere: sed qui in te peccaverit, ipsi debeas veniam dare. Quod pejus est; aliquoties qui in nobis peccaverit, aut tardè aut difficilè veniam damus; qui in Deo peccaverit celeriter indulgemus. Sed si volumus justè agere; illi qui in Deum peccaverit sine severissima districtione non debemus penitentiam indulgere: ne dum illi per indiscretam pietatem remittitur, exemplum perditionis aliis præbeat. In suo ergo se unusquisque ostendat esse clementem: quia Dominus ait; *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis Pater vester cælestis peccata vestra.* Quando verò in Deum aliquis peccatum præsumit admittere, districtionem debet monasterialem sustinere. Et hoc bono & pio animo debet fieri; ut spiritali castigatione ita corrigatur in hoc sæculo, ut non pereat in futuro: quia omne peccatum quod in hoc mundo non corrigatur, in futuro sæculo punietur, sic enim de filio divina scriptura commemorat: *Tu, Prover. 13. inquit, virga enim caedis; & animam illius de inferno liberabis.* Et ideò, sicut supra suggesti, non solum capitalia omnia caveamus, sed etiam parvas negligentias quotidie quasi venena diaboli respiciamus; Sunt enim nonnulli, qui post religionis professionem, quia videntur exiisse de sæculo, nimia securitate solvantur, & impletur in illis illa sententia Domini, qua dicitur: *Utinam calidus esses aut frigidus!* Apoc. 3. *Nunc autem quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo.* Quid est quod dixit: *Utinam calidus esses aut frigidus?* Hoc Apoc. 3. vult dicere: melius tibi fuerat, ut in sæculo remanisses frigidus, aut in Monasterio fuisses servidus: nunc autem quia & de sæculo recessisti; & tamen spiritalem fervorem per negligentiam tuam apprehendere noluisti, tepidus effectus es; ex ore Domini vix iterum recipiendus evomeris. Ideoque, fratres charissimi, cum Dei adjutorio sententiam divinæ scripturæ diligenter attendite, qua dicitur: *Omni custodia servus cor suum.* Prov. 4. 23. Sicut enim gaudendum est de Monacho, qui ad Monasterium mansuetudinem, obedientiam, patientiam voluerit micis & humilis exhibere: ita è contrario lugendum est de illo, qui corpore tantum de sæculo exiisse videtur, corde tamen in mundo aut remanuisse infideliter, aut rediisse infelicitè cognoscitur; & pro humilitate profert superbiam, pro patientia iracundiam, pro obedientia contemptum, pro charitatis medicamento

malicia

malitiæ effundit venenum. Talibus con-
venit illa beati Petri vera & multum ti-
menda sententia : *Atelius*, inquit, *aiti*
fuera non cognoscere viam iustitiæ, quam post
cognitionem retrorsum converterit. Et iterum :
Ibid. v. 22. *Canis reversus ad vomitum suum, & sus in*
volatibus luti. Sed nec de talibus despe-
randum est, fratres : quia potens est
Deus orantibus vobis scintillam com-
punctionis accendere, & omnem sæ-
culi voluptatem, velut spinas & tribulos
nequitie salubri igne consumere ; illo
Luc. 12. 49. utique igne de quo Dominus ait : *Ignem*
veni mittere in terram, & quid volo nisi ut
ardeat ? Orate ergo, fratres dilectissimi,
non solum ut vobis Deus perseverantiam
bonam dignetur tribuere, sed & ut illi
qui negligentes sunt, tandem debeant
de fovea superbiæ se sublevare & de la-
queis eruere. Si enim vobis orantibus,
& cum charitate consilium dantibus, qui-
cunque sunt tepidi & negligentis fuerint
emendati ; duplicatum vobis præmium
Dominus & de vestra & de illorum cor-
reptione recompensare dignabitur. Nam
nec illi qui boni sunt, se debent quasi
de suis meritis extollere ; nec illi qui ne-
gligentes sunt, de misericordia Dei de-
sperare. Sed & illi cum humilitate Dei
dona custodiant, & illi cum grandi com-
punctione celerius ad penitentiam vel
correctionis medicamenta confugiant.
Quia qui bonus est, si superbiæ cepit,
humiliabitur : & qui superbus est, si se
humiliat, per Dei misericordiam suble-
vabitur. Tantum est, ut se non per-
mittat amplius durissimo iugo premi,
nec nimis quam periculosa dissimulatione
in peccatis perseverando diutius obdu-

rari ; sed tam cito confugiat ad pieta-
tem Dei, ut in se peccati vestigium non
relinquat. Optime calidis adhuc vulne-
ribus maligna vel fibula opponitur : quia
si velox fuerit ad cælestem medicum in-
tentio resurgendi, vestigium peccati non
poterit remanere cum lapsu : quia sub
manu omnipotentis medici Dei & cito
perit morbus, & velociter sanatur agros.
Iterum atque iterum rogo & ad-
moneo, fratres, ut obedientiam & hu-
militatem & charitatem non solum se-
nioribus & cœqualibus ; sed etiam ju-
nioribus exhibere jugiter studeatis : quia
quælibet bona servus Dei habere contem-
derit, omnia perniciousè perdit, si in illo
humilitas & charitas non fuerit. Nolite
murmurare, fratres : scriptum est enim
quod *murmurantes à serpente perierunt.* 1. Cor. 10.
Nolite detrahere, fratres, quia scri-
ptum est : *Qui detrahit fratri, eradicabitur.* Jac. 30.
Nolite iracundiam in corde servare ; quia
scriptum est : *Ira viri iustitiam Dei non*
operatur. Nolite vos invicem odio habe-
re, propter illud quod scriptum est :
Qui odit fratrem suum homicida est. Sed non 1. Ioh. 3.
est opus ut diutius sanctam charitatem
vestram verbo doceamus ; quia vos ad
Christi gloriam operibus implere & cog-
noscamus & gaudemus. Hoc solum spe-
cialiter petimus ; ut quia vos Deus in
locum quietis & tranquillitatis collocare
dignatus est, pro nobis quos sæculi istius
tempestates & innumerabiles fluctus
assiliunt, abundantius Domino supplicetis :
ut si nobis, quia non meremur,
gloria non dabitur ; saltem vobis oranti-
bus peccatorum tribuatur venia. Amen.

S E R M O Q U A R T U S.

SI quando terræ operarius & ruris cul-
tor agrum suum feminibus præparat,
non sibi sufficit rudem campum forti vomere
proficidisse, assidue aratro duras
edomuisse glebas, ac sulcis frequentibus
confecisse ; sed insuper studet agrum il-
lum in secundis graminibus emundare,
noxii evacuare ruderibus spinarum, ac
stridium fomites excisa radice convellere,
sciens terram suam sine purgatione mali
germinis boni feracem esse non posse :
ad se dictum putans illud quod ad spiri-
talem agricolam pertinet : *Novate vobis*
novata, & nolite seminare super spinas. Ita
& nos qui Dei agricultura sumus effecti,
qui spe fructum nostrum non terræ cre-
dimus, sed cælo repositum, non nobis
sufficere putemus, terram corporis no-
stri vigiliam exercitiis edomare, vel
sejuniorum labore conficere ; sed im-
pris mentem visiorum strice mundare
Cod. Regal. Tom. 1.

conemur, studeamus circumcidere mo-
rum passiones, eradicare superbiam,
plantare humilitatem, effodere iram,
fundare patientiam, amputare invidiam,
inferere benevolentiam ; & huiusmodi
virtutibus agrum cordis nostri, quasi
quibusdam bonæ frugis secundare semi-
nibus. Cæterum si caro contemtor, &
anima fructificat. Simile est ac si arati
campus non designat, & nunquam ta-
men messis appareat. Quamobrem si
interius non emendatur, & exterius as-
fligimur, quantum video inimicitias con-
tra utrumque suscipimus ; tantum labo-
ris indicimus propter animam, & nihil
studii impendimus circa ipsam. Interdi-
ximus nobis diversas sæculi voluptates,
varios deliciarum sapes, in quibus erat
aliquid iocunditatis atque dulcedinis ;
& nunc abstinere non possumus à super-
bia, ab ira, ab invidia, à venenatis pas-
sionibus.

sionibus; in quibus nihil est, nisi quiddam amaritudinis atque rancoris est. Propter timorem Dei ad relinquendos dulces affectus & chara pignora fortes fuimus; jucundissimos piissimorum vultus parentum quasi odifsemus, ita effugimus; bellum quodammodo pietati intulimus; & nunc ad declinandam negligentiam, ad expugnanda levissima vitia infirmi ac desidus sumus. In abdicanda sæculi jucunditate tam magna præmissimus, & nunc maledicere, obtreccare, moveri contra vilia, Insuper & in homines irasci & scandalizari patimur. Hæc vincere impossibile, & supra humanam putamus esse naturam. Sed quod nunc in minoribus cedimus, per bona initia nostra nos accusamus. Docemus enim quod quiddam non agimus, non impossibilitatis sit, sed teporis. Ideoque fratres respiciamus ad fidem illam fervoremque quo excipimus, & ad ornandum conversationis nostræ usum de primordiis nostris sumamus exemplum. Si periculosum est non quotidie aliquid addidisse; quanto periculosius est ab initiis recessisse? Opus est ergo ut corporalem laborem spiritualis fructus, id est, morum emendatio subsequatur. Vicia quæ utrumque hominem impetunt, unusquisque labore vincenda sunt atque expugnanda. Parum prodest carnis contritio, nisi adhibeatur cordis intentio, & mentis sollicitudo. Quod si solum laboret corpus, & spiritus non repugnet; quid prodest passiones impugnari à famulo, quæ pacem inveniuntur habere cum Domino? Nam levius est si interdum caro sola impugnationibus quibusque vexetur, verbi gratia, si concupiscentia, gula aut luxuria inquietetur. Fieri enim potest ut ad animæ non perveniat detrimenta vel periculum, si mens respuat voluptatem. Quod si concupiscentia peccati arcem mentis obtineat, quid mihi prodest si nondum maculatus videatur exterior, meliore sui parte vitata? Si enim interior victus est, jam uterque captivus est. Quid prodest si extracivitatem geramus bellum, & intus patiamur excidium? Ideoque si me de vigiliis revertentem loquedientie passio, si spiritus invidiæ, si consuetudo obtreccationis excipiat; si ad transgressionem regulæ furtiva præsumptio sollicitet; si rixania tritico miscui, & quod videbar congregasse dispersi, spem messis avibus ferisque donavi; ac sic uno momento laborem totius noctis effudi, & quod pejus est, nec effudisse me sensi. Hæc est enim spiritualium laborum ratio, ut cum ea summo labore cum Dei gratia constet acquiri, ita tam facile pereat, ut vix possit intelligi. Et inde est quod

hos interdum sanctos putamus, quia læra de laboribus æstimamus, & detrimenta subsequencia deprehendere nequeamus. O quam frequenter judicationis, vanitatis ac factantia malum dum non sentimus, lucturamus! Quam frequenter spiritu fornicationis adurimur, vel inhonestas atque obscenas cogitationes in ipso corde condimus, & perceptionem vulneris nullus sequitur sensus doloris, nulla contritio compunctionis. Sed quid ego de his occultis loquar, quæ serpentino quodam lapsu ad ipsam animam penetrantes venenato nescientes & ignaros dente percipiunt? Apertis Interdum à nobismetipsis scandalorum bellis collidimur, obtreccationibus ac maleloquiis linguæ velut proprio mucrone confodimur; convitiis etiam interdum in Præpositos illatis violamur, & in eorum injuriis quodammodo Christum Dominum dolaphizamus, qui dixit: *Qui Luc. 10. vos spernit, me spernit.* Et nullus conscientie scrupulus, nulla compunctionis medicina subsequitur. Sed quid in nobis pœnitentiæ gemitus querro? Utinam interdum post speratam veniam non pœniteatur: utinam non pœniteret humiliari, quos non pœnitet peccare. Respondeat mihi illa anima quæ peccatum suum confusione mortifera celans in conspectu fratrum sic agnoscere erubuit, quomodo vitare debuisset; quid faciet eum ante tribunal divinum, & ante cælestis iustitiæ fuerit præsentata confessum? cum hinc atque inde quasi vehementissimis testibus perurgeri cœperit, veteribus circumseptæ malis, quæ per humilitatis & compunctionis remedium curari noluit dum liceret: quæ Præpositis subtrahendo atque calando æterno examini, atque æterno judici integra reservavit facinora? Ideoque qui culpas & negligentias, etiam quæ parvæ sunt, curare voluerit, noverit se per supplicium æternum in brevi transisse compendio. Itaque si cupimus, ut nos nequaquam fallat atque decipiat sollicitissima carnis vanitas, secreta inhonestæ cogitationis obscenitas, racita mentis voluptas, incauti cordis impietas; prius ea quæ manifestata sunt, id est, gulæ appetitus, iræ motus, superbiæ impetus, contradistinctiones tumidas, obtreccationes improbas ex moribus nostris excidere festinemus. Quomodo enim previdere poterimus in secreto hostem, si cavere non valeamus aperta congressione pugnantem? Ideoque, charissimi, malicia nostra hoc à nobis exigit ut non contra alios, sed contra nosmetipsos quotidie dimicemus, & universos hostes nostros in nobis ipsis jugiter persequentes, palmam spiritualis triumphi à Domino consequamur. Et quidem

quidem quamvis ad mundum pertinebamus, negentis militantes, in quibus nunc erubescimus; tunc nobis adversarius non obstitabat, imò etiam consentiebat: quia circa miserabilem & perditam vitam nostram non inveniebat, in quo suam extenderet invidiam. Delectabant enim cum vestra opera, sufficiebant ei per se nostra crimina. Quis enim suscipiat bellum cum milite suo? Quis vellet impugnare subjectum suum? Supra omnem infelicitatem erat vita illius, cui nocere non dignabatur inimicus. At verò nunc postquam voluntati illius renunciavimus, videt cultores suos ad auctoris pristini rediisse famulatum; videt quodammodo in nobis idola sua in Dei templa mutari: fremens & tanquam leo rugiens omnes nocendi aditus pervigil insidiator explorans dirigit contra nos vitiatorum acies, exhibens secum septem spiritus nequiores se, si forte domum nostram spiritalibus studiis vacuum inveniat ac vacantem; ut cum turbis suis eam valeat occupare, ac sibi in eam præmissis vitiis quasi quibusdam metatoribus præparet mansionem. Atque ideo dilectissimi, mille contra nos uocendi versat ingenia; juniores quosque & incipientes vel indecoris gulæ blandimentis, attentat, vel aculeis nondum edomitis carnis inquietat, si possit eorum sensus vel inhonestæ cogitatione polluere, & ignobilem triumphum de castitatis vulnere reportare. Meliores verò quosque ac seniores per elationes ac jactantias malum profectu ipsò ac meritis propriis expugnare conatur; dum tempora, dum merita ingerit, per immundissimam vanitatem humilitatem cordis excidat, & quod periculosum est, in conspectu sui sibi homines placere persuadet. Jam verò illud commune & familiare malum est, quod ardet contra nos lingue vestræ gladios: quod irarum flammam stimulis, atque ita diversis passionibus inebriat mentem, ut quando aut irascimur, aut obrectamus, aut maledicimus, aliis pos nocere credamus. Sed non est ita, charissimi, nam unusquisque vitii malum in suum redundat auctorem: suam linguam maliloquus maculat; suum cor obrectator exulcerat; suæ mentis lumen iracundus obcecatur; suam animam invidus veneno livoris aspergit: in quo illud Salomonis impletur: *Fili si malus fueris, solus habueris malum.* Inde ergo evenit, charissimi, sicut dixi, quod nos interdum deteriores esse sentimus, quam in hoc sæculo fuimus; quia adhuc in colluctationis incerto sumus; quia hosti quem ipsa conversatione provocavimus, in medio certaminis manus damus, nec in fervore quo crepimus perseveramus. Sed & debel-

lante tempore succumbimus; ideoque magnis viribus defendendum est magnæ uomen professionis. Multum est quod ad cretum veniendo promissum Deo, quamlibet multa sint que speramus à Deo. Ideoque discutiamus omnem inertiam, omnem lassitudinem meutis, & pretiosam militiam pretioso agamus affectu: nec expectemus ad obsequia Dei nostri mercenariorum ac fervorù more, compelli, neque contenti simus ut alius à nobis exigat quidquid ad salutem & gloriam nostram pertinere cognoscimus. Ante omnia caveamus, ut quod agere necesse est non agamus inviti, nec ante opus contradicamus; nec in opere murmuramus; nec nobis de confusato opere placeamus malè blandiente jactantia. Ante omnia fratres, sollicito corde negligentias vestras quotidie discutiamus, easque nobis discussa teporis nebula ante oculos constituamus. dicentes illud: *Peccatum meum ego cognosco, & delictum meum contra me est semper.* Scelus est quod interdum levia nobis faciat esse peccata ipsa consuetudo peccandi, cum certum sit non sicut de minimis bonis augeri, ita de minimis negligentis debere compungi. Non est enim minimum vitia in vita hominum negligere minima. Nescio enim de quibus debeant esse securi, etiam de peccatis ignorantie iudicandi, ac rationem de otiosis sermonibus ac de cogitationibus reddituri. Nescio que delicta debeant negligere, de quibus ipse Dominus in quadam definitione declarat dicens: *Amen dico vobis si quis dixerit fratri suo satus, reus erit gehennæ ignis.* Quis porro hic sperare ullam indulgentiam possit, nisi quam proclivis est homo ad delinquendum, tam misericordia Dei nostri dives esset ad remittendum? Respiciamus ergo fratres vocationem nostram, & ambulemus in omni humilitate, in omni patientia, in omni mansuetudine. Ponamus ori nostro custodiam; timor futuri iudicii mitiget iracundiam: cogitatio ultimi diei frangat superbiam. Cogitemus qui luctus erit negligentis animæ ex hoc corpore discedenti; que angustie erunt? que caligo, que tenebre erunt, cum ei ex isto adversariorum numero prima occurrere cœperit conscientia diversis circumjecta criminibus? Ipsa enim remotis omnibus probationibus ingerenda erit oculis nostris, ut nos & convincat probatio, & confundat agnitio. Non tibi licebit vel celare aliquid vel negare, ubi non de longè aliud, sed deintus processurus est & accusator & testis. Quamobrem futuram illam confusionem ex præsentis que inter homines evenire solet confusionem conijciamus, si alicui inter nos obijcerentur delicta & occulta sua, quemadmodum & cordi intrinsecus

Psal. 50. 3.

Mat. 5. 34.

Prov. 9. 18.

nota sunt; verè dico, communes omnium vultus ferre non possent. Et quid faciet infelix anima quando cum opprobriis & seditibus suis Angelorum fuerit conspectibus præsentata? At verò illa anima quæ benè cursum suum direxerit, quæ Christo in senioribus suis obtemperaverit, quæ professionem suam per omnia conservaverit, non timebit ultimæ illius horæ necessitatè; sed excedens de hujus corporis habitaculo, ita sibi videbitur quasi post longas carceris tenebras produceretur ad lucem; quasi de caliginoso, obscurissimo, & horridissimo specu in aulam Regiam introducatur; quasi de lacu miseriz & de luto fœcis abstracta pretiosis ac splendidis vestibus induatur, atque inter florum & aromatum suavitatem mirificis rescicienda odoribus collo-

cetur. Recordemur quàm jucunda sit quies, quàm delectabilis repausatio post depositam alicujus gravissimi oneris fœcem; quàm dulce sit post longæ captivitatis catenas ad charam patriam recuperata libertate remeasse; quàm preciosum sit post multa navigationis pericula ad optatam terram, & ad portum desiderabilem pervenisse; atque ex his colligamus & cognoscamus quàm jucundum erit comite bona conscientia ad vera & solida gaudia atque Angelorum consortia; & ad illam vitam conscendere, ubi nulli erunt labores, nulli dolores, nulla damna, nulla incommoda, & quod supra omne bonum est, nulla peccata; sed æterna innocentia, inviolata justitia, inconvulsa securitas, & sempiterna felicitas.

SANCTI EUCHERII EXHORTATIO AD MONACHOS.

QUID vobis exhibeamus, fratres charissimi, quod & nobis dicere, & vobis audire dignum sit? Quid vobis loqui audemus, quos etiam tacita admiratione suspicimus? Quid nos edificabimus vos verbo, cum vos ædificetis exemplo? Docebimus vos quid agatis, qui jam miramur quod agitis? Quid ergo dicturi sumus? Ut deseratis mundum, quem jam deseruistis? Ut contemnatis divitias, quas jam multi contempistis? Ut fugiatis cupiditates, quas jam fugistis? Ut eligatis salubriora, quæ jam elegistis? Aperiam igitur in exultatione communi os meum, adimplente illo qui dixit: *Aperi os tuum, & adimplebo illud.* Loquar ergo apud vos, dilectissimi, non expavelcens; ne sit unius verrecundia, ubi lætitia multorum est. Divinum opus est unde gaudemus. Diu discas quod benè doceas. Utinam secundum meritum vestrum dignè vobis prædicare os nostrum possit. Quod rectè alii prædicant, vos impletis; quod alii loquuntur, vos facitis; quia Angelorum vitam homines adhuc in terra positi exhibebitis. Nam illam conversationem cælestem, quamvis pauci illic videbant, vos facitis jam hic videre. *Vos estis, sicut Salvator ait, lux buxæ mundi:* Vos lucerna illa super candelabrum posita. Si quis ab hac lucerna remotus est, in-

volvatur necesse est mundi tenebris. Quisquis autem se huic lumini appropinquaverit, ille utique habebit oculos videndi, qui & habuit aures audiendi. Hæc ergo lucerna ut clarissimum lumen habeat, implenda est semper oleo misericordiz, pietatis, mansuetudinis, humilitatis, obedientiz, charitatis.

Humilitas verò maximè excolenda est, quæ nos justis æquat, Angelis jungit, Deo appropinquare facit. Hæc est, quæ non ruinas, non præcipitium, non lapsum timet: quia humilitas unde cadat non habet. Vis ergo non cadere? non extollaris. Vis non inflare? non infleris. Nam & ex hoc benè quidam ait: Quidquid tumet, sanum non est. Superbia enim, quæ est humilitati contraria, quid aliud quàm tumor est? Sed sicut corpus cum tumore, ita anima cum superbia sanitate non habet. *Humilia ergo te ipsum, & altiora te ne quaeris:* Attamen si quis vult superbus esse, Superbiat mundo, despiciat conversationem sæculi, pro nihilo habeat concupiscentias ejus, adversum vitia insurgat, adversum ipsam superbiam sit superbus, & sub pedibus suis habeat potentias, divitias, cupiditates, & cætera quæ mundo dominantur. Quæcumque hic putantur magna atque

Psalm. 90.
11.

Matth. 5.

Eccl. 1. 12.

atque magnifica, tanquam purgamenta & stercorea superbie laudabili rigore contemnat: satisfaciens superbie suae, cum se animo & supra ipsos etiam Reges viderit. Hic tamen si tamen sancte superbus esse voluerit, contemptor quidem erit mundo; sed humilis erit Christo. Erig quidem ibi elatus, sed hic subditus: propterea enim se in illis erigit, ut se facilius ad hæc deponat.

Hanc ergo humilitatem si intente custodierimus, etiam vera illa obedientia sine labore fervabitur. In qua obedientia, dilectissimi, utique compunctio manifestatur. Compunctus enim corde est, qui se minimum judicat. Quando audeat voluntates suas exequi? Quando audeat resistere auctori ejus qui præcepit? Unde & Apostolus; *Obedite, inquit, Præpositis vestris*, & reliqua. Sed numquid is qui præcipit solus in laude est? Nec ille qui obtemperat, dilectissimi, sine laude erit. Ille meretur rogando gloriam, hic obsequendo. Ad magnum ergo decus & mercedem ab utroque tenditur, dum alius bene consultit, & alius bene consultis obtemperat. Hanc obedientiam maxime Salvator noster inculcavit nobis, qui non solum dum nos redemit, sed etiam dum obedientiam docer, salvare nos voluit: æqualis enim Patri obedivit Patri. Et quomodo obedivit? Numquid in re facili obedivit? *Usque ad mortem*. Et qualem mortem? *Mortem autem crucis*. Nec solum obtemperavit, sed etiam voluntate Patris voluntatem suam fecit. Facere enim quæ jubemur etiam inviti possumus: illa vera obedientia est, cum ea quæ vult ille qui præcipit, ea incipit velle qui parat.

Scriptura sacra ait: *Bonum est homini cum portaverit jugum à juventute sua; sedebit singulariter & cæcabit*. Ponamus ergo adjuvante nos Christo ori nostro oilium & seras, & verbis nostris stateram. Apostolus namque ait: *Qui bene ministraverit, gradum bonum sibi acquirit*.

Et hæc quidem, dilectissimi, non ad instruendos vos loquor; sed ut humilitatis & obedientie bona quæ exercetis, in verbis meis recognoscatis: quæ bona, quæ ad æternum Dei regnum vos trahunt, cupimus ut indefinenter possideatis. Neque enim qui cœperit, sed qui perseveraverit, hic salvus erit. Ei autem qui vult salvus esse, hic certandum

est. Si quis in pugna, quando acies ordinatur, & contra adversarios statum, loco suo recesserit, deinceps ignavus ac refuga habetur. In hoc quoque loco milites Christi adversum diabolum videntur, quasi in acie ordinati stare: deserere certamen & discedere hinc, non solum ingloriosum, verum etiam periculosum est. Manendum est in hoc eodem loco; ut tenentibus nobis quod tenemus, non alii coronas nostras accipiant. Manendum & permanendum est; ut hic gloriosissime pugnantes, quietissime navigantes tutissimam vitam in studiis spiritualibus transigamus, & apprehendamus vitam æternam, in qua vocati sumus.

Salvator noster loquitur: *Noli potest Mnt. 5. 14. civitas abscondi supra montem posita: neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt*. Recte ergo tam illustri lucerna sub Monasterii modio constituta ad Ecclesie translata est candelabrum. Et sanè modius iste Evangelicus bene Monasterio comparatur, ubi nihil agitatur absque mensura. Habent enim illic univèrsa dimensa, omnia facta aut dicta æquissima ratione prolata tenent ad vicem modii modum. Bene ergo spiritali intellectu per hanc figuram Monasterii interpretatur, quæ ad similitudinem modii nihil solet in se habere permixtum. Nam sicut triticum à paleis segregatum, ita de sæculo separatos recipere consuevit; & post Domini ventilabrum, qui mundat aream suam, ejectionis foras excrementis tanquam puriora jam grana intra se electos suos continet. Proinde sicut modius Monasterio, ita candelabrum Ecclesie comparatur: quia cum sit in edito vel in conspicuo constituta, splendorem ad se translatum oculis effrens, lumen sibi impositum cunctis ostendit. Accensus ignis rationabiliter profertur ut luceat: parum enim prodest latens bonum, parum lucet lumen absconditum. Exalta, beatissime Pontifex, sicut tuba vocem tuam: cælitus ediffere populis; revela quem in secretis effodisti thesaurum tuum; sparge opes quas acquisisti: divitias quas in eremo parasti palam esurientibus effunde, adjuvante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Deo Patre & spiritu sancto vivit & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Hebr. 11.
27.

Phil. 2. 8.

Thres. 4.
27.

1. Tim. 3.
11.

Marc. 10.
11.

SENTENTIA SANTI EUCHERII AD MONACHOS.

IN hunc ferè modum artifex mundi Deus cùm cætera animalia prona in humum fingi iusserit, solum hominem rectum sublimemque factum habitudine ipse corporis ad contemplationem sui provocavit. Hunc non intellexisse, læsisse est. Intelligimus autem, si observantiam mandatis ejus asseramus. Maxima verò mandata hæc sunt; *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota mente tua, & ex tota anima tua.* Intolerandum quæso aliquid aut Ingratum præcipitur? Diligi se à nobis jubet, cujus donum est, quæ in nobis, quæque intra nos nostra sunt. Hic immortalitatem tribuit; hic eandem decepto reparavit; hic nobis constituens legem; hic Prophetas emisit; hic postremo propter nos unicum filium suum à caelo descendere, nasci, attractari, mori passus est. Nonne hic diligi se, si non admoncat præceptis, cogit beneficiis: *Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?* Ut diligam eum ex toto corde meo, & ex tota mente mea, & ex tota anima mea. Sequens mandatum est: *Dilige proximum tuum sicut teipsum.* Ad hujus verò mandati obedientiam non tam præcepto, sed natura ducimur. Quid enim tam commune cunctis, quam diligere proximi? aut quid tam proprium humano generi, quam hæc quæ etiam ex nomine ipso tracta est humanitas? Nam quid aliud magis quam hic affectus nos à belluis discernit? Ita non reservata charitate, feritas est. Et tamen non in hæc, ut in plerisque rebus, beneficium tantum damus, sed mutuas connexæ charitatis vices, fructum ejus non magis præstamus quam capimus. Namque dum proximum amamus, ut à proximo amemur necesse est. Diligamus ergo omnes eum ex toto corde nostro, qui legem sancit, ut mutuo nosmetipsos diligamus. Reliqua mandatorum Domini his præceptis continentur. Namque ista hujusmodi sunt, ut si quis ea tantum custodiat, omnia implet. Atque hæc etiam ante adventum Dei Salvatorisquæ nostri servata sunt. Nobis verò recentioribus insuper præceptis, & Christo, cujus sumus, inhærendum est dicente Apostolo: *Nostri enim non sumus, & non estis vestri: empti enim estis pretio magno: glorificate & portate Deum in corpore vestro.* Dedit nobis pretium, id est, qui & pretium est; ut jam non nostræ, sed vo-

luntari pareamus suæ. Hinc itaque Redemptor noster ad electos suos loquitur; *Vos de hoc mundo non estis.* Hinc & ille: *Joan. 15. Exite de medio eorum & separamini,* Cujus voces assecuti, secedentesque, velut post tergum cum vicis suis mundum reliquimus. Quod ergo secessionis hujus erit pretium, ipse Dominus noster Jesus Christus indicat dicens: *Si quis venit ad me, & abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me.* Portemus ergo crucem nostram, carnis desideriis, id est, vicis repugnantes, voluptatibusque ejus pravus nihil indulgendo. Crucifixi corpus qui non vivit corpori. Hujus igitur *curam ne feceritis in desideriis*: quia non minus per illecebras suas infestum est nobis & adversum, quam ille Princeps aëris hujus indefessus hostis noster, qui retrahere nos à colorum nitenti regno contendit. Denique hæc ipsa illi ad decipendum hominem sæpè machina est. Et revera cùm ipse nos in anima simus constituti, extrinsecus sit corpus; ideo à Deo, ut hic ibi datum est, hic interim dum ille resurrectionis dies venerit, relinquendum est. Dubium ne est magis nos custodire debere quod est proprium, quam quod externum nobis est? Nobis potius consulamus quam corpori, quod planè non minus quàm divitiæ ac reliqua, quæ quondam nostra diximus, deserendum? Mortificemus enim membra nostra, ut vivamus vita, quæ hanc non tam vitam quam pretium vitæ esse probat. Non nunc quidem primo de turbidi sæculi cæno emergimus. Cui tempori quippe apud hæc præceptorum ars videri potest. Ioculandum tamen nobis est, vana hujus mundi gaudia, vana illa omnia, quæ semper volentes invitosque amittit, piè nos quod mortalitati debent Deo reddere. Angusti abjectique est animi, qui non spes suas ultra hoc sæculum porrigit. Quapropter in futura nos extendentes facultatum & voluptatum præteritarum obliviscamur. Lot beati conjux tellis in æternum manet, respicientem retrorsum evadere ad superiora non posse. Quid negotii est coverti ea quæ semel spreveris? quamquam si consideremus, & ne vel hinc vane sit locus gloriæ, non spreverimus ea neque abjecimus; sed favore majore commutavimus. Contempseramus sanè quæ reliquimus, si ob hoc cælum cæli non speraremus. Nec tamen

Deut. 6. 5.
Muth. 22.
37.

Psalm. 119.
11.

Levit. 19.
18.
Muth. 22.
39.

1. Cor. 6.
20.

March. 16.

Rom. 13.

Gen. 19.

ea ipsa, quæ reliquimus nostra sunt : nam cum ipsi nos simus ejus à quo insituti videmur ; agnoscendum est ejus esse quæ reliquimus, & quæ desideramus : His igitur apud animum obliteratis quæ jam repudiata sunt, scetetur justitiam, benevolentiam, pietatem, mansuetudinem, fidem, charitatem. Custodiamus thesaurum, quem Christi pauperes gerunt, & in vasis fictilibus depositum tueamur. Firmis est insitendum vestigiis : quia quod scandimus iter lubricum est : & quo difficiliter carere delicto potest, in hoc esse debet major custodia. Sed ne dubietas in laboris fideique hujus spe sit, audiamus quæ iustus injustique merces maneat. *Qui credit in me habet vitam æternam*, ait Dominus. Quis ergo credentibus vel timentibus Deum finis est, quibus æterna vita erit finis ? At è contrario præceptis Domini non obtemperantibus quis denunciatur exitus ? *Dixidate à me maledicti*, ait Dominus, *in ignem æternum, qui preparatus est diabolo & angelis suis*. Videtis qui utrumque meritum terminus consequatur. Si ex hac, quæ promittitur, vel poena vel gloria, una tantum res nobis remota, alia denunciaretur infinita ; sic quoque incitamenta ad bene vivendum proponi putarem. Nunc verò an illud magis refugendum sit, an istud magis ambiendum : cum hinc magna sint supplicia, hinc magna sint præmia ? Et tamen etiam si merita nostra retributio digna non sequeretur, quid fieri rectius ab homine possit, quam indultam vitam castè ac piè vivere ; sanctitatemque ejus, cujus imaginem gestaret, æmulari ? Adde quod per ineffabilem Domini nostri misericordiam ad beatam vitam minis præmissis quoque etiam sollicitamur. O quam pulchra illa, speretis fideliter sæculi hu-

jus rebus, adveniet post Domini in vos fidelis remuneratio, cum in illa coruscanti sede gloriæ, sanctorum choris mixti verum Dei Filium agnum sequemur : pariterque in hac vita Christo conscripti, in illa pariter exultantes regnabimus ! *Indigna sunt passiones hujus temporis Rom. 8. 12. ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis*. Atque idcirco ut hujus gloriæ non expertes simus, vitæ hujus voluptate non capiamur. Vita enim nostra abscondita est in cælo. Nihil in hoc mundo speremus. *Spes enim quæ videtur non est spes*. Nec multitudinis refugiamus exemplo : *multi enim sunt vocati : pauci vero electi. Matth. 22.* Nec inchoato studio lassetur : non enim *14. qui cœcepit, sed qui perseveraverit salvus erit. Marc. 10. 12.* Gulæ, libidinis, avaritiæ, iræ, vanitatis, superbiæ, una est debellatrix tot criminum continentia : cujus optimus erit custos timor, si memineremus in conspectu Domini nos semper sitos. Gaudium ac tristitiam tunc magis nostram ducamus, cum proximorum sunt. In obsecrationibus æquè detestanda nobis sit linguæ, & aurium purgatio. Hæc filii mei memoriæ, hæc observationi mandate ; nec longus in his custodiæ labor erit. Quantuli enim ut sumus vitæ hujus sunt dies in nobis ? Propterea quia sicut scriptum est *seculorum finis decurrunt*, non esse diuturnum potest, quin nos si non communis, propria saltem absolutio, ad judicem nostrum sponsoremque meritorum Dominum transferat. Hæc audientes tacitis ora lacrymis rigant : tantus eorum erga beatitudinem futuram in hujusmodi exhortationibus affectus est. Sic itaque beatissimus Paulus mysticis imbutus disciplinis, devovens militiam Regi sæculorum Deo, per stipendia innocentis vitæ præmia consecratur æterna.

INCIPIT ADMONITIO S. EUCHERII AD VIRGINES.

SI diligenter attenditis, venerabiles filia, evidenter agnoscitis, quod nullus homo sibi soli vivit, nullus sibi moritur. Omnis enim quantiscunque exemplum sanctæ conversationis præbuerit, cum tantis & pro tantis ad præmia æterna perveniet. Et econtra qui exemplum malæ vitæ & perversæ actionis ostenderit ; quantascunque suis malis moribus ad opera iniqua provocaverit, cum tantis & pro tantis perpetua supplicia sustinebit. Nos verò non solum exemplum malè vivendi cæteris non præ-

Cod. Regul. Tom. I.

beamus, sed etiam sancta & salubri admonitione ad humilitatem & charitatem vel obedientiam jugiter provocemus. Non simus de illis, quæ irascuntibus vel furentibus quibuscunque sororibus malis consiliis solent pabulum superbiæ ministrare, dicentes, quod non debeant tanto tempore abjecta se humilitate deicere, & tam dura vel inepta imperia sustinere. Non simus de talibus, quæ per amarissimas linguas, non solum vulnerata curare nolunt, sed etiam quæ sanæ sunt vulnerare contendunt ; quæ murmurando,

P p p

detra-

dehrendo, per inobedientiam vel iracundiam non Christo servire, sed diabolo militare & ministrare consueverunt: astutus enim & crudelis diabolus calliditate veteris artificii ac multiformis ingenii animas quas semel persuasione nequissima desides, repidas, ac negligentes effecerit, etiam in aliorum subversionem sibi servire compellit, de quibus

Apo. 1. 11. scriptum est: *Utiuum calidus esses aut frigidus: nunc autem, quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo.* Tales enim animas ad inobedientiam vel superbiam præparatas diabolus omni lumine veritatis & charitatis excæcat, & quasi venator robustissimus & callidissimus aucupes velut illices sibi ad capiendas, si potest, etiam sanctas animas aprat ac præparat; quomodo aucupes facere solent, qui columbas quas primum ceperint excæcant & surdas faciunt; ut dum ad illas reliquæ columbæ conveniunt, præparatis retibus capiuntur. Ita etiam hostis antiquus de repidis clericis, & de negligentibus Monachis, vel desidiis virginibus exercere consuevit: & cum in eis oculos patientiæ clausisset, ignem compunctionis & flammam veræ charitatis extrinxe-rit, & de solo religionis habitu persuaserit gloriari, sicut jam dixi, ad aliarum perditionem velut illices eos proponit, & præparat in exemplum, ut dum illos simplices quique & minus solliciti imitantur, diversis laqueis vel retibus capiantur. Isti tales non solum pro se, sed etiam pro aliis quos exemplo malæ conversationis de bono humilitatis & obedientiæ revocaverint, rationem sunt in die iudicii redditori.

Antiquus enim hostis, qui bonis semper invadere consuevit, primum servos vel ancillas Dei, quos tepidos ac negligentes esse cognoverit, persuadere oriolis tabulis occupari, murmurando vel de- trahendo ad contumaciam provocare, & ad audiendam lectionem tardissimos red- dere: & cum in eorum cordibus velut callum, & ut ita dixerim, scoriæ re- poris induxerit, ad quælibet opera mala sibi eos facit præparatos, & omnibus vi- rils vel negligentis infeliciter servire compellit; secundum illud quod veritas dixit: *Qui facit peccatum, servus est peccati; & a quo quis superatur, eius servus efficitur.* Sicut enim sanctæ ac spirituales animæ fervore charitatis accensæ Spiritu sancto aguntur, & ad omne opus bonum jugiter præparantur, secundum illud

Joan. 8. 34.

2. Pet. 2. 19.

Rom. 8. 14.

Luc. 11. 14.

quod Apostolus ait: *Quosque spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei.* Ita è contrario negligentes & tepidæ ab illo contrario spiritu pnsidentur, de quo scriptum est:

per loca arida, quærit requiem & non invenit: postea revertens invenit domum suam vacuum & scopis mandatam, & adducit secum alios septem spiritus nequiores se, & erant novissima hominis illius pejora prioribus. Hæc enim sine dubio patiuntur clerici Monachi, sive virginis superbi, inobedientes & tepidi. Cum enim in primordiis conversionis lux relicta sæculi conversatione ad militiam sanctæ religionis animo ferventi confugerint, per gratiam Dei vacuantur omnibus malis: postea vero dum per negligentiam ac desidiam non apponunt studium, ut cum Dei adjutorio replicantur spiritualibus bonis, vitia quæ discesserant invenientes eos cum multiplici nequitia remanentes, compellunt eos redire ad vomitum: & impletur in illis quod scriptum est: sicut canis quando revertitur ad vomitum suum odibilis fit, ita & peccator quando revertitur ad peccatum suum. De istis talibus terribiliter clamat Apostolus Petrus: *Si enim, inquit, resurgentes conquinaciones mundi his rursus im- plicati superantur, facta sunt eorum pejoriora deteriora prioribus.* Melius, inquit, fuerat illis non cognoscere rem justitiæ, quam post cognicionem revertenti ab eo quod illis traditum est sancto mandato: *convergunt enim illi sicut veri proverbii: & canis reversus ad vomitum suum, & sus lata in volutabro luti.* Hoc illis evenit, qui post abstinenciam ad gulam, post vigiliam ad somnolenciam, post humilitatem ad superbiam, post obedientiam ad contumaciam, post patientiam ad iracundiam, velut canis ad vomitum, & velut fues revertuntur ad luxuriæ volutabrum.

Et ideo qui se talem esse cognoscit, dum corrigendi tempus est, cum rugitu & gemitu ad vulnus superbiæ humilitatis medicamentum contendat apponere: contra murmuracionis vel iracundiæ venenum antidotum obedientiæ festinet accipere. Et antequam anima sua multis peccatis obnoxia de hac luce discedat, remedium sibi in diem necessitatis acquirat, & lampadi suæ per superbiam extrinctæ humilitatis & charitatis oleum, dum colligendi & emendi tempus est, præparare contendant: ut inter sanctas virginis accensæ virginitalis lampade in valculo animæ suæ oleum charitatis exuberet. Quia penitus virginitas in corpore nihil proderit, si charitas vel humilitas à corde discesserit. Er hæc quidem observant animæ sanctæ, & quæ illis similes esse volunt, facere non desistant.

Aliæ verò quæ non spiritaliter sed carnaliter vivunt, non humilitati sed superbiæ infelicia colla submitunt: nec velut

velut apes spiritalia mella colligunt, sed quasi vespæ crudelia venena distindunt: quando senioribus inobedientes existunt, quando flammis iracundiæ succenduntur, quando odium in corde condunt, quando murmurationibus suis & se & alias vento superbiæ de portu obedientiæ excussas, & de tranquillitate patientiæ prorubatas faciunt naufragare; & quæ in primordiis conversationis suæ relictiis sæculi fluctibus ad quietem Monasterii confugere, nunc nimio furore superbiæ in ipso portu procellis iracundiæ naufragare probantur. Isthis talibus meliores sunt illæ, quæ sæculo servire videntur: quia multo melius est humilis conjugalitas, quàm superba virginitas, & plus laudabiles quæ in medio pelago se Deo auxiliante custodiunt, quàm illæ quæ in portu nimia negligentia vel securitate merguntur.

Felices ergo sunt illæ animæ, quæ ita cor suum diversis virtutum aromatis Christo donante replere contendunt; ut ex illorum ore non nisi charitas & humilitas, nunquam nisi castitas, vel mansuetudo, vel obedientia proferatur: unde & sibi æterna præmia, & aliis præbeant sanctæ conversationis exempla. Sicut è contrario infelices sunt, & miseræ, & omni lacrymarum fonte lugendæ, quæ ita malis moribus corrumpuntur, ut ex illarum ore, vel indigna conversatione, non Christi medicamenta, sed

diaboli venena procedant. Quæ cum foris religioso habitu quasi pellibus ovium contegantur, velut lupi rapaces intrinsecus esse nocentur, & serpentium vel viperarum more, tamdiu fidam humilitatem habitu corporis demonstrare videntur, quamdiu nulla castigatione corripuntur: at ubi vel levis admonitio fuerit; tunc falsâ humilitate remota superbiæ se furor exeret: & tunc in veritate cognoscitur, quia aliud proferebatur in ore, aliud abscondebatur in corde; falsâ humilitas fingebatur in corpore, & superbiæ virus tegebatur in mente.

Hæc ergo omnia timentes potius quàm de vobis finitrum aliquid sentientes, cum omni humilitate & paterna sollicitudine charitati vestræ suggessimus; & ideo ante oculos vestros tepidorum negligentias proferre volumus: ut & de bonis, quæ in vobis munere divino collata sunt spiritaliter gaudentes, Deo gratias referatis, & pro me ac mei similibus, qui adhuc multis negligentis premimur, jugiter Dei misericordiam supplicetis: ut cum ante tribunal Christi vobis pro perseverantia bonorum operum corona tribuatur, nobis intercessione vestra vel peccatorum indulgentia concedatur, præstante Domino nostro, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat in sæcula sæculorum, Amen.

=====

EPISTOLA S. CÆSARII EPISCOPI ARELATENSIS AD CÆSARIAM ABBATISSAM EJUSQUE CONGREGATIONEM.

CREGISTI me famula Dei ac venerabilis in Christo soror, & crebris petitionibus extorsisti potius quàm rogasti, ut qualemcunque sermonem exhortatorum tibi scribere deberem: non quod ad scientiam vel ad perfectionem tibi quidquam conferre possim; sed in quo magis providentiam meam facile deprehendere queas. Quod ego diu multumque renitus facere distuli, verens jaçantis simul impudentiæque notam incurrere; præsertim cum sciam te divinis voluminibus assidua meditatione vacare, nihilque quod ad perfectionem tuam attinet te penitus igno-

Cod. Regul. Tom. I.

rare. Sed quid faciam? Negare non audeo quod implere nequeo. Tanta est enim petendo & jubendo fides simul & auctoritas, atque extorquendo perseverantia; ut tibi quidquam negare irreligiosum videatur. Tamen si das fidem nulli te lecturam alii, nec ad legendum edituram; secundum quod Deus vires dederit faciam, quæ hortaris. Danda mihi venia est, si opus injunctum dignè implere nequivero; tibi potius imputandum, quæ ut hoc aggredere imperasti. Remoti igitur à temeritate, atque ab elatione liberi, proposito insudemus operi; nec de mediocritate disfidamus ingenii,

P p p a

quod

quod credimus merito tuæ orationis adjuvari. Hoc tamen sciri volo, nihil me tibi statuisse scribere, nisi quod ad perfectæ vitæ normam, emendationemque morum te possit instituere; quod expositam beatitudinem virginitatis pedibus subijciat mundum. Hæc in eorum pedibus illi scribere studeant quibus laudari cupiunt: nobis alio longè pergendum est itinere. Igitur hoc primum studium primaque cura sit tibi scire voluntatem Domini tui, & diligenter inquirere quid ei placeat, quidve displiceat; ut rationabile Deo secundum Deum reddas obsequium: quia fieri potest, ut votum obsequendi quisque offendat, qui quomodo obsequi debeat antea non didicit. Inter omnia Dei præcepta generale mandatum est de iustitia: quia nulli transgredi omnino licet, quod omnibus imperatum est. Quæ de virginitate itaque dicitur: *Qui potest capere capiat. Sed omnis qui non fecerit fructum bonum excidetur, & in ignem mittitur*: quam Salvator plenissimè quidem, sed breviter in Evangelio comprehendit dicens: *Omnia quæcumque vultis ut faciant vobis homines, ita & vos facite eis*. Igitur perfectionis secuta consilium, vide ne respexeris retro: sed in mente salvam fac animam tuam: Quia enim cupis scandere vitam, per angusti itineris illius callem tendendum est, derelicta mundi spatiosa maximaque sæculi pompa, quam corpore Apostolicam vis exhibere virginem: Quam lampadam tuam bonorum oleo accensam, cogitando semper quæ Domini sunt, in obviam præpares sponis. Qualis debet esse perfectio, cujus tale fuit principium? Omne opus levius agitur, cum ejus principium semper agatur. Quamvis quisque perfectus dissolvi desiderat & esse cum Christo, in hac vita necesse est, ut nunquam desinat cum vitis habere consilium, si vult de hoste referre triumphum. Inprimis namque contra superbæ morbum fortiter dimicandum est; ut victorum capite radicibus evulso, cætera vitia quæ ex eo prodeunt facillius extirpentur. Nec enim est ad ruinam facilius lapsus; de qua scriptura dicit: *Initium omnis peccati superbia*. Rectè namque; quia sicut origo est omnium criminum, ita inimica cunctarum virtutum. In peccato enim ipsa est prima, & in conspectu postrema. Hæc enim aut in exordio mentem per peccatum prosternit, aut novissimè de virtutibus deijcit. Unde & omnium peccatorum est maxima: quia tam per virtutes quam per vitia humanam mentem exterminat. Plerumque ex culpa superbæ in abominandam carnem immunditiam itur; quia alterum pendet ex altero. Nam sicut per

superbiam mentis itur in prostitutionem libidinis; ita per humilitatem mentis salva fit castitas carnis. Deus autem nunquam deijcit occultam superbiam mentis per manifestam ruinam carnis. Principaliter namque his duobus vitis humano generi diabolus dominatur; id est, per superbiam mentis, & luxuriam carnis. Unde & de diabolo ad Job loquitur Dominus dicens: *Sub umbra dormis & in secretis Job. 40. 16 calami & locis humenibus*. Per calamum enim inanis superbia; per loca verò humentia carnis demonstratur luxuria. Per hæc enim duo, ut diximus, vitia diabolus humanum possidet genus, vel dum mentem per superbiam erigit, vel dum carnem per luxuriam consumit. Ford enim adnissu necesse est contra luxuriam repugnandum: quia interius est hostis inclusus. Omnis virtus diaboli contra viros in lumbis; adversus foeminas, in umbilico ventris ejus; de quo scriptum Job. 40. 11. est: *Virtus ejus in lumbis, & potestas in umbilico ventris ejus*. Qui enim delectationem non refrænat libidinose suggestionis; cito transit ad consensum libidinis. Nam facile resistit operi, qui titillanti non se accommodat delectationi. Quamvis sanctorum Dei intentio inconcussa in amore Dei persistat, de carne tamen quam exterius gestat, multa prælia interna tolerat. Sed Deus qui hæc ad probationem permittit, gratia protegente suos non deserit. Propterea ex corde sunt fornicationes amovendæ, ut non prorumpant in opere. Hinc per Prophetam Isa. 58. 12. dicitur: *Acingite lumbos vestros super uretra*; hoc est, libidines in corde refecate; quando instigatione dæmonum mens uniuscujusque justis impeditur, divini iudicii metus; æterna tormenta ante oculos proponantur: quia nimirum omnium poena gravioris supplicii formidine superatur. Sicut enim clavus clavū expellit; sic ardoris gehennæ recordatio ardorem excludit luxuriæ. Audi quid Dominus de diabolo fatetur dicens: *Stringit candam suam quasi cedrum*: quia prima ejus suggestio velut herba tenera facillè abscinditur; at si semel dentem delectationis fixerit, more cedri obdurefcit. Præcipuè fictam humilitatem fugiens, illam sectare quæ vera est, quam Christus docuit, in qua non sit inclusa superbia. Umbram enim hujus virtutis multi, veritatem autem sequuntur pauci: verum enim humilem patientia ostendit injuriæ. Numquam in iracundia succendatur anima tua; quia *ira visus iudicium Dei non aperitur*. Quod si paululum te inflammaverit; felines necesse est ut expellatur. Nullum in anima tua invidia inveniat locum. Pessimumque hoc malum est, quando de alieno bono quisquis deterior

Meth. 15.

21.

Ibid. 3. 10.

Luc. 6. 31.

Gen. 17.

Ecd. 10. 11.

Job. 40. 12.

Jac. 1. 10.

terior fit : nam unde bonus proficit , inde invidus contabescit . Difficile namque ex hoc morbo quisque recipit medicinam ; qui non vult patrefacere culpam . Rara enim ex hoc confessio : quia sæpe aliud pro alio dicitur , & idè ad salutem numquam venit , de quo ad populum beatus Cyprianus scripsit . Satis sollicitam ori tuo pone custodiam : nec quisquam facilius quàm per linguam peccati

Jacob. 3. 8. contrahit maculam ; teste Jacobo Apostolo 1. 26.

Stolo : Linguam nobis hominum demere potest . Unde piè admonet dicens : Si quis putat se religiosus esse , non refrænans linguam suam , sed seducens cor suum ; hujus vana est religio .

Prov. 17. 14.

Juxta sententiam sapientissimi Salomonis : *Qui dimittit aquam , caput est jurjurum* : quia qui linguam non refrænât , concordiam dissipat . Unde & Apostolus illum asserit esse perfectum qui non offenderit in verbo . Sed multi dum indiscretè silentium custodiant , quod prodesse proximis per verbum poterat subtrahunt : dumque eorum vitia aspiciunt , quos per correptionem verbi corrigere poterant ; dum claustra oris muniunt , proximum in pravitate derelinquunt , ut districtius judicentur ; & quantis verbo prodesse poterant , pro tantis reatu silentii culpabiles existant . Duobus namque modis oratio impeditur , ut impetrare non valeat postulata : si aut

quisque adhuc mala committit , aut si delinquenti sibi debita non dimittit . Quod geminum malum dum quisque à semetipso absterferit , protinus securus studio orationis incumbit , & ad ea quæ impetrare precibus cupit , mentem liberè erigit . In quantum prævaleat , cave ne recorderis faciem viri , nisi in oratione pura : nam non in desiderii turpitudine idolum facies in anima tua . Regis mulier ad servos non desleclitur ; & Christi sponsa ad mortales non respicit : quia eum cui pro se passus est diligit , eumque toto amore complectitur . Vultum Sacerdotum ac Levitarum cum timore aspice , eorumque scilicet qui probati sunt : hoc sciens quia amor charitatis habitat in illis . Voce secltoris suavi nec delectetur in desiderio anima tua ; ne corruptantur sensus tui , & excedant à castitate . Dicis forsitan , grandis labor est : sed respice quod promissum est . Considera quæso præmii tui magnitudinem , si considerari potest ; & præsentis injuriæ futuram mercedem ante oculos pinget . Post abscessum animæ & carnis interitum , in meliorem statum reparanda es virgo ; corpus terræ mandatam in cælo est elevandum ; post hæc Angelorum es donanda consortio , regnum acceptura cælorum , & in perpetuo mansura cum Christo .

CÆSARIUS EPISCOPUS MINIMUS

omnium servorum Dei famulus Cæsariæ sanctæ forori
Abbatissæ , vel omni Congregationi suæ in Christo
æternam salutem.

VERBORUM venerabiles in Christo filix , ne dum vobis pro conservanda quiete vel pudicitia rustico imperitoque sermone aliquid præsumo suggerere , apud illos , qui nesciunt quanta sit virtus veræ charitatis , notam videat præsumptionis incurrere . Ego enim licet peccatorum meorum sim conscientis , & vestræ puritatis non sim ignarus ; præsumo tamen tepidus admonere ferventes ; lentus & negligens incitare currentes ; languidus sanis consilium dare ; & in via remanens ad æternæ vos patris desiderium provocare . Et quia secundùm sanctum vocum vestrum frequentius vos visitare non valeo ; hanc admonitioniunculam , in qua etiam antiquorum patrum capitula pauca inserui , & ariditatem sensus mei , quasi virorum sortium amicitate condivi , cum perfecta charitate curavi sinceritati vestræ ad vicem præsentis meæ piæ humilitate transmittere .

Sed hanc præsumptionem , sicut dixi , ipsi mihi charitas ingerit , quæ timere non novit . Et idè rogo vos , venerabiles filix , ut audacis meæ veniam dantes , quæcunque suggerero , patienter & benignè suscipiatis , & consulentes rusticitati vel verecundis meæ , qualemcunque exhortationem meam secretis relegite , nulli alii tribuentes : ne cuscuscunque eruditæ aures rusticissimi sermonis nostri asperitate feriantur . Nos enim Deo propicio , licet nihil sinistrum de vestra conversatione sanctissima sentiam ; tamen propter multiplices laqueos inimici , de quo dicitur : cui sunt nomina mille , mille nocendi artes : propter illius ergo venenosas astutias , & maleblandas concupiscentias , sanctam vestram conscientiam qualibuscunque estis tepidis sermonibus admonemus ; & licet minus idonei bellatores , arma vobis spiritualia contra ignitas sagittas diaboli

providemus. Gaudete ergo & exultate in Christo, venerabiles filie, & gratias illi jugiter uberes agite, qui vos de tenebrosa sæculi hujus conversatione ad portum quietis & religionis attrahere & provocare dignatus est. Cogitate jugiter unde existis, & ubi pervenire meruistis. Reliquistis fideliter mundi tenebras, & lucem Christi feliciter videre cœpistis. Contempnistis libidinis incendium, & ad castitatis refrigerium pervenistis. Reliquistis gulam, & abstinence elegistis. Repudiastis avaritiam atque luxuriam, & charitatem ac misericordiam tenuistis. Et quamvis vobis usque ad exitum vitæ non deerit pugna; tamen Deo donante securi fumus de vestra victoria. Sed rogo vos, venerabiles filie, ut quantum estis securæ de præteritis, tantum sitis sollicitæ de futuris. Omnia enim criminosa vel peccata cito ad nos revertuntur, si non quotidie bonis operibus expugnantur. Audite Apostolum Petrum dicentem: *Solvi estote & vigilate, quia adversarius vester diabolus tanquam leo rugiens aliquem devorare querens circumi.* Quamdiu in hoc corpore vivimus, die noctuque Christo adjutore vel duce contra diabolum repugnemus. Sunt enim aliqui, quod pejus est, negligentes & tepidi, qui de solo Christianitatis vocabulo gloriantur, & putant quod illis sufficiat vestem mutasse, & religionis tantum habitum suscepisse, nescientes illud Propheticum: *Fili accedens ad servitatem Dei sit in justitia & timore, prepara animam tuam ad tensionem.* Nec sententiam Psalmistæ considerantes: *Propter verba laborum tuorum ego inveni vias duras.* Et illud quod Apostolus dixit: *Per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum celorum.* Vestes enim sæculares deponere & religiosas assumere hujus horæ momento possumus; mores verò bonos jugiter retinere, vel contra maleducles voluptates sæculi hujus quamdiu vivimus Christo adjutore laborare debemus: quia non qui cœperit, sed qui perseveraverit salvus erit. Inprimis ergo omnis anima quæ religionem servare desiderat, gulæ concupiscentiam vincere, ebrietatem vitare tota fidei virtute contendat, & ita temperatum convivium in mensam medietate abstinence debilitetur, nec per deliciarum abundantiam luxuria provocetur. Deinde abjecta superbia, cui Deus resistit, profundæ humilitatis jaciatur fundamenta; invidiam velut vipereum venenum detestetur ac fugiat; linguam refrænet; detractionem quasi venenum respuat; verba otiosa nec ipsa proferat, nec ab alio prolata auribus suis libenter admittat; vestimentorum habitum nec nimis abjectum, nec nimis pomposum,

aut periculosè elegantem habere confuscat; lectionem aut ipsa frequentius legat, aut legentis verba tota pectoris aviditate suscipiat: de divinis scripturarum fontibus jugiter aquam salutis hauriat; illam utique de qua Dominus dicit: *Qui credit in me, flumina de ventre ejus fluent aqua viva.* De paradisi etiam floribus, hoc est, sanctarum scripturarum sensibus, anima sancta se jugiter ornare contendat: ex ipsis pretiosis margaritis auribus suis indefinenter appendat: ex his annulos & dextralia, dum exercet opera bona, componat: ibi vulnerum medicamenta, ibi castitatis aromata, ibi compositionis holocausta requirat. Qui verò religionem in immulato & puro corde conservare desiderat: aut nunquam in publicum, aut certe non nisi pro grandi & inevitabili necessitate procedat; familiaritates virorum, quantum potest rarius habeat: ita tamen, ut quoties necessitas viros videndi aut salutandi exegerit; ipsi videantur, quos ætas & vita sancta commendat: sed ipsi, ut dixi, rarius; & non diurna, sed brevissima cum illis colloquio habeatur. Juvenes verò aut nunquam aut difficilè videantur. In familiaritate verò assidua nec laici unquam nec religiosi suscipiantur; quam rem non solum tœminæ de viris, sed etiam viri de feminis observare contendant, si integram puritatem castitatis custodire desiderant. Nec dicat aliquis, sufficit mihi conscientia mea. Dicat sibi quisque quod sibi placuerit, misera & fatis odibilis Deo est exultatio ista, quæ magis de impudentia quàm de conscientia bona procedit. Nam quando prima familiaritas aut viri cum femina, aut femine cum viro esse cœperit, fatis verecunda & sancta esse cognoscitur: quia subtrahit imprimis diabolus machinamenta sua, donec paulatim assidua familiaritate crescente, inter ambos inimicam nutriat amicitiam. Callidus enim hostis facit illos sibi invicem parvo tempore deservire sine ulla titillatione libidinis, sine ullo dispendio castitatis: & ita illos falsa securitate circumvenit; ut eos quasi in blandâ tranquillitate velut duas navicolas producat in altum: & dum se putant esse securos; nec se juniori quasi remorum adjutorum petunt, nec vigiliarum gubernaculû querunt: cumque eos securos fecerit, in se ipsis elidens subita illas tempestate demergit, & in vulnificos implexus impingens, simul uno ictu mortificat. Tandiù sopitum ignem sine ullis flammis occultat, donec duas faculas jungens, simul ambas accendat: sic explicat diabolus quod celare antea videbatur, sic quasi de simplici charitate amorem constat

Joan. 7. 38.

1. Pet. 5.

Ecol. 2. 7.

Psal. 16. 4.

A. R. 14. 23

Marc. 10.

27.

illici-

illicitum. Inprimis contentus est cedere, ut sic valeat amplius occupare. Ecce securus est quisque de conscientia sua, quod cum aliquem viderit, scandalizari de ipso non possit. Nunquid quomodo conscientiam suam novit, sic voluntatem alterius videt? Ecce tuus oculus alium simpliciter videt, & forte ille te crudeliter contempnit. De tua castitate gaudes, & de illius ruina non times? Si enim tu te nimium familiarem præbueris, alterius concupiscentiam nuttis: etiam si ipsa non pecces, alium tamen perdes; & erit tibi causa etiam sine causa, ut te libido maculet aliena. Nolite, quæso, vos; nolite quibuscunque aut occasione dare, aut familiaritatem tribuere: ne forte cujuscunque concupiscentiam in vos malè succensa alibi incipiat quærete, quod in vobis non potuit invenire. Sed forte dicit aliqua: secura sum de conscientia mea. Absit ut hoc de ore religioso procedat. Jam enim cecidit, qui de sua virtute confidit. Libidinem si Christo adjuvante desideras vincere, familiaritatem debes refugere. Certissimè noverit, quod qui indignam familiaritatem non spreverit, aut se, aut alium cito perdet. Sed forte dicit aliquis: idèo familiaritatem non fugio, quia volo habere quod vincam, adversarium meum cupio tenere captivum. Vide ne contra te adversarius incipiat rebellare: vide ne te ducat captivitas ista in captivitatem. Audi Apostolum dicentem: *Fugite fornicationem.* Contra reliqua vitia oportet nos omni virtute resistere: contra libidinem verò non expedire te pugnare, sed fugere. Esto ergo libidinis iugitivus, si vis esse castitatis pugnor egregius. Sed quod dixi diligenter attendite. Quando aliquis stimulis libidinis incitatur, Christo adjuvante pugnet quantum prævalet contra se; quia non habet quo possit fugere: Si quando verò per alterius societatem opportunitatem voluptatis diabolus subministrat, ipsam familiaritatem quantum prævalet, ut supra dixi, anima sancta refugiat: ac si aliquando aliquis in se ipso tentatur, sibi Deo adjuvante resistat; quando per alicujus societatem vel levi concupiscentia titillatur, quasi serpentem venenatum quanta potest celeritate refugiat. Sed ut hæc omnia servare possimus; abinentiam rationabilem teneamus: quia vera est illius sanctissimi viri sententia: prout continueris ventrem, ita & venenosus motus ejus. Humilitatem etiam nostram quantum possumus conservemus: non enim diu carnis integritas servatur, ubi animus tumore superbæ corruptitur. Præcipuè si & iracundiæ flamma frequentius surgit,

castitatis & virginitatis flores cito consumit. Casta enim & Deo devota anima non solum extraneorum, sed etiam parentum suorum assiduum familiaritatem, aut ad se veniendi, aut ipsa ad eos ambulandi habere non debet: ne aut quod non oportet audiat, aut quod non expedit dicat, aut quod castitati potest esse contrarium videat. Si enim vasa quæ Ecclesiæ offeruntur, & in facto altario ponuntur, sancta ab omnibus appellentur, & nefas est ut de Ecclesiâ postmodum ad domum laicam revocentur, aut usibus humanis aptentur: si tantam dignitatem habent vasa, quæ nec intellectum possunt habere nec sensus; putas qualem dignitatem apud Deum habent omnia ad ipsius imaginem procreata? Sicut ergo vasa sancta humanis usibus servitura nec possunt nec debent de Ecclesiâ revocari; sic religiosum quemquam non oportet, non decet, non expedit parentum suorum multis obligationibus implicari, aut quorumcunque extraneorum perniciose familiaritatem contrungi. Illud ante omnia admoneo, ut æmulationis malum quasi venenum viperum fugiat: & ita inter vos charitatis dulcedinem conservetis; ut vobis invicem per sancta colloquia medicamenta spiritalia præparetis. Sunt enim, quod pejus est, aliquæ, quæ quando se pariter jungunt, magis sibi detrahendo, vel contra Præpositas murmurando vulnera faciunt, quàm spiritalia medicamenta componunt. Vos verò sanctæ ac venerabiles filie, si aliquam videtis pusillanimitatem, consolationem impendite: si superbientem, humilitatis medicamentum apponite: si iracundam videritis, refrigerii patientiæ ministrare. Si nobiles nate estis, magis de religionis humilitate quàm de sæculi dignitate gaudete; & sic terrenam substantiam dispensate, ne unde spirituales pennas bene & citò tribuendo habere potestis, aliquid vobis reservando aut tardius erogando, carnales compedes habeatis. Terreæ namque substantia si tardius erogatur, animæ pennas quasi visco illigare cognoscitur: quia verum est illud quod scriptum est: *Impedimenta mundi fecerunt eos miseros.* Si qua verò pauper fuit, antequam religionem sanctam assumeret, Deo debet gratias agere, qui illam mundi istius facultatibus noluit illigare. Multos enim, quod pejus est, ita suæ facultates ligatos tenent, ut ad æternam patriam redire non possint. Vos verò jam etiam in hoc sæculo Christo propitio felices estis, quæ facultates simul & voluptates sæculi istius non solum corde; sed etiam corpore contempnissetis. Tenece ergo manus in aratro, & nolite respicere retro.

- retro. Et quia in tectum jam perfectionis ascendere meruistis, non vos inde deponant seculi illius voluptates. Momentote uxoris Loth, que *retro respiciens versa est in statuam salis*. Nunquam juramentum, nunquam maledictum de virginis ore procedat. Non solum corpora, sed etiam corda vestra omni sollicitudine custodite, propter illud quod scriptum est: *Omni custodia serua cor tuum*. Et illud quod Dominus in Evangelio dixit: *De corde enim exeunt cogitationes male*. Si enim in corde nihil male cogitatur, quidquid sanctum est ex ore proferetur: quia, sicut scriptum est: *Ex abundantia cordis os loquitur*. Hoc enim lingua proferre consuevit, quod ex officina cordis conscientia ministraverit. Et ideo si ex ore vulris bona proferre, semper in corde que sancta sunt cogitate. Sic lectioni & meditationi debetis incumbere, ut ante omnia etiam manibus pollutis aliquid exercere, secundum illud quod *1. Thec. 3. 10.* Apostolus ait: *Qui non operatur non manducet*: precipue tamen usque ad horam tertiam lectioni vacare consuecite, & meliorem diei partem sancto operi dedicare. Oratio vestra ita cum silentio procedat ex corde, ut vix audiatur in ore: nam qui alta voce orare voluerit, & sibi & alteri multum noceat, dum per suam garrulitatem alterius mentem ab oratione sancta & sacra suspendit. In ipsis operibus que manibus fiunt, secularia & pomposa adjuvamenta, que non utilitati, sed vanitati seruiunt, fastidite atque contemnite; ut etiam in ipsis terrenis pollutis quidquid sobrietati & honestati convenit exercere. Multi enim quod in moribus diligunt, hoc etiam in operibus suis ostendunt. Preparant sibi ornamenta secularia seculum diligentes, & voluptati servientes vel luxurie. Vobis vero, quibus mundus crucifixus est, nihil sit commune cum talibus; sed omnia ornamenta quibus ad luxuriam caro componitur, velut inimica & contraria a vestro proposito respuantur. Sunt enim, quod peius est, qui pro vanitate seculi istius plus student terrenis cupiditatibus operam dare, quam lectioni divine insistere; dum volunt stragula pulchra, & picta tapetia, plumaria etiam & reliqua his similia cum ingenti sumptu & superflua expensa ad oculorum libidinem preparare, nescientes illud quod Dominus per Joannem Evangelista clamat & dicit: *Nolite diligere mundum, neque ea que in mundo sunt, quoniam omne quod in mundo est, concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & seculi ambitio est*. Quid prodest virgini integritatem corporis custodire, si oculorum concupiscentias noluerit evicare? Sunt etiam nonnullæ; que etiam de facultatibus suis majorem partem parentibus, & forte divitibus, quam pauperibus dare volunt; & non cogitant, quod dum illis substantiam suam ad luxuriam tribuunt, se æterna mendicitate consumunt. Sed dicit aliquis: ergo despiciere debeo parentes meos? Absit ut nos dicamus quod parentes tuos non debeas honorare. Quomodo potest fieri ut parentes prædicemus non amandos? Ama parentes tuos quantum potes: & si calli sunt & honesti, honorem illis semper impende, & de facultatibus tuis aliqua illis pro tui memoria munuscula derelinque. Totum vero quidquid est majus atque utilius usque in finem seculi profuturum pauperibus tribue; ut elemosynæ tuæ usque ad diem iudicii per refrigeria pauperum transeant ad Regna cælorum. Quod minus dederis parentibus tuis, poterunt sibi ipsi postmodum providere, poterunt laborare: quod tibi minus pro misericordia præparaveris, illo seculorumquam poteris inveire. Attamen si sunt aliqui parentes pauperes, ut victum aut victicium sufficienter habere non possint; mercedem apud Deum habebis si illis, unde possint sustentari tribuas. Venturi enim sumus ante tribunal æterni iudicis: & si bene egimus feliciter audiemus? *1. Math. 25. 34.* *venite benedicti, percipite regnum, quia esurivi & sitivi*. Et post pauca: *Quantum fecistis mihi ex minimis istis, sine dubio pauperibus, mihi fecistis*. Non dixit: venite & percipite regnum, quia parentum vestrorum divitias vestris divitis cumulastis; quia illis unde luxuriarentur in seculo dimissistis. Non hoc utique dixit; sed illud quod in Evangelio commemorat, quod & per Prophetam ante prædixerat: *Dispersit deus pauperibus, & dedit pauperibus*. Nam & dives ille de quo in Evangelio legimus, quod *induebatur purpura & hyssopis*, *1. Luc. 16.* tres suos divites dereliquit, sed ille postea guttam refrigerii in inferno ardens quæsit, & invenire non potuit. Vos vero, sanctæ & Deo dignæ animæ, totum spiritualiter agite, & cui consecrasti animas vestras, ipsi offerte, imò reddite substantiam vestram. Dignum est ut a vobis accipiat terrena, qui præparat æterna. Ipse a vobis accipiat terrenam substantiam, qui vobis contulit virginitatis coronam. Vos autem illi amplius debitrices estis, quibus dedit, ut illum, qui est immaculatus agnus, quocumque jerit sequi possitis. Sequitur quidem Christum cætera fidelium multitudo, non quocumque jerit, sed quo usque potuerint. Pœnitentes enim & conjugatæ possunt per alias justitiæ vias sequi Christi.

Christum; cum in virginitatis decorem præcedit, non habent quid faciant ut virgines sint. Vos verò sanctæ filie, sequimini eum tenendo perseveranter quod vovistis ardentè. Iterum atque iterum sanctæ & Deo dicatæ animæ rogo, & cum omni humilitate ad conservanda virginitatis præmia consilium dare præsumo, ut familiaritatem incongruam à vobis vel à vestris animis totis viribus repellere laboretis. Longè fatis, longè sit pestis ista & lues, quam inordinata familiaritas jaculatur. Non est in hac societate securitas, quæ collisionem parit velut à quibusdam fluctibus turbulentis. In hac familiaritate non habitat amica concordia, quæ non nisi discordantes inimicitias creat. Nam ad conservandam sanctæ religionis dignitatem, singularitas magis quàm inordinata familiaritas testis sanctissima est. Attende, ô anima sancta, & diligenter intellige quanta mala de inordinata societate nascantur. Familiaritas enim cujuslibet si frequens esse cœperit, non nisi corruptionem seminât, vitia pullulat, cupidinem concupiscit, ignominiam parit, rabiem concitat, porrigit furiam, lasciviam pascit, petulantiam nutrit, casus exaltat, ruinas ædificat, ripas erigit, præcipitia aperit, periculum navigat, naufragis velificat, perditioni gaudet interitum foveri, confusionem meretur, thesaurizat opprobrium, criminationes exaggerat, excusationes inflamat, & catervatim simul in faciem glomerat numerosas indagines captionum, ac per infinita dedecorâ multiplices mortes inveniet in perniciem perditorum. Tot & tanta sunt mala perniciosæ familiaritatis. Nemo prosternitur, nisi qui societatem unde periclitari possit, aut difficile, aut certè rarius habere contempserit. Nam si anima sancta secretum suum custodire voluerit, & assiduæ familiaritatis malum tota animi virtute refugerit; ipsa sancta singularitas munimen illi invictum est sanctimonie, expugnatio fortis infamie, fortitudinis firmitas & lascivie petulantis infirmitas, prohibetis præsidium & improbitatis excidium, animæ victoria, & corporis præda, libertas gloriarum & captivitas criminum, pronuba sanctitatis & repudium turpitudinis, sinceritatis indicium & abolitio scandalorum, exercitium conscientie & evacuatio tota luxurie, pax securæ virtutum & expugnatio iniqua bellorum, puritatis culmen & libidinis carcer, honestatis portus & ignominie naufragabilis portus, virginitatis mater & hostis immun-

ditæ, lorica pudoris & spolia probrofitatis, murus incorruptionis, discretio vulgaritatis, integritatis dignitas & fornicationis abdicatio, charitatis fastidium & dedecoris præcipitum, voluntas bonorum operum & afflictio vitiarum, refrigerium pudicitie & pœna petulantie, acquisitio triumphorum & facinorum detrimenta, requies salutis & perditionis exilium, vita spiritus, & carnis interitus, status qualitatis Angelicæ & funus humanæ substantiæ. Hæc omnia mala fortiter Deo adjuvante, & illa quæ diximus bona feliciter acquiruntur, si ab animabus sanctis familiaritas inordinata respuitur. Attendite quæso vos, animæ sanctæ, quia inter omnia certamina, quibus semper comes est Christiana milita, sola duriora prælia castitatis, ubi quotidiana pugna est & rara victoria. Gravem castitas sortita est inimicum, qui quotidie vincitur & tinetur: quotidie, inquam, vincitur, & non desinit provocare. Nemo securus vincit, qui secum pugnat. Periculosa navigatio est ubi sæpè naufragatur, & cum periculo transitur in fluctibus, ubi multi meri sunt, libidinis. Cupiditas enim cum vincitur non finitur. Castitatis dura sunt prælia, sed majora sunt præmia. Flamma quæ nimium flagrat, cito venit ad cineres: incendium verò corporis cum illi acquiescitur, accenditur potius quàm finitur. Castitatis palmam nemo securus accipit; cui quantum durus exitus, tantum gloriosi sunt fructus. Præmiale sibi periculum indicit, qui bellum suscipit cum natura. Hostis publicus pascit in noctibus, latronis insidie solis grassantur in tenebris: libidinis verò cupiditas & in noctibus provocat, & in die non parcat, nec regum purpuras metuit, nec pannos pauperum perhorrescit. Ut ergo castitatis præmia & virginitatis coronam feliciter Deo remunerante possitis accipere, periculosam familiaritatem à vobis semper excludite. Currite fideliter, ut possitis feliciter pervenire. Et mei memores esote, cum in vobis coronata fuerit immaculata virginitas. Hæc Epistola ante tribunal Christi me excusabilem reddet, quia cum vera charitate & perfecta humilitate quod mihi oportebat dicere, & vobis audire, suggesti. Si quis, quod Deus non patiat, obedire neglexerit, erit illi in testimonium: qui verò libenter acceperit, convertetur in gaudium non temporale sed æternum. Vigetis in Christo, sanctæ ac venerabiles femine.

EJUSDEM SANCTI CÆSARII EPISTOLA HORTATORIA AD VIRGINEM DEO DEDICATAM.

Rom. 11.
33.

O PROFUNDUM divinarum sapientia & scientia Dei! & quis cognovit sensum Domini? Quis enim existimare potest in diebus adolescentiæ tuæ, ô venerabilis mihi integritate quidem & meritis domina, sed ordine ac gradibus in Christo filia, cum in Crænobio sanctarum virginum conferta choro spiritali studio & divinarum scripturarum eruditionibus intenta, me tunc quasi partem animæ tuæ diligeres: hominem juvenem & non magnæ indolis virum, qui per abrupta voluptatum lasciviamque vagabatur, ac pererrumosis anfractibus propter læticiam scilicet temporalis felicitatis, in clandestino jactu festinabat immergi; cujus præterea nomen tantum auditu noverat, vultu penitus ignorabat; quod ad hoc nos officium dispensatio omnipotentis Dei prædestinatos haberet, scilicet ut nobis familiam suam traderet gubernandam, isto dumtaxat ordine, ut tu in officina hujus Ecclesiæ ministrares secundum divini præcepti oraculum. Si, inquit, *separaveris pretiosum à vili, quasi ar meam eris.* Velut pretiosissima trapezita inter eos qui aeterni Regis in se impressa custodiunt, ut eos quoniam denarium ejus contra concientiam cum clave adulterina sorde commaculant, sagaci discretæque divisione severnas: quippe quæ non rudis vel neophyta hæc sacra dicata ministeria, sed ab ipsis penè cunabulis per annos infantis atque adolescentiæ, à juventute usque studiis regularibus extraxisti vitam, in quibus vivendi didicisti normam, & doctrinæ copiam assatim es consecuta. Ego verò qui scientiæ prerogativam, præpediente segnitia assecutus non sum, & ab abstinentia quam in te intulit divina dignatio procul distare me video & terrenis necessitatibus implicari. Undè garfulus potius à sapientibus quam rectè aliquid loquens jure reprehendor, sicut etiam ipsius dictionis designat impolita materies. Sed licet stolidus & terreni operis luto frædatus, præsci tamen amoris recordans, credi non potest, postquam hoc quod nunc habes officium sortita fuisti, qualem de te habeam sollicitudinem vel timorem. Undè quantum devotionem habui, ut illud secundum Deum ordinatè susciperes, & absque macula bajulares; tanto acrius time, ne forsitan aut divinus te intuitus, aut humana reprehendat opinio, quod juxta

Jer. 15. 19.

te pateat reprehensioni: nec inveniat in te, ut qui reprehendere volunt, dignè lacerare videantur, aut qui imitari appetierint, delinquant: quod ita augustius poteris evitare, si supernum semper judicium ante cordis oculos ponas. Audi ergo me, ô dulcissima virgo Christi, soror ac filia: tu quantumcumque semper in studiis spiritalibus occupari desideras, propter sororem tamen, necessaria aliquando etiam exteriora tibi erunt negotia dirigenda. Curandum ergo tibi in summo est, ut sic temporalia quasi pro tempore agas, ac semper tenacius in spiritalibus devotione & amore inhaereas; ut cum spiritalia citius dispensaveris, ad orationem illico vel lectionem quasi ad matris sinum recurras. Optare quippe debes, ut abjecta sollicitudine mundi, semper cogites de servicio Christi, propter illud: *Nemo militans, inquit, 2. Tim. 2. Deo implet se negotiis secularibus.* Cogita sine intermissione, quia hujus Ecclesiæ es instituta lucerna, non occultanda sub modio, sed super candelabrum posita, ut omnibus qui hanc domum habitant lumen bonorum operum exemplis impertias propter illud: *In omnibus, inquit, 1. Tim. 4. remississimum præbe exemplum bonorum operum.* Vitiæque tuæ velut pennatum animal ad alta semper per desiderium evolet, per verbum resonet, luceat per exemplum. Cum verò ad annuntium verbum Dei te sororibus atque læveris, seu propter utilitatem animarum, tenoremque regulæ custodiendum necessitas incubuerit altercandi; prius cauta consideratione pensa, ut quod ore promissis, factis impleas; ut quod aliis prædicas, operibus præbeas: scilicet ut in tuis humeris, atque cervicibus prius sentias, utrum gravibus an levis oneribus colla sororum onus: verbi gratia, si jejunium super quotidianum, vel abstinentiam extra consuetudinariam, nec non, ut assuet, plus solito in iynaxi psalmos placuerit decantare. Prior in Ecclesia inveniaris, postrema ex eas: prima suscipias labores, solvas posterior; & in quotidiano corporis alimento atque communi cibo par sis his, cum quibus pari uteris in mensa conessu; ut quæ ad unam fedetis mensam unum vos parque reñciat alimentum: iisdem & tu quibus & sorores seculorum saporibus delectate, & æqualia vobis cibaria potionesque exhibeant vel porrigant communes disciolæ.

foferæ vel pincernæ; primatumque tuum, quem prior ad mensam tenes; prima ad virtutem parcimonie vindices; ut abstinentiam quam lingua prædicar, proximæ fauces vel vicinus stomachus sentiat; ne forsitan subditæ audientes ræcis cogitationibus dicant: O quam pulchrè vobis abstinentiam prædicat plenus venter, & contentas nos jubet esse vilissimis cibus ac poculis accuratis cibus poculisque delectabilibus refertum guttur & eructans! Illa enim de abstinentia prædicatio acceptabilis est, quam lurida jejuniis ora decantant. Et in his omnibus cæterisque hoc tibi noveris convenire, ut angusti callis itinera, per quæ focias admones gradiendum, prior ipsa gradiaris; ut omnia quæ agenda sunt, ante factis impleas; ut postmodum velut ductilis tuba ex percussione perducta rectius e-rumpas in voce, propter illud Domini-cum: *Qui, inquit, scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt, & reliqua.* Inter cætera, cum magna tibi cautela custodiendum est, ut omnes in Monasterio, quarum gubernacula æqualiter tuis imposuisti cervicibus, æqualiter diligas; neve unam plus, minus aliam ames: sed cuncta quæ sunt, in quibus possibilitas extat; æquo-moderamine disponas, parique moderatione dispen-ses, ac parem eis charitatem impertias, & non quibuslibet per privatum amorem, sed cunctis secundum merita singularum, quæ sunt necessaria largiaris. Non quæ tibi vultu intuitoque placuerit, non quam tibi ad oculum cognoveris, vel cujus blandiori fueris obsequio delinita; sed quam amor Christi & religiosior demonstraverit vita, præponas. Si quæ Dominus substantiam contextu largiri dignatus in Monasterio fuerit, cum summa æquitatis linea, æqua omnibus lance, prout cuique opus fuerit, dispen-setur; fervatamen senioribus veneratione, his dumtaxat, quæ Ecclesiæ columnæ esse meruerunt. Non sis vestibis ornati-or cæteris: exhibe non quæ malitia hominum, sed in his quæ diabolus invidere potest; ut pro ornatu vestium sis ornata conversatione ac moribus; & hæc omnia læctio divina condat. Oportet enim te, ut vereor, propter quasdam, cultrum nonnunquam habere in gutture, cauterium in lingua gestare, virgam tibi & baculum in manu ferre; ut per cultrum defeces vitia, per cauterium verò ad sanitatem secta reducas; per virgæ disciplinam corrigas, per baculum verò disciplinatas sustentens. Si cui verò pro suis debitis poenitentiam imposueris, observandum, ut cum eam sub fasce à te imposto Incluari incurvæque confpexeris, imiteris formicæ solertiam, secundum præceptum sapien-

Cod. Regul. Tom. I.

tissimi Salomonis, & humerum tuum oneri ejus spiritali supponas; ut medio ejus itinere obviam oneratas subleves vel sustententes; & sic singulis quibusque negligentiis aut culpis specialibus admones & instruas, ut de earum salute à Christo Domino tibi æterna gloria repræsentetur. Si quando verò cum læcularibus ad colloquendum fueris evocata, & ire necesse fuerit; prius arma frontem trophæo crucis, vexillo Christi pectus ingemina; ut cum sua virguncula Christus comitari dignetur: semper tamen virginali pudore cooperta, memor beate Mariæ, quæ cum Angelo paucissimis collocata verbis, cum Elisabeth postmodum in carmen & laudes Dei decantando profluvit. Cumque post hæc ad eos veneris cum tantæ honestatis constantia, nec ipsa vel locutionem præponas; ut qui te viderint, Christo Domino gratias agant, qui talem familiæ suæ providere dignatus est matrem. Ipsa verò processio tua exterior rationalis non minus debet esse quam rara. Confabulatio verò tua cum eis semper sit mixta gravitate & dulcedine; illa scilicet, quæ de sancto ac puro amore procedit coercenda semper sit & verecundiæ intermiscenda, sicut Christi virginem decet. Item ut ne usquequaque tacens, aut superbiæ aut stultitiæ notam incurras; sed tantum loquaris, quantum opportunitas flagitat rei ac temporis; ut abscedens quisquis ille fuerit desideret te quam se, vel loquelam tuam audire, quam ornat morum gravitas, affectus dulcedinis & paucitas locutionis. Si quid verò ab eis petitum fuerit, quod præstare deliberes: cum vultu bilari præsta. Si quid verò præstari non convenit, petitionem eorum honestate saltem sermonis mollifica. Nomen tuum plures uoverint, beneficia tua in quantum prævalens plures sentiant; vultum rari cognoscant. Si quando autem tibi pro necessitate Monasterii seorsim cum provifore fuerit colloquendum; cum duabus vel certè cum tribus electis foribus facito; aut si negotium secretius supervenerit aliis saltem videntibus loco patulo colloquaris: quia opinio bonæ fiamæ, sicut etiam perfectæ vitæ custodia tibi necessaria est: & tunc primum despicienda humana detractio, cum Christus in causa est. Si quando verò tale aliquid acciderit faciendum; ut ambiguitate constricta, quacunque parte divertas, quasi syllogismo innoxia, in incertum incedas, si feceris, tunc demum ad minus te converte periculum, quod facilius ad bonum gubernandum retorqueas; & non solum de dubiis, sed omnis tua actio fir propter Deum, sermo de Deo, cogitatio in Deum, & exceptis

Q q q a

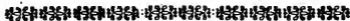
vitiis,

vitiis, quibus non compassio, sed rectitudo debetur, omnibus te cupio esse compassibilem, omnibus gratam, omnibus piam, omnibus affectuosam, cunctis bonis animatam: quemadmodum Paulus Christi virginem decoravit, ut sis

1. Cor. 7. *sancta corpore & spiritu: ipso sponso & Do-*

mino tuo mentem tuam regente, & cunctas vias tuas disponente, qui in Trinitate perfecta vivit & regnat Deus in saecula saeculorum. Amen.

Explicit Epistola S. Casarii.

NOVATI SED CATHOLICI SENTENTIA

DE HUMILITATE ET OBEDIENTIA, ET DE CALCANDA SUPERBIA.

SÆCULARIBUS aliter in Ecclesia loquimur, aliter vobis loqui debemus. Illis loquimur aliquando res quæ sonum habent, & virtutem non habent, delectantur enim tanquam infirmi sonis verborum, non virtute Dei. Vos autem in nomine Christi, non in hoc delectamini; sed vultis audire salutis verbum, in quo vocati estis; & has vestes lugubres in mundo induistis expectantes meliores apud Deum. Nostis jam & sapitis. Jam multum tempus hinc habetis adversus quem vobis est colluctatio, adversarius vester non est foris, sed intus est in visceribus: & in ipsis membris nostris habemus oblectatorem.

Gal. 5. 17. *Si enim caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem, ut non ea que volumus faciamus; videtis quia intus est adversarius iste. Adversarius autem iste non vincitur nisi humilitate & charitate: quia & ipse Dominus noster Iesus Christus diabolum non vicisset, nisi humiliatus fuisset; humiliatus autem non necessitate, sed charitate. Si enim non amasset, humilis factus non fuisset. Amore nostri factus est humilis. Si ergo*

Phil. 2. 10. *qui fecit calum & terram, mare & omnia que in eis sunt, Dominus Angelorum omnium, qui creavit omnia, propter nos humilis factus est; quare nos propter nosmetipsos recusamus humilitatem? Via ergo salutis non est nobis pervia, nisi humiliatis. Cùm ceperis humilitatem, quare eam propter Deum & propter ipsam congregationem sustine. Et in ipsa congregatione quamvis æquales sitis, unusquisque alterum superiorem sibi existimare debet, tamen non sit superior. Non illud facit, nisi qui humilitatem habuerit. Non est necessarium servis Dei aliud præmium, nisi humilitas; quia humili-*

4.

tas, si fuerit in homine, facit illum obedientem. Obediens verò qui fuerit, vel qui obedientiam sectatur, non hominibus obedit sed Deo. Sic enim Dominus ait: *Qui vos audit me audit: qui me audit, Luc. 10. audit eam qui me misit.* Abbas Pater est, sequentes fratres Patriarche sunt. Et quicumque est alius inter vos, qui fortè bonam habet vitam, meliorem continentiam, meliores vigilias, meliorem custodiam corporis, & ipse propter imitationem Pater est. Hæc ergo agite inter vos, ut primùm humilitatem custodiatis, non ut hominibus humiles videamini, sed Deo. Illa est vera humilitas, quæ Deo, non hominibus, demonstratur. Nam humilitas quæ hominibus monstratur, fictio est, non humilitas, quod à servis Dei omnino alienum esse debet. Non quidem arbitror, quia sint tales in vobis; sed ne surrepat talis morbus, admoneo. Homines enim sumus, & hominibus loquimur. Idcirco primùm humilitatem fratribus vestris monstrare debetis propter imitationem; ut fundata sit ipsa humilitas intus in corde secundum Deum. Cùm fuerit enim humilitas fundata in corde tuo propter Deum, tunc dat illi Deus, id est fratri tuo, ut intelligat & imitetur humilitatem tuam. Nam si non fuerit humilitas fundata in corde tuo; ostendit Deus fratri tuo, quia ficta est humilitas tua. Prima ergo via salutis hæc est: humilitatem tenere simplicem propter Deum, non propter hominem: non placere inde hominibus, sed placere inde Deo. Humilitatem sequatur obedientia, & obtemperetis vobis ipsis, sicut sibi obtemperant membra. Numquid cum consilio obtemperant membra, & non naturali charitate? si pes offenderit, manus occurrit; ne totum corpus

tas, si fuerit in homine, facit illum obedientem. Obediens verò qui fuerit, vel qui obedientiam sectatur, non hominibus obedit sed Deo. Sic enim Dominus ait: *Qui vos audit me audit: qui me audit, Luc. 10. audit eam qui me misit.* Abbas Pater est, sequentes fratres Patriarche sunt. Et quicumque est alius inter vos, qui fortè bonam habet vitam, meliorem continentiam, meliores vigilias, meliorem custodiam corporis, & ipse propter imitationem Pater est. Hæc ergo agite inter vos, ut primùm humilitatem custodiatis, non ut hominibus humiles videamini, sed Deo. Illa est vera humilitas, quæ Deo, non hominibus, demonstratur. Nam humilitas quæ hominibus monstratur, fictio est, non humilitas, quod à servis Dei omnino alienum esse debet. Non quidem arbitror, quia sint tales in vobis; sed ne surrepat talis morbus, admoneo. Homines enim sumus, & hominibus loquimur. Idcirco primùm humilitatem fratribus vestris monstrare debetis propter imitationem; ut fundata sit ipsa humilitas intus in corde secundum Deum. Cùm fuerit enim humilitas fundata in corde tuo propter Deum, tunc dat illi Deus, id est fratri tuo, ut intelligat & imitetur humilitatem tuam. Nam si non fuerit humilitas fundata in corde tuo; ostendit Deus fratri tuo, quia ficta est humilitas tua. Prima ergo via salutis hæc est: humilitatem tenere simplicem propter Deum, non propter hominem: non placere inde hominibus, sed placere inde Deo. Humilitatem sequatur obedientia, & obtemperetis vobis ipsis, sicut sibi obtemperant membra. Numquid cum consilio obtemperant membra, & non naturali charitate? si pes offenderit, manus occurrit; ne totum corpus

corpus

- corpus lædatur, ut cadat. Sicut ait Apostolus: *Si patitur unum membrum, contumescunt omnia membra.* Unde ergo, nisi ex charitate? Si ergo dilexeritis vos invicem, nulla erit conturbatio. Scandala nemo patiatur; non propter cibum, non propter potum, non propter vestimentum, non propter vigiliam, non propter opera, non propter coquinam, non propter ministerium. Jam cum vos invicem dilexeritis, si quis aliquid faciat, quod non debet; charitas illa non permittit ut offendatis. Habete ergo, fratres, humilitatem & obedientiam, quam sequitur pax, ut sitis filii pacis: *Quia charitas, sicut ait Apostolus, vinculum est perfectionis.* Cum quis habuerit humilitatem, Christum imitatur, qui humilis factus est propter nos. Cum quis habuerit obedientiam, Christum imitatur, qui *obediens factus est usque ad mortem.* Cum quis habuerit charitatem, Christum imitatur: quia *Deus charitas est.* Sed prius elaborate, ut intus vita vestra vincatis. Fiar pax primò animæ & cordis cum præcepto Dei; ut adversus consuetudinem corporis atque fragilitatem duo sint victores, præceptum Dei, & consensus tuus. Casus enim talis est, medicus, ægrotus & ægritudo. Si iste ægrotus se cum ægritudine dederit, vincitur medicus, efficiuntur duo adversus unum, atque superatur medicus. Si ergo ægrotus cum medico se dederit, vincitur infirmitas. Medicus Christus est; ægroti nos sumus; ægritudinis morbus, consuetudo peccati est. Jam qui ex parte renunciavit sæculo, quamvis vivat in sæculo, attendat ubi debeat inhaerere; utrum morbo an medico. Si medico non inhaerit, laborat medicus. Ideo nobis Evangelium in sæculo clamat & dicit: *Esto consentiens adversario tuo cito, dum es cum illo in via.* Non nos docet, ut simus consentientes adversario diaboli; sed docet, ut consentientes simus adversario, præcepto divino, quod adversatur malis nostris, & adversatur consuetudini nostræ, adversatur iniquitatibus nostris. Si consentimus, facti sumus concordem cum præcepto Dei, & accipimus quasi jugum Dei; propter quod ait Dominus: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum, quia leve est, & sarcina mea levis est.* Ecce quid tam leve? Denique considera quemadmodum qui aliquid habent in hoc mundo timent ne rapiatur. Quomodo timent ne quod acquirerunt perdant? Quibus modis torquentur, quasi sub gravissimo pondere sollicitudinem habendo? Vos autem non aliud laboratis, nisi ut hoc faciatis quod Abbas præcipit. Jam sub jugo es: non cogitas

ubi vivas; quia nec debes cogitare. Est qui te regat: est qui tibi curam ferat. Omnino ad vos cogitatio cibi & vestimenti nec pertinere debet. Quod dederit Abbas, sic puta quasi Deus dederit: ipsa est enim vera humilitas. Sed fortè minus plus habet, & alter minus; & hoc tanquam à Deo factum habete. Sed unus sedet ad alteram mensam; si sic jubet Abbas, si sic probaverit, sic habete quasi Deus jufferit. Nolo inde Interroges, ut dicas; cras ego ibi sessurus sum. Nolo ut facias consuetudinem, ut tibi des illam necessitatem. Si fortè non est quod detur, aut non videatur ut detur; sic habe, aut quia non est quod detur, aut visum est non expedire ut detur. Ista fratres si servaveritis, profusus vitam æternam habebitis. Nolite permittere vos verbis malis agi. Si fortè alicui infirmus cadit, ut loquatur perversa; statim colibete illum: statim dicite, noli facere, noli frater, peccas. Debetis enim, propter quod in unum estis, & Abbatem unum habetis, & vos vobis Abbates esse. Numquid unus, quia duos oculos & duas aures habet, Abbas potest omnes audire, aut omnes videre? aut non habet necessitatem alicubi exire & aliquid providere? Vos vobis Abbates estote; & quomodo metuistis Abbatem præsentem, metuite & abientem, quia præsens est Deus. Omnino hoc timete, hoc metuire, quia Deus semper præsens est. Er si unus curam fert tantis; quanto magis vos omnes ferre debetis; ne inveniat unde irascatur, unde doleat, unde offendatur, unde ingemiscat, unde pater quia peribit labor ejus tanti temporis? Hæc enim tunc nobis poterunt prodesse, si habuerimus humilitatem, obedientiam & charitatem. Via alia ad Deum non est, nisi humilitas, obedientia & charitas. Ipse est via, veritas, & vita. Nam cruciari, jejunare biduo, triduo, quadriduo, septimanas facere frequenter, inde superbiunt fratres, putantes quia quod ipsi faciunt, alius facere non potest: infinitum putant esse quod alius non potest facere: aut ambulat nudo pede, & arbitratur quoniam ipse solus hoc potest facere: aut fortè nec bibit nec ipsam aquam mixtam; exercitatio temporalis est, quia semper illud facere non potest. Sed cogitet magis humilitatem, cogitet pietatem, charitatem, obedientiam. Propter enim frangendas vires corporis, propter domandum sanguinem & carnem debet arripere ista quasi bonus athleta; sed non inde gloriatur, nè perdat quod fecit. Nam Phariseus ille qui ascendit in templum orare, numquid opera, quæ numerabat,

Luc. 18. 9. modica erant? Immensa erant; Jejunare bis in Sabbato; decimas omnium rerum suarum pauperibus dare; non facere fraudem; adulterium non committere, infinitum est: sed quoniam jactavit illud in superbiam, totum quod fecit, superbia fuit. Propterea David dicit: *Non venias mihi per superbiam, & manus peccatoris non moveat me. Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem.* Ubi ceciderunt? In lapsu superbiz. Inde enim cecidit diabolus, per superbiam lapsus est. Omnino ergo non admittatur ad servos Dei

superbia. Qui ergo jam aliter vivit, vitamque suam melius instituit, non sit quemadmodum ille Phariseus. Publicanus autem humiliatus non audet nec oculos ad cœlum levare, & sententia Domini collaudatus redit ad domum suam justificatus magis quàm ille Phariseus. Expertum namque habemus, & in ipsis sanctis scripturis, & in fratribus nostris, quia quicumque viam humilitatis tenuit, proficit, & non perit.

Explicit Novati Sententia.

* * * * *

SANCTI PAULINI AD MONACHOS DE POENITENTIA.

INTERROGATIO. Quomodo debemus agere poenitentiam?

RESPONSIO. Detur utique poenitentia seculari, cujus adhuc cervix sub jugo dependet sæculi; & huic pro immanitate peccati sive delicti terminatur tempus: quia adhuc temporis servit. Cæterum abrenuntians sæculo & ejus militie, spondensque se cunctis diebus servitutum Deo, cur poenitentiam mereatur, qui liber effectus, velut onager, sectatur eremi vastitatem? Sicut ait Job:

Job. 39. f.

Quis dimisit onagram liberum in deserto? A leone fortiter caveat, & arentibus herbis, poculoque exiguo alatur in eremo; erigat in aëra caput, & flagrantem nimium sitis ardorem sancti Spiritus aura refriguet: ne dum valde desiderat amona virentia, nimis delictis præpeditus periculum salutis incurrat. Igitur abrenunciati poenitentia publica non est necessaria: quia conversus ingemuit, & cum Deo æterno pactum inivit. Ex illo igitur die non memorantur ejus delicta, quæ gessit in sæculo, in quo facturum se justitiam de reliquo promiserit Deo. Ergo chirographum de quo se Monachus debitum ex tota fide promiserit implere;

& si fidelis factus peccavit in sæculo; post abrenuntiationem suam iterum factam, Dominicum Corpus non dubitet accipere: ne occasione humilitatis nimis prolongetur à corpore ejus & sanguine, cui se junxit, ut unum corpus efficeretur. Communicare non desinat qui peccare quievit; tantum ne de reliquo peccet. Nam sicut ignis iste visibilis duas in se quasdam efficacias habet, id est, comburere fragilia, & illuminare tenebrosa; ita ignitum illud Dominicum corpus, quando cum metu & reverentia grandi fuerit sumptum, corporis quidem delicta consumit, animæ verò sensum illuminat: & idcirco maxime communicare frequentius debet. *Si verò sue. Levit. 13.* sic, sicut scriptum est, *lepra in pelle, immunda erit*, id est, peccatum in Monacho: quia pellem esse Monachum scriptura significat mortificantem membra sua super terram; cujus ossibus adhæsit caro, cujusque caro immutatur propter oleum, & à jejuniis infirmatur, & genus velut fœnum arefcunt. Ergo si in hac pelle visa fuerit lepra, immunda erit, & nisi fuerit hyacintha aut rubra pura, ad ornatum tabernaculi non erit apta.

EPISTOLA PATRIS NOSTRI
EUTROPII ABBATIS
 AD PETRUM PAPAM
 DE DISTRICTIONE MONACHORUM
 ET RUINA MONASTERIORUM,
 DIRECTA ROMÆ.

OMNIPOTENS Dominus pro sua misericordia humanos miseratus errores per Moysen sanctissimum virum nobis certissimum præbuit documentum, & pro offensione & culpa delinquentibus debere irasci, & è contra bene sanctique viventibus mites & benignos esse fatis congruum & laudabiliter declaravit in eo, quod pro peccato populi delinquentis, ut scriptura proprie loquitur, iratus nimis tabulas, quas à Domino acceperat, ad radicem montis confregit; insuper & facinus populi delinquentis Levitarum gladio vindicavit. Mitem autem & benignum in hoc eum fuisse non dubium est, quia pro eis sæpius Dominum deprecando, iram Dei super eos venientem avertit; & à quibus aliquando lapidari potuit, pro eisdem Dominum deprecari non destitit. Hoc ad præsens de multis de veteri testamento sufficit testimonium. Sed ipse

Si non annuntiaueris impio ut ab iniquitate sua convertatur, ille quidem impius in iniquitate sua, quam operatus est, in ipsa morietur; sanguinem autem illius de manu tua requiram. Cui sententiæ nos dictum illud Doctõris egregii subiungimus. Et quid prodest non puniri suo, qui puniendus est alieno peccato? Ad Timotheum autem Paulus Apostolus apertè loquitur, dicens: *Argue, obsecra, increpa, in omni*

Ezech. 33.

2.

patientia & doctrina: sed eos qui semel & iterum admoniti facinus suum pœnitendo cognoscere, & in melius suam voluerint vitam corrigere. Cæterum de illis, qui in malo perseverare proposito, nec ad rectæ vitæ tramitem respiciendo reverti elegerint, alibi præcipit: *Increpa*

1. Tim. 4.

Tit. 1. 11. *eos dure.* Et iterum: *Cum huiusmodi nec*

1. Cor. 5.

ciam sumere. Propter hoc etiam loquitur dicens: *Inimicus vobis factus sum*

Gal. 4. 16.

rum dicens vobis. Unde & secularis Poëta: *Obsequiam, inquit, amico, veritas odium parit:* amara est enim veritas, & qui eam diligunt replentur amaritudine. Ideò & Hieronimus dicit: *Solus sedebam,*

Hier. 15.

quia amaritudine replever eam. Et quæ est ipsa amaritudo, nisi mala & non recta quorundam hominum conversatio? Quid nunc agimus, sanctissime vir, tacebimus? & dissolutioni consentiemus, ut & mansueti, & miti vocabulum acquiramus? Et quid nobis hoc ante Deum proderit, quando pro nostro silentio anima pereuntis de nostra dicitur manu perquiri? Si autem à Deo nobis creditum gregem & exhortando & increpando sæpius à diaboli laqueis & perverso voluerimus opere revocare, immites & asperi multorum ore dicemur. Sed quamvis hoc à multis, qui locum officii nostri non intelligunt, sæpè dicatur, tenenda est tamen discretio, & sanctæ Regulæ institutio; ut quæ patres instituerunt, etiam successores & filii integra libitate custodiant & observent. Nam si in aliquo à sanctorum Patrum institutione & tramite devian-

dum

Mat. 7. 22. Dominus in Evangelio sic dicit: *Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Et hoc qualiter intelligatur advertet. Ille in hoc dicto tenetur obnoxius, qui non vitio, quod est in homine malum, sed naturæ ipsius humanæ, quam Deus utique bonam condidit, iræ voluerit prærogare stimulum. Propterea & quibusdam malè convertantibus, & à se durius

1. Cor. 10. increpatis Apostolus dicit: *Ut malus essem vos castigasti.* Et de abscissione ac separatione eorum qui pœnitere nolunt ista lo-

Gal. 5. 12. quitur: *Urinam extirpantur qui vos conturbant.* De quibus & Dominus in Evangelio, ut aliis verbis loquar; si sæpius autem admonitus frater corrigi noluerit,

Mat. 18. 17. sit sibi sit ethnicus & publicanus. Quod si tacere, & delinquentem (quod dictu quoque nefas est) pro culpæ modulo non debetius arguere; cur quæso nobis per

Mat. 18. 1. istam Dominus præcipit dicens: *Gloria, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, & filius Israël peccata eorum: & illud Ezechielis:*

dum, nec pro culpæ suæ quis qualitate & opere increpandus est; quis quæso malorum hoc audit, qui nunc saltem propter supplicia terreantur, qui non quæcunque voluerit agat, & præceps feratur ad vitia? Et propterea divinæ potentie ordo & ineffabilis dispositio præcipit, ut sit in sæculo princeps, in Ecclesia Pastor & Pontifex præficiatur, & in Monasteriis pater; ut nefario operi & actibus sceleratis & impiis obistere, & contra humani generis mores perpetratum facinus distributionis & severitatis possit gladio vindicare. Sanctus Augustinus præclarus, ut optimè nosse, Ecclesie doctor, quæ in octavo civitatis Dei libro dicit adverte. Denique in disciplina nostra non tam queritur, utrum pius animus irascatur, nec utrum sit tristis, sed unde sit tristis: nec utrum timeat, sed quid timeat. Irasci enim delinquenti ut corrigatur, contristari pro afflictio ut liberetur, timere periclitanti ne pereat, nescio utrum quisquam sana consideratione reprehendere audeat. Facultas autem istius sæculi quam nobis Dominus pro necessitate & sustentatione istius transitoria vitæ, & non pro luxuria & superfluitate faciendæ suæ miseratione donare dignatus est, etiam si in toto quod non est, sufficientes esse possint, non tamen ideò assuenter & splendidè vivere, & ventri & gulæ inserviendum est, etiam si his omnibus abundemus. Prohibet enim hoc scriptura dicens: *Divitiæ si effluant, melius est cupere; Apostolus autem: Et carnis curam non feceritis in desiderio. Et castigo corpus meum & in servitatem redigo, ne forte dum aliter prædico, ipse reprober efficiar.* Propter quod & frequenter in fame & siti, & nuditate, & jejuniis sæpè asserit gloriari. Et illud in Evangelio Domini:

Psal. 16. 11.

Rom. 13.

14.

1. Cor. 9.

27.

Luc. 11.

14.

Mat. 10. 1.

1. Reg. 8.

89.

quàm hominibus. Et Dominus in Evangelio: *Videant, inquit, vestra opera bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.* Et hoc ideò, quia quodcunque bonum in nobis esse dicitur, non ex nostræ vitæ esse merito, sed Dei gratiam gratis nobis largienti tribuatur dono. Unde & Paulus Apostolus: *Providentes, inquit, bona non tantum coram Domino, sed etiam coram omnibus hominibus.* Qui alibi laudem hominum pro vana gloria declinando dicebat: *Si adhuc hominibus placerem, Christi Gal. 1. 10. servus non essem.* Beatissimus quoque Petrus Apostolorum omnium caput & Princeps, *Confitentiam & conversationem, 1. Pet. 2. inquit, habete inter gentes bonam, ut in eo quod 12. detrahant de vobis tanquam de malefactoribus, confundatur insanantes vestram in Christo bonam conversationem.* Optamus autem, & hoc ex toto cupimus affectu, mi pater, quod & tu vis, & paratus sum ut dicam, manibus in domo Dei venientes suscipere, & nostro in sinu portare & sœvere, dummodo tales sint, qui & Deo placeant, & professionem suam intelligant & custodiant. Quia non desideramus quantos sed quales habeamus, & cum quibus castè & sanctè vivamus, ita ut in proficiione perfectorum Domino placeamus. Non enim in dissoluto tepidoque vocabulo & numero, sed in sanctitate perfectorum Domini delectatur. Idcò & multi vocati, pauci verò electi. Et pusillus est græx; Cui complacuit 14. Patri vestro dare regnum. Satisque melius est cum paucis & sanctis in vitam ingredi, quàm cum plurimis tepidè & luxuriosè viventibus à sanctorum consortio segregari. Et per sanctam & angustam viam pauci ambulant, & in æternæ vitæ patria regnant; per amplam & spatiosam multi ingrediuntur, & in gehennæ profundo præcipitantur. Nos enim, sicut fundatores & Patres istius Monasterii tenuerunt, & nobis tradita dimiserunt, auxiliante Domino & tenuimus & tenemus, nec quidquid super aut minus facimus, memores illius scripturæ, quæ dicit: *Ne transgrediaris terminos antiquos Prov. 22. quos posuerunt Patres tui. Et: Qui modica spernit; paulatim decedit, ut per hæc dominos & patres nostros, qui regulam hanc secundum antiquorum normam, Deo sibi inspirante, instituerunt, in iudicio Dei non adversarios, sed patronos in omnibus habeamus. Nam etsi fortè aliquis dicat, nimis districtè nos agere, & propterea aliquos à nobis dicat exire; & pace tua loquimur, & salvo tuo charissimo nobis & Deo digno honoris privilegio dicimus, quicumque alius hoc dicit, videtur nobis Monasterium Regulam nec nosse penitus, nec intelligere; & per hoc apparet eum non nobis detrahere,*

Mat. 7. 16.

1. Cor. 2.

20. 21.

Gal. 1. 10.

1. Pet. 2.

12.

Math. 22.

14.

Luc. 11. 22.

12.

18.

Ecc. 19.

trahere, sed suam imperitiam publicare. Dicit autem sibi quisque ille quod vult, nos autem quod accipimus & didicimus tenemus, & omnes sancti qui nobiscum sunt fratres, in quorum corde divinus amor & charitatis dilectio regnat, tota mentis intentione custodiunt, & in hoc perseverare Domino se protegente & adjuvante confidunt. Nullius enim nos, in tali præsertim Dei causa, nec vituperatio frangit, nec laus, etiam si falso dicatur, elevat. Dicitur enim ab Apo-

1. Cor. 6. 1. *stolo dictum: Per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, &c.* Solum est, ut auxiliante Domino nobis pro tuis sanctis orationibus, hoc pro servorum Dei salute & propter Deum agamus, quod nobis non ad damnationem, sed ad mercedem in iudicio iusti iudicis, ipso opitulante proveniat. Nam si detractiones hominum timere voluerimus, quæ Deo sunt placita minimè faciemus. Quia sicut tunc sanctitati bene est cognitum, si quis increpet arguatque peccantem, statim odio habetur, statim ei detrahitur, statim patitur insidias. Sed consolatur nos Dominus, dicens: *Beati estis cum maledixerint vos homines propter me: gaudent & exultant, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.* Hoc tantum nos elaborare convenit, ut pro nulla alia re, nisi pro Christo sustineamus contumeliam, & detractionis causa sit Christus & maledicta perpelli pro veritate non maledici sciamus, qui eam pro salvatione eorum, qui nobis à Deo commisi sunt, omni cum fiducia prædica-

mus: nec facile his placabilem præbeamus aditum Monasterii, qui etiam omnem Ecclesie coeventum vesano ore dilaniant. Quia ut sancta scriptura loquitur: non tantum ille qui detrahit, sed etiam qui detrahentem libenter auscultat, unius reatus & culpæ esse censetur. Hæc tibi, beatissime Pater, propterea scribimus; ut scias nos nihil absque ratione gerere; sed secundum consuetudinem Monasterii huius quæ & sanctè & regulariter instituta sunt facere. Certè si aliquis consuetudinem Regulæ nostræ ferre non sustinet, non nostræ districtioni, sed suæ impudet tepidæ voluntati. Neque enim si quis claritatè solis lippitis oculis aspicere & videre non potest, ideo culpa solis, & non potiùs vitium lippitudinis & cæcitatè esse dicendum est. Quia quod Deus bene, sanctè & perfectè à sanctis & perfectis viris in hac cella sua instituit, & nunc usque teneri voluit, nullo modo nunc propter paucos & tepidos, aut vagos & pseudomonachos, qui diversorum quotidie circumveant domos, & cum Epicuro lætenter dicunt: *Manducemus & bibamus, cras enim moriemur.* In aliquo transgredi poterit, aut immutari, aut dimitti. Quia, ut sanctus ait Apostolus: *Firmum Dei fundamentum stat, etiam si sit, qui in illo malè voluntatis suæ vitio offendent & cadat, nec in aliquo vacillet, aut nutet, quod Deus omnipotens sua dextera protegit & confortat. Amen.*

Math. 5. 11. *Beati estis cum maledixerint vos homines propter me: gaudent & exultant, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.* Hoc tantum nos elaborare convenit, ut pro nulla alia re, nisi pro Christo sustineamus contumeliam, & detractionis causa sit Christus & maledicta perpelli pro veritate non maledici sciamus, qui eam pro salvatione eorum, qui nobis à Deo commisi sunt, omni cum fiducia prædica-

Explicit Eustopiæ Abbatis Epistola.

INCERTI AUCTORIS SERMO DE DECEM VIRGINIBUS.

1. **I**N lectione, quæ nobis recitata est, fratres dilectissimi, audivimus Dominum dixisse: *Simile est regnum celorum decem virginibus, quæ accepit lampadibus exierunt obviam sponse & sponsæ.* Hoc si secundum litteram tantum intelligimus, nimium durum videtur & asperum. Absit hoc à sensibus nostris, ut vel de domo cujuscunque etiam pauperis Christiani tam parvus numerus veniat ad vitam æternam. Et ideo quia nulla ratione secundum litteram intelligi debet, quia revera ipse Dominus similitudinem esse dixit, requiramus quare

quinque dictæ sunt fatuæ & quinque prudentes. Illæ enim quinque prudentes significant omnes sanctos, qui cum Christo sunt regnaturi: & è contrario illæ quinque fatuæ figuram videntur habere Christianorum, qui sine operibus bonia de solo tantum Christiano nomine gloriantur. Ideo autem fatuæ quinque, & illæ prudentes quinque dicuntur: quia quinque sensus in omnibus hominibus esse probantur, visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus: quia per istos sensus velut per quasdam januas vel fenestras aus vita, aut mors ingreditur ad animam nostram.

R r r

Cod. Regul. Tom. I.

nostram. De quibus & Propheta dixit :
 Jer. 9. 21. *Intrauit mors per fenestras vestras.* Ideo & ibi quinque virgines dicuntur prudentes, quæ istis fenestris bene utuntur; & ibi quinque fatuæ, quæ per istos quinque sensus magis mortem quam vitam excipiunt. Quomodo autem isti quinque sensus, velut quinque virgines, aut virginitatem custodiant, aut corruptioni subiaceant, diligentius requiramus. Si aliquis vir, aut aliqua mulier viderit aut filium, aut filiam, aut alienum servum, aut ancillam, & ad concupiscentiam diligenter aspexerit; corrupta est una virgo: quia per oculos, id est per fenestras corporis in secretum cordis venenum mortis intravit. Si verò aliquis sive religiosus, sive laicus homines detrahentes, sermones etiam otiosos, & cantica luxuriosa vel turpia proferentes libenter audierit, & cum delectatione placida audita susceperit; corrupta est alia virgo. Si autem non sit contentus mediocribus cibis, sed sumptuosas delicias acquirat; si semper malè loqui studeat, per iniquum gustum corrupta est alia virgo. Quod si etiam odores peregrinos, ut hominibus ad luxuriam placere possit, diligenter inquirat; quarta virgo est violata. Si verò manibus suis aut filios aut filias alienas cum delectatione propter libidinem tangere voluerit, & vestimenta nimis mollia animo voluptuosos quaesierit, jam etiam quinta virgo corrupta est. Hoc enim ordine isti quinque sensus velut quinque virgines in hominibus corrumpuntur. Et e contra, dum animæ sanctæ istos quinque sensus, id est, visum, auditum, gustum, odoratum & tactum, ab omnibus illicitis rebus refranant, linguam suam ad ea quæ sunt licita vel legitima sobriè & castè relaxant, quinque sensuum virginitatem custodiant. Ideo quinque virgines homines bonos significant; & aliæ quinque eos qui mali sunt præfigurant. Et revera, fratres charissimi, quid prodest viro vel femine, clerico vel Monacho, vel sanctimoniali, si in corpore virginitas custoditur? quando per malas concupiscentias cordis integritas violatur? Quid prodest in uno membro præferre castitatem, & in omnibus habere corruptionem? Nam & illi virgines qui agnum sequuntur, si diligenter attenditis, non propter hoc sequuntur agnum, quia solam virginitatem corporis servaverunt: denique cum dixisset:

Apoc. 14. *Hi sunt qui se cum mulieribus non inquinaverunt; secutus adjunxit: Et non est inventum in ore eorum mendacium, sine macula sunt.* Qui ergo de sola corporis virgini-

tate gloriantur, diligenter attendant, quia si mendacium diligunt, cum illis sanctis virginibus Christum sequi non poterunt. Nulla ergo virgo de sola corporis virginitate præsumat; quia si inobediens fuerit aut linguosa, ab illo thalamo sponsi caelestis se noverit excludendam. Cum ergo virgo centesimum gradum teneat, & mulier conjugata tricesimum; melior tamen est casta & humilis conjugata, quam virgo superba. Illa enim castè & humiliter marito serviens tricesimum gradum possidet; virgini superbæ nec unus remanebit: & utriusque impletur quod ait Psalmista: *Tu populum humilem salvum facies, & oculos superborum humiliabis.* Et 28. quia totam Ecclesiam Catholicam beatus Apostolus virginem vocavit, non solas in ea considerans corpore virgines, sed incorruptas omnium desiderans mentes, ita dicit: *Aptari vos uni viro, virginem s. Cor. 11. castam exhibere Christo.* Non solum sanctimonialium, sed etiam omnium virorum vel mulierum animæ, si & castitatem in corpore, & in illis suprascriptis quinque sensibus virginitatem concorditer servare voluerunt, sponas se Christi esse non dubitent. Non enim corporum, sed animarum sponsus intelligendus est Christus. Et ideò, fratres charissimi, tam viri quam femine, tam pueri quam puellæ: si virginitatem usque ad nuptias servant, & per istos quinque sensus, id est visum, auditum, gustum, odoratum, vel tactum, dum eis bene utuntur, suas animas non corrumpunt, in die iudicii apertis januis ad æternum sponsi thalamum feliciter merebuntur intrare. Illi verò, qui & corpora sua ante nuptias adulterina conjunctione corrumpunt, & postea per totam vitam suam malè vivendo, malè audiendo, malè loquendo, animas suas violare non desunt; si eis dignæ fructus poenitentiae non subvenerit, clausis januis sine causa clamabunt: *Domine, Domine aperi Mech. 25. nobis.* Et audire merebuntur: *Amen dicit 11. vobis, nescio vos unde sitis.* Hæc ergo, ^{ibidem.} fratres, si & clerici, & laici, & Monachi, & sanctimoniales, & in conjugis positi fideliter & diligenter attendimus, & cum castitate corporis etiam integritatem cordis auxiliante Domino custodimus, non cum factis proiciemur in tenebras exteriores; sed cum sapientibus ad spirituales nuptias introibimus, si audire merebimur: *Ecce serve hanc & fidelis, Math. 25. intra in gaudium Domini tui.* Quod ipse præstare dignetur.

ITEM

ITEM SEQUITUR EJUSDEM.

IN lectione Evangelica, quæ nobis de decem virginibus recitata est, fratres dilectissimi, dictum est quod omnes virginibus ornauerunt lampades suas, sed fatue non habuerunt oleum lampadibus necessarium. Prudentes verò sumpturunt oleum in vase suis. *Metam autem faciente sponso, dormierunt & dormierunt omnes. Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. Tunc surrexerunt omnes virginibus illa, & ornauerunt lampades suas. Et cum saturarum virginum lampades extinguerentur, rogaverunt reliquas virginibus, ut darent de oleo suo: & illæ responderunt: Ne forte non sufficiat nobis & vobis: sed ite potius ad vendentes & emite vobis. Dum autem irent emere, venit sponso, & que parata erant introierunt cum illo ad nuptias, & clausa est janua. Veniunt postea reliquæ virginibus & dixerunt: Domine aperi nobis. Quibus responsum est: Nescio vos unde sitis. Quid autem ista significant, fratres charissimi, secundum quod in antiquorum patrum expositione legitur breviter charitati vestræ suggerimus. Non ideo dicitur sunt quinque virginibus, quia tam parvus numerus futurus sit in vita æterna; sed propter quinque sensus, per quos aut mors aut vita ingreditur ad animam nostram; quibus aut male utimur & corrumpimur; aut certè bene utentes virginitatem animæ custodimus. Illud quod ait: *Sponso metam faciente dormierunt & dormierunt omnes*: Somnus ille mortem significavit. Denique sic ait Apostolus: *De dormientibus autem nolo vos ignorare fratres. Media nox quando clamor magnus factus est; significat diem iudicii. Propter ignorantiam dictum est: media nox; quia nemo scit quando aut qua hora dies iudicii veniat. Quod autem omnes virginibus ornauerunt lampades suas, & illæ fatuæ habuerunt oleum, sed tam parum fuit, ut eis sufficere non potuisset: denique statim extingui cœperunt. Unde quantum possumus cum Dei adiutorio laborare debemus, fratres dilectissimi, ut quoniam in oleo misericordia vel charitas intelligitur, tantum reponamus in vasis animarum nostrarum, quantum nobis sufficiat in æternum. Nemini sufficit parum, fratres charissimi; nisi fortè pro paupertate plus dare non praveat. Plena animæ lucerna opus est, ut per charitatis oleum lumen nostrum luceat in æternum. Cui Deus dedit largiorem substantiam, quantum potest laxet manum ad elemosynam, nea credat quod ei possit sufficere parum; sed consideret unusquisque**

Cod. Regal. Tom. I.

ex eo tempore quo sapere cœpit, quantum debeat pro his quæ malè cogitavit, quæ malè locutus vel malè operatus est: attendat multitudinem peccatorum, & singulorum pretia diligenter appendat: videat quantum pro mendaciis, pro juramentis, pro perjuriis, pro maledictis, pro detractionibus, pro ebrietate, pro gula atque luxuria, pro cupiditate, pro invidia, pro superbia, pro cogitationibus sordidis, pro sermonibus otiosis. Consideret ergo unusquisque ista omnia & his similia, quæ nec numerari possunt; & tunc agnoscat quantas eum elemosynas oporteat exercere. Cum enim etiam si totum demus, nisi præponderavit Deus misericordiam, redimere cuncta peccata non valeamus, vel humiliter contrito & compuncto corde quantum possumus cum Dei adiutorio laboremus: & non pro laude humana, sed pro Dei amore & vitæ æternæ contemplatione faciamus. Quod autem dixerunt virginibus fatuæ sapientibus: *Dare nobis de oleo vestro. Et illæ responderunt: Ne forte non sufficiat nobis; hoc pro timore humiliter dictum est: quia terror & tanta examinatio erit in die iudicii; ut etiam illi qui oleum misericordie se intelligunt abundantius præparasse, metuant ne eis non possit ad omnia peccata redimenda sufficere. Illud verò quod dictum est: *Ite potius ad vendentes, & emite vobis: potest hoc de pauperibus intelligi: ipsi enim sunt negotiatores, qui oleum animarum lampadibus necessarium vendunt. Per ipsos enim hoc negotium Christus exercere consuevit: in ipsis enim accipit terrena, ut reddat cælestia; accipit caduca repensaturæ æterna. Denique sic ipse dixit: *Quandiu fecistis uni ex micimis istis, mihi fecistis. Lampades autem animæ intelliguntur. Vasa verò illa, ubi oleum jubentur habere, quid aliud significat, nisi intus in conscientia bona opera recondere? Et quia bona opera alii faciunt pro Dei amore, alii verò pro cupiditate laudis humanæ, virginibus illæ fatuæ & quod in corpore virginibus erant, & quod vigiliis, Psalmis, lectionibus vel orationibus se exercebant, totum hoc pro laude humana, non pro Deo, vel pro æternæ beatitudinis faciebant: ideo morte interveniente, ubi eis cessavit laus hominum, simul illis defecit oleum. Nam illud quod eis dictum est: *Ite potius ad vendentes & emite vobis, potest & sic accipi, ut vendentes intelligantur adulatores, qui factis laudibus eos qui opera bona pro humana gloria****

R r r a

gloria facere videntur, extollunt. Denique qui pro vana laude boni aliquid facit, si cum nemo laudaverit, omnino non facit. Unde intelligitur quod omnes qui laudes humanas accipere cupiunt, quod in opera Dei exercere videntur, humanis attentionibus vendunt, accipientes vanam laudem, & præmia æterna perdentes. Illæ autem virgines, quæ oleum habuerunt in vasis suis omne opus bonum intus in conscientia posuerunt: quia hoc non pro laude humana, sed pro misericordia divina fecerunt. Hæc ergo fideliter cogitantes, fratres charissimi, quia parabola ista ad universam Ecclesiam pertinet; qui non possunt fervere virginitatem carnis, custodiant cordis: ut si ad coronam Martyrum sive Virginum non potuerint pervenire, vel omnium peccatorum indulgentiam mereantur accipere. Virgines verò, qui integritatem corporis Deo auxiliante custodiunt, totis viribus cum Dei adjutorio laborare contendant verbositatem fugere, detractionem veluti diaboli venena respicere, invidia vel superbix morbum quasi antiqui hostis gladium pertimescere, obedientiam humiliter retinere, nunquam senioris præcepta contemnere, lectioni & orationi insistere, si infirmitas non prohibet, ad vigiliis cum omni alacritate consurgere: sive in Ecclesia, sive in convivio, sive in aliquolibet loco semper quod ad obedientiam vel ad humilitatem pertinet studeant ex ore proferre: si tristem viderint, consolentur; si inobedientem agnoverint, castigare non cessent. Et quia in omni professione & boni inveniuntur & mali; & in Ecclesia Christi, quæ nunc aræ similis est, non solum triticum, sed etiam palea reperitur; & ibi inveniuntur, quod pejus est, non solum laici, sed etiam & clerici, & Monachi, vel sanctimoniales, ita negligentes & tepidi, ut non velut spiritales apes dulcia animarum mella efficiant, sed velut crudelissimæ vespæ, venenatis linguæ aculeis fratrum vel fororum corda percuciant; isti tales non adjutores Christi, sed defensores diaboli esse probantur. Qui si fortè viderint fratrem vel sororem contra seniore[m] superbum existere, non solum student mitigare, sed malignis sermonibus ad majorem cum furorem conantur accendere; dicentes quod hæc non possit nec debeat dicitus sustinere. Hortatur etiam ut ita senioribus suis cum grandi amaritudine aut furore respondeant, ut ipsos seniores pœniteat, quod eos paterna pietate admonere vel castigare voluerint. Sed quia in omni proposito, sicut jam diximus, non solum sunt adjutores seu mi-

nistri diaboli, sed Dei, & vasa Christi, & justitiæ defensores; quoscumque adjutores diaboli ad inobedientiam vel superbiam calida suffratione succendunt, adjutores Christi blanda ahortatione & sancto ac salubri consilio revocare contendunt. Illi venena, isti antidotum; illi faciunt vulnera, isti procurant medicamenta: illi perditionem, isti salutem; illi furorem, isti mansuetudinem; illi superbiam, isti humilitatem docent, illi injuriam, isti patientiam; illi odium, isti charitatem. Si quantumlibet faciant mali, plus tamen prævalent Christi medicamenta, quam diaboli vulnera. Illi enim qui in clero, vel in Monasterio positi & se & alios ad superbiam erigunt, velut pharetra sagittis diaboli plene simplicium corda percute, & omnem in eis humilitatem vel mansuetudinem conantur extinguere. Sed quia Deo propitio in medio palearum invenitur & triticum, & animæ sanctæ, quæ velut amaritia Christi spiritalibus antidotis plene esse probantur; quidquid illi vulneraverint cælestibus medicamentis curare non desinant, dicentes cuicumque superbo: Noli superbare frater; quia scriptum est: *Deus superbis sufficit.* Noli irasci; quia scriptum est: *Ira in suo impetu requiescit.* Et iterum: *Ira viri justitiam Dei non operatur.* Si fortè inobedientem viderint, blande & humiliter dicant: Noli esse inobediens frater; quia scriptum est: *Obedientia super sacrificium.* Et Paulus clamat: *Obedite Præpositis vestris, & subjacete eis; quia ipsi pervigilant tanquam rationem pro animabus vestris redditori.* Istæ animæ Deo plene si tepidum aut negligentem viderint, velut de spiritali armario, id est, de corde bono prolatis medicamentis ad compunctionem conantur accendere. Si detrahentem vel murmurantem viderint, dicunt ei illud beati Apostoli: *Neque murmuraveritis, sicut quidam ex ipsis murmuraverunt, & perierunt ab exterioribus.* Neque detrahatis, quia scriptum est: *Qui detrahit fratri suo eradicatur.* Et per hanc sanctam admonitionem à malloquio deterrentes, ad laudandum eos incipiunt provocare. Si verbosum vel contentiosum agnoverint, medicamentum taciturnitatis adponunt, dicentes illi quod scriptum est: *Audi Israël. & tace.* Et illud quod de Domino Salvatore prophetatum est: *Sunt agnus coram sœdente se non aperuit os suum.* Et illud: *Omne verbum strisum quod locuti fuerint homines, reddent de eo rationem in die judicii.* Talibus ergo & his similibus medicamentis quidquid vasa diaboli studuerint vulnerare, vasa Christi conantur ad-

lanata-

sanitatem reducere. Sive ergo clericus, sive Monachus, sive sanctimonialis consideret conscientiam suam; & si bene loquendo adiutorem Christi & defensorem justitiæ se esse cognoscit; gaudeat & Deo gratias agat, & ipso auxiliante perseveret usque in finem: quia non qui cœperit, sed qui perseveraverit salvus erit. Qui verò per superbiam, per inobedientiam vel invidiam adiutorem vel vicarium diaboli esse se sentit; doleat de præterito, caveat de futuro, & per humilitatem construat quod superbiz tyrannide destruxerat; quod iracundia succenderat, mitiget mansuetudo; quod malitia vel inobedientia exasperaverat, charitatis dulcedo componat: & dum adhuc anima illa tenebrosa, quæ diabolo servire consueverat, in isto mortali cor-

pore retinetur, remedium sibi in diem necessitatis adquirat: ut de sinistra translatus ad dexteram cum ovibus Christi mereatur audire: *Venite benedicti, percipite regnum, quod vobis paratum est, ab origine mundi.* Et licet hæc ita sint, fratres hoc tamen oportet, ut nec boni de sanctis meritis extollantur; nec illi qui mali fuerint, nimis desperatione frangantur: sed & illi humiliter perseverent in bonis, & isti cito corrigantur à malis; ut eùm dies judicii venerit, & bonos coronare possit vita integra, & malos valeat excusare correcta: præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit & regnat Deus in sæcula seculorum. Amen.

Explicit sermo de X. Virginibus.

DIVERSÆ LECTIONES

Ad aliquas Regulas cum MSS. post editionem collatas

A
LUCA HOLSTENIO.

Regula SS. Serapionis, Macarii, Paphnutii & alterius Macarii.

Reperum est antiquissimum Exemplar in Codice Vaticano 3543. ex
quo cum excusis jam foliis collato hæc diversitates annotatae sunt.

- Paginâ 9. In *titulo*, post nomina quatuor Patrum, additur *Abbatum*.
- Pag. 11. Cap. 1. Lin. 1. *Sedentibus nobis* MS. *Residentibus*.
Lin. 3. *distribueret* MS. *tribueret*.
- Cap. 2. Lin. 2. post *multorum* MS. addit *hominum*.
Ibid. *ad vitam* MS. *interferit bestia*.
Lin. 7. post *Nec* MS. addit *tamen*: idemque 2. & 3. Caput
in unum conjungit.
- Pag. 12. Cap. 5. Lin. 3. *conscripta sunt*, pro *sunt* MS. habet *placuerunt*.
Cap. 6. Lin. 8. post *ne* MS. addit *fortè*.
Cap. 7. quod in Codice Vaticano *quartum* numeratur,
Lin. 16. *humiliter* MS. *legit humilitate*.
Lin. 20. *parati estote* MS. habet *paratus sit*.
Lin. 27. *behlomala* MS. addit *continua*.
Lin. 37. post *primo* MS. addit *ante omnia*.
Lin. 43. *tenet* MS. legit *teneat*.
Lin. 52. post *moverit* MS. addit *se*.
- Cap. 8. quod in MS. *quantum* est,
Lin. 3. pro *Et* MS. habet *ut*.
Ibid. post *venientibus* MS. addit *nec ipse oudeat cum venientibus*.
Pag. 13. Lin. 18. post *alicujus* MS. addit *ibi*.
Lin. 19. *proferatur* MS. legit *recitetur*.
- Cap. 9. quod in Codice Vaticano *sextum* est,
Lin. 1. *jejunorum* MS. habet *jejuniorum*.
- Cap. 11. quod in MS. *octavum* est,
Lin. 3. post *præcipit* MS. addit *dicens*.
Lin. 7. *quod si infirmus est animo* MS. legit *quod si firmus
est corpore*.
- Cap. 12. quod in MS. *nonum* est,
post illa verba *cituli fratres præveniant* MS. addit
iste ordo tenentur.
Lin. 4. illa verba *Et decernere debet ille* in MS. non habentur.
Lin. 5. pro *quomodo* MS. habet *qualis*.
Lin. 14. post vocem *gradum* MS. addit *sibi*.
Lin. 23. *meruit* MS. legit *meruerit*.
- Cap. 13. In *titulo*, post verbum *obtineant* MS. addit *item*.
Lin. 4. post *nec* MS. addit *hoc*.
Lin. 8. post verbum *recipere* MS. adjungit *Et non solum non
recipere*.
Lin. 14. quæ ponuntur post verbum *suscipiat* usque ad illa
verba *ille verò Et*, Lineâ 24. non habentur in
Codice Vaticano.
- Pag. 14. Lin. 7. pro *ex his* MS. habet *his*.
Lin. 9.

Pag. 14. Cap. 13. Lin. 9. pro *d Patre* MS. legit *ab qui eo praest.* Et in hoc definit, quòd & Vaticanus tria ultima capita non agnoscit.

Regula S. Pachomii Abbatis Tabennensis,

Pag. 22. In *titulo*, post vocem *Pachomii* addit MS. *hominis Dei ab Angelo tradita.*

Pag. 25. In *Præfatione*,

§. 1. Lin. 14. *Canobo* quod ex Vaticano legit *Canopo.*

Lin. 22. *ad eos* MS. legit *d Deo.*

Lin. 24. *fuerat* MS. legit *venerat.*

§. 2. Lin. 16. post vocem *Còvisti* MS. Cassinense & Vaticanum addunt *silia ejus.*

Lin. 25. *Præposito* Cassinense MS. *qui super eos constitutus est.*

Lin. 30. post illa verba *per ordinem* MS. Vaticanum addit *Explicit Prologus.* Et quod hic sequitur §. 3. in Vaticano primus numeratur. Cassinensis verò Codex hic omittit 7. §§. seu capitula sequentia, & in principio Regulae ponit.

§. 5. Lin. 1. pro voce *ministrorum* MS. Vat. legit *miris*, & mox particulam *Et* non agnoscit.

Lin. 18. post *biduum* MS. Vat. legit *in biduo.*

Pag. 26. §. 9. Lin. 1. *dicitur* MS. Cassin. legit *dicuntur.*

Lin. 5. *involvunt* idem legit *involveute.*

In *Regula*,

Cap. 6. Lin. 2. *quidpiam* volvens idem legit *revolvens*: &

Lin. 3. pro *siuente* legit *siuatur.*

Cap. 8. Lin. 5. pro voce *vinculum* MSS. Cassin. & Vat. legunt. *cingulū.*

Cap. 9. Lin. 2. *Unam* Vatic. legit *primam.*

Cap. 10. Lin. 3. *tres orationes* Vatic. legit *tertiam orationem.*

Pag. 27. Cap. 23. Lin. 5. post *unum* Vatic. addit *mandatum.*

Cap. 31. Lin. 7. *donec alius surgat de vescentibus* Vatic. legit *donec alii surgant à mensa.*

Cap. 32. Lin. 1. *comedendam* Vat. legit *comedendum.*

Pag. 28. Cap. 36. Lin. 2. pro *Et congregat* Vat. habet *dum congregantur.*

Cap. 37. Lin. 2. *tragematia* Vat. legit *dulcianina.*

Cap. 41. Lin. 8. pro *accipient* Vat. legit *accipiant*: tum addit *Et se ministrarent ei.*

Cap. 42. Lin. 8. pro *agrotantibus* Vat. legit *agrotanti.*

Cap. 44. Lin. 2. Vatican. non habet illa verba *ministrantibus Et*, sed pro illis ponit *fratribus.*

Cap. 47. Lin. 1. pro *concessione* Vat. habet *concessū.*

Cap. 49. Lin. 14. *si enim* Vat. legit *si eum.*

Pag. 29. Cap. 53. Lin. 10. pro *ejus* Vat. legit *ei.*

Cap. 60. Lin. 2. *qua scripta sunt* Vat. legit *qua sancta sunt.*

Pag. 30. Cap. 84. Lin. 3. pro voce *foras* Vat. habet *procedendi.*

Pag. 31. Cap. 97. Lin. 4. *Et deterius accipiens* Vatic. omisso *Et* legit *deterius accipiet.*

Cap. 109. Lin. 1. *Sub* Vatican. legit *super*: &

Lin. 2. pro *tegmine* legit *timone.*

Cap. 112. Lin. 7. *alteram* Vat. legit *alterius.*

Cap. 113. Lin. 1. *Commendatum etiam aliquid à germano Et c.* Vatic. legit *Commendatum aliquid, etiam à germano Et c.*

Pag. 32. Cap. 118. Lin. 2. post *disciplina* Vat. addit *tenenda*, & tollit vocem *autem*, & pro *solvit* legit *solvet*, &

Lin. 3. post vocem *funiculum* adjungit *nec moveat navigium.*

Cap. 122. Lin. 4. *reminent* Vatic. *ruminent.*

Cap. 134. Lin. 1. *Lotum* Cassinens. MS. *Lutum.*

Cap. 135. Lin. 2. *distincti* Cassin. MS. legit *discinli*: &

Lin. 3. post illa verba *in vescendi loco* addit hæc *dimissis manibus Et humiliato corde, emendaturos se promittentes, vitam de qua arguantur, Et veniam deprecantes.*

Cap. 136. Lin. 1. *commonitione* Cassin. MS. legit *communione.*

Cap.

- Pag. 12. Cap. 139. Lin. 5. pro *Et* Cassinenf. legit *aut* : &
 Lin. 9. ante verbum *stabit* ponit *Et*.
- Pag. 33. post caput 141. Cassinenf. MS. duo alia capitula subjungit : prius de Puel-
 larum disciplina, quod nos exhibemus in Regulis Sanctimonialium pag.
 404. non enim est Pachomii. Incipit autem id capitulum : *Nemo ad eas*
vadat &c. Secundum verò capitulum, quod hic ponit Cassinenf. MS.
 est id, quod nos referimus infra pag. 36. incipiens : *Quicumque de his*
mandatis &c.
 Post titulum : *Præcepta & Instituta P. N. Pachomii &c.*
- Cap. 143. Lin. 5. post vocem *anima* Cassinenf. addit *conversorum.*
 Lin. 4. post conjunctionem *Et* initiò versùs positam Cassinenf.
 addit *sic* : tum sub finem versùs *Et* mutat in *ut.*
- Cap. 145. Lin. 3. *altera* Cassin. legit *postera.*
 Cap. 147. Lin. 4. post *quod si* Cassin. addit *quid.*
 Cap. 148. Lin. 2. *expansum* Cassin. legit *opansum* : & post verbum
invenit addit nomen *dies* : mox post vocem *Do-*
minus addit *vestimenti.*
- Cap. 149. Lin. 2. pro verbo *portet* Cassin. legit *ponitur* : &
 Lin. 4. post illa verba *in vescendi loco* hæc adjungit : *Si au-*
tem in furto fueris deprehensus, triginta Et novem
verberabunt eum ; Et foris dabunt ei edere tantum
panem Et aquam ; Et opertum cinere Et cilicio per
singula orationum tempora cogent eum agere peniten-
tiam. Eodem lex in fugitivis observabitur.
- Cap. 153. Lin. 5. post illa verba *reus non erit* Cassinenf. MS. addit
peccati.
- Cap. 154. Hoc capitulum sic habetur in MS. Cassinenf. : *Si in domo sua*
Præpositus viderit delinquentem, Et non statim increpaverit,
nec multaverit &c.
- Pag. 34. Cap. 159. Lin. 16. *ne negligat* Vat. habet *non negligat* : & mox
 Lin. 17. pro *ut vincatur* habet *nec vincatur.*
 Lin. 25. *Sermonem ducat* Cassin. & Vat. legunt *Sermonem ducatur.*
 Lin. 31. post *sententiam* uterque MS. addit *veram,*
 Lin. 34. ante *gloria* uterque MS. addit *inanis.*
 Lin. 70. *Ethnicorum* ambo MSS. legunt *iniquorum* : & mox
 Lin. 71. pro *ramorum* legunt *filiorum.*
 Quæ deinceps habentur post caput 159. in MS. Vat. non comparent.
- Pag. 35. Cap. 163. Lin. 7. post illa verba *ante fores* Cassin. addit *à triginta Et*
novem.
- Cap. 165. Lin. 3. *perfricta frontis* Cassin. legit *perfecta atatis.*
 Cap. 172. Lin. 4. pro *ipse* Cassin. legit *per se.*
 Cap. 173. Lin. 1. pro *saltem* Cassin. legit *autem.*
 Cap. 176. Lin. 2. post *Et* Cassin. addit *apud* : &
 Lin. 10. pro *operis sui* legit *opusque peccati sui.*
- Pag. 36. Cap. 181. Lin. 3. post vocabulum *fratres* Cassin. addit *pro peccatis san-*
gulis.
- Cap. 182. Lin. 3. pro *fratris* Cassin. habet *fratrum.*
 Cap. 183. Lin. 2. pro illis verbis *vel alterius domus fratrem* Cassinenf.
 habet *vel ab alterius domus fratre* : &
 Lin. 4. pro *postulare* legit *postulaverit.*
- Cap. 187. Lin. 3. *celebrabunt* Cassin. *celebraverint.*
 Cap. 190. Lin. 9. post vocem *diutius* Cassin. addit *rum* : &
 Cap. 190. Lin. 12. ante conjunctionem *Et* addit *ut.*
- Cap. 192. Lin. 3. *deferet* Cassin. legit *deferentur.*
 Lin. 4. pro *cella* Cassin. legit *vestium* : & mox post verbum
introducendi adjungit *illis.*

INDICULUS DECLARATORIUS

Vocum inusitatorum, usurpatarum in
Regulis Patrum.

- A**horratio, *Regula Magistri cap. 8. pag. 238. part. 2.* Videtur significare honorem internum alicujus cognitionis non bonæ menti oblatæ.
- Æquivocus**, *Prolog. Reg. Solitar. pag. 292. part. 2.* Qui eodem nomine vocatur. Nam utrique, tam auctori Regule, quam ei, cui ex nuncupata est, commune nomen erat GRIMLAICUS.
- Allelujaticum**, *S. Aurelian. in ordine psallendi, pag. 377. part. 3.* Videtur esse pars quedam Officii divini, in qua iterabatur ALLELUJA.
- Ambascia**, *Regul. S. Columb. cap. 10. pag. 178. part. 2.* Legatio, uti & Legati *Ambasciatores* dicuntur, de quo verbo vide *Vossium de vitiis sermonis, pag. 175. & 176.*
- Ambrosianus**, *Regul. S. Benedicti cap. 9. pag. 121. part. 2.* Hymnus, vel à sancto Ambrosio compositus, vel ab aliis ad ejus imitationem. Vide *Menard. ad Concord. Regularum, pag. 344.*
- Analogum**, *Regul. S. Benedicti cap. 9. pag. 121. part. 2.* Pulpitum sive suggestus, ex quo legitur. Vide *Menard. ad Concord. Reg. pag. 344. & Sonnerus in Gloss. addito ad Anglicana historia. Script. decem.*
- Aposphragismus**, *Regul. Solitar. cap. 15. pag. 303. part. 2.* *Præcipiat Episcopus ostium retrusionis cellula Aposphragismo suo sigillare, &c.* Vox græca ἀποσφραγισμός significans impressionem sigilli.
- Bacellus**, *Reg. S. Pachonii cap. 81. pag. 30. part. 1.* pro bacillo sive baculo.
- Baum**, *In Testim. Epist. S. Pachm. pag. 37. & 38. part. 1.* Lingua Ægyptiorum Monasterii nomen. *Geomad. Massil. & Cyrill. relati ibid.*
- Bebrinum** vestimentum, *In Recop. Reg. S. Casar. cap. 7. pag. 361. part. 3.* Vestis è pelle castorina; nam castorem animal alio vocabulo dici *bebrum*, docet Scholiastes *Juvenalis* ad illud *Satyr. 12.*
imitans Castora, qui se
Eunuchum ipse facit.
- Biberes**, *Regula S. Benedicti cap. 35. pag. 126. part. 2. & alia Regula alibi.* significat liquoris haustus, sive sorbitiones; unde permitti dicuntur singuli *biberes*, aut tres *biberes*. Vita *S. Popponis Abbatis* cap. XXX. §. 51. *Descendens inde charitatis vestigia suis reliquit, singulisque tricenos dies singulos dari biberes præcepit.* Hoc est (ut interpretatur *Vossius de vit. serm.*) vini scyphos.
- Bibituria**, *Regula S. Aureliani, in ordine convivii pag. 374. part. 3.* Sorbitio, sive haustus. Vide supra vocem *Biberes*.
- Birrus Amicularis**, *in Teñamento S. Casar. pag. 367. part. 3. & Regula S. Isidori cap. 13. pag. 194. part. 2.* Ex quibus locis apparet, *Birrum* fuisse vestimenti genus Monachis interdictum ob sui pretium, aut molliorem. Vide *Menard. ad Cons. Reg. pag. 904. & Vossium de vit. serm. pag. 122.*

- Bifaccie**, *Regul. Magistri cap. 1. pag. 232. part. 2.* fuot mentie duās peras habentes.
- Bracile**, *Regul. S. Benedicti cap. 55. pag. 131. part. 2.* Numerator in suppellectili monastica: quid sit expoit sanctus Isidorus ex Casliano, sic scribens *Orig. lib. 19. cap. 33. Redimiculum est, quod succinctorium, sive Bracile muncupamus, quod dividens per cervicem, & à lateribus colli divisum (lege demissum) utrarumque alarum finem ambit, atque hinc inde succingit, &c. Vide Menard. ad Conc. Regul. pag. 894.*
- Bracifiatorium**, *Regul. Cujusdam cap. 12. pag. 400. part. 3. Similiter, & qua braci-* fiatorium ad cervicem faciendum inhabitaverit, &c. Officina, io qua cervisia seu zythum conficitur, à nomine *Bratium* sive *Brafium*, quod veteri Germanorum idiomate significat *borderum* ex madido torrefactum. *Vide Menard. ad Conc. Reg. pag. 1042.*
- Caldellus**, *In Recop. Reg. S. Casar. cap. 16. pag. 362. part. 3. Vasculum potorium* cervisie, aut zythi: nam distinguit *caldellum* à mero *Reg. Mag. cap. 27. Vide Menard. ad Conc. Reg. pag. 715.* Videur idem esse *Caldu*, cujus mentio fit in *Reg. Magist. cap. 27. pag. 257. part. 2.*
- Campantes**, reponi debet io *cap. 56. Regula Magist. pag. 270. part. 2. lin. 2. pro cantantes*, quod ibi legitur *perperam*, ut dudum monuit doctissimus *Menard. ad Conc. Reg. pag. 850.* Est autem *campare*, ut idem ibid. & *Gloss. Isidori* docet, id ipsum quod *stetere*, deductum nimirum à Græce *καμπάνη*.
- Capitale**, *Regul. S. Benedicti cap. 55. pag. 131. part. 2.* Pulvinum cui caput jacentis incumbit: Cervical. *Vide Menard. ad Conc. Reg. pag. 893. & Voss. de vit. fern. pag. 370.*
- Caucellus**, *Regula Magist. cap. 27. pag. 257. part. 2.* Genus poculi certæ mensuræ, diminutivum à *Caupo* voce usitata Spartano, & Ennodio. *Vide Menard. ad Conc. Reg. pag. 828.* Vide etiam, *Rosweidum in Onomastico pag. 1014.* qui docet fuisse vas ligneum, ubi non exprimitur alia materia.
- Chorz**, *Regula S. Donati cap. 75. pag. 391. part. 3.* Videtur esse distinctiones Psalmorum, singulæ Psalmos plures continentes, ut fuot nostri Nocturni in Officio Romano.
- Chrismal** sive *Chrimale*, *In Penit. S. Columb. seu Reg. cap. 10. pag. 175. part. 2.* Velum, sive fascia, qua froos chrimate ab Episcopo inunctorum ligabatur. *Ordo Romanus: Deportantur ipsi Infantes ante Pontificem, & dat singulis stolam candidam, & Chrimale.* Usus erat Christianorum in Anglia, ubi S. Columbanus, custodire religiosè velum illud, quo fasciati in Confirmatione fuerant, & qui negligenter, pœna afficiebantur. *Beda in Penit. cap. 13. Qui in plebem suam Chrimal perdiderit & non invenerit, quadraginta dies paniteat. Vide Vocabularium Dominici Magri pag. 66.*
- Cicendelus**, *Regul. Mag. cap. 29. pag. 259. part. 3.* Idem quod *Cicendela* multis Scriptoribus Ecclésiasticis usurpatum vocabulum ad significandam lampadem pensilem. *Vide Vossium de vit. fern. pag. 382. & Vacq. Magri pag. 62.*
- Cingella**, *Reg. S. Donati cap. 65. pag. 390. part. 3.* Diminutivum à *Cingula*.
- Circellum**, *Regula Magist. cap. 95. pag. 291. part. 2.* Est annulus simellæ januæ inferius, quem movet is, qui sibi januam vult aperiri. *Menard. ad Conc. Regul. pag. 1038.*
- Collecta**, *Regula S. Pachomii cap. 9. pag. 26. & iterum cap. 132. pag. 32. & cap. 141. pag. 33. part. 1. Reg. com. S. Fruilos. cap. 13. pag. 215. part. 2.* Est congregatio fratrum in locum unum, qui ipse locus *Collecta* quoque vocabatur, ut patet ex *cap. 132. Reg. S. Pachom.*
- Confessio**, *Reg. S. Aurel. cap. 4. pag. 150. part. 2.* *De capillis illius in confessionem mittatur, ut ei in testimonio sit; hoc est: intra capsam sacrarum reliquiarum reponatur.* Est enim *confessio*, (ut observat *Menard. ad Conc. Reg. pag. 980.*) *capsa*, seu *tabernaculum* ex auro, vel argento, vel alia quavis pretiosa materia in honorem alicujus Sancti fabricarum, & probat ex multis locis *Anastasi Bibliothecarii*, nimirum ad honorificè conservandas ejus Sancti reliquias. Inde contento denominante continentem, Romæ *confessio* sancti Petri dicitur *facellum*, intra quod venerandæ ejus reliquie continentur.

- Corticula**, *Reg. Mourch. S. Fruituosi cap. 16. pag. 205. part. 2.* Locus, in quo recludebantur Monachi poenitentes.
- Curfus**, *Reg. Cujusdam cap. 2. pag. 395. part. 3. & alii alibi sapē.* Id quod vulgò dicitur divinum Officium penso diurno perfolvendum. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 78. & 1031.*
- Cuspis**, *Reg. Mag. cap. 81. pag. 278. part. 2.* Lignum fandalium è glòssis veteribus. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 922.*
- Decania**, *Reg. S. Bened. cap. 21. pag. 123. part. 2.* Numerus decem Monachorum uni subiectus, qui *Decanus* vocatur, antiquioribus Latinis *Decurio*. *Decania* in *Reg. Mag. cap. 11. pag. 243. part. 2.* *Decada* dicitur.
- Diptychum**, *Regula Magist. cap. 93. pag. 288. part. 2.* Tabella duas plicas habens, in qua scribebantur nomina Monachorum. Vide *Anomasticu Rosweidi pag. 1016.*
- Directaneum vel Directaneus**, *Reg. S. Casarii cap. 21. pag. 146. part. 2. Reg. S. Aureliani de ordine psalendi pag. 373. & 374. part. 3.* Videtur esse pars Officii divini, quæ à stantibus recitatur: quare viderit *Vossius de vit. ferm. pag. 409.* quo fundamento dicat, esse id quo dirigitur vita monastica; nam loca, quæ citat, quæ citat, id minime suadent.
- Discoferæ**, *Epist. S. Casar. ad Oratorium Abbatissam. pag. 366. part. 3.* Ministræ mensarum, quæ discos ferunt.
- Ebiymii Locus**, *Regula S. Pachomii cap. 14. pag. 26. part. 1.* *Ebiymius* vel *Ebiymium* videtur esse vox Ægyptia; porro lingua Ægyptia, sive Coptica posterior à temporibus Alexandri cum è Græca lere corrupta sit, ut etiam ejus characteres indicant, credibile est, vocem *Ebiymius* è Græco *ἐπιψαλτης*, aut fortè etiam *ἐπιψαλτης* detortam, notione semè simili ejus, quæ vocabulo Latino *Præcentor*, sive *Cantor* subijcitur. Fuisse autem in Pachomianorum Psalmos cantantium choro locum proprium ejus, cui incumbat ex officio præcere cantaturos, & tonum dare, ex similitudine cæterum usû etiam hodierno non est inverisimile. Accipere igitur possumus *Ebiymii* locum præ sede, vel pulpito Præcentoris, donec aliud aliunde alluagat certius.
- Exagiliarius**, *Reg. Mag. cap. 91. pag. 286. part. 2.* Existimat *Menard. ad Conc. Reg. pag. 297.* legendum *Exagellario*, ut significetur distributor *Exagellarum*, quæ erant munera à morituris legata clientibus, aut amicis, prout intelligitur ex *Ennodio. in vita S. Epiphan. Ticinens.* quem ait sententiam se brevi moriturum munera Sacerdotibus tribuisse, quod fecit (verba sunt *Ennodii*) quasi *Exagellam relinquens*.
- Fimella seu Femella**, *Regula Magist. cap. 95. pag. 291. part. 2.* est ferrum januæ affixum, per quod circellum ei insertum ducitur, *Menard. ad Conc. Reg. pag. 1038.*
- Gavisei**, *Reg. Mag. cap. 81. pag. 278. part. 2.* Gaudere inaniter gestiendo.
- Heptaticum**, *Reg. S. Bened. cap. 42. pag. 127. part. 2.* dicitur pro *Heptateuco*, complectitur quinque libros *Mosis, Josue, & Judicum*.
- Incaustum**, *Reg. S. Casar. cap. 7. pag. 361. & S. Donati cap. 64. pag. 390. part. 3.* dictum pro *Encausto*, voce usitata Plinio à Græco *ἐνκαυστός*. Est succus incoctus, unde color efflorescit; unde extendi potest ad significandum atramentum, quæ notio locis hic citatis convenit, nec est incredibile, vocem in Italia vulgare *Inchiostro* ex *Incausto* detortam.
- Inthicæ**, *Reg. Mag. cap. 27. pag. 258. part. 2.* è Græco *ἰνθικῆν*. Penuriaz cellæ, promptuarîa, apothecæ, ubi reponuntur, quæ ad usum servantur. Vide etiam *Menard. ad Conc. Reg. 148.*
- Jutta**, *Reg. Mag. cap. 27. pag. 257. part. 2.* Suspiciatur *Menardus* esse potionem ex lacte mixtam. Vide illum *ad Conc. Reg. pag. 138. part. 2.*
- Lebetones**, *In excerptis ex vita S. Pachomii pag. 23. part. 1.* Linea vestis instar colobii sine manicis. Vide *Rosweid. in Onomast. pag. 1026.* qui docet idem esse *Lebitonem* sive *Lebetonem* cum *levitonario* sive *Lebetonario*, voce sæpius in hisce Regulis usurpata. Vide etiam *Menard. ad Conc. Reg. pag. 895.*
- Lordicare**, *Reg. Mag. cap. 1. pag. 231. part. 2.* Hoc est dorso incurvato incidere. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 895.*
- Lucernarium**, *Reg. incert. Autor. cap. 1. pag. 138. part. 2.* Synaxis vespertina, ad quam lucernæ accendebantur, dicta etiam *Lucernaria*. Vide *Menard. pag. 366.*

- Mannariola linea**, vel potius *Manuariola*, *Regul. Mag. cap. 81. pag. 278. part. 2.* Sudariola manugeſtata.
- Mantum**, *Teſtam. S. Caſar. pag. 368. part. 3.* Eſt amictus ſeu pallium, ſic dictum, quod manus tegat.
- Marciones**, *Regula S. Aureliani ad Monachos, cap. 19. pag. 150. part. 2.* & idem *Regul. ad Virgines cap. 15. pag. 372. part. 3.* Opifices, qui marcolis utuntur, fabri murarii uti & carpentarii, cum quibus hic Junguntur, ſunt fabri lignarii.
- Matta**, *Reg. S. Pachomii cap. 5. & allás ſapè pag. 26. part. 1.* Genus culcitæ durioris, cui Monachi macerandi corporis cauſa ſolebant iocumbere. Vide *Menard. pag. 893. ad Conc. Reg.*
- Mentio**, *Reg. Mag. cap. 15. pag. 248. part. 2.* Si mentionem ſuadet nempe Diabolus, *Mentionis* vocabulo delignatur hęc mendacium. *Gloſſ. Pbiloxeni, mentio ſivipua.* Vide *Menard. pag. 286.*
- Miſſæ**, *Reg. ſecunda Patrum cap. 6. pag. 16. part. 1.* & *Reg. S. Benediſti cap. 17. pag. 122. part. 2.* Orationes & Collectæ, quæ in hęc verſus à Sacerdote dicebantur, dictæ *Miſſæ*, eo quod à Deo miſſæ ſint: aliquando accipiuntur pro horis Canonicis, & curſibus nocturnis, prout in *Regula diſta Patrum cap. 6.* Vide *Menard. pag. 331. 376. & 767.* qui alias declarationes affert.
- Mucidare**, *Reg. Mag. cap. 1. pag. 232. part. 2.* Mucidum fieri de pane.
- Nomus & Nonna**, ſapè in his Regulis: Nomina, reverentiæ cauſa, ſenioribus Monachis & Monialibus tributa. *Menard. ad Conc. Reg. pag. 1021.*
- Nugaliffimus**, *Reg. tertia Patrum cap. 10. pag. 17. part. 1.* *Nugaliffimus veſtimento*, hoc eſt parvi momenti, nullius valoris.
- Patula**, *Reg. Monach. S. Fruſuaſi cap. 19. pag. 206. part. 2.* patens, notoria, cuius ſpectabilis.
- Pavula**, *Regula S. Pachomii cap. 82. pag. 30. part. 1.* Nullus habent ſeparatim *mordacem Pavulam*, &c. Intelligitur ex ſequentibus, hiſ verbis ſignificari instrumentum chirurgicum accomodatum ad evellendas ſpinas, quæ crebrò inter Incedendum aut laborandum inſigebantur pedibus nudis aut malè protectis Monachorum. Scimus linguam *Ægyptiam* poſteriorum temporum, poſt *Alexandriam* conditam, multum è *Græco* habuiſſe. Si ergo queramus apud *Græcos* vocabulum *Pavula*, occurret *παύλα*, quod *Heſychius* interpretatur *ἀνοδος*; *ἀνὰ ἀνοδος*, remiſſio, requies. Quia verò aculeum carni inſixum gerens requieſcere nequit præ ſenſu puncturæ, priuſquam evellatur; ſanè potuit inſtitui, communicato cauſæ nomio effectui, ut organum, quò pungulos abſtraheretur è membro conſixo, *παύλα* ſive *Pavula*, hoc eſt: *Remiſſio* & *requies* appellaretur. Sed tunc vocaret hęc loco adjunctum *mordax*: nam ſi *Pavula* forcipula eſt, fatiſ intelligitur eſſe *mordacem*. Noo eſt autem credibile, in *Regula* breviffimè ſcripta otioſum vocabulum poſitum. Non diſſimuletur ſuſpicio, quæ oboriri poteſt de fide ſcripturæ huius; fortalſe *Pavulam* hęc ita ſcriptam legimus oegligeotiâ Librarii excidere ſibi literulam *R* inter exſcribendum paſſi, & *Pavulam* repræſentantis, cùm *parvulam* edere deberet. Sanè qui vixerunt in *Narbonenſi* *Gallia* & *Septimania*, quo in loco diu vixit non longè inde natus ſanctus *Benedictus*, Abbas *Anienſis* huius *Colleſionis* Aotor, referunt, vernaculâ illic, qua plebs utitur, linguâ forcipem *mordacem* ſive *mordacium* dici. Quid ſi ergo ſuſpicietur quis, ibi in *Anienſi* monaſterio iſtam ab aliquo *Moacho*, qui, uti *Caffianus*, in *Ægypto* fuiſſet, *Regulæ Pachomii* interpretationem coactionatam, & huic forcipulam, aut (ut *Celfus* loquitur) *vulſellam* exprimere volenti, popularem vocem pro *Latina* obrepiſſe? Si hoc recipitur, *mordax* ſubſtantivum hoc loco fuerit poſitum pro *forcipe*, cui ad ſignificandam *forcipem parvam*, ſive *vulſellam*, *parvula* epitheton ſit adjuodum. Hęc, ſi probare renuit, toleret ſaltem benignus Lector, donec quid melius occurrerit.
- Paximatium**, *Reg. S. Columbani cap. 3. pag. 170. & alibi part. 2.* Panis ſubcioericus. Vide *Rosweid. Onomast. pag. 1023.* Alii panem bis coctum interpretantur. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 507.*
- Preſtoriolis**, *Reg. S. Caſar. cap. 26. pag. 357. part. 3.* Arcæ, in quibus veſtēs ſervantur: hic tamen ſumuntur pro arcis, in quibus res ad victum ſpectantes reponbantur.

- Pfathium*, sæpè in his Regulis: vox usitata, & est reges sive storea ex juncò, sive papyro confecta; ea pro lecto & stragulo utebantur Monachi. Vide *Roswid. Oronast. pag. 1037. & Menard. pag. 758.*
- Pudulent*, *Regula Magis. cap. 81. pag. 278. part. 2.* sic habet: *Habere debent Fratres in hyeme paraturam grossam quotidianam stamineam, & tunicam aliam nocturnam, quomodo post nocturnos pudulent, quia in die diversis occupantur laboribus.* Sententia videtur exigere, ut verbum *pudulent* significet, *exuant*, sive *deponant*: hinc enim *tunica*, de qua agitur, vocatur *nocturna*, quia noctibus tantùm usui est recitantis in choro *Nocturnos*, hoc est preces Ecclesiasticas & Psalmos, qui noctu cantantur: dat verò rationem, cur exuenda sit post nocturnam Psalmodiam; *quia in die diversis occupantur laboribus*, ad quos impedimento esset tunica illa talaris, & præterea tractatione materiarum, circa quas laboratur, inquinaretur, minùsque deceret in choro nocte proxima cantantes. Ergo cum exigit analogiã, ut *pudulent* sit à verbo *pudulo*, nos quidem nescimus, quid hoc verbi sit, interimque, dum alluceat aliquid certius, suspicamur, vocem esse mendosam, & fortasse scriptum ab auctore fuisse *debucculent*, ut sit è verbo *debucculare*, quod sonet, resolutã quã ligabatur ad collum *bucculã* sive fibulã, supernè tunicam attrahere, & sic deponere, quomodo Sacerdotes sacrificio peractò exuunt *Allam*, quam vocamus, hoc est, *tunicam lineam*. Fibulam veteri linguã Gallicã (Gallus autem videtur fuisse Auctor *Reg. Mag.*) dictam esse *bucculam*, argumentũ est hodierna vox Gallica *Boucle*, quã fibula designatur: inde porro faciliè inortatum fuerit verbum *debucculare*. Hæc tentabamus suscitantes in tenebris, miserebitur Lector erudicus, & si quid melius habet, conferet.
- Pusca*, *Reg. Mag. cap. 27. pag. 257. part. 2.* aliàs *Pofca*, est potio ex aqua & aceto temperata. Vide *Roswid. Oronast. pa. 1034.*
- Quadra*, *Reg. Mag. cap. 25. pag. 256 part. 2.* quarta pars panis. *Menard. ad Conc. Reg. pag. 609.*
- Raca*, *Regula S. Basilii cap. 145. pag. 98. part. 1.* vox est Evangelii, cujus declaratio præter ea, quæ S. Basilii hic assert, ex Interpretibus Evangeliorum peti debet.
- Rachinz*, *Reg. Mag. cap. 81. pag. 278. part. 2.* genus straguli levioris. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 922.*
- Recellæ*, *Reg. Mag. cap. 1. pag. 231. part. 2.* Secundùm diminutionem è vocabulo *Res* unde fit primò *Regula*, deinde *Recella*, pro quo & *Rejella* legitur *Reg. Solitariorum cap. 47. pag. 330 part. 2.*
- Registoria*, *Reg. S. Casar. cap. 26. pag. 357. part. 3.* significat eam, quæ curam habet Arcellarum, quibus ciborum vel reliquiarum, vel alia ad victum necessaria concluduntur.
- Repedare*, *Reg. Mag. cap. 63. pag. 273. part. 2.* Redire, unde quis venerit.
- Reltratus*, *Reg. Mag. cap. 1. pag. 232. part. 2.* Alinus iterum stratus, hoc est, cui denuo stratum imponitur.
- Rogus Dei*, *Reg. Mag. cap. 33. pag. 261. part. 2.* & alibi sæpè, *Rogas à rogando*, est precatio Litaniarum *Hyrie eleison.*
- Sabanum*, *Reg. Mag. cap. 19. pag. 252. part. 2.* Linteum. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 610.*
- Sarfurium*, *Reg. S. Casar. cap. 42. pag. 360. part. 3.* Nihil aliud in ipsis *Cruces*, aut *nigra*, aut *lactina* tantum opere sarfurio. Gregorius Turonensis lib. 2. *Histor. Franc. cap. 15. Parietes ad Altarium opere sarfurio, ex multo marmorum genere exornatos, &c.* Videtur opus esse quasi musivum, & tesselatum ex *Vossio de vit. ferm. pag. 586.*
- Sarabaitz*, *Reg. S. Benediicti cap. 1. pag. 115. part. 2. & Reg. Mag. cap. 1. pag. 231. part. 2.* Sunt Monachi vagi, nulli subiecti; vox est Ægyptiaca à verbo significante *renuere*, aut *recusare*, quòd hi recusent Abbatem habere, cui subdunt. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 104. 124. & 141.*
- Saluaris*, *Reg. Mag. cap. 11. pag. 243. part. 2.* est quidam Magistratus seu Judex. *Menard. ad Concord. Reg. pag. 441.*
- Scemare*, *Reg. Mag. cap. 81. pag. 278. part. 2.* sibi placere, sèque ostentare, ac sic parum sanum se probare. Vide *Menard. ad Conc. Reg. pag. 910.*

- Spartea**, *Reg. S. Isidori cap. 17. pag. 196. part. 2.* est calceus ex sparto confectus Hispanis proprius, apud quos calceamenta ex sparto conficiebantur, communiter *genista* dicitur. *Menard. ad Conc. Reg. pag. 536.*
- Sputum Sacramenti**, *Reg. Mag. cap. 24. pag. 255. part. 2.* Et ipse similiter suum merum propter sputum Sacramenti accipiat. Sumebatur enim parva portio vini ad cohibendum sputum post communionem, ne quid ex ea projiceretur in spato. Vide *Menard. ad Concord. Reg. pag. 692.*
- Stricate**, *Reg. Mag. cap. 79. pag. 277. part. 2.* id est: *Consumere.*
- Subtelaria**, *Reg. Solit. cap. 49. pag. 331. part. 2.* Genus quoddam sandaliorum.
- Suppositio**, vel potius *Superpositio*; nam ita potius videtur legendum ex *Menard. in Concord. Reg. In Punit. S. Columb. seu Reg. cap. 10. pag. 175. part. 1.* Videtur esse extraordinarii jejunii indictio ob culpam. Vide *Menard. pag. 300.*
- Synpēta**, *Reg. S. Benedicti cap. 27. pag. 124. part. 2.* vox Græca συνπῆτα sonans collusorem, sive familiarem.
- Totihoc**, *Reg. S. Pacham. cap. 1. pag. 26. part. 1.* vox Ægyptia significans, ut ibi dicitur, *Præpositum domus.*
- Toxa**, *Reg. Solit. cap. 50. pag. 332. part. 2.* Stragulum è crasso panno.
- Tutetur**, *Reg. Mag. cap. 29. pag. 259. part. 2.* Id est: *Extinguitur.* *Menard. ad Conc. Reg. pag. 463.*
- Vacivus**, *Reg. Mag. cap. 18. pag. 251 part. 2.* Vacuus ab opere, vice sua perfunctus in ministerio.
- Versus Apertionis**, *Reg. Mag. cap. 44. pag. 263. part. 2.* Versus dici solitus in principio Officii Ecclesiastici, qualis hodie *Deus in adiutorium.*
- Versus Clusor**, *Reg. Mag. cap. 37. pag. 263. part. 2.* Versus dici solitus in clausula Officii Ecclesiastici, qualis hodie *Benedicamus Domino.*
- Versus Taciturnitatis**, *Regula Mag. cap. 58. pag. 271. part. 2.* Videtur esse versus, quò pronuntiatio totus Chorus silebat ad tempus, ut hodie dictò *Kyrie eleison* omnes submissa voce recitant Orationem Dominicam.
- Ænigmatica Formula** loquendi, usurpata in *Regulis* aut *Epistolis* sancti *Pachomii*, ubi classes Monachorum designantur per litteras Alphabeti &c. fuscè declarantur ab *Atbanasio Kirchero* Societatis *Jesu* in *Supplemento Prodomi,* & *Lexici Copti cap. 1. cap. 503. & seq.* quem consulere Lector poterit.

INDEX

RERUM MEMORABILIUM

Quae in toto hoc opere continentur.

A.

Abbas qualis esse debeat Pag. 17. 56. 79. 116. & sequenti, 131. 133. 134. 164. 188. 206. 210. 213. & sequenti 215. 221. 223. 233. 248. 287. 289.

verbo & tacto suos subditos instruat. 12. 116. 188. 204. 233.

sine exceptione personarum cum illis se gerat. 14. 116. 124. 231.

Regulam in omnibus servet. 133.

coquinæ & menis in certis festivitatibus inferviat. 165.

in Refectorio nil aliis melius expetat. 192. 214.

cum timore Dei & observatione Regulae omnia faciat. 116.

studeat plus amari, quam timeri. 133.

omnium infirmitati compatiatur. 188.

nil sibi propriè vindicet. 7.

non potest alienare res Monasterii. 151. 164.

necessaria Fratribus providet. 124. 329.

sine consilio nil faciat. 117.

simpliciter cum suis Fratribus in Monasterio vivat. 210.

rationem reddet tam de suis, quam de subditorum anima. 116. 124. 172. 233.

Domnus & Abbas vocatur. 23.

An laborare debeat cum Fratribus. 162.

quomodo se gerere debeat circa tentatos. 248.

Ab eo totius Monasterii pendere debet ordinatio. 133.

Abbas iracundus quomodo corrigendus. 248.

Abbas non Sacerdos in administratione Monasterii Sacerdoti praefertur. 279.

Abbas quomodo fieri debeat electio. 133.

vitz merito, & Sapientiae doctrinae eligendus, etiamsi ultimus sit in Congregatione. Ibid.

ceremoniarum in Abbatis ordinatione 288. & sequenti.

Abbatibus pro regimine convenire debent. Vide Superius.

Abbatissa qualis esse debeat. 336. 337. 379. 394.

omnia quae subditis injungit, in se prius experiarur. 336. 337. 378.

Aequalem se alius existimet. 336. 474.

Unam plus aliis non diligat. 366. 378. 417. 491.

cum aliis reficiat. Ibid.

profit magis quam praesit. 378. 412.

tot habeat animas, quot filias, 194.

cum timore & observatione Regulae omnia faciat. 378.

contra Abbatissas dispendiosas. 365.

Abnegare seipsum quid sit. 294.

Abnegatio generalis in omnibus. 222.

Abnegatio sui ipsius perfectionem facit. 295.

Abnegationis tres sunt species. 222.

Absentium memoria in Oratione facienda. 134. 251.

Absolutio ab excommunicatione quomodo fiat. 247.

Absolventia tegenda. 222.

Absolventiarum commendatio. 202. 413. 451. 452.

Acceptio personarum nulla debet esse in Religione. 14. 93. 116. 189. 207. 233. 286.

Adversarius, cui in via consentire debemus, quis sit. 104.

Aegroti non contristandi, aut ad manducandum cogendo, aut ab eis cibum retrahendo. 4.

A foeminis curari non debent. 236.

qualiter à parentibus visitari possunt. 29.

Aegrotorum cura qualis esse debeat. 28. & 29. 126. 204. 274. Vide Infirma.

Amandus Deus super omnia. 7. 70.

Amare Deum facile. 479.

Amare Deum super omnia, quid sit. 70. 312. & sequenti.

Amor illicitus cavendus. 143.

Amor inimicorum. 100. 316.

Amor proximi. 45. 82. 100. 453. 477.

Amor sui quid sit. 99.

Ad amorem Dei & proximi quoniam provocent. 312. 313.

Amori Dei privatio summum malum. 70.
 Amoris Dei probatio. 312. Vide *Dilectio*.
Anachoreta, Monachorum genus &
 quale. 115. 211. 294.
 Quis eorum Auctor. 294.
Angeli opera nostra Deo omni hora re-
 nunciant. 119. 240.
 Angeli presentes assistunt divino Officio.
 229.
Angusta & arcta via quænam proprie sit.
 210. 264.
Anyma unde dicta. 264.
Appellationes quæ sunt odiosæ. 218.
 in quibusdam casibus permixtæ. 219.
Aqua ad potum sufficit. 7.
 Aquæ potus nimis nocet animæ & cor-
 pori. 277.
 Aquam bibere die Jejunii non licet. 31.
Arbitrium proprium refræmandum. 277.
Arma militiæ spiritualis quænam sint.
 454.
 Armorum spiritualium, & secularium
 differentia. Ibid.
Arrigans quis. 99.
Artes omnes, quantum fieri potest, in
 Monasteriis exercendæ. 142.
 in *Astis* Monachi equitabant. 30.
Avaritia fugienda. 459.
 ejus definitio. 98.
Astrus inferno similis. 98.
Auditu iustum esse quid sit. 450. & seq.
Austeritates infirmitatis metu non dese-
 rendæ. 428.

B.

B *Alcorum* usus quibus conceditur. 126.
 358. 381.
 de Baptismatis fonte quemquam excipere
 nefas. 145. 151. 159. 388.
Baptizare, neminem licet in Monasteriis.
 159.
Beatitudo in quo consistat. 439.
 Beatitudo debet esse de suo statu secu-
 ra. 300.
 in æterna beatitudine tantum Deus per-
 fectè videri potest. Ibid.
Benedicere potest ad mensam Sacerdos
 post Abbatem. 133.
 non benedicitur cibus excommunicato-
 rum. 124. 215. 391.
S. Benedicti elogia 111. 112. 113.
S. Benedicti Regula ab omnibus Monachis
 observata. Ibid.
Benedictiones crebræ apud Monachos.
 253. & seqq.
Benevolentia erga proximum. 431.
 Beneficentiæ Sororibus exhibendæ, quam-
 vis raro videndæ. 223.
 Beneficia Dei erga homines. 69. 70.
 456. 457.
Biberes binæ ad prandium, & ad coe-
 nam. 154.

Biberes fumant Coquinæ septimanarii
 126. 390.
Bona temporalia ex toto corde fugienda.
 295. & seqq.
 Boni temporalis amissio fit exercitium
 iusti, & iniusti supplicium. Ibid.
Bonum quid sit. 295. & seqq.
 Bonum temporale impiis est præmium,
 bonis temporale solatium. Ibid.

C.

Cantari in choro cui liceat. 129.
 quomodo cantari oporteat. 141.
Centilena quænam verticæ. 140. & seqq.
Capilli in Monialibus non videndi. 350.
Capitulum culparum collecta vocatur.
 214. & seqq.
Carcer, apud Monachos frequens. 223.
 & seqq.
Charitas omnium virtutum Mater. 152.
 quomodo haberi possit. 99.
 quibus indicis cognoscitur. 99.
 quæ sit illius mensura. 99.
 sine illa omnia sunt infructuosa. 160.
 Charitas mutua & unanimitas ante om-
 nia Monachis commendatur. 99.
 Charitas erga proximum quomodo im-
 plenda. 82.
 qualem debemus habere Charitatem ad
 invicem. Ibid.
 Charitatem non dehonestari quid sit. 101.
 Charitatis proximi præcipua signa. 100.
 Charitatis vari effectus. 350. & seqq.
Carnes solis in armis & omnino debilibus
 conceduntur. 127. 146. 152. 170. 92.
 210. 211. 327. 362. 415. 425.
Caro qualiter mortificanda. 184.
Cassitas est donum Dei. 427.
 aspectu suo perit. 350.
 studiose conservanda. 4. 7. 30. 35. 51.
 considerati ad illam conservandam. 458.
 in Castitate præterita non fidendum. 216.
 Castitati d'srahant, qui illam non amant.
 448.
 Castitatis pericula fugienda. 157. 161.
 163. 171. 192. 216. 223. 322.
 Castitati prælia dura. 364. & seqq. 429.
 484. & seqq.
Cautela & moderatio & pudicitia ornant
 habitum Monachi. 268.
Cella est paradisi. 29.
 in ea Monachus de quibus debet esse so-
 licitissimus. 5. 7.
 nil habendum in ea quod claudatur. 150.
 181.
 Cella e' grediens nil de suppellectili aspor-
 ret. 9.
 Cellæ Monialium ornatus. 429.
 Cellæ Retruforum. 301.
 in Cellam alterius ingredi prohibitum.
 185.
 Cellæ in specialem habere nulli licet. 145.
 158. 181. 356.

Cellæ-

INDEX ALPHABETICUS HISTORICO - MORALIS VOCUM ET MATERIARUM

hoc primo Tomo contentarum.

A.

Abbas quid de se sentire debeat, dum aliis præcipit. pag. 79. Qualis debeat esse, quoad omnia optime docet S. Benedictus cap. II. Regula: lux, 116. Consilium Fratrum in rebus magni momenti adhibeat. 117. Cum eo quinam manducare debeant. 279. Ejus mensa cum hospitibus, & peregrinis sit. 131. Ordinandus qualis sit, quomodo & à quibus eligendus. 133. Qualis esse, & quibus virtutibus pollere debeat egregie describitur in Reg. S. Fructuosi cap. XX. 206. Qualis eligi debeat in Monasterio. 210. Aut Senior iracundus sæpius frustra monitus deponendus ab imperio Fratrum ex Regula S. Columbæ cap. XXV. 223. Electus quomodo ordinandus. 228. Ei subito morienti quomodo alius substituendus. 290. Qualis esse debeat explicatur in Regula Magistri cap. II. 233. Debet docere Discipulos artem sancte in Monasterio vivendi & quæ sic illa ars explicatur. 234.

Abbates quid debeant observare circa Horas Canonicas. 213. Qualiter debent esse solliciti erga Excommunicatos ex præcepto S. Fructuosi in Regula communi. 227. Voluptuosi quomodo puniendi ex Regula S. Columbæ. 223.

Abbatissa Confessiones Monialium audire præcipitur in Reg. S. Columbæ ad Virgines. 398.

Abnegatio sui, **Abrenuntiatio** Bonorum perfecta in quo consistat, & quomodo exercenda explicatur. 73.

Abraham Abraham, cur sic bis vocatur à Deo 236.

Abstinencia à prioribus voluptatibus carnis perfectior est quam abstinencia à
Cod. Regul. Tom. I.

cibus. 89. Qualis præscribatur Monachis in Regula S. Columbæ cap. X. 222.

Abusus quidam intolerabilis, qui olim in Hispaniam irrepsit, quo homines cujusvis Status & conditionis vitam Monasticam amplectebantur. 200. Huic abusus corrigendo maxime insudavit S. Fructuosus Bracarenensis Episcopus, qui Regulam discretissimam huic fini aptissimam compoluit bono effectu. *ibid.*

Ægroti Monachi quomodo tractandi quoad victum & probandi an verè vel sicè ægroti sint. 274. Vere tales qua charitate à Fratribus foventur. *ibid.*

S. Alredus Abbas Rievalensis natione Scotus in Aula S. Davidis Regis Scottorum sanctissime educatus Regulam pro sponte inclusis Virgibus scripsit, quæ habetur. 420. Ejus viræ compendium habetur. 419. Ejus Elogium in testimoniis veterum. 418. Regulam suam ad Sororem suam sponte inclusam Monialem scripsit. 419. Ejus Regula hic descripta perperam à quibusdam S. Augustino attribuitur. *ibid.* Continet LXXXVIII. Cap. ac porius morales exhortationes, quam strictas Leges Monasticas. *ibid.* Huic S. Abbat omnes Eruditi adjudicant tractatum de vita Eremitica ad Sororem, quem alii præsertim Augustiniani ante hac attribuebant magno Augustino, 347.

S. Emilianus Regulam S. Benedicti primus in Hispaniam introduxit, quam amplexi sunt SS. Leander & Isidorus Archi-Episcopus Hispanensis. 187.

Affectus digne Deo serviendi in quo consistat. 79.

Anacoreta Monachorum sanctissimum genus, quinam olim fuerint explicatur in Regula Magistri. 231.

INDEX ALPHABETICUS

Angelus S. Pachomio Regulam dictavit Monasticam, quæ in hoc Codice non exhibetur, sed habetur in Paladii Hist. Lausaca. 22. Eidem Cyclum decennovalem de modo celebrandi Pascha dedit. 38.

Anna quid sit, & nude sic dictum explicatur. 258.

S. Antonius Abbas Ægyptii Monachorum Eremitarum Protoparens. 3. Ejus vitam S. Athanasius insigni volumine scripsit. *ibid.* Primus Eremita, quo anno in solitudinem secessit, & quo mortuus. *ibid.* De eo Veterum quædam testimonia *ibid.* Regulam proprie dictam non scripsit, sed quæ sub ejus nomine habetur, delumpta est ex 7. Epistolis ejus ad varia Ægypti Monasteria scriptis. *ibid.* Ejus Regula Eremiticæ potius, quam Cœnobiticæ convenit. *ibid.* Constitat XLVIII. Articulis. *ibid.* Ejus Regulam nec Monachi Orientales nec Canonici Occidentales Antoniani in Gallia & Italia observant, cujus loco isti S. Basilii, hi S. Augustini sequuntur. *ibid.* Ejus Regulæ ac Præcepta ad filios suos Monachos in Monasterio Nalacalou XLVIII. articulis comprehensæ habentur. 4. Moriens S. Macario Alexandrino discipulo suo præcipuo fere V. millium Monachorum Regimen Nitriæ Monasterio reliquit. 19.

Appendicem ad Codicem Regularum unde accepit Holstenius. 443.

Arelatenfis Episcopi S. *Casarii* Regula ad Monachos habetur p. 144. *Aureliani* Regula ad Monachos, de ea Veterum testimonia. 147.

Art, quam Abbas debet docere Discipulos in Monasterio, quænam sit explicatur. 234.

Artes in Monasterio perfectæ qualiter & quanti venundari debeant. 280.

Artifices Monachi artes suas cum humilitate exerceant, in quarum venditione caveatur avaritiæ malum. 131.

Artificia discenda à Religiosis illiteratis, & meditandi ignavis & ad spiritualia tractanda minus idoneis. 106.

Artis spiritualis Instrumenta quænam sint docet S. P. Benedictus Cap. IV. Regulæ. 117.

S. Athanasius Alexandriæ Urbis Episcopus vitam S. Antonii Abb. insigni volumine scripsit. 3. Ejus Liber de observationibus Monachorum. 444. Ejusdem exhortatio ad Sponsam Christi. 447.

Auctoris incerti sermo de X. Virginitibus. 497. Ejusdem sermo. 499.

S. Augustinus Aurelius nullam Regulam proprie sic dictam neque pro Monachisne, quæ pro Canonicis scripsit. 347. Ejus Regula quæ hic exhibetur præscripta est sanctis Moutalibus utpote desumpta ex ejus Epistola CIX. ad Sororem anno 423. Missa quæ hic habetur. 348. Hanc, quæ in præfata Epistola continetur agnoscit Robertus Bellarminus pro sola & genuina S. Doctoris Regula. 347. Ex hac confecta est vera Augustinianensium Canonico-rum Regula, quam tot Religiosi Viri & Sacræ Virgines hodiecum sequuntur. *ibid.* Ejus nomini perperam à Canonicis Augustinianis attribui solent variz aliæ Regulæ & Tractatus hic nominati. *ibid.* Ejus Regula vera XXIV. Articulis continens ex Epistola ad Sororem deducta hic habetur. 349.

S. Aureliani Episcopi Arelatenfis Regula ad Monachos, de ea Veterum testimonia. 147. Scripsit duas Regulas unam ad Viros quæ habetur. *ibid.* Ejusdem altera Regula ad Virgines XL. Cap. constans habetur. 371. De ea Veterum testimonia. 368. Ejus Ordo de modo psallendi ad Virgines Monasterii sui Arelatenfis habetur post ejus Regulam. 373.

B.

S. Basilii quis qualisque fuerit ex testimonio plurimis Veterum de eo hic adductis sufficienter videri potest. 65. Ejus Regulam sequuntur omnes Monachi Orientales & non S. Antonii. 3. Eam Rufinus Presb. & Græco in Latium cum Præfatione transtulit. 66. Ejus Opera omnia Julianus Garucius Benedictinus Gallus edidit Parisiis anno 1722. *ibid.* Ejus Alectica Opera in duas partes divisa solent appellari duæ Regulæ, fusiores nempe & breviores. *ibid.* Ejus Regulæ conjunctim à Rufino Monachis præpositæ CCIII. questionibus cum suis Responis hic habentur. 67. Quando natus, quando sæculum reliquerit, quando Regulam suam scripserit, & quando mortuus. 66. Ejus admonitio ad filium spirituale. 455.

Beaneborensis Monasterium triplex fuit I. In Valliæ Principatu. II. In Hibernia. III. In Scotia hodierna ad ripam Dæi fluminis situm. 169. Cujusnam horum trium

HISTORICO-MORALIS.

trium Comobiorum Beachorensium Alumnus fuerit S. Columbanus Abbas discipatur acriter inter Scriptores harum nationum. 169.

Bellarmini (Roberti) iudicium de Regula S. Augustini. 347.

S. Benedictus Anianensis Abbas Codicis Regularum primus Collector fuit, sed quomodo narratur in Praefatione num. VIII. & IX. Occidentis Monachorum Patriarcha, de eo ejusque Regula testimonia varia Veterum. 111. Primus in Occidente scripsit Regulam Monachalem à S. Gregorio Magno laudatam, & Monachis praescriptam. 112. Ante ejus tempora qualem sequebantur Regulam Monachi Occidentis. *ibid.* Quando Ordinem sum instituerit & Regulam conscripserit. *ibid.* Ante mortem suam vidit Regulam longe lateque propagatam & acceptam. 113. Ejus Ordo & Regula paulatim omnes alias Regulas Occidentis ita absorpsit, ut VIII. Saeculo nullus Ordo alius fuerit in Occidente, nisi S. Benedicti. *ibid.* Ejus Regulam sequebantur omnes Ordines & Congregationes Saeculo IX. X. & XI. exoræ. *ibid.* Ejus Ordo quot SS. Pontifices, Cardinales, Archi-Episcopos, Episcopos, Abbates, S. Dei Ecclesiae dederit. *ibid.* Ejus Regula LXXIII. Capp. constans integra habetur. *ibid.* Suam Regulam præ humilitate vocat *Initium Conversationis Religiosae*. 135. Landat Collationes Patrum divi Joannis Cassiani, nec non Regulam S. Basilii. *ibid.*

C.

Cæsarius Arelatenfis Episcopus duas Regulas Monasticas scripsit, unam ante Episcopatum ad Monachos, de ea Veterum testimonia habentur. 144. Ejus altera ad Virgines post adeptum Episcopatum XLIII. Capp. constans habetur. 355. De ea Veterum testimonia. 352. Ex Monacho Lirinenfi primus Abbas, posteaque Episcopus Arelatenfis factus. 144. Monasteria quædam tum pro Viris, tum pro Fœminis condidit. *ibid.* Ejus Regula XXVI. articulis constans habetur *ibid.* Ejus Epistola ad Cæsarium Abbatissam ejusque Congregationem. 483. Ejusdem alia Epistola Hortatoria ad Virginem Deo dedicatam. 490. Ejus Regulae ad Virgines recapitulatio habetur. 360. Ejus sermo ad Sanctimo-

niales habetur. 363. Fjus testamentum habetur. 367.

Canonici S. Antonii Abb. in Gallia & Italia non sequuntur Regulam S. Antonii Abb. sed S. Augustini. 3.

Carcer, poena Monachi murmurantis, mentientis, jurantis, verba otiosa loquentis ex Regula S. Columbae. 221.

Cælaris Monasterii qualis debeat esse. 125. & 249.

Ciborum, & potus continentia in Quadragesima quavis à Monachis observari debeat. 268. Eorum mensura quanta praescribatur à S. Benedicto. 127.

Caritas praceptorum Dei primum quomodo exercenda prolixè explicatur à S. Basilio in Regula in Respons. ad 2. dam quaest. 68. Erga infirmos Fratres quanta in Religione exhibenda. 82. Fratrum inter se quanta esse debeat. *ibid.* Eam quomodo quis exerceat erga proximum suum. *ibid.* Etiam in infirmo corpore quanta praescribi potest. 89. Dei quæ, quomodo obtinenda, quæque ejus mensura & inficia. 99. Monachorum circa ægros Fratres quanta exercenda sit. 274. Non solum magnis, sed minoribus etiam prævaricationibus læditur. 79.

Childebertus Francorum Rex duo Comobria, pro Viris unum, alterum pro Virginibus in Urbe Arelatenfi ad instantiam S. Aureliani Episcopi condidit, pro quibus idem Episcopus Regulas II. scripsit. 148.

Christus esurientes reficiens in deserto quinque panibus & duobus piscibus cur non potum ministraverit. 76.

Comobita Monachorum optimum genus in Regula Magistri cap. I. ad finem in columna 2. 232.

Cogitationes vagabundas quomodo emendat Monachus & Religiosus. 82.

S. Columba Hyensis Monachorum Scottorum Patriarcha & Archimandrita C. Monasteriorum tum pro Viris tum pro Mulieribus Conditor. 220. Hic S. Abbas sub obscuro nomine *cujusdam Patris* antiquæ Disciplinae Monasticae per Scotiam & Hiberniam Auditor aut saltem Reparator agnoscendus est. *ibid.* Scripsit duas Regulas Monasticas, unam pro Viris continentem XXXII. Capp. quæ habetur. 221. Deca Veterum testimonia. 220. Ejus 2. da Regula pro Virginibus XXIV. Capp. complectens habetur. 394. De ea Veterum testimonia. 393. Ex his eis duabus Regulis rigida disciplina

INDEX ALPHABETICUS

- disciplina veterum Scotorum Monachorum apparet facente etiam doctissimo Calmeto. [210](#). Hunc S. Abbatem vocat S. Columbanus in sua Regula Cap. VII. Archimandritam mille Abbatum. *ibid.*
- S. *Columbani* Abbatis Regula Cœnobialis cum pœnitentia habetur. [170](#). De eo jusque Regula multa Veterum testimonia. [166](#). De ejus Patria num Scotos an Hibernos fuerit disceptatur Inter harum Gentium Scriptores. [169](#). Anno 590. ætat. XXX. cum turba Monachorum secessit in Gallias ubi Luxoviense Monasterium exstruxit & Regulam suam scripsit. *ibid.* Ejus Regula nullam cum aliis Regulis Connectionem habet. *ibid.* In Cap. VII. loquitur de mille Monachis Catholicis sub uno Archimandrita (S. nempe Columba) Monachorum Scotorum Patriarcha. *ibid.* E Gallia in Italiam secessit, exstruxitque Bobiensi Cœnobio quod uno anno rexit piissimè obiit. [169](#). Post ejus obitum Regula ejus servabatur in variis Monasteriis, quorum nomina habentur. [169](#). Ejus Regula unicum S. Benedicti in Monasteriis Columbianis perseveravit observari usque ad initium Sæculi VIII. *ibid.* Ejus Liber pœnitentialis Regule subjunctus continet Pœnas Regulares pro minimis etiam culpis injunctas ex rigidissima veterum Scotorum Monachorum disciplina. *ibid.*
- SS. *Communio* diebus Dominicis à Monachis devotissime semper celebranda. [224](#). Sacra seu Corpus Domini quantum, quali fide & affectu suscipienda. *ibid.*
- Concilium* Hispalense Cap. XI. decernit, ut Monasteria Virginum in Provincia Bætica à Monachis gubernentur. [404](#).
- Confessio* peccatorum quibus faciendæ ex sacra Scriptura ostenditur. [80](#). Sæntimonialium Abbatis Præpositæ aut Senioribus ab Abbatis ad id deputatis faciendæ præscribitur in Regula S. Columbæ. [398](#).
- Consanguinei* amici, familiares &c. à Religiosis & Monachis quomodo respiciendi. [81](#). Au, & qua cautela Religiosus ad eorum Domos invitatus vadat. [82](#).
- Conversoria* Monachorum Regula cur sic dicta [136](#).
- Consilium* Fratrum in rebus magni momenti Abbas adhibeat. [117](#).
- Continentia* ciborum & potus in Quadragesima qualis præscribatur Monachis in Regula Magistri. [268](#). In Religione observanda quare & quomodo. [74](#). Ejus mensura quoad cibum & potum explicatur. [57](#).
- Contritio* seu compunctio cordis cur sæpe adeo difficile eliciatur, explicatur. [25](#).
- Conventus* terni de die, totidemque de nocte ad Opus Dei celebrandum in Ecclesia fiebat à Monachis S. Columbæ. [224](#).
- Cogina* septimanarum quædam observanda iis præscribit Benedictus. [126](#).
- Correctio* quo animo suscipienda. [80](#). Non cum tristitia aut adverso animo suscipienda. *ibid.*
- Corripiens* alios quomodo ipse corrigendus. *ibid.*
- Culpa* Monachorum qua excommunicatione puniendæ. [244](#). Eam tam levium quam gravium excommunicatio quomodo inhingenda, atque huc spectantia per plura Capitula docet S. Benedictus. [124](#).

D.

Decani Monasterii quales eligendi. [123](#).

Defensio Monachorum delinquentium in Monasterio stricte prohibetur à S. Benedicto. [135](#).

Defensores peccantium quale iudicium maneat. [81](#).

Desideria mala quomodo excidenda. [84](#).

Detrahitio quid sit? [83](#). Superiorum quantum malum sit docet exemplum Mariz Moyis Sororis. *ibid.*

Dextera quomodo faciat opera, quæ non cognoscat sinistra. [85](#).

Deus an, & quomodo semper ante oculos mentis haberi à nobis possit. [92](#). Ejus iudicia quomodo timenda. [97](#).

Diabolus quo vitio præcipue Monachum perdere nititur. [221](#). An & quomodo peccati causa dicendus. [106](#).

Disciplina Monastica in Monasteriis S. Pachonii describitur particulatim. [25](#).

Distributio temporis quoad lectiones sacras, opera manuum, & opus Dei in Oratorio per totum annum, à S. Benedicto præscribitur. [129](#).

HISTORICO - MORALIS.

S. Donatus Vefontionenfis Epifcopus quis fuerit, & unde hoc nomine *Donatus* appelletur. 376. Monafterium Virorum in loco *Palatium* dicto erexit fub arcta Difciplina S. Columbani poftea à Canonis Reg. ad S. Paulum poffeffum, ad S. Paulum in Burgundia nominatur. 376. Alterum intra muros Civitatis poft Epifcopatum adeptum erexit fub Regulis SS. Benediâti & Columbani, in quo ufque ad mortem manfit & fepultus anno DCXXIV. *ibid.* NB. Mabillonius putat hoc & prius Monafterium fuiſſe unum idemque. *ibid.* Pro Monafterio Juſſaneniſi Virginum à B. Flavia ejus Matre erecto Regulam ſcripfit LXXVII. Capp. continentem, quæ habetur. 377.

Excommunicare Fratres delinquentes in Monafterio nulli niſi Superioribus competit. 135.

Excommunicati per Regulam S. Benediâti quomodo ſatisficiant. 128.

Excommunicatio culparum tam levium quam gravium quomodo infligenda explicatur per plura capita Regule S. Benediâti. 124.

Exemplo bono Monachi profectiores inſtruant juniores circa Opus Dei. 89.

Exemptionis à Jure Epifcopali vividum exemplum Sæculo jam VI. habetur in Monafterio S. Aureliani Epifcopi Arelatenſis, quod Vigilus Papa in ſuam ſpecialem protectionem ſuſcepit. 148.

E.

Emendatio peccatorum ad veram poenitentiam requiritur. 80.

Epiftola & verba myſtica S. Macarii Alexandrini ad Monachos. 21. Exhortatoria Joanniſi Epifcopi Arelateoſis ad Virgines Moniales Monafterii S. Aureliani. 375.

Epiftola SS. Pachonii & Theodoris. 37. *Epiftola* VII. Ægyptiæ ſcriptas miſit S. Antonius Abo. ad diverſa Monafteria Ægypti, ex quibus conſecta eſt Regula, quam ſub ejus nomine hic habemus. 3.

Epitaphium SS. Leandri, Iſidori, & Florentinz. 418.

Eremita à S. Paulo primo Eremita exordium ducent. 294.

Eremitica vita quomodo, & qua de caula ab Antiquis inſtituta & uſurpata ſit. 420.

S. *Eucherii* exhortatio ad Monachos. 478. Ejusdem ſententia ad Monachos. *ibid.* Ejusdem admonitio ad Virgines. 481.

Eulogia à Sacerdote Monafterii tranſmiſſæ quomodo, & qua forma ſuſcipi debeant. 276.

Eutropii Abbatis Epiftola ad Petrum Papam de diſtrictione Monachorum & ruina Monafteriorum directa Romæ. 495.

Evagrii Monachi ſententiæ ad eos qui in Cœnobiiſ & Xenodochiis habitant Fratres. 465. Ejusdem ſententiæ ad Virgines. 468.

Euchariftia SS. diebus Dominicis à Monachis devotiſſime ſumenda. 224.

F.

Faufti Abbatis Lirinienſis Sermones ad Monachos. 469.

Ferreoloſenſe Monafterium ſic dictum à S. Ferreolo Epifcopo Uzetenſi ejus conditore. 155.

Ferramenta ſpiritualia cum quibus operari debent Monachi in Monafterio Artem Divinam receoſentur in Regula Magiſtri Cap. IV. 235.

Fides ad montes transferendos ſufficiens ſine charitate quomodo haberi poſſit. 105.

Fragmenta II. de Regulis devotarum poſt Regulam S. Iſidori habentur. 187.

Fruſtuoſus Bracarenſis Epifcopus quis quantuſque Vir fuerit docent teſtimonia de eo hic fuſe allata. 198. Scripfit duas Regulas Munſticas, primam ex Regula S. Benediâti deſumptam pro Monachis Complutenſibus, quorum Abbas fuit ante adeptum Epifcopatum. 200. Alteram Regulam *communem* dictam jam Epifcopus pro hominibus cujuſvis Status per abuſum intolerabilem vitam Monachicam amplectentibus, qui abuſus deſcribitur hic. *ibid.* In ſuis Regulis Profefſionem Monachicam vocat *Paſſum*, quo profitentes promittebant ſe omnia Cœnobii ſui Inſtituta obſervaturos ſtriâſſime. *ibid.*

Fraſtus digni poenitentiæ quoniam. 80.

INDEX ALPHABETICUS

G.

- G***Ararius* (Julianus) Benedictinus Gallus opera omnia S. Basilii magni tribus Voluminibus Parisiis editis anno MDCCXXII. 66.
- Gaudia** in Domino quænam sint, & propter quæ facta gaudendum sit. 84.
- Genera** Monachorum IV. in Regula Magistri explicantur Cap. I. 231.
- Gloria** Dei solius in omnibus quærenda, non hominum laudes. 85.
- Gloria** inanis cupidus & hominibus placens quis dicendus. 98.
- Gratus** XII. humilitatis pro Monachis à S. Benedicto præscripti explicantur. 119.
- Grimalicus** Presbyter pro omni genere Solitariorum seu Reclusorum scripsit Regulam subtilissimam LXIX. Capp. continentem quæ habetur. 292. Hic duplex nominatur, unus qui scripsit Regulam, alter cui dedicata est, utrumque vixisse nono Sæculo ex ipsa Regula constat. *ibid.*
- Gyrovagi** Monachorum pessimum genus, quod fute & graphice describitur in Regula Magistri Cap. 1. 231. & Sarabitzæ viam latam perditionis currunt. 236.

H.

- H***Abitus* Religiosorum qualis debeat esse. 76. Christianorum sit Statui conformis. *ibid.* **Ordinatus** juxta Apostolum Paulum quis sit. 98. Per eum hominibus placere non studeat Religiosus. *ibid.*
- S. Hieronymus** Regulam S. Pachomii Abb. Tabenensis reddidit latinam eique præfationem præmisit quæ hic habetur. 25. Ejus testimonia de S. Antonio Abb. ejusque Regula. 3. Ejus testimonium de S. Macario Alexandrino ejusque Regula. 18. Ejus Præfatio in Regulam S. Pachomii Abb. 25.
- Hispalense** Concilium Cap. XI. decernit, ut Monasteria Virginum in Provincia Bœtica à Monachis gubernentur. 424.
- Holfenius** (Lucas) Hamburgensis quis fuerit, quando & ubi natus in Præfatione Num. IV. Ejus vitæ compendium præbet eadem Præfatio hoc & duobus sequentibus numeris. Ei Card. Barbarinus superbum ex marmore tu-

malum erexit cum Epitaphio in Præf. Num. VI. Ejus Opera inter eminet Codex Regularum Monasticarum ex ejus Schedis posthumis materia dissertationis proœnalis ad Regulas monasticas IV. Capp. comprehensa, & diversis Typis excusa inferitur eidem Præfationi supra cujus primum Caput habetur Numero XX.

- Honor** cui debetur dandus, quærendus autem non est à Servis Dei. 85.
- Honoriacense** Monasterium Regnum accepit à S. Isidoro Hispalensi Episcopo, cujus Alumnus ante Episcopatum an fuerit nec ne dubitatur. 187.
- Hora** operis Dei accurate nuntianda à S. Benedicto præscribitur. 129.
- Hospites** juxta S. P. Benedictum quomodo suscipiendi declaratur Cap. LIII. Reg. 130.
- Humilitas** in obsequiis Fratrum admittendis qualis esse debeat. 82. Quid & quomodo à nobis impienda. 85. Monachorum, qualis debeat esse, & quibus modis acquiratur, & quomodo acquisita servetur fufe explicatur. 239. Ejus Gradus XII. à S. Benedicto describuntur. 119.

I.

- I***Junia* quibus horis, diversis anni temporibus à Monachis solvenda & quibus non solvenda sint explicatur in Reg. Magistri Cap. XXVIII. 258. Diebus Dominicis Feriis V. & Paschate Magister in sua Regula Monachis non præscribit, & quare. 259.
- Jejunium** quomodo devotioni faciendum, quando ipsa Religio aliquid faciendum deposcit. 90. Ejus mensura defumenda à consonantia & unanimitate Communitatis Religiosæ potius quam à voluntate alicujus in particulari. 89.
- Impossibilia** si Monacho ex Obedientia injungantur quomodo se gerere debeat. 135.
- Immunditia, & impudicitia** quidnam sint & quomodo differant. 105.
- Incerti** Authoris Regulæ dux sub titulo *Consensoria Monachorum*, & altera sequens male S. Augustino attributa. 136.
- Inclusorum** Virginum Confessarius qualis sit. 419. Earum vitæ genus strictim describitur. *ibid.*
- Inclusio** spontanea in Cellis Monasteriorum frequens fiebat Sæculo XI. XII. tum apud Viros tum apud Virgines Moniales & quasdam piissimas Matronas. *ibid.*

HISTORICO - MORALIS.

Increpatio non cum tristitia suscipienda. 80.

Increpans alios quomodo ipse increpandus. 80.

Infans fieri per Conversionem quomodo quis potest. 101.

Infirmis Fratribus quomodo serviendum ex præscripto S. Patris Benedicti. 126. Iis qua charitate serviendum. 82.

Inimici à nobis diligendi quoniam sunt, an bene. 100.

Inquinamentum Carnis & Spiritus quidnam sit & quomodo emendandum. 98.

Insolenter respondentem, etiam dicat se nihil mali in corde habere non credendum, quia malum ex bono corde non procedit. 83.

Instrumenta artis spiritualis quoniam sint recensentur in Regula Magistri Cap. IV. 215. Bonorum operum recenset S. Benedictus Cap. IV. Reg. 117.

Joannis Episcopi Arelatenensis Epistola exhortatoria ad Virgines Monasterii Arelatenensis S. Aureliani. 375.

Ira quomodo impedienda. 83.

Iracundus Abbas aut Senior si sit incorrigibilis ab imperio Fratrum deponendus ex Reg. S. Columbæ Cap. XXIV. Colum. 1. 223.

Ira scilicet & nolite peccare, quomodo intelligendum. 100.

Ira locum dare quomodo intelligendum. *ibid.*

S. **Isaias** Abb. S. Antonio aliisque SS. PP. contaneus, inter cruciatus gloriose confessus est, quo autem anno ignoratur. 6. **Scriptis** Homiliis XXVIII. valde utiles præsertim Monachis ad perfectionem tendentibus. *ibid.* **Scriptis** Regulam LXVIII. parvis Capitibus seu tot Axiomatibus Moralibus constantem Eremitis æque ac Cœnobitis congruam: *ibid.*

S. **Isidorus** à teneris annis Monasticam vitam secutus, Regulam suam ante adeptum Episcopatum scripsisse existimatur. 187. Utrum in Honoriacensi Cœnobio pro quo Regulam suam scripsit Tytocium posuerit nec ne, inter Doctos dubium est. *ibid.* Ejus Regula Monachorum XXIII. Capp. constans magnamque cum Regula Benedictina connexionem habens habetur. 188. Ejus Regulæ fragmentum seu *Scientia de Regula devotarum* à P. Martene ex MS. Elnonensi anno 800. erutum hic habetur. 187. Hoc fragmentum ob variantes lectiones iterum habetur. 404.

Itinerantes Monachi quid observare debeant. 134.

Judicia Dei quomodo timenda. 97.

Judicium quale maneat illos, qui peccatores defendunt. 81. Temerarium aliorum vitandum in Cœnobis. 87.

Juniores quomodo Senioribus obediant. 139. Iis quo affectu & modo imporent Seniores. *ibid.*

L.

Læ cum aqua mixtum permittit Monachis habitantibus in locis sterilibus Scotie Regula S. Columbæ Cap. XXII. 223.

S. **Leander** Episcopus Hispalensis Regulam exhortatoriam seu Librum de contemptu Mundi ad S. Florentinam. Sororem suam & Moniales sub ea Deo militantes scripsit, qui habetur. 407. Benedictinam Regulam professus erat. 406. Regulam suam scripsit postquam fuit Episcopus factus. 407. Ejus & SS. Isidori & Florentinæ Sororis Epitaphium. 418.

Lector Hebdomadarius in Monasteriis quid servare debeat. 126.

Luctus non risus Monacho convenit. 84.

M.

Macarius Alexandrinus Nitriensis Abbas S. Antonii Abb. Discipulus & Successor in Regimine V. Millium Monachorum. 19. Ejus Regulam Occidentales Monachi in suis celeberrimis Monasteriis excoluerunt. *ibid.* Ex ejus Regula Magnus S. Benedictus plurima in suam inseruit. *ibid.* Ejus Regula XXX. Capitulis constans habetur. 19. Præter hanc Regulam scripsit Epistolam ad Monachos, quæ hic habetur. 21.

Macarii utriusque Regula SS. PP. vide Serapionis. 9.

Magister Author Regulæ subtilissimæ ad Monachos cur sic appellatur. 224. Quis fuerit ignoratur, gente Gallus & VII. vixisse Sæculo probatur. *ibid.* Ejus Regula XCV. Capp. completens multa ex S. Benedicti Regula habet. 326.

Mandatum obedientiæ usque ad quem modum observandum. 95.

Mandatorum Dei ordinem, consequentiam &c. explicat S. Basilii in sua Regula. 68.

INDEX ALPHABETICUS

- S. Mauritius** Thebæ Legionis Dux Martyrium passus fuit in loco ubi Monasterium Tarnatense erectum fuit. 180.
- Mensa** Abbatis cum Hospitibus (si tales adfunt) sit. 131.
- Mensura** ciborum quanta Monachis danda. 256. Potus quanta Monachis concedenda. 257. Iisdem specialiter in Quadragesima quæ concedenda. 268.
- Mica** mensarum in Monasteriis diligenter colligendæ. 256.
- Monachi** Occidentis ante S. Benedictum quibus regebantur Regulis. 112. Antiqui in eodem Monasterio plures Regulas absque ulla æmulatione observabant. *ibid.* Eorum IV. genera describit S. P. Benedictus in Reg. Cap. I. 115. Quomodo dormiant. 123. Ægroti vel infirmi vel sicte tales quomodo tractandi quoad victum. 274. Sibi occurrentes post mutuum Benedictionis salutationem orent pariter, & postea pacem sibi invicem dent. *ibid.* Eorum Vota seu pia proposita ex proprio arbitrio sine licentia concepta refrænda ab Abbate & quare. 276. Pollutionem in somno passi per biduum ab Eucharistia abstinere vult Magister in sua Reg. 277. *Proprium* nihil omnino habeant neque parvum neque magnam. 125. Quomodo necessaria accipiant. 126. Quibus horis reficiendi. 127. Eorum victus mensura qualis. *ibid.* Eorum vita debet semper habere observationem Quadragesimæ. 129. Tempore Quadragesimæ opera bona supererogatoria cum licentia & Benedictione Abbatis exercent. *ibid.* Eorum vestimenta qualia sint & quanta pro locorum diversitate præscribat S. Benedictus. 130. Litteras, Eulogias, aut munuscula ne suscipiant ab exteris etiam amicis, nec dent sine licentia Abbatis. 130. Artificiosi quomodo artes suas exercent, & minori pretio vendant quam Sæculares. 131. Sacerdotes quomodo in Monasteriis se gerant, & male se gerentes quomodo puniendi. 133. Eorum ordo & præcedentia in Monasterio quomodo observanda. *ibid.* Eorum IV. genera ex Reg. Magistri explicantur. 231. A proprio Monasterio dilabentes quomodo puniendos jobeat S. Fruosus. 218. Murmurantes ex Regula S. Columbæ Abbatis incarcerandi. 221. S. Columbæ ter de die, & ter de nocte in Ecclesiâ conveniebant ad Opus Dei celebrandum & quomodo. 224. Diebus Dominicis commu-
- nicare tenebantur. *ibid.* Orientales non observant Regulam S. Antonii Abbatis sed S. Basilii, quæ in ejus Aflecticis comprehenditur. 3.
- Monachus** ob culpas sæpe repetitas excommunicatus qualiter tractari debeat. 245. Excommunicatus quomodo penitentiam agat. 246. Junior cogitationes pravas cordis Patribus Spiritualibus manifestet. 248. Supellectilem aut substantiam Monasterii negligens aut dilapidans reus est sacri peculii. 221. Proprium non habeat. 81. Quam cautus esse debeat, in dandis aut accipiendis rebus carnalibus, propinquis. *ibid.* Quomodo erga consanguineos Sæculares se gerere debeat. *ibid.* An & quo motivo & cautela à consanguineis amicis familiaribus &c. Sæcularibus invitatus ad eorum Domos ire debeat. 82. Res privatas Monasterii non debet, exteris commodare aut sine licentia ab iis res accipere. 91.
- Monasteria** antiqua primorum Sæculorum gubernantur non Regula aliqua scripta, sed viva voce & Abbatum suorum exemplis, uti Monasteria quædam hic adducta probant. 180. Virorum & Puellarum quomodo se custodire debent, docet S. Fruosus in Reg. com. 215. In ea nemo suscipiendus nisi Facultatibus omnibus radicatus nudatus sit & quare. 217. In iis quid observare debeant, qui in Sæculo graviora peccata commiserunt. *ibid.* Eorum S. Pachonii per Ægyptum Disciplina Monastica particulatim describitur à S. Hieronymo in Præfat. ad Reg. S. Pachonii. 25. Virginum à Monachis gubernentur ex Concilio Hispalensi Decreto Cap. XI. 404.
- Monasterium** est officina artis spiritalis, in qua ferramenta sive instrumenta virtutum exercentur. 235. Extra illud Monachi Benedictini sine licentia non maneant, si eo die domum reverti possunt. 130. Sollicitum Fratrem habeat, qui ipsius ferramenta, aliæque instrumenta diligenter custodiat. 125. In eo proprietatis vicium non tolerandum. *ibid.* In ejus Oratorio quanta devotionis reverentia sit agendum. 130. Ejus Præpositus qualis Vir sit, & à quo constituendus. 134. Ejus Officiarius qualis sit & in quibus ejus consistat officium. *ibid.* Ferreolacense sic dictum ab ejus Conditore S. Ferreolo Episcopo Uccientensi. 155. Ejus Regula habetur. *ibid.*

Beachorensis triplex fuit I. In Valliæ Principatu. II. In Hibernia III. In Scotia hodierna ad ripam Dæ fluminis situm. 169. Cujus horum trium Cœnobiorum Beachorensium Alumnus fuerit S. Columbanus, Abbas disceptatur acriter inter Scriptores harum Nationum. *ibid.* *Tarnatense* sæpe etiam S. Mauriti dictum, quia in ejus honorem extructum fuit, ubi hic sanctus Thebææ Legionis Dux Martyrium passus est. 180. Ab initio gubernarum fuit absque Regula scripta, sed sola viva voce, & exemplo Abbatum suorum. *ibid.* Ejus supellex seu substantia diligenter tractanda & custodienda. 213. Construere absque licentia Episcopi vetat S. Fructuosus in Regula sua communi cap. I. & II. 208. In eo qualiter debeat viri cum uxoribus ac filiis absque periculo vivere docet S. Fructuosus in Reg. communi. 211.

Mors S. Antonii Abb. quo anno contigit. 3. S. Basilii Magni quando contigit. 66.

Mundus corde quis dicendus. 99.

Munuscula, Elogias &c. non dent Monachi, aut accipiant ab externis etiam amicis sine licentia Superiorum. 130.

Murmurantes propter eam timere debent sententiam & judicium murmurantium olim sub Moysè in deserto. 90.

Murmurare de vestimentis, allisque rebus quæ ad usum corporis pertinent, esse videantur nimis vilia, verera, minusque apta &c. non debet Monachus. 90.

Murmuratio procul abest à Religiosorum Communitatibus. 87.

N.

Novitii Sæculo renuntiantes quomodo probandi in Religione. 73. Eorum suscipiendorum disciplina explicatur à S. P. Benedicto in Capp. LVIII. LIX. & LX. &c. 131.

Novati sed Catholici sententia de humilitate & obedientia & de calcanda superbia. 492.

O.

Obedientia quibus, & quomodo præstanda à Religiosis. 78. Sine mora & primus seu præcipuus humilitatis gradus. 118. Sine mora, qua primus humilitatis gradus est, est propria *Cod. Regul. Tom. I.*

Monachorum. 236. Invicem præstanda à Monachis & quousque procedat hæc obedientia. 86. Monachorum sine murmure debet esse. 87. Prompta etiam ad pericula subeunda propter Dominum. 88. Ad Opus mandati quo assuetu præstanda. 89. Mandati usque ad mortem adimplenda. 95. Monachorum etiam ad impossibilia quomodo adimplenda. 135. Sibi invicem in Monasterio à Fratribus observanda. *ibid.* A Monacho usque ad mortem facienda est ad exemplum Domini. 221. *Obsequium* ministrantium Fratrum quali humilitate admittendum. 82.

Officina artis spiritualis est Monasterium. 235.

Officium Divinum tam de die, quam de nocte quoad singulas ejus partes quomodo celebrari debeat diversis anni temporibus per XXI. Cap. explicatur in Regula Magistri incipiendo à Cap. XXXI. usque ad LII. 260.

Operum bonorum instrumenta quænam sint recenset S. P. Benedictus Reg. Cap. IV. 117.

Opus Dei seu Officium Divinum quomodo à Monachis persolvendum tum noctu, tum per diem quoad singulas ejus partes à S. Benedicto describitur à Cap. VIII. usque ad XX. 120. Ejus hora debito tempore quomodo & à quo nutrienda. 129. Ab illis qui longius extra Monasterium, aut etiam irincerantibus hora debira flexis genibus persolvendum. *ibid.* Ternis Conventibus de die, & ternis de nocte in Ecclesia à Monachis S. Columbæ celebratur & quo ritu. 224. Ad illud fero venientes quomodo puniendi. *ibid.* Manuum quotidianum quibus temporibus, & horis à S. Benedicto præscribitur. 129.

Oratorium seu Ecclesia Monasterii quantas in eo devotione & reverentia sit versandum. 130.

Ordo Monasticus per VIII. IX. X. & XI. Sæculum in Occidente erat unicus Benedictinus. 113. S. Benedicti quos S. Pontifices, Cardinales, Archi-Episcopos, Episcopos, Abbates sacre Dei Ecclesiæ dederit. 113.

Orfiscius S. Pachemii Discipulus, à quo moriente constitutus est Tabennarum Abbas arque tultus Ordinis Præfes Generalis. 47. Moriens anno CCCLXVIII. Monachis suis reliquit per modum restamenti Regulam Monasticam LVI. Capp. constarem ex Græco in Latinum à S. Hieronymo versam. 47.

INDEX ALPHABETICUS

Ostiosus Monasterii Vir prudens sit, cujus officium describitur. 134. Monasterii portas obtinere aut aperire debet. 290.
Ostiosus sermo quis censendus. 83.
Ostiositas est inimica animæ, cui ne vacent Monachi præscribit opus manuum S. Benedictus certis horis præstandum. 129.

P.

S. Pachomius quis quisque fuerit ex testimonio Veterum hic adductus, & ex ejus vita sufficienter dicitur. 22. Scripsit Regulam utriusque generi Monachorum aptam. *ibid.* Hæc omnium Orientalium Regularum prima & perfectissima est, quare? 24. Eam non ipse solus, sed simul Orfesius & Theodorus insigniores ejus Discipuli composuerunt. *ibid.* Primus Monachorum Communitates instituit. *ibid.* Primus Congregationem quandam 9000. Monachorum in diversis Cœnobiis rexit ut Praefes Generalis. *ibid.* Natus anno CCXCII. Parentibus gentilibus postea baptizatus, & à S. Palamone Habitu Monachi indutus, & instructus vita spirituali. 22. Præter novem Monasteria Virorum condidit etiam unum pro Sanctimonialibus sub S. Sorore sua Abbatisa constitutis. 24. Ejus Regula constans CXCIV. Articulis habetur. 26. Præter Regulam scripsit XII. Epistolas ad Superiores suorum Monasteriorum modo enigmaticæ. 37. Ejus Regulam reddidit Latinam, eique præfationem præmisit S. Hieronymus, quæ habetur p. 25. Ejus Monachorum, & Monasteriorum disciplina describitur à S. Hieronymo in Præfatione. 25. Ejus præcepta & Institutus. 33. Ejus præcepta atque judicia. 34. Ejus præcepta & Leges. 36. Ejus Monita. *ibid.* Ejus & S. Theodori Epistolæ & verba mystica. 37.
Pactum S. Fructuosi, quod ejus Regulam profitentes solenniter, & publice facere debebant habetur. 218.
S. Palamon Anachoreta Sanctum Pachomium Habitu Monachali indutum instruxit in vita spirituali. 22.
S. Paphnutius Vide *Serapion*. 9.
Pater noster in principio Regulæ Magistri explicatur. 227.
Pauli & Stephani SS. Abbatum Regula ad Monachos. 139. Eorum patria, ætas, & ad quos Regulam suam scripserunt ignoratur. 138. Calmetus existimat eos vixisse & scripsisse Regulam suam Sæculo VI. *ibid.*

S. Paulini ad Monachos de Penitentia. 494.
Pauperes ad ostium Monasterii petentes aliquid quomodo dimittendi. 91.
Pauperes Spiritu quinam vere tales sint explicatur. 95.
Peccantium defensores quomodo judicandi à Deo. 81.
Peccata quibus confitenda ex sacra Scriptura insinuantur. 80. Eorum causæ rades quomodo evellendæ. *ibid.*
Peccati causa an proprie & quomodo dicendus Diabolus. 106.
Peccator impoenitens à bonis vitandus. 81.
Peculiare seu proprium in Monasterio non habeat Monachus. 278.
Perperam agere quid sit. 98.
Piantasia turpes & nocturnæ unde proveniant & quomodo à Religiosis expurgandæ? 82.
Piger ad mandata Dei industrius & vigilans redditur per memoriam & præsentiam Dei & comminationis ejus contra pigrum. 86.
Poenitens ex corde quomodo suscipiendus. 81.
Poenitentiale S. Columbanii Abbatis habetur p. 174.
Poenitentiam agendi modus ex sacra Scriptura ostenditur. 79.
Poenitentia fructus digni quinam sint. 80.
Poenitentia sine emendatione peccatorum nulla est. 80.
Pollutio nocturna in somno obrepens Monacho, eum à SS. Communione per biduum impedire statuit Magister in sua Reg. Cap. LXXX. 277.
Porta quæ ducit ad mortem aut vitam quomodo lata aut arcta dicitur. 98.
Potus cur non à Christo datus sit esurientibus in deserto à se refectis quinque panibus & duobus piscibus. 76. Lactis cum aqua mixti permittitur Monachis in locis sterilibus habitantibus ex eadem Regula Cap. XXII. 223.
Prandium ad illud ex culpa sero veniens Monachus Basilianis cibo careat ad prandium sequentis diei. 91.
Præcedentia à Religiosis non ambienda, sed potius juxta Mandatum Domini ultimus locus querendus. 76.
Præcepta atque judicia S. Pachomii Abbatis. 34. Alia ejus & Leges. 36.
Præceptum Charitatis plene explicatur à S. Basilio in resp. ad II. questionem Reg. 68.
Præfatio S. Hieronymi in Regulam S. Pachomii. 25. Rufini Presbyteri Aquilei in Regulam S. Basili. 67.

- Propofitus** Monasterii qualis fit, & à quo ordinandus. 134. Monasterii juxta Regulam S. Fructuosi stare debebat in medio dormitorii quousque cuncti quiescaot, & quare. 201.
- Propofiti** quales eligendi sint, & quid observare debeant ex Reg. S. Fructuosi. 213. Quales sint & quænam eorum Officia explicatur. 242.
- Præfentia Divina** remedium optimum contra evagationes mentis in oratione. 92.
- Præfens** Generalis primus primæ Congregationis Monasticæ erat S. Pachomius Abbas Tabennensis. 24. Secundus ejusdem Congreg. 1.ª erat S. Orsicius S. Pachomii discipulus. 47.
- Probatio** eorum qui ad Religionem ex Seculo veniunt qualis debeat esse. 73.
- Profefio** Religiofa à S. Fructuoso in suis Regulis vocatur pactum, quo proficentes obligantur omnia Cœnobii sui Instituta observare, habetur hoc pactum hic. 218. Ejus emittendæ ætas qualis requiritur. 74.
- Prologus** Regulæ S. Benedicli Abb. 113. in Regulam Magistr. 226.
- Proprium** non debet habere Monachus. 81. Radicitus extirpandum ex Monasteriis, ut nullus proprium Monachus quid habeat. 125.
- Prudent** esse sicut serpens, & simplex sicut columba quid fit explicatur. 101.
- Psallite sapienter** quomodo intelligendum. 92.
- Q.
- Quadragesima** qualiter, quomodo à Monachis observanda à S. Benedicto præscribitur. 129. In ea quam continentiam ciborum & potus exigit Magister in Regula sua. 263.
- R.
- Ras** quid fit. 98.
- Radices** peccatorum quomodo evellendæ. 80.
- Reconciliatio** Fratrum inter se dissentientium quomodo faciendæ. 87.
- Refractio** Fratrum in Monasteriis quibus horis fiat. 127. A Monachis qua hora sumenda. 258.
- Regula S. Ælredi** Abbatis Rievallensis pro spooete inclusis Virginibus LXXXVIII. Capp. constans habetur pag. 420. Perperam à quibusdam Augustino Hipponensi Episcopo tribuitur, cum sequatur dispositionem Regulæ S. Benedicli. 419.
- S. Antonii** Abbatis nomine insignita existimatur eo esse recentior deducta ex VII. ejus Epistolis ad diversa Monasteria Ægypti scriptis. 3. Hæc Eremitis potius quam Cœnobitis congruit. *ibid.* Constat XLVIII. Articulis, qui habentur p. 4. Eam non sequuntur Monachi Orientales, sed S. Basilii, nec Canonici Antoniani Occidentales sed Augustiniani. 3.
- S. Augustini** Episcopi Hipponensis sola vera & genuina ex eius Epistola CIX. Articulis XXIV. continens habetur. 349. De ea Roberti Bellarmini judicium. 347. Et si pro Virginibus scripta pro Viris etiam adaptari solet. 347.
- S. Avelliani** Arelatensis Episcopi ad Monachos prima LV. Capp. constans habetur p. 147. De ea Veterum testimonia *ibid.* Ejus secunda ad Virgines XL. Capp. habetur. 371. De ea Veterum testimonia 368.
- S. Basilii** cum Præfatione Rufini Presbyteri Aquilei à Græco in Latinum versa, CCIII. Quæstiones cum suis Responfis continens habetur. 67. Non tangit cærimonias & observationes exteriores Monachorum, interiori tamen homini reformando aptissima. 66. Eam pro norma vitæ amplectuntur omnes Monachi Orientales, externos ritus observandos ex aliis Regulis mutuantes. *ibid.* Ea etiam in Occidente observatur à quibusdam Monachis in Hispania, Italia, Polonia, idcirco *Basiliani* dictis. *ibid.* Quando scripta fuerit. 66.
- S. Benedicli** quando scripta? 112. Ejus Encomium per Simplicium Abbatem Cassinensem. *ibid.* De ea varia Veterum testimonia. 113. Ante obitum S. Benedicli longe lateque propagata. 113. Eam omnes Ordines & Congregationes Seculi IX. X. & XI. exortæ profitebantur. *ibid.* Ejus tenor integre habetur. *ibid.* Ejus Capitulum Index habetur. 14. Eam per Hispanias promulgavit S. Æmilianus Abbas, quam amplexi sunt SS. *Leander & Isidorus.* 187. A sanctissimo

INDEX ALPHABETICUS

- Patre ex humilitate vocatur *Initium conversationis Religiosa*. 135.**
- S. *Casarii* Arclatenfis Epifcopi ad Monachos XXVI. Capp. conftans habetur. 144. De ea Veterum testimonia. *ibid.* Ejus fecunda Regula ad Virgines XLIII. Capp. conftans habetur. 355. De ea Veterum testimonia. 352.**
- S. *Columba* Scotorum Monachorum Archimandrite prima pro Viris XXXII. Capp. conftans habetur. 221. Ejusdem fecunda pro Virgibus Cap. XXIV. complectens habetur. 394. In hac Regula Cap. VII. preceptum datur Monialibus peccata fua confeitodi Abbatiffæ vel Propofitæ aut Senioribus ab Abbatiffa ad id deputatis. 398.**
- Cœnobialis S. *Columbani* Abbatis cum Penitentiali habetur. 170.**
- Confensoria* Monachorum quare hoc nomine appelletur 136. Verus illius Author ignoratur. 138. Eam multi præfertim Canonici Regulares perperam pro prima Regula S. Auguftini venditant. 136. Ejus antiquitatis fignum quoddam. *ibid.* Ejus textus novem Capitalis conftans habetur. 136. Alia incerti Authoris etiam S. Auguftino tanquam fecunda ejus Regula perperam attributa. 137. De ea Calmeti iudicium quale? *ibid.* Ejus textus in V. Artic. habetur. *ibid.***
- S. *Donati* Epifcopi Vefontionenfis pro Virgibus Cœnobii Juffanenfis fcripta habetur. 377. De ea Veterum testimonia. 375.**
- S. *Ferreoli* Viçtensis Epifcopi ad Monachos XXXIX. Capp. conftans habetur. 155. In ea Capite XXXVIII. præfcribitur Abbat, ut cu-line inferviat tribus folemnioribus feftis Monafterii, Natali Domini, Paſchate & S. Ferreoli Patroni Monafterii. 165.**
- S. *Fraduofi* ad Monachos fuos Complutenfes XXV. Capp. conftans habetur. 198. Altera ejus communis dicta homines utriusque ſexus ejuſvis Status & Conditionis XX. Capp. conftans habetur. 208.**
- Solitariorum à *Ovimalco* Preſbytero ex S. Benedicli Regula magna parte defumpta habetur. pag. 292. Scripta fuit IX. Sæculo. *ibid.* Ejus compendium ab ipſo Authore in præmio exhibetur. *ibid.***
- Ysaia* Abbatis ad Monachos habetur. 6.**
- S. *Iſidori* Hiſpalenſis Epifcopi XXIII. Capp. conftans, magnamque cum Benediclina connexionem habens reperitur. 188. Huic Regule Iſidorianæ aliud caput antea ineditum ſub hoc titulo, Sententia de Regula devotarum, ex P. Martene Anecdotis addendum habetur. 187.**
- S. *Leandri*, ſive de Inſtitutione Virgionum & contemptu mundi ad Florentinam Sororem Liber. 407. Hanc Regulam ſcriptis poſt adeptum Epifcopatum. *ibid.***
- S. *Macarii* Abbatis Nitrienſis, qui habuit ſub Ordinatione ſua V. millia Monachorum. 19.**
- Duorum SS. *Macariorum* aliorumque XXXIV. SS. *Patrum* habetur. 18.**
- Mogiftri* XV. Capp. complectens habetur. 226. Antè eam præmittitur Thema, & *Pater noſter* explicatum. 227.**
- S. *Orſieſi* LVI. Capp. conftans habetur. 47.**
- S. *Pachonii* Abbatis Tabenoenſis ad Monachos in CXCV. Articulos diſtincta, invenitur. 26. Hæc eſt prima & perfectiſſima omnium Regularum ab Orientalibus ſcriptarum, quam obſervabant ultra IX. millia Monachorum. 24. Nunc ab ipſo S. Pachonio ſolo, ſed *Orſieſio* & *Theodoro* iſigniore ejus Diſcipulo ſimul compoſita ſunt. 24. Ad eam S. Hieronymi præfatio. 25. Ab Angelo S. Pachonio dictata non habetur in hoc Codice, ſed apud Palladium in *Hiſtoria Lauſiaca*. 22.**
- S. *Paphnutii* habetur. 11.**
- S. *Pauli* Abbatis ad Monachos, de ea testimonia Veterum. 138. Ejus Antiquitas unde deſumenda? 138. Ubi, quando & ad quos ſcripta, non fatè conſtat. *ibid.* Eam citant SS. *Benedictus* Anianenſis, & *Smaragdus***

HISTORICO - MORALIS.

- Vagus ibid.* XLI. Capp. constans habetur. 139.
- S. *Serapionis* aliorumque XXXIV. SS. Patrum habetur. 11. Alia eorundem Sanctorum Patrum ad Monachos Cœnobitas habetur. 15. Tertia SS. Patrum ad Monachos Cœnobitas. XIV. Capp. distincta, quæ ob varias causas videtur esse recentior, quam præcedentes Regulæ habentur. 17.
- S. *Stephani* &c. vide S. *Pauli* &c.
- Tarnatensis*, de ea Veterum testimonia. 179. Ab initio non fuit litteris mandata, sed regebarur viva voce, & exemplis suorum Abbatum, uti in aliis Monasteriis hic nominatis fiebat. 180. Propria hic exhibitæ scripta fuit anno DLXX. constat XXIII. Capp. & habetur. *ibid.*
- Orientalis à *Vigilio* Diacono in Occidente scripta habetur. 61.
- Relapsus* in eadem peccata quo medio curandus. 80.
- Religiosi* quibus obedire debeant & quomodo. 78. Eorum continentia qualis esse debeat præsertim in cibo & potu. 75. Eorum non est ambire primum, sed potius ultimum locum juxta præceptum Domini. 76. Eorum Habitus sit simplex & paupertati Evangelicæ accommodatus. *ibid.*
- Religiosus* proprium non possidet. 81. Quomodo erga Consanguineos se gerere debeat. *ibid.* An & quo motivo & cautela à consanguineis amicia familiaribus &c. sæcularibus invitatus ad eorum domos ire debeat. 82.
- Ritus* non convenit Monacho, sed laicus. 84.
- Ruffinus* Presbyter Aquileiensis Regulam S. Basilii à Græco in Latinum vertit Monachisque observandam proposuit 67. Idem ejusd. Regulæ tam fusiores quam breviores à se latine redditas in unam Regulam conjunxit, cui præfationem præmisit. *ibid.*
- S.
- Sacerdotes** in Monasteriis humilitatis & obedientiæ exempla monstrant
- secus autem facientes quomodo puniendi. 133.
- Sanctificatio* quid sit & quomodo obtinenda. 98.
- Sarabaita* Monachorum deterrimum genus (laicale & sæculare nisi tonsura & Habitus prohiberet) dicendum. 231. & *Gyrovagi* viam latam perditionis ambulant. 236.
- Satanas* an & quomodo recte dicendus. 106. An propositum Sancti alicujus hominis impedire possit, & quomodo. 108.
- Satisfactio* pro erroribus in Choro commissis qualis præstanda. 246.
- Scandalum* quale maneat judicium coram Deo. 81.
- Senes* ac infantes quomodo habendi. 126.
- Seniores* quo affectu & modo junioribus imperent. 139. his quomodo juniores obediant. *ibid.*
- Sententia* S. Isidori de Regula devotarum. 187.
- Serapionis*, Macarii, Paphnutii, & alterius Macarii nomine aliorum. 34. SS. PP. Regula ad Monachos habetur. 11. Eorundem SS. PP. Regula alia ad Monachos Cœnobitas præcipue septem Capitulis comprehensa habetur. 15.
- Sermo* otiosus quis censendus sit. 83. Maledicus quis habendus. *ibid.* Detraكتورius quis habendus. *ibid.*
- Sero venientes* ad Opus Dei & ad mensam quomodo puniendi. 128.
- Sigmundus* Burgundionum Rex erexit Monasterium Tarnatense circa annum 515. ubi Martyrium passus est S. Mauricius Thebææ Legionis Dux. 180.
- Silentium* Monachorum juxta Regulam S. Benedicti quale sit. 118. Post Completorium strictissime servandum. 127. Penitus servare an bonum sit. 97.
- Simplicius* Abbas Cassinensis in Regulam S. Benedicti. 112.
- Sollicitudo* sæcularis quæ proprie sit. 84.
- Solitarii* pro quibus Grimalicus Presbyter Regulam composuit, non sunt Eremitæ, aut Anachoretæ sed sponte sua cum licentia Abbatis & Con-

INDEX ALPHABETICUS

ventus, & approbatione Episcopi angustæ Cellæ Monasterii sui inclusi. 291. Eorum Regula LXIX. Capp. complectens & magnam partem ex Reg. S. Benedicti desumpta habetur. 292. Et Monachi ex vocis significatione synonyma sunt. 294. Eorum genera luot II. Asochoretarum seu Eremitarum, & Cœnobarum seu Monasteriale. *ibid.* A S. Paulo primo Eremita exordium suum ducunt. *ibid.*

Somnus importunus unde proveniat & quomodo abjiciendus. 84.

Spiritus Candidatorum suscipiendorum in Religionem quomodo probandus an ex Deo sit, nec ne. 89.

Stultus quomodo possit aliquis esse propter Christum in sæculo præsentis. 108.

Supellex seu Substantia Monasterii non negligenda, aut dilapidanda, qui enim hoc fecerit, reus est sacri peculii, ex Regula S. Columbæ. 223.

Superbus quomodo quis intelligatur. 85.

Superioribus detrahere quantum malum docet exemplum Mariæ Sororis Moyse. 83.

T.

Taciturnitas Monachorum juxta Regulam S. Benedicti qualis sit. 118. Omnimoda an bona sit. 97. Monachorum quanta & qualis debeat esse explicat Magister in sua Reg. Cap. VIII. 137.

Tarnatense Monasterium ubi situm fuerit, dilceptant Eruditi. 180. Appellatus sæpe S. Mauricii Thebææ Legionis quoddam Docis hoc in loco interfecti, in cuius honorem erectum fuit. *ibid.* Ejus Regula antiqua non erat litteris mandata, sed viva voce & exemplis Abbatum regebatur, uti passim in antiquis Monasteriis moris erat. 180. Ejus Regula propria hic exhibitæ constans XXIII. Capp. scripta fuit anno 570. & habetur. *ibid.*

Temporis distributio qualis à S. Benedicto præscribitur Monachis. 129.

Testimonia Veterum de S. Antonio Abb. 3. De S. *Isaia* Abb. 6. De S. *Severiano*, *Macario*, *Papbnutio*, & alio *Macario*. 9. De S. *Macario* Alexandrino ejusque Regula. 18. De S. *Pachomio* ejusque Regula. 22. De Epistolis & verbis mysticis *Theodori* & S. *Pachonii*. 37. De S. Orficil Regula sive Doctrina Monastica. 47. De Regula Orientali à *Virgilio* Diacono scripta. 60. Multa de S. *Basilio* ejusque Regula. 65. De S. *Benedicto* Magno Cassinensi Abbate, ejusque Regula. 112. De Regula *SS. Pauli & Stephani* Abbatum. 138. De S. *Cassiano* Arelatensi, ejusque Regula. 144. De S. *Aureliano* Arelat. Episcopo ejusque Regula. 147. De S. *Ferreo* ejusque Regula. 155. De S. *Columbano* Abbate ejusque Regula Cœnobiæ cum Pœnitentiæ. 166. De Regula *Tarnatensi*. 179. De S. *Isidoro* ejusque Regula Monachorum. 186. De S. *Frauctufo* ejusque Regula Monachorum. 198. Cusudam Patris nempe S. *Columbæ* Regula ad Monachos. 220. De *Magistro* ejusque Regula ad Monachos. 224. De S. *Donato* ejusque Regula ad Virgines. 375. De S. *Leandro* ejusque Regula. 407. De S. *Ælredo*, ejusque Regula. 418.

Thema Regulæ Magistri. 227.

Theaurus bonus & malus quis sit. 97.

Tristitia duplex secundum Deum & secundum sæculum, quæ sit utraque. 84.

V.

Vestimenta, calceamenta, aliaque corpori necessaria sine murmuratione & cum gratiarum actione tanquam ultra suum meritum acceptare humiliter debet Monachus. 90. Vetera, aliaque similia alicui misericordie causa propter mandatum dare, nemio nisi Dispensatori in Monasteriis licet. 91. Et calceamenta qualia & quot habeant Monachi. 278. Villa, per ea non student Religiosus placere hominibus aut sibi. 98. Monachorum qualia, & quanta præscribat S. Benedictus pro diversis locis & temporibus. 130.

HISTORICO - MORALIS.

Via quæ ducit ad mortem aut ad vitam quo sensu spatiosa aut angusta dicatur. 98.

Vigilius Diaconus natione Gallus scripsit Regulam Monasticam ex Orientalium PP. Regulis præsertim S. Pachomii Capp. XLVII. constantem, quæ habetur. 61. Papa Monasterium Virorum S. *Aureliani* Episcopi Arelatensis in suam specialem protectionem suscepit, ea exemptionis à Jure Episcopali exemplum Sæc. VI. 148.

Vita Eremitica quomodo, & qua de causa ab Antiquis instituta, & usitata sit. 420. Communis seu Cœnobica solitariae vitæ longe præferenda. 71.

Vita spiritualis instrumenta quænam sint edocet S. *Benedictus* Cap. IV. Reg. 117.

Vitia à quibus cavere debeant Monachi in Monasterio, recensentur. 235.

Voluntas. propria etiam quoad bona refrænanda & mortificanda à Monacho. 276. Propria abneganda. 88.

Voluptas in cibis sumendis & libidine quomodo cohibenda ne quis viocatur ab ea. 84.

Z.

Zelus Dei ab iracundiâ & passione quomodo discernitur. 88. Bonus Monachorum in quo consistat. 135.

Zona usi sunt Sancti tam in Veteri quam in Novo Testamento, ut plura hic adducta exempla monstrant, ad quorum exemplum etiam hodierni Religiosi omnes zonas se præcingunt. 77.

F I N I S.

